

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**KIPÇAK TÜRKÇESİNDEN BAŞKURT TÜRKÇESİNE ANLAM
DEĞİŞMELERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OĞUZ AKYOL

GAZİANTEP
TEMMUZ 2019

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**KIPÇAK TÜRKÇESİNDEN BAŞKURT TÜRKÇESİNE ANLAM
DEĞİŞMELERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OĞUZ AKYOL

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hülya ARSLAN-EROL

GAZİANTEP
TEMMUZ 2019

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesine Anlam Değişmeleri

OĞUZ AKYOL

Tez Savunma Tarihi: 22 / 07 / 2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Hasan AKSOY
Enstitü Müdür Yardımcısı
Doç. Dr. Zekiye ANTAKYALIOĞLU
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylıyorum.

Prof. Dr. Hülya ARSLAN-EROL
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hülya ARSLAN-EROL

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

(Unvanı, Adı ve SOYADI)

Prof. Dr. Hülya ARSLAN-EROL

Dr. Öğr. Üyesi Hasan KARACA

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ALPTEKİN

İmzası

ETİK BEYAN

Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Oğuz AKYOL

22 / 07 / 2019

ÖZET

KIPÇAK TÜRKÇESİNDEN BAŞKURT TÜRKÇESİNE ANLAM DEĞİŞMELERİ

AKYOL, Oğuz

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı ABD

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hülya ARSLAN-EROL

Mayıs 2019, 833 sayfa

Dil, doğadaki her şey gibi değişir ve gelişir. Dilin temelini oluşturan ses, yapı özellikleri ve kelimeler de tarihsel süreç içerisinde değişime ve gelişime uğrar. Diller insanla birlikte var olmuş, insanların yaşam tarzları değiştikçe ve geliştikçe diller de değişime ve gelişime uğramıştır. Diller üzerinde yapılacak art zamanlı bir çalışma ile bu değişimi ve gelişimi takip edebiliriz. Dil; ulusların yaşadığı coğrafyanın, göçlerinin, kendi ve karşılaştığı diğer toplulukların kültürü hakkında izler taşımaktadır. Bu çalışma yazılı kaynaklar ile takip edebildiğimiz tarihi Kıpçak Türkçesi söz varlığının günümüzdeki temsilcilerinden biri olan Başkurt Türkçesi söz varlığında hangi yollarla anlam değişmelerine uğradığını göstermektedir. Bu çalışma tarihi Kıpçak Türkçesi ile Başkurt Türkçesi arasındaki ortak söz varlığındaki kelimeler belirlenmiş, bu kelimeler arasındaki anlam değişmelerini sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma Recep Toparlı'nın Kıpçak Türkçesi Sözlüğü ve Murat Özşahin'in Başkurt Türkçesi Sözlüğündeki ortaklıklar tespit edilerek esas alınmıştır. Anlam değişmeleri; anlam daralması, anlam genişlemesi, başka anlama geçiş, anlam iyileşmesi ve anlam kötüleşmesi başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu anlam değişmeleri art zamanlı dil bilimi yöntemi kullanılarak tespit edilmiştir. Tarihi Kıpçak Türkçesinin mirasçısı olan Başkurt Türkçesi söz varlığındaki Kıpçak Türkçesi dil yadigarları genel hatlarıyla belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıpçak Türkçesi, Başkurt Türkçesi, Anlam Değişmeleri.

ABSTRACT
THE SEMANTIC CHANGES FROM QIPCHAQ TURKISH TO BASHKIR
TURKISH

AKYOL, OĞUZ

Master Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. Hülya ARSLAN-EROL

May 2019, 833 pages

Language changes and improves like everything in the nature. Phonemes, structure properties and words, which consist of the basic parts of the language, have been exposed to changes and improvements during the historic process. It indicates that languages are available thanks to human beings, and so language will change and improve as well as human beings change and improve. This process can be followed with a diachronic study on languages. A Language gives us information about the geographic places where a nation has lived, the nation's immigrations and cultures. This study indicates in which ways Bashkir Turkish, which is one of the current representatives of the ancient Qipchaq Turkish vocabulary to be followed by the written resources, has been exposed to semantic changes. In the present study, the common vocabulary between the ancient Qipchaq Turkish and Bashkir Turkish was determined and the semantic changes between these vocabularies were classified. The classification process was realized based on the commonalities in Qipchaq Turkish Dictionary by Recep Toparlı and Bashkir Turkish Dictionary by Murat Özşahin. The semantic changes were classified under the titles called semantic restriction, semantic extension, semantic transfer, semantic recovery and semantic deterioration. These were analysed by using the diachronic linguistic method. The Qipchaq Turkish language reminders in Bashkir Turkish vocabulary, which is the inheritor of the ancient Qipchaq Turkish, were determined in general terms.

Key Words: Qipchaq Turkish, Bashkir Turkish, Semantic Changes.

ÖN SÖZ

İnsanlar yüzyıllar boyunca anlama ve anlaşılma gereksinimi duymuş, bu gereksinimini dil yoluyla karşılamıştır. Doğada hiçbir şey aynı şekilde kalmamış, sürekli değişim ve gelişim içinde olmuştur. Dil de bu değişimden ve gelişimden etkilenmiştir. Dil, yaşanan çağa, toplumun duygu değerlerine, coğrafyaya, iklime göre şekillenir. Diller göç, din ve ticaret gibi alışveriş unsurlarıyla gelişmektedir. Bu yollarla bünyesine katılan yeni kavramlar ya ödünçleme yoluyla ya da var olan kelimelerin anlamlarının genişlemesi yoluyla isimlendirilmektedir.

Dil, sürekli bir değişim ve gelişim içinde olduğundan dolayı dil araştırmaları her zaman zor olmuş ancak aynı zamanda araştırmacıların ilgisini çekmeyi başarmıştır. Diller milattan önceki devirlerden günümüze kadar birçok araştırmacı tarafından incelenmiş ve incelenmeye devam etmektedir. 20. yüzyıl dil araştırmaları için önemli bir zaman olmuş, dil bilimsel yöntemler kullanılarak diller incelenmeye başlamıştır. Çalışmamızda kullandığımız anlam bilimsel yöntemler de bu dönemde kullanılmaya başlanmıştır. Art zamanlı ve eş zamanlı yöntemler anlam bilimine de uygulanmış ve araştırmacılar bu yöntemle dilin kavram alanlarını tespit etmeye çalışmışlardır.

Dilin gelişimi ve değişimi sadece ses ve yapı üzerinde olmaz. Zaman, toplum, kültür ve teknoloji gelişip değiştiği için dil de bu değişime ayak uydurmak zorundadır. Dil, bu değişime ya kelimelere yeni anlamlar yükleyerek ya da ödünçleme yoluyla ayak uydurur. Böylece ihtiyacı olan nesneyi veya hareketi adlandırmış olur.

Anlam bilimi çalışmaları diğer dil bilimi çalışmalarından daha geç bir gelişme süreci göstermiştir. Çünkü anlam ruh bilimi, psikoloji, felsefe gibi diğer bilim kollarıyla da ilgilidir. Bu bilim dallarıyla ilişkisinden dolayı anlam bilimi çalışmaları zorlaştığından genellikle yüzeysel kalmıştır. Günümüzdeki art zamanlı çalışmalar hem dil tarihini aydınlatmakta hem de anlam bilimi çalışmalarına katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmamızda art zamanlı dil bilimi yöntemi kullanılarak tarihi Kıpçak Türkçesi söz varlığından Başkurt Türkçesi söz varlığına geçen kelimeler anlam bilimsel olarak incelenmiştir. Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Türkçenin, Kıpçak Türkçesine kadar olan tarihi devirleri ve anlam bilimine dair bilgiler kısa bir şekilde verilmeye çalışılmıştır. İkinci bölüm anlam değişmelerinden oluşmaktadır. Anlam değişmeleri tespit edilirken öncelikle Kıpçak Türkçesi Sözlüğü ve Başkurt Türkçesi Sözlüğündeki kelimeler saptanmış, daha sonra bu kelimeler genişleme, daralma, başka anlama geçiş, iyileşme ve kötüleşme başlıklarına ayrılarak Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesi söz varlığına kelimelerin hangi yollarla geçtiği tablolar halinde verilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda Codex Cumanicus'daki madde başları ile Kıpçak Türkçesi Sözlüğündeki maddeler de karşılaştırılmıştır. Başkurt Türkçesinde kelimelerin anlamındaki karışıklıkları çözmek için Başkurt Türkçesinin Anlatmalı Sözlüğünden de faydalanılmıştır.

Bu çalışmamız, Türk dil biliminin gelişmesini ve daha sonra yapılacak anlam değişmeleri çalışmalarına ışık tutmak amacıyla hazırlanmıştır. Yapılan her çalışmada olduğu gibi bu çalışmamızda hatalar olabileceği doğaldır. Bu çalışmamızda aynı zamanda Türkoloji çalışmalarında dil bilimi ve anlam bilimi üzerine yapılacak olan çalışmalara yol gösterici olmayı ve Türk anlam bilimine katkı yapmış olmayı ümit ediyoruz.

Bu çalışmanın her aşamasında katkılarını esirgemeyen hem meslekî hem de insanî yönlerini örnek aldığım değerli hocam Prof. Dr. Hülya ARSLAN-EROL'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Hayatımın her anında benden desteklerini esirgemeyen aileme, çalışma süreci boyunca yardımlaştığım arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Temmuz 2019

Oğuz AKYOL

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ	iii
TABLolar	vii
KISALTMALAR	viii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. ÇALIŞMA HAKKINDA GENEL BİLGİLERİ.....	1
1.1.1. Çalışmanın Tanımı.....	1
1.1.2. Çalışmanın Önemi	2
1.1.3. Çalışmanın Yöntem ve Amacı.....	2
1.2. ESKİ TÜRKÇEDEN KIPÇAK TÜRKÇESİNE KADAR TARİHİ DEVİRLER	3
1.2.1. Eski Türkçe (VI. – XI. yy.).....	3
1.2.2. Karahanlı Türkçesi (XI. – XIII. yy.).....	4
1.2.3. Harezmi Türkçesi (XIV. yy.).....	5
1.2.4. Kıpçak Türkçesi (XIII. – XVI. yy.)	6
1.3. BAŞKURT TÜRKLERİ VE BAŞKURT TÜRKÇESİ.....	9
1.4. ANLAM BİLİMİ.....	12
1.4.1. Anlam Biliminin Tarihine Kısa Bir Bakış	14
1.4.2. Anlam Değişmeleri ve Nedenleri	16
İKİNCİ BÖLÜM.....	19
SÖZLÜKLER	19
2.1. KIPÇAK TÜRKÇESİNDE KULLANILMIŞ OLUP BAŞKURT TÜRKÇESİNDE KULLANILMAYAN KELİMELER	19
2.2. KIPÇAK TÜRKÇESİ VE BAŞKURT TÜRKÇESİNDE ORTAK KULLANIMIN TESPİT EDİLDİĞİ KELİMELER	187
2.3. KIPÇAK TÜRKÇESİNDEN BAŞKURT TÜRKÇESİNE ANLAM DEĞİŞMESİNE UĞRAMIŞ KELİMELER	578
2.3.1. Anlam Daralması	578
2.3.1.1. Özelleşme.....	590
2.3.2. Anlam Genişlemesi.....	599
2.3.2.1. Genelleşme.....	664
2.3.2.2. Mecazlaşma	668
2.3.2.3. Komşuluk.....	715

2.3.2.4. Eksiltme	724
2.3.2.5. Tabu ve Örtmece.....	727
2.3.2.6. Argo	729
2.3.3. Başka Anlama Geçiş	731
2.3.3.1. Yakın Anlama Geçiş	731
2.3.3.2. Uzak Anlama Geçiş	771
2.3.3.3. Zıt Anlama Geçiş	815
2.3.4. Anlam İyileşmesi	820
2.3.5. Anlam Kötüleşmesi.....	822
SONUÇ	825
KAYNAKLAR	829
ÖZ GEÇMİŞ	x

TABLOLAR

Tablo 2.1. <i>Ortak Kullanımın Tespit Edildiği Kelimeler</i>	187
Tablo 2.2. <i>Anlam Daralması Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	579
Tablo 2.3. <i>Özelleşme Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	590
Tablo 2.4. <i>Anlam Genişlemesi Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	599
Tablo 2.5. <i>Genelleşme Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	664
Tablo 2.6. <i>Mecazlaşma Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	669
Tablo 2.7. <i>Komşuluk Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	715
Tablo 2.8. <i>Eksiltme Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	724
Tablo 2.9. <i>Tabu ve Örtmece Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	728
Tablo 2.10. <i>Argo Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	729
Tablo 2.11. <i>Yakın Anlama Geçiş Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	731
Tablo 2.12. <i>Uzak Anlama Geçiş Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	771
Tablo 2.13. <i>Zıt Anlama Geçiş Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	815
Tablo 2.14. <i>Anlam İyileşmesi Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	820
Tablo 2.15. <i>Anlam Kötüleşmesi Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler</i>	822

KISALTMALAR

1, ESER KISALTMALARI

- BM** : Kitâbu Bulgatü'l-Müştâk Fî Lügati't-Türk Vel'l-Kıfçak
BV : Baytaratu'l-Vâzih
CC : Codex Cumanicus
DM : Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l-Lugati't-Türkiyye
GT : Gülistan Tercümesi (Kitâb Gülistân Bi't-Türkî)
İH : El-İdrâk
İM : İrşâdü'l-Mülûk Ve's-Selâtîn
İN : Kitâb Fî İlmi'n-Nüşşâb
KF : Kitâb Fi'l-Fıkh
KFT : Kitâb Fi'l-Fıkh Bi'l-Lisâni't-Türkî
Kİ : Kitâbu'l-İdrâk Li-Lisâni'l-Etrâk
KK : El-Kavanînü'l-Külliyeye Li-Zabti'l-Lügati't-Türkiyye
MG : Münyetü'l-Guzât
MS : Kitâb-ı Mukaddime-i Ebu'l-Leysi's-Semerkandî
RH : Kitâb Fî Rıyâzâti'l-Hayl
TA : Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî
TZ : Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lügati't-Türkiyye

2, DİĞER KISALTMALAR

- ar.** Arapça
bit. Bitki
böc. Böcek
coğ. Coğrafya
din. Din terimi
dlblm. Dil bilimi
e. Eylem
fars. Farsça
giy. Giyim
Hr. Hristiyan
grmr. Gramer Terimi
has. Hastalık
hay. Hayvan
ism. İsim

mes. Meslek
mes. Meslek
moğ. Moğolca
özl. Özel isim
rus. Rusça
sıf. Sıfat
tıp. Tıp terimi
T. Türkçe
tic. Ticaret
ünl. Ünlem
yun. Yunanca
yy. Yüzyıl
zmr. Zamir
zrf. Zarf

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. ÇALIŞMA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1.1. Çalışmanın Tanımı

Bu çalışmada tarihi Kıpçak Türkçesi söz varlığından Başkurt Türkçesi söz varlığına geçen ve hâlen kullanılmakta olan ortak kelimelerdeki anlam değişimleri incelenmektedir. Başkurt Türkçesi; Kazak, Kırgız, Tatar, Nogay, Karakalpak, Kumuk ve Kırım Tatar Türkçesi ile birlikte Kıpçak Türkçesinin mirasçısıdır. Türkçenin kuzey grubunda bulunan bu Türk lehçeleri Kıpçak Türkçesi söz varlığını günümüze kadar taşımışlardır. Bu çalışmamızda yazılı metinler yoluyla takip edebildiğimiz Kıpçak Türkçesi söz varlığını Başkurt Türkçesi söz varlığı ile karşılaştırarak anlamı değişmeyen ve anlam değişmesine uğramış kelimeler tespit edilerek tasnif edilmiştir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölüm'de Eski Türkçe döneminden Kıpçak Türkçesine kadar Türk dili tarihi kısaca anlatılmıştır. Bu bölümde Türk dilinin tarihi seyri içinde Kıpçak Türkçesinin ve dolayısıyla Başkurt Türkçesinin yerini saptamaktır. Dil tarihi bölümünden sonra anlam bilimi ve anlam bilimi konuları hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünde Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesine geçen kelimelerdeki anlam değişimleri tablolar halinde gösterilmiştir. Anlam değişimleri, *anlam daralması*, *anlam genişlemesi*, *başka anlama geçiş*, *anlam iyileşmesi* ve *anlam kötüleşmesi* başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

Özelleşme, anlam daralmasının alt başlığı olarak; *genelleşme*, *mecazlaşma*, *komşuluk*, *eksiltme*, *tabu ve örtmece*, *argo* anlam genişlemesinin alt başlığında; *yakın anlama geçiş*, *uzak anlama geçiş* ve *zıt anlama geçiş* ise başka anlam geçiş anlam değişmesi olayının alt başlıkları altında ayrı ayrı tasnif edilerek gösterilmiştir. Bu çalışmada ortaklık tespit edilen kelimelerde köken bilgisi verilmemiş, sadece bulunan ortaklıklardaki anlam değişimleri incelenip sınıflandırılmıştır.

Çalışmanın *Sonuç* kısmında ise çalışma genel hatlarıyla özetlendikten sonra Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesine anlam değişmesine uğramış kelimelerin oranı tablo halinde gösterilmiştir.

1.1.2. Çalışmanın Önemi

Başkurt Türkçesi günümüzde Avrasya’da konuşulan Kıpçak grubuna bağlı Türk lehçelerinden biridir. Kıpçak Türkçesinin devamı niteliğinde olan Başkurt Türkçesi ses, yapı ve kelime hazinesi bakımından da bu durumu kanıtlar. Çalışmanın önemi, tarihi Kıpçak Türkçesinde kullanılan kelimelerin günümüzdeki temsilcilerinden biri olan Başkurt Türkçesinde söz varlığında yaşayıp yaşamadığını tespit etmek ve hâlâ kullanılan kelimelerdeki varsa anlam değişmelerini sınıflandırarak göstermektir. Bu yolla hem Başkurt Türkçesinde hem de genel Türkçede kelimelerin hangi anlam değişmeleriyle taşındığı hakkında bilgi edinmeye yardımcı olacaktır. Aynı zamanda Kıpçak Türklerinin yaşadıkları döneme, karşılaştıkları kültüre, göç ettikleri coğrafi bölgelerde yaşayan toplulukların dilleri ile nasıl ödünçleme yapıldığı ve bu ödünçlemelerin genellikle hangi kelimeler üzerinde yoğunlaştığını öğrenmeye de yardımcı olacaktır.

1.1.3. Çalışmanın Yöntem ve Amacı

Çalışmaya başlarken öncelikle Kıpçak Türkçesi ve Başkurt Türkçesi eserleri ve sözlükleri incelenmiştir. Ardından alanyazın taranmış, anlam bilimi üzerine yapılmış tezler, yazılmış makaleler ve kitaplar incelenmiştir. Bu süreçte Kıpçak Türkçesi ve Başkurt Türkçesindeki ortak söz varlığındaki kelimeler fişlenerek sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma yapıldıktan sonra anlam değişimleri ayrı başlıklar halinde tablolar oluşturularak hazırlanmıştır. Fişleme esnasında gerekli görülen bazı yerlerde çeviriler yapılmıştır.

Çalışmanın amacı, tarihi Kıpçak Türkçesi ile Başkurt Türkçesi arasındaki ortaklığı söz varlığı üzerinde saptamaktır. Bu çalışmamızda dil biliminin art

zamanlılık yöntemi kullanılmış, kelimeler art zamanlı olarak incelenmiştir. Anlam bilimi çalışmalarının Türk dili için daha yeni yeni önem kazandığı bu süreçte Başkurt Türkçesine ve Türk anlam bilimine faydalı olacağı düşüncesindeyiz.

1.2. ESKİ TÜRKÇEDEN KIPÇAK TÜRKÇESİNE KADAR TARİHİ DEVİRLER

1.2.1. Eski Türkçe (VI. – XI. yy.)

Eski Türkçe, altıncı yüzyıl ortalarında Batı Moğolistan'daki Altay Dağları bölgesinde yaşayan ve aynı tarihte Çin'in kuzeyinde büyük bir göçebe devleti kuran eski Türklerin (Göktürklerin) diliydi (Tekin, 2014: 17). Türk dilinin metinlerle takip edilebilen dönemidir. Bu dönem Köktürk, Uygur olarak ikiye ayrılmaktadır. Karahanlıcanın dil özelliklerine bakarak onu da bu döneme dahil edenler vardır (Akar, 2017: 62).

Türk dilinin en eski belgeleri 8. asırda yazılan Orhun ve Yenisey yazıtlarındaki metinlerdir. Ancak bu metinler Türk dilinin ilk örnekleri değildir. Orhun ve Yenisey yazıtlarındaki dil yeni oluşmuş bir dil değil, işlenmiş bir yazı dili olarak karşımıza çıkmaktadır. Orhun ve Yenisey Yazıtlarındaki yazı dilinin hiç değilse birkaç yüzyıllık bir gelişme süreci sonucunda ortaya çıktığı düşüncesine kolaylıkla ulaşılabilmektedir. Ancak Orhun ve Yenisey yazıtlarından daha eski bir metne ulaşamadığı için bu yazı dilini 8. yüzyıldan itibaren takip edebilmekteyiz (Ergin, 2008:13).

Köktürkler, Büyük Hun İmparatorluğu'ndan sonra, Asya'da hüküm sürmüş ikinci büyük Türk devletidir. "Türk" sözü ilk kez Köktürkler döneminde bir devletin resmi ismi olmuştur. "*Köktürkçe, Köktürk abecesi ile taşa yazılmış, basit tümceli, fil ağırlıklı bir söylev dilidir*" (Akar, 2017: 87).

Köktürk adı II. Doğu Kağanlığı devrinde dikilen kitabelerde geçmektedir. Bunlar Költigin (732), Bilge Kağan (735) ve Tonyukuk (720-725?) kitabeleridir. Bu yazıtlardaki metinler, birer tarih ve söylev metinleridir. Hükümdarlar ve devletin ileri gelenleri, eski bir geleneğe göre halkına ve sonraki kuşaklara yaşadıkları devri ve yaptıklarıyla ilgili hesap vermektedirler. Bu ilk yazılı belgeler Türkçenin iç yapısı ve gelişmesini göstermektedir. Kitabelerde anlatılan olaylar sade, açık, samimi ve abartısız bir üslupla anlatılmaktadır. Sıklıkla kullanılan atasözleri, deyimler ve kalıplaşmış birleşik eylemler dilin anlatım gücünü ve zenginliğini göstermektedir.

İşte Köktürk kitabelerinin bu gibi dil özellikleri incelendiğinde Türkçenin 8. asırdan çok daha önceki devirlerde kullanılmış sözlü kültür dili olduğu anlaşılmaktadır (Akar, 2017: 93-94).

742 yılında Uygurların isyanında Köktürklerin kağanı öldürülünce Köktürk devleti yıkıldı (Ercilasun, 2010: 216). 840 yılına kadar Moğolistan'da yaşayan Uygurlar eski yurtlarını terk ederek Doğu Türkistan'da yeni bir devlet kurdular (Akar, 2017: 115). Doğu Türkistan'daki bu tarım havzasına yerleşen Uygurlar Maniheizm, Budizm ve Hristiyanlık dinlerini benimsediler ve pek azı Soğd alfabesi, büyük bir kısmı Soğd yazısından esinlenerek geliştirmiş olan Uygur alfabesi, küçük bir kısmı ise Mani alfabesiyle yazılmış Uygurca metinleri Türk diline kazandırmışlardır (Tekin, 2014: 25). Din ve kültür değişikliği sonucunda Uygurlar, Çin, Hint ve Sanskrit dillerinden bu dinle ilgili pek çok eseri Türkçeye tercüme etmiş ve bu yoğun tercüme faaliyetleri sonucunda Türkçenin yapısal özellikleri gelişmiş, daha önce sınırlı kelimelerde görülen birçok morfolojik öge, yazıya geçirilerek kullanım alanı yaygınlaşmış ve dilin söz dağarcığı genişletilmiştir (Akar, 2017: 117).

Uygurcanın Köktürkçe ile arasında ses ve ek sistemi bakımından geniş ölçüde bir farklılık yoktur. Köktürkçenin fiil ağırlıklı söylev dili olmasına karşın Uygurca isim ve sıfat ağırlıklı bir betimleme dilidir. Hint Avrupa dillerinden etkilenmiş olmasından dolayı Türk dilinde ilk defa bağlı ve birleşik tümce yapısı kullanılmıştır (Akar, 2017: 86).

Kuramsal olarak miladın ilk asırlarından itibaren başladığını kabul ettiğimiz ve ilk örnekleri 8. yüzyıla ait olan bu yazı dili, Türk yazı dilinin ilk dönemini oluşturmuş ve bu dönem 13. yüzyıla kadar devam etmiştir. Kaşgarlı'nın en çok beğendiği ve şivelerle karşılaştırırken "Türkçe" diye adlandırdığı, Hakaniye Türkçesi veya Kâşgar dili, Kâşgar Türkçesi diye anılan dil bu ilk Türk yazı dilidir. Türkoloji öğretiminde Türkçenin bu ilk devresi için "Eski Türkçe" ifadesini kullanılmaktadır (Ergin, 2008:13).

1.2.2. Karahanlı Türkçesi (XI. – XIII. yy.)

Karahanlıların ilk hükümdarı Bilge Kül Kadır Han, Samanîler ile mücadele etmiştir. 893'te Samanîler Taraz'ı ele geçirince Karahanlılar merkezini Kaşgar'a taşıdı. Bir süre sonra hükümdar Saltuk Buğra Han 945 yılında Müslümanlığı kabul

etti ve yerine geçen oğlu Musa Baytaş 956 yılında bağlı buldukları Doğu Kağanlığını yıkıp tüm Karahanlıları birleştirdi (Akar, 2017: 148).

Karahanlı hakanlarının hangi Türk boyundan geldikleri tarihçiler arasında tartışma konusu olmuştur. En çok tartışılan tez Karluk ve Yağma tezleridir. Barthold Karlukların Karahanlı ülkesinde önemli olduklarını belirtmekle beraber Yağma tezini de kabul etmektedir. Yağma tezini Zeki Velidî Toğan da kabul etmektedir. Karluk tezinin en büyük savunucusu Omeljan Pritsak'tır (Ercilasun, 2010: 287).

Orta Türkçenin başlangıç dönemi ve aynı zamanda Eski Türkçenin üzerinde temellenen Karahanlı Türkçesi, Karahanlı devletinin yazı diliydi (Özyetgin, 2006: 7). Karahanlı Türkçesi ve Harezmi Türkçesi, Eski Türkçe ile Orta Türkçe arasında köprü oluşturmuş ve bu dönemden sonra Türk dili, batıda Oğuzca, kuzeyde Kıpçakça, doğuda Çağatayca olmak üzere üç farklı coğrafyada üç yazı dili meydana getirmiştir (Akar, 2017:146).

Karahanlı Türkçesi ses ve yapı özellikleri bakımından Eski Türkçeye daha yakındır. Ses, yapı, söz varlığı ve söz dizimi olarak Uygurcanın devamı niteliğindedir. Bu dönemde Uygur alfabesinin yanında Arap alfabesi de kullanılmıştır (Akar, 2017: 88). Karahanlı Türkçesi ile yazılmış en önemli yapıtlar Yusuf Has Hacib'in manzum eseri "Kutadgu Bilig", Kaşgarlı Mahmud'un "Divanü lügati't-Türk" adlı Türkçe-Arapça sözlüğü ve Edip Ahmet Yügneki'nin "Atebetü'l Hakayık" adlı manzum eseridir (Tekin, 2014: 35).

Türkçe, bu dönemde ölçünlü dil haline getirilirken bir yandan da Arap ve Fars dilleri ile etkileşime girmiş ve bu dillerin kavram alanları ile bir söz varlığı birikimi oluşturmuştur (Akar, 2017: 146). Eski Türkçenin üzerinde temellenen Karahanlı Türkçesinden sonra Türk yazı dilleri farklı kollarda dallanmaya başlamıştır (Özyetgin, 2006: 7).

1.2.3. Harezmi Türkçesi (XIV. yy.)

Harezmi Türkçesi, 1017 yılında Gazneli Mahmud'un Harezmi bölgesini fethetmesinden ve bölgenin Türkleşmeye başlamasından sonra bu bölgede oluşan edebi dilin adıdır (Akar, 2017: 176). Harezmi Türkçesi, Karahanlı Türkçesi ve Çağatayca arasında bir geçiş dönemidir (Tekin, 2014: 38). Harezmi Türkçesi, etnik yapı ve siyasi hayat bakımından Türkleşen Harezmi bölgesinde Oğuz, Kıpçak ve diğer Türk boylarının yerleşik hayata geçmelerinin sonucunda Türk dilinin doğu

kolunu oluşturan Karahanlı Türkçesi temelinde, Oğuz Türkçesi ve Kıpçak Türkçesinin kaynaşmasından meydana gelmiş Türkçenin adıdır (Ata, 2002: 12). Bu dönemde Oğuzlar, Kıpçaklar ve Karluk boylarının birbirinden coğrafi, siyasi ve dilsel sınırlara kesin bir şekilde ayrılmamaları nedeniyle, Türk yazı dili ve lehçeleri sürekli etkileşim içindeydi. Harezm sahası bu etkileşimin en yoğun yaşandığı alandır (Özyetgin, 2006: 8).

Harezm Türkçesi, Karahanlı Türkçesi yazı geleneğine bağlı kalmıştır. Ancak farklı boylara mensup nüfus yapısından dolayı dil de karma bir özellik kazanmış, Kıpçak-Oğuz-Karluk lehçe ve ağızlarından ses ve yapı özelliklerini bünyesine katarak kendine özgü yeni bir yazı dili kimliği kazanmıştır (Akar, 2017: 176). Harezm Türkçesinde eski ve yeni şekillerle, ağız özellikleri yan yanadır (Eckmann, 2011: 1).

Farklı lehçelerden aldığı çeşitli ek ve kelimelerle zenginleşen bu yeni yazı dilinde yazılmış başlıca eserler “Kıyasu’l-Enbiya”, “Mu’inü’l-Mürid”, “Muhabbetname”, “Nehcü’l Feradis”, “Mukaddimetü’l-Edeb” ve “Mir’âc-Nâme”dir. Harezm Türkçesi, Timurlular devrinde, yerini kendisinden meydana gelmiş olan Çağatay Türkçesine bırakarak kaybolmuştur (Eckmann, 2011: 1).

1.2.4. Kıpçak Türkçesi (XIII. – XVI. yy.)

Müslüman araştırmacılar tarafından “Kıpçak”, Avrupalı araştırmacılar tarafından ise genellikle “Kuman” adı ile anılan kavimler birliği aslında sonradan birleşen iki ayrı Türk kavmidir. 1103 yılında Kumanlar, Ruslar tarafından ağır bir yenilgiye uğratılmıştır. Bu yenilgi sonrasında yerlerini doğudan gelen yeni bir Türk kavmi olan Kıpçaklara terk ederek “Kıpçak” adı altında bu iki kavim birleşmiştir (Toparlı ve Vural, 2004: 1).

Özellikle 8. yüzyılda, Avrasya bozkırlarında çok geniş bir alana yayılan Kıpçaklar kendi adlarıyla bir devlet bırakmamışlardır (Öner, 1998: 17). Ancak yaşadıkları dönemde bölgelerinin güçlü ve önemli aktörlerinden olmuşlardır. Kıpçakların Rus Knezleriyle 1185’te yaptıkları savaş Rusların meşhur destanı “İgor”un ilham kaynağını oluşturmuştur (Akar, 2017: 226).

Kıpçaklar sadece Avrasya bozkırlarında boy göstermemiştir. Mısır-Suriye bölgesinde Kıpçaklar tarafından Memlûk-Kıpçak devleti kurulmuştur. 300 yıl bu

bölgede hakimiyet süren Kıpçaklar, Kıpçak Türkçesine ait zengin dil malzemesi bırakmışlardır (Özyetgin, 2006: 11).

Orta Türkçe döneminin kuzey-batı kolunu Kıpçak Türkçesi oluşturur (Akar, 2017: 228). Oğuz ve Kıpçakların batıya doğru olan göçleri ve farklı bölgelere yayılması Karahanlı Türkçesinden sonra farklı dil özelliklerinin ve yeni Türk lehçelerinin ortaya çıkma sebebidir (Argunşah vd., 2010: 175).

Kıpçaklar, Karadeniz'in kuzeyi boyunca uzanan Deşti Kıpçak bölgesinde yalnızca Codex Cumanicus'u ve Ermeni Kıpçaklarına ait eserleri bırakmışlardır. "Codex Cumanicus" Gotik harflerle yazılmış tek Orta Türkçe eserdir (Akar, 2017: 229). Bu eser Altın Ordu sahasında yaşamış olan Kıpçakların diliyle yazılmıştır. Bu dil, Kıpçak Türkçesinin kuzey (Kuman) lehçesidir ve kendi içinde birlik taşımaz. İtalyan ve Alman olmak üzere iki bölümden oluşan eserin bu bölümleri farklı ağızlarla yazılmıştır. "Codex Cumanicus", Türk dili ve kültürü için paha biçilemeyecek kadar değerlidir. Eserdeki zengin kelime hazinesi Türkçenin sözlüklerine büyük katkılar yapmakta, tarihi Türk lehçelerine ait eserlerde karşılaştığımız birçok sorunun çözümüne yardımcı olmaktadır (Argunşah ve Güner, 2015: 26).

Karadeniz'in kuzeyinde oluşturulan diğer eserler Ermeni Kıpçakçasına aittir. Ermenilerin Kıpçak Türkçesini neden ve ne zaman öğrendiklerine ait kesin bilgiler olmamakla birlikte Ermeni tüccarların Ukrayna'dan Altaylara kadar uzanan İpek Yolu'nda seyahat etmek için dönemin "*Lingua Franca*"sı olan Kıpçak Türkçesini öğrenerek kullandıkları eserlerden anlaşılmaktadır (Argunşah vd., 2010: 182). Ermeni harfleriyle yazılmış bu metinlerin dilini ifade etmek için "*Hiççağ tili, bizim til ve Tatarça*" adlandırmaları kullanılmıştır. Ermeni Kıpçakçası ile yazılmış olan bu metinler gramer özellikleri bakımından Kuman, Karaim, Urum ve Kırım Tatar Türkçeleriyle benzerlikler gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca Codex Cumaniscus'un dili ile örtüşmektedir (Güner, 2013: 28). Ermeni harfleri ile yazılan metinler altı başlıkta sınıflandırılabilir. *Tarihî Vakayinameler, Kanun kitapları, Mahkeme sicil defterleri ve tutanakları, Dil bilgisiyle ilgili eserler ve sözlükler, Dinî metinler, Edebî metinler ve Doğa bilimlerine ait metinler* Ermeni harfleri ile yazılan metinlerdendir.

Mısır'da Memlûklular (Kölemen) olarak bilinen Kıpçak-Türk devletinin kurulmasından sonra Türkler, Mısır ve Suriye bölgesinde etkili hale gelmiş ve

Türkçe burada önemini arttırmıştır (Akar, 2017: 231). Arap dilcilerin Türk dilinin öğrenilmesini gerekli görmesi, Kıpçak yöneticilerin Kıpçak Türkçesiyle eserler yazılması konusundaki hassasiyetleri bu önemin artmasında etkili olmuştur (Güner, 2013: 32). Memlûk Kıpçak Türkçesi Janos Eckmann tarafından üç döneme ayrılarak incelenmiştir (Eckmann, 2011: 53-54).

1. Asıl Memlûk Kıpçakçası dönemi: Bu dönem Harezmi Türkçesi ile sıkı ilişkilerin devam ettiği bir diyalektir. Seyf-i Serâyi'nin "Gülistân" tercümesi, Berke Fakih'in "İrşâdü'l Mülûk"u, yazarı bilinmeyen iki kitap "Kitâb Baytaratü'l-Vâzih" ve "Münyetü'l-Guzât" bu dönemde kaleme alınmıştır.
2. Oğuz-Kıpçak Karışık diyalekti: Bu dönem iki alt gruba ayrılmaktadır. Birinci dönemde Kıpçak unsurları hakimken, ikinci dönemde Osmanlı Türkçesi unsurları hakimdir. "Kitâb fi 'ilmü'n nüşşâb ve Kitâbü'l-hayl" eserlerinde Kıpçak unsurları hakimdir. "Kitâb fi'l-fıkh bi-lisâni't türkî ve Kitâb Muqaddimet Ebi'l-Leys Semerkandi" eserlerinde Osmanlı Türkçesi unsurları hakimdir.
3. Osmanlı Türkçesi dönemi: Bu dönemde Osmanlı Türkçesi, Memlûk Kıpçakçasının yerini almıştır. Muhammed b. Kayıtbay ve Kansu Gavri'nin şiirleri bu döneme aittir. Ayrıca Arapça ve Farsçadan Osmanlı Türkçesine tercüme edilmiş birkaç edebi eser bulunmaktadır.

Memlûk Kıpçak Türkçesi ile yazılmış eserleri genel olarak iki başlıkta değerlendirebiliriz. Birinci başlıkta sözlük ve gramer kitapları, ikinci başlıkta edebî, ilmî, dinî ve askeri eserler bulunmaktadır.

I. Sözlük ve Gramer Kitapları

- a. Kitâbu'l-İdrâk li Lisâni'l-Etrâk
- b. Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî
- c. Ed-Dürretü'l-Mudiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye
- d. El-Kavânînu'l-Külliyeye li-Zabti'l-Lügati't-Türkiyye
- e. Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lügati't-Türkiyye
- f. Kitâbu Bulgatü'l-Müştâk Fî Lügati't-Türk ve'l-Kıfçak

II. Edebî Eserler

- a. Gülistan Tercümesi (Seyf-i Sarâyî)

III. Fıkıh Kitapları

- a. İrşâdü'l-Mülûk ve's-Selâtîn
- b. Kitâb fi'l-Fıkh bi Lisâni't-Türkî
- c. Mukaddimetü'l-Gaznevî fi'l-İbâdât (Kitâb fi'l-Fıkh)
- d. Kitâb-ı Mukaddime-i Ebu'l-Leysi's-Semerkindî

IV. Askerlik ve Okçulukla İlgili Kitaplar

- a. Münyetü'l Guzât
- b. Kitâb fi İlmi'n-Nüşşâb (Hulâsa)

V. Atçılık ve Baytarlıkla İlgili Kitaplar

- a. Kitâbu'l-Hayl
- b. Baytaratu'l Vâzih (Argunşah vd., 2010: 187).

1.3. BAŞKURT TÜRKLERİ VE BAŞKURT TÜRKÇESİ

Başkurlara dair ilk bilgileri 10. yüzyıl Arap yazarlardan öğrenmekteyiz. 922 yılında İbn Fadlan gezgin olarak Başkurların sahip olduğu topraklar, onların inançları hakkındaki ilk bilgileri yazmıştır. Daha sonra Arap gezgini Ebu Zaid el-Balhî Başkurdistan'a 10. asrın ilk yarısında gelmiş ve Başkurların yaşadığı yerlere dair ayrıntılı bilgiler vermiştir (Rudenko, 2001: 11).

Etnografya, dil ve toponomi bilgilerine göre, Başkurt halkı kültüründe Fin-Ugur, Hind-İran, Türk halkları kültürlerinden izler bulunmaktadır. Moğolların 13. ve 14. yüzyıllarda Orta Asya, Deşti Kıpçak ve Doğu Avrupa'ya olan akınları Başkurların dil ve kültürünün oluşmasına etki etmiştir (Yusupov, 2008: 92).

Ebul'l Gazi Bahadır Han, Başkurların çoğunluğunun Kıpçaklar tarafından oluşturulduğunu ve yine Şemsettin Dimaskî de Başkurları Kıpçak boyları arasında kabul eder. Başkurlar, Kaşgarlı Mahmud'un Divanü Lügâti-t Türk adlı eserinde şöyle geçer: “Bizans Rum ülkesine yakın olan boy Beçenektir; sonra Kıpçak, Uguz, Yemek, Başgırd, Basmil, Kay, Yabaku, Tatar, Kırkız gelir.” (Kamalov, 2008: 25-27).

Başkurt etnonimi ile ilgili birkaç görüş vardır. İlki Başkurt adının *Beş Ogur* isminden geliştiği ve *Bulgar* ismiyle ilgili olduğu yönündedir. İkinci ise Başkurt adının İran efsanelerinde geçen *Gurkser* (kurt-baş) adında bir kavmin yaşadığı ve eski bir halk etimolojisi ile *kurt-baş* > *baş-kurt* olarak açıklanır (Öztekten, 2008: 73-74). Üçüncüsü, Başkurt etnoniminin *Bozkurt* sözcüğünden türediği görüştür. Bu görüşü savunanlara göre Başkurt sözcüğünün *baş* kısmı *boz* > *bos* > *bas* (boz, gri renk) sözcüğünden ortaya çıkmış, *kurt* kısmı ise Türkçede *börü* anlamına

gelmektedir, diyorlar. Dördüncü ve son görüş ise Başkurt etnoniminin etimolojisi *başka-ar-tı* biçimde olduğu görüştür. *Başka* kısmını ya “*yabancı kişi*” ya da “*başka kabilenin insanı*” anlamında olabilir. *Ugır* etnonimine bakarak birinci anlamını açıklayabiliriz. *Ugır* kelimesinin *Ug* (üvey; öksüz) anlamından yola çıkılarak *Ugır* kelimesinin anlamı “*yabancı insan*” olarak açıklanabilmektedir. İkinci olarak ise *başka* sözcüğünün *mişe* (meşke, beşke) köküne dayandırılmasıdır. Arap, Fars ve Grek kaynaklarının Başkurtları Madcar ile karıştırması bu yüzdendir. Madcar sözcüğünden Mişerleri anlarsak, Mişer etnonimi *mişe* (orman, ağaç) kökünden oluşmuştur diye düşünülürse; Başkurt etnoniminde de *mişe* (bişe, meşke, beşke) kökünü bulabiliriz. Böyle düşünüldüğünde, *Başkır* etnonimi “*orman insanları*” anlamında, *Başkurt* sözcüğü de “*orman insanlarıyla karışmış olan kabileler*” anlamındadır (Zekiye, 2006: 11-12).

Başkurtlar günümüzde Ural Dağlarının kuzey ve doğusu ile İdil havzasının kuzeyinde yaşarlar. Yaşadıkları bölgeye *Başkırdistan* adı verilir. Başkenti Ufa’dır (Saray, 2016: 130). Türk lehçeleri arasında Kıpçak grubunda, coğrafi olarak Kuzey Türkçesi içinde yer alan Başkurtça, ses yapısı, tarihi ve gramerlik ses olayları bakımından kendisine has özellikleriyle dikkat çekmektedir. *Başkurt dili* diye adlandırılan yazı dili 20. yüzyıl başlarına kadar yoktur. Başkurt Türkçesi 20. yüzyıla kadar konuşma dilinde ve sözlü edebiyatta kullanılmış (Öztekten: 2008: 84), Başkurt Türkçesi 1920’lerden sonra yazı dili olmuştur. Bundan önce Başkurtlar tarafından meydana getirilen edebî eserlerde Tatarçayı veya daha önceleri Çağataycayı kullanmışlardır. Başkurt Türkçesi şekil bilgisi ve kelime hazinesiyle Tatar Türkçesine sıkı sıkıya bağlıdır (Benzing, 1995: 127). Tatar Türkçesi ile çok yakın bir şekil bilgisine sahip olan Başkurt Türkçesi ses değişimleri, ünlülerin ileri derecede dudak uyumu ve ünsüzlerin benzeşmesi yönünden Tatar Türkçesinden farklılaşır (Öner, 2011: 351). Bu farklılıklar Başkurtçayı, Tatarcadan ayıran ve Kazakçaya yaklaştıran ünsüzlerle ilgili ses olaylarıdır. Bu yönüyle Başkurtça, Tatar ve Kazak lehçelerinin arasında bir köprü gibidir.

Başkurtçayı Genel Türkçeden ayıran karakteristik ses özellikleri, ünsüzlerdeki tarihi düzenli ses olaylarıdır (Öner, 2011: 173). Bunlar Tatarcadaki denklemleriyle birlikte şöyledir:

GT s > Bşk. ś (Ortada, sonda)

GT. bas- > Bşk. baś- ~ Tat. bas- “basmak”

GT. tūs > Bşk. tōś ~ Tat. tōs “renk”

GT. tasma > Bşk. taśma ~ Tat. tasma “kurdele”

GT. z > Bşk. ź (Ortada, sonda)

GT. uzun > Bşk. oźon ~ Tat. ozın “uzun”

GT. kızıl > Bşk. kıźıl ~ Tat. kızıl “kırmızı, kızıl”

GT. söz > Bşk. hūź ~ Tat. sūz “söz”

GT s > Bşk. h (Söz başında, hece başında)

GT. sağlık > Bşk. havlık ~ Tat. savlık “sağlık”

GT. soñ > Bşk. huñ ~ Tat. soñ “son; sonra”

ET. sub > Bşk. hıv ~ Tat. suv “su”

GT. ç > Bşk. s (Başta, ortada, sonda)

GT. çeçek > Bşk. sesek ~ Tat. çeçek “çiçek”

GT. kuçak > Bşk. ҡosaқ ~ Tat. ҡoçak “kucak”

GT. ağaç > Bşk. ağas ~ Tat. ağaç “ağaç”

GT. y- > Bşk. y- ~ Tat. c- (Başta)

ET. yığ- > Bşk. yıy- ~ Tat. cıy- “toplamak”

ET. yadağ > Bşk. yeyev ~ Tat. ceyev “yayan”

Ar. cannat > Bşk. yennet ~ Tat. cennet “cennet”

Fars. cān > Bşk. yen ~ Tat. can “can”

Başkurt Türkçesine Türk lehçelerinden en yakın olanı Tatar Türkçesidir. Türk lehçelerinin kelime hazinesi ile üslup kuralları bakımından karşılaştırıldığında, Başkurt diline en yakın olan Türk lehçesinin Tatarca olduğu ve bu iki lehçe arasında %85 oranında ortak Türkçe kelimeler olduğu saptanmıştır (Zekiyev, 2006: 11-12). Genel Türk diline ait söz varlığı Başkurt Türkçesinin de temelini oluşturur. Eski yazıtlardan kısıtlı bir şekilde takip edebildiğimiz Kıpçak Türkçesi söz varlığı, bugün

doğal bir dil olan Başkurt Türkçesinin içinde bütün boyutlarıyla yaşamaya devam etmektedir (Öner, 2007: 90). Biz, bu çalışmamızda tarihi Kıpçak Türkçesi söz varlığının bugünkü çağdaş Türk lehçelerinden biri olan Başkurt Türkçesi arasında anlam bakımından benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymaya ve farklılıklarını sınıflandırmaya çalıştık.

1.4. ANLAM BİLİMİ

Anlam bilimi (semantik) kısaca dilde anlam boyutunu inceleyen bir dil bilimi dalı olarak tanımlanabilir (İmer vd., 2013: 29). Semantik terimi önceleri *im / işaret* anlamına gelmekteydi. Grekçe *semantikos* ya da *samainen* türeyen semantik teriminin kökü *sema*'dır. Daha sonra “anlam” olarak kabul edilmiştir (Guiraud, 1975: 6).

Semantik terimini ilk olarak Michel Breal 1897'de yayınladığı “semantik” adlı eserinde kullanmıştır. Breal anlam bilimini ayrı bir disiplin olarak adlandırmasına karşın onu sistematize etmemiş, terminolojisini kurmamış ve sınırlarını çizmemiştir (Dilâçar, 2018: 121). 20. yüzyılın başlarında İsviçreli dil bilimci F. de Saussure'ün dil bilimine “dizge” anlayışını getirmesiyle dil bilimi araştırmalarında yeni bir dönem başlamıştır (Aksan, 2016: 24). F. de Saussure ile birlikte eş zamanlı dil incelemeleri yaygınlık kazanmıştır. Bu durum anlam bilimi incelemelerine de yansımıştır (Arslan-Erol, 2014:17).

Anlam bilimini birçok araştırmacı tanımlamıştır. Guiraud, (1975 :8) “*Sözcüklerin anlamını inceler.*” tanımını, Vardar, (2002: 18) “*Dili anlam yönünden ele alan, göstergenin gösterilen bölümünü ya da içeriği eşsüremlili ve artsüremlili açılardan inceleyen dil bilim dalı.*” tanımını, Üçok, (2004: 89) “*Kelime içerisine yerleşmiş olan düşünme elemanının veya kavram çekirdeğinin ne şekilde kullanılmakta olduğunu veya ne gibi tesadüfi anlam işlerini kabullenebileceğini araştıran bilim kolu.*” tanımını, Huber, (2008: 141) “*Göstergelerin gösterilen alanlarını inceleyen dil bilimi dalı.*” tanımını, Karaağaç, (2013: 31) “*Dil birimlerinin gösterge değerini ve bu değerdeki değişiklikleri izleyen dil bilgisi kolu.*” Aksan, (2016: 26) “*Sözcüklerin, tümceler ve sözcüklerin anlamının incelenmesidir.*” tanımını uygun görmüştür.

Anlam bilimi, dil bilimin dalları içinde gelişmesi açısından diğer alanlardan geride kalmıştır. Anlam bilimiyle ilgili asıl sorun anlamın kendisi olmuştur. Anlam bir göstergenin gerçekten de insanın dünya bilgisiyle ilişkili içeriğidir. Dil bilimi ile ilgilenenler anlam bilimini genel olarak üç şekilde tasarlamıştır.

1. Anlam bilimi, *anlamın* incelenmesidir.
2. Anlam bilimi, *kelimelerin anlamının* incelenmesidir.
3. Anlam bilimi, *kelimelerin, cümlelerin ve sözcelerin anlamının* incelenmesidir (Aydın, 2014: 94 – 184).

Anlam bilimi; dil ile dünya arasındaki ilişkiyi sağlar. Anlam, göstergenin iki bileşeni olan gösteren (ses imgesi) ile onun dünyada gönderme yaptığı şey, insan, olaylar ve bunların nitelikleri arasındaki ilişkiden meydana gelmektedir. Bu göstergeler aracılığı ile insanların nasıl iletişim kurduklarını araştırmak ve incelemek, anlam bilimin en temel işlevidir (Kılıç, 2009: 18).

Aslında anlam, açıklanması oldukça güç, her zaman belirsiz özellikler içeren, soyut, somut bir sisteme indirgenemeyen bir olgudur. Ayrıca kullanıldıkları bağlama, toplumdan topluma, kişiden kişiye dahi değişebilmektedir. Anlam süreci dilin kendisi ile uzlaşmaz, dünyanın bir bölümü ile başlar. Dili kullanan kişi, kendisinin arzuladığı, gönderme yapmasını istediği dünyanın bir bölümüne sembolik olarak bağlıdır (Kılıç, 2009:14). Bu durum anlamın açıklanmasını zorlaştırdığı gibi anlam biliminin de açıklanmasını ve tasnif edilmesini zorlaştırmış; günümüzde de devam eden anlam tartışmalarına konu olmuştur.

Dil bilimi inceleme yöntemleri 20. yüzyılda F. de Saussure çalışmalarıyla yeni bir boyut kazanmıştır. F. de Saussure dil bilimi eş zamanlı ve art zamanlı yöntemle incelediğinden beri dil bilimi araştırmacıları da bu yöntemleri benimsemişlerdir. Eş zamanlı yöntem “*bir arada bulunan ve dizge oluşturan öğeleri, aynı toplumsal bilincin algıladığı mantıksal ve ruhsal bağıntıları*” araştırırken, art zamanlı yöntem “*aralarında bir dizge oluşturmada birbirinin yerine geçen ardışık öğelerin bağıntılarını*” inceler. Eş zamanlı ve art zamanlı yöntemi anlam bilimine uyguladığımızda sözdiziminin ve edebi sanatların sağladığı imkanları kullanarak oluşturduğumuz anlam değişmelerini eş zamanlı yöntemle; zaman içinde iç ve dış nedenlerle dilde meydana gelen anlam ve ses değişmelerini art zamanlı yöntemle inceleyebiliriz (Sav, 2003: 149).

Biz de bu çalışmamızda tarihi Kıpçak Türkçesi ile Başkurt Türkçesini art zamanlı yöntem kullanarak bu iki Türk lehçesi arasındaki ortak söz varlığındaki kelimelerin anlam değişmelerini inceledik.

1.4.1. Anlam Biliminin Tarihine Kısa Bir Bakış

Tarihsel olarak insanlar dilleriyle ilgilenmeye başladıklarından beri anlam ile de ilgilenmişlerdir. Eski çağlarda dil ile ilgilenen milletler Hintliler, Eski Yunanlılar ve Romalılardır. Eski çağlarda yapılan dil araştırmalarının tamamı dilin biçimi konusundaki çalışmalardır. Platon'un "Kratylos Diyalogu" anlamı inceleyen belki de ilk çalışmadır (Kılıç, 2009: 16).

Dil bilimi araştırmacıları anlam konusunu dilin biçim özellikleri içinde ele almalarından dolayı anlamın kendisi ile ilgilenmemişlerdir. 17. yüzyılda John Locke ve Francis Bacon, 18. yüzyılda Leibniz, Herder ve Wilhelm Humbolt dilin düşünceyle olan ilgisiyle ve dolaylı olarak anlam ile ilgilenmişlerdir (Aksan, 2015 III: 141).

19. yüzyılın ilk yarısında tarihsel dil biliminin gelişmesinin sonucu olarak kelimelerin anlamlarının da dilin tarihi boyunca değiştiğinin fark edilmesiyle bu değişiklikler üzerinde araştırmalar başlamıştır (Kıran ve Kıran, 2012: 245). Alman dilcisi K. Reisiğ anlam ile ilgili sorunlara "Semasiologie" başlığı altında inceleyip bu dil bilimi dalını temellendirdikten 70 yıl sonra M. Bréal kelimelerin anlamını "Essai de Sémantique" adlı eserinde bilimsel olarak incelemiştir (Aksan, 2016: 23).

20. yüzyılda F. de Saussure'ün dil biliminde dizge anlayışını ortaya çıkarmasıyla birlikte dil biliminde eş zamanlılık ve art zamanlılık ayrımı oluşmuş ve dil çalışmaları bu iki yöntemi esas alarak oluşturulmaya başlanmıştır. Anlam biliminin bir bilim dalı haline gelmesiyle birlikte F. de Saussure'ün ortaya çıkardığı bu yöntem anlam biliminin gelişmesini de etkilemiştir (Arslan-Erol, 2014: 18).

Irène Tamba-Mecz (1998: 13) "La Sémantique" adlı eserinde anlam biliminin tarihine değinmiş ve bu dil bilimi dalını "tarihsel anlam bilimin egemen olduğu evrimci dönem, tarihsel ve yapısal nitelikli "karma" dönem ve bir tümce ve sözcüleme anlam bilimin geliştiği biçimselleştirilmiş kuramlar dönemi" şeklinde üç döneme ayırarak incelemiştir.

Tamba-Mecz evrimci dönemde anlam bilimcilerin ortak öğretilerini yakından inceler ve dil bilimciler arasında fikir ayrılıkları bulunmasına rağmen bu dönemin üç dayanak noktası bulunduğunu vurgular.

1. *Anlam bilimin konusu, dilsel anlamlamaların “evrimini incelemektir.*
2. *Bu evrimi genel “yasalar” belirler;*
3. *Anlam bilimsel “görüngüler”e özgü bu yasalar, anlam “olguları”nın “gözlemlenmesi”nden yola çıkılarak belirlenmelidir (Tamba-Mecz, 1998: 15).*

“*La Sémantique*” adlı eserde anlam biliminin ilk dönemlerinde evrim kavramıyla ortaya çıkan ikili etkinin önemi vurgulanmaktadır. Evrim kavramı anlam bilimini mantık ve felsefeye bağımlı olmaktan kurtarmıştır. Ayrıca tarihin dil bilimciler için amaç değil araç olabileceği göstermiştir (Tamba-Mecz, 1998: 23).

İkinci dönem olan karma dönemde, evrimci bakış açısı ve F. de Saussure’ün “*Genel Dilbilim Dersleri*” adlı eseri doğrultusunda gelişen eş süremlilik bakış açısı ile birlikte varlığını sürdürür. Bu nedenle ikinci dönem “*karma*” olarak adlandırılır. Bu dönem araştırmacıları alışlagelen şekilde etkinliklerini yalnızca kelime dağarcığıyla kısıtladılar. Buna karşılık olarak, kelime kavramına terim konumu kazandırıldı. Bu durum işlevsel bir bütün içinde birbirine bağlanan öğeler arasında anlama yönelik eş süremlilik bakış açısının oluştururken, kelimeleri ve kelimelerin tarihini inceleyen evrimci bakış açısını olumsuz etkilememiştir (Tamba-Mecz, 1998: 25).

Üçüncü dönem tümce ve sözceleme anlam biliminin geliştiği biçimselleştirilmiş kuramlar dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem kendi içinde “tümceye ilişkin anlam bilimi kuramları” ve “anlama ilişkin edimbilimsel sözceleme kuramları olarak iki kolda incelenmiştir.

1963 yılında J. Katz ve J. Fodor “*eş süremlilik dil bilimsel betimleme – dil bilgisi = anlam bilimi*” denkleminde göre söz dizimsel bileşenlerle birlikte anlamsal bileşene de yer verilmesi fikrini ortaya atarlar. Bu dönemde sözlüksel anlam biliminden tümce anlam bilimine geçilmiştir.

Anlama ilişkin edimbilimsel-sözceleme kuramlarının ortak özelliği ise dilsel gösterilenleri sözlük veya bağlam dışı tümceler içine kapatmak değil, dillerin kullanım koşullarından kaynaklanan bazı belirlemeleri örnekler içine katmaktır. Bunun sonucunda, dil içinde yer alan dil bilimsel belirtiler ile (biçimbirimler ve

bağıtısız diziler) ortaya konabilen her türlü anlamlı olgu anlam bilimine bağlanacaktır (Tamba-Mecz, 1998: 32-39).

Günümüzde anlam bilimi çalışmaları daha çok dil bilimi açısından ele alınmakta, dil bilimsel anlam bilimi adı altında yürütülmekte ve başlıca iki alt alana ayrılarak incelenmektedir: 1. Sözcük anlam bilimi 2. Tümce anlam bilimi. Bu iki alt alanın dışında eş zamanlı ve art zamanlı yöntemin kullanıldığı durgun ve gelişmeli anlam bilimi olarak adlandırılan iki alt alan da belirlenmiştir (Arslan-Erol, 2014: 19).

1.4.2. Anlam Değişimleri ve Nedenleri

Tabiatıta her şey değiştiği gibi dil de değişir ve gelişir. Bu değişiklikler ses sisteminde olabileceği gibi anlam bilgisinde de değişimler olabilir. Dil, iletişim sırasında değişim etkenlerinin baskısı altına girmesiyle yeni durumlara ve yeni koşullara uyarlanır (Arslan-Erol, 2014: 61). Bir dil ne kadar çok kullanılır ve o dille iletişimde bulunulursa ses, anlam ve alıntılar bakımından o denli değişime uğrar. Dil değişimleri kullanım sıklığı yüksek olan kelimelerde daha hızlı olmaktadır (Karaağaç, 2013: 223).

Doğan Aksan, (1978: 118) “Anlambilimi ve Türk Anlambilimi” adlı eserinde anlam değişmesini şu şekilde açıklamaktadır: “*Anlam değişmesi, bir kelimenin anlattığı kavramdan az ya da çok uzaklaşması, onunla uzak-yakın ilgisi bulunan, ya da hiç ilgisi bulunmayan yeni bir kavramı yansıtır duruma gelmesidir.*”

Guiraud, (1975: 48) “Anlambilim”, adlı eserinde “*Anlam değişimleri ya da deyimeler söz sanatlarıdır ve öbür yazınsal sanatlarla (söyleyiş, kuruluş, düşünce ya da anlam sanatlarıyla) birlikte deyiş yöntemlerini, “daha güzel, daha canlı, daha etkin konuşma yollarını” oluşturur.*” der.

Anlam değişimleri genellikle uzun bir zaman içinde oluşur. Bir toplumun yapısında ve yaşayışında kısa bir süre içinde oluşan değişimler, devrimler dilde de etkisini gösterir. Bu durum değişmelerin oluşması için geçen süreyi kısaltabilir. Anlam değişimleri uzun bir sürede oluştuklarından dolayı eski anlamlar hemen unutulmaz; dilin lehçe ve ağızlarında yaşamaya devam eder (Aksan, 1978: 147).

Türkçenin ilk yazılı kaynakları incelendiğinde, o dönemden itibaren Türk dilinin anlatım olanaklarının zenginliği göze çarpar. Türkçenin ilk yazılı kaynaklarındaki soyut kavramların kullanılması bu zenginliği ispatlar niteliktedir.

Ayrıca Türkçe hem biçim özelliklerinden kaynaklanan türetme olanakları hem de kavramlar açısından zengindir (Aksan, 2015 III: 218). Dil araştırmacıların ortak düşüncesine göre dil önce somut kavramı oluşturur ve bu somut kavramdan yola çıkarak soyut kavramları oluşturur. Gelişme hep aynı doğrultuda (somuttan soyuta) devam eder. Daha sonraki dönemlerde coğrafya, din, sosyal yapıdaki değişiklikler vb. sonucu Türk diline birçok alıntı söz girmesiyle mevcut kelimeler unutulmuş ya da kavram alanı değişime uğramıştır. Bu durum bize Türkçedeki anlam değişmesi kavramının ilk yazılı kaynaklardan itibaren başladığını ve devam ettiğini göstermektedir. Eski Türklerin göçebe yaşam tarzı ve diğer topluluklarla ilişkisi bu değişimi sürekli kılmıştır. Doğan Aksan (2004:93) “Kelimelerin Ölümü” olayını incelediği makalesinde dilimizde karşılıkları bulunmasına rağmen Arapça ve Farsçadan alınan bazı kelimelerin bir zaman dilde beraber kullanıldıklarını ve bu kelimelerin daha sonra Türkçe kelimelerin unutulmasına yol açtıklarını örnekler vererek açıklamıştır.

Anlam değişmelerinin bir kısmı ruhsal ve dilin niteliklerine bir kısmı toplumsal etkenlere dayanır. İnsanın vücut bölümleri ve organ adlarıyla doğadaki nesnelere arasında ilişki kurulması, doğadaki nesnelere ve onların niteliklerinin insanlar için kullanılması, somutlaştırmalar, duyular arasındaki yaklaşımlar ve ad aktarmaları ruhsal ve dilin niteliklerine bağlı değişimlerdir (Aksan, 2015: 216). Kelimenin dar bir toplumsal kesimden geniş bir kesime aktarılması toplumsal etkenlere bağlı değişimleri içerir. Bu değişimler toplumun yaşayışı ve geçirdiği sosyal, kültürel değişimlere sıkı sıkıya bağlıdır.

Anlam değişmelerindeki en önemli yaklaşımlar mantığa ve ruh bilimine dayanan bakış açılarıdır. İlk anlam bilimciler Darmesteter ve Bréal anlam değişmelerini türlere (komşuluk, deyim aktarması, ad aktarması) ve mantığa dayalı (daralma, genişleme veya anlam aktarımı) olarak sınıflandırmışlardır (Arslan-Erol, 2014: 65).

Anlam değişmesinin, yeni anlama sahip olmasının dış ve iç olmak üzere iki nedeni vardır. Sözü kullanış sahasının değişmesi, kelime anlamının toplumdaki iletişim ve üretim yönteminin gelişmesine bağlı değişmesi, bir nesne ya da aracın başka bir nesne ve araçla nöbetleşerek yer değiştirmesi ve toplumun gelişmesi

sonucunda yeni öğrenilen nesne ve durumları adlandırırken söz anlamının değişmesi dış nedenlere bağlı değişmelerdir (Ahanov, 2013: 104).

Anlam değişmesinin i yani dilsel nedenler dış nedenlere göre daha az incelenmiştir. Dil içi değişiklikler  ayrılır. Bunlar; kelime bağıntısının veya adın yer değiştirmesi, gönderge bağıntısının ya da anlamın yer değiştirmesi ve kelime ile konuşan bireyler arasındaki kişisel bağıntının yer değiştirmesidir (Arslan-Erol, 2014: 66).

Bloomfield anlam değişmelerini daralma, genişleme, deyim aktarması, ad aktarması, komşuluk, abartma, bozma ve yüceltme şekilde sınıflandırmıştır. Arslan-Erol (2014: 67) alışmasında anlam değişmelerini daralma, özelleşme, genişleme, genelleşme, mecazlaşma, komşuluk, eksiltme, tabu ve örtmece, argo, başka anlama geçiş, iyileşme ve kötüleşme biçimde sınıflandırarak ele almıştır. Biz de bu alışmamızda Arslan-Erol'un tasnifine uyarak anlam değişmelerini ele aldık.

İKİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜKLER

2.1. KIPÇAK TÜRKÇESİNDE KULLANILMIŞ OLUP BAŞKURT TÜRKÇESİNDE KULLANILMAYAN KELİMELER

A

āb (I) *Fars.* Su (GT)

āb (II) *Fars.* Rivayete göre Hz. Âdem'in ekinini yiyen karga (İN)

‘abā *Ar.* Kaba kumaş, yünden yapılmış giysi (BV, GT)

ābādān *Fars.* Şen, bayındır (İM)

abak̄ (I) Put, suret (İM, TZ)

abak̄ (II) Koku kutusu (TA)

abanūs *Ar.* Kerestesi siyah ve sert bir ağaç (İM)

ābdest *Fars.* Abdest (İM)

‘abeş *Ar.* Boş, amaçsız (KF)

‘abher *Ar.* Nergis çiçeği (GT)

ablaq̄ *Ar.* Yuvarlak yüzlü (RH)

abra- Korumak, savunmak (CC)

abraq̄ Kumaş (Kİ)

abraş *Ar.* Alaca benekli at, tüysüz yerlerinde uyuz gibi illeti olan at (RH)

‘āc *Ar.* 1. Fildişi (GT) 2. Deve kemiği (KFT)

‘acāye *Ar.* Anası tarafından emzirilmeyen çocuk (BV)

‘acb *Ar.* Kuyruk sokumu (BV)

‘aceb (II) *Ar.* Acaba (GT)

‘acebā *Ar.* Acaba (GT)

‘acem *Ar.* İranlı, Arap olmayan (GT, İM, İN, RH)

‘acemce *Ar.* T. Farsça (GT)

‘acemī (II) *Ar.* Acemi, herhangi bir sanata veya işe yeni başlayan (İN)

‘acībe *Ar.* Alışılmış olmayan (BV)

‘acīn *Ar.* Hamur tutma (BV)

‘acīzlik *Ar.* T. Güçsüzlük, zavallılık (İM)

acur Kurtlanmış (TZ)

‘ācve *Ar.* Medine hurması (İM)

‘acz *Ar.* Güçsüzlük, zavallılık (GT)

‘ācza *Ar.* Dübürü büyük kadın (KF)

açığan- Ekşimek, acımak (CC)

açırğa- Acımak, acınmak (CC)

açırğan- Pişman olmak (CC)

açıt- Acıtmak, acı vermek (Gİ, KF, TZ)

açqı Amca (TA)

açuk (III) Kaygan, kayıcı (İM)

‘**ād** *Ar.* Ad kavmi (Gİ, KF, MG)

‘**aded** *Ar.* Sayı, adet (Gİ, İM, KF)

‘**adel** *Ar.* Yük dengi (BV)

‘**ades** *Ar.* Mercimek (BV, GT, İN)

‘**adn** *Ar.* Bir cennet adı (İM)

ağsız barmağ Küçük parmak ile orta parmak arasındaki parmak (KK, TA)

‘**adū** *Ar.* Düşman (GT)

‘**adüv** *Ar.* Düşman (GT)

afacan *Ar. Fars.* Anî ölüm (İH)

afriyyūn *Ar.* Bir bitki adı (BV)

ağ (III) Pantolonun iki bacak arasındaki genişliği (Kİ)

āğāz *Fars.* Başlama (GT)

ağı (II) Cömert, eli açık (Kİ)

ağı (III) Bir tür ipek (Kİ)

açıl Açıl, koyun ve keçi sürülerinin gecelediği çit ve duvarlarla çevrili yer (KFT, Kİ)

açın- Yükselmek, yukarı çıkmak (CC, Kİ, TA)

ağınan- Yükselmek, yukarı çıkmak (CC)

ağındır- Yukarı çıkartmak, yükseltmek (CC)

ađınđaç Merdiven (Kİ, TA)

ađınđıç Merdiven (CC)

ađınđuç Merdiven (CC)

ağır (V) Şan, şeref, şöhret (CC)

ağır- (I) (eşek) Anırmak (Kİ)

ağırıla- Ağırlamak, hürmet etmek, ikram etmek (CC, GT, İM, KK, TA)

ağırsıy Saygı (CC)

ağırşak Yün, iplik eğirilen içi ağırlaştırmak için alt ucuna geçirilen yarım küre ağaç (DM, TA, TZ)

ađlāl *Ar.* Boyna takılan zincirler, prangalar (Gİ, İM)

ağrı (II) 96 miskal tutarında bir ağırlık ölçüsü (GT, İM)

ağrı (III) Dirhem, para (DM)

ağruğ Ağırlık, yol eşyası (Kİ)

ağsur- Aksırmak, hapşırmak (KFT)

ağul 1. Zihniyet, görüş tarzı (CC) **2.** Gönül (CC)

ağurçuk Satranç (Kİ)

ağurşak Yün, iplik eğirilen içi ağırlaştırmak için alt ucuna geçirilen küre ağaç (Kİ)

ağuz oğlan Süt emen çocuk (TA)

ađyār *Ar.* Yabancılar (GT)

ağ- (II) Yağma için akın yapmak (Kİ)

āđar *Ar.* Başka, diğer (GT)

ağded *Ar.* Ahmak, uzun boylu (BV)

āđī *Ar.* Kardeş (GT)

ağsur- Aksırmak, hapşırmak (Gİ, KF, MS)

ađūr *Fars.* Ahır, hayvan barınađı (BV, DM, TA)

ađvāl (I) *Ar.* Ok atarken hedefi göstermek, nişan almak (İN)

ağvel *Ar.* Şaşı (GT, RH)

‘**ağabe** *Ar.* Yokuş, tepe (Gİ, İM)

āđāl *Ar.* Ağaçtaki çatlak veya kurt yeniği (MG)

ağar Irmak, çay (BM)

- ‘**aḳār** Ar. Para getiren mülk (İM)
- aḳarsu** Irmak, akarsu (KF, TA)
- ‘**aḳd (II)** Ar. Kılıç demirinde bulunan benekler (MG)
- ‘**aḳd (II)** Ar. Bağ, düğüm (MG)
- aḳı** Cömert, eli açık (TA)
- ‘**āḳıbe(t)** Ar. Son, nihayet (MG, MS)
- ‘**āḳıla (I)** Ar. Akıllı kadın (İM)
- ‘**āḳıla (II)** Ar. Baba tarafından akraba (KFT)
- aḳır** Ar. Ok atarken yapılan hatadan dolayı elin yağır olması (İN)
- aḳış-** Bir yöne doğru birçok kimsenin koşması (Kİ)
- ‘**āḳıf** Ar. İbadet için bir yere kapanan (GT)
- ‘**āḳır** Ar. Yaralanmış (BV)
- ‘**āḳḳār** Ar. Devaların aslı (BV)
- ‘**āḳlī** Ar. Akılla ilgili (İM)
- aḳmık** Boza (DM)
- aḳnuna** Kağrı arabası (DM)
- ‘**aḳr** Ar. Yara (MG)
- aḳruḳ** Kaçan beygirin yakalandığı ip, otlakta atın bağlandığı ip (Kİ, TA)
- aḳsıla** Dar nesne (TZ)
- aḳşur-** Aksırmak, hapşürmek (BM, İM, Kİ, TA)
- aḳtaş** Köle (TZ)
- aḳtaşı** Köle (TZ)
- aḳulaḳaz** Telli turna, alaca kaz (BM)
- al (II)** Doru at (İH, Kİ)
- al (III)** Hile, dalavere, kurnazlık (CC, GT, Kİ)
- āl** Ar. Soy sop, aile, sülale (KF)
- ala-** Değiştirmek (TZ)
- alabula** Alaca bulaca (TZ)
- alağan** Değişken (BV)
- alaḳ (I)** Fikir ayrılığı (Kİ)
- alaḳ (II)** Sarnıç, havuz (BM)
- alaḳ (III)** Pekiştirme edatı (TZ)
- alaḳ-** Fikirleri ayrılmak (Kİ)
- ala kidiş** Melez at (TA)
- ālāt** Ar. Aletler (KFT)
- ala yapışkan** Balıkçıl (BM)
- alçaḳlık** Alçak gönüllülük (İM)
- alçal** Ala renkli, çil (TA)
- alçu (I)** Alçı (KFT)
- alçu (II)** Bir tür yemiş (Kİ)
- aldanıl-** Aldanılmak, kandırılmak (KFT)
- ‘**alef** Ar. Hayvan yemi (BV, İM)
- ‘**ale'l-ḡafle** Ar. Dalgınlıkla (KF)
- a'lem** Ar. En iyi bilen (Gİ)
- ‘**ale'ş-şabāḥ** Ar. Sabahleyin (GT)
- ālet** Ar. Alet, araç, savaş ve at donanımı (İM, MG)
- alev** Fars. Alev (BV)
- ‘**alevī** Ar. Hz. Ali'yi seven (İM, KFT)
- ‘**aleyhi'l-la'net** Ar. “Allah’ın lâneti onun üzerine olsun” anlamında bir söz (İM)
- ‘**aleyhi's-selām** Ar. “Allah’ın selâmı onun üzerine olsun” anlamında bir söz (GT, İN, RH)
- ‘**aleyke** Ar. “Senin üzerine olsun” anlamında bir söz (İM)

- alğg-** Aşağılamak (TA)
- alğışlı** Kutsal, aziz (CC)
- alğ** Korkak (TA)
- alınçı** Taşkın adam (Kİ)
- ‘alîk (I)** *Ar.* Hayvana bir defada verilen yem (BV, RH)
- ‘alîk (II)** *Ar.* Sakız (BV)
- ‘aliye (I)** *Ar.* Süngü başı, toynağın ardı (BV)
- ‘aliye (II)** *Ar.* Yüce, ulu (MG)
- alkışçı** Alkışlayan, öven (MG)
- Allāh te‘ālā** *Ar.* “Yüce Allah” (MS)
- Allāhu ekber** *Ar.* “Allah en büyüktür” anlamında bir söz (İM, MS)
- ‘allāme** *Ar.* Çok bilen (GT)
- alleyoğ** “Allah’a çok şükür” anlamında bir söz (CC)
- almaçlık** Alma işi (KFT)
- almazlık** Evlenmeme (CC)
- almış** Para olarak değeri (TZ)
- alpaç yay** Bir tüy yay (İH)
- alşaklık** Alçak gönüllülük (Gİ)
- altar** Mihrap (CC)
- altın kûr** Kılıç askısı, alt kemer (CC)
- alu (I)** Alış (TZ)
- alu (II)** Borcunu ödemeyen (Kİ)
- aluç** Alıç, yabanî elma (BV)
- aluç** Hayvan esvabından olan şey, örtü, palan vb. (Kİ)
- aluçla-** Palanı düzeltmek, hazırlamak (Kİ)
- aluşdur-** Alıştırmak (KF)
- am** Dişilik organı (CC, Kİ, KK, TA, TZ)
- a‘mā** *Ar.* Kör, gözleri görmeyen (GT, KFT)
- āmāc** *Fars.* Nişan tahtası, hedef (Kİ, MG)
- amçuç** Dişilik organı (DM, Kİ, TA)
- ‘ameldār** *Ar.* Fars. İş yapan, hizmet eden, iş sahibi (GT, İH)
- amıt-** Eğilmek (TZ)
- ‘amī** *Ar.* Gözsüzlük, gözleri görmeme (BV, İM)
- ‘amil (II)** *Ar.* Sebep (Gİ)
- ‘amil (III)** *Ar.* Bildiklerini uygulayan kişi (Gİ, KFT, RH)
- ‘amiyy** *Ar.* Cahil, okuma yazma bilmeyen (GT)
- ‘amm** *Ar.* Amca, babanın erkek kardeşi (İM, KFT)
- ‘ammāl** *Ar.* Devlet memurları, idareciler (GT)
- ‘amme** *Ar.* Baş yarığının bir çeşidi (İM)
- amraç (I)** Sevgili, aziz (CC)
- amraç (II)** Eğilme (TZ)
- ‘amūd** *Ar.* Direk, sütun (İM, İN)
- an** Hudut, sınır; iki tarla arasındaki dar yolcuk (İH)
- añ** Engel (Kİ)
- añ-** Anmak, hatırlamak, zikretmek (GT, Kİ, MS, TA)
- anahtar** *Rum.* Anahtar (TZ)
- ‘anaç** *Ar.* Yürüyüş, hayvan yürüyüşü (MG, RH)
- anayt-** Böyle söylemek (CC)

ançak Ancak, yalnız (BM, BV, CC, Gİ, İM, KF, Kİ, TZ)

ançık Merdiven (TZ)

ançılalım Onun gibi (İM)

andan (I) Sonra (Kİ)

andavuk Onun gibi (Kİ)

andı Öyle, böyle bir (CC)

anğı Akli az, salak kimse (İH)

angiç Merdiven (TZ)

anır (II) Müddet, mühlet, süre (Kİ)

anıt Angıt kuşu (İH, Kİ)

anıt- 1. Bir şey yapmayı tasarlamak, niyet etmek (İH) **2.** Mücerret bir şeyi hazırlamak (İH)

anlık eyle- Lakırdıda tutulmak, sersem olmak (İH)

añ mañ Şaşkın, şaşkınlık (MG)

ansız Ansızın, birdenbire (Kİ)

añsız Ansızın, birdenbire (GT)

ansızın Ansızın, birdenbire (CC)

antat- Üzölmek, kederlenmek (Kİ)

anul anul Ağır ağır, yavaş yavaş (İH)

anur Müddet, mühlet, süre (BM)

‘anzerüt *Ar.* Anzerut ağacı ve reçinesi (RH)

apağ Bembeyaz (DM, KK, TA)

apostol *Hr.* Havarî (CC)

apostolik *Hr.* Havarîlik (CC)

appağ Bembeyaz (DM, İM, Kİ, KK, RH)

apraq (I) Kumaş (TZ)

apraq (II) Yıpranmış (TZ)

apraq (III) Tanrı yayı, yeşil kuşak (TZ)

apsa Tabut (TZ)

aptallan- *Ar. T.* Aptallanmak (TZ)

‘arabî (I) *Ar.* Arap milletinin bir ferdi (BV, Gİ, İN, KFT, MG, MS)

‘arabî (II) *Ar.* Arapça (MG)

a‘râbî *Ar.* Çölde oturan Arap (GT, KF)

‘arabiyyet *Ar.* Araplık (KFT)

‘arafâ(t) *Ar.* Arafat dağı (İM, KF)

arağ Çok ince (KF)

‘arağ *Ar.* Ter, terleme (GT)

arağlı Bir cins keten bezi (CC)

aramağlık Arama (KFT)

‘aran (I) *Ar.* Bacak

‘aran (II) *Ar.* Hararet (BV)

‘aran (III) *Ar.* Bıçılğan otu (BV)

‘aran (IV) *Ar.* Atın tabanında çıkan nasır (RH)

arçıla- *Moğ.* Tartışmayı kesmek (CC)

arduğ Ardıç ağacı (İH)

‘arefe (I) *Ar.* Atın yelesi (BV)

argaç Dokunan bezin enliliğine gerilen iplik (İH)

arğan Evcil köpek (BM)

arğa- Acelesi olmak (CC)

arı (IV) Oraya (TZ)

arı (V) Arı, bal arısı (TA)

arıçı Temizleyici (KF)

aridıçı Temizleyici (KF)

arığlık 1. Münezzehlik (İM) **2.** Temizlik (İM)

arık (III) Kuş pisliği (Kİ)

arıksuz Temiz olmayan (CC)

arıl- Temizlenmek (Gİ, KF)

arıla- 1. Ululamak, yüceltmek (MS) 2. Berat etmek (CC) 3. Temizlemek (Gİ, KF)

arılık Temizlik (Gİ, İM, MS)

arılık Temizlik (Gİ, KF)

arınıcı Temizlenen (KF)

‘**arız** *Ar.* Bozukluk, kusur (KF)

‘**arızî** *Ar.* Sonradan olan, dıştan gelen, geçici (Gİ)

‘**arıyan** *Ar.* Atın arka budunun yoğun eti (BV)

‘**ariyet** *Ar.* Ödünç (İM, KFT)

ark (I) Kol (GT)

arkalaş kıl- Yardım etmek (TA)

arkatak Küçük kafası ileriye doğru çıkık olan (Kİ)

arkınlık Yüze gülme, müdara (İM)

arküb *Ar.* Ökçe siniri (BV)

arkunluk (II) Usulüne uygun olarak (İM)

arkunrak (I) Çok yavaş, yavaşça (BV)

arkunrak (II) Melezce (BV)

arila- Temizlemek (KF)

arlan- Kasılmak (TZ)

‘**arlanğan** *Ar. T.* Şerefini, namusunu korumak için ağır başlı, azametli hareket eden kimse (İH)

armağan Armağan, hediye (BM, Kİ, TZ)

armağ Zahmet, meşakkat (TZ)

armavu Tembел, üşenen (TA)

artat- Bozdurmak, azdırmak (TZ)

artımağ Temizlik, saflık (CC)

artır- (II) Yenmek, aşmak (CC)

artқан Fazlalık, kâr, arta kalan (CC)

artuğ- Artırmak (KFT)

artuğcı 1. Fazla (Gİ, İN) 2. Artıran, biriktiren (KF) 3. Üstün (KFT)

artuğçılık Üstünlük (KFT)

artuğla- Artırmak (KFT)

artuğlu Artık, fazla (KFT)

aru (II) Arı, bal arısı (DK, TA, TZ)

arula- Temizlemek, temize çıkarmak (MG)

arun Uzun, büyük yılan (DM)

aruvlĥ Arılık, temizlik, kusursuzluk (CC)

arvan Dişi deve (BM)

arvana Dişi deve (DM)

‘**arza (I)** *Ar.* Şiddet, kuvvet (BV)

‘**arza (II)** *Ar.* Himmət (KFT)

ās *Ar.* Mersin ağacı (İM)

‘**aşabe (II)** *Ar.* Bir tek sinir (BV)

a’sam *Ar.* Bir kolu ak olan at (RH)

‘**asel** *Ar.* Bal (BV, GT, KFT)

a’ser *Ar.* Solaklık, solak hayvan (RH)

‘**aşfer** *Ar.* Sarı, uçuk benizli (BV)

‘**aşfür** *Ar.* Safran (BV)

‘**aşıb** *Ar.* Yaş ot (BV)

asığ Fayda, yarar, kazanç (CC)

asır Dügün (CC)

‘**asib (I)** *Ar.* Dolmuş bağırsak (BV)

‘**asib (I)** *Ar.* Kemiğin kırılması (BV)

‘**aşide** *Ar.* Bulamaç (BV)

‘**aşir** *Ar.* Usare, öz (BV)

‘**aşkür** *Ar.* Vücutta bir organ (BV)

aslam Faiz (İM)

aşlan Fayda, yarar, kazanç (Kİ)

aşlen *Ar.* Aslında, esasında (İM)

aşli *Ar.* Esas, temel (KF)

asmaklık Asma (KFT)

asnu Nazlı (Kİ)

asnulan- Nazlanmak (Kİ)

asov Yardım, yardımcı (CC)

‘**aşr (II)** *Ar.* İkinci vakti (BV, Gİ, İM, KF, KFT, KK)

asra- (I) Bakmak, beslemek (CC)

asra- (II) Isırmak, dişlemek (TZ)

asra- (III) Saklamak, gizlemek (GT)

asrat- Baktırmak, muhafazasına vermek, emanet etmek (CC)

asrı Aşırı, çok, fazla, fazlasıyla (MG)

asrov Himaye, koruma (CC)

asru Aşırı, çok, fazla, fazlasıyla (CC)

aşşı Fayda, yarar, kazanç (BM, KFT)

aşşıla- Kâr etmek, kazanç sağlamak (TZ)

astar Ölçü birimi (BV)

astılan Tefecilik, vurgunculuk, faizcilik (CC)

astrı Aşırı, çok, fazla, fazlasıyla (CC)

astru Aşırı, çok, fazla, fazlasıyla (CC)

asu Fayda, yarar kazanç (TZ)

‘**aşā** *Ar.* Akşam yemeği (GT)

aşağ Aşağı (TA)

aşağa Aşağı (BM, BV, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ)

aşağarak Aşağıca, daha aşağı (BV)

aşağı Aşağı (MG)

aşak (I) 1. Aşağı (BV, İM, İN, KFT)
2. Alçak (BM, TZ)

aşak (II) Miğfer, başlık (DM, TA)

aşak (III) Alçak gönüllü, mütevazı (Kİ)

aşağa Aşağı (MG)

aşakak Aşağı (BV)

aşı Mısır tanesi (CC)

aşı daşı Aşı boyası yapılan kan kırmızısı taş (İH)

aşık (I) Miğfer, başlık (DM, TA)

aşık (III) Akıntı (BV)

aşıklı Akıntılı (BV)

aşingı yıl Geçen yıldan önceki yıl (BM, Kİ)

aşit- Aldatmak, kandırmak (TZ)

āşikār *Fars.* Belli, meydanda, açık, ortada (KF)

āşikāre *Fars.* Belli, meydanda, açık, ortada (DM, Gİ, KF, İM)

‘**aşir** *Ar.* Öşür toplayıcı (İM)

aşkar Doru at (RH)

aşnu Eski zaman, geçmiş zaman (Kİ)

aşnuğı yıl Geçen seneden önceki sene (Kİ)

‘**aşr** *Ar.* On ayet (İM)

‘**aşrūn fī ‘aşrin** *Ar.* Onar onar (Gİ)

aştık- İvmek, acele ettirmek (TZ)

‘aşūrā *Ar.* Muharrem ayının onuncu günü (Gİ, İM)

aşut Dağın aşılacak yolu, bel (İH)

atağ Havuz, sarnıç (BM)

‘atağ *Ar.* Serbest olma, izinli olma (KFT)

atana Ana rahminde çocuğun içinde gelişip yetiştiği ve doğumdan hemen sonra düşen parça (TZ)

atar *Ar.* Attar, baharatçı (CC)

‘ağas *Ar.* Yügen halkasının durduğu yerden burnuna kadar olan kısmı (BV)

atın İğdiş edilmiş deve (Kİ)

‘atık (I) *Ar.* Serbest kalmış (BV, İM)

‘atıklık *Ar.* T. Atıklık (BV)

atlı Adlı, isimli (İM)

atlığ Adlı, isimli (İM)

atmaça toğan Atmaca (TA)

aşsız Adsız, adı olmayan (TA)

atsız barmak Orta parmakla serçe parmak arasındaki parmak (İN)

attanıl- Ad verilmek, lâkap takılmak (İM)

‘attābī *Ar.* Bir kumaş veya giysi türü (TA)

‘atṭār *Ar.* Güzel kokulu şeyler satan dükkân (GT, İM, KFT)

aṭṭur Doru at (DM)

auric Çabuk, çevik (CC)

aut Zehire karşı kullanılan bir ilâç (Kİ)

a‘vān *Ar.* Yardım edenler, yordakçılar (Gİ)

avcılar evi Çalidan, ottan yapılmış küçük kulübe (İH)

avdaz *Fars.* Abdest (KF, KFT, KK, MS)

avdes *Fars.* Abdest (Gİ)

ave *Hr.* Havva (CC)

avğas Divit (TA)

avlağ Avlu, ağaçla, taşla çevrilmüş yer (İH)

avlağ (II) Havuz (TZ)

avlağ (IV) Çanak (TZ)

avlavçı Avcı (TZ)

avlu Av yeri (Kİ)

‘avrat *Ar.* Kadın, zevce (DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, TA, TZ)

avrı Kat, yaprak şeklinde olan para (TZ)

avрыз *Fars.* Abdesthane (CC, TA)

avrun Süt (TA)

avrun- Ağrılanmak, sancılanmak (TZ)

‘avs *Ar.* Navek okunun bir başka adı (MG)

‘avsec *Ar.* Yaban çileği, kızıl diken, geyik dikenini (BV)

avstir- Çene çalmak, gevezelik etmek (CC)

avun- (I) Bir şeyle meşgul olmak (Kİ)

avun- (II) (Çocuk) ağlamaktan vazgeçmek (Kİ)

avundur- Avutmak, çocuğu ağlamaktan vazgeçirmek (TZ)

avurçuk Ağırlık merkezi (TZ)

avurla- (I) Ağırlamak, hürmet etmek, ikram etmek (CC, TZ)

avurla- (II) Çalmak (TZ)

avursı Saygı (CC)

avurt Avurt (TZ)

avut- Çocuğu ağlamaktan vazgeçirmek (Kİ)

ay (II) Eğe demiri (TA)

aya (II) Kaya (BM)

aya- (II) Saymak, hürmet etmek (TZ)

aya- (III) Karşı koymak, mukavemet etmek (CC)

ayaçuk Ayakçık (İM)

ayağış- Aynı yatakta ayakları diğerlerinin başına gelecek şekilde yan yana yatmak (CC)

ayağış- Elleri birbirine vurmak (BM)

‘ayāl *Ar.* Aile (KFT)

‘ayān *Ar.* Ok atmanın kurallarından biri, hedefi veya nişanı gözlemek (İN)

a‘yān *Ar.* İleri gelenler, eşraf, ekâbir (GT)

ayanu Şımarık (Kİ)

ayar- Ayartmak, teşvik etmek (TZ)

aydın 1. Işık, aydınlık, parlak (GT, TA) **2.** Ay ışığı (TA)

aydınl- Aydınlatmak

aydınlğ Aydınlık, parlaklık (KF)

aydınlık Aydınlık, parlaklık (DM, Gİ, GT, TZ)

āyete’l-kürsī Bakara suresinin 255. ayeti (Gİ, İM, KF)

āyete’l-müdāyene Bakara suresinin 282. ayeti (İM)

ayğakla- 1. Bir kimse hakkında bilgi vermek (CC) **2.** Birini şikâyet etmek (CC)

ayığlan- Sarhoşluktan ayılmak (BM)

ayıklan- Sarhoşluktan ayılmak (TZ)

ayıl- Sarhoşluktan ayılmak (TZ)

ayınğçı İftira eden, müfteri (CC)

ayır-la- Ayrılmak (BM, Kİ, TZ)

‘ayibe *Ar.* Eksiklik (BV)

‘ayilet *Ar.* Aile (KFT)

ayman Kalbur, elek (TZ)

ayman- Utanmak, çekinmek (BV)

‘ayn (I) *Ar.* Arap alfabesinin 18. Harfi (İM)

‘ayn (II) *Ar.* Göz (BV, GT)

‘ayn (IV) *Ar.* Pınar, kaynak (GT, KF)

ayna Cuma (CC)

ayna *Fars.* Ayna (BM)

ayna- Rengi değişmek, rengi atmak (İH)

aynat- Oynatmak, değiştirmek (MG)

‘aynī *Ar.* Gözle ilgili, görünen (İM)

ayraq Yaban keçisi (TA)

ayran (II) Ayıran (Kİ)

ayran (III) At ağılı, ahır (CC)

ayriç İki çatallı olan ok, yol, tahta vb. (Kİ)

ayruğ (II) Dağmık, ayırık (RH)

ayruğ (III) Geri dönmez (TZ)

ayruluk Ayrılık, başkalık (KFT)

ayruluk Ayrılık, başkalık (KFT, TZ)

‘ayş *Ar.* Yaşama, zevk alma (GT)

aytır- Söylemeye zorlanmak (CC)

ay tolun Dolunay (TZ)

ay ʔolun Dolunay (TZ)

ayuk (II) Leylek (BM)

ayvuğ Ceylân (BM)

ayvuḡ Ceylân (BM, TA)
 ‘**ayyār** *Ar.* Hilekâr, dolandırıcı (GT)
azaḡuḡ azcık (KFT, TA)
āzādla- *Fars. T.* Serbest bırakmak (KFT)
āzādli *Fars. T.* Kurtulmuş, serbest (İM, KFT)
āzādli *Fars. T.* Kurtulmuş, serbest (KFT)
āzādsuz *Fars. T.* Serbest bırakılmamış (KFT)
azar- *Fars. T.* Azalmak (TZ)
 ‘**azāz (I)** *Ar.* Bir tek lokma (BV)
 ‘**azāz (II)** *Ar.* Otlarken yanına geleni ısırılan at (BV)
azdır- (II) Azaltmak (TZ)
azdur- (II) Azaltmak (BM)
 ‘**azeb** *Ar.* Bekâr erkek (GT)
 ‘**azel** *Ar.* Bir hastalık (BV)
a‘zel *Ar.* Kuyruğu kığır ve eğri olan at (RH)
azğar- Azdırmak, yoldan çıkarmak (GT)
 ‘**āzıb** *Ar.* Azap çeken (KFT)
azıḡlı Vahşî (İM)
azıḡ (II) Fayda, çıkar, kazanç (CC)
azıḡlı Faydalı, kârlı, kazançlı (CC)
azıḡ (II) Fayda, yarar, kazanç (CC)
azıl- Azılmak, azgın hâle gelmek (BV)
azırğa- Küçümsemek (TA)
 ‘**azīmet (I)** *Ar.* Tılsım ve dua, efsun (GT)
 ‘**azīmet (II)** *Ar.* Gayretle iş yapan (Gİ)

‘**azīmet (III)** *Ar.* Gitme, gidiş (KF, KFT)
 ‘**azīz (II)** Sevgili (Gİ, GT)
 ‘**azīzrek** *Ar. T.* Çok kutsal, çok saygın (KFT)
azman (I) Azmış, iri yarı (TZ)
aznavur Yaramaz ahlâklı adam (İH)
azlıḡ Az olma (İM)
azraḡ Azca, daha az (BV)
 ‘**azud (I)** *Ar.* Pazı (BV, İN, MG)
 ‘**azud (II)** *Ar.* Tokmak kemiği (BV)
azuḡ (II) Aralık ayı (CC)
 ‘**azze** *Ar.* Allah adından sonra söylenen hürmet sözü (GT)

B

ba Süt emen kısrak (TA)
bā *Ar.* Arap alfabesinin ikinci harfi (İM, KF)
babalaḡ Eyer kolonlarının ucuna geçirilen ince kayış (Kİ)
babtisma *Ar.* Vaftiz, isim verme (CC)
babuḡ *Fars.* Papuç (Kİ, KK)
bāc *Fars.* Vergi, baş (GT)
baca (I) Delik (DM)
baca (II) Bir nevi pencere, tepe penceresi (BM, Kİ, TZ)
baçin Maymun (BM)
bād *Fars.* Rüzgâr, yel (BV)
badanaḡ Yelve kuşu (TZ)
badi‘a *Ar.* Et kopmasıyla oluşan yara (KFT)
baḡ (II) Düğüm (İM)

bağacı Kıpçaktan gelen kamçıların çubuğu (Kİ)

bağarsuğ Bağırsak (DM, GT, Kİ)

bāğ-bān *Fars.* Bahçıvan (GT)

bağdādī *Ar.* Bağdat şehrine ait olan, Bağdatlı (KFT)

bağdādli *Ar.* Bağdatlı (KK)

bağdaş Bağdaş (oturuş şekli) (İN, KFT)

bağır (V) Her şeyin içi veya önü (İN)

bağırçı Aşçı (CC)

bağırdağ Beşik bağı (TA)

bağırşağan Deberan yıldızı (Kİ)

bağırşak (I) Bağırsak (TA)

bağırşak (II) Ciğer (TA)

bağırtlak Bağırtlak, orta büyüklükte bir cins göçebe ördek (İH)

bahāne *Fars.* Bahane, sebep, vesile (GT, MG, TZ)

bahāsız *Fars. T.* Paha biçilmez (CC)

bahāyim *Ar.* Hayvanlar (GT)

bağıllık *Ar. T.* Hasislik, cimri (Gİ, GT, İM, KF)

bağış *Fars.* Pay, hisse (BM, GT)

bağşāyiş *Fars.* Bağışlama, lütuf, ihsan (GT)

ba‘īd *Ar.* Uzak, ırak (İM, MG)

bāka *Ar.* Demet, deste (İM)

bağağıla- Bağlamak, ip ile bağlamak (BM)

bağar- Baktırmak (BM)

bağatur- Beklemek (TA)

bağıl- Bakılmak, değer verilmek (İM)

bağırçı Bakırcı (KFT, TA)

bağırgeli Havan (TZ)

bağırşı Bakırcı (TA)

bağıs- Kokmak, bozulmak (Kİ)

bağış Bakış, nazar (RH)

bağışla- Saygı göstermek, hürmet etmek (TA)

bağğ *Ar.* Bit (İM)

bağğāl *Ar.* Bakkal (GT)

bağlā (I) *Ar.* Bakla (DM, İM, KK, MG, TA, TZ)

bağlā (II) *Ar.* Semiz otu (BV)

bağlı *Fars. T.* Aziz, saygın (CC)

bağmaklık Bakma, bakış (KFT)

bağşı Yazıcı (CC)

bağurdağ Boğaz deliği, gırtlak (Kİ)

balacuk 1. Cıvcıv, piliç (CC) 2. Tecrübesiz genç kız (CC)

balçağ Sap, kılıcın sapı (MG)

balçağla- Çamur sürmek (Kİ)

balçıkla- Çamur sürmek (BM, TA)

baley Edebî, sonsuz (CC)

balgam *Ar.* Balgam (CC, Gİ, İM, KF)

bālīga *Ar.* Bulûğa ermiş kadın (İM)

balқан Türk dağı (Kİ)

balşıra- Kekre olmak, kekreleşmek (TZ)

balşiray- Kekre olmak, kekreleşmek (TZ)

baltacağ Küçük balta (Kİ)

baltıcağ Çekiç (CC)

bālū‘a *Ar.* Kuyu (KFT)

baluġla- Balık avlamak (CC)

ban (I) Sorgun ağacı (BV)

ban (II) Dam, çatı (BV)

ban- Batırmak (Kİ)

band *Fars.* Bağ, kuşak (CC)

bandıġ- Son derece hırs ve iştah göstermek (İH)

banır- Bağırarak (İH)

banla- Ezan okumak (BM, Kİ)

banlaş- Barış yapmak (TA)

bapas *Rum.* Rum din reisi, rahip (CC)

bar (II) Bir çeşit çalgı, saz (TZ)

bār *Fars.* Yük (GT)

bararark Pudra (DM)

baraş- Arası düzelmek, barışmak (KK)

baraştır- Arasını düzeltmek, barıştırmak (KK)

barbaġ *Fars.* Kopusu benzer bir saz (GT)

bardaġ Büyük testi, fiçı, bardak (CC, DM, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)

bardaġçı Testi, fiçı yapımı ile uğraşan (DM)

bārī *Fars.* Hiç olmazsa, öyle ise (GT, KFT)

barlı Kıpçak kabilelerinden biri (Kİ)

barmaġla- Parmaklamak, parmakla göstermek (TA)

barma suluġ Yolculuk için su (Kİ)

bartıl *Ar.* Rüşvet, rüşvet olarak alınan şey (GT, KFT)

basā Bundan başka, ...den fazla, bundan dolayı, diğer taraftan, ancak, illâ (BM, CC, DM, Kİ, TZ)

basāġı kün Yarından sonraki gün (Kİ)

başal *Ar.* Soğan (BV)

basan Köpeklere verilen ad (Kİ)

basāt *Ar.* Düz, açık yer (KFT)

bas barmaġ Baş parmak (Kİ)

başġı kün Yarından sonraki gün (BM)

basıluġ Barış (CC)

başiret *Ar.* Uyanıklık, kavrayış, sezîş (GT)

basmur Çetene, kendir tohumu (DM)

baş *Ar.* Yayma (BV, İM)

başā Tırnaklı hayvanların tırnağı (TZ)

başar Başarı, tedbir (TZ)

başar- (II) Başa çıkmak (Kİ)

başar- (III) Tedbir almak (TZ)

başar- (IV) İtham etmek, suçlamak (Kİ)

başbaşka Kendi kendine, kendi başına, yalnız (İM)

başkar Başarı, tedbir (TZ)

başkarış- Tartışmak, ağız kavgası etmek (CC)

başla- (II) Yaralamak (TA)

baġal *Ar.* Hasmın hamlesini savuşturma, boşa çıkarma (MG)

baġālet *Ar.* Avarelik, başıboşluk (GT)

baġalla- *Ar.+T.* Hasminin hamlesini savuşturmak, boşa çıkarmak (MG)

baġallan- *Ar.+T.* (Hamle) neticeye ulaşmamak, boşa çıkarmak (MG)

bağallık *Ar.+T.* Durdurma, son verme (MS)

bağâne (I) *Ar.* Karın (MG)

bağâne (II) *Ar.* Astar, döşek yüzü (Gİ)

bataş- Pataklaşmak, (kargı ile) dövüşmek (İH)

bâtillik *Ar.+T.* Batıllık (KFT)

batım *Ar.* Sakız, çitlembik (BV)

batış Batı (CC)

batın *Ar.* İç, karın (Gİ, GT, KF, KFT)

bağğâl *Ar.* Boş, hükümsüz (Gİ, KF)

batuğ Kara bataklık kuşu (Kİ)

batur- (II) İnkâr etmek (Kİ)

bavrağ Çiriş otu (BV)

bayak Demin, biraz önce (TZ)

bayan- Beğenmek (TZ)

baydağ *Fars.* Satranç oyununda piyade, piyon taşı (GT)

bayılt- Bayıltmak (TZ)

bâyın *Ar.* Bir boşanma türü (KFT)

bayından ol- Ödemek, kefil olmak (BM)

bayır Dağ eteği (İH)

baylavuç Tava (TZ)

baymağ Kıçı çıkık adam (TZ)

bayramla- Bayram etmek (TZ)

baytar(a) *Ar.* Veteriner, baytar (BA, BV, GT)

baz- (I) Kurtulmak (TZ)

baz- (II) Yarışmak (TZ)

bâzı'a *Ar.* Bir cins baş yarığı (İM)

bâzık *Ar.* Zeki, anlayışlı (KFT)

bazılığ Barış (CC)

bâzî *Fars.* Pazı (İM)

bâzincân *Ar.* Patlıcan (İM)

bazlamaç Sacda pişirilen yufka (BM, İH)

bazlık Barış (CC)

bazı Oklava (Kİ)

bazuğ Şişman adam (BV, Kİ)

bebeçük Göz bebeği (Kİ)

bebek Göz bebeği (GT, TZ)

beçek Kavlıç, oturak (TZ)

beçel Kalçası kırık, kötürüm (CC)

bed-bahtlık *Fars. T.* Bahtsızlık (İM)

bedene (I) *Ar.* Kurbanlık için boğazlanan deve (İM)

bedihâ *Ar.* İrticalen (güzel söylemek) (GT)

bedr (I) *Ar.* Müslümanların kazandığı ilk savaş (İN)

bedr (II) *Ar.* Dolunay (Gİ, GT, KF)

bedreğâ *Ar.* Kılavuz, delil (GT)

begen- Beğenmek (DM, TZ)

begli Yabalanmış (TZ)

beglik Beylik (KFT)

behet *Ar.* Sarraflık hakkı, pay akçesi (CC)

bekle- (I) Beklemek (Gİ, KF, KFT, Kİ)

bekmas Pekmez (KK)

bekmes Pekmez (BM, DM, MS)

bekmeş Pekmez (TA)

bel *Ar.* Lâkin, ancak, fakat, belki (Gİ)

belagat *Ar.* Güzel söz söyleme (GT)

- belâṭ** *Ar.* Kaldırım taşı, sert taş (İM)
- beler-** Göz belermek (TZ)
- belert-** (Göz) fazla açılıp kalmak (İH)
- belgirt-** Belirtmek (CC)
- belgölü** Belli, açık (KFT, Kİ)
- belgür-** Belirmek, ortaya çıkmak (BV, KFT, Kİ)
- belgürüd-** Belirtmek (KFT)
- belgüsiz** Belirsiz, işaretsiz (BV),
- belgüsüz** Belirsiz, alâmetsiz, işaretsiz (KFT)
- bel-ḥod** *Fars.* Büyük bir ihtimalle, muhakkak (MG)
- beliğ** *Ar.* Belâgatli, fasih (GT, KF)
- beliğab** Kuşak, kemer (CC)
- belin** Cahil (TA)
- beliyyet** *Ar.* Belâ, musibet (GT)
- bellü** Belirli, bilinen, açık (MS)
- belsendi** Belden üstü açık (CC)
- belük** Saçın örgülü kısmı (Kİ)
- belvâ ‘âm** *Ar.* Umumi keder, gam (İM)
- ben (III)** Sorgun ağacı (BM, KF, KFT, MS)
- benek** Siyah nokta (Kİ)
- beng** *Fars.* Afyon, esrar (TZ)
- bengi** *Fars.* Afyon kullanan, esrarkeş (DM, GT)
- beniz** Beniz (TA)
- benir** *Fars.* Peynir (TA)
- benkle-** Ezan okumak (MS)
- benzer** Benzer, müşabih (BM, KK)
- beñzet-** Benzetmek (MS)
- beñzetle-** Benzetmek (MS)
- berā‘at** *Ar.* Temize çıkma, aklanma (Gİ)
- berāberle-** *Fars. T.* Birliktelik sağlamak (KFT)
- beraş** *Ar.* Leke hastalığı (BV)
- berbaṭ** *Ar.* Kaz (İM)
- bercās** *Ar.* Bir çubuk üzerindeki hedef (MG)
- bercimek** *Fars.* Mercimek (TZ)
- berekāt** *Ar.* Bereket, bolluklar (Gİ, GT, İM, KF)
- berele-** Yaralamak, berelemek (KF)
- berezeh** Yakut (TZ)
- ber-ḥāl** *Fars. Ar.* Bu hâlde (KFT)
- berī** *Ar.* Uzak, kurtulmuş (İM, KFT)
- berīd** *Ar.* Postacı (İM)
- berin-** Ortaya çıkmak, görülüp anlaşılma (CC)
- beriyye** *Ar.* Çöl, sahra (GT, KF)
- beriyyelik** *Ar. T.* Çöl, çöllük (Gİ, KF)
- berķ** *Ar.* Şimşek (GT)
- berkin-** Kuvvetlenmek, kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak (KFT)
- berklep** Sağlam, güçlü (CC)
- berklik** Sağlamlılık, kuvvetlilik (RH)
- berneli** Borçlu (CC)
- berr** *Ar.* Kara, toprak, çöl (GT, MG)
- berrī (I)** *Ar.* Topraktan (BV)
- berrī (II)** *Ar.* Bir buğday türü (KFT)
- besgeç** Ekmek (İH)

besle- Beslemek, terbiye etmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KK, TA, TZ)

bestle- Beslemek, yemlemek (CC)

besrek Kızgın deve (TZ)

beşâret *Ar.* Müjde, muştı (Gİ, GT, İM, KF)

beşerî *Ar.* İnsana ait (Gİ)

beşeriyet *Ar.* İnsanlık (GT)

beşîr *Ar.* Müjdeci (İM)

betât *Ar.* Kat', kesme (KFT)

betli (I) Tanıdık yüzü (CC)

betli (II) Ayıplı, kusurlu (TZ)

bev Örümcek (TZ)

bevâşır *Ar.* Erkelik organında ve yumurtalıkta olan basur (BV)

bevvâb *Ar.* Kapıcı (GT)

bey' *Ar.* Satış, alım-satım (GT, İM, KFT)

beyen Sincap (Kİ)

beyenç Sevinç (CC)

beyer (Uygur ve Türkistan dilinde) Allâh, ilâh (Kİ)

beygine Beyciğim (CC)

beyi- (I) Büyümek (GT)

beyin- Dans etmek, oynamak (CC)

beyinç Sevinç (CC)

beylik (I) Beylik (KK)

beylik (II) Muhaberede askere verilen silâh, çanta vb. (İH)

beylik (III) Devlete ait olan her şey (İH)

beynir *Fars.* Peynir (DM, Kİ, KK)

beyt (II) *Ar.* Ev (BV)

bez (II) Vücutta deri ve et arasında ve en çok boyunda, kasıkta çıkan şiş, beze (TZ)

bezen Bir kumaş türü (KFT, TZ)

bezenli Bezenmiş, süslenmiş (TZ)

bezevü Yüze sürülen aklık (Kİ)

bezr *Ar.* Tohum (BV)

bezzâz *Ar.* Kumaş tüccarı (GT)

bıçkıç Makas (TZ)

bıçkır- Horuldamak (TZ)

bıçkuç Makas (TA)

bığar Kaynak, göze (TA)

bıldıraç Yaprak (Kİ)

bıldırçın Bıldırçın (Kİ, TA)

bıldırçun Bıldırçın (BM)

bınduğ *Ar.* Fındık (RH)

bınğar Kaynak, göze (BM)

bıngılda- Kımıldamak, (su için) cumbuldamak (İH)

bınşır *Ar.* Yüzük parmağı (İN)

bıraç- (I) Bırakmak (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, TZ)

bıraç- (II) Aşlamak, döllemek (KK)

bısağışı Bıçakçı (KK)

bışuğ Yarım, buçuk (KK)

bıyğar Kaynak, göze (TA)

biber Biber (DM)

biçül Kötürüm, kalçası kırık (Kİ)

bigen- Beğenmek (GT)

bigev Benzer, gibi (CC)

bigi Gibi (GT)

bigin Gibi (GT)

bī-gümān Fars. Şüphesiz (GT)

bikit Zift (Kİ)

bikit- Kuvvetlendirmek (GT)

bikrlik Ar. T. Bekâret (KFT)

bil- (II) Saltanat sürmek, hükümdarlık etmek (CC)

bil- (III) Muktedir olmak (CC, GT, İM, KFT, MG)

bilā Ar. Arapçadan dilimize geçen olumsuzluk öneki (-sız) (GT)

bilād Ar. Beldeler (GT)

bilçik Kurt yavrusu (TA)

bileş Ar. Beleş, karşılıksız (KFT)

bilge Bilge, âlim (CC, Kİ)

bilgir- Belirlemek, ortaya çıkmak (MG)

bilgür- Belirlemek, ortaya çıkmak (MG)

bilçi Bilen, bilici (KF, RH)

bilik (II) Silâh (Kİ)

billevr Ar. Billûr (İM)

bilmeklik Bilmek (BV)

biltirik Savaş aletlerinin korunması (Kİ)

bī-nevā Fars. Muhtaç, nasipsiz (GT)

binşar Ar. Yüzük parmağı (Gİ, KF)

binüçi Binici (TZ)

biraz Biraz (DM, KFT, İN)

birez Biraz (İH, KFT, İN)

birezcük Birazcık (KFT)

birinç Fars. Pirinç (KK)

birinçe Birçok, bir nice (BV)

birinçer Birçok, bir nice (BV)

birisi kün Yarından sonraki gün (TA)

birişik Vergi (Kİ)

birke Ar. Havuz (GT)

birkin- Kuvvetlenmek, kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak (İM)

birle- Birlemek, tevhit etmek (Gİ, İM, KF)

birsi Biri, birisi (KK)

birtil Ar. Rüşvet, rüşvet olarak alınan şey (Gİ)

birtük bağı Kırık kemiğe bağlanan tahta sargı (İM)

biryan Fars. Kebap, kızartma (GT)

bir yolu Kendisi, özü (CC)

bis Terbiye (Kİ)

bisâf (I) Ar. Oyun (satranç vb.) tahtası (GT)

bisâf (II) Ar. Kilim, yaygı, döşenen veya serilen şey (GT, İM, KFT)

bisle- Beslemek, terbiye etmek (KFT, Kİ, MS)

bislen- Beslenmiş, terbiye edilmek (GT, Kİ)

bismil Ar. Hayvan boğazlama (İM)

bismillāhirrahmānirrahīm Ar. “Esirgeyen ve bağışlayan Allah’ın adıyla” anlamında bir ayet (Gİ, İM, KF, KFT, MG, MS)

bisre Yakın (TA)

bisrek Erkek ve kızgın deve (Kİ, TZ)

bisresi İkisinden yakını (TA)

bisü Terbiye (Kİ)

bişr Ar. Güler yüz (İM)

biştür- Olgunlaşmak, pişirmek (CC)

bit- (I) (Nebat) yetişmek, büyümek, bitmek (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, Kİ, RH, TZ)

biḫāne *Ar.* Astar (İM)

bitek (I) Un ve diğer şeyler için altı delik olarak çamurdan yapılan kap (Kİ)

bitek (II) Tahtadan yapılmış arı kovanı (Kİ)

bitigçi Kâtip, yazıcı (TA)

bitik (II) Kefen (TZ)

bitik (III) Mehr (TZ)

bitikçi Kâtip, yazıcı (CC, TA)

bitişli Kibar, terbiyeli (CC)

bitlen- Bitlenmek (TA)

bitmek Bitme, tükenme, sona erme (TA)

bitür- (II) Yarayı bağlamak, sarmak (Kİ9)

bitür- (III) Bitki yetiştirmek (İM)

biyābān *Fars.* Çöl, sahra (GT)

biyen- Beğenmek (GT)

biyi- (II) Büyümek (TZ)

biysin- Küçümsemek (CC)

bizā'at *Ar.* Mali sermaye (GT)

bizār *Fars.* Üzölmüş (KFT)

boğalık Suyu bozulmuş kuyu (TZ)

boğanağ Testiden boşanırcasına yağın yağmur (İH)

boğavul Mübaşir (CC)

boğurdağ Boğaz deliği, gırtlak (İM)

boğurtlak Damak (TZ)

boğuz- Boğazlamak, hayvan kesmek (İM)

boğuzgur- Pis boğaz, obur (CC)

boğuzlan- Boğazlanmak, kesilmek (İM)

boğ Bok, insan dışkısı (CC)

boğorik Ocak, şömine (CC)

boğ Bok, insan dışkısı (BV, CC, Kİ, TA, TZ)

boğsağ Yaya sarılan bir nevi kayış (Kİ)

bolağan Bulanmış (BV)

bolğay Ola ki, belki (TZ)

bollaş- Gebe olmak (CC)

bolmağlık Olmaklık (BV)

bolor *Ar.* Billûr (CC)

bor (II) Şarap, içki (CC, İH, TA)

borğatoy Toy kuşu (BM)

borla (I) Bağ, bahçe (CC)

borla (II) Üzüm (TA)

boşak Günah çıkartma (CC)

boşal- Boşalmak (GT)

boşandur- Serbest bıraktırmak (KFT)

botlaç Hamile, yüklü (İM)

bovum Boğum (CC)

boy (II) Kişi, zat, kendi (CC)

boy (III) Buy çiçeği tohumu (BM)

boydaş Bir boyda olan iki kişi (TZ)

boyuğ- Boyanmak, boyama işi yapılmak (TZ)

boyunla- (I) Boynuna tokat vurmak (BM, TA)

boyunla- (II) Kucaklamak (TZ)

boz- (II) Altın vb. bozdurmak (TA)

- bozğay** Ola ki, belki (CC)
- bozıcı** Bozucu, bozan (KF)
- bozlan-** Bozulmak, harap olmak (TZ)
- bozmaçlık** Bozma (KFT)
- bozun** Dişleri sökülmiş (TZ)
- bögövrür-** İğrenmek, tiksirmek (CC)
- bögövrür-** Öğürmek (CC)
- bögür** Göğüs, böğür (BV)
- bök** Orman, birbirine girmiş çalı ve çırpı gibi yabanî ağaçlar (Kİ)
- bökşmen** Böğür (CC)
- böleydir** Böyledir (TZ)
- bölik** Cahil (TA)
- bön** Saf adam, budala, şaşkın (Kİ)
- börek (II)** Börek, içerisine et doldurulmuş hamur parçaları (BM, TZ)
- börük** Börek, içerisine et doldurulmuş hamur parçaları (Kİ)
- böyürçin** Bildircin (Kİ)
- böz (II)** İçki (TA)
- brinç** *Fars.* Pirinç (CC)
- buçak** Bucak, köşe (BM, DM, KFT, Kİ, MS, TA, TZ)
- buçgak** Bucak, köşe (CC)
- buçuk** Yarı, yarım, buçuk (BM, BV, Gİ, GT, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ)
- buğa (II)** Yular (CC)
- buğanaç** Testiden boşanırcasına yağan yağmur (Kİ)
- buğlat-** Tütsülemek (TZ)
- buğur** Defa, kere (KFT)
- buğuz** Bu defa (Kİ)
- buğz** *Ar.* Kin, nefret (Gİ, KF, Kİ)
- buğaltuğ** Sorguç, çelenk (İH)
- buhl** *Ar.* Cimrilik, hasislik (GT)
- buğür** *Ar.* Tütsü (BV, İM)
- buğürle-** *Ar. T.* Tütsülemek (BV, İM)
- būkālemūn** *Ar.* Bukalemun (GT)
- buğul** *Ar.* Olgun hurma (İM)
- bula-** (II) (Köpek için) kuyruk sallamak (İH)
- bulaca** Alaca, bulaca, karışık renkli (DM)
- bulagav** Karışıklık, düzensizlik (Kİ)
- bularistek** Uçkur, don bağı (TA)
- bulğay-** Bulandırmak (Kİ)
- bulov** Bir çeşit silâh (CC)
- bulügiyyet** *Ar.* Bulûğa erme (GT)
- bulukluk** Geçimsizlik (TZ)
- bulun (I)** Yağma, ganimet (Kİ)
- bulun (II)** Adaya bitişik kara (Kİ)
- buluñ** Köşe, aç (CC)
- bulunla-** Ganimet almak, yağmalamak (Kİ)
- bun (I)** Ayıp (Kİ)
- buna-** (I) Ayıplamak (Kİ)
- bunçağ** Bunca, bu kadar (Kİ)
- bunduğ** *Ar.* Fındık (BV)
- bunıla-** Ayıplamak (Kİ)
- bunut** Binit, binilen şey veya hayvan (Kİ)
- bura-** Gürültü yapmak (TZ)
- burçalak** Sahra lâlesi (Kİ)

- burdı** Burgu (TZ)
- burğul** Bulgur (TZ)
- burğun** Bulgur (TZ)
- burhân** *Ar.* Delil, dayanak (GT, KFT)
- bûriye** *Fars.* Hasır (Gİ, KF)
- burma** Mancınık (TZ)
- bursağ** Tatar ekmeği (TZ)
- burşak** Ufak taş, çakıl taşı (TZ)
- burtar-** Buruşturmak (TZ)
- burtur** Ekşi yüzlü (TZ)
- buru-** Misk kokmak (Kİ)
- burut-** Kabarmak (TZ)
- busarığ** Uzaktan gelen toz (Kİ)
- busat** Hemen, derhâl, şimdi (BM)
- bustu** Pusu (Kİ)
- bustuğ** *Ar.* Fıstık (BV)
- buşu** Pusu (TA)
- buşuk** Yarım, buçuk (DM, KK)
- buvarsığ** Bağırsak (TZ)
- buy-** (I) Soğuktan donmak (İH)
- buyrul-** Emredilmek, buyrulmak (KF, KFT, İM)
- buyrunıl-** Buyrulmak, emredilmek (KFT)
- buyü‘** *Ar.* 1. Satışlar (KFT) 2. Bir kitabın satışla ilgili bölümü (KFT)
- buyurçuğ** Yelve kuşu (TZ)
- buyurla-** Hediye vb. kabul etmek (TA)
- buyurul-** Emredilmek, buyrulmak (Gİ, KF)
- buz-** (II) Atmak (CC)
- buzla-** 1. Donmak, buzlanmak (İM) 2. Kırağı yağmak (TZ)
- buzladı** Devenin bağırtısı (Kİ)
- bü** İp vb. şeylerin düğümü (TZ)
- büçük-** Kumaş çürümek, bir şey değersizlenmek (İH)
- büget** Su doldurmak için açılmış çukur (İH)
- bügi** Büyü, sihir (TZ)
- bügü** Bilge, hakim (CC)
- bühtân** *Ar.* Kara çalma, iftira etme (Gİ, KF, KFT, MS)
- bük-** (II) Oynamak (Kİ)
- büker** (I) Bükülmüş şey (Kİ)
- büker** (II) Boğaz (Kİ)
- büklü-** Doğru yürümeyip oynamak, sıçramak (İH)
- bükrül-** 1. Kamburlaşmak (GT, TZ) 2. Bükülmek (İH)
- bükrün** Büküm, büküm yeri (BV)
- büksül-** Kamburlaşmak (İH)
- büksüm** Böğür (İH)
- bükter** Hanımların deve üzerine koyup bindikleri beşik (Kİ)
- bülçek** Kurt yavrusu (BM, Kİ)
- bülgür-** Büngüldemek (TZ)
- bünyâd** *Fars.* Temel, esas (CC, GT, İM)
- bürâde** *Ar.* Eğeden çıkan taş (BV)
- bürçâs** *Ar.* Bir çubuk üzerindeki hedef (MG)
- bürçek** (I) Alındaki kesme saç (İH)

bürd-i yemānī Ar. Çizgili Yemen kumaşı ve bu kumaştan yapılan elbise (GT)

bürke Ar. Havuz, küçük göl (Gİ, İM, KF, MS)

bürkle- Ayıplamak (TZ)

bürkū‘ Ar. Yaşmak, yüz örtüsü (Gİ)

bürkü Sıcaklık, hararet (BM, Kİ)

bürkür- Sıçratmak, püskürtmek (CC)

bürküt Kadının belden yukarisına giydiği elbise (TZ)

bürük Alnın üzerine dökülen saç (Kİ)

bürük- (I) Dargınlığı geçmek (TZ)

bürük- (II) Uykuda mışıldamak (TZ)

bürüt- Bitmek, yetişmek (TZ)

bürze‘ā Ar. Teğelti (BV)

büsr Ar. Hurma kuruğu (İM)

büsre- İzin vermek, tasvip etmek, razı olmak (CC)

büsüre- İzin vermek, tasvip etmek, razı olmak (CC)

büt- İnanmak, kabul etmek (İH)

bütāne Ar. Battaniye (KF)

bütülük Göğüs zırhı (CC)

bütünle- Bütünlemek, bütün hâle getirmek (BV)

bütür Ekşi yüz, çehre (Kİ)

büve eyle- Suyu dalmak (TZ)

büyen Meyan kökü (CC)

büz- Sıkıştırmak, torba vb. ağzını çekip darlaştırmak (Kİ, MG)

büzük K1ç, arka (Kİ, TZ)

cablağ Karmakarışık (iş) (İH)

ca‘de Ar. Kıvrıkcık saç (BV)

cadı Fars. Büyücü, sihirbaz (İH)

cahalluğ Ar. T. Tembellik, gevşeklik (CC)

cahfele Ar. At dudağı (BV)

cālut Ar. Davut peygambere karşı savaşı dev (KF)

cāmedān Fars. Eşya konulan çanta, meşin kap, heybe (İH)

cāmekī Fars. Hareme veya eşlere verilen vazife (KFT)

camğa Çadır kazığı (DM)

cānbāz Fars. Pehlivan (TZ)

cān-fezā Fars. Can bağışlayan, gönle ferahlık veren, cana can katan (GT)

ca‘re Ar. İki yan başının ucu (BV)

cārī Ar. Geçerli, yürürlükte olan (İM, MG)

cāvidān Fars. Ebedî, sonsuz (GT)

cāyife Ar. Baş yarığının bir cinsi (İM)

cebbāne Ar. Mezarlık (İM)

ceberī Ar. Cüz‘î iradeyi kabul etmeyenler (İM)

cebīre Ar. Kırık ve çıkık bir uzva sarılan tahtalar (Gİ, KF)

ceble- Elin ayası ile vurmak (TA)

cebr (II) Ar. Onarma, düzeltme, tamir (GT, KF)

cefākār Ar. Fars. Cefa eden, eziyet çektiren (GT)

ceft Fars. Çift, aynı değerinde olan (KK)

celeb Ar. Koyun ticareti ile uğraşan (RH)

celle celāluhu *Ar.* “Yüceliği ulu oldu” anlamında bir söz (GT, İM)

celle senāüke *Ar.* “Övgün yüce oldu” anlamında bir söz (İM)

cemege *Ar.* Ücret, karşılık (DM)

cemre (I) *Ar.* Hacıların şeytan taşlarken attıkları taşlardan her biri (İM)

cemre(t) (II) *Ar.* Şubat ayında artan sıcaklık (Gİ, KF)

cemregü Cemregi, yanşak (İH)

cenābet *Ar.* Yıkanmayı gerektiren durum, cünüplük (İM, KF)

cennāt *Ar.* Cennetler (MS)

cerāb *Ar.* Dağarcık, torba (GT, İM)

cerāhatlı *Ar. T.* Yaralı (GT)

cerāhatlu *Ar. T.* Yaralı (KFT)

cercir *Ar.* Bir bitki adı (BV)

cerde *Ar.* Ot bitmeyen yer (BV)

cereb *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

cerid *Ar.* Yaprağı ve budağı soyulmuş hurma ağacı (KFT)

cerre *Ar.* Topraktan yapılmış testi (GT)

cevāhir *Ar.* Cevherler, kıymetli taşlar (GT)

cevārih *Ar.* Yaralar (MG)

cevheri *Ar.* Kuyumcu; cevherle ilgili olan (GT)

cevr *Ar.* Eza, cefa, eziyet (GT, İM, KFT)

cevşir *Ar.* Arpa çorbası (BV)

ceyb *Ar.* Cep (İM)

ceyhün *Ar.* Ceyhun nehri (KF)

cezāf *Ar.* Ölçüp tartmadan satmak (İM)

ceze‘ā *Ar.* Bir yaşına girmemiş koyun (İM, KFT)

cıcağ Hala, babanın kız kardeşi (İH)

cıgan Cimri (İH)

cıhöv Tapınak, kilise (CC)

cılbra- Ekleme, bağlamak (CC)

cıltra- (Yıldırım) çakmak (CC)

cıltramağ Çakma, şimşek (CC)

cıltrin Cam, cam bardak (CC)

cırğa- Eğlenmek, yemeğe oturmak (CC)

cırğağıl Eğlence, ziyafet (CC)

cırlağ Toygar kuşu (İH)

cırtmağ Yırtık, yırtma (CC)

cışkıc Nane (CC)

cıva Civa (TA)

cibis *Ar.* Alçı taşı (KFT)

cibre Üzüm çöpü, üzüm süprüntüsü (İH)

cice Çocuğun annesine seslenirken kullandığı hitap (Kİ)

cicibil Zencefil (CC)

cicik Bitkinin yerden ilk görünen yeşilliği (İH)

cidāl *Ar.* Kavga, tartışma (GT, İM)

cidd (I) *Ar.* Çalışıp, çabalama, bir işi gerçekten işleme (GT)

cidrī *Ar.* Bir çiçek hastalığı (Gİ)

cigār *Fars.* Ciğer (CC)

ciger *Fars.* Ciğer (GT)

cihet (II) *Ar.* İş, vazife, hizmet, memuriyet (GT)

cilve *Ar.* Cilve (GT)

cim *Ar.* Arap alfabesinin 5. harfi (İM)

cimā‘ *Ar.* Çiftleşme, cinsel ilişki (Gİ, İM, KF, KFT)

cimāḥ *Ar.* Atın binicisini istememesi (BV)

cimāl *Ar.* Erkek develer (BV)

cināb *Ar.* Şeref, onur ve büyüklük terimi olarak kullanılır (İM)

cinān *Ar.* Cennetler, bahçeler (GT)

cinder- Doğruluğunu araştırmak, bir şeyi enine konuna tetkik etmek (İH)

cindī *Ar.* Ata iyi binen, savaşçı (KFT)

cinnī *Ar.* Cin, cin taifesine ait olan (Gİ, KF)

cisr *Ar.* Köprü (Gİ, GT, KF)

citen Kafes (TA)

cizye *Ar.* Müslüman olmayan halktan alınan vergi (Gİ, KF, KFT)

cūd *Ar.* Cömertlik, el açıklığı (GT)

cuhalak *Fars.* El dokumacısı (CC)

culban Bezelye (DM)

cummār *Ar.* Hurma ağacının başından çıkan ak nesne (KFT)

cübrek Elbise, hırka (TA)

cülāh *Ar.* Dokuyan (TA)

cüdebā *Ar.* Bir bitki adı (BV)

cündī *Ar.* Ata iyi binen, savaşçı (GT, İM)

cünge Kör, kesmeyen (TA)

cünūn *Ar.* Delilik (BV)

cünüb *Ar.* Yıkanmayı gerektiren durum (Gİ, İM, KF, MS)

cünüblük *Ar. T.* Yıkanma durumunda olma (Gİ, İM, KF)

cünüblük *Ar. T.* Yıkanma durumunda olma (İM)

cürde (I) *Ar.* Çorak bölge (BV)

cürde (II) *Ar.* Çıplak vücut (BV)

cürḥ *Ar.* Yara (MG)

cürm *Ar.* Suç, hata (CC, GT)

cüz‘iyyet *Ar.* Azlık (İM)

Ç

ça Bir şeyi severken kullanılan kelime (Kİ)

çabaḳla- Çabalamak, didinmek, kıvranmak, gayret etmek (KFT)

çabala- Çabalamak, didinmek, kıvranmak (İH)

çaban Çıban, yara (TA)

çaç Temizlenmiş buğday (Kİ)

çağa Tüyü henüz bitmemiş kuş yavrusu (Kİ)

çaḡalan- Gevşemek, sölpülmek (İH)

çaḡan Doğan kuşu (Kİ)

çaḡan- Rahat edemeyip kıvranmak, çalkalanmak (İH)

çaḡar- İftira etmek, birinin gıyabında, aleyhinde konuşmak (CC)

çaḡay Yoksul, fakir (TA)

çaḡıtlak Koyunun kuyruğuna yapışıp kalan pislik (Kİ)

çaḡ (II) Durum, vaziyet (CC)

çaḡ (III) Güç, kuvvet (CC)

çaḡ- İftira etmek (CC)

çağla- Öyle yapmak, tam öyle yapmak (CC)

çağ (II) Durum, vaziyet (CC)

çağ (III) Güç, kuvvet (CC)

çağ- (I) İftira etmek (CC)

çağ- (II) İhbar etmek, ifşa etmek (GT)

çağ- (IV) Erişmek (KFT)

çağ- (V) İşaret etmek (Kİ)

çağ- (VI) Çalmak (TA)

çağ- (VII) Birini bir büyüğe şikâyet etmek (TA)

çağıl Çakıl (BV)

çağıldağ (I) Çocukların elleri ile döndürdükleri fırıldak (İH)

çağıldağ (II) Değirmen taşına tane dökken ve sürekli takırdayan alet (İH)

çağır (II) Doğan (İH)

çağıtlık İzdiham (İH)

çağlı O yaratılıştta, o özellikte (CC)

çağırık Çıkrık (TA)

çağuçı İftiracı, müfteri (CC)

çal- Müzik aleti, düdük vb. çalmak (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA)

çalaça Az, azıcık (Kİ)

çalağ barmağ Serçe parmağı (İM, İN)

çālāklik *Fars.+T..* Yiğitlik, kahramanlık (İM)

çalar- (I) Kamçılama (İH)

çalar- (II) Koşturmak (İH)

çalart- Koşturmak (İH)

çalat bol- Kıvrak, şen, zeki, uyanık olmak (İH)

çaldıra- Tepinmek, gürültü, patırtı yapmak (İH)

çaldırt- Koşturmak (İH)

çalı Boysuz dikenli ağaç (İH)

çalıh Öfkeli, şiddetli, zorlu (CC)

çalık (I) Afacan, yaramaz (TA)

çalık (II) Başı sert at (Kİ)

çalık (III) Kılıçla vurma, kesme (Kİ)

çalış (I) 1. Cenk, muharebe, dövüş (BM, İH, TA) 2. Ok atışma (TZ)

çalış (II) Şaşı (CC)

çalış- Savaşmak, çarpışmak (TA)

çalıt Çalışkan (TA)

çalış Okun kalın ve geniş (İN)

çalқан- Çalkanmak, çalkalanmak (Kİ)

çalқın Kapalı hava, bulutlu gün (BM, Kİ)

çalma Baş örtüsü, sarık (CC, MG)

çalpağ Dolaşık, karışık (İH)

çalpış- Çarpışmak (İH)

çalt koyun uyu- Arka üstü yatmak (İH)

çamға Menteşe (Kİ)

çamur Çamur, balçık (Kİ, TZ)

çamuş 1. Ham olgunlaşmamış (İH) **2.** Talim görmemiş salma beygir (İH)

çamuşluğ Beygirin oynaması, hoplaması (İH)

çanağ Çanak, kap (BV, CC, DM, GT, İH, İM, KFT, Kİ, MS, TA)

çandır Türk veya gayrisinden cinsleşmiş olan (Kİ)

çandırғına Zayıfça (CC)

çanğ Çan (TZ)

çap- (I) 1. Koşmak (BV) 2. Atılmak, hızlı hareket etmek (İN, RH) 3. Sürmek, at koşturmak (BV, GT, MG)

çap- (III) Yüzmek, suda çırpınmak (İH)

çap- (IV) Derisi soyulmak, yağır olmak (İN, RH)

çapağ Göz çapağı (Kİ)

çapala- Kaygılanmak (TZ)

çapar Çaput denilen paçavralar (İH)

çapçacık Fıçıcık (CC)

çap çap ye- Ağzını şapırdatarak yemek (İH)

çapdur- Çaptırmak, koşturmak (RH)

çapın- (I) Birden hücum etmek (Kİ)

çapın- (II) Elin ayası ile vurmak (TA)

çapla- Boyna bir şey takmak (TA)

çaplatmağ Şaplak indirme, tokat vurma (CC)

çapnı Bir Türk kabilesi (Kİ)

çapraz düş- Çapraşık olmak; satırların birbirine girmesi (İH)

çapul- Atılmak, vurulmak (İM)

çapuñ Vücuda geniş gelen gömlek (İM)

çapur Çaput denilen paçavralar (İH)

çaput Çaput, paçavra (Kİ)

çarça Tatarca'da bir kuş adı (Kİ)

çarçav *Fars.* Çarşaf (CC)

çarğ *Fars.* Felek, baht (GT)

çarı- 1. Çamurlanmak (CC) 2. (mec.) Namusu lekelenmek (CC)

çarlağ (I) İrmak, çay (BM)

çarlağ (II) Kartal (TZ)

çarp- Hızla vurmak, tepmek (İH)

çarpuvun Aksilik, kaza (CC)

çārsuv *Fars.* Çarşı (İM)

çaruğ Çarık, ayakkabı (Kİ)

ças Duman (TA)

ças *Moğ.* Tuz (İM, Kİ)

çaşıt- Yaramazlık, terbiyesizlik yapmak (İH)

çāšnī *Fars.* Tat, lezzet (GT, İM)

çaşut Casus (Kİ)

çaşutla- Casusluk etmek (Kİ)

çat Kumaşın dikiş yeri (Kİ)

çat- Kumaşların kenarını birbirine eklemek, dikmek (Kİ)

çatal Çatal (TZ)

çatan Sepet (Kİ)

çatla- El şaklatmak (Kİ)

çatlat- Parmaklarını çatlatmak, çık çık ses çıkarmak (İM)

çatruğ Kurbağa yosunu (İH)

çatul- Çatılmak (Kİ)

çav (I) Ün, şöhret (İM)

çav (II) Feryat, seda, ses (Kİ)

çavlı Erişte kesen alet (TA)

çavrun- Çevrilmek (TZ)

çavuş *Fars.* Padişahın önünde saygı ile bağırان adam (İH, Kİ)

çay daşı Bazı işlerde kullanılan yassı taş (İH)

çayğal- (I) Fışkırdamak, çağlamak, uğuldamak (CC)

çayhal- (II) Kımıldanmak, oynatılmak (CC)

çaynal- Çiğnenmek (İM)

çeber (I) Moğ. Terbiyeli, kibar, zarif, alımlı (CC)

çeber (II) Beyaz benekli (TA)

çeçe barmağ Serçe parmak (Kİ)

çefrül- Çevrilmek (İM)

çeft *Fars.* Çift, aynı değerde (CC, TZ)

çege Boynun iki yanında bulunan damarlar (TZ)

çegin eti Kaba et, kas (İH)

çegnek Tekme, tepme (İH)

çehre *Fars.* Yüz, çehre (GT)

çek- (II) Katlanmak, tahammül etmek (GT)

çeke Yazı üzerindeki nokta (Kİ)

çekelen- (Yaranın iyileşmesi) gecikmek (Kİ)

çekertige Çekirge (TZ)

çekil- (I) Bitmek, ayrılmak (İM)

çekil- (II) Suyu boşaltılmak, çekilmek (İM, RH)

çekil- (III) Tartılmak (KFT)

çekirdek Çekirdek (BV, Gİ, KF, Kİ, RH)

çekirge Çekirge (DM, TA)

çekiş- 1. Tartışmak, bozuşmak, ihtilâfa düşmek (Gİ, GT, İM, KF) **2.** Davalaşmak (KFT) **3.** Gıyabında söz söylemek (KF)

çekişik Davalı (KFT)

çekişil- Niza edilmek (KFT)

çekmen (I) Sahte kumaş, bez, örtü (CC)

çekmen (II) Cepken (TZ)

çekmençi Dokumacı, kumaş dokuyucu (CC)

çektir- Çektirmek (TZ)

çekük Kuş (İH)

çekürdek Çekirdek (İM)

çekürge Çekirge (BM, İM, TZ)

çelber Dize kadar olan su (Kİ)

çeler- Göz kırpmak, göz ucuyla bakmak (İH)

çelik Çocukların oynadıkları çelik çomak (Kİ)

çelinlen- Kaygılanmak (TZ)

çember *Fars.* Çember, yuvarlak şey (İH)

çemçe Kepçe (TA)

çemen *Fars.* Çimen, çayır (GT, İN, TA)

çemer Havuç (TA)

çemregü Çemreği, yansak (İH)

çemrü Havuç (Kİ)

çemşir Şimşir ağacı (İH)

çemül- Yuvarlanmak (BM)

çenber *Fars.* Çember, değirmi, yuvarlak ağaç, demir (İH)

çendür- Aramak, taramak (Kİ)

çene Çene, ağzın altında enek kemiklerinin birleştikleri yer (Kİ)

çengel *Fars.* Duvara çakılan demir çengel (İH)

çengi *Fars.* Çenk denilen sazı çalan kimse (İM)

çengibāz *Fars.* Bir ok tutma şekli (İN)

çenk *Fars.* Eski Doğu müziğinde bir müzik aleti (İH, Kİ)

çenle- Köpeğin dayak yeyip ağlar gibi ürmesi (İH)

çepçevre Çepçevre (BV)

çeper (I) Gözü iyi görmeyen (Kİ)

çeper (II) Beyaz benekli (TA)

çepürde- Kekelemek, lâfi ağzında karıştırmak, mırıldanmak, ağzını şapırdatarak söylemek (İH)

çepürdek Çer çöp, karmakarışık, abur cubur şeyler (İH)

çepürdük söyle- Sözü açıkça söylemeyip değirmenden darı çeker gibi anlaşılmaz, hışırtilı söylemek (İH)

çerb *Fars.* Yağlı (GT)

çerçe Serçe (Kİ)

çerçi Perakendeci, çerçi, bakkal (CC, TZ)

çerdek Her şeyin çekirdeği, çekirdek (TA)

çerek Tembel, kokuşmuş (CC)

çeresi aklar- (Doğum sırasında) sarı su gelmek (İH)

çerez (Şibrik) tazesı (İH)

çerlen- Ağrımak, (göz) çipillenmek (İH)

çerli Zayıf, cılız (CC)

çermen- Salındırmak (İM, TA)

çerpi Dalın ucu (Kİ)

çert- (I) Delmek, zımbalamak (CC)

çert- (II) Şapırdatmak, şaklatmak (CC)

çert- (III) Çatlamak (İH)

çert- (IV) Dedikodu etmek, birisi hakkında konuşmak, çamur atmak (CC)

çerten Sazan balığı (İM)

çeşme *Fars.* Çeşme (GT)

çeşte Ud adı verilen çalgı (İH)

çetin koz Kırılması güç olan ceviz (İH)

çetik Kedi (DM)

çetr *Fars.* Çadır, gölgelik (GT)

çetük Kedi (BM, DM, GT, İH, İM, Kİ, TA, TZ)

çevçen Ucu ateşli ağaç (Kİ)

çevgān *Fars.* Cirit oyunu, bu oyunda kullanılan sopa (MG, RH)

çeviriçi Ayakkabı çeviren (TZ)

çevre Çevre, etraf, civar (BV, Gİ, İM, KF, MG, RH)

çevril- Çevrilmek (BV, MG)

çevrül- (I) Yönelmek (İM)

çevrül- (II) Değişmek (İM)

çevrül- (III) Çevrilmek (İM)

çevrüm Daire (KFT)

çevrün- Dolanmak, dönmek (İH)

çevüh Tatlı, hoş (CC)

çevük Çevik, tetik, neşeyle iş gören (İH)

çevüklük Çeviklik (MG)

çevür- (II) Bir yere yöneltmek (İM)

çeygel (I) Fitne koparan, fesat çıkarıcı (İH)

çeygel (II) Kanlı katil, kötü adam (İH)

çeyneyiçi Çiğneyici, çiğneyen (RH)

- cez-** Çözmek, açmak (Gİ)
- cezil-** Çözülme (Gİ, KF)
- çhitâb** Ar. Katip, yazıcı (CC)
- çiban** Çıban, yara (BM, BV, İM, TA)
- çibık** Dal, çubuk (Kİ)
- çibş** Ar. Kireç (İM)
- çibuḥ** Dal, çubuk (CC, TA)
- çibuḵ** Dal, çubuk (CC, TA)
- çıçlak** Küçük parmak (Kİ, TA)
- çığan** Bahil, çingene (Kİ)
- çıgık** Çıkık, çıkmış olan (BV)
- çıgılda-** Gıcır gıcır etmek (İH)
- çığıltı** 1. İnce ses, çığılık (İH) 2. Kuş sesi (İH)
- çıgır** Dar yol, sabanın açtığı yol (İH)
- çıgıt** Ergenlerin, bazen de ihtiyarların yüzünde peyda olan cilt lekeleri (İH)
- çıgmaḵ (I)** Ayak ve elin üstü (CC)
- çıgmaḵ (II)** Yonga, kıymık, talaş (CC)
- çıgırıkçı** Çarkçı, bileyici (CC)
- çıguḵ** Çıkık, çıkmış (BV)
- çih** Çiğ, şebnem (CC)
- çık (I)** Çiğ, şebnem (BM, CC, Kİ)
- çık (II)** Köpeği kovarken kullanılan kelime (Kİ)
- çık- (III)** Bir şeyi bir şeye sarmak (Kİ)
- çıқан ай** Dolunay, kamer (BM)
- çıқар- (II)** Uzatmak (MG)
- çıқарıl-** Çıkarılmak (İM)
- çıқарınıл-** Çıkartılmak (KFT)
- çıқарул-** Çıkarılmak (BV)
- çıқdur-** Çıkarmak (Kİ)
- çıkın** Çıkın, boğça (TZ)
- çıkış** Çıkma, çıkış (TZ)
- çıkış-** Başa kakmak, hakkından gelmek (GT)
- çıkıt** Peynir (TZ)
- çıkmar** Kıskanç (Kİ)
- çıkırık** Kuyu ipinin sarıldığı yuvarlak dönen şey (İH, İM, Kİ, MG)
- çıla- (I)** At terlemek (BV)
- çıla- (II)** Islanmak (İM)
- çılak barmaḵ** Serçe parmak (İN)
- çılan-** Islanmak (Kİ)
- çıltaḵ** Hüccet, delil, senet (İH)
- çım** Şedit, çok, pek (Kİ)
- çımaḵ** Bembeyaz (Kİ)
- çımçık** Halis, sırf (İM)
- çımış-** Bir şeyi dumanlı, karışık görmek (İH)
- çımuḵ gün** Fırtınalı gün (İH)
- çındır-** Zannetmek (Kİ)
- çınıḵ** Denenmiş olmak, doğru çıkmak (CC)
- çınқар-** İyice aramak (BM, Kİ)
- çınıлқ** Kayık, sandal (BM, Kİ)
- çınra-** Zannetmek (Kİ)
- çınша-** Hışırdamak (İH)
- çıplaḵ** Çıplak (Gİ, TZ)
- çır** Çocukların oynadıkları aşık arkası üzerine düşünce bu kelime kullanılır (Kİ)
- çıra (II)** Fars. Tutuşturucu (TZ)
- çırāқlıқ** Fars.+T.. Şamdan (CC)
- çırālıқ** Fars.+T.. Şamdan (Kİ)

- çıray** Moğ. Çehre, yüz (CC)
- çırıla-** Gürültü ile akmak (Kİ)
- çırılak (I)** Çır çır böceği (CC)
- çırılak (II)** Küçük çay (Kİ)
- çırılak (III)** Akan suyun gürültüsü (Kİ)
- çırlama** Kızarmış, kıymalı hamur (BM)
- çırlap aklar** Su sesi (TZ)
- çırlavuk** Sesi suyun gürültüsüne benzeyen bir tür kuş (Kİ)
- çırlayık** Toygar kuşu (İH)
- çırma-** Sarmak, çemremek (CC)
- çırmal-** Sarılmak, dolanmak (CC)
- çırman-** Çemirlenmek, katlanmak, dolanmak (TA)
- çırmiş** Katlanmış, çemrenmiş (CC)
- çırpı** Çalı çırpı, kuru ağaç (CC)
- çıtırlan-** Karmakarışık, alt üst olmak (İH)
- çıvılda-** Yavaşça ses vermek (TZ)
- çıvla-** Yavaşça ses vermek (TZ)
- çıvşa-** Yavaşça ses vermek (TZ)
- çıyğanağını** Omuzun oynak yeri (İN)
- çıyrun** Felâket, şanssızlık (CC)
- çız-** Yazmak, çizmek (BM, İM, TA)
- çızak** Çizik, çizgi (MG)
- çızlaş-** Yazışmak (BM, Kİ)
- çızov** Çizgi, yazı, hat (Kİ)
- çi (I)** Akbaba cinsinden bir kuş (BM, Kİ)
- çi (II)** Çiğ, pişmemiş (Kİ)
- çiban** Çıban, yara (Kİ)
- çibiç** Bir yaşındaki oğlak (TA)
- çiçe** Babanın kız kardeşi, hala (TA)
- çift** Peynir (Kİ, TA)
- çiğ** Çiğ, pişmemiş (BV, GT, RH, TA)
- çiğın** Moğ. Omuz (BV, Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG)
- çik (I)** Çiğ, pişmemiş (Kİ)
- çik (II)** Deneyimsiz, tecrübesiz (Kİ)
- çik (III)** Çiğ, şebnem (CC)
- çik- (I)** Bir şeyi bir şeyden çekip almak, çıkarmak (GT, MG)
- çik- (II)** Yay kurmak (MG)
- çikirlik** Pislik, çirkeflik (KFT)
- çikiş-** Tartışmak, bozuşmak, ihtilâfa düşmek (MS)
- çikit** Pamuğun tohumu (Kİ)
- çil (I)** Keklik (BM, CC, İH, Kİ)
- çil (II)** At tonlarından konur renk (İH)
- çile** Hafif yağmur (Kİ)
- çile-** Hafif yağmur yağmak (Kİ)
- çilegü** Çiy, rutubet (İH)
- çim** Fars. Çimen (İH, Kİ)
- çim-** Çimmek, yıkanmak (Kİ)
- çimdir-** Çimdiklemek (TA)
- çimdivüç** Cımbız (TZ)
- çin (I)** Çin (GT)
- çiñ (II)** En yüksek yer, doruk (İM)
- çine-** İpek ile işlemek, örmek (CC)
- çinī** Fars. Çini (GT)
- çinik-** Tatbik edilmek (CC)
- çint kır-** Kuşun uçarken cıvık pisleme (İH)

- çiprek** Bez parçası (RH)
- çirbi** Çalı çırpı, kuru ağaç (BM)
- çirdek** Çekirdek (TA)
- çiriş** *Fars.* Çiriş otunun kökünden yapılan bir tür tutkal (İH)
- çirkeme** İçine kıyma konulmuş ve yağda kızdırılmış hamur (Kİ)
- çirkîn** *Fars.* Çirkin, kötü (CC, GT, Kİ, TA, TZ)
- çirpi** Çalı çırpı, kuru ağaç (BM)
- çirt- (I)** İnce ince aramak, küçük parçaları seçmek (İH)
- çirt- (II)** Sarraf para bozmak (İH)
- çise-** Hafifçe yağmur yağmak (Kİ)
- çiseği** Çiğ, rutubet (İH)
- çiten** Kafes (TA)
- çivilde-** Yavaş yavaş konuşmak, hafif sesle söylemek (İH)
- çivumba** Acı marul, hindiba (CC)
- çiy** Akbaba cinsinden bir kuş (TA)
- çiyik** Çiğ, pişmemiş (CC)
- çiyin** İpekle yapılan nakış (Kİ)
- çiz-** Yazmak, çizmek (CC)
- çobân** *Fars.* Çoban, hayvan bakıcısı (GT, İM, KFT)
- çoçun** Adam yerine konulmayan adı kimse, ne idüğü belirsiz (İH)
- çoğ** Güneş sığağı (İH)
- çoğan** Doğan, şahin (BM)
- çoğdu-** Takır takır kurumak, tamtakır olmak (İH)
- çoğı** Toplanma, gürültü yapma (İH)
- çoğı kıl-** Yığılmak, bağırarak, çağırarak, gürültü yapmak (İH)
- çoğ kop-** Kalabalık toplanmak, yığılmak (İH)
- çoğlu bol-** Işıklı olmak (mec. ikballi, saadetli) (İH)
- çoğru-** Uyuşmak (İH)
- çoğu-** Toplanmak, gürültü yapmak (İH)
- çoğu kıl-** Yığılmak, bağırarak, çağırarak, gürültü yapmak (İH)
- çoğmarlı** Topuzlu, çomaklı (CC)
- çoğrah** Kaynak (CC)
- çoğal** Zırh altına giyilen ipekli hırka (İH)
- çoğmar (I)** Cimri, hasis (TA)
- çoğnaş-** Yığılmak, toplanmak (İH)
- çoğkra-** Kaynamak (Kİ)
- çoğkrağ** Kaynak (CC)
- çoğkur** Bir çeşit diken (TZ)
- çoğban** Sabah yıldızı, şafak (BM)
- çoğla-** Çul sermek (BV)
- çoğlaştur-** Çul serdirmek (BV)
- çoğmağ** Sargı, dolak (Kİ)
- çoğpan** Sabah yıldızı, şafak (BM, Kİ)
- çoğnağ** Kulağı kesik (TZ)
- çoğpla-** Toplamak, biriktirmek (CC)
- çoğ** Hastalık (Kİ)
- çoğrak** Ot bitmeyen tuzlu, çorak toprak (İH, TZ)
- çoğru** Hasta, çaresiz (İH, Kİ)
- çoğtuğ** Dalın kesilen yeri, talaş, süprüntü (İH)
- çoğ** Gürültü (CC)
- çoğuş** İftiracı (CC)

- çovlan-** Gürültü etmek (CC)
- çoyun** Eritilmiş maden, bakır (CC, İH)
- çoz-** Ortadan kaldırmak (İM)
- çögdü-** Havaya doğru fırlatmak (İH)
- çögen** At üstünde top çeldikleri ucu sivri değnek (İH)
- çökek** Cıvık çamur (İH)
- çökmen** Kilim (TA)
- çöküt-** Kıç üstüne oturup dizlerini karnına bitiştirerek iki kolunu dizlerine kavuşturmak suretiyle bağlamak (İH)
- çölken** Bıktırıcı (Kİ)
- çömçe** Kepçe (BV, DM, Kİ, TA)
- çömçi** Kepçe (TZ)
- çömel-** Çömelmek (Kİ)
- çömiş** Kepçe (CC)
- çömüç** Kepçe (GT)
- çön-** Isınmak (İH)
- çönge** Kesmez (bıçak vb.) (İH)
- çönür** Gözü içine göçmüş kimse (İH)
- çöpçövre** Çepeçevre (BV)
- çöple-** Derlemek, bir araya getirmek (CC, GT)
- çöplen-** Çöple kirlenmek (İH)
- çöpreg** Bez, paçavra (MG, RH)
- çöprek (I)** Bez, paçavra (İH)
- çöprek (II)** Elbise, hırka (BV, İM)
- çörek** Çörek, francala, somun (İH, Kİ, TA)
- çörek otı** Çörek otu (BM)
- çörge-** Yakmak, kıvrandırmak (GT)
- çörgök** Kundak (CC)
- çöвли-** Sıçramak (Kİ)
- çövre (I)** Çevre, etraf (CC)
- çövre (II)** Ters (CC)
- çöz- (I)** Uzunluğuna çekmek (CC)
- çöz- (II)** Çözmek, açmak (KF, KFT, Kİ)
- çözge-** Sarmak, bağlamak, dolamak (GT)
- çözil-** Çözülme (KF)
- çubur** Kirli eşya (Kİ)
- çuçul-** Soyunmak (CC)
- çuğan** Çögen, sabun yerine kullanılan bir tür bitki (Kİ)
- çuğrat** Yoğurt (Kİ)
- çuğrı-** Pislikten korunmak (Kİ)
- çuğ çula-** Kükremek (CC)
- çul** Çul (Kİ)
- çula- (I)** Dökmek, serpmek (RH)
- çula- (II)** Sıçramak (TZ)
- çulban (I)** Derinliği diz boyunu geçmeyen su (BM)
- çulban (II)** Bezelye (DM)
- çulğa- (II)** Dökmek, serpmek (İN)
- çulğan- 1.** Sarınmak, bürünmek (CC)
2. Giyinmek (İM)
- çulğaş-** Dolaşmak, sarılmak (MG)
- çulğav** Dolak, dizden aşağıya sarılan bez (CC)
- çulhaçı** Dokumacı (TZ)
- çulla-** Çullamak (Kİ)
- çulpan** Sabah yıldızı, şafak (TZ)
- çum-** Suya dalmak (TZ)
- çumalı** Dörtgül (TZ)

çumğalağ Dalgıç (Kİ)

çura Küçük bir cins yırtıcı kuş, av kuşu, cura (CC)

çuş Eşek ve katırı durdurmak için kullanılan kelime (CC)

çuval *Fars.* Çuval (İM, KFT)

çuvalduz *Fars.* Çuvaldız (CC, DM, İM, KF, KFT, Kİ)

çuvla- Gürültü, patırtı etmek (CC)

çuvu Biz, sivri uçlu alet, tığ (Kİ)

çuz (I) Keten veya pamuk artığından olan yem (CC)

çuz (II) Ortaçağ'da çok değerli, pahalı bir ipek dokuma, atlas (CC, TA)

çübrek Elbise, hırka (TA)

çüçi Tatlı (CC)

çüçür- Hapşirmek (CC, Kİ)

çüft Peynir (TA)

çügündür Kırmızı pancar (CC)

çük Erkeklik uzvu (Kİ)

çüklü bardağ Dip tarafından oyulup bir tarafı kulp bir tarafı emzik olarak yapılan ağaç ibrik (İH)

çükündür Kırmızı pancar (TZ)

çükürge Çekirge (Kİ)

çülāh *Fars.* Dokuyucu (TA)

çülben Derinliği diz boyunu geçmeyen su (BM)

çülen- İşemek, bevletmek (BM)

çümen (I) *Fars.* Çayır çimen, çimenlik (BM, Kİ)

çümen (II) *Fars.* Kuru ot (BM)

çümgen Bahçe (İM)

çün (II) *Fars.* Vakta ki, -ınca (BM, GT, MG)

çün (II) *Fars.* Çünkü (GT, KF)

çün *Fars.* Eğer (GT)

çünki *Fars.* Çünkü (TZ)

çünkim *Fars.+T..* Çünkü (TZ)

çüprek (I) Bez, paçavra (Gİ, KF, MS)

çüprek (II) Elbise, hırka (Kİ, TA)

çürüş- Buruşmak, büzülme, çürümek (CC)

çüst (I) *Fars.* Yakışıklı (GT)

çüst (II) *Fars.* Çevik (GT)

çüve Baykuş (BM)

çüve- Devirmek, yere atmak (CC)

çüvel- Devrilmek (CC)

çüvre (I) Çevre, etraf (CC)

çüvre (II) Ters (CC)

çüvşen Baykuş (BM)

çüyre Çevre, başa örtülen örtü (CC)

çüz bol- Kolaylaşmak, önemsiz, kıymetsiz olmak (Kİ)

çüzüv Çizgi, yazı, hat (BM)

D

dād (II) *Fars.* Kısmet, nasip (GT)

dada *Fars.* Çocuk bakıcısı (KFT)

dāğ *Fars.* 1. Yara (BV, GT, KFT) 2. Ateşle yarayı yakma (RH)

dāğla- *Fars.+T..* Dağlamak, yaralamak (KFT)

dāğlu *Fars.+T..* Yaralı (KFT)

dağuk (I) Dağınık (İH)

dahl *Ar.* Gelir, verim (GT)

dā'ī *Ar.* Sebep olan (MG)

daķık (I) *Ar.* İnce (BV, MG)

daķık (II) Bir bitki adı (BV)

daķ tut- Suçlamak, iftira etmek, bühtanda bulunmak (GT)

dāl *Ar.* Arap alfabesinin 8. harfi (İM)

dalğa Dalga (İH)

dalk *Ar.* (Eski ve yamalı) derviş hırkası (GT)

dambırdı Davula vurdukça çıkan ses (İH)

damişķi *Ar.* Kılıç (GT)

dāmi'a *Ar.* 1. Baş yarığının bir cinsi (İM) 2. Kan akan yara (KFT)

dāmiye *Ar.* 1. Baş yarığının bir cinsi (İM) 2. Kan akan yara (KFT)

damın- Damlamak (İH)

damızlık Tadına bakılmak üzere bir nesneden alınan az bir şey (İH)

dāne (II) *Fars.* İnci (TA)

dañla Yarın (Gİ, KF)

dāniķ *Ar.* Bir dirhemın altıda biri (BV)

danır- Şaşakalmak (TZ)

dānī *Ar.* Yakın (MG)

dāniş *Fars.* Bilgi, ilim (GT)

dānişmend *Fars.* Âlim, bilgili, danışman (GT, TA)

danķ vur- Tak diye ses vererek sert bir şeye vurmak (İH)

dar- Darmadağın etmek (İH)

darğa *Moğ.* Askerî vali (CC)

daram Çevresi ve üstü keçe, bez ya da saz ile örtülen çadıra benzer göçebe evi (Gİ)

darāme *Ar.* Ucu ateşli kuru ot veya odun (BM)

daras *Ar.* Ekşi yemekten dolayı dişin kamaşması (BV)

dardağan bol- Ufalanmak, darmadağın olmak (TZ)

dardağanla- Ufalanmak, darmadağın olmak (TZ)

darğıl Koyu krem rengi (İH)

darıķ- İçi daralmak, sıkılmak (İH)

darıl- Dağılmak (İH)

dartın- (II) Kılıç çekmek (İH)

dartu Tartı, terazi (KFT)

daş (II) Beraber, birlikte bulunan (Kİ)

daşak Taşak, husye, testis (RH)

daşla- (II) Dışlamak (KFT)

daşlamaķlık Taşlama (KFT)

davlum Ata eyerin bağlandığı yer (İH)

Dāvūdī *Ar.* Davut peygamberin sesi gibi gür ve yankılı (GT)

davuşağan Tavşan (BM)

dāye *Fars.* Dadı, çocuk bakıcısı (GT, İM, KFT)

dayıza Teyze (İH)

dayrın- Ayağı kaymak, yıkılmak (İH)

debe Kavlaç, kasığı yarık, torbası düşük, sarkık (İH)

debelen- İki tarafa yuvarlanmak (İH)

debīr *Fars.* Kâtip, yazıcı (GT)

dede Dede, büyük baba (KFT, Kİ, TZ)

dedirt- Dedirtmek (TZ)

- def** *Ar.* Müzik aleti, çalgı (GT, KFT)
- def* (I)** *Ar.* Öteye itme, savma (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)
- def* (II)** *Ar.* Oku yaydan bırakma (MG)
- defin** *Ar.* Gömülmüş, gömülü (KF)
- degi** Bir dilim (İH)
- degim** Bir dilim (İH)
- degin-** Ulaştırmak, yetiştirmek (TA)
- degirmi** Değirmi, yuvarlak (KFT, RH, TZ)
- değiş-** Değişmek (TZ)
- deglüğeç** Delice kuşu (TA)
- degneç** Kıymet, değer (RH)
- degrin-** Değirmi olmak (TZ)
- değşir-** Değiştirmek, tebdil etmek (TZ)
- değşür-** Değiştirmek, tebdil etmek (BM, KFT, TA)
- değşüril-** Değiştirilmek (KFT)
- degin-** Dönmek, dolaşmak, devretmek (TZ)
- dehas** *Ar.* Toynak ile tüy arasındaki ağrı (BV)
- dehn** *Ar.* Yağ (KF)
- dek (I)** –e kadar (MS, RH)
- dekel-** Şaşırarak, hayran olmak, alkışlamak (İH)
- dekke** *Ar.* Oturulacak yüksekçe yer (TA)
- del-** Delmek (Kİ)
- delā** *Fars.* Sansar (CC)
- delāleten** *Ar.* Yol göstererek (İM)
- delice doğan** Akbaba, çaylak (İH)
- delim** Çok (Kİ)
- delin-** Delinmek, deşilmek (RH)
- dellāl** *Ar.* Tellāl, davetçi (GT, KFT)
- delü toğan** Akbaba, çaylak (BM)
- delv** *Ar.* So kovası (Gİ, KF)
- dem** *Ar.* Kan (BV)
- demām** *Ar.* Çocukların yüzüne sürülen ilaç (BV)
- dem-be-dem** *Fars.* Zaman zaman, her zaman (GT)
- demek** Damda, duvarda pencere gibi delik (GT)
- demregü** Temriye, uçuğa benzeyen bir tür cilt hastalığı (Kİ)
- demren** Temren, okun ucundaki demir (BM, DM, Kİ)
- den** Kadar, miktar (İM)
- dene-** Tecrübe ve imtihan etmek (İH)
- dengeş-** Muadili olmak; şekilde, ağırlıkta vesairede benzeri olmak (İH)
- denşür-** Değiştirmek, tebdil etmek (İH)
- denzin-** Dönmek, etrafında dönmek (İH)
- dep- (II)** Azıcık kurumak (Gİ, Kİ)
- depek** Tepen (Kİ)
- depele- (I)** Oh olsun diye nisbet vermek (İH)
- depi** Tipi (kar) (Kİ)
- derāhim** *Ar.* Dirhemler, akçeler, paralar (GT, KFT)
- dere (I)** Dere, ırmak, nehir (DM, Gİ, MS)
- dere (II)** Vadi (KK)

- derecāt** *Ar.* Dereceler (Gİ, GT, KF)
- derekāt** *Ar.* Aşağı basamaklar (GT)
- derem** *Fars.* Para, akçe (KF)
- dergü** At eyerinin arkası (Kİ)
- derhost** *Fars.* İstek, arzu, dilek (İN)
- deriçe** *Fars.* Pencere
- derinçek** Kadının başına örttüğü dört köşe çember, baş örtüsü (İH)
- derk** *Ar.* Anlama, kavrama (İM)
- derk** Acele (BM)
- derler şu** Küçük göl (DM)
- dermān** *Fars.* İlâç, derman, deva (BM, İH, RH)
- derün (I)** *Fars.* İç (GT)
- derün (II)** *Fars.* Kalp (GT)
- deryūze** *Fars.* Dilenme, dilencilik (GT)
- derzī** *Fars.* Terzi (CC)
- destārce** *Fars.* Mendil (TA)
- dester** *Ar.* Bir ağırlık ölçüsü (BV)
- destürinsuz** *Fars.+T..* İzinsiz (KFT)
- destürsızın** *Fars.+T..* İzinsiz olarak (İM)
- destürsuz** *Fars.+T..* İzinsiz (İM)
- deşd-i tuturğan** *Fars.+T..* Bir çeşit pirinç (RH)
- deşni** Bir at hastalığı (RH)
- dev-** Tırmalamak (Kİ)
- devā** *Ar.* İlâç, çare (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)
- devānik** *Ar.* Dirhem dördte biri (İM)
- devāret** *Ar.* Bir tür bitki (BV)
- devāyir (I)** *Ar.* Daireler (BV)
- devāyir (II)** *Ar.* Yara (BV)
- devək** Üzüm çubuğunun taze dalı (İH)
- devin- (I)** Çalışmak, uğraşmak, didinmek (İH)
- devin- (II)** Dövünmek (İH)
- devit** *Ar.* Divit (TA)
- devlenceç** Delice kuşu (TZ)
- devletsiz** *Ar.+T.* Bahtsız, talihsiz (GT)
- devlingeç** Delice kuşu (KK)
- devlügeç (I)** Yay yapılan bir tür ağaç (İH)
- devr** *Fars.* Şarap kadehi (GT)
- deyin (II)** Gibi (KFT)
- deyiş-** Değişmek (TZ)
- dez-** Ürküp sürüden ayrılmak (Kİ)
- dıltağ** Delil (TA)
- dıldağla- (I)** Hac için bedel göndermek (TA)
- dıldağla- (II)** Delil getirmek (TA)
- dıltağ** Delil, hüccet, bahane (Kİ)
- dımışkī** *Ar.* Bir kılıç çeşidi (MG)
- dın-** Söylemek, ses çıkarmak (KFT)
- dınma-** Aldırış etmemek (İH)
- dır-** Koparmak (Kİ)
- dırğak (II)** Kuş tırnağı (TA)
- dībā** *Fars.* Bir tür ipekli kumaş (GT)
- dībāç** *Fars.* İpek (KFT)
- dibe** *Ar.* Atın uyatlığını şişirten hastalık (RH)
- dibis** Pekmez, hurma pekmezi (KFT)
- dicle** Dicle nehri (GT, KF)
- dide** Tahtirevan (Kİ)

- diğer** Değer, kıymet (BM)
- diğer** *Fars.* Diğer, başka, öteki (KF)
- diği** –e kadar (İM)
- digre-** Zehirlenmek (İH)
- digril-** Tekerlek gibi dönmek, yuvarlanmak (İH)
- dik (II)** –e kadar (MS)
- dik- (III)** Vekil tutmak, yerine atamak (KFT, Kİ)
- dikek** Şamdan, mumluk (İH)
- ,dikke** *Ar.* Düz, kuruluk yer (Gİ)
- dil** *Fars.* Gönül (GT)
- dil-ārām** *Fars.* Gönül dinlendiren, sevgili (GT)
- dil-bend** *Fars.* Tercüman (İH)
- dildār** *Fars.* Gönül tutan, sevgili (GT)
- dil-rübā** *Fars.* Gönül kapan, sevgili (GT)
- dimeklik** Söyleme (KFT)
- dimük-** Gönül oyalamak, hoş bir şeyle eğlenmek (İH)
- dinek** Boynuz (İH)
- dinel-** Ayağa kalkmak, büyük huzurunda ayakta durmak (İH)
- diñlendür-** Dinlendirmek (BV)
- diñsüz ol-** Susmak (BM)
- diplen-** Kökleşmek, etrafına yayılmak (İH)
- dirdük** Tezgâh (TA)
- diren-** Dayanmak, yaslanmak (İH)
- dirgi** Tepsi (Kİ)
- dirhem (I)** *Ar.* Dirhem, okkanın dörtüyzde biri (KF, KFT, RH)
- dirîğ (I)** *Fars.* Esirgeme (GT)
- dirîğ (II)** *Fars.* Yazık (GT)
- dirîğlik bol-** *Fars.+T..* Teessüf etmek, tasalanmak (İH)
- dirnek** Cemaat (İH)
- dirre** *Ar.* Kırbaç (KFT)
- dirşür-** Derlemek, toplamak (KFT)
- diş (II)** Eski yazıdaki harflerde bulunan diş, çıkıntı (KFT)
- diş- (I)** Bakireliği gidermek (TA)
- dişleyiçi** Dişleyen, ısırın (RH)
- ditretmek** Sıtma, sıtma nöbeti (BM)
- ditruv** Keskin (Kİ)
- divşin-** Çalışmak, uğraşmak, didinmek (İH)
- divşür-** Devşirmek, toplamak (Gİ)
- diyaza** Teyze (İH)
- diyet** *Ar.* Kan pahası (Gİ, İM, KF, KFT)
- dizgin-** Bir şeyin etrafını dolaşmak (İH)
- doğurud-** Doğurtmak (KFT)
- doğdoğ** Öz kardeş (Kİ)
- doğun-** Çakılmak (KFT)
- doğu- (I)** (Damar vb.) tık tık atmak (İH)
- doğu- (II)** (Kumaş dokurken) mekiği tık tık atmak, tarağı tok tok vurmak (İH)
- doğumaklık** Dokuma (KFT)
- doğun- (I)** Dokunmak, değmek (BM, Gİ, İH, KF)
- doğun- (II)** Çakılmak (KFT)

dolāb Fars. Kuyudan su çıkaran döner makine (KFT)

dolamaç Dolambaç (İH)

dolan- 1. Dolanmak, sarılmak (Gİ, KF) 2. Daire şeklinde çevrilmek (İH)

dolaş- Sarılmak (KFT)

dolkuç Tulum (Kİ)

dolmen Değil (CC)

dolun- (Güneş, ay vb.) batmak (İH)

don (II) Kadınların aybaşısı (TZ)

donluç Aylık, maaş, ücret (BM)

doru (II) Tepe, en yüksek yer, doruk (İH)

dozad- Toz çıkarmak, saçmak (BM)

dozat- Toz çıkarmak, saçmak (BM, TA)

dögmeklik Dövme (KFT)

dögüç Sarımsak havanı (DM, TA)

dögün- Aletle veya şişle dağlamak (İH)

dökiçi Dökücü (KFT)

dökme Hilekâr adam (Kİ)

dölçün- İçi rahatlamak, avunmak, oyalanmak, dönüp dolaşmak, meşgul olmak (İH)

dölek Vakarlı, temkinli, şerefli (İH)

dölen- (III) İlimde olgunlaşmak (İH)

dölendir- İçini rahatlatmak, müsterih etmek (İH)

dölenme- Gidip gelmek, çalkalanmak, muttasıl kımıldamak, ızdırap göstermek (İH)

döndürü koy- Yerine koymak (TA)

döngel Yuvarlak, kozalak gibi dönen şey (İH)

dördevü Bir arada toplu olan dört şey (Kİ)

dözen- Ağır davranma (İN)

duğ Toy kuşu (Kİ)

duhā Ar. Kuşluk vakti (KF)

duhūl Ar. Girme (GT, İM)

duley Ebedî (CC)

dumağı Nezle (İH)

dumlu Soğuk (Kİ)

dumul- Vazgeçmek (Kİ)

dūn Ar. Aşağı, alçak (GT)

dun- İslenmek, kararmak, donuklanmak (İH)

dur- (IV) Yardımcı fiil (Gİ, GT, İN, KF, MG, RH)

duraç otu Bir tür bitki (İH)

durfanda Turfanda, ilk çıkan yemiş (İH)

durğur- (I) Durdurmak, hareketten alıkoymak (Gİ, İH)

durğuz- (I) İkame etmek, yerine getirmek (KF)

durğuz- (II) Durdurmak (Gİ, İN, KF, MS)

durkuz- Durdurmak (KFT)

durkuzıl- Durdurulmak (KFT)

durkuzılın- Durdurulmak (KFT)

durmaçlık Durma (KFT)

durrāc Ar. Bir cins keklik, keklik cinsinden olan turaç kuşu (GT)

durşak Yerden ilk çıkan sürgün veya yeşillik (İH)

durşaklan- Yeşillenmek, ilk sürgün yerden çıkmak (İH)

duru Saf, berrak (İH)

duruş- (I) Giderken duruvermek (İH)

duruş- (II) Bir meselenin bir yerinde şüphelenip zihnen durmak (İH)

duş- Buluşmak, tesadüf etmek, rast gelmek (İH)

dutuş Boylu boyuna örtünen ipekli kumaş, peçe (İH)

duvaş Kadınların yüz peçesi (İH)

duy- Kadir olmak, takat getirmek (İH)

duzla Tuzla, tuzlu göl, tuz madeni (İH)

dübür Ar. Makat, oturak (BV)

düden Düdük (DM, KFT, Kİ, TA, TZ)

düdükçi Düdükçü, düdük çalan (TA)

dügü Bulgurun incisi (İH)

dügümlü Dügümlü (KK)

dügün (II) Evlenme meclisi (Kİ)

dühn Ar. Ot, yemiş veya çiçekten çıkarılan yağ (Gİ, İM, KF)

dükeli Tamamı, hepsi, tamamen (Gİ, KF)

düknük Göçebe Türk kabile çadırlarının kubbesi (Kİ)

dülbenid Fars. Tülbent (KFT)

dülendi Sabit ve müstakil olan (Kİ)

dülübenid Fars. Tülbent (KFT)

dümri Dümbelek, tef (TZ)

dümre İçinde hayvanlara yem verilen torba (İM)

dümrü Dümbelek, tef (Kİ)

dümük- Oyalanmak, avunmak (İH)

dündülbi Gece vakti, geceleyin (BM)

dünen Dört yaşındaki tay (TA)

dünle Gece, geceleyin (BM)

dünür Damat ile gelinin birbirlerine karşı olan durumu (İH)

dünürşü Damatla gelinin aileleri (İH)

düpdüz Dümdüz (İN, Kİ)

düpürde- Tıp tıp etmek, yürek atmak (İH)

dürdi Tortu (BV)

düre Kanun, töre (Kİ)

dürer Ar. İnciler (GT)

dürk Çağ gibi zaman, devir (İH)

dürpülde- Yüreğin şiddetle çarpması (İH)

dürt- (II) Yağlamak (Kİ)

dürüt- (I) Yaratmak (TZ)

düşlen- Bir mahalle yönelmek, teveccüh etmek (İH)

düşül- Düşülmek (Gİ)

düşvār Fars. Müşkil, zor (BV, İH, İM, MG)

düvde Küçük solucan (BV)

düzil- Düzülmek (KFT)

düzül- Düzülmek (KFT, RH)

düzün Dizi, dizilmiş inci vesaire (Kİ)

E

e- Olmak (CC)

e‘āneke’llāh Ar. “Allah yardımcım olsun” anlamında bir söz (GT)

ebbe Ar. Ok (RH)

ebçi Eş, hanım (KF, Kİ, MS, İN, RH)

ebḥaḥ *Ar.* Ayakları yanlara doğru genişçe atarak kusurlu yürüyen at (RH)

ebleh *Ar.* Ahmak, akılsız, aptal (GT, KFT)

ebnā *Ar.* Oğullar (GT)

ebsem Suskun (KK)

ebṣi Eş, hanım (DM)

ebyāt *Ar.* Beyitler (GT)

ecel (II) *Ar.* Süre, müddet (KFT)

ecell *Ar.* En ulu, pek büyük, celil (GT)

ecelsiz *Ar.+T.* Eceli gelmeyen (GT)

eczā *Ar.* Parçalar, kısımlar (İM)

eççi Amca (BM)

eçki (I) Keçi, teke (BM, CC, KFT, Kİ, TA)

eçki (II) İçki (TZ)

eçuk böget Tarlaya su akıtan yarma (İH)

edā (I) *Fars.* Tarz, üslûp (GT)

edā (II) *Fars.* Naz, cilve (GT)

edāen *Ar.* Yerine getirerek (Gİ)

edbes *Ar.* Rengi ne kızıl ne siyah olan at (RH)

edble- *Ar.+T.* Terbiye etmek (KFT)

edblemeklik *Ar.+T.* Terbiye

eden *Ar.* Ön ayakları kısa, arka ayakları uzun at (BV)

edgü (I) İyi (İM)

edgü (II) Doğru, gerçek (İM)

edgülük İyiilik, güzellik (İM)

edhem *Ar.* Her tarafı siyah olan at (RH)

edib *Ar.* Çok edepli (GT)

edil- Yapılmak, edilmek (KF)

edīm (I) *Ar.* Debbağlanmış deri (GT)

ednā *Ar.* En aşağı, alçak, adı (GT)

edük Mesh, ince ayakkabı (Gİ, KF, Kİ)

ef'al *Ar.* İşler, hareketler (GT)

efdāl *Ar.* Daha üstün (Gİ, KF, KFT, MG)

efgān *Fars.* İnleme, feryat (GT)

efrenç *Grek.* Frenk (BV)

efsik Eksik (CC)

eg- Eğmek (Kİ, TA)

ege- Eğelemek (TZ)

egeçi *Moğ.* Hala (CC)

eger (I) Eyer (İH)

eger (II) Dil altında çıkan sivilce (TZ)

egerçi *Fars.* Eğer (KFT)

eger saprağı Eyer ağacı (İH)

egi İyi (CC, TZ)

egilik İyiilik (CC)

egin Kürek kemiğinin bulunduğu yer, insanın arka tarafı, sırt (Kİ, TA)

egir (I) Eyer (CC)

egir (II) Siyah renkli at (Kİ)

egir- İp eğirmek, bükmek (CC, KFT, Kİ, TA, TZ)

egle- 1. Eğlendirmek (KFT) 2. Meşgul ettirmek (Kİ)

eglen- Gecikmek, oyalanmak (BM, KFT)

eglendür- Geciktirmek, oyalamak (BM)

egrek Deve yatağı, kuyu kenarında develerin çöktüğü yer (İH)

egri (I) Eğri (CC, İN, KFT, TA, RH)

egri (II) Yalan (CC)

egrik Eğrilmiş ip (TZ)

eğış *Ar.* En adî, en faydasız (MG)

eğer Bir bitki (CC)

ehlâ ve sehlâ *Ar.* İyi, hoş; selâm sözü (GT)

eğşi Ekşi (CC, KFT)

ekâbir *Ar.* Büyükler, devlet ricali (GT)

ekeçi Büyük bacı, abla (TA)

ekel *Ar.* Bir tür hastalık (KFT)

ekindü İkinci, ikinci namazı vakti (CC)

ekle Kuyrukta oluşan bir at hastalığı (BV)

eklil Bir tür at hastalığı (BV)

ekmekçi Ekmekçi (CC)

ekne- Kaybolan veya elde bulunmayan bir şeye acımak (TZ)

eksik Eksik, noksan (CC, TZ)

eksiklik Eksiklik, noksanlık (CC)

eksil- Eksilmek, azalmak (BV, BM, KFT, Kİ, RH, TZ)

eksilid- Eksiltmek, azaltmak (KFT)

eksit- Eksiltmek, azaltmak (CC, İM)

eksük Eksik, noksan (CC, Gİ, İN, KF, Kİ, MS, RH)

eksüklik Eksiklik, noksanlık (Gİ)

eksüklük Eksiklik, noksanlık (İN)

eksükle- Azaltmak, eksiltmek (KFT)

ekşi Ekşi (DM, GT, RH, TA)

el (I) El (organ) (CC, DM, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA)

el (II) Yabancı, el âlem (Gİ, TZ)

elat Özsu (CC)

elâ-yâ *Ar.* Özellikle manzum parçalara başlarken kullanılan bir ünlem, şimdi, ey! (GT)

elbek *Moğ.* Bol, geniş, zengin (CC)

elbeklik *Moğ.* Fazlalık (CC)

elegim sağma Gök kuşağı (İH)

elestik Salatalık (TA)

eleş- Barışmak, sulh yapmak (BM)

eleşke Et ile beraber haşlanmış yufka, hamur parçaları (Kİ)

eleştür- Barıştırmak, sulh yaptırmak (BM)

eletle- Atlamak (İH)

el-fağah *Ar.* Âlim (CC)

elfâz Sözler, kelimeler (GT)

elgen- Korkmak (CC)

elgendir- Korkutmak (CC)

elgin Yabancı (özellikle kâfir için kullanılır) (İH)

elhân *Ar.* Sesler (GT)

elik- Utanıp mahcup olmak (İH)

elikle- Alay etmek (CC)

elin- Elini sürmek, araştırmak (TA)

el-kışsa *Ar.* Neticede, hasılı, sözün kısası (GT)

elkin (I) Garip, kimsesiz (Kİ)

elkin (II) Yıldırım (Kİ)

el-ğoran *Ar.* Kur'anıkerim (CC)

- elleştür-** Barıştırmak, sulh yaptırmak (BM)
- ellik (I)** Eldiven (Kİ)
- ellik (II)** Sulh, barış, rahat (CC)
- el-mağşūd** *Ar.* Neticede, hasılı, sözün kıyası (GT)
- elpek** *Moğ.* Bol, geniş, zengin (CC)
- eltir** Kuzu derisi (CC)
- em (II)** Renk, yüz rengi (Kİ)
- em (III)** Kuvvetlendirme ön eki (CC)
- emder-** Çevirmek, aktarmak, döndürmek (Kİ)
- emderil-** 1. Çevrilmek, döndürülmek (Kİ) 2. Kumaş vb. çevirmek (Kİ)
- emegen** *Moğ.* Yaşlı kadın, kocakarı (CC)
- emek** Emek (Kİ)
- emekle-** Emeklemek (TZ)
- emen** Utanmak, çekinmek (CC)
- emen-** Zahmet çekmek, emek çekmek (Kİ)
- emgek (II)** Emek (Kİ)
- emildeş** Süt kardeşi (TZ)
- emit-** Gönlü ona dönüp onunla meşgul olma, yönelme, taraftar olma (İH)
- emlāk** *Ar.* Mülkler (GT, KFT)
- emle- semle-** İlaç yapmak (İH)
- emmāre** *Ar.* (Kötülük) Emredici (GT)
- emme** Bir yara cinsi (KFT)
- emr (II)** *Ar.* İş, husus (Gİ, GT)
- emr idil-** Yıkılmak (İH)
- emsük** Eksik, noksan (TA)
- emzir-** Emzirmek (KK)
- emzirçi** Süt nine (TZ)
- emzür-** Emzirmek (KFT, Kİ, TA)
- emzürçi** Süt nine (TZ)
- eñ** Yanak (Kİ)
- eñ-** 1. Eğmek (TZ) 2. Eğilmek (CC)
- enār** *Fars.* Nar (meyve) (TA)
- ences** *Ar.* Çok necis, en pis (GT)
- enç** Sakin, huzurlu (CC)
- endām** *Fars.* Endam, boy pos, vücut (BV, GT, İM, İN, RH)
- ender-** Çevirmek, alt üst etmek (Kİ)
- endir-** İndirmek, batırmak (CC)
- endişe** *Fars.* Düşünce, endişe (GT)
- endür-** İndirmek, batırmak (CC)
- ene-** At vb. hayvanları burmak (TA)
- eneş** İniş, yokuşun zıddı (Kİ, KK)
- engüşter** *Fars.* Dikiş yüzüğü (İM)
- eñil-** Eğilmek (TZ)
- enilik** Kadınların kullandıkları kırmızı yüz boyası, allık (Kİ)
- enir** Pelikan kuşu (DM)
- eniş** İniş, yokuşun zıddı (CC, Kİ, TZ)
- enlik** Renklik. Eskiden şeker boyası yapılan bir diken köküdür, kızılca da denilir (İH)
- eñlik** Kadınların yüzlerine yaptıkları allık (TA)
- ennellāhu a'lem** *Ar.* "En iyi bilen Allah'tır" anlamında bir söz (Gİ)
- eñre-** Kükremek (TZ)
- enşārī** *Ar.* Peygamberimiz Medine'ye göç ettiği zaman kendisine yardım eden müslümanlar (İM)

- ense** Ense (Kİ, KK)
- eñse** Ense (CC, DM, TA, TZ)
- ensele-** Ensesine vurmak (Kİ)
- eñsele-** Ensesine vurmak (Kİ)
- ent-** Şaşmak, hayran olmak (İH)
- enük** Köpek ve yırtıcı hayvan yavrusu (Kİ, TZ)
- epçi** Eş, hanım (CC, İN, TZ)
- epger** Eğer (TZ)
- epşit-** Pişirmek, lime lime yapmak (İH)
- epşitmek** İyice pişmiş, erimiş (İH)
- epsem** Suskun (DM, TZ)
- er-** (I) Kavuşmak, erişmek (BV, KF)
- er-** (II) Kendini huzur içinde hissetmek (CC)
- er-** (III) Olmak (CC)
- er-** (IV) Cevheri fiil (İN)
- erāk** *Ar.* Misvak ağacı (Gİ, İM)
- erbāb** *Ar.* Sahipler (GT)
- erbeke** Şalgam (TA)
- erçel** Uğursuz, huysuz (Kİ, RH)
- erçelik** Uğursuzluk, huysuzluk (RH)
- erdeb** Bir ölçü birimi, kile (KFT, TA)
- erdem** Fazilet (DM, Kİ)
- erdemlü** Erdemli, âlim (TA)
- erdeñ** Bakire (CC)
- erdeñlik** Bekâret, kızlık (CC)
- eren-** Bıkmak, sıkılmak (Kİ)
- eremsi-** Övünmek (CC)
- eresik** Fahişe (TZ)
- eres** *Ar.* Çiftçilik (KF)
- ereyne** Evet (TZ)
- ergen** Bekâr erkek (TA, TZ)
- ergil** Geri bırakılmış bir şey (İH)
- ergillen-** Geri bırakılmak (İH)
- erik** (II) Tabaklanmış deri (CC)
- erikle-** Tabaklamak (CC)
- eril-** (I) Ulaşılmak (KF)
- eril-** (II) Batmak (Gİ)
- erin** (I) Burun deliği (CC)
- erin** (III) Diş eti (CC)
- esirkele-** Esirgemek, merhamet etmek (TZ)
- esker-** Düşünmek, dikkate almak (CC)
- eski-** Eskimek (KFT)
- eşlah** *Ar.* Daha iyi (MG)
- esle-** Dikkate almak, dikkat etmek (CC)
- eslem** *Ar.* En emin (MG)
- eşliħ** *Ar.* Sulh yapma (İM)
- esmes** Havanın durgunluğu, rüzgâr esmemesi hâli (BM)
- esr** *Ar.* Bağlanmış (BV)
- esrekü kün** Dünden bir önceki gün (TA)
- esri** Pars (Kİ)
- esridiçi** Sarhoşluk verici (KFT)
- esrikçi** İçkici, ayyaş (CC)
- esriklük** Sarhoşluk (İM)
- esrüklük** Sarhoşluk (Gİ, İM, KFT)
- esrüklük** Sarhoşluk (KF)
- es-selām** *Ar.* “Selām” anlamında bir söz (İM)

es-selāmu ‘aleyke *Ar.* “Senin üzerine selām olsun” anlamında bir hitap sözü (İM)

estağfirullāh *Ar.* “Allah’tan bağışlanmamı dilerim” anlamında bir söz (İM, KFT)

esved *Ar.* Siyah (BV)

eş (II) Eş, arkadaş, yoldaş (Kİ)

eş- (I) Çekmek, çevirmek (CC)

eş- (II) Binekte gitmek (TZ)

eşāci‘ *Ar.* Bağanak ile iki diz arasında bir kemik (BV)

eşakḳ *Ar.* Zahmetli (BV)

eş‘ār *Ar.* Şiirler (GT)

eşcār *Ar.* Ağaçlar (GT)

eşekli Eşekli, eşeği olan (TA)

eşeksüz Eşeği olmayan (TA)

eşelik Ökçe (İH)

eşemek Delice mantar (TZ)

eşerr *Ar.* En şerir, en kötü (MG)

eşhedü *Ar.* “Tanıklık ederim” anlamında bir söz (KFT)

eşi Kaynana (CC)

eşken Kurdeşen de denilen bir tür hastalık (TZ)

eşkiyā *Ar.* Eşkıya (GT)

eşkün Açık adımlarla yürüyen olan şeyler (GT)

et- Yapmak, etmek (BM, CC, DM, İN, KF, KFT, KK, RH, TA, TZ)

etāballāhu serāhum *Ar.* “Allah (yattığı) toprakları güzel, iyi etsin, toprağı bol olsun” anlamında bir dua (GT)

etan Ana rahminde çocuğun içinde gelişip yetiştiği ve doğumdan hemen sonra düşen parça (İH)

etek (I) Oyuk, hendek (BM)

eten Ana rahminde çocuğun içinde gelişip yetiştiği ve doğumdan hemen sonra düşen parça (İH)

etez Vücut (CC)

eṭṭibbā *Ar.* Tabipler, hekimler (GT)

etil- Yapılmak, edilmek (CC)

etiz Vücut (CC)

etiz- Ulaştırmak, iletmek, yetiştirmek (CC)

etmek Ekmek (BM, CC, KFT, Kİ, KK, TA)

etmekçi Ekmekçi, fırın (CC, TA)

etmeksiz Ekmeksiz (TA)

ettehiyyāt *Ar.* Namaz oturduğunda okunan dua (İM)

etükli Mesi olan, çizmeli (İM)

e‘üzübillāh *Ar.* “Allah’a sığınırım” anlamında bir söz (Gİ, İM)

e‘üzübillāhimine’ş-şeyṭāni’r-racīm *Ar.* “Taşlanmış şeytandan Allah’a sığınırım” anlamında bir söz, dua (Gİ, İM, MS)

ev *Ar.* Veya (MG)

ev- Acele etmek (İM, Kİ)

evangelim İncil (CC)

evc *Ar.* En yüksek nokta (GT)

evdaş Bir evde oturup birbirini tanıyanlar (Kİ)

evdeş Eş, hanım (KFT)

evdü- Yemişi toplamak (İH)

evdür- Acele ettirmek (İM)

- evet** Evet (tasdik edatı) (CC, DM, Kİ, KK)
- evlik** Ev için gerekli eşya (İH)
- evlü (I)** Evli, evlenmiş olan (KFT, Kİ)
- evlü (II)** Ev sahibi (KFT, TA)
- evrād** *Ar.* Zikir, Allah'ı tesbih etmeler (GT)
- evren** Büyük yılan (DM)
- evri-** Üfürmek, şişirmek (TA)
- evşen** Yavşan da denilen köklü ot ya da çalı (İH)
- evşet-** Alışmak, munis olmak (Kİ)
- evür-** Evirmek (BV)
- evvābīn** *Ar.* Beş vakit namaz dışında kılınan nafil namaz, kuşluk namazı (Gİ, KF)
- evvelā** *Ar.* İlk önce (Gİ)
- eyā** *Ar.Fars.* Ey, hey (GT, MG)
- eydil-** Söylenmek, konuşulmak (Gİ, KF, MS)
- eyeg** Eye kemiği (TA, TZ)
- eyegü** Eye kemiği (BV, Kİ)
- eyer** Eyer (CC, DM, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK, TA)
- eyerçi** Eyerçi (CC, DM)
- eyerle-** At vb. eyerlemek (Gİ, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ)
- eyerlen-** Eyerlenmek (TZ)
- eyert-** İçini dışını iyice araştırıp aslına ermek (İH)
- eygenle-** Oyalanmak (Kİ)
- eygi** İyi, güzel (CC, TA)
- eygilik** İyilik (CC)
- eygir (I)** Siyah renkli at (Kİ)
- eygir (II)** Yanık kırmızı (TA)
- eygü** İyi (İH, KFT, Kİ)
- eygülik** İyilik (GT)
- eygünlük** İyilik (GT)
- eygüsüz** Kötü (KFT)
- eyi** İyi, güzel (TZ)
- eyiddür-** Söyletmek (KFT)
- eyidilin-** Söylenilmek (KFT)
- eyidinil-** Söylenilmek (KFT)
- eyidmeklik** Söyleme, deme (KFT)
- eyin** Kürek kemiğinin bulunduğu yer, insanın arka tarafı, sırt (Kİ)
- eylediçak** -nca, -dığı zaman (BM)
- eyle kim** Öyle ki, o tarzda ki (BM)
- eylen- (I)** Dönmek, döndürmek (MS)
- eylen- (II)** Yapılmak, meydana getirilmek (KFT)
- eylen- (III)** Deri terbiye edilmek (İM)
- eylenmiş** Sepilenmiş, tabaklanmış (TZ)
- eylet-** Hedef aldırma (GT)
- eylin-** Dokunmak, elini sürmek (TA)
- eyn** Cuma günü (TZ)
- eynek** Tek biricik (CC)
- eynelik** Haftalık (TZ)
- eyneştir-** Bir şeyi gereği gibi araştırıp soruşturmak (İH)
- eysik** Eksik (CC)
- eyü** İyi, güzel (İH)
- eyürle-** Eğilmek, meyletmek (BM)
- eyürlen-** Eğilmek, meyletmek (BM)
- eyvāh** *Fars.* Eyvah, yazık (KF)

eyvi Helâ (TA)
eyyâm *Ar.* Günler (Gİ, GT)
ez- (I) Ezmek (RH)
ez- (II) Erimek, eritmek (KK)
ezber tut- Ezberlemek (TA)
ezdür- Eritmek (TA)
eze Teyze (Kİ)
ezelî *Ar.* Önceliksiz, başlangıçsız (Gİ, İM, KF)
ezell *Ar.* En aşağı, en adî (GT)
ezik Düşkün, zavallı (CC)
eziyyet *Ar.* Eziyet, cefa (GT)

F

fâcir *Ar.* Günahkâr (Gİ, İM, KF, KFT)
fafla- Sıkıntıdan pof pof etmek (İH)
fağ Tuzak (İH)
fâğa *Ar.* Fakirlik, yoksulluk (GT)
fağih (I) *Ar.* Fıkıh âlimi (Gİ, İM, KF, KFT, MS)
fağih (II) *Ar.* (Âmil kelimesinin yanında) Muallim (GT)
fağğâh *Ar.* Ezhar otunun çiçeği (BV)
fağme *Ar.* Alt dudağı sakık at (BV)
farağ *Ar.* Bir ağırlık ölçüsü (İM)
farâyiz *Ar.* Farzlar (İM)
fâriğ *Ar.* Ayrılmış (BV, GT, İM, KFT)
fâris *Ar.* Binici (BV, GT, MG)
fârisî *Fars.* Farsça (BV, İM, KFT)
fârişlik *Ar.+T.* Binicilik (BV, MG)
fârislik *Ar.+T.* Binicilik (BV, MG)
farğ *Ar.* Fark, ayrılık (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT)

fârsî *Ar.* İran'a ait (MG)
farzlık *Ar.* Farz olma (İM)
faş *Ar.* Yüzük kaş (KFT)
fâşıklık *Ar.+T.* Günahkârlık (İM)
fâsid (I) *Ar.* Fesat çıkarıcı (BV, Gİ, KF, MS)
fâsid (II) *Ar.* Yanlış, bozuk (Gİ, GT, İM, İN, KFT, MG)
fâsidlik *Ar.+T.* Bozukluk, yanlışlık (İM)
faşıl *Ar.* Aile (Gİ)
fâtır *Ar.* Ilık, sıcakça (BV)
fâzihât *Ar.* Utanmazlık, rezillik, alçaklık, edepsizlik (GT, KFT, MG)
fecel *Ar.* Bir bitki (BV)
fecr (I) *Ar.* Sabaha karşı (Gİ, KF, İM)
fecr (II) *Ar.* Sabah namazı (İM)
fehaz *Ar.* Yan başından incik kemiğine kadar olan kısım (BV)
fehîd *Ar.* Yabanî bir hayvan, tazi (KFT)
fehîm *Ar.* Köpük (BV)
felâh *Ar.* Mutluluk, felâh (GT)
felüs *Ar.* Bir cins para (İM)
fer' *Ar.* Ayrıntı (KFT, İN)
ferâğat *Ar.* Vazgeçme, el çekme (GT)
ferah *Ar.* Sevinç, sevinme, ferahlık (Gİ, GT, İM, KF)
ferc *Ar.* Kadının tenasül uzvu (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT)
ferc Parça (KK)
ferke *Ar.* Ok atarken sağ eli hızla geriye çekmek, sağ baş parmakla,

şehadet parmağını birlikte çekmek (İN)

fersah *Ar.* Bir uzunluk ölçüsü birimi (İM, KFT)

ferve *Fars.* Kürk, kürklü kaftan (GT, İM)

ferveçilik *Fars.+T..* Kürkçülük (GT)

fesah *Ar.* Atın ön ve arka ayaklarındaki sancı (BV)

feşâhat *Ar.* Güzel söz söyleme (GT)

fetâ *Ar.* Genç, yiğit, mert (GT)

fetāvâ *Ar.* Fetvalar (Gİ, İM, KF)

feth *Ar.* Fetih, ele geçirme (GT, İM)

fetl *Ar.* Hasmin süngüsünü süngüyle uzaklaştırma (MG)

fettân *Ar.* Fitne ve fenalık yapan (GT)

fevt *Ar.* Kaybetme, kaçırma (Gİ, GT, İM, İN, KF)

fezâ *Fars.* Can başıslayan, gönüle ferahlık veren cana can katan (GT)

fezâyil *Ar.* Faziletler (KF)

fıkh *Ar.* Fıkıh ilmi (Gİ, İM, KF, KFT)

fıkrıda- Fıkırdamak, fıkır fıkır yapmak (İH)

fınduğ *Ar.* Fındık (DM)

fısk *Ar.* Hak yoldan çıkma (GT, İM, KFT)

fışâr *Ar.* Sıkıcı, sıkan, sıkıp suyunu çıkararak (KFT)

fışiltı Fış fış ses çıkarmak (İH)

fıtnat *Ar.* Anlayış, zekâ, zihnin her şeyi çabucak anlayışı (GT)

fıtra *Ar.* Fıtır sadakası (Gİ, İM, KF)

fi'al *Ar.* İşler (KF)

fidâ (I) *Ar.* Fidyeye, can kurtarma karşılığı verilen bedel (Gİ)

fidde Gümüş (BV)

fig (Hayvan yemi olan) fiğ (İH)

fihî *Ar.* "İçinde" anlamında bir söz (MS)

fi'l- cümle *Ar.* Neticede, sonunda (GT)

firāvân *Fars.* Çok (GT)

firencî *Fars.* Bir kılıç çeşidi (MG)

firenç *Fars.* Frenk (GT)

fişâdiyye *Ar.* Kan aldırdıktan sonra bağlanan şey (İM)

fitile Ağırlık ölçüsü birimi (BV)

fodulluğ kıl- Yaramazlık etmek (İH)

forçu Fırça (İH)

fuhrret *Ar.* Övünme (KF)

fuğ *Ar.* Okun gezini kirişin üzerine koymak (İN)

ful *Ar.* Bakla, fasulye (BV, KFT)

fulus *Ar.* Bir cins para (İM)

furkân *Ar.* Kur'anikerim (İM)

furûn *Ar.* Fırın (İM, KFT, TA)

furûnçî *Ar.+T.* Fırıncı (İM, KFT, TA)

fustuğ *Ar.* Fıstık (İM)

fusûğ *Ar.* Ahlâksızlık, azgınlık (GT)

fuşâr *Ar.* Sıkıcı, sıkan, sıkıp suyunu çıkararak (KFT)

fütune *Ar.* Bir bitki (BV)

fuzalâ *Ar.* Fazıllar (GT)

fuzûlî *Ar.* Gerekli şey (İM, KFT)

fücür *Ar.* Ahlâksızca sefahat (GT, KFT)

fülfül *Ar.* Karabiber (BV)
füls *Ar.* Bir cins para (İM)
fülüs *Ar.* Bir cins para (GT)
fütüh (I) *Ar.* Üstünlük (GT)
fütüh (II) *Ar.* Ferahlık (GT)
fütüvvet *Ar.* Cömertlik, mertlik (GT)

Ğ / G

ğabānet *Ar.* Aldanma, hayal kırıklığına uğrama, hayıflanma (GT)
ğabn-ı fāhiş *Ar.* Alış verişte aldatılma (İM)
ğaddār *Ar.* Gaddar, zalim (GT)
ğafūr *Ar.* Bağışlayan (Allah) (GT)
ğālibā *Ar.* Galiba (GT)
ğāliblik *Ar.+T.* Yenme (İM)
ğaliye *Ar.* Misk ve amberden yapılmış güzel kokulu siyah bir macun (RH)
ğalīz *Ar.* Kaba, iri (MG)
ğamgīn *Ar.Fars.* Kederli, tasalı (GT)
ğamidiyye *Ar.* Bir Arap kabilesi (KFT)
ğamus *Fars.* Manda, camız (BM)
ğamze *Ar.* Süzgün ve göz ucu ile bakış (GT)
ğanır- Bükme, eğmek, kırar gibi yapmak (İH)
ğanīlīk *Ar.+T.* Zaenginlik (Gİ, KFT)
ğanīmetlik *Ar.+T.* Ganimet malı (İM)
ğar Bir bitki (BV)
ğār *Ar.* Mağara (GT, İM)
ğarab *Ar.* Gözyaşı akan damar (İM)
ğaraf Bir bitki (BV)
ğarāmet (I) *Ar.* Azap (GT)

ğarāmet (II) *Ar.* Borç, borç ödeme (İM, KFT)
ğaranful *Ar.* Karanfil (CC)
ğarazsız *Ar.+T.* Kötü niyetli olmaksızın (İM)
ğāret *Ar.* Yağmalama, çapulculuk (GT, İM)
ğarğara *Ar.* Suyu boğazda oynatıp çıkarma (Gİ, İM, KF)
ğarğı Kargı (Kİ)
ğarīk *Ar.* Hasım, rakip (MG)
ğārim *Ar.* Alacaklı (İM)
ğarīm *Ar.* Boğulma, batma (BV, GT, İM)
ğarqa *Ar.* (Suya) batmış (GT)
ğarre *Ar.* Mağrur (GT)
ğaşb *Ar.* Zorla alma (İM, KFT)
ğavkaz Çalı (İH)
ğāvurlik *Ar.+T.* Kâfirlik (KK)
ğaybet (I) *Ar.* Kaybolma (Gİ, GT, MS)
ğayır Çakıl, kum (İH)
ğāyiblik *Ar.+T.* Kaybolma, belirsizlik (KFT)
ğāyiblik *Ar.+T.* Kaybolma, belirsizlik (İM)
ğayrla- *Ar.+T.* Değiştirmek (İM)
ğayrlan- *Ar.+T.* Değiştirilmek (İM)
ğazā *Ar.* Din, vatan, millet uğrunda yapılan savaş (KF, İN)
ğazālık (I) *Ar.+T.* Kutsal savaş (Gİ, KF)
ğazālık (II) *Ar.+T.* Gazilik (MS)
ğāzīlık *Ar.+T.* Gazilik (İN)

ġazilik *Ar.+T.* Gazilik (İM)

gebr *Fars.* Ateşe tapan, Mecusî (GT)

gedâyilik *Fars.+T.* Dilencilik (GT)

geh *Fars.* Kimi zaman, bazen (GT)

genc *Fars.* Hazine (GT)

genç Taze, körpe çocuk (İH)

gensiz getir- Gelmeye mecbur olmak, ister istemez gelmek (İH)

gepölüç Çörek (İH)

gerdeme Bitkisel ilâçlardan (İH)

geri kayık- Giderken geri dönmek (İH)

germ *Fars.* Hararet (MG)

gerüz Abdesthane ve bulaşık laġımı (İH)

gev- Çiġnemek, ezmek, gevelemek (İH)

gevzenlik Ahmaklık, bilir bilmez söylemek (İH)

geyin Hayvanın rahmi (İH)

geyiş Boynu gövdesi içine geçmek, başı öne düşüp sırtı arkaya domalma hâli (İH)

geykirde- Korkmak, kemikleri birbirine girmek, tüyleri ürpermek (İH)

geyrek Eye kemiġi yumuşaması (İH)

geze gel- Ziyaret etmek (İH)

gezegen Dolaşan, tavaf eden (İH)

ġıdā *Ar.* Yiyecek, insanı besleyen şeyler (Gİ, GT, İM, KF)

ġık yok Verilen sözden dönülmez (İH)

ġınā *Ar.* Dal, çubuk (MG)

ġırbāl *Ar.* Kalbur, elek (GT)

ġıriy *Fars.* Baġrışma, çıġlık (GT)

ġıçık Kaşınma, gidişme (İH)

ġil *Fars.* Kil (GT)

ġinren- Hayvanın yaramazlaşması, huylanması (İH)

ġirān su *Fars.+T..* Temiz, tatlı su (TA)

ġirçek it- Doğrulamak (BM)

ġirde Tandırda pişen ince ekmek (İH)

ġivir- (I) Büküştürmek, sokuşturmak (İH)

ġivir- (II) (Sancı) kıvrırmak, iki büküm yapmak (İH)

ġoli Bütün işe yaramayanları bir işi temizlemek için çağırma (İH)

ġoyuk et- Söylemek, demek (İH)

ġöçek kuşu Yazın içeri, kışın sahile veya çöle uçan kuş (İH)

ġödrü Yaramaz, kötü adam (İH)

ġögüs tigresinin içi Sine, göğüs denilen sinenin hududu (İH)

ġökçek Pek sevimli, cana yakın (İH)

ġöl baġası Balıkçıl (İH)

ġömren Ada soġanı (İH)

ġömren- İçinden hiddetle söylenmek, homurdanmak (İH)

ġönçük Elbisenin iç cebi (İH)

ġönder- Göndermek (KF)

ġönlü mutun mutun gel- Mahzun olarak gelmek, kalbi üzüntülü gelmek (İH)

ġönül- Yönelmek, bir yönü tutup gitmek (İH)

ġöremez Süt çalınmış yoġurt, bir tür peynir (İH)

götürüsü Hepsi, tamamı (İH)

gövele- Kalbur ile çalkalamak (İH)

göy- Bir noktaya göz dikip bakmak, beklemek (İH)

gözer Geniş delikli büyük kalbur (İH)

göz örtüsü Yalnız gözü saklayan örtü, peçe (İH)

ğubār Ar. Toz (GT, İM)

ğulāf Fars. Gül, gül suyu (İM)

ğulām Ar. Erkek çocuk (BV)

ğuldura- Karnı gur gur yel sesi vermek, guruldamak (İH)

ğulğul Ar. Kuşların ötmesi, bülbülün feryadı, ötüşmesi (GT)

ğulül Ar. Ganimet malından çalmak (MS)

ğüre Fars. Koruk (GT)

ğüçemle- Israr etmek, zorla yapmaya mecbur etmek (İH)

ğüçeymen Baş örtüsü (İH)

ğüçüken Kartal cinsinden bir kuş (BM, Kİ)

ğüdük (I) Kesik, kırık, ucu çomak gibi kalmış (İH)

ğüdük (II) Kuyruğu kesik köpek (İH)

ğüdük (III) Kuyruksuz tavuk (İH)

ğüftār Fars. Söz (GT)

ğüher Fars. Mücevher (GT)

ğüher-bār Fars. Cevher yağdıran (GT)

gül- Ayağını uzatmak (İH)

gülāb Fars. Gül, gül suyu (TA)

gülāf Fars. Gül, gül suyu (CC, DM, Kİ)

gül-beden Fars.Ar. Gül bedenli, vücudu gül gibi olan (sevgili) (GT)

güldürde- Güldür güldür ses vermek (İH)

gülef Fars. Gül, gül suyu (KK, MS, TZ)

gülgün Fars. Gül renkli, pembe (GT)

gülistān (II) Fars. İran edibi Sadi'nin meşhur eseri (GT)

gül-şifāt Fars.Ar. Gül gibi, çiçek gibi, gül sıfatlı (GT)

gümbürtü Davul gibi şeylerin sesi (İH)

gümele Avcı evi (İH)

gümlüç Tatarcık, gürp düşen (İH)

günlük Buhurdanda yakılan bir tür ağaç (Kİ)

güpür güpür Gümbür gümbür ses vererek (İH)

güre Kendini beğenmiş, mağrur, azametli (İH)

gür gür yan- Ateşin gürlereyerek yanması (İH)

güveç Topraktan yapılan bir tür tencere (İH)

güveli- Şaşırak sağa sola koşmak (İH)

güvle- (Kulağı) uğultu yapmak (İH)

güvegü ot Kebaba saçılan bir oti güveyi otu (İH)

güvegü otı Kebaba saçılan bir oti güveyi otu (TA)

güzāfe Fars. Boş, gereksiz (KFT)

güzer Fars. Geçme, geçiş (GT)

H

ha Ar. Arap alfabesinin 27. harfi (İM)

ḥabbe *Ar.* **1.** Kabarcık (BV) **2.** (Hububat için) tane (GT, İM)

ḥabbetü'l-ḥazrâ *Ar.* Çitlenbik meyvesi (RH)

ḥabsla- *Ar.+T.* **1.** Hapsetmek, hapse atmak (KFT) **2.** Hareketsiz tutmak, bırakmamak (MG)

ḥacâlet *Ar.* Utanma, mahcubiyetle şaşırma (GT)

ḥacâmat *Ar.* Kan aldırma (BV, İM, KFT)

ḥacer *Ar.* Taş (GT)

ḥacetsiz *Ar.+T.* İhtiyacı olmayan (İM)

ḥacîbe *Ar.* İki yanbaşı kemiği (BV)

ḥacîl *Ar.* Utanmış, mahcup (Gİ, GT)

ḥaclet *Ar.* Utanç (GT)

ḥadaḳ Çivi, çengel, mih (CC)

ḥadde *Ar.* Madenleri ince tel olarak çekmeye yarayan alet (İN)

hâdi *Ar.* Bir bitki (BV)

ḥaḍrâ *Ar.* Yeşil, yeşillik (BV)

ḥafif *Ar.* Hafif (BV, Gİ, İM, KF, KFT)

ḥafikeyn *Ar.* Doğu ve batı tarafları (BV)

hâ'il *Ar.* Korkunç (GT)

ḥaḳ (III) *Ar.* Bir şeye veya kimseye ait olan pay, hisse, hak (Gİ, GT, İM)

ḥaḳ (IV) *Ar.* Hak, hukuk (İN, KF, KFT)

ḥaḳ (VI) *Ar.* Konu, husus (İN)

ḥaḳ (VII) *Ar.* Kuvvetlendirme edatı (MS)

ḥaḳîkî *Ar.* Doğru, gerçek (Gİ, İM)

ḥakîm (I) *Ar.* Allah'ın isimlerinden (GT)

ḥakîm (II) *Ar.* Hikmet sahibi, bilge (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

ḥaḳḳullâh *Ar.+T.* Tek Allah (KF)

ḥâl (II) *Ar.* Dayı (CC)

hala Köy (CC)

ḥalâllaş- *Ar.+T.* Helâlleşmek (İM)

ḥâlât *Ar.* Hâller, durumlar (BV)

ḥalâvât *Ar.* Halâvetler, tatlılıklar, şirinlikler (GT)

ḥalâvet *Ar.* Tatlılık, şirinlik; zevk (GT)

ḥalebli *Ar.+T.* Halepli, Halep şehrinden olan (KK)

ḥalğan Artık, arta kalan, kalıntı (CC)

ḥalḥal *Ar.* Arap kadınların ayak bileklerine taktıkları bilezik (BV, KFT)

ḥalı *Fars.* Halı (DM, TZ)

ḥalıfe *Ar.* Gebe deve (İM)

ḥâlî *Ar.* Şimdi, henüz (GT)

ḥalîl *Ar.* Hz. İbrahim, İbrahim peygamber (GT)

ḥalîlullâh *Ar.* Hz. İbrahim, İbrahim peygamber (Gİ)

ḥâlîm *Ar.* Yumuşak huylu, halim (Gİ, GT, İM, KF)

ḥâlîşlik *Ar.+T.* Samimiyet (İM)

ḥâlîş muḥliş *Ar.* Samimî olarak (İM)

ḥalk (I) *Ar.* Boğaz, hançere (GT)

ḥalk (II) *Ar.* (Güzel) ses (GT)

ḥalk (II) Yaratılış (GT)

ḥall *Ar.* Çözme (GT)

ḥalt *Ar.* Karıştırma (BV)

ḥalta *Ar.* Köpeğin boynuna takılan ağaç vb. (İH)

ḥalvāçı *Ar.+T.* Helvacı (DM)

ḥalvet *Ar.* Yalnız kalma, tenhaya çekilme (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

ḥām *Ar.* Pamuktan yapılmış kaba kumaş (MG)

ḥamal *Ar.* Hamal, yük taşıyan insan (CC)

ḥamāme *Ar.* Bir bitki (BV)

Hāmān *Ar.* Firavun'un baş veziri, Haman (GT)

hamaşa Adet, töre (TZ)

ḥamāyil *Ar.* Omuzdan çapraz asılan bağ (GT, MG)

ḥāme *Ar.* Toyağın iki yanının büyüklüğü (BV)

ḥamır (I) *Ar.* Bilek altındaki fazlalık (BV)

ḥāmīs *Ar.* Beşinci (Gİ, KF, KFT)

ḥamiye *Ar.* Tonyağın yanları (BV)

ḥaml *Ar.* Atıf, isnat (Gİ, GT, İM, KF)

ḥammāl *Ar.* Hamal, yük taşıyan insan (GT, KFT)

ḥammām *Ar.* Hamam, sıcak kaplıca (GT, İM, KFT)

ḥammārā *Ar.* Şarapçı dükkanı, meyhane (GT)

ḥāmmī *Ar.* Bir tür hastalık (BV)

ḥammuş *Ar.* Bir tür bitki (BV)

ḥamrā *Ar.* Kırmızı, kızıl (GT)

ḥān *Fars.* Sofra (İM, KFT)

ḥanāzīr *Ar.* Domuzlar (BV)

ḥandaḳ *Ar.* Hendek, çukur (BV, Gİ, GT, İM, KF)

ḥandiḳun *Ar.* Bir tür bitki (BV)

ḥānekī *Ar.* Vücutta bir bölge, ağız tavanı, damak (BV)

ḥanḥan *Ar.* Bir tür bitki (BV)

hanı Hani, nerede (TZ)

ḥānıḳāh *Ar.* Tekke, hankah (GT)

ḥanīs *Ar.* Kemiğin parçalanmış olması (BV)

ḥanış *Ar.* Yemini yerine getirmeme (KFT)

ḥannān *Ar.* Çok acıyan, çok acıyıcı (Allah'ın sıfatlarından) (Gİ, KF)

hantaz Hantal, iri yarı, dört köşe yakışsız adam (İH)

ḥānumān *Fars.* Ev, bark, yuva (GT)

ḥanut *Ar.* Ölü için kullanılan ilaç, ot (İM)

ḥanzal(e) *Ar.* Ebu Cehil karpuzu da denilen meyve, acı hıyar (RH)

ḥapazla- Avucunu doldurarak almak (İH)

ḥar *Fars.* Eşek, merkep (GT)

ḥār *Fars.* Hor, hakir, aşağı (İM)

ḥarābāt *Ar.* Genelev (CC)

ḥarācī *Ar.* Haraçla ilgili (İM)

ḥarām (II) *Ar.* Kâbe (GT)

ḥarāmī *Ar.* Hırsız, haydut, harami (Gİ, GT, KF)

ḥarāmlıḳ *Ar.+T.* Haram olma (İM)

ḥarām-zāde *Ar.Fars.* Haramzade, piç (GT)

ḥaran *Ar.* Atın çifte atma ve ısırma huyunu öğrenmesi (BV)

ḥarb *Ar.* Savaş, harp (Gİ, GT, İM, KF, MG)

harbak *Ar.* İlâç, zambakgillerden bir bitki (RH)

harbî *Ar.* Bir ok atış şekli (İN)

harc *Ar.* Harç, masraf (CC, GT, İM, KF)

hâre *Ar.* Semt, mahalle (Gİ)

harekât *Ar.* Hareketler (GT)

hareme *Ar.* Hac mevsiminde ihrama girilen yerden itibaren Kâbe'ye doğru olan kısım (GT, İM)

haremeyn *Ar.* Mekke ile Medine (İM)

harfî *Ar.* Harfe ait (KF)

hârîşa *Ar.* Deride çizik yoluyla açılan yara (KFT)

hâric *Ar.* Dışarı, dışarıya doğru (İM, MG)

hâricî *Ar.* Hz. Aişe'ye isyan eden (İM)

harîr *Ar.* İpek (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)

hâris *Ar.* Muhafız, bekçi (GT)

hârîşa *Ar.* Bir cins baş yarığı (İM)

harla- Har har yanmak (İH)

harman *Fars.* Harman, harman yeri (BM)

harûn *Ar.* İlerleyeceği yerde gerileyen veya duran at, huysuz at (MG, RH)

hasal Nöbet, nöbetçi (CC)

hasefe *Ar.* Erkeklik uzvunun başı (KFT)

hâşekî *Ar.* Hükümdarın yakını, has adamları (GT, MG)

hasenât *Ar.* İyilikler, iyi hâller, hayırlı işler (Gİ, KF)

hasene(t) *Ar.* İyilik, iyi hâl, iyi iş (Gİ, İM, KF)

hasîb *Ar.* Gülistan Tercümesi'ndeki hikâyede, Harun Reşid'in Mısır'ı fethettiği zaman, firavunlara nisbetle Mısır'ın başına getirdiği nakledilen zenci köle, Huseyb olarak da bilinir (GT)

haşîm *Ar.* Düşman, iki düşmandan biri (KF)

hasîs (I) *Ar.* Cimri, hasis (GT)

hasîs (II) Alçak, insanı küçülten (GT)

hâşîyyet *Ar.* Kuvvet, tesir (GT, MG)

haşletlü *Ar.+T.* Hasletli, iyi huylu (RH)

haşm *Ar.* Düşman, hasım (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

hâşşa *Ar.* **1.** Bir kimseye ya da bir şeye özgü olan (BV, İM, İN) **2.** Özellik (İM, İN)

hâşşaten *Ar.* Bilhassa, özellikle (Gİ, GT, MG)

hastalan- *Fars.+T..* Hastalanmak (TZ)

haşakriş *Ar.* Kurumuş cerahat (RH)

haşem *Ar.* Maiyet, hizmette bulunanlar, tebaa, ordu (GT)

haşeri *Ar.* Haşarı, terbiyesiz, kötü adam (İH)

hâşime *Ar.* Baş yarığının bir türü (İM)

haşînlük *Ar.+T.* Sertlik (İM)

haşv *Ar.* Yün (MG)

haşab *Ar.* Tehlike (GT, İM, MG)

haşâblük *Ar.+T.* Odun (KFT)

haşa(y) Doğu Türkistan (GT)

ḥatımlama- *Ar.+T.* Mühürlemei kapatma (KFT)

ḥatımlı *Ar.+T.* Mühürlü (KFT)

ḥatımsuz *Ar.+T.* Mühürsüz (KFT)

ḥatın *Ar.* Tamamlama, kapatma (KFT)

ḥatīf *Ar.* Gizli (İM)

ḥaṭıra *Ar.* Mezar (İM)

ḥaṭmī *Ar.* Çiçekleri hekimlikte kullanılan bir bitki, hanım çiçeği (BV)

ḥatra *Ar.* Kabza tutan sol elin yayla birlikte boşalması, kurtulması (İN)

ḥaṭṭābiyye *Ar.* Bir Arap kabilesi (KFT)

hav Atın bir kavis çizerek tekrar geldiği yola, çizgiye geri dönmesi (MG)

ḥavāle (I) *Ar.* Bir işi veya bir şeyi başkalarına bırakma (GT, İM)

ḥavāle (II) *Ar.* Gönderme (KFT)

ḥavālī *Ar.* Çevre, etraf (Gİ, KF)

havan Havan (BV)

ḥavāricī *Ar.* Hariciler (İM, KFT)

ḥavāyic *Ar.* İhtiyaçlar (Gİ, İM, KF)

ḥavel *Ar.* Görmeme hastalığı (BV)

ḥavale *Ar.* Bölge, havali (RH)

ḥavşeb *Ar.* Köstek yeri (BV)

hayat Evin avlusu, etrafı çevrilmiş meydanlığı (İH)

haybatlı *Ar.+T.* Heybetli, gösterişli (CC)

ḥāye *Fars.* Haya, yumurta, husye (İM)

ḥayḥay Atı harekete geçirmek için söylenen ünlem (RH)

ḥayırlık *Ar.+T.* İyilik (KF)

ḥāyıt *Ar.* Duvar (BV, MG)

ḥāyil (I) *Ar.* Kısır hayvan (BV)

ḥāyil (II) *Ar.* Engel, mânia (Gİ, KF)

ḥayl (I) *Ar.* At (BV)

ḥayl (II) *Ar.* Kabile (GT)

ḥaylı *Fars.* Epeyce, çok, hayli (GT, TZ)

ḥayme *Ar.* Çadır (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

ḥayrāt *Ar.* Hayırlar (İM)

ḥayret *Ar.* Şaşma, hayret (GT)

ḥayrlık *Ar.+T.* İyilik (Gİ)

ḥayvān (I) *Ar.* Canlılık, hayat (GT, KF)

ḥayy *Ar.* Canlı, diri (Allah) (GT)

ḥayyāt *Ar.* Terzi (KFT)

ḥayye‘ale’l-felāḥ *Ar.* “Kurtuluşa gelin” anlamında ezanda geçen bir söz (İM)

ḥayye‘ale’ş-şalāt *Ar.* “Namaza gelin” anlamında ezanda geçen bir söz (İM)

ḥāzā *Ar.* Özellikle, bu (CC)

ḥazam *Ar.* Hızla yürümek (BV)

ḥazar *Ar.* Barış hali (GT)

ḥazer *Ar.* Sakınma, kaçınma (Gİ, GT, KF)

ḥazf *Ar.* Aradan çıkarma (Gİ)

ḥāzık *Ar.* Usta, mahir (BV, GT, MG)

ḥāzırlık *Ar.+T.* Hazırlık (İM, KFT)

ḥazīre *Ar.* Mezar (İM)

ḥazrā *Ar.* Yeşillik (GT)

ḥazz *Ar.* Zevk, haz (GT)

- hecā** *Ar.* Hece (İM)
- hecīn** *Ar.* Deve (BV)
- hecr** *Ar.* Hicran, ayrılık (GT)
- hegbe** *Ar.* Heybe, hurç (DM, İH)
- hekīm** *Ar.* Hekim, doktor (CC, GT, İM)
- helaklik** *Ar.+T.* Mahvolma, helāk olma (Gİ, GT, İM)
- helīlec (I)** *Ar.* Tohumları müşhil olarak kullanılan bir bitki (Gİ, KF, RH)
- helīlec (II)** *Ar.* Hindistan cevizi (İM, KF)
- helyūn** *Ar.* Kuşkonmaz (BV)
- hemdāniyye** *Ar.* Bir Arap kabilesi (KFT)
- hemdem** *Fars.* Yakın arkadaş, dost (GT)
- hemm** *Ar.* Gam, keder, tasa (KF, KFT)
- hemyān** *Fars.* Büyük kese, heybe (GT)
- herekli bağ** Çubukları ağaçları bağlanıp çadır gibi yapılmış (İH)
- herevī** *Ar.* Bir altın çeşidi (KFT)
- hersek** Erkeğe düşkün kadın (CC)
- hersekçi** Fahişe, iffetsiz, namussuz (CC)
- herze** *Fars.* Saçma söz, hezeyan (BM)
- heş** *Ar.* Ağır keten örtü (CC)
- hevā (I)** *Ar.* Heves, istek, arzu (BV, İM, KF, KFT)
- hevān** *Ar.* Aşağılık, horluk (BV)
- heybetlü** *Ar.+T.* Heybetli, gösterişli (KFT)
- heyhāt** *Ar.* Yazık (ünlem edatı) (GT)
- heyyin** *Ar.* Kolay (Gİ, İN, KF)
- hezīme** *Ar.* Koşarken kişneyen at (BV)
- hicāmat** *Ar.* Kan aldırma (KF)
- hıçıp** *Ar.* Perde çavuşu, sarayın ileri gelen hademesi (İH)
- hıffet** *Ar.* Hafiflik (GT)
- hıfz** *Ar.* Saklama, ezberleme (GT, İM, KFT)
- hıfza** *Ar.* Kelimenin sonunu kesre kılmak (Gİ)
- hıķāk** *Ar.* Dört yaşına girmiş develer (İM)
- hıķka** *Ar.* Dört yaşına girmiş deve (İM)
- hılıt** *Ar.* Safra (BV)
- hımār (I)** *Ar.* Kadınların baş örtüsü (İM, KF)
- hımmāş** *Ar.* Nohut (İM)
- hımmış** *Ar.* Nohut (KFT)
- hınān** *Ar.* Yara (BV)
- hınduķuķ** *Ar.* Kara yara (BV)
- hıra bol-** Alıklaşmak, şaşırıp kalmak (İH)
- hırāmān** *Fars.* Salınarak, salına salına (yürüme) (GT)
- hırāset** *Ar.* Koruma, muhafaza (GT)
- hırdal** *Ar.* Hardal (BV)
- hıjıldı 1.** Hışılta, göğsün hış hış ötmesi (İH) **2.** Rüzgârdan ağaçların hışıldaması (İH)
- hırķa** *Ar.* Hırka, önü açık kollu kazak (BV, GT, İM, KF)

hırmen *Fars.* Harman, harman yeri (İH, TA)

hırva *Ar.* Bir bitki (BV)

hıryar Tekit sözü, muhakkak (İH)

hırz *Ar.* Sığınak (İM, KFT)

hışāl *Ar.* Huylar, tabiatlar (GT)

hışım *Ar.* Hısım, akraba (BM, İH, KF)

hışset *Ar.* Hasislik, cimrilik (GT)

hışım *Ar.* 1. Gazap, kin (İH) 2. Ağır surette birine kızmak (İH)

hışın *Ar.* Haşin (BV, İN)

hışınrağ *Ar.+T.* Haşince (BV)

hıtān *Ar.* Duvarlar (KF)

hıtmī *Ar.* Çiçekleri hekimlikte kullanılan bir bitki, hanım çiçeği (BV, İM)

hıyār (II) *Ar.* Bir işi yapıp yapmama konusundaki serbestlik (BV, İM, KFT)

hıyārī *Ar.* Tercihli (KFT)

hızām *Ar.* Kolan (MG)

hibr *Ar.* Mürekkep (Gİ)

hibre(t) *Ar.* Tecrübe (GT)

hicāzī *Ar.* Hicaz yolcusu, hacca giden (GT)

hiçilik Küçüklük (KFT)

hiddet *Ar.* Öfke, kızgınlık, hiddet (GT)

hikāyāt *Ar.* Hikâyeler (GT, İM)

hilālilla- (I) *Ar.+T.* Diş, kulak karıştırmak (KF)

hilālilla- (II) *Ar.+T.* Parmakların arasını aralamak, açmak (İM)

hil'at *Ar.* (Hükümdar tarafından verilen) elbise, kaftan (GT)

hilel *Ar.* Ara, aralık (İM)

hilm *Ar.* Yumuşak huy, yavaşlık (Gİ, GT)

himyā *Ar.* Para konulan kese (İM)

Hindī (I) *Ar.* Hint'e ait, Hindistan'a ait (BV, GT, KFT)

hindī (II) *Ar.* Bir kılıç çeşidi (MG)

hindibā *Ar.* Bir bitki (BV)

Hindūstān *Ar.* Hindistan (GT)

hink *Ar.* Çene (MG)

hisār *Ar.* Kale, hisar (GT)

hişşār *Ar.* Kale (TA)

hişşe *Ar.* Pay, hisse (GT)

hitān *Ar.* Sünnet, erkeklik organı (Gİ)

hōcadaş *Fars.+T.* Aynı efendinin adamları, kulları, kapı yoldaşı (GT)

hōd *Fars.* Kendi, bizzat (GT)

hōd-rāy *Fars.* Kendi kafasına giden, kendini beğenmiş (GT)

holuncan *Fars.* Havlican (CC)

hōn *Fars.* Sofra, yemek (GT, İH)

hop *Fars.* Kötü, hatalı (CC)

hop- Çıkmak, kalkmak, yükselmek, yeniden dirilmek (CC)

hor- Sallanmak, yaylanmak (CC)

hora- Güçsüz, dermansız kalmak, dermansız, hâlsiz olmak (CC)

horāsānī (I) *Fars.Ar.* 1. Horasan bölgesi (MG) 2. Horasanlı (GT)

horāsānī (II) *Fars.Ar.* Bir çeşit süngü tutma şekli (MG)

horata eyle- Başkasıyla alay etmek, alaya almak (İH)

horezm *Fars.* Harezmi (GT)

horla- (I) Horlamak, uykuda burnundan ses çıkarmak (İH, TZ)

horla- (III) *Fars.+T..* Güçsüzleştirmek, zayıflaştırmak (CC)

horon *Yun.* Horon (CC)

hortla- Horlamak, uykuda burnundan ses çıkarmak (İH)

horyat *Ar.< Yun.* Hoyrat, kaba, muamele bilmez, sokulgan olmayan, vahşî, terbiyesiz (İH, TZ)

hoşdaş *Fars.+T..* Samimî, dost (DM, TZ)

hoşnüd *Fars.* Rızî, memnun (GT, İM)

hoşnüdlük *Fars.+T..* Rızılık, memnunluk (İM)

hoşrak *Fars.+T..* Güzelce, iyice, hoşça (BV)

hotar- Tencereden tabağa yemek koymak, boşaltmak (CC)

hovan Arı kovanı (CC)

hovanlan- Böbürlenmek, övünmek (CC)

hovar- Övmek (CC)

hovat Küçük, ufak (CC)

hoyrat *Ar.< Yun.* Hoyrat, kaba, muamele bilmez, sokulgan olmayan, vahşî, terbiyesiz (GT)

hoz Ceviz (CC)

hubs *Ar.* Ayıp, kötülük, çirkinlik (GT)

hubüb *Ar.* Taneler (KFT)

hudde *Ar.* Atlarda bir hastalık (RH)

huqqa *Ar.* Hokka (BV)

huqne *Ar.* Şırınga (BV, Gİ, İM, KF, RH)

hul' *Ar.* Ücret vererek karısını boşamak (İM)

hulāşa *Ar.* Özet, öz (İN)

hulbe *Ar.* Hububattan olan şey (BV)

hulefā *Ar.* Halifeler (BV)

hulkūm *Ar.* Boğaz, hançere (Gİ, KF)

hulle *Ar.* İki parçadan oluşan elbise, cennet bahçesi (Gİ, KF, KFT)

hulū' *Ar.* Nikāh mülkünü kadının kabulüne bağlı olarak ve özel tabirlerden biriyle ortadan kaldırmak (KFT)

huluqlu *Ar.+T.* Yaratılışlı, güzel huylu (KFT)

humar *Ar.* İçki içtikten sonra gelen baş ağrısı (GT)

humkān *Ar.* Bir bitki (BV)

humme *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

hummuş *Ar.* Bir bitki (BV)

hummiye *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

hummuş *Ar.* Nohut (BV, KFT)

hums *Ar.* Beşte bir (Gİ, İM, KF)

hunān *Ar.* Mankafalık (BV)

hunnī *Ar.* Bir bitki (BV)

hūr-ı 'īn *Ar.* Cennet kızı, huri (İM)

hurūf *Ar.* Harfler, sözler (GT, İM)

huşūmet *Ar.* Düşmanlık, husumet (GT)

husye *Ar.* Haya, yumurta, husye (BV, İM)

huşū' *Ar.* Gönül alçaklığı (İM)

huv- Av sürmek, kovalamak (CC)

huvāceh *Fars.* Ulu, yüce (TA)

huvala- Avlanmak, kovalamak, takip etmek (CC)

huvār *Ar.* Çıglık (BV)

huvārī *Ar.* Bir bitki (BV)

huya *Ar.* Atın kulaklarının şişmesi ve boğazının ağrması (RH)

huyye *Ar.* Bir at hastalığı (RH)

huzām *Ar.* Kolan (MG)

huzme *Ar.* Demet (BV)

huzūr *Ar.* Huzur, yan, kat, nezd (GT, İM)

hücce(t) *Ar.* Delil (GT, İM, KFT, MS)

hüccetleş- *Ar.+T.* Delil getirmek (GT)

hüffet *Ar.* Temkinsizlik (MG)

hükmi *Ar.* İtibarî olan (Gİ, İM, MS)

hürmetsizlik *Ar.+T.* Saygısızlık (GT)

I

ı- (I) Göndermek (Kİ)

ı- (II) Cevherî fiil (İN)

ıbraķ- Değiştirmek (BM)

ıbrīķ *Ar.* Su testisi, ibrik (GT, İM)

ıdır- Gönderilmek, yollanmak (CC)

ıdış Giriş (CC)

ıđ Buğdayın üzerindeki saķak ya da kılķık (Kİ)

ıđlamaķ Ağlama (CC)

ığray- Hırlamak, hırıldamak, homurdanmak (CC)

ıđ (Gemi) nehirde akmak, gitmek (CC)

ıđlıķ Üç telli, yayla çalınır bir saz (İH, TA, TZ)

ıđrīķ Bitkisiz arazi (BM)

ıķřa- Kapı ve benzerinin açılma ve kapanmasından ses çıkarmak (Kİ)

ıldırım Yıldırım (Gİ, KF)

ılıķ Kebap (Kİ)

ıılır Katır (TA)

ıırlu Katır sahibii katırı olan (TA)

ıılı şu Hamam (TA)

ııağ Sadık, inanılan, güvenilen kişi, dost (CC)

ııaķ Sadık, inanılan, güvenilen kişi, dost (CC, TA, TZ)

ııam Güvenli (Kİ, MG)

ııamlı Sadık, dürüst, güvenilir (CC)

ııanıı- İnanılmak, güvenilmek (KFT)

ııanmaķ İnanç (CC)

ııçıķır- Hıķkırık (TZ)

ııçıķırık Hıķkırık (TZ)

ııçķa- İnlmek (BV, CC)

ııçķır- Gagalamak, gaga vurmak (İM)

ııdal- Hastalanmak, bir fenalığa tutulmak (İH)

ııdala- Azarlamak, paylamak (İH)

ııır- İnlmek (BM)

ıırıķ Zifirî karanlık (İH)

ııřıķırık Hıķkırık (TZ)

ııra- Beşik veya ona benzer bir şeyi sallamak (Kİ)

ıırağtı Uzaktan, iraktan (CC)

ııraķ *Ar.* Bilekteki yara (BV)

ııraķı *Ar.* Terli (BV)

ııraķlı *Ar.+T.* Iraklı, Irak ülkesine mensup olmak (KK)

ırğa- Beşik veya ona benzer bir şeyi sallamak (Kİ)

ırğat Amele, rençber, gündelikçi (İH)

ırkıl Uğursuz (TZ)

ırkla- Fal bakmak, gelecek ile ilgili söz söylemek, tahminle sonuç çıkarmak (İH)

ırktağ Cebbar denilen yıldız (Kİ)

ırşık Has ekmek (TZ)

ıs- Isırmak, dişlemek (İH)

ısbas *Fars.* Minnet, şükran (İH)

ısbatan Gerdeme denilen ve eskiden ilâç yapımında kullanılan bir ot (İH)

ısığ Fayda, yarar, kazanç (DM)

ısil- (Ağzı) ıslatmak, nemlendirmek (İH)

ıdır- Isırmak, dişlemek (BM, İH, Kİ)

ııtma Sıtma (TA)

ıskarlat *Fars.* Bir cins ince bez (CC)

ışkâf *Ar.* Düşünme (İM)

ısla- İslamak (BV, RH, TZ)

ıslıh Islık (TZ)

ısmarla- Sipariş etmek, ısmarlamak (BM, Kİ)

ıspanak *Fars.* Ispanak (CC)

ısra (I) Bir şeyin sonu (Kİ)

ısra (II) (Daha) aşağı, ileri, öte (MG)

ıssık Hararet, nöbet (BM)

ıştabl *Ar.* Ahır (BV, KFT)

ısuz Issız (KFT)

ışan Resim (CC)

ışanmak İnanç, iman, inanış (CC)

ışığ Fayda, yarar, kazanç (BM)

ışım Kılıf, mahfaza (CC)

ışır- Alevlendirmek, ateşi canlandırmak (CC)

ıtlâk *Ar.* Salıvermek, serbest bırakmak (İM, İN)

ıtlâ kaz Bir çeşit kuş (TZ)

ıtrıb Turp (DM)

‘ıvâz *Ar.* Karşılık (Gİ, İM, KFT)

‘ıvažen *Ar.* Karşılık olarak (KF)

ıy Harp, savaş (BM)

ıy- (I) Koklamak, kokmak (CC)

‘ıyâl *Ar.* Birinin geçindirmek zorunda olduğu kimseler, aile (Gİ, GT, İM, KF)

‘ıyân *Ar.* Açık, aşikâr, belli (GT)

ıyar- Uydurmak (TZ)

ıyı Pis koku (CC, GT)

ıyık Çiğın, omuz (TZ)

ıylamağ Koku (CC)

ıymış Kokan, pis kokulu (CC)

ıyun Aşiret, kabile (BM)

ıyvan Kertenkele (BM)

ızarlı Kıskanç (CC)

ızarlık Kıskançlık (CC)

ızıtbâ‘ *Ar.* Hacda usulüne uygun olarak ihrama sarınma (İH)

İ

i- (I) Acele etmek (MG)

i- (II) Cevherî fiil (GT, İM, İN, KFT, MG, RH)

‘ibâd *Ar.* Kullar, abidler (Gİ, KF)

‘ibâret (II) *Ar.* Bir şeyin aynı (İM)

‘ibāret (III) *Ar.* –den meydana gelmiş (MS)

ibçi Eş, zevce, kadın (GT, MG, TA)

iblik İp, iplik (DM)

ibn-i meḥāz *Ar.* İki yaşındaki deve (İM)

ibn-i sebīl *Ar.* Yolcu (İM)

ibre (I) Göz yaşı (BV)

ibre (II) Halhal yerindeki küçük bir kemik (BV)

ibrençek Yay kabzasının iç yanı (İN)

ibrişim *Fars.* İbrişim, ipek (DM)

ibşi Eş, zevce, kadın (KK)

ibtidā (II) *Ar.* Bir tür süngü tutma şekli (MG)

ibük İbibik, çavuş kuşu (İH)

icābet *Ar.* Kabul etme, uyma (GT, İM)

icār *Ar.* Kira (KFT)

icmā‘ *Ar.* Bir araya getirme, toplama (İM, KFT)

ictihād (II) *Ar.* Yorum, hüküm çıkarma, görüş beyan etme (İM, KFT)

ictimā‘ *Ar.* Toplanma, bir araya getirme (İM)

iç (II) Konu, husus, saha (İN, RH)

içdir- İçirmek (TZ)

içegi (I) Hekim (TZ)

içgi Küçüklerin büyüklere hitap ettikleri zaman söyledikleri kelime (Kİ)

içhur- Şekerleme yapmak (BM)

içi Amca (Kİ)

içiç İçiş (TZ)

içik Kürk veya iç çamaşırı (CC)

içim İçim (su), yudum (GT, TZ)

içinde ayt- Bir şeyin üzerinde düşünüp taşınmak, bir şeye azmetmek (CC)

içirgi Eyer keçesi, yamçı (GT)

içirki Eyer keçesi, yamçı (GT)

içiş- (I) Karşı koymak (BM)

içiş- (II) Biriyle birlikte içmek (CC)

içki Keçi (TZ)

içkü Keçi (İM)

içmek İçecek şey (GT, İM)

içmeklik İçme (KFT)

içrih İç, kalp, yürek (CC)

içürül- İçirilmek (KF)

id- Yapmak, etmek, eylemek (KFT, MG, MS, RH)

id- Göndermek, yollamak (İM)

‘idde(t) *Ar.* Dul kalan kadınların yeniden evlenebilmek için beklemeye mecbur olduğu süre (GT, İM, KFT)

iddür- Ettirmek, yaptırmak (İM, Kİ)

idi (Bugünkü manasında) adet (Kİ)

idiçi Yapıcı, edici (KFT)

idiçirek Daha çok yapıcı (KFT)

idil- Yapılmak, edilmek (KFT)

idin- Edinmek, elde etmek (KFT)

idiş- Birlikte yapmak (KFT)

idmān *Ar.* İdman, alıştırma (MG, İN)

idmānsuz *Ar.+T.* İdman, alıştırma yapmamış olan (İN)

idrāk *Ar.* İdrak, anlayış (GT)

idrār *Ar.* Bir büyük tarafından tayin edilen bağış, ihsan, maaş (GT)

iflāḥ *Ar.* İflâh, iyi bir duruma gelme (BV)

iflât *Ar.* Kement veya bağdan kurtulup kaçma; okun yaydan kurtulması (İN)

ig (I) İğ, küçük sivri şey, ip eğirmeye mahsus şiş (DM, TZ)

ig (II) Ayıp, kusur (TZ)

igdiş İğdiş, erkekliği burulmuş hayvan (BV, KFT)

ige (I) Akciğer (TA)

igen (I) Çok fazla, çok (MG)

igen (II) Akciğer (TA)

igeşle- (I) Soymak, çıkarmak, yontmak (İH)

igeşle- (II) Para bozmak (İH)

igin Kürek kemiğinin bulunduğu yer, insanın arka tarafı, sırt (BV, GT, MG)

igin- Iklamak, ıgınmak (İH)

iginti Iklamayla gelen şiddetli sancı (İH)

igir- (I) İp eğirmek, bükmek (İM)

igir- (II) Tiksinmek (İM)

igiş Terbiye (TA)

iglen- Hastalanmak (TZ)

igmā *Ar.* Bayılma (Gİ, KF)

igrem Girdap (GT)

igri Eğri (GT, MG)

igür- Geri çevirmek (Gİ)

ihdir *Ar.* Yeşil renkli (BV)

ihlilec *Ar.* Siyah helile denilen bitki (KFT)

ihrâc *Ar.* İhraç, dışarı çıkarma, atma (GT)

ihrām (I) *Ar.* Hacıların örtündükleri dikişsiz bürgü (Gİ, İM, KF)

ihrām (II) *Ar.* Hac veya umreyi eda etmek için mübah olan şeylerden bazılarına nefsi yasaklamak (KFT)

iḥşān *Ar.* İffetli, namuslu (İM)

iḥşār *Ar.* Kısalma, kısaltma (İM)

iḥtikār *Ar.* Tüccarın halkın yiyecek ve içecek gibi zorunlu ihtiyaçlarını ucuz ucuz satın alıp fırsat bulunca pahalı satması (İM)

iḥtilâc *Ar.* Segirme, çarpıntı, havale nöbeti (BV)

iḥtilâm *Ar.* İhtilâm, düş azması (GT)

iḥtişār *Ar.* İhtisar, kısaltma (GT, İM)

iḥtiyāt *Ar.* İlerisini görerek, düşünerek davranma, tedbirli olma (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS, RH)

iḥvān-ı şafā *Ar.* Hicri 4. yüzyılın sonlarına doğru Basra'da kurulan, birbirine bağlı insanlardan müteşekkil bir topluluk; geniş manada tarikat kardeşliği (GT)

ihzim *Ar.* Hazım, sindirme (KF)

ik (I) İğ, küçük sivri şey, ip eğirmeye mahsus şiş (Kİ)

ik (II) Hastalık (Kİ)

ik'ā (I) *Ar.* Dizini çöküp makadı üzerine oturma (Gİ, İM)

'ikāb *Ar.* Eza, cefa, eziyet (Gİ, İM, KF)

ikāle *Ar.* Her iki tarafın da isteğiyle alışveriş mukavelesini bozma (KFT)

ikçi Ekşi, acı (TZ)

iken Çok, çok fazla (İH)

ikeş- (I) Dayanmak, bitişmek, eklenmek (İH)

ikeş- (II) (Hayvan) hamlamak, şırmarmak (İH)

ikile- İki yapmak; ikinci kez yapmak (Kİ)

ikindi İkinci, ikinci namazı vakti (İM, KF, Kİ, MS)

ikindü İkinci, ikinci namazı vakti (Gİ, KF)

ikkindi İkinci, ikinci namazı vakti (TZ)

iklime Ar. Bakır, gümüş ve altın eritildikten sonra üstünde ve altında kalan köpük (BV)

iksik Eksik, az (MG)

iksıl- Eksilmek, azalmak (Gİ, İM)

iksit- Eksiltmek, azalmak (İM, MG)

iksü Ucu yanmış odun; iyice yanmamış ve zehirli gaz çıkaran kömür (İH)

iksük Eksik, az (BV, GT, İM, MG)

iksüklük Eksiklik, noksanlık (MG)

iksül- Eksilmek, azalmak (BV, İM)

iksüt- Eksiltmek, azaltmak (GT, İM)

itsütül- Eksiltmek, azaltılmak (İM)

ikşi (I) Ekşi, acı (TZ)

ikşi (II) Ekşi yoğurt (TZ)

ikşi (III) Keçi (TZ)

iktişār Ar. Sözü kısa kesme (Gİ, İM, KF)

ikti Evcil, ev hayvanı (CC)

iktü Ekin, zahire, darı (İH)

il (I) El (organ) (BV, GT, İM, KF, MG, MS, TA, TZ)

il (II) İklim (TA)

il (V) Atın ön ayakları (MG)

il- (I) Değmek, dokunmak, ilişmek, tutmak (GT)

ilā Ar. Bir kocanın karısına yaklaşmamak için yemin etmesi (KFT)

‘ilācsız Ar.+T. İlâcsız, dermansız, çaresiz (BV)

ilçek Elcik, küçük el (İM)

ilek (II) İncir (Kİ)

ilen- (I) Biri hakkında kötü söylemek, kötülüğüne dua etmek (BV, İH)

ilen- (II) Öfkelenmek (Kİ)

ilenç 1. Beddua, kargış (İH) **2.** Birinin aleyhinde söz söyleme (İH)

ilengir Lenger, çapa demiri (TZ)

ilengiş Yengeç (TZ)

ilersik Uçkur (TZ)

ilersük İliştirilmiş, tutturulmuş şey (İH)

iley (I) Ön, yan (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH, TZ)

ileyin Arka (KK)

ilgevür Raf, sergen (TZ)

ilgik Düğme için kumaşa açılan delik, ilig (MG, TZ)

ilgü Ok nişangâhı (Kİ)

ilgün (I) El gün, el âlem (Kİ)

ilgün (II) Devlet (Kİ)

ilhāk Ar. Katılma, katıştırma (İM)

ilik (I) Düğme için kumaşa açılan delik, ilik (GT, TA, TZ)

ilik- Alay etmek, takılmak (CC)

ilikçi Gündelikçi (CC)

- ilikle-** İliklemek (TZ)
- ilim** Balık ağı (CC)
- ilin- (II)** Tutulmak, yakalanmak (GT)
- ilin- (III)** Birbirine girmek (TZ)
- ilin- (IV)** Sorumlu olmak (CC)
- ilindir-** Yapıştırmak, takılı kalmak (CC)
- ilişen yıl** Bir önceki yıldan önceki yıl (TA)
- iliştir-** İlişmek, birbirine girmek (TZ)
- ilkek** Düğme için kumaşa açılan delik, ilik (TA)
- ilki** Havan (Kİ)
- ilkik** Düğme için kumaşa açılan delik, ilik (Kİ)
- ilkü** Hedef, ulaşılmak istenen amaç, nişangâh (İN)
- illeş-** Barışmak (TA)
- ‘illet (II)** Ar. İlet, hastalık (MG)
- illi (II)** Şehirli, şehirde oturan (İM)
- illik** Şehirli, şehirde oturan (İM)
- ilşige** Yüksek, yüce (TZ)
- ilti** Kadın (TA)
- ilticā** Ar. İltica, sığınma (GT)
- il yaz ay** Yaz mevsimi (CC)
- ilzem** Ar. Daha lüzumlu, daha gerekli (MG)
- im (I)** Vergi, haraç (BM)
- im (II)** Elbise, don (İH, TA)
- ‘imāme** Ar. Sarık (İM, KF)
- imāmethlık** Ar.+T. İmamlık yapma (İM)
- imāmeyn** Ar. Hanefi mezhebinin imamlarından Ebu Yusuf ve Muhammed’e verilen ad (KFT)
- imāmlık** Ar.+T. İmamlık, namaz kıldırma (Gİ, Kİ)
- ‘imāretlik** Ar.+T. İmaretlik nesne (KFT)
- imekle-** Emeklemek (TZ)
- imge-** Zorluk çekmek (BV)
- imget- (I)** Emek verdirmek, çalıştırmak (BV)
- imil- (I)** Durmak, kımıldamak, bir yere oturmak (İH)
- imil- (II)** Bir işi yapmakta birleşmek (İH)
- imli- (I)** Gizlenmek, büzülmek (İH)
- imli- (II)** Tevazu göstermek (İH)
- immā (II)** Ar. Gerekse (KFT)
- imsiri** Mumya (CC)
- imtinā‘ (I)** Ar. Çekinme, geri durma (İM, KFT)
- imtinā‘ (II)** Ar. Süngüyü hamleden sonra geri çekme (MG)
- imtinā‘ (III)** Ar. Atı geriye döndürme (MG)
- imtişāl** Ar. Emre uyma (MG)
- in (II)** Çukur (İH)
- in (III)** Koyun kulağının dilimi (Kİ)
- in- (II)** Eğilmek (İM)
- in- (III)** Akmak, gelmek (İM)
- in- (IV)** Nazil olmak (İM)
- inābet** Ar. Günahlara tövbe edip Allah’a yönelme (GT)
- inak** Sadık, inanılan, güvenilen kişi (İH)

- ‘inān** *Ar.* Dizgin (GT)
- inançı** Kendisine güvenilen, inanılan (BV)
- inanıl-** İnanılmak, güvenilmek (KFT)
- inçe (I)** İnce (İN, MG, RH)
- inçe (II)** Böyle, böylece (BV)
- inçid-** İncitmek (Gİ, KF, KFT, MS)
- inçikelik** İncelik (KFT)
- inçin-** İncinmek (GT, KFT, RH)
- inçit-** İncitmek (DM, GT, İM, KF, TZ)
- inçke** İnce (BV, CC, MG, RH)
- inçkelep** Kıldan ince (CC)
- inçkelük** İncelik (RH)
- inçüçi** İncici (KFT)
- indir** Buğday, döğme (İM)
- indür- (II)** Vurmak (GT)
- indür- (III)** Başını eğmek (Gİ, İM)
- ine-** Hayvanların taşak yumurtasını çıkartmak, burmak (Kİ)
- inegü** İn, mağara (BV)
- inek (I)** İnek (BM, CC, DM, KK, TA, TZ)
- inek (II)** Husye, taşak yumurtası (BV)
- inek (III)** İnilecek yer, yurt (TZ)
- inek (I)** Husye, taşak yumurtası (BV)
- inen** Çok, en, pek (İH)
- inen-** Enenmek, iğdiş edilmek (Kİ)
- inēn- (I)** Çok, en, pek (BV, GT, İM, İN, RH)
- inēn (II)** Kolay (MG)
- ingebe** Çukur, derinlik (İH)
- inilde-** İnlemek, ahlayıp vahlamak (İM)
- inildü** İnilti, ses (MG)
- inim** Büyüğün küçüğe hitap ettiği zaman söylediği kelime (Kİ)
- inin-** İnilmek (TZ)
- inirçik** Deve hörgüçü (İH)
- iniş** İniş, yokuşun zıddı (İM, TA, TZ)
- inķā** *Ar.* Temiz (KF)
- inķitā** *Ar.* Kesinti (BV)
- inle-** İnlemek (Kİ, TZ)
- innā enzelnā(hu)** *Ar.* Kadr suresi (Gİ, KF, MS)
- innā fetahnā** *Ar.* Fetih suresi (KF)
- ‘innin** *Ar.* Erkeklik organı kalkmayan kişi (KFT)
- insek** Uzak (RH)
- insüz** Ensiz (KFT)
- inşāallāhu te‘ālā** *Ar.* “Yüce Allah dilerse, nasip ederse” anlamında bir cümle (İN, RH)
- inşike** Yüksek (KK)
- intifā‘** *Ar.* Faydalanma (KFT, MG)
- intiķāl** *Ar.* Bir yerden bir yere göçme (BV, İM)
- intisāb** *Ar.* Bir yere bir kimseye ait olma, maiyetine girmek, bağlanmak (İN)
- intişār** *Ar.* Ayrılma, üreme (BV)
- ipçi** Eş, zevce, kadın (TZ)
- ipkin** Menekşe (CC)
- iplik** İplik (KFT) (KFT)
- ipren- (I)** Tat almak (TZ)
- ipren- (II)** İyi olmak (TZ)

ir- (I) Erişmek, ulaşmak, kavuşmak (KF, Kİ, MG)

ir- (II) Sıkılmak (Kİ)

ir- (III) Sormak, anlamak (TA)

ir- (IV) Ayırmak (Kİ)

ir- (VI) Cevherî fiil, imek (BV, GT, İM, İN, MG)

i'rāz *Ar.* Yüz çevirme, başka tarafa dönme (Gİ, KF)

irçel Erkek isteyen kadın, fahişe (İH)

irde- (I) Araştırmak, didiklemek, yoklamak (İH)

irde- (II) İstemek (KK)

irdem Erdem, fazilet ve meziyet (GT, TZ)

irençli Puşt (TZ)

irgeç Arap kadınların takındıkları bir çeşit boncuk (İH)

irhā *Ar.* Aşağı salıverme, sarkıtma (Gİ, KF)

iri (I) Sert (TA)

irik (I) Katı, eski olan şey (BV)

irik (II) Erik (TZ)

irik (III) Eğrilmiş (TZ)

irik- (I) Toplamak, dolmak (BV, TZ)

irik- (II) Alt üst olmak (İH)

irik- (III) Bıkmak, usanmak, nefret etmek (MG)

irik- (IV) İçi daralmak, sızlamak (TZ)

irik- (V) 1. (Hayvan) kuvveti, şen, dinç olmak (İH) **2.** (Hayvan) korkup arkırı hareket etmek (İH)

irikinçe Mühlet (TZ)

iriklen- Dolmak, toplamak (BV)

irikmek Sıkıntı, gam (TA)

iril- Çekilmek, bertaraf olmak (Kİ)

irinli İrinli, cerahatli (BV)

irk (I) Yığılmış, birikmiş, yığın (İH)

irk- (I) İrkmek (Kİ)

irkeç Erkek keçi (BM)

irken Erken, tam zamanında, o anda, hemen (İH)

irkinçe Mühlet (TZ)

irklen- Bir şeyin sahibi olmak, başı olmak (İH)

irmeni *Ar.* Ermeni (İM)

irmik İrmik (İH) irmik ekmeği irmik unundan yapılan ekmek (İH)

irşek Matkap (TA)

irtesi (I) Ertesi gün, yarın (İM)

irtesi (II) Bir sonraki (KF)

irtess *Ar.* Eğlenme, oyalanma (İM)

irtı'ād *Ar.* Okçulukta oku titretme (İN)

irtifa' *Ar.* Yükseklik (GT)

irtihāş *Ar.* Toynakları birbirinden uzak olan at (BV)

İsā *Ar.* İsa peygamber (GT, KF)

işābet *Ar.* Rast gelme, doğruca gidip erişme (Gİ, KF)

īṣār *Ar.* İyilik için mal dağıtmak, cömertlik (GT)

iseb Gelin çeyizi (CC)

isfīzāc *Ar.* Bir bitki (BV)

isittir- Isıttırmak (Kİ)

iske- (I) Koklamak (KK)

iske (II) Tiksilmek, nefret etmek (RH)

isken- Koklamak (RH)

iṣm *Ar.* Suç, günah (KF)

isne Üstünde, üzerinde (BM)

iṣneyn *Ar.* Pazartesi (İM)

isre Uzak (TA)

isresi Ondan en uzağı (TA)

issi (II) Sahip, malik (Gİ)

isilik (II) Sıtma nöbeti (BM, Kİ)

isilik (III) Hiddet (CC)

issirek Çok sıcak (BV)

ista‘mel *Ar.* Kullanma (KF)

istebraḳ *Ar.* Sırma ile işlenmiş bir çeşit kaba kumaş (Gİ, KF)

isti‘āze *Ar.* Sığınma (İM)

istibrā *Ar.* Küçük abdestten sonra akıntıyı tam temizleme (Gİ, İM, KF, MS)

istifhām *Ar.* Sorma, öğrenmek için sorma (İM)

istiftāḥ *Ar.* Başlama, açma (Gİ, İM, KF)

istiḥāza (I) *Ar.* Aybaşı kadın (Gİ, İM)

istiḥāza (II) *Ar.* Özür, kusur (KF)

istiḥfāf *Ar.* Önem vermeme (Gİ, KF)

istiḥsān *Ar.* Beğenme, güzel sayma (Gİ, İM, KF)

istiḥşān *Ar.* Gizli kıyas (KFT)

istilād *Ar.* Cariyenin çocuğunu nesebine dâhil etme (KFT)

istilām *Ar.* El ile dokunup öpme (İM)

istincā *Ar.* Pislikten temizlenme (Gİ, İM, KF, MS)

istindāc *Ar.* Bir bitki (BV)

istinḳā *Ar.* Temiz olmayı isteme (Gİ, İM, KF, MS)

istiṭā‘at *Ar.* Kudret, iktidar (GT)

iṣ (III) Olay, hadise (Kİ)

iṣ (IV) İkisinden biri (BM)

iṣ (V) Şey, nesne (CC)

iṣ (VI) Eser (CC)

‘iṣā *Ar.* **1.** Akşam namazından yatsı namazına kadar olan süre (BV, KF) **2.**

Akşam veya yatsı namazı (Gİ, GT, KFT)

iş‘ār Ar. Haber verme (İM)

işbunda İşte, işte burada (İH)

işe- İşemek, bevletmek (MS)

işeği İçerik, muhteva (TZ)

işim İç donu (Kİ, TA)

işitin- İşitilmek, duyulmak (İM)

işke Keçi (TZ / TZ)

işki Keçi (TZ)

işkik (II) Kova (TZ)

işkun Hoş kokulu bir ot (Kİ)

iş küç Gerek, ihtiyaç (DM)

işlegen İşleyen, çalışkan (TZ)

işlemek İşleme, faaliyet (CC)

işmek (I) İçilecek şey (DM, KK)

işmek (II) Eritilmiş şeker şerbeti (KK)

iştigāl Ar. Uğraşma, meşgul olma (İM)

iştir- İçirmek (DM)

iş yağı İç yağı (DM)

it (III) Ağacın kabuğu ile özü arasındaki kısım (MG)

it- (I) Telef etmek, öldürmek (BM)

it- (III) Yapmak, etmek, eylemek (BV, CC, Gİ, GT, İN, KF, MG, MS, RH, TZ)

‘itāb Ar. Tekdir, azarlama (Gİ, GT, KF)

itebir- İtivermek, iteklemek (TZ)

i‘ticār Ar. Kiraya verme (İM)

i‘tikāf Ar. Bir yere kapanıp ibadetle vakit geçirme (Gİ, İM, KF)

itil- Yapılmak, edilmek (İM)

i‘timād Ar. Güven, itimat (BV, GT, İM, İN, MG)

i‘tinān Ar. İnsanın önüne durma (KF)

i‘tirāf Ar. İtiraf, suçunu veya yerinde olmayan bir hareketini saklamaktan vazgeçip söyleme, hakkı teslim etme (GT)

i‘tirāz Ar. Bir fikri, bir hükmü kabul etmeyip çürütmeye kalkışmak (GT)

itlen- Kaybolmak (CC)

itlet- Kaybetmek (GT)

itlik Etlik (BV)

itme İdman yaptırma, alıştırma (CC)

itmek Ekmek (GT)

itmele- Egzersiz yapmak (CC)

itsiz Etsiz (BV)

ittifāk (II) Ar. Tesadüf, tesadüfle olan şey (GT)

itük (II) Köpek yavrusu (TA)

iv- Acele etmek (BM, İM, TA)

ivdeş Eş, zevce, hanım (GT, İM, TA)

ivleş Eş, koca (İM)

ivril Ar. (< *erbil*) Mezopotamya'da Erbil şehri (BM)

iy (III) İğ, küçük sivri şey, ip eyirmeğe mahsus şiş (CC)

iy- (I) Göndermek, yollamak (İM, KFT)

iyegü Omurga, eye kemiği (BV)

iyez Sivrisinek (TZ)

iygilitik İyilik (CC)

iyikle- Kınamak, ayıplamak (TZ)

iyil- Gönderilmek (İM)

iyin Arka, sırt (Kİ)

iyir- Eğirmek (İM, TZ)

iyiz Kaşıkçı kuşu (BM)

iy kayın Çene kemiği (CC)

iyile- Deriyi terbiye etmek (İM)

iylen- (I) Deri terbiye edilmek (İM)

iylü Evli, ev sahibi (TA)

iyr O sırada, o esnada (TZ)

iz (II) Bir kimsenin eseri, telifi (İH)

iz- (II) Erimek, eritmek (TZ)

izāle Ar. Giderme (Gİ)

izan Zarar, ziyan (CC)

‘izār Ar. Peştemal (Gİ, İM, KF, KFT)

‘izārlan- Ar.+T. Peştemal takınmak (İM)

i‘zāz Ar. Ağır lama (GT)

izba Rus. İzbe, izbe oda (CC)

izde- (II) Denemek, uğraşmak (CC)

izden- İstenmek (KFT)

izdiḥām Ar. Yığılma, birikme, izdiham (GT)

izer Eyer (MG)

izil- Ezilmek (BV)

izin Bir bitki (BV)

izit Şeytan (TA)

izletil- İstenilmek (İM)

izlik Ayağa giyilen bir tür papuç (Kİ, TA)

izn Ar. İzin, müsaade (Gİ, İM, KF)

‘izz Ar. İzzet, şeref, itibar (GT)

izzeḥār Ar. Boya otu (İM)

‘izzetsizlik Ar.+T. Hüremetsizlik (GT)

jengār Fars. Küflenmiş renk, bakır rengi (İH)

jive Fars. Civa (İH)

Қ / K

қа‘as Ar. Uca kemiğinin aşağı kaymış olması (BV)

қаб (II) Kılıf, muhafaza (İM)

қаб (III) Kabuk (Kİ)

қабā (I) Ar. Bir kumaş cinsi (KFT)

қабā (II) Ar. Üste giyen elbise, kaftan (GT)

қабaba Biber (CC)

қабак (I) Boynuzsuz koç (İH)

қабак (IV) Kapı, büyük kapı, sokak kapısı (CC)

қабал Toptan ücret (İH)

қабāle Ar. Senet, tapu (GT)

қабар Kaburga, eye kemiği (TZ)

қабар- (II) Koparmak, kesmek (TA)

қабарçaқ Ağaçtan içi oyularak yapılan sandık, kutu (TZ)

қабарçaқlı баға Kaplumbağa (KK)

қābe қавseyn Ar. Miraç gecesinde Hz. Muhammed’in Cenabihakk’a olan yakınlık derecesinden kinaye (İM)

қабırçaқlı баға Kaplumbağa (BM)

қабırшақ Ağaçtan içi oyularak yapılan sandık, kutu (TZ)

қабіһ Ar. Kötü, çirkin (BV, GT, MG)

қābile Ar. Süt nine (GT)

kabīn Fars. Ağırılık, mehir (GT, İM)

қабқаб Nalın (GT)

қабқара Kapkara, simsiyah (DM, KK, TA)

қабса- 1. Ablukaya almak (İH) **2.** Kapsamak, içine almak (İH)

қабтал At eğerinin iki yan örtüleri (İH)

қабурçaқlı баға Kaplumbağa (İM)

қабурçaқлу баға Kaplumbağa (TA)

қабурçuқ Ağaçtan içi oyularak yapılan sandık, kutu (İH, İM)

қабūrī Ar. Bir kılıç çeşidi (MG)

қабуртуға Çanta, dağarcık, torba (İH)

қабz Ar. Eli ile tutma, kavrama; el koyma (Gİ, İM, KF, KFT)

қабza Ar. 1. Avuç (MG) 2. Tutacak, tutma yeri, sap (Gİ, İN, KF, MG)

қаç Kaç, kaç, ne kadar (KFT, Kİ, TA)

қақан (I) Ne zaman, ne vakit, vakta ki (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ)

қақан (II) ...dığı zaman, ...diğında (TA)

қақмақлық Kaçma (KFT)

қадарlan- Ar.+T. Belirlenmek (İM)

қадд Ar. Boy, boy pos (GT, MG)

қадех Ar. Bardak, kâse, kadeh, bir bardaklık ölçü (GT, İM, KFT)

қа‘de-i ahīre Ar. Namazdaki son oturuş (İM)

қадem Ar. Ayak (Gİ, GT, Kİ, RH)

qaderi *Ar.* “Kul yaptığı işlerin yaratıcısıdır” inancında olan sapık mezhebe bağlı olan (İM)

qaderiyye *Ar.* “Kul yaptığı işlerin yaratıcısıdır” diyen sapık mezhep (İM)

qadğurt- Üzölmesine, kederlenmesine sebep olmak (İM)

qadī *Ar.* Ağaç vb. deki çatlak veya kurt yeniği (MG)

qadīlık *Ar.* Kadılık, hâkimlik (KFT)

qadr (I) *Ar.* Kur'amkerim'in inmeye başladığı Ramazan ayının 27. gecesi, Kadir gecesi (İM)

kāf *Ar.* Arap alfabesinin 22. harfi (İM)

kāf *Ar.* Arap alfabesinin 21. harfi (İM)

qafā (I) *Ar.* Arka, geri (GT)

qafā (II) *Ar.* Kafa, baş (Gİ, KF)

qāfile *Ar.* Kafile, birlikte yolculuk eden topluluk (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

kāfire *Ar.* Allah'ı inkâr eden kadın (Gİ, İM)

kāfirlik *Ar.* T Allah'a inanmama (İM)

qafiz *Ar.* Bir ağırlık ölçüsü (İM)

qafle *Ar.* Yağ kirişinin parmakları çarpması (İN)

qafir *Ar.* Bir bitki (BV)

kāfür *Ar.* Uzakdoğu'da yetişen bir cins taflandan elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanabilen kokusu çok bir madde (İM)

kāfürī *Ar.* Defne cinsinden bir ağaçtan elde edilen beyaz ve kokulu madde (GT)

kagisse Kaygı, tasa, endişe (CC)

kāh *Fars.* Kimi zaman, bazen (TZ)

kahal *Ar.* Yavaş, uyuşuk, tembel (CC)

qahbe *Ar.* Kahpe, fahişe (GT, KFT)

kāhīl *Ar.* Yağırlığın önünün büyük olması (BV)

kahna İnce kuzu postu (CC)

qā'im-i maqām *Ar.* Birinin yerine geçen (İM)

qax (II) Taş üzerinde olan ve su toplanan göz gibi çukur (Kİ)

qax- (I) Birini jurnal etmek (BM)

qax- (IV) Öfkelenmek, kızmak (TZ)

qaxalı Pişkin, çok pişmiş, lime lime (İH)

qaxı- (II) Öfkelenmek, kızmak (Kİ, TZ)

qaxı- (III) Elem vermek, acı vermek (BM)

qāqīle *Ar.* Zencefilgillerden, sıcak memleketlerde yetişen kokulu bir bitki (BV)

qaxımaq Küfretme, sövme (CC)

qaxın- Öfkelenmek, kızmak (KK)

qaxırdax (I) Kıkırdak (TZ)

qaxırdax (II) Rahimde oğlan yatağı denilen deri (İH)

qaxıya Bir bitki (BV)

qakla- (II) Eti parçalamak (TA)

qaklanmış balıx Kurutulmuş balık (İH)

ќakraќ Ot bitmeyen yer (Kİ)

ќaksır- Kansırmak (TZ)

ќal (I) Sergi (TA)

ќal (II) Vahşi, yabancı, canavar (CC)

ќalavun Düğün beği (TZ)

ќalb (II) Ar. Döndürmek (MG)

ќalçır Şaşı, şaşı gözlü (KK)

ќaldıra- (I) Kuru bir şey karıştırıldığında kaldır kaldır ses çıkmak (İH)

ќaldıra- (II) Titremek (TZ)

ќalender Fars. Dünyayı umursamayıp derviş gibi yaşayan kimse (GT)

ќalı (I) Muvafık, uygun (Kİ)

ќalı (II) Sergi (TA)

ќalı Fars. Halı (CC)

ќalın (II) Kın, sadak (TZ)

ќali‘ Ar. Atın tüylerinin kazınması, dökülmesi (RH)

ќal‘i Ar. Bir kılıç çeşidi (MG)

ќalkańçı Kalkan işi ile uğraşan (DM)

ќalkatar Ar. İlaç yapımında kullanılan bir madde (BV)

ќalkı- 1. (Balık için) Batıp çıkmak, oynamak (İH) 2. Hoplamak, zıplamak (İH)

ќaltabān Fars. Pezevenk (İH)

ќam (II) Sütnine (TZ)

ќam (IV) Kendir (TZ)

ќama‘ Ar. Av yeri (BV)

ќama- (IV) Kamaştırmak, köreltmek (CC)

ќamќaќ başılu Akılsız adam, akılsız insan (TA)

ќamla Tüylerin bitlenmesi (BV)

ќamla- (II) Koku sürünmek (BM)

ќamlıќ Falcılık, kehânette bulunma (CC)

ќamov Eğri, çarpık, büküm, kıvrım (CC)

ќamu Hep, bütün, hepsi (GT, KF)

ќamuç Kepçe (Kİ)

ќamuğ Hep, bütün (BV, İM, Kİ)

ќān Fars. Maden, memba, kaynak (GT, TA)

ќanan- Kanamak (TZ)

ќanbaz Boşboğaz, koğucu (TZ)

ќanda Nerede (BM, GT, KFT, MS)

ќandalıќ Bir şeyin nerede olduğu, neredelik (KFT)

ќandan Nereden (GT)

ќanğı Hangi (TZ)

ќañlı Kağnı arabası (TA)

ќanı Hani, nerede (GT, KF, TZ)

ќanır- Olanca kuvvetiyle bükmek, eğmek, kökünden yana doğru çekmek, söküp çıkarmak (İH)

ќaniğ Tarhana (RH)

ќanğı Hangi (KFT)

ќanlı (II) Kağnı arabası (Kİ)

ќanrıќ Geniz (Kİ)

ќanrıl- (Ağaç dalı gibi bir şey) eğilmek (İH)

қаңтара *Ar.* Таштан yapılan kemerli büyük köprü (BV, Gİ, İM, KF)

қаңтүриyyүн *Ar.* Bir bitki (BV)

қапаған Kapanan (BV)

қапışқақ Yağmalanmış (BV)

қапқара Simsiyah, kapkara (Kİ)

қапла- (II) Kaplamak, kap yapmak (Kİ)

капса Sandık, tabut, kutu (CC)

қапса- Kapsamak, içine almak (İM)

қапсан- Kuşatılmak (İM)

қапуçı Kapıcı, hizmetçi (TA)

қапурчуқ Kabuk (MG)

қар (II) Düz arazi (Kİ)

қар- (I) Karıştırmak (Kİ)

қар- (II) Bitirmek, sona erdirmek (BM)

қар- (III) Suya batmak, dalmak (İH)

қар- (IV) Boğazı tıkanmak (TZ)

қарābet *Ar.* Yakınlık (İM)

қарабūs *Ar.* Eyerin ön ve arka kaşı (MG)

қара бояғ Demirsülfat (İM)

қараса Karaca (Kİ)

қараға ur- Kararmak (MG)

қара құлақ Çakala benzeyen bir hayvan (GT)

қара құрбан *T. Ar.* Kurban bayramında kesilen kurban (İM)

қараñ (I) Ufuk (İM)

қараñ (II) Sahil, kenar (İM)

қараñı- Karanlık olmak (TZ)

қараñул Karaya çalan, siyaha benzer (RH)

қарапçı Fakir (Kİ)

қарар- Kararmak (BV, CC, GT, İH, İM, KF, KK, RH, TZ)

қарārī *Ar.* Yerli, mukim (GT)

қара таñıқ бил- Tanımak, anlamak (TZ)

қарав Tanzimat, ücret, ödül (CC)

қараваш (I) Hizmetçi kız (CC, İH, Kİ, TA, TZ)

қарбūs Ayarın ön ve arka kaşı (MG)

қарса- Karma karışık olmak, birbirinden ayırt edilemez hâle gelmek, benzeşmek (İH)

қаре *Ar.* Atın kulak dibinin şişmesi (RH)

қарғаça Kavgacı (CC)

қарған (I) Put, kabir (TA)

қарған (II) Müstahkem duvar, sur (BM)

қарғаша Kargaşa, karışıklık (TZ)

қарғışла- Beddua etmek, lânetlemek (DM)

қарғışlı Lânet olsun! Kör olası! (CC)

қарғışлу Lânet olsun! Kör olası! (CC)

қарһа *Ar.* Yara (BV)

қарı- (II) Karışmak (TZ)

қариça Kolun omuzdan alt yanı (İH)

қарıғ Kenar, kıyı, sahil (İM)

- karıl- (III)** Karışmak (TZ)
- karılık** İhtiyarlık, yaşlılık (GT)
- karımağ** İhtiyarlık, yaşlılık (CC)
- karınça** Karınca (BM, DM, Gİ, GT, İM, KF, KK, TA)
- karınçağ** Karınca (TZ)
- karış-** (II) Karşılaşmak (CC)
- karışrık** Karışık (TZ)
- kārin** *Ar.* Hac çeşitlerinden biri (İM)
- karıl** *Ar.* Kolsuz savaş elbisesi (MG)
- karnağ** Cariye (KK)
- karov** Tazminat, ücret, ödül (CC)
- karş-** İki eli veya iki kanadı birbirine çarpmak (İH, TZ)
- karşul-** Yan yana gelmek, bir araya gelmek (MG)
- kartabān** *Fars.* Deyyus, pezevenk (KFT, TZ)
- kartal** Kartal (BM, DM, Kİ)
- karu** Nereye (Kİ)
- karuğ** Kavuk, sidik kavuğu, sidiklik, mesane (TZ)
- kas** Kas (BV)
- kaşa** İpekten mamul bir elbise (Kİ)
- kaşab (I)** *Ar.* Saz, kamış (İM, MG)
- kaşab (II)** *Ar.* Keten ve ipekten dokunmuş bir tür kumaş (GT)
- kaşaba** *Ar.* Keten ve ipekten dokunmuş bir tür kumaş (GT)
- kasāne** *Ar.* Bir topluluğun yemin ettirilmesi (KFT)
- kasarlar** Köpek sürüsü (TZ)
- kaşartka** Kene (TA)
- kasatlık** Sedef (TZ)
- kasbe** *Ar.* Kabızlık belirtisi taşıyan hastalık (BV)
- kası-** Kaşımak (TZ)
- kasırğa** Kasırğa (İH)
- kasırka** Kasırğa (İH)
- kāsī** *Ar.* Uzak, uzak olan (MG)
- kāsib** *Ar.* Geçimini çalışarak sağlayan, emeği ile kazanan (GT)
- kāsīd** *Ar.* Revaçsız, sürümsüz (GT)
- kas kas kül-** Katıla katıla gülmek (TZ)
- kaşkatı** Çok sert, sertleşmiş, katılaştırmış (RH)
- kaşmak** Ateşin çokluğundan kabın dibine yapışan yemek artığı (TZ)
- kaşr (I)** *Ar.* Köşk, saray (Gİ, GT, KF)
- kaşşār** *Ar.* 1. Leke çıkarıcı, yıkayıcı (GT, KFT) 2. Halı çırpıcı (İM)
- kaşt** *Ar.* Adaletli olma (İM)
- kastalık** Sedef (Kİ)
- kastana** *Yun.* Kestane (CC)
- kasurğa** Kasırğa (Kİ)
- kaş (III)** Yüzük kaşı (İM, KFT, TA)
- kaş (IV)** Eyerin ön ve arkasındaki yükseklikler (MG)
- kaşa-** Kaşımak (CC)
- kaşdar-** Kaçırarak, dağıtmak, karmakarışık etmek (İH)
- kaşı-** (II) Atı kaşağı ile temizlemek (Kİ, TA)

- kaşın- (I)** Kaşınmak (RH)
- kaşınmağ** Uyuz, bir at hastalığı (RH)
- kaşka (II)** Kabak kafalı (CC)
- kaşkaldak** Alnında biraz aklık bulunan at (TZ)
- kaşla-** Haşlamak (Kİ)
- kaşu (I)** Sopa, tokmak (TZ)
- kaşu (II)** Keser denilen alet (TZ)
- kaşukşı** Kaşıkçı (KK)
- kat (III)** Menzil, kat (MG)
- kat (IV)** Büklüm, kat (KF)
- kaṭ‘** Ar. Kesme (GT)
- katağan** Hindiba otu (Kİ)
- kata kal-** Şaşa kalmak (TZ)
- kaṭār** Ar. Deve kervanı, birbiri ardına sıralanan hayvan dizisi (KFT)
- kaṭārla-** Ar. T. Katar katar dizmek (İH)
- kaṭāyıf** Ar. Kadayıf (İM)
- kaṭğan** Marul (TA)
- kaṭı (II)** Çok, fazla, aşırı (BV, Gİ, İM, KF, KFT, MS)
- kaṭı (III)** Şiddetli, sert (İM)
- kaṭı (IV)** Sesli, gürültülü (MS)
- kaṭı (VI)** Büyük (İM)
- kaṭı (VII)** Sık sık (BV)
- kaṭı (VIII)** Ağır (BV)
- kaṭıg (II)** Çok, fazla, aşırı (İM, MG)
- kaṭıg (III)** Şiddetli, sert (İM)
- kaṭıl- (I)** Katılmak (BV, TZ)
- kaṭıl- (II)** Katlamak, bükmek (BV)
- kaṭıl- (III)** Katlaşmak (Kİ)
- kaṭıl- (IV)** (Hayvanlar için) Cinsî ilişkide bulunmak (KFT)
- kaṭıl- (V)** Tenasül uzvu dimdik olmak (İH)
- kaṭılan-** Katlaşmak (Kİ)
- kaṭılmağlık** Cinsî ilişkide bulunma (KFT)
- kaṭın** Yanında (TA)
- kaṭıraq** Çok şiddetli (KFT)
- kaṭırānsız** Ar. T. Katransız (BV)
- kaṭırğa** Yun. Kadirga, kayık (TA)
- kaṭla** Defa kere (MG, TZ)
- kaṭmer yuğa** Yağlı hamurla yapılan kaṭmer (İH)
- kaṭra** Baca (CC)
- kaṭrıga** Yun. Kadirga, kayık (Kİ)
- kaṭṭār** Ar. Deve kervanı, birbiri ardına sıralanan hayvan dizisi (İM)
- kaṭtı (II)** Çok, aşırı, fazla (GT)
- kaṭünā** Ar. Bir bitki (BV)
- kaṭur-** Boşaltmak (BM)
- kaṭurğan** Sivilce, uyuz (BM)
- kaṭvā‘id** Ar. Kaideler (Gİ, KF)
- kavanoz** Kavanoz (İH)
- kaṭvan** Çorak arazi (CC)
- kaṭv** Ar. Söz (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS)
- kaṭluğ** Kap konacak şey (Kİ)
- kaṭnuç** Kavlıç, oturak (TZ)
- kaṭrul-** Kavrulmak (TZ)
- kaṭrun-** Kavrulmak (TZ)

ķavsuķ Göbek (TZ)

ķavuķ (II) Kavut, Ğtlp kavrulmuŗ buğday ve arpa (BV, KI)

ķavunluķ Kavun, karpuz tarlası (GT)

ķavur- Et vb. kavurmak, kızartmak (BM, KI, TA)

ķavurĖa Kavrulmuŗ hububat (KI)

ķavurķına Kavurma tası (CC)

ķavurma Yağda kızartılmıŗ et parçası (KI, TA)

ķavurmuŗ Kavrulmuŗ (GT)

ķavursaķ Oyuncak, oyun aletleri (TZ)

ķavuŗ (I) KoĖuŗ, oluk, boŗluk (MG)

ķavuŗ (II) Rende (TA)

ķavut (I) Kavrulmuŗ hububat (BM, İM, KI, TZ)

ķavut (II) Darıdan yapılan bir yemek (BV, İM)

ķavvād *Ar.* Pezevenk, kavat (GT)

ķay (II) Yağmurla birlikte yağan dolu (İH)

ķayaĖan Ayak kayan düz, cilālı taŗ (İH)

ķayd (I) *Ar.* (Ayağa vurulan) zincir, pıranga (GT)

ķayd (II) *Ar.* Bağlama, sıralama (İM)

ķaydasa Nerede olursa, nereye olursa (DM)

ķaydur- Āevirmek (KI)

ķayĖa- Kaygılanmak, kaygı duymak (TZ)

ķayĖana Un ve yumurta ile yapılıp içine yağ dökülen tatlı (İH)

ķayĖur- (II) Anlatmak (GI, KI)

ķayıdla- *Ar. T.* Bağlamak (KFT)

ķayıķ- İltifat etmek (TZ)

ķayın (II) Kayınbaba, kaynata (CC)

ķayın (IV) ... ki o (CC)

ķayıp- Ayağı kaymak, dŗecek gibi olmak (İH)

ķayır- (III) Kaygılanmak, endiŗe etmek (MG)

ķayıra Tekrar (MG)

ķayırı Geri (CC)

ķayırla- Kayırmak, iltifat etmek (TZ)

ķayırmas Zararı yok (İM, MG)

ķayıŗ- (II) Birbirine acımak (BV)

ķayıŗķa Cüce (TZ)

ķayıttur- Geri döndürmek (KI)

ķāyil (I) *Ar.* İdrak eden, razı olan (GT)

ķāyil (II) *Ar.* Söyleyen (GT, İM)

ķāyim (I) *Ar.* Ayakta duran, devam eden (GI, İN)

ķāyim (II) *Ar.* Yerine geçen (GT, İM)

ķāyime *Ar.* Brcasın yere çakılan ayağı, ubuk (MG)

ķāyim-maķām *Ar.* Birinin yerine geçecek kimse (GT)

ķayķalan- Kaygılanmak, endiŗelenmek (TZ)

ķayķıķ Gaye, maksat (KI)

ķayķır- zlmek (MS)

ķayma Her ne (kim) olursa olsun (CC)

ķaymak (II) Kayma işi (KFT)

ķaynan- Kaynatılmak (RH)

ķayra (I) Tekrar (İM)

ķayra (II) Geri (CC)

ķayrı Geri (CC)

ķayrıl- Eğrilmek (TZ)

ķayrılıp bak- Dönüp bakmak (İM)

ķaysı (I) ... ki onu (CC)

ķayř Yüzük kaşı (KK)

ķaytarınıl- Döndürölmek (KFT)

ķaytarmaķlıķ Döndürme (KFT)

ķayta tüş- Geri durmak (MG)

ķaytur- Reddetmek, geri vermek (TA)

ķayu Hangi (BV, İM, KF, MG)

ķayur- (I) Kaygılanmak, endişe etmek (GT)

ķayur- (II) Kayırmak, önem vermek (KF)

ķayusı Hangisi (İM)

ķayyüm *Ar.* Allah'ın sıfatlarından, ezelden ebede kadar kaim ve mevcut olan (Gİ, KF)

ķazā (II) Bir dinî vecibeyi sonradan eda etme (GT, İM, KF)

ķazā (III) *Ar.* Kadılık etme, hüküm verme, yargı (GT, KFT)

ķazaĝuĝ Atı durduran kimse (Kİ)

ķazaldırık Eksen, mihver (TZ)

ķaz ayaĝı Maydanoz (İH)

ķazf *Ar.* Namuslu birine iftira etmek (Gİ, İM, KFT)

ķazĝıř Cimri, hasis (KK)

ķāzī *Ar.* Yapan, yerine getiren (KF)

ķāziyye *Ar.* Husus, hüküm (GT, İM)

ķazma Kazma, kazma işi (CC, DM)

ķazmak Ateşin çokluĝundan kabın dibine yapışan yemek artıĝı (TZ)

ķazmaķlıķ Kazma işi (KFT)

ke'ab *Ar.* Topuk (BV)

kebakī *Ar.* Kılıcın üzerine çizilen şekil, resim (MG)

kebe Gebe, hamile, karnı büyük (Kİ, TZ)

kebel- Giyinmek (CC)

kebensi Güröltü etmek, gürlemek, çınlamak, ötmek (CC)

kebermek Üfleme, şişme (Kİ)

kebilgen Meyhane, bar (İH)

kebin *Fars.* Kadına verilen mehir, nikâh parası (İH, KFT, TZ)

kebinle- *Fars. T.* Nikâhlamak, nikâh kıymak, mehir vermek (TZ)

kebinlü *Fars. T.* Mehirlili (KFT)

kebire *Ar.* Büyük, ulu (KFT)

kebut *Fars.* Mavi (CC)

kebve *Ar.* Tereddüt etme (İM)

keç- (III) Güneş batmak, kaybolmak (MS)

keç- (IV) Geçerli olmak (MG)

keç- (V) Ölmek (CC)

keçe (II) Keçe, aba (KF, Kİ, TA)

keçip kit- Bir suyun öte yakasına geçmek (CC)

keçken ay Geçen ay (TA)

keçkün Kadının üst abası (TZ)

keç oğlan Küçük çocuk (TA)

keçöv Gevşek, tembel (CC)

keçür- (II) Kabul etmek (KFT)

keçür- (III) Hükümü geçerli olmak (KFT)

keçüt Geçit (BM, Kİ, TA)

kedi Kedi (İH)

kedik Her türlü av hayvanı (İM)

keennehü Ar. Nasıl ki, güya, sanki (KFT, MG)

kefâf Ar. Yaşayacak kadar rızık (GT)

kefel Ar. Dip, art, kış, her şeyin gerisi; atın oturma yeri (BV, İM)

kefeli Ar. Tımar edilmiş (RH)

keff Ar. Elin iç tarafı, avuç (Gİ, GT, KF, İN, MS)

kefillik Ar. T. Kefillik, kefalet (KFT)

kefür Ar. Nimete küfran eden, inkâr eden (GT)

keğaz Düz (TA)

kehel Ar. Tembel, dermansız, kımıldamaz (İH, TA)

kehne Ar. Heybe (DM)

kejegen Geçegen denilen kuş (İH)

kekegülik Kekemelik (İH)

keken- Çekinmek, imtina etmek (İH)

kek etmegi Fırınlanamış kuru ekmek, peksimet (İH)

kekilde- Tavuk yumurtlarken vak vak ses çıkarmak (İH)

keklik Keklik (BM, Kİ, TZ)

keksen- Bir işi yapmaktan imtina etmek (İH)

kel Çorak, bitki olmayan yer (TZ)

ke'l-'adem Ar. Yok, yokmuş gibi (GT)

kelbeteyn Ar. Kerpeten (BV)

keldeçi ay Gelecek ay (TA)

keldeçi kün Gelecek gün (TA)

keldeçi yıl Gelecek sene, gelecek yıl (TA)

keleben Miskinlik hastalığına uğrayan kimse, cüzzamlı (Kİ)

keleçi Söz, sohbet, lâkırdı (İH)

kelek (I) Düz ve uzun burunlu büyük bir kuş (TZ)

kelek (II) Bir tür tahtadan yapılmış sal (Kİ)

kelem Lâhana (KK)

kelenü Tarla faresi (İH)

kelepen Miskinlik hastalığına uğrayan kimse, cüzzamlı (BM, CC)

keleppen Miskinlik hastalığına uğrayan kimse, cüzzamlı (CC)

keler Kertenkele (BM, TA)

kelgen ay Gelecek ay (TA)

kelgen keyce Gelecek gece (TA)

kelgen yıl Gelecek sene, gelecek yıl (TA)

keli (II) Musluk, kurna (TZ)

kelik (I) Avcı kulübesi (İH)

kelik (II) Atın başına konulan gölgelik (İH)

kelimçi *Ar.* T. Çevirmen, tercüman (BM)

kelīmullāh *Ar.* Hz. Musa (Gİ, KF)

kellāse *Ar.* Şam camiindeki havuzun adı (GT)

kelmişte Vakta ki, ta ki (BM)

kelpildet- Kuş kanadını sallar gibi hafif kımıldatmak (İH)

keltürgen Getiren (Kİ)

kemān göre *Fars. T.* İçine çakıl koyup kuş vurmaya yarayan av aleti (İH)

kemeç Mayasız, hamursuz (CC)

kemend *Fars.* Kement (GT)

kemesen Levha altın, kâğıt hâlindeki altın, yıldız (CC)

kemiş- (I) Bırakmak, aşağı bırakmak, salmak (BV, DM, İM, İN, KFT, Kİ, RH, TA, TZ)

kemiş- (II) 1. Ezmek, yıkmak (CC) **2.** Mahvetmek, yok etmek (TA)

kemiş- (III) İsrâf etmek (CC)

kemişil- Fırlatılmak, atılmak (CC, İM)

kemişül- Fırlatılmak, atılmak (İM)

kemmiyet *Ar.* Sayı (Gİ)

kemmūn *Ar.* Kimyon (BV)

kemre Hayvan ayağı altında çiğnenmiş fişki (İH)

kemrik Dişi gedik (İH)

kemrük Dişi gedik (İH)

kemürdek Kıkırdak (Kİ)

kendirsi Keten, kumaş parçası (DM)

kene (II) Koyunda ve sığırda olan yapışkan böcek (İH, Kİ, TA, TZ)

kene- Karşılıklı ziyaret etmek (BM)

kenel- Komiklik yapmak (TZ)

kenez Kolay (İH)

keñez Yavaş, kolay (Gİ, KF)

kengeş Şaka, latife, alay (İH, KFT)

kengeşçi Alaycı, şakacı, maskara (İH)

kenger Kenger denilen diken (İH, TA)

kengez Yavaş, kolay (TZ)

kengük Kenger otu ve dikenini (İH)

keninçe Mehil, müddet (TZ)

kenkelçi Alayı, şakacı, maskara (TZ)

kentli Kentte oturan (İM)

kepçe Büyük kaşık (Kİ)

kerāhiyyet *Ar.* Şeriatın kesin olarak yasaklamadığı fakat harama yakınlığı ihtimali çok olduğu için çekinilmesi gereken şeyin hâli (Gİ, GT, İM, KF)

kerakı- Asmak, germek (TA)

kerāmāt *Ar.* Kerametler (GT)

kereklürek En gerekli (KFT)

keraslık it- Hazırlanmak (BM)

kerey (I) Ustura (İM, TZ)

kere yağ Kaymak (TA)

kereyav Tereyağ (TZ)

kerfes *Ar.* Kereviz (BV)

kerhen *Ar.* Yanlılıkla, istemeden (GT)

keri (III) Önce, önceden, daha önce (CC)

kerih *Ar.* Çirkin, kötü (GT, KF, KFT, MG)

kerin- Gerinmek (TZ)

keriş (I) Tartışma, çekişme, kavga (CC, GT)

keriş (II) Tepe (Kİ)

kerkes *Ar.* Kerkenez, karakuş cinsinden bir kuş, akbaba (DM, İH, İM, TZ)

kerki- Cima eder gibi birinin diğerine sürtünmesi (Kİ)

kerkü Üzerinde bir şey dokunan tezgâh (Kİ)

kernip Lâhana (BV)

kerrât (II) *Ar.* Bir hastalık (BV)

kerremallâhu vechehü *Ar.* “Allah yüzünü keremlendirsın” anlamında bir dua (KFT)

kersen Ağaçtan hamur teknesi (Kİ)

kesenç *Fars.* Tembel, uyuşuk (CC)

kerşen Allıktan önce sürülen yağ, krem (TA)

kertek (I) Gelin odası, gerdek (CC)

kertek (II) Kiler (TZ)

kertekli ketir Arkasına dönüş (TZ)

kerti Doğru, hakikî, gerçek (CC, TA, TZ)

kertilep Hakikî, doğru, samimî (CC)

kertilik Hakikat, gerçek (CC)

kertin- Kertilmek, çentik atılmak (TZ)

kertir- Anlamında olmak, anlamına gelmek (CC)

kertlep Hakikî, doğru, samimî (CC)

kertme (I) Elma (Kİ)

kertme (II) Armut (CC, TA)

kesād *Ar.* Alış verişte durgunluk, yokluk (Gİ, KF)

kesel *Ar.* Tembellik, uyuşukluk (Gİ, KF)

kesiçi Kesici, kesen (KF, KFT, Kİ)

kesil- (I) Kesilmek (BM, BV, Gİ, GT, İM, KFT, KK, MS, TZ)

kesil- (II) Sona ermek (KFT, MS)

kesin- Kesilmek (TZ)

keskerî *Ar.* Göl ördeği (İM)

keslānlık *Ar.+T.* Gevşeklik, tembellik (Gİ, KF)

keslen *Ar.* Tembel, gevşek (İM)

keslenlik *Ar.+T.* Tembellik, gevşeklik (İM)

kesni Hindiba (İH)

kesr *Ar.* Dönme, çevirme (MG)

kestene *Yun.* Kestane (DM, TZ)

kesük (II) Harem ağası (Kİ)

keş İçine ok konulan kap (CC, DM)

keş bol- Akşam olmak (TZ)

keşek İki yaşındaki deve yavrusu (TZ)

keşgek Keşkek, düğün yemeği (İH)

keşim İlâç yapımında kullanılan bir madde (BV)

keşiş Rahip, papaz (TZ)

keşk *Fars.* Köşk (Kİ)

keşkek Keşkek, düğün yemeği (İH)

ket- (II) Yüz çevirmek, ayrılmak (İM)

kete İçi kızartılmış unla doldurulmuş bir tür yağlı ekmek (Kİ)

ketelük Boğaz (Kİ)

keteril- Giderilmek, ortadan kaldırılmak (İM)

ketif *Ar.* Omuz (KF)

ketik (II) Terlik (KK)

ketir- (I) Getirmek (TZ)

ketür- (I) Getirmek (Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MS, TA)

ketür- (II) Develeri bir araya toplamak (TA)

ketürül- Kaldırılmak (İM)

kevgiş (I) Kulağı arkaya eyer (İH)

kevrek Deniz gevreği (BM)

kevrük Gevrek (Kİ)

kevrül- Girdirilmek, sokulmak (İM)

kevşe- Geviş getirmek (Kİ)

kevşen- Geviş getirmek (TZ)

kevir *Ar.* Bir bitki (BV)

kevül Bir tür ağaç (Kİ)

kevül- İhtiyarlamak (Kİ)

kevür- Girdirmek, sokmak (İM)

kevüz Yaygı, yere serilen şey (Kİ)

keydürül- Giydirilmek (İM)

keysi Giysi (Kİ)

keyin Kadının ve hayvanların rahmi (İH)

keyit Giysi, elbise (CC)

keykenek Bir takım kuşlar (Kİ)

keyl *Ar.* Ölçme, ölçek (Gİ, KF)

keymek Elbise, kadının gömleği (DM)

keyne- Kuşun yuvasını bırakıp başka bir yuvaya geçmesi (Kİ)

keys- Hastalıktan kurtulup iyiliğe dönmek, nekahet kesbetmek (İH)

keyvān *Fars.* Ülker yıldızı (GT)

kez (I) Kez, kere, defa (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TZ)

kezen Keven, kufret helvası, havadan yağın yumuşak bir madde ki helvaya benzer (Kİ)

kezer- Cima için aleti dimdik yapmak (Kİ)

kezmek Gezme, gezinti (BM)

kezüç Çok gezen, gezgin (Kİ)

kı Evet (Kİ)

kıbal *Ar.* Çevre (KFT)

kıbızıl Kıpkırmızı (DM, KK, TA)

kıblegāh *Ar.Fars.* Kiblenin bulunduğu yer (GT)

kıbtı Makas (KK, TA)

kıç (I) Kıç, arka (Kİ)

kıç (II) Hardal (TZ)

kılcıkla- (II) Alay etmek (TZ)

kıçır- Üst kapağı tersine çevrilmiş göz (Kİ)

kıçırtı Gıcır gıcır etme sesi (İH)

kığ Koyun, deve pisliği (İH, KFT, TA)

kığılçım Kıvılcım (TZ)

kığır Kuyruğun kısa ve kılsız olması (RH)

kığır- Bağırarak, çağırarak, emretmek (BM, Kİ)

kığruv Baykuş (BM)

kığşa- Kağış kağış ses çıkarmak, çıkıldamak (İH)

kıkırdı- Kıkırdamak (İH)

kılade *Ar.* Gerdanlık (İM)

ķılā'ī *Ar.* Bir kılıç çeşidi (MG)

ķılavuz Kılavuz (İH)

ķılbarķ Tüylü av köpeği (Kİ)

ķılķır Şaşu (TZ)

ķıldıra- Teker vb. şeylerin yol üzerinde kıldır kıldır ses vermesi (İH)

ķıldur- (II) (Ata) istenilen tavrı takındırmak, gerekli vaziyete getirmek (MG)

ķılı Yaratılıştan, yaratılış itibarıyla (CC)

ķılıçşı Kılıççı (KK)

ķılıhlı Kılıklı, belirli bir karaktere sahip olan (CC)

ķılın- (II) Kendisinde ahlâk olmadığı hâlde ahlâklı görünmek (Kİ)

ķılķıdıs *Ar.* Bir bitki (BV)

ķılķuya *Ar.* Bir bitki (BV)

ķılıpılda- Kıpranmak, debelenmek, yavaş yavaş yürür gibi sıralanmak (İH)

ķımār *Ar.* Kumar (KFT)

ķımatsız *Ar. +T.* Paha biçilmez (CC)

ķımtara Eşya veya kitap saklanan yer (KFT)

ķın (II) İstirap, acı çekme (CC, GT)

ķın (III) Beyaz kavak ağacı (TA)

ķın- (I) 1. Elem vermek, acı vermek (BM) 2. Kızmak (Kİ)

ķın- (II) Yenmek, mağlûp etmek (BM)

ķın- (III) Korkuyla kaldırtmak (Kİ)

ķına- (I) Cezalandırmak, eziyet etmek (CC, DM, TA, TZ)

ķına- (II) Kınalamak, kına yakmak (TZ)

ķınala- *Ar. +T.* Kına sürmek (TA)

ķınalan- *Ar. +T.* Kınalanmak (TZ)

ķınan- Kınanmak (KFT)

ķınçık Hancık, şah (İH)

ķınķır Şaşu, şaşu gözlü (CC)

ķındır- Teşvik etmek, tahrik etmek (İH)

ķındıra Sazlık cinsinden bir ot (İH)

ķındur- (I) Teşvik etmek, tahrik etmek (Gİ, Kİ)

ķındur- (II) Zayıflamak, zayıf olmak (İM)

ķınđır (II) İnatçı (TZ)

ķınıķ Bir Türkmen kabilesi (Kİ)

ķınır (II) Kinli (İH)

ķınılık Azap, işkence, ceza (İH)

ķıp- Göz ucunu kapar gibi işaret çakmak (İH, Kİ)

ķıpķızıl Kıpkırmızı (Kİ)

ķıptı Makas (CC, TZ)

ķıptu Makas (İM)

ķır (III) Çakıllı ve taneli kum (İH)

ķır (V) Felek (TA)

ķırađ (II) Ufuk (MS)

ķıraķ Acı (TA)

ķırān *Ar.* Haccın bir türü (KF, İM)

ķırať Bir ađırlık ölçü birimi (BV, İM)

ķırba *Ar.* Kırba, su kabı (BV, İM)

ķırbat Gemi, kadirga (BM, Kİ)

ķırçı- Kıvrım kıvrım olmak (İH)

ķırķma Kırkılmış koyun pöstekisi (CC)

kırıld Kart (KFT)

kırığ (I) Kırık, kırılmış (BV)

kırığ (II) Göz bebeği (TA)

kırkık Oya (TZ)

kırıklık Ortası raptedilmiş bir tür makas, koyun tüyü kırkan makas (İH)

kırılış- Kavga etmek hırlaşmak (CC)

kırlov Yırtık, yarık (CC)

kırnağ Cariye, halayık, hizmetçi (DM, Gİ, GT, İH, İM, KF, KFT, Kİ, TA, TZ)

kırnaklık Cariyelik, hizmetçilik (KFT)

kırtās Ar. Kağıt (BV)

kırtık (I) Nefis (BM)

kırtık (II) Boynuzdan yapıлып üflenerek çalınan boru (TZ)

kırtıs Kuyruk yağı (TZ)

kırtuğ Ekşi suratlı kimse (Kİ)

kışā Ar. Hıyar (MS)

kışar Ar. Boyun dibi (BV)

kısarla- Kıstırmak, daracık yere sıkıştırmak (İH)

kışāş Ar. Kısas, adam öldüreni öldürme cezası (GT, İM, KFT)

kııda- Kısmak (KFT)

kısı Şişmanlıktan karnın büklüm büklüm olması (İH)

kışkaçuk Kısacık, çok kısa (TA)

kışkalık Kısalık (CC)

kışkı Bir şeyi kıstırarak kapayacak şey (İH)

kısrağ Kısrak (BV, DM, KK, TA, TZ)

kışsa Ar. Hıyar, salatalık (BV)

kıstrağ Kısrak (CC)

kış (II) Hardal (TZ)

kış- Yırtmak

kışkır- Bağırmak, çığlık atmak (KK)

kıştırağ Ötürük, ishal (TZ)

kıtar Ar. Deve kervanı (KFT)

kıvraktur- Saçları kıvrılmış olmak (Kİ)

kıy- (III) İhanet etmek (TZ)

kıyık otur- Tam oturmamak, ilişmek (İM)

kıyın kıyın Kinli kinli (İH)

kıyır Kum tepesi (TZ)

kıykaş Gözü kaymış şaşı (İH)

kıyım Kıyım (Kİ, TZ)

kıymetsüz Ar. +T. Değersiz, kıymetsiz (TH)

kız (II) Pahalı, değerli (BM, DM, Kİ, TA, TZ)

kızağ Buz üstünde kayılan alet (İH)

kızdırma Humma (İH)

kızgançı Hasis, cimri, pinti (CC)

kızgaş Bir tür kuş (TZ)

kızıl- Güneşten kızarmak (TZ)

kızlat- Pahalılandırmak, fiyatını yükseltmek (Kİ)

kızlık (I) Kıtık, darlık (GT, KFT)

kızluğ (I) Pahalılık (Kİ, TA)

kızma Çiriş (TZ)

kibrit Ar. Kükürt (CC, BV)

kiç- (III) Zulmetmek, adaletsizlik etmek (İM, MG)

kiç- (IV) Anılmak, zikredilmek (İM)

kiç- (VI) (Zaman, vakit) uzamak (İM)

kiççilik Küçüklük (GT)

kiçi- 1. Gidişmek, kaşınmak (CC, Kİ)
2. Vücut kızmak, hararetlenmek (TZ)

kiçgez Küçücük (BV, KFT)

kiçilik Küçüklük (RH)

kiçit Geçit (İM, Kİ)

kiçkes Küçük (İM)

kiçkez Küçük (DM, İM, KK, RH, TZ)

kiçüt Geçit (İM)

kiderilmeklik Giderme, izale etme (KFT)

kifâfet Ar. Yeterlik, geçinme vasıtası (GT)

kifâyet Ar. Yetişme, elverme (Gİ, İM, KF, KFT)

kikiş Alın (Kİ)

kiklik Keklik (DM)

kikre- Hamlıktan yaramaz olmak, huysuzlanmak (İH)

kil Fars. Kil, bir cins toprak (GT)

kilâfser Ar. Atın başlığı (BV)

kilitle- Fars.+T.. Kilitlemek (BM, Kİ)

kilitlü Fars.+T.. Kilitli, kilitlenmiş (KFT)

killikçü Yastığın üstüne örtülen örtü (Kİ)

kils Kireç taşı (BV)

kimerde Bazen (İH)

kin Misk kokusu (Kİ)

kinbala Misk yavrusu (Kİ)

kinçek Misk göbeği (Kİ)

kinçi Susam (DM)

kinkine Miskçeğiz (Kİ)

kiras Fars. Kiraz (CC)

kirav koy- Tutsak almak, tutsak koymak (BM)

kirāye Ar. Kira (Kİ)

kiraz Fars. Kiraz (DM)

kirde Pasta, pide (CC, GT)

kirdek Gerdek, gerdek odası (Kİ)

kireç Fars. Kireç (CC, İM, KF, TA, TZ)

kiren ay Ayın batması (BM)

kireş Fars. Kireç

kirevet Rum. Kürsü, geniş koltuk (İH)

kirişçi Yay, giriş yapan (DM)

kirişi Dönüm (İM)

kiriv Kenar, ufuk (CC)

kirke ber- Kiraya vermek (Kİ)

kirkiz- Girdirmek (TZ)

kirmen Kirmen, ip eğirmeye yarayan âlet (BV)

kirş (I) Ok atışı gibi yarışlarda kendi tarafında olan (Kİ)

kirş (II) Yarış, oyun (Kİ)

kirtek Gerdek, gerdek odası (İM)

kirti Doğru, hakikî, gerçek (CC)

kirti eñlik Bitkiden yapılan allık (TA)

kirtü Doğru sözlü (Kİ)

kirtüle- Doğru davranmak (Kİ)

kiseleñi Kertenkele (İM)

kisen Yular (DM)

kisil- 1. Kesilmek (GT) **2.** Ayrılmak, kopmak (MG)

kisrā *Ar.* Kısra, İran hükümdarı (GT, KF)

kisve *Ar.* Elbise (İM)

kisvet *Ar.* Elbise (GT)

kiş (I) İçine ok konulan kap, sadak (TZ)

kişgir- Tazıyı ava teşvik etmek, saldırtmak (İH)

kişifçi *Ar.+T.* Casus (DM)

kişniç Kişniş otu (BM)

kit Oturak yeri, kış (TZ)

kitābet (I) *Ar.* Kâtiplik, yazma (GT)

kitābet (II) *Ar.* Yazılmış, yazı (MG)

kitābet (III) *Ar.* Bir köleyi, kabul ve taahhüt ettiği bedeli ödediğinde azat olmak üzere tasarrufta bulunmak hürriyetine ve mülk edinme hakkına malik kılmak (İM, KFT)

kitābī *Ar.* Kitap ehli olan Yahudi ve Hristiyanlar (KFT)

kitābullāh *Ar.* Kur'anıkerim (KFT)

kitebe Kırk bayır (İH)

kiteril- Giderilmek, ortadan kaldırılmak (İM)

kitira Yabanî meyan otu, keven (CC)

kitür- Getirmek (GT, MG)

kivür- (II) Girdirmek, sokmak (Gİ, KF, KFT)

kivürt- Sokmak, yerleştirmek, girdirmek (RH)

kivven Keven otu (BV)

kiymek Elbise, uzun kadın gömleği (KK)

kiyür- Girdirmek, sokmak (KF)

kiz (I) Kez, kere, defa (İM, MG)

ko (I) Koğu (TZ)

ko (II) Uğursuz (TZ)

kobuzcu Kopuz çalan, çalgıcı (CC, TA)

koca (I) Yaşlı, ihtiyar (Gİ, KF)

koca (II) 1. Koca, ulu, efendi (TA) **2.** Bay, koca, kadının beyi (CC, TZ)

kocadaş Bir efendinin iki kölesi ki biri diğerine kocadaş der (TA)

kocalık İhtiyarlık, yaşlılık (İH)

koca taş Bir efendinin iki kölesi ki biri diğerine kocadaş der (Kİ)

koç Koç (BM, Kİ, TA)

koçun- Rahatsız olup kaçınmak, çekinmek (İH)

koçur Çorak (TZ)

koduk Eşek sıpası (İH, TZ)

kofo Kova (İM)

koğ Göze veya yemeğe düşen çöp, süprüntü (İH)

koğa Kova (DM, TZ)

koğan Kıvılcım (TZ)

koğı Koğu (TZ)

koğur- Güvercin gibi kuşların ötmesi (İH)

koğuz Çöğür denen bitki (TZ)

koķ- Kokmak (KFT, Kİ, TZ)

koķaz Çöğür denen bitki (TZ)

koķsu- Kokmak (TZ)

koķu Koku (Gİ, KF, KFT, MS)

koķu- Kokmak (TZ)

koķuruş Bir bitki (BV)

- koğuz (I)** Alçak yer, alçak arazi (BM, Kİ)
- koğuz (II)** Su akıntısı (TZ)
- kol (III)** Taraf (MG)
- kol- (I)** Rica etmek, istemek (CC)
- kol- (II)** Koymak, bırakmak (TA)
- kolak** Kolu çolak (İH)
- kolan (I)** Yular, eyer kolanı (CC, DM, İH, KK, TA)
- kolansa** Koltuk altı kokusu (TZ)
- kolansa** Koltuk altı kokusu (KK)
- kolat** Arslan, arslan gibi güçlü (TZ)
- kolgaç** Yarasa (İH)
- kolğı-** Sıçramak, kalkmak, fırlamak (TA)
- kolluk 1.** Yumruk, bilek (DM) **2.** Bileklik (KK)
- kolun** At yayı (İH)
- kom** Dalga, fırtına (CC)
- komaklılık** Bırakma, terk etme (KFT)
- komut- (I)** Hoplatmak (İH)
- komut- (II)** Heveslendirmek, teşvik etmek (İH)
- kon- (I)** Bırakmak (Gİ)
- konak (I)** Konulacak yer (İH)
- konak (III)** Baştaki konak, tepek (İH)
- konak tarıg** Bir cins darı (İH)
- konan-** Nimet sahibi olmak (TZ)
- konaş** Komşu (KK)
- konat** Konulacak, ikamet edilecek menzil (İH)
- konıl-** Konulmak, bırakılmak (KFT)
- konlançı kısrak** Döl veren kısrak (TA)
- koñrağı** Çul (İM)
- koñrov** Çingirak, zil, küçük çan (CC)
- koñruñ** Çul (İM)
- konş** Komşu (TZ)
- konşı** Komşu (CC, DM, İM, KFT, TA)
- koñşı** Komşu (GT)
- konşılık** Komşuluk (İM, KFT)
- konşu** Komşu (CC, Kİ)
- konuqlık** Misafirlik (KFT)
- konuqluk** Misafirlik (Kİ, İM)
- konuş (I)** Komşu (DM)
- konuş (III)** Yağma (BM, TZ)
- konuş- (I)** Bir araya toplanmak, komşu olmak (Kİ)
- konuş- (II)** Savaş meydanında dönüp düşmana hücum etmek (Kİ)
- koñuzan kırt** Gübre böceği, bok böceği (İM)
- kop- (II)** Toz kalkmak, toz yükselmek (BM, Kİ)
- kop- (IV)** Yeniden dirilmek, hortlamak (İM)
- kop- (V)** Ortaya çıkmak, yetişmek, büyümek (BV, Gİ, GT, İN, KF, Kİ, TZ)
- kop- (VI)** Yerinden çıkarmak, sökmek (BM, İM)
- kop- (VII)** Meydana çıkmak, görünmek (MG)
- kopar- (I)** Ortaya çıkarmak, meydana çıkarmak (İM)
- kopar- (II)** Yeniden dirilmek (İM)

ķopar- (IV) Kurmak, imŒa etmek (CC)

ķoparul- (II) Toplanmak (İM)

ķopmaķlıķ Ölümünden sonra dirilmek (CC)

ķopsa- Ney ile ilâhi söylemek, Œarkı söylemek (CC)

ķopuzķı Kopuz çalan, çalgıcı (CC)

ķor (I) Vakit, sıra (Kİ)

ķor (III) Bel bağı, kemer, kuŒak (Kİ)

ķorguy Bülbül (CC)

ķorkıķı Korkan, korkak (KF)

ķorkmaķlıķ Korkma hâli (KFT)

ķorkmazlıķ Korkusuzluk (İN)

ķorkuķı Korkan, korkak (KF)

ķorkunıl- Korkmak (KFT)

ķorla- (At için) yem torbasını görünce boğazından ses çıkarmak (İH)

ķorluķ Fars.+T.. Horlanmış, aŒađılanmış kimse (TZ)

ķormaķ Koku (CC)

ķoru- Kayırmak, saklamak, himaye etmek (İH, TA, TZ)

ķoruķ Olgunlaşmamış üzüm veya meyve (BV, DM, TA, TZ)

ķoŒ (I) Kıran, fal (BM)

ķoŒ- (II) KoŒmak, atlamak (KK, TZ)

ķoŒdaŒ (I) UŒak (BM)

ķoŒdaŒ (II) ArkadaŒ (Kİ)

ķoŒıķı KoŒma yazan, âŒık (CC)

ķoŒucu Haber getiren, peyk, haberci (İH)

ķotaķ TaŒak, yumurtalık (TZ)

ķotar- Tencereden tabağa yemek koymak, boşaltmak (DM, İH, TZ)

ķoťar- Tencereden tabađa yemek koymak

ķoturđan Sivilce, uyuz (BM)

ķov (I) Kor, külün altındaki ateŒ (CC)

ķova Kova (Kİ, İM)

ķovaķ Kepek, pul (CC)

ķovan Arı kovanı (İH)

ķovan- Sevinmek, kıvanç duymak (CC)

ķovanaç Kıvanç, sevinç (CC)

ķovla- İftira etmek, arkasından söz söylemek (Kİ)

ķovđu Oyuk, çukur yer (İH)

ķovra Ekin sapı, ot, saman (CC)

ķovrun- Kavrulmak (TZ)

ķovŒala- KarıŒtırmak, çalkalamak, sallamak (İH)

ķovu Toprak, toz rengi (Kİ)

ķovuķ İçi boş olan oyuk (BV, İH, Kİ)

ķovur- Kavurmak, kızartmak (TZ)

ķovurdaķ Kakırdak (TZ)

ķovurluķ Kavurga, kavrulmuş hububat (TZ)

ķovuŒ Kovuk, oluk, boşluk (CC, MG)

ķovuŒ- Kavuşmak, birleşmek (CC)

ķoy- (II) Hastalığı ortaya çıkmak (Kİ)

ķoy- (III) İzin vermek (İM)

ķoyđaş- Koyun koyuna uyumak (CC)

ķoyın Koyun (Gİ, İN, KF, KFT)

ķoyın- Koyulmak (İM)

ķoyın karındaŒ Kayın birader (TA)

koyma- Yüz çevirmek, engel olmak (TZ)

koyuğluk Yoğunluk, kesiflik (İM)

koymul- (II) (Köpek için) ulumak (Kİ)

koymul- (III) Koyulaşmak (İM)

koymul- (V) Yatırılmak (CC)

koyun- Su dökünmek (İM)

koz Ceviz (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, RH, TA, TZ)

kozak 1. Yeşil kabuklu ceviz ve buna benzer yuvarlaklar (İH) **2.** Çam fıstığı (Kİ) **3.** Kozalak (TZ)

kozar Cam (İM)

kozğalış- Karıştırmak, eşelemek (CC)

kozğar- Sözü çevirmek (TZ)

kozlu helva Kozlu helva, ceviz helvası (İH)

köbelek (II) Çoban köpeği (TZ)

köbürçük Sandık, kutu (TZ)

köçe Bulgur (TZ)

köfün Küfe (İH)

kök (II) 1. Kök, asıl (BM, CC, GT) **2.** Irk, soy (BM)

kök (III) Saman (TA)

kökçek Güzel, pek sevimli, cana yakın (BV, İM, İN, MG, RH)

kökçüber Ucu kırık kılıç (Kİ)

köken Şeftali (TA)

köklük Nesep, soy, sop (İM)

kök nar Çam fıstığı (İH)

kökremek Gök gürlemesi (BM)

köl ayğruv Gece kuşu, baykuş (BM)

kölçük Küçük göl (İM)

kölgeç Başa sarılan nesne, gölgelik (TZ)

kömülgen Şiddetli çamur (Kİ)

kömürçi Kömürcü (DM)

könçek 1. Don, pantolon (CC, Gİ, KF, KFT, KK, TA, TZ) **2.** Pelerin gibi omuza alınan bir elbise (DM, İM)

könçekli kedik Ayakları tüylü bir hayvan (İM)

könçekli kögerçin Paçalı güvercin (İM)

könçük Cep, elbisenin iç cebi (İM)

könder- (I) Uzatmak (BM)

könder- (III) Koymak, bırakmak (MG)

köndür- (I) Yakmak (BV)

köndür- (II) Göndermek, yollamak (İM)

köne Kene (TZ)

könel- Bir şeye kabiliyeti olmak (CC)

könen- (II) Tatmin olmak, memnun olmak (CC, TZ)

könen- (II) Bezenmek, süslenmek (TZ)

könen- (III) Nimet sahibi olmak (TZ)

köne suvı Civa (CC)

köney şu Civa (TA)

könilik Adalet, doğruluk (CC, GT)

könül- Doğru yola girmek, yönelmek (İM)

könülük Adalet, doğruluk (CC)

könülükçe Adilce, adilâne (CC)

köpirek Çokça (KFT)

köplek İlbahar'da açan güzel kokulu nergis çiçeği (İH)

köprüçük Geyrek kemiği (İH)

köptelük *Fars.+T.* Undan ve etten yapılan bir yemek (CC)

köpü- Astarlı elbiseyi silmek (Kİ)

kör- (III) Yardımcı fiil (MG)

kördür- Göstermek (Kİ)

körgüz- (I) Açıklamak, izah etmek (CC)

körgüz- (II) Yaptırmak, yaşatmak (CC)

körgüz- (III) Göz yummak, ses çıkarmamak (CC)

körgüz- (IV) Göstermek (CC, GT, MG)

köri Davul (DM)

körksizlik Çirkinlik (CC)

körküz- Göstermek (Kİ, TZ)

körle- Horlamak, horuldamak, uykuda hırıltılı ses çıkarmak (CC)

körmeklik Görme, görüş, usul, tarz (CC)

körmez Kör, âmâ (KFT)

körövül Set, duvar, bent (CC)

körse- Bir kadınla yatmak için şehveti artmak (Kİ)

kört- Çekmek (TA)

körtül Kuvvetli, şiddetli (Kİ)

körüklürek Güzelce (KFT)

körümli Gösterişli, güzel (CC)

körüvse- Görmek istemek (CC)

köslün- Sıralanmak, dizilmek (İH)

kösnü- Kadınların çiftleşmeye iştahlanması (İH)

kösnük Çok iştahlı, çiftleşmek isteyen dişi (İH)

kösnüyüptür Kısır (TZ)

kötebek Kötebek, gözsüz tarla faresi (İH, TZ)

köstek Atın ayağına vurulan bağ (İH, TZ)

köstekle- Köstelemek, atın ayağına bağ vurmak (TZ)

kösül- Uzanmak (CC)

kösürükle- Atın ayağına zincir takmak (CC)

kösüz tümek Kötebek, gözsüz tarla faresi (BM)

köşek Bir yaşındaki deve, deve yavrusu (BM, Kİ, TA, TZ)

köşene Kubbe (TZ)

köt Göt, oturak yeri, kış (BV, CC, DM, İM, Kİ, KK, TA, TZ)

kötçek Kış, göt (MS)

köten Ham deri (TZ)

kötle- Götünü kullanmak (Kİ, TZ)

kötlen- Götlenmek (TZ)

kövrük Kükürt (CC)

kövrüv Davul (BM)

köy- (II) Eğlenmek, durmak (TA)

köy- (III) Tutmak, alıkoymak (BM)

köy- (IV) Yakmak (BV, CC, İM)

köydürül- Yaktırılmak (İM)

köylü *Fars.+T.* Köylü (KFT)

köynü- Pişmek, olmak, kemâle ermek (İH)

köyülmüş Yanmış, yanık (TZ)

köz (IV) “Könü” kelimesini pekiştirme sözü (CC)

közeri Gözcü, keşif kolu (BM)

közüğü Aynacı (DM)

közüğüçilik Aynacılık (GT)

közinmek Görünmek, ortaya çıkmak (DM)

közsiz Gözü görmeyen (KK, TA)

kreç *Fars.* Kireç (CC)

kristian *Hr.* Hristiyan (CC)

kriv Kenar, ufuk (CC)

ku‘ *Ar.* Başparmak ile bilek arası (İN)

ku‘aş *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

kuba Toprak rengi (Kİ)

kubar- Bozarmak, benzi toprak ve toz rengine dönmek (Kİ)

kubas Çoban köpeği (Kİ)

kubaş Çoban köpeği (BM)

kubh *Ar.* Çirkinlik (GT)

kuburçuğ Kutu (CC)

kubuzçu Kopuz çalan, çalgıcı (İH)

kuduğ Eşek sıpası (DM, KK, TA)

kuffazeyn *Ar.* Eldiven (Gİ)

kuğu Kuğu kuşu (TZ)

kuğuz Oyuk, çukur (İH)

kuhl *Ar.* Göz ilâcı, sürme (BV)

kulağuz Kılavuz, delil (TA)

kulağuzla- Kılavuzluk etmek, delil olmak (TA)

kulağaz Telli turna (BM)

kulampara Oğlancı (TZ)

kulamşa Puşt (TZ)

kulamus *Ar.* Bir bitki (BV)

kulan (II) Eyer kolanı (BV, İN, Kİ)

kulavuz Kılavuz, delil (GT)

kulavuzla- Kılavuzluk etmek, delil olmak (Kİ)

kulluğçı Hizmetçi, maiyet memuru (CC, KFT)

kulmaşlık Sahtekârlık (KFT)

kulna- (At) Doğurmak (Kİ)

kulp Bir şeyin kulpu (Kİ)

kultur- (Su) dalgalanmak, kımıldamak (İH)

kulüb *Ar.* Kalpler (GT)

kuluğ İki yaşındaki koyunun doğurduğu zaman (Kİ)

kulun Bir yaşındaki tay (Kİ, TA)

kulunaçı Gebe kalan tay (Kİ)

kulunç Kulunç (BV)

kulunçağ Küçük tay, taycık (TA)

kulunla- Bereket saçmak (CC)

kum (II) Dalga, fırtına (İH, TA)

kum (IV) Kum üzerinde falcılık yapma (Kİ)

kumartkı Miras, geride kalan (CC)

kumâş (I) *Ar.* Kumaş (Gİ, GT, İN, KF, MS)

kumâş (II) *Ar.* Satılacak mal, eşya (İM)

kumçı Kum üzerinde falcılık yapan (Kİ)

kumğan İbrik (TZ)

kumkuş Kuş sürüsü (TZ)

- ķumlaķ** Şarap (TA)
- ķumral** Kumral (Kİ)
- ķumravu** an (Kİ)
- ķun** Gu, kuvvet, takat (CC)
- kn** *Fars.* Kı, makat (GT)
- ķuna** İki yaşındaki dana (TZ)
- ķunaın** Üç yaşına girmemiş dişi buzağı (İM)
- ķunan** Üç yaşındaki tay (TA)
- ķund** *Ar.* Vitir namazının son rekâtında okunan dua (MS)
- ķunt** *Ar.* Vitir namazının son rekâtında okunan dua (Gİ, İM, KF)
- ķupturğa** Kemerin sağ tarafında taşınan deri anta (Kİ)
- ķur (I)** Zarar, zıyan (TA)
- ķur (II)** Yaşıt, emsal, akran (Kİ)
- ķur (III)** Kemer, kuşak, bel bağı (CC, İM, TA)
- ķur (IV)** Defa, kez, kere (İN)
- ķur-** (III) Ok atmak (TA)
- ķur‘a** *Ar.* Kura, ad çekme, çekiliş (İM, KFT)
- ķura-** Eksilmek, azalmak (Kİ)
- ķuraķlık** Kuraklık (GT)
- ķurbağa** Kurbağa (BM, İH, Kİ, RH, TA, TZ)
- ķurbet** *Ar.* 1. (Allah‘a) yakınlık (GT)
2. Akrabalık, yakınlık (İM)
- ķurbuğa** Kurbağa (DM)
- ķur** elik (CC, TA)
- ķurdan** Hanere, boğaz (İH)
- ķurdemana** *Ar.* Bir bitki (BV)
- ķurdeřeni** Kurdeşen de denilen bir tür hastalık (İH)
- ķureyř** *Ar.* Hz. Muhammed‘in mensubu olduğu Arap kabilesi (İM)
- ķureyři** *Ar.* Kureyşli, Kureyş kabilesinden olan (İM)
- ķurğan (III)** At ahırđ (TA)
- ķurğan (IV)** Kubbe (TZ)
- ķurğař** Atmaca kuşu (TZ)
- ķurğařunla-** Kurşunlamak, kurşun sürmek (İM)
- ķurğul** Orta yaşta olan (TA)
- ķurğuş** Kuruş (BV)
- ķurla** Defa, kere, kez (BV, CC, GT, MG)
- ķurluķ** Meşin torba, tulum, tuluk (İH)
- ķurma** *Ar.* Hurma, hurma ağacının yemişi (BM, KK, TA, TZ)
- ķurrasa** Kitap, mukaddes kitap (BM)
- ķurř** *Ar.* Yuvarlak (İM)
- ķurřa** *Ar.* Görünen, yuvarlak ve düz yz (GT)
- ķursak (II)** Sidik torbasđ (CC)
- ķurřa** Parça (BV)
- ķurřovla-** Kemerle bağlamak, sarmak (CC)
- ķurtak** Boynuzdan yapma boru (Kİ)
- ķurtķa** Yaşlı kadın (CC)
- ķurttuķ** Tepici, kapıcı, haşarı hayvan (İH)
- ķurtul-** Kurtulmak (Gİ, GT, İM, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ)
- ķurřuman** Bezelye (DM)
- ķurřuř** Kavun, karpuz kabuğu (TA)

- ķuruęı** Bir cins doğan kuşu (Kİ)
- ķurul-** (III) Oturmak, ikamet etmek (TZ)
- ķurulęan** Tırnak dibinde çıkan bir cıiban (İH)
- ķurulta** Kurultay (CC)
- ķuruluķ** Kuruluk, kuru olma (RH)
- ķurum** Kurum, is (İH)
- ķurunçuķa** Cüce (TZ)
- ķurvalı** Kavlıç, oturak (TZ)
- kūs** *Fars.* Kös, büyük davul (GT)
- ķuşęun** Atın kuyruğu altından geçirilen kayış (TA)
- ķuşķun** Atın kuyruğu altından geçirilen kayış (TA)
- ķusmak** Kusuntu, kusmak (TZ)
- ķustun-** Sık ve şiddetli nefes almak, içini çekmek, inlemek (CC)
- kūşe** *Fars.* Kōşe (GT)
- ķuşluk** (I) Kuşluk vakti, sabah ile öğle arasındaki vakit (BV, İM, Kİ, KK, TA, TZ)
- ķuşluk** (II) Kuşları vurmaya özgü geniş ok (Kİ)
- ķūt** *Ar.* Yiyecek, gıda (GT, İM)
- ķut-** Karıştırmak (TA)
- ķutan** Bir kuş (TZ)
- ķutķaruvsa-** Kurtulmayı istemek (CC)
- ķutlula-** Kutlamak (TA)
- ķuņn** *Ar.* Pamuk (GT)
- ķuttul-** Kurtulmak (CC)
- ķutuķ** Yabanî eşek yavrusu (BM, Kİ)
- ķutuluş** Kurtuluş (CC)
- ķutuz** (I) Hayvanların boynuna asılan tüy (Kİ)
- ķutuz-** (I) Hiddetlenmek, kudurmak, çıldırmak (İH, TZ)
- ķutuz-** (II) Terbiyesizlik etmek (İH)
- ķuv** (I) Soluk, uçuk sarı (CC)
- ķuv** (II) Kuğu kuşu (BM)
- ķuv** (III) Boş, kof (CC)
- ķuvar-** (Ağaç için) sararmak, solmak (GT)
- ķuvasla-** Cimrileşmek (TZ)
- ķuvuķ** Kovuk, süprüntü (CC)
- ķuvvetlūsüz** *Ar.+T.* Güçsüz, kuvvetsiz (KFT)
- ķuvuruķ** (I) Kıvrılmış (BV)
- ķuvuruķ** (II) Kavrulmuş (BV)
- ķuyşķan** Atın kuyruğu altından geçen kayış, kuskun (CC)
- ķuyul-** Coşmak, neşelenmek, coşturmak (BM)
- ķuyum-** Kalıba dökmek (TZ)
- ķuz** Güneş dokunmayan yer (Kİ)
- kūz** *Ar.* Çanak, tas (Gİ, İM, KF)
- ķuzah** *Ar.* Renk renk çizgi (İM)
- kūze** *Fars.* Testi (GT)
- ķuz ol-** Pahalanmak (BM)
- kūç** (I) Güç, zor (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH)
- kūçegen** Kartal (TA)
- kūfiye** *Ar.* Başa örtülen bir tür örtü, takke (Gİ, KF, MS)
- kūflen-** Kūflenmek (TZ)

küfrülük *Ar.+T.* Allah'a inanmamazlık (İM)

küfye *Ar.* Ancak geçinebilecek kadar olan yiyecek (KFT)

küher *Fars.* Cevher (TZ)

kükel *Moğ.* Yabanî erik, kara diken (CC)

kükevür İbrik (TZ)

kükün Yaban arısı, erkek eşek arısı (BM)

kül- (II) Koyun keserken ayağını bağlamak (Kİ)

külâf *Fars.* Gül (BV, CC)

külfet *Ar.* Külfet, zahmet (Gİ, GT, İM, KFT)

külüçe *Fars.* Külçe (İH)

külik Çabuk, hızlı (CC)

külit- Acı duymak, acı çekmek yakınmak (BM)

külküç Kadınların başlarına bağladıkları bez (Kİ)

külte (I) Balta sapı (İH)

külte beg Dolambaçlı, çember, çelenk (CC)

kültkün Gülüş, gülme (CC)

külünk Kazma (İH)

küme Hasır (Kİ)

kümeyt *Ar.* Koyu kırmızı at (RH)

kümüşlik Gümüslük (KFT)

kümüşlik Gümüslük (KFT)

kümü Hasır (Kİ)

kümüşli Gümüslü (İM)

kümüşlü Gümüslü (KFT)

künç *Fars.* Köşe (GT)

künçük Cep, elbisenin iç cebi (Kİ)

künd *Fars.* Alık, ebleh, anlayışsız (İH)

künder Bir bitki (BV)

kündüs Bir bitki (BV)

küne şufi Civa (İM)

künen Gelincik (TA)

künlen- Şaşmak, hayret etmek (TA)

künyet *Ar.* Bir kimsenin adı, soyadı vb. gibi hususiyetleri gösteren kayıt (Gİ, İM, KF, KFT)

küpe Küpe (KFT, Kİ, TZ)

kürdük- Didinmek, çırpınmak, kıvrınmak (İH)

küre *Fars.* Maden eritme fırını, döküm ocağı (CC)

kürken Gürültü, asker arasında kargaşalık (BM, Kİ)

kürkül- Gürültü etmek (TZ)

kürreş *Ar.* Bir bitki (BV)

kürt Ayva (Kİ)

kürt kürt ye- Kütür kütür yemek (İH)

kürtün 1. Eyer keçesi (İH) **2.** Adı palan (Kİ)

kürüd- Kırıtmaq, büyüklük göstermek (İH)

kürünçük Cep (TA)

küs- **1.** Küsmek, darılmak (KK, TA, TZ) **2.** Kızmak (KK)

küse- (I) Ateşi karıştırmak (Kİ)

küsemek Arzu, istek (CC)

küsenç Arzu, hasret, talep (BV, CC)

küsküben Ok atmanın beş temelinden biri (İN)

küsûf *Ar.* Güneş tutulması (Gİ, KF)

küsük Didilmiş pamuk külçesi (Kİ)

küşek (I) Melez (KFT)

küşek (II) Deve yavrusu (TA)

küşen- Tekrarlamak (CC)

küştüvan *Fars.* Okun arkasındaki kelebek (İN)

küştüvansız *Fars.+T.* Küştüvanı olmayan ok (İN)

küştüvansuz *Fars.+T.* Küştüvanı olmayan ok (İN)

küşünsiz Zayıf, güçsüz (KK)

küt Ayağı düşük, kesik, kırık, basamaz, topal (İH)

kütle- (I) Gütmek, otlatmak (TZ)

kütle- (II) Küt etmek, küt diye ses çıkarmak (Kİ)

L

lā *Ar.* Olumsuzluk edatı, -sız, siz (GT)

labd *Ar.* Çukur, mezar (İM)

lā-büdd *Ar.* Gerekli, muhakkak (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)

lā-cerem *Ar.* Şüphesiz, elbette (GT)

laçato Bir çeşit çizgili örtü (CC)

lā-ğayr *Ar.* (Bundan) başkası değil (MG)

lağan *Yun.* Lâhana (CC)

lahn *Ar.* Nağme, ezgi (İM)

lā ilāhe *Ar.* “İlah yoktur.” (İM)

lā ilāhe illallāh *Ar.* “Allah’tan başka Tanrı yoktur.” (Gİ, İM)

lā ilāhe illallāh muḥammedün resūlullāh *Ar.* “Allah’tan başka Tanrı yoktur (ve) Allah büyüktür.” (İM)

küttāb *Ar.* Kelimenin asıl anlamı katipler olmasına rağmen eserde mektep, okul manasında kullanılmıştır (GT)

kütüb *Ar.* Kitaplar (KFT)

küvelek Sütün sağıldığı kova (Kİ)

küvezlü Kibirli, heybetli, taşkın, coşkun, yaramaz (CC)

küvüldür Balıkçıl kuş (TZ)

küvür- Yöneltmek, doğrultmak, götürmek (CC)

küy- (I) Beklemek, sabretmek (CC, KFT)

küye Kaynana (TZ)

küye Bekleyen (CC)

küz (II) Kez, kere, defa (Kİ)

küzbere *Ar.* Kişniş, tere (BV, RH)

lak (II) Şaşkıncı durumda söylenen bir kelime (Kİ)

laķıķ *Ar.* Yeni doğmuş ve sokağa bırakılmış çocuk (Gİ, İM, KF, KFT)

lām *Ar.* Arap alfabesinin 23. harfi (Gİ, İM)

lā-nazīr *Ar.* Eşsiz, benzersiz (MG)

lanķurt Domuzlan böceği (DM)

last Ham ipek (CC)

lāşā *Fars.* Leş, ceset (DM)

lā-şekk *Ar.* Şüphesiz, gerçek oluşundan şüphe edilmeksizin (GT)

latıķ *Ar.* Bir Bitki (BV)

laķıflıķ *Ar.+T.* Yumuşaklık (RH)

lā-vallāh *Ar.* “Vallahi hayır.” (GT)

lay Yan, kat, nezd (İH)

lā-ya‘lem *Ar.* Cahil, bilmez (GT)

lazen *Ar.* Bir bitki (BV)

lazuğ *Ar.* Bir hastalık (BV)

le‘anehullāh *Ar.* “Allah ona lânet etsin.” anlamında bir beddua (İM)

lebbeyk *Ar.* “Buyrunuz, emrediniz.” anlamında bir söz (Gİ, İM, KF)

leben *Ar.* Bir bitki (BV)

leblāb *Ar.* Sarmaşık (BV)

leblebü *Fars.* Leblebi, nohut (Kİ, TZ)

leclāc *Ar.* Satranç oyununun mucidi, kumarbazların piri, oyunların ustası (GT)

legün Fıçı (DM)

lehce *Ar.* Lehçe, konuşma dil anlamına gelen bu kelime Gülistan Tercümesinde “ses” anlamında kullanılmıştır. (GT)

lenger Lenger, çapa demiri (İH)

leñger Lenger, çapa demiri (CC)

levn *Ar.* Renk (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, RH)

levş *Ar.* Pislik, kir (İM)

levünli *Ar.+T.* Renkli (RH)

levz *Ar.* Badem (İM)

leylī *Ar.* Leylâ ve Mecnun mesnevîsinin kadın kahramanı (GT)

leyyin *Ar.* Yumuşak (MG)

lirp Ansızın (Kİ)

li‘ān *Ar.* Karı ile kocanın hâkim huzurunda din kurallarına uygun olarak dörder defa şهادette bulunduktan sonra karşılıklı nefislerine lânet okumaları (İM, KFT)

libāka(t) *Ar.* Binicinin iyi hareketleri, ustalık (MG)

libās *Ar.* Elbise (GT)

licām *Ar.* Hayvanın ağzına vurulan gem, dizgin (KF, KFT, MG, İN, RH)

licāmla- *Ar.+T.* Gemlemek, dizginlemek (RH)

licāmsız *Ar.+T.* Gemsiz, dizginsiz (RH)

lifāfe *Ar.* Sargı (İM)

liff *Ar.* Çul serdirmek (BV)

lift *Ar.* Şalgam (BV)

lihā *Ar.* Sakallar (BV)

li-hāzā *Ar.* Bundan dolayı (KFT)

li’llāh *Ar.* “Allah için” (İM)

lim Salyangoz (DM)

livā *Ar.* Bayrak (Gİ, KF)

livāṭā *Ar.* Erkek erkeğe cinsi sapıklık (Gİ)

loda Sürülmüş zahire yığı (İH)

loğ Damları düzeltmek için kullanılan taş (Kİ)

loğla- Damın üzerini taşla düzeltmek (Kİ)

lor (I) Peynir suyuna süt veya yoğurt katarak yapılan yiyecek (BV)

lor (II) *Ar.* Keçi veya koyun doğurduktan sonra üç gün zarfında onun sütünden yapılan peynir (Kİ)

lök 1. Yedi yaşındaki deve (BM) **2.** Asil, iyi cins deve (Kİ)

Luḡmān *Ar.* Lokman hekim, meşhur hekim ve bilge (GT)

Luṭ *Ar.* Lut peygamber (GT)

lūbbed *Ar.* Yün (KFT)

lūbed *Ar.* Yün (MS)

lūben Bir bitki (BV)

lūff *Ar.* Sarmak, sarınmak (Gİ)

lūk Nar ağacına benzeyen bir ağacın zamkı (BV)

lūle Emzik (İH)

lūzen Bir bitki (BV)

M

ma *Ar.* Aşık kemiğinin üstündeki sinir (BV)

ma‘ana *Ar.* Tarz, karakter (CC)

ma‘aş *Ar.* Maaş (GT)

ma‘āyine *Ar.* Göz ile, bizzat (GT)

mabṭūn *Ar.* Karın ağrısı (BV)

maçı Kedi (CC, GT, Kİ, TA, TZ)

ma‘de *Ar.* Mide (BV, GT)

mādeme *Ar.* Devam ettikçe, süresince (KF)

mafāşıl *Ar.* Eklemler (MG)

ma‘füv *Ar.* Affedilmiş, bağışlanmış (İM)

mağat *Moğ.* Muhakkak, şüphesiz, gerçekten (CC, İM)

mağdanos *Ar. Fars.* Maydanoz (İH)

mağfıret *Ar.* Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması (Gİ, İM, KF)

mağla- Ezan okumak (KK)

mağribī *Ar.* Batılı, Faslı ve Kuzey Afrika halkından

mağz (I) *Ar.* Beyin (GT)

mağz (II) *Ar.* İç (GT)

mah *Ar.* Nah, işte (İH)

maḥafte *Ar.* Deve, katır gibi bineklerin sırtına konulan ve içine iki kişi oturabilecek vasıta (İM)

mahak *Ar.* Mihenk (CC)

mā-ḥazar *Ar.* Hazır bulunan şey (GT)

maḥcūb *Ar.* Kapalı, örtülü (GT)

maḥcūr *Ar.* Malını kullanmaktan engellenen (KFT)

maḥḍar *Ar.* Hazır olma, mahkeme sicili (KFT)

maḥdūm *Ar.* Kendisine hizmet edilen, efendi (GT)

maḥfī *Ar.* Gizli, saklı (Gİ, KF)

maḥfil *Ar.* Toplantı yeri, oturup görüşülen yer (GT)

maḥfūz *Ar.* Korunmuş, saklanmış (GT)

maḥḥāre *Ar.* Deve üstüne oturtulan ve iki kişinin oturduğu odacık (GT)

Maḥmūd *Ar.* Peygamberimiz, Hz. Muhammed (KF)

maḥmūd naḥlesi *Ar.* Kûfe'den Hicaz'a giderken üçüncü konak yeri (GT)

maḥrec *Ar.* Çıkış noktası, bir harekete başlama noktası (BV, İM, KF, MG)

maḥrem *Ar.* Dinen kadının kendinden kaçmadığı erkek (İM)

maḥsūb *Ar.* Sayılmış (İM)

maḥz *Ar.* Katıksız, saf (İM)

maḥ‘ad *Ar.* Oturak yeri, kış (BV, Gİ, İM, RH)

maḥal (I) *Ar.* Bir bitki (BV)

ma‘ḳale *Ar.* Kan pahası (İM)

maḳāmāt *Ar.* Nutuk tarzında söylenen sözler (GT)

maḳlūb *Ar.* Ters çevrilmiş, altı üstüne getirilmiş (İM, İN, MG)

mağra'a *Ar.* Kamçının ağaç kısmı (MG)

mağrîf *Ar.* Melez ot (BV)

mağsüm *Ar.* Taksim edilmiş, ayrılmış (GT)

mağsüre *Ar.* Camilerde etrafı parmaklıklı yüksek yer (İM)

mağta Övme, medih (TZ)

mağta *Ar.* Kesit (BV)

mağtel *Ar.* Öldürülen yer (RH)

mala *Fars.* Mala, sıvama aleti (İH)

Malâtiyye *Ar.* Malatya (GT)

ma'lef *Ar.* Samanlık (BV)

mâllan- *Ar.+T.* Mal almak, servet edinmek (İM)

mâllık *Ar.+T.* Malla ilgili, mallık nesne (İM, KFT)

ma'lüm (II) *Ar.* Para (GT)

mā-mezā *Ar.* Geçmiş şeyler, olan biten (GT)

mamlaha (I) *Ar.* Tuzlu yer (BV)

mamlaha (II) *Ar.* Bir bitki (BV)

mamraḥ Kurt yavrusu (TZ)

mamuḳlı Pamuklu (İM)

mamuḳlu Pamuklu (İM)

mān *Fars.* Ev, bark, yuva (GT)

mañ Ezan (İM)

maña Bana (GT, İM, TA)

manaş Dörtte bir (TA)

manaysız Sınırsız, hudutsuz, ölçüsüz (CC)

mandalla- Kilitlemek, sürgüyü sürgülemek (İH)

mağdanus *Ar. Fars.* Maydanoz (CC)

mağla- Ezan okumak (TZ)

mağra- Melemek (CC)

mağkağak Mankafa, uyuşuk (CC)

mañkav Mankafalık (BV)

mañla- Bağırmak (GT, TZ)

manna *Hr.* Kudret helvası (CC)

mantar *Rum.* Mantar (İH)

mār *Fars.* Yılan (GT)

marcumak *Fars.* Mercimek (CC)

ma'refe *Ar.* Atın yelelerinin bittiği yer (RH)

marul *Yun.* Marul (CC, İH, TZ)

masra *Fars.* İplik sarılan kamyş, masura (İH)

maştaba *Ar.* Sedir, seki (İM)

maşad *Ar.* Mezarlık, kabristan (İH)

ma'tak *Ar.* Dururken güzel görünen ancak yürürken sıfatı değişen at (BV)

maṭbah *Ar.* Mutfak (GT, KFT)

ma'tel *Ar.* Bilmece (CC)

maṭlablayın *Ar.+T.* İstenilen şekilde, arzu edilircesine (GT)

maṭlüb (II) *Ar.* Hasımının ön tarafında olan kişi, kaçan (MG)

maṭlübāt *Ar.* İstenilen şeyler (MG)

matrāk (I) *Ar.* Değnek, sopa (KFT)

matrāk (II) *Ar.* Uzun ok (İM)

matuh semelen- *Ar.+T.* Akli ermez olmak, şaşırarak, bunamak (İH)

ma'ün *Ar.* Maun (BM)

mā-verd *Ar.Fars.* Gül suyu (GT)

mavla- (Kedi) miyavlamak (İH)

māya *Ar.* Kuzu midesinde yapılan peynir mayası; her nevi maya (İH, TZ)

mayak Hayvan pisliği (TA)

mayan Başlıca, esas olarak (CC)

mayrıl- Eğilmek (TZ)

maytı Sopa, değnek (TZ)

māzī *Fars.* Mazı, pelit ağacı (BV, İM, TZ)

māzū *Fars.* Mazı, pelit ağacı (BV, İH, KFT)

ma'zūl *Ar.* Azledilmiş, uzaklaştırılmış (GT, KFT)

ma'zulluk *Ar.+T.* Azledilmiş olma (GT)

me'ākıl *Ar.* Kan bahaları (İM)

mecālis *Ar.* Meclisler (GT)

mecāz *Ar.* 1. Kelimeyi benzetme yoluyla başka bir anlamda kullanma (Gİ, İM) 2. Gerçeğin zıddı (Gİ, KF)

Mecnūn *Ar.* Leylâ ve Mecnun hikâyesinin erkek kahramanı (GT)

mecnūnlik *Ar.+T.* Delilik, aklını yitirme hâli (KFT)

mecūsiyye *Ar.* Ateşe tapan kadın (İM)

meçele Sert kabuk, deri (CC)

meçik Topuz (İH)

med *Ar.* Ok atarken hedefe dikkatli bakmak (İN)

meddāh *Ar.* Çok methedici, metheden (GT)

medhal *Ar.* Girecek yer, kapı (GT)

medhar *Ar.* Övünülen, övünmeye değer olan (GT)

medid *Ar.* Uzun (GT)

medīne *Ar.* Şehir (İM, İN)

Medīne *Ar.* Arabistan'da bulunan Medine şehri (KF)

mefāze *Ar.* Sığınılacak yer (İM)

meflūc *Ar.* Felçli, felç olmuş (İM)

mefred *Ar.* İri yarı, çirkin (İH)

meğal *Ar.* Bir hastalık (BV)

meğas (I) *Ar.* Göbek burmak (BV)

meğas (II) *Ar.* Bir bitki (BV)

meğaz *Ar.* Bir bitki (BV)

mehcūr *Ar.* Terk edilmiş, uzaklaşmış, ayrılmış (GT)

mehek *Ar.* Ayar taşı, mihenk taşı (GT)

mehrecān *Fars.* Eski İranlıların iki büyük bayramından biri olup Güneş ayınının 16. günü (Gİ, KF)

mekārim *Ar.* Keremler (GT)

mekīn *Ar.* Yerleşen, oturan (MG)

mekkäre *Ar.* Çok hileci, düzenbaz kadın (GT)

Mekke *Ar.* Arabistan'da bulunan Mekke şehri (GT, KF)

Mekketullāh *Ar.* Mekke şehri (KF)

Mekkī *Ar.* Mekke'ye ait, Mekkeli (BV)

mekkin *Ar.* Bir yerde sabit olma (İM)

mekseb *Ar.* Kazanç (GT)

mektāf *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

mekūk *Fars.* Mekik, dokumacılıkta kullanılan masuralı alet (İH)

melāhat *Ar.* Güzellik (GT)

melāl(et) *Ar.* Usanç, bikkınlık (GT)

melāmet *Ar.* Ayıplama, kınama, azarlama (GT, İM)

mele- Melemek (Kİ)

melik *Ar.* Hükümdar, melik (GT, İM, İN, MG, RH)

melül *Ar.* **1.** Usanmış, bezmiş, bıkmış (GT, İM, MG) **2.** Mahzun, hüznü (GT)

melüllik *Ar.+T.* **1.** Bıkkınlık, usanmışlık (GT, İM) **2.** Mahzunluk, hüznü olma (GT)

melüllük *Ar.+T.* **1.** Bıkkınlık, usanmışlık (GT) **2.** Mahzunluk, hüznü olma (GT)

memreç *Ar.* Ayı yavrusu (Kİ)

me'mün *Ar.* Emin, korkusuz (MG)

memzūc *Ar.* Mezzolunmuş, karıştırılmış (GT)

men (II) Benzeyiş (Kİ)

meñ (II) Kaş (Kİ)

menāfi' *Ar.* Menfaatler, yararlar (GT)

menāķıb *Ar.* Övünülecek vasıflar, menkıbeler (Gİ)

menāhī *Ar.* Yasaklanmış şeyler, günah, haram (GT)

menāsik *Ar.* İbadetin rükünleri (İM)

mañdeş koy- Bağdaş kurarak oturmak (İM)

mendil *Ar.* Mendil (İM)

meneviş Bir dağ yemişi (İH)

menfa'ath *Ar.+T.* Yararlı, faydalı (BV, İM, İN)

menfeşe *Ar.* Boyuna takılan bir nesne (KFT)

menhī *Ar.* Dinen yapılması yasaklanmış olan, haram olmuş (Gİ, İM, KF, KFT, MS)

menim Benim (GT)

meniñ Benim (GT)

meñiz (II) Gibi (GT)

menķül *Ar.* Nakledilmiş (İN)

mennān *Ar.* Çok ihsan eden, veren (Gİ, KF)

meñsefe (I) *Ar.* Havlu (Gİ, KF)

meñsefe (II) *Ar.* Konu (MS)

meñüdeş Başka birisi ile ebedî olan (CC)

meñzeş bol- İhtiyar ve zaruretten müşkil durumda kalmak (Kİ)

menzile(t) *Ar.* Derece, rütbe (Gİ, GT, İM, Kİ)

merbüye *Ar.* Akkar usaresi (BV)

mercemek *Fars.* Mercimek (BM, KK, TA)

mercimek *Fars.* Mercimek (DM, Kİ)

merdemen *Fars.* Merdiven (İH)

merdimen *Fars.* Merdiven (TZ)

merħale *Ar.* Menzil, konak (İM)

merkeb *Ar.* Eşek (Gİ, İM, KF)

merküb *Ar.* Binit, üzerine binilmiş (BV)

merrāt *Ar.* Defalar, kereler (GT)

mersüm *Ar.* (Resmedilmiş, resmî) maaş (GT)

mertemen (I) *Fars.* Merdiven (İH)

mertemen (II) *Fars.* Tavan kirişi (Kİ, RH)

mervaha *Ar.* Yelpaze (İM)

Meryem *Ar.* Hz. İsa'nın annesi (KF)

merzencüş *Ar.* Sıçanotu (BV)

meşābīħ *Ar.* Kandiller, aydınlatıcı nesnelere (GT)

mesācid *Ar.* Mescitler (İM)

meşākifi *Ar.* Sol dizi yere koyarak ok atma (İN)

mesākīn *Ar.* Miskinler (GT)

me'sem *Ar.* Günah, kabahat, suç (Gİ)

meşhūk *Ar.* Dövülerek toz hâline getirilmiş (KF)

meskenet (I) *Ar.* Fakirlik, yoksulluk (GT)

meskenet (II) *Ar.* Gururlu olmamak (MG)

mesned *Ar.* Rütbe, derece, makam (GT)

mesnūn *Ar.* Sünnet olan şey (İM)

meste Şey, nesne (DM)

mestūr (I) *Ar.* Namuslu (Gİ, GT)

mestūr (II) *Ar.* Gizli, örtülü, kapalı (İM, KF, KFT, MG)

mestürlik *Ar.+T.* Örtülülük, gizlilik (KFT)

mes'ūd *Ar.* Mutlu, saadetli, bahtlı (KF)

meş'ale-dār *Ar.Fars.* Meşaleci (GT)

meş'ari'l-ḥarām *Ar.* Hac zamanında Kâbe'de ziyaret edilen muayyen yer (İM)

meş'āyih *Ar.* Şeyhler (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

meşeş *Fars.* Atın ayaklarında ceviz gibi olan şişlik (BV, RH)

meşgale *Ar.* Uğraşılan iş, meşguliyet (MG)

meşgüllük *Ar.+T.* Bir işle uğraşma, meşgul olma (GT)

meşhed *Ar.* Bir adamın şehit olduğu veya şehidin gömüldüğü yer (İM)

meşkūk *Ar.* Şüpheli (İM)

meşkūr *Ar.* Şükredilmiş (İN)

meşrū' *Ar.* Dinen yapılmasına izin verilen (Gİ, İM, KF)

meşveret *Ar.* Danışma, meşveret (GT, KFT)

meṭāli' *Ar.* Doğacak yerler (Gİ, İM, KF)

metbū' *Ar.* Kendisine uyulan (Gİ, İM, KF)

mevc *Ar.* Dalga (GT)

meveddet *Ar.* Sevgi, muhabbet (GT)

mev'ıza *Ar.* Öğüt, vaaz (GT)

mevḫūf *Ar.* Durdurulmuş, bağlanmış (BV, İM, KFT)

mevşūf *Ar.* Vasıflanmış (GT)

mevt *Ar.* Ölüm (Gİ, GT)

mevzi' *Ar.* Yer (MG)

mevzūn *Ar.* Ölçülü, vezinli (GT)

meydānsız *Ar.+T.* Ok kirişinin kulaklarının olmaması (İN)

meysūm *Ar.* Uğursuz, mel'un (GT)

mezyer *Ar.* Peştemal (İM)

mezī *Ar.* İdrardan önce gelen meniye benzer koyuca beyaz sıvı (KF)

mezīd *Ar.* Çoğalma, artma (GT)

mezīyy *Ar.* İdrardan önce gelen meniye benzer koyuca beyaz sıvı (KF)

meziyyet *Ar.* Meziyet, üstünlük (GT)

mezy *Ar.* İdrardan önce gelen meniye benzer koyuca beyaz sıvı (İM)

me'zūn *Ar.* İzinli, bir konuda kendine izin verilmiş (KFT)

mīḥ *Fars.* Çivi, mıh (CC, DM, GT)

mıhla Su taksimi için kullanılan taş (BV)

mıhla- *Fars.+T.* Çivilemek, çivi çakmak (Kİ, TZ)

mıhla- *Fars.+T.* Çivilemek, çivi çakmak (Kİ)

mıhlay Su taksimi için kullanılan taş (BV)

mırhı *Ar.* Yumuşak (KF)

mışırılı *Ar.+T.* Mısırlı (KK)

mısmıl Temiz (İH)

mışır *Ar.* Mısır (BV, GT, İM, KF, KFT, MG, TA)

Mışırî *Ar.* Mısırlı (BV, GT)

mışırî *Ar.* Bir kılıç çeşidi (MG)

mışmış *Ar.* Zerdali, kayısı (İM)

mi Soru edatı (KF)

mi'cer *Ar.* Baş örtüsü (İM)

miftāh *Ar.* Anahtar (Gİ, GT, KF, MS)

mihmāz *Ar.* Çizme mahmuzu (MG, RH)

mihmāzla- *Ar.+T.* Mahmuzlamak, mahmuzla ata vurmak (BV, MG)

mihricān *Fars.* Eski İranlıların iki büyük bayramından biri olup Güneş ayının 16. günü (İM)

mihter *Fars.* Yüksek rütbeli hizmetkâr, çavuş (GT)

mıhāt *Ar.* Mekke yolu üzerinde hacıların ihrama girdikleri yer (İM)

Mikāyil *Ar.* Dört büyük melekten biri (GT)

miktāt *Ar.* Bir yara çeşidi (BV)

mīl (I) *Ar.* Göze sürme çektikleri şey (İM)

mīlḥ *Ar.* Tuz (BV)

mīm *Ar.* Arap alfabesinin 24. harfi (Gİ, KF)

minā *Ar.* Mekke'de bir yer adı, Arafat ile Kâbe arasında hacıların şeytan taşladıkları yer (KF)

mindīl *Ar.* Mendil (İM)

minen- Binilmek (KK)

minez Pınar, çeşme (Kİ)

minil- Binilmek (BV, TZ)

miniş Biniş (KK, RH)

minmiş Binici (KK)

mīrāşçı *Ar.+T.* Vâris, mirasçı (KFT)

miraz Bir bitki (BV)

mirret *Ar.* Ölen bir kimsenin yakınlarına bıraktığı mal, mülk (CC)

miron *Ar.* Merhem (CC)

mirre *Ar.* Öd (BV)

mirvaḥa *Ar.* Yalpaze (GT)

mīşāk *Ar.* Sözleşme, anlaşma (İM)

mişkāl *Ar.* 24 kırıtlık bir ağırlık ölçüsü (BV, Gİ, İM, İN, KF, KFT)

mişleş- *Ar.+T.* Benzeşmek, eş olmak (İM)

mismār (I) *Ar.* Ensiz çivi (BV, GT, İM)

mismār (II) *Ar.* Kılıç korkuluğu (MG)

mişmiş *Ar.* Kayısı, zerdali (CC)

miyānçi *Fars.* Titiz (CC)

mīzāb *Ar.* Suyolu, oluk (İM, KFT)

mizāc *Ar.* Bünye, tabiat, mizaç (GT)

mizersüz *Ar.+T.* Peştemalsiz (KFT)

mohdak *Moğ.* Küt, kör (CC)

mona- İhtiyarlıktan ne yaptığını bilememek, bunamak (İH)

mondobarı Bir çeşit çizgili bez (CC)

mor Mor renk (İH)

mu Bu (BV, GT, İN, TA, TZ)

mu'ahhar *Ar.* Sonda olan, sonraki (Gİ, KF)

mu'ākīb *Ar.* Cezalandıran, cezalandırıcı (GT, İM)

mu'ālece *Ar.* İlâç yapma, tedavi (GT)

mu'arrec *Ar.* Esnek (MG)

mu'arref *Ar.* Bildirilmiş, tanımlanmış (İM)

mu'aşfar *Ar.* Bir cins çiçek (İM)

mu'ātib *Ar.* Azarlayan, paylayan, çıkışan (GT)

mu'aṭṭal *Ar.* Kullanılmaz (MG)

mu'avved *Ar.* Hazırlıklı, idmanlı (MG)

mu'azzez *Ar.* Aziz, saygı gören (GT)

mu'cib *Ar.* Hayrete düşüren, şaşkınlık veren (GT)

muḍar *Ar.* Bir kabile adı (KFT)

muḍārebe *Ar.* Vurma, vuruş (KFT)

muḍiḥa *Ar.* Kemiğin görüldüğü yara (KFT)

mufāraḳat *Ar.* Ayrılık, ayrılma (GT)

mufarraḳ *Ar.* Ayrılmış (KF)

muḡ *Fars.* Zerdüş rahibi, ateşe tapan (BM, İM)

muḡannī *Ar.* Şarkı söyleyen, şarkıcı (GT)

muḡāylān *Fars.* Deve dikenini (GT)

muḡra Bulanıklık (BV)

muḡāba *Ar.* Korku, çekingenlik (MG)

muḡaddis *Ar.* Hadisçi, hadis nakleden (KFT)

muḡālif *Ar.* **1.** Aykırılık gösteren, aykırı, uygunsuz (Gİ, GT, İM, İN, MG) **2.** Karşıt, çapraz (KFT)

muḡallil *Ar.* Analiz yapan, tahlil eden (İM)

Muḡammed *Ar.* Hz. Muhammed (KF)

muḡannat *Ar.* Korkak, kadın mizaçlı, edepsiz (GT)

muḡanneş *Ar.* Kadınlaşmış erkek (KFT)

muḡārif *Ar.* **1.** Tahrif eden, bozan (GT) **2.** Hilekâr, düzenbaz (GT)

muḡarref *Ar.* Tahrif edilmiş, değiştirilmiş (Gİ, KF)

muḡās *Ar.* Demir (İN)

muḡāsebe *Ar.* **1.** Hesap ilmi, muhasebe (GT) **2.** Hesaplaşma (GT)

muḡāṭara *Ar.* Tehlike(li) (GT, MG)

muḡattem *Ar.* Tamamlanmış, olgunlaşmış (MG)

muḡayyer *Ar.* Seçmeli, beğenmeye bağlı (Gİ, İM)

muḡbiş *Ar.* Kötü, alçak, soysuz, pis (Gİ, İM, KF)

muḡḍār *Ar.* Atın yürürken güzel görünmesi (BV)

muḡdes *Ar.* Sonradan meydana gelmiş (MG)

muḡīl *Ar.* Havale eden (İM)

muḡkim *Ar.* Tahkim edilmiş, sağlamlaştırılmış (BV)

muḥrim (I) *Ar.* İhrama girmiş olan kimse (İM)

muḥrim (II) *Ar.* Saygı gösteren, saygılı (Gİ)

muḥrim (III) *Ar.* Mahrum olunmuş (KFT)

muḥrim (IV) *Ar.* Haram eden (KF)

muḥşın *Ar.* Haramdan kaçınan (İM)

muḥşına *Ar.* Haramdan kaçınan kadın (İM)

muḥtār (I) *Ar.* Seçilmiş, seçkin (Gİ, İM, KF)

muḥtār (II) *Ar.* Hareketlerinde serbest olan (Gİ)

muḥtāt *Ar.* Bir yer ele geçirildiğinde hükümdar tarafından kendisine verilen kimse (İM)

muḥtemel *Ar.* İhtimal dahilinde, olabilir (GT)

Muḥaddime *Ar.* Zemahşerî'nin meşhur nahiv kitabı (GT)

muḥallid *Ar.* Taklitçi (KFT)

muḥārin *Ar.* Yakın, bitişik (Gİ, KF)

muḥarreb *Ar.* (Allah'ın) yakını, sevdiği (Gİ, GT, İM, KF)

muḥarrer *Ar.* (Allah tarafından) kararlaştırılmış (GT)

muḥavvī *Ar.* Kuvvetli (BV)

muḥīm *Ar.* İkamet eden, oturan (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

muḥrıb *Ar.* Uzaktan atın güzel görünmesi (BV)

muḥrıf *Ar.* Melez at (BV)

muḥrī *Ar.* (Kur'anıkerim) okuyan (GT)

muḥteza *Ar.* İktiza eden, icap (GT)

mula- İnek bağırma (Kİ)

mulāṭafa(t) *Ar.* İyi, güzel muamele etme, tatlı davranma (GT)

mu'lem *Ar.* 1. Belirtilmiş (GT) 2. Süslü (GT)

mulūha *Ar.* Ebegümece denilen bitki (BV)

mūm *Fars.* Mum, bal mumu (BM, DM, Kİ, KK, TZ)

mun Çorba (İH)

muñ (II) Zaruret (Kİ)

mun- Bunamak (GT)

muña Buna (TA)

munaḫḫıla *Ar.* Kemik kırıldıktan sonra kemiğin yerinden çıkması (KFT)

mun'aḫid *Ar.* Sözleşmiş (KFT)

muñar Buna (İM)

munaşşaf *Ar.* Şıra kaynatıldığında kalan kısmına verilen ad (İM, KFT)

munçağına Biraz (CC)

munduz Saf, temiz (CC)

muñlaz Esrar (İM)

munı Bunu (KK, TA)

munın Bunun, bunundur (TA)

mūnis *Ar.* Alışılan, alışılmış, yadırganmaz (Gİ, GT)

munlar Bunlar (BM, TA)

muñşaríf *Ar.* Geri dönmüş, uzaklaşmış (GT)

munu Kayış ucu (Kİ)

munut çeker Bitki veya meyve şekeri (BM)

munzamm *Ar.* Yan yana olma, bir arada bulunma (MG)

mūr *Fars.* Karınca (RH)

murābıt *Ar.* İbadete bağlı kişi (MG)

murāḳabe(t) *Ar.* **1.** Denetleme, kontrol (Gİ) **2.** Kendi iç âlemine dalarak kendinden geçme (Gİ)

muraḳḳa‘ *Ar.* Yamalı (hırka, elbise) (GT)

muraşşa‘ *Ar.* Süslü, bezenmiş (GT)

murda‘a *Ar.* Emzikli (KF)

murdāsenk *Fars.* Bir taş çeşidi (İM)

murrançlık İffetsizlik (CC)

murzı‘ *Ar.* Çocuk emziren (Gİ)

Mūsā *Ar.* Musa peygamber (GT, KF)

muşādere *Ar.* (Bir kimseyi) yakalayıp veya hapsedip mallarına el koyma (GT)

muşaffı *Ar.* Temizlenmiş (BV)

muşahḫar *Ar.* **1.** Bağlı, bağlanmış (BV) **2.** Ele geçirilmiş (İM) **3.** Birinin emrine ve hizmetine verilmiş (RH)

muşāhib *Ar.* Sohbet eden, dost, arkadaşı (GT, KF)

muşālaḫa *Ar.* Anlaşma, barışma (İM)

muşallā (I) *Ar.* Şiraz’ın musalla semti, mesire yeri (GT)

muşallā (II) *Ar.* **1.** Cenaze namazı kılınırken tabutun üzerine konduğu taş, mezar taşı (Gİ) **2.** Cenaze namazı kılmaya mahsus açık yer (Gİ, İM, KF)

musallaḫ *Ar.* Sataşan, rahat bırakmayan (Gİ, KF)

mūsikī *Ar.* Müzik (GT)

Muştafa *Ar.* Hz. Muhammed’in isimlerinden biri (BV, GT, KFT)

muşaq *Ar.* Tedavide kullanılan bir madde (BV)

muştıçı Müjdeci (Kİ)

muştla- Müjdelemek (TZ)

muştula- Müjdelemek (Kİ)

muştuluk Müjde ve veene verilen hediye (Kİ)

muştulu Uyurken çıkarılan horultulu ses (İH)

mutāba‘at *Ar.* Tâbi olma, uyma (GT)

muḫālebe *Ar.* Talep, arzu etme (GT)

muḫallaḫ *Ar.* Boşanmış (İM)

mutavassıt *Ar.* Orta (MG)

mutāza‘af *Ar.* Düşkünleşmiş (GT)

mu‘teber *Ar.* İtibarlı, inanılır (GT, İM, KFT, RH)

mu‘teḳid *Ar.* İtikad eden, inanan (GT)

mu‘teḳif *Ar.* Bir ibadethaneye çekilip ibadetle meşgul olan kimse (GT)

mu‘temed *Ar.* Güvenilen, kendisine itimat edilen (GT)

mu‘terif *Ar.* İtiraf eden (GT)

mu‘tezile *Ar.* Kaderi inkâr eden mezhep ve bu mezhebin bağlısı (İM)

mu‘tezilī *Ar.* Kaderi inkâr eden mutezile mezhebine bağlı olan (İM, KFT)

muttaḳī *Ar.* Kesinlikle (KFT)

muḫma‘inne *Ar.* İçi rahatlamış hâlde (BV)

muḫrib *Ar.* Çalgı çalan, şarkı söyleyen (GT)

muvācehet *Ar.* Karşı karışıya gelme (MG)

muvāfaḫat *Ar.* Razi olma, uzlaşma (GT)

muvāneset *Ar.* Ünsiyet, alışma (GT)

muvar Bura, burası (TZ)

muvāzaba(t) *Ar.* Bir işle daimi uğraşma (Gİ, KFT)

muvāzin *Ar.* Denk, beraber (MG)

muynuz (II) Boynuzdan yapılan boru (İH)

muza Yusuvarlak, ufak tefek (İH)

muzā'af *Ar.* İki kat, kat kat, katmerli (Gİ, KF)

muẓaffer *Ar.* Üstünlük kazanmış, muzaffer (GT)

muẓaraba *Ar.* Bir tarafın sermaye bir tarafın emek koymasıyla oluşan ortaklık (İM)

muẓıha *Ar.* Baş yarığının bir cinsi (İM)

muẓmer *Ar.* Savaş veya yarış için atını hazırlayan kişi (MG)

mübāḥaşe *Ar.* Bahse girişme, münakaşa (GT)

mübālağa *Ar.* İleri vardiirma, bir şeyi çok abartma (Gİ, GT, İM, KF)

mübālağat *Ar.* Mübalâğalar, abartmalar (Gİ)

mübāşere *Ar.* Başlama, girişme (İM)

mübeddel *Ar.* Değişmiş, tebdil edilmiş (GT)

mübezzir *Ar.* Müsrif, israf eden (GT)

mübezzirlik *Ar.+T.* Müsriflik, israf etme (GT)

mübtedī *Ar.* Yeni başlayan, acemi (GT, İN, KF, MS)

mübtedi' *Ar.* Ehlisünnet anlayışına karşı olan, yeni şeyler uyduran (İM)

mücāhede (I) *Ar.* Azap, ıstırap, sıkıntı (GT)

mücārā *Ar.* Yarış, çekişme, tartışma (GT)

mücāvır *Ar.* (Bir yere) çekilip oturan, komuşu (GT, İM)

mücerreb *Ar.* Tecrübe edilmiş, denenmiş (BV, RH)

mücerred *Ar.* Yalnız, tek, mücerret (GT, İM)

mücevvef *Ar.* Oyuk, içi boş (Gİ, KF)

müctehid *Ar.* Kur'anikerim'den ve hadisten hüküm çıkarma kudretinde olan din âlimi (İM, KFT)

müctemi' *Ar.* Toplanmış, birikmiş, bir araya gelmiş (BV, MG)

müdlām *Ar.* Devamlı, durmadan (GT)

müdlārā(t) *Ar.* Hoş görme, yüze gülme, dostluk gösterme (Gİ, GT, KF)

müdlāyene *Ar.* Kur'anikerim'de bir ayet adı (Gİ, KF)

müdbir *Ar.* Talihsizliğe uğramış, düşkün (GT)

müdd *Ar.* İki batmanlık bir ağırlık ölçüsü (İM, KF)

müddü *Ar.* Yaklaşık 181 litrelik bir ölçü, ölçek (Gİ)

müdebber (I) *Ar.* Azat edilmesi sahibinin ölmesiyle gerçekleşecek köle (İM, KF)

müdebber (II) *Ar.* Tedbirli, tedbir konmuş (KFT)

müdebber (I) *Ar.* Azat edilmesi sahibinin ölmesiyle gerçekleşecek köle (Gİ)

müdebber (II) *Ar.* Tedbirli, tedbir konmuş (KFT)

müdebbir *Ar.* Tedbirli, ihtiyatlı, müdebbir (GT)

müdevver *Ar.* Yuvarlak (BV, İN, MG)

müdhāmetānī *Ar.* Rahman suresinin 64. ayeti (Gİ)

mü'ekkede **sünnet** *Ar.* Peygamberimizin her zaman eda ettikleri sünnetler (İM)

mü'ellefe-i kulüb *Ar.* Kalpleri İslâm'a ısındıranlar (İM)

müfāvaza *Ar.* Ortaklık, işbirliği (İM)

müferraḳ *Ar.* Ayrılmış, tefrik edilmiş (İM)

müferriḥ *Ar.* Ferahlık veren, iç açıcı (GT)

müfezzez *Ar.* Dayanamama, katlanamama (MG)

müflis *Ar.* İflas etmiş, parasız, müflis (GT, İM, KFT)

müfrid *Ar.* Bir hac çeşidi (İM)

müfriḥ *Ar.* Sınırı geçen, aşırı, aşırıya vardırان (MG)

müfsid *Ar.* Bozguncu (GT)

müheyyā *Ar.* Hazır, hazırlanmış (GT, MG)

mühmel *Ar.* Manasız, boş söz, cümle (GT)

mühmelāt *Ar.* Manasız, boş sözler (GT)

mükāleme *Ar.* Konuşma (GT)

mükārī *Ar.* Kira ile hayvan işleten (İM)

mükāşefet *Ar.* (Tasavvufta) ilâhî sırların görünmesi (GT)

mükāteb *Ar.* Tamamlandığında azat edilmek üzere bedel bağlanan köle (Gİ, İM, KF, KFT)

mükātebe *Ar.* Kitabet (KFT)

mükāteblik *Ar.+T.* Bir bedele bağlanma (İM)

mükellef *Ar.* Bir şeyi yapmaya ya da ödemeye mecbur olan (Gİ, İM, KF)

mükerrer *Ar.* Tekrar, mükerrer (GT, İM)

mülāzim *Ar.* (Bir vazifeye veya hizmete) devam eden, hizmette bulunan (GT, KFT)

mülhid *Ar.* Dinsiz (GT)

mülket (II) *Ar.* Lâhit yapılmayan adı mezar çukuru (İH)

mülke- *Ar.+T.* Miras edinmek (CC)

mülşak *Ar.* Bitiştirilmiş, dokundurulmuş (MG)

mültefit *Ar.* Yüzünü çevirip bakan, iltifat eden (MG)

mültezim *Ar.* Lüzumlu, gerekli (MG)

mülük *Ar.* Melikler (GT, KFT)

mü'mine *Ar.* İman etmiş, inanmış, müslüman kadın (İM)

münādī *Ar.* Münadi, tellâl (GT)

münāfıklık *Ar.+T.* İkiyüzlülük, münafıklık (Gİ, KF)

münaḳḳıle *Ar.* Baş yarığının bir cinsi (İM)

münecces *Ar.* Pis, murdar (GT)

münezzeh *Ar.* Muhtaç olmayan, temiz, uzak (Gİ, GT, KF)

münḥarif *Ar.* Yüz çevirmiş, sapmış (Gİ, KF)

mün'im *Ar.* Nimet veren, zengin (GT)

münir *Ar.* Aydınlık veren, parlak (GT, İM)

münkād *Ar.* Tâbi, uyan (GT)

münkaleb *Ar.* Dönmüş, değişmiş (İM)

münkasım *Ar.* Bölünmüş (MG)

münkatı‘ *Ar.* Kesilmiş (GT)

müntefi‘ün-bih *Ar.* Kendisinden faydalanılan (MG)

mürde *Fars.* Ölmüş (RH)

mürdesenk *Fars.* Bir bitki (BV)

mürdümük *Fars.* Mercimek (İH)

mürre *Ar.* Bir hastalık (BV)

mürtekib *Ar.* Kötü iş yapan, rüşvet alan (İM)

müşādere *Ar.* Yasak edilen bir şeyin kanuna göre zorla alınması (KFT)

müsākāt *Ar.* Meyvesinin bir kısmını almak şartıyla bir bağ veya bostanı birine verme (İM)

müsāmaḥat *Ar.* Müsamaha, göz yumma, hoş görme (GT)

müsecca‘ *Ar.* Secili söz (söyleme) (GT)

müşelles (I) *Ar.* İçkiyi kuvvetlendirmek için içmek (KFT)

müşennā *Ar.* İkili (MG)

müsta‘cil *Ar.* Acele eden (GT)

müstağnī *Ar.* Lüzumsuz, gerekli bulunmayan (MG)

müstağraḳ *Ar.* Dalmış, batmış (GT)

müsteḥab (I) *Ar.* Farz ve vacipten başka olarak sevap kazandıran iş (Gİ, İM, KF, KFT, MS)

müsteḥab (II) *Ar.* Sevilen, beğenilen (Gİ)

müsteḥāza *Ar.* Aybaşılı kadın (İM)

müstaḥsen *Ar.* Güzel sayılmış, beğenilmiş (MG)

müstaḳirr *Ar.* Durulmuş, karar kılınmış (MG)

müste‘men (I) *Ar.* Aman dileyen (KF)

müste‘men (II) *Ar.* Ecnebi tebaasından olan kimse (Gİ)

müstemi‘ *Ar.* Dinleyen (GT)

müste‘min *Ar.* Aman verilmiş kimse (Gİ, KFT)

müstemirr *Ar.* Devamlı, sürekli (KFT)

müstesḳī *Ar.* İstiska illetine tutulmuş, çok su içen ve karnı su toplayan (GT)

müstevī *Ar.* Düz, her tarafı bir (MG)

müşābehet *Ar.* Benzerlik (GT)

müşaḳḳaḳ *Ar.* Yarık, yarılmış (MG)

müşāvere(t) *Ar.* Danışmak, istişare etmek (GT, KFT)

müşedded *Ar.* Süngünün hamle için doğrultulmuş olması (MG)

müşemmer *Ar.* Sağlam, sıkı (MG)

müşk *Fars.* Misk (BV, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ)

müştağil *Ar.* İştigal eden, meşgul (GT)

müştāḳ *Ar.* Özleyen, can atan (GT, İM, MG)

müştāḳlık *Ar.+T.* Özleme, müştak olma (GT)

müştebeh *Ar.* Zor (Gİ)

müştebih *Ar.* Şüpheli (KF)

müştemil *Ar.* Kavrayan, saran, içine alan (Gİ, KF)

müşterî (I) *Ar.* Satın alan, müşteri (GT, İM)

müşterî (II) *Ar.* Müşteri yıldızı (GT)

müt'a *Ar.* Temettü hacca giren kimsenin kesmek zorunda olduğu kurban (İM)

müte'abbid *Ar.* İbadet eden, kulluk vazifesini yerine getiren (GT)

müte'ahhîr *Ar.* Sonradan gelen, sonraya kalan (İM, MG)

müte'allim *Ar.* Bilgi edinen, öğrenen (MG)

müte'ayyin *Ar.* Açıklığa kavuşmuş (KFT)

müte'azzir *Ar.* Özürlü olma (KFT)

mütecebbir *Ar.* Cebir ve zor kullanmaya yeltenen, zorba (GT)

müteferrik *Ar.* Dağılan, dağınık (Gİ, GT, İM, KF, MG)

müteğarrıķ *Ar.* Yerleşik (BV)

müteğayyir *Ar.* (Hâli, tavrı) değişen, başkalaşan, bozulan (GT, İM)

mütehammil *Ar.* Tahammül eden, katlanan, dayanan (GT)

mütehayyir *Ar.* Şaşmış, şaşırmış, hayrette kalmış (GT, MG)

müteḳaddim *Ar.* Önde bulunan (İM)

mütekebbir *Ar.* Kibirli, azametli, kendini beğenmiş (Gİ, GT, İM)

mütekellif *Ar.* Usta olmayan (MG)

mütekellim *Ar.* Söyleyen, konuşan (GT)

mütekemmil *Ar.* Olgunlaşan, olgun (MG)

mütelaḫime *Ar.* Bir cins baş yarığı (İM, KFT)

mütemekkin *Ar.* Yerleşen, yerleşmiş (BV, GT, MG)

mütemetti' (I) *Ar.* Bir cins hac (İM)

mütemetti' (II) *Ar.* Faydalanan, kazanan (Gİ)

mütena'im *Ar.* Nimet içinde ve nazlı büyüyen (GT)

mütenāķız *Ar.* Tenakuz eden, zıt, çelişik (GT)

mütereddid *Ar.* Kararsız, tereddüt eden (GT, İM)

mütesāvî *Ar.* Birbirine denk olan (MG)

müteşavver *Ar.* Tasarlanmış (KFT)

müteşebbek *Ar.* Ağ gibi olmuş (BV)

mütetābi' *Ar.* Birbiri ardınca (Gİ, KF)

mütevātîr *Ar.* Tevatür edilmiş (KFT)

mütevellî *Ar.* Birinin yerine geçen kişi (KFT)

mütevellid *Ar.* İleri gelen (İM)

müttaķî *Ar.* Takva sahibi, Allah'tan korkan (GT, KFT)

müttefik *Ar.* Birlik olmuş, uyuşmuş, anlaşmış (GT, İN)

müttehem *Ar.* İtham edilmiş, suçlanmış (KFT)

müttehim *Ar.* İtham eden, suçlayan (KFT)

müvekkel *Ar.* Vekil, memur edilen (GT)

müvennis *Ar.* Kolay (KF)

müyesser *Ar.* Hasıl olan, kolaylıkla olan (GT)

müyîn Çorba (TA)

müz *Fars.* Ücret, karşılık (BM, İM, KFT, Kİ, TZ)

müzd *Fars.* Ücret, karşılık, mükâfat (İN, Kİ, MS, TZ)

müzdli *Fars.+T.* Ücretli, mükâfatlı (İM)

müzehheb *Ar.* Süslenmiş, süslü (GT)

müzekkî (I) *Ar.* Şahitlerin şهادeti hakkında tezkियede bulunan, tezkियeci (GT)

müzekkî (II) *Ar.* Temizleyen, ıslah eden (KFT)

müzekkî (III) *Ar.* Zekâtını vermiş (İM)

N

nā *Fars.* (Olumsuzluk edatı) olmayan, -sız (GT)

na'al *Ar.* Nal (CC)

na'am *Ar.* Evet, pek güzel (Gİ, İM, KF, KFT)

na'amutlu *Ar.+T.* Nimetli, saygıdeğer, sevgili (CC)

nacağ *Nacak, balta* (DM)

nacaşlık *Ar.+T.* Hayvan sürücülüğü (İM)

nacık *Nacak, balta* (DM)

nā-cins *Fars.Ar.* Cinsi bozuk, soysuz (GT)

nafağa *Ar.* Geçinecek para, nafaka (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

nafas *Ar.* Nefes, soluk (CC)

nāfile (I) *Ar.* Faydasız, işe yaramaz, boş (Gİ)

nāfile (II) *Ar.* Farz ve vacip dışında yapılan ibadet (İM, KF, MS, İN)

nağam *Ar.* Nağmeler (GT)

nağaş *Yokuş* (TZ)

nağme *Ar.* Nağme, ses (GT)

nā-ḥalef *Fars.Ar.* Hayırsız halef (evlât) (GT)

naḥl *Ar.* Hurma ağacı (GT)

naḥle *Ar.* Hurmalık (GT)

naḥnaḥ *Ar.* Öksürük (BV)

nā'im *Ar.* Yumuşak (MG)

nak *Altın sırmalı bir kumaş türü* (CC)

nāğa *Ar.* Dişi deve (GT, KFT)

nağāre *Ar.* Köçek (çengi) zili (CC)

nağāre *Fars.* Davul, kös, dümbelek (DM)

nağd *Ar.* **1.** Servet (GT, İM) **2.** Nakit, peşin para (GT)

nağıd *Ar.* Nakit, peşin para (KFT)

nağğaş *Ar.* Nakış yapan, nakkaş (GT)

nağl (I) *Ar.* Bir şeyi bir yerden bir yere götürme (GT, İM, KF)

nağl (II) *Ar.* Aktarma, nakil, rivayet etme (İN, KFT)

nağl (III) *Ar.* Süngünün tutuş usulünü değıştirme (MG)

nağl (IV) *Ar.* **1.** Atı yürütme, harekete geçirme (MG) **2.** Atı döndürme (MG)

nağlla- (I) *Ar.+T.* Süngünün tutuş usulünü değıştirmek (MG)

nağlla- (II) *Ar.+T.* **1.** Atı yürütmek, harekete geçirme (MG) **2.** Atı döndürmek (MG)

nağt *Ar.* Nakit, peşin para (CC)

na'al *Ar.* **1.** Nal (BV, GT, MS) **2.** Ayakkabı, pabuç (Gİ, İM, KF, KFT)

nāle *Fars.* İnleme (GT)

na‘lla- *Ar.+T.* Nallamak, binek hayvanlarının ayaklarına nal takmak (BV)

naman Köstebek (TZ)

nā-mevzūn *Fars.Ar.* Ölçüsüz, vezinsiz (GT)

na‘na *Ar.* Nane (BV)

nār *Fars.* Nar (DM, KK, TA, RH)

narangi *Fars.* Narencî, portakal rengi (CC)

nārdan *Fars.* Nar, nar tanesi (BM, CC)

nardivan *Fars.* Merdiven (BM)

narinç *Fars.* Narenciye, portakal (CC)

narçın Bir bitki (BV)

naşab *Ar.* Harfin üstünlü okunması (İM)

naşārī *Ar.* Hristiyanlar (İM)

naşāyih *Ar.* Nasihatler, öğütler (GT)

naşb *Ar.* Dikme, saplama (MG)

nāşih *Ar.* Uslanmış (BV)

nāşirī *Ar.* Yardımcı, yardım eden (Gİ)

nāsī *Ar.* Nisyan edici, unutan (KF)

nasiç Altın sırmalı ve incili bir kumaş türü (CC)

nāşiye *Ar.* Halkın ileri geleni (Gİ)

nāşiye(t) *Ar.* Alın, başın dörtte biri (Gİ, KF)

naşl *Ar.* Kılıcın boyu (MG)

naşrānī *Ar.* Hristiyan (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

naşrānīlik *Ar.+T.* Hristiyanlık (İM)

naşrāniyye *Ar.* Hristiyan kadın (İM)

naşş *Ar.* **1.** Açıklık, sarıhlik (Gİ, KF)
2. Kur’an’ın anlamı açık ve kesin olan ayetleri (İM, KFT)

naşūh (I) *Ar.* Halis, temiz (Gİ)

naşūh (II) *Ar.* Öğüt veren, nasihat eden (KF)

naşūh (III) *Ar.* Bozulması imkânsız tevbe (KF)

nāsūr *Ar.* Nasır (RH)

nat‘a *Ar.* Satranç tablası (GT)

nat‘a *Ar.* Sahtiyan döşek (KFT)

nav *Fars.* İçinden ok atılan küçük oluk (MG)

nāvek *Fars.* İçinden ok atılan küçük oluk (MG)

nāverd *Fars.* Meydan (MG)

nāţif *Ar.* Helva (BV)

naţrun *Ar.* Sodyum bikarbonat (BV)

nāyiblik *Ar.+T.* Yardımcılık (KFT)

naţif *Ar.* Temiz (BV, GT)

nāzil *Ar.* İçinden ok atılan küçük boru (MG)

nāzüklük *Fars.+T.* İncelik, kibarlık (RH)

ne (III) Yok, değil (Olumsuzluk anlamı veren bağlaç) (Gİ, KFT)

ne (IV) *Fars.* Olumsuzluk ön edatı (CC, GT)

nebātī *Ar.* Sami ırkıdan bir kavim (İM, KFT)

nebilik *Ar.+T.* Peygamberlik (İM)

nebiyullāh *Ar.* Peygamber (Gİ)

nebīz *Ar.* Hurma ve arpadan yapılan bir tür içki (İM, KFT)

nebţī *Ar.* Bir bitki (BV)

- necāsatlık** *Ar.+T.* Pislik (İM)
- necāsetlik** *Ar.+T.* Pislik (İM)
- neçek ki** Nasıl ki, nice ki (KF)
- neçeye** Kaça (TA)
- neçin** Niçin, neden (DM)
- neçün** Niçin, neden (BM, DM)
- nedāmet** *Ar.* Pişmanlık (GT)
- nedīm** *Ar.* Sultanın meclis ve sohber arkadaşı (GT)
- nefaḥ** *Ar.* Nefes (BV)
- nefes (I)** *Ar.* Soluk, nefes (BV, GT, İM, MG, RH)
- nefes (II)** *Ar.* Bir nefeslik, bir nefeslik an (GT)
- nefesli** *Ar.+T.* Nefesli (BV)
- nefḥa (I)** *Ar.* Üfürmek (BV)
- nefḥa (II)** *Ar.* Bir at hastalığı, atın dizindeki şiş (RH)
- nefi** *Ar.* Nefiy, sürme (KFT)
- nefy** *Ar.* Sürme, sürgün etme (İM)
- neheng** *Fars.* Timsah (GT)
- nehmet (I)** *Ar.* Büyük himmet (GT)
- nehmet (II)** *Ar.* Aşırı hırs (GT)
- nekende** Dikişte koltuk altına konan parça (İH)
- ne ki** Nice (TZ)
- nekim** Nice, ne ki (TZ)
- nekre** *Ar.* Belirsiz isim (İM)
- nem** *Fars.* Islak, yaş, hafif ıslaklık (GT)
- nemeçük** Nesnecik (KFT)
- nemedzīn** *Fars.* Eyerin altına konulan keçe (TA)
- nemezīn** *Fars.* Eyerin altına konulan keçe (TA)
- neml (I)** *Ar.* Karınca (BV, KF)
- neml (II)** *Ar.* Kur'anıkerim'de bir sure adı (Gİ)
- nenün için** Niçin, ne sebeple (DM)
- nerd** *Fars.* Tavla, tavla oyunu (İM, KFT)
- nerdüven** *Fars.* Merdiven (TZ)
- nesh** *Ar.* Hükümsüz bırakma, Kur'anıkerim'in sonra gelen bir ayetinin önce gelmiş bir ayetin hükmünü değiştirmesi (İM)
- neşāt** *Ar.* Sevinç, neşe (GT)
- neşe ki** Nice ki, nasıl ki (TZ)
- neşük** Niçin, neden (CC)
- neşün** Niçin, neden (CC, DM)
- ne'üzübillāh** *Ar.* "Allah korusun" anlamında bir cümle (KFT)
- nevā** *Fars.* Ses, makam, ahenk (Gİ)
- nevāḥī** *Ar.* Nahiyeler, obalar (GT)
- nev-bahar** *Fars.* İlkbahar (GT, TA)
- ney çün** Niçin, neden (KF, MG)
- ne'yle-** Ne yapmak, ne etmek (DM)
- nez'** *Ar.* Can çekişme (GT)
- Nezīr** *Ar.* Hz. Muhammed'in adlarından biri (İM)
- nıkrıs** *Ar.* Bir at hastalığı (BV)
- ni (III)** Olumsuzluk edatı (GT, İM)
- ni'am** *Ar.* Evet, pek güzel (KFT)
- niçelik** Özellik, nicelik (KF, MS)
- niçüklük** Nasıllık, nicelik (İM)
- niçüklük** Nasıllık, nicelik (İM)

niçüksüz Örtüsüz, engelsiz (İM)

niçün Niçin, neden (GT, İM)

nifās *Ar.* Loğusalık hâli (Gİ, İM, KF, KFT, MS)

niğit Zift (İH)

nikāhī *Ar.* Nikahla ilgili (İM)

nikb *Ar.* Meyletmek (BV)

nikim Nice, ne ki (İM)

niks *Ar.* Pislik (MS)

nīl *Fars.* Çivit (CC)

Nīl *Ar.* Nil nehri (GT)

ni‘metlü *Ar. +T.* Nimet sahibi (KF)

niñ Şey (BV)

nişāb *Ar.* Bir malın zekātını vermek için ulaşılmaması gereken miktar (İM, KF, KFT)

nişār *Ar.* Gökten yere saçılan, saç (GT)

nisvān *Ar.* Kadınlar (BV)

nişān (IV) *Fars.* Nişan almak (İN)

nişān (V) *Fars.* Atın alnındaki beyazlık (RH)

nişānla- *Fars. +T.* Nişanlamak, bellik koymak, belgelemek (CC, Kİ, TA, TZ)

nişānlu *Fars. +T.* Nişanı olan (RH)

nişe Niçin, neden (Kİ)

nişter *Fars.* Neşter, hekim bıçağı (RH)

nişün Niçin, neden (KK)

nite ki Nitekim (KF)

nitekim Nitekim, nasıl ki (KF, İN, MG)

ni içün Niçin, neden (İM)

ni üşün Niçin, neden (KK)

noқта *Ar.* An (CC)

nuқаt *Ar.* Noktalar (İM)

num *Çin.* Şeriat (İH)

Nu‘mān *Ar.* Ebu Hanife (KF)

nūn *Ar.* Arap alfabesinin 25. harfi (İM)

nusūr *Ar.* Kuşlar (BV)

nuţfe *Ar.* Meni, döl suyu (GT)

nüdemā *Ar.* Nedimler (GT)

nüfesā *Ar.* Loğusa (İM)

nügüd Vezin, ölçü (BM)

nügüy Vezin, ölçü (BM)

nühās *Ar.* Bakır (BV, İM, KFT)

nükte *Ar.* Nükte, etkili söz (GT)

nüsük *Ar.* Haccın şartlarından her biri (İM)

nüş(ş)āb *Ar.* Ok (İN)

nüvre *Ar.* Alçı taşı (BV)

nüzül *Ar.* İnme, iniş (GT)

O

o (II) Ooo! (nida) (CC)

ofut- Azatmetle başını kaldırarak geçmek (İH)

oğ Boş, halvet (Kİ)

oğaz Bir çeşit kuş (TZ)

oğlançık Oğlancık, çocukçuk (GT)

oğlançuқ Oğlancık, çocukçuk (KFT)

oğlanlık Oğlanlık, evlâtlık (KFT)

oğluқ Üç telli, yayla çalınır bir saz (TZ)

oğun- Bayılmak (Kİ)

- oğuntağa** Omurga (KK)
- oğurlu** Uğurlu (Kİ)
- oğuşaşı** Benzer (BV)
- okış-** Karşılıklı okumak (KFT)
- okışı** Okuyucu (KK)
- okıyya** Ölçü birimi (BV)
- okruk** Kement (İH)
- okuş-** Karşılıklı okumak (KFT)
- ol (II)** Asil, soylu (Kİ)
- olaça-** Takdir etmek (Kİ)
- ol biri** Öbürü, öteki (GT)
- olça** Moğ. Ganimet (İM, CC)
- olturğuz-** Oturtmak (CC)
- oluğ (II)** Üç telli, yayla çalınır bir saz (TZ)
- omaca** Köprücük kemiği (TZ)
- omaç** Amaç, nişangâh (TZ)
- omuz** Omuz (TA)
- ona-** Saymak, itaat etmek (İH, TA)
- oñat** Akıllı, uslu kimse (İH, TA, TZ)
- oñkolu** Askerin sağ tarafı, sağ kolu (Kİ)
- oñurğa** Omurga (BV)
- opa** Kadınların yüzlerine sürdükleri merhem (TZ)
- opea** Kör köstebek (CC)
- opraq (I)** Elbise (CC)
- opraq (II)** Yıpranmış (TZ)
- or (II)** Oğul (Kİ)
- or (III)** Ora, orası, o yer (TZ)
- orana** Doğumdan sonra düşen parça (TZ)
- orbu** Taş fırlatan sapan (CC)
- orğa** Bayrak (Kİ)
- orna-** İkamet etmek (CC)
- ornat-** Yerleştirmek (TZ)
- ortaçaqlı** Ne uzun ne kısa, orta (MG)
- ortar** Ortak (TZ)
- orunla-** Sanmak (TZ)
- oruspi** Fars. Orospu (TZ)
- oruspu** Fars. Orospu (Kİ)
- orutğa** Bel kemiği (TZ)
- orutğa** Bel kemiği (TZ)
- osan bol-** Usanmak, bıkmak (TZ)
- oşır-** Osurmak, yellenmek (TA)
- osraq** Osurgan, çok osuran (TZ)
- osruk** Osuruk (İM, TZ)
- osur-** Osurmak, yellenmek (Kİ, TZ)
- oşatıptır** Yazılmış (TZ)
- oşbu** İşbu (BV)
- oşla-** Sineği kovmak, uzaklaştırmak (TA)
- ošta** İşte (BM)
- otaçı** Tabip, hekim (CC, GT, Kİ, TA, TZ)
- otala-** Şifa vermek (CC)
- otalamağ** Otlak, mera (CC)
- otçı** Tabip, hekim (Kİ)
- otlatıl-** Hayvan otlatılmak (İM)
- otlı** Otlu (İM)
- otluğ (I)** Yiyecek (CC)
- otraç** Ada (BM, CC)
- otrağ** Oturak, oturulacak yer (TZ)

otraş Oturak, oturulacak yer (TZ)

otruş Oturak, oturulacak yer (TZ)

oturaş Oturak, oturulacak yer (TZ)

oturşu Oturak, oturulacak yer (TZ)

ovdarı Yere, sırtüstü (CC)

ovrula Gizlice (CC)

ovrun Gizli (CC)

ovus (I) Rus. Çavdar (CC)

ovus (II) Mum (Kİ)

oy (II) Kül rengi (TA)

oya Oya, işleme (İM)

oyalan- Şırmarmak (İH)

oyan Gem, atın koşumlarından biri (Kİ)

oyan- (II) Pişman olmak (BM)

oyandır- Uyandırmak (Gİ)

oyandır- Uyandırmak (BM)

oyanla- Gemlemek, gem vurmak (Kİ)

oyar- Uyurmak, uyandırmak (Gİ)

oynal- Oynamak (MG)

oyu Oya, işleme (TZ)

oyuş (I) Yığın, bağda ve bahçelerde kuşları ürkütmek ve gelememesi için yapılan şey, korkuluk (Kİ)

oyuş (II) Oyulmuş (TZ)

oyuru Dere (Kİ)

ozul- İleri geçilmek (İM)

ozun- Geçilmek (BV)

Ö

öbtek Alaca, ibibik (DM)

öbüge Dede (CC)

öç- 1. Yarışmak (CC) 2. Bahis tutuşmak (İH)

öçeş- 1. Yarışmak (TZ) 2. Bahse girişmek (KK)

ödemeklik Ödeme (KFT)

öden Necip, asil (TA)

ödü Ruh, can, nefes (TA)

ög (II) Hatır, gönül (TA)

ögendire Öküzü sürmeye yarayan ucu çivili ağaç (İH)

ögerçi Kurye (TA)

ögeyik Meşhur kuş, kumru (İH)

ögikye Okka (İH)

ögri- Çocuğun beşiğini sallamak (Kİ)

ögrümük Salıncak (Kİ)

ögül- Öğütülmek, ezilmek (RH)

ögür (II) Birbirine alışık olan hayvan, uysal hayvan (Kİ)

ögüt- Öğütmek, un vb. çekmek (MS)

ök (I) Kalp (Kİ)

ökeç Üç yaşındaki koyun (TA)

öki- Kusmak (Kİ)

öksürmek Öksürük (BM, KK, TA)

öktem Gururlu, kibirli, azametli (CC)

öktemlen- Gururlanmak, çalım satmak (CC)

öktemlik Gururluluk, kibir, büyüklük (CC)

öktün- Gücendirmek, rencide etmek (CC)

öktünmek Hakaret, tahkir (CC)

öküş Çok, fazla (BV, İM, İN, Kİ, RH, TA)

- öküşrek** Pek çok, çokça (BV, İM)
- öküşsin-** Çoğumsamak (TA)
- öldürmeklik** Ölüdürme (KFT)
- ölet-** Islatmak (BM)
- öl eyle-** Islatmak (BM)
- öl it-** Islatmak (BM)
- ölmek** Ölmek, ölüm (TA)
- öl ol-** Islanmak, nemlenmek (BM)
- ölşey-** El ile vurmak (TZ)
- ölşürüptür** Ölçülmüş, tartılmış (TZ)
- ölü-** Nemlenmek, ıslanmak (TZ)
- ölümdük** Leş, hayvan ölüsü (İM)
- ömek** Bitki adı (BV)
- ön (II)** Hayvanın duygusu (TZ)
- öñ (III)** Doğru (TZ)
- ön- (III)** Dar gelmek (CC)
- ön- (IV)** İnat etmek (Kİ)
- önegü** İnat eden, inatçı (Kİ)
- önevü** İnat eden, inatçı (Kİ)
- öngü 1.** Çıplak, yalın (CC) **2.** Tek, yalnız, biricik (CC)
- öngü-** Yüzünü buruşturmak (TZ)
- öngülmüş** İçerik boş (TZ)
- öngüz** Bellek, hafıza (TZ)
- öp- (II)** Höpürdetmek (TZ)
- öpkelmekçi** Öfkeli (CC)
- örçele-** İnat etmek, ısrar etmek (İH)
- örçeleş-** Bir mesele üzerinde inatlaşmak, münakaşa etmek (İH)
- örenle- (I)** Hecelemek (İH)
- örenle- (II)** Zannetmek, sanmak (Kİ)
- örgeç (II)** Erkek, enenmiş koç (BV)
- örgülüg** Belirmiş (BV)
- örgüz-** (Koyunları) otlağa salmak (CC)
- örkeç yavı** Deve hörgücünden çıkarılan yağ (TZ)
- örkü** Yapağı, yün (Kİ)
- ,örs** Demircilerin üzerinde demir dövdükleri ve iki ucu söbü demir avadanlık (CC, İH, TZ)
- örsele-** Hırpalamak, yıpratmak (İH)
- ört-** Örtmek, gizlemek (BM, BV, GT, İM, Kİ, MG)
- örtli** Alevli, ateşlenmiş (CC)
- örtü** Örtü (TZ)
- örtüglü** Örtülü, gizli (GT, İM)
- örtüglüg** Örtülü, gizli (BV, İM)
- örtük** Örtü (Kİ)
- örtül-** Örtülmek (BV)
- örtülük** Gizlilik (İM)
- örtün-** Örtünmek, gizlenmek (TA, TZ)
- örük (I)** Örülmüş, eğrilmiş yün (İH, TZ)
- örük (II)** İğdiş edilmiş koç (BM)
- örük (III)** Yalan (TA)
- örükle-** Yalan söylemek (BM)
- örüt-** Örtmek, gizlemek (TA, TZ)
- öşen-** Avunmak, aldanmak (TZ)
- öşendir-** İncitmek (TZ)
- öşeng** İnatçı, dik kafalı, asi (CC)
- öt- (I)** Ötmek (İN)
- öt- (III)** Affetmek, bağışlamak (İM)

ötenil- Ödenilmek (İM)

ötilük İki farklı sokağa çıkışı olan iki kapılı ev (İH)

ötkek Öksürük (CC)

ötkün- Hikâye anlatmak (İH)

ötkünç Hikâye, uzun masal (İH)

ötkürü Ötürü, ... den dolayı (KFT)

ötlü Ödlü, safralı (CC)

ötmekçi Ekmekçi (DM, İM)

ötri Ötürü, ...den dolayı (TZ)

ötrü Ötürü, ...den dolayı (İM, MG, İN)

ötrük (I) Midenin bozulması ile sulu, çok kokmuş olarak sancı ile def edilen insan pisliği (İH)

ötrük (II) Yalan (Kİ, TA)

ötrükçi Yalancı (CC)

ötrükle- Yalan söylemek (Kİ)

ötsiz Ödsüz (BV)

öttür- Nüfuz ettirmek, geçirmek (TZ)

ötür- (I) Cıvık ve sancılı olarak pislemek (İH)

ötürü Ötürü, ...den dolayı (KFT)

ötürmek Öksürük (TA)

ötürü Ötürü, ...den dolayı (KFT)

öv- (I) Övmek (CC)

övden Necip, asil (TA)

övdü Övgü (CC)

övdür- Övülmek (CC)

övger- Övmek (CC)

övük Değirmen taşı (CC)

övün- Övünmek (CC)

öväüçlü Övgülü (CC)

öväüle- Ovuşturmak (BV)

öväüt- Silmek, temizlemek (CC)

öväüz Bal arısı (TZ)

öväez Sivrisinek (TZ)

övägen Gem, yular (TA)

övägüñç Övgü, öväünç (CC)

öväken (I) Ciğer (TA, TZ)

öväken (II) Gem, yular (TA)

öväüş bol- Nemlenmek, ıslanmak (TZ)

öväütli Ögüt veren (TZ)

öz Yemek kaynakken üzerine çıkan yağ (Kİ)

özdek Ağacın bedeni, özü (İH)

özden (I) Hür, asil (CC)

özden (II) Seçkin, her şeyin güzel olanı (GT, KFT, KK, TZ)

özdeñ Seçkin, her şeyin güzel olanı (GT)

özdenlik Güzellik, seçkinlik (KK)

öze (I) Üzerine, üzerinde (BV, GT)

öze (II) Aracılığıyla, yüzünden (CC)

özen (I) Bitkinin özü (BM)

‘özrsiz Ar.+T. Özürsüz, özü olmayan (İM)

özüle- Arzulamak, bir şeyi içinden şiddetle istemek (İH)

öz yürimek Kanlı basur (TA)

P

pālān Fars. Palan (BV, İM)

palang Fars. Leopar, pars (CC)

pan-şenbe Fars. Perşembe (CC)

papas *Rum.* Rum din reisi, papaz, rahip (CC, TZ)

papaz *Rum.* Rum din reisi, papaz, rahip (CC)

parğal *Fars.* Pergel (CC)

parla Tüyü az olan köpek (TZ)

pārsāhik *Fars.+T..* Zahitlik, sofuluk (GT)

pārsiçe *Fars.+T..* Farsça (RH)

pās *Fars.* Pas (GT, Kİ, TZ)

paslan- *Fars.+T..* Pas tutmak, paslanmak (Kİ, TZ)

pater nostar *Hr.* Hristiyan kiliselerinde Hz. İsa'dan havarîler vasıtasıyla intikal etmiş olan bir dua (CC)

pazıla- Yıpranmak, çürümek, eskimek (İH)

peç *Rum.* Fırın (CC)

pekiş Sivri diş (TZ)

pekmez Pekmez (TZ)

pekter Devenin üzerine konan kapalı oturma yeri (TZ)

peleng *Fars.* Kaplan veya pars (GT)

pelid *Fars.* Pis, murdar (GT)

panc-şenbeh *Fars.* Perşembe (BM)

pençe *Fars.* Pençe, tırnak (GT, İH)

pend *Fars.* Nasihat, öğüt (GT)

penir *Fars.* Peynir (Kİ, TA)

perākende *Fars.* Perakende, tek tek yapılan, satılan (İM)

perde-dār *Fars.* Perdecî, kapıcı, teşrifatçı (GT)

perhiz *Fars.* Perhiz (GT)

perişān *Fars.* Dağınık, perişan (GT)

perişānlik *Fars.+T..* Dağınıklık, perişanlık (GT)

persenk *Fars.* Tartının ayarı (İH)

pervāne *Fars.* Işığın etrafında dönen böcek, pervane (GT)

pesle- Yellenmek (TA)

peşa *Fars.* Sanat, meslek, iş (CC)

peşe *Fars.* Sanat, meslek, iş (TZ)

peşeker *Fars.* Sanat sahibi, sanatkâr (TZ)

peynir *Fars.* Peynir (BM, DM, TZ)

pışlağ Kurutulmuş yoğurt (TZ)

piçe *İt.* Peçe, yüz örtüsü (İH)

pinti (I) Çaresiz, elden ayaktan düşmüş (İH)

pinti (II) Bitli (İH)

pirinç *Fars.* Pirinç (İM)

pisle- Yellenmek, osurmak (TA)

pistağ *Yun.* Antep fıstığı (CC)

piş Bağırma, çağırma (CC)

pīşe (I) *Fars.* Sanat, iş, meslek (GT, İM)

pīşe (II) *Fars.* Huy, âdet, tabiat (GT)

pīšekār *Fars.* Sanatkâr, meslek sahibi (GT)

piyāde *Fars.* Piyade, yaya (GT)

piyāla *Fars.* Bardak, tas, kupa, kadeh (CC, GT, İM)

poşğut İrgat, gündelikle çalışan (İH)

profet *Hr.* Peygamber (CC)

psalmo *Hr.* Kilise manzumeleri, ilâhîler, dinî şarkılar (CC)

pulat *Fars.* Sopa, değnek (TZ)

puluç Puşt (TZ)

pursla- Hayvana yem vermek (TZ)

pus (I) Hayvan yemi (TZ)

pus (II) Nefes (TZ)

pus (III) Güneş ışığı tellerinde görülen pus (TZ)

pusaṭ Silâh (KFT)

puşu Pusu (TA)

pürçek Pürçek, şakaklardan sarkan saç (TZ)

R

rabbenā *Ar.* “Ey rabbimiz” anlamında bir cümle (Gİ, KF)

rabbenā leke'l-hamd *Ar.* “Allahım hamd sanadır” (İM, MS)

rācī *Ar.* Geri dönen (İM)

rāciḥ *Ar.* Üstün (İM)

raḍiyallāhu ‘anh *Ar.* “Allah ondan razı olsun” anlamında bir dua sözü (İM, KFT)

raḍiyallāhu ecma‘in *Ar.* “Allah onların hepsinden razı olsun (İN)

rafeş *Ar.* Cima, cinsel ilişki (İM)

rāfiżī *Ar.* Hz. Ebubekir ile Hz. Ömer’in halifeliğini kabul etmeyen (İM)

rāhib *Ar.* Hristiyanlarda manastırda yaşayan ve evlenmeyen din adamı (İM)

raḥim *Ar.* Hısnılık, akrabalık (GT)

raḥīmeḥullāh *Ar.* “Allah merhamet etsin” anlamında bir dua sözü (İM, KFT)

raḥmetullāhi ‘aleyh *Ar.* “Allah’ın rahmeti üzerine olsun” anlamında bir dua sözü (GT)

raḥt *Fars.* Ev eşyası (GT)

raḫım *Ar.* Bir tedavi yolu (BV)

raḫīḳ *Ar.* İnce (BV, KFT)

raḫs *Ar.* Oyun, dans etme (GT)

ramaḳ *Ar.* Pek az şey (GT)

rāmī *Ar.* (Ok) atan (MG)

ra‘na *Ar.* Güzel, lâtif (GT)

raṅçlık Kehanette bulunma (CC)

rāsic *Ar.* Bir bitki adı (BV)

rāsih *Ar.* Bir bitki adı (BV)

rāsın *Ar.* Bir bitki adı (BV)

rāst *Fars.* Doğru, gerçek (BV, DM, GT, İM, İN)

rāstlık *Fars.+T.* Doğruluk (İM, İN)

rāşidīn *Ar.* Olgunlar (BV)

raṭab *Ar.* Bir hastalık (BV)

ratka *Ar.* Kadının cinsel organındaki kemiğin temasa engel teşkil etmesi durumu (KFT)

ravand *Fars.* Ravent kökü (CC)

rāved *Fars.* Bir bitki (BV)

rāvende *Fars.* Bir bitki (BV)

rāygān *Fars.* Bedava, karşılıksız (CC)

rāyız *Ar.* Terbiye (RH)

rāz *Fars.* Sır, giz (GT)

rāzıḳ *Ar.* Rızık veren (Gİ, KF)

raziyana *Fars.* Dereotu türünden bir bitki (CC)

rāzlaş- *Fars.+T.* Gizli konuşmak (İH)

rāzyānc *Fars.* Dereotu türünden bir bitki (BV, RH)

rebe *Ar.* Faiz, haraç (CC)

rebī *Ar.* Bir kabile adı (KFT)

rec' *Ar.* Bir bitki (BV)

rec'at *Ar.* Geri gelme (KFT)

ref' *Ar.* Arapça bir kelimenin sonunu ötreli okuma (İM)

reḡāyib (II) *Ar.* Recep ayının ilk Cuma gecesi (İM, KF)

rehin *Ar.* Rehin (İM, KFT)

reḡsa *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

rehvār *Fars.* Atın sarsmadan yürüyüşü (RH)

rehvārlik *Fars.+T.* Atın sarsmadan yürüyüş tarzı (RH)

rekāb *Ar.* Bir bitki (BV)

remel *Ar.* Hızlı hızlı yürüme (İM)

rencīde *Fars.* İncinmiş, kırılmış (GT)

renclü *Fars.+T.* Sıkıntılı, hastalıklı (RH)

rencūr *Fars.* Dertli, sıkıntıda (GT)

renglü *Fars.+T.* Renkli (RH)

re's *Ar.* Baş (GT)

resīde *Fars.* Erişmiş, yetişmiş (İM)

re's-i māl *Ar.* Sermaye, anamal, ana para (GT, İM)

resm (I) *Ar.* Âdet, usul (Gİ, GT)

resm (II) *Ar.* Eser, iz, alâmet (İM)

resüllik *Ar.+T.* Peygamberlik (İM)

resülullāh *Ar.* "Allah'ın elçisi Hz. Muhammed" (Gİ, İM, İN, KF, KFT)

reşīd *Ar.* Doğru yolu gösteren, Allah'ın sıfatlarından (İM, KFT)

reşīdlik *Ar.+T.* Erginlik (KFT)

revaḡ *Ar.* Sundurma, çardak (GT)

revālik *Fars.+T.* Uygun olma (İM)

revnaḡ *Ar.* Parlaklık, tazelik (GT)

reyyān *Ar.* Suyu kanmış (Gİ, Kİ)

rıḡsaḡ *Ar.* Bir bitki (BV)

ribā *Ar.* Tefecilikte alınan fahiş faiz (KF, KFT)

ribāt *Ar.* Konak, han (Gİ, KF)

rics *Ar.* Pislik, murdarlık (İM, KF, MS)

ridā *Ar.* Belden yukarı örtülen örtü (İM, KFT)

rif'at *Ar.* Yükseklik, yükselme (GT)

rīḡ *Ar.* Bir bitki (BV)

riḡāb *Ar.* Üzengi (Gİ, GT, RH)

riḡāz *Ar.* Yeraltında tabiî olarak bulunan madenler ve defineler (İM)

rind *Fars.* Çevik, neşeli, geniş mezhepli (İH)

riyāset *Ar.* Reislik (GT)

riyāzātü'l ḡayl *Ar.* At terbiyesi (RH)

rubā'ıyyāt *Ar.* Atın dördüncü yılda çıkan dişleri (RH)

rubemā *Ar.* Belki, muhtemel (MG)

ruḡām *Ar.* Mermer (İM)

rūḡullāh *Ar.* Hz. İsa (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

ruḡ'a *Ar.* Deri parçası (MG)

rūm *Ar.* Anadolu (BV, GT, İM)

rūmī *Ar.* Anadolulu (KFT)

rūmlı *Ar.+T.* Anadolulu (KK)

rummān *Ar.* Nar (BV, İM, KFT)

rūstāī *Fars.* Köylü, köye has (CC)

ruṭab *Ar.* Olgun hurma (İM, KFT)

rutūbet *Ar.* Nem, ıslaklık (BV)

rūy *Fars.* Yüz (GT)

rūcū‘ *Ar.* Geri dönme (Gİ, İM, KF, KFT)

rūkebī *Ar.* Dizlerle ilgili (BV)

rūkn *Ar.* Bir şeyin en sağlam tarafı, temel direği (Gİ, İM, KF, KFT, MS)

rūkū‘lı sücūdli *Ar.+T.* Namaz kılan (İM)

S

sa (II) *Ar.* Arap alfabesindeki sin harfi (KF)

şā‘ *Ar.* Bir dirhemlik kutu (Gİ, İM, KF, KFT)

saan- Sanmak, zannetmek (TZ)

saar Utanma (CC)

şa‘b *Ar.* Çetin, zorlu (GT, MG, RH)

sabaḳat *Ar.* Öncülük (KF)

sabalan- Debelenmek, çabalanmak (İH)

şabar *Ar.* Bir bitki (BV)

saba saba yürü- Kurumlanarak yürümek (TZ)

şabırluḳ *Ar.+T.* Din uğruna canını feda etme (CC)

şabşarı Sapsarı (DM)

şabşaru Sapsarı (TA)

şabūḥ *Ar.* Sabahleyin içilen içki (GT)

şaburluḳ *Ar.+T.* Din uğruna canını feda etme (CC)

sāc *Ar.* Hindistan’da yetişen sert ve iyi cins bir ağaç türü (KFT)

saç (II) Üzerinde yufka ekmek pişirilen saç (Kİ)

saç (II) Üzerinde yufka ekmek pişirilen saç (TA)

saçır- Su boğazda durmak (TZ)

şād *Ar.* Arap alfabesindeki sad harfi (Gİ, İM)

şadar *Ar.* Başlangıç (İM)

şādık *Ar.* Sadık, doğru, sadakatli (Gİ, GT, İM, KF, MS)

saf Atasözü (İH)

sa‘f *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

şafāyih *Ar.* Madenî levhalar (İM)

sa‘fe *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

şafen *Ar.* Husye kabı (BV)

şafra *Ar.* Safra, hastalığa sebep olan dört unsurdan biri (Gİ, İM, KF)

sağ (I) Sağ (solun zıddı) (BV, Gİ, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH)

sağ (III) Gerçek (TA)

sağa Sana (KK)

sağan Ok demiri (Kİ)

sağan- Sanmak, zannetmek (Kİ, KK)

sağanḡus Şahin, doğan (BM)

şagaş Sayma, sayış, sayı (Gİ)

sağay Tereyağı (BM)

şagāyır *Ar.* Küçükler (KFT)

sağda Sağ el (BM)

şaḡın Yaban eşeği (TA)

saḡındır- Hatırlatmak (CC)

saḡış (I) Sayı, hesap (BM, DM, GT, KFT, Kİ)

saḡış (II) Niyet (CC)

- şâğış** Sayı, hesap (DM, TA)
- şâğışa-** Niyetlenmek (CC)
- şâğışla-** (I) Düşünmek (CC)
- şâğışla-** (II) Saymak, hesaplamak (DM, KK)
- şâğışla-** Saymak, hesaplamak (TA)
- şâğıt** 1. Alev, edevat (CC) 2. Zırh (MG)
- şâğıtlan-** Silâhlanmak (CC)
- şâğılak** Koyun, sağılan koyun (BM)
- şâğılık** (II) Sağlıklı koyun ve keçi (Kİ)
- şâğılık** (II) Sağlıklı koyun ve keçi (TA)
- şâğımal** Sağlıklı koyun ve keçi (TA)
- şâğırak** Emziksiz uzun boğazlı su kabı (İH, Kİ)
- şâğırı** (II) Deri (CC)
- şâğırı** Ar. Bir çeşit süngü tutma şekli (MG)
- şâğısağan** (II) Kıvrılmış olan yılan (TZ)
- şâğısı** Saksı, çanak (İH)
- şâğıtuç** Damadın düğününde adamlara hizmet eden arkadaşı, sağdıç (Kİ)
- şâğıu** Ağıt (KFT)
- şâğıyağ** Tereyağı (Kİ)
- şah** Uyanık (CC)
- şahâvet** Ar. Cömertlik, eli açıklık (GT, MG)
- şahâyif** Ar. Sayfalar (İM)
- şahhat** Ar. Toynak ortasının geniş olması (BV)
- şahibe** Ar. Kadın sahabe (İM)
- şahihlik** Ar.+T. Sıhhat (KFT)
- sahkeşt** Bir bitki (BV)
- şahn** (I) Ar. Kırma (BV)
- şahn** (II) Ar. Kâse, çanak (GT)
- şahn** (III) Ar. Avlu (GT)
- şahûr** Ar. Sahur, gece yemeği (Gİ)
- sa‘îd** Ar. Yükselen, yukarı çıkan (KF)
- sâk** Ar. Diz ile ayak arasındaki kısma verilen ad (Gİ, KF)
- sakâ** Ar. Su taşıyan kişi (KFT)
- şakaleyn** Ar. İnsan ve cin (BV)
- sakâlık** Ar.+T. Suculuk (KFT)
- sakalsız** Sakalsız (DM)
- şakalsız** Sakalsız (KK, TZ)
- sakamunya** Ar. Bir bitki (BV)
- sakavtar** Ar. Bir bitki (BV)
- sakçılı yol** Bekçisi, karakolu, menzilcisi olan emin yol (İH)
- sakf** Ar. Tavan, çatı (İM, KFT)
- sakin** Sakın (tenbih için kullanılır) (DM)
- sakin-** (II) Sakınmak, çekinmek (İM, KF, MG, TA, TZ)
- sakışla-** Hesaplamak (GT)
- sâkıf** Ar. Düşen, düşmüş (Gİ, İM, KFT)
- sâkî** Ar. Saki, içki sunan (GT)
- sakîm** Ar. Hasta (GT)
- sâkinlik** Ar.+T. Gönül rahatlığı (İM)
- sâkit** Ar. Susan, susmuş (BV, Gİ, GT, KF)
- sâkiye** Ar. İçki sunan kadın (KF)
- saklağ** Davar sulayacak pınar, havuz, gölcük (İH)

saksızlık Sağlıksızlık, hastalık (CC)

saşurğa Kene (Kİ, TZ)

şalāh *Ar.* Rahatlık, barış, huzur (İM, GT, KFT)

salama Zift (TZ)

salamçaş At eğerindeki kayış (Kİ)

şalavāt’illāhi ‘aleyhim *Ar.* “Allah’ın iyiliği ve selamı onların üzerine olsun” anlamında Hz. Muhammed zikredilince söylenen hürmet ibaresi (İN)

şalavātüllāhi ‘aleyhi vesellemehu *Ar.* “Allah’ın iyiliği ve selamı onun üzerine olsun” anlamında Hz. Muhammed zikredilince söylenen hürmet ibaresi (GT)

salç Adaçayı (CC)

şalıber- Salıvermek, bırakmak, koyuvermek (TA)

salı nesne Ele alıp yukarı kaldırmak veya aşığı sarkıtmak suretiyle ağırlığı tahmin edilen nesne (İH)

salıver- Salıvermek, bırakmak, koyuvermek (İH)

şalıb *Ar.* Haç (BV)

şalıh (I) *Ar.* Dinî emirleri yerine getiren (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)

şalıh (II) *Ar.* Doğru, iyi (Gİ, MG)

şalıhlık *Ar.+T.* Salihlik, iyilik, doğruluk (Gİ, KF, KFT)

sālim (I) *Ar.* Emin, selâmette, salim (BV, GT, KFT)

sālim (II) *Ar.* Noksansız, eksiksiz (İM)

sālimlik *Ar.+T.* Eminlik, korkusuzluk (İM)

salkım Salkım, üzüm salkımı (DM)

salkım Salkım, üzüm salkımı (DM, TA, TZ)

salmaş Oyun, eğlence (İM)

sālūs *Fars.* Riyakâr, ikiyüzlü (GT)

sālūsıan- *Fars.+T.* Kendini zahit, salih, büyük adam göstermek (İH)

salyar Ağızdan akan su, salya (İH)

salyaz Ağızdan akan su, salya (TZ)

şama Bir bitki (BV)

şamağ Bir bitki (BV)

samala Zift, katran (Kİ)

samala *Rum.* Talihsizlik (CC)

samanlu Samanlı (KFT)

samas- Israr etmek, aksilik etmek (Kİ)

samasan Israr (Kİ)

şamed *Ar.* **1.** Yüksek, ulu (Gİ) **2.** Kimseye ve hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah (Gİ)

samla Zift, katran (BM)

samparı Zemheri (İH)

samra- Homurdanmak, ağzının içinde anlaşılmaz sözler söylemek (İH)

şamt *Ar.* Susmak (Gİ, KF)

samuş Etli kökleri yenen bitkiler (CC)

saña Sana (BM, Gİ, GT, İM, TA)

şanamaş Sayı (TA)

sanar Denктаş, denk, eşit (İH)

şanavber *Ar.* Sevgilinin boyuna teşbih edilen çam fıstığı ağacı (BV, GT)

sañ- (I) Karnını yarmak (İM)

sañ- (II) Bastonla vurmak (İM)

sañ- (V) Takmak, bağlamak (İN)

sañçaş Sancak, bayrak (Gİ, KF)

- sançı** Sancı, ağrı (İH, TZ)
- sançık** Vuruşma, dürtüşme, savaş (TZ)
- sançık** Kova (DM)
- sançıl-** Dürtülmek, vurulmak (İM, MG)
- sançış-** Vuruşmak, dürtüşmek, savaş (BM, CC, KFT, MG)
- sançış-** Vuruşmak, dürtüşmek, savaş (TA)
- sançuğ** Kova (DM)
- sanıl-** Bir yere takılmak (İM)
- sanır** Dağın ucu, burnu, çıkıntısı (İH)
- sanki** Sanki, güya, tualım ki (İH)
- sanķu** Aptal kimse (Kİ)
- sanķula-** Aptallaşmak (Kİ)
- sanşış** Vuruşma, dürtüşme, savaş (DM)
- sanşlı** Damgalı (TZ)
- sanu** Sayısız (MS)
- sanzağan** Kıvrılmış yılan (TZ)
- sap-** (I) Salına salına yürümek (Kİ)
- sap-** (II) Birinden ayrılmak (CC)
- şap-** Sapmak (KFT)
- sapan-** Saban sürmek, tarla ekmek (TZ)
- sapanla-** Tarlayı sürmek, tarlaya ekin ekmek (TZ)
- sapçak** Süt konulan bakır kulplu kap (İM, Kİ)
- sapraş-** Ayrılmak (Kİ)
- sapsarı** Sapsarı (BV, Kİ)
- sapsavuk** Çok soğuk, sopsoguk (Kİ)
- saptur-** Saptırmak (Kİ)
- sar** (II) Yumurthanın iç, ince kabuğu, zar (İH)
- saraça** Hayvanın zekâsı ve süratli hareketi (Kİ)
- saraf** Ar. Sarraf (CC)
- sarağuç** Sorguç, çelenk (İH)
- saran-** Sarık sarınmak (TZ)
- sarana** Sopa, değnek (TZ)
- şarb** Zor, güç, sarp (TA)
- sārbān** Fars. Sarık (Kİ)
- sarça** Fars. Sırça, cam, çanak (DM)
- sarı** (III) Şarap (Kİ)
- şarın-** Sarınmak, dolanmak (BM)
- sarışın** Sarışın (Kİ)
- şarı yağ** Tereyağı (KK)
- şarīh** Ar. Açık, belli (İM)
- sarķık** Sarkık, sarkmış olan (BV)
- sarmaş-** İplik gibi şeyler birbirine dolaşmak (İH)
- sarnaşa** Kâse, kadeh (DM)
- sarov** Mide (CC)
- sarp** Sert, sarp, zor (CC, DM, Kİ, TZ)
- sarpan** Masa örtüsü (CC)
- sarsıt-** Kovmak, defetmek (İH)
- sartaban** Nil nehrinde bulunan iyi cins bir balık (TZ)
- şaruşın** Sarışın (KFT)
- saru yağ** Tereyağı (RH)
- sas** Sis, buhar (CC)
- saşak** Yamalı eski elbise (TZ)
- sa'ter** Ar. Keklik (BV)
- satın** Satın (GT, MG)

- şatın** Satın (DM, İM, KK)
- şaḫīr** Ar. Mitoloji (İM)
- satḫa** Hasta etmek, hakaret etmek (CC)
- satov** Satış, ticaret (CC)
- şaḫr** Ar. Satır (İN)
- satu** Satma, satış (TZ)
- satuḡ** Satma (KFT)
- satuh** Satma, satış (CC)
- satuk** Satma, satış (CC, TZ)
- şatun** Satın (CC, GT, KFT)
- sav (II)** Dava (Kİ)
- sav (III)** Sağ, solun zıddı (CC)
- şavāmi‘** Ar. Tekkeler (özel ibadet yerleri) (GT)
- savda** Ar. Kara sevda, aşırı sevme (CC)
- savcı (I)** Savcı, davacı, kadı (Kİ)
- savcı (II)** Peygamber (Kİ)
- savla-** Dava etmek (TZ)
- şavlet** Ar. Hücum, saldırı (GT)
- savluḡ (II)** Sağılan koyun (TZ)
- şavma‘a** Ar. İbadet yeri, tapınak (İM)
- savraḡ** İçki tası, kadeh (CC)
- savs-** Kendini göstermeden gizlice sıvışmak (İH)
- sav sav gel-** Nöbeleşe gelmek (İH)
- savu-** Yüz çevirmek, dönmek (İM)
- şavul-** (I) Ses çıkarmak (Kİ)
- savulçaḡ** Karın yılanı, solucan (TZ)
- savurşuḡ** Akli zayıf olan kimse (TZ)
- sa‘y (II)** Ar. Hac’da Safa ile Merve arasında koşma (İM)
- sayaç** Ar. Fars.+T.. Sadece (İH)
- şayaḡ** Tereyağı (TA)
- şayd** Ar. Av, avlanma (GT, İM)
- şayḫānī** Ar. Medine’de yetişen bir cins hurma (İM)
- sayı** Zırh (MG)
- şayıfī** Ar. Yazlık, yaz ürünleri (KFT)
- sayıḫla-** (Uyuyan adam veya hasta) abuk sabuk konuşmak (İH)
- sāyib** Ar. Bir yerle ilgisi olmayan, başı boş (İM)
- şayḫal** Ar. Cilâ, yıldız (GT)
- şayḫalla-** Ar.+T. Cilâlamak (İH)
- şaymaḡ** Sayı, adet (DM)
- şayrafī** Ar. Sarraf (İM)
- sayrı** Hasta (İH, TZ)
- sayrılan-** Hastalanmak (TZ)
- şayru** Hasta (BM)
- say su** Duru su (TZ)
- şayyād** Ar. Avcı (GT)
- say yir** Toprak, arazi (İH)
- seb‘a** Ar. Yedi (GT)
- sebeḫāt** Ar. Geçme, ilerleme (Gİ)
- sebūt** Ar. Sebt, cumartesi günü (KFT)
- seccāde** Ar. Seccade, namazlık (GT, İM, MS)
- seç-** Bir şeyi bir şeyden ayırmak (Kİ)
- sedd-i ramak** Ar. Ölmeyecek kadar yiyip içmek (GT)
- sedl** Ar. Bırakmak, salmak (İM)
- sefātīḫ** Ar. Başlangıçlar (İM)

- sefercel** *Ar.* Ayva (KFT)
- sefiḥ** *Ar.* Akılsız, savurgan (Gİ, GT, İM, KF, KFT)
- sefiḥlik** *Ar.+T.* Sefahate düşkün olma (KFT)
- segerle-** (I) Teşvik etmek (TA)
- segerle-** (II) Yermek, hicvetmek (TA)
- segirden** Oturak yeri, uca (İH)
- segirt-** Koşmak, (atı) koşturmak (TA, RH)
- seḥā** *Ar.* Cömertlik, el açıklığı (GT)
- seḥaṭ** *Ar.* Öfke, gazap (İM)
- seh(e)l** *Ar.* Kolay (BV, GT)
- seḥer-gāh** *Ar.Fars.* Seher vakti (GT)
- sehṽ** *Ar.* Hata, yanlış, yanılma (Gİ, GT, İM, KF, MG)
- sekinç** *Ar.* Bir bitki (BV)
- seker** Kaynamış hurma suyu (İM, KFT)
- seket-** Koklatmak (MS)
- seklaba** Pazı (TA)
- seksen-** (I) Korkmak (CC)
- seksen-** (II) Tehdit etmek (Kİ)
- seksendir-** Korkutmak (CC)
- sekü 1.** Peyke, kanepa (BM, İM) **2.** Kapı önlerine oturmak için ayrılan yer (TA)
- sekül** Sekili at (İH)
- selāṭin** *Ar.* Sultanlar (GT)
- seleb** *Ar.* Birinden soyularak alınan şey (İM)
- selekle-** Gerinmek (İH)
- selem** *Ar.* Peşin para ile malı sonradan almak kaydıyla yapılan alışveriş (KFT)
- seli** Temiz (Kİ)
- seliḥa** *Ar.* Kabuk (BV)
- selik** Kibar, kibar genç (Kİ)
- selīm** *Ar.* Doğru, kusursuz, sağlam (BV, GT, İM, İN, RH)
- selki** Sölpük, gevşek (adam) (İH)
- sellim** *Ar.* Selem yoluyla yapılan alışveriş (KFT)
- selm** *Ar.* Barış (İM)
- selmānī** *Ar.* Bir demir çeşidi (MG)
- selpük** Zayıf, sıska (İH)
- semā‘** *Ar.* Musikî, sema (GT)
- seme** Sersem, aptal, zekâsız (İH)
- semen** *Ar.* Kıymet, değer (İM)
- semend** *Fars.* Çevik ve güzel at (RH)
- semer** Yük hayvanı palanı (İH)
- semi‘allāhu limenḥamide** *Ar.* “Allah hamd edeni işitir.” anlamında bir söz (İM, MS)
- senā** *Ar.* Övgü (BV, Gİ, GT, İM, KF)
- senāyā** *Ar.* Atın ikinci yılda çıkan dişleri (RH)
- sendire-** (I) Sendelemek, iki tarafa sarsılarak yürümek (İH)
- sendire-** (II) Saçma sapan konuşmak (İH)
- seng (I)** Buz topağı (CC)
- seng (II)** İlâç olarak kullanılan bir bitki (RH)
- sengir-** Esnerken ağzını yummak (İM)
- senir** Hudut, sınır (İH)

señir Tepe, siper, kale (Kİ)

senit Yastağaç, hamur tahtası (İH, TA)

seniy *Ar.* Beş yaşındaki deve, iki yaşındaki sığır ve bir yaşındaki koyuna verilen ad (İM)

seniyye tife *Ar.+T.* Beş yaşındaki deve (İM)

senne *Ar.* Bileğin ardında tüy biten yer (BV)

sepet Sepet (İM)

sepkün Yağmur serpintisi (Kİ)

ser *Fars.* Baş (GT, KF, Kİ)

ser- Sermek (TZ)

serbāz *Fars.* Yiğit, cesur (GT)

serben *Fars.* Sarık, baş örtüsü (TA)

ser-bend *Fars.* Sarık, baş örtüsü (TA)

serçe *Fars.* Serçe (BM, İH, TA)

seredür Saraça (Kİ)

ser-efrāz *Fars.* Benzerlerinden üstün olan, itibar ve nüfuz sahibi (GT)

serendibī *Ar.* Bir demir çeşidi (MG)

sergek Uyanık (CC)

sergen Raf (TZ)

sergiz- Evcilleştirmek, eğitmek (CC)

serhoşluk *Fars.+T.* Sarhoşluk (GT)

şerid (I) *Ar.* Tirit denilen yemek (İM)

seriv Ehlî, uysal (CC)

seriyye *Ar.* Sayıları dört ile dört yüz arasında olan askerden meydana gelen müfreze (KFT)

sermūze etük *Fars.+T.* Kısa çizme (İM)

serneşe Kâse, kadeh (DM)

serövün Serin (CC)

serpildi Serpinti (CC)

serrā *Ar.* Kolaylık (KF)

serşe Serçe (DM, TZ)

serük Deriden yapılmış sergi (TA)

ser-vaqt *Fars.Ar.* Kimse bulunmayan, yalnız kalınan yer, halvet yeri (GT)

servin Esin (TZ)

ses Ses (İH)

sesi- Erimek (BV)

sesken- Vehimlenmek, kuruntulu olmak (GT, İM)

setkik Zeki (Kİ)

setirlik *Ar.+T.* Gizlilik (KFT)

sev- (II) Alacaklıyı savmak (İH)

sevā *Ar.* Denk, müsavî (GT, MG)

sevābık *Ar.* Geçmiş (şeyler) (GT)

sevād *Ar.* Karalık (KFT)

sevād-ı a'zam *Ar.* Mekke (İM)

sevdā *Ar.* Sevgi, aşırı sevme (Gİ, GT, KF)

sevdālī *Ar.+T.* Sevdalı, tutkun (RH)

sevgü 1. Sevgi (TA) **2.** Sevilmiş kimse (Kİ)

sevgüli Hoşa giden, sevimli, sevgili (MS)

sevgülürek Daha sevgili, en sevgili (KFT)

sevügrek Sevimli, hoş (İM)

sevüv Hareket, sefer (BM)

seyb yüri- *Ar.+T.* Başiboş, yürümek, gezinmek (İM)

seyis *Ar.* Seyis, at bakıcısı (BV)

seylān *Ar.* Kılıcın sapa giren yeri (MG)

seyrānī *Ar.* Atın bir yürüyüş şekli (RH)

sezāb *Ar.Fars.* Su teresi (BV)

sezek Hatıra gelen duygu (TZ)

sezeli Uykulayarak başını iki yana sallayan kimse (TZ)

sezgen- Deprenmek, kımıldamak (TZ)

sezmek Sezme, seziş (CC)

sıbrıġu Islıkçı, düdükçü (TA)

şıbzıġı Davul (DM)

sıç- Sıçmak (BM, Kİ, TA)

sıçkaġ Sık sık sıçan kimse (TZ)

şıddik *Ar.* Çok doğru kimse (GT)

sıdır- Kurmak (TZ)

şıdk *Ar.* Doğruluk, gerçeklik (Gİ, GT)

şıdur- Kırdırmak (BV)

şıfāt *Ar.* Vasıflar, nitelikler (GT)

sıġ- (II) Yakışmak, uymak (KFT)

şıġa- Sıġamak, çekmek (Gİ, İH, KF)

şıġal- Yoklamak, aramak (TZ)

sıġan- Salınmak (İM)

sıġa su Duru su, sıġ su (İH, TZ)

sıġın Geyik, yaban öküzü (BM, İH, Kİ, TZ)

sıġın- (II) Yayılmak (TZ)

sıġınç Sıġınma (CC)

sıġınçı Kendine sıġınılan (İM)

şıġır keyik Yabanî hayvan (TA)

sıġız (I) Kuru, koyu (İH)

sıġız (II) Zeyrek, akıllı (TZ)

sıġlık Islık (Kİ)

sıġraġ İki parmaġın arası (Kİ)

sıġza Gömleġin yakası (Kİ)

sıġ- (II) Yüzünü ekşitmek (TZ)

sıġ (I) Birbirine bitişik, sık, yoğun (BV, DM, İH, İM)

sıġ (II) İplik teli (TZ)

sıġā *Ar.* İtimat edilen bilginler (KFT)

sıġda- Ölen kimseye karşı mersiye söyleyerek ağlamak ve ağlatmak (Kİ)

sıġış Sıkışıklık, izdiham (İH)

sıġkır- Yıldırmak, bezdirmek (TA)

sıġkın- Sıkılmak (İM)

sıġnaş- Sıkışmak, sıkılmak (TZ)

sıġkuġ Sıkık, sıkılmış (BV)

şıla *Ar.* Memleketine gitme, akrabasına ulaşma (KF)

şıla‘ *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

şılā *Ar.* Köy (İM)

sıla- (I) Sıvazlamak, okşamak (CC, İM, KFT)

sıla- (II) Düġün şöleni vermek (TZ)

sılta- (II) Salmak, bırakmak, terketmek (İH)

sıltalı Bahaneli (TZ)

sınal- Parçalamak (CC)

sındı Makas (İH, TZ)

sındu Makas (İH, TZ)

sıngar Uzak için benzetme (TZ)

sınra- Yapmak istemek (İH)

sınur Sınır, hudut (İH)

sıpa Eşek yavrusu (Kİ, TA)

sıpıldak Çıplak, üryan (İH, KK)

sıpkın Zıpkın (MG)

sıpğun Zıpkın (Kİ, MG)

sıplak Çıplak, yapraksız (ağaç) (İH)

sıra Saf, dizi (İH)

sırça *Fars.* Cam, sırça (BM, BV, Gİ, KFT, Kİ, TA)

sırça parmak Serçe parmak (İH)

sırdağ İlikli kemik (TZ)

sırıçka Çekirge (TA)

sırınsı- Yüzünü buruşturmak (TZ)

sırıt Saban demiri (BM)

sırıt- Dişlerini göstererek tebessüm etmek (İH)

sırsır Cırcır böceği (İH)

sırşa *Fars.* Cam, sırça (TZ)

sırşān *Ar.* Sıracı hastalığı (BV)

sıruğ Bilek kalınlığında uzun ağaç (Kİ)

sısām *Ar.* Susam (KFT)

sış- Sıçmak (TZ)

sışkağ Sık sık sıçan kimse (TZ)

sıtın- Deşilmek, fişkirmek (TZ)

sıva- Sıvamak (TZ)

sıvağū Mala, sıvama aleti (İH)

sıy (I) Elbisenin etek bölümü (İH)

sıy (II) Şeref (CC)

sıy- (I) Uymak, yakışmak (CC)

sıy- (II) Genişlemek (TZ)

sıy- (III) Ürkmek (İM)

sıyın Yaban öküzü, geyik (TZ)

sıyın- (II) Yayılmak (TZ)

sıyın- (III) Acıklanmak, teessüf etmek (TZ)

sıyır- Soymak, çekip çıkarmak (İH, MG)

sıyırım Beyaz kaş (Kİ)

sıyrık Sıyrılmış (TZ)

sıyrın- Kaymak (TZ)

sıza- Sıvamak (TZ)

sızal- İncelmek (TZ)

sızlık Çorak (TZ)

sızur- Sızdırmak (KFT)

sızurul- Eritilmek (KFT)

si'āye *Ar.* Çalışıp kazanmak (İM)

sibeh-sālār *Fars.* Komutan (TA)

sibek Buğdayı değirmen taşı içine döken huni (İH)

sifteh kıl- *Ar. + T.* İlk başlama (İH)

sığağ Sinek (TA)

sigek Sidik, idrar (TZ)

siggek İşeyen (TZ)

sik Erkeklik organı, penis (CC, DM, Kİ, KK, TA, TZ)

sik- **1.** Cinsî ilişkide bulunmak (BM, Kİ, KK, TA, TZ) **2.** Nikâhlamak, nikâhına almak (TA)

sikāye *Ar.* Bir tür yara (BV)

sikiş- Cinsel münasebette bulunmak (Kİ)

sikke *Ar.* Sikke, mühür (İN)

siktir- Siktirmek (BV)

şil *Ar.* Bir bitki (BV)

sil- **1.** Silmek, temizlemek (BM, Gİ, İM, KF, Kİ, KK, TA, TZ) **2.** Mesh etmek, sığamak (MS)

silâh *Ar.* Silâh (Gİ, GT, İN, KF, KFT, MG)

silâh-nâme *Ar.Fars.* Silâhla ilgili yazılan kitap (MG)

sile- Elini bir şeyin üstünde gezdirmek (İH)

silecek Silgi (TZ)

silen- Silinmek (TZ)

silgü Silgi (TZ)

sili Saf, temiz, iffetli, temizlenmiş (CC, Kİ)

silî *Fars.* Şamar, tokat (GT)

silin- Silinmek, temizlenmek (MS)

silkgü Tozak (TZ)

sille (I) *Fars.* Tokat (BV)

sille (II) Bir at hastalığı (BV)

simâţ *Ar.* Sofra, ziyafet sofrası (GT)

simhâk *Ar.* Deriyi ve eti aşarak kemiğe ulaşan yara (İM, KFT)

simkirik Sümük (Gİ, İM, KK)

simkürük Sümük (İM)

simsâr *Ar.* Komisyoncu (İM)

simsim *Ar.* Susam (İM)

sî-murğ *Fars.* Anka kuşu, masal kuşu (İH)

sin- Hazm olunmak (TZ)

sinçi Boy, pos, endam (BV)

sinek (I) Sinek (DM)

sinek (II) Levha (TZ)

siñek Sinek (BM, DM, Gİ, KF, Kİ, TZ)

sini Bakırdan değirmi geniş tepsi (İH)

siñilde- (Köpek) açlıktan havlamak (Kİ)

siñir- (II) Solumak (CC)

siñirik Ağızda bir bölge (BV)

sinle Mezarlık (KFT)

sinle- Gizlenmek, saklanmak (İH)

sinlig Dilenci (TZ)

si‘r *Ar.* Fiyat, narh (İM)

sirâc *Ar.* Işık, kandil (İM)

sirbençeñ Bir hastalık (BV)

sirçe Serçe (BV)

sirim Üzengi kayışı, sırim (Kİ)

siriş *Fars.* Talihsizlik, müşkül durum (CC)

sirmûze etük *Fars.+T..* Kısa çizme (İM)

sirşe Serçe (TZ)

sis Sis, sis rengi (DM, TA)

sisen *Fars.* Susam (BV)

sişik- İsabet etmek, bulaşmak, değmek (İH)

sitâre *Fars.* Karı ile koca arasında kalan ev (KFT)

sivek Dayanak yeri (İN)

sivilçi Sivilce (İH)

siviş- Kimseye sezdirmeden kaçmak (İH)

sivri çibin Sivrisinek (BM)

siy Sidik, idrar (CC)

siz (II) Erkeklik organı, penis (TZ)

sobı Çene ve yanağın düzlüğü (Kİ)

sobu Çene ve yanağın düzlüğü (Kİ)

soçul- Soyunmak (CC)

- şofra** Ar. Sofra, yemek tepsi (GT, İH)
- şoğ** Son, arkada kalan şey (KFT)
- soğanguş** Şahin, doğan (BM)
- soğlağ** Koyun (BM)
- soğrı-** Uyuşmak (Kİ)
- soğşur-** Sokuşturmak, sıkıştırmak, istif etmek, gizlemek (İH)
- soğul-** Çekilmek, toprak tarafından emilmek (İH)
- soğulçan** Solucan, karın yılanı (İH, TZ)
- soğulu-** Saplama, geçirmek (İH)
- sohran-** Matem tutmak (CC)
- sohta** Kan sucuğu (CC)
- soıklık** Aç gözlülük, göz doymazlık, hırs (İH, TA)
- soğum** Lokma, parça (BM, TA, TZ)
- sol (II)** Kuzey (TZ)
- soluğun** Soluyan, nefes alan (Kİ)
- solunçan** Sülük, solucan (Kİ)
- somun** Rum. Somun, çörek (İH, TZ)
- soñaçak** Ayak ökçesi (İM)
- sonra** Sonra (BM)
- sonkulda-** İnlmek, ıklamak (İH)
- soñrağı** Sonraki (İM)
- sor- (III)** Ziyaret etmek (İM, MS)
- soralçı** Süzgeç, süzğü (TZ)
- sorat** Türkiye buğdayı, mısır buğdayı (BM)
- sorğun** Uzun salkım söğüt, sorgun ağacı (İH, Kİ)
- şorma** Bir cins içki, boza (DM, Kİ)
- sorp** Gafleten, bilmeyerek (Kİ)
- soruğ** Olgulaşmış (KFT)
- sorun-** Sünmek, uzamak (TZ)
- sorunıl-** Kendisine sorulmak (KFT)
- sovlaçan** Solucan, sülük (BM)
- sovrun-** Sıyrılmak (TZ)
- sovuşan** Solucan, sülük (TZ)
- sovun** Yaban keçisi, antilop (BM, Kİ)
- sovunçak** Ökçe (CC)
- şovur** Yabanî geyik (Kİ)
- sovuşla-** Yavaşça ses vermek (TZ)
- soy** Bir kökten gelen evlât (İH)
- soyalaşı gel-** Birbiri ardınca gelmek (İH)
- soyka** Kaftan (İH)
- soylağ tişli** Sivri dişli, ısırgan dişli (TZ)
- soytar-** Saplama, kısılmak (İH)
- soyun-** Soyunmak (BV)
- soyurğa-** Moğ. Lütüf bahşetmek, rahmet eylemek (CC)
- soyurğa-** Bir hakani tahttan indirme (TZ)
- soyurğal** Moğ. Lütüf, ihsan, inayet (CC)
- soyurğat-** İnayet bulmak (CC)
- soyurğa-** Bir hakani tahttan indirme (TZ)
- söbi** Söbü, sivri şey (TZ)
- söbü** Söbü, sivri şey (İH)
- sögen** Hasta (MS)
- sögen balığ** İt balığı (İH)
- söglün-** Kebap olmak, kavrulmak (Kİ)

sögmeklik Sövme, küfür, küfretme (KFT)

sögül- (II) Kebap olmak, ateş üzerinde pişirilmek (Kİ)

sögüt Sögüt ağacı (DM, MG, TA)

sögüt- Diz çözmek (İH)

söhür Ar. Sahur, gece yemeği (Gİ)

sökel Hasta (BM, GT, İM, Kİ, TA, TZ)

sökelek Hastalık (Kİ)

sökellik Hastalık (BM, İM, TA)

söklence Kebap (DM)

söklenci Kebap (BM, TA)

söklenmiş et Kesilmiş, inceltilmiş et (BM, TA)

söklün- Kebap yapılmak (TZ)

sökrük Ateşte veya güneşte kurutulmuş et (BM)

söküç Sövücü, söven (TZ)

sökük Sökük, sökülmüş (İM)

sökül- (I) Kızartmak (BM)

söküş (II) Hastalanma (İH)

söküt- Diz çökmek (TZ)

sölençü Parçalanmış, kebablık et (TZ)

sövgülürek Daha sevgili (KFT)

sövlün Sülün (CC)

sövünçü Dilim dilim keşilmiş et (Kİ)

sövündirgiçi Sevindirici, sevindiren (CC)

sövüş Dost, arkadaş (CC)

söykenmeklik Dayanma (KFT)

söyüşliḡ Karşılıklı sevgi (CC)

sözli Söz sahibi (KK)

su (II) Meni (KFT)

su'âl Ar. Soru (Gİ, GT, İM)

şu'bân Ar. Büyük yılan, ejderha (GT)

subaşı Serasker, komutan (İH)

şubḡ-dem Ar.Fars. Sabah vakti (GT)

suçu- Sıçramak, tepinmek (BV, MG)

suçuḡ Bağırsak (CC)

şuçuk Sucuk, bumar dolması (BM, DM, Kİ, TZ)

suçul- Soyunmak (CC, Kİ)

şuda' Ar. Bir at hastalığı (BV)

şüf Ar. Yün (CC)

sufra Baca (CC)

sufra Ar. Bir bitki (BV)

şuḡır şavşar Gelincik (TA)

suh Haris, aşırı istekli (CC)

suhlan- Göz dikmek, harislenmek (CC)

suḡra (I) Ar. Zorla ve ücretsiz gördürülen iş, angarya (GT)

suḡra (II) Ar. Alay etme, eğlenme (GT, İM)

suḡur (I) Ar. Seherler (İM)

suḡur (II) Ar. Sahur, gece yemeği (KF)

suḡlık Hırs, arzu, heves (CC)

suḡluk Hırs, arzu, heves (CC)

suḡul-ı ḡayıl Ar. At pazarı (KFT)

sulanḡır Gelin kadın, gelincik (TZ)

şulb Ar. Sert, katı (MG)

şulbī Ar. Birinin soyundan gelme (KF)

suluk (II) Bir bitki (BV)

sulunçan Solucan, sülük (Kİ)

sumağ Bir bitki (BV)

sun- (II) Sunmak, vermek, arz etmek (BV, CC, GT, İN, Kİ, MG)

şun- Elini uzatmak (TA)

sunçuk Halef, birinin yerine geçen (Kİ)

sundur- (I) Sündürmek, çekip uzatmak (İN)

sunğur- (I) Köle (TZ)

şunuber- Vermek (TA)

sunus Bir genişlik ölçüsü, başparmakla işaret parmak arasındaki mesafe (BM)

sunuş- Bir şeye elini uzatıp vermek (TZ)

sūr Ar. Sur, kale duvarı (KFT)

süre(t) Ar. Kur'anikerim'in 114 bölümünden her biri (Gİ, GT, İM, KF, MS)

şurūf yel Ar.+T. Sabahları dalga dalga esen rüzgâr (DM)

sus- Su çekmek (CC)

susam Ar. Susam (İH)

susan bol- Susamak (BM)

susmār Fars. Kertenkele (İM, TZ)

sust Fars. Çürük (CC)

susun İçki (CC)

suv- Yıkanmak (İM)

suva- Sıvamak (TZ)

suval- (Su) yere batmak, kaybolmak (İM, KF, KFT)

suvlu (II) Kılıksız buğday (CC)

suvluv Su keleş (nehir üzerinde kullanılır) (BM)

suvsağan Susamış (CC)

suvsamağ Susama, susayış (CC)

suvseb Ar. Bir bitki (BV)

suvul- Geri çekilmek (CC)

şuyağ Hayvanları sulama (TA)

sü Asker (TA)

sübaşı Komutan, serasker (TA)

sübhānallāhi Ar. "Allah'ım seni noksanlıklardan tenzih ederim" anlamında bir dua sözü (GT, İM)

sübhāne Ar. Allah sözünden sonra zikredilen saygı sözü (GT)

sübhāneke (I) Ar. "Allah'ım seni her türlü kusurlardan tenzih ederim" anlamında bir dua sözü (Gİ)

sübhāneke (II) Ar. Namazın başlangıcında okunan dua (KF, MS)

sübhāneke allāhümme Ar. "Yüce Allah'ım seni noksanlıklardan tenzih ederim" anlamında bir dua sözü (İM)

sübhāne rabbiye'l-a'lā Ar. "Yüce Allah'ım seni noksanlıklardan tenzih ederim" anlamında secde okunan dua (MS)

sübhāne rabbiye'l-a'zīm Ar. Yüce Allah'ım seni noksanlıklardan tenzih ederim" anlamında rükûda okunan dua (İM, MS)

sücüd Ar. Secde etme, ibadet (Gİ, GT, İM, KF, MS)

sücüdlü Ar.+T. İçinde secde bulunan namaz (İM)

sücüdlü Ar.+T. İçinde secde bulunan namaz (KF)

süçi (I) Üzümden yapılan şarap, içki (DM, İH)

süçi (II) Tatlı, her şeyin tatlısı (KFT, Kİ)

süçre- (At için) ayağı kayıp diz üstü düşmek (BM)

süçü (I) Üzümden yapılan bir şarap (TA)

süçü (II) Tatlı, her şeyin tatlısı (Kİ, TA)

südd Ar. Engel olmak (İM)

süglün Sülün (İH)

sügüm (I) Bir sele uzunluğunda iplik ve benzeri (İH, TZ)

sügüm (II) Kanaat, aza razı olma (İH)

sügümsüz Kanaatsiz, aza razı olmayan (İH)

sükker Ar. Şeker (BV, GT, KFT)

sükr Ar. Sarhoşluk (GT)

süksük Atın düzgün ve süratli olmayan bir çeşit yürüyüşü (MG)

süksükle- Atı süksük tarzında yürütmek (MG)

süksün Omuz başı, dal (İH)

sükün Ar. Olgunluk (MG)

süleymānī Ar. Bir kılıç çeşidi (MG)

sülüş (I) Ar. Bir bitki (BV)

sülüş (II) Ar. Üçte bir (Gİ, İM, KF, KFT, MG, MS)

süm'a Ar. Göstemecilik, ikiyüzlülük (Gİ, İM, KF)

sümek Sömek, mısır sömeği (BV)

süme al- Ölçsüz, hesapsız almak (İH)

sümkürük Sümük (KF, TZ)

sümm Ar. Sekizde bir (İM)

sümrük (I) Sümük (İM)

sümük (I) Sümük (TA)

sümülde- Boğazın temizlenmesi için öh öh diye ses çıkarmak (Kİ, TZ)

sümülgün Hastanın zihin dalgınlığı (Kİ)

sünbüke Ar. At toynağının ucunun olması (BV)

sündür- Uzatmak (Kİ)

süngüçi Süngü kullanan (TA)

sünig Vücut, endam (BV)

sünnetlen- Ar.+T. Sünnet edilmek (İM)

süñüçi Süngü kullanan (MG)

süñüçilik Süngü kullanma işi, sanatı (TA)

süñülçe Küçük süngü (CC)

sünüşek Sünen, uzayan (İH)

süprül- (II) Çekip gitmek (Kİ)

süpürüçi Süpürücü (KFT)

sür- (IV) El ile dokunmak, el sürmek (İM)

sür- (VI) Canlılarda neşvünema bulmak (TZ)

sürç- Sürçmek, yanılmak (BV, TZ)

sürçek Hikâye (İM, Kİ)

sürek sırt Bir tür su kertenkelesi (BM)

süret Darı (DM)

süret Rüzgârda kurtulmuş et (TZ)

sürîçibin Sivrisinek (GT)

sürîşibin Sivrisinek (TZ)

süri tüş Öğle vakti (TZ)
sürmedān *T.Fars.* Sürme kabı (İM)
sürmelik Sürme, sürmelik (TA)
sürmelük Sürme, sürmelik (KFT)
sürt- (II) Elle bir şeyi eğmek (İM)
sürtüştür- Sürtüştürmek (BV)
sürü (I) Sürü, koyun sürüsü (DM, Kİ, TA)
sürü (II) Sivri (CC)
sürüçi Sürücü, süren (KFT)
sürük 1. İnce yumuşak deri (CC) 2. Deriden yapılmış yaygı (DM)
sürük sırt Nil nehri sahilinde bulunup hem suda hem karada yaşayan bir canavar (Kİ)
sürün Sürü, koyun sürüsü (Kİ)
sürün- (II) (Atı) sürmek (MG)
sürünçeñ Yara (BV)
sürüşdür- Sürüşdürmek (BV)
sürüt- (I) Sürdürmek (BV)
sürüv (I) Hareket, sefer (BM)
sürüv (II) Sürü, koyun sürüsü (CC)
süryānī *Ar.* Süryanî (İN)
süsen *Fars.* Susam (BV, İH)
süst *Fars.* Gevşek, tembel (BV, GT, İM, KFT)
süstel- Çekiçle düzelmek, yassılanmak (İH)
sütmek Yuvarlak şey, top (Kİ)
sütre *Ar.* Perde, örtü (İM, KF, KFT)
sütürlük *Ar.+T.* Örtmelik (KFT)
süv- Kendine doğru sündürüp çekmek (İH)

süvelek tişli Sivri dişli, ısırğan dişli (TZ)
süvelt- Sivriltmek, dikmek, dorutmak (İH)
süvrü çibin Sivrisinek (İM, Kİ)
süvü Pergel (Kİ)
süyrel- Sürünmek (TZ)
süzme (I) Süzgeç (TZ)
süzme (III) Mahmur bakışlı göz (Kİ)
süzmeli Süzülmüş yoğurt (TZ)
süzük Süzülmüş, berrak (CC)

Ş

şab- Sürmek, hayvan sürmek (DM, KK)
şabad Usta, akıllı (TZ)
şa‘ban *Ar.* Şaban ayı, Arabî ayların sekizincisi (Gİ, İM, KF, KFT)
şabat gün Cumartesi (CC)
şabış- Sürmek (DM)
şabla- Tokat atmak, tokatla vurmak (TA)
şa‘de *Ar.* Bir bitki (BV)
şādī *Fars.* Sevinç, memnunluk (GT)
şaf Karıştırma, harmanlama (RH)
şāh bellūṭ *Fars.* Kestane (TA)
şāhidsuz *Ar.+T.* Tanıksız, şahitsiz (KFT)
şāhīn *Fars.* Şahin kuşu (DM)
şahm *Ar.* İçyağı (BV)
şak (II) *Ar.* Ok atarken meydana gelen kusurlardan biri (İN)
şak- (I) Acı çekmek (KK)
şak- (III) Yıkanmak (TZ)

- şakı-** Ötmek (İH)
- şakî** *Ar.* Fena hareketli, haylaz (KF)
- şākīr** *Ar.* Şükreden, iyiliği unutmayan (GT)
- şākla-** (I) Şak sesi çıkarmak (İH)
- şākla-** (I) İkiye ayırmak (İH)
- şaklak** Beyinsiz (TZ)
- şaktur-** Acı çektirmek (KK)
- şal-** Düdük, müzik aleti vb. çalmak (TZ)
- şalğa-** Çalkalamak (TZ)
- şalka-** Çalkalamak (TZ)
- şalu** Bavlı, içine ot doldurulmuş hayvan derisi (TZ)
- şam ağacı** Çam ağacı (Kİ, TA)
- şam ağaşı** Çam ağacı (DM)
- Şāmī** (I) *Ar.* Şam şehrinde olan, Şamlı (GT)
- şāmī** (II) *Ar.* Bir çeşit süngü tutma şekli (MG)
- Şāmlı** *Ar.+T.* Şem şehrinde olan, Şamlı (KK)
- şamruķ** Derenin derinliği (TZ)
- şanak** Çanak, kap (KK, TZ)
- şanaķşı** Çanakçı (KK)
- şanşmala-** Süslenmek (TZ)
- şanşu** Sancı, ağrı (TZ)
- şanus** Başparmakla şehadet parmağı arasındaki mesafe (Kİ)
- şap-** Çarpmak, vurmak (DM, TZ)
- şapaķlı** Çapaklı (TZ)
- şapış** Sürme (DM)
- şaplama** Şaplak, tokat (İH)
- şar‘ra** *Ar.* Sadaka toplanan yer (İM)
- şārlu** *Fars.+T..* Şehirli (KFT)
- şarman-** Kolunu sığamak, çemremek (TZ)
- şāş** *Ar.* Başa örtülen örtü (Gİ, KF)
- şāşa-** Su boğazda durmak (TZ)
- şāşak** Yamalı ve eski elbise (TZ)
- şāşı** Şaşı, şehlâ gözlü (İH, TZ)
- şāşķır-** Su boğazda durmak (TZ)
- şāşra-** Sıçramak (TZ)
- şatb** *Ar.* Kılıcın yüzündeki yol, oyuk (MG)
- şatıb** *Ar.* Bir tedavi yolu (BV)
- şātır** *Ar.* Şen, neşeli, çevik (KFT, MG)
- şātırlıķ** *Ar.+T.* Çeviklik (MG)
- şatla-** Parmak çıtlamak (TZ)
- şatlan-** Parmak çıtlatmak, şık şık ses çıkarmak (TZ)
- şavk** *Ar.* Işık (İH)
- şavt** *Ar.* Kâbe ziyaretinde Haceresvet’ten başlayıp şartı üzere dolanarak yine aynı yere gelmek üzere yapılan tavaf (İM)
- şaya** Döşeme, kaldırım (TZ)
- şayfal-** Dağılmak, parçalanmak (TZ)
- şayır** şimen Çayır çimen (DM)
- şāzz** *Ar.* Kural dışı (İM)
- şebbe** *Ar.* Bir bitki (BV)
- şebbek** *Ar.* Birbirine girdirme (İM)
- şebek** Şebek, çirkin (TZ)
- şebha** *Ar.* Köstek (BV)
- şeb-kūr** *Fars.* Gece körü, gece görmeyen (İN, RH)

- şebşeb** Kınından çıkarılmış kılıç (Kİ)
- şedd** *Ar.* 1. Sıkı bağlama (Gİ, KF) 2. Kemer, kuşak (GT)
- şedîd** *Ar.* Katı, sıkı (MG)
- şef'a** *Ar.* Çift, tek olmayan (Gİ, Kİ)
- şefâ'atçı** *Ar.+T.* Şefaât eden (İM, KFT)
- şefî'** *Ar.* Şefaât eden (GT, KFT)
- şefre** *Ar.* Kılıcın ağzı (MG)
- şehâdet (II)** *Ar.* Şehitlik (İM, KF)
- şehd** *Ar.* Bal (GT)
- şehîdlik** *Ar.+T.* Şehitlik (Gİ, İM)
- şehriyâr** *Fars.* Hükümdar (GT)
- şek-** (II) Çekmek, ölçmek, tartmak (KK)
- şekâvet** *Ar.* Bahtsızlık, kutsuzluk (GT)
- şekirdek** Çekirdek (DM)
- şekiş-** Çekişmek, bozuşmak, ihtilâfa düşmek (KK)
- şem'a** *Ar.* 1. Bal mumu (BV) 2. Mum fitili (İM)
- şemâyil** *Ar.* Huylar, tabiatlar (GT, MG)
- şemme (I)** *Ar.* Pek az, bir nebze (GT)
- şemme (II)** *Ar.* Bir kere koklama (BV)
- şemmir** *Ar.* Acele (KF)
- şen** Şen, sevinçli, mamur (TA)
- şengül** *Fars.* Zarif ve işveli sevgili (GT)
- şenhıyâr** *Ar.* Salatalık (İM)
- şenî'** *Ar.* Kötü (KFT)
- şer'an** Dine uygun olan (İM)
- şerat** *Ar.* Neşter (BV)
- şerefe** *Ar.* Minarede ezan okunan yer (İM)
- şerez** *Yun.* Çerez, yemek dışında yenilen şeyler (TZ)
- şerî'atlık** *Ar.+T.* Dine uygun davranış (KFT)
- şerîha** *Ar.* Et dilimi (BV)
- şerşe** Serçe (TZ)
- şetik** Kedi (DM)
- şetük** Kedi (DM, KK, TZ)
- şevnir** *Ar.* Çörek otu (BV)
- şevre-** Çevirmek, aktarmak (TZ)
- şevren-** Çevrilmek, aktarılmak (TZ)
- şeyin** Nasıl, nice (TZ)
- şeysi** Bir hastalık (BV)
- şezâ** *Ar.* İnciğe yapışık sinir başındaki kemik (BV)
- şıbbe** *Ar.* Bir bitki (BV)
- şıbke** Bir at hastalığı (BV)
- şıh (I)** Bir bitki (BV)
- şık** Çiğ, şebnem (DM, KK)
- şık-** (II) Şikâyet etmek (KK)
- şıkrağ** Dolap (TZ)
- şıkırık** Çıkrık, kuyu ipinin sarıldığı yuvarlak dönen şey (DM)
- şılbık** Sopa, baston (TZ)
- şingıl** Derin (TZ)
- şınkırt** Şingirtı, şingirdama (İH)
- şıraqlan-** *Fars.+T.* Aydınlanmak (TZ)
- şıraqlık** *Fars.+T.* Şamdan (DM)
- şıray** Renk (TZ)

şırdağ Kuduz veya atlarda beyin hastalığı (CC)

şırıt Ar. Delme (BV)

şırılağan Susam yağı (İH)

şırşa Sırça, cam (TZ)

şırıyık Bir at hastalığı (BV)

şırurğan Yağ (KFT)

şış- Sıçmak (KK)

şıytağ Bahaneli, özürlü (TZ)

şiba Yağmur gibi ok yağdırma (İN)

şiban Çıban (TZ)

şiddet Ar. Zorluk, sıkıntı (GT, İM)

şig Çiğ, şebnem (DM)

şigin Omuz (DM, KK)

şikāl Fars. Atın bacağındaki beyazlık (BV, RH)

şikāllen- Fars.+T.. Kösteklenmek (BV)

şikembe Fars. İşkembe, karın (İH)

şikence Fars. İşkence (GT)

şimen Fars. (< çemen) Çimen, çayır (TZ)

şimgen Fars. (< çemen) Çimen (TZ)

şin Şen, mamur, sevinçli (İH)

şinük Şinik, bir tür tartı (İH)

şir Fars. Aslan (GT)

şira Fars. Şıra, usare (CC)

şirāzlan Fars.+T.. Kitap ciltlerinin iki ucunda bulunan ve yaprakları muntazam tutan ibrişimden ince şeridin takılması (İM)

şire Fars. Şıra, usare (İM)

şirec Ar. Donyağı (İM)

şiriç Fars. (< sirīş) Çiriş, çiriş otunun kökünden yapılan bir tür tutkal (BV)

şir-i hişt Fars. Pamuk çiçeğinden yapılan kuvvet macunu (CC)

şirīn Fars. Tatlı, güzel, hoş (GT, İH, TZ)

şirk Ar. Allah'a eş koşma (İM, KFT)

şirkin Fars. Çirkin, kötü, şebek (KK, TZ)

şirşe Fars. Şen, şatır (Kİ)

şirşe Serçe (TZ)

şışdür- Şişirmek (RH)

şışil- (I) Yayılmak (İM)

şışil- (III) Şişilmek, şişirilmek (BV)

şışmek (II) Bir at hastalığı (RH)

şışmiş Bir at hastalığı (RH)

şoluğ barmak Serçe parmak (KK)

şorultu Bir kaba dökülen suyun, sütün çıkardığı ses (İH)

şovulşan Solucan, sülük (TZ)

şölen Ziyafet (İH)

şörek Çörek, francala, somun (TZ)

şörli Sanlı, ünlü, namlı (TZ)

şu'al Ar. Kızarıklık (BV)

şuf'a Ar. Satılan veya karşılık şartıyla hibe edilen bir akarın müşteriye kaç mal olmuşsa, o miktarı vererek, müşteri veya satıcısından zorla alıp sahiplenmek (İM, KF)

şuğl Ar. İş, uğraş (GT)

şuqāk (I) Ar. Atın bacağındaki tüylerin dökülmesi (RH)

şuqāk (II) Ar. Yarıklar (BV)

şulğu Dolak, dizden aşağıya sarılan bez (TZ)

şuval *Fars.* Çuval (DM)

şuvaldız *Fars.* Çuvaldız (DM)

şüre *Ar.* Çorak, verimsiz (GT)

şebrek Yırtık bez parçası (KK)

şüdd *Ar.* Gitme, gidiş (Gİ)

şük Erkeklik organı (DM)

şükrlen- *Ar.+T.* Şükredilmek (İM)

şükürlü *Ar.+T.* Memnunluk, minnettarlık (KF)

şüniz *Fars.* Bir çiçek (BV, RH)

şüprek Yıpranmış, eski (DM, TZ)

şürşek Arık deve (TZ)

şürü' *Ar.* Başlama, girişme (İM, MG)

şüşüş Kuru üzümünden yapılan bir tür şarap (KK)

T

tā (I) *Ar.* Arap alfabesindeki te harfi (İM)

tā (II) *Fars.* Tâ, -e kadar, zaman ve mesafe bakımından mübalâğa bildiren edat (BM, MG, MS, RH)

ṭā *Ar.* Arap alfabesindeki tı harfi (KF, İM)

ṭā' *Ar.* İtaat etme, boyun eğme (İM)

ta'accüb *Ar.* Hayret, şaşma (GT)

ta'annüd *Ar.* İnatlaşma (KFT)

ta'arruż *Ar.* Sataşma, saldırma (GT, İM, MG)

tāb *Fars.* Işık (GT)

ṭab' *Ar.* Tabiat, huy, yaratılış (GT)

ta'bān *Ar.* Yorgun, bitkin, bîtap (GT)

ta'biye *Ar.* Tertip, yerli yerine koyup düzenleme (GT)

ṭabṭab *Ar.* Atın alt dudağının şak şak etmesi (BV)

tabuh Saygı, hürmet (CC)

ṭabula- Hizmet etmek (KK)

tabuş- Tartışmak (CC)

tabuvsa- Bulmayı dilemek (CC)

tacırlık *Ar.+T.* Ticaretle uğraşma, tüccarlık (KFT)

ta'cıl *Ar.* Acele etme, çabuklaştırma (GT, İM)

tācirlik *Ar.+T.* Ticaretle uğraşma, tüccarlık (İM)

tācirlük *Ar.+T.* Ticaretle uğraşma, tüccarlık (Gİ, KF, MS)

taçik Tecimen, bezirgan (TZ)

ta'dıl *Ar.* Düzeltme, doğrulama (KFT)

taf *Ar.* Tef, küçük davul (CC)

tafağ *Ar.* Bir işe başlayıp onu devam ettirmek (KFT)

tafaruc Eğlence (CC)

tafarçuğa Eğlence olarak (CC)

ṭāfi *Ar.* Su üzerine çıkan balık (İM)

tağar Omuz (İM)

tağarçuğ Dağarcık (Kİ, TZ)

tağay Dayı (CC)

tağdıl- Şaşırma (MG)

tağıl- (II) Nefret etmek, kaçmak (İM)

ṭāgī *Ar.* Azgın, isyankâr (GT)

tağla- Yara açmak (Gİ, KF, Kİ)

ṭağlava Boğazın tavanı (KK)

tağsırçık Dağarcık (TZ)

tağza Teyze (BM)

taḥāl *Ar.* Tahıl (BV)

taḥammül *Ar.* Dayanma, katlanma (BV, GT)

taḥarrī *Ar.* Arama, araştırma (Gİ, İM, KF)

taḥayyür *Ar.* Hayran olma, hayret, şaşma (GT)

taḥfif *Ar.* Hafifletme (İM)

taḥfife *Ar.* Hafif ve ince sarık, geceleyin veya evde sarılan sarık (GT)

tāḥir *Ar.* Temiz (KFT)

taḥiyyāt *Ar.* 1. Selâmlar, dualar (Gİ, KF, MS) 2. Namazın ka‘delerinde okunan “ettehiyyatü” duası (İM, KF)

taḥiyyet *Ar.* Selâm, dua (BV, Gİ, İM)

taḥmîd *Ar.* Allah’a hamdetme (İM)

taḥrîme *Ar.* Namaza başlarken tekbir alma (GT)

tāḥûn *Ar.* Değirmen (BV)

tāk *Ar.* 1. Takmak, asmak (CC, GT, Kİ, MG) 2. Bağlamak (MG)

tākā *Ar.* Pencere (BV, GT)

taḥarrüb *Ar.* Yaklaşma, yakın olma, yakınlık (GT, İM)

taḥāzā *Ar.* Sıkıştırma, zorlama, tazyik (GT)

taḥrîb *Ar.* Yaklaştırma, yakınlaştırma (GT)

taḥşîrlük *Ar.+T.* Kısaltma (İM)

taḥşîrlük *Ar.+T.* Kusurluluk, noksanlık (BV)

taḥṭi *Ar.* Bir hastalık (BV)

taḥṭi *Ar.* 1. Kesme, parçalama (GT) 2. Edebiyatta bir mısra veya beyti veznine göre ayırıp okuma (GT)

taḥva Ok atmanın usullerinden biri (İN)

taḥviyet *Ar.* Kuvvetlendirme, takviye (GT)

talal *Ar.* Tellâl, komisyoncu (CC)

talaşman Dalaşan, kavgacı (CC)

tal‘at *Ar.* Yüz, çehre, suret (GT)

talaz (I) Dalga (İH, TZ)

talaz (II) Fırtına (TZ)

talıbı- Çırpınmak (Kİ)

taḥışman Fakih, fıkıhla uğraşan (DM)

tālîb (II) *Ar.* Hasminin arka tarafında olan kişi, kovalayan (MG)

talḳazlık Fitne, fesat (İH)

talmaṣ Maskara (TZ)

tam (I) Yağmur damlası, bir damla (BM, Kİ, TZ)

tam (IV) Düz olan nesne (TZ)

tam (V) Bir şeyin dış yüzü; elbise (Kİ)

taḥaker *Ar.Fars.* Tamahkâr, aç gözlü (CC)

taḥama‘lık *Ar.+T.* Açgözlülük (Gİ)

tamaşalan- Gezmek, gezinti yapmak (Kİ)

taḥcıḳ Damla, damlacık (BM)

taḥla Damla (Gİ, İM, KF)

taḥ üsti Baca (TA)

taḥzum Damlatılmış bir damla (Kİ)

ta‘n *Ar.* Sövme, yerme, ayıplanma (KFT)

tan- (I) Şaşırmak, şaşmak (BV)

tan- (III) İzin istemek (Kİ)

tan- Danışmak (TA)

tañ- Şaşmak, şaşırma (Kİ)

tana‘um *Ar.* Bolluk ve nimet içinde rahat yaşama (GT)

tañar- Kinlenmek (BM)

tañaz- Şiş kızarmak, şiddetlenmek (Kİ)

tanbūr(e) *Ar.* Tambur, bir tür müzik aleti (Gİ, İM, KF)

tanda Yarın (BM, CC)

tanda Yarın (KK)

tañda (I) Yarın (BM)

tañda (II) Şafakta (CC)

ta‘ne *Ar.* Yerme, çekiştirme (GT, İM)

tang *Fars.* Eşya, denk (CC)

tañg- Bağlamak, desteklemek (CC)

tañgırda- Tın tın ses çıkarmak (İH)

tañğlık Hayret edilen şey (TZ)

tanıqlat- Bildirmek (CC)

taniş Mucize (CC)

tañış- Kızarmak, ateşlenmek (CC)

tanişık Danışım, müşavere (Kİ)

tañla (I) Sabah erken (Kİ)

tañla (II) Damla (BV)

tañla- (I) Sabahlamak (TZ)

tañlaçık Harikulâde (CC)

tañlançılı Harikulâde (CC)

tañlaş- İncelemek, denemek (CC)

tanlı Şaşırılmış, şaşırın (TZ)

tañrılık Allah için, Allah’a lâyük (GT)

tañsara Şafak, tan kızılığı (CC)

tan tarı Kabuğu soyulmuş darı (Kİ)

tañuş Mucize (CC)

tap- (II) Sezmek (BV)

tap- (III) Hizmet etmek (BV, İN)

tapa (I) Çatı (BM)

tapa (II) Tıpa, fiçı tıpası (BM)

tapçak Hükümdar tahtı (TZ)

tapçan Ağaç ve taş yontan alet (Kİ)

tapı Hizmet (BM)

tapır- Koşa koşa yürümek (Kİ)

tapn Hizmetçi, yumuşçu (TZ)

taprıl- Kaymak, yürürken ayağı kaymak (MS)

tap tik Sessiz, sakin (İM)

tapu Hizmet (Gİ, İM, KF, Kİ)

tapuçı Hizmetçi (DM)

tapuçı Bulucu, bulan (KFT, Kİ)

tapuğ (I) Hizmet (GT, İM, MG)

tapuğ (II) Huzur (GT, MG)

tapuğçı Hizmetçi (GT, İM)

tar (II) Kelek (küçük nehir kayığı) (Kİ)

tar- Tartmak (BV)

tarab *Ar.* Sevinç, şenlik (GT, İM)

tarağ (II) Ok atış hatalarından biri (İN)

tarağalat- Ata taraklı yürüyüşünü öğretmek (RH)

tarağalu Atın bir yürüyüş ve koşma şekli (RH)

tarağsı Tarakçı (KK)

tarançubin *Fars.* Elhacı bitkisinden yapılan kuvvet macunu (CC)

tärem *Fars.* Gök kubbe (GT)

tarfa *Ar.* Bir bitki (BV)

tarğat- Dağıtmak (CC)

tarh (I) *Ar.* (Bir malı) belli bir bedelle almaya mecbur etme, salma (GT)

tarh (I) *Ar.* (Bir şeyi) yöneltmek, doğrultmak (MG)

tarhana(h) *Fars.* Tarhana (BM, DM, TZ)

tarıma Düz olmayan, engebeli (CC)

tarı *Fars.* Taze, taravetli (GT)

tarğa *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

tartık Armağan, hediye (TZ)

tar tirlik Geçim sıkıntısı (İM)

tartu Terazi (Kİ)

tās *Fars.* Kayıp, yok olmuş (CC, GT, İM, KFT)

taş *Fars.* Kayıp, yok olmuş (DM, TA)

taşavvur *Ar.* Tasarlama, kafada kurma, düşünme (GT, İM)

taşnif *Ar.* **1.** Kaleme alma, şiir yazma (CC) **2.** Sınıflandırma, bu suretle meydana getirilen eser, kitap (GT, RH)

taş (II) *Fars.* Kayıp (DM)

taşak Taşak, husye, testis (CC, DM, İM, Kİ, KK, TA, RH, TZ)

taşaksız Hadım (DM)

taşıl- (I) Islanmak (BM)

taşıl- (II) İyileşmek (BM)

taşıt Taşıyıcı (BV)

taşlanıl- Taşlanılmak (İM)

taştıb *Ar.* Yazılmış yer (BV)

tat (II) Dilsiz, Türkçe bilmeyen (İH)

tat (III) Şehirli (TZ)

taṭ (II) Çiftçi, köylü (DM, Kİ, TZ)

tatan- Tat almak (TZ)

tatarī *Fars.Ar.* Tatarlara ait (BV)

taṭavvu‘ *Ar.* Farz olmayan ibadette bulunma (Gİ, İM, İN, KF, KFT)

tatık- Köylü gibi konuşmak (Kİ)

tatın- Tat almak (TZ)

taṭav‘an *Ar.* İsteyerek (GT)

taṭav‘an ve kerhen *Ar.* İster istemez (GT)

taṭav‘āšī *Ar.* Hadım, hadım ağası (İM, KFT)

taṭavdul- Şaşırmak (MG)

taṭavhāne *T.Fars.* Fukara meskeni, güzçsüzler yurdu (İH)

taṭavīle *Ar.* Hayvan sürüsü (GT)

taṭavḳ (I) *Ar.* Takat, güç (Gİ)

taṭavḳ (II) *Ar.* Gerdanlık (Gİ, KF)

taṭavṣan Tavşan (DM, KK, TA, TZ)

taṭavṣancıl Tavşancıl (TA)

tavus- Tamamlamak, bitirmek (CC)

taṭay (II) Dayı (BM, TA)

taṭayak (III) Erkeklik organı (GT)

taṭay eze Teyze (TA)

taṭayı Dayı (Kİ)

taṭayın Uygurlarda dinî lider (Kİ)

taṭayın- Ayağı kaymak (BM)

taṭayındır- Ayağı kaydırmak, saptırmak (İM)

ṭāyi‘ Ar. Bir işi istekle yapan (KFT, MG)

ṭaylesān Ar. Kışın giyilen bir elbise (İM)

ṭayy Ar. Bükme, katlama (KF)

ṭayyib Ar. Hoş, güzel (GT, İM)

taz Fars. Arap (Kİ)

tažarru‘ Ar. Yalvarma (GT, İM)

tāzī (I) Fars. Arap atı (Kİ)

tāzī (II) Fars. Arap (GT)

ṭazı Fars. Arap atı (TA)

tazluḡ Kel, dazlak (Kİ)

te Vakta ki, ta ki (BM)

te‘ab (I) Ar. Kir, pas (BV)

te‘ab (II) Ar. Kıtlık (BV)

te‘ab (III) Ar. Yorgunluk, sıkıntı (Gİ, KF, KFT)

te‘addī Ar. Zulmetme, adaletsizlik (GT, İM)

teb‘ Ar. Tâbi olma (İM)

tebārekallāh Ar. “Allah mübarek etsin” anlamında bir dua sözü (İM)

tebāreke Ar. “ve te‘âlâ” sözleri ile Tanrı adından sonra gelen saygı sözü (GT)

tebe‘iyyet Ar. Tâbi olma (İM)

teberrā Ar. Uzak durma (KFT)

teberru‘ Ar. Bağış, bağışlama (Gİ, İM, KF, KFT)

tebiz Tuzlu (İM)

tebriş Hareket (TA)

tebük Bir tür çocuk oyunu (Kİ)

tecāsür Ar. Cesaret gösterme, cür‘et (GT)

tecebbür Ar. Kibirlenme, büyülenme (MG)

tecellī Ar. Görünme, ayan olma, tecelli (GT)

tedārük Ar. Ele geçirme, edinme, tedarik (GT)

te‘dīb Ar. Edeplenme (BV)

te‘emmül Ar. İyice, etraflıca düşünme, teemmül (GT)

tefāvüt Ar. Farklılık (Gİ, GT, İM, KF)

tefażzul Ar. Fazilet, üstünlük (MG)

teferrüc Ar. Gezme, gezip görme, eğlenme (GT)

tefri‘ Ar. Dal, budak salma (İM)

teget Bir tür zift, reçine (BM)

tegi –e kadar (İM)

tegirme Değirmi, yuvarlak (CC)

tegirni Değirmi, yuvarlak (İM, RH)

tegirt- (Un vb.) Öğütmek (BM)

tegmek Değer, paha (CC)

teḡnīk Ar. Bir hastalık (BV)

teḡniyet Ar. Tebrik etme, kutlama (GT)

teḡzīb Ar. Islah etme, düzeltme (GT)

tek (II) Sık sık (CC)

tek (III) Hızlı (CC)

tek (V) Tek tek (CC)

tekellüm Ar. Söyleme, konuşma (GT)

tekene Tekne (CC, TZ)

teket Bir tür zift, reçine, katran (BM)

tekim Bir dilim (İH)

tekit Bir tür zift, reçine, katran (İM)

- tekleç** Yengeç (DM)
- tekne** Tekne (İM, Kİ)
- tekne-** Delmek (TZ)
- teksük** Kadeh (Kİ)
- tekşi** Tekdüze (CC)
- tek tek** Sık sık (CC)
- tek tur-** Susmak, sakinleşmek (KK)
- teküt-** Boşaltmak (TA)
- tekye (I)** Ar. Tekke (BV)
- tekye (II)** Ar. Dayanma, yaslanma (GT, İN, MG)
- tel-** Delmek (TZ)
- telatıuf** Ar. Nazikâne muamelede bulunma (GT, MG)
- telbiye** Ar. Hacda hacıların "lebbeyk" demesi (İM)
- telbuğa** Yular (CC)
- teleme** Yumuşak (İH)
- telhın** Ar. Güzel okumak için kelimeyi değiştirme (İM)
- telim** Çok (TA)
- telin** Göz ile kulak arası (TA)
- telin-** Delinmek (RH)
- temeddüd** Ar. Uzatma (BV)
- temek** Damda, duvarda pencere gibi delik (İH)
- temennā** Ar. Dilek, istek, temenni (GT)
- temettü' (I)** Ar. Kâr, fayda, kazanç (GT, KF)
- temettü' (II)** Ar. Bir hac çeşidi (İM)
- temirbaş** Başı sivri çomak (Kİ)
- temkın** Ar. İhtiyat, tedbir (MG)
- temme(t)** Ar. Temmuz ayı (GT)
- temmüz** Ar. Temmuz ayı (GT)
- temren** Okun ucundaki demir (İH, TA)
- temyız** Ar. Ayırma, seçme (İM)
- ten (I)** Zekâ, ruh (CC)
- tenahnuh** Ar. Boğazı temizlerken çıkan ses, öksürerek boğazı açmak (Gİ, İM, KF, MS)
- tena'um** Ar. Nimet içinde bulunma (İM)
- tengeç** Yengeç (BM)
- tengit-** Başını önüne düşürmek, saklamak (İH)
- tengle** Yine (TZ)
- tengü** Çok (CC)
- tenli** Fars.+T.. Vücutlu (CC)
- tennür** Ar. Fırın (BV)
- teñrilik** Tanrılık (CC, GT, İM)
- tenrütke** Develerin burnu üzerinde yapılan işaret (TZ)
- tenüñ** Burun deliği (BV)
- tenzih** Ar. Kabahat ve kusuru yok etmek (KF)
- tepegen** Çok tepen (BV)
- tepengi** Eğer yastığı (TZ)
- tepiçi** Tepen, tepici (RH)
- tepickey** Tekmeleme (BV)
- ter (II)** İnsandan başkasının kılı gönü (TZ)
- ter (III)** Fars. Taze (GT)
- terahhum** Ar. Merhamet etme, acıma (GT)
- terāhı** Ar. Zayıf, âciz (İM)

terbes Padişahların başı üzerinde açılan büyük gölgelik (Kİ)

terbī‘ *Ar.* Dört köşeli (MG)

tercī‘ *Ar.* Geri çevirme, döndürme (İM)

terçe- Acele etmek, hızlı davranmak (TA)

tere (I) Dere, ırmak, nehir (TZ)

tere (II) *Fars.* Tere denilen bitki (GT, TZ)

terfîk *Ar.* Arkadaş etme, birini yanına katma, katılma (KF)

teri (III) *Fars.* Tere otu (İH)

terinçek Kadınların başlarına örttükleri dört köşe çember, baş örtüsü (İH, İM)

terinlet- Derinletmek (Kİ)

terisine düş- Dedikodusunu yapmak (GT)

terk Hızlı, çabuk (CC, GT, Kİ)

terk *Ar.* Bırakma, vazgeçme, terk (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)

terkeş *Fars.* Sadak, ok mahfazası (GT)

terkey Tez, çabuk (CC)

terkin- Acele etmek (TA)

terkle- Acele etmek (Kİ)

terklep Çabucak (CC)

terklet- Acele ettirmek (TA)

terkü At eğrinin arkası (İH, TA)

terme (I) Kutsallık (CC)

termiş Bir bitki (BV)

ters (II) Bir çeşit bez (CC)

tersā *Fars.* Hristiyan (GT, İM, Kİ)

tersîmleme *Ar.+T.* Resmetmek (KFT)

tervîha(a) *Ar.* Teravîh namazının her dört rekâtı (İM)

terviye kün *Ar.+T.* Arefe gününden önceki gün (İM)

terzi *Fars.* Terzi, dikiş diken (İM)

terzü *Fars.* Terzi, dikiş diken (İM)

tese Başın ön tarafı (TA)

tesellî *Ar.* Avutma, teselli (GT)

teşdîd (I) *Ar.* Bir harfi iki kere okuma (İM)

teşdîd (II) *Ar.* Süngünün hamle için doğrultulması (MG)

teşebbüh *Ar.* Benzemek, andırmak (Gİ, KF)

teşebbük *Ar.* Ağ şeklini alma (BV)

teşehhüd *Ar.* Namazda oturarak ettehiyyatü duasını okuma (İM)

teşmek Çukur (CC)

teşnī‘ *Ar.* Ayıplama, çekiştirme (GT)

teşriķ (I) *Ar.* Güneşlendirme, güneşte kurutma (Gİ)

teşriķ (II) *Ar.* Teşrik günlerinde farz namazlardan sonra okunan tekbir (KF)

teşt *Ar.* Leğen (İM)

tetābu‘ *Ar.* Aralık, birbirini takip etme (Gİ)

tetik (I) Akıllı, zeki, bilge (CC, TA)

tetir Arap devesi (TA)

tevaķķu‘ (I) *Ar.* Umma, isteme, bir şey talep etme, dilenme (GT)

tevaķķu‘ (II) *Ar.* Bekleme, durma (GT)

tevāzu‘ *Ar.* Alçak gönüllülük (Gİ, GT, KF, MG)

tevbih *Ar.* Azarlama, takdir (GT)

teveçi Deveci (GT)

tevek Üzüm çubuğunun taze dalı (TZ)

tevekkeltü *Ar.* Kadere razı olarak işi Allah'a bıraktım deme (İM)

tevekkül *Ar.* Kadere razı olma (Gİ, GT, İM, KF)

tevelü Devesi olan, deve sahibi (TA)

tevfiklik *Ar.+T.* Allah'ın kuluna yardım etmesi (Gİ)

tevhid *Ar.* Allah'ın birliğine inanma (GT, İM, KF, MS)

te'vil *Ar.* Söze ayrı mana vermeye kalkışma, yakıştırma (Gİ, GT, İM, KF)

tevengeç Dölengeç veya devlengeç kuşu, delice kuşu (DM)

tevliye *Ar.* Vakıf işlerine bakma görevi (İM)

tevlüğeç Dölengeç veya devlengeç kuşu, delice kuşu (DM, TZ)

tevlük Kör (TA)

tevmek Bir şeyi dövecek alet, çekiç (Kİ)

tevşe *Ar.* Bir at hastalığı (BV)

teyemmümlü *Ar.+T.* Teyemmüm almış olan (İM)

teyin (II) Deri (İH)

teyir- Ulaştırmak, yöneltmek, nasip aldirmek (CC)

teyirmi Yuvarlak, değirmi (Kİ)

teys *Ar.* Teke, erkek keçi (KF)

tezgin- (I) Kaçmak, ürkerek kaçmak (İN)

tezgin- (II) Dönmek, çevrilmek (İM)

tezgün- Dönmek, çevrilmek (İM)

tezken- Bir şeyin etrafını dolaşmak, dönmek (Kİ)

tezkere Tahtadan dört saplı hamur teknesi (İH)

tezkin- İstilâ etmek, alt etmek (TZ)

tezkiye *Ar.* Temiz etme, temize çıkarma, temizleme (İM, KFT)

tezkıyelik *Ar.+T.* Temize çıkarma (İM)

tıb *Ar.* Güzel koku, güzel kokulu nesne (Gİ, İM, KF, KFT)

tıblan- *Ar.+T.* Güzel koku sürünmek (İM)

tıblandur- *Ar.+T.* Güzel koku sürdürmek (İM)

tıfl *Ar.* Küçük çocuk (GT)

tığa Dayı (TA)

tıha- Tıkamak (CC)

tıķım Dilim, lokma (İH)

tıķın Dilim, lokma (TZ)

tıķnaz Etine dolgun, etli kimse (İH)

tılâ *Ar.* **1.** Üzüm sırası kaynatıldıktan sonra üçte birlik kısmından daha az kalanına verilen ad (İM) **2.** Üzüm suyundan elde edilen şarap (KFT)

tılaķ Çillik (Kİ, TZ)

tılta- Bahane göstermek (CC)

tımarsıķ Murdar, alçak (TZ)

tın (II) Zekâ, ruh (CC, Kİ)

tın- (I) Dinlenmek, istirahat etmek (CC, Kİ)

tın- (II) Susmak (TZ)

tın- (III) Söylemek, ses çıkarmak (TZ)

tın- (IV) Alıkoymak, eğlendirmek, durdurmak (TZ)

țin- 1. Dinlenmek, istirahat etmek (TA) 2. Durmak, kıyıdamak (TA)

tınım Rahat, huzur (CC)

ținmağ Rahat, huzur (CC)

tıngla- Çınlamak (TZ)

tıngu Çok (CC)

tınlıvar Canlı varlıklar (CC)

tınta- Gıdıklamak, dürtmek (TZ)

tırāz *Ar.* İşleme, elbiseye yapılan süs, nakış (GT, İM)

tırkazla- Mandallamak, sürgüyü sürmek (İH)

tırrıl Makbul, beğenilir (İH)

tırtanağ Sadaka, zekât, vergi (BM)

tırtıl Tırtıl, küçük kurt (İH)

tıyılın- Yasaklanmak (İM)

ti Arap alfabesindeki te harfi (GT)

tıbiz Tuzlu yer (Kİ)

tifeçi Deveci (İM)

tig- (III) Yılan sokmak (İM)

tig- (IV) Afet gelmek (İM)

tigele Mintan, Acem gömleği (İH)

tigenek Dikenli çalı (CC)

tigi (II) Kadar, -e kadar (BV, İM)

tigin- İsabet etmek, dokunmak (İM)

tigir- Dokunmak, değmek (İM, MG)

tigirmi Değirmi, yuvarlak (BV, MG)

tigür- (I) Ulaşmak, erişirmek (GT, İM)

tigür- (II) Dokunmak, el ile dokunmak (BV, İM)

tik (V) Dilim, lokma (TZ)

tik- (II) Lokma almak (Kİ)

tik- (VII) Vekil tutmak, yerine atamak (İM)

tik- (IX) Dili ile incitmek (BM)

tiki Çift (TZ)

tikiç Mahmuz (TA)

tikte Orada (TZ)

tikük Dikilmiş, dikik (İM)

til- (I) Delmek, delik açmak (TA)

tilāve *Ar.* Okumak (İM)

tilke Dilim, parça (İH)

til kuş Bir tür kuş (TZ)

tımār *Fars.* Tımar (CC, RH)

tımārla- *Fars.+T.* Tımar etmek (RH, TZ)

tımārsuzluğ *Fars. T.* Bakımsızlık (RH)

timcan Temren, okun ucundaki demir (MG)

tıñsi- Bir şeyin tadına bakmak (CC)

tıñtür- Susmak (BM)

tıntövçi Arayan, inceleyen (CC)

tipi Tipi (Kİ, TA)

tip tik Sus pus, hareketsiz (GT)

tiren- Katlaşmak (CC)

tireñ 1. Seviye (BV) 2. Derinlik (İM)

tirgizgiçi Diriltici, canlandırıcı (CC)

tirkin- (Kılıç sapı elin içinde) iyi durmamak, gevşek durmak (MG)

tirkizgen Diriltten, can veren (TZ)

tirle Diri, canlı (İM)

tirle- (II) Derlemek, toplamak, bir araya getirmek (İM)

tirlik (I) Dirlik, düzen (DM)

tiröv Hayat, yaşama (CC)

tirşür- Derlemek, toplamak, biriktirmek (GT)

tiryāk (I) *Fars.* Afyon, haşhaş (BV)

tiryāk (I) *Fars.* Panzehir (GT)

tişilik Dişilik (İM)

tişlegen Isıran, dişleyen (MG)

tişleyiçi Dişleyici, ısıricı (RH)

tişsizlühle- Bir şey ile dişlerini karıştırmak (CC)

titreme Titreme (TA)

titrü baķ- Sert bakmak (Kİ)

tiyin Diye (GT, TZ)

tizge Çorap bağı (CC)

tizgin- 1. Döndürmek, çevirmek (BV, İM) 2. Bir şeyin etrafını dolaşmak, dönmek (MG)

tizgindür- Döndürmek, çevirmek (İM, MG)

tizgün- 1. Döndürmek, çevirmek (İM) 2. Dönmek, dolaşmak (MG)

tizgüt- Döndürmek (BV)

tizi- Delmek (İM)

tiz tiz *Fars.* Acele acele, çabuk çabuk (İM)

tobalaķ (II) Hoş kokulu ve ilâç yapımında kullanılan suud adlı bir bitki (Kİ)

toblaķ (Bitki) kütük (BM)

toĝa Toka (CC, Kİ, TZ)

toĝan (I) Akbaba, çaylak (BM, TA)

toĝma tilü Anadan doğma deli (İM)

toĝran- Doğranmak (TZ)

toĝtoy Toy kuşu (BM)

toĝtuy Toy kuşu (BM)

toĝu Balık yavrusu (TZ)

toĝurt- Doğurtmak, doğum yaptırmak (İM)

toĝum *Fars.* Tohum, ekin tohumu (BM, DM)

toķ- Doymak (Kİ)

toķa Toka (TZ)

toķı- (II) Şiddetle vurmak (Kİ)

toķsuba Bir Kıpçak kabilesi (Kİ)

toķtaptır Sabit, hareketsiz (TZ)

toķun Tohum (TZ)

toķun- 1. Dokunmak, değmek (BV) 2. Çarpılmak, vurulmak (TZ)

toķunuş- Vuruşmak, çarpışmak (TZ)

toķurçin Satranca benzer bir tür oyun (Kİ)

toķuş Savaş, gaza (İN)

toķuş- Savaşmak, vuruşmak (İM, MG, TZ)

tol- (II) Yerine getirilmek (CC)

tolaķ Dolak, sargı (Kİ)

tolan- (I) Dolanmak (TZ)

tolan- (II) Bulanmak (TZ)

tolanaķ Bulanık (TZ)

tolĝan- Dolanmak (TZ)

toltur- (II) Yay ı ok atabilecek kadar germek (MG)

tolun Dolunay (GT)

tolun- (I) Dolaşmak (Kİ)

- tolun-** (Ay, güneş) batmak (Kİ)
- tomal-** Kızın memesi yumrulmak (İH)
- tomala-** (II) Saklamak, gizlemek (TZ)
- tombur** Davul (CC)
- tomruğ** Yumru odun, kütük (İH)
- tomrul-** Kabarmak, şişmek (İH)
- tomurçuğ** Çiçek goncası, tomurcuk (İH)
- tonan-** Süslenmek (TZ)
- tonçı** Kürkçü (CC)
- tontarma** Toka (CC)
- top (I)** Kerpiç (İM)
- top (III)** Tortu (TZ)
- topa (II)** Tıpa, fiçi tıpası (BM)
- topan yat-** Yüzüstü yatmak (TZ)
- toprağ** Kir, pas (CC)
- toprakla-** Topraklamak, tozlamak (TZ)
- toptolu** Çok dolu, dopdolu (GT)
- topuğlu** Topuklu (RH)
- topuz** Topuz, gürz (İH)
- toran-** Doğranmak, parçalanmak, dilim dilim edilmek (TZ)
- torlamak** Bir kalkan türü (Kİ)
- tornağiy** Kuzey rüzgârı (CC)
- tortalı** Tortulu (BV)
- tovram** Kırıntı, küçük parça (CC)
- tovu** Zarif, neşeli, hoppa (İH)
- tovulğa** Mihver (CC)
- toy (II)** Toy kuşu (İH, Kİ)
- toy (III)** Yavru (TZ)
- toy (II)** Toy kuşu (TA)
- toyra** Yem torbası (DM)
- tozat-** Toz çıkartmak, saçmak (BM)
- tozlu** Tozlu (İM)
- tök (I)** Puşt oğlan, ahlâksız adam (İH)
- töki** Çift (TZ)
- tökmek** Bir tür çadır (Kİ)
- töleç** Beleş, parasız (CC)
- töleklilik** Ağır başlılık (İM)
- töletke** Gölge (TZ)
- tölük-** Dökülmek (MG)
- tömel-** Dörmek, dizlerinin üzerine çökü kıcını havaya kaldırmak (BV)
- tönertke** Ağaç gövdesi, kütük (BM)
- töre (I) 1.** Din, âdet, görenek, örf, töre (CC, İM) **2.** Kanun, kural, yasa (CC)
- töre (II)** Kadınların aybaşısın (İM)
- töre-** Türemek, üremek, çoğalmak, doğmak (CC)
- törele-** Yönetmek, hüküm vermek, düzenlemek, tanzim etmek (CC)
- töret-** Yaratmak (CC)
- törpüle-** Törpü ile sürtmek, düzeltmek (İH)
- tövlük** Kör (CC)
- töz- (I)** İstirap çekmek, acı çekmek (CC)
- tözdeş** Özdeş, aynı nitelikte, ayrı huyda (CC)
- tözmelüh** Acı, ıstırap, sıkıntı (CC)
- tözt-** İşkence etmek, ıstırap çektirmek (CC)
- tu-** Tıkamak (CC)
- tuç** Tunç (BM, CC, İM, KFT, Kİ)

- tuğu** Tabiat, huy, davranış (İH)
- tufur** Askere, hademeye verilen ulûfe (İH)
- tuğluğ** Yük yüklemek için her bir çatına ip bağlanan çatal ağaç (Kİ)
- tuğrul** Tuğrul kuşu (Kİ)
- tuğfe** *Ar.* Hediye, armağan (GT)
- tuğm** *Fars.* Tohum (GT)
- tulban** *Fars.* Başörtüsü, sarık, tülbent (Kİ, TZ)
- tulband** *Fars.* Sarık, başörtüsü, tülbent (DM)
- tulğma** Kütük (CC)
- tulp tulp** Çok çok (İH)
- tuluğ** Balkon (CC)
- tulum (II)** Tulum (RH)
- tulum** Tulum (TA)
- tulun** Şakak (TZ)
- tuluñ** Kaşla kulak arasında giyilen şey (Kİ)
- tulup** Derin (İH)
- tuma** Savaşta giyilen bir zırh ve benzeri (Kİ)
- tumağı** Nezle (TZ)
- tuman (II)** Boru, flüt (TZ)
- tumav** Nezle (TZ)
- tu'me** *Ar.* Azık, yemlik, lokma (GT)
- tumğı yok** Nilüfer yaprağı (TZ)
- tuğmğuluğ** Nilüfer çiçeği (TA)
- tumiş-** Aksi, ters, huysuz olmak (CC)
- tumlu** Soğuk (İH, Kİ)
- tumnu** Büyük çanak (Kİ)
- tumov** Nezle (CC)
- tumut-** Bir araya gelmek, toplanmak (TA)
- tunah** Garanti, rehin, temimnat (CC)
- tunğa-** Bildirmek, ilân etmek (CC)
- tunğavul** Bildirme, haber verme (CC)
- tur- (IV)** Yardımcı fiil (BV, GT, İN, MG, RH)
- tura (I)** Din, âdet, görenek, örf, töre (İH)
- turağ (I)** Koyulaşmış süt (Kİ)
- turağ (II)** Yoğurttan yapılmış baharatlı bir yemek (TA)
- turaptır** Sabit, hareketsiz (TZ)
- turb** Turp (TZ)
- turçı** *Fars.* Turşu (TZ)
- turğuz- (I) 1.** Durdurmak, hareketten alıkoymak (BV, GT, İM, Kİ, MG, TZ) **2.** İkamet ettirmek (İM)
- tuşnağlan-** Nazlanmak (TA)
- turp** Turp (Kİ, TZ)
- turş** *Fars.* Ekşi (GT)
- turtanağ** Zekât vergisi (Kİ)
- turuğ-** **1.** Duraklamak, kalmak, tereddüt etmek (GT, İM) **2.** Giderken duruvermek (TZ)
- turul-** Durulmak (BV)
- turumçağ** İki yaşında deve (BM)
- turunç** *Fars.* Turunç (GT)
- turuptur** Sabit, hareketsiz (TZ)
- turut-** Dikmek, kaldırmak (İH)
- tuşut-** İp uzatmak (TA)
- tuş-** Ziyaret etmek (Kİ)
- tuşak** Ata vurulan ayak bağı (Kİ, TZ)

- tuşar** Ata vurulan ayak bağı (TZ)
- tuþı** Rehin, tutsak (DM)
- tutķın** Cehennem (CC)
- tutmaç (I)** Et suyuna atılan hamur parçaları (Kİ)
- tutmaç (II)** Bir tür tel şehriye çorbası (BM)
- tutsak** Tutsak, rehin, esir (CC, GT, Kİ, TZ)
- tutsak** Tutsak, rehin, esir (TA)
- tutsav** Tutsak, rehin, esir (TZ)
- tutu** Rehin, esir, tutsak (TZ)
- tuþu** Rehin, esir, tutsak (TA)
- tutuğ** Rehin, esir, tutsak (İM)
- tuþuğan** Pirinç (DM)
- tutuķuptur** Kızarmış (TZ)
- tuturğan** Pirinç (CC, DM, Kİ, RH, TZ)
- tuþurğan** Pirinç (DM, KK, TA)
- tutuş (I)** Çıkışma, çekişme (BV)
- tututğan** Pirinç (BM)
- tuvus-** Tamamlamak, bitirmek (CC)
- tuyana (I)** Alenî, açıkça (CC)
- tuyana (II)** Dileyerek anlamına (TZ)
- tuydur-** Duyurmak (MG)
- tuzlat-** Tuzlamak (BM)
- tuzul-** Tuz vermek, tuzlamak (TZ)
- tü** Darı (CC)
- tübe kaz** Evcil kaz (TZ)
- tüdük** Düdük (BV)
- tüge** Cariye (TA)
- tügemele-** Düğmelemek (BM, İM, MG)
- tügsiz** Tüysüz, saçsız (BV)
- tüksüz** Tüysüz, saçsız (CC)
- tükü** Darı (Kİ)
- tülbent** *Fars.* Sarık, baş örtüsü, tülbent (İH)
- tülek yılķı** Terbiye görmemiş salma hayvan (İH)
- tülge kör-** Yıldıza bakmak (TZ)
- tülkün** Çaylak (Kİ)
- tülünđi** Yabancı, kimsesiz (İH)
- tülüveç** Pelikan kuşu (İM)
- tümek** Beşik örtüsü (DM)
- tüme yine** Çuvaldız (DM)
- tümrü** Dümbelek, tef, büyük davul (TA)
- tünle** Gece, geceleyin (Kİ, KK)
- tüp tüz** Dümdüz (İM)
- tür** Din, adet, görenek, örf, töre (TZ)
- türe-** Ağaç dikmek (Kİ)
- türkistān** *T.Fars.* Türkistan, Türk yurdu (GT)
- türkiyye** *T.Ar.* Türke ait (BV)
- türlendi** Türlü, çeşitli (CC)
- türmes** Bir bitki (BV)
- tüskür- (II)** Bir şeyi şiddetle itip ileri fırlatmak (İH)
- tüş- (V)** Yüz çevirmek (İM)
- tütük** Baca (İM)
- tütüz-** Tüttürmek (BV)
- tütüz-** Buğulatmak (TZ)
- tüvi** Darı, bulgurun incesi (CC)

tüvlek Kavunun olmamışı (İH)
tüvmele- Düğmelemek (BM, Kİ)
tüvün Kısır, doğurmaz (CC, Kİ)
tüvür Meclisin yukarı tarafı (Kİ)
tüvür- Döndürmek, çevirmek (CC)
tüymele- Düğmelemek (TZ)
tüz- (III) Sabit olmak (TZ)
tüz- (IV) Söylemek, demek (İM)
tüze Tezmeğe meyli olan at (RH)
tüze- Sarılmak (TZ)
tüzenlik Düzenlik, emniyet (TZ)
tüzge Seviye, hiza (MG)
tüziş- Anlaşmak (KFT)
tüzrek Tashih (CC)
tüzülük Eşitlik (İM)

U

u *Fars.* Ve (GT, MG)
u- Cevrehî fiil (KFT)
‘ucze *Ar.* Kuyruktaki sıkı et (BV)
uç- (II) At yarışında veya ok atışında bahse girmek (Kİ)
uçal- Kıça vurmak (Kİ)
uçan Küçük gemi, yelkenli kayık (BM, Kİ, TZ)
uçkun- Kaçmak, uçup gitmek (İH)
uçmaklı Cennetli, cennette bulunan (CC)
uçunda Sonunda, ... ucunda (BM)
uçurum Uçurum, yar (İH)
uçuzluk Ucuzluk (TA)
uçuzluk Kolaylık (MG)
ud Hayâ, edep (Kİ)

‘üd *Ar.* Çalgı, ud (KFT)
udaa *Moğ.* Art arda, peşi sıra (CC)
‘udde *Ar.* Hazırlık (MG)
‘udül *Ar.* Kadılık makamında bulunan ve gerektiğinde reyine baş vurulan kimseler, bir tür jüri üyesi (GT)
uğas Divit (TA)
uğul- Bayılmak, kendinden geçmek (TZ)
uğun- Bayılmak, kendinden geçmek (TZ)
uğur (I) Zaman (İH)
uğurlayıcı Hırsız (KFT)
uğurlayın Gizlice (KFT)
uğurt Yudum (TA)
uğut Keşkek, lâpa (İH)
uğbirü *Ar.* “Haber verildi” (KFT)
‘uğal (I) *Ar.* Ayak kösteği (BV)
‘uğal (II) *Ar.* Atın yürürken ayağını yere sürtmesi (İN)
uğar kazı Balıkçıl kuş, leylek (BM)
‘uğr *Ar.* Doğum yapamayan kısır kadın (İM)
‘uğübet *Ar.* Ceza, eziyet, işkence (GT)
‘uğüd *Ar.* Bağlar, şartlar (İM)
‘uğür *Ar.* Cariyenin mehrine denir (KFT)
‘uğve *Ar.* Kuyruk dibi (BV)
ula- Bitiştirmek, ulaştırmak (CC, Kİ, TA, TZ)
ulağur- Nazlanmak (TA)
ulağ (II) Posta ulağı (Kİ)
ulam Vasıtasıyla, yoluyla (CC)

- ulan-** Köklenmek (Kİ)
- ulaş** Yakın, bitişik (Kİ)
- ulaş-** Erişmek, ulaşmak (GT, İM, KFT)
- ulaşdur-** Ulaştırmak, yetiştirmek (Gİ, KFT)
- ulaştır-** Ulaştırmak, yetiştirmek (İM, MG)
- ulça** Doyumluk (TZ)
- ulçala-** Doyumluk elde etmek (TZ)
- ullandır-** Kökleştirmek (Kİ)
- ‘ullik** *Ar.* Bir bitki (BV)
- ulu- (I)** Avlamak (Kİ)
- ulu- (II)** Yükselmek, büyüme (Kİ)
- ulula- (II)** Ağırlamak (Kİ)
- ulullan-** Kökleşmek (Kİ)
- ‘ulvî** *Ar.* Yüksek, yüce, ulvî (GT)
- um-** Ummak, arzu etmek (BV, İM, Kİ, TZ)
- umay** Kurtulma, kurtuluş (TZ)
- uminç** Arzu, istek (İM)
- ‘umre** *Ar.* Hac mevsimi dışında Kâbe’yi ziyaret (Gİ, İM, KF)
- umsuluğ** Arzu edilen şey (Kİ)
- umsun- 1.** (Kadınların) gebe iken bir şeyi arzu etmek, aş ermek (Kİ) **2.** Ummak, arzu etmek (İM, TA, TZ)
- umsunlı** Umulan, arzu edilen (TZ)
- umunç** Arzu, istek (CC)
- un-** Oyarak içini boşaltmak (Kİ)
- uñ-** Oyarak içini boşaltmak (Kİ)
- una-** Kabullenmek, boyun eğmek, itaat etmek (CC, TA)
- uñaç** Boğaz (İM)
- unaş** Boğaz (TZ)
- ‘unnâb** *Ar.* Hünnap (GT)
- unutçanğ** Unutulabilir (CC)
- ur** Tohum (Kİ)
- urguğ** Köpek yavrusu, enik (TZ)
- urgur-** Yürümek, koşmak (CC)
- urıla-** İkamet etmek, yerleşmek, çadır kurmak (İM)
- urmağ** Kamçı, kırbaç (CC)
- urtu (I)** Karşı, karşılık (CC)
- urtu (II)** Eşit değerli, uygun, aynı değerde (CC)
- uru (III)** Duruş, dikiliş, ayakta (İN, Kİ)
- uru balı** Arı balı (KK)
- uruğ (II)** Köpek yavrusu, enik (TZ)
- uruğ (III)** Bir bitki (BV)
- ‘urūğ** *Ar.* Damarlar (MG)
- urul** Örs (Kİ)
- urum** *Ar.* Anadolu (KFT)
- urun- (IV)** Örtünmek, sarınmak (GT)
- urunlu bol-** Bir mekân ve mesken sahibi almak, halk içinde mevki ve şeref sahibi olmak (İH)
- uruşçı** Savaşçı (İN)
- uruşul-** Vuruşulmak (TZ)
- urutka** İhtiyar, yaşlı (TZ)
- ‘uryân** *Ar.* Çıplak, üryan (GT, MG)
- us-** Yanlış fikirde bulunmak, sanmak (İH)
- usan** Saf, aptal, sersem (İH)
- usan-** Usanmak (TZ)

- ‘uṣāre** *Ar.* Öz, özsu (BV)
- uslan-** Akıllanmak (Kİ, TZ)
- uṣṣı** Nefes, soluk (DM)
- uṣūl-i dīn** *Ar.* Dinin esasları (İM)
- usun-** Bir şeye elini uzatıp vermek (TZ)
- uṣacık** Küçük (KFT)
- uṣaḥ** Kırıntı (CC)
- uṣaḳ** Küçük, ufak (BV, GT, İH, İM)
- uṣaldı** Uzantı (CC)
- uṣat-** Parçalamak, parçalatmak, kırmak (GT)
- uṣda** İşte (KFT)
- uṣḳu** Marangoz rendesi (CC)
- ‘uṣṣāḳ** *Ar.* Âşıklar (GT)
- uṣuḳ** Çok, çokluk (CC)
- uṣun** Omuz başı (BV)
- ut** Hayâ, edep (Kİ)
- uṭan-** Utanmak (BM, GT, Kİ, KK, TZ)
- utru (I)** Karşı, karşılık (CC)
- utru (II)** Eşit değerli, uygun, aynı değerde (CC)
- utru (III)** Ötürü, -den dolayı (İM)
- utuv** Kazanç, kâr, menfaat (BM)
- utuz-** Ziyan etmek, ütölmek (TZ)
- uus 1.** Mum (BM) **2.** Bal mumu (BM)
- uv- 1.** Kırmak, parçalamak (CC) **2.** Bir şeyi ezmek (Kİ)
- uvan-** Ufanmak, küçük parçalara bölünmek (TZ)
- uvr** *Ar.* Gözsüzlük, âmâlık (BV)
- uvṣa-** Okşamak, sevmek, kucaklamak (CC)
- uvul-** Bayılmak, akli başından gitmek (TZ)
- uvurḡan** Hırsız, uğru (TZ)
- uvus** Mum, bal mumu (Kİ)
- uvuṣ** Parça (KFT)
- uvut-** Avutmak, teskin etmek, susturmak, yatıştırmak (CC)
- uy** Kül rengi (TA)
- uy-** Uymak, tâbi olmak (BV, GT, İM, İN, KF, KFT, İM, MS, TZ)
- uyaḥ-** (Güneş) batmak (CC)
- uyaḳ-** (Güneş) batmak (İM)
- uyan** Atın koşumlarından biri, yular (KFT, TZ)
- uyan- (II)** Pişman olmak (İM)
- uyandır-** Uyandırmak (KK)
- uyandır-** Uyandırmak (KFT, Kİ)
- uyanıḳ** Uyanık (TZ, KFT, Kİ, TA)
- uyanıḳ** Uyanık (TZ, KFT, Kİ, TA)
- uyanla-** Gem vurmak (TA)
- uyar-** Utanmak, haya etmek (CC, GT, TZ)
- uyatlıḡ** İnsanın gösterilmesi ayıp olan yeri, avret yeri (RH)
- uyatlıḳ** İnsanın gösterilmesi ayıp olan yeri, avret yeri (Gİ, KF, TZ)
- uyḡan (I)** Uyuyan (Kİ)
- uyḡan (II)** Yağı alınmış yoğurt (TZ)
- uyḳusra-** Imızganmak, uyumak (TZ)
- uyḳusuzluḳ** Uykusuzluk (GT)
- uyuhısıra-** Uykusuz kalmak (CC)

uyukla- Uyuklamak, şekerleme yapmak (BM, Gİ, KF, KFT, KK, MS, TA, TZ)

uyuklan- Uyuklamak, uyumak (KF)

uyuklaş- Uyuklamak (TZ)

uyuksıra- İmızganmak, uyumak (TZ)

uyup Sulu yoğurt (TZ)

uyuş- Uyuşmak, keçeleşmek (İH)

uyuz Uyuz (BM)

uyvala- Yere yuvarlanmak, sendelemek (İH)

uz Mahir, usta, akıllı (CC, GT, Kİ, TZ)

uzan (I) Kopuz çalarak türkü söyleyen (Kİ)

uzan (II) Örs (TZ)

‘uzlet *Ar.* Yalnızlık (Gİ, GT, KF)

‘uzv *Ar.* Organ, uzuv (Gİ, KF, KFT)

Ü

ü *Fars.* Ve, bağlama edatı (GT, İN, MG)

üb- Yavaş yavaş içmek (Kİ)

übhel *Ar.* Bir bitki (BV)

übhül *Fars.* İlâç olarak kullanılan bir bitki (RH)

übük İbibik kuşu (TZ)

ücret *Ar.* Ücret (Gİ, GT, KF, KFT)

üç (III) Üç yaşındaki koyun veya keçi (Kİ)

üçe Yüce, ulu (DM)

üçürüm Yassı enli taş (TA)

üdük (II) Mesh, ayakkabı (MS)

ügeyik Üveyik kuşu (TA, TZ)

ügin Ağız (TA)

ügün ügün Küme küme, top top (İH)

ügüt- (Un vb.) Öğütmek (Kİ, TA, TZ)

ügütçi (I) Öğütücü (TZ)

ügütçi (II) Çoban (TZ)

üksük Dikiş yüksüğü (TZ)

üksün- Hatırlamak (CC)

üküş Çok, fazla (MG)

üküt- (Un vb.) Öğütmek (BM)

ükütüptür Kısır (TZ)

ül- 1. Hisse almak (GT) **2.** Paylaşmak (KFT)

üldür Islak (Kİ)

üldürük Katran (İH)

üle- Taksim etmek, paylaşmak (Kİ)

ülefe *Ar.* Memurun, askerin ücreti, aylığı, yıllığı (İH)

üleşdür- Üleştirmek, paylaşmak (Gİ)

üleştir- Üleştirmek, paylaşmak (Gİ, KF)

üleştü Sırasıyla, sırası üzerine (İM)

üleştür- Üleştirmek, paylaşmak (GT, TA, TZ)

üleştürü Sırasıyla, sırası üzerine (İM)

üli- Islanmak (Kİ)

ülit- Islanmak, ıslatmak (TA)

ümerā *Ar.* Emirler, beyler (GT)

ümm *Ar.* Ana (BV, GT, KF)

ümmī *Ar.* Okuma yazma bilmeyen (Gİ, İM, KF)

ümmü gülān *Ar.* Çöllerde yetişen bir diken (İM)

ümmü veled *Ar.* Bir kişinin cariyesinden olan çocuğu veya çocuğun annesi (İM)

ündenil- Çağrılmak, seslenilmek (İM, KFT)

ündet- Çağdırtmak (CC)

ünegü İnatçı (Kİ)

ünevü İnatçı (Kİ)

üns *Ar.* Alışıklık, ünsiyet (Gİ, GT, KF, KFT)

üprek Ürpermiş (İM)

üpsün- Hatırlamak (CC)

üptek Alaca ibibik (DM)

ürgür- Parlatmak, alevlendirmek (İH)

ürküz- Bitirmek (Kİ)

ürpek Kıvırcık, karışık (CC)

ürper- Kaşımak (BV)

ürün Süt (TA)

ürüt- Örtmek (BV)

üsbürle- Teslim etmek, eline vermek (TA)

üsküli Keten (CC)

üslemek Esneme (TA)

üstahlık *Fars.+T..* İç açılma, ferahlama (İM)

üş- Üşüşmek, toplanmak (GT, Kİ)

üşet- Kırıp ufaltmak (TZ)

üşkü (I) Taşçı, çekici (TZ)

üşkü (II) Matkap, burgu (TA)

üşle- Sineği kovmak, uzaklaştırmak (TA)

üşnān *Ar.* Çöğen otu (BV, İM, KFT, MS, RH)

üşre- Anmak, hatırlamak (TZ)

üşük Kalem (TA)

ütlü Oyuklu, delikli (CC)

ütük (II) Durumu açıklama, hikâye etme (TA)

ütükle- Yalan söylemek (TA)

ütür- Delmek (Kİ)

üvez (I) Sivrisinek (BM)

üvez (II) Tatarcık (İH)

üvüş (I) Parça (KFT)

üyegenci Büyük, ulu (TA)

üyez Sivrisinek (BM, DM, TA)

üyük Büyük tepe, höyük (BM, Kİ, TA)

üyürden- Ayırt etmek (KFT)

üyürüdle- Tercih etmek (KFT)

üyüş Kaygılı, şaşkın (TZ)

üyüz Sivrisinek (Kİ)

üz (I) Yüz, üst kısım (CC)

üz (II) Sebep (KK)

üz- (I) Üzmek (Kİ)

üze Üstüne, üzerine (MG)

üzen (II) Ağacın kütüğü (Kİ)

üzen- Zulmetmek (Kİ)

üzere Üzerine, üstüne (Gİ, İN, MG)

üzeri Üzeri, üstü (Gİ, MG)

üzgüçi Yüzücü (GT)

üzre Üzerine, üstüne (BM, Kİ)

üzüre Üzere, üzerine, üstüne (İN, TA)

üzürmürs Mür ağacı (CC)

üzüt Ölü, meyyit (BM, Kİ)

üzütlük Cimrilik, hasislik (İH)

üz yürimek Kanlı basur (TA)

V

vāciblık *Ar.+T.* Vaciplik (Gİ)

vāciblik *Ar.+T.* Vaciplik (Gİ)

vad *Fars.* Rüzgâr, hava (CC)

vādī *Ar.* Vadi (GT)

vaḥḥar *Ar.* Tehir etmek, geciktirmek (İM)

vahī *Ar.* Boş, manasz, faydasız (KFT)

va‘īd *Ar.* Birini iyiliğe sevk etmek veya kötülükten uzaklaştırmak için korkutmak (İM)

vaḥfe *Ar.* Hacıların Arafat'ta durmaları (Gİ, İM, KF)

vaḥtī *Ar.* Vakta ki, -dığı zaman (Gİ, GT)

vaḥtlan- *Ar.+T.* Zamanı belirlemek (İM)

vālīlık *Ar.+T.* Valilik, vali olma (KFT)

vālīlik *Ar.+T.* Valilik, vali olma (İM)

vallāhu a‘lem(ü) *Ar.* “Allah bilir” (BV, KFT)

vallāhu ekber *Ar.* “Allah en büyüktür” (İM)

varaḥ *Ar.* Kağıt yaprağı (GT)

varaḥa *Ar.* Tek yaprak, yazılı kağıt (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK)

vārid *Ar.* Gelen, erişen vasıl olan (İM, KF, MS)

vāşif *Ar.* VASFEDEN, NİTELEYEN (GT)

vāsıḥ *Ar.* Kufe ve Basra arasında bir şehir (GT)

vaşıyya *Ar.* Bir ölünün vasiyetini yerine getirmeye memur kimse (İM)

vāsītān *Ar.* Atın iki yaşında çıkardığı dört diş (RH)

vaşla *Ar.* **1.** Ekleme, birleştirme (MG) **2.** Süngüyü uzatmak için eklenen parça (MG)

vat Keten ayakkabı (CC)

vaḥvaḥ *Ar.* Yarasa (GT)

vāv *Ar.* Arap alfabesinin 26. harfi (İM)

vave Talep, dilek (İH)

vāveylā *Ar.* Gürültü (İH)

vaz‘ *Ar.* Koyma (İM)

vazīf *Ar.* Atın bir organı (BV)

vec‘ *Ar.* Bir bitki (BV)

vecih *Ar.* Yön, vecih (KFT)

vedī *Ar.* Akıntı (Gİ)

vedī‘ā(t) *Ar.* Emanet (İM, KFT)

vefādār *Ar.Fars.* Sözüne sadık, vefakâr (GT)

vefāsızlık *Ar.+T.* Vefasızlık (GT)

velā (I) *Ar.* Ne, ne de (Gİ, KF)

velā (II) *Ar.* Efendisinin azat ettiği köle veya cariyesinin üzerindeki hakkı (İM)

velākin *Fars.* Lâkin, fakat, ama (GT, KFT, MG, MS)

velāyet (I) *Ar.* Kuvvet (GT)

velēs Pamuk bez (CC)

velī (I) *Ar.* Eren, ermiş, veli (Gİ, GT, İM, KF)

velī (II) *Ar.* Bir çocuğun her türlü hareketinden sorumlu olan (İM)

veli (IV) *Fars.* Fakat, ama, lâkin (GT)

velîd *Ar.* Köle (İM)

velîkin *Fars.* Fakat, ama, lâkin (BV, GT, İN, RH)

vera' *Ar.* Harama düşmek kaygısı ile şüpheli şeylerden kaçınmak (Gİ, KFT)

verd *Ar.* Gül (GT)

verdî *Ar.* Gül renkli (RH)

Y

ya (II) Ama (TZ)

yā (II) *Ar.* Arap alfabesinin 28. harfi (İM)

yab- (I) Ekmek, yapmak (TA)

yab- (II) Yapmak, etmek (KK)

yaba Harman yabası (Kİ)

yabānî *Fars.Ar.* Yabanî (KK)

yabçı Bina yapan usta, inşaat ustası (TA)

yābis *Ar.* Kuru (BV, Gİ, KF, MG)

yablağ Çıplak (Kİ)

yaçan- (I) Utanmak, çekinmek, sıkılmak (CC)

yaçan- (II) Tiksinmek (CC)

yaçanlı Çekinen, utangaç (TZ)

yaçı Yağcı (TA)

yaçın- Utanmak, çekinmek (İH)

yada- (I) Yormak (CC)

yada- (II) Sıkılmak, daralmak (TZ)

yādigār *Fars.* Süreyya (KK)

yağ Yağ (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)

yağcı Yağcı (BV)

yağmala- *Fars.+T.* Yağmalamak, talan etmek (TA)

yağır (I) Bakır (BM)

yağır (II) Hayvanın sırtındaki yara (BV, İN, Kİ)

yağırlık Eğerin altına konulan keçe (BV, Kİ, MG)

yağır şığın Sevr yıldızları, eldeberan burcu (BM)

yağıştır- Birleştirmek, eklemek (KK)

yağız 1. Kahverengi, esmer (GT, İH, TA) 2. Dört ayağı da sekili at (MS, TA) 3. Atlarda meşhur bir renk (GT, Kİ)

yağla- (I) Yağlamak, yağ sürmek (BV, İM, İN, Kİ, KK, TZ)

yağlav Yağ tavası (CC)

yağlık (I) Düşman için hazırlanmış ok (Kİ)

yağmā (I) *Fars.* Yağma, talan (Kİ, TZ)

yağmā (II) *Fars.* Sofra (Kİ)

yağmāla- *Fars.+T.* Talan etmek, yağmalamak (Kİ, TZ)

yağrı- Yağır olmak, atın vücudunda yara meydana gelmek (İN)

yağrık Üstünde et kesilen kalın ve düz tahta (İH)

yağruğ Düzgün, pürüzsüz, fasih (İH)

yağsuz Yağsız (RH)

yağum Şehadet parmağı ile ölçülen bir uzunluk ölçüsü (BM)

yağur- Yoğurmak, hamur yoğurmak (BV)

yağurt Yoğurt (BM, DM, Kİ, TA)

yahnı Bir tür et yemeği, yahni (BM, GT, TZ)

yahsi Pişmiş et (KK)

yağşıla- Güzelleştirmek, iyi muamele yapmak (KFT)

yağşırah Daha iyi, daha güzel (CC)

yağşıraq Daha iyi, daha güzel (BV, KK)

yağaz Kuma (TA)

yağın- Kına yakmak (İM)

yağınraq Daha yakın, yakınca (İM)

yağın Ar. Kesin, kuşkuya yer olmadan (bilme) (Gİ, GT, İM, KF, MG, MS)

yağ iv Kilise, tapınak (İM)

yağmaç Kötürüm (Kİ)

yağnı Bir tür et yemeği, yahni (BM, Kİ)

yağrar- İkrar etmek, itiraf etmek (CC)

yağşıla- İyi muamele etmek (Kİ)

yağuş Yokuş (DM, TA)

yağ yavuş Eş, dost, akraba (İM)

yal (II) Yal, hayvan yemeği (TA)

yalğaňş bol- Soyunmak (TZ)

yalam Kadir, kıymet, itibar, değer (Kİ)

yalañ (II) Kınısız kılıç (MG)

yalañaçla- Ortaya çıkarmak (CC)

yalanşla- Soyunmak (TZ)

yalbarmak Rica, dua (CC)

yaldırım Yıldırım, şimşek (DM)

yaldrım Sırça, cam (BM)

yalğa bir- Kiraya vermek (İM)

yalğa tut- Kiralamak (İM)

yalğaňga tut- Yalanlamak (İM)

yalğaşla- Hayır dua etmek (Kİ)

yalğuzın Yalnız olarak, tek başına (İM)

yalğuzun Yalnız olarak, tek başına (İM)

yalı (I) Tayları bağlamak için kullanılan ip (BV)

yalım Kertenkele (DM)

yalım kıaya Yalçın kaya (İH)

yalññaçlan- Tecrit edilmek, soyutlanmak (İM)

yaltaqlan- Yaltaklanmak (İH)

yamala- Yamalamak, yama yapmak (CC, TZ)

yamañça Kötüce (DM)

yamanıraq Çok kötü (KFT)

yamanlı Günahkâr, günahlı (CC)

yam bas- Yardım etmek, korumak (TZ)

yamdı 1. Kasık (Kİ, KK) **2.** Kasık bölgesindeki kıllar (DM)

yamız Kaşık (BV)

yan (II) Uca kemiğinin başı (BV)

yan (III) Şeytan (İH)

yañ (I) Salgın hastalık (CC)

yana (II) Sonra (TA)

yana (III) Yön, cihet (TZ)

yaña Cihet, yön (Kİ)

yan bas- Yardım etmek, korumak (TZ)

yan baş Dizin aşağı kısmında yer alan kabaca etler (İM)

yandağ Diken (İH)

- yandır- (I)** Geri vermek (CC)
- yandur- (II)** Döndürmek (BM, KFT)
- yandur- (III)** Aktarmak (BM)
- yanğır-** Öfkelenmek, kızmak, hiddetlenmek, hınç beslemek (TZ)
- yanğuçı** Marangoz (TA)
- yanğur-** Öfkelenmek, kızmak, hiddetlenmek, hınç beslemek (TZ)
- yanık** Mazlum (TZ)
- yañıla-** Yenilemek (İM)
- yanğar-** İltifat etmek (İH)
- yañla (I)** Yeniden (CC, TZ)
- yañla (II)** Henüz, yeni (GT)
- yañlan-** Yankılanmak (CC)
- yañlu** Enli (RH)
- yañrıt-** Açığa çıkartmak (BV)
- yañşı-** Çiğnemek, ezmek (TZ)
- yantı** Anlamsız muttasıl konuşmak (İH)
- yanulan-** Nazlanmak (İH)
- yap- (I)** Yapmak, etmek (BV, GT, KF, TZ)
- yapağlı** Tay (TZ)
- yapçı** Maymun (TZ)
- yapçım** Maymun (TZ)
- yapıl- (I)** Yapılmak, edilmek (BV, Gİ, KF, MS)
- yapıl- (II)** İnşa edilmek (MS)
- yapıldağ** Çıplak (İH)
- yaplağ** Korkak (TZ)
- yaplanmış** Yabalanmış (TZ)
- yapmağlık** Yapma, etme (KFT)
- yapsa-** (Ağaçları) çatmak (CC)
- yapsı** Kene (TZ)
- yapuç-** Örtünmek, giymek (GT)
- yap yazı** Dümdüz çöl, ova (İH)
- yar (II)** Tükürük (TA)
- yaradıçı** Yaratıcı, Allah (KF)
- yarağ (II)** Serbest (CC)
- yarağ (III)** Yarar, fayda (KFT)
- yarağla- (II)** Fayda vermek (KFT)
- yarağla- (III)** Silâhlandırmak (Kİ)
- yaramaz** Yaramaz, kötü, fena (CC, İH)
- aran** Deniz (TZ)
- aran-** Atı epeyce koşturup terletip yem vermeden soğutmak (Kİ)
- arasa** Yarasa (Kİ, TA, TZ)
- yaraşıl-** Lâyık olunmak (KFT)
- yaraşmağ** Birlik olma, uyma (CC)
- yaraştur- (I)** Yapmak, etmek (MG)
- yaratğan** Yaratıcı, yaratıcı, Allah (İM, Kİ)
- yaratğan** Yaratıcı, yaratıcı, Allah (TA)
- yargıçı** Yargıç, belediye başkanı (CC)
- yargu 1.** Yargı, karar, emir, mahkeme (CC) **2.** Adalet, yargı (GT)
- yarguçı** Yargıç, belediye başkanı (CC)
- yargula-** Karar vermek, yargılamak (CC)
- yarı (III)** Taraf (İM)
- yarı (IV)** Bulutsuz (İH)
- yarı (VI)** Yardım (BM, CC, GT, İM, MG)

yarıblıh Aydınlik, ışıklı, parlaklık (CC)

yarık (VI) Zırh (Kİ, TA)

yarıkçı Zırh yapan, zırhçı (TA)

yarıklıh Aydınlik, ışıklı, parlaklık (CC)

yarıklık Aydınlik, ışıklı, parlaklık (CC)

yarılkağan Günahları bağışlayan Allah (İM)

yarın (I) Yarın (BM, Gİ, GT, KF, TA, TZ)

yarın (II) Sabah (TZ)

yarındağ Tabakalanmış deri (İH)

yarıt- Aydınlatmak, nurlandırmak (CC)

yarkın (I) Parlaklık, parıltı (CC, TZ)

yarkın (II) şimşek (Kİ)

yarlığan Rahım, merhamet eden, Allah (TA)

yarlığançlı Merhametli (CC)

yarlığançlı Merhametli (CC)

yarlıkan- Affedilmek, suçları bağışlanmak (İM)

yarma (I) Ağaç yarması (CC)

yarov Gerekli olan, techizatlanma (CC)

yarovlı Yararlı, uygun, kabiliyetli (CC)

yarpuz (I) Yaban pancarı (İH)

yarpuz (II) Su nanesi (TZ)

yarsa Yarasa (DM)

yarsı- Çok arzulamak (İH, TZ)

yarsıt- Kışkırtmak (CC)

yarsov Tiksindiren, tabiî olmayan (CC)

yaru Taraf (İM, MG)

yarukluk Parlaklık, nur (İM)

yas (I) Yas, üzüntü (Kİ)

yaş Yas, üzüntü (DM)

yas- 1. Yayın kirişini gevşetmek, düz hâle getirmek, yassılamak (İN, Kİ) **2.** Oku yaydan ayırmak (TA)

yaslu Yaşlı, yas tutan (Kİ)

yasman Yassı şişe (CC)

yasmık Yabanî, zaferan (BM)

yasrağı kün Evvelki gün (BM)

yassıl- Yamyassı olmak (İH)

yaşsısız Ensiz, dar (TA)

yaş (V) Üzüntü, yas (DM)

yaş- (VII) Saklamak, gizlemek, örtmek (Kİ, RH)

yaşa- Yaşında olmak (GT)

yaşar Yaşında, yaşamış (İM)

yaşık yamalı Süheyl yıldızı (TZ)

yaş kozoak Pamuk kozası (İH)

yaşlı (II) Yaşlı, ihtiyar (KFT)

yaşlu Yaşlı, ihtiyar (GT, İM)

yaşlu tirek Yeşil ağaç (DM)

yaşmak Bir tür yüz örtüsü (Kİ, TA, TZ)

yaş peynir Hayır için dağıtılan peynir (BM)

yat (II) Kudret (Kİ)

yat- (II) Eğilmek (MG)

yatağan Devamlı yatan (BV)

yatar- Kızını kocaya vermek (Kİ)

- yaşa-** Düzeltmek (KK)
- yatba** Bir Kıçak kabilesi (Kİ)
- yatharı** Ardınca, arkasınca (DM)
- yatharu** Ardınca, arkasınca (DM)
- yathı** Kötü şey, kötü adam (İH)
- yathık** Kız (Kİ)
- yatsı** Yatsı, yatsı vakti (İM)
- yatsız** Kudretsiz (Kİ)
- yatsu** Yatsı, yatsı vakti (Gİ, İH, KF, MS)
- yatsun** Yatsı, yatsı vakti (BM, TA)
- yattur-** Telef olmak, mahvolmak (Kİ)
- yaşuk** Tavşan yuvası (TA)
- yatur-** (II) Telef olmak, mahvolmak (Kİ)
- yav (II)** Yağ (CC, TZ)
- yava it-** Kaybolmak (TA)
- yavan (II)** Kene denilen böcek (İH)
- yavaş (II)** Yavaş (Kİ, TZ)
- yavaş (III)** Kolay (TZ)
- yavaşlık** Yavaşlık, ağır hareket etmek (RH)
- yavı** Aslı itibarıyla Türk olmayıp Türkler arasına katılan (Kİ)
- yavınçı-** İçi ezilmek, açlık duymak (İH)
- yavıt** Düşün ve emsaline götürülen hediye (Kİ)
- yavla-** Yağlamak, yağ sürmek (TZ)
- yavlağ** Büyük, korkunç (BM)
- yavlı** Yağlı (CC)
- yavlık (I)** Yağlık (TZ)
- yavlov** Yağ tavası (CC)
- yavrı (I)** Cıvcıv, kuş yavrusu (BM, DM, TA)
- yavrı (II)** Balık yavrusu (TZ)
- yavrut-** Yıpranmak, kuvvetten düşmek, dermansız kalmak (CC)
- yavısı 1.** Kene, koyuna musallat böcek (İH) **2.** Kene yavrusu, bit yavrusu (TZ)
- yavşan** Bir tür ot, yavşan otu (İH, TA, TZ)
- yavu** Kayıp (KFT)
- yavuklat-** Yaklaştırmak (Kİ)
- yavukrağ** Daha yakın (KFT)
- yavukulan-** Yaklaşmak (BM)
- yavurt** Yoğurt (TZ)
- yavurt-** Yuvarlamak (İH)
- yavut-** Yaklaştırmak (TA)
- yavuzla-** Kötülemek, yermek (TA)
- yavuzrağ** Kötüce, daha kötü (BV)
- yay-** (II) Bir şeyi kışkırtmak (Kİ)
- yayan (I)** Sefer (BM)
- yayan (II)** Hareket (BM)
- yayıl-** (III) Kışkırtılmak (Kİ)
- yayka-** (I) Ağız çalkalamak, çalkalayarak ağız yıkamak (İH, TZ)
- yayka-** (II) Yıkamak (Kİ)
- yaykan-** Çalkalanmak (Kİ)
- yayuğ** Yayık (BV)
- yaz (III)** Çayır, çimen (CC)
- yaz-** (V) Şaşırarak (MG)
- yaz-** (VI) Hedefe isabet ettirememek (CC, KK)
- yazı 1.** Ova, bozkır (BM, BV, KFT) **2.** Çöl, sahra (BM, GT, İM, Kİ)

yazı gögerçini Kumru, yaban güvercini (İH)

yazıksızlık Günahsızlık (CC)

yazıl- (III) Yayılmak, serilmek (GT)

yazış Yazış (TZ)

yazı yir Ova, bozkır (DM)

yazmaçlık Yazı yazma (BM)

yazu Yazı, mektup vb. (KFT, Kİ, MG)

yazuçla- (I) Günah işlemek (CC, Kİ)

yazuçla- (II) Suçluyu yakalamak (GT)

yazuşuz Günahsız, suçsuz (CC, GT, İM)

yed Ar. El (BV)

yedek Yedek (İH)

yeder Kuş yavrusu (TA)

yegâne Fars. Biricik, tek (GT)

yege Moğ. Geniş (CC)

yege Ege, demirci egesi (TA)

yegen (III) Yiyen, obur (TZ)

yegin (II) Galip, kâvi (İH)

yegrek Daha iyi (İH)

yeken (I) Topallayarak yürüyen (Kİ)

yekindü İkinci, öğleden sonra (BM)

yele- Yavaş koşmak (TZ)

yelek (I) Yelek (DM)

yelemçi Koşu atı (CC)

yelge Boynun iki yanında bulunan damarlar (TZ)

yelkülde- Bir yandan öbür yana sallanmak, titremek (CC)

yelmen Kılıcın üst tarafı, kenarı (MG)

yelmük Bir tür ot (Kİ)

yelpik Çarpılmış, cin çarpmış (İH)

yelte- Teşvik etmek, kandırmak (İH)

yeltir- (Rüzgâr) hafif esmek (İH)

yelve Bildircına benzer bir kuş (Kİ)

Yemānī Ar. Yemen'e ait (BV, KF)

yemek (I) Yemek, aş (DM, Gİ, KF, TZ)

yemek (II) Bir Kıpçak kabilesi (Kİ)

Yemen Ar. Yemen, Yemen ülkesi (GT, KF, KFT, MG)

yemenī Ar. Bir kılıç çeşidi (MG)

yemese Ya da, yahut da, yine de (CC)

yeñ (II) Kırmızılık, kırmızı (DM)

yen- (II) Yemek yenmek (Gİ)

yençi Hamur (TZ)

yendir- Yendirmek, sırtı yere gelmek (CC)

yeñile- Yenilemek, tekrar etmek (Kİ, TZ)

yeñillet- Hafifletmek (İM)

yeñmek Yenme, zafer (CC)

yengeç Yengeç (DM, TA)

yeniçke İnce, hassas (DM)

yenişke İnce, hassas (DM)

yenkeş Yengeç (TZ)

yenşi- Kekremek, kekre olmak (TZ)

yeprül- (Kumaş) eskiyip lime lime olmak, iplikleri gözükmek (İH)

yer (VI) Tükürük (TA)

yerhamükallāh Ar. "Allah sana merhamet etsin" anlamında bir söz (Gİ, İM, KFT, MS)

- yerin-** Üzölmek (DM)
- yertinçi** Dünya, yeryüzü (CC)
- yeş-** İšemek (BM)
- yet-** (IV) Yedeğine almak, sevketmek (TA, TZ)
- yete** Hristiyanların ayini (CC)
- yetinçek** Cemaatten ayrırlıp yalnız kalan kimse (Kİ)
- yetürmek** Öksürük (BM)
- yeyil-** Neşeli olmak (İH)
- yeyiş** Yeyiş (KK, TZ)
- yeynit-** Hafifletmek (TA)
- yıdığ** Koku (İM)
- yıdığ** Kötü kokan her şey (BV)
- yıdığlık** Kokulu (İM)
- yığ-** (II) Yasaklamak, engel olmak (İM, KFT)
- yığ** (III) Kaçınmak (KFT)
- yığın** Yığın, küme (İH)
- yığınak** Yığınak, birikinti (KF)
- yığlan-** Çekinmek, sakınmak (İM)
- yığlın-** Çekinmek, sakınmak (MS)
- yığlış-** Toplanmak, bir araya gelmek (KFT, MS)
- yığnağ** Yığınak, birikinti (Gİ)
- yığrıl-** (I) Yığdırılmak (BV)
- yığrıl-** (II) Çekilmek, büzölmek, tortop olmak (İH)
- yığrıl-** (III) Et kavrulmak (İM)
- yığruğ** Bir işe bakmayan kimse, gayri müteşebbis kişi (Kİ)
- yığşur-** Birbiri üstüne koymak, yığmak (İH)
- yığ öv** Tapınak, kilise (CC)
- yığrar** Ar. İkrar, itiraf (CC)
- yun** Yığın (CC)
- yığık** Yıkık, yıkılmış (TZ)
- yığuk** Yıkık, yıkılmış (TA)
- yıl-** (I) Eğilip, bükölmek, büzölmek (İH)
- yıl-** (II) Sürönmek (TZ)
- yıl-** (III) (Kuşun) kanadını hareket ettirmeyip akar gibi süzölmesi (İH)
- yılıra-** Bağlamak, eklemek, iliştmek (CC)
- yıldıra-** Yıldırım çakmak (TZ)
- yıldırım** Yıldırım, şimşek (Gİ, İM, KF, TZ)
- yıldırım** Yıldırım, şimşek (KK)
- yılğun** İlgin ağacı (TA)
- yılmanuğ** Yalabık, sakalsız (TZ)
- yılura-** Şimşek çakmak (CC)
- yılurın** Şişe (CC)
- yımirtla-** Yumurtlamak (İH)
- yınğa** Beraber, birleşmiş (CC)
- yınğırçağ** Mekkâre semeri, kürtün (CC)
- yıpın-** Yapışmak (TZ)
- yıpıt-** Islatmak (TZ)
- yıprağ** Paçavra, kumaş parçaları eskisi (İH)
- yıpran-** Eskimek, çürömek, yıpranmak (İH)
- yırağlık** Uzaklık, uzak olma (İM)
- yırğa-** Eğlenmek (CC)

yırışdur- Namazı düzenine uygun biçimde kılma (MS)

yırtıl- (I) Küstah, yüzüstü olmak (CC)

yış Sürülmemiş, ekilmemiş arazi (CC)

yışık Başa giyilen zırh, baş zırhı (Kİ)

yışkıç Nane (CC)

yıvıl- Uzamak (Kİ)

yi Koku (TA, TZ)

yi- (II) Kurt, böcek kemirmek (MG)

yiblik İplik (KK, TA)

yid- Yedeklemek (KFT)

yidegüç Yedici, at yedekleyen kişi (TZ)

yidiçi Atı yedekleyen kişi (KFT)

yidürül- Yedirilmek (İM)

yig (I) İğ (DM, TA)

yig (II) Daha fazla, iyice (Gİ, GT, KF, RH)

yigde İğde, yaban iğdesi (TA)

yigel- Çolak olmak (İH)

yigil- Eğilmek (MG)

yig kör- Kinlenmek, nefret etmek (İM, TA)

yiglen- Hastalanmak (TZ)

yigrek Daha iyi, hayırlı (İM)

yigüt Siniri çekilmiş, eli bileğinden kurumuş kimse (İH)

yik (I) Daha fazla, üstün (Kİ)

yikdey Siyah kumaştan, gayet bol, kıvrak etek (İH)

yikindü İkinci, ikinci vakti (TA)

yikiz (II) İkinci, ikinci vakti (TA)

yiksük Yüksük (TA)

yikü Yerde vesairede olan çizgi (Kİ)

yil (IV) Romatizma (RH)

yil (V) Bağırsak gazı (GT, MS)

yilmir- Boynunu bükmek (İH)

yilmük Teke sakalı da denilen bir ot (İH)

yimek Yemek, aş (Gİ, GT, İM, KF)

yimişlü Yemişli, meyveli (KFT)

yimkir- Korkup birisine sokulmak (İH)

yin- (I) Yenilmek, yemek yenilmek (İM, KK)

yin- (III) İnmek (RH)

yinçe İnce (BV, İN, TA)

yinçe- İncelmek (İN)

yinçeçük İncecik (İN)

yinçil- İncitilmek, sarsılmak, sıkıştırılmak (İH)

yinçilt- İncitmek, sarsmak, eziyet etmek (İH)

yinçge İnce (BV)

yinçi Yoğurulmuş hamur (BM, Kİ)

yinçke İnce (İM, İN, RH)

yinçker- İncelmek (BV)

yindek Daima, her zaman (İH)

yinil- (Yemek) yenilmek (Gİ, KK)

yinilde- İnildemek, ses çıkarmak (MG)

yinile- Yenilemek (KFT)

yinül- (Yemek) yenilmek (KF)

yini yindirge- Korkmak, ürkmek, çekinmek (İH)

yiper- Akmak, çabuk yürüme (TZ)

yipkir- Midesini bulandırmak (CC)

yiplik İplik (Gİ, İM, KF)

yir- (III) İp eğirmek (CC)

yircügez Yercik, küçük yer (KFT)

yirençi Korkak, korkunç (CC)

yirge Moğ. Sıra, mevki, makam (MG)

yirin- Gamını, kederini sayıp dökmek (İH)

yirli yirinde Derli toplu, yerli yerinde (İN)

yirmik Eğri, eğrilmiş (TZ)

yiryüzi Yeryüzü, dünya (KF)

yiryüzü Yeryüzü, dünya (KFT)

yişim İç donu (İH, Kİ)

yiştir- Su içirmek (DM)

yit- (VI) Kaybolmak (İM, Kİ, KK, TA, TZ)

yit- (VIII) Yormak (İM)

yitevir- Yitmek, defetmek (KF)

yitiker Yedi kardeşler yıldızı (TZ)

yitir- Yitirmek, kaybetmek (CC)

yitit- Bilemek (Kİ)

yitür- (I) Eriştirmek, ulaştırmak (GT)

yitür- (II) Saldırmak, hücum etmek (BM)

yitür- (III) Yitirmek, kaybetmek (İM)

yiv Kalın, kaba (CC)

yiv- İrtibat kurmak, bağlılığını söylemek (İH)

yiş Koku (İM)

yiş- (I) Yararlanmak (Kİ)

yiş- Kokmak (BV)

yişegü Yiyecek (BV)

yiş (II) Yiyecek (BV)

yiş (III) Koku (Kİ)

yiş- Kokmak, koku yayılmak (BM, Kİ)

yişil- (II) Kızmak, fenalaşmak (İH)

yişiş Yeyiş, yemek yeme (RH)

yobap Zahmetli, külfetli, hemen hemen, zorla (CC, KK)

yobula- Alay etmek (İH)

yoğoy- Ufalmak, küçülmek (CC)

yoğunrağ Sıkıca (BV)

yoğur- Yoğurmak, hamur yoğurmak (BM, KFT, Kİ, KK, TA)

yoğurt Yoğurt (BV, MS, RH, KK)

yoğurtşı Yoğurtçu (KK)

yoğurud Yoğurt (KFT)

yoğurul- Yoğurulmak (Gİ)

yoğa- Yok edilmek, tahrip edilmek (CC)

yoğa- Yoklamak, aramak (TZ)

yoğlu Yoksul, fakir (KFT, Kİ, TA)

yoğluluk Yoksulluk, fakirlik (KFT)

yoğsız Fakir, yoksul (DM)

yoğsullan- Yoksullanmak, fakirleşmek (TZ)

yoğuş Yokuş (Kİ, TZ)

yoldaşlık Arkdaşlık (GT)

yoğkovuş Cımbız (TZ)

yolsuz bar- İşaret etmek (BM)

yoluğ- (IV) Yünle pamuğu karıştırarak fala bakmak (TZ)

yom Fal (Kİ)

- yomla-** Fal tutmak, yorumlamak (Kİ)
- yomuğ-** Toplanmak, bir araya gelmek (CC)
- yoñ** Örfi hukuk, hak (Kİ)
- yonça** Yonca (İH)
- yont kuşu** Yont kuşu (İH)
- yop** İyi (Kİ)
- yor-** (III) Gitmek (yardımcı fiil olarak) (CC)
- yora 1.** Tabir (Kİ) **2.** Kehanet, falcılık (BM)
- yorala-** Rüya yorumlamak (CC)
- yorçu** Yol gösteren, delil (İH)
- yorul-** Yorulmak, kesilmek (İH, TZ)
- yorun** Bir şeyin sonu, ucu (Kİ)
- yosım** Yarım (BM)
- yota** Atın ağzına vurulan gem (CC)
- yova (II)** Sürüden ayrılıp yalnız kalan koyun (Kİ)
- yovaç** Öbür dünya, ahiret (CC)
- yovaşlık** Tevazu, baş eğme (CC)
- yoviğ** Günah çıkartma (CC)
- yovlak** Çok, pek (BM, Kİ)
- yovur-** Yoğurmak (TZ)
- yovuz** Yağız, kahverengi, esmer (TZ)
- yoz-** Osurmak, yellenmek (Kİ)
- yozla-** (Koyun) kısır kalmak (İH)
- yön (I)** Hayvan eğerinin keçesi (İH)
- yön (II)** Yön, cihet (KFT)
- yöne** Hayvan eğerinin keçesi (İH)
- yöp (I)** Yavaş yavaş, gitgide (CC)
- yöp (II)** Gerçek (TZ)
- yöpsen- (I)** Tasvip etmek, kabul etmek, razı olmak (CC)
- yöpsen- (II)** Yapılmasını buyurmak (CC)
- yöre** Civar, etraf, yöre (İH)
- yörük** Tefsir, yorum (İH)
- yu** Soğan (Kİ)
- yubrağ** Kuraklık (BM)
- yübüset** Ar. Kuruluk (BV)
- yuğrul-** Yoğurulmak (İM)
- yuğurt** Yoğurt (CC, GT)
- yuğurul-** Yoğurulmak (KF)
- yukar-** Su boşaltmak, dökmek (İM)
- yular** Yular (CC, İH, Kİ, TA, TZ)
- yulav** Yular (DM)
- yuldırım (I)** Yıldırım, şimşek (TA)
- yuldırım (II)** Cam (TA)
- yuldura-** Yıldırım çakmak (Kİ)
- yuldurum (I)** Yıldırım, şimşek (Kİ)
- yuldurum (II)** Cam (Kİ)
- yuluğna** Fidyeye, kurtuluş parası (CC)
- yuluv** Fidyeye, kurtuluş parası (CC, Kİ)
- yumağ közlü** Gözü kapalı (Kİ)
- yumluğ** Tüfek kurşunu, top güllesi (İH)
- yumran** Köstebek, büyük sıçan (İH)
- yumruğçı** Yumrukla dövüşen, bir çeşit boksör (GT)
- yumur (I)** Hayvanın yuvarlandığı yer (İH)
- yumur (II)** Hazırlanmış maya (TZ)
- yumur-** Koşmak (Kİ)

- yumur-** Yumrulmak (TZ)
- yumurlat-** Yuvarlamak, yuvarlak hâle getirmek (TA)
- yumurtla-** Yumurtlamak (TZ)
- yumuş (II)** Hacet, lüzumlu şey (Kİ)
- yunad** Beygir sürüsü (Kİ)
- yūnān** Yunan, Rum (GT)
- yunçuk-** Yerinden oynatmak (TA)
- yunçukmak** İncinme, burkulma (TA)
- yunğalak** Yuvarlak (CC)
- yunğuk** Eşya yıkamakta kullanılan bir tür kök, sabun (İH)
- yunt** At, otlakta otlayan atların tümü (TA, TZ)
- yuntavlı** At (TZ)
- yup** Tepe (TZ)
- yur-** Yoğurmak (CC)
- yura** Fal, falcılık (Kİ)
- yuraqtur** Alıştırılmış at (Kİ)
- yurma-** Seyrek seyrek dikmek (İH)
- yuşuk** Lâubalî kimse, şeytan gibi adam (Kİ)
- yuşuklan-** Lâubalîleşmek, fena ve şeytan gibi olmak (Kİ)
- yuv- (II)** Yuvarlanmak (İH)
- yuvala- (II)** Yuvarlamak (TZ)
- yuvalan-** Yuvarlanmak (TZ)
- yuvaçañ** Yavaş, gevşek, uyuşuk (CC)
- yuvaş bol-** Kolay olmak (TZ)
- yuvduh** Çiğ, işlenmemiş, kaba (CC)
- yuvuk-** Günah çıakrtmak (CC)
- yuvul- (II)** Etin sürtünerek yağır olması (İN)
- yuvun- (II)** Saklamak, gizlenmek (İH)
- yuvut-** Gizlenmek (İH)
- yuvuz** Alçak, basık (CC)
- yuyuçu** Yıkayan, yıkayıcı (KF)
- yuyundu** Yıkanmadan çıkan su (Kİ)
- yuzak (I)** Damga (TZ)
- yüçe (I)** Yüce, yüksek (BM, BV, Gİ, KF, MS, RH)
- yüçe (II)** Yüksek olan her şey (Kİ, TA)
- yüçe (III)** Arka, sırt (TA)
- yüçel-** Yücelmek (Kİ)
- yüçele-** Yükseltmek (DM, Kİ)
- yüçelik** Yücelik, ululuk (BV, İM)
- yüçerek** Büyükçe, irice (BV)
- yügençi** Gem yapan, gemci (CC)
- yügrük dil** Düzgün ve kekelemeden söylenen söz (İH)
- yügünç** Saygı (CC)
- yügürt** Hızlı koşan (İM)
- yügürüklük** Atlarda hızlı koşma (RH)
- yügüt-** Öğütmek (TZ)
- yüki** Ağır hareketli, kibar (Kİ)
- yüklülük** Hamilelik (İM)
- yüksek** Yüksek, ulu, yüce (BV, DM, İM, Kİ, KK, RH, TA)
- yükset-** Yükseltmek (TA)
- yüksük** Dikiş dikerken parmağa geçirilen alet (İH, TZ)
- yükter** Loğusa yatağı (BM)
- yükü** Tüy (Kİ)
- yükül** Binek hayvanı (İM)

yükün- (I) 1. Namaz kılmak (İH) 2. Secde etmek (TZ)

yükün- (III) Büyüklerin huzurunda baş eğmek (İH)

yükünç Namaz (İH)

yüldirek Kamış tohumları (BM)

yüldürük Kamış tohumları (Kİ)

yülek Ok kayışı (Kİ)

yülgeri Ön (TA)

yülgüç Ustura (DM)

yülküvüç Ustura (TZ)

yülüçi Berber (CC)

yülüğüç Ustura (CC)

yülük Yolunmuş, tıraş edilmiş (TZ)

yülüngüç Ustura (CC)

yülüvüç Ustura (TZ)

yümlü Mübarek, uğurlu (İH)

yünçi Yüncü, yün satan (DM)

yüne Eyer altına konulan keçe (TA)

yüñülerek Hafifçe (KFT)

yüre Etraf, civar, yöre (Kİ)

yüreklendür- Cesaretlendirmek (İM)

yürgeş- Sarılmak, dolaşmak (BV)

yürimeklik Yürüme, yürüyüş (KFT)

yürrülgen Bozuk, bozulmuş (Kİ)

yürümçük Peynir (TA)

yüvrül- Bozulmak (Kİ)

yüvütle- Teselli etmek (CC)

yüz (IV) Sarı bakır (Kİ)

yüzerlik Tütsü olarak yakılan bir bitki, üzerlik (GT, İH)

yüzerlik Tütsü olarak yakılan bir bitki, üzerlik (GT, İH)

yüz eyle- Havale etmek (KFT)

yüzilmiş Yüzülmüş, soyulmuş (TZ)

yüzleş- Yüzleşmek (TZ)

yüzlü Yüzlü (RH)

yüzül- (I) Yüz çevirmek, çekinmek (İH)

yüzül- (II) Üzülmek, eskimek, ayrılmak (İH)

Z

zā Ar. Arap alfabesinin 11. harfi (İM)

zā Ar. Arap alfabesinin 17. harfi (İM)

zabbe Ar. Kertenkele, keler (BV)

zabt Ar. Anlama, kavrama (MG)

zāc Ar. Demir sülfat (BV, RH)

zād Ar. Arap alfabesinin 15. harfi (İM)

za‘f Ar. Zayıflık, güçsüzlük, zaaf (GT)

zafer Ar. Başarı, üstünlük (GT, İM, KFT, MG)

zafere Ar. Bir at hastalığı (BV)

zāğ Fars. Karga (GT)

zağab Ar. At yavrusunun doğuşta üzerinde bulunan kıllar (BV)

zağal Fars. Kalp, geçmez (para) (GT)

zağallıq Fars.+T.. Düşmanlık, kindarlık (Gİ, KF)

zağallıq Fars.+T.. Tembellik, gevşeklik (KFT)

zağar Bir tür küçük köpek (İH)

zahhāk Ar. Dahhak, Şehnâme kahramanlarından, Cemşid'in yerini alan zalim bir hükümdar (GT)

zāhid *Ar.* Dinine bağlı, sofu (GT, İM, KF, KFT)

zāhidlik *Ar.+T.* Dini kurallara sıkı bağlılık (İM)

zahire *Ar.* Yiyecek, zahire (GT)

zahiri (II) *Ar.* Ebu Davud Zāhirî'nin kurduğu mezhebe bağlı olan (İM)

zahm (I) *Fars.* İzdiham, sıkıntı (İM, MG)

zahm (II) *Fars.* Yara (GT, MG)

zahm (III) *Fars.* Isırmak veya sokmak suretiyle meydana gelen dış yarası (GT)

zahmet utuv *Ar.+T.* Kâr ve zarar (BM)

zahmleş- *Fars.+T.* Sıkışmak (İM)

zahmlı *Fars.+T.* Yaralı (GT)

zahr *Ar.* Arka, kâğıt ve benzeri şeylerin arka tarafı (GT)

zāl *Ar.* Güneşe karşı dururken gözünü yumup karşıdan geleni göremeyen at (RH)

zāl *Ar.* Arap alfabesinin 9. harfi (İM)

zāllîn *Ar.* Azmışlar, yoldan çıkmışlar (Gİ)

zalüm *Ar.* Çok zulüm ve haksızlık eden (GT)

zamān (I) *Ar.* Kefil olma (Gİ, GT, İM)

zamān (II) *Ar.* Tazmin etmek, ödemek (KFT)

zamānlık (I) *Ar.+T.* Tazmin edilecek şey (KFT)

zāmīle *Ar.* Küçük yük hayvanı (İM)

zamīn *Ar.* Tazmin eden, kefil olan (İM, KF, KFT)

zamīnsiz *Ar.+T.* Tazmin edecek kişisi olmayan (KFT)

zamme *Ar.* Ötre, zamme işareti (İM)

zānī *Ar.* Zina eden erkek (KFT)

zānīrağ *Ar.+T.* Çok zina eden kişi (KFT)

zāniye *Ar.* Zina eden kadın (İM, KFT)

zarāfet *Ar.* Zariflik, naziklik, incelik (GT)

zarāyif *Ar.* İncelikler, zariflikler (MG)

zarıncı- (I) Göresi gelmek, iç çekmek (İH)

zarıncı- (II) Yana yakıla yalvarmak (İH)

zarıncı- (III) Ağlamak (İH)

zarīf (I) *Ar.* Zarif, zerafet sahibi (GT, KFT, MG)

zarīf (II) *Ar.* Nükteden yakışıklı (GT)

zarnīh *Ar.* Sıçan otu (İM)

zarūreten *Ar.* Zorunlu olarak (İM)

zāyid *Ar.* Artık, fazla, fazlalık (İM, MG)

zāyil *Ar.* Sona eren, biten, devamı olmayan (İN, Gİ, KF, MG)

zāyir *Ar.* Ziyaret eden, ziyaretçi (GT)

zeberced *Ar.* Değerli bir taş (İM, KFT)

zebhar *Fars.* Bir bitki (RH)

zebīl *Ar.* Dışkı, pislik (BV)

zebīlle- *Ar.+T.* Pislemek (BV)

zebūn kıl- *Fars.+T.* Yenmek, ele geçirmek (İH)

zecer *Ar.* Zorlama, yasak etme, kovma (GT)

- zefit** *Ar.* Zift (BV)
- zeheb** *Ar.* Altın (BV)
- zehleh** *Ar.* Cesur (TZ)
- zehleyle-** *Ar.+T.* Cesaretlenmek (TZ)
- zeker** *Ar.* Erkeklik organı (BV, Gİ, İM, KF, KFT)
- zekī** *Ar.* Temiz, pak (İM)
- zelil** *Ar.* Hor, aşağı, rezil (GT)
- zeme‘** *Ar.* Yara (BV)
- zemzeme** *Ar.* Nağme, terennüm (GT)
- zenbūr** *Fars.* Arı, eşek arısı (GT, İM)
- zenc** *Ar.* Sıkıntı, hastalık (İM)
- zencebil** *Ar.* Zencefil (BV, RH)
- zengī** *Fars.* Zenci, siyahî (GT)
- zenib** *Ar.* Bir çeşit ilâç (BV)
- zerāric** *Ar.* Kuduz böcekleri (RH)
- zerāric** *Ar.* Bir bitki (BV)
- zerdalū** *Fars.* Erik (DM, TA)
- zerdeli** *Fars.* Kayısı, zerdali (KK)
- zerķ** *Ar.* Riya, ikiyüzlülük (GT)
- zerķa** *Ar.* Şehadet parmağının ucunda hatalı ok atmaktan meydana gelen göğürme (İN)
- zernek** *Fars.* Zırnık, sıçanotu (CC)
- zernic** *Ar.* Kıl gidermek için kullanılan bir alet (İM)
- zernih** *Fars.* Zırnık, sıçanotu (BV, KFT)
- zerrāk** *Ar.* İkiyüzlü (GT)
- zevāyid** *Ar.* Atlarda bilek altındaki fazlalık (BV)
- zevfā** *Ar.* Bir bitki (BV)
- zevi'l-ķurbā** *Ar.* Yakın, akraba (İM)
- zevraķ** *Ar.* Kayık, sandal (GT)
- zeybaķ** *Ar.* Civa (BV)
- zeydiyye** *Ar.* Dinî bir grup (KFT)
- zeyt** *Ar.* Zeyinyağı (BV, İM, RH)
- zıbķ** *Ar.* Bir bitki (BV)
- zıda‘** *Ar.* Dirsek kemiği (BV)
- zıdd (I)** *Ar.* Ters, karşıt (Gİ, İM, KF)
- zıdd (II)** *Ar.* Kendisinden nefret edilen (Gİ)
- zihār** *Ar.* Kocanın karısını, ömür boyu mahremi olan bir kadının bakmak caiz olmayan bir uzvuna benzetmesi (Gİ, İM, KF, KFT)
- zihķ** *Ar.* Gülme (İM)
- zıķķ** *Ar.* Su tulumu (İM)
- zırh** Küpe
- zırnīh** *Fars.* Zırnık, sıçanotu (Gİ)
- zıb** *Ar.* Bir bitki (BV)
- zibeh** *Ar.* Bir at hastalığı (BV)
- zibil** *Ar.* Pislik, çöp (Gİ, İM, KF)
- zibille-** *Ar.+T.* Pislemek (Gİ, KF, MS)
- zibillik** *Ar.+T.* Çöplük (İM)
- ziftlen-** *Ar.+T.* Ziftlenmek (İM)
- ziħām** *Ar.* İzdiham, sıkışıklık (İM, MG)
- zıķ** *Ar.* Dar (BV)
- zilhicce** *Ar.* Arabî ayların on ikincisi (İM)
- zilķa‘de** *Ar.* Arabî ayların on birincisi (İM, KFT)
- zi‘l-ķurbā** *Ar.* Akraba (GT)
- zimmī** *Ar.* Müslümanlara vergi veren Hristiyan ve Yahudiler (İM, KFT)

zimmiye *Ar.* Zimmet ehlinde olan kadın (İM, KFT)

zināhık *Ar.* Zina işi (Gİ)

zincār *Ar.* Bir tür muz (BV)

zindānla- *Fars.+T..* Hapsetmek (TA)

zirāvend *Fars.* Loğusa otu (BV, RH)

zişt *Fars.* Kaba, iri, çirkin (DM, GT)

ziyānlık *Fars.+T..* Zarar edilen nesne (KFT)

ziyāret *Ar.* Ziyaret (Gİ, GT, İM, KF, KFT)

ziyy *Ar.* Dış görünüş, kılık (KFT)

zu‘afā *Ar.* Zayıflar (BV)

zūfā *Ar.* Bir bitki (BV)

zū-fünūn *Ar.* Bilgin, marifet sahibi, bir işi bilen kimse (GT)

zuhr *Ar.* Öğle vakti (Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MS)

zulumāt *Ar.* Karanlık (GT)

zu‘m *Ar.* Şüphe (İM, MG)

zūr *Fars.* Yalancı (KFT)

zuyūf *Ar.* Eksik akça (KFT)

zūbde *Ar.* Öz (BV)

zūhd *Ar.* Dinî görevlere sıkı bağlılık, sofuluk (Gİ, GT, KF, KFT)

zūre *Ar.* Darı (KFT)

zūrķā *Ar.* Ok atarken meydana gelen kusurlardan biri (İN)

2.2. KIPÇAK TÜRKÇESİ VE BAŞKURT TÜRKÇESİNDE ORTAK KULLANIMIN TESPİT EDİLDİĞİ KELİMELER

Çalışmamızın bu bölümünde Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesi söz varlığına geçen anlam değişmesine uğramamış, hâlâ aynı anlamda kullanılan kelimeler tespit edilip tablo halinde verilmiştir. Kelimelerde bazı ses ve yapı farklılıkları görülebilir. Tarihsel süreçte bu ses ve yapı farklılıklarının olması doğaldır. Bu farklılıklara rağmen aşağıda tabloda gösterilen kelimelerin kavram alanı değişmemiş ve hâlâ aynı anlamda kullanılmaya devam edilmektedir.

Tablo 2.1. Ortak Kullanımın Tespit Edildiği Kelimeler

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
a A!, Ey! (KK, TZ)	a a ONO 1. Sevinci, büyük bir mutluluğu bildirmekte kullanılan bir ünlem 2. Rahatsızlığı bildirmekte söylenir.
aba Anne (Kİ)	ebe 2 эбә AKR Anne ya da büyükanneye seslenme de kullanılan söz
abav Şaşma bildirir (TZ) abay Şaşma bildirir (TZ) abu Şaşma bildirir (TZ)	aba аба ONO / EŞAN Şaşkınlık ve hayret bildirmede kullanılır; abo! aba hal- Yardım isteyerek ağlamak. abav 1 абай ONO Korku, telaş halinde söylenir. Abo!
abav Şaşma bildirir (TZ) abay Şaşma bildirir (TZ) abu Şaşma bildirir (TZ)	aba аба ONO / EŞAN Şaşkınlık ve hayret bildirmede kullanılır; abo! aba hal- Yardım isteyerek ağlamak.
‘abd Ar. Kul	ğabid ғабид AR DİN İbadet eden, kulluk eden
‘ābid Ar. Kul, ibadet eden	ğabid ғабид AR DİN İbadet eden, kulluk eden
‘acāyib Şaşılacak, tuhaf (GT, KFT, MG)	ğejeip ғәжәип AR SIF Akıl alan, şaşkırtan, acayip

‘āceb 1 Şaşılacak, tuhaf (Gİ, GT, KF)	ġajīb ғажиб AR SIF Асауір, ғаşıртан
‘acīb Ar. Şaşılacak şey (GT)	ġajīb ғажиб AR SIF Асауір, ғаşıртан
‘ācīz Ar. Güçsüz, zavallı (Gİ, GT, KF, KFT)	ġajīz ғажиз AR SIF Aciz, güçsüz, mahrum
aç (I) Aç, acıkmış, tok zıddı (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA) açı (III) Aç, acıkmış olan (TZ) açık (II) Aç, acıkmış olan (TZ) aş (II) Aç, acıkmış olan (TZ)	as 2 ac SIF Aç, karnı aç olan kimse
aç- (I) Açmak, aralamak, açık duruma getirmek (BM, BV, CC, Gİ, GT, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ)	asıv 2 асыу E Аçмак
aç- (II) Acıkmak (CC, GT, İM, KK)	asıv 3 асыу E Acıkmak, aç hale gelmek, aç olmak
açı (I) Acı	esī әсе DUY 1. Acı 2. Ekşi 3. Zorluk, zahmet
açı (II) Üzücü, üzüntü veren, acı, keder (KF) açıġ Üzücü, üzüntü veren, acı, keder (GT)	esī әсе DUY 1. Acı 2. Ekşi 3. Zorluk, zahmet
açıġ (I) Açık, örtülü olmayan (BM, BV, CC, İM, MG, TZ)	asıġ 1 асык SIF Аçık, ачык olan
açıġ- Acıkmak	asıġıv асығыу E / EŞAN Acıkmak, aç olmak
açıl- (I) 1. Açılmak, açık duruma gelmek (BM, BV, CC, Gİ, İM, KF, Kİ, MG, MS) 2. Açıklanmak, izah edilmek (KFT) 3. Yüzden bir şeyi çıkarmak (İM) 4. Ele geçirilmek (İM) 5. Açığa çıkarılmak, ortaya çıkmak (İM)	asılıv асылыу E / EŞAN Аçılmак

Tablo: 2.1. (devam)

açın- (II) Açılmak, ortaya çıkmak (İM)	асын IV 1 асыныу E / EŞAN Açılmak
açkuç Anahtar, kilit	асқис асқыс MOB Anahtar
açlık Açlık, tok olmama (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	асlıқ аслык KAV Açlık; yokluk, kıtlık
açtur- Açtırmak	астырыV астырыу E Açtırmak астырыV астырыу E Açtırmak
açuk (I) 1. Açık, örtülü olmayan (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, RH) 2. Keşfedilmemiş, açık (İM) 3. Bulutsuz, açık hava (İM) 4. Fethedilmiş, ele geçirilmiş (İM) Aşikâr, meydanda, ortada (İM)	асиқ 1 асык SIF Açık, açık olan асиқ 2 асык ŞEH / EŞAN Alan, meydan
adağ Ayak (Kİ) ayağ Ayak (BV, KK) ayağ (I) Ayak (CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, MG, MS, RH, TA, TZ) azağ Ayak (Kİ)	аяқ 1 аяк İNS Ayak
‘adālet Ar. Adalet, âdillik, hak ve hukuka uygunluk (KFT)	ғадәлет ғадәләт AR DEĞ Adalet
ad Ad, isim, lâkap, unvan (Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS) ağ Ad, isim, lâkap, unvan (DM, KK) at Ad, isim, lâkap, unvan (BV, CC, GT, İM, MG)	at 2 ат KAV Ad, isim

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ada Ada, her yanı sui le çevrilmiş kara parçası (Kİ, TZ)</p> <p>atov Ada, her yanı sui le çevrilmiş kara parçası (CC)</p> <p>aıuv Ada, her yanı sui le çevrilmiş kara parçası (BM)</p> <p>otuv Ada (Kİ)</p>	<p>atav 2 aray DÜN / EŞAN Ada; açık yer; alan</p>
<p>ada- Ad vermek, unvan vermek, lâkap takmak (TZ)</p> <p>ata- Ad vermek, unvan vermek, lâkap takmak (TZ)</p> <p>atta- İsim vermek, unvan vermek, lâkap takmak (İM)</p> <p>aya- (I) Ad vermek, unvan vermek, lâkap takmak (İH)</p>	<p>atav 1 aray E İsim vermek, ad koymak</p>
<p>‘ağam Ar. Kişi, insan (KK)</p> <p>âdem (I) İnsan, adam (Gİ, GT, İM, İN, KFT, RH, TZ)</p> <p>azam İnsan, adam (CC)</p>	<p>eżem eżem AR İNS / EŞAN İnsan, âdem, kişi</p>
<p>‘adâvet Ar. Düşmanlık</p>	<p>ğadevet ғадәүәт AR DEĞ Düşmanlık</p>
<p>‘âde Ar. Âdet, görenek, alışılmış şey (BV, İM, KFT, MG, RH)</p> <p>‘âdet (I) Ar. 1. Âdet, görenek, alışılmış şey (Gİ, GT, KF) Huy, alışkanlık (İN, MG, RH)</p>	<p>ğezet ғәзәт AR TOP Adet; kişinin karakter özelliği, tavır, davranış</p>
<p>adım Adım (TA, TZ)</p> <p>atım Adım, yürümek için yapılan ayak atışlarından her biri (TZ)</p>	<p>ażım ażım İNS / EŞAN 1. Adım 2. Bir işe yönelişteki hareket, yöneliş, hareket</p>
<p>‘adem Ar. Yokluk (Gİ, GT)</p>	<p>ğedem ғәдәм AR DÜŞ Yokluk, adem</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>‘ādil <i>Ar.</i> Doğru, adaletli davranan (Gİ, GT, KF, KFT)</p>	<p>ġeżil ғәзәл AR SIF Dürüslükten yana, adil</p>
<p>‘adllıķ <i>Ar. +T.</i> Adalet, doğruluk, adaletli olma (İM, KFT)</p>	<p>ġeżillik ғәзәллек DEĞ Adillik</p>
<p>āfāt <i>Ar.</i> Belâlar, afetler (Gİ)</p> <p>āfet <i>Ar.</i> Belâ, büyük felaket (BV, İM, KF, KFT, MG)</p>	<p>afat афат AR DÜŞ / EŞAN Afet, felaket, bela</p> <p>afet афәт AR DÜŞ / EŞAN Afet, felaket, bela</p>
<p>‘āfif <i>Ar.</i> İffetli, namuslu (Gİ, İM, KF)</p>	<p>ġafif ғәфиф AR SIF İffetli, namuslu</p>
<p>‘āfiyet <i>Ar.</i> Rahatlık, sağlık (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>ġefiyet ғәфиәт AR SOYT Esenlik, sağlık, afiyet</p>
<p>‘afv <i>Ar.</i> Af, bağışlama (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>ġefüv ғәфү AR DEĞ Bağışlama, merhamet, affetme ġefüv it-: Bağışlamak, affetmek</p>
<p>aġ (I) Ak, beyaz (BV)</p> <p>aḥ Ak, beyaz (CC)</p> <p>aķ Ak, beyaz (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA)</p>	<p>aķ 2 ак RENK Ak, beyaz.</p>
<p>aġ- (II) Akmak (CC, İM)</p> <p>aḥ- (I) Akmak (CC)</p> <p>aķ- Akmak (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, TZ)</p>	<p>aġıv 1 ағыу E Bir yönde hareket etmek; akmak</p>
<p>aġa Aġabey, büyük erkek kardeş (CC, KK)</p>	<p>aġa аға AKR / EŞAN 1. Aġabey 2. Mevki sahibi erkek kişi, aġa il aġahu Aklı, çalışması ile halk arasında itibar kazanmış mevki sahibi kişi.</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ağaç 1. Ağaç (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA) 2. Değnek, sopa, asa (GT, İM, KFT, Kİ)</p> <p>ağaş Ağaç (DM, KK) Değnek, sopa, asa (KK, TZ)</p>	<p>ағас ағас АҒАҢ 1. Ağaç 2. Soyun bir simgesi, şecere</p>
<p>ağaç 1. Ağaç (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA) 2. Değnek, sopa, asa (GT, İM, KFT, Kİ)</p> <p>ağaş 1. Ağaç (DM, KK) 2. Değnek, sopa, asa (KK, TZ)</p>	<p>уағас йығас АҒАҢ / ЕҒАН Ağaç</p>
<p>ağaçlık Orman, ağaçlık yer (İM)</p> <p>ağaşlık Orman, ağaçlık yer (DM)</p>	<p>ағаслық ағаслық ДҮН Ağaçlık; fidanlık; orman</p>
<p>āgāh <i>Far.</i> Uyanık, haberdar (BV, GT, İM, İN, RH)</p>	<p>ағаһ ағаһ FARS. DEĞ Önceden haberli; haberdar.</p>
<p>ağar- 1. Yaşlanmak, saç sakal ağarmak (Kİ, TZ) 2. Ağarmak, beyazlamak (Kİ, RH, TZ)</p> <p>ağar- 1. Yaşlanmak, saç sakal ağarmak (İM, KF) 2. Ağarmak, beyazlamak (KK)</p>	<p>ағарыу ағарыу Е Ak düşmek, beyazlamak</p>
<p>ağart- Ağartmak, beyazlatmak, rengini soldurmak (TZ)</p>	<p>ағартыу ағартыу Е Beyazlaşmak, ağarmak</p>
<p>ağı Zehir (TZ)</p> <p>ağu Zehir (BM, GT, KFT, RH, TA)</p> <p>avu Ağı, zehir (TZ)</p> <p>uvu Zehir (Kİ)</p>	<p>ағыу 2 ағыу НЕК Zehir.</p>
<p>ağır (I) Ağır, hafif olmayan (BM, DM, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, KK, TA, RH, TZ)</p> <p>avur Ağır, hafif olmayan (TZ)</p>	<p>авыр 1 ауыр СИҒ / ЗИТ 1. Ağır 2. Zor, çetin, meşakkatli, güç</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ağır- (II) Ağırmak, acımak (BM, CC)</p> <p>ağrı- Ağırmak, acımak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, İN, RH)</p> <p>ağrur- Ağırmak, acımak (CC)</p> <p>avur- (II) Ağırmak, acımak (TZ)</p>	<p>avırın 1 ауырыу E Hastalanmak</p>
<p>ağırlığ Ağırlık, ağır olma durumu (KFT)</p>	<p>avırılığ 1 ауырлық KAV 1. Ağırlık 2. Zorluk, çetinlik</p>
<p>ağız Ağız (BV, CC, DM, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS)</p> <p>ayı Ağız (Kİ)</p> <p>avuz (I) Ağız (CC, TZ)</p>	<p>avız ауыз İNS Ağız</p>
<p>ağız- Akıtmak (İM)</p>	<p>ağızın ađızыу E Akıtmak</p>
<p>ağışdur- Birlikte akıtmak (CC)</p>	<p>ağıtışın ađıtышыу E Karşılıklı akıtmak.</p>
<p>ağla- (I) Ağlamak (Gİ, KF, Kİ, KK, TA)</p> <p>ığla- Ağlamak (CC, Kİ)</p> <p>ıla- Ağlamak (CC)</p> <p>yağla- (II) Ağlamak (DM)</p>	<p>ağlav ađлау E Ağlamak</p> <p>ılav ıлау E Ağlamak</p>
<p>ağla- (II) Anlamak (KK)</p> <p>ağna- (II) Anlamak (BV)</p> <p>ağla- Anlamak (BM, CC, GT, KFT, Kİ, MG)</p>	<p>ağlav aңлау E Anlamak</p>
<p>ağlağ Keçi yavrusu (Kİ)</p> <p>avlağ (III) Keçi yavrusu, oğlak (TZ)</p> <p>oğlağ (I) Oğlak, keçi yavrusu (BM, DM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>oğulağ Oğlak, keçi yavrusu (CC)</p>	<p>ılağ ылақ EVC 1. Oğlak 2. Oğlak burcu</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>aġna- (I) Yere yatıp debelemek (İM, Kİ, TA)</p> <p>avna- Yere yatıp debelemek (TZ)</p> <p>ıġna- Yatıp yuvarlanmak (TA)</p>	<p>avnay аунау E Bir o tarafa bir bu tarafa dönmek, yıkılmak, sallanmak</p>
<p>aġrit- Acıtmak, aġritmek (GT, İM, Kİ, MG)</p>	<p>avırtıv ауыртыв E Aġritmek</p>
<p>aġrittur- Aġrittirmek, aġrı çekmesini sağlamak (Kİ)</p>	<p>avırttırıv ауырттырыу E Aġritmek, sıkıntıya sokmak</p>
<p>āh Far. Feryat, ah (Gİ, İM, KF, RH)</p>	<p>ah ah ONO Ah, acı ve feryadı bildiren ünlem</p>
<p>aḡça (II) Akçe, beyazca (Gİ, KFT)</p> <p>aḡşa Akçe, para (DM, KK)</p> <p>aḡça Akçe, para (BM, BV, CC, İM, KF, Kİ, MG, TZ)</p> <p>aḡşa Akçe, para (TZ)</p>	<p>aḡsa ақса TİC Para</p>
<p>‘ahd Ar. Yemin, ant, söz (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)</p>	<p>ġehid ғәһед AR DÜŞ Verilmiş söz, ant</p> <p>ḡehet кәһәт AR DEĞ / EŞAN And, verilmiş söz</p>
<p>āḡir Ar. Son, nihayet (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>aḡır 1 ахыр AR DÜN Son, nihayet</p> <p>aḡır 2 ахыр ZARF Son, nihayet, sonunda, nihayetinde</p>
<p>āḡiret Ar. Ahiret, öbür dünya (BV, Gİ, GT, İM, KF, MS)</p>	<p>eḡiret 1 әһирәт AR DİN / EŞAN Ahiret, diġer dünya</p>
<p>aḡkām Ar. Hükümler (İM, KFT, MG)</p>	<p>eḡkem әкәм AR YASA Hükümler, kararlar, kurallar, yasalar</p>
<p>aḡlāk Ar. Ahlāk (GT)</p>	<p>eḡlaḡ әхлақ AR DEĞ Ahlak, toplumsal ve bireysel ilişkilerdeki prensipler</p>
<p>aḡmaḡ Ar. Ahmak, akılsız (GT, İM)</p> <p>aḡmaḡ Ar. Ahmak, aptal, akılsız (CC)</p>	<p>aḡmaḡ ахмақ SIF / EŞAN Ahmak, akılsız</p>
<p>aḡmer Ar. Kırmızı (BV)</p>	<p>eḡmer әмәр AR RENK Kızıl, kıpkırmızı</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>aḥşam Akşam (BM, Gİ, GT, İM, KF)</p> <p>aḥşam Akşam (CC, GT, TA)</p>	<p>aḥşam ахшам DÜN Akşam</p> <p>aḥşam акшам DÜN Akşam, güneşin batmaya başladığı vakit; akşam namazı</p>
<p>aḥtar- Aktarmak, devirmek, yere yıkmak (GT)</p> <p>aḥtur- Döndürmek, çevirmek, baş aşağı getirmek (BM)</p> <p>aḥdar- Aktarmak, döndürmek, baş aşağı getirmek (KF)</p> <p>aḥdur- Aktarmak, döndürmek, baş aşağı getirmek (KF)</p> <p>aḥtar- Aktarmak, döndürmek, baş aşağı getirmek (Kİ, KK, TZ)</p>	<p>aḥtarıv ақтарыу E Aktarmak, çevirmek</p>
<p>aḥvāl (II) Ar. Hâller, durumlar (BV, İM)</p>	<p>aḥvel әхвәл AR DÜŞ Ahval, durum, vaziyet; bulunuşlar</p>
<p>aḥıt- Akıtmak (GT, İM, KFT, MG)</p>	<p>aḥıtıv ағытыу E Akıtmak.</p>
<p>‘aḥik Ar. Kıymetli, kırmızı renkli bir taş (BV, İM)</p>	<p>aḥaḥ ахақ MAD Akik taşı</p> <p>aḥıḥ ақық AR. MAD Akik; yüzük kaşı</p>
<p>‘aḥl Ar. Akıl, us (BV, Gİ, GT, İM, KF, MG)</p> <p>ḥaḥıl Ar. Akıl, bilgelik, anlayış</p>	<p>aḥıl ақыл AR SOYT / EŞAN Akıl</p> <p>ḡaḥıl ғақыл AR SOYT / EŞAN Akıl</p>
<p>aḥmaḥ Akın, sel (TZ)</p>	<p>aḥma ақма DÜN Güçlü şekilde akan kar ya da yağmur suyu.</p>
<p>‘aḥreb Ar. Akrep, zehirli bir hayvan (GT, İM, KFT)</p>	<p>ḡaḥrap ғақрап BÖC / EŞAN Akrep</p>
<p>aḥrın Yavaş, sakin, sessiz (CC, MG, TZ)</p> <p>arḥın Yavaş, sakin, sessiz (MG)</p> <p>arḥun (I) 1. Yavaş, sakin, sessiz (BV, CC, Gİ, GT, İH, İN, KF, Kİ, MG, RH) 2. Gizli, hafif (İM, MS)</p>	<p>aḥrın ақрын SIF Ağır, yavaş</p> <p>ekrın әқрен ZARF / EŞAN Yavaş, hafif; yavaşça, hafifçe</p>

Tablo: 2.1. (devam)

‘aks <i>Ar.</i> Aksi, zıt, ters (Gİ, İM, KF, KFT, MG)	ғеҫс ғәкс AR DÜN Akis, karşı taraf, geri taraf
aḡsa- Aksamak (BM, BV, Kİ, RH)	aḡhав aḡhay E Aksamak
aḡsaḡ Aksak, topal (CC, İM, KFT, Kİ, TZ) aḡsaḡ Aksak, topal (KK)	aḡhaḡ aḡhak SIF Aksak
aḡtaran- Aktarılmak (TZ)	aḡtarınıv aḡтарыныу E Aktarılmak
aḡvā <i>Ar.</i> Çok sağlam, kuvvetli (MG)	eḡve әкүә AR SIF / EŞAN Kuvvetli, güçlü
al (I) 1. Al renkli, kızıl, kırmızı (İH, RH, TA) 2. Ala benekli (CC)	al 3 ал RENK Açık kızıl, al
al- (I) 1. Almak (BM, BV, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) 2. Tutmak (TA)	alıv алыу E Almak, kabul etmek
al- (III) Yardımcı fiil (CC, GT, MG) <i>cān al</i> “öldürmek” (GT), <i>destur al-</i> “izin almak”(GT), <i>ḡazḡ al-</i> “zevk almak, hoşlanmak” (GT), <i>ḡayra al-</i> geri almak, sözünden dönmek (GT) <i>satın al-</i> “satın al-” (GT)	al- Yardımcı fiil (Başkurt Türkçesinde yeterlik şekli <i>-a, -ä, -y</i> zarf fiil eki almış bir temel fiilden sonra al-yardımcı fiilinin kullanılmasıyla gerçekleşir: <i>yaza alırmın</i> “yazabilirim”.
a‘lā <i>Ar.</i> En yüksek, yüce (GT)	eḡle әғлә AR SIF En yüksek, en yüce, âlâ
alabuta Kazayağı (CC)	alabuta алабута BİT / EŞAN Kazayağı, karapazı (ıspanakgillerden bir bitki)

Tablo: 2.1. (devam)

alaça (I) Ala renkli, alaca (CC, DM, TA, RH)	alas 1 алас RENK / EŞAN Alaca alasa 1 аласа RENK / EŞAN Alaca
‘alāka Ar. İlgi, bağlantı (MG)	ġeleke ғәләкә AR SOYT Alaka, ilgi, bağlantı, bağ
‘alāmet Ar. İz, belirti, nişan (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, RH)	ġelemet ғәләмәт AR DÜŞ Alamet, iz, işaret
alar Onlar (GT, KK, TZ) allar Onlar (KK, TZ) anlar Onlar (BM, DM, Gİ, KF, Kİ, KK, MS, TA) onlar Onlar (şahıs zamiri) (KF)	ular улар ZAM Onlar
alay Öyle, öylece, o şekilde (CC, GT, MG)	alay 2 алай ZARF Öyle
alda- Aldatmak, kandırmak (GT, KFT, Kİ, TZ) yalda- Aldatmak (TZ)	aldav алдау E / EŞAN Aldatmak, kandırmak
aldan- Aldanılmak, kandırılmak (GT, KFT, Kİ, TZ)	aldanıv алданыу E / EŞAN Aldanmak, kandırılmak
aldur Aldırmak, kaptırmak (KFT)	aldırıv алдырыу E Aldırmak
‘alem Ar. Bayrak (BV, GT, İM, MG)	elem 1 әләм AR HÜK Alem, bayrak
‘ālem Ar. 1. Dünya, âlem (Gİ, GT, İM, KF, MG) 2. Halk (Gİ, GT, İM, KF, MG)	ġalem ғәләм AR DÜN Alem, dünya, gökyüzü, cihan
algış Alkış, sena övgü; hayır dua (CC, DM, KK, TZ) alkış Alkış, sena övgü; hayır dua (Kİ, TZ)	algış 2 алғыш DÜŞ Güzel istek, dilek; alkış alkış алқыш DEĞ İyi dilek, alkış; teşekkür

Tablo: 2.1. (devam)

alın (I) Alın (BV, DM, Gİ, KF, RH, TA, TZ)	alın алын İNS Alın
alın- 1. Alınmak (İM, KF, Kİ, KK, MG) 2. Ele alınmak, konu edinmek (İM)	alınıv алыныу E Alınmak
alıştur- Değiştirmek (CC)	alıştırıv алыштырыу E Aralarında yer değiştirmek
‘ālī Ar. Yüce, yüksek (BV, GT, MG)	ğali ғали AR DEĞ Ulu, büyük, yüce
‘alim Ar. Bilgin (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS, RH)	ğalim ғалим AR MES Alim, uzman, bilgi sahibi
al Ön taraf, bir şeyin önündeki yer (CC, GT)	al 1 ал DÜN Ön, yüzün dönük olduğu taraf
Allāh Ar. Allah, Tanrı (Gİ, GT, İM, KF, MS)	alla алла AR DİN / EŞAN Allah, tanrı alla bélhén: Allah bilir alla bérhe: İnşallah
alma Elma (BV, CC, DM, GT, İM, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)	alma 1 алма MEY Elma; elma ağacı
alp Kahraman, cesur, yiğit (Kİ, TA)	alp алп DEĞ İri gövdeli, güçlü kahraman
alt Alt, bir şeyin altında kalan kısım (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) alt Alt (TA)	aş 2 aç DÜN Alt, aşağı
altağu Altısı bir arada (Kİ)	altav алтау SAYI Altı kişi ya da şey
altı Altı (sayı) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	altı алты SAYI Altı
altmış Altmış (sayı) (BM, CC, DM, GT, İM, KF) altmış Altmış (sayı) (Gİ, KK) altmış Altmış (sayı) (TA) atmış Altmış (sayı) (TZ)	altmış алтмыш SAYI Altmış

Tablo: 2.1. (devam)

<p>altın Altın (DM, TZ)</p> <p>alтын Altın (DM, TA)</p> <p>altun Altın (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, TA)</p> <p>alтын Altın (KK, TA)</p>	<p>altın алтын MAD Altın</p>
<p>altınçı Altınçı, sarraf (RH)</p> <p>altınçı Altınçı, sarraf (CC)</p>	<p>altınsı 1 алтынсы MES Altın ustası; kuyumcu</p> <p>altınsı 2 алтынсы SAYI Altıncı</p>
<p>altunla- Bir şeye altın sürmek, yaldızlamak (İM)</p>	<p>altınlav алтынлай E Altın rengi vermek, altına banmak</p>
<p>altuz- Aldırmak, kaptırmak (Kİ)</p>	<p>aldırив алдырыу E Aldırmak</p>
<p>‘ām Ar. Umumî, genel (Gİ, İM, KF, KFT)</p>	<p>ğem 2 ғәм AR HÜK Bütün halk, halk uйғını</p>
<p>aman Meşe ağacı (TA)</p>	<p>imen имән AĞAÇ Meşe</p>
<p>amān (I) Ar. Eminlik, korkusuzluk (Gİ, KF, KFT)</p>	<p>imīn имен AR SIF 1. Emin, sakin, güvenilir 2. Sağ salim (zarf olarak)</p>
<p>amaşe Far. (< hemīşe) Daima, her zaman (CC)</p> <p>hemīşe Far. Daima, her zaman (GT, MG, RH)</p>	<p>hemīşe һәмшә FARS ZARF / EŞAN Daima, her zaman</p>
<p>ambar Far. Ambar (CC)</p> <p>anbar Far. Ambar (GT, İM)</p>	<p>ambar амбар EV Ambar, depo, kiler</p>
<p>‘amel Ar. İş, amel (Gİ, GT, KF, İN, MG, MS, RH)</p>	<p>ğemel ғәмәл AR DÜŞ İş, hizmet; amaç, gaye</p>
<p>amen Hr. < Ar. Âmin, öyle olsun (CC)</p> <p>āmīn Ar. Âmin, öyle olsun (Gİ, İM, KF, MS)</p>	<p>amin амин AR DİN Dua ve namazdan sonra söylenen söz; amin</p>
<p>amğur Yağmur (CC)</p> <p>yağmur Yağmur (BM, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MS, TA)</p> <p>yamğır</p>	<p>yamğır ямғыр DÜN / EŞAN Yağmur; yağış</p>

Yağmur (MG) yamğur Yağmur (CC, DM, Kİ, KK, MG, TA, TZ)	
‘āmil (IV) Ar. Vergi tahsiline memur kişi (KF)	ğamil ҒАМИЛ AR MES İşçi, hizmetkar
amma Ar. Ama, lâkin, fakat (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH) imma (I) Ar. Ama, ancak (İM)	emme әммә B / EŞAN Ama, fakat, lakin
ana Anne (BM, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)	ana 2 ана AKR / EŞAN Anne, ana
anarı Öte taraf, ileriye doğru (İH) anğaru Öte taraf, ileriye doğru (BM)	arğı арғы SIF / ZIT Ötedeki, ilerideki; karşı ya da uzak taraftaki arı-birī ары-бире ZARF Öte beri
‘anber Ar. Güzel koku (GT, İM)	ğember ҒӘМБӘР AR GİY Amber
ança O kadar, öylesine, öylece (CC, İM)	ansa анса ZARF O kadar, o miktarda
and Ant, yemin (Gİ, İM, KF, TA) ant Ant, yemin (CC, GT, İM, İN, KFT, Kİ, KK)	ant ант DÜŞ Kesin söz ile sağlamlaştırılan vaat, ant
anda 1. Orada (BM, DM, İM, Kİ, TA) 2. Onda (Gİ, İM) anḏa Orada (KK)	anda анда ZAMİR Onda, orada
andan (II) Ondan (Gİ, TA) anḏan Ondan (KK)	anan анан ZAMİR Ondan
andı- Sabırsızlıkla beklemek, pusu kurmak (CC)	añdıv андыу E / EŞAN Kişi ya da varlıkları gizlice gözlemek
andur- Andırmak, hatırlatmak (TA)	añdırıv андырыу E Birinin aklına girmek; aklına düşürmek; birini düşündürmek
anduz Andız otu, eskiden ilâç olarak kullanılan bir ot (İH) antuz	andız андыз AĞAÇ Yaprakları dikenli bir çeşit ardıç

Andız otu, eskiden ilâç olarak kullanılan bir ot (İH)	
anı Onu (Gİ, KK)	וני Onu
anın Onun (TA) anuñ Onun (Gİ, KK)	וניñ Onun
añlat- Anlatmak (GT)	añlativ аңлатыу E Anlattırmak, açıklatmak
añlı Zeyrek, anlayışlı (TZ) añlu Zeyrek, anlayışlı (Kİ)	añlı аңлы SIF Akıllı, zeki
anuz <i>Far.</i> (< <i>henüz</i>) Henüz (CC) hanuz <i>Far.</i> Henüz, şimdi, hâlâ (CC) hanuz <i>Far.</i> Henüz, şimdi, hâlâ (CC)	hanuz һануз FARS ZARF / EŞAN Daima, sürekli henüz һәһүз ZARF / EŞAN Daima, sürekli
avsak Telli kavak (CC)	авһақ ауһақ AĞAÇ Titrek kavak
‘ār <i>Ar.</i> Utanma, hayâ (GT, TZ)	er 2 әр AR DEĞ Ar, utanma ar 3 ар AR DÜŞ / EŞAN Ar, namus ğer ғәр AR DÜŞ / EŞAN Ar, namus
ar- Yormak, yorulmak, âciz bırakmak, kuvvetten düşürmek (BM, BV, CC, GT, İH, Kİ, TA, TZ)	ariv 1 арыу E / EŞAN Yorulmak; güçsüz hale gelmek; halsizleşmek
ara Ara, açıklık (BM, BV, CC, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, TA, TZ)	ara 1 ара DÜŞ İki şeyin ortası, iki şeyi ayıran yer, ara
ara- (I) Aramak, araştırmak (İH)	arav aray E / EŞAN Aramak, bakınmak, bulmağa çalışmak
‘arab <i>Ar.</i> Arap (BV, Gİ, GT, İN, KF, KFT, MG, MS)	ğerep ғәрәп AR ÖZEL Arap halkı ya da bu halktan olan kimse
araba Araba (CC, TA, TZ)	arba арба ARAÇ Araba
‘arabça <i>Ar.</i> Arapça (Kİ)	ğerepсе ғәрәпсә AR ZARF Arapça, Arap dili

Tablo: 2.1. (devam)

<p>a'raf <i>Ar.</i> Cennet ve cehennem arasında tasavvur olunan yer (GT)</p>	<p>e'graf <i>эграф</i> AR DİN Cennet ile cehennem arasındaki yer, araf</p>
<p>arastlan Arslan (BM, BV, CC, DM, GT, İM, KF, KFT, Kİ, RH, TZ)</p> <p>arstlan Arslan (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>astlan Aslan (DM)</p> <p>astlan Aslan (CC)</p>	<p>arıstlan <i>арыслан</i> YAB Arslan</p>
<p>arastma Heybe (DM)</p> <p>artmağ Heybe (CC)</p>	<p>artmağ <i>артмак</i> MOB / EŞAN Eyeye asılan heybe</p>
<p>arav Arı, temiz, pak, günahsız (CC)</p> <p>arı (I) Arı, saf, temiz (CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, MG, MS, RH)</p> <p>arığ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Arı, saf, temiz (BV, İM, Kİ) 2. Kutsal, mübarak (İM) 3. Güzel, hoş (İM) <p>arığ (II) Temiz, saf, arı (KF)</p> <p>arov Saf, arı, temiz (CC)</p> <p>aru (I) Saf, temiz, arı (Gİ, KF, RH, TA, TZ)</p> <p>uru (I) Temiz (KK)</p>	<p>aruğ <i>арук</i> SIF Safça, temizce</p>
<p>ard</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Art, arka, (DM, Gİ, KF, Kİ, MS) 2. Son (BV) <p>art</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Art, arka, bir şeyin ardında kalan kısmı (BV, CC, İM, İN, MG, RH, TZ) 2. Arka, sırt (KK) 3. Sonraki (İM) 4. Kıç (İM) <p>arđ Arka, sırt (KK)</p>	<p>art arı DÜN / ZIT Art, arka</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>‘arefe (II) Ar. Dinî bayramlardan bir önceki gün (Gİ, KF)</p>	<p>erepe әрәпә DİN / EŞAN Arife, arife günü ğerefe ғәрәфә AR DİN Arife günü</p>
<p>arfa Arpa (DM, KK) arpa Arpa (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>арпа 1 арпа MEY Arpa</p>
<p>arğa Arka, arka taraf (CC) arğa Arka, arka taraf (BV, Gİ, KF, KFT, Kİ, MG, MS, İN, TZ)</p>	<p>арға арқа İNS / EŞAN Sırt, arka</p>
<p>arı (II) Buradan başlayarak, buradan itibaren (CC)</p>	<p>ары ары ZARF Belirli bir denklığı geçerek; belirli bir andan sonra; daha; fazla; öte</p>
<p>arı- (II) Yorulmak (İM)</p>	<p>ары 1 арыу E / EŞAN Yorulmak; güçsüz hale gelmek; halsizleşmek</p>
<p>arıh Zayıf, cılız (CC) arıқ (I) Zayıf, cılız (BV, GT, TZ) арқ (II) Zayıf, cılız (Kİ) аруқ 1. Zayıf, cılız (Gİ, GT, İM, Kİ, TA) 2. Yorgun (BV)</p>	<p>арық 2 арық SIF / EŞAN Zayıf, güçsüz</p>
<p>arıқла- Zayıflamak (TZ) аруқла- Zayıflamak (KFT, Kİ, RH)</p>	<p>арықлану арықланыу E Güçsüzlenmek, zayıflamak</p>
<p>arıқ тақ Çobanyıldızı, üç Orion yıldızı (TZ) арық тақ Çobanyıldızı (CC)</p>	<p>арқысақ 2 арқысақ DÜN Kutup yıldızı, çoban yıldızı</p>
<p>арып- Temizlenmek (BV, CC, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS) арун- Temizlenmek (KF)</p>	<p>арып арыну E / EŞAN Arınmak, bir şeyden kurtulmak, rahatlamak арыну арынуу E / EŞAN Arınmak, kurtulmak, boşa çıkmak</p>
<p>‘arif Ar. Arif, bilen (GT)</p>	<p>ғариф ғариф AR DEĞ Arif, irfan sahibi</p>
<p>arğa (IV) Sırt (CC, DM, İM, İN, KK, MG, RH)</p>	<p>арға арқа İNS / EŞAN Sırt, arka</p>

Tablo: 2.1. (devam)

arķalan- Dayanmak, güvenmek (MG)	arķalanıv арқаланыу E Dayanmak, desteklenmek
arķunlık (I) Yavaşlık, sakinlik (BV, İM)	ekrīnlik әқренлек KAV Yavaşlık, hafiflik
‘ārlan- Ar. T. Utanmak (Gİ)	erleniv 2 әрләнеу E Arlanmak, ar duygusu hissetmek ģerleniv ғәрләнеу E Arlanmak, uslanmak, utanmak
armūd Far. Armut (CC, DM, KK, TA) armut Far. Armut (DM, KK, TA)	armıt 2 армыт MEY Armut ağacı; armut
‘arş Ar. Dokuzuncu gök (Gİ, KK)	ģeriş ғәреш AR SOYT Arş, gökyüzündeki tanrı tahtı
arşın Bir dirsek uzunluğu (TZ) arşun Bir dirsek uzunluğu (BM, BV, CC, DM, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, TA)	arşın аршын BİL Arşın, endaze
arķ Arka, sırt (KK)	art арт DÜN / ZIT Art, arka
art- Artmak, çoğalmak (BM, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ) arķ- Artmak, çoğalmak (KK)	artıv 1 артыу E Artmak, çoğalmak, fazlaşmak
artıķ Artık, fazla (TZ) artuķ Artık, fazla, fazlalık (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, MG, RH, TA)	artıķ артык SIF Fazla, çok; artık
artunça Ardınca, ardı sıra (BM)	artınsa артынса ZARF Ardınca, izince
artır- (I) Artırmak, çoğaltmak (TZ) artur- Artırmak, çoğaltmak (BM, BV, Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG, MS, TA)	arttırıv арттырыу E Artırmak, çoğaltmak
arturul- Artırılmak, fazlaştırılmak (İM)	artırılıv артырылыу E Artırılmak, çoğaltılmak
‘arūz Ar. Aruz, şiir vezni (GT)	ģaruz ғаруз AR DİL Aruz ölçüsü
‘arż (II) Ar. Bir büyüğe sunma, arz (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	ģeriz ғәрез AR DÜŞ / EŞAN Dilek, istek
ārzū Far. İstek, arzu (GT)	arzu арзу FARS DÜŞ İstek, dilek, arzu

Tablo: 2.1. (devam)

ārzūla- <i>Far. T.</i> Arzulamak, sahip olmayı istemek (CC)	arzulav арзулай E İstemek, arzulamak
as Az, çok olmayan (RH) az (I) Az, çok olmayan (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	až až ZARF / EŞAN Az, eksik
ās <i>Far.</i> Gelincik (BM, DM)	aş 1 aç YAB Sansargillerden yazın esmer kırmızı, kışın beyaz renkli kürkü değerli etçil bir hayvan; kakım, as
as- Asmak (KK, TA) aş- Asmak (BV, CC, İM, KFT, Kİ, MG, RH)	aşiv ашыу E Asmak, takmak, bağlamak
‘aşā <i>Ar.</i> Değnek, baston (İM, İN)	ğasa ғаса AR MOB Asa, dayanak
āsānlıq (II) <i>Far.</i> Esenlik (BV, İM)	işenlik иҗәнлек KAV Sağlık, selametlik, esenlik
āsāyiş <i>Far</i> Rahat, huzur (GT)	asayış асайыш FARS KAV Asayiş, sakinlik
aşhāb <i>Ar.</i> 1. Sahipler (Gİ, GT, KF) 2. Hz. Muhammed’i gören ve sohbetinde bulunan kimseler (GT, KF, İM)	esheb әсхәб AR DİN Ashab, sahabeler
aşıl- Asılmak (BM, İM, KFT)	aşiliv асылыу E Asılmak, takılmak, askıya geçirilmek, askıya asılmak
‘āşī <i>Ar.</i> İsyan eden, isyankâr (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS)	ğasi ғаси AR SIF Asi, baş eğmeyen, söz dinlemeyen; günahkar
‘asker <i>Ar.</i> Asker (KFT, MG)	ğesker ғәскәр AR ORDU / EŞAN Asker
aşl <i>Ar.</i> Asıl, esas, temel (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH)	asıl асыл AR SIF Asıl, esas, temel
aşlā <i>Ar.</i> Asla, hiçbir vakit (BV)	asla асла B / EŞAN Asla, hiç
‘aşr (I) <i>Ar.</i> Asır, yüzyıl (GT, KF)	ğasır ғасыр AR DÜN Asır, yüzyıl
ast Alt, aşağı (BV, CC, GT, İM)	aş 2 aç DÜN Alt, aşağı
astar <i>Far.</i> Elbisenin altına kaplanan bez (İH, İM)	aştar аҗтаp AR GİY Astar, içlik

Tablo: 2.1. (devam)

astın Alt, aşağı (GT)	aş 2 aç DÛN Alt, aşağı
aş (I) 1. Yemek, yiyecek (BM, BV, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ) 2. Yem, tahıl (CC)	aş 1 аш BES Azık, yemek
aş (II) Aç, tok olmayan (TZ)	as 2 ac SIF Aç, karnı aç olan kimse
aş- (I) Aşmak, geçmek (BV, CC, GT, MG, RH, TZ)	aşiv 1 ашыу E Aşmak, taşmak
aş- (III) Açmak, açık duruma getirmek (DM, Kİ, KK)	asiv 2 асыу E Açmak
aşa- Yemek yemek (CC, GT, TA)	aşav 1 ашау E Yemek yemek
aşig- Acele etmek (BV) aşık- (I) Acele etmek (CC, GT, İH, İM, KFT, MG, RH, TZ)	aşigiv ашығыу E Acele etmek, çabuk hareket etmek, telaşlanmak
aşık (II) Topuk kemiği, aşık (MG, TZ) aşuq Topuk kemiği, aşık (Kİ)	aşık 1 ашык AR İNS / EŞAN 1. Ayak kemiği 2. Oyunda kullanılan bir kemik
‘aşık Ar. Âşık, aşırı derecede seven, tutkun (GT)	ğaşık ғашик AR SIF Birisine sevgi besleyen, aşık
aşıktır- Acele ettirmek (KK)	aşıktıriv ашықтырыу E Acele ettirmek, telaşlandırmak, hızlandırmak
aşkak Sağ baldır (Kİ)	aşkaq ашкак İNS Bacak diz kapağı ile ayak arasındaki kısım
âşkâre Far. Belli, meydanda, açık, ortada (CC, DM, KF, KFT) eşkere Far. Aşikâre, açık (TZ) işker Far. Aşikâr, açık, belli (KFT)	eşkere әшкәрә FARS SIF Aşikâr, belirli olan, açık
aşlıq Buğday (BM, CC, DM, Kİ, TZ)	aşlıq ашлық MEY / EŞAN Buğday; tahıl
aşşı Aşçı (KK)	aşşı ашсы MES / EŞAN Aşçı
aşur- Aşırmak, geçirmek (BV, MG, İN)	aşuriv 1 ашырыу E Aşırmak, taşırmaq

Tablo: 2.1. (devam)

<p>at (I) Ad, isim, lâkap, unvan (BV, CC, GT, İM, MG)</p>	<p>at 2 ат KAV Ad, isim</p>
<p>at (II) At (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, RH, TZ)</p> <p>aṭ At (DM, KK, TA)</p>	<p>at 1 ат EVC At</p>
<p>at-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Atmak, fırlatmak (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, RH, TZ) 2. Bırakmak, salmak (KK) 3. Ok atmak (İN, RH) <p>aṭ- Atmak, fırlatmak (TA)</p>	<p>atıv атыу E Atmak, fırlatmak</p>
<p>ata (I) Baba, ata (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TA, TZ)</p> <p>aṭa Baba (BM, TA)</p>	<p>ata ата AKR Baba</p> <p>ataу атай AKR / EŞAN Baba</p> <p>atıу атый AKR Baba, babacığım</p>
<p>ata- Ad vermek, unvan vermek, lâkap takmak (TZ)</p>	<p>atav 1 атау E İsim vermek, ad koymak</p>
<p>atan- Ad verilmek, lâkap takılmak (TZ)</p> <p>adan- Ad verilmek, lâkap takılmak (İN, Kİ, TZ)</p>	<p>atalıv аталыу E İsim verilmek, ad koyulmak</p>
<p>aṭaş Adaş, aynı adda olanlar (CC, İM)</p>	<p>aṭaş азақш TOP Adaş; aynı isme sahip kimseler</p>
<p>atıl- (I) Atılmak (İM)</p>	<p>atılıv атылыу E Atılmak, fırlatılmak</p>
<p>atım Adım, yürüme için yapılan ayak atışlarından her biri (TZ)</p> <p>adım Adım (TA, TZ)</p>	<p>aṭım азым İNS / EŞAN</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Adım 2. Bir işe yönelişteki hareket, yöneliş, hareket
<p>atış Atış (İN)</p>	<p>atış атыш TOP Atış, fırlatma</p>
<p>‘atıḳ (II) Ar.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Soyu temiz (BV) 2. Kadim (BV, MG) 	<p>ḡatiḳa ғатика AR SIF Çok eski, eski</p>
<p>atlam Adım, yürüme için yapılan ayak atışlarından her biri (İM, İN, MG)</p>	<p>atlam атлам İNS / EŞAN Adım</p>

Tablo: 2.1. (devam)

atlan- Ata binmek, at sürmek (CC, Kİ)	atlanıv атланыу E Ata binmek
aflas Ar. Yüzü ipek, tersi pamuklu bir kumaş cinsi, atlas (GT)	atlas атлас AR GİY İpek dokuma, atlas
atlı Atlı, süvari (GT) athğ (II) Atlı, süvari (BV) atlu Atlı, süvari (KFT, Kİ, TA)	atlı атлы SIF Atı olan, atlı
atkarı Arka, geri, arkaya, geriye (TZ) atkarı Arka, geri, arkaya, geriye (KK) ardğarı Arka, geri, arkaya, geriye (Gİ) artkaru Arka, geri, arkaya, geriye (BV, İM)	artqa артқа ZARF Geriye doğru, arkaya doğru, geriye
av (I) 1. Av (BM, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, MG) 2. Av hayvanı (BM)	av 2 ay TOP Av
av (III) Ağ (TZ) ağ (II) Ağ, iplik, sicim, tel gibi ince şeylerden kafes biçiminde yapılmış örgü (BM, CC, GT, TA, TZ)	av 1 ay MOB / EŞAN Ağ, tuzak
aval Ar. Başlangıç, kaynak (CC)	evel 1 әвәл AR ZARF / EŞAN 1. Evvel, önce, ilk, ilkin 2. Geçmiş zaman, mazi 3. Olup bitmiş, evvelki
‘avām Ar. Halk, avam (GT, İM)	ğavam ғавам AR HÜK / EŞAN Avam, halk
āvāz Far. Avaz, ses, seda (BV, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KK, MG)	avaz ayaz FARS. Ses, ün
avçı Avcı (GT)	avısı аусы MES / EŞAN Avcı
aviç Avuç, el içi (GT) avuç Avuç, el içi (GT)	us yc İNS Avuç, aya, el içi, avuç içi
avla- Avlamak (BM, DM, GT, İM, KFT, Kİ, RH, TA, TZ)	avlav аулай E Avlamak, ağa düşürmek

Tablo: 2.1. (devam)

avlaq (III) Keçi yavrusu, oğlak (TZ)	ilaq ылақ EVC 1. Oğlak 2. Oğlak burcu
avlaq (V) Issız, تنها arazi, çöl, işlenmemiş arazi (CC) oğlak (II) Issız, تنها arazi, çöl, işlenmemiş arazi (DM, KI)	avlaq аулақ SIF Issız, boş; sakin
avlan- Avlanmak (İM, KFT)	avlanıv аулануы E Avlanmak
'avn Ar. Yardım (KF)	ğevın fəvən AR DEĞ Yardım
avna- Yere yatıp debelenmek (TZ)	avnay аунай E Bir o tarafa bir bu tarafa dönmek, yıkılmak, sallanmak
'avret Ar. Görünmesi dinen yasak olan beden yerleri (KF, İM)	ğevret fəvrət AR DEĞ Bedendeki saklanacak, örtülecek yerler, avret yerler
avsak Kavak ağacı (TA)	avhaq ауһақ AĞAÇ Titrek kavak
avuçla- Avuçlamak, avuçla almak (İM, İN)	uslav услау E Avuçlamak; ele almak, avuca almak
avul- Elle ovulmak (İM)	ıvılv ыуылыу E Ovulmak, sürtülmek
avulan- Zehirlenmek (TZ)	ağıvlanıv ағыулануы E Zehirlenmek.
avur- (I) Ağır olmak (TZ)	avıraıv ауырайуы E Ağır olmak, ağır hale gelmek
avuz (II) Deve ve koyunun ilk sütü (BM, TZ) ağuz Deve ve koyunun ilk sütü (KI) ovuz Deve ve koyunun ilk sütü (KI) öz (II) İlk süt (TZ)	ıvıız ыуыыз BES / EŞAN Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü ıvız 1 ыуыз BES / EŞAN Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü uvız 2 уғыз BES / EŞAN Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü
avuzğun Azgın, yolunu şaşırılmış (TZ)	aźgın азғын SIF Azgın, azmış, yoldan çıkmış, sarpmış, sarpkın
ay (I) Ay, kamer (BM, BV, DM, GI, GT, İM, İN, KI, KF, KK, MG, TA, TZ)	ay 1 ай DÜN Dünyanın çevresinde dönen gök cismi; ay

Tablo: 2.1. (devam)

ay (IV) Ay! (Ünlem) (CC, GT)	ay 2 ай ONO Korku ya da şaşkınlık halinde söylenen ünlem
ay- Söylemek, demek (BV, GT, İM) ayd- Söylemek, demek (MS) ayıt- Söylemek, demek (İM, MG, TA, TZ) ayt- 1. Söylemek, demek (İM, MG, TA, TZ) 2. Anlatmak eyid- Demek, söylemek (GT) eyit- Söylemek, konuşmak (TA) eyt- Demek, söylemek (İN, RH) iyid- Söylemek, konuşmak (KFT)	eytív 1 әйтү Е 1. Söylemek, demek 2. Anlatmak, öğretmek, beyan etmek 3. Türkü söylemek 4. Laf taşımak, söz yetiştirmek
aya- (IV) Esirgemek, sakınmak (GT)	ayav аяу Е Acımak
ayan- Korunmak, esirgenmek (CC)	ayanív аяныу Е Acınmak, acınacak halde olmak
āyat Ar. Ayetler (Gİ, İM, KF)	ayet айәт AR DİN / EŞAN Ayet.
ayaz Açık, bulutsuz hava (CC, TZ)	ayaž 1 аяз SIF Bulutsuz, açık
‘ayb Ar. Ayıp, kusur (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, İN, RH)	ğeyір 1 ғәйеп AR DEĞ Yakışık almayan, edebe sığmayan hareket, ayıp; günah, suç
‘aybla- Ar. T. Ayıplamak, kınamak (İM)	ğeyірлев ғәйепләү Е Ayıplamak, suçlamak
‘ayblı Ar. T. Ayıplı, kusurlu (İM) ‘ayblu Ar. T. Ayıplı, kusurlu (İM)	ğeyірлі ғәйепле SIF Ayıp yaran, yakışsız harekette bulunan, suçlu
‘aybsuz Ar. T. Ayıpsız, kusursuz (RH)	ğeyірһіз ғәйепһез SIF Suçsuz, günahsız; ayıpsız, hatasız
āyet Ar. Ayet, Kur'anıkerim'in cümleleri (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	ayat аят AR DİN / EŞAN Ayet ayet айәт AR DİN / EŞAN Ayet. ayıt айыт DİN / EŞAN Ayet.

Tablo: 2.1. (devam)

aygır Aygır, damazlık erkek at (BV, BM, DM, KK, RH, TA, TZ)	ayǵır айғыр EVC Damazlık erkek at.
ayıǵ Ayık, ayılmış, sarhoş olmayan (TA) ayıq Ayık, ayılmış, sarhoş olmayan (TA)	айық айық SIF Sarhoş olmayan, ayık; uyanık
ayıl Semer kolanı (TZ)	ayıl 1 айыл MOB / EŞAN Eyer kaуыşı
ayın- Aklı başına gelmek, ayılmak (İM)	ayınv айныу E / EŞAN Ayılmak; gücü kuvveti azalmak; herhangi bir durumdan arınmak
ayır- 1. Ayırmak (BM, CC, Gİ, GT, KF, MG, MS, TZ) 2. Arasını açmak (KF) 3. Kesmek, bölmek (İM) 4. Uzaklaşmak (İM, MG)	ayıriv айырыу E Ayırmak, bölmek
ayla- (II) Yapmak, etmek (Gİ) eyle- (II) Eylemek, yapmak, etmek (BM, BV, DM, Gİ, KF, Kİ, KK, TA, TZ)	eylev 1 әйләу E 1. Hayvanı sürmek 2. Toplu bir şeyleri çağırarak
aylan- 1. Çerçevenlemek (TZ) 2. Dönmek, çevrilmek (TZ)	eyleniv әйләнәу E Eylenmek, dönmek, dolanmak
aylandır- Döndürmek, çevirmek (MG) aylandur- Döndürmek, çevirmek (MG)	eylendiriv әйләндерәу E Döndürmek, dolandırmak, eylendirmek
‘ayn (III) Ar. Asıl, kendisi; aynı tıpkı (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	ǵayn ғайн AR DEĞ Kendi, tam kendi
ayran (I) Ayran (BM, DM, GT, TA, TZ)	ayran айран BES / EŞAN Ayran
ayrı (I) Ayrı, başka, farklı (CC, TZ) ayrıq Ayrı, başka, farklı (KK, TZ) ayruq (I) Ayrı, başka, farklı (BV, TA, TZ) ayuq (I) Ayrı, başka, farklı (Kİ) eyrik Başka, ayrı (TZ)	ayrı айры SIF Ayrı; farklı ayrıv айыры SIF Ayrı; farklı

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ayrıl-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ayrılmak (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, TA) 2. Uzaklaşmak (İM) 3. Kesilip ayrılmak (İM) 4. Ayrılmak, boşanmak (KFT) <p>ayrul- Ayrılmak (İM)</p>	<p>ayırlıv айырылыу E Ayrılmak, bölünmek</p>
<p>ayrılış- Ayrılışmaki ayrı hâle gelmek (TZ)</p>	<p>ayırlışiv айырылышыу E Ayrılmak, terk etmek, birbirinden kopmak</p>
<p>aytıl- Söylenmek, zikredilmek (CC, İM)</p>	<p>eytiliv әйтелеу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Söylenmek, denilmek 2. Anlatılmak, öğretilmek 3. Türkü söylenmek
<p>ayu Ayı (BM, BV, CC, DM, KK, RH, TZ)</p>	<p>ayıv айыу YAB Ayı.</p>
<p>ayva Ayva (GT, TA)</p> <p>hayva Ayva (BV, DM, İM, KK, MG, TZ)</p>	<p>ayva айва MEY Ayva</p>
<p>az (I) Az, çok olmayan (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>az az ZARF / EŞAN Az, eksik</p> <p>ež əž ZARF / EŞAN Az, eksik</p>
<p>az- Azmak, sapmak, şaşırmak (BV, Gİ, GT, İM, MG, TA, TZ)</p> <p>ez- (III) Azmak (Kİ)</p>	<p>azav 1 azaу E Ne yaptığını bilmemek; şaşırmak</p> <p>azıv 1 azyу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yerinde durmayarak dışarıda gezmek (İnsan ve hayvan için) 2. Ahlaksızlaşmak; azmak 3. Tohum, cins yönünden bozulmak (canlılar için) 4. Güçlenerek devam etmek 5. Hayali olmak
<p>a'ğza Ar. Organlar (Gİ, KF, KFT, MS)</p>	<p>ağza arza AR. İNS</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizmanın belirli bir vazife yürüten kısmı. 2. Bir kurumda, idarede bulunan kişi.
<p>'azāb Ar. Azap, eziyet, işkence (Gİ, GT, KF, KFT, MS)</p>	<p>azap azap AR DEĞ / EŞAN Cefa, azap</p> <p>ğazap ғазап AR DÜŞ / EŞAN Azap, cefa, eza, eziyet</p>
<p>āzād Far. Hür, serbest (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS, TZ)</p>	<p>azat azat FARS SIF Boyunduruksuz, hür, azat</p>

Tablo: 2.1. (devam)

āzādlik <i>Far. T.</i> Kurtulmuş, serbest (İM, KFT)	azathlıq азатлык DEĞ Bağımsızlık, hürlük, özgürlük
azaş- Yolunu şaşırarak, yoldan çıkmak (CC)	azaşiv ашашиу E Yoldan çıkmak; yanlış yola girmek; yolunu kaybetmek, yolundan sapmak
azbar At ahır (TA)	azbar азбар EVC / EŞAN Hayvanların kapatıldığı yer; ahır; at ahır
azdır- (I) Şaşırtmak, yoldan çıkarmak (MG, TZ) azdur- (I) Azdırmak, yoldan çıkarmak (Gİ, KF, KFT, MG)	azdıriv азырыу E Azdırmak, saptırmak
azgan Kâfir, sapık (İM)	azgın азгын SIF Azgın, azmış, yoldan çıkmış, sapmış, sapkın
azgunluk Azgınlık, azgın olma durumu, sapıklık (GT, İM) azgunluk Azgınlık, azgın olma durumu, sapıklık (Gİ, İM) azkunluk Azgınlık, azgın olma durumu, sapıklık (MS)	azginlik азгынлык DEĞ Azgınlık; ahlaki bozukluk, sapıklık, sapıklık
azı Azı diş (TZ) azıg (II) Azı diş (TA) azu Azı diş (Gİ, KF, MG)	aziv 2 азыу İNS / EŞAN Azı (diş)
azıg (I) Azık, yiyecek, gıda (BV) azih (I) Azık, yiyecek, gıda (CC) azık (I) Azık, yiyecek, gıda (BM, TZ) azuğ (I) Azık, yiyecek, gıda (GT, İM)	azık азык BES Azık, yiyecek
‘azim <i>Ar.</i> 1. Büyük, ulu, yüce (GT, İM, MG) 2. Çok (KFT)	gezim ғәзим AR SIF Yüce, yüksek, rütbeli, dereceli
‘aziz (I) <i>Ar.</i> Aziz, kutsal, saygın (CC, GT, İM, KF, RH)	geziz ғәзиз AR SIF Aziz, kıymetli, kutsal, mukaddes

Tablo: 2.1. (devam)

'azm <i>Ar.</i> Niyet ve hareket (GT)	ǧazim ғазим AR SIF Azimli, kararlı, niyetli
'azl <i>Ar.</i> Kovma, işinden çıkarma (İM, KFT)	ǧezil ғәзел AR HÜK İşten ya da makamdan mahrum bırakma, azil ǧezil it- / kııl- : İşten çıkarmak, bulunduğu makamdan almak
azsın- Azımsamak (TA)	ažhııv aždyныу E Bir şeyin sayısını az görmek; azımsamak ežhııv әзһенеу E Az görmek, azımsamak
azuqlandır- Yiyecek vermek, rızık vermek (İM)	ažıklandırıv азықландырыу E Bir canlıya besin vermek; toprağa gübre vermek
bāb (I) <i>Ar.</i> Kapı (BV, GT) bāb (I) <i>Ar.</i> Kısım, fasıl, bölüm (Gİ, GT, İM, İN, KF, MG, RH)	bab баб AR EV 1. Kapı; cümle kapı 2. Kitapta bölüm 3. Şekil, kıyafet, suret
bacanaq Bacanak (Kİ) pacnaq Bacanak (TA)	baja бажа AKR Bacanak
bādām <i>Far.</i> Badem (CC, GT, TA) bayām <i>Far.</i> Badem (DM, Kİ, TA) beyam <i>Far.</i> Badem (KF) pāyām <i>Far.</i> Badem (Gİ, KFT, TZ)	bažam базам AĞAÇ 1. Badem ağacı 2. Badem
bad-baqt <i>Far.</i> Bedbaht (CC) bed-baht <i>Far.</i> Bahtsız, kötü talihli (İM)	bedbeht бәдбәхет FARS SIF Kahrolmuş, kabahatli, bedbaht
bağ (I) Bağ, ip (BM, BV, CC, İM, Kİ, MG)	bey 1 бәй MOB Bağ, ip
bağ (III) Kuşak (MG)	bav бай GİY Bağ, kemer
bāğ <i>Far.</i> Bahçe (BM, GT, İM, Kİ, KK, TA)	bağ бағ FARS TAR Bağ, bahçe
bağır (I) Bakır (CC) baqır (I) Bakır (BM, DM, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)	baqır бакыр MAD 1. Bakır 2. Bakır para

Tablo: 2.1. (devam)

bağır (III) Göğüs (İN)	bavır бауыр İNS 1. Bağır, döş; karın 2. Hayvanların kursağı 3. Nesil, soy beğir бәгеп SOYT Bağır, gönül beğirim: Kıymetli görülen kişiye söylenir.
bağış Hediye, bağış (CC)	bağış 1 бағыш DÜŞ Bağış, bağışlama
bağışla- Hediye etmek (CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MS) bağışla- Hediye etmek (BM, İM, TA)	bağışlav бағышлау E Bağışlamak, önceden bir kişi ya da şeye tayin etme
bağışlan- Bağışlanmak, karşılıksız verilmek (Gİ, İM, KF)	bağışlanıv бағышланыу E Bağışlanmak, önceden bir kişi ya da şeye tayin edilmek
bağır Ar. Haksızlık eden, zalim (GT, İM, KFT)	bağır бағи AR DEĞ Zalim, zorba
bağla- (I) 1. Bağlamak, demet yapmak (CC) 2. Bağ ile, ip ile bağlamak (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ) balğa Bağlamak, demet yapmak (CC) bavla- Bağlamak, ip ile bağlamak (CC) bayla- Bağlamak, ip ile bağlamak (TZ)	bağlav бағлау E Bağlamak, iki şey arasında ilgi kurmak
bağlan- 1. Bağlanmak (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, RH) 2. Kuşanmak, takınmak (İM)	bağlanıv бағланыу E Bağlanmak, iki şey arasında ilgi kurulmak
bağlı Bağlanmış (GT, İM) bağlu Bağlanmış (KFT)	beyli бәйле SIF Bir yere ya da şeye bağlı, bir yere düğümlenmiş
bağış Far. Bağış, bahşiş (KFT) bahşış Far. Bağış, bahşiş (GT, İM, KF)	behiş бәхеш FARS TOP / EŞAN Armağan, hediye

Tablo: 2.1. (devam)

<p>baḥ Bakmak (CC)</p> <p>baḥ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bakmak (BM, BV, CC, DM, GĠ, GT, İM, İN, KF, KFT, KĠ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) 2. Göz ucuyla bakmak (TA) 	<p>bağiv 1 бағыу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bakmak 2. Bakıp terbiye etmek 3. Fal bakmak
<p>bahā <i>Far.</i> Paha, kıymet, değer (BM, CC, DM, GĠ, GT, İM, KF, MG)</p>	<p>baha 1 баһа FARS TİC / EŞAN Paha, değer, eder</p> <p>beye бәйә TİC / EŞAN Paha, değer</p>
<p>bahādır Yiğit, bahadır, cesur (İM)</p> <p>bahādur Yiğit, bahadır, cesur (CC, DM, GT, KK, MG, TZ)</p> <p>bağatur Yiğit, bahadır, cesur (CC)</p>	<p>bahadır баһадир FARS DEĞ Güçlü, gayretli, yürekli kişi</p> <p>batır 1 батыр SIF</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Korku bilmez, cesur 2. Kahraman, cesur kişi 3. Fedakarca hizmeti ile tanınan kişi
<p>bahādırlıq Yiğitlik, kahramanlık, cesurluk (KFT)</p> <p>bahādırlıq Yiğitlik, kahramanlık, cesurluk (KK)</p>	<p>batırlıq батырлық DEĞ Kahramanlık, cesurluk, yiğitlik</p>
<p>bahālī <i>Far. T.</i> Paha biçilmez, pahalı (CC)</p>	<p>beyelī бәйәле SIF Pahalı, değerli</p>
<p>baḥça <i>Far.</i> Bahçe (CC)</p> <p>baqça <i>Far.</i> Bahçe (CC, İH, TZ)</p>	<p>baqsa бақса TAR</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bahçe, ekilen toprak, yer 2. Ağaçlı ve çiçekli dinlenme, piknik yeri
<p>baḥil <i>Ar.</i> Hasis, cimri, kıskanç (GT, İM, KFT, İN)</p>	<p>böhil бөхил AR SIF Cimri, pinti</p>
<p>baḥr <i>Ar.</i> Deniz (GT, MG)</p>	<p>beḥr бәхр AR DÜN / EŞAN Deniz</p>
<p>baḥş <i>Ar.</i> Konuşulan şey, söz, sözü edilen (GĠ, GT, İM, KF, KFT, MG)</p>	<p>beḥes бәхәс AR DİL Bahis, bir konu üzerine yapılan sözlü mücadele</p>
<p>baḥt <i>Far.</i> Baht, talih, şans (CC, GT)</p>	<p>baq бак SOYT Baht, şans, kısmet</p> <p>beḥit бәхет AR SOYT / EŞAN Baht, mutluluk; şans; kısmet</p>
<p>baḥtlī <i>Far. T.</i> Bahtlı, şanslı, talihli (CC)</p>	<p>beḥitli бәхетле SIF Bahtlı, mutlu; şanslı; kısmetli</p>
<p>bākī <i>Ar.</i> Ebedî, sonsuz (BV, GĠ, GT, İM, KF)</p>	<p>baqıy бакый AR SIF Sonsuz, ebedi, bākî</p>
<p>bāqiye <i>Ar.</i> Geri kalan, artan (GT)</p>	<p>beqia бәқиа AR TİC Kalan şey, bakiye</p>

Tablo: 2.1. (devam)

bağraç Bakırdan yapma, üstünden kulplu bir şinik genişliğinde kap (İH)	bağıras бакырас MOB Bakraç; kerçe, çömçe
bağşat- Kokmak, bozulmak (BM)	bükhiv бүкһей E Bozulup kokmak, bozulup çürümek
bağtır- Baktırmak (KK, MG) bağtur- Baktırmak (BV)	bağtıriv 1 бактырыу E 1. Baktırmak, göz çevirtmek 2. Terbiye ettirmek 3. Fal baktırmak
bal Arı balı (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TA)	bal 1 бал BES Bal
bala (I) Çocuk, yavru (BV, GT, İM, TZ)	bala бала ÇAĞ / EŞAN Çocuk, küçük erkek ya da kız; yavru
balala- Doğurmak, yavrulamak (TZ)	balalav балалау E Çocuk sahibi olmak, yavrulamak, yavru çıkarmak
balanus Mum, bal mumu (Kİ) balavası Mum, bal mumu (DM) balavuz Mum, bal mumu (CC, TZ)	balavız балауыз MAD Bal mumu
balçık Killi çamur, balçık (BM, BV, GT, İM, KFT, Kİ, MG, TA) balçık Killi çamur, balçık (CC) balçık Balçık, killi çamur (DM, KK, TZ)	balsık балсык DÜN / EŞAN Balçık
baldaran Baldıran otu (Kİ)	baltırğan балтырған BİT Baldıran otu
baldır Baldır, bacağı dizden ayak bileğine kadar olan bölümü (KFT, RH) baltır Baldır, bacağı dizden ayak bileğine kadar olan bölümü (DM, Kİ, KK, TA, TZ)	baltır балтыр İNS / EŞAN Baldır, but
baldur Geçen sene, önceki sene (BM) baltur Geçen sene, önceki sene (BM) bıltır Geçen sene, önceki sene (Kİ, KK, TA, TZ)	bıltır былтыр ZARF Geçen yıl, geçen sene

Tablo: 2.1. (devam)

<p>balık Balık (BM, BV, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>baluq Balık (CC)</p>	<p>balıq балык BAL 1. Balık 2. Balık burcu</p>
<p>baliğ Ar. Ergin, bulûğa ermiş (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>balıg балиғ AR SIF / EŞAN Olgun, yaşı yeten, ergen</p> <p>beliğ бәлиғ SIF / EŞAN Olgun, yaşı yeten, ergen</p>
<p>balqı- Parlamak, ışıldamak (CC, Kİ)</p>	<p>balqıv балқыу E / EŞAN Güçlü şekilde parlamak, ışıldamak</p>
<p>balta Balta, nacak (CC, DM, İH, KFT, Kİ, TZ)</p> <p>balta Balta, nacak (DM, KK)</p>	<p>balta балта MOB Balta</p>
<p>bambuq Pamuk (KF)</p> <p>bamuq Pamuk (DM, KK)</p> <p>mamıq Pamuk (TA, TZ)</p> <p>mamuq Pamuk (CC)</p> <p>mamuq Pamuk (BV, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>manbuq Pamuk (KFT)</p> <p>pambuq Pamuk (Gİ, KF, MS)</p> <p>pamuq Pamuk (İM)</p> <p>panpuq Pamuk (Kİ, TA)</p>	<p>mamıq мамык MEY Pamuk bitkisi, pamuk</p>
<p>bar (I) Var, mevcut (BV, CC, DM, GT, İM, İN, Kİ, KK, RH, TZ)</p>	<p>bar 1 бар DÜŞ / ZIT Var</p>
<p>bar- Varmak, gitmek, ulaşmak (BV, CC, DM, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)</p> <p>var- 1. Gitmek, varmak (Gİ, KF, MS) 2. Ulaşmak (KF, KFT, Kİ, MS)</p>	<p>barıv барыу E 1. Gitmek, varmak; yönelmek; devam etmek 2. Kız için evlenmek 3. Bir yönde gelişmek 4. Yaramak, iyi gelmek, yararlı olmak</p>
<p>barça Hep, bütün (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TZ)</p> <p>barşa Hep, bütün (DM)</p>	<p>barsa 1 барса ZAM Hepsi, tamamı, bütün</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>barçın İpekli kumaş (Kİ)</p> <p>berçin İpekten yapılmış kumaş (İH)</p>	<p>barsın барсын GİY İpek dokuma</p>
<p>bārid Ar. Soğuk (BV)</p>	<p>barid барид AR DÜN Soğuk (hava için)</p>
<p>barlıq Varlık, mevcudiyet (İM)</p>	<p>barlıq 1 барлық KAV Varlık, var olan durum, olgu</p>
<p>barlu Varlıklı, zengin (CC, Kİ, TA)</p>	<p>barlı барлы SIF Bol, bereketli; bereketli yaşam; hali vakti yerinde</p>
<p>barmaq Parmak (BV, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA)</p> <p>parmaq Parmak (TZ)</p>	<p>barmaq бармак İNS Parmak</p>
<p>bars Far. Yaban kedisi, pars (BM, DM, İM, Kİ, KK, TA)</p> <p>pars Pars, yaban kedisi (TZ)</p>	<p>barıs барыс YAB / EŞAN Kar leoparı, pars</p> <p>bars барс YAB / EŞAN Kar leoparı, pars</p>
<p>bas- (I)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Basmak, ezmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, RH, TA, TZ) 2. Galip gelmek, yenmek (GT, Kİ) 3. Yıkmak (Kİ) 4. Çökmek (İN, RH) 5. Baskına uğratmak (GT) 6. Bulunduğu yerin üstünü kapamak (KK) <p>baş- (I) Basmak, ezmek (TA)</p>	<p>başıv 1 бақыу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ayak koymak, basmak 2. Adım atmak, gitmek 3. Bir işe girişmek, yapmaya başlamak 4. Büyük bir hacme veya sayıya ulaşmak 5. Üstten ağırlık koymak, güç koymak 6. Herhangi bir nesneyi takmak, üstten geçirmek
<p>bas- (II) Ağırlaştırmak (KK)</p>	<p>başıv 1 бақыу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ayak koymak, basmak 2. Adım atmak, gitmek 3. Bir işe girişmek, yapmaya başlamak 4. Büyük bir hacme veya sayıya ulaşmak 5. Üstten ağırlık koymak, güç koymak 6. Herhangi bir nesneyi takmak, üstten geçirmek

Tablo: 2.1. (devam)

baştır- Bastırmak (İN)	baştırıv 1 бақтырыу E 1. Bastırmak, sıkıştırmak, kıstırmak 2. Herhangi bir yere koymak, yerleştirmek 3. Güç, silah yardımıyla durdurmak (toplu bir hareketi, isyanı)
basur- İyice örtmek (Kİ)	başırıv бақырыу E 1. Üstten ağır bir nesne ile bastırmak, ezdirmek 2. Üstünü iyice kaplamak 3. Saklayıp iyice kapatmak
baş (I) Baş, kafa (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ) baş (IV) Başlangıç, ilk (CC, Gİ, İN, MG, RH) baş (V) Uç, uç noktası (Gİ, MG)	baş баш İNS 1. Baş, kafa 2. Akıl, zihin 3. Herhangi bir şeyin ucu, uç kısmı 4. Nehir ya da yolun başlangıç yeri 5. Yazma eserlerde, kitaplarda başlık 6. Hükmeden, yöneten, idareci, lider
başak Okun ucundaki sivri demir (İM, Kİ)	başak 2 башак ORDU Okun başına konulan keskin, sivri uç
başçı Yönetici, başkan (MG)	başçı башсы TOP / EŞAN Herhangi bir sosyal sınıf ya da gruba ideolojik olarak önderlik eden kişi
başğa Başka, diğer (Gİ, İM, MS) başқа Başka, diğer (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, MG, RH, TZ)	başқа 1 башқа SIF Farklı, ayrı, başka başқа 2 башқа B Farklı, başka, ayrı
başla- (I) Başlamak (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	başlav башлай E Başlamak, işe girişmek, hayata geçirmek, işleme koymak
başlat- Başlatmak (TZ)	başlatıv башлатыу E Başlatmak, hayata geçirtmek, işleme koydurmak
başlık Padişahlık (Kİ)	başlık 1 башлык MES / EŞAN Yönetici, idareci, lider
bat- 1. Batmak, dalmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MG, MS, TZ) 2. (Güneş, ay vb.) batmak (İM, KF, KK, TA) 3. Ortadan kaybolmak (CC)	batıv батыу E 1. Batmak, girmek, suyun içine doğru gitmek 2. Gök cisimleri için batmak

Tablo: 2.1. (devam)

bâtil <i>Ar.</i> Yanlı, batıl (Gİ, GT, İH, İM, KF, KFT, MG, MS)	batıl батыл AR SIF 1. Batıl, yalan; boş 2. Amaçsız, gayesiz
batır- 1. Batırmak (CC, GT) 2. Gizlemek, saklamak (CC) 3. Bir şeyi suya daldırmak (İM) baştır- Batırmak (KK) batır- (I) Batırmak (BV)	batırın батырыу E Batırmak, bir şeyin sıvı veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak
bav Bağ, ip (CC) bağ (I) Bağ, ip (BM, BV, CC, İM, Kİ, MG)	bav бай GİY Bağ, kemer
bavursağ Sevilen, seven, sevgili, aziz (CC)	bavırhağ 2 бауырһаҡ SIF / EŞAN İnsan canlısı, cana yakın, merhametli, şefkatli
bay Zengin, varlıklı (CC, DM, GT, İM, KFT, Kİ, KK, MG, TA, TZ)	bay 1 бай SIF / ZIT Zengin, varlıklı
bay- Zengin olmak (CC, TZ) bayı- Zengin olmak (BM, Kİ)	bayın 1 байыу E Zenginleşmek, çok mal ve mülke sahip olmak
bayağı Önceki (GT)	bayağı баяғы SIF Biraz önceki, az evvelki, önceki
bayıt- Zengin etmek (GT)	bayıtın байытыу E Zenginleştirmek, zengin etmek; donatmak
baylık Zenginlik (CC, İM, KFT, KK)	baylık байлык DEĞ Zenginlik, varlıklılık
bayov Boya (CC) boya Boya (CC, TA) boyağ Boya (İM) boyav Boya (TZ)	buyağ буйаҡ MOB / EŞAN Boya buyav 2 буйау MOB / EŞAN Boya
bayram Bayram (BM, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT)	bayram байрам TOP Bayram
bāzār (I) <i>Far.</i> Pazar, pazar yeri (BM, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TA)	bażar базар FARS TİC Pazar, çeşitli türden malların satılıp alındığı ticaret yeri
bāzārcı <i>Far. T.</i> Pazarcı, ticâretle uğraşan (DM)	bażarsı базарсы MES / EŞAN Pazarcı

Tablo: 2.1. (devam)

<p>bāzārgān <i>Far.</i> Pazarıcı, tacir (CC, İM)</p> <p>bāzergān <i>Far.</i> Tüccar, tacir (TA)</p> <p>bezirken <i>Far.</i> Bezirgân, tüccar (TZ)</p>	<p>bażarqan база́рқан FARS MES / EŞAN Pazarıcı</p>
<p>ba‘zı <i>Ar.</i> Bazı, bir kısım (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>beğzı бәғзә AR ZAM Bazı, kimi, herhangi</p>
<p>bebek Göz bebeği (GT, TZ)</p>	<p>bebek 2 бәбәк İNS 1. Göz kapağında kirpiklerin olduğu kısım, kirpik dibi 2. Göz bebeği</p>
<p>beşik Beşik, taht (TZ)</p> <p>beşik Beşik, taht (DM, KK, TA)</p> <p>bişik (II) Beşik, taht (GT, KI)</p>	<p>bişik бишек MOB / EŞAN 1. Beşik; salıncak 2. Bir şeyin çıktığı yer</p>
<p>beşinçi Beşinci, beşinci sırada (TZ)</p> <p>beşinçi Beşinci, beşinci sırada (KK)</p> <p>bişinçi Beşinci (KFT, İN, RH)</p>	<p>bişinsı бишенсе SAYI Beşinci</p>
<p>bed <i>Far.</i> Kötü, fena, çirkin (GT)</p>	<p>bed бәд FARS SIF / EŞAN Kötü, fena, yaman</p>
<p>bad-baht <i>Far.</i> Bedbaht (CC)</p> <p>bed-baht <i>Far.</i> Bahtsız, kötü taliqli (İM)</p>	<p>bedbehit бәдбәхет FARS SIF Kahrolmuş, kabahatli, bedbaht</p>
<p>bedel <i>Ar.</i> Bedel, karşılık (GT, İM)</p>	<p>bedel бәдәл AR TİC 1. Bedel, karşılık olarak verilen para 2. Başka biriyle birlikte hacca gitme</p>
<p>beden <i>Ar.</i> Beden, vücut (GT)</p>	<p>beden бәдән AR İNS / EŞAN Beden, gövde, vücut</p>
<p>bedene (II) <i>Ar.</i> Bıldırcın (DM, KK)</p>	<p>büzene бүзәнә YAB / EŞAN Bıldırcın</p>
<p>bedük Büyük (BV)</p> <p>beyik Büyük (CC)</p> <p>beyük Büyük (GT, İM)</p> <p>biyik Büyük (TZ)</p> <p>büyük Büyük (BV, KK, MG, TZ)</p>	<p>böyük бөйөк SIF Büyük, yüksek; yüce</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>beg Bey, reis, efendi, soylu (CC, DM, Gİ, KF, KK, MS, TA)</p> <p>bey (I) Bey, reis, efendi, soylu (CC, Kİ, KK, TA)</p> <p>bi Bey, reis, efendi, soylu (CC, Kİ, KK, TA)</p> <p>big Bey, reis, efendi, soylu (BV, GT, İM, İN, MG)</p> <p>biy Bey, reis, efendi, soylu (CC, Kİ, KK, TA)</p>	<p>bek бәк TOP / EŞAN Bey, ağa</p> <p>biy бей TOP / EŞAN 1. Bey, ağa 2. Baş kişi, lider</p>
<p>bek Pek, kuvvetli (CC, GT, Kİ, TA)</p> <p>berk Kuvvetli (BV, CC, GT, İM, İN, KFT, Kİ, TZ)</p> <p>bik Kuvvetli, sıkı, pek (GT, MG)</p>	<p>bik 2 бик ZARF Çok, pek, fazla, gayet</p>
<p>bekā Ar. Bakilik, sonsuzluk (GT)</p>	<p>baqıy бакый AR SIF Sonsuz, ebedi, bâkî</p>
<p>beki Ustura (TZ)</p>	<p>beki бәке MOB Ustura; jilet</p>
<p>bekle- (II) Kilitlemek (KK)</p>	<p>biklev 1 бикләү E Kilitlemek; karamak</p>
<p>bel Bel (CC, KF, Kİ)</p> <p>bel 1. Bel (BV, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KK, MG, RH, TA) 2. Sırt (KK)</p>	<p>bil бил İNS 1. Bel, insan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm 2. Bir şeyin incelen orta kısmı</p>
<p>belā (I) Ar. Gam, keder, musibet (Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)</p>	<p>bele бәлә AR SOYT / EŞAN 1. Bela, felaket 2. Kavga, dövüş</p>
<p>belā (II) Far. Evet, peki (Gİ, KF)</p> <p>belī Far. Evet (GT, İM, KF, KK)</p>	<p>beli бәли FARS B Evet, öyle</p>
<p>bele- Belemek, kundağa sarmak (CC)</p>	<p>bilev 2 биләү E Kundaklamak, kundağa sarmak</p>
<p>belin- Aşikâr olmak (Gİ)</p>	<p>biliniв беленү E 1. Bilinmek, sezilmek, hissedilmek 2. Açıklanmak, belirlenmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>belki <i>Ar. Far.</i> Belki, olabilir (Gİ, GT, KF, Kİ) belki <i>Ar. T.</i> Belki, olabilir (İM, KFT, MG) bilkim <i>Ar. T.</i> Belki (MG)</p>	<p>belki бәлки AR B Belki, fakat, ancak belkīm бәлкeм B / EŞAN Belki, fakat, ancak</p>
<p>beltek Peltek, kekeme (Kİ) biltek Peltek, kekeme (İM) peltek Peltek, kekeme (TZ)</p>	<p>bildek билдәк TOP Bazı sesleri düzgün çıkaramayan, peltek</p>
<p>belü İlim (Kİ) bili İlim (Kİ) bilgü Bilgi (Kİ) bilig İlim (GT, KF) bilik (I) İlim (CC)</p>	<p>bilik белек BİL / EŞAN Okuma ya da tecrübe ile edinilmiş bilgi, bilim</p>
<p>ben (I) Ben (zamir) (Gİ, TA) men (I) Ben, şahıs zamiri (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ) min (I) Ben (şahıs zamiri) (GT)</p>	<p>ben бән ZAM / EŞAN Ben, I. teklik kişi zamiri min мин ZAM Ben, kişi zamiri</p>
<p>ben (II) Vucüttaki siyah nokta (Kİ)</p>	<p>miñ миң İNS Vucüttaki ben</p>
<p>benefş(e) Far. Menekşe (DM, GT, KFT, RH, TA)</p>	<p>milevşe миләүшә FARS ÇİÇ Menekşe</p>
<p>benī Ar. ... oğulları (GT, KF)</p>	<p>binī бине AR AKR Bir kimsenin oğlu anlamında kullanılır; ibni</p>
<p>benze- Benzemek (CC, MS, KK, RH, TA)</p>	<p>binzev бинзәү E TÛ Benzemek, benzer olmak</p>
<p>ber- Vermek (BM, CC, DM, RH) bir- Vermek (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) ver- Vermek (BV, Gİ, KFT) vir- Vermek (Gİ, İN, KF, KFT, KK, MS)</p>	<p>biriv бирев E 1. Vermek, tutturmak, sunmak 2. Hakkını vermek, hak ödemek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>berāber <i>Far.</i> Beraber, birlikte (BV, DM, Gİ, İM, KF, KFT, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>beraber бəрабәр SIF / EŞAN Denk, eşit, birbirine denk; beraber, başa baş bereber бэрэбэр FARS SIF / EŞAN Denk, eşit, birbirine denk; beraber, başa baş</p>
<p>berāt <i>Ar.</i> Şaban ayının 15. gecesi (İM)</p>	<p>berat бəрат AR DİN Berat kandili</p>
<p>bereket <i>Ar.</i> Bereket, bolluk (CC, Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>bereket 1 бэрəkət AR DEĞ Bereket, bolluk, çokluk; fayda, yarar</p>
<p>beri Sonra, -den beri (DM, Gİ, GT, KK, TZ) birü Sonra, -den beri (İM)</p>	<p>birī 1 бире ZARF Beri, bu tarafa daha yakın birī 2 бире B / EŞAN ...beri</p>
<p>beril- Verilmek (CC) biril- Verilmek (İM, İN) viril- Verilmek (Gİ, KF, KFT, MS)</p>	<p>biriliv бирелєу E 1. Verilmek, eline tutuşturulmak, sunulmak 2. Anlaşılma 3. Çok arzu etmek, çok heves etmek</p>
<p>beriş- Birine bir şey vermek (CC)</p>	<p>birışiv 1 бирешєу E Karşılıklı vermek, birlikte vermek; karşılıklı sunmak, birlikte sunmak</p>
<p>berk Kuvvetli (BV, CC, GT, İM, İN, KFT, Kİ, TZ) bek Pek, kuvvetli (CCi GT, Kİ, TA) bik Kuvvetli, sıkı, pek (GT, MG)</p>	<p>birik бирек SIF Sağlam, dayanıklı, dirençli</p>
<p>berk- Sağlamlaştırmak (TZ) berki- Sağlamlaşmak, kuvvetlenmek (Kİ)</p>	<p>birigiv бирегєу E Sağlam olmak, dayanıklı olmak, dirençli olmak</p>
<p>berü Beri, bu taraf (BM, KFT) birī Beri, bu taraf (GT, KF, MG) börü (I) Beri, bu taraf (KFT)</p>	<p>birī 1 бире ZARF Beri, bu tarafa daha yakın birī 2 бире B / EŞAN ...beri</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>beş Beş (sayı) (KK)</p> <p>beş Beş (sayı) (KK)</p> <p>biş Beş (sayı) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>biş биш SAYI 1. Beş (5) 2. Beşlik sistemde en iyi düzeyi gösterir.</p>
<p>beşer Ar. İnsan (KF)</p>	<p>beşer бәшәр AR İNS / EŞAN İnsan, insanlık</p>
<p>betig Kitap, yazı, mektup (İM)</p> <p>biti Kitap, yazı, mektup (Kİ)</p> <p>bitig Kitap, yazı, mektup (DM, KK, TA)</p> <p>bitik (I) Kitap, yazı, mektup (CC, DM, Kİ, RH, TA, TZ)</p> <p>bitiv Yazı, kitap (CC)</p> <p>bitüv Yazı, kitap (CC)</p>	<p>bitiv бетев DİL 1. Yazı; belge 2. Muska</p>
<p>bevl Ar. İşeme (BV)</p>	<p>bevıl бәүел AR İNS / EŞAN Sidik, idrar</p>
<p>bey- Raksetmek, oynamak (TA)</p> <p>beyi- (I) Dans etmek (CC)</p> <p>biyi- (I) Dans etmek (CC)</p>	<p>biyiv 1 бейев E 1. Oynamak, dans etmek 2. Yerinde durmadan hareketlenmek 3. Sık sık bir yere inmek</p>
<p>beyān Ar. Açıklama, anlatma (BV, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, İN, RH)</p>	<p>bayan 2 баян AR DİL / EŞAN Beyan, bildirme, açıklama beyan бәян DİL / EŞAN Beyan, bildirme, açıklama</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>beygamber <i>Far.</i> Peygamber (TA) beyganber <i>Far.</i> Peygamber (DM) biygamber <i>Far.</i> Peygamber (RH) paygamber <i>Far.</i> Peygamber (CC, TA, TZ) peygamber <i>Far.</i> Peygamber (BM, CC, GT, İM, KFT, KK) peygänber <i>Far.</i> Peygamber (KK) piygamber <i>Far.</i> Peygamber (İN)</p>	<p>beygember бэйгэмбэр DİN / EŞAN Peygamber peygember пэйгэмбэр FARS DİN / EŞAN Peygamber</p>
<p>beyin Beyin (İN, TA, TZ) beyni Beyin (DM) mey Beyin (Kİ) meyin Beyin (İM) meyni Beyin (KFT) miyin Beyin (TZ) miyni Beyin (BV)</p>	<p>mıyı meye İNS 1. Beyin 2. Akıl, zeka</p>
<p>beyt (I) Beyit, iki dize (GT)</p>	<p>beyit бэйет AR DİL 1. Beyit, şiirde iki dizeden oluşan nazım birimi 2. İbret ya da özlem dolu bir olayı anlatan şiirsel hikaye</p>
<p>beyüklük Büyüklük (GT) büyüklük Büyüklük (BV)</p>	<p>böyöklök бөйөклөк KAV Büyüklük, yükseklik; yücelik</p>
<p>bez (I) Bez, kumaş parçası (TZ) biz (II) Bez, kumaş parçası (BV, KFT, TA) böz (I) Bez, kumaş parçası (CC, İM, TZ) büz Bez, kumaş (TA)</p>	<p>bes 1 бэс MOB / EŞAN Bez, ince pamuk bez beş 3 бэс MOB / EŞAN Bez, ince pamuk bez bez бэз AR MOB / EŞAN Bez, ince pamuk bez</p>

Tablo: 2.1. (devam)

bez- Usanmak, bıkmak (CC, Kİ, MG) biz- Usanmak, bıkmak (İM)	бізiв бізeу E / EŞAN Bezemek, usanmak, bıkmak
beze- Bezemek, süslemek (Kİ) bize- Bezemek, süslemek BV, GT, İM)	бізeв 1 бізeу E / EŞAN Bezemek, süslemek
bezek Süs (Kİ) bizek Süs, bezek (İM, MG)	бізeк бізeрeу GİY 1. Bezek, süs, ziynet 2. Güzellik, tat veren şey
bezen- Süslenmek (KFT, Kİ, TZ) bizen- Süslenmek (GT, İM)	бізeнiв бізeнeу E Bezenmek, süslenmek, güzel hale gelmek
bezgek Sert ateş, sert humma (CC)	бізeккeк бізeгeк HAS Sıtma, malarya
biç- Biçmek, kesmek (KFT) biş- Biçmek, kesmek (KK) biç- Biçmek, kesmek (TA)	біsiv бісыу E Testere ile kesmek, testere ile biçmek біsiv 1 бесеу E Biçmek, kesmek, kırmak, kırkmak
biçaқ Bıçak, hançer, kama (CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KFT, MG, TZ) bişaқ Bıçak (DM, KK)	біsaқ бісaк MOB Bıçak, kesici alet
biçilğan Vücutta olan, sulu çatlaklar, mayasıl (İH)	біsilği 1 бісылғы HAS / EŞAN İnsanda parmak, hayvanlarda toynak aralarında nem ve rutubetten oluşan bir hastalık
biçkı Bıçkı, testere (CC, DM, GT, TZ) biçku Bıçkı, testere (TA) bişkı Bıçkı, testere (KK) buçkı Bıçkı, testere (CC)	біşkı бісыкы MOB Testere; ağaç, demir kesmeye yarayan keski
biyık Bıyık (TA) mıyık Bıyık (DM, KK)	мıyık мыйык İNS / EŞAN Bıyık

Tablo: 2.1. (devam)

<p>bil- Bilmek (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>biliv белеу E 1. Bilmek, bilgi sahibi olmak, malumat sahibi olmak 2. Anlamak, düşünmek, bir şeyin aslına inmek 3. Görüp tanımak, tanış olmak</p>
<p>bildir- Bildirmek, tanıtmak (CC, DM, TZ) bildür- Bildirmek, tanıtmak (BV, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS, RH)</p>	<p>bidiriv 1 белдеру E Bildirmek, haber etmek, açıklamak, haber ulaştırmak</p>
<p>bile İle, birlikte (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ) bilen İle, birlikte (GT) birle İle, birlikte (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) birlen İle, birlikte (GT)</p>	<p>bilen белән B / EŞAN İle ilan илан B İle ilen илән B İle mīnen менән B İle</p>
<p>bile- Bileyilemek, eğelemek, keskinleştirmek (GT, TZ)</p>	<p>bilev 1 беләу E Bilemek, bileyip keskinlemek</p>
<p>bilegi Bileği, bileği taşı (DM) bilegü Bileği, bileği taşı (DM) bilev Bileği taşı (CC) bilevi Bileği taşı (Kİ) bilevü Bileği taşı (Kİ, TA)</p>	<p>bilev 2 беләу MOB / EŞAN Biley taşı</p>
<p>bilek Bilek, kol (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ) bölek (II) Bilek (BV)</p>	<p>bilek беләк İNS Bilek, dirsek</p>
<p>bilevüle- Bileyilemek, eğelemek, keskinleştirmek (TA)</p>	<p>bilevlev беләүләу E Biley taşı ile keskinlemek, bilemek</p>
<p>bilezik Bilezik (DM, Gİ, Kİ) bilezük Bilezik (DM, İM, KF, KFT, KK, TA, TZ)</p>	<p>bilezik беләзек GİY / EŞAN Bilezik bizelik безәлек GİY / EŞAN Bilezik</p>

Tablo: 2.1. (devam)

bilgili (I) Bilgili (TZ)	bilikli белекле SIF / EŞAN Bilime sahip, bilgili
bilil- Bilinmek (TZ) bilin- Bilinmek (BV, CC, Gİ, İM, KF, KFT, MS, RH)	biliniv belenev E 1. Bilinmek, sezilmek, hissedilmek 2. Açıklanmak, belirlenmek
billah Ar. Billâhi, yemin sözü (GT, İM, KFT)	billehi билләһи AR B Bir şeylerin doğruluğuna inandırmak için söylenir, billahi
bin Bin (sayı) (BM) biñ Bin (sayı) (Gİ, KF) min (II) Bin (sayı) (BV, CC, DM, GT, İM, KFT, MG, TA, TZ) biñ Bin (sayı) (BV, CC, GT, İM, KFT, MG, TZ)	mıñ мең SAYI Bin (1000)
bin- Binmek (KFT) min- Binmek (BV, CC, DM, GT, İN, KFT, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)	mıñiv menev E Binmek, çıkmak
binā Ar. Bina, yapı (GT, İM, KF)	bina бина AR İNŞA Bina, yapı
bir Bir (sayı) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	bir бер SAYI Bir (1)
birer 1. Birer, bir bir (CC, İM, KK) 2. Ara sıra (MG)	birer берәр SAYI Birer, bire denk
birge Birlikte (BV, CC, GT, MG)	birge бергә ZARF / EŞAN Birlikte, ayrı olmayarak, beraber Aynı zamanda
birik- Birikmek, bir araya gelmek, toplanmak (CC, TZ)	birigiv beregev E / EŞAN Birikmek, bir yere toplanmak, birleşmek birків беркеv E / EŞAN Birikmek, bir yere toplanmak, birleşmek
biriktir- Toplamak, bağlamak, birleştirmek (CC) birükdür- Toplamak, bağlamak, birleştirmek (Kİ)	biriktiriv berekterev E Biriktirmek, birleştirmek, bir yere toplatmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>birinçi Birinci (RH)</p> <p>birinği İlk, birinci (KK)</p>	<p>birinsı беренсе SAYI 1. Birinci, ilk 2. En güzel, en öndeki 3. Bir biri ardına yiyilen üç türlü yemekten ilki (genellikle çorba)</p>
<p>birış- Birbirine bir şey vermek (İM, Kİ)</p>	<p>birışiv 1 бирешев E Karşılıklı vermek, birlikte vermek; karşılıklı sunmak, birlikte sunmak</p>
<p>birlik Birlik (CC, Gİ, İM, MS)</p>	<p>birlik 1 берлек KAV Birlik, bütünlük</p>
<p>bismillāh Ar. “Allah’ın adıyla” anlamında bir söz (Gİ, İM, KF)</p>	<p>bismilla бисмилла AR DİN Bismillah</p>
<p>biş- Pişmek (BM, BV, CC, DM, GT, KFT, Kİ, İM, KK, TA)</p> <p>piş- Pişmek (KK)</p>	<p>bişiv 1 бешев E Pişmek, olmak, olgun hale gelmek, pişmiş hale gelmek</p>
<p>bişir- Olgunlaştırmak, pişirmek (CC, İM, Kİ, KK)</p> <p>bişür- Olgunlaştırmak, pişirmek (BM, BV, CC, İM, KFT, RH)</p> <p>büşür- Olgunlaştırmak, pişirmek (TA)</p>	<p>bişiriv бешерев E 1. Pişirmek, yemek hazırlamak, kaynatmak 2. El ya da ayağı yakmak, pişirmek 3. Kızdırmak, ısıtmak</p>
<p>bişiril- Pişirilmek (İM)</p>	<p>bişiriliv бешерелев E Pişirilmek, pişmiş hale getirilmek</p>
<p>bit Bit (BV, CC, DM, Gİ, İM, KF, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>bit бет BÖC / EŞAN Bit</p>
<p>bit- (II) Bitmek, sona ermek (DM, Gİ, GT, KF, MG, TZ)</p>	<p>bötöv бөтөв E 1. Bitmek, tamam olmak 2. Yok olmak, tükenmek 3. Sınırlanmak, durdurulmak 4. Dağıtılmak, yok edilmek 5. İşe yaramaz hale gelmek</p>
<p>bitir- Bitirmeki sona erdirmek (CC)</p> <p>bitür- Bitirmek, sona erdirmek (BV, Gİ, KF, MG, TA)</p> <p>bütür- Bitirmek, sona erdirmek (TA)</p>	<p>bötöröv 1 бөтөрөв E 1. Bitirmek, tamamlamak 2. Azalta azalta yok etmek, tüketmek 3. Sınır koymak, durdurmak 4. Dağıtmak, yok etmek 5. Faydasız hale getirmek, işe yaramaz hale getirmek</p>
<p>bitiş (II) Yaratılış (GT, MG)</p>	<p>bötmös бөтмөш SOYT / EŞAN Karakter, huy, tabiat, yaratılış</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>bitle-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bit olup olmadığını araştırmak, bitini temizlemek (BM, Kİ, TZ) 2. Bitlenmek (TA) 	<p>bitlev бетләү E</p> <p>Bitli olmak, bitliye dönmek</p>
<p>bitün Bütün (Kİ)</p> <p>bütün</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bütün, tam (BV, CC, İM, TA, TZ) 2. Sahih, sağlam (Kİ) 	<p>bötön бөтөн SIF</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bütün, tam, bölünmemiş 2. Yıpranmamış, eskimemiş 3. Muhtaç olmayan, ihtiyaç duymayan
<p>biz (I) Biz (zamir) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)</p> <p>miz Biz, şahıs zamiri (Kİ, KK)</p>	<p>biz 1 без ZAM</p> <p>Biz</p>
<p>biz (III) Biz, deri dikmekte kullanılan alet (CC, DM)</p>	<p>biz 2 без MOB</p> <p>Katı bir şeyi dikerken iğne geçirecek yeri delmek için kullanılan, çelikten yapılmış, sivri uçlu ve ağaç saplı araç, tığ; biz</p>
<p>bizgek Soğut sıtma (Kİ)</p>	<p>bizgek бизгәк HAS</p> <p>Sıtma, malarya</p>
<p>bizert- Usandırmak, bıktırmak (İM)</p>	<p>bizretiv бизрәтәү E / EŞAN</p> <p>Bıktırmak, bezdirmek, usandırmak; canını sıkmak</p>
<p>bo- Boğmak (Kİ, TZ)</p> <p>boğ- Boğmak (İM, İN, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>buv- Boğmak (CC)</p>	<p>bıvıv быууу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Boğmak, nefes almasına mani olmak 2. Kısmak, sıkmak, ezmek 3. Tehdit etmek
<p>boday Buğday (CC)</p> <p>boğday Buğday (CC, GT, Kİ)</p> <p>buday Buğday (İH)</p> <p>budı Buğday (TA)</p> <p>buğdan Buğday (TZ)</p> <p>buğday Buğday (BM, BV, DM, Gİ, İM, KF, KFT, TA, TZ)</p> <p>buyday Buğday (Kİ, TZ)</p>	<p>boyzay бойзай MEY</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Buğday bitkisi 2. Buğday tanesi

Tablo: 2.1. (devam)

<p>boğa (II) Boğa, erkek tohumluk hayvan (CC, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>buğa (I) Boğa, erkek tohumluk hayvan (CC, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>boğa боға EVC Damızlık öküz, boğa</p>
<p>boğag Boğaz (Kİ)</p> <p>boğar Boğaz (TZ)</p> <p>boğaz Boğaz (BV, DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ)</p> <p>boğuz Boğaz (BV, İM)</p> <p>bovaz Boğaz (TZ)</p>	<p>boğaz боғаз İNS 1. Boğaz 2. İki deniz ya da suyu birleştiren dar yer</p>
<p>boğagi Kuşun kursağı, midesi (BM)</p>	<p>boğak боғак YAB / EŞAN Kuş kursağının ilk kısmı</p>
<p>boğardağ Yutak (KK)</p>	<p>boğarlağ боғарлақ İNS / EŞAN Soluk borusunun boğazdan aşağı olan kısmı</p>
<p>boğazla- Boğazlamak, boğazından kesmek (Gİ, KF, KFT, Kİ, KK, TA)</p> <p>boğuzla- Boğazlamak, boğazından kesmek (BV, İM, TZ)</p> <p>bovuzla- Boğazlamak, boğazından kesmek (TZ)</p>	<p>boğazlav боғазлай E Boğazlamak, boğazını ısırmak, boğazını sıkmak</p>
<p>boğra Hörgüçlü erkek deve (TA)</p> <p>buğra Hörgüçlü erkek deve (BM, Kİ)</p>	<p>bura 2 бұра EVC Büyük erkek deve, buğra</p>
<p>boğul- Boğulmak (CC)</p>	<p>bıvılıv быуылыу E Boğulmak, sıkılmak, kısılmak; kilitlenmek</p>
<p>boğun Mafsal, ek yeri, parmak boğumu (BV, İH, İM, İN, KFT, MG, TA, TZ)</p> <p>bovun Mafsal, ek yeri, parmak boğumu (TZ)</p>	<p>bıvın 1 быуын İNS Eklem yeri, boğum</p>
<p>boğurdağ Boğaz deliği, gırtlak (İM)</p>	<p>boğarlağ боғарлақ İNS / EŞAN Soluk borusunun boğazdan aşağı olan kısmı</p>
<p>bol Çok, geniş (Kİ, TA)</p>	<p>mul 1 мул SIF Bol, fazla, çok</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>bol- (I) Olmak, meydana gelmek (BV, CC, DM, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>bulıv булыу E 1. Olmak, meydana gelmek 2. Denk olmak, tam olmak, gelip çıkmak 3. Var olmak, yaşamak 4. Tamamlanmak, hazırlanmak 5. Ana yardımcı fiil “imek” görevinde kullanılır. 6. ...gibi görünmek 7. “-ası bul-“ gereklilik, zorunluluk 8. Datif (yönelme) ekiyle birlikte kullanıldığında; birinin mülkiyetine geçmek</p>
<p>bolın- Olunmak (İM, MG) bolun- Olunmak (MG) olun- Olunmak (Gİ, KF)</p>	<p>bulıvıv булыныу E 1. Bir şeyle meşgul olmak, bir iş sürdürmek 2. Olunmak</p>
<p>bolluq Bolluk, zenginlik (BM)</p>	<p>mullıq муллық DEĞ Bolluk, zenginlik</p>
<p>boluş Yardım (CC)</p>	<p>bulış булыш SOYT / EŞAN Yardım, destek</p>
<p>boluş- Yardım etmek, yardımlaşmak (CC, Kİ, TA)</p>	<p>bulışıv булышыу E 1. Birlikte bir işle uğraşmak, birlikte ya da karşılıklı bir işi sürdürmek, bir işe dalıp gitmek 2. Yardımlaşmak, yardım etmek</p>
<p>bor (I) Kireç, alçı (BM, Kİ)</p>	<p>bur 1 бур MAD / EŞAN Beyaz renkteki yumuşak taş; kireç; tebeşir</p>
<p>borç Borç (BM, CC, DM, GT, İM, KF, KFT) borş Borç (TZ)</p>	<p>burıs бурыс SOYT 1. Görev, vazife 2. Amaç, maksat, hedef 3. Borç (para); ödünç</p>
<p>borğı Boru (DM) borğu Boru (İM) borı Boru (TZ) burğa Boru (BM, TZ) burğı Boru (Kİ, TZ)</p>	<p>borgo 1 борго SAN / EŞAN Boru, borazan; piyade borusu</p>
<p>borsuq Porsuk (BM, Kİ)</p>	<p>burhıq бурһық YAB Porsuk</p>
<p>bosağa Kapı eşiği (İM)</p>	<p>buşağa бусаға EV Kapı eşiği</p>

Tablo: 2.1. (devam)

bostān Bahçe (CC)	bostan бостан FARS TAR / EŞAN Bostan, bahçe
boş (I) Boş (BV, CC, DM, GT, İH, İM, İN, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ) boş (II) Kocasından ayrılan kadın, boşanmış (Kİ, TA)	buş 1 буш SIF 1. Boş, içinde bir şey olmayan 2. İşsiz, bir işle meşgul olmayan 3. Serbest, hareketi kısıtlanmamış 4. Özgür, hür 5. Bedava, beleş, parasız 6. Düşüncesiz, ahmak 7. Ciddi olmayan, gayri ciddi 8. Asılsız, temelsiz; önemi olmayan, önemsiz
boşad- Serbest bırakmak, bağışlamak (KFT) boşat- (II) Serbest bırakmak, bağışlamak (CC)	buşativ 1 бушатыву E 1. Boşaltmak, tahliye etmek; yükünü azaltmak 2. İşten almak, işten mahrum etmek, boşa çıkarmak 3. Azletmek, görevden almak buşativ 2 бушатыву E Sıkı, sert bir durumdan boşa çıkmak; yumuşatmak
boşat- (I) 1. Boşaltmak, tahliye etmek (CC, KK, TZ) 2. Elden çıkarmak (CC) 3. Ayrılmak (MG)	buşativ 1 бушатыву E 1. Boşaltmak, tahliye etmek; yükünü azaltmak 2. İşten almak, işten mahrum etmek, boşa çıkarmak 3. Azletmek, görevden almak buşativ 2 бушатыву E Sıkı, sert bir durumdan boşa çıkmak; yumuşatmak
bota Deve yavrusu (İM, KK, TZ)	buta 1 бута EVC 1. Deve yavrusu 2. Deve yavrusunun tüyünden yapılmış
boy (I) Boy, endam (BM, BV, CC, GT, İM, KFT, Kİ, MG, TA) boyı Boy, endam (TA) boyu Boy, endam (TZ)	buy буй İNS 1. Boy, uzunluk 2. Yükseklik 3. Uzunca çizilen çizgi 4. Uzunca çekilen bir sıra, dizi 5. Uzunca çekilmiş
boya- Boyamak (BM, CC, DM, GT, İM, KFT, TA, TZ)	buyav 1 буйаву E Boyamak, boya ile kaplamak
boyaçı Boyacı (TA)	buyası буйасы MES Boyacı
boyat- Boyatmak, boyama işini yaptırmak (TZ)	buyativ буйатыву E Boyatmak; boya ile kaplatmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>boyn Boyun (CC)</p> <p>boynu Boyun (DM)</p> <p>boyun Boyun (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TA)</p>	<p>муын муйын İNS 1. Boyun 2. Kap kapağın ağız ile gövdesi arasındaki ince kısım 3. Berzah, dar dil, kıstak (İki karayı birleştiren, iki yanı su, dar kara parçası) döye muynu: 1. Bir tür bezek 2. Devenin boyun derisinden yapılan kap</p>
<p>boynuz Boynuz (BM, DM, Gİ, KF, Kİ, TA, TZ)</p> <p>moynuz Boynuz (İN)</p> <p>muñuz Boynuz (İM)</p> <p>muynuz (I) Boynuz (İH, KFT)</p> <p>muyuz Boynuz (Kİ, TZ)</p> <p>müñüz Boynuz (BV)</p> <p>müz Boynuz (CC)</p>	<p>mögöz mөгөз YAB / EŞAN Boynuz mögöz sıgar-: Lüzumsuz bir şey çıkarmak; mani çıkarmak; bahane uydurmak möyöz mөйөз YAB / EŞAN Boynuz</p>
<p>boyunduruk Boyunduruk (TA)</p>	<p>boyondoroқ бойондорок HÜK Bağlılık, boyunduruk</p>
<p>boz Boz, beyaz (KFT, KK, RH, TA, TZ)</p>	<p>буз 1 буз RENK Boz, gri</p>
<p>boz- (I) Bozmak, tahrip etmek (BM, Gİ, İM, KF, Kİ, KK, TZ)</p> <p>buz- (I) Bozmak, tahrip etmek, yağmalamak (CC, GT)</p>	<p>bozon boзoy E Bozmak, dağıtmak, berbat etmek; işlevsiz hale getirmek</p>
<p>boza Darı, buğday veya arpadan yapılan bir içki (DM, KFT, Kİ, KK, TA)</p>	<p>буза буза BES Boza</p>
<p>bozil- Bozulmak (KFT)</p> <p>bozul- Bozulmak (Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, MS, TZ)</p>	<p>bozolon boзолоу E Bozulmak, berbat olmak, dağılmak; işe yaramaz hale gelmek</p>
<p>bozuқ Bozuk, bozulmuş, aslı özelliğini yitirmiş (Kİ)</p>	<p>bozoқ boзoқ SIF 1. Bozuk, arızalı, faydasız hale gelmiş 2. Hastalanmış , çürümüş 3. Yağmurlu, soğuk (gün için) 4. Kötü, fena, çirkin</p>

Tablo: 2.1. (devam)

bozuş- Bozuşmak, karşı karşıya gelmek (İM)	bozoşov bozoşov E Bozuşmak, birlikte ya da karşılıklı dağıtmak, işlevsiz hale getirmek
bögey- Boyun eğmek, itaat etmek (CC)	bağın 2 бағыу E İtaat etmek, boyun eğmek
bögrek Böbrek (BV, TA, TZ) börek (I) Böbrek (KK, TZ) bügrük Böbrek (DM) bükrek Böbrek (Kİ)	böyrek 2 бөйрәк İNS / EŞAN Böbrek
bölek (I) Bölük, bölünmüş (İM, MG, TZ)	bülek 2 бүләк İNŞA Bölüm, bölme, bölük; parça bülik бүлек İNŞA / EŞAN 1. Bölme, bölüm, bölük; parça 2. İdari ya da sosyal çevre 3. Askerî bölük bülke бүлкә İNŞA / EŞAN Bölüm, bölme, bölük; parça
bölük Bölük, topluluk (Kİ, İN, TZ)	bülik бүлек İNŞA / EŞAN 1. Bölme, bölüm, bölük; parça 2. İdari ya da sosyal çevre 3. Askerî bölük
bölüş- (I) Bölüşmek, paylaşmak (KFT) bölüş- (II) Yardımlaşmak (TA)	bülüşiv бүлешев E 1. Bölüşmek, birlikte ya da karşılıklı bölmek, ayırmak 2. Paylaşmak, bir duygu ya da durumu bölüşmek
börçi Börkçü, şapkacı (CC)	büriksı бүрексе MES Börk diken kişi
böri Kurt (CC, GT, İM, KFT, KK, TZ) börü (II) Kurt (BM, CC, Kİ, TA)	bürı бүре YAB 1. Kurt 2. Kurt derisinden dikilmiş 3. Fena kişi için söylenir.
börk Börk, başlık, şapka (GT, İM, TZ)	bürık бүрек GİY 1. Börk 2. Bazı kuşların tepesindeki ibik
böyle Böyle, bu şekilde (GT, İN)	böyle бөйлә TÜR ZARF Böyle, şöyle
burav Burgu (CC, TZ)	birav бырау MOB Delgi, matkap, burgu
brun Burun (CC) burun (I) Burun (CC, DM, GT, İH, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ)	moron морон İNS 1. Burun 2. Kapkacağın sıvı şeyleri akıtmak için kullanılan kısmı küz morono / katı moron: Domuz

Tablo: 2.1. (devam)

<p>bu Bu (sıfat ve zamir) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>бул бұл ZAM Bu</p>
<p>bud But (Gİ, KF, KFT, RH) but But (BV, CC, Kİ, MG, RH, TZ) buğ But (DM, KK, TA)</p>	<p>bot 1 бот İNS Ayağın topuktan yukarı kısmı, but</p>
<p>buda- Budamak (Kİ, TZ)</p>	<p>botav 1 ботав E Budamak, budaklarını, dallarını temizlemek</p>
<p>budağ Budak, ağaç dalı (İH) budağ Budak, ağaç dalı (DM, KFT, Kİ, TZ) butağ Budak, ağaç dalı (KK) butağ Budak, ağaç dalı (BM, BV, CC, İH, Kİ, MG, TA, TZ)</p>	<p>ботақ ботак AĞAÇ Dal, budak</p>
<p>buğav Kaçmaması için hayvanların ayağına takılan zincir, demir köstek (DM) buğavı Kaçmaması için hayvanların ayağına takılan zincir, demir köstek (TZ) buğağı Bukağı, zincir (TZ) buğavuv Bukağı, zincir (Kİ) buvavı Bukağı, kaçmaması için hayvanların ayağına takılan zincir, demir köstek (TZ)</p>	<p>біғав бығау MOB Tutsak veya suçlulara takılan kelepçe, pranga</p>
<p>buğağula- Bağlamak, zincirlemek (BV)</p>	<p>біғавлау бығаулау E Kelepçelemek, prangalamak</p>
<p>bul <i>Far.</i> En küçük para, altın ve gümüş olmayan para (DM) pül <i>Far.</i> En küçük para (TZ)</p>	<p>пул пул TİC / EŞAN Para</p>
<p>bular Bunlar (BM) bunlar Bunlar (KF, KK, MS, TA)</p>	<p>білар Bunlar</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>buġla- Bulamak, karıştırmak (Kİ)</p> <p>bula- (I) Bulamak, karıştırmak (Kİ)</p> <p>bulġa-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bulamak, karıştırmak (BA, İM, Kİ) 2. Sıkmak, üzme, bulandırmak (CC) 	<p>bolav болау E / EŞAN Karışmak, kargaşa olmak, düzensizleşmek</p>
<p>bulamaç Bulamaç, un çorbası (DM, TZ)</p> <p>bulġamaç Bulamaç, un çorbası (BM, Kİ)</p>	<p>bolamıġ быламык BES / EŞAN Bulamaç, lara</p> <p>bolamıġ боламык BES / EŞAN Bulamaç, lara</p> <p>bolamsay боламсай BES / EŞAN Bulamaç, lara</p>
<p>bulanak Bulanık (TZ)</p> <p>bulanuġ Bulanık (TZ)</p> <p>bulġak</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bulanık (TZ) 2. Kargaşa, alt üst olma (CC) <p>bulġanak Bulanık (İM)</p> <p>bulġanıġ Bulanık (TZ)</p> <p>bulġanuġ Bulanık (BV)</p>	<p>bolġansıġ болғансык SIF</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bulanık, çamur karışmış, pislik karışmış, milli 2. Düzensiz, nizamsız 3. Şikayetli, huzursuz
<p>bulay Bu şekilde, bunun gibi (MG)</p>	<p>bilay былай ZARF</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Böyle, bu şekilde 2. Bu tarafa, bu yöne 3. Alışıldık şekilde, eski
<p>bulan- Üzölmek, bulanmak (TZ)</p> <p>bulġan- Üzölmek, bulanmak (CC, İM, TZ)</p>	<p>bolġanıv болғаныв E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bulanmak, bulanık olmak; karışmak 2. Karar verememek
<p>bulġandur- Bulanandırmak (Kİ)</p>	<p>bolġandırıv болғандырыу E Altını üstüne getirmek, alt üst etmek, karıştırmak</p>
<p>buluġ Bulut (TA)</p> <p>bulut Bulut (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TZ)</p>	<p>bolot 1 болот DÜN Bulut</p>

Tablo: 2.1. (devam)

buluþ- (I) Yardımd etmek, taziye ve teselli etmek (TZ)	bolaþıv болашыу E 1. Yardımd etmek, yardımlaşmak 2. Çekişmek, dalaşmak bulıþıv булышыу E 1. Birlikte bir işle uğraşmak, birlikte ya da karşılıklı bir işi sürdürmek, bir işe dalıp gitmek 2. Yardımlaşmak, yardımd etmek
bulutlan- Bulutlanmak (TZ)	bolotlanıv болотланыу E Bulutlanmak, bulutla kaplanmak
bun (II) Eklem yeri (KK)	bıvın 1 быуын İNS Eklem yeri, boğum
bur- (I) 1. Burmak, bükme (BM, CC, GT, KK, MG) 2. Eğirmek, ip bükme (Kİ, KK, TA, TZ) 3. Örmek (Kİ)	borov 1 бороу E 1. Burmak, dürmek, sarmak 2. Burkmak, incitmek 3. Dolamak, çevrelemek
burbayı İncik kemiğinin yukarı kısmı, aşık kemiğinin aşağı kısmı (BV)	burbay бурбай İNS Baldır, baldır kası
burç Karabiber (BM, CC, DM, Kİ, TA)	boros борос RUS MEY 1. Biber 2. Toz biber, pul biber
burçağ (I) Dolu, yağmur (CC, Kİ, TA)	borsağ 2 борсақ DÜN Dolu (buz şeklinde yağın yağış)
burğan Kasırga, boran (TZ)	buran буран DÜN 1. Karlı fırtına, boran 2. Büyük kavga, dövüş
burğu Boru (müzık aleti)	borğo 1 борго SAN / EŞAN Boru, borazan; piyade borusu
burul- Kıvrılmak, halkalanmak (CC, MG)	borolov боролоу E 1. Burulmak, bürülmek, sarılmak 2. Başı, bedeni çevirmek
burun (II) Önce, evvel (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	boron борон ZARF 1. En ilk, en önce; evvel 2. İlkın, evvelce kön boron: Vaktinden önce, gününden önce
burundağ Gem, yular, binek hayvanlarının burnuna takılan şey (BM, CC, DM, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MS, RH, TZ) burunduğ Gem, yular, binek hayvanlarının burnuna takılan şey (Kİ, TA, TZ)	morondoğ 1 морондоқ MOB 1. Isırmasın diye bazı hayvanların ağızlarına takılan ağızlık 2. Annesini emmesini engellemek için bazı hayvanların memesine takılan aparat

Tablo: 2.1. (devam)

burunğı Birinci, ilk (CC) burunķı Birinci, ilk (BV)	boronęo боронęо SIF 1. Eski, evvelki 2. Eski olan, eskimiş, yaşlı, kadim
buruş- Buruşmak (CC, TZ)	böröşöv бөрөшөү E Büzüşmek, buruşmak; kırışmak
bustān Far. Bostan (BV, GT, İM, KFT, TA)	bostan бостан FARS TAR / EŞAN Bostan, bahçe
buşmān Far. Pişman (KFT, TZ) pīshmān Far. Pişman (İM)	peşiman пәшиман FARS TOP Kaygılanan kişi, pişman kimse
butқа Pirinçle pişmiş süt, sütlâç (TZ)	butқа бутқа BES İri bulgurdan yapılan içerisine süt, üzüm, havuç veya et de konulan bir pilav
buvun Boğum (CC)	bıvın 1 быуын İNS Eklem yeri, boğum
buy- (II) Dans etmek (Kİ)	bıyın 1 бейеү E 1. Oynamak, dans etmek 2. Yerinde duramadan hareketlenmek 3. Sık sık bir yere inmek
buyruķ Emir, buyruk, hüküm (BM, BV, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA) buyuruķ Emir, buyruk, hüküm (CC) buyuruķ Emir, buyruk, hüküm (CC)	boyoroķ бойорок HÜK Buyruk, emir, ferman
buyur- Buyurmak, emretmek (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	boyorov бойороу E Buyurmak, emir vermek, ferman vermek, buyruk vermek
buz Buz (BM, BV, CC, DM, İM, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)	boz боз DÜN Donmuş su, buz

Tablo: 2.1. (devam)

<p>buzacı Buzacı, dana (BM, DM, İM, KFT, Kİ, TA)</p> <p>buzaku Buzacı, dana (KFT)</p> <p>buzav Buzacı, dana (CC, Kİ)</p> <p>buzavu Buzacı, dana (CC)</p> <p>buzov Buzacı, dana (CC)</p>	<p>бизав бызав EVC / EŞAN Buzacı</p>
<p>buzlan- Buzlanmak, buz tutmak (GT)</p>	<p>bozlanıv bozlanıy E Buzlanmak, buz ile kaplanmak</p>
<p>büge- Suyu kapatmak (İH)</p>	<p>bügev 1 бүгәү E Kesmek, engellemek, mani olmak</p>
<p>bügri Kambur (TZ)</p> <p>bükri Kambur (TZ)</p> <p>Bükrü Kambur (Kİ)</p>	<p>bökrö бөкрө SIF / EŞAN Kambur, kamburu çıkmış; bükülmüş, eğri</p>
<p>bügül- Eğilmek, bükülmek, kıvrılmak (CC)</p> <p>bükel- 1. Secde etmek (Kİ) 2. Eğilmek, bükülmek (Kİ)</p> <p>bükül- Bükülmek, eğilmek, kıvrılmak (İM, MG)</p>	<p>bögölöv бөгөлөү E Bükülmek, eğilmek, kıvrılmak</p>
<p>bük- Bükme, eğme (BM, BV, CC, Gİ, İN, KF, KK, MG, TA, TZ)</p>	<p>bögöv бөгөү E 1. Bükme, eğme 2. Bükerek dükmek 3. Boyun eğmeye mecbur etmek 4. Aşırı davranmak</p>
<p>bükrey- Kamburlaşmak (TZ)</p>	<p>bökreyiv бөкрәйеү E / EŞAN Kamburlaşmak, kamburu çıkmak</p>
<p>bükün Büküm, büküm yeri (İM)</p>	<p>bögöm бөгөм DÜN Büklüm, kıvrım, büküm</p>
<p>bülbül <i>Far.</i> Bülbül (CC, GT)</p>	<p>bilbil былбыл FARS YAB / EŞAN Bülbül</p>
<p>bür Gonca, tomurcuk (CC)</p>	<p>börö бөрө BİT Tomur, tomurcuk</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>bürçe Bit, pire (BM, CC, İH, İM, KF, Kİ, TA)</p> <p>büre Bit, pire (BM, İH, TA)</p> <p>bürşe Bit, pire (DM)</p> <p>pürşe (I) Pire (TZ)</p>	<p>börse бөрсә BÖC 1. Pire 2. Küçük boylu kişi için söylenir.</p>
<p>bürgü Burgu (TZ)</p>	<p>borgo 2 борго MOB Matkap, burgu</p>
<p>bürülen- Tomurcuklanmak, açılmak (DM)</p> <p>börülen- Tomurcuklanmak, açılmak (CC)</p>	<p>böröleniv бөрөләнеу E 1. Tomurlamak, tomurcuklanmak; yaprak olmadan önce baş vermek 2. Peyda olunmak, hasıl olunmak; yaratılmak</p>
<p>bürünçek Kadınların baş örtüsü, peçe (TA)</p> <p>bürünçük Kadınların baş örtüsü, peçe (TA)</p>	<p>börkensik бөркәнсек GİY 1. Kadınların yüzünü de kapatan baş örtüsü, peçe, nikap 2. Cenaze gömülürken yüzüne örtülen örtü 3. Anne karnındaki çocuğun etrafında bulunan zar</p>
<p>bütege Kuş cinsi hayvanların kursağındaki taşlık (TZ)</p>	<p>bütege 2 бүтгә YAB / EŞAN Hayvanların kursağı, midesi</p>
<p>cāfi Ar. Cefa eden, zalim (GT)</p>	<p>jafi жафи AR SIF Katı yürekli, merhametsiz, acımasız</p>
<p>cāh Ar. Mevki, makam, itibar (GT)</p>	<p>jah жaһ FARS HÜK / EŞAN Derece, rütbe, makam</p>
<p>cāhil Ar. Bilgisiz (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)</p>	<p>jahil жаһил AR SIF / EŞAN Cahil, bilgisiz</p> <p>yahil яһил AR SIF / EŞAN 1. Fena, hiç bir işe y1.aramaz; kötü 2. Cahil, okumamış</p> <p>yehil йәһел AR KAV Cahillik, akılsızlık</p>
<p>cāhiliyyet (I) Ar. Cahillik, bilgisizlik (İM)</p>	<p>jahiliye жаһилиә AR DEĞ Bilgisizlik, akılsızlık, cahillik</p> <p>yahilet яһәләт AR DEĞ 1. Art niyetlilik, kötülük 2. Cahillik, cehalet</p> <p>yehalet йәһәләт AR SIF Bilgisiz, cahil</p>
<p>cāhillik Ar. T. Bilgisizlik, cehalet (GT)</p>	<p>yahillik яһиллык DEĞ 1. Fenalık, kötülük, işe yaramazlık 2. Cahillik</p>

Tablo: 2.1. (devam)

caḥīm Cehennem (İM)	yehennem йәһәннәм AR DİN / EŞAN 1. Cehennem, tamu 2. Eziyet ve sıkıntı dolu yaşam
cāmçe <i>Far.</i> Küçük bardak (TA) cemşe Küçük bardak (TA)	sümīs сүмес MOB / EŞAN Kerçe, çömçe
cāmi' (I) Namaz kılınan yer, cami (Gİ, GT, İM, KF)	yamiğ ямиғ AR ŞEH Cami
cāmi' (II) <i>Ar.</i> Toplayan, toplayıcı (İM)	jemiğ жәмиғ AR SIF Cemi, toplu, toplam, bütün yemğī йәмғе AR DÜŞ Toplanma, bir araya gelme, birleşme yemiğ йәмиғ AR ZAM Bütün, hepsi, cem'i
cān <i>Far.</i> Can, ruh (CC, DM, Gİ, GT, İM, İN MG, TZ)	yen йән FARS SOYT 1. Can; gönül 2. İnsanın tabiatı, yaratılışı 3. En yakın, dost
cānān <i>Far.</i> Sevgili (GT)	janan жанан DÜŞ Sevgili, canan, yar
cānāvār <i>Far.</i> 1. Canavar, vahşi hayvan (CC, DM, İM, KK) 2. Canlı, canlı hayvan (GT, KFT)	yanvar январ FARS YAB 1. Yabani hayvan, vahşi hayvan 2. Kötü huylu, vahşi (hayvan için)
cānib <i>Ar.</i> Taraf, cihet (GT)	janib жаниб AR DÜN / EŞAN Taraf, yön yanib яниб AR DÜN Etraf, taraf, yan yenip йәнеп AR DÜN Bir kenar, taraf
cānlu <i>Far. T.</i> Canlı, diri (KFT)	yenli йәнле SIF 1. Canlı, diri 2. Tasvirli, sembollü 3. Hareketli, yerinde durmaz
cānsız Ölü (İM)	yenhiž йәнһеҙ SIF / EŞAN 1. Cansız, hareketsiz 2. Hayvan ya da bitkiler dünyasından olmayan 3. Coşkusuz, neşesiz
cāsūs <i>Ar.</i> Ajan, casus (GT)	jasus жасус AR HÜK Casus yasus ясус AR ORDU Casus, ajan

Tablo: 2.1. (devam)

cāyız <i>Ar.</i> Olabilir, uygun (Gİ, İM, KF, KFT, MG, MS)	jeiz жәиз AR SIF Mümkün olan, faydalı, uygun, caiz
cebel <i>Ar.</i> Dağ, tepe (BV)	jebel жәбәл AR DÜN / EŞAN Dağ
cebr (I) <i>Ar.</i> Zor, zorlama (İM, KF)	yebir йәбер AR DEĞ Fiziksel ya da ruhsal baskı, zulüm, cebir
cedīd <i>Ar.</i> Yeni (GT)	yedit йәдит AR TOP Yenilik ve eğitim taraftarı kişi
cedvel <i>Ar.</i> Liste (BV)	yezvel йәзүәл DİL Çeşitli bilgileri düzenli bir biçimde veren yazı ya da çizelge, cetvel
cefā <i>Ar.</i> Eziyet, incitme, cefa (Gİ, GT, İM, KF)	yafa яфа AR DEĞ / EŞAN Cefa, azap, eziyet, sıkıntı
cehd <i>Ar.</i> Çalışma, gayret (Gİ, GT, İM, KF, MG)	jehīd жәһед AR DEĞ / EŞAN Çalışkanlık, gayretlilik yehīd йәһед AR KAV Çalışkanlık, gayretlilik; özenlilik, ihtimamlılık
cehennem <i>Ar.</i> Cehennem (Gİ, GT, İM, KF)	yehennem йәһәннәм AR DİN / EŞAN 1. Cehennem, tamu 2. Eziyet ve sıkıntı dolu yaşam
cehl <i>Ar.</i> Cahillik, bilgisizlik (Gİ, GT, KF)	yehil йәһел AR KAV Cahillik, akılsızlık
cehūd <i>Ar.</i> Yahudi (DM) cuhūd Yahudi (BM, CC, Gİ)	yehūd йәһүд AR ÖZEL Yahudi
cehūl <i>Ar.</i> Pek cahil, bilgisiz (GT)	jahil жаһил AR SIF / EŞAN Cahil, bilgisiz yahil яһил AR SIF / EŞAN 1. Fena, hiç bir işe y1.aramaz; kötü 2. Cahil, okumamış yehil йәһел AR KAV Cahillik, akılsızlık
celāl <i>Ar.</i> Büyüklik, ululuk (GT, İM)	jelel жәләл AR DEĞ Büyüklik, yücelik
celīl <i>Ar.</i> Yüce, ulu (Gİ, KF)	yelil йәлил AR SIF / EŞAN Büyük, celil
cellād <i>Ar.</i> Cellât (GT, İM, KFT)	jelled жәлләд AR MES / EŞAN Cellat yellet йәлләт AR MES Cellat; acımasız, merhametsiz kişi

Tablo: 2.1. (devam)

cem‘ Ar. Bütün, hep (İM)	jemiğ жәмиғ AR SIF Cemi, toplu, toplam, bütün yemği йәмғе AR DÜŞ Toplanma, bir araya gelme, birleşme yemiğ йәмиғ AR ZAM Bütün, hepsi, cem’i
cem‘ (II) Ar. 1. Topluluk (Gİ, GT) 2. Toplanma, bir araya getirme (GT, İM, İN, KF, MG, MS)	jemiğ жәмиғ AR SIF Cemi, toplu, toplam, bütün yemği йәмғе AR DÜŞ Toplanma, bir araya gelme, birleşme yemiğ йәмиғ AR ZAM Bütün, hepsi, cem’i
cemā‘at Ar. 1. Cemaat, topluluk (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG) 2. İmanın arkasında namaz kılanlar (İM)	jemeğet жәмәғәт AR TOP Cemaat, topluluk yemeğet йәмәғәт AR KAV Toplum, cemaat
cemāl Ar. Güzellik, yüz güzelliği (GT)	jemal жәмал AR SIF / EŞAN Güzel yüzlü yemal йәмал DEĞ Güzel yüz, cemal
cemi‘ Ar. 1. Toplanma; çokluk (BV, KFT) 2. Hep, bütün, cümle (Gİ, GT, İM, KF, MG)	yemği йәмғе AR DÜŞ Toplanma, bir araya gelme, birleşme
cemil Ar. Güzel (Gİ, KF)	jemal жәмал AR SIF / EŞAN Güzel yüzlü yemal йәмал DEĞ Güzel yüz, cemal
cemiş Yemiş, meyve (CC) yemiş Yemiş, meyve (CC, DM, Gİ, KF, Kİ, KK, TA, TZ) yimiş Yemiş, meyve (Gİ, GT, İM, KFT)	yimiş емеш MEY / EŞAN Meyve
cem‘iyyet Ar. Topluluk (GT)	yemğiyyet йәмғийәт AR KAV Cemiyet, toplum, topluluk
cennet Ar. Cennet (Gİ, GT, KF, MS)	jennet жәннәт DİN / EŞAN Cennet yennet йәннәт AR DİN / EŞAN Cennet
cerāhat Ar. İrin, yara (Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)	yerehet йәрәхәт AR TIP 1. Yara, cerahat 2. Gönül acısı
cerrāh Ar. Operatör (GT)	jerih jәрех AR MES Cerrah, yara açan, ayarlayan

Tablo: 2.1. (devam)

cevāb <i>Ar.</i> Cevap (CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	уавар яуап AR DİL 1. Cevap, yanıt; karşılık 2. Mahkemede duruşmaya çıkma
cevher (I) <i>Ar.</i> Kıymetli taş (GT, İM, KFT)	үевһер йәүһәр AR MAD / EŞAN Mücevher, değerli taş
cezā <i>Ar.</i> Ceza, karşılık (Gİ, GT, İH, İM, KF, KFT)	уаза яза AR YASA / EŞAN Ceza
cıġıl- Yıkılmak, devrilmek (CC) cıhıl- Yıkılmak, devrilmek (CC) cıķıl- Yıkılmak, devrilmek (CC) yıġıl- (II) Yıkılmak, devrilmek (CC) yıķıl- (I) Yıkılmak, devrilmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MG, TZ)	уıġılıу йығылыу E 1. Yıkılmak, çökmek 2. İş ya da yaşamda zor durumda kalmak 3. Helak olmak, ölmek 4. Ani bir hareket ile birdenbire oturmak, yatmak 5. Zor durumda kalıp birilerine sığınmak
cıhrar <i>Ar.</i> İkrar, itiraf (CC)	іқрағ иқрап AR DÜŞ Tasdik, onama, doğrulama
cıl Yıl, sene (CC) ıl Yıl (CC) yıl Yıl, sene (BM, CC, DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, RH, TZ) yil (III) Yıl, sene (KFT)	уіл йыл DÜN / EŞAN Yıl, sene
cılan Yılan (CC) ılan Yılan (CC, Gİ, KF, KFT, TZ) yılan Yılan (BM, BV, CC, DM, GT, İH, KF, Kİ, KK, TA)	уылан I йылан YAB Yılan aķ yılan: Mitik bir yılan, yılanların padişahı

Tablo: 2.1. (devam)

<p>cırt- Yırtmak, parçalamak (CC)</p> <p>yart- (I) Yarmak, yırtmak (BM)</p> <p>yır- 1. Yırtmak, yırmak (İM, TZ) 2. Ayırmak (KFT)</p> <p>yırt- Yırtmak (KFT, TZ)</p> <p>yırt- 1. Yırtmak, parçalamak (BM, CC, GT, İM, KFT, Kİ) 2. Paralamak (GT)</p> <p>yırtı- Yırtmak, parçalamak (KFT)</p>	<p>уїrtıv ııyрттыу E 1. Yırtmak, parçalamak, kesilmek 2. Keskin veya sivri bir şeyle iz bırakmak 3. Anide ve hızlı bir şekilde sessizliği, karanlığı bozmak</p>
<p>cıv- Yığmak, toplamak (CC)</p> <p>cıy- Yığmak, toplamak (CC)</p> <p>yığ- (I) Yığmak, biriktirmek, toplamak (GT, Kİ, TZ)</p> <p>yıy- Yığmak (TZ)</p>	<p>уıуıv ııыйыу E 1. Yığmak, toplamak, biriktirmek; birleştirmek 2. Hurufat dizmek (matbaa için) 3. Az Şeyleri toplayıp çoğaltmak 4. Dağılmış, sağılmış Şeyleri yerine koymak 5. Güvenilir ve gizli bir yere koymak 6. Koleksiyon yapmak</p>
<p>cıbin Sinek (TA)</p> <p>ııbın Sinek, karasinek (BV)</p> <p>ııbin Sinek, karasinek (BM, CC, GT, İM, Kİ, TA)</p> <p>çıbin Sinek, karasinek (DM, TZ)</p>	<p>şıbın себен BÖC Sinek</p>
<p>cidd (II) Ar. Ciddi (MG)</p>	<p>уїтди етди AR SIF Ciddi</p>
<p>cihān Far. Dünya, ālem (BM, CC, GT, MG, RH, TZ)</p>	<p>їıhan жıhan DÜN Cihan, dünya уıhan ıыıhan FARS DÜN / EşAN Cihan, dünya, alem</p>
<p>cihet (I) Ar. Taraf, yön (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)</p>	<p>yehet 1 ıәhәт AR DÜN Yön, taraf, cihet</p>
<p>cild Ar. Deri (MG)</p>	<p>їıld жилд AR MOB Cilt, kaplama, dış kap</p>

Tablo: 2.1. (devam)

çimdîr- Çimdikleme (TA) çimdî- Çimdikleme (CC) çimdi- Çimdikleme (Kİ) çimdile- Çimdikleme (TZ) çimdîr- Çimdikleme (TA)	şimîtiv семетев E / EŞAN Çimdikleme, çimdirmek şimîtiv семтеу E / EŞAN 1. Çimdikleme, çimdirmek 2. Parmak ucu ile tutmak 3. Acı duygusu uyandırmak
cināyet Ar. Adam öldürme (Gİ, İM, KFT)	үйнеует енәйәт AR YASA Cinayet; yasaya uymayan iş, hareket
cinn Ar. Cin (Gİ, GT, İM, KF, MS)	үйн ен AR SOYT Cin
cins (I) Ar. Cins, tür (BV, Gİ, İM, KF, KFT)	үйñis енес AR KAV / EŞAN Cins, cinsiyet; soy
cins (II) Ar. Millet, nesep, soy (CC, GT)	үйñis енес AR KAV / EŞAN Cins, cinsiyet; soy
cism Ar. Cisim, beden (GT)	jisim жисем AR DÜŞ Cisim үйsim есем AR KAV Cisim, madde, nesne; beden, vücut
cömerd Far. Cömert, eli açık (CC, Kİ, KK, TA, TZ)	юмарт йомарт SIF / EŞAN / ZIT 1. Cömert, eli bol, eli açık 2. Bolluk getiren, çok veren sumart сумарт SIF / EŞAN Cömert, eli bol, eli açık
cömerdlik Cömertlik, el açıklığı (GT, İM)	юмартlık йомартлык DEĞ / ZIT Cömertlik, eli açıklık
cum'a (I) Cuma günü (BV, Gİ, İM, KF, KFT)	юма йома AR DÜN 1. Cuma, Cuma günü 2. Cuma namazı 3. Yedi gün arası, hafta
cum'a (II) Cuma günü kılınan namaz (Gİ, İM)	юма йома AR DÜN 1. Cuma, Cuma günü 2. Cuma namazı 3. Yedi gün arası, hafta
cum'a (III) Hafta (GT)	юма йома AR DÜN 1. Cuma, Cuma günü 2. Cuma namazı 3. Yedi gün arası, hafta
cübbe Ar. Cübbe (GT) şübe Ar. Cübbe (TZ)	jöbbe жөббә GİY Cübbe үйöbbe йөббә AR GİY / EŞAN Cübbe
cümle Ar. Her, bütün, hepsi (Gİ, GT, İM, KF, MG)	yömlә йөмлә AR ZAM 1. Tamam, bütün, hepsi 2. Bütün halk, cümle alem

Tablo: 2.1. (devam)

cüz <i>Ar.</i> Kısım, parça (İM)	jözi жөзье AR DEĞ Parça, kısım, pay
çadır <i>Far.</i> Çadır (DM) çadur <i>Far.</i> Çadır (DM) çatır <i>Far.</i> Çadır (CC, Kİ, TZ)	satır 1 сатыр AR EV / EŞAN 1. Çadır 2. Şemsiye 3. Ağacın güneş ışığını kesen bütün dal ve yaprağı
çağ Çağ, zaman (İH, İM) çah (I) Çağ, zaman (CC) çağ (I) Çağ, zaman (CC, İM, MG) şag Zaman (TZ)	şak 1 сак ÇAĞ 1. (Ömür için) dönem, çağ, vakit 2. An, süre, belli bir vakit
çakal Çakal (TA) şagal Çakal (DM) şakal Çakal (DM, TZ)	şakal шакал FARS YAB Çakal
çaganak Dirsek (TZ) çıganak Dirsek (CC, Kİ) çıkanak Dirsek (TA)	şıganak 4 сығанак İNS / EŞAN Dirsek
çağır- Çağırmaq, bağırmak (BM, CC, GT, İH, KFT, Kİ, TA) çaқır- Çağırmaq, bağırmak (İM) çığır- Bağırmak, çağırmaq (KF) şagır- Bağırmak, bağıırıp çağırmaq, inlemek (KK)	şakıriv 1 сакырыу E 1. Çağırmaq, ses ve işaretle gelmesini istemek 2. Gelmesini emretmek 3. Misafirlige davet etmek 4. Göreve çağırmaq
çahar- Ötmek (CC)	şakıriv 2 сакырыу E Ses çıkarmak, ötmek (guguk kuşu için)
çahar-şenbe <i>Far.</i> Çarşamba (CC) çarşanbeh <i>Far.</i> Çarşamba (BM)	şarşambi шаршамбы FARS DÜN Çarşamba

Tablo: 2.1. (devam)

<p>çak (IV) Zaman, -dığı zaman, -ınca (BM)</p> <p>şak (I) Zaman, -dığı zaman, -ınca (KK, TZ)</p>	<p>sağ 1 сак ÇAĞ 1. (Ömür için) dönem, çağ, vakit 2. An, süre, belli bir vakit</p>
<p>çak- (III) Çakmak, vurmak (KFT)</p> <p>şak- (II) Çakmak, vurmak (KK)</p>	<p>şакıv шакыу E Şak şuk vurmak, şak şuk çarpmak</p>
<p>çakmak Çakmak, çakmak taşı (Kİ, TA, TZ)</p> <p>şakmak Çakmak, çakmak taşı (DM, TZ)</p>	<p>sağma сакма MAD / EŞAN Çakmak taşı</p>
<p>çakuç Far. Çekiç (CC)</p> <p>çeküç Far. Çekiç (DM, Kİ, TA)</p> <p>çeküş Çekiç (TZ)</p>	<p>сүкіш сүкеш MOB Çekiç</p>
<p>çapçuk Serçe (Kİ)</p> <p>çıbçuk Serçe (TA)</p> <p>çıpçak Serçe (BM)</p> <p>çıpçık Serçe (CC, İM)</p> <p>çıpçuk Serçe (İM, TA)</p> <p>çipçik Serçe (CC)</p> <p>şıbşık Serçe (DM)</p> <p>şıfşak Serçe (KK)</p> <p>şıpşık Serçe (TZ)</p>	<p>şıpsıқ сыпсық YAB Serçe</p>
<p>çāre Far. Çare, tedbir, yardım (BV, İM, Kİ, MG, RH)</p> <p>şara Far. Bahane, özür, çare (TZ)</p>	<p>sara сара FARS SOYT / EŞAN 1. Çare, araç, vasıta, vesile 2. Çözme, halletme gücü, imkan gücü; amaç, maksat, yol 3. Bir işte hizmet</p>
<p>çardak (II) Far.Ar. Balkon (BM)</p>	<p>sarзақ 1 сарзақ EV / EŞAN 1. Çatı arası, tavan arası 2. Çatı kati 3. Cumba, balkon</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>çatlavuk Fındık, fıstık (CC)</p> <p>çetlevük Fındık, fıstık (DM, Kİ)</p> <p>çetleyik Fıstık, fındık ve bütün kabuklu şeyler (TA)</p> <p>şetlevük Fındık, fıstık (TZ)</p> <p>şetlegen Fındık, fıstık (DM)</p>	<p>setlevik cətləyək AĞAÇ 1. Palamut; herhangi bir ağacın kozalağı 2. Fındık, fıstık 3. Ceviz</p>
<p>çayan Kırkayak, çıyan, akrep (İH)</p> <p>çıyan Kırkayak, çıyan, akrep(İM, TA, TZ)</p> <p>şıyam Akrep (DM)</p>	<p>sayan саян BÖC / EŞAN 1. Akrep 2. Kötü, fena; acımasız 3. Akrep burcu</p>
<p>çayna- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (CC, İM)</p> <p>çeyne- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (BM, BV, Gİ, KF, RH)</p> <p>çiyne- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (GT)</p> <p>şayna- Çiğnemek (TZ)</p> <p>şeyne Çiğnemek (Gİ, KK, TA)</p>	<p>seynev сәйнәү E 1. Çiğnemek 2. Ezmek, dişlemek 3. Her şeyi, her lafı söylemek</p>
<p>çek- (I) 1. Bir şeyi bir yerden çekip almak, çıkarmak (BV, Gİ, GT, İM, İN, Kİ, RH, TZ) 2. Çekmek, asılmak (KF) 3. Bir şeyi çekip uzatmak (İM)</p> <p>şek- (I) Çekmek (KK)</p>	<p>sigiv 1 сигев E 1. Çekmek, geriye hareket ettirmek, geriletmek 2. Bir düşünceden vazgeçmek</p>
<p>çeker Far. Şeker (BM, Kİ)</p> <p>şakar Far. Şeker (CC)</p> <p>şeker Far. Şeker (CC, DM, GT)</p>	<p>şeker шәкәр FARS BES / EŞAN Şeker</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>çemlek Çömlek (Kİ)</p> <p>çölmek Çömlek, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (DM, İH, RH)</p> <p>çömlek Çömlek, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (CC, DM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>şölmek Çömlek (TZ)</p>	<p>sülmek сүлмәк MOB</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çömlek, toprak kap 2. Saksı 3. Bir çocuk oyunu (birbiri ardına sıralanan çocuklar, sırasıyla dede, nine ve çocukları rolüne girerler. Çömlek soran çocuk gelip “dede çömlek ver hadi” der ve en sondaki çocuğu yanına çekmeye çalışır, dede kaptırmamaya çalışır ve oyun böyle sürer.)
<p>çeri Asker, ordu (BM, CC, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, Kİ)</p> <p>çerig Asker, ordu (GT, İM, Kİ)</p> <p>çeyri Ordu, asker (CC)</p> <p>şeri Asker, ordu (DM, TA)</p> <p>şerü Ordu, asker (DM, TZ)</p>	<p>siriv 1 сирев ORDU / EŞAN Çeri, asker</p>
<p>çıbin Sinek, karasinek (BV)</p> <p>çibin Sinek, karasinek (BM, CC, GT, İM, Kİ, TA)</p> <p>cibin Sinek (TA)</p> <p>şibin Sinek, karasinek (DM, TZ)</p>	<p>sibin себен BÖC Sinek</p>
<p>çıgar- Çıkarmak, çekip çıkarmak (CC, Kİ)</p> <p>çıkar- (I) Çıkarmak, çekip çıkarmak (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH, TA, TZ)</p> <p>şıkar- Çıkarmak, çekip çıkarmak (KK)</p>	<p>sıgariv сығарыу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çıkarmak, kovmak 2. Taşımak, yukarı kaldırmak 3. Eser vermek, yayımlamak; hayata geçirmek 4. Birini öne çıkarmak, takdim etmek

Tablo: 2.1. (devam)

<p>çık- (I) Çıkmak (CC)</p> <p>çık- 1 1. Çıkmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, TZ) 2. Dışarı çıkmak (CC, İM, TA)</p> <p>şık- (I) Çıkmak (DM, KK)</p>	<p>сығып 1 сығыу E 1. Çıkmak, terk edip gitmek 2. Ortaya çıkmak, görünmek 3. Bir yere gitmek için çıkmak 4. Yer değiştirmek, göçmek 5. Taşmak 6. Hasıl olmak 7. Yardımcı fiil olarak asıl hareketin “başından sonuna kadar sürdüğünü; sonuçlandığını; ansızın oluştuğunu” ifade eder.</p>
<p>çimdi- Çimdiklemek (CC)</p> <p>çimdi- Çimdiklemek (Kİ)</p>	<p>сiмiтiв семетеу E / EŞAN Çimdiklemek, çimdirmek</p> <p>сiмtiв семтеу E / EŞAN 1. Çimdiklemek, çimdirmek 2. Parmak ucu ile tutmak 3. Acı duygusu uyandırmak</p>
<p>çın Doğru, gerçek, tam (CC, TA)</p> <p>çin (II) Tam, doğru, gerçek (CC)</p> <p>çiñ (I) Tam, doğru, gerçek (İM)</p>	<p>сiн сын SIF 1. Saf, gerçek, hakiki; katkısız, katıksız 2. Doğru 3. Doğal</p>
<p>çiçek Çiçek (CC, DM, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>şişek (II) Çiçek (KK)</p>	<p>сесек 3 сәсәк ÇİÇ / EŞAN Çiçek</p>
<p>çimdile- Çimdiklemek (TZ)</p>	<p>сiмtiлiв семтелеу E Çimdirilmek, çimdiklenmek</p>
<p>çok Çok, fazla (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MS, RH)</p> <p>şok Çok, bol, fazla (DM, KK, TZ)</p>	<p>суқ 3 сук ZARF Çok, fazla</p>
<p>çokmar (II) Çomak, sopa, topuz (DM, İM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>çomak Çomak, sopa (İM, Kİ, TA)</p> <p>çomuқ Çomak, sopa (TZ)</p> <p>şokmar Çomak, topuz (DM, KK)</p> <p>şumuқ Çomak (DM)</p>	<p>суқмар сукмар ORDU / EŞAN Gürz, topuz</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>çök- Çökmek, diz çökmek (CC, BV, İM, İN, KFT, TA, TZ)</p> <p>şök- Çökmek, diz çökmek (KK)</p>	<p>sügiv çyreç E 1. Çökmek, diz çökmek 2. Yıkılmak 3. Gerilemek</p>
<p>çöp <i>Far. (<çüb)</i> Çöp, artık (CC, İM, KI)</p> <p>şöb <i>Far. (<çüb)</i> Çöp (DM)</p> <p>şöp <i>Far. (<çüb)</i> Çöp (TZ)</p>	<p>süp 1 çın DÜŞ / EŞAN 1. Çöp 2. Küçük parça 3. Önemsiz, gereksiz şey</p> <p>süp 2 çın BİT Tarlada ekin içerisinde kendiliğinden yetişen çeşitli bitkiler; çer çöp; yabancı otlar</p>
<p>çugur Çukur (CC, MG)</p> <p>çuğır Çukur (İM)</p> <p>çuğur Çukur (BV, İM, KI, KFT, RH, TZ)</p> <p>şukur Çukur (DM)</p>	<p>soğor 1 cökop DÜN / EŞAN 1. Çukur, oyuk 2. Tekerlek izi</p>
<p>çulğa- (I) 1. Giymek (İM) 2. Sarmak, dolamak (MG)</p> <p>şulğa- Dolamak, sarmak (TZ)</p>	<p>solğav cölğay E / EŞAN 1. Bir şeyle sarmak, dolamak 2. Kuşatmak 3. Etrafına üşüşmek</p>
<p>çün İçin (İN, RH)</p> <p>için İçin (BV)</p> <p>uçun İçin, ötürü, dolayı (TZ)</p> <p>üçün İçin, dolayı (BM, BV, CC, GT, İM, KF, KI, MG)</p> <p>üşün İçin, dolayı (KK)</p>	<p>ösön ocen B İçin, -den dolayı</p>
<p>çüri- Çürümek (İM)</p> <p>çürü- Çürümek (BV, CC, İM, KI)</p> <p>şürü- Çürümek</p>	<p>şeriv şapeç E 1. Su olmak, çamur olmak 2. Bozulmak, çürümek</p>
<p>çürük Çürük (GT, İM)</p> <p>şürük Çürük (DM)</p>	<p>şirik cepek SIF / EŞAN 1. Çürümüş, çürük 2. Yanlış, hata, kusur 3. Çürümüş şey, çürük şey</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>da Dahi, da, de (CC, İN, KK)</p> <p>de Dahi (BV, MS, RH)</p>	<p>da 1 да В da / de, dahi</p> <p>da 2 да В da / de</p> <p>ta 1 та В / EŞAN da / de, dahi</p> <p>ta 2 та В da / de, dahi</p>
<p>daç <i>Ar.</i> Taç, hükümdarların başlarına giydikleri başlık (CC)</p> <p>tāc <i>Ar.</i> Taç, hükümdarların başlarına giydikleri başlık (GT)</p> <p>taç <i>Ar.</i> Taç, hükümdarların başlarına giydikleri başlık (CC)</p>	<p>taj 1 таж FARS GİY 1. Таç 2. Таç yaprağı</p>
<p>dad Tat, lezzet (Gİ, KFT)</p> <p>tat (I) Tat, lezzet (Kİ)</p> <p>taṭ (I) Tat, lezzet (TA)</p> <p>tatiğ Tat, lezzet (CC, İM)</p> <p>tatov Tat, lezzet (CC)</p>	<p>tat 2 таṭ DUY Tat, tatlı; şerbet</p>
<p>dad- Tatmak, tadına bakmak (KF)</p> <p>dat- Tatmak, tadına bakmak (Gİ)</p> <p>tat- Tatmak, tadına bakmak (CC, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>taṭ- Tatmak, tadına bakmak (KK, TA)</p>	<p>tativ 1 татыу E 1. Tatmak, tadına bakmak 2. Ağzına atmak, yemek 3. Başından geçmek</p>
<p>dağ Dağ (KFT)</p> <p>tağ (I) Dağ (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ)</p> <p>tav Dağ (CC, KK, TZ)</p>	<p>tav tay DÜN 1. Dağ 2. Yığın</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dağı Dahi, ve (CC, GT, KK, TA, TZ)</p> <p>dağı Dahi, ve (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH)</p> <p>dağı Dahi, ve (MG)</p> <p>tağı Dahi, da, de, ve, ile (CC, KF)</p> <p>tağı Dahi, ve, da, de, ile (BV, Gİ, İM, Kİ, MG)</p>	<p>değı дәхи ZARF Daha, dahi</p> <p>tağı тағы ZARF / EŞAN 1. Tekrar, yine, tekrardan, yeniden 2. Devam ederek 3. Ve</p>
<p>dağın Değin, ve, ve dahi (CC)</p> <p>değin Kadar, -e kadar (Gİ, KF, KK, MS, İN, RH)</p> <p>değinç Kadar, -e kadar (KK)</p> <p>değinç Kadar, -e kadar (KK)</p> <p>deyin (I) Kadar, -e kadar (CC)</p> <p>tigin Kadar, - e kadar (BV, İM)</p> <p>tegin Değin, kadar (İN, RH)</p> <p>tegin Değin, kadar (RH)</p>	<p>tiñnen тиңенән B / EŞAN 1....e doğru, ...e kadar 2....derecede, ...miktarda</p>
<p>dağuğ (II) Tavuk (TA)</p> <p>dağuğ Tavuk (TA)</p> <p>tafuğ Tavuk (İM)</p> <p>tağuğ Tavuk (DM)</p> <p>tağuğ Tavuk (BM, Kİ)</p> <p>tavoğ Tavuk (CC)</p> <p>tavuğ Tavuk (BV, CC, İM, KFT, TZ)</p> <p>şavuğ Tavuk (DM, KK)</p> <p>toğuğ Tavuk (BM)</p>	<p>taviğ тауық KÜM Tavuk</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dam Dam, çatı (DM, Gİ, İH, KFT)</p> <p>tam (II) Dam, çatı, taraça (BM, CC, GT, KFT)</p> <p>tam (III) Duvar (İM)</p>	<p>tam 1 TAM AR İNŞA / EŞAN 1. Duvar, istinat duvarı 2. Çatı, dam 3. Kale burcu, gözetmen kulesi</p>
<p>dām fars. Tuzak (GT, KF)</p>	<p>tam 3 TAM AR MOB / EŞAN Av, tuzak</p>
<p>dam- Damlamak, yağmurun damla damla düşmesi (İH)</p> <p>tam- Damlamak, yağmurun damla damla düşmesi (CC, GT, İM, İN, Kİ, MS, TZ)</p>	<p>tamıv тамыу E 1. Damlamak, damla damla düşmek 2. Fayda görmek 3. Bir şeyden pay almak</p>
<p>damak Damak (DM, İH)</p> <p>tamağ (II) Damak (BV, CC, Kİ)</p> <p>tamak (II) Damak (BV, TZ)</p> <p>şamak Damak (TA)</p> <p>tamav Damak (TZ)</p>	<p>tamaş тамак İNS 1. Damak 2. Mide 3. İştah 4. Evde sürekli yemek yiyenlerden biri, boğaz 5. Bir ırmağın başka bir ırmağa veya denize döküldüğü yer 6. Derin çukur ya da maden ocağının ağızı</p>
<p>damar Damar (DM)</p> <p>tamar Damar (BM, BV, CC, İM, İN, Kİ, TA, RH, TZ)</p> <p>şamar Damar (KK)</p> <p>tamır Damar (MG)</p> <p>tamur Damar (İM, TZ)</p>	<p>tamır тамыр AĞAÇ 1. Ağacın, bitkinin kökü 2. Damar, sinir 3. Bir meselenin sebebi, aslı 4. Soy sop, nesil</p>
<p>damğa Mühür, damga (İH)</p> <p>damqa Mühür, damga (İH)</p> <p>tağ (II) Damga (TZ)</p> <p>tamğa Damga, mühür (TZ)</p> <p>tamha Damga, mühür (CC)</p>	<p>tamğa 1 TAMFA HÜK / EŞAN 1. Damga, mühür 2. Lakap</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dan (II) Sabah vakti, tan vakti (BM)</p> <p>dañ Sabah vakti, tan vakti (KF)</p> <p>tan Sabah, sabah vakti (BM, İH, TZ)</p> <p>şan Sabah, sabah vakti (BM, İH, TZ)</p> <p>tañ (I) Tan vakti, sabah (BV, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>tayn Seher vakti, tan (TA)</p>	<p>tañ 1 таң DÜN 1. Tan, şafak 2. Bir şeylerin başladığı vakit tañ at-: Tan atmak, şafak sökmek</p>
<p>dāne (I) Far. Tane (BV, Gİ, GT, İM, KF)</p> <p>dene Far. (< dāne) Tane (KFT, TZ)</p> <p>tene Far. (< dāne) Tane (DM, TZ)</p>	<p>dana 1 дана FARS KAV Birçok şeyden birisi, parça, tane</p>
<p>dañuz Domuz (TZ)</p> <p>danşuz Domuz (TZ)</p> <p>donğuz Domuz (KK)</p> <p>şağuz Domuz (DM)</p> <p>tonğuz Domuz (BM, BV, CC, İM)</p> <p>şonğuz Domuz (TA)</p> <p>toñuz Domuz (Kİ)</p>	<p>duñğız дуңғыз EVC Domuz</p>
<p>danşla- şaşmak, şaşırmak (Kİ)</p> <p>danla- şaşmak, şaşırmak (İH)</p> <p>tanla- (II) Hayret etmek, şaşırmak (CC, Kİ)</p> <p>şanla- Hayret etmek, şaşırmak (TA)</p> <p>tañla- (III) şaşırmak (TZ)</p>	<p>tañlanıv 1 таңланыv E şaşırmak, tuhaf karşılamak, hayrete düşmek</p>
<p>danuş Tanık, şahit (KFT)</p> <p>tanış Tanık, şahit (CC, DM, TZ)</p> <p>tanuş Tanık, şahit (CC, DM, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ)</p>	<p>tanışsı танықсы YASA / EşAN Tanık, şahit</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dap- Bulmak (KFT)</p> <p>ṭap- (I) 1. Bulmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TZ) 2. Kazanmak, elde etmek (GT)</p>	<p>tabıv табыу E 1. Bulmak 2. Bir meseleyi halletmek 3. Arayıp ele geçirmek</p>
<p>dapıl- Bulunmak (KFT)</p> <p>tapıl- Bulunmak (Gİ, İM, KF, KFT, MS)</p> <p>tapul- (I) Bulunmak, kazanılmak (BV, GT, İM)</p>	<p>tabılıv табылыу E 1. Bulunmak, ele geçmek 2. Bulması mümkün olmak</p>
<p>dar Dar, geniş olmayan (Gİ, KF)</p> <p>tar (I) 1. Dar (BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, MG, RH, TZ) 2. Sıkışık, sıkıntılı (GT, MG)</p> <p>ṭar Dar (KK, TA)</p>	<p>tar tap SIF / ZIT Dar, sıkı, geniş olmayan</p>
<p>darçini Far. Tarçın (CC)</p>	<p>darsın дарсын AĞAÇ / EŞAN Tarçın ağacı</p>
<p>darı Darı (DM)</p> <p>tarı Darı (BV, CC, Kİ, TZ)</p> <p>ṭarı Darı (TA)</p> <p>taru Darı (BM)</p> <p>tarıĝ Darı (İM)</p>	<p>tarı тары MEY Darı</p>
<p>darlıĝ Darlık, sıkıntı (KF)</p> <p>tarlıĝ 1. Darlık, sıkışıklık (İM) 2. Kıtlık vesaire yüzünden ortaya çıkan darlık (Kİ)</p>	<p>tarlıĝ тарлық KAV 1. Darlık, sıkılık, sıkışıklık 2. Kıtlık 3. Zıyan, zarar</p>
<p>dartın- (I) Çekinmek, vazgeçmek (İH)</p>	<p>tartınıv тартыныу E Çekinmek, utanmak; rahatsız olmak</p>
<p>daru Far. İlaç (CC, GT, MG, KFT)</p>	<p>darıv дарыу FARS TIP İlaç</p>
<p>dāsītān Far. Destan, hikâye, masal (GT)</p>	<p>dastan дастан FARS DİL Destan, epepe</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>daş (I) Taş (Gİ, KF, KFT)</p> <p>taş (I) Taş (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS, TZ)</p> <p>taş Taş (KK, TA)</p>	<p>taş 1 таш MAD 1. Taş, kaya 2. İç organlarda meydana gelen taş 3. Hareketsiz, donuk</p>
<p>daş- Taşmak (KFT)</p> <p>taş- Taşmak (BM, GT, Kİ, TZ)</p>	<p>таşив 2 ташыу E 1. Taşmak, kabarmak 2. Coşmak</p>
<p>daşğarı Dışarı (Gİ, KF, KFT)</p> <p>daşra Dışarı (Gİ, KF, KFT)</p> <p>dışra Dış, dışarı (KFT)</p> <p>taşarı Dış, dışarı (TZ)</p> <p>taşğarı Dış, dışarı (Gİ)</p> <p>taşğaru Dış, dışarı (İM)</p> <p>taşkara Dış, dışarı (Kİ)</p> <p>taşkari Dış, dışarı (BV, İM)</p> <p>taşkaru Dış, dışarı (CC, GT, TZ)</p> <p>taşra Dış, dışarı (BV, İM)</p> <p>tışkaru Dışarı, dışarıya doğru (MG)</p>	<p>тиşқари тышқары ZARF Dışarı doğru, dışa doğru</p>
<p>datlu Tatlı (KFT)</p> <p>tatıǵlı Tatlı, lezzetli (CC)</p> <p>tatlı (II) Tatlı (BV, CC, DM, GT, İM, RH, TZ)</p> <p>taşlı Tatlı (KK, TA)</p> <p>tatlu Tatlı (Kİ)</p>	<p>tatlı SIF татлы 1. Tatlı; şerbetli 2. Tadı güzel, lezzetli 3. Zevkli</p>
<p>da'vā Ar. İddia, dava (İM)</p> <p>da'vī Ar. Dava, iddia (GT, KFT, MG)</p> <p>da'vu Ar. Dava, iddia (KFT)</p>	<p>деғве дәғүә AR YASA 1. Dava 2. Hoşnutsuzluk, isteksizlik</p>

Tablo: 2.1. (devam)

da'vet <i>Ar.</i> Davet, çağrı (Gİ, GT, KF)	değvet дэгүэт AR DÜŞ Davet, çağrı
da'vıci <i>Ar.+T.</i> Davacı (KFT)	değvesi дэгүөсө YASA / EŞAN Dava eden, davacı
dayağ Dayanak, sopa, değnek, baston (İH) taayağ (I) Dayak (TZ) taayağ (II) Dayanak, sopa, değnek (CC, GT, İM) taayağ Dayanak, sopa, değnek (TA)	taayağ таяк MOB / EŞAN Dayak, direk, destek, dayanak; sopa
dayan- Dayanmak, yaslanmak (Gİ, KF) taayan- (I) Dayanmak, güvenmek (İM) taayan- (II) Dayanmak, yaslanmak (Gİ, KF, Kİ, TA, TZ)	taayanıv таяныу E 1. Dayanmak, destek almak 2. Bir yerden yardım beklemek, bir yere ya da kimseye güvenmek
dāyimā <i>Ar.</i> Daima, her zaman (GT) dāyim <i>Ar.</i> Daima, her zaman (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)	daime(n) даимә(н) AR ZARF Daima, her zaman
dāyire (I) <i>Ar.</i> Daire (BV)	daire даирә AR DÜŞ 1. Daire; muhit, çevre 2. İş, uzmanlık ve görüşleri ortak olan kişiler grubu
daz Başının iki tarafı, yanları, şakakları tüysüz olan (İH) taz Dazlak, kel (CC, Kİ, TZ) taaz Dazlak, kel (KK)	taaz таз HAS 1. Saç dibinde oluşan yara 2. Saçsız, kel 3. Kellik hastalığı
de- Demek, söylemek (BV, CC, İM, KF, KK, MS, TA, TZ) di- Demek, söylemek (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MS, RH) dih- Demek, söylemek (Kİ) dü- Demek, söylemek (KFT) ti- Söylemek, demek (BV, GT, İM, KF, MG, RH)	tiyiv тиеу E 1. Demek, söylemek 2. Farz etmek, düşünmek

Tablo: 2.1. (devam)

<p>deccāl <i>Ar.</i> Kıyamete yakın ortaya çıkacağına inanılan, yalancı ve zararlı şahıs, deccal (GT)</p>	<p>dejjel дэжжэл AR DİN Deccal</p>
<p>defn <i>Ar.</i> Gömme, gömülme (Gİ)</p>	<p>defin дэфен AR DÜŞ Gömme, defnetme</p>
<p>defter <i>Ar.</i> Defter (GT, İM)</p>	<p>defter дэфтэр FARS EĞT Defter</p>
<p>deg- Değmek, dokunmak (BM, DM, Gİ, İN, KF, KFT) teg-(I) Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (CC, İN) tey- (I) Değmek, dokunmak (CC, KK) tig- (I) 1. Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, GT, İM, MG) 2. İsabet etmek (İM) 3. Karşılaşmak, buluşmak (İM) tiy- Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, TZ)</p>	<p>tıyiv тейеу E 1. Değmek, temas etmek 2. Çarpmak, vurmak, zarar vermek 3. Etki bırakmak 4. Zararı dokunmak, faydası dokunmak 5. İz bırakmak 6. Pay düşmek, nasip olmak</p>
<p>degirmen Değirmen (KFT) tegirmen Değirmen (CC, DM, GT) teyirmen Değirmen (Kİ, TA)</p>	<p>tirman тирмэн ŞEH 1. Değirmen 2. Değirmen makinesi</p>
<p>degirmençi Değirmenci (KFT) tegirmençi Değirmenci (CC, DM)</p>	<p>tirmensı тирмэнсе MES Değirmenci, değirmen işçisi</p>
<p>degme Beheri her biri (BM, Kİ, TZ) tegme Beheri, her biri (CC)</p>	<p>tıyme теймэ ZAM Her bir, her türlü</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>değri Değın, -e kadar (CC)</p> <p>deyri Kadar, doğru, değın (CC)</p> <p>teğri Değın, -e kadar (GT)</p> <p>tigirü Kadar, -e kadar (BV)</p> <p>tigri (II) Kadar, -e kadar (GT)</p> <p>tigrü Kadar, -e kadar (GT)</p> <p>tigürü Kadar, -e kadar (BV)</p>	<p>terı 2 тәре В / EŞAN ...kadar, ... değın, ...dek</p>
<p>degül Değil (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MS, RH)</p> <p>devül Değil (CC)</p> <p>dögül Değil (GT, MG)</p> <p>teğil Değil (DM)</p> <p>teğül Değil (KK, RH)</p> <p>tögül Değil (MG)</p> <p>tüyül Değil (TZ)</p>	<p>tügıl түгел DİL 1. Değil 2. İsim bildirmesinde olumsuzluk 3. Karşıt bağlama işlevi</p>
<p>dehr <i>Ar.</i> Zaman, devir (GT)</p>	<p>dehır дәһер AR DÜN Zaman, dönem; devir</p>
<p>dehrı <i>Ar.</i> Dünyanın sonsuzluğuna inanıp ahireti inkâr eden (İM)</p>	<p>dehri дәһри AR SİF Allahsız, dinsiz</p>
<p>dek (II) Gibi (CC, KFT, Kİ)</p> <p>dey Gibi (CC)</p> <p>tig Gibi (GT, MG)</p> <p>tik (II) Dek, -e kadar (MG)</p>	<p>tik 2 тик В 1....gibi, ...şeklinde 2.Ауы</p>
<p>deke Teke, erkek keçi (Kİ)</p> <p>teke Teke, erkek keçi (BM, BV, DM, KFT, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>teke 1 тәкә EVC Koyun ve keçinin erkeği, teke</p>

Tablo: 2.1. (devam)

delil <i>Ar.</i> Belge, delil (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)	delil дэлил AR YASA / EŞAN Delil, kanıt, ispat
delü Deli (Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, MS) teli Deli (CC, İM, TA) telü Deli (KF) tilü Deli (İM)	tili тиле SIF / EŞAN 1.Deli, çılgın 2.Şakacı, yaramaz
delülük Delilik (Gİ, İM, KFT) delülük Delilik (İM, RH) telilik Delilik (TA)	tililik тилелек DEĞ Delilik, çılgınlık
delür- Delirmek (Kİ) telür- Delirmek (TZ)	tiliriv тилеруе E / EŞAN 1.Deliye dönmek, çıldırmak, delirmek 2.Zıvanadan çıkmak, kudurmak
dem (I) <i>Far.</i> An, zaman (GT, MG, RH) dem (II) <i>Far.</i> Nefes, soluk (GT)	dem 1 дэм FARS İNS 1. Nefes, soluk 2. Nefes alınan kısa zaman
demür Demir (DM, Gİ, KF, TA) temir Demir (Kİ, KK, TA, TZ) temür Demir (BM, BV, İM, İN, TA) timir Demir (MG) timür Demir (BV, GT, MG)	timir тимер MAD 1.Demir 2.Katı, sert; güçlü, sağlam
demürçi Demirci (DM, KFT) temirçi Demirci (CC, TA) temirşi Demirci (KK)	timirsı тимерсе MES / EŞAN Demirci, demir ustası
demürçilik Demircilik (KFT)	timirsilik тимерселек MES / EŞAN Demircilik, demir ustalığı

Tablo: 2.1. (devam)

<p>deng Denk, eşit (BV)</p> <p>teng Denk, eş (BV, CC, TZ)</p> <p>tiñ Denk, eş (GT, İM, MG)</p>	<p>tiñ 1 тий SIF / EŞAN Denk, eşit; bir</p>
<p>deñiz Deniz (BM, Gİ, KFT, MS)</p> <p>teniz Deniz (İH, Kİ)</p> <p>teñiz Deniz (CC, DM, GT, İM, KK, TA, TZ)</p> <p>tiñiz Deniz (BV, DM, GT)</p>	<p>diñgiz 1 дингез DÜN / EŞAN 1. Deniz 2. Engin, geniş, sınırsız</p>
<p>dep- (I) Ayakla tepmek, ayakla vurmak (KF)</p> <p>tep- Ayak tepmek, ayakla vurmak (İM, Kİ, RH, TZ)</p> <p>teb- Tekmelemek, çifte atmak (KK, TA)</p> <p>tip- Tepmek, ayakla vurmak (BV, MG)</p>	<p>tibiv тибев E 1.Термек, tekmelemek 2.Birden yakalamak (yırtıcı kuş için) 3.Güçlkle itmek 4.İçerden dışarı doğru vurmak 5.Çalmak, hırsızlık etmek</p>
<p>depe Tepe (Kİ, TZ)</p> <p>tebe (I) Tepe (CC, DM, TA)</p> <p>tepe Tepe (Kİ)</p> <p>töpe Tepe (BM, BV, İM)</p>	<p>tübe 1 түбә İNS 1.Başın üst kısmı, tepe 2.Dağın tepesi, zirvesi, en üst noktası 3.Bina, ev çatısı</p>
<p>der Ter, vücuttan çıkan sıvı (KF)</p> <p>ter (I) Ter, vücuttan çıkan sıvı (CC, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>tir Ter, vücuttan çıkan sıvı (İM)</p>	<p>tir 1 тир İNS Ter</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>der- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (TZ)</p> <p>dir- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (BV, KFT, TA)</p> <p>ter- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (TZ)</p> <p>tir- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (BV, GT, İM)</p>	<p>tiriv тирев Е / EŞAN 1.Dermek, toplamak 2.Yaymak, dağıtmak</p>
<p>derd <i>Far.</i> Acı, keder, dert (GT, İH, RH, TZ)</p> <p>dert <i>Far.</i> Dert (TZ)</p>	<p>derd дэрд FARS DÜŞ Dert, azap, kaygı</p> <p>dert 2 дэрт FARS DÜŞ / EŞAN Dert, sıkıntı, kaygı, azap</p>
<p>derece <i>Ar.</i> Derece, mertebe (Gİ, İM, KF, MS)</p>	<p>dereje дэрэжэ AR KAV Derece; makam, mevki; rütbe</p>
<p>deri (I) Deri, ten (Gİ, İH, KF, KFT, RH, TZ)</p> <p>teri (I) Deri (CC, DM, GT, Kİ, KK, İN, RH, TZ)</p> <p>tiri (II) Deri, ten (İM)</p>	<p>tiri тире 1 İNS 1.Deri 2.Hayvan derisi 3.Post, kürk</p>
<p>derin Derin (DM)</p> <p>teren Derin (TZ)</p> <p>tereñ Derin (CC, GT)</p> <p>terin Derin (TA, TZ)</p>	<p>teren тэрэн SIF / ZIT 1.Derin 2.Ulaşılması güç 3.Gönlün derinliği 4.Çok sağlam alınan, çok güçlü alınan (nefes vs. için)</p>
<p>derle- Terlemek (BM)</p> <p>terle- Terlemek (CC, TZ)</p> <p>tirle- (I) Terlemek (BV)</p>	<p>tirlev тирләү Е Terlemek, terli olmak</p>
<p>deste <i>Far.</i> Deste, demet (İH)</p>	<p>tište тиштэ FARS BİL Deste</p>
<p>destür <i>Far.</i> İzin, müsaade (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>destür дәстүр FARS YASA Kural, kaide; izin, ruhsat</p>

Tablo: 2.1. (devam)

deş- (I) Deşmek, oymak (KFT, İH) diş- (II) Deşmek, oymak (TA) teş- Deşmek, oymak (KK, RH, TZ) tiş- 1 Deşmek, delmek, oymak (BV, İM, MG)	tişiv тишеу E 1.Deşmek, delmek 2.Yarmak, yarık açmak
deşil- Deşilmek, delinmek (TZ)	tişiliv тишелеу E 1.Deşilmek, delinmek 2.Yarılmak, yarık açılmak
deşük Deşik, deşilmiş olan (KFT) teşik Deşik, deşilmiş olan (CC, DM, TZ) tişek Deşik, deşilmiş olan (MG) tişik Deşik, deşilmiş olan (BV, GT, MG) tişük Deşik, deşilmiş olan (İM)	tişik тишек DÜŞ 1.Delik 2.Deşik
deve Deve (BM, DM, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK) teve Deve (GT, TA) tife Deve (İM) tive Deve (BV) töve Deve (CC) tüve Deve (TZ)	deve дәүә EVC / EŞAN Deve döye дөйә EVC Deve dive деүә EVC / EŞAN Deve
deve kuş Deve kuşu (BM, Kİ, KK) deve kuşu Deve kuşu (DM) deve kuşu Deve kuşu (İH) teve kuş Deve kuşu (TZ)	döyegöş дөйәғош KÜM / EŞAN Deve kuşu
deyn Ar. Borç (İM)	deyn дәйн AR TİC Borç, verecek
devgüç Havan (DM)	töygös төйгөс ism. Tokmak, havan tokmağı

Tablo: 2.1. (devam)

<p>deyri Kadar, doğru, değin (CC)</p> <p>degri Değin, -e kadar (CC)</p> <p>teгри Değin, -e kadar (GT)</p> <p>tigirü Kadar, -e kadar (BV)</p> <p>tigri (II) Kadar, -e kadar (GT)</p> <p>tigrü Kadar, -e kadar (GT)</p> <p>tigürü Kadar, -e kadar (BV)</p>	<p>terī 2 тәре В / EŞAN ...kadar, ... değin, ...dek</p>
<p>dezek Tezek, hayvan dışkısı (Kİ)</p> <p>tezek Tezek, hayvan dışkısı (BV, Gİ, İM, KFT, Kİ, MS, TA, RH, TZ)</p> <p>tizek Tezek (BV, İM)</p>	<p>tīzek тизәк EV / EŞAN Tezek</p>
<p>dıç- Tıkamak, kapamak (RH, TZ)</p> <p>tıç- (II) Tıkamak, kapamak (BM, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>tik- (VIII) Tıkamak (TZ)</p>	<p>tıgıv тыгыу E 1. Tıkamak 2. Kısırmak 3. Delikli bir şeyi kapamak 4. Harcamak, sarf etmek</p>
<p>dın Nefes, soluk (Kİ)</p> <p>tn (III) Nefes, soluk (TZ)</p>	<p>tin 1 тын DÜŞ 1. Soluk alma, nefes alma 2. Soluk, nefes</p>
<p>dınç Sakin, rahat, dinç (DM)</p> <p>tnç Sakin, rahat, dinç, zinde (Kİ)</p>	<p>tinis тыныс SIF 1. Sessiz, sakin, rahat 2. Gürültüsüz, kavgasız 3. Barış içinde</p>
<p>dırğak (I) Tırnak (DM)</p> <p>dırnaç Tırnak (Gİ, KF, RH)</p> <p>tırnaç Tırnak (BV, DM, İM, Kİ, MG, İN, RH, TA, TZ)</p>	<p>tırnaç тырнак İNS Tırnak</p>
<p>did- 1. Ditmek, tüylerini yolmak (Kİ, KFT) 2. Yün, pamuk vb. atmak (Kİ)</p>	<p>tıttıv тереу E 1. Tiftmek, ditmek 2. Bozmak, dağıtmak; parça parça etmek 3. Güzel bir iş yapmak, işini iyi yapmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

dīdār <i>Far.</i> Yüz, çehre (CC, GT)	didar дидар FARS İNS Yüz, surat, cemal
diken Diken (BV, Kİ) düken Diken (KFT) tekenek Diken (KK) tiken Diken (DM, GT, TA, TZ) tikenek Diken (Kİ, TA, TZ)	tiken тикэн ВІТ Diken
dikiçi Diken, dikici, terzi (KFT) tikiçi Dikici, terzi (TA) tikiçi Dikici, terzi (GT) tikiçi Dikici, terzi (KK)	tigivsi tereyce MES / EŞAN 1. Dikişçi, nakışçi 2. Terzi
dil- Bir şeyi uzun ve dar parçalara kesmek, dilimlemek (Kİ, TA) til- (II) Dilmek, dilimlere ayırmak, uzun ve dar parçalara ayırmak (TZ)	tiliv telay E Dilmek, dilim dilim etmek
dile- İstemek, dilemek (BM, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, MS, RH) tile- İstemek, dilemek (BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, RH, TZ)	tiliv 1 telay E 1. İstemek, dilemek 2. Amaç etmek, gaye etmek
dilek Murat, arzui dilek (Kİ) diley Murat, arzu, dilek (KF) tilek 1. İstek, dilek, murat (CC, GT, İM, KFT) 2. Dilencilik etme (TZ)	tilek telak DÜŞ 1. Dilek, istek; arzu 2. Temenni
dilençi Dilenci, dilenen (KF, Kİ) tilençi Dilenci (DM, GT, İM, Kİ, TZ)	tilensı 1 telance TOP Dilenci
dilim Dilim, parça (DM, İH) tilim Dilim, parça (CC)	tilim telim BES Dilim

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dilkü Tilki (Kİ)</p> <p>tilkü Tilki (BM, DM, İM, Kİ, TA)</p> <p>tülki Tilki (GT, TZ)</p> <p>tülkü Tilki (BV, CC, Kİ)</p>	<p>tölkö төлкө YAB 1.Tilki 2.Tilki derisinden dikilmiş 3.Hilekar, kurnaz</p>
<p>dilmaç Tercüman (TZ)</p> <p>talmaç Tercüman (BM)</p> <p>tilmaç Tercüman (CC, TZ)</p> <p>tilmaç Tercüman (İM, TZ)</p> <p>tolmaç Tercüman (BM, CC)</p>	<p>talmas талмас MES / EŞAN Tercüman, tilmaç</p> <p>tilmas тылмас MES / EŞAN Tercüman, tilmaç</p>
<p>dilsüz Dilsiz (KFT, MS)</p> <p>tilsiz Dilsiz, lâl (Kİ, TZ)</p> <p>tilsüz Dilsiz, lâl (KFT, RH)</p>	<p>tilhiz телhez SIF / EŞAN Dilsiz, konuşma engelli</p>
<p>dimağ Ar. Dimağ, beyin (BV, Gİ, GT, KF, RH)</p>	<p>dimağ димағ AR İNS / EŞAN Beyin, dimağ</p>
<p>din Ar. Din (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)</p>	<p>din 1 дин AR DİN Din</p>
<p>dındaş Ar.+T. Aynı dinden olan (İM)</p>	<p>dindeş диндәш DİN Aynı dinde olan kişiler</p>
<p>dinle- Dinlemek (GT, KFT)</p> <p>dünle- Dinlemek (BM)</p> <p>tiñla- Dinlemek (GT, İM)</p>	<p>tiñlav тыңлау E 1.Dinlemek, kulak vermek 2.Kulak misafiri olmak 3.Emre itaat etmek 4.Sözü yerine getirmek, söz dinlemek</p>
<p>dini Ar. Dine ait, dinle ilgili (İM)</p>	<p>dini дини AR SIF Dini, dinsel</p>
<p>dinil- Söylenmek, söylenilmek (KFT)</p>	<p>tiyiliv тиелеу E Denilmek, söylenmek</p>
<p>dinsiz Ar.+T. Dinsiz, kâfir (GT, KK, TZ)</p>	<p>dinhiz динhez SIF Dinsiz, inançsız</p>
<p>direk Direk, destek (BM, KF, Kİ, MS)</p> <p>tirek 1. Direk, destek (CC, İM, Kİ) 2. Ağaç (DM, GT)</p>	<p>tirek терәк MOB / EŞAN 1.Dayak, direk, destek, dayanak 2.Kızağın iki yanına çakılan direk, destek 3.Destek olan kişi ya da şey</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>diri Canlı, diri (Gİ, KF, KFT)</p> <p>tiri (I) Canlı, diri (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>tirig Canlı, diri (İM)</p>	<p>tīri tere SIF / ZIT 1. Diri, canlı, yaşayan 2. Açıkça görünen, belirgin, belli</p>
<p>diril- Dirilmek, canlanmak (KFT, TZ)</p> <p>tiri- Dirilmek, canlanmak, yaşamak (BM, Kİ)</p> <p>tirik- Dirilmek (BV)</p> <p>tiril- (I) Dirilmek, canlanmak, yaşamak (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>tīriliv tereley E 1. Dirilmek, canlanmak 2. Coşmak, şevklenmek</p>
<p>dirsek Dirsek (Gİ, İN, KF, KFT, MS)</p> <p>tirsek Dirsek (BV, DM, İN, KK, MG, TA, TZ)</p>	<p>tīrhek tephək İNS / EŞAN 1. Dirsek 2. Kızağın iki yanına çakılan direk</p>
<p>diş (I) Diş (Gİ, KF, KFT, RH, TZ)</p> <p>tiş Diş (BV, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, RH, TZ)</p>	<p>tīş 1 tesh İNS 1. Diş 2. Çeşitli aletlerde ya da teknik parçalardaki diş</p>
<p>dişi Dişi, kadın (Gİ, KF, KFT)</p> <p>tişi Dişi, her canlının dişisi (BV, CC, İM, Kİ, KK, TA)</p>	<p>tīşi tesh SIF / EŞAN Dişi, dişi cinsiyetli</p>
<p>ditre- Titremek (Gİ, İN, KF, Kİ)</p> <p>titre- Titremek (BV, CC, GT, İN, MG, TZ)</p>	<p>tītrev tetrəy E 1. Titremek 2. Sallanmak, sarsılmak 3. Ürpemek, korkmak</p>
<p>dīvāne Far. Deli, mezcup, divane (GT)</p>	<p>dīvāna диуана FARS SIF Divane, deli; akli olmayan</p>
<p>dīvār Far. Duvar (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, TA)</p> <p>duvar Far. Duvar (DM, Kİ)</p> <p>tuvar (II) Far. Duvar (TZ)</p> <p>tuvar Far. Duvar (KK)</p>	<p>dīvar дивар İNŞA / EŞAN Duvar</p> <p>dīvar диуар FARS İNŞA 1. Duvar 2. Hayattaki engel ve zorluklar</p>
<p>diyānet Ar. Dindarlık, dine bağlılık (GT, İM)</p>	<p>dīyenet диянэт AR DİN Dine çok bağlılık</p>

Tablo: 2.1. (devam)

diyār <i>Ar.</i> Memleket, diyar (GT, İM)	diyār дияр AR HÜK / EŞAN Ülke, memleket; toprak
diyil- Söylenilmek (İM)	tiyiliv тиелеу E Denilmek, söylenmek
diz Diz (DM, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, RH) tiz Diz (BV, CC, İM, İN, Kİ, KK, MG, RH, MG, TZ) tizgi Diz (CC)	tiz тез İNS / EŞAN Diz
do- Doğmak, dünyaya gelmek (Kİ) doğ- Doğmak, dünyaya gelmek (Gİ, KF, KFT, Kİ, TZ) toğ- (I) 1. Doğmak, dünyaya gelmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ) 2. Yaratılmak (CC) tov- Doğmak, dünyaya gelmek (CC) tuv- (I) Doğmak, dünyaya gelmek (CC)	tiviv тыуыу E 1. Doğmak, dünyaya gelmek 2. Görünmek, başlamak 3. Ufuktan görünmek, çıkmak
dobuq Topuk (KF) dopuq Topuk (Gİ, KFT) tapuq Topuk (MS) tobuq Topuk (DM, KK, TA) topuq Topuk, ayak topuğu (BV, DM, GT, İM, Kİ, MG, TZ)	tubiq 2 тубык İNS Ayak topuğu, topuk
dogri Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KF, KFT, MS) dogru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KFT, MS) toğri Doğru, yanlış olmayan (Gİ, GT, İN, KF, MG, TZ) toğru 1. Doğru, yanlış olmayan (CC, Gİ, İM, MG, TA) 2. Doğru, düz, eğri olmayan (İN, Kİ) tori Doğru, yanlış olmayan (TZ)	toğro тоғро SIF İyi niyetli, saf yürekli, doğru, dürüst tuğri туғры SIF 1. Doğru, düz 2. Direkt, doğrudan doğruya 3. Dürüst, hakiki, doğru 4. Hatasız 5. Adil 6. Sadık

Tablo: 2.1. (devam)

<p>doğur- Doğurmak, dünyaya getirmek (BM, Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>foğur- Doğurmak, dünyaya getirmek (BV, CC, GT, İM, MG, TA, TZ)</p> <p>tovur- Doğurmak, dünyaya getirmek (TZ)</p> <p>tuvur- Doğurmak, dünyaya getirmek (CC)</p>	<p>tvzıriv тызырыу E Doğurmak, dünyaya getirmek</p>
<p>doқи- (II) Dokumak, örmek (TA)</p> <p>toғu- Dokumak, örmek (CC)</p> <p>toқи (I) Dokumak, örmek (GT, Kİ)</p> <p>toқu- Dokumak, örmek (İM)</p> <p>foқu- Dokumak, örmek (TZ)</p>	<p>tuқiv 1 туқыу E 1.Kumaş dokumak, işlemek 2.Örmek 3.Meydana getirmek</p>
<p>doқız Dokuz (sayı) (KF)</p> <p>doқuz Dokuz (sayı) (Gİ)</p> <p>taқuz Dokuz (sayı) (DM, TZ)</p> <p>toғuz Dokuz (sayı) (BM)</p> <p>toққuz Dokuz (sayı) (BM)</p> <p>toқuz Dokuz (sayı) (BM, BV, GT, İM, İN, MG, MS)</p> <p>foқuz Dokuz (sayı) (KK, TA)</p>	<p>tuғız туғыз SAYI Dokuz</p>
<p>doқмақ Tokmak (TZ)</p> <p>toқмақ Tokmak (BV, CC)</p>	<p>tuқмақ 1 туқмақ MOB 1.Tokmak 2.Atın alnına takılan demir 3.Duvar saatindeki sarkaç ağırlık</p>
<p>doldur- Doldurmak (İN)</p> <p>doltur- Doldurmak (İN)</p> <p>toldır- Doldurmak (TZ)</p> <p>foıldur- Doldurmak (BM, GT, İN)</p> <p>tołtur- Doldurmak (BV, CC, İM, İN, MG)</p>	<p>tultıriv тултырыу E 1.Doldurmak 2.Kaplamak 3.Yığmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dolu Dolu (Gİ, KF)</p> <p>tolı Dolu, dolu olan (GT, Kİ, TZ)</p> <p>tolu (I) Dolu, dolmuş olan (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF)</p> <p>toluğ Dolu, dolmuş olan (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>tolı тулы SIF / EŞAN 1.Dolu 2.Tam, bütün, eksiksiz 3.Dolgun</p>
<p>don (I) Elbise (DM)</p> <p>ton Kıyafet, elbise (CC, GT, İH, İM, KFT, Kİ, MG, TZ)</p> <p>ton Kıyafet, elbise (KK, TA)</p>	<p>tun тун GİY 1. Manto, palto, kürk 2. Hayvan kürkü 3. Elbise, kıyafet</p>
<p>dost Far. Dost, arkadaş (BM, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, TA, TZ)</p> <p>doşt Far. Dost, arkadaş (KK)</p>	<p>duş дуş FARS TOP / EŞAN Dost, arkadaş</p>
<p>dostlaş- Far.+T. Dost olmak (TA)</p>	<p>duşlaşuv душлашыу E Dost olmak, arkadaş olmak</p>
<p>dostluk Far.+T. Dostluk, arkadaşlık (GT, KFT)</p>	<p>duşlık дуşлык DEĞ Dostluk, arkadaşlık</p>
<p>doynaқ Hayvan tırnağı (KFT)</p> <p>toynaқ Hayvan tırnağı, hayvan ayağı (BV, İH, İM)</p> <p>toynaқ Hayvan tırnağı, hayvan ayağı (TA)</p> <p>tunyaқ Hayvanın tırnağı (TZ)</p> <p>tuyaқ Hayvan tırnağı, hayvan ayağı (BV, Kİ, MG)</p> <p>tuynaқ Hayvan tırnağı, hayvan ayağı (Kİ, TZ)</p>	<p>toyaқ тояк EVC 1.Hayvanlarda ayak ucunu kaplayan kalın tırnak, toynak 2.Kızağın gövdesi ile kızaklarını birleştiren kısa tahta 3.Kadın takılarında uçlarına para takılarak yapılan kordon</p>
<p>doz Toz (BM, KF, TA)</p> <p>toz (I) Toz (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TZ)</p> <p>toz Toz (KK)</p>	<p>tuзан тузан DÜN 1.Toz 2.Çamur, kir</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dög- Dövmek, ezmek (RH, TA, TZ)</p> <p>tög- Dövmek, vurmak, ezmek (BV, GT, TZ)</p> <p>töv- Vurmak, dövmek, ezmek (Kİ)</p> <p>töy- Dövmek, vurmak, ezmek (TZ)</p>	<p>töyöv 1 төйөү E 1.Sert bir cisimle vurmak, ezmek, döğmek 2.Tepelemek 3.Üst üste yemek</p>
<p>dögül- Ezilmek, dövülmek (RH)</p>	<p>töyölöv 1 төйөлөү E 1.Sert bir şeyle vurulmak 2.Ezilmek, dövülmek 3.Parçalanmak 4.Vurulmak, tepelenmek</p>
<p>dök- Dökmek (Gİ, KF, KFT, Kİ, MS, RH)</p> <p>tök- (I) Dökmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, RH)</p>	<p>tügiv түгөү E 1.Dökmek, akıtmak 2.Dağıtmak, saçmak 3.Kan, ter ya da gözyaşı akıtmak 4.Sarfetmek, harcamak 5.Paylaşmak</p>
<p>dökil- Dökülmek (Gİ)</p> <p>dökül- Dökülmek (KF)</p> <p>tögül- (II) Dökülmek, akmak (CC)</p> <p>tökel- Dökülmek, akmak (BM)</p> <p>tökül- Dökülmek, akmak (GT)</p>	<p>tügiliv түгөлөү E 1.Dökülmek, akıtılmak 2.Dağıtırmak, saçtırmak 3.Kan, ter, gözyaşı akıtılmak</p>
<p>dön- Dönmek, geri gelmek (KFT, Kİ, TA)</p> <p>tön- 1. Dönmek (BV, CC, GT, İM, TZ) 2. Ters çevrilmek (CC) 3. Bir istikamete çevrilmek (GT) 4. Değişmek (İM)</p>	<p>düniv дүнөү E Dönmek, çevirmek; vazgeçmek, geri çevirmek</p>
<p>dönder- Döndürmek, çevirmek (Gİ, KF, MS)</p> <p>töndür- Döndürmek, çevirmek (İM)</p>	<p>dündiriv дүндөрөү E Döndürmek, çevirtmek; vazgeçirmek, geri çevirmek</p> <p>tünteriv түнтөрөү E 1.Düşürmek, yıktırmak; belirli bir zamanı geçirmek 2.Alt üst etmek, döndürmek 3.Yamultmak 4.Yerine getirmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dörd Dört (sayı) (KF)</p> <p>dört Dört (sayı) (CC, DM, Gİ, GT, İN, KF, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p> <p>dörüd Dört (sayı) (KFT)</p> <p>dörüt Dört (sayı) (KFT)</p> <p>tört Dört (sayı) (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, MG)</p> <p>türt Dört (sayı) (İN)</p>	<p>dürt дүрт SAYI Dört</p>
<p>dördünçi Dördüncü (KFT)</p> <p>dördünçü Dördüncü (RH, İN)</p>	<p>dürtinsı дүртенсе SAYI Dördüncü</p>
<p>dörtkül Dört köşeli, dörtgen (İN, TZ)</p> <p>törkül Dört köşeli, dörtgen (CC)</p> <p>törtgöl Dört köşeli, dörtgen (BV)</p> <p>törtkil Dört köşeli, dörtgen (İM)</p> <p>törtkül Dört köşeli, dörtgen (CC)</p>	<p>dürtkıl дүрткел SIF Dörtgen, kare</p>
<p>dös Göğüs, döş, kaburga altı (TA)</p> <p>döş Göğüs, döş, kaburga altı (RH)</p> <p>töş Döş, göğüs, kaburga altı (BV, CC, Kİ, TZ)</p>	<p>tüş 1 түш İNS Göğüs, bağır, döş</p>
<p>döse- Döşemek, yaymak (Gİ, Kİ, MS)</p> <p>töse- Döşemek, yaymak (BM, İM, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>tüşev түшәү E 1.Döşemek, sermek, yaymak 2.Fazla öldürmek, çokça kırmak</p>
<p>döşek Döşek, yatak (Gİ, KF, KFT)</p> <p>töşek Döşek, yatak (CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>tüşek түшәк EV / EŞAN Döşek, yatak</p>
<p>döşen- Döşenmek (MS)</p> <p>töşen- Döşenmek, yayılmak (İM, KK, TZ)</p>	<p>tüşeniv түшәнев E Döşenmek, döşek serilmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>döz- Sabretmek, katlanmak, tahammül gösterme (Kİ, TA)</p> <p>düz- (II) Sabretmek (TA)</p> <p>töz- (II) Sabır ve tahammül göstermek, dayanmak, katlanmak (GT, Kİ, MG)</p>	<p>tüziv түзөү E / EŞAN Sabretmek, dayanmak, tahammül etmek, katlanmak</p>
<p>drust Far. Dürüst, doğru (CC)</p> <p>durust Far. Doğru, sağlam (CC)</p> <p>dürüst Far. Doğru, sağlam (BV, GT, İN, RH)</p>	<p>dörös дөрөс FARS SIF Doğru, dürüst, gerçek</p>
<p>du‘ā Ar. Dua, yakarış, niyaz (Gİ, GT, KF, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>doğa доға AR DİN Dua</p>
<p>đudağ Dudak (KK)</p> <p>dudağ Dudak (BV, GT, İM, İN, KFT, RH, TA, TZ)</p> <p>today Dudak (CC)</p> <p>total Dudak (CC)</p> <p>tudak Dudak (DM)</p> <p>tutağ Dudak (RH)</p> <p>tutağ Dudak (Kİ)</p>	<p>dudağ дудак TÜ İNS Dudak</p>
<p>dumşaq Kuşun gagası (TA)</p> <p>dumşuq Kuşun gagası (DM)</p> <p>tomşuq Kuşun gagası (TZ)</p>	<p>tomşoq томшоқ KÜM Gaga</p>
<p>duna İki yaşındaki sığır, dana (TZ)</p> <p>tana Dana (BM, DM, İM, Kİ, TZ)</p> <p>şana (I) Dana (DM, KK, TA)</p>	<p>tana тана EVC / EŞAN Dana</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dur- (I) Durmak, sabit olmak (BM, BV, Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>tur- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (İM)</p> <p>ður- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (BM, BV, CC, GT, Kİ, MG, TA, TZ)</p>	<p>torov topoy E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak
<p>dur- (II) Ayağa kalkmak (BM, Gİ, KF)</p> <p>ður- (II) Ayağa kalkmak (BM, GT, İM, KK, TA)</p>	<p>torov topoy E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak
<p>durğay Serçe gibi küçük kuş, tongar kuşu (BM)</p> <p>turğay Serçe gibi küçük kuş, tongar kuşu (BV, İH)</p>	<p>turğay турғай YAB Tarla serçesi, toygar</p>
<p>durğur- (II) Ayağa kaldırmak (KF)</p> <p>durğuz- (III) Ayağa kaldırmak (KF)</p> <p>turğur- Ayağa kaldırmak, dikeltmek (BM)</p> <p>turğuz- (II) Ayağa kaldırmak, dikeltmek (Kİ, TZ)</p> <p>ðurğuz- Ayağa kaldırmak, dikeltmek (KK)</p>	<p>torğozov topғozoy E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ayağa kaldırmak 2. Dik hale getirmek, dineltmek 3. İşler hale getirmek, tamir etmek
<p>durustlıq <i>FAr. +T.</i> Doğruluk (İM)</p> <p>durustluq <i>FAr. +T.</i> Doğruluk (İM)</p>	<p>döröslök дөрөслөк DEĞ Doğruluk, dürüstlük</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dut- 1. Tutmak (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (Gİ) tut- (I) 1. Tutmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İN, KF, MG, RH, TZ) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (GT) 3. Bir şeyi salıvermek üzere tutmak (İM) 4. Dokunmak, el ile tutmak (İM) 5. Yakalamak (İM, MG) ıtut- Tutmak (TA) ıtıt- Tutmak (KK)</p>	<p>totov totoy E 1. Tutmak, kavramak 2. Durdurmak 3. Duraklatmak 4. Taksi tutmak 5. Alıkoymak 6. Yakalamak 7. Tutuklamak 8. Hakim olmak, elinde bulundurmak 9. Kiralamak 10. Bir yeri işgal etmek, makamı işgal etmek</p>
<p>dutam Tutam, avuç dolusu (İN) tutam Tutam, avuç dolusu (BM, İM, Kİ)</p>	<p>totam totam BİL 1. Tutam (ölçü) 2. Bir avuç 3. Demet</p>
<p>dutıl- Tutulmak (KFT) dutul- Tutulmak (BM, BV, KFT) tutul- (I) 1. Tutulmak, ele geçirilmek (BV, GT, İH, İM, Kİ, RH, TZ) 2. Bağlanmak (RH)</p>	<p>totolov totoloy E 1. Tutulmak 2. Engellenmek, durdurulmak 3. Yakalanmak 4. Yararlanılmak 5. Kendine hakim olmak</p>
<p>dutın- Tutunmak (KFT)</p>	<p>totonov totonoy E 1. Tutunmak 2. El ele tutuşmak 3. Bir işe girişmek, bir işe başlamak</p>
<p>duttur- Tutturmak (RH)</p>	<p>tottorov tottoroy E 1. Tutturmak 2. Değdirmek</p>
<p>dutıl- Tutulmak (KFT) dutul- Tutulmak (BM, BV, KFT) tutul- (I) 1. Tutulmak, ele geçirilmek (BV, GT, İH, İM, Kİ, RH, TZ) 2. Bağlanmak (RH)</p>	<p>totolov totoloy E 1. Tutulmak 2. Engellenmek, durdurulmak 3. Yakalanmak 4. Yararlanılmak 5. Kendine hakim olmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dutuş- Tutuşmak (RH) tutuş- (I) Tutuşmak, karşılıklı tutmak, dolaşmak (BV, GT)</p>	<p>totoşov тотошой E 1. Birlikte ya da karşılıklı tutmak 2. Birlikte açığa çıkarmak, ifşa etmek 3. Birlikte ele geçirmek 4. Bir şeylerin tesirine bırakmak</p>
<p>duz Tuz (DM, KFT) tuz Tuz (BM, BV, CC, DM, GT, İM, KFT, Kİ, RH, TZ) tuз Tuz (BM, BV, CC, DM, GT, İM, KFT, Kİ, RH, TA, TZ)</p>	<p>tož toз BES Tuz</p>
<p>duzla- Tuz vermek, tuzlamak (BM) tuzla- Tuz vermek, tuzlamak (CC, Kİ)</p>	<p>tožlav тозлай E 1. Tuzlamak, tuz katmak, tuz eklemek 2. Akıldan çıkmak; unutmak</p>
<p>duzlu Tuzlu (KFT) tuzlı Tuzlu (BV, DM, İM) tuзlı Tuzlu (DM) tuzlu Tuzlu (İM, Kİ) tuзлу Tuzlu (DM)</p>	<p>tožlo тозло SIF Tuzlu, tuz katılmış</p>
<p>düğ- Düğümlemek (İH, Kİ)</p>	<p>töyöv 2 төйөү E 1. Düğüm yapmak, düğümlemek, düğüm atmak 2. Çıkınlamak</p>
<p>düğün (I) Düğüm (Kİ, TZ) tüyün Düğüm (TZ)</p>	<p>töyөн төйөн GIY 1. Düğüm 2. Bohça</p>
<p>dükān Ar. Dükkân (GT, KFT) dükkān Ar. Dükkân (İM) tuğan Ar. Dükkân (CC)</p>	<p>döken дөкән AR ŞEH Dükkan, mağaza</p>
<p>dükel Hep, bütün (Kİ) tügel Mükemmel, tam, tamam (CC) tükel Mükemmel, tam, tamam (CC)</p>	<p>tögel төгәл ZARF / EŞAN Sayı bakımından tam, tamı tamına</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>düken- (I) Tükenmek, bitmek, sona ermek (Gİ, KF, KFT, Kİ, MS)</p> <p>tügen- Tükenmek, bitmek, sona ermek (CC)</p> <p>tüken- (I) Tükenmek, bitmek, sona ermek (BM, BV, DM, Gİ, GT, İM, Kİ, KK, MG)</p>	<p>tökeniñ төкәнеү E / EŞAN Tükenmek, sona dayanmak; bitmek</p> <p>tögeniñ төгәнеү E 1. Tükenmek, bitmek 2. Yok olmak</p>
<p>düket- Tüketmek, bitirmek (Gİ, KF)</p> <p>tüket- Tüketmek, bitirmek (Gİ, GT, MG, TZ)</p>	<p>töketiñ төкәтеү E 1. Tüketmek, sona dayandırmak; bitirmek 2. Dayandırmak, bitıştirmek</p>
<p>dün (I) Gece (Gİ, KF, Kİ)</p> <p>tün 1. Dün, dünün gecesi (BM, BV, Kİ) 2. Akşam, gece (CC, GT, İM, KK, TA, TZ)</p> <p>tüne Dün, dünün gecesi (CC, TZ)</p>	<p>tön төн DÜN 1. Gece 2. Kuzey</p>
<p>dünyā Ar. Dünya (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, KFT, MS)</p> <p>dünye Ar. Dünya (CC, GT, KFT)</p> <p>dünyi Ar. Dünya (GT)</p>	<p>donya донъя AR DÜN 1. Dünya, cihan 2. Canlı doğasının farklı bir alanı</p>
<p>dünyevī Ar. Dünya ile ilgili (İM)</p>	<p>donyavi донъяуи AR SIF Dünyevi, dünyaya ait</p>
<p>dür- Dürmek (KFT)</p> <p>tür- Dürmek (GT)</p>	<p>töröñ төрөү E / EŞAN 1. Dürmek, sarmak, bürmek, bürümek 2. Sıkıca giydirmek</p>
<p>dürlü Çeşitli, türlü (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH)</p> <p>türli Türlü, çeşitli (GT)</p> <p>türlü (I) Türlü, çeşitli (GT, İM, Kİ, İN, RH)</p> <p>türlüg Türlü, çeşitli (BV, İM, MG)</p>	<p>törlö төрлө SIF 1. Türlü, çeşitli 2. Her türlü, türlü türlü</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>dürt- (I) Dürtmek (Kİ, TA)</p> <p>dürüt- (II) Dürtmek (KFT)</p> <p>türt- Dürtmek (İM)</p>	<p>törtöv төртөү E 1.Dürtmek 2.Kalem ya da sivri uçlu bir nesne ile iz koymak, nokta koymak 3.İtekleme, iterek kendinden uzaklaştırmak 4.Rüşvet vermek, işini halletmek için gizlice bir şeyler vermek</p>
<p>düş (I) Öğle, öğle vakti (TA)</p> <p>tüş (I) Öğle, öğle vakti (CC, İM)</p>	<p>töş 2 төш DÜN Gün ortası, öğlen vakti</p>
<p>düş (II) Düş, rüya (Kİ, KF)</p> <p>tüş (II) Düş, rüya (GT, TZ)</p>	<p>töş 1 төш SOYT 1. Düş, rüya 2. Hayal 3. Gerçek olmayan</p>
<p>düş- (I) Düşmek (BM, Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH)</p> <p>tüş- (I) Düşmek (BV, CC, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p>	<p>töşöv төшөү E 1.İnmek, düşmek 2.Suyla sürüklenmek 3.Yıkılmak 4.Konmak 5.Damlamak 6.Kopmak 7.Peyda olmak, hasıl olmak 8.Fotoğraf çekilmek 9.Girişmek, başlamak</p>
<p>düşenbeh Far. Pazartesi (BM)</p> <p>tuşanbe Far. Pazartesi (CC)</p>	<p>düşembī дүшәмбе FARS DÜN Pazartesi</p>
<p>düşmān Far. Düşman (BM, CC, DM, Gİ, İH, İN, KF, KFT)</p> <p>düşmen Far. Düşman (BM, CC, DM, Gİ, İH, KF, KFT)</p> <p>tuşman Far. Düşman (CC, TZ)</p> <p>tüşman Far. Düşman (CC)</p>	<p>doşman дошман FARS TOP Düşman, hasım</p>
<p>düşmānlıq Far.+T. Düşmanlık (Gİ, İM, KF)</p> <p>düşmenlik Far.+T. Düşmanlık (GT)</p>	<p>doşmanlıq дошманлык DEĞ Düşmanlık, hasımlık</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>düşür- (I) Düşürmek (Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>düşür- (II) İndirmek, inzal etmek (KFT, MS)</p> <p>tüşür- Düşürmek (BV, CC, GT, İM)</p>	<p>töşöröv төшөрөү E 1.Düşürmek, indirmek 2.İletmek, ulaştırmak 3.Kaplamak, yerleştirmek 4.Elinden kaçırmak 5.Yumruk atmak 6.Azletmek, idareden düşürmek 7.İşe başlatmak 8.Esir olarak ele geçirmek, esir düşürmek 9.Resim çizmek</p>
<p>düşür- (II) İndirmek, inzal etmek (KFT, MS)</p>	<p>töşöröv төшөрөү E 1.Düşürmek, indirmek 2.İletmek, ulaştırmak 3.Kaplamak, yerleştirmek 4.Elinden kaçırmak 5.Yumruk atmak 6.Azletmek, idareden düşürmek 7.İşe başlatmak 8.Esir olarak ele geçirmek, esir düşürmek 9.Resim çizmek</p>
<p>dütün Duman (Gİ, KF, Kİ)</p> <p>tütün (I) Duman (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, TZ)</p>	<p>tötön төтөн DÜN 1.Duman 2.Tüten is</p>
<p>düz Düz, doğru (KF, Kİ, İN, RH)</p> <p>tüz Düz, doğru (BV, CC, GT, KFT, MG, RH)</p>	<p>töz 1 төз SIF / ZIT 1.Düz, eğri olmayan 2.Pürüzsüz 3.Dik, doğru 4.Doğru konuşan, namuslu</p>
<p>düzel- Düzelmek (Kİ)</p> <p>tüzel- Düzelmek (BV, GT, Kİ, KK, TZ)</p> <p>tüzen- Düzelmek (TZ)</p>	<p>tözeliв төзөлөү E 1.Düzelmek, iyileşmek 2.Huzur bulmak</p>
<p>tüzet- (I) 1. Düzeltmek (TZ) 2. Sıralanmak, saf tutmak (TA)</p> <p>tüznet- Düzeltmek (CC)</p> <p>tüzüt- Düzeltmek (MG)</p> <p>düzelid- Düzeltmek (KFT)</p> <p>düzet- Düzeltmek (BM, Gİ)</p>	<p>tözetiв төзөтөү E 1.Düzgün hale getirmek 2.Düzeltmek, onarmak 3.İyileştirmek, şifa buldurmak</p> <p>tözötöv төзөтөү E / EŞAN 1.Düzleştirmek, düzeltmek 2.Doğrultmak, pürüzsüzleştirmek 3.Yararlı hale getirmek 4.Ayarlamak, düzenlemek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

ebed <i>Ar.</i> Ebet, sonsuzluk (GT, KFT)	abad абад AR SOYT Ebed, sonsuz
ebeden (I) <i>Ar.</i> Devamlı, sürekli (İM, KFT)	abdan абдан B Bütünüyle, tamamen ebden эбдэн AR ZARF / EŞAN Büsbütün, tamamiyle, tamamen
ebedī <i>Ar.</i> Sonsuz, sonu olmayan gelecek zaman (Gİ, KF)	ebedi эбеди AR SIF Ebedi, sonsuz
ebrār <i>Ar.</i> Hayır ve takva sahipleri, iyiler (GT, KF)	ebrar эбраp AR TOP 1. Hayır sahipleri; dindarlar 2. Özü sözü doğru olanlar, iyiler
ebyāz <i>Ar.</i> Çok beyaz, fazlasıyla beyaz (RH)	ebyez эбйэз AR RENK Beyaz, en beyaz
ecel (I) <i>Ar.</i> Ömrün sonu (BV, GT, İM)	ejel эжэл <i>ar. ism.</i> Ölüm vakti, ölüm, ecel
eç <i>Far.</i> Hiç (CC) heç <i>Far.</i> Hiç (CC) hīç <i>Far.</i> Hiç (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, MG, RH) hiş <i>Far.</i> Hiç (DM, TZ)	his һис FARS B Hiç, hiçbir şekilde
eçek Eşek (TZ) eşek Eşek (BV, CC, KFT, Kİ, KK, TA, TZ) işek (II) Eşek (BV, GT, İM) yeşek Eşek (DM)	işek ишэк EVC 1. Eşek, merkep 2. Akılsız kişi
edā <i>Ar.</i> Ödeme, yerine getirme (Gİ, GT, İM, KF)	eda эда AR DÜŞ eda it-: Ödemek, yerine getirmek, eda etmek
edebli <i>Ar.+T.</i> Edepli, terbiyeli (RH)	ezerli ээпле SIF Edepli, hayalî, güzel âdetli
edepsiz <i>Ar.+T.</i> Edepsiz, terbiyesiz (GT)	ezerhiz ээпһез SIF Edepsiz, hayasız
edepsizlik <i>Ar.+T.</i> Edepsizlik (KFT)	ezerhizlik ээпһезлек DEĞ Edepsizlik, hayasızlık
efüş Islak, ıslanmış (İM) evüş Islak, yağ (İM)	yivış еуеш SIF Sulu, nemli, rutubetli, ıslak; sulanıp duran

Tablo: 2.1. (devam)

efüşlik Islaklık (İM) efüşlük Islaklık (İM) evüşlik Islaklık (İM) evüşlük Islaklık (İM)	yivışlik eğşlek KAV Nemlilik, ıslaklık, sululuk
ege Eğe, törpü (DM) egev Eğe, törpü (CC, TZ) ige (II) Eğe, törpü (KFT, MG) igegü Eğe (İM) igü Eğe, törpü (Kİ) yege Eğe, demirci eğesi (TA)	igen 2 игәү MOB Testere, eğe; törpü
eger Far. Eğer, şayet (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TZ)	eger әгәр FARS B 1. Eğer, şayet 2. Bir de..
egil- Eğilmek (Kİ, TZ) eyil- Eğilmek (TZ) igil- Eğilmek, meyletmek (GT, İM, MG)	iyiliv әйеләү E Eğilmek, bükülmek, kıvrılmak
egiz İkiz (CC) ekizek İkiz (GT) ikiz İkiz (KFT) ikkiz İkiz (TZ) yikiz (I) İkiz (TA)	igiz игез SIF İkiz
ek- 1. Ekin ekmek (BM, KFT, Kİ, KK, TA, TZ) 2. Tarlayı sürmek (İN) ik- Ekin ekmek (GT, İM)	igiv 1 игев E Ekmek, ekin yetiştirmek
ekber Ar. En büyük (İM)	ekber әкбәр AR SIF En büyük, büyük

Tablo: 2.1. (devam)

<p>eki İki (sayı) (CC, KF)</p> <p>ekki İki (sayı) (CC)</p> <p>iki İki (sayı) (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH)</p> <p>ikki İki (sayı) (BM, GT, TZ)</p> <p>yekki İki (sayı) (DM)</p> <p>yiki İki (sayı) (TA)</p>	<p>ікі іке SAYI İki</p>
<p>ekil- Ekilmek (KFT)</p>	<p>ігiлiв игелеу E Ekilmek</p>
<p>ekin Ekin, tahıl (BM, DM, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>ikin Ekin (İM)</p>	<p>ігiн иген TAR Ekin, tahıl</p>
<p>ekinçi (I) İkinci (CC)</p> <p>ikinçi (I) İkinci (BV, İN, KFT, Kİ, KK, MG, RH)</p>	<p>ікінсі икенсе SAYI 1. İkinci 2. Başka, diğer 3. Önümüzdeki, gelecekteki</p>
<p>ekinçi Çiftçi (DM, KFT, TA)</p> <p>ikinçi (II) Çiftçi (GT)</p>	<p>ігiнсі игенсе MES / EŞAN Çiftçi, ikinci</p>
<p>ekinlik Tarla (KFT)</p>	<p>ігiнлік игенлек TAR Ekin ekilen yer; tarla</p>
<p>el (III) 1. Millet (CC) 2. Memleket, ülke (CC)</p> <p>il (III) İl, memleket, şehir (GT, İM, KFT, Kİ, MG)</p>	<p>il 1 ил HÜK / EŞAN Ülke, devlet, memleket; vatan; halk</p>
<p>elbet Ar. Elbette, kesinlikle (CC, İN)</p> <p>elbetde Ar. Elbette, kesinlikle (KFT)</p> <p>elbette Ar. Elbette, kesinlikle (BV, Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>elbette элбэттэ AR B / EŞAN Elbette, tabii ki, hiç şüphesiz</p>
<p>elçi 1. Elçi (CC, DM, TZ) 2. Haberci, postacı, müjdecisi (CC)</p> <p>ilçi Elçi (Kİ, TA, TZ)</p>	<p>ilsі илсе HÜK / EŞAN Elçi</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ele- Elemek (Kİ, TA, TZ)</p> <p>ile- Elemek (BV)</p>	<p>ілев 1 иләү Е 1. Elemek, elekten geçirmek 2. Vurmak, çat pat vurmak</p>
<p>elek Elemeye mahsus alet, elek, süzgeç (CC, Kİ, TA, TZ)</p> <p>ilek (I) Elek, un vb. elemeye yarayan alet (BV)</p> <p>yelek (I) Elek, kalbur (DM)</p>	<p>ілек иләк МОВ Elek</p>
<p>elen- Elenmek (KFT, Kİ)</p>	<p>іленің 1 иләнеү Е / ЕҘАН Elenmek, elekten geçirilmek</p>
<p>elf <i>Ar.</i> Arap alfabesinin ilk harfi (GT)</p> <p>elif <i>Ar.</i> Arap alfabesinin ilk harfi (GT, İM)</p>	<p>elif 2 әлиф AR DİL / ЕҘАН “Elif” harfi</p>
<p>el-ḥamdü <i>Ar.</i> Fatıha suresi (GT)</p>	<p>elḥem әлхәм AR DİN / ЕҘАН Fatıha sūresi</p>
<p>el-ḥamdülillāhi <i>Ar.</i> “Allah’a hamd olsun, çok şükür” anlamında bir söz (GT, İM)</p>	<p>elḥemdililla әлхәмдилилла AR DİN Elhamdülillah</p>
<p>ellig Elli (sayı) (İM)</p> <p>elli Elli (sayı) (BM, Gİ, KF, Kİ, KK, TA, RH, TZ)</p> <p>ellig Elli (sayı) (BV)</p> <p>ilig Elli (sayı) (İM, MS)</p> <p>illi (I) Elli (sayı) (GT, İM)</p> <p>illig Elli (sayı) (MG)</p> <p>yelli Elli (sayı) (DM)</p>	<p>ілі илле SAYI Elli</p>
<p>elik Ceylan (Kİ)</p>	<p>ілік илек YAB Karaca</p>
<p>elvān <i>Ar.</i> Renkli, rengârenk (GT)</p>	<p>elvan әлуан AR SIF Çok renkli; çok çeşitli</p>
<p>em- Emmek, süt emmek (İM, KFT, Kİ, TA, TZ)</p> <p>im- Emmek, süt emmek (TZ)</p>	<p>імiң имеү Е Emmek, süt emmek; ağza alıp çekmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>emçek 1. Meme (BV, DM, İM, İN, Kİ, KK, TA, TZ) 2. Meme başı (CC)</p> <p>imçek Meme (BV, TZ)</p>	<p>imsek имсәк İNS / EŞAN Kadınların göğüslerindeki süt bezleri</p>
<p>emdi Şimdi, derhâl, hemen (CC)</p> <p>imdi Şimdi, derhâl (CC, GT, İM, KFT, Kİ, MG, TA, TZ)</p> <p>indi Şimdi, derhâl (Kİ)</p>	<p>indī 1 инде ZARF Şimdi, şu anda, şu vakitte</p>
<p>emel Ar. Arzu, emel, ümit (Gİ, KF)</p>	<p>emel әмәл AR SOYT / EŞAN 1. Emel, gaye, amaç; çare, yol 2. Tedavi metotları, iyileştirme yolları 3. Geleceğe olan inanç, ümit</p>
<p>emgek (I) Istırap, acı, eziyet (CC, İM)</p> <p>imgek Eziyet, zahmet (GT, İM, MG)</p>	<p>imgek имгәк DEĞ 1. Eziyet, zahmet 2. Fazla sıkıntı veren, meşekatli kişi ya da hayvan</p>
<p>emīn Ar. Kendisine güvenilen, emniyet sahibi (Gİ, İN, KF, KFT)</p> <p>imīn Ar. Emin, kendisine güvenilen, emniyet sahibi, güvenilir (İM, KFT, MG)</p>	<p>imīn имен AR SIF 1. Emin, sakin, güvenilir 2. Sağ salim (zarf olarak)</p>
<p>emīr Ar. Emir, kumandan (GT)</p>	<p>emīr әмир AR HÜK Emir, yönetici</p>
<p>emiz- Emzirmek (İM)</p> <p>emüz- Emzirmek (KFT)</p>	<p>imīzīv имезевү E Emdirmek, emzirmek</p>
<p>emr (I) Ar. Buyruk, emir (Gİ, GT, KF)</p>	<p>emīr әмер AR HÜK 1. Kesin buyruk, emir 2. Allah'ın emri</p>
<p>en En (TZ)</p> <p>in (IV) En (KFT, Kİ, MG)</p> <p>iñ En (GT, İM)</p>	<p>iñ 2 иң KAV En, genişlik</p>
<p>eñ Kuvvetlendirme ön eki (CC)</p>	<p>iñ 3 иң B Anlamı güçlendirmek için kullanılır; en</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>en- İnmek (CC)</p> <p>in- (I) 1. İnmek (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, TA, RH) 2. Konaklamak (İM)</p>	<p>inĭv инеу E 1. İnmek, içine geçmek; girmek 2. Saplamak, batırmak 3. İş, hizmet veya tahsil için kabul edilmek, yerleşmek</p>
<p>enbiyā Nebiler, peygamberler (GT)</p>	<p>enbiye энбиә AR DİN / EŞAN Peygamber</p>
<p>eri- 1. Erimek (BV, Kİ, TZ) 2. Zayıflamak (Kİ)</p> <p>ir- Erimek (TZ)</p> <p>iri- Erimek (BV, CC, İM)</p>	<p>irĭv 1 иреу E Erimek, sıvı hale gelmek</p>
<p>erid- Eritmek (KFT)</p> <p>erit- Eritmek (BV)</p> <p>irit- Eritmek (BV)</p>	<p>irĭtĭv иретеу E Eritmek, sıvı hale getirmek</p>
<p>erin (II) Dudak</p> <p>irin (I) Dudak (BV, TZ)</p>	<p>irĭn ирен İNS / EŞAN Dudak</p>
<p>erişdür- Eriştirmek, ulaştırmak (Gİ, KF)</p>	<p>irĭştĭrĭv 1 ирештереу E Ulaştırmak, eriştirmek, ilettirmek</p>
<p>erkek Erkek (CC, Kİ, TA)</p> <p>irkek 1. Erkek (BV, Gİ, KF, KFT, RH, TZ) 2. Her canlının erkeği (KK)</p>	<p>irkek иркәк SIF 1. Erkek, erkek cinsiyetli 2. Genç erkek at</p>
<p>erlik Erlik, erkeklik (BV, CC)</p> <p>irlik Erkeklik, mertlik, yiğitlik (GT)</p>	<p>irlik ирлек KAV 1. Erkeklik 2. Yiğitlik, cesurluk</p>
<p>erte (IV) Seher vakti, sabah (CC)</p> <p>irte (III) Seher vakti, sabah vakti (İM, KFT, MS, TA, TZ)</p>	<p>irte 1 иртә DÜN Sabah</p>
<p>es (II) Ar. His, duygu (Kİ)</p> <p>ħiss Ar. His, duygu (İM)</p>	<p>ħis хис AR DÜŞ / EŞAN His, duygu</p>
<p>es- Rüzgâr esmek (BM, Gİ, İM, KF, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>işĭv исеу E Esmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

esās <i>Ar.</i> Asıl, temel (GT, KFT)	esas <i>əсac</i> AR SOYT Asıl, esas, temel
esen Sağ, salim (Kİ, TA)	işen <i>иçəи</i> SIF / ZIT 1. Esen, sağ, diri 2. Sağ selamet 3. Zararsız, ziyansız
esenlik Sağlık, esenlik (BM, TZ)	işenlik <i>иçəилек</i> KAV Sağlık, selametlik, esenlik
eşer (I) <i>Ar.</i> Eser, yapıt (BV)	eşer 1 <i>əçəp</i> AR DİL Eser
eşer (II) <i>Ar.</i> İz, nişan (GT, İM, KF, MG)	eşer 2 <i>əçəp</i> AR SOYT İz, belirti, işaret; eser
esir <i>Ar.</i> Esir, tutsak (Gİ, GT, KF)	esir <i>əсир</i> AR ORDU / EŞAN Esir
esir- Sarhoş olmak (CC, DM, İM, TZ) esri- Sarhoş olmak (DM, KFT, Kİ) esrü- Sarhoş olmak (DM) isrü- Sarhoş olmak (GT)	işiriv <i>иçерев</i> E Sarhoş olmak
esirge- Merhamet etmek, acımak (CC, Gİ, İM, KF, TZ)	işirgev <i>иçергев</i> E Esirgemek, şefkat göstermek; acımak
esirik Sarhoş (İM) esrik Sarhoş (Gİ, İM, KF, KK, TZ) esrük Sarhoş olmak (DM) isrük Sarhoş (GT)	işirik SIF / EŞAN Sarhoş, kör kütük sarhoş, zir zurna sarhoş
eski Eski (CC, İM, Kİ, KK, MG, RH, TZ) iski Eski, yeni olmayan (BV, GT, İM, MG)	işki 1 <i>иске</i> SIF / ZIT Eski, yeni olmayan
eskir- Eskimek (TZ)	işkiriv <i>искерев</i> E 1. Eskimek, uzun süre kullanmak 2. Niteliği bozulmak 3. Zamanın ihtiyaçlarına cevap vermemek
esne- Esnemek (CC, TA, TZ) isne- Esnemek (Gİ, İM, KF, KK)	işnev <i>иçнəv</i> E / EŞAN Esnemek

Tablo: 2.1. (devam)

esrid- Sarhoş etmek (KFT) isrüt- Sarhoş etmek (GT)	işirtiv işerrey E Sarhoş etmek, sarhoş hale getirmek
eş (I) İş (KFT) iş (I) İş (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TA, TZ) yeş İş (DM)	İş эш DÜŞ İş, hizmet
eşik Kapı (CC) işik Eşik, kapı (GT, İM, KFT, Kİ, KK, MS, TA, TZ)	işik ишек İNŞA Kapı, giriş
eşit- İşitmek, duymak (CC) işid- İşitmek, duymak (Gİ, KFT) işit- İşitmek, duymak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MS, TA, TZ) yeşit- İşitmek (DM)	işitiv ишереу E 1. İşitmek, duymak 2. Dinlemek 3. Haber almak, haberdar olmak
eşittir- İşittirmek (CC) işiddür- İşittirmek, duyurmak (KF, KFT) işittir- İşittirmek, duyurmak (Kİ)	işittiriv ишеттереу E 1. İşittirmek, duyurmak 2. Dışardan bir haberi duyurmak
eşyā Ar. Eşya, mevcut olan şeyler (GT)	eşye эшйә AR KAV / EŞAN Şey; eşya, şeyler
et Et (BM, CC, DM, İN, KF, KFT, KK, RH, TA, TZ) it (II) Et (BV, GT, İM, MG)	it ит BES Et
etçi Kasap (TA, TZ) yetçi Kasap (DM)	itsi итсе MES Etçi, kasap, et satan
etek (II) Etek (Gİ, GT, KF, Kİ, TA, TZ) itek Etek (GT, İM, MG) yetek Etek (DM)	itek итәк GİY 1. Etek 2. Bayan gömleğinin ucuna katlanıp dikilen dar kısım 3. Dağın, tepenin eteği

Tablo: 2.1. (devam)

<p>etik Mesh, çizme (CC, Kİ)</p> <p>etük Mesh, çizme (CC, TA)</p> <p>itük (I) Mesh, çizme (MG)</p>	<p>itık итек GİY Çizme</p>
<p>etikçi Çizmeci (CC)</p>	<p>itiksı итексе MES Çizmeci, çizme yapan kişi; deri ayakkabı yapan kişi</p>
<p>etlü Eтли (RH)</p>	<p>itli итле SIF 1. Eтли, etle hazırlanmış, et ile pişirilmiş 2. Şişman kişinin eli, ayağı için söylenir.</p>
<p>eṭrāf Ar. Yanlar, taraflar (İM)</p>	<p>etraf әтраф AR DÜN / EŞAN Etraf, çevre, yöre, dolay</p>
<p>ev Ev (BM, CC, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ)</p> <p>iv Ev (BV, CC, GT, TA)</p> <p>öv Ev, oda (GT)</p> <p>öy Ev, oda (TZ)</p> <p>yev Ev (DM)</p>	<p>öy өй EV Ev, çadır; yurt</p>
<p>evkāt Ar. Vakitler, zamanlar (GT)</p>	<p>evkat әқат AR DÜN / EŞAN Vakit, zaman</p>
<p>evlā Ar. Daha iyi, daha üstün, lâyıık (GT, İM, KFT, MG, MS)</p>	<p>evle әүлә AR ZARF Fazla, daha iyi, daha güzel</p>
<p>evle Öğle, öğleyin (GT)</p> <p>eylen Öğle, öğle vakti (BM)</p> <p>öyle (I) Öğleyin, öğle vakti (Gİ, İH, KF, MS)</p> <p>öylen Öğleyin, öğle vakti (TA)</p>	<p>öyle өйлә DÜN 1. Gün ortası, öğle 2. Öğle namazı</p>
<p>evlen- Evlenmek (BM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MS, TZ)</p> <p>ivlen- Evlenmek (İM)</p> <p>öylen- Evlenmek (TZ)</p>	<p>öyleniv өйләнеү E Evlenmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

evlendir- Evlendirmek (KK, TZ) ivlendir- Evlenmek (İM) öylendir- Evlendirmek (TZ)	öylendīrīv өйләндеревү E Evlendirmek
evliyā Ar. Veliler, ermişler, evliya (GT, İM)	evliye әүлиә AR DİN 1. Evliya, kutsal insan 2. Geniş yürekli, iyi insan
evrek (I) Ördek (BM, Kİ)	öyrek өйрәк KÜM / EŞAN Ördek
evşāf Ar. Vasıflar, sıfatlar (GT)	evsaf әүсаф AR DİL 1. Tasvir, betimleme; vasıflar 2. Sıfat, nitelik; özellik
evvel Ar. Evvel, önce, birinci (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS, İN) aval Ar. Başlangıç, kaynak (CC)	evel 1 әүәл AR ZARF / EŞAN 1. Evvel, önce, ilk, ilkin 2. Geçmiş zaman, mazi 3. Olup bitmiş, evvelki evvel әүгәл AR ZARF Evvel, önce, ilk
evvelki Ar.+T. Önceki (KFT)	evelgī әүәлге SIF 1. Evvelki, ilk olan, baştaki 2. Eski, önceki
eye Sahip, malik (DM, Gİ, KF, KFT, MG, RH, TZ) iye Sahip, malik (BV, GT, İM, MG, TZ)	iye эйә TOP 1. Sahip, mâlîk, iye 2. Lider, yönetici 3. Peri, eski inanca göre bir şeylere baş olan ve yöneten mitolojik varlık
eyid- Demek, söylemek (GT) eyit- Söylemek, konuşmak (TA) eyt- Demek, söylemek (İN, RH)	eytīv 1 әйтевү E 1. Söylemek, demek 2. Anlatmak, öğretmek, beyan etmek 3. Türkü söylemek 4. Laf taşımak, söz yetiştirmek
öyle (II) Öyle, o şekilde (İH) eyle Öyle, o şekilde (BV, Gİ, GT, İN, RH)	ulaу улай ZARF Öyle, o şekilde, o biçimde
eyle- (II) Eylemek, yapmak, etmek (BM, BV, DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, TA, TZ) eyle- (III) Yardımcı fiil (İM, MS)	eylev 2 әйләвү E Etmek, eylemek

Tablo: 2.1. (devam)

<p>eyrik Başka, ayrı (TZ)</p> <p>ayrı (I) Ayrı, başka, farklı (CC, TZ)</p> <p>ayrık Ayrı, başka, farklı (KK, TZ)</p> <p>ayruq (I) Ayrı, başka, farklı (BV, TA, TZ)</p> <p>ayuq (I) Ayrı, başka, farklı (KI)</p>	<p>ayrı айры SIF Ayrı; farklı</p> <p>ayrı айыры SIF Ayrı; farklı</p>
<p>ez- (III) Azmak (KI)</p> <p>az- Azmak, sapmak, şaşırarak (BV, Gİ, GT, İM, MG, TA, TZ)</p>	<p>azav 1 азау E Ne yaptığını bilmemek; şaşırarak</p> <p>aziv 1 азыу E 1. Yerinde durmayarak dışarıda gezmek (İnsan ve hayvan için) 2. Ahlaksızlaşmak; azmak 3. Tohum, cins yönünden bozulmak (canlılar için) 4. Güçlenerek devam etmek 5. Hayali olmak</p>
<p>faķir Ar. Fakir, yoksul, aciz (GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>feķir фәкир AR SIF Fakir, yoksul, muhtaç</p>
<p>faķirlik Ar.+T. Fakirlik, yoksulluk (GT)</p> <p>faķirlik Ar.+T. Fakirlik, yoksulluk (Gİ, İM)</p>	<p>feķirlik фәкирлек DEĞ / EŞAN Fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık</p>
<p>faķr Ar. Fakirlik, yoksulluk (GT)</p>	<p>feķr фәкp AR DEĞ / EŞAN Fakirlik, yokulluk, muhtaçlık</p>
<p>fāl Ar. Fal, uğur (GT)</p>	<p>fal 1 фал AR DİN / EŞAN Fal</p>
<p>fālān Ar. Falan, filan (CC, Gİ, KF, KFT)</p> <p>fūlān Ar. Falan (GT, TA)</p>	<p>felen 1 фәлән AR ZAMİR Falan, filan</p> <p>-felen 2 фәлән AR B Söze eklenecek belirsizlik anlamı verir <i>kışı-felen</i> “insan falan”</p>
<p>fānī Ar. Fāni, geçici (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>fani фани AR SIF Fani, geçici</p>
<p>fāriẓa Ar. Farz (İM, MS)</p> <p>farz Ar. Allah'ın yapılmasını istediği emirler (Gİ, İM, İN, KF, KFT, MS)</p>	<p>farız фарыз AR DİN Yapılması zorunlu iş; dini açıdan yapılması zorunlu olan amel, farz</p>
<p>fātiḥā Ar. Fatiha suresi (Gİ, İM, KF, MS)</p>	<p>fatiḥa фатиха AR DİN / EŞAN Fatiha suresi</p>
<p>fāyide Ar. Fayda, yarar (BV, GT, İM, KFT, MS, İN, RH)</p>	<p>fayza файза AR KAV Fayda, yarar</p>

Tablo: 2.1. (devam)

fazilet <i>Ar.</i> Fazilet, erdem (Gİ, GT, İM, KF, MG, MS)	fazilet фазиләт AR DEĞ Fazilet, erdem
fazla <i>Ar.</i> Fazla (GT)	fazle фазлә AR KAV Fazla, artık
fedā <i>Ar.</i> Bir şey uğruna can verme (GT, İM) fidā (II) <i>Ar.</i> Bir şey uğruna can verme (KF, KFT)	fīza физа AR KAV Feda
felek <i>Ar.</i> Gökyüzü, felek (GT)	felek фәләк AR DÜN Gökyüzü, gök kubbe
ferēste <i>Far.</i> Melek (KK) ferište <i>Far.</i> Melek (BM, CC, DM, KK, TZ) firište <i>Far.</i> Melek (GT, TA) frište <i>Far.</i> Melek (CC, GT)	ferište фәрештә FARS DİN / EŞAN Melek; saf yürekli, temiz yürekli
fermān <i>Far.</i> Emir, ferman (BM, GT, MG, RH)	farman фарман FARS HÜK Ferman, buyruk
ferrāş (II) <i>Ar.</i> Hizmetkâr (GT)	farraş фәрраш AR MES Hizmetçi, gündelikçi ferraş фәрраш AR MES / EŞAN Hizmetçi, gündelikçi
feryād <i>Far.</i> Feryat (GT)	feryad фәръяд FARS DÜŞ Feryat, figan
ferzīn <i>Far.</i> Satranç oyununda vezir (GT)	ferz ферзь RUS TOP Satrançta vezir
fesād <i>Ar.</i> Fesat, kötülük (Gİ, GT, İM, KF)	fesad фәсад AR DEĞ Kötülük, bozukluk, fesat
fetha <i>Ar.</i> Arapçada üstün işareti (İM, İN)	fetha фәтхә AR DİL Arap orfografyasında kısa “a” sesini bildiren işaret
fetvā <i>Ar.</i> Fetva (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	fetve фәтүә AR DİN Fetva; fayda
feylesof <i>Ar.</i> Filozof, felsefe ile meşgul olan (GT)	feylesuf фәйләсуф AR MES Filozof
feyrūzec <i>Ar.</i> Kıymetli bir taş (İM)	feyrūze фәйрүзә FARS MAD Firuze taşı
fırşat <i>Ar.</i> Fırsat (GT) furşat <i>Ar.</i> Fırsat (GT, MG)	forsat форсат AR SOYT Fırsat
fitr <i>Ar.</i> Fitre (Gİ, İM, KF)	fitr фытыр DİN Fitre
fitrat <i>Ar.</i> Yaratılış (Gİ)	fitret 2 фитрәт AR SOYT Yaratılış, fitrat

Tablo: 2.1. (devam)

fiġān <i>Far.</i> Feryat, figan (GT)	feġan фəған AR DÜŞ Figan, feryat
fikr <i>Ar.</i> Fikir (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	fīkīr фекер AR DÜŞ / EŞAN Fikir, düşünce
fil <i>Far.</i> Fil (CC, GT, İM, KFT)	fil фил FARS YAB Fil
fi‘l <i>Ar.</i> Fiil, eylem (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT)	fiġil фиғел AR DÜŞ Eylem, iş, hareket, fiil
fir‘avn <i>Ar.</i> Tanrılık iddiasında bulunan eski Mısır hükümdarları (GT)	firġevīn фирғәуен AR HÜK Eski Mısır hükümdarlarına verilen ad, firavun
firdevs <i>Ar.</i> Cennet (GT)	firżevīs фирзәуес FARS DİN 1. Cennet bahçesi, bahçe 2. Cennet
fuġarā <i>Ar.</i> Fakirler, yoksullar (GT)	foġara фокара AR TOP Yoksul halk, muhtaç halk
ġafil <i>Ar. (I)</i> Gafil, dikkatsiz, gaflette olan (Gİ, KFT)	ġafil ғафил AR SIF Dikkatsiz, düşüncesiz, kaygısız; tembel
ġaflet <i>Ar.</i> Gaflet, dikkatsizlik (Gİ, GT)	ġiflet фиғләт DEĞ / EŞAN Gaflet
ġalaṭ <i>Ar.</i> Yanlış, yanılma (KFT)	ġalet ғаләт AR DEĞ Hata, yanlışlık, galat
ġalīb (II) <i>Ar.</i> Yenen, üstün gelen, galip (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	ġalip ғалип AR DEĞ Muzaffer, galip
ġam <i>Ar.</i> Gam, keder, tasa, kaygı (CC, Gİ, GT, KF)	ġam ғам AR DÜŞ / EŞAN Gam, keder, sıkıntı, kaygı ġem 1 ғәм AR DÜŞ Kaygı, hasret, gam
ġammāz <i>Ar.</i> Gammaz, koğucu (GT)	ġammaz ғаммаз AR DEĞ Gammaz; dedikoducu, gıybet eden
ġanī <i>Ar.</i> Zengin, varlıklı (Gİ, GT, KF, KFT)	ġeni ғәни AR SIF Zengin, kısmetli, şanslı, bahtlı
ġarb <i>Ar.</i> Batı (İM)	ġerīp ғәреп AR DÜN Batı, ġarp
ġarīb (I) <i>Ar.</i> Gurbette olan, yabancı, ġarip (CC, KFT)	ġerīp 2 ғәрип AR TOP Memleketinden ayrı yaşayan kişi, gurbette yaşayan kişi
ġarīb (II) <i>Ar.</i> ġarip, tuhaf (GT, KF, MG)	ġarīb ғариб SIF Alışılmadık, alışılmışın dışında, yabancı, ġarip ġerīp 3 ғәрип AR SIF Alışılmışın dışında, yabancı, acayip
ġarīblik <i>Ar.+T.</i> ġariplik (Gİ, GT, KFT)	ġerīplik ғәриплек DEĞ Zayıflık, muhtaçlık hali; ġariplik

Tablo: 2.1. (devam)

ğavğa <i>Far.</i> Kavga (GT)	ğavğa ғауға FARS DÜŞ Kavga, karışıklık, bağırış çığıriş
ğavır <i>Ar. (kāfir)</i> Müslüman olmayan (DM) ğavur <i>Ar. (kāfir)</i> Müslüman olmayan (DM, KK) kāfir <i>Ar.</i> Kâfir, Allah'ı inkâr eden (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS)	gevır гәүер TOP Kafir, müslüman olmayan kafir кафыр AR DİN Genellikle Hıristiyan dinindeki kimselere müslümanların verdikleri isim; kâfir
ğavr <i>Far.</i> Mezarlık, kabir (RH)	gür гүр FARS DİN / EŞAN Kabir, mezar
ğaybet (II) <i>Ar.</i> Çekiştirme, gıyabında konuşma (GT)	ğeybet гәйбәт AR DEĞ / EŞAN Kötü söz, dedikodu, iftira, gıybet
ğāyet (I) <i>Ar.</i> Gayet, son derece (BM, BV, Gİ, İN, KF, MG, RH)	ğeyet гәйәт AR ZARF Gayet, çok, sınırsız, pek
ğāyib <i>Ar.</i> 1. Kayıp, göz önünde olmayan (Gİ, GT, İM, KFT, MS) 2. Belirsiz, bilinmeyen, gizli (KF)	ğeyip 2 гәйеп AR SIF Gizli, saklı, hiçbir şekilde belirli olmayan, görünmeyen, kayıp
ğayr <i>Ar.</i> Başka, gayrı (GT, İM, MG)	ğeyri гәйре AR SIF Başka, gayrı
ğayretlen- <i>Ar. +T.</i> Gayrete gelmek (GT)	ğeyretleniv гәйрәтләнәү E Gayretlenmek, güçlenmek, kuvvetlenmek
ğayyır <i>Ar.</i> Gayretli (KFT)	ğeyyer гәййәр AR SIF Gayretli, yiğit, çalışkan
ğazaplan- <i>Ar. +T.</i> Hiddetlenmek, öfkelenmek (GT)	ğazıplaniv ғазыпланыу E Sinirlenmek, öfkelenmek
ğazāl <i>Ar.</i> Ceylân, geyik (BV, İM) ğazel <i>Ar.</i> Ceylân, geyik (İM)	ğezel гәзәл 2 YAB Ceylan
ğāzī <i>Ar.</i> Gazaya katılan, gazi (Gİ, GT, KF, KFT, MG)	ğazi ғази AR DEĞ Gazi
gedā(y) <i>Far.</i> Yoksul, dilenci (GT)	giday гидай FARS SIF Muhtaç, yoksul, fakir
gene Yine, tekrar (TZ) gine Yine, tekrar, ikinci kere (İH) kene (I) Yine, gene, tekrar, ikinci defa (TZ) yana (I) Yine, tekrar, ikinci defa (CC, GT, İM, MG) yene Yine, tekrar, ikinci kez (CC, TZ)	yene йәнә ZARF Yeniden, tekrardan, bir kez daha

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ger <i>Far.</i> Eğer, şayet (GT)</p> <p>eger <i>Far.</i> Eğet, şayet (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>eger әрәп FARS B 1. Eğer, şayet 2. Bir de..</p>
<p>gerçi <i>Far.</i> Gerçi, her ne kadar (GT)</p>	<p>gerse гәрсә FARS B Gerçi</p>
<p>gezek Nöbet, sıra (İH)</p>	<p>kızek 1 кизәк DÜŞ / EŞAN Sıra, nöbet</p>
<p>ğybet <i>Ar.</i> Çekiştirme, gıyabında konuşma (GT)3</p>	<p>ğeybet гәйбәт AR DEĞ / EŞAN Kötü söz, dedikodu, iftira, gıybet</p>
<p>giçi Küçük (İH)</p> <p>kiçi Küçük (GT)</p> <p>kiçi Küçük (CC, Gİ, İH, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ)</p> <p>kiçig Küçük (İM)</p> <p>kiçik Küçük (BV, MG)</p>	<p>kisı kece SIF / ZIT 1. Küçük, yaşça küçük, genç 2. Seviyesi düşük, derecesi düşük, mevkisi düşük</p>
<p>gir- Girmek (KF)</p>	<p>kiriv керев E 1. Girmek 2. Bir şeyin içine girip takılmak 3. Bir şekle girmek</p>
<p>giriftar <i>Far.</i> Tutulmuş, tutkun (GT)</p>	<p>griftar грифтар FARS DÜŞ Düçar, tutkun, giriftar</p>
<p>girü (I) Arka, geri (TA)</p> <p>keri (I) Geri, arka (CC, Gİ, İM)</p> <p>kiri Geri (MG)</p> <p>kirü Geri (BM, BV, İM)</p>	<p>kirı 1 кире SIF / EŞAN 1. Geri, ters 2. Olumsuz, aksi, ters tabiatlı 3. Karşıt, zıt 4. Tekrar, yeniden</p>
<p>giy- Giymek, giyinmek (KK)</p> <p>key- 1. Giymek, giyinmek (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TZ) 2. Yüzük takmak (KFT)</p> <p>kid- Giymek, giyinmek (Gİ, İM)</p> <p>kiy- Giymek, giyinmek (CC, Gİ, MG, TZ)</p>	<p>kıyv кейев E Giymek, takmak (gözlük, şapka v.b.); donanmak, takılmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

ğoğsat- (II) Kımıldamaya hâli kalmamak (İH)	қақсатын қакшатыу E Sallandırmak, bozdurmak; halsizleştirmek
gör <i>Far.</i> Mezar (BM) gür <i>Far.</i> Mezar (GT, İM) kör <i>Far.</i> Mezar (CC, TZ)	гүр гүр FARS DİN / EŞAN Kabir, mezar
görk Güzellik, iyilik (İH) körk Güzellik, iyilik (CC, GT, KI, MG)	күрк күрк DEĞ Görkem, güzellik
gövde Bir şeyin oluşu, cismi, şekli, gövde (İH) kevde Gövde (DM, RH) kövde Gövde (TA, TZ)	gevze rəvzə İNS / EŞAN Gövde, vücut
ğufrān <i>Ar.</i> Affetme, merhamet etme (GT)	ğofran ғофран AR DÜŞ Bağışlama, merhamet
ğügird <i>Far.</i> Kükürt (GT) kövrük <i>Far.</i> Kükürt (CC) kükürt <i>Far.</i> Kükürt (TZ)	көкөрт көкөрт MAD Kükürt
ğurāb <i>Ar.</i> Karga (GT, İM)	ğorab ғораб AR YAB Ala karga
ğurbet <i>Ar.</i> Gurbet, doğup yaşanılmış yerden uzak yer (GT)	ğörbet ғөрбәт AR TOP Gurbet, yad el
gūristān <i>Far.</i> Mezarlık (İM)	gürstan гүрстан FARS ŞEH / EŞAN Mezarlık, kabristan
ğurūr <i>Ar.</i> Gurur, kibir (GT)	ğorur ғорур AR SIF Kendini bilerek iş yapan, kendine kötü söz ettirmeyen, gururlu
ğusl <i>Ar.</i> Boy abdesti (Gİ, İM, KF, KFT, MS)	ğösöl ғөсәл AR DİN Gusül
ğuşşa <i>Ar.</i> Kaygı, tasa (GT)	ğossa ғосса AR DÜŞ Kaygı, hasret, özlem
güç Güç, kuvvet, takat (İH)	kös көс DÜŞ 1.Güç, kuvvet, enerji 2.Yaşama gücü 3.İş yapma kabiliyeti 4.Askerî güç

Tablo: 2.1. (devam)

göl <i>Far.</i> Gül, çiçek (GT, KF, Kİ, KK, RH, TZ) kül <i>Far.</i> Gül (KK)	göl гөл FARS ÇİÇ Gül, çiçek
gülistān (I) <i>Far.</i> Gül bahçesi (GT)	gölstan гөлстан FARS ÇİÇ / EŞAN Gülistan, gül bahçesi
güüzār <i>Far.</i> Gül bahçesi (GT)	gölzar гөлзар FARS ÇİÇ / EŞAN Gülzar, gül bahçesi, çiçek bahçesi
gümān <i>Far.</i> Şüphesiz, zan (Gİ, GT, İM)	goman гоман FARS DÜŞ / EŞAN Şüphesiz göman гөман FARS DÜŞ / EŞAN Şüphesiz
günāh <i>Ar.</i> Günah (Gİ, KF)	gonah гонах FARS DİN / EŞAN Günah, hata, suç gönah гөнах FARS DİN / EŞAN Günah, yazık
günbed <i>Far.</i> Kubbe, kümbet (GT)	kömbež 1 көмбәз FARS İNŞA / EŞAN Kümbet, küçük kubbe
gür Gür, sık (İH)	kör көр SIF 1. Gür, gülbüz, semiz 2. Toraman, güçlü, kuvvetli
güvenç Sevme, içi açılma (İH) küvenç Güvenç, sevinç duyma, içi açılma (BV)	kıvanıs кыуаныс DÜŞ Kıvanç, gönenc, mutluluk, sevinç
güverçin Güvercin (TA) kügerçin Güvercin (BM, BV, DM, KFT, Kİ) kügürçin Güvercin (CC) kükerçin Güvercin (KK)	kügersin күгәрсен YAB Güvercin
güvegü Güveyi, damat (İH) küyöv Güvey (CC) küvegü Güvey, damat (CC, GT, KFT, TA, TZ) küvey Damat, güvey (GT, TZ) küveyüv Damat, güvey (Kİ) küyöv Damat, güvey (CC, GT)	küvey кейәү AKR Damat, güvey
güz Güz, sonbahar (TZ)	köz көз DÜN Güz, sonbahar

Tablo: 2.1. (devam)

ḥabar <i>Ar.</i> Haber (CC) ḥaber <i>Ar.</i> Haber, bilgi (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS, İN)	ḥeber хэбэр AR KAV Haber, malumat
ḥaberdār <i>Ar.Far.</i> Haberli, bilen, haberi olan (BV)	ḥeberzār хэбэрзар AR+FARS SIF / EŞAN Haberdar, bir iş ya da olay hakkında bilgi sahibi
ḥabīb <i>Ar.</i> Sevgili (GT, İM)	ḥebīp хэбип AR DEĞ Sevilen, beğenilen kişi
ḥabiş <i>Ar.</i> Kötü, alçak (İM, KF, KFT, MS)	ḥebīş хэбиş AR SIF Pis, berbat, kötü, iğrenç
ḥabs <i>Ar.</i> Hapis (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	ḥebīs хэбес YASA / EŞAN Hücre, zindan, hapis ḥībīs хибес AR YASA / EŞAN Hücre, zindan, hapis
ḥac <i>Ar.</i> Hac (İM)	ḥaj хаж AR DİN Hac
ḥāc <i>Ar.</i> Hacca giden, hacı (Gİ, İH, KF, MG, MS) ḥācī <i>Ar.</i> Hacca giden, hacı (GT, İM, KFT)	ḥajī хажи AR DİN Hacı
ḥācāt <i>Ar.</i> İhtiyaçlar (Gİ, GT, KF, İN)	ḥejet хэжэт AR KAV Hacet, ihtiyaç, gereksinim
ḥaçan Ne zaman, ne vakit, vakta ki (CC) ḥaşan Ne zaman, ne vakit (DM) ḥaçan (I) Ne zaman, ne vakit, vakta ki (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ) ḥaşan Ne zaman, ne vakit, vakta ki (KK)	ḥasan қасан ZAMİR Ne zaman, ne vakit
ḥadd <i>Ar.</i> 1. Sınır (Gİ) 2. Din hükümlerine göre verilen ceza (İM, KF)	ḥat 2 хат AR KAV / EŞAN Sınır çizgisi, hat ḥet хэт KAV / EŞAN Sınır çizgisi, hat
ḥādīm <i>Ar.</i> Hizmetçi (GT)	ḥādīm хадим AR MES / EŞAN Hizmetçi, yardımcı ḥedīm хэдим MES / EŞAN Hizmetçi, yardımcı
ḥadīş <i>Ar.</i> Peygamberimizin sözleri (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	ḥedis хэдис AR DİN Hadis
ḥafī <i>Ar.</i> Gizli (BV)	ḥefī хэфи AR SIF Belirsiz, gizli, saklı

Tablo: 2.1. (devam)

hafta <i>Far.</i> Hafta (CC)	hefte һәфтә FARS DÜN / EŞAN Hafta
hâk (I) <i>Ar.</i> Allah (Gİ, GT, KF)	hâk 3 хак AR DİN / EŞAN Allah, tanrı
hâk (II) <i>Ar.</i> Doğru, gerçek (İM, KF, MS)	hâk 1 хак AR SIF Doğru, dürüst, gerçek
hâkâret <i>Ar.</i> Hor görme, hakaret (GT)	hâkarat хакарат AR DEĞ Hakaret, aşağılama hêkeret хәкәрәт AR DEĞ Hakaret, aşağılayıcı söz
hâkıl <i>Ar.</i> Akıl, bilgelik, anlayış (CC)	ğâkıl ғакыл AR SOYT / EŞAN Akıl
hâkîkat <i>Ar.</i> Gerçek, hakikat (BV, Gİ, GT, İM, KFT)	hêkîket хәкикәт AR KAV Hakikat, gerçek
hâkim (I) <i>Ar.</i> Hâkim, hükmeden (GT)	hâkim хаким AR MES / EŞAN Hakim, hükmeden hêkim хәким MES / EŞAN Hakim, hükmeden
hâkîr <i>Ar.</i> Hakir, değersiz (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	hâkîr хакир AR SIF Aşağılanan, küçümsenen, hakir hêkîr хәкир AR SIF Hakir, kıymetsiz, düşkün
hâkîlik <i>Ar.+T.</i> Doğruluk, gerçeklik (İM)	hâkîlik хаклык DEĞ / EŞAN Adillik, doğruluk
hâksuz <i>Ar.+T.</i> Haksız (KFT)	hâkîz 1 хакһыз SIF 1. Düşüncesi, sözü doğru olmayan, dürüst olmayan 2. Yersiz, gereksiz
hâl (I) <i>Ar.</i> Hâl, durum (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)	hêl хәл AR DÜŞ / EŞAN 1. Hal, durum, vaziyet 2. Zarf, belirteç (gramerde)
hâlaqa (I) <i>Ar.</i> Halka, çember, yüzük (KFT, MG) hâlha <i>Ar.</i> Halka, yüzük (CC) hâlqa (I) <i>Ar.</i> Halka, çember (BV, CC, İN, İM, MG)	hêlqe хәлкә AR KAV Halka, daire, yuvarlak
hâlet <i>Ar.</i> Hâl, durum (BV, GT)	hêlet хәләт AR DÜŞ Duruş, hal, durum
hâlifaluk <i>Ar.+T.</i> Halifelik (İM, KFT) hâlifelik <i>Ar.+T.</i> Birinin yerine geçme (İM)	hêlifelik хәлифәлек HÜK Halifelik
hâlife <i>Ar.</i> Halife, birinin yerine geçen (İM, KF, MG)	hêlife хәлифә AR HÜK Halife
hâlik <i>Ar.</i> Yaratan (Allah) (Gİ, GT, İM, KF)	hêlik халик AR DİN Yaratan, Allah

Tablo: 2.1. (devam)

ḥālīṣ <i>Ar.</i> Halis, saf (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT)	ḥalis халис AR SIF Halis, saf, gerçek, hakiki
ḥalq (I) <i>Ar.</i> İnsanlar, halk (Gİ, GT, İN, İM, KF, MS)	ḥalq халык AR TOP Halk, millet; topluluk
ḥalvā <i>Ar.</i> Helva (DM, GT)	ḥelve хәлүә AR BES Helva
ḥām (II) <i>Far.</i> Ham, olgunlaşmamış (CC)	ḥam хам FARS SIF Ham, olmamış; işlenmemiş
ḥamel <i>Ar.</i> Hamel “kuzu” burcu (GT)	ḥemel хәмәл AR DİN 1. Koç burcu 2. Güneş takvimine göre ocak ayı
ḥamır (II) <i>Ar.</i> Hamur (CC)	ḥamır камыр AR BES Hamur
ḥamle <i>Ar.</i> Atış, saldırı, hamle (GT, İM, MG)	ḥemle хәмлә AR KAV ḥemle йт-: Hücum etmek, hamle yapmak
ḥamr <i>Ar.</i> Şarap (GT)	ḥemīr хәмер AR BES Şarap, içki, mey
ḥan Türk padişahı unvanı, han, imparator, kağan (CC, İH, İM)	ḥan хан HÜK Han, hükümdar
ḥanat Kanat (CC) ḥanat Kanat (BM, DM, Gİ, GT, İM, Kİ, TA, TZ)	ḥanat канат YAB Kanat; dayanak, destek
ḥanlıq 1. Sultanlık, hanlık (İH) 2. Devlet (RH)	ḥanlıq ханлық HÜK Han olma, hanlık; han tarafından idare edilen devlet
ḥap Kap kacak (CC) ḥab (I) Kap, kap kacak (TA) ḥap Kap, kap kacak (Gİ, KF, KFT)	ḥap 1 кап MOB Kap; işkembe
ḥarāc <i>Ar.</i> Müslüman olmayanlardan alınan vergi (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	ḥiraj хираж AR HÜK Bazı İslam ülkelerinde müslüman olmayanlardan alınan vergi, haraç
ḥarām (I) <i>Ar.</i> Haram, din bakımından yasak olan şeyler (CC, Gİ, GT, İN, KF, KFT, MS)	arām арам AR DİN / EŞAN Haram; günah erem 1 әрәм SIF Haram, faydasız, yararsız ḥaram харам DİN Dinen yasak olan şey, haram ḥerem хәрәм AR SIF / ZIT Haram
ḥarbī <i>Ar.</i> Harbe mensup, harple ilgili (Gİ, KF)	ḥerbi хәрби AR SIF Harbi, savaşla ilgili olan, askeri

Tablo: 2.1. (devam)

h̄areketl̄ü <i>Ar.+T.</i> Hareketli (RH)	h̄ereketl̄i хәрәкәтл̄е SIF Hareketli
h̄arf <i>Ar.</i> Harf, söz (Gİ, GT, İM, KF)	h̄erif хәрәф AR DİL Harf
h̄arīf <i>Ar.</i> Dost, arkadaş (GT)	h̄erif хәриф AR TOP Yakın kişi, dost, arkadaş
h̄arkiz <i>Far.</i> Asla, hiçbir zaman (CC)	h̄ergiz һәргиз FARS ZARF Asla, hiçbir zaman
h̄āş (II) <i>Ar.</i> Saf, halis (GT, ,KFT, MG, RH)	h̄as 1 хас SIF 1. Has, hakiki, özellikli, nitelikli 2. Tam, aynı
h̄asāret <i>Ar.</i> Zarar, ziyan (GT)	h̄esaret хәсәрәт AR DEĞ Zarar, ziyan
h̄ased <i>Ar.</i> Kıskançlık, haset (GT, KF, MS)	h̄esed хәсәд AR DÜŞ Kıskançlık, haset h̄asit хасит AR DEĞ Kıskanç kişi, hasetlik duyan kimse h̄ösöt хөсөт AR SIF 1. Kıskanç, haset, kötü 2. Kötü düşünceli, düşman
h̄asen <i>Ar.</i> Güzel (KFT)	h̄esen хәсән AR SIF Güzel, hoş, iyi
h̄aşlet <i>Ar.</i> Tabiat, huy, mizaç (Gİ, GT, İM, İN, KF)	h̄eslet хәсләт AR KAV Yaradılışına has nitelik, doğasına has özellik
h̄asta <i>Far.</i> Hasta (DM, Gİ, GT, İM, KF, MS, TS)	h̄este хәсрә FARS TIP / EŞAN Hasta h̄aşta 2 қақта FARS TIP / EŞAN Hasta
h̄astalīk <i>FAr.+T.</i> Hastalık, rahatsızlık (Gİ, İM, KF, RH)	h̄estelik хәсрәлөк TIP / EŞAN Hastalık
h̄asūd <i>Ar.</i> Haset eden, hasetçi, kıskanç (Gİ, GT)	h̄esed хәсәд AR DÜŞ Kıskançlık, haset h̄asit хасит AR DEĞ Kıskanç kişi, hasetlik duyan kimse h̄ösöt хөсөт AR SIF 1. Kıskanç, haset, kötü 2. Kötü düşünceli, düşman
h̄asūdlik <i>Ar.+T.</i> Kıskançlık (Gİ, KF) h̄asūdlik <i>Ar.+T.</i> Kıskançlık (İM)	h̄ösötlök хөсөтлөк DEĞ Kıskançlık, hasetlik
h̄atā <i>Ar.</i> Hata, kusur, yanlış (BV, Gİ, İM, KF, KFT, MG, RH)	h̄ata хата AR KAV Hata, yanlışlık

Tablo: 2.1. (devam)

ḥatem <i>Ar.</i> Mühür (GT, KF)	ḥatim хатим AR DİL 1. Mühür, imza 2. Kuranı baştan sona okuyup bitiren kişi ḥetim хәтем AR HÜK Mühür, damga
ḥatın Kadın, hatun, hanım (DM) ḥatun Kadın, hatun, hanım (BV, CC, DM, GT, İM, KFT, MG, TZ) ḥatun Kadın, hatun, hanım (CC, KFT, Kİ, TA)	ḥatın катын İNS Kadın
ḥatır <i>Ar.</i> Gönül, hatır (Gİ, GT, MS)	ḥetir хәтәр AR SOYT 1. Hatır 2. Kişinin belli bir vakitteki ruh hali; gönül, keyif
ḥatīb <i>Ar.</i> Hutbe okuyan, hatip (Gİ, GT, İM, KFT, MG)	ḥatip хатип AR DİN Vaiz, vaaz veren; hatip
ḥatīblık <i>Ar.+T.</i> Hatiplik (KFT)	ḥatiplik хатиплык DİN Hatiplik, vaizlik
ḥatme <i>Ar.</i> Bir kere bitirme, Kur'anikerim'i baştan başa bir kez okuyup bitirme (Gİ, KF)	ḥatim хатим AR DİL 1. Mühür, imza 2. Kuranı baştan sona okuyup bitiren kişi
havā <i>Ar.</i> Hava (CC) hevā (II) <i>Ar.</i> Hava (Gİ, GT, MG)	hava 1 haya AR DÜN / EŞAN 1. Hava 2. Atmosfer 3. Gökyüzü
ḥavz <i>Ar.</i> Havuz (Gİ, İM, KF, MS)	ḥavız хауыз AR İNŞA / EŞAN Havuz ḥeviz хәвез İNŞA / EŞAN Havuz
ḥayā <i>Ar.</i> Namus, utanma (Gİ, GT, KF)	ḥaya хая AR DÜŞ Utanma duygusu, utanç, haya ḥeya хәя DÜŞ / EŞAN Utanma duygusu, utanç, haya
ḥayāl <i>Ar.</i> Hayali zihinde tasarlanıp canlandırılan şey (GT, İM)	ḥiyal хыял AR SOYT / EŞAN Hayal
ḥayāt <i>Ar.</i> Hayat, ömür (GT)	ḥayat хаят AR ÇAĞ Hayat, yaşam ḥeyat хәят AR ÇAĞ / EŞAN Hayat, yaşam

Tablo: 2.1. (devam)

ḥayda Nerede (CC) ḳayda (I) 1. Nerede (DM, GĪ, GT, İM, İN, KK, MG, TZ) 2. Nereye (Kİ)	ḳayza кайза ZAMİR Nerede
ḥāyın <i>Ar.</i> Hain (GĪ, KF, KFT)	ḥain хайн AR DEĞ İhanet eden, hain
ḥāyınlġ <i>Ar.+T.</i> Hainlik, kötülük (KF)	ḥainlġ хайнлык DEĞ Hainlik, ihanet
ḥayırhı <i>Ar.+T.</i> Hayırlı, iyi olan (KF) ḥayırhu <i>Ar.+T.</i> Hayırlı, iyi olan (KF, KFT)	ḥeyırlı хэйерле SIF Hayırlı, faydalı
ḥayış Kayış, deri kayış, kuşak, kemer (CC) ḳayış Kayış, deri kayış, kemer, kuşak (BV, DM, Kİ, KK, MG, TZ)	ḳayış кайыш GİY / EŞAN Kemer, kayış
ḥayqır- Haykırmak, nara atmak (İH)	aqırın акырыу E / EŞAN Kuvvetli bir ses ile bağırmak, haykırmak
ḥayr <i>Ar.</i> İyilik, iyi, hayır (BV, GĪ, GT, İM, KF, MG, MS)	ḥeyir 1 хэйер AR DEĞ / EŞAN Güzellik, kutsallık; fayda, hayır
ḥayrān <i>Ar.</i> Şaşmış, hayran (GT)	ḥayran хайран AR SIF Hayran, şaşırmış
ḥayva Ayva (BV, DM, İM, KK, MG, TZ) ayva Ayva (GT, TA)	ayva айва MEY Ayva
ḥayvān (II) <i>Ar.</i> Hayvan, insan dışındaki canlılar (BV, GĪ, GT, İM, KF, KFT, RH)	ḥayvan хайуан AR YAB 1. Hayvan 2. Kaba, ahlaksız, cahil kişi
ḥayvānāt <i>Ar.</i> Hayvanlar, insan dışındaki canlılar (GT)	ḥayvanat хайуанат AR YAB Hayvanlar
ḥāzır <i>Ar.</i> Meydanda, göz önünde olma (BV, GĪ, GT, İM, İN, İN, KF, KFT, MG)	ḥazır хазир AR SIF Göz önündeki, belli bir vakit boyunca bir yerde duran
ḥazīn <i>Ar.</i> Hazin, hüznü (GT)	ḥezin хэзин AR SIF Hazin, üzüntülü, kederli
ḥazīna <i>Ar.</i> Hazine (GT, RH) ḥazna <i>Ar.</i> Hazine (İH) ḳazna <i>Ar.</i> 1. Hazine sandığı (CC) 2. Devlet hazinesi (Kİ)	ḥazina хазина AR TİC 1. Hazine 2. Yer altı zenginliği, maden 3. Her türlü kültürel ve ruhsal zenginlik

Tablo: 2.1. (devam)

<p>heç <i>Far.</i> Hiç (CC)</p> <p>hiç <i>Far.</i> Hiç (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, MG, RH)</p> <p>hiş <i>Far.</i> Hiç (DM, TZ)</p> <p>eç <i>Far.</i> Hiç (CC)</p>	<p>his hnc FARS B Hiç, hiçbir şekilde</p>
<p>hediyeye <i>Ar.</i> Hediye, armağan (GT, İM, KFT)</p>	<p>heziye hэзийə AR TOP / EŞAN Hediye, armağan</p>
<p>helāk <i>Ar.</i> Mahvolma (BV, Gİ, GT, İM, KF, MS)</p>	<p>helek 1 hэлək AR DÜŞ helek bul-: Yok olmak, helak olmak</p>
<p>helāket <i>Ar.</i> Helāk olma (GT)</p>	<p>heleket hэлəkət AR DÜŞ Helak olma; felaket; büyük katliam</p>
<p>hemişe <i>Far.</i> Daima, her zaman (GT, MG, RH)</p> <p>amaşe <i>Far.</i> Daima, her zaman (CC)</p>	<p>hemişe hэмишə FARS ZARF / EŞAN Daima, her zaman</p>
<p>hemze <i>Ar.</i> Hemze (KFT)</p>	<p>hemze hэмзе DİL Arap alfabesinde hemze</p>
<p>her <i>Far.</i> Her, bütün (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>her həp FARS ZAM Her, hepsi, bütünü, her</p>
<p>hergiz <i>Far.</i> Asla, hiçbir vakit (CC, Gİ, İH, İM, KF, RH)</p>	<p>hergiz həргиз FARS ZARF Asla, hiçbir zaman</p>
<p>heyar <i>Far.</i> Hıyar, salatalık (CC)</p> <p>hiyār <i>Far.</i> Hıyar, salatalık (GT, MS)</p>	<p>қыуар кыяр AR MEY Hıyar, salatalık</p>
<p>heykel <i>Ar.</i> Heykel (GT)</p>	<p>heykel hэйкэл AR SAN Heykel</p>
<p>hıdmet <i>Ar.</i> Hizmet (BV, GT, İM, KFT)</p> <p>hızmet <i>Ar.</i> Hizmet (KFT, MG)</p>	<p>hızmet хезмэт AR DÜŞ / EŞAN Hizmet; iş, vazife</p>
<p>hımār (II) <i>Ar.</i> Eşek, merkep (BV, KFT)</p>	<p>hımar химар AR EVC Eşek</p>
<p>hınnā <i>Ar.</i> Kına (BV, KFT)</p>	<p>қына 1 кына AR BİT / EŞAN Kına bitkisi; kına boyası</p>
<p>hırş <i>Ar.</i> Aşırı istek, sonu gelmeyen arzu, istek (İM, MG)</p>	<p>hırıs хирес AR DÜŞ Hırs</p>
<p>hiyānat <i>Ar.</i> Hainlik, hıyanet (Gİ, GT, İM, KFT)</p>	<p>hiyanat хыянат AR DEĞ İhanet, hıyanet</p>
<p>hiyānatlıq <i>Ar.+T.</i> Hainlik içinde bulunma (İM)</p>	<p>hiyanatlıқ хыянатлық DEĞ Doğruluğu bozan iş, ihanetlik</p>

Tablo: 2.1. (devam)

hibe <i>Ar.</i> Hibe etme (KFT)	hibe hebə AR DÜŞ / EŞAN Hibe, hibe etme hibe hibə DÜŞ / EŞAN Hibe, hibe etme
hılâf <i>Ar.</i> Karşıt, zıt, aksi (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT)	hılaf хилаф AR SIF 1. Yaramaz, yaraşksız, yakışksız, uygun olmayan 2. Geri, aksi, ters
hilâl <i>Ar.</i> Hilâl (Gİ, GT, KF)	hilal хилал AR DÜN Hilâl
hîle(t) <i>Ar.</i> Hile, aldatma (BV, Gİ, GT, İM, İN, KFT, MG, RH)	heyle хэйлэ AR DEĞ Hile, aldatma
himāyet <i>Ar.</i> Koruma, himaye (GT)	himaya химая AR DÜŞ Himaye, koruma
himmet (II) <i>Ar.</i> Gayret etme, çalışma, çabalama (GT, KF)	himmet химмэт AR DEĞ Himmet, gayret, çalışır çabalama
hisāb <i>Ar.</i> Hesap, sayma (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS, RH)	hisap хисап AR TİC / EŞAN 1. Hesap 2. Aritmetik
hisāblān- <i>Ar.+T.</i> Hesaplanmak, sayılmak (İM)	hisaplanıv хисапланьу E Hesaplanmak
hiss <i>Ar.</i> His, duygu (İM) es (II) <i>Ar.</i> His, duygu (Kİ)	his хис AR DÜŞ / EŞAN His, duygu
hiṭāb <i>Ar.</i> Hitap, hitabet (GT, İM)	hitap хитап AR DİL Hitap, nutuk
ḥor <i>Far.</i> Hor, hakir, aşağı (BV, CC, GT, KFT) ḥār <i>Far.</i> Hor, hakir, aşağı (İM)	hur 1 хур FARS SIF İnsan nazarında eksik, aşağılık, kıymetsiz
ḥorāz <i>Far.</i> Horoz (İM, TZ) ḥoroz <i>Far.</i> Horoz (BM, CC, DM, İM, TZ) ḥorūz <i>Far.</i> Horoz (TA)	ḥuraż кураз FARS 1. Horoz 2. Erkek cinsel organı, penis
ḥorla- (II) <i>FAr.+T.</i> Aşağılamak, küçük görmek (İM)	hurlav хурлау E Rezil etmek, aşağılamak, maskara etmek; kötülemek; iftira atmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ḥorma <i>Ar.</i> Hurma, hurma ağacının yemişi (CC)</p> <p>ḥurmā <i>Ar.</i> Hurma, hurma ağacının yemişi (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH, TA, TZ)</p> <p>ḳurma <i>Ar.</i> Hurma, hurma ağacının yemişi (BM, KK, TA, TZ)</p>	<p>ḥörme xөрmә FARS MEY Hurma</p>
<p>ḥormat <i>Ar.</i> Hürmet, saygı (CC)</p> <p>ḥürmet <i>Ar.</i> Hürnet, saygı, itibar (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT)</p>	<p>ḥörmet xөрмәт AR DEĞ Hürmet, saygı</p>
<p>ḥormatla- <i>Ar.+T.</i> Hürmet etmek (CC)</p> <p>ḥürmetle- <i>Ar.+T.</i> Saygı göstermek, ikram etmek (İM)</p>	<p>ḥörmetlev xөрмәтләү E Saygı göstermek, hürmet etmek</p>
<p>ḥoş <i>Far.</i> Güzel, iyi, hoş, tatlı (BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, KF, KK, MG, RH, TZ)</p>	<p>ḥuş 1 хуш FARS SIF Hoş, güzel</p>
<p>ḥovatlan- <i>Ar.+T.</i> Kuvvetlenmek, güçlenmek (CC)</p> <p>ḳuvvetlen- Kuvvetlenmek (KFT)</p>	<p>ḳivetleniv кевәтләнев E Kuvvetlenmek, güçlenmek</p>
<p>ḥöküm <i>Ar.</i> Yargı, hüküm (CC)</p> <p>ḥükm <i>Ar.</i> Yargı, hüküm (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS)</p>	<p>ḥököm хөкөм AR HÜK Yönetim, hüküm</p>
<p>ḥökümçi <i>Ar.+T.</i> Hâkim, hüküm veren (CC)</p>	<p>ḥökömsö хөкөмсө YASA Hakim, hüküm veren</p>
<p>ḥucra <i>Ar.</i> Hücre, oda (CC, İM, KFT)</p>	<p>ḥöjre хөжрә AR EV Hücre, oda</p>
<p>ḥudūd <i>Ar.</i> Hatlar, sınırlar (KFT)</p>	<p>ḥödüt хөдүт AR KAV Hudut, sınır</p>
<p>ḥufye <i>Ar.</i> Gizli (GT)</p>	<p>ḥefiye хәфиә AR SOYT Gizli, saklı şey; sır</p>
<p>ḥulḳ <i>Ar.</i> Yaratılış, huy (BV, GT, İM)</p>	<p>ḥoloḳ холок AR KAV Yaratılış, tabiat, karakter</p>
<p>ḥūrī <i>Ar.</i> Cennet kızı (Gİ, KF)</p>	<p>ḥur 2 хур AR DİN İslam inancına göre cennetteki güzel kız, huri</p>
<p>ḥuḣ <i>Far.</i> Fikir, şuur (GT)</p>	<p>ḥuḣ хуш FARS DÜŞ / EŞAN 1.Duygu, his 2.Bilinç 3.Hafıza, hatıra 4.Akıl</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>huvun Kavun (CC)</p> <p>qavun Kavun (DM, İH, İM, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>kovun Kavun (CC, TZ)</p>	<p>қавын қауын MEY Kavun</p>
<p>hümay <i>Far.</i> Devlet kuşu, hüma (GT, İM, MG)</p>	<p>homay homay DİN İnanışa göre baht ve kut getiren mitolojik kuş; hüma kuşu</p>
<p>hünsā <i>Ar.</i> Çift cinsiyetli (İM, KFT)</p>	<p>hönese хөнәсә AR İNS Çift cinsiyetli insan ya da hayvan</p>
<p>hür <i>Ar.</i> Hür, bağımsız, özgür (İM, KF, KFT)</p>	<p>hör хөр AR SIF Sınırlanmamış, kendi iradesi olan, iradeli; özgür, hür</p>
<p>hürlik <i>Ar.+T.</i> Hürriyet, özgürlük (KFT)</p> <p>hürlik <i>Ar.+T.</i> Hürriyet, özgürlük (KFT)</p>	<p>hörlök хөрлөк KAV / EŞAN Hürlik, egemenlik, özgürlük</p>
<p>hüsran <i>Ar.</i> Hüsran, zarar, ziyan (GT)</p>	<p>hosran хосран AR DÜŞ Hüsran, üzüntü</p>
<p>ibar Misk (BM)</p> <p>ıpar Misk (BM, CC, TZ)</p> <p>ıpar Misk (Kİ)</p> <p>yıpar Misk (TA)</p>	<p>yofar 1 йофар KAV / EŞAN Bazı canlıların vücutlarındaki bezlerde bulunan güzel kokulu bir yağ, misk</p> <p>yopar 1 йопар KAV / EŞAN Bazı canlıların vücutlarındaki bezlerde bulunan güzel kokulu bir yağ, misk</p>
<p>ıçkın- Kaçmak, sıvışmak (CC)</p>	<p>ıskınıv ыскыныу E Elinden bırakmak, kaçmak</p>
<p>ıçkır Uçkur, kemer, pantolon askısı (CC)</p> <p>ıçkır Uçkur, kemer, pantolon askısı (CC)</p>	<p>ıskır ыскыр <i>ism.giy.</i> Pantolon kemeri</p>
<p>ığla- Ağlamak (CC, Kİ)</p> <p>ıla- Ağlamak (CC)</p> <p>ağla- (I) Ağlamak (Gİ, KF, Kİ, KK, TA)</p> <p>yağla- (II) Ağlamak (DM)</p> <p>yığla- Ağlamak, sızlamak (DM, GT, İM, KK, TZ)</p> <p>yıyla- Ağlamak (TZ)</p> <p>yokla- Ağlamak (KK)</p>	<p>ağlav ағлау E Ağlamak</p> <p>ılav ıлау E Ağlamak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

ıǵlat- Aǵlatmak (Kİ)	ılatıv илатыу E Aǵlatmak
ıl Yıl (CC) cıl Yıl, sene (CC) yıl Yıl, sene (BM, CC, DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, RH, TZ) yıl (III) Yıl, sene (KFT)	yıl йыл DÜN / EŞAN Yıl, sene
ılan Yılan (CC, Gİ, KF, KFT, TZ) cılan Yılan (CC) yılan Yılan (BM, BV, CC, DM, GT, İH, İM, KF, Kİ, KK, TA)	yılan 1 йылан YAB Yılan
ılı Sıcak, ılık (Kİ) yılı Sıcak, ılık (CC, TZ) yılu Sıcak, ılık (CC, TZ)	yılı 1йылы DUY / ZIT 1. Sıcak 2. Eskiyip kaybolmayan, unutulmayan; yeni
ıman- İnanmak, güvenmek (CC, GT, İM, MG, MS, TA) ıman- İnanmak, güvenmek (Gİ, Kİ, KFT, TZ)	ımanıv инаныу E İnanmak, iman etmek
ımdır Harman (CC) ırdın Harman (Kİ)	ımdır ындыр TAR / EŞAN Harman yeri, harman ırdın ырзын TAR / EŞAN Harman yeri, harman
ıma- İnlemek, haykırmak; (Aslan için) kükremek (İH)	ıñǵırav ыңғырау E / EŞAN İnlemek, feryat etmek
ır Şarkı, türkü, makam ile söylenen söz (Kİ)	yır йыр SAN Şarkı, türkü
ıraǵ Irak, uzak (CC) ıraǵ Irak, uzak (CC, Gİ, KF, KFT) yıraǵ Uzak, ırak (BV, DM, GT, İM, İN, Kİ, MG, RH, TA, TZ)	yıraǵ йырак SIF / EŞAN Uzak
ırçı Türkücü, şarkıcı (CC)	yırsı йырсы MES / EŞAN Türkücü, şarkıcı; ozan

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ırğaq Çengel, balık oltası ve benzeri şeyler (Kİ, TZ)</p> <p>ırğık Çengel, balık oltası ve benzeri şeyler (BM)</p>	<p>ırğaq 1 ырғак MOB Çengel, kanca</p>
<p>ırğaqla- (Yırtıcı hayvan) ısırmaq (TZ)</p>	<p>ırğaqlav ырғаклау E Çengellemek, kancalamak</p>
<p>ırğal- Sallamak, sallanmak (CC)</p> <p>ırğan- Irgalanmak, sallanmak (TZ)</p>	<p>ırğılv ырғылыу E Birden fırlatılmak, atılmak</p>
<p>ırla- Şarkı söylemek (CC, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, TA)</p> <p>yırla- Şarkı söylemek (BM, GT, İM, TZ)</p>	<p>yırlav йырлау E Türkü söylemek, şarkı söylemek</p>
<p>ırlağuçı Şarkıcı, şarkı söyleyen (KFT)</p> <p>ırlayıçı Şarkıcı, şarkı söyleyen (TA)</p>	<p>yıravı йыраусы MES / EŞAN Türkücü, şarkıcı</p> <p>yırsı йырсы MES / EŞAN Türkücü, şarkıcı; ozan</p>
<p>ısı Isı, sıcak, sıcaklık (MG)</p> <p>ıssı Sıcak (KF, KFT, TA)</p> <p>isi Isı, sıcak, sıcaklık (CC, İM, Kİ)</p> <p>isig Isı, sıcak, sıcaklık (İM)</p> <p>ıssi (I) Sıcak, sıcaklık (BM, BV, CC, DM, GT, İH, TA, RH, TZ)</p> <p>ıssig Isı, sıcak, sıcaklık (BV)</p> <p>yisi Sıcaklık, yanan, yangın (CC)</p>	<p>ışi эсе SIF Sıcak, yüksek ısıda olan, kaynar</p>
<p>ısd- Isıtmak (RH)</p> <p>ısit- Isıtmak (RH)</p> <p>ısit- Isıtmak (BV)</p>	<p>ışitv эсетеу E Isıtmak, kaynatmak, sıcak hale getirmek</p>
<p>ısin- Isınmakl (KFT)</p>	<p>ışiniv эсенеу E Isınmak, kendine yakın hissetmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ısrğak Küpe (TA)</p> <p>ısrqa Küpe (KFT, TZ)</p> <p>israğa Küpe (KK)</p> <p>şırğa Küpe (DM, Kİ)</p> <p>sızğa Küpe (TZ)</p>	<p>hırğa һырға GİY / EŞAN 1. Küpe; halka 2. Boyuna takılan altın paralı kolye</p>
<p>ıslad- İslatmak (RH)</p>	<p>ıslatıv сылатыу E İslemek, ıslatmak, hafifçe sulamak</p>
<p>ıslāh Ar. İyi hâle koyma, iyileştirme (BV, Gİ, İM, KF)</p>	<p>ıslah ислах AR DÜŞ / EŞAN Değiştirme, düzeltme, ıslah</p>
<p>ıslan- İslemek (BV, Gİ, İM, KF)</p>	<p>ıslanıv сыланыву E İslemek, ıslatılmak, hafifçe sulanmak</p>
<p>ıšan- Güvenmek, inanmak, tevekkül etmek (CC, TZ)</p> <p>ışen- Güvenmek, inanmak, tevekkül etmek (İM)</p>	<p>ıšanıv ышаныу E İnanmak, güvenmek; ümit etmek</p>
<p>‘ışk Ar. Aşk (GT)</p>	<p>ğışık ғишык AR DÜŞ Aşk</p>
<p>ışkun Kıvılcım (TZ)</p>	<p>oskon 1 оскон KAV Kıvılcım, çakım, şerare</p>
<p>ıtı Keskin, sivri (CC)</p> <p>iti Keskin (GT, KFT, MG)</p> <p>itti Keskin (GT)</p> <p>yeti (I) Keskin, sivri (İM)</p> <p>yıtı Keskin (CC)</p> <p>yiti (II) Keskin, sivri (BV, İM, İN, Kİ, RH, TA, TZ)</p> <p>yitig Keskin, sivri (MG)</p> <p>yitik (I) Keskin, sivri (İM)</p>	<p>yiti 2 ете SIF Keskin, sivri</p>

Tablo: 2.1. (devam)

iyabir- Göndermek, salıvermek (GT)	yiberiv eberiv E Göndermek, yollamak; azat etmek; araba ya da başka mekanizmaları çalıştırmak; atmak, fırlatmak; uğurlamak; enjekte etmek (tıpta)
yidle- Koklamak (İM)	yilev 2 eläv E Sorup soruşturmak, yiyecek arayarak sağa sola bakmak; sezmek, duymak; kokusunu almak
yile- Koklamak (BM, TA)	
yiyle- Koklamak (İH, İM)	
ıyła- Koklamak (CC)	
i Ey, hey (ünlem edatı) (GT)	i и ONO Ey!
ib İp, iplik (DM)	yip 1 en GIY İp, bağ
ip İp (CC, KFT, KI)	
yib İp, iplik (KK)	
yip İp, iplik (BV, GT, İM, KI, MG, TZ)	
'ibādet Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme (Gİ, GT, KF, MG, MS)	ğiberet ғибәрәт AR DİL İbaret ğibežet ғибәзәт AR DİN Dua, namaz, ibadet
'ibāret (I) Ar. İbare, söyleyiş, sözler (GT)	ğibere ғибәрә AR DİL İbare, söz bütünü, sözler, deyişler; ana düşünce, tema ğiberet ғибәрәт AR DİL İbaret
iblis Ar. İblis, şeytan (GT, İM)	iblis иблис AR DİN 1. İblis, şeytan 2. Kötü, hilekar kişi
'ibret Ar. Bir olaydan alınan ders (GT, İM, KFT)	ğibret ғибрәт AR DEĞ İbret
ibtidā (I) Ar. Başlangıç (Gİ, KF)	ibtida ибтида AR DÜŞ Başlama, başlamış
icāre(t) Ar. Kiralama (Gİ, İM, KF, KFT)	ijare ижарә AR TİC Kiralama, icar etme
icāzet Ar. İzin, müsaade, icazet (GT)	ijazet ижазәт AR HÜK İcazet, izin, ruhsat
iç- İçmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KI, KK, MG, RH, TA, TZ)	isiv әсев E 1. İçmek, içine çekmek 2. İçki içmek 3. Kötü bir durumu baştan geçirmek, kötü deneyim yaşamak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>içeh Bağırsak; iç organlar (CC)</p> <p>işek (I) Bağırsak, iç organlar (KK)</p>	<p>İsek эсәк İNS / EŞAN Bağırsak</p>
<p>içeri İçeri, iç (Gİ, KF, KFT)</p> <p>içerü İçeri, iç (Gİ, KF, KFT)</p> <p>içkeri İçeri, iç (BV, CC, Gİ, İN)</p> <p>içkerü İçeri, iç (Gİ, İM, İN)</p> <p>içre İçeri, iç (KFT)</p> <p>işeri İçeri, iç taraf (TZ)</p> <p>işkeri İçeri, iç (DM, TZ)</p>	<p>İskerİ эскәре ZARF İçeri, içeri doğru</p>
<p>içil- İçilmek (İM)</p>	<p>İsiliv эселеү E İçilmek, içe çekilmek</p>
<p>için İçin (BV)</p> <p>içün İçin (edat) (KF, KFT, MS, İN)</p> <p>çün İçin (İN, RH)</p> <p>uçun İçin, ötürü, dolayı (TZ)</p> <p>üçün İçin, dolayı (BM, BV, CC, GT, İM, KF, Kİ, MG)</p> <p>üşün İçin, dolayı (KK)</p>	<p>ösön өсөн B İçin, -den dolayı</p>
<p>içir- İçirmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>içür- İçirmek (BV, RH)</p> <p>işir- İçirmek (KK)</p>	<p>İşiriv эсепеү E 1. İçirmek, içine çektirmek 2. Sarhoş etmek, kafayı buldurmak, içki içirmek 3. Hayvana su içirmek, hayvanı sulamak</p>
<p>içlik İçlik (TA)</p>	<p>İslik эслек GİY 1. Kıyafetin astarı 2. İçlik</p>
<p>iflās Ar. İflās, ticarete batma (GT)</p>	<p>iflas ифлас AR TİC İflas</p>
<p>iftār Ar. Oruç bozma (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>iftar ифтар AR DİN İftar</p>
<p>ig- Eğmek (GT, MG)</p>	<p>igiv 2 игеү E / EŞAN Eğmek, bükmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ige (II) Eğe, törpü (KFT, MG)</p> <p>igegü Eğe (İM)</p> <p>igü Eğe, törpü (Kİ)</p> <p>ege Eğe, törpü (DM)</p> <p>egev Eğe, törpü (CC, TZ)</p> <p>yege Eğe, demirci eğesi (TA)</p>	<p>igev 2 ирәү MOB Testere, eğe; törpü</p>
<p>ige- Demir yontmak, eğelemek (İM)</p>	<p>igev 1 ирәү E / EŞAN 1. Bilemek, keskinlemek; işlemek, tornadan geçirmek, yontmak 2. Azarlayıp başına kakmak; paylamak</p>
<p>igine İğne (CC)</p> <p>igne İğne (BV, DM, İM, KFT, KK, TZ)</p> <p>ignü İğne (Kİ)</p> <p>ine İğne (Kİ)</p> <p>iyne İğne (TZ)</p> <p>yigne İğne (TA)</p> <p>yine (II) İğne (TA)</p>	<p>іне эһә MOB 1. İğne, dikiş iğnesi 2. Bazı hayvanları sivri olan tüyleri</p>
<p>igirmi Yirmi (sayı) (Gİ, KF)</p> <p>yigirmi Yirmi (sayı) (BM, BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA)</p>	<p>yіğirmі ереме SAYI Yirmi</p>
<p>igit Yiğit, genç (CC)</p> <p>yegit Genç, yiğit (CC)</p> <p>yeit Yiğit (Kİ)</p> <p>yeyit Yiğit, genç (TA)</p> <p>yigit Yiğit, genç (BV, GT, İH, İM, Kİ, MG, TA, RH, TZ)</p>	<p>yіğіт ерет ÇAĞ Delikanlı, yiğit; kahraman, cesur</p>

Tablo: 2.1. (devam)

igren- İğrenmek, tiksirmek (CC, TZ) iren- İğrenmek, tiksirmek (TZ) yigren- İğrenmek, tiksirmek (İH, TZ)	үйреніп ерәнеу Е İğrenmek, tiksirmek үйркеніп еркәнеу Е İğrenmek, tiksirmek
ihsān <i>Ar.</i> İhsan, bağış (Gİ, GT, İM, KF, MG, MS)	иhsan ихсан AR DEĞ Bağış, yardım, ihsan
iḥtimāl <i>Ar.</i> İhtimal, olabilirlik (Gİ, İM, KF, KFT)	иḥtimal ихтимал AR KAV 1. İhtimal, olasılık 2. Muhtemel, olası 3. Belki (edat)
iḥtiyāc <i>Ar.</i> İhtiyaç, gerekme (GT, MG)	иḥtiyāj ихтияж AR KAV İhtiyaç, talep, gereklik
iḥtiyārī <i>Ar.</i> Seçime bağlı (İM)	иḥtiyārī ихтияри AR SIF İsteğe bağlı, arzuya bağlı
ik- Ekin ekmek (GT, İM) ek- 1. Ekin ekmek (BM, KFT, Kİ, KK, TA, TZ) 2. Tarlayı sürmek (İN)	игів 1 игев Е Ekmek, ekin yetiştirmek
iḳbāl <i>Ar.</i> İkbal, talih, baht (GT)	иḳbal икбал AR SOYT / EŞAN Kısmet, baht; ikbal
iki İki (sayı) (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH) ikki İki (sayı) (BM, GT, TZ) eki İki (sayı) (CC, KF) ekki İki (sayı) (CC) yekki İki (sayı) (DM) yiki İki (sayı) (TA)	ікі ике SAYI İki
ikin Ekin (İM) ekin Ekin, tahıl (BM, DM, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)	игін иген TAR Ekin, tahıl
ikinçi (I) İkinci (BV, İN, KFT, Kİ, KK, MG, RH) ekinçi (I) İkinci (CC)	ікінсі икенсе SAYI 1. İkinci 2. Başka, diğer 3. Önümüzdeki, gelecekteki

Tablo: 2.1. (devam)

ikinci (II) Çiftçi (GT) ekinci Çiftçi (DM, KFT, TA)	ig̃insı игенсе MES / EŞAN Çiftçi, ekinci
ikinçileyin İkinci olarak (RH)	ik̃insinen икенсенән ZARF İkinci olarak, ikincisi
ikinçilik Çiftçilik (İM)	ig̃insilik игенселек MES Ekincilik, çiftçilik
ikişer İkişer (RH)	ikişer икешәр SAYI İkişer
ikiz İkiz (KFT) ikkiz İkiz (TZ) egiz İkiz (CC) ekizek İkiz (GT) yikiz (I) İkiz (TA)	ig̃ız ирез SIF İkiz
ikrār (II) Ar. Doğrulama, tasdik, dil ile söyleme, itilaf (CC, GT, İM, MS)	ik̃rar икrap AR DÜŞ Tasdik, onama, doğrulama
il (III) İl, memleket, şehir (GT, İM, KFT, Kİ, MG) el (III) 1. Millet (CC) 2. Memleket, ülke (CC)	il 1 ил HÜK / EŞAN Ülke, devlet, memleket; vatan; halk
il- (II) Asmak (Kİ, TZ)	il̃v элөү E 1. Bir yere asıp bıraktırmak, tutturmak, ilişirtmek 2. Sarıp bağlatmak 3. Yerine koydurmak 4. Taktırmak
‘ilāc Ar. İlâç, derman (BV, Gİ, GT, İM, KF, RH)	g̃ilaj ғилаж AR TIP / EŞAN İlaç, çare, deva
ilāh Ar. Allah (GT)	ilah илаһ AR DİN / EŞAN İlah, Allah, Tanrı
ilāhī Ar. “Ey Allahım” anlamında bir söz (MS)	ilahım илаһым B Ey Allahım, Tanrım
i‘lām Ar. Bildirme (GT)	ig̃lam иғлам AR KAV Bir konu ya da şey hakkındaki açıklama
ilçi Elçi (Kİ, TA, TZ) elçi 1. Elçi (CC, DM, TZ) 2. Haberci, postacı, müjdecı (CC)	ilsı илсе HÜK / EŞAN Elçi

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ile- Elemek (BV)</p> <p>ele- Elemek (Kİ, TA, TZ)</p>	<p>илев 1 илэү Е 1. Elemek, elekten geçirmek 2. Vurmak, çat pat vurmak</p>
<p>iled- İletmek, götürmek (KFT)</p> <p>ilet- İletmek, götürmek (BM, Gİ, İM, KF, KFT, TA, TZ)</p> <p>ilt- İletmek, götürmek, ulaştırmak (GT, MG)</p>	<p>илтүв илгеү Е İletmek, belirli bir yere alıp gitmek</p>
<p>ilek (I) Elek, un vb. elemeye yarayan alet (BV)</p> <p>elek Elemeye mahsus alet, elek, süzgeç (CC, Kİ, TA, TZ)</p> <p>yelek (I) Elek, kalbur (DM)</p>	<p>илек илэк МОВ Elek</p>
<p>ilhām Ar. İlham, esin (Gİ, KFT)</p>	<p>илһам илһам АR SOYТ İlham</p>
<p>ilig Elli (sayı) (İM, MS)</p> <p>illi (I) Elli (sayı) (GT, İM)</p> <p>illig Elli (sayı) (MG)</p> <p>elig Elli (sayı) (İM)</p> <p>elli Elli (sayı) (BM, Gİ, KF, Kİ, KK, TA, RH, TZ)</p> <p>ellig Elli (sayı) (BV)</p> <p>yelli Elli (sayı) (DM)</p>	<p>иллі илле SAYI Elli</p>
<p>ilk (I) İlk, önce (BV, GT, İM, KF, TZ)</p>	<p>ілік элек ZARF / EŞAN Önce, evvel</p>
<p>illā (II) Ar. Muhakkak (Gİ, İN)</p>	<p>ила илла АR В / EŞAN İlla, illa ki</p>
<p>‘illet (I) Ar. İllet, hastalık (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, RH)</p>	<p>гиллет ғилләт АR ТІP / EŞAN İllet, hastalık</p>
<p>‘ilm Ar. İlim, bilgi, bilme (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG)</p>	<p>гилім ғилем АR БІL İlim, bilim</p>
<p>‘ilmī Ar. İlme ait, ilimle ilgili (Gİ)</p>	<p>гилми ғилми АR SIF İlmi, bilimsel</p>

Tablo: 2.1. (devam)

‘ilmi <i>Ar.+T.</i> İlim sahibi (KK)	ğilimli ҒИЛЕМЛЕ SIF İlimli
im- Emmek, süt emmek (TZ)	imiv имеу E Emmek, süt emmek; ağza alıp çekmek
imām <i>Ar.</i> Namazda kendisine uyulan kimse, din âlimi (BV, Gİ, İM, İN, KF, MS)	imam имам AR DİN İmam
imān <i>Ar.</i> İman, inanma (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	iman иман AR DİN İman, inanç
imānsız <i>Ar.+T.</i> İnanmayan (İM)	imanhız иманһыз SIF İmansız, inançsız
imçek Meme (BV, TZ)	imsek имсәк İNS / EŞAN Kadınların göğüslerindeki süt bezleri
imdi Şimdi, derhâl (CC, GT, İM, KFT, Kİ, MG, TA, TZ) indi Şimdi, derhâl (Kİ)	indī 1 инде ZARF Şimdi, şu anda, şu vakitte
imgek Eziyet, zahmet (GT, İM, MG)	imgek имгәк DEĞ 1. Eziyet, zahmet 2. Fazla sıkıntı veren, meşakatli kişi ya da hayvan
imīn <i>Ar.</i> Emin, kendisine güvenilen, emniyet sahibi, güvenilir (İM, KFT, MG)	imīn имен AR SIF 1. Emin, sakin, güvenilir 2. Sağ salım (zarf olarak)
imīnlik <i>Ar.+T.</i> Eminlik, emniyet, emin olma (İM)	imīnlik именлек KAV / EŞAN Eminlik, rahatlık
imkān <i>Ar.</i> İmkân (GT, MG)	imkan имқан AR KAV / EŞAN İmkân, mümkünlük
immā (I) <i>Ar.</i> Ama, ancak (İM)	emte әммә B / EŞAN Ama, fakat, lakin
in (I) İN, mağara, hayvan yuvası (BM, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ)	ön 3 өн YAB İN, yuva
in (IV) En (KFT, Kİ, MG) iñ En (GT, İM)	iñ 2 иң KAV En, genişlik
in- (I) 1. İnnek (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, TA, RH) 2. Konaklamak (İM)	iniv инеу E 1. İnnek, içine geçmek; girmek 2. Saplamak, batırmak 3. İş, hizmet veya tahsil için kabul edilmek, yerleşmek
inan- İnanmak, güvenmek (Gİ, Kİ, KFT, TZ)	inaniv инаныу E İnanmak, iman etmek

Tablo: 2.1. (devam)

‘ināyet <i>Ar.</i> Himmat, gayret, lütuf, yardım (GT, KFT)	gineyet ҒИНӘЙӘТ AR DEĞ Yardım, inayet
incil <i>Ar.</i> İncil (GT, İM, KFT)	injl ИНЖИЛ AR DİN İncil
incir <i>Far.</i> İncir (BV, CC, DM, İM, KFT, KK, TA, TZ)	injir ИНЖИР FARS AĞAÇ 1. İncir ağacı 2. İncir meyvesi
inci İnci (DM, GT, KK, TZ) inçü İnci (CC, Gİ, GT, KF, KFT, Kİ)	inui ЫНИЙЫ GİY / EŞAN İnci
inde- Çağırarak, seslenmek (GT) ünde- Çağırarak, seslenmek (CC, GT, İM, İN, KFT, Kİ, KK, TA, TZ) ünle- Çağırarak, seslenmek (KFT)	öndev ӨНДӘУ E Çağırarak, seslenmek; davet etmek
indüril- İndirilmek (Gİ, İM) indürül- İndirilmek (İM)	indiriliv ИНДЕРЕЛЕУ E İndirilmek, inmeye müsaade verilmek
iñek (II) Avurt, çene (GT, İM)	iyek ЭЙӘК İNS Çene
iñen (III) Dişi deve (TA)	iñgek ЭҢГӘК EVC Dişi deve
infi‘al <i>Ar.</i> Teessür, gücenme (GT)	infiğel ИНФИҒӘЛ AR DÜŞ İnfial
inkâr <i>Ar.</i> İnkâr, inanmama, reddetme (GT, İM, KFT, MS)	inkar ИНКАР AR KAV İnkar, geri çevirme
inkılâb <i>Ar.</i> Değiştirme (BV, İN)	inķilar ИНКИЛАП AR KAV Değişim, değişme; inkılap
inlü Enli (KFT, KK)	inli 1 ИНЛЕ SIF En bırakılmış, enli, eni olan inli 2 ИНЛЕ SIF Enli, eni olan
insân <i>Ar.</i> İnsan (GT)	insan ИНСАН AR KAV İnsan
iñse Ense (İM, MG)	iñse ИҢСӘ İNS / EŞAN Ense
iñşāallāh <i>Ar.</i> “Allah dilerse, nasip ederse” anlamında bir cümle (GT, İM, MG)	iñşalla ИНШАЛЛА AR B İnşallah
intiķām <i>Ar.</i> İntikam, ölç (GT)	intiķam ИНТИЗАР AR DÜŞ İntikam, ölç

Tablo: 2.1. (devam)

ipek İpek (CC) yibek İpek (CC) yipek İpek (BV, İM, Kİ, TA, TZ)	yïbek ебәк GİY İpek yïfek ефәк GİY / EŞAN İpek
ir (I) Er, erkek, adam (GT, İM) ir (II) Koca, zevce (GT)	ir ир AKR Koca, erkek eş, er
ir- (V) Erimek (TZ) iri- Erimek (BV, CC, İM)	iriv 1 иреу E Erimek, sıvı hale gelmek
irādet Ar. İrade, arzu, ihtiyar (GT)	irada ирада AR DÜŞ İrade; niyet, istek
irin (I) Dudak (BV, TZ)	irin ирен İNS / EŞAN Dudak
irin (II) İrin, cerahat (BV, Gİ, KF, Kİ, KK, MS, TZ) iriñ İrin, cerehat (BV, İM)	irin әрен HAS / EŞAN İrin, iltihap
irin- Erinmek, tembelleşmek, vücuda yorgunluk çökmek, bıkmak, usanmak (İH, TZ)	iriniv иренеу E / EŞAN Erinmek, tembellik etmek, üşenmek
irinçek Tembel (TZ)	irinsek иренсәк SIF / EŞAN Tembel, uyuşuk, üşengeç
irişdür- Eriştirmek, ulaştırmak iriştür- Eriştirmek, ulaştırmak (İM)	iriştüriv 1 ирештереу E Ulaştırmak, eriştirmek, ilettirmek
irit- Eritmek (BV)	iritiv иретеу E Eritmek, sıvı hale getirmek
irkel- Toplanmak, biriktirmek (İH)	irkiliv 1 әркеләу E 1. Dolmak, yığılmak, toplanmak 2. Yığın olmak, toplu hale gelmek
irlik Erkeklik, mertlik, yiğitlik (GT)	irlik ирлек KAV 1. Erkeklik 2. Yiğitlik, cesurluk
irte (III) Seher vakti, sabah vakti (İM, KFT, MS, TA, TZ)	irte 1 иртә DÜN Sabah
is- (Rüzgâr) esmek (GT, İM)	işiv исеу E Esmek
işbāt Ar. Kanıtlama, delil göstererek doğruya çıkartma (İM, KFT)	işbat исбат AR KAV İspat, delil, kanıt

Tablo: 2.1. (devam)

<p>isde- İstemek, aramak, araştırmak (Gİ)</p> <p>iste- İstemek, aramak, araştırmak (BM, GT, İM, KF, KK, MG)</p> <p>izde- (I) İstemek, aramak, araştırmak (CC, Gİ, GT, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA)</p>	<p>istev истрәү E / EŞAN İstemek, dilemek, niyet etmek</p>
<p>isi Isı, sıcak, sıcaklık (CC, İM, Kİ)</p> <p>isig Isı, sıcak, sıcaklık (İM)</p> <p>issi (I) Sıcak, sıcaklık (BM, BV, CC, DM, GT, İH, TA, RH, TZ)</p> <p>issig Isı, sıcak, sıcaklık (BV)</p> <p>ısı Isı, sıcak, sıcaklık (MG)</p> <p>ıssi Sıcak (KF, KFT, TA)</p> <p>yisi Sıcaklık, yanan, yangın (CC)</p>	<p>ışi әсе SIF Sıcak, yüksek ısıda olan, kaynar</p>
<p>isi- Isınmak (Kİ, TZ)</p>	<p>ışiv әсеү E Sıcak olmak, sıcak hale gelmek</p>
<p>isit- Isıtmak (BV)</p>	<p>ışitiv әсетеү E Isıtmak, kaynatmak, sıcak hale getirmek</p>
<p>iski Eski, yeni olmayan (BV, GT, İM, MG)</p>	<p>ışki 1 иске SIF / ZIT Eski, yeni olmayan</p>
<p>islām Ar. İslām dini (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)</p>	<p>islam ислам AR DİN İslam</p>
<p>ism Ar. İsim, ad (Gİ, GT)</p>	<p>ışim исем AR KAV / EŞAN İsim, ad</p>
<p>isne- Esnemek (Gİ, İM, KF, KK)</p>	<p>ışnev иңнәү E / EŞAN Esnemek</p>
<p>isrāf Ar. İsraf, gereksiz harcama (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>israf исраф AR KAV İsraf</p>
<p>isrā'il Ar. Büyük meleklerden İsrail (CC)</p>	<p>israfil исрафил AR DİN İsrail</p>
<p>isrū- Sarhoş olmak (GT)</p>	<p>ışiriv әсереү E 1. İçirmek, içine çektirmek 2. Sarhoş etmek, kafayı buldurmak, içki içirmek 3. Hayvana su içirmek, hayvanı sulamak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

isrük Sarhoş (GT)	işirük SIF / EŞAN Sarhoş, kör kütük sarhoş, zir zurna sarhoş
isrüt- Sarhoş etmek (GT)	işirtiv işerterey E Sarhoş etmek, sarhoş hale getirmek
issilik (I) Sıcaklık (CC)	işilik эселек KAV Sıcaklık
isti'dād Ar. İstidat, kabiliyet (GT)	istiğdad истиғداد AR DEĞ Doğuştan gelen yetenek, kabiliyet
istiğfār Ar. Tevbe etme, Allah'tan bağışlanmasını isteme (Gİ, GT, İM, KF, MS)	istiğfar истиғфар AR DÜŞ Af dileme, bağılanmayı dileme
istiḥāre Ar. 1. Bir işin hayırlı olup olmayacağını anlamak için abdest alıp uykuya dalma (Gİ, İM) 2. Hayırlı olmayı dileme, isteme (KF)	istiḥara истихара AR DİN İstiareye yatma
isti'māl Ar. Kullanma (BV, Gİ, İM, KF, KFT, MG)	istiğmal истиғмал AR DÜŞ Kullanma, faydalanma
'iṣyān Ar. İsyan, asilik (GT)	ğisyān ғисьян AR DÜŞ İsyan, karışıklık, fitne
iş (I) İş (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TA, TZ)	iş эш DÜŞ İş, hizmet
iş (II) Eş, dost, arkadaş (BM, GT)	iş иш KAV 1. Eş, denk 2. Kuş vs. bir kanadı 3. Arkadaş, dost
iş- (I) Eşmek, kazmak (İM)	işiv 3 ишеу E Eşmek, kazmak, deşmek
iş- (II) İçmek (DM, KK, TZ)	işiv эсеу E 1. İçmek, içine çekmek 2. İçki içmek 3. Kötü bir durumu baştan geçirmek, kötü deneyim yaşamak
işāret (I) Ar. İşaret, iz, belirti (GT, İM, KF, MG, MS)	işara ишара AR KAV / EŞAN İşaret, iz, damga işarat ишарат AR KAV / EŞAN İşaret, iz, damga
işbu Bu, işte bu (KFT, İN) uşbu Bu, işte bu (BV, İH, KFT)	oşbu ошбу ZAM / EŞAN Şu
işçi İşçi, amele (CC, DM, KFT)	işçi 1 эше MES İşçi, hizmetçi, emekçi
işek (II) Eşek (BV, GT, İM)	işek ишәк EVC 1. Eşek, merkep 2. Akılsız kişi

Tablo: 2.1. (devam)

işen- Güvenmek, inanmak, tevekkül etmek (İM) işan- Güvenmek, inanmak, tevekkül etmek (CC, TZ)	ішенің эшәнеу Е Güvenmek, inanmak; güven duymak ішану ышаныу Е İnanmak, güvenmek; ümit etmek
işid- İşitmek, duymak (Gİ, KFT) işit- İşitmek, duymak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MS, TA, TZ)	ішітін ишетегу Е 1. İşitmek, duymak 2. Dinlemek 3. Haber almak, haberdar olmak
işiddür- İşittirmek, duyurmak (KF, KFT) işittir- İşittirmek, duyurmak (İM)	ішіттiрiн ишеттерегу Е 1. İşittirmek, duyurmak 2. Dışardan bir haberi duyurmak
işik Eşik, kapı (GT, İM, KFT, Kİ, KK, MS, TA, TZ)	ішік ишек İNŞA Kapı, giriş
işik (I) Kayık küreği (Kİ)	ішкек ишкәк MOB Sal ya da gemi küreği
işle- (I) İşlemek, yapmak, uğraşmak (BV, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS, TA) işle- (II) İmal etmek (İN, RH)	ішлеу эшләу Е 1. İşlemek, çalışmak, yapmak 2. Görev yapmak, hizmet etmek 3. Meydana getirmek
işled- Yaptırmak, birisini çalıştırmak (KFT) işlet- (I) Yaptırmak, birisini çalıştırmak (GT, TA)	ішлетiн эшләтеу Е İşletmek, iş yaptırmak, bir işle meşgul ettirmek
işlen- (II) İşlenmek, yapılmak (KF, MG)	ішленiң эшләнеу Е İş yapılmak, işlenmek; bir işle meşgul olmak
it (I) Köpek, it (BM, CC, DM, GT, İM, KFT, Kİ, KK, MG, RH, TA)	іт эт EVC İt, köpek
it (II) Et (BV, GT, İM, MG)	ит ит BES Et
it- (II) İtmek, iteklemek (GT, Kİ, MG)	ітеу этәу Е / EŞAN İtmek, dışarı atmak ітiн этегу Е / EŞAN İtmek, dışarı atmak
itek Etek (GT, İM, MG)	ітек итәк GİY 1. Etek 2. Bayan gömleğinin ucuna katlanıp dikilen dar kısım 3. Dağın, tepenin eteği

Tablo: 2.1. (devam)

<p>iti Keskin (GT, KFT, MG)</p> <p>itti Keskin (GT)</p> <p>iti Keskin, sivri (CC)</p> <p>yeti (I) Keskin, sivri (İM)</p> <p>yıti Keskin (CC)</p> <p>yiti (II) Keskin, sivri (BV, İM, İN, Kİ, RH, TA, TZ)</p> <p>yitig Keskin, sivri (MG)</p> <p>yitik (I) Keskin, sivri (İM)</p>	<p>yiti 2 ere SIF Keskin, sivri</p>
<p>i'tikād Ar. İnanma, gönülden tasdik ederek inanma (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)</p>	<p>igtiqad иғтиқад AR DİN İnanç, inanma</p>
<p>ittifaq (I) Ar. İttifak, sözleşme, birleşme (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS)</p>	<p>ittifaq иттифак AR DÜŞ Birleşme, örgütlenme, ittifak</p>
<p>iv Ev (BV, CC, GT, TA)</p> <p>ev Ev (BM, CC, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ)</p> <p>öv Ev, oda (GT)</p> <p>öy Ev, oda (TZ)</p> <p>yev Ev (DM)</p>	<p>öy öй EV Ev, çadır; yurt</p>
<p>ivlen- Evlenmek (İM)</p> <p>evlen- Evlenmek (BM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MS, TZ)</p> <p>öylen- Evlenmek (TZ)</p>	<p>öyleniv öйләнеү E Evlenmek</p>
<p>ivlendür- Evlenmek (İM)</p> <p>evlendir- Evlendirmek (KK, TZ)</p> <p>öylendir- Evlendirmek (TZ)</p>	<p>öylendiv öйләндерев E Evlendirmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

īye Sahip, malik (BV, GT, İM, MG, TZ)	īye эйә TOP 1. Sahip, mâlik, iye 2. Lider, yönetici 3. Peri, eski inanca göre bir şeylere baş olan ve yöneten mitolojik varlık
īyer Eyer (BV, GT, İM, MG)	īyer эйәр MOB Eyer, koşum takımı
īyerle- At vb. eyerlemek (BV, İM)	īyerlev эйәрләү E Eyerlemek, eyer takmak
īyerlet- Eyerletmek (MG)	īyerletiv эйәрләтәү E Eyerletmek, eyer taktırmak
īyid- Söylemek, konuşmak (KFT)	eytiv 1 эйтәү E 1. Söylemek, demek 2. Anlatmak, öğretmek, beyan etmek 3. Türkü söylemek 4. Laf taşımak, söz yetiştirmek
īyiske- Koklamak (TZ)	yışkev eşkәү E Koklamak, solumak, içine çekmek; görüp geçirmek
iz (I) İz, belirti (BV, CC, İH, KI, MG, TZ)	iz эз KAV / EŞAN 1. İz, işaret, alamet, belirti 2. İp ucu 3. Yol, gidişat
iz- (I) Ezmek (BV)	iziv 1 izәү E 1. Ezmek, örselemek, çiğnemek 2. Suyu koyup eritmek 3. Sert bir şeyi parçalamak
izhār Ar. Ortaya çıkmak, ortaya çıkarmak (Gİ, İM, KF)	izhar izhap AR DÜŞ / EŞAN Bir şeyin meydana çıkarılışı, sezdirilişi, gösterilişi
‘izzet Ar. Değer, şeref, yücelik, ululuk (BV, Gİ, GT, İM, KFT, MG, MS)	gizzet гиззәт AR DEĞ Hürmet, kıymet, derece, izzet
qab (I) Kap, kap kacak (TA) qap Kap, kap kacak (Gİ, KF, KFT) hap Kap, kacak (CC)	qap 1 кап MOB Kap; işkembe
qab- Karmak, almak (BM, KK, TA) qap- Karmak, almak (GT, İM, İN, KI, MG, TZ)	qabiv 1 кабыу E Ağza almak; tutmak, karmak
qabāhat Ar. Çirkinlik (GT)	qebehet kәbәхәт AR DEĞ 1. Kabahat, hata, suç 2. Utanmaz, rezil, rüsva

Tablo: 2.1. (devam)

ḡabaḡ (III) Kabak (sebze) (BV, CC, İM, KK, MS, TA, TZ)	ḡabaḡ 2 кабак MEY Kabak bitkisi, kabak sebzesi
ḡaban Yaban domuzu (CC, DM)	ḡaban кабан YAB Erkek yaban domuzu
ḡabar- (I) Kabarmak (İH, Kİ, TZ)	ḡabarın кабарыу E Kabarmak, şişmek; taşmak
ḡabarçuḡ Kabarcık (İM)	ḡabarsıḡ кабарсык KAV Kabarcık
Ka'be Ar Kâbe (BV, GT, İM, KF, MS)	ḡeḡbe кәғбә AR DİN / EŞAN 1. Kabe 2. Kutsal sayılan ya da görülen şey
ḡabı Karı (DM) ḡabu Karı (DM) ḡarı Karı (BM, İH) ḡaru Karı (BM, DM, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TA, TZ)	ḡarı капы EV / EŞAN Cümle karı
ḡabıḡ Kabuk, ağaç kabuḡu (BM) ḡabuḡ Kabuk, ağaç kabuḡu (RH) ḡabuḡ Kabuk, ağaç kabuḡu (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)	ḡabıḡ кабык KAV Kabuk
ḡabılan Kaplan, panter (BV) ḡablan Kaplan, panter (DM) ḡaflan Kaplan (KK) ḡaplan Kaplan, panter (BM, BV, İH, İM, TZ) ḡoplan Kaplan, panter (TZ)	ḡaplan каплан YAB Kaplan, pars
ḡabırḡa Kaburḡa (DM) ḡaburḡa Kaburḡa (KK, TZ)	ḡabırḡa кабырḡa İNS Kaburḡa; kenar, yan
ḡabıl Ar. Tür, cins (İM)	ḡebil кәбил AR KAV Çeşit, nevi, tür
ḡābil Ar. Kabul eden, alan (GT)	ḡabil кабил AR SIF Kabul eden
ḡabīle Ar. Kabile, soy (GT, İM, KFT)	ḡebile кәбилә AR TOP Kabile

Tablo: 2.1. (devam)

qabr <i>Ar.</i> Kabir, mezar (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	qebir köber AR DİN / EŞAN Kabir, mezar
qabtan Kaftan (TA) qaftan Kaftan (DM) qaptan Kaftan (Kİ)	kaftan kaftan RUS GİY Kaftan
qabul <i>Ar.</i> Kabul, kabul etme (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)	qabul kabul AR DÜŞ Kabul
qaç- Kaçmak (BM, CC, Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, TA, TZ) kaş- Kaçmak (DM, TZ)	qasıv 1 kasyu E Kaçmak, firar etmek
qaşan (I) Ne zaman, ne vakit, vakta ki (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ) qaşan Ne zaman, ne vakit, vakta ki (KK) haşan Ne zaman, ne vakit, vakta ki (CC) haşan Ne zaman, ne vakit, vakta ki (DM)	qasan kasan ZAMİR Ne zaman, ne vakit
qaçgıncı Kaçak, firarî (RH)	kaşkı kasky YASA / EŞAN Kaçkın, firari, kaçak kaşkın kaskyn YASA / EŞAN Kaçkın, firari, kaçak
qaşı- Kaşımak (Gİ, KK) qası- Kaşımak (TZ) qaşa- Kaşımak (CC) qaşı- (I) Kaşımak (BV, CC, İM, KF, TZ)	qasıv kashy E Kaşımak
qaşın- Kaşınmak (KK) qaşın- (I) Kaşınmak (RH)	qısıvıv kysınıy E 1.Kaşınmak, tırmalanmak 2.Bir iş yapmaya heves etmek, ilgi duymak
qaçur- Kaçırnak (BM)	qasıvıv 1 kasyryu E Kaçırnak, kaçmaya mecbur etmek
qadav 1. Çivi, mih, çengel (CC) 2. Kambur, tümsek (CC)	qazav 2 kazay MOB Ufak demir çivi

Tablo: 2.1. (devam)

qadar <i>Ar.</i> Kadar, ölçüsünde (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS, RH)	qezzer 1 kəzəp B Kadar, dek, gibi, denli
qader <i>Ar.</i> Kader, alın yazısı, yazgı (Gİ)	qezzer 2 kəzəp SOYT / EŞAN Kader, yazgı
qadı <i>Ar.</i> Kadı, hâkim (Gİ, GT, İM, KFT)	qazy kazyı AR YASA Kadı, şeriat kuralları uyarınca hüküm veren kişi
qadım <i>Ar.</i> Eski (Kİ)	qezim kəzim AR DÜN Eski zaman, kadim
qadimi <i>Ar.</i> Eski, eskiye ait olan (GT, KF)	qezimi kəzimi AR SIF Eski, evvel, önceki
qadir <i>Ar.</i> Kudretli, kadir, her şeye gücü yeter (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	qadir kadir AR SIF Kudretli, güçlü, kuvvetli
qadr (II) <i>Ar.</i> Değer, kıymet (Gİ, GT)	qezir kəzər AR DEĞ Kadir, kıymet, değer
qafas <i>Ar.</i> Kafes (GT, İM)	qafes kafəs AR MOB Kafes
kâfir <i>Ar.</i> Kâfir, Allah'ı inkâr eden (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS) kāvur <i>Ar.</i> Gavur, kâfir (TZ) kevür <i>Ar.</i> Gavur, kâfir (BM, Kİ) ğavır <i>Ar.</i> Müslüman olmayan (DM) ğavur <i>Ar.</i> Müslüman olmayan (DM, KK)	gevır rəyər TOP Kafir, müslüman olmayan kafir kafır AR DİN Genellikle Hıristiyan dinindeki kimselere müslümanların verdikleri isim; kâfir
kâğıd <i>Far.</i> Kâğıt (DM, İM, Kİ, KK, TA, TZ) kâğıt <i>Far.</i> Kâğıt (CC, TA)	qagız kafız EĞT Kağıt
qagir- Hah diye genizden kanrığı çıkarıp tükürmek (İH) qakır- 1. Hah diye genizden kanrığı çıkarıp tükürmek (İH, TZ) 2. Hafifçe öksürüp sesini düzeltmek (CC)	qakırın kakyryuE E Balgam çekerek tükürmek
qahqaha <i>Ar.</i> Yüksek sesle çok gülme (İM)	qahqaha kahkaha AR DÜŞ / EŞAN Kahkaha, şiddetli gülme
qa'ide <i>Ar.</i> Kaide, usul (GT)	qagize kafize AR KAV Kaide, kural, kanun

Tablo: 2.1. (devam)

<p>қақ- (II) Vurmak, kapıyı çalmak (GT, Kİ)</p> <p>қақи- (I) Vurmak, kapıyı çalmak (Kİ, TA)</p> <p>қақ- (III) Kakmak, dürtmek (İH, KFT)</p>	<p>қағив 1 қағыу E / EŞAN Sivri bir nesne ile vurmak, kakmak, vurmak, sokmak, çakmak</p> <p>кеғив кәгеу E 1.Kekmek, vurmak, sokmak 2.Rakı içmek 3.Sormadan almak, çarpmak</p>
<p>қақлық Sümük, genizden gelen katı sümük (İH, Kİ)</p>	<p>қақирік қакырык İNS Balgam</p>
<p>қақси- Kokmak, bozulmak (TZ)</p>	<p>қақһив 1 қакһыу E / EŞAN Kurumak, bozulmak, kokmak, eskimek</p>
<p>қал- (I) Kalmak, durmak (BM, BV, CC, GT, İM, KF, KFT, KK, MG, MS, TA, İN, RH, TZ)</p>	<p>қалив қалыу E Kalmak, beklemek, geride olmak</p>
<p>қал'а Ar. Kale (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, TA)</p> <p>қалаа Ar. Kale (CC)</p>	<p>қелге кәлгә AR ORDU / EŞAN Kale</p>
<p>қалау Kalay (BV, CC, TZ)</p>	<p>қалау 2 қалай MOB / EŞAN Teneke, қар қасак, kalay</p>
<p>қалб (I) Ar. Kalp, yürek (BV, MG)</p>	<p>қелб кәлб AR İNS Kalp, yürek</p>
<p>қалем Ar. Kalem (CC, GT, İM, İN, KFT, KK)</p>	<p>қелем кәләм AR DİL / EŞAN 1.Kalem 2.Yazı bilimi 3.Yazma yeteneği</p>
<p>қалыб Ar. Herhangi bir şeye muayyen bir şekil vermek için kullanılan ve o biçimi taşıyan vasıta, kalıp (CC)</p>	<p>кәлір кәлеп DÜŞ Kalıp, form</p>
<p>қалын (I) Kalın (Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>қалың Kalın (BV, CC, İM, MG)</p> <p>қалын (IV) Etili (CC)</p> <p>қалын (V) Sııkı (CC)</p>	<p>қалын 1 қалын SIF Kalın, yoğun, koyu, tok (ses için)</p>
<p>қалыңлық Kalınlık (İM)</p>	<p>қалыңлық қалыңлық KAV Kalınlık, yoğunluk</p>
<p>қалқ- Kalkmak, ayağa kalmak (Kİ)</p>	<p>қалқив 1 қалқыу E Kalkmak, yükselmek, yukarı çıkmak; ufuktan yükselmek, çıkmak (gök cisimleri için); gelişmek, büyümek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

kałkan Kalkan (CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, TA, TZ)	kałkan kalkan ORDU Kalkan; top vs. silahların önündeki çelik set; sur
kaam (I) Şaman (CC)	kaam kam DİN / EŞAN Pagan kültürünün dini kişisi, kam
kaamar Far. Para kesesi, kemer (CC) kemer Far. Kemer, kayış (GT)	kaamar kamaap GİY Kaşlı, altın, gümüş gibi bezeklerle süslenmiş kemer
kaamaş- Gözleri kamaşmak (GT, İM, Kİ)	kaamaşiv 2 kamaşiv E Kamaşmak
kaamçı Kamçı (BV, CC, TA) kaamşı Kamçı (KK)	kaamsı kamsı MOB Kamçı
kaamçıla- Kamçılama, kamçıyla dövme, sürme (MG, İN)	kaamsılav kamsılay E Kamçılama
kaamer Ar. Ay (GT, MG)	kaemer 1 kəməp AR DÜN Ay, kamer
kaamet Ar. Farz namazlardan önce okunan namaza çağrı (Gİ, İM, KF, MS)	kaamet kamət AR DİN 1. Namazdan önce okunan dua 2. Boy, gövde
kaamiş Şeker kamışı, sazlık, sap (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, RH, TZ) kaamiş Kamış, şeker kamışı, sazlık, sap (CC)	kaamiş kamyış BİT Kamış
kaamişliğ Kamışlık (İM)	kaamişliğ kamyışlyk DÜN Kamışlık yer
kāmil Ar. Kāmil, olgun (BV, GT, İM, KFT, MG)	kamil kamil AR SIF / EŞAN 1. Kamil, olgun, gerekli olgunluğa ermiş 2. Dolu, tam, tamamen (zarf olarak)
kan (I) Kan, vücuttaki renkli sıvı (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	kan 1 kan İNS Kan
kan (II) İmparator, kağan, hükümdar (CC, Kİ, TZ)	kan 2 kan HÜK / EŞAN Han, hakan
kan- Doymak, kanmak (Kİ)	kaniv kanyu E Kanmak, doymak
kaña İnce tahta, taban tahtası (CC)	kaña kuña MOB Erişte tahtası; herhangi bir şey de kullanılmak için yapılan yassı tahta
kana- Kanamak (BV, Gİ, Kİ, TZ)	kanav kanau E Kanamak

Tablo: 2.1. (devam)

ḳanā‘at <i>Ar.</i> Bir şeyi yeter bulup fazlasını istememek (Gİ, GT, İM)	ḳeneget кэнэгэт AR SIF Kanaatkar
ḳanat Kanat (BM, DM, Gİ, GT, İM, Kİ, TA, TZ) ḥanat Kanat (CC)	ḳanat канат YAB Kanat; dayanak, destek
ḳanat- Kanatmak (MG)	ḳanatıv канатыу E Kanatmak
ḳançık Dişi köpek (CC, TA, TZ) ḳançuḳ Dişi köpek (BM, DM, Kİ)	ḳansıḳ кансык EVC / EŞAN Dişi köpek
ḳandala Tahtakurusu, beşik biti (CC, DM, İM, TA, TZ)	ḳandala кандала BÖC Tahtakurusu, tahta biti; bit
ḳandil <i>Ar.</i> Kandil (Gİ, İM, KF)	ḳendil кэндил AR MOB / EŞAN Kandil, mum
ḳanğırit- Mahcup etmek, birine takılmak, alay etmek (CC)	ḳaḅğırtıv канғыртыу E Şaşırtmak, aklını başından almak, aptallaştırmak
ḳāni‘ <i>Ar.</i> Kanaat sahibi, kanaatkâr (GT, İM)	ḳeneget кэнэгэт AR SIF Kanaatkar
ḳanlı (I) Kanlı (CC)	ḳanlı канлы SIF Kanlı, kana bulanmış, kanlanmış
ḳanlıḳ Hanlık, krallık (CC)	ḥanlıḳ ханлык HÜK Han olma, hanlık; han tarafından idare edilen devlet
ḳapaḳ (II) Göz kapağı (Kİ, TZ)	ḳabaḳ 1 кабак DÜN 1.Ağaç, ot büyüyen yarık, uçurum, yar 2.Göz kapağı
ḳapaḳ (III) Kepek (Kİ) kebek Kepek (BM, CC, DM, Kİ) kepek Kepek (İM, KFT, RH, TZ)	ḳavaḳ кауак İNS / EŞAN Saç dibindeki kepek kevek кәүәк BES Toz, kepek (ekinler için)
ḳapan Tuzak (İH)	ḳarḳan капкан MOB Kapan, tuzak
ḳapla-(I) İçine almak, kaplamak (BV) ḳabla- Kaplamak, içine almak (MS)	ḳaplav каплау E Kaplamak, örtmek
ḳar (I) Kar (BV, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)	ḳar кар DÜN Kar

Tablo: 2.1. (devam)

ḡar- (V) İhtiyarlamak, yaşlanmak (Kİ)	ḡariv 1 карыу E Yaşlanmak, ihtiyarlamak
ḡara (III) Mürekkep (CC, İM)	ḡara 2 кара MAD Mürekkep
ḡara- Beddua etmek, lânetlemek (Kİ) ḡarḡa- Lânetlemek, beddua etmek (CC, İH, Kİ)	ḡarḡav карḡay Beddua etmek, kargamak
karabar Far. Kehribar (CC)	gerebe гәрәбә AR MAD Kehribar
ḡaraḡılıḡ Karanlık (Gİ, KF) ḡaraḡlıḡ Karanlık (KF) ḡaraḡıuluk Karanlık (GT, İM)	ḡaraḡılıḡ караḡылык RENK Karanlık
ḡaraḡu Karanlık (TA) ḡaraḡı Karanlık (CC, TZ) ḡaraḡıu Karanlık (CC, GT, İM) ḡaranı Karanlık (BM) ḡaraḡıu Karanlık (BV)	ḡaraḡı караḡы SIF Karanlık; açık olmayan, belirsiz; gönülsüz; cahil, kültürsüz
ḡaraḡul Karakol (TZ) ḡaravul Karavul (Kİ, TZ) ḡaravulu Karavul (TZ)	ḡaravıl 1 карауыл HÜK Karakol; karakolda bekleyen kişi
ḡara küzen Kokarca, kır sansarı (CC)	közen 1 көзән YAB Kokarca
ḡaralıḡ Karalık (CC, RH)	ḡaralıḡ 2 каралык KAV Karalık, siyahlık; cahillik
ḡarandaḡ Kardeş (CC) ḡardaḡ Kardeş (DM, Gİ, GT, KF, KFT, KK, TZ) ḡarındaḡ Kardeş, erkek kardeş (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, MG, TA, TZ)	ḡarındaḡ карындаш AKR / EŞAN Kardeş ḡerindeḡ кәрендәш AKR / EŞAN Kardeş ḡerzeḡ кәрзәш AKR Kardeş, soydaḡ

Tablo: 2.1. (devam)

qaravaş (II) Karakuş, sungur (TZ)	qarabaş 1 қарабаш YAB Kara başlı tarla kuşu
qarayib <i>Ar.</i> Yakınlar, akrabalar (Gİ, İM, KF)	qerib 1 қәриб AR SIF / EŞAN Yakın
qarbūs <i>Far.</i> Karpuz (KK) qarbūş <i>Far.</i> Karpuz (DM, MS) qarpuz <i>Far.</i> Karpuz (KF, Kİ, TZ)	qarbuz қарбуз FARS MEY / EŞAN Karpuz
qarçağa Aladoğan, atmaca (CC) qarçığa Şahin, doğan (CC, İM)	qarsığa қарсыға YAB Aladoğan
qardaşlıq Kardeşlik (KFT)	qarındaşlıq қарындашлық KAV Kardeşlik
qarğa Karga, kuzgun (BM, DM, İM, İN, Kİ, KK, TA, TZ)	qarğa қарға YAB Karga
qargış Kargış, kötü dua, beddua (DM, KK, TZ) qarış (I) Kargış, kötü dua, beddua (TA)	qargış қарғыш DEĞ / EŞAN Beddua, kargış
qarı (I) Yaşlı (CC, GT, İM, Kİ, MG, TZ)	qarı 2 қары SIF / EŞAN Eski; çok yaşlı, yaşça büyük; ihtiyar qarıy 2 қарый AR SIF / EŞAN Eski; çok yaşlı, yaşça büyük; ihtiyar
qarı (IV) Arşın (CC, Kİ, TA)	qarış қарыш BİL Ölçü birimi, karış
qarı- (I) Yaşlanmak, ihtiyarlamak (BM, CC, GT, TZ)	qarıv 1 қарыу E Yaşlanmak, ihtiyarlamak
qarıl- (II) Boğazda bir şey kalmak (CC)	qarılıv қарылыу E Boğulmak, boğazında kalmak
qarın Karın (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	qarın қарын İNS Karın, işkembe
qarış (II) Karış, başparmak ile serçe parmak arasındaki açıklık (BM, İM, İN, Kİ, KK, TA, TZ)	qarış қарыш BİL Ölçü birimi, karış
qarış- (III) Karşı koymak, savunmak (CC)	qarışiv 1 қарышыу E Karşı durmak; terslenmek, aksi davranmak
qarışla- Karışlamak (BM)	qarışlav қарышлау E Karışlamak, karışla ölçmek
qarīb <i>Ar.</i> Yakın, yakın olma (MG)	qerib 1 қәриб AR SIF / EŞAN Yakın

Tablo: 2.1. (devam)

<p>arlaa Kırlangı (BM)</p> <p>arlaa Kırlangı (TZ)</p> <p>arlau Kırlangı (Kİ, TZ)</p> <p>arlaka Kırlangı (KK)</p> <p>arlavu Kırlangı (Kİ)</p> <p>ırlaa Kırlangı (TA)</p> <p>ırlau Kırlangı (İH)</p>	<p>arluas karluas YAB Kırlangı</p>
<p>arma- (I) 1. Dokunmak, temas etmek (CC) 2. Parmakla dokunmak, el yordamı ile aramak (CC)</p>	<p>armav karımay E El yordamıyla tutmak, kavramak</p>
<p>armala- (I) Dokunmak (Kİ)</p> <p>armala- (II) Kaybolan bir Şeyi bulmak iin aramak (TZ)</p> <p>armala- (III) EŐyayı karıştırmak, karmakarışık etmek (İH)</p>	<p>armalav karımalay E Saını solunu yoklamak, el yordamıyla tutmak, kavramak; etrafıca bakmak</p>
<p>arha 1. Bozkır tilkisi, karsak ve derisi; post, krk (CC) 2. akal (TZ)</p>	<p>arha 2 karıhak YAB Sarı renkli ova tilkisi</p>
<p>arsala- Hoplamak, zıplamak (İH)</p>	<p>arhalanıv karıhalanıy E / EŞAN Acele etmek, telaşlanmak, hızlanmak</p>
<p>arŐ Karşı (TZ)</p> <p>arŐı Karşı (CC, GT, KK)</p> <p>arŐu Karşı (BM, BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS, RH)</p>	<p>arŐı 1 karşı DN Karşı, ön taraf</p>
<p>arŐıla- Karşılaşmak (TZ)</p> <p>arŐula- Karşılaşmak (Gİ, KF)</p>	<p>arŐılav karŐılay E Karşılamak, karşı almak; birilerini ya da bir Şeyleri kabul etmek</p>
<p>arŐulaŐ- Karşılaşmak (KFT)</p>	<p>arŐılaŐıv 1 karŐılayıy E Karşılaşmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

kart Kart, yaşlı (CC, TZ) kartay Kart, yaşlı (TZ) kartın Yaşlı, kart (TZ) kurť (III) Yaşlı, kart (TA)	kart kart SIF Yaşlı, ihtiyar
kartay- İhtiyarlamak, yaşlanmak (TZ)	kartayın kartayıy E Yaşlanmak, ihtiyarlanmak
kārvān <i>Far.</i> Kafile, kervan (GT, İM) kervān <i>Far.</i> Kervan, kafile (BV, İM)	karvan karuan FARS YOL Kervan
kārvānsarāy <i>Far.</i> Han, kafile evi (TA) kārvānsarā <i>Far.</i> Han, otel, kervansaray (BM, Kİ)	karvan-haray karuan-haray FARS YOL Kervansaray
kas- Kısaltmak (Kİ)	kişiv kişey E 1.Kesmek, biçmek 2.Ameliyat etmek 3.Kısaltmak, azaltmak 4.Söz kestirip atmak
kaş'a <i>Ar.</i> Çanak, tabak (İM)	kasa kasa FARS MOB / EŞAN Fincan, kase, tas
kasartku Çekirge (İM)	kehertki kəhərtke BÖC / EŞAN Çekirge kişertki keşərtke BÖC / EŞAN Çekirge
kaşd <i>Ar.</i> Kasıt, (kötü) niyet (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)	kasid kasyd AR DÜŞ Kasıt, niyet, dilek, maksat kesd kəsd AR DÜŞ / EŞAN Kasıt, niyet, maksat, istek
kasıg Kasık (BV) kasıq Kasık (Gİ) kasuq Kasık (DM, İH, İM, KF)	kasıq kasıq İNS / EŞAN Kasık
kāşır <i>Ar.</i> Kısa, az, eksik (GT)	kasir kasir SIF Kusurlu, eksik; az
kaşide <i>Ar.</i> Kaside (GT)	kaside kasidə AR DİL Kaside
kaşr (I) <i>Ar.</i> Kısaltma, kısma (İM, KF)	kasir kasir SIF Kusurlu, eksik; az
kaşşāb <i>Ar.</i> Kasap (Gİ, GT, İM, KF)	kasap kasap AR MES / EŞAN Kasap kasap kassap AR MES / EŞAN Kasap

Tablo: 2.1. (devam)

kaş (I) Kaş (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ)	kaş 1 каш İNS Kaş
kaş (V) Bir şeyin kenarı, ağzı (İH)	kaş 2 каш DÜN Yan, çevre, ön
kaşağı Kaşağı (Kİ) kaşak Kaşağı (Kİ) kaşrav Kaşağı (CC)	kaşav кашау MOB Kaşağı
kaşık Kaşık (DM) kaşuk 1. Kaşık (BV, CC, DM, GT, Kİ, KK, RH, TA, TZ) 2. Kepece (CC)	kaşık кашык MOB Kaşık
kat (I) Kat, huzur (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) katı (V) Yan, huzur (Kİ)	kat 1 кат KAV Kat
kat- (I) 1. İlave etmek, katmak (BV, GT, İM, Kİ, RH, TZ) 2. Karmak, katmak, karıştırmak (RH, TZ)	katıv 3 катыу E Katlamak, üst üste koymak, kat kat etmek
kat- (II) Katlaşmak, katı olmak (İH, TZ)	katıv 1 катыу E Sert ya da sertçe hale gelmek; donmak; çok üşümek; hastalıktan dolayı uzuvları hareketsiz kalmak
kata Boyunca (GT)	kata 2 ката B doğru, boyunca
katı (I) Katı, sert, sağlam (CC, DM, İM, İN, KF, Kİ, MS, RH, TA, TZ) katıg (I) Katı, sert, sağlam (BV, MG) katı (I) Katı, sağlam (CC, GT, Kİ)	katı 1 каты SIF Katı, sert; sağlam, dayanıklı
katır Katır (BV, BM, CC, DM, İM, KFT, Kİ, KK) katır Katır (TA)	kasır касыр EVC / EŞAN Katır

Tablo: 2.1. (devam)

ḳatıṣdur- Karıştırmak, katıştırmak (CC)	ḳatıṣtırıv катыштырыу E Katıştırmak, karıştırmak
ḳatıṣtur- Karıştırmak, katıştırmak (KFT)	
ḳat'ı Ar. Kat'î, kesin (KF)	ḳetġi кәтғи AR SIF Kati, kesin, sert, katı
kātīb Ar. Kâtip, yazıcı (GT)	ketip кәтип AR MES 1. Kâtip, yazar; edip 2. Sekreter
ḳāṭifa Ar. Kadife (CC)	ḳetife кәтифә AR GİY / EŞAN Kadife
ḳātīl Ar. Öldüren (GT)	ḳatīl катил AR YASA Katil, adam öldüren
ḳatūl Ar. Katleden, öldüren (KF)	
ḳatī Ar. Öldürme (Gİ, GT)	ḳatīl кател AR DÜŞ Katl, öldürme ḳatīl itil-: Katledilmek
katolik Hr. Katolik	katolik католик RUS DİN Katolik kimse
ḳatre Ar. Damla, katre (GT, İM, KF)	ḳetre кәтрә AR DÜN Damla; çok küçük parça
ḳattılıḳ Katılık, sertlik (GT)	ḳatılıḳ катылык KAV Sertlik, katılık
ḳatulan- Çabalamak, gayret etmek (CC)	ḳatlanıv 2 катланыу E 1. Katılmak, karışmak 2. Çabalamak, uğraşmak, didinmek
ḳatun Kadın, hanım, hatun (CC, KFT, Kİ, TA)	ḳatın катын İNS Kadın
ḳav (I) Kav, çakmak taşı (DM, GT, Kİ, TA)	ḳav 3 кау MOB Kibrit vs. için ağaç kıymığından elde edilerek yapılan madde
ḳov (II) Kav (TZ)	
ḳav (II) Yılanların çıkardıkları beyaz kabuk (Kİ)	ḳav 2 кау YAB Yılan gibi çeşitli hayvanların kuruyup düşen kabuğu, derisi
ḳav- Kovmak, defetmek (MG)	ḳıvıv кыуыу E 1. Kovmak, kovalamak, bir yerden göndermek 2. Acele ettirmek, çabuklaştırmak 3. Biri ya da bir şeyin ardına düşmek, peşine düşmek 4. Zorla göndermek, kapıyı göstermek 5. Yaş yaşamak 6. Bir şeylere başlayıp kesmeden devam etmek
ḳov- (II) Kovmak, defetmek (GT, İM, Kİ, MG, TZ)	
ḳavī Ar. Kuvvetli, güçlü, zorlu (GT, MG)	ḳevi кәүе AR SIF Güçlü, kuvvetli

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ķavm <i>Ar.</i> Kavim, millet, ahali (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>ķavım 1 кауым AR TOP Kavim, halk ķevım кәүем AR TOP Kavim, millet, ulus</p>
<p>ķavşur- Dürüp bükme (İH)</p>	<p>ķavşırın каушырыу E / EŞAN İki kenarını üst üste örtmek; birleştirmek</p>
<p>ķavuğ Sidik kavuğu, sidiklik, mesane (MS) ķavuķ (I) Sidik kavuğu, sidiklik, mesane (BV, Kİ)</p>	<p>ķıvıķ кыуык İNS 1. Sidik torbası 2. Balığın hava ile dolu iç organı 3. Kandil ateşini çevreleyen cam 4. Ciddi olmayan, gereksiz (kişi için) 5. Hava ya da herhangi bir tür gazla dolu balon, baloncuk</p>
<p>ķavun Kavun (DM, İH, İM, Kİ, KK, TA, TZ) ķuvun Kavun (CC) ķovun Kavun (CC, TZ)</p>	<p>ķavın кауын MEY Kavun</p>
<p>ķavuş- Kavuşmak (TZ)</p>	<p>ķavışın кауышыу E Kavuşmak, karşılaşmak, buluşmak</p>
<p>ķaya Kaya (BM, CC, GT, Kİ, TA)</p>	<p>ķaya кая DÜN Kaya</p>
<p>ķayda (I) 1. Nerede (DM, Gİ, GT, İM, İN, KK, MG, TZ) 2. Nereye (Kİ) ķayda Nerede (CC)</p>	<p>ķayza кайза ZAMİR Nerede</p>
<p>ķaydan Nereden (GT, İM, KFT)</p>	<p>ķayzan кайзан ZAMİR Nerden</p>
<p>ķayğı Kaygı, endişe, tasa, üzüntü (CC, TZ) ķadğı Kaygı, endişe, tasa (İM) ķayğı Kaygı, endişe, tasa, üzüntü (GT, RH)</p>	<p>ķayğı кайғы DÜŞ Kaygı, endişe, hasret</p>
<p>ķayğır- Kaygılanmak, endişe etmek (CC, Gİ, KF, KK, TZ) ķadğır- Kaygılanmak, endişe etmek (İM) ķayğır- (I) Kaygılanmak, endişe etmek (GT, KF, KFT)</p>	<p>ķayğırın кайғырыу E Kaygıya, endişeye düşmek, endişelenmek, kaygılanmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ꞥayı Hangi (İM, KF, MG)</p> <p>ꞥayın (III) Hangi, nasıl bir (CC)</p> <p>ꞥayu Hangi (BV, İM, KF, MG)</p>	<p>ꞥay кай ZAMİR Hangi</p> <p>ꞥayı кайы ZAMİR Hangi</p>
<p>ꞥayıd- Dönmek, geri dönmek (KFT)</p> <p>ꞥayıt- Dönmek, geri dönmek (BV, Gİ, İM, KF, Kİ, MG, RH, TA, TZ)</p> <p>ꞥayıt- Dönmek, geri dönmek (KK)</p> <p>ꞥayıt- Dönmek, geri dönmek (CC, Gİ, GT)</p> <p>ꞥayıt- Dönmek, geri dönmek (KK)</p>	<p>ꞥayıт кайтыу E Dönmek, geri gelmek; alet ya da bıçak vb. nesnelere için körlenmek, iş görmez hale gelmek; düşüncesinden vazgeçmek</p>
<p>ꞥayın (I) Kayın ağacı (TA)</p> <p>ꞥayınğ Kayın ağacı (CC)</p>	<p>ꞥayın кайын АҒАÇ Акағаç, huş (ағасı); kayın</p>
<p>ꞥayın ana Kaynana, kayınvalide (TZ)</p> <p>ꞥaynana Kaynana, kayınvalide (BM)</p>	<p>ꞥеуе кэйнэ AKR Kaynana, kayınvalide</p>
<p>ꞥayın ata Kaynata, kayınbaba (KFT)</p> <p>ꞥaynata Kaynata, kayınbaba (BM)</p> <p>ꞥоуın ата Kaynata, kayınbaba (TA)</p>	<p>ꞥayınата кайыната AKR / EŞAN Kayınbaba, kayınpeder</p> <p>ꞥaynata кайната AKR / EŞAN Kayınbaba, kayınpeder</p>
<p>ꞥayısı Hangisi (İM)</p> <p>ꞥaysı (II) Hangisi, hangi (DM, Gİ, GT, KF, MG, MS, RH, TZ)</p> <p>ꞥayusu Hangisi (İM)</p>	<p>ꞥayı кайы ZAMİR Hangi</p> <p>ꞥayı кайы ZAMİR Hangisi, hangi birisi</p>
<p>ꞥayış Kayış, deri kayış, kemer, kuşak (BV, DM, Kİ, KK, MG, TZ)</p> <p>ꞥayış Kayış, deri kayış, kuşak, kemer (CC)</p>	<p>ꞥayış кайыш GİY / EŞAN Kemer, kayış</p>
<p>ꞥayınat Ar. Kainat (GT)</p>	<p>ꞥайнат кайнат AR DÜN Evren, kainat</p>
<p>ꞥaymaq (I) Kaymak (BV, DM, GT, Kİ, KK, TZ)</p>	<p>ꞥaymaq каймак BES Kaymak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

қауна- Қайнамақ (BM, BV, CC, İM, Kİ, MG, RH, TZ)	қаунав қайнау E Қайнамақ, пішмек, fokurdamak, kabarmak
қайнат- Қайнатмақ (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, RH)	қайнатıv қайнатыу E Қайнатмақ
қайнатıl- Қайнатılmaқ (İM)	қайнатılıv қайнатылыу E Қайнатılmaқ
қайта (I) Текрар (KF)	қайта қайта ZARF Текрар, yeniden
қайтар- (I) 1. Geri vermek, iade etmek (CC, Gİ, İM, MS) 2. Döndürmek, geri çevirmek (BV, GT, İN, KF, KFT, Kİ)	қайтарıv қайтарыу E Dönmek, iade etmek, geri vermek
қайтарıl- Geri verilmeқ, çevrilmeқ (İM)	қайтарılıv қайтарылыу E Döndürülmek, iade ettirilmeқ, geri verdirilmeқ
қаз Kaz (BM, CC, DM, GT, İH, İM, Kİ, KK, TA, TZ)	қаз қаз KÜM Kaz
қаз- Kazmaq, eşmek (Gİ, İM, KF, Kİ, TA, TZ)	қазıv қазыу E Kazmaq
қазā (I) Ar. Kaza, keder (Gİ, GT, KF)	қаза қаза AR KAV / EŞAN Kaza, bela, felaket
қазан Kazan, bakır kap (BV, CC, DM, İM, Kİ, KK, TA, TZ) қазған Kazan, bakır kap (TA)	қазан қазан MOB Kazan
қазан Kazanmaq, elde etmek (KFT, TA, TZ) қазған Kazanmaq (CC)	қазанıv қазаныу E Kazanmaq, sahip olmak
қазанç Kazanç (MG, TA)	қазанıш қазаныш DEĞ Kazanç, fayda, yarar
қаздур- Kazdırmak, eştirmek (KFT)	қазdırıv қаззырыу E Kazdırmak
қазı- (I) 1. Kazımak (TZ) 2. Sıyırmak, çekip ayırmak, soymak (İH)	қазıv қазыу E Kazmaq
қазııcı Kazıcı, kazma işini yapan (DM)	қазгıs қазгыс MOB Karıştırıcı, kazıcı, kazma

Tablo: 2.1. (devam)

kazık Kazık (Kİ) kazuk Kazık (BM, BV, KFT)	қазық қазық ІНША Kazık, direk, destek
kazıl- Kazılmak, oyulmak (Gİ, KFT, İM, KF, MG)	қазылу қазылыу Е Kazılmak
kaznaçı Ar. T. Hazinedar (CC)	қазнасы қазнасы MES / EŞAN Hazinedar
kebāb Ar. Kebab (GT)	kebab қәбаб AR BES / EŞAN Kebab köber көбәп BES / EŞAN Kebab
kebes Börk, kalpak (Kİ) kebeş Takke (TA)	keres кәпәс GİY 1. Kadife başlık 2. Önemsiz şapka
kebi Gibi (BM) kibe Gibi (KFT) kibi Gibi (edat) (CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TZ) kibik (II) Gibi (DM, KK) kibin Gibi (GT)	kibi кеби В / EŞAN Gibi
kebīr Ar. Büyük, ulu (GT, İM)	kebir қәбир AR SIF / EŞAN Büyük, ulu; yüce
kebit Dükkân, oda (CC)	kibīt кибет ŞEH Dükkan, alışveriş merkezi; mağaza
keç- (I) 1. Geçmek (BM, CC, Gİ, İN, KF, KFT, RH, TA, TZ) 2. Geçip gitmek, öteye geçmek (CC) 3. Ayrılmak, gitmek (CC) keş- Geçmek (Kİ, KK, TZ) kiç- (I) Geçmek (GT, İM, Kİ)	kisiv 1 кисев Е 1. Geçmek 2. Vazgeçmek 3. Aşmak 4. Baştan geçmek
keç- (II) Gecikmek (BM, TA) kiç- (II) Gecikmek (TA)	kisiv 1 кисев Е 1. Geçmek 2. Vazgeçmek 3. Aşmak 4. Baştan geçmek

Tablo: 2.1. (devam)

<p>keçe (I) Gece (CC, KF, KFT, Kİ, KK, TZ)</p> <p>keşe Gece (TZ)</p> <p>keyce Gece (TA)</p> <p>kiçe Gece, geceleyin (BV, CC, Gİ, GT, KF, KFT, MG, MS, RH)</p>	<p>kise 1 кисә DÜN / EŞAN 1.Akşam 2.Gece</p> <p>kisî kisce ZARF Akşamleyin, akşam vakti</p>
<p>keçi Keçi (BM, KFT, Kİ, TA, DM)</p> <p>keşi Keçi, teke (DM)</p>	<p>keze кәзә EVC Keçi</p>
<p>keçi Geçit (TA)</p>	<p>kisiv 2 кисевү DÜN / EŞAN 1.Nehrin geçmeye uygun sığ yeri 2.Akarsu üzerindeki geçit</p>
<p>keçik- Gecikmek (TZ)</p>	<p>kisigiv1 кисегевү E Gecikmek</p>
<p>keçiktir- (I) Yapmaktan çekinmek, geciktirmek (CC)</p>	<p>kisiktiriv кисектеревү E Geciktirmek, ertelemek</p>
<p>keçür- (I) Geçirmek</p> <p>kiçir- Geçirmek (MG)</p> <p>kiçür- (I) Geçirmek (GT, İM)</p>	<p>kisiriv 1 кисеревү E 1.Geçirmek, görmek, baştan geçirmek 2.Hatırlamak</p>
<p>ked- (I) Bir şeyde yarık açmak (Kİ)</p>	<p>kitiv 2 китевү E Bir şeyin kenarını oymak, kertmek</p>
<p>ked- (II) Gitmek (KFT)</p> <p>ket- (I) 1. Gitmek (CC, DM, KF, İM, KK, TA, TZ) 2. Nakletmek, göçmek (İM)</p> <p>kid- (I) Gitmek (İN, KFT, RH)</p> <p>kit- (I) Gitmek (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS)</p>	<p>kitiv 1 китевү E 1.Gitmek 2.Başlamak, güçlenerek sürmek, uzamak 3.Bitmek, yok olmak 4.Tükenmek, yok olmak; batma 5.Devam etmek 6.Âdet olmak</p>
<p>kedük Gedik, oyuk (Kİ)</p> <p>ketik Gedik, oyuk (Kİ, TZ)</p> <p>ketük Gedik (Kİ)</p>	<p>kitik китек SIF / EŞAN 1.Kırık, parçasık 2.Oyuntu, oyuk 3.Eksiklik, kusur</p>
<p>kefen Ar. Kefen, ölü sarılan bez (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>kefin кәфен AR GIY Kefen</p>

Tablo: 2.1. (devam)

kefenle- <i>Ar. T.</i> Kefenlemek, kefene sarmak (KFT)	kefīnlev кәфенләү E / EŞAN Kefenlemek, kefene sarmak
keffāret <i>Ar.</i> Bir günaha karşı tutulmak üzere yapılan veya verilen şey (Gİ, İM, KF, KFT)	kefareт кәфарәт AR YASA Kefaret
kefil <i>Ar.</i> Kefalet sahibi (KFT)	kefīl кәфил AR TOP Kefil
kegir- Geğirmek (İM) kekir- Geğirmek (CC) keykir- Geğirmek (TZ)	kikīrīv кикерев E Geğirmek
kek Kin (CC)	kik кик DÜŞ Kin, nefret, intikam
kel- Gelmek (CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MS, RH, TA, TZ) kil- Gelmek (BV, Gİ, GT, İM, MG, MS)	kiliv килев E 1. Gelmek, ulaşmak, yetişmek 2. Ağırılığı olmak, çekmek
kelām <i>Ar.</i> Söz, kelām (Gİ, GT, İM, İN, KF)	kelam.кәлам AR DİL/EŞAN Söz, laf, kelime
kelb <i>Ar.</i> Köpek (GT, KF)	kelb кәлб AR EVC / EŞAN Köpek, it
kelebek Kelebek (İH) köbelek (I) Kelebek (CC)	kübelek 1 күбәләк BÖC 1. Kelebek 2. Kadına sevgi sözü olarak söylenir.
keli (I) Havan topu, tokmak (CC, TA)	kilī киле MOB Havan, dibek; deri yumuşatmak için kullanılan kap
kelime <i>Ar.</i> Kelime, sözcük (Gİ, GT, İM, KF)	kelime кәлимә AR DİL / EŞAN Söz, laf, kelime
kelin Gelin (CC, GT, Kİ, TA, TZ)	kilīn килен AKR Gelin, genç kız
kelte (II) Keler, kertenkele (İH)	kelte 2 кәлтә YAB Kertenkele
keltir- Getirmek (CC, DM, KK, TZ) keltür- Getirmek (CC, GT, İM, İN, Kİ, RH, TA) kiltir- Getirmek (MG) kiltür- Getirmek (BV, GT, MG)	kiltiriv килтерев E Getirmek, temin etmek
keltiriş- Getirmede yardım etmek (CC)	kiltirīşiv килтерешев E Birlikte ya da karşılıklı getirmek
kem <i>Far.</i> Kötü, değersiz (GT)	kem кәм FARS ZARF / ZIT Eksik, noksan, kıt

kemā hüve Ar. Onun gibi (MG)	кема-һүве кәма-һүә AR ZARF Olduğu gibi, olduğu şekilde
kemāl Ar. Olgunluk, erginlik (GT, İM)	кемал кәмал AR SIF / EŞAN Kamil, olgun, gerekli olgunluğa ermiş
keme Gemi (CC, Gİ, TZ) kemi Gemi (BM, DM, GT, İM, KFT, Kİ, TA, TZ) kime Gemi (GT) kimi Gemi (GT)	кеме кәмә ARAÇ / EŞAN Gemi, tekne
kemeçi Gemici (TA) kemiçi Gemici (İM, KF, TA) kimeçi Gemici (GT)	кемеһи кәмәсе MES Gemici, gemi kaptanı
kemir- Kemirmek (TZ) kemür- Kemirmek (Kİ)	кимерһи кимереү E 1.Kemirmek, kemirip parçalamak 2.Acı vermek, azap vermek
kemirçek Kemik ucundaki yumuşak kemik, kırıldak (İH)	кимерсек кимерсәк İNS Kırıldak
kemür Kömür (BM, TA) kömür Kömür (CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, MS, TZ)	күмһи күмер MAD Kömür
ken Geniş (Kİ, KK) keñ Geniş (CC, KF, TZ) kiñ Geniş (BV, GT, İM, İN, MG, TA, RH)	киñ киң SIF / ZIT 1.Geniş, enli, eni büyük 2.Büyük yer kaplayan 3.Dolu, aşırı, sınırsız, hadsiz
kend (I) Kendi, öz (TZ) kendi Kendi, öz (BV, CC, TZ) kendü Kendi, öz (BM) kindü Kendi (MG)	кәндә 1 кәнде ZAM Kendi, kendisi

Tablo: 2.1. (devam)

<p>kendir <i>Ar.</i> Kendir, kınnap (CC, DM, Kİ, TZ)</p> <p>kündür <i>Ar.</i> Kendir (BV, RH)</p>	<p>kindir киндер ВІТ / ЕŞAN 1.Kendir bitkisi 2.Kendir dokuma</p>
<p>kendözi Kendisi (BM)</p> <p>kendüsi Kendisi (BM)</p>	<p>kendı 1 кәнде ZAM Kendi, kendisi</p>
<p>kene (I) Yine, gene, tekrar, ikinci defa (TZ)</p> <p>gene Yine, tekrar (TZ)</p> <p>gine Yine, tekrar, ikinci kere (İH)</p>	<p>kinе кинә B ki yine, yine</p>
<p>keñeşkü Müşavere, danışma (Kİ)</p>	<p>keñeş кәңәш DÜŞ / ЕŞAN Danış, danışma, müşavere</p>
<p>kenete <i>Moğ.</i> Anıden, birdenbire (CC, TZ)</p>	<p>kinet кинәт ZARF / ЕŞAN Aniden, birdenbire, ansızın</p>
<p>kengeş- 1. Düşünüp taşınmak (CC) 2. Meşveret etmek, müşavere (Kİ, İM)</p> <p>keniş- Danışmak, müşavere etmek (TZ)</p> <p>kinkeş- Danışmak (TZ)</p>	<p>keñeşiv кәңәшәү E / ЕŞAN Danışmak, müşavere etmek, fikir alışverişi yapmak</p>
<p>kengil- Yayılmak, genişlemek (TZ)</p>	<p>kiñeyiv киңәйәү E 1.Genişlemek, yayılmak 2.Artmak 3.Enginleşmek, rahatlamak</p>
<p>kengirt- Genişletmek (TZ)</p>	<p>kiñeytiv киңәйтәү E / ЕŞAN 1.Genişletmek, yaydırmak 2.Arttırmak 3.Enginleştirmek, rahatlattırmak</p>
<p>kenise <i>Ar.</i> Kilise (Gİ, İM, KF)</p>	<p>kelise кәлисә AR DİN / ЕŞAN Katedral, kilise</p>
<p>kenkeç Müşavere, danışma (Kİ)</p> <p>kenkeş Müşavere, danışma (Kİ)</p>	<p>keñeş кәңәш DÜŞ / ЕŞAN Danış, danışma, müşavere</p>
<p>keñlik Genişlik (CC)</p> <p>kiñişlik Genişlik (Gİ)</p> <p>kiñlik Genişlik (İM)</p>	<p>kiñlik киңлек KAV 1.Genişlik, enginlik 2.Doluluk, tamlık 3.Geniş açık yer, meydan 4.Boylam, meridyen</p>
<p>kens Kendi, öz (TZ)</p> <p>kensi Kendi, öz (CC, KK, TZ)</p>	<p>kendı 1 кәнде ZAM Kendi, kendisi</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>kenz <i>Ar.</i> Hazine (Gİ, İM, KF)</p> <p>kenze <i>Ar.</i> Hazine (KF)</p>	<p>қазна 1 қазна AR HÜK / EŞAN Hazine; hazine dairesi</p>
<p>kepes Şapka (CC)</p>	<p>кепес кәпәс GİY 1. Kadife başlık 2. Önemsiz şapka</p>
<p>ker- (I) 1. Germek, gergin hâle getirmek (CC, Kİ, TZ) 2. Şişmek (BM)</p>	<p>кірiн кiреу E / EŞAN Germek, esnetmek, açmak; yay çekmek</p>
<p>ker- (II) Açmak, yaymak, uzatmak (CC)</p>	<p>кірiн кiреу E / EŞAN Germek, esnetmek, açmak; yay çekmek</p>
<p>kerbüç Kerpiç, tuğla (KFT)</p> <p>kerpiç Kerpiç, tuğla (CC, GT, İM, TZ)</p> <p>kerpüç Kerpiç, tuğla (TA)</p> <p>kilürpiç Kerpiç (TZ)</p> <p>kirpiç Kerpiç (BM, TZ)</p> <p>kürbüç Kiremit, kerpiç (TA)</p>	<p>кірбіс кiрбес RUS İNŞA Tuğla, kerpiç</p>
<p>kere <i>Ar.</i> Kez, defa, kere (GT)</p> <p>keret <i>Ar.</i> Kez, kere, defa (RH, TZ)</p> <p>kerey (II) <i>Ar.</i> Kez, kere, defa (TZ)</p> <p>kerret <i>Ar.</i> Defa, kez, kere (Gİ)</p>	<p>керре кәррә AR ZARF / EŞAN Kere, defa, kez</p>
<p>kereb Gemi (TA)</p> <p>kerep Gemi (Kİ)</p> <p>kerreb Gemi (BM)</p>	<p>карап карап RUS ARAÇ / EŞAN 1. Gemi 2. Güçlü ve büyük hava aracı; uzay gemisi</p>
<p>kerek Gerek, gerekli (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG, RH, TZ)</p> <p>kirek Gerek, gerekli (MG)</p>	<p>керек кәрәк B 1. Gerek, lüzum; talep edilmeyi gerekli olmayı bildirir. 2. Gerekli, lüzumlu 3. gerek...gerek...</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>kerek- Gerekmek, gerekli olmak (BV, DM, İM)</p> <p>kirek- Gerekmek, gerekli olmak (GT, MG)</p>	<p>keregiv kəpəgey E Gerekmek, gerekli olmak, lazım olmak</p>
<p>kerem Ar. Cömertlik, lütuf, ihsan (GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG)</p>	<p>kerem kəpəm AR DEĞ Cömertlik, eliaçıklık</p>
<p>keri (I) Geri, arka (CC, Gİ, İM)</p> <p>girü (I) Arka, geri (TA)</p> <p>kiri Geri (MG)</p> <p>kirü Geri (BM, BV, İM)</p>	<p>kirı 1 кире SIF / EŞAN 1.Geri, ters 2.Olumsuz, aksi, ters tabiatlı 3.Karşıt, zıt 4.Tekrar, yeniden kirige bötken: Huysuz, inatçı, aksi kirı kaq-: Geri çevirmek, reddetmek; karşı koymak</p>
<p>keri (II) Sonra, -den sonra, nihayet (GT)</p> <p>girü (II) Sonra, -den sonra, nihayet (BM)</p>	<p>kirı 2 кире B sonra, ...geri</p>
<p>keril- Gerilmek, gerinmek, asılmak (BV, CC, GT, KK)</p>	<p>kiriliv kirələy E Gerilmek</p>
<p>kerim Ar. 1. Cömert, kerem sahibi (Gİ, GT, İM, KF, KK, MG) 2. Kerem sahibi, yüce Allah (Gİ)</p>	<p>kiram kiram AR SIF Cömert, eli açık kerim kərim AR SIF Cömert, eliaçık</p>
<p>keriş- Kavga etmek, didişmek, zıtlaşmak (GT, Kİ)</p>	<p>kirışiv 1 kərəşey E Birlikte ya da karşılıklı girmek, girişmek</p>
<p>kerki Küçük balta, nacak, keser (CC, Kİ, TA)</p>	<p>kirke киркə RUS MOB Kazma; külünk</p>
<p>kerpik Kirpik (TA)</p> <p>kirbik Kirpik (DM)</p> <p>kirbük Kirpik (RH)</p> <p>kirfik (II) Kirpik (KK)</p> <p>kirpik Kirpik (TZ)</p>	<p>kirpik kerpək İNS Kirpik kirpik kaq-: Göz açıp kapamak</p>
<p>kert- Çentik atmak, kesmek, kazımak (CC, Kİ, TA)</p> <p>kirt- Çentik atmak, kesmek, kazımak (MG)</p>	<p>kirtiv kirtey E Kertmek, çentmek</p>
<p>kertik Kertik, kertilmiş, çentik atılmış (Kİ, TZ)</p>	<p>kirtik киртек DÜŞ Çentik, kertik</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>kes- Kesmek (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, RH, TA, TZ)</p> <p>kis- Kesmek (Gİ, GT, İM, MG)</p>	<p>kişiv kişey E 1.Kesmek, biçmek 2.Ameliyat etmek 3.Kısaltmak, azaltmak 4.Söz kestirip atmak</p>
<p>kesb Ar. Çalışıp kazanma, kazanç (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>kesbi кәсби AR SIF Kazanılmış, sonradan elde edilmiş, tecrübeyle sağlanmış</p>
<p>kesdür- Kestirmek (KFT)</p> <p>kestür- Kestirmek (MG)</p>	<p>kiştiriv kişterey E Kestirip atmak, kesinlikle söylemek</p>
<p>kesek (II) 1. Ekmek dilimi (DM) 2. Parça (Kİ, İM, TA)</p>	<p>kişek 1 kişek DÜŞ 1.Bütün bir parçası, bölüm, kısım 2.Dilim, lokma</p>
<p>keser Ağaç kesilen alet, keser (İH)</p>	<p>kesir кәсир RUS MOB Pala, kama; satır</p>
<p>kesik Kesik, kesilmiş (İM)</p> <p>kesük (I) Kesik, kesilmiş (İM)</p> <p>kisik Kesik (BV)</p>	<p>kişik 1 kişek SIF 1.Kesik, kesilmiş 2.Budanmış</p>
<p>keskel- Parça parça kesmek (CC)</p> <p>keskil- Dilmek, parçalamak (BM)</p>	<p>kişkilев kişkelәy E Parça parça kesmek, doğramak; dilim dilim etmek</p>
<p>keski Keski, bıçkı (Kİ, TZ)</p> <p>keskü Keski, bıçkı (KK, TZ)</p>	<p>kişkis kişkes MOB Kesici, keski</p>
<p>kesre Ar. Esre denilen hareke işareti (İM)</p>	<p>kesre кәсрә AR DİL Arap yazı sisteminde “i” okunması gerektiğini gösteren işaret, kesre</p>
<p>keşene Mezar höyüğü</p>	<p>keşene 1 кәшәнә İNŞA / EŞAN Mezar üzerine dikilen taş ya da beton yapı</p>
<p>keşif Ar. Açığa çıkarma (KFT)</p>	<p>keşif кәшеф AR DÜŞ Keşif, keşfetme</p>
<p>keşir Havuç (DM)</p> <p>keşür Havuç (Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>kişir кишер MEY Havuç</p>
<p>keşke Far. Keşke (BM, CC, İM, Kİ, TZ)</p>	<p>kaşki кашки FARS B / EŞAN Keşke; eğer</p> <p>keşki кәшки B / EŞAN Keşke; eğer</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ket- (III) Yok olmak, ortadan kaybolmak (İM)</p> <p>kit- (II) Yok olmak, ortadan kalkmak (İM)</p>	<p>kitiv 1 китеү E 1.Gitmek 2.Başlamak, güçlenerek sürmek, uzamak 3.Bitmek, yok olmak 4.Tükenmek, yok olmak; batma 5.Devam etmek 6.Âdet olmak</p>
<p>ketān Ar. Keten (CC)</p> <p>kettān Ar. Keten (BV, İM)</p>	<p>kiten китән GIY Keten dokuma</p>
<p>keter- (I) Gidermek, ortadan kaldırmak (İM, KK)</p> <p>ketir- (II) Gidermek, ortadan kaldırmak (CC)</p> <p>kider- Gidermek, ortadan kaldırmak (Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>kiter- Gidermek, ortadan kaldırmak (BV, GT, İM, MG)</p>	<p>kiteriv китәрәү E 1.Gidermek, arıtmak, temizlemek 2.Bitirmek, bozmak 3.Saç sakal kestirmek</p>
<p>ketil- Gedilmek, gedik açılmak (TZ)</p> <p>kitil- Gedilmek, gedik açılmak (MG)</p>	<p>kitiliv 1 кителәү E 1.Gidilmek 2.İlişkisi kesilmek</p> <p>kitiliv 2 кителәү E Kırılmak, parçası kormak</p>
<p>kevde Gövde (DM, RH)</p> <p>kövde Gövde (TA, TZ)</p> <p>gövde Bir şeyin oluşu, cismi, şekli, gövde (İH)</p>	<p>gevze гәүзә İNS / EŞAN Gövde, vücut</p> <p>kevze кәүзә İNS / EŞAN Gövde, beden; boy pos</p>
<p>kevdeli Gövdeli, vücutlu (TZ)</p>	<p>kevzelı кәүзәлә SIF Gövdesi iri, gövdesi büyük</p>
<p>keven- Sevinmek (Kİ)</p>	<p>kıvaniv кыуаныу E Kıvanmak, gönenmek, sevinmek, mutlu olmak</p>
<p>kevenç Ferah, sevinç (Kİ)</p>	<p>kıvanıs кыуаныс DÜŞ Kıvanç, gönenç, mutluluk, sevinç</p>
<p>key- 1. Giymek, giyinmek (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TZ) 2. Yüzük takmak (KFT)</p> <p>kid- Giymek, giyinmek (Gİ, İM)</p> <p>kiy- Giymek, giyinmek (CC, Gİ, MG, TZ)</p>	<p>kıyiv кейәү E Giymek, takmak (gözlük, şapka v.b.); donanmak, takınmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

keydir- Giydirmek (CC, GT) keydür- Giydirmek (BM, GT, İM, Kİ) kivür- (I) Giydirmek (BV) kiydür- Giydirmek (MG) kiyir- Giydirmek (TZ)	kıyızırın кейзереу E / EŞAN 1.Giydirmek 2.Geçirerek ya da bağlayarak eklemek kıyğızın кейгезеу E / EŞAN 1.Giydirmek 2.Geçirerek ya da bağlayarak eklemek
keyfiyyet Ar. Nitelik (Gİ, KF, MS)	keyfiyet кәйфиәт AR DÜŞ Bir şeyin dış şekli, görünüşü
keyil- Giyilmek (KF)	kıyılın кейелеу E Giyilmek, güzel kıyafetlerle kuşatılmak
keyin- Giyinmek (CC, KF)	kıyılın кейенеу E Giyinmek, güzel kıyafetler kuşanmak
kez (II) Okun gezi (İN, Kİ) kiz (III) Okun gezi (MG)	kızı кизе ORDU / EŞAN 1. Okun yaya geçirildiği oyuk kısım 2. Oyuk, oyuntu
kez- Gezmek, yürümek (CC, DM, Kİ, KK, TA) kiz- Gezmek, yürümek (GT)	gizın гизеу E Gezmek
kezdır- Gezdirmek (KK) kezdür- Gezdirmek (Gİ, KF, Kİ)	gızızırın гиззереу E Gezdirmek
kezek Nöbet, sıra (TZ)	kızek 1 кизәк DÜŞ / EŞAN Sıra, nöbet
keziv Salgın (CC)	kızın 2 кизеу HAS Salgın hastalık
kezle- Gezlemek, nişan almak (İN)	kızev 1 кизәу E 1.Oku yaya geçirmek 2.Hedef belirleyip nişan almak
kezli Gizli (İN) kizli Gizli, saklı (GT, TZ) kizlü Gizli, saklı (KFT)	gizli гизле SIF Gizli, sırlı
kıble Ar. Kıble (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	kıbla кыбла DİN / EŞAN Kıble
kıçıkla- (I) Gıdıklamak (İH)	kıtıklaу кытыклау E Gıdıklamak

Tablo: 2.1. (devam)

ııur- (I) Bağırmaq, ağırmaq, seslenmek (CC, TZ) ııur- Bağırmaq, ağırmaq, seslenmek (CC, TZ)	ısqırın ısqırıy E Yüksek ses ıkarmaq, bağırmaq; ses vermek
ıl (I) ıl, tüy, sa (BV, GT, İH, İM, KF, KFT, Kİ)	ıl ыл İNS ıl, tel
ıl- ılmak, yapmaq (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH) ul- ılmak, yapmaq (KFT)	ılın 1 ылыу E Davranmaq, yapmaq, işlemek
ılı (I) 1. Buğday başağı (TZ) 2. Buğday başağının üzerindeki ufak ve uzun dikenler (İH, Kİ)	ılsı ылыык YAB 1. Hayvan derisinin yumuşak tüyleri arasındaki iri tüy; ıl 2. Ekin başaklarındaki ince ıllar 3. Balık ılığı
ılı (II) Balık ılığı (İH)	ılsı ылыык YAB 1. Hayvan derisinin yumuşak tüyleri arasındaki iri tüy; ıl 2. Ekin başaklarındaki ince ıllar 3. Balık ılığı
ıldur- (I) Yaptırmak, kıldırmak (BV, İM, MG)	ıldırın ылдырыу E Davrandırmak, yaptırmak
ılğı Ahlak, huy (TZ) ılı Tabiat, yaratılış, huy (GT, İH, Kİ, TA)	ılı ылыык DÜŞ / EŞAN 1. Davranış, tarz, hareket 2. Adet, huy, tabiat
ılı ılı (CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, TA, TZ) ılını ılı (İM, MG) ılı ılı (CC)	ılıs 1 ылыык ORDU ılı
ılın- (I) Yapılmak, edilmek, ılınmak (CC, Gİ, İM, MG)	ılının ылыныу E Davranılmak, yapılmak, işlemek
ılış- ılışmak (İM)	ılışın ылышыу E Karşılıklı davranmaq, yapmaq, eylemek, işlemek
ıluyruğı Keklik, ıluyruk (BM) ıluyruk Keklik, ıluyruk (Kİ, TA)	ıloyro ылойроқ YAB Yaban ördeğı

Tablo: 2.1. (devam)

ķılmılda- Kılmıldamak (Kİ, TZ)	ķımǵıldaу қымғылдау E Kılmıldamak, kırıldamak, hareket etmek
ķımırşaǵı Karınca (BM) ķumrusķa Karınca (TZ) ķumursaķa Karınca (TA) ķumursuǵa Karınca (Kİ) ķumurusķa Karınca (DM)	ķımırtķa қымыртқа BÖC / EŞAN Karınca ķırmıšķa қырмысқа BÖC Karınca
ķımız Kısrak sütü, bir tür içki (DM, İH, İM, Kİ, TZ)	ķımıз қымыз BES Kısrak sütünden yapılan içecek
ķın (I) Kın, kılıf, sadak (CC, DM, İM, Kİ, MG, TA, TZ)	ķın қын ORDU Kılıç, bıçak vs. gibi silahların kabı
ķına Ar. Kına (BV, DM, İM, TZ) ķınnā Ar. Kına (BV, KFT)	ķına 1 қына AR BİT / EŞAN Kına bitkisi; kına boyası
ķıńır (I) Eđri, büđrü, kambur (CC, TZ)	ķıńır 1 қыңыр SIF / EŞAN Eđik, eđimli, meyilli
ķır (II) Kenar, yan, kıyı (İH) ķırı Yan, kenar, kıyı, uç (TZ)	ķır 1 қыр KAV / EŞAN Kenar, çevre; cephe
ķır- (I) Kırmak (İM, TZ) ķır- (II) Gidermek, mahvetmek (TA)	ķırın қырыу E 1.Kazımak, sıyırmak 2.Traş etmek 3.Dağıtıp parçalayıp yok etmek 4.Topluca öldürmek, yok etmek
ķırā'at Ar. Okuma (Gİ, KF, İM)	ķıraet қираәт AR DÜŞ Okuma
ķıraǵ (I) Kenar, yan, kıyı (BM, Gİ, İM, KF) ķırañ Kenar, kıyı, uç, sınır (İH, İN) ķırıǵ (III) Yan, kenar, uç (MG)	ķırıу қырый KAV / EŞAN Herhangi bir nesnenin dıšı, dıš kısmı, kenar
ķırav Kırağı (TZ) ķıravu Kırağı (BM) ķırov Kırağı (CC)	ķıрав қырау DÜN / EŞAN 1.Kırağı 2.Saça düşen ak

Tablo: 2.1. (devam)

ķırđı Atmaca (BM, TZ) ķırđıy Atmaca (CC, İM)	ķıyđır 2 ķыйғыр YAB Atmaca
ķırıl- Ölmek, gebermek, helâk olmak (CC, Kİ)	ķırılın кырылыу E 1.Kazınmak, sıyılmak 2.Topluca ölmek, kırılmak 3.Aşırı üzölmek, heder olmak
ķırķ Kırk (sayı) (BM, BV,DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, TA, TZ)	ķırķ кырк SAYI Kırk sayısı
ķırķ- Kırkmak, kısaltmak, kesmek (CC, Kİ, TA, TZ) ķırķı- Kırkmak, kısaltmak, kesmek (TZ)	ķırķın 1 кыркыу E Kırkmak, kırpmak, kesmek, koparmak; ayırmak, bölmek
ķırķıl- Kırkılmak, kısaltılmak, kesilmek (KFT)	ķırķılın кыркылыу E Kırkılmak, koparılmak, kırılmak
ķırmızı Ar. Kırmızı (CC)	ķırmızı кырмызы FARS RENK Kırmızı
ķırt- Kırkmak, kısaltmak, kesmek (TZ)	ķırt кырт ONO Katı bir şeyin koparılarak kırıldığında çıkan sesi bildirir.
ķıs- (I) 1. Kısmak, sıkıştırmak (CC, Kİ, MG, RH, TZ) 2. Toplamak, kısaltmak, tor top etmek, sıkmak, tıkmak (İH)	ķısın 1 кысыу E 1.Kısmak, sıkmak; daraltmak 2.Güç kullanarak sıkmak, baskı yapmak 3.Geniş, bol tutmadan ölçüye, hesaba koymak
ķısa Kısa (KF, Kİ, MS, TA) ķısđa Kısa (CC, Kİ) ķısђa Kısa (CC) ķısќa Kısa (BV, CC, DM, GT, İM, İN, KFT, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)	ķısќa кысќа SIF / EŞAN Kısa, süreksiz
ķısar- Kısaltmak (TZ)	ķısќarın кысќарыу E Kısaltmak, azalmak
ķısđaç Kıskaç, kerpeten (Kİ) ķısќaç (I) Kıskaç, kerpeten (CC)	ķısќıs кысќыс MOB 1.Kıskaç, kısıp tutan her türlü alet 2.Maşa, pens

Tablo: 2.1. (devam)

ķısır Kısır, hiç doğurmaz kimse (Kİ, TA, TZ)	ķısır кысыр SIF 1.Kısır (Sığır, koyun, keçi vb. için) 2.Tohum vermeyen, tohumsuz, dölsüz 3.Yağmursuz, yağmur getirmeyen 4.Ekilmemiş, boş 5.Etsiz, yağsız, suyla pişmiş (yemek için)
ķıskar- Kısaltmak (İM, TZ)	ķıskarın кыскаруу E Kısaltmak, azalmak
ķıskart- Kısaltmak (İM, MG, TZ)	ķıskartın кыскартыу E Kısaltmak, azaltmak
ķıskartil- Kısaltılmak (İM)	ķıskartilın кыскартылуу E Kısaltılmak, azaltılmak
ķısm Ar. Kısım, bölüm, parça (GT, İM, MG)	ķısm кесем AR KAV Kısım, bölüm, parça, pay, hisse
ķısmet Ar. Pay, kısım (BV, Gİ, GT, İM, KF)	ķısmet кесмет AR SOYT Kader, kısım, takdir; pay, hisse
ķışşā Ar. Hikāye, kıssa (Gİ, GT, İM, KF, MG)	ķıssa кисса AR DİL Tarihi bir olay ya da kişi hakkındaki hikaye; ibretlik hikaye, nasihat
ķısta- 1. Sıkıştırmak, kilitlemek (CC) 2. Müsadere etmek, el koymak (İM)	ķıstav 1 кыстау E Dar, küçücük bir yere sığdırmaya çalışmak, kıstırmak
ķıstalaş- Kalabalık olmak, bir araya toplanmak, sıkışmak (İM)	ķıstalaşın кысталышыу E Karşılıklı ya da birlikte dar, küçücük bir yere sığdırılmaya çalışılmak, kıstırılmak
ķış (I) Kış mevsimi (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, TZ)	ķış кыш DÜN Kış mevsimi
ķışla- Kışı geçirmek (BM, CC)	ķışlav 1 кышлау E Kışlamak, kışlağa yerleşmek; kışı geçirmek
ķışlav Kışlak, kışın barınılan yer (TZ)	ķışlav 2 кышлау DÜN Kışlak, kışın yaşanan yer
ķışra Ar. Kabuk (MG)	ķışır кышыр AR KAV Kabuk
ķıt Ar. Kıt, az (Kİ)	ķıt кыт AR SIF Yetersiz, eksik, kıt
ķıvan- Güvenmek, övünmek (GT)	ķıvanın кыуаныу E Kıvanmak, gönenmek, sevinmek, mutlu olmak
ķıy- (I) Dikmek (Kİ)	ķıyın 3 кыйыу E Nakış işlemek, biçki dikiş yapmak

Tablo: 2.1. (devam)

ķiy- (II) Bir Şey hakkında cesaret etmek (Kİ)	ķiyiv 2 ķyiyu E Kahramanlık, yiğitlik yapmak ķiyiv 5 ķyiyu SIF 1.Çekinip utanmadan yaşayan, mağrur 2.Korkusuz, yürekli; kahraman
ķiy- (IV) Acımayıp öldürmek (GT) ķiy- (V) Kıymak, küçük parçalara ayırmak (TZ)	ķiyiv 1 ķyiyu E 1.Kıymak, kesmek, kırmak 2.Öldürmek, yok etmek 3.Düşüncesizce direnmek, inat etmek
ķiyāmet Ar. Kıyamet (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, RH)	ķiyemet ķiemāt AR DİN / EŞAN Kıyamet; kavga, gürültü
ķiyan Tavşan (TZ) ķoyan Tavşan (BM, CC, Kİ, TA, TZ)	ķuyān ķuyān YAB 1.Tavşan 2.Tavşan derisinden dikilmiş
ķiyās Ar. Karşılaştırma (BV, Gİ, GT, İM, KF, MG)	ķiyas 2 ķyās AR KAV 1.Kıyas, karşılaştırma 2.Örnek, misal
ķiyemet Ar. Değer, kıymet, paha (Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)	ķiyemet ķimmāt AR DEĞ Kıymet, değer, paha
ķiyemetli Ar.T Değerli, kıymetli (İM, RH)	ķiyemetli ķimmāt.le SIF Kıymetli, değerli
ķiz (I) 1. Kız, kız çocuğu (BM, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, TA, TZ) 2. Bakire, kız (Kİ, KK)	ķiz ķyz İNS 1.Kız 2.Başak burcu
ķiz- 1. Ateşte ısıtmak, kızdırmak, sinirlendirmek (CC, İM) 2. Ateşlenmek, hararetlenmek (Kİ)	ķiziv 1 ķzyiyu E 1.Kızmak, ısınmak, sıcaklaşmak 2.Coşmak, canlanmak 3.Sinirden köpürmek, kudurmak 4.Herhangi bir Şeyi çok istemek, arzu etmek
ķizamuķ Kızamık, kanın bozulup vücudun çıban dökmesi (İH)	ķizamıķ 1 ķzyāmyk HAS 1. Kızamık 2. Kızıl hastalığı
ķizar- Kızarmak, rengi kırmızı olmak (Kİ, MG, RH, TZ)	ķizariv ķzyāryu E 1.Kızarmak, kızıl olmak 2.Utanmak
ķizdir- (I) Yakmak, kızdırmak (Kİ, TA, BM, BV, Gİ, KF, KFT) ķizdur- Yakmak, kızdırmak (BM, BV, Gİ, KF, KFT)	ķizdiriv ķzyzyryu E 1.Kızdırmak, yaktırmak 2.Kızdırıp coşturmak 3.Motoru çalıştırmak
ķizğānő Kıskanç, kıskanan (TZ)	ķizğānsıķ ķzyğānsyķ SIF Kıskanç, kıskanan

Tablo: 2.1. (devam)

kıızıl Kızıl, kırmızı (BV, CC, DM, Gİ, GT, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ)	kıızıl 1 кызыл SIF 1.Kızıl renkteki 2.Kızıl Ordu taraftarı
kıızlık (I) Kıtlık, darlık (GT, KFT)	kıtlık кытлык KAV / EŞAN 1.Kıtlık, yokluk; açlık 2.Yoksulluk, muhtaçlık
ki <i>Far.</i> Ki (bağlama edatı) (Gİ, GT, İN, KF, KK, MS, RH)	ki ки B ki
kibik (I) Uzak için benzetme edatı (TZ)	kivik кевек B gibi, kadar
kibr <i>Ar.</i> Kibir, gurur (GT)	kibir кибер AR DEĞ Kibir, büyülenme
kiç- (V) Göçmek, nakletmek (İM)	küsiv күсөү E 1.Göçmek, geçmek 2.Başka bir yere gitmek 3.İş değişmek
kiççi Küçük (GT) giçi Küçük (İH) kiçi Küçük (CC, Gİ, İH, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) kiçig Küçük (İM) kiçik Küçük (BV, MG) küçük (I) Küçük, ufak (İM, Kİ, TZ)	kisi кесе SIF / ZIT 1.Küçük, yaşça küçük, genç 2.Seviyesi düşük, derecesi düşük, mevkisi düşük kiskey кескөй SIF / EŞAN Küçücük, küçük, minicik
kiçevgine Küçücük (TA) kiçkine Küçücük (Kİ)	kiskine кескенө SIF / EŞAN Küçücük, küçük, minicik
kiçik- Gecikmek, geç kalmak (İM, Kİ)	kisigiv1 кисегев1 E Gecikmek
kiçür- (II) Bağışlamak, affetmek (İM)	kisiriv 2 кисереү E Bağışlamak, affetmek
kilen Birbirini takip ederek, ara vermeden (MS)	kilen келән SIF / EŞAN 1.Düz, girintisi, çıkıntısı olmayan; pürüzsüz 2.Eşit, denk 3.Düzenli, ritmik
kilim (II) <i>Far.</i> Kilim, sergi (CC, GT, Kİ, TA)	kilem келәм FARS EV Kilim, yolluk; halı

Tablo: 2.1. (devam)

<p>kim (I) Kim (soru zamiri) (BM, BV, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA)</p> <p>küm (II) Kim (edat) (KFT)</p>	<p>kīm 1 кем ZAM 1.Kim 2.Biri</p>
<p>kim (II) Ki (bağlaç) (BM, BV, GT, İM, KF, KFT, KK, MG, MS, RH)</p>	<p>kīm 2 кем B Ki</p>
<p>kimerse Kimse (İM, Kİ, MG)</p> <p>kimersene Kimse (Kİ)</p> <p>kimese Kimse (GT)</p> <p>kimesne Kimse (DM)</p> <p>kimirse Kimse (GT, MG)</p> <p>kimse Kimse (DM, Gİ, İN, KF, Kİ, KK, MG, TZ)</p>	<p>kīmse кемсә ZAM / EŞAN Kimse, birisi</p> <p>kīmsene кемсәнә ZAM / EŞAN Kimse, birisi</p>
<p>kīmyā Ar. Kimya, iksir (GT)</p>	<p>hīmiya химия RUS BİL Kimya</p>
<p>kīn Far. Gizli düşmanlık, kin (İM)</p> <p>kīne Far. Kin, gizli düşmanlık (GT)</p>	<p>kīne 1 кенә DÜŞ / EŞAN Kin, nefret; intikam</p>
<p>kīñ Geniş (BV, GT, İM, İN, MG, TA, RH)</p>	<p>kīñ киң SIF / ZIT 1.Geniş, enli, eni büyük 2.Büyük yer kaplayan 3.Dolu, aşırı, sınırsız, hadsiz</p>
<p>kināyet Ar. Kinaye, dolaylı anlatım (GT, İM)</p>	<p>kīneye кинәйә AR DİL Kinaye</p>
<p>kindek Göbek (KK)</p> <p>kindik Göbek (CC, Kİ, TZ)</p> <p>kindük Göbek (BV)</p> <p>kündi Göbek (TA)</p> <p>kündük Göbek (İM)</p>	<p>kīndik 1 кендек İNS Göbek</p>
<p>kindir Keten (TA)</p>	<p>kindir киндер BİT / EŞAN 1.Kendir bitkisi 2.Kendir dokuma</p>

Tablo: 2.1. (devam)

kiñşlik Genişlik (Gİ) kiñlik Genişlik (İM)	kiñlik киңлек KAV 1.Genişlik, enginlik 2.Doluluk, tamlık 3.Geniş açık yer, meydan 4.Boylam, meridyen
kiñrig Burun deliği (İM)	kiñşirik киңшерек İNS Burun deliği
kend (II) Kent, köy, kasaba (Gİ, İM, KF) kenid Kent, köy, kasaba (KFT) kent Kent, köy, kasaba (BM, CC, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ) kint Köy, kasaba (GT)	kent кент ŞEH / EŞAN Şehir, vilayet, kent
kir Kir, pis (BV, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)	kir 1 кеп DEĞ 1.Kir, leke, pislik 2.Gönüldeki kötülük kir küter- : Kir kaldırmak kir töşör- : Leke sürmek tırnaқ аştınан kir ізле- : Suç, hata bulmaya çalışmak, hata aramak
kir- Girmek, içeri girmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ) gir- Girmek (KF)	kiriv керев E 1.Girmek 2.Bir şeyin içine girip takılmak 3.Bir şekle girmek
kirbi Kirpi, sırtı dikenlerle kaplı memeli hayvan (DM) kirpi Kirpi, sırtı dikenlerle kaplı memeli hayvan (BM, CC, İM, Kİ, TZ)	kirpi керпе YAB 1.Kirpi 2.Zırhlı araçlara, tanklara karşı hazırlanan dikenli tel engeli
kirekli Gerekli, lüzumlu (GT)	kerekli кэрэкле SIF Gerekli, lüzumlu
ki-ret- Kirlenmek (BM)	kirlev керләв E Kirlenmek, pisletmek, lekeletmek
kiril- Gerilmek, yürürken salınmak (İM)	kiriliv кирелев E Gerilmek
kişiş Kiriş (BV, DM, Gİ, GT, İN, KF, Kİ, MG, TA, TZ)	kişiş 1 кереш MOB / EŞAN 1.Yay, kiriş 2.Lastik 3.Keman yayı
kişiş- Girişmek (GT, İM, KF)	kişişiv 1 керешев E Birlikte ya da karşılıklı girmek, girişmek kişişiv 2 керешев E Bir işe girişmek, bir işe başlamak

Tablo: 2.1. (devam)

kirişle- Kirişlemek, kurmak (TZ)	kirişlev керешләү E Kiriş koymak, yay koymak
kirşen Kadınların yüzlerine sürdükleri pudra (TZ)	kirşen кершән GİY Pudra
kıs Ar. Kese, para kesesi (BV, GT, İM)	kışe кеçә FARS GİY 1. Kese 2. Para
kisgen Kesici, keskin (MG) kesegen Kesici, keskin (KFT, MG)	kışkîn кишкен SIF 1. Çok tesirli, güçlü 2. Keskin 3. Pek 4. Merhametsiz, kötü, yaramaz 5. Pek açık, aleni
kiş (II) Samur (CC, İM, KI)	kış кеш YAB 1. Samur 2. Samur kürkü
kişi 1. Kişi, adam (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KI, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) 2. Kadının kocası (KI) kşi Kişi, insan (CC)	kışi кеше TOP 1. İnsan, şahıs, adam, kişi 2. Kimse
kişen Köstek, ayakbağı (CC, KI, TA, TZ)	kışen кешән MOB Atın ön ayaklarını tuşaklayıp bir ucunun da arka ayağa takılmasıyla yapılan bağ
kişenle- Atın ayağına bağ vurmak (BM, KI)	kışenlev кешәнләү E Tuşaklamak, bukağı vurmak, pranga takmak
kişine- (Atlar için) kişnemek, (insanlar için) kahkaha ile gülmek (CC) kişne- (Atlar için) kişnemek, (insanlar için) kahkaha ile gülmek (BM, CC, KI, TA, TZ)	kışnev кешнәү E / EŞAN Kişnemek
kitāb Ar. Kitap (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, MG, MS)	kitap китап AR DİL 1. Kitap 2. Kur'an
kiyiz 1. Keçe, keçeden yapılmış örtü, çul (CC, DM, İH, İM, KFT, KI, TA) 2. Yaygı, döşek (TZ) kiz (II) Keçe, keçeden yapılmış örtü (DM, MG) küyüz Yaygı, döşek (TZ)	kıyız кейез MOB Keçe küyöz көйөз MOB 1. Keçe halı, kilim 2. Süslü halı 3. Çarşaf, örtü

Tablo: 2.1. (devam)

kizle- Gizlemek, saklamak (BV, GT, İM, İN, KK, MG, MS, TZ)	kizlev кизлөү E Gizlemek, saklamak
kizlen- Gizlenmek, saklanmak (CC, GT, İM, KFT, KK)	gizleniv гизләнеү E Gizlenmek
klisia Yun. Kilise (CC)	kelise кәлисә AR DİN / EŞAN Katedral, kilise
qo- (I) Koymak, bırakmak (İN, KFT, MS)	quyiv қуйыу E Koymak, bırakmak, salmak, yerleştirmek, yaumak
qo- (II) Boşaltmak, dökmek (İH)	quyiv қуйыу E Koymak, bırakmak, salmak, yerleştirmek, yaumak
qo- (II) Terketmek (İH)	quyiv қуйыу E Koymak, bırakmak, salmak, yerleştirmek, yaumak
qob- Toz kopmak, toz yükselmek (KFT, TA)	qubiv қубыу E 1. Kopmak, ayrılmak 2. Hareketlenip kalkmak, yerinden kalkmak 3. Hareketlenmek
qobuz Kopuz denilen çalgı aleti (Kİ, TA) qopuz Kopuz denilen çalgı aleti (İM) qubuz Kopuz denilen çalgı aleti (İH) quruz Kopuz denilen çalgı aleti (İH)	qubiz қубыз SAN / EŞAN Kopuz qumiz қумыз SAN / EŞAN Kopuz
qoç- Kucaklamak (İM, Kİ, TZ) quç- Kucaklamak (BM, CC, GT, TA)	qosov қосоу E / EŞAN Kucaklamak
qoçqar Koç (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)	qusqar қуқар BÖC / EŞAN 1. Sümüklü böcek, salyangoz 2. İç kulaktaki golgi adlı duymayı sağlayan organ 3. Tiftik keçisi 4. Keçi boynuzu şeklindeki süs, ziynet
qoqurdan Gırtlak (İH)	quqiravix қуқырауык İNS / EŞAN Adem elması, gırtlak kıkırdağı qurqildaқ қурқылдақ İNS / EŞAN Adem elması, gırtlak kıkırdağı

Tablo: 2.1. (devam)

kol (I) El, kol (BV, CC, DM, Gİ, GT, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	kol 1 кул İNS 1. El, kol 2. Farklı yazım uslûbu 3. İnsan gücü ile çalışan düzenek ya da aletleri bildirmekte kullanılır.
kol (II) Vadi, nehir yatağı (İM, TA)	kol 2 кул DÜN Yüksek yerde, dağdan inen yarık, çukur
kon- (II) 1. Konmak, inmek, mola vermek (BM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TA) 2. Oturmak (CC) 3. Çadır kurmak (TZ)	koniv 2 кунуу E Konmak; düşmek; düşüp oturmak, üstünü kaplamak; vurmak
konağ (II) Misafir (GT, İM, KK, TA) konuğ Misafir (KFT, Kİ)	kunağ кунак TOP 1.Misafir 2.Aybaşı, regl, adet
konç Konç, bacak, baldır (CC, Kİ)	kuñis куңыс GİY / EŞAN Konç kunis куныс GİY Konç
kondur- Kondurmak, barındırmak (CC)	kundıriv 1 кундырыу E Yatıya kaldırmak, geceletmek kundıriv 2 кундырыу E 1.Yüksek yere çıkarmak, kondurmak 2.Üstünü kaplatmak, oturtmak
koñrañ- Sokranmak, kendi kendine mırıldanmak (CC)	köñreniv көңрәнеу E Rızasızlık edip söylenmek, mırıldanmak, homurdanmak
konur Kumral, krem rengi (İH)	koñgor 2 көңгор SIF Kumral
konuz Çatal böceği, bok böceği (BM)	kuñız куңыз BÖC / EŞAN Böcek, fışkı böceği
kop- (I) Kopmak (BV, Gİ, Kİ, İN, TZ)	ku biv кубыу E 1.Kopmak, ayrılmak 2.Hareketlenip kalkmak, yerinden kalkmak 3.Hareketlenmek
kop- (III) Ayağa kalkmak (CC, İM)	ku biv кубыу E 1.Kopmak, ayrılmak 2.Hareketlenip kalkmak, yerinden kalkmak 3.Hareketlenmek
kopar- (III) 1. Koparmak, ayırmak (BV, GT, İM, KFT, Kİ, TZ) 2. Sökmek, yerinden çıkarmak (BM, İM, Kİ)	ku bariv кубарыу E / EŞAN Koparmak, yolmak; ayırmak

Tablo: 2.1. (devam)

qoparul- (I) Yerinden sökilmek (İM)	qubarılıv кубарылыу E Koparılmak
qor- (II) Ateş közü, kor, külün altındaki ateş (TZ)	qur 5 қур MAD / EŞAN Kor, köz
qorğaşın Kurşun (CC) qurğaşın Kurşun (KK, TZ) qurğaşun Kurşun (İM, TA) qurğuşın Kurşun (DM) qurğuşun Kurşun (Kİ) qurquşun Kurşun (KFT) qurşun Kurşun (BM, Kİ, TA, TZ)	qurğaş қурғаш MAD Kurşun
qorh- Korkmak (Gİ, CC) qorq- Korkmak (BV, CC, DM, GT, İM, İN, KF, KK, MG, MS, TA) qorqu- Korkmak (KF) qoruq- Korkmak (Gİ, KF, KFT)	qurqıv 1 қурқыу E Korkmak, korkuya düşmek, korkuya kapılmak
qorqaq Korkak, korkan (İN, KFT, Kİ, KK, RH, TZ)	qurqaq қурқак SIF Korkak, yüreksiz, cesaretsiz
qorkı Korku (KF, İM) qorqu Korku (CC, Gİ, GT, İM, KF, MG) qorquğ Korku (KF)	qurqıv 2 қурқыу DUY Korku; endişe
qorkınc Korkunç (İM) qorkunç Korkunç (BV, CC, MG, TZ)	qurqınıs қурқыныс SIF Korkunç
qorkud- Korkutmak (CC, Gİ, İM) qorkut- Korkutmak (KFT, KK) qort- Korkutmak (TA)	qurqıtıv қурқытыу E Korkutmak, korkuya düşürmek
qoş (II) Çift, mukabil, arkadaş (İH, Kİ)	quş қуш SIF Çift; eş

Tablo: 2.1. (devam)

<p>koş- (I) 1. Koşmak, eklemek, ilâve etmek (Gİ, İM, KF, Kİ, MS) 2. Yanına getirmek (GT, İM, Kİ) 3. Takılmak (İM)</p>	<p>kuşav кушау E Birleştirmek, eklemek, bir araya getirmek kuşiv 1 кушыу E 1.Ekleme, ilave etmek, birleştirmek 2. Hayvanı yeme ya da emzirmeye bırakmak</p>
<p>koşa Kat kat, iki kat (İH)</p>	<p>kuşa 1 куша ZARF Katarak, ekleyerek; birlikte, beraber</p>
<p>koşıl- Koşulmak, birleşmek, eklenmek (CC) koşul- Koşulmak, birleşmek, eklenmek (İM, KF, Kİ, TZ)</p>	<p>kuşılıv 1 кушылыу E 1.Eklenmek, katılmak 2.Birleştirilmek, bir araya getirilmek 3.Katık edilmek, karıştırılmak 4.Emzirilmeye başlanmak (Buzağı için) 5.Evlenip birlikte yaşamaya başlamak; kavuşmak</p>
<p>kotur- Yara üzerindeki kabuk, uyuz (CC)</p>	<p>kutır кутыр TİP Yara ya da kesik üstündeki kabuk</p>
<p>koy Koyun (BV, CC, GT, İM, KFT, TZ) koym Koyun (Gİ, İN, KF, KFT) koymun Koyun (BM, DM, İH, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>kuу 1 куй EVC / EŞAN Koyun</p>
<p>koy- (I) Koymak, bırakmak (BV, CC, Gİ, GT, İN, KFT, KK, MG, RH, TA, TZ)</p>	<p>kuуiv куйыу E Koymak, bırakmak, salmak, yerleştirmek, yaymak</p>
<p>koy- (IV) İndirmek (TA)</p>	<p>kuуiv куйыу E Koymak, bırakmak, salmak, yerleştirmek, yaymak</p>
<p>koymıç Kuyruk kemiği (CC)</p>	<p>koymos коймос İNS / EŞAN Kuyruk kemiği, kuyruk sokumu</p>
<p>koyu Koyu (BV) koyuğ Koyu, katı (BV, İM)</p>	<p>kuуi куйы SIF / ZIT Yoğun, koyu, sık, yakın; ıfık geçirmez</p>
<p>kozul- (I) 1. Koyulmak, bırakılmak (CC, İM) 2. Konulmak, bırakılmak (İM)</p>	<p>kuуılıv куйылыу E Koyulmak, bırakılmak; takılmak, geçirilmek</p>
<p>koymun (II) Elbisenin içi, koltuklara doğru kısmı (TZ)</p>	<p>kuymun куйын İNS Döş ile koltuk arasındaki yer, koyun</p>
<p>koymun (III) Bağır, sine, göğüs (Kİ)</p>	<p>kuymun куйын İNS Döş ile koltuk arasındaki yer, koyun</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ꞗozu Kuzu (BM, CC, DM, Kİ)</p> <p>ꞗuzu Kuzu (DM, İM, Kİ)</p> <p>ꞗuzu Kuzu (İH, TA)</p>	<p>ꞗuzı 1 ꞗuzı EVC Kuzu</p>
<p>ꞗozu ꞗulaꞗı Kuzukulağı denilen bir bitki (Kİ)</p> <p>ꞗuzu ꞗulaꞗı İlkbaharda çıkan ekşice bir ot (İH)</p>	<p>ꞗuzğalaꞗ ꞗuzğalaꞗ BİT / EŞAN Kuzukulağı</p>
<p>köb Çok, daha çok (TA)</p> <p>köm Çok, daha çok (CC)</p> <p>köp Çok, daha çok (BV, CC, GT, İM, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ)</p>	<p>küp ꞗup ZARF 1.Çok, fazla, sayısı ve miktarı yüksek 2.Uzun müddet</p>
<p>köbek (II) Köpük (BM)</p> <p>köpük (I) Köpük (BV, DM, İM, KFT, TZ)</p>	<p>kübik 1 ꞗübek DÜN Köpük</p>
<p>köbek it Köpek (TA)</p>	<p>köbek 2 көбәк EVC / EŞAN Köpek, it</p> <p>kübek ꞗüбәк EVC / EŞAN Köpek, it</p>
<p>köbkök Masmavi, gömgök (Kİ, KK)</p> <p>kömkök Masmavi, gömgök (DM, Kİ, KK)</p> <p>köñkök Masmavi, gömgök (DM)</p> <p>közkök Gömgök, masmavi (TA)</p> <p>künkök Gömgök, masmavi (DM)</p>	<p>küm-kük ꞗüm-ꞗүк RENK Gömgök renk, çok mavi, mor renk</p>
<p>köbö- Kabartmak, artırmak (DM)</p>	<p>kübiv 1 ꞗүбөү E / EŞAN Kabarmak, şişmek</p>
<p>köbri Köprü (TA)</p> <p>köbür Köprü (DM)</p> <p>köpri Köprü (BM, Gİ, KF, TA, TZ)</p> <p>köprü Köprü (CC, Kİ)</p> <p>köprüg Köprü (İM)</p>	<p>küpür ꞗүпер İNŞA / EŞAN 1. Köprü 2. Mantık bağı</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>köç- Göçmek, göç etmek (BM, CC, Gİ, GT, Kİ, İM, TA)</p> <p>köş- Göçmek, göç etmek (KK, TZ)</p>	<p>küsiv kücey E 1.Göçmek, geçmek 2.Başka bir yere gitmek 3.İş değişmek</p>
<p>köçür- Göçürmek (CC)</p>	<p>küsiriv kücepey E 1.Göçürmek, taşımak, götürmek 2.İşini değiştirmek 3.Terfi ettirmek 4.Vadesini ertelemek 5.Tercüme etmek, çevirmek</p>
<p>ködir- Götürmek (Gİ, MG)</p> <p>köter- Götürmek (BV, CC, GT, İM)</p> <p>kötür- (I) Götürmek (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)</p>	<p>küteriv kütäpey E 1. Yukarı çıkarmak, yükseltmek; kaldırmak 2. Dik tutmak 3. Arttırmak 4. Taşımak 5. Kadeh kaldırmak 6. Bir tecrübeye sahip olmak</p>
<p>köger- Küflenmek, göğermek (GT, İN, RH)</p>	<p>kügeriv kügäpey E 1.Göğermek, yeşermek 2.Küflenmek</p>
<p>kögerçin Güvercin (GT, İM)</p> <p>kögerçün Güvercin (İM)</p> <p>kügerçin Güvercin (BM, BV, DM, KFT, Kİ)</p> <p>kügürçin Güvercin (CC)</p> <p>kükerçin Güvercin (KK)</p> <p>küvercin Güvercin (TA)</p> <p>ökerçin Güvercin (TZ)</p>	<p>kügersin kügärsen YAB Güvercin</p>
<p>kögüs Göğüs (BV, CC, DM, GT, MG)</p> <p>köks Göğüs (İN, RH)</p> <p>köküs Göğüs (DM, İM, KF, KK, TA, TZ)</p> <p>kövüs Göğüs (CC)</p>	<p>kükrek kükräk İNS Göğüs, meme</p>
<p>kök (I) Mavi (BV, CC, DM, İM, Kİ, KK, RH)</p>	<p>kük 1 kük RENK Mavi, boz</p>
<p>kök (IV) Taze, çiğ (KFT)</p>	<p>küğe 2 kügä SIF / EŞAN Genç, taze (ağaç için)</p>

Tablo: 2.1. (devam)

kök (V) Gökyüzü, sema (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	kük 3 күк DÜN / EŞAN 1.Gök, gökyüzü 2.Allah ve melekler katı
kökre- Kükremek, gürlemek (CC, Kİ, TZ)	kükrev күкрәү E Gürüldemek, kükremek
köl Göl (CC, İM, TA, TZ)	kül күл DÜN Göl, su birikintisi
köledge Gölge (KFT) kölege Gölge (MS) kölek Gölge, ağaç vb. gölgesi (TA, TZ) köletke Gölge (GT) kölge Gölge (DM, Gİ, GT, KF, TA) kölgey Gölge (BM, Kİ, KK) kölige Gölge (BV, İM)	küleге күләгә DÜN / EŞAN 1.Gölge, gölgeli yer 2.Karaltı, silüet küleñke күләңкә DÜN / EŞAN Gölge, gölgeli yer
köledgelen- Gölgelenmek (KFT) köligelen- Gölgelenmek (İM)	külegeleniv күләгәнеү E Gölgelenmek
köm- Gömmek (BM, CC, İM, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ)	kümiv күмеү E Gömmek, örtmek
kömil- Gömülmek (İM) kömül- Gömülmek (CC, İM, KFT)	kümiliv күмелеү E Gömülmek, örtülmek
kömiş Gümüş (CC) kümüş Gümüş (BV, DM, Gİ, İM, KF, KFT, TA) kümüş Gümüş (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, MG, TZ)	kömös көмөш MAD 1.Gümüş, gümüş para 2.Saf, temiz
kömlek Gömlek (DM, KK, TZ) könlek Gömlek (Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, TA, TZ) könülek Gömlek (KFT)	külmek 2 күлмәк GİY / EŞAN Gömlek

Tablo: 2.1. (devam)

kömül- Gönül (DM) kön (I) 1. Gönül (KK) 2. Ruh (KK) könül 1. Gönül (BV, CC, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TA) 2. Akıl, bilinç, ruh (CC)	küñil күнел SOYT 1. Gönül, ruh dünyası, hissiyat 2. Zeka 3. Ruh 4. Sevgi, sevmeye
kömüldrük Göğüs kemeri, at göğüslüğü (CC) kömüldürük Göğüs kemeri, at göğüslüğü (Kİ, MG, TA)	kümüldirik күмелдерек MOB Atın döşü üzerinden geçirilen eyer kayışı
kön (II) Deri, gön, kösele (GT, Kİ, TZ)	kün 1 күн MOB İşlenmiş deri, gön
kön- İtiraf etmek, kabul etmek (CC)	küniv күнөү E Alışmak, razı olmak; boyun eğmek
könder- (II) Doğrultmak, düzeltmek (CC) könder- (V) Yoluna koymak (CC)	kündiriv күндөреү E 1. Alıştırmak 2. Razı etmek 3. Boyun eğdirmek
konıla- Kıskanmak, imrenmek, gıpta etmek (TZ) könile- Kıskanmak, imrenmek, gıpta etmek (TZ) künile- Kıskanmak, imrenmek, gıpta etmek (CC, Kİ) künle- Kıskanmak, imrenmek, gıpta etmek (TA)	könlev 2 көнлөү E / EŞAN 1. Birisine güvenmeyip şüphelenmek 2. Kıskanmak, imrenmek 3. Rakip olmak
köñüllü Gönüllü (BV)	küñilli 1 күнелле SIF Keyifli, neşeli küñilli 2 күнелле SIF Gönüllü, istekli, savaşa gönüllü giden
köñülsiz Gönülsüz, inanmadan, istemeden (İM)	küñilhiz күнелhez SIF / EŞAN Gönülsüz, isteksiz; keyifsiz, neşesiz
köp- Taşmak (TZ)	қурауiv қурайыу E 1. Kabarmak, taşmak 2. Kibirleşmek, böbürlenmek
köplik Çokluk, fazlalık (İM) köplük Çokluk, fazlalık (İM)	küplik күплек KAV Çokluk, fazlalık
köpüklen- Köpüklenmek (GT)	kübikleniv күбекләнеү E Köpüklenmek

<p>kör <i>Far.</i> Mezar (CC, TZ)</p> <p>gör <i>Far.</i> Mezar (BM)</p> <p>gür <i>Far.</i> Mezar (GT, İM)</p>	<p>gür гүр FARS DİN / EŞAN Kabir, mezar</p>
<p>kör- (I) Görmek (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>küriv күреу E 1.Görmek, bakmak 2.Anlamak, sezme 3.Bir şeye maruz kalmak, baştan geçirmek, eziyet çekmek 4.Bir maksada erişmek 5.Bir şeye sahip olup ondan faydalanmak 6.Sanmak, kabul etmek</p>
<p>kör- (II) Anlamak, kavramak (CC)</p>	<p>küriv күреу E 1.Görmek, bakmak 2.Anlamak, sezme 3.Bir şeye maruz kalmak, baştan geçirmek, eziyet çekmek 4.Bir maksada erişmek 5.Bir şeye sahip olup ondan faydalanmak 6.Sanmak, kabul etmek</p>
<p>köre Göre (GT, MG)</p>	<p>küre күрә B 1.(Sıfat-fiillerden sonra) bu sebeple 2.Göre 3.Bakılırsa</p>
<p>körin- Görünmek, ortaya çıkmak (BM, Gİ, KF, MG)</p> <p>körün- Görünmek, ortaya çıkmak (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, RH)</p>	<p>küriniv күренеу E 1.Görünmek, gözükmek 2.Göze çarpmak, gerçekleşmek</p>
<p>körk Güzellik, iyilik (CC, GT, Kİ, MG)</p> <p>görk Güzellik, iyilik (İH)</p>	<p>kürk күрк DEĞ Görkem, güzellik</p>
<p>körkli Güzel, iyi, gösterişli (CC, GT)</p> <p>körklü Güzel, iyi, gösterişli (CC, GT, MG, RH)</p> <p>körklüg Güzel, iyi, gösterişli (MG)</p> <p>körükli Güzel, iyi, gösterişli (TZ)</p> <p>körüklü Güzel, iyi, gösterişli (KFT)</p>	<p>kürkli күркле SIF / EŞAN Görkemli, ihtişamlı, muhteşem, güzel</p>

<p>körksüz Çirkin (CC)</p> <p>körküsüz Çirkin (CC)</p>	<p>kürkhîz күркөз SIF Görkemsiz, ihtişamsız, güzel olmayan; gösterişsiz</p>
<p>körset- Göstermek (TZ)</p> <p>köster- Göstermek (BM, Gİ, Kİ, MS, RH)</p>	<p>kürhetiv күрһөтөү E / EŞAN 1.Göstermek, ortaya çıkarmak 2.Sunmak, takdim etmek 3.İşaret etmek 4.Bildirmek 5.Var etmek 6.Öğretmek, anlatmak</p> <p>küstüriv күстөрөү E / EŞAN 1.Göstermek, ortaya çıkarmak 2.Sunmak, takdim etmek 3.İşaret etmek 4.Bildirmek 5.Var etmek 6.Öğretmek, anlatmak</p>
<p>körü Kuru, yaş olmayan (TZ)</p> <p>qurı Kuru, yaş olmayan (BM, DM, GT, İM, KFT)</p> <p>quru Kuru, yaş olmayan (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TA, RH)</p> <p>quruğ Kuru, yaş olmayan (BV, İM)</p>	<p>qoro qoro SIF 1.Kuru, nemli olmayan, nemsiz 2.Yağsız 3.Boş, içinde bir şey olmayan 4.Katı yürekli, merhametsiz 5.(Zarf) kesin olarak, kesin şekilde 6.Yalnız, sade, bir başına</p>
<p>körül- Görülme (İM)</p>	<p>küriliv күрелөү E Görülme, bilinme</p>
<p>körüş- (I) Görüşme, karşılaşma (GT, İM, Kİ)</p>	<p>kürişiv күрешөү E 1.Görüşme, selamlaşma 2.El sıkışma 3.Vedalaşma 4.Karşılaşma, rastlaşma</p>
<p>körüş- (II) Vedalaşma (İM)</p>	<p>kürişiv күрешөү E 1.Görüşme, selamlaşma 2.El sıkışma 3.Vedalaşma 4.Karşılaşma, rastlaşma</p>
<p>köse- (I) 1. Gıpta etmek, özlemek (İH) 2. İstemek, arzu etmek (TA)</p> <p>küse (III) Arzu etmek (TA)</p>	<p>köseiv көсөү E Canı çekmek, arzu etmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>kösegi Ateş karıştıran nesne, ocak demiri (TZ)</p> <p>kösev Ateş karıştıran nesne, ocak demiri (TZ)</p> <p>kösöv Ateş karıştıran nesne, ocak demiri (CC)</p> <p>küsevüv Ateşi karıştıracak şey, çöp (Kİ)</p>	<p>küsev күçәә MOB / EŞAN Ateş kancası, fırın kancası</p>
<p>köteril- Kaldırılmak, yükseltmek, taşınmak (İM)</p> <p>köterül- Kaldırılmak, yükseltmek, taşınmak (İM)</p> <p>kötrül- Kaldırılmak, yükseltmek, taşınmak (GT, İM, KFT)</p> <p>kötürül- Kaldırılmak, yükseltmek, taşınmak (CC, MG)</p>	<p>küteriliv күтәреләү E Kaldırılmak, yükseltmek, yukarı çıkarılmak</p>
<p>kötert- Taşıtmak, götürmek (İM)</p> <p>kötürd- Götürmek, taşıtmak (KFT)</p>	<p>kütertiv күтәртеү E 1.Kaldırtmak, yükseltmek 2.Ayakta duramaz hale getirmek (hayvan için)</p>
<p>kötür- (II) Son vermek (CC)</p>	<p>kiteriv китәртеү E 1.Gidermek, arıtmak, temizlemek 2.Bitirmek, bozmak 3.Saç sakal kestirmek</p>
<p>kötür- (III) Hayvan sürmek (İN, RH)</p>	<p>köttöröv 2 көтгөрөү E 1.Hayvan güttürmek, hayvan gütmeye mecbur etmek 2.Göz kulak öldürmek</p>
<p>köy Far. Köy (KFT, TA)</p>	<p>küy күй FARS HÜK / EŞAN Köy</p>
<p>köy- (I) Yanmak (BV, TZ)</p> <p>küy- (III) Yanmak (GT)</p>	<p>köyöv көйөү E 1.Yanmak, dış tarafı kömürleşmek 2.Kızmak, kurumak, çok susamak 3.Hasretle beklemek</p>
<p>köydür- Yakmak (BV, CC, İM)</p> <p>köyündür- Yakmak (KFT, Kİ, RH, TA, TZ)</p> <p>küydür- Yakmak (CC, GT)</p>	<p>köyöröv 1 көйзөрөү E 1.Yakmak 2.Kızdırmak 3.Coşturmak 4.Aşırı demlemek, koyulaştırmak (çay için) 5.Kaygılandırmak, üzme</p>
<p>köynük Yanık, yanmış (TZ)</p> <p>köyük Yanmış, yanık (TZ)</p>	<p>köyök көйөк DÜŞ 1.Yanık, yanma 2.Keder, üzüntü</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>köyöv Güvey (CC)</p> <p>güwegü Güveyi, damat (İH)</p> <p>küwegü Güveyi, damat (CC, GT, KFT, TA, TZ)</p> <p>küyev Damat, güvey (GT, TZ)</p> <p>küyevüv Damat, güvey (Kİ)</p> <p>küyöv Damat, güvey (CC, KT)</p>	<p>küyev кейәу AKR Damat, güvey</p>
<p>köz (I) Göz (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>küz күз İNS 1.Göz 2.Bakış 3.Bir şeyin tam ortası 4.İzleme deliği</p>
<p>köz (II) İyice yanmış kömür, köz (BM, GT, İM, TZ)</p>	<p>қуз қыз MAD / EŞAN Kor haldeki kömür, köz</p>
<p>köz (III) Kaynak, göze (DM, İM, Kİ, MS, TA)</p>	<p>küz күз İNS 1.Göz 2.Bakış 3.Bir şeyin tam ortası 4.İzleme deliği</p>
<p>közet- Gözetmek, kollamak (Gİ, GT, KF, KFT, TZ)</p>	<p>küzetiv 1 күзәтәу E 1.Gözetlemek, gözlemek 2.Gözden geçirmek 3.Bilgi toplamak üzere izlemek, araştırmak</p>
<p>közgi Ayna (DM, KK)</p> <p>közgü Ayna (DM, GT, İM, KF)</p> <p>köznü Ayna (Kİ)</p> <p>közügü Ayna (TA)</p> <p>küzgü Ayna (CC)</p>	<p>közgö 1 көзгө MOB 1.Ayna, gözgülü 2.Arının karnındaki tüysüz kısım 3.Yansıma, akis</p>
<p>közle- Gözlemek, bakmak (BV, GT, İN, Kİ, MG, TA, TZ)</p>	<p>küzlev 1 күзләу E 1.Gözlemek, gözetlemek 2.İnceleyip seçmek</p>
<p>közlen- (Ateş) közlenmek (GT)</p>	<p>қузланıv қузланыу E Közlenmek, köz gibi olmak</p>
<p>közlü Gözü olan, gözlü (TA)</p>	<p>küzlü күзлө SIF Gözlü, göz olan; görebilen, iyi gören</p>

Tablo: 2.1. (devam)

közün- Görünmek (MS)	küriniv күренеу E 1.Görünmek, gözükmek 2.Göze çarpmak, gerçekleşmek
közündürük Kıldan yapılp gözün üzerine konulan örtü, hayvanların etrafı görmemeleri için gözlerine takılan kapak (Kİ)	küzildirik күзелдерек MOB At gözlüğü
qubbe Ar. Kubbe (GT, İM)	qobbe қобба AR İNŞA Kubbe, kümbet qubbe қубба AR İNŞA / EŞAN Kubbe, kümbet
quçak (I) Kucak (Kİ) quçuq Kucak (TA) quşak (II) Kucak (TA)	qosaq қосақ İNS Kucak
quçak (II) Kuşak, bele sarılan sargı (TZ) quşak (I) Kuşak, bele sarılan sargı (DM, Gİ, İH, İM, KF, Kİ, KK, MG, TA)	quşak 1 кушак GİY / EŞAN Kuşak, kemer, kayış
quçakla- Kucaklamak, sarılmak (İM, Kİ, TZ) quçala- Kucaklamak, sarılmak (Gİ)	qosaqlav қосақлау E / EŞAN Kucaklamak
quçaklaş- Kucaklaşmak (İM)	qosaqlaşiv қосақлашыу E / EŞAN Kucaklaşmak
qudret Ar. Kudret, varlık, zenginlik (Gİ, GT, İM, KF)	qözret көзрәт AR KAV Güç, kuvvet, kudret
quds Ar. Kutluluk (KFT)	qodis қодес AR KAV Kutsiyet, kutsallık qödsi қөдси AR SIF Kutsal, mukaddes, kıymetli
qul Kul, köle (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	qol қол DEĞ Kul, köle
qula (I) Koyu kahverengi, siyahla karışık sarı (İH, TA)	qola 1 қола RENK Siyah yelesi ve kuyruklu açık doru (at rengi) qula 1 қула MAD Bronz
qula (III) İki kol arasındaki mesafe (Kİ) qulaç İki kol arasındaki mesafe (BM, Kİ, TA)	qolas қолас BİL Kulaç

Tablo: 2.1. (devam)

ḳulaġ Kulak (KK, MS, TA)	ḳolaḳ колак İNS Kulak
ḳulaḳ Kulak (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ)	
ḳulhüvallahü ehad Ar. İhlâs suresi (Gİ, KF)	ḳolhovalla колхоуалла AR DİN İhlas suresi
ḳullıḳ Kulluk, kölelik (Gİ, KF, KFT)	ḳolloḳ коллок KAV Kulluk, kölelik
ḳulluḳ Kulluk, kölelik (CC, GT, İM, KFT, MS)	
ḳum (I) Kum (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MG, TA)	ḳom ком DÜN Kum
ḳum (III) Semer (TA)	ḳum кум MOB Eyerin başına alttan eklenerek dikilen deri yüzeyleli kemer, bağ
ḳunduz Kunduz (İH)	ḳondoḳ кондоз YAB Kunduz
ḳur- (I) 1. Kurmak, düzeltmek (CC, GT, İM, İN, Kİ, MG, RH, TZ) 2. Hazırlamak, düzenlemek (CC, İM)	ḳorov 2 коров E 1.Kurmak, dikmek, kaplamak veya örtmek için bir şeyleri birbirine bağlamak 2.Parçaları birleştirmek, bir şeye işlerlik kazandırmak 3.Oldurmak, meydana getirmek 4.Düşünüp çıkarmak, fikretmek, zihinde kurmak
ḳur- (II) Korumak (Kİ)	ḳurġav курġав E / EŞAN Savunmak, korumak, müdafa etmek ḳurġıv курġыу E / EŞAN Savunmak, korumak, müdafa etmek
ḳuraḳ Kurak, kuraklık (BM, Kİ)	ḳorġaḳ 1 корġак SIF Çok kuru
ḳurġaḳ Kurak, kuraklık (CC)	
ḳur'ân Ar. Kur'anıkerim (BV, Gİ, GT, İM, KFT, KK, MS)	ḳör'en көр'ән AR DİN Kuran
ḳurbân Ar. Kurban (CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT)	ḳorban 1 корбан DİN Kurban
ḳurbânlıḳ Ar.+T. Kurban edilen hayvan (Gİ, İM, KF)	ḳorbanlıḳ корбанлық KAV Kurbanlık
ḳurd Kurt, böcek, solucan (BM, Kİ, KF)	ḳort 1 корт BÖC / EŞAN Kurt, kurtçuk; arı
ḳurṫ (I) Kurt, solucan (BM, BV, CC, DM, GT, İM, MG, TA, TZ)	

Tablo: 2.1. (devam)

ķurdař Akran, aynı yaşta olan, yaşıt (İM)	ķoraķtař ħoraktař TOP Yaştaş, ağdaş, akran
ķuręan (I) Mezar, mezarın üzerindeki toprak yığını, mezar hyğ (CC, TA) ķuręun (I) Mezar, mezarın üzerindeki toprak yığını, mezar hyğ (BM)	ķurgan ħurgan RUS BİL Kurgan, hyk, tümülüs
ķuri- Kurumak (BV, İM, KFT, Kİ, RH)	ķorov 1 ħorov E 1.Kurumak, susuz kalmak 2.Yok olmak, bitmek
ķurut 1. Kurutulmuş yoğurt (TZ) 2. Bir tür peynir (BM, Kİ) ķurud Bir tür peynir (BM)	ķorot ħorot BES Sütten elde edilen bir besin
ķuritil- Kurutulmak (İM) ķurutul- Kurutulmak (Kİ)	ķorotolov ħorotolov E Kurutulmak, nemi alınmak
ķurman Yay kabı, sadak (TZ) ķurban Yay kabı, sadak (İH)	ķorman 1 ħorman MOB 1.Okluk, sadak 2.Sadak bağı, askısı
ķurķ (II) Kurt, br (BM, DM, İM, Kİ, TA) ķuruķ Kurt, br (KK, TA)	ķort 2 ħort YAB / EŞAN Kurt
ķurtar- Kurtarmak, serbest bırakmak (Gİ, GT, İM, KF, KFT) ķutęar- Kurtarmak, serbest bırakmak (CC) ķutır- Kurtarmak, serbest bırakmak (TA) ķutęar- Kurtarmak, serbest bırakmak (CC, TZ)	ķotęarın ħotęarın E zgr bırakmak, hr bırakmak, azat etmek; kurtarmak
ķurtul- Kurtulmak (Gİ, GT, İM, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) ķutıl- Kurtulmak (TA) ķuttul- Kurtulmak (CC) ķutul- Kurtulmak (CC, GT, İM, Kİ, TZ)	ķotolov ħotolov E 1.Kurtulmak 2.ocuk bulmak, ocuk sahibi olmak

Tablo: 2.1. (devam)

ķurud- Kurutmak (RH) ķurut- Kurutmak (BM, BV, GT)	ķorotov ķorotoy E Kurutmak, nemini almak
ķurul- (I) Tıklamak, doldurulmak, basılmak, itilmek (İH) ķurul- (II) Örtülmek (TZ)	ķorolon ķoroloу E Kurulmak, kaplanmak, örtülmek, dikilmek
ķurulta Kurultay (CC)	ķoroltay ķorolтай HÜK Toplantı, kurultay; merkezi idare
ķurum Kurum, is (İH)	ķorom ķorom DÜN / EŞAN Kurum, is
ķus- Kusmak (BM, CC, Gİ, İM, KF, Kİ, KK, TZ) ķuş- Kusmak (TA)	ķoşov ķoşoy E 1.Kusmak, istifrar etmek 2.Aralıksız akmak, düşüp durmak, yağmak
ķuşgu Kusuntu, kusmuk (Kİ) ķuşkaķ Kusuntu, kusmuk (TZ) ķusu Kusuntu, kusmuk (Kİ) ķusuk Kusuntu, kusmuk (İM)	ķoşoķ ķoşoķ İNS / EŞAN Kusmuk
ķustur- Kusturmak, kusmasını sağlamak (İM)	ķoştorov ķoştoroy E 1.Kusturmak, istifrar ettirmek 2.Değiştirileni geri çevirmek
ķuşūr Ar. Artık, fazlalık (BV)	ķosur ķocyp AR DEĞ Eksiklik, azlık; değersizlik
ķuş Kuş (BM, BV, CC, DM, GT, İM, KFT, KK, TA, TZ)	ķoş koш YAB 1.Kuş 2.Eski Başkurt topluluklarından birinin adı
ķuşan- Takmak, giyinmek (KFT)	ķuşanıv kuшаныу E Kuşanmak, bele sarmak, bele bağlamak
ķut Bereket, saadet (İH, Kİ, TZ)	ķot kot SOYT 1.Hayat, canlılık ve sıhhat veren şey, kut; can 2.Gönle huzur, rahatlık veren sıfat 3.Korkmuş kimseyi iyileştirmek için kurşundan yapılarak boyna asılan şey
ķutla- Kutlamak (TZ)	ķotlav 1 kotlav E Kutlamak, tebrik etmek

Tablo: 2.1. (devam)

ꞥutlu Kutlu, mübarek (DM, GT) ꞥutlu Kutlu, mübarek (BM, CC, GT, KI, RH) ꞥutluę Kutlu, mübarek (GT)	ꞥotlo kotlo SIF 1.Kutlu, saadet, baht getiren 2.Hayvanın verimini, sağlığını sağlayan; kutsal
ꞥutsuz Kutsuz, uğursuz (TA)	ꞥothoz kotnoz SIF Kutsuz, Şans, baht getirmeyen
ꞥutur (II) Kuduz köpek (TZ) ꞥuturęan (I) Kuduz köpek (TZ) ꞥutuz (II) Kudurmuş köpek, kuduz (TZ)	ꞥotorok 1 kotorok HAS Akly zayıflatarak delirten hastalık, delilik ꞥotorok 2 kotorok SIF Coşkun, ıldırımıŐ, Şaşkın; kuduruk
ꞥuvvet Ar. Gç, kuvvet (BV, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH)	ꞥivet keğat AR KAV Kuvvet, gç
ꞥuvvetlen- Ar.+T. Kuvvetlenmek (KFT) ꞥovatlan- Ar.+T. (<kuvvet) Kuvvetlenmek, güçlenmek (CC)	ꞥivetleniv keğatleneğ E Kuvvetlenmek, güçlenmek
ꞥuvvetli Ar.+T. Kuvvetli, güçlü (BV) ꞥuvvetl Ar.+T. Kuvvetli, güçlü (KFT, MS)	ꞥivetli keğatle SIF Kuvvetli, güçlü
ꞥuvvetsiz Ar.+T. Kuvvetsiz, güçsüz (BV)	ꞥivethiz keğathez SIF Kuvvetsiz, güçsüz
ꞥuyaŐ 1. Güneş (BM, CC, KI, KK) 2. IŞık, aydınlık (TA, TZ)	ꞥoyaŐ koęaŐ DN / EŞAN 1.Güneş 2.Sıcaklık, parlaklık 3.Şans, baht kaynağı
ꞥuyruę Kuyruk (CC) ꞥuyruk Kuyruk (BM, BV, DM, GT, İM, İN, KFT, KI, MG, RH, TZ)	ꞥoyroę koivrok YAB Kuyruk
ꞥuyruklu Kuyruklu (İM)	ꞥoyroęlo koivroklo SIF Kuyruklu, kuyruğu olan
ꞥuyumcu Kuyumcu, sarraf (KFT, TA) ꞥuyuncu Kuyumcu, sarraf (KI)	ꞥoyomso koivomso MES Kuyumcu
ꞥuzęun Gagası ve kuyruğunun tüyü uzun ve çok siyah karga (İH, İM, KI, KK, TZ)	ꞥozęon kozęon YAB Kuzęun
ꞥuzla- Kuzulamak, koyun yavrulamak (KFT)	ꞥuzilav kuzylağ E Kuzulamak, kuzu vermek

Tablo: 2.1. (devam)

küb Küp (TA) küp Küp (İM, Kİ, TA)	kub 1 куб RUS BİL Küp, küp kök
kübe (I) Savaşta giyilen örme zırh (CC) kübü Savaşta giyilen örme zırh (Kİ) küye (III) Zırh (TA)	kübe 2 күбә ORDU Eski bir zırh yeleşği
kübe (II) Güve (TA) küye (II) Güve (TZ)	köye 1 көйә BÖC Güve
kübrü Sandık, çekmece (DM) kübür Sandık, çekmece (Kİ)	kürip күрөп RUS MOB 1.Ağaç kabuğundan sepet 2.Kutu, sandık
küç (II) 1. Gayret, çaba (CC) 2. İş, güç (DM) küç (III) Güç, kuvvet (İM, KF, TZ)	kös көс DÜŞ 1.Güç, kuvvet, enerji 2.Yaşama gücü 3.İş yapma kabiliyeti 4.Askerî güç
küçen- (I) Yüklenmeye gücü yetmemek, zorlanmak (CC, Kİ)	köseniv көсөнөү E 1.Zorlanmak, kendini zorlamak 2.Çabalamak, gayret etmek
küçlen- Güçlenmek, kuvvetlenmek (TZ)	kösleniv көслөнөү E / EŞAN Güçlenmek, kuvvetlenmek, güçlü hale gelmek
küçli Güçlü, kuvvetli (BV, GT, İM, TZ) küçlü Güçlü, kuvvetli (CC, KFT, RH, TA, TZ) küşli Güçlü, kuvvetli (KK)	köslö көслө SIF 1.Güçlü, kuvvetli 2.Yetenekli 3.Etkili
küçlik Güçlük, zorluk (İM)	köslök көслөк KAV Güçlük, zorluk
küçsiz Güçsüz, âciz (DM, TA)	köshöz көчөз SIF 1.Güçsüz, kuvvetsiz 2.Etkisiz

Tablo: 2.1. (devam)

<p>küd- Gütmek, otlatmak (KFT)</p> <p>küt- Gütmek, otlatmak (CC, GT, KK, TZ)</p>	<p>kötöv 1 көтөү E 1.Beklemek, olmasını veya gelmesini beklemek 2.Hazır durmak 3.Bir şeyin olacağına inanmak 4.Dilemek, istemek</p> <p>kötöv 2 көтөү E / EŞAN 1.Hayvan gütmek 2.Göz kulak olmak 3.Büyütmek, yetiştirmek</p>
<p>küdiçi Güden, hayvan otlatan, çoban (KFT)</p>	<p>kötövsī көтөүсө MES 1. Çoban 2. Takım sporlarında kaptan 3. Çocuk oyunlarında ebe</p>
<p>küfr Ar. Küfür (GT, İM, KFT)</p>	<p>köför көфөр AR DİN / EŞAN 1.Dine karşı iş, küfür 2.Kötü, günah (Allah nezdinde)</p>
<p>küfv Ar. Eş, benzer, arkadaş (Gİ, KF)</p>	<p>köfüv көфү AR SIF Denk, eş, benzer</p>
<p>kükevün At sineği (Kİ)</p>	<p>kügevün күгәүен BÖC Büve, sığır sineği</p>
<p>kükürt Far. Kükürt (TZ)</p> <p>gügird Far. Kükürt (GT)</p> <p>kövrük Far. Kükürt (CC)</p>	<p>kökört көкөрт MAD Kükürt</p>
<p>kül Kül (BM, BV, DM, GT, İM, KFT, Kİ, KK, RH, TA, TZ)</p>	<p>köl көл DÜN Kül</p>
<p>kül Far. Gül (KK)</p> <p>gül Far. Gül, çiçek (GT, KF, Kİ, KK, RH, TZ)</p>	<p>göl гөл FARS ÇİÇ Gül, çiçek</p>
<p>kül- (I) Gülmek (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TA, TZ)</p>	<p>kölöv көлөү E 1.Gülmek, kahkaha atmak 2.Alay etmek, aşağılamak 3.Eleştirmek, tenkit etmek</p>
<p>küldür- Güldürmek (Kİ)</p>	<p>köldöröv көлдөрөү E Güldürmek</p>
<p>külüçe İnce tandır ekmeği, kek, çörek (İH)</p> <p>külşe İnce tandır ekmeği, kek, çörek (TZ)</p> <p>külüçe İnce tandır ekmeği, kek, çörek (İH)</p>	<p>kölese көлөсө BES / EŞAN Pide, açma</p> <p>kölse көлсө BES / EŞAN Pide, açma</p>
<p>küllü Ar. Tamam, bütün (GT)</p>	<p>köllö көллө AR ZAM Bütün, hep, büsbütün</p>

Tablo: 2.1. (devam)

külte (II) Demet (TZ)	költe көлтә TAR / EŞAN 1. Hasat edilen ekinlerden yapılmış demet 2. Bir kaynaktan çıkan güçlü ışık veya ateş demeti
küm (I) Çeç, buğday yığını (İM)	kübe 1 күбә TAR / EŞAN Ot yığını, tahıl demeti
kümüşçi Gümüştü, gümüş işiyle uğraşan (TA)	kömöşsö көмөшсө MES Gümüştü
kün 1. Güneş (BM, CC, DM, Kİ, MG, TA, TZ) 2. Gündüz (GT, İM) 3. Gün (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) künes Güneş, güneş ışığı (TA) küneş Güneş (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	kön 1 көн DÜN 1.Gündüz 2.Gün 3.Hayat, yaşam kön 2 көн DÜN 1.Güneş 2.Güneş ışığı, güneş sıcaklığı
künci <i>Far.</i> (< küncid) Susam (BM) künçi <i>Far.</i> (< küncid) Susam	kunjut кунжут RUS BİT Susam bitkisi, susam
kündüz Gündüz (BM, BV, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MS, TA, TZ) kündüzin Gündüz (KFT) küntüzün Gündüz (BM)	köndöz көндөз ZARF Gündüz vakti, gündüzleyin
küni (I) Bir erkekle nikâhsız yaşayan kadın, metres (CC)	köñ көң TOP Köle kadın, cariyе
künlük Günlük (KFT) künlük Günlük (İM)	könlök 2 көнлөк SIF 1.Günlük, bir güne ait 2.Her gün çıkan
küni (II) Kıskanç (Kİ) künüçi Kıskanç (CC)	könsö көнсө SIF / EŞAN Kıskanç, imrenen; rakip
küpçük Küpecik, çömlek, küçük küp (İH)	köbösek көбөсөк MOB Küçük tas, ıhlamur ağacından yapılan küçük kap
kür Sergi (TA)	kürgeźme 1 күргөзмө SAN Sergi, gösteri

Tablo: 2.1. (devam)

küreççi Güreşçi, pehlivan (TZ) küreçşi Güreşçi, pehlivan (GT)	köreşsi көрәшсе TOP 1.Güreşçi 2.Mücadeleci, savaşçı
kürek Toprak küreği (CC, DM, Kİ, TA, TZ)	körek көрәк MOB Kürek
küreş Güreş (GT, Kİ)	köreş TOP 1.Güreş 2.Mücadele, çatışma 3.Savaş
köreş- Güreşmek (BM, GT, KFT, Kİ, TA, TZ)	köreşiv 1 көрәшеу E 1.Güreşmek 2.Mücadele etmek, savaşmak 3.Tartışmak
kürle- Gürlemek (Kİ)	gөрлев гөрләу E / EŞAN Gür gür etmek
kürre Ar. Küre, göz (BV)	körre 2 көррә AR MOB Küre, yuvarlak şey
kürsi Ar. Oturulacak yüksekçe yer (Gİ, İM, KF)	körsi көрси AR MOB / EŞAN 1.Kürsü, oturak 2.Bölüm, minber 3.Taht
kürük Körük (CC) körük Körük (CC)	kürük күрөк MOB Körük
kütövçi Çoban (CC)	kötövsı көтөүсе MES 1. Çoban 2. Takım sporlarında kaptan 3. Çocuk oyunlarında ebe
küvek Diğerlerinin üzerine atlamasını diye koçun cinsel organına bağlanan paçavra (Kİ)	köyek көйөк MOB Olmadık zamanda koç veya teke çiftleşmesini diye hayvanın döşüne bağlanan keçe
küvenç Güvenç, Sevinç duyma, içi açılma (BV) güvenç Sevme, içi açılma (İH)	kıvanıs кыуаныс DÜŞ Kıvanç, gönenç, mutluluk, sevinç
küz (I) Güz, sonbahar (BM, CC, DM, İM, KFT, Kİ, KK) güz Güz, sonbahar (TZ)	köz көз DÜN Güz, sonbahar
küzen (II) Sansar, Firavun sıçanı da denilen kokarca (CC, Kİ, TZ)	közen 1 көзән YAB Kokarca

Tablo: 2.1. (devam)

<p>la'al <i>Ar.</i> Bedahşan yakutu, kırmızı renkte değerli bir süs taşı (CC)</p> <p>lā'il <i>Ar.</i> Kırmızı renkte, değerli bir süs taşı, Bedahşan yakutu (TZ)</p> <p>la'l <i>Ar.</i> Kırmızı renkte değerli bir süs taşı (GT)</p>	<p>legil ләгил AR MAD Kızıl renkli değerli bir taş</p> <p>lal лал FARS MAD Kırmızı renkteki değerli taş, yakut</p>
<p>laçin Doğan, şahin (BM, DM, İH, KI, TA, TZ)</p>	<p>ılasın ыласын YAB / EŞAN 1. Şahin 2. Yiğit bir kişi için söylenir.</p>
<p>lāf <i>Far.</i> Lâf, söz (DM, GT)</p>	<p>laf лаф FARS DİL Değersiz boş söz, laf</p>
<p>lafz <i>Ar.</i> Söz (Gİ, GT, KF, MG MS)</p>	<p>lefız ләфыз AR DİL Lafz, söz</p>
<p>lağv <i>Ar.</i> Faydasız, beyhude (İM)</p>	<p>legiv ләгев AR SIF Anlamsız, boş</p>
<p>laḥab <i>Ar.</i> Takma ad, lâkap (CC)</p> <p>laḥab <i>Ar.</i> Takma ad, lâkap (İM)</p>	<p>leker 1 ләкәп TOP Takma ad, lakap, müstear isim</p>
<p>laḥan <i>Far.</i> Leğen (CC)</p> <p>legen <i>Far.</i> Büyük çamaşır leğeni (İH, İM)</p>	<p>laḥan лақан MOB Büyük ağaç leğen, tekne</p> <p>legen ләгән AR MOB Leğen, geniş kap</p>
<p>lā ḥavle <i>Ar.</i> Teessür ve hiddet anında okunan duanın ilk sözleri (GT)</p>	<p>leḥevle ләхәвлә AR DİN / EŞAN Bu söz ile başlayan dua ismi</p>
<p>lak (I) <i>Hind.</i> Vernik (CC)</p>	<p>lak 1 лак RUS MAD Vernik, cila</p>
<p>lākin <i>Ar.</i> Lâkin, fakat, ama (BV, Gİ, KF, RH)</p> <p>līkin <i>Far.</i> Fakat, lâkin, ama (GT, KF)</p>	<p>lekin ләкин AR B Ama, fakat, lakin</p>
<p>la'net <i>Ar.</i> Beddua, kargış (İM)</p>	<p>leğnet ләгнәт AR DEĞ / EŞAN Lanet, beddua, kargış</p>
<p>laṭayif <i>Ar.</i> Lâtifeler (GT)</p>	<p>letafet ләтафәт AR KAV Güzellik, hoşluk, letafet; sevimlilik, sempatiklik, nazlılık</p>
<p>laṭif <i>Ar.</i> 1. Lâtif, güzel, hoş (Gİ, GT, KF) 2. Mülâyim, yumuşak, nazik (RH)</p> <p>luṭf <i>Ar.</i> İyilik, lütuf (Gİ, GT, RH)</p>	<p>latif ләтиф AR SIF İnce, zarif; güzel; sevimli</p>
<p>laṭife <i>Ar.</i> Şaka, lâtife (GT)</p>	<p>latifa ләтифа AR DİL Latife, şaka</p>

Tablo: 2.1. (devam)

layh <i>Ar.</i> Lâyık, uygun (CC)	layıq лайык AR SIF Layık, uygun, yaraşır
lâyık <i>Ar.</i> Yakışır, yakışan, lâyık, uygun (Gİ, GT, İM, KF)	
lâzım <i>Ar.</i> Gerekli, lüzumlu, lâzım (Gİ, GT, KF, KFT)	lazım лазым AR SIF Lazım, gerekli
lehv <i>Ar.</i> Oyun, eğlence (GT)	lehv ләһү AR TOP Oyun, komedi, komiklik
leşker <i>Far.</i> Asker, ordu (GT)	leşker ләшкәр FARS Asker; ordu
levâzım <i>Ar.</i> Gerekli şeyler, şartlar (GT)	levazım ләүазим AR KAV Gerekli şey, levazım; vazife, görev
leyl <i>Ar.</i> Gece (GT)	leylen ләйлән AR ZARF Geceleyin, geceyle; akşamleyin
leymū <i>Ar. < Yun. (<leymūn)</i> Limon (DM)	limon лимон RUS AĞAÇ Limon ağacı, limon
limen <i>Yun.</i> Limon (CC)	
limon <i>Yun.</i> Limon (CC, TZ)	
lezzet <i>Ar.</i> Tat, lezzet (GT, İM, MG)	lezzet ләززәт DÜŞ / EŞAN Huzur, rahatlık, zevk, keyif
loqma <i>Ar.</i> Lokma, bir yutumluk yiyecek parçası (Gİ, GT, İM, KF)	loqma локма AR SIF / EŞAN Bir lokma, bir lokmalık
luğat <i>Ar.</i> 1. Sözlük (İM) 2. Dil (KFT)	löget ләгәт AR DİL Söz; sözlük
ma'acūn <i>Ar.</i> Macun (CC)	magjun магжун AR TIP Macun, merhem
ma'acun <i>Ar.</i> Macun (Gİ, KF)	
ma'a hāzā <i>Ar.</i> Bununla beraber (MG)	meğa мәға AR ZARF meğa heza: Bununla birlikte
ma'anī <i>Ar.</i> Manalar, anlamlar (GT)	meğene мәғәнә AR KAV / EŞAN 1. Anlam, içerik 2. Güzel, iyi netice 3. Bir şeyin özellik içeren tertibi, düzeni, tarafı
ma'būd <i>Ar.</i> Tanrı, ilah (GT)	meğbūd мәғбүд AR DİN Tapınılan kutsal şey, Allah
mācerā <i>Ar.</i> Cereyan eden, macera (GT)	majara мажара AR KAV Macera, serüven
mādde <i>Ar.</i> Madde (BV, RH)	matde матдә AR KAV Madde, materyal

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ma'den <i>Ar.</i> Maden (Gİ, GT, İM)</p> <p>ma'din <i>Ar.</i> Maden (İM, KF)</p>	<p>meğden мәғдән AR MAD Yer altı zenginliği, maden</p>
<p>mağar <i>Far.</i> Meğer, belki, olabilir ki (CC)</p> <p>meger <i>Far.</i> 1. Meğer, belki, olabilir ki (İH, KK) 2. Meğer, oysa, oysa ki (BM, BV, GT, İM, İN, KFT, MG, MS) 3. ... hariç (BM)</p>	<p>meger мәғәрә FARS B Meğer</p>
<p>mağara <i>Ar.</i> Mağara, dağ odası (DM, GT, İH)</p>	<p>meğere мәғәрә AR DÜN Mağara</p>
<p>mağlay <i>Moğ.</i> Alın (KK)</p> <p>mağlay <i>Moğ.</i> Alın, cephe, ön (CC, İM)</p> <p>mağlayı <i>Moğ.</i> Alın, cephe (TZ)</p> <p>meñley <i>Moğ.</i> Ön, alın, cephe (BV)</p>	<p>mañlay маңлай İNS / EŞAN Alın, ön yüz</p>
<p>mağlúb <i>Ar.</i> Mağlup olmuş, yenilmiş (MG)</p>	<p>meğlúb мәғлүб AR SIF Yenilmiş, dağılmış, mağlup</p>
<p>mağrib (I) <i>Ar.</i> Batı, garp (GT, İM, KF)</p>	<p>meğrip мәғрип AR DÜN Güneşin battığı taraf, mağrip</p>
<p>mağrūr <i>Ar.</i> Gururlu (Gİ, İM, GT, KF)</p>	<p>meğrur мәғрур AR SIF 1. Mağrur, gururlu 2. Dış görünüşüyle heybetli, büyük</p>
<p>maħal <i>Ar.</i> Yer, mahal (GT)</p>	<p>meħel мәхәл AR KAV Yer, mahal</p>
<p>maħalle <i>Ar.</i> Mahalle, yer, meydan (GT, İM, KFT)</p> <p>maħħalle <i>Ar.</i> Mahalle, yer, meydan (KFT)</p> <p>maħala <i>Ar.</i> Mahalle, yer, meydan (CC)</p>	<p>meħelle мәхәллә AR ŞEH Mahalle, semt</p>
<p>maħlúk <i>Ar.</i> Yaratık, yaratılmış, mahlúk (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF)</p>	<p>meħluq мәхлуқ AR KAV Mahluk, yaratık</p>
<p>maħbüb <i>Ar.</i> Sevgili (GT)</p>	<p>meħbüb мәхбүб AR SIF Sevgili, sevilen (erkek için)</p>
<p>māhir <i>Ar.</i> Mahir, becerikli (MG)</p>	<p>mahir маһир AR SIF / EŞAN Mahir, yetenekli, usta</p>
<p>māhiyyet <i>Ar.</i> Bir şeyin aslı, esası, iç yüzü (İM)</p>	<p>mahiet маһиәт AR KAV Bir şeyin aslı, esası, temeli</p>
<p>maħlúk <i>Ar.</i> Yaratık, yaratılmış, mahlúk (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF)</p>	<p>meħluq мәхлуқ AR KAV Mahluk, yaratık</p>

Tablo: 2.1. (devam)

maḥmūd <i>Ar.</i> Övülmeye değer (Gİ, MG)	meḥmüt МӘХМҮТ AR SIF Övünçlü, övgülü, övgüye layık
maḥrūm <i>Ar.</i> Mahrum, yoksun (Gİ, GT, İM, KF, KFT, TZ)	meḥrūm МӘХРҮМ AR SIF Mahrum, boş
maḥşit <i>Ar.</i> Maksat, gaye, istenilen şey (CC) maḥşad <i>Ar.</i> Maksat, gaye, istenilen şey (CC) maḥşūd <i>Ar.</i> İstenilen şey, emel, meram (Gİ, GT, İM, İN, KF, MG)	maḥsat МАҚСАТ AR KAV / EŞAN Amaç, hedef, maksat, gaye maḥsud МАҚСУД AR KAV / EŞAN Amaç, hedef, maksat, gaye meḥsud МӘКСУД AR SOYT Maksat edilen şey, maksat, istenilen şey
maḥşül <i>Ar.</i> Elde edilmiş, meydana gelmiş (GT)	meḥsül МӘХСҮЛ AR TAR Mahsül, hasılat
maḥşüş <i>Ar.</i> Hususî, yalnız bir kimseye ait olan (Gİ, İM, KF, RH)	maḥsus МАХСУС AR SIF Mahsus, özel
maḥşer <i>Ar.</i> Mahşer, kıyamet (GT)	meḥşer МӘХШӘР AR DİN 1. Mahşer 2. Karışıklık, hengame
maḥta- Övmek, methetmek (CC) maḥta- Övmek, methetmek (TZ)	maḥtav МАҚТАУ E Övmek, methetmek
maḥv <i>Ar.</i> Mahv, yok (etme veya olma) (Gİ, GT, KF)	meḥüv МӘХҮ AR KAV meḥüv bul-: Yok olmak, mahvolmak
ma'īšet <i>Ar.</i> Yaşama, geçinme (GT)	meḡīšet МӘҒИШӘТ AR ÇAĞ Yaşam, hayat, maişet
maḥām <i>Ar.</i> Yer, makam (GT)	maḥam МАҚАМ AR KAV 1. Yaşanılan yer, bark 2. Kişinin bulunduğu mevki, derece
ma'ḳül <i>Ar.</i> Makul, anlayışlı (MG)	meḡḳul МӘҒҚУЛ AR SIF Makul, akla uygun; layık
mālīk <i>Ar.</i> Sahip (Gİ, İM, KF, KFT)	malīk МАЛИК AR TOP Bir şeye sahip, malik
māllī <i>Ar. T.</i> Mal sahibi, zengin (KK)	mallī МАЛЛЫ SIF 1. Hayvan yetiştiren, hayvanı olan 2. Mal mülk sahibi, zengin
mālsız <i>Ar. T.</i> Malsız, malı olmayan (TA)	malhız МАЛҒЫЗ SIF Malsız, malı mülkü olmayan, zengin olmayan
ma'lūm (I) <i>Ar.</i> Bilinen, belli (BV, GT, İM, İN, KFT, MG, RH)	meḡlūm МӘҒЛҮМ AR SIF Bilinen, bildik, tamdik; belirli; tanınmış
mamuḳçı Pamukçu (İM)	mamiḳsı МАМЫҚСЫ MES Pamuk yetiştiren kişi; pamukçu

Tablo: 2.1. (devam)

man- Banmak, içine daldırmak (BV, CC)	маннв маньу Е / ЕŞAN 1. Banmak, suya ya da başka sıvı bir şeye batırmak 2. Bulamak, bir şeye boyamak
ma'nā <i>Ar.</i> Mana, anlam (Gİ, İM, KF, MS) ma'nī <i>Ar.</i> Mana, anlam (BV, Gİ, GT, İN, KF, KFT, MG, RH)	мегене мэгэнэ AR KAV / ЕŞAN 1. Anlam, içerik 2. Güzel, iyi netice 3. Bir şeyin özellik içeren tertibi, düzeni, tarafı
mancınık <i>Ar.</i> Mancınık (İM)	менженік мэнжэнік AR ORDU / ЕŞAN Mancınık, taş atıcı
mānī' <i>Ar.</i> Mani, engel (Gİ)	maniğ маниғ AR KAV Engel, mani
manşib <i>Ar.</i> Devlet hizmeti, makam, memuriyet (Gİ, GT, KF)	mansab мансаб AR HÜK Vazifeli yer, görevli yer mensab мэнсаб AR HÜK Devlet hizmeti, memuriyet; makam, derece
manşūr <i>Ar.</i> (Allah'ın yardımı ile) galip gelmiş (GT)	mansur мансур AR SIF Üstünlük almış, galip, muzaffer
manzar <i>Ar.</i> Görünüş (Gİ, GT, KF) manzara <i>Ar.</i> Manzara (İM)	manzara манзара AR KAV Manzara, görünüş
manzūm <i>Ar.</i> Manzum, nazm edilmiş (GT)	manzum манзум AR SIF Manzum, şiirsel
manzūr <i>Ar.</i> Bakılmış, bakılan, görülen (GT)	menzur мэнзур AR SIF Bakılmış, görülmüş
maraz <i>Ar.</i> Hastalık (GT)	maraz мараз AR HAS Hastalık, ağrı, maraz
marcand <i>Ar.</i> (<mercān) Mercan (CC)	meryin мэрийен AR BAL / ЕŞAN Mercan
ma'rifet (I) <i>Ar.</i> Hüner, irfan, ustalık (BV, GT, KF, MG, MS)	meğrifet мэгрифэт AR DEĞ Marifet, kültür
mariz <i>Ar.</i> Hasta, hastalıklı (BV)	meriz мэриз AR SIF Hastalıklı, arızalı, marazlı
ma'rūf <i>Ar.</i> Tanınmış, meşhur, bilinen (BV, GT, İM, MG)	meğruf мэгруф AR SIF 1. Belirli, tanınmış 2. Hayırlı, iyi, güzel
marzī <i>Ar.</i> Razı olunmuş (KFT)	merziye мэрзиэ AR DEĞ Razılık, kanaatlik, yetinme
mashara <i>Ar.</i> Maskara, soytarı (İM, KFT) maşara <i>Ar.</i> Maskara, soytarı (CC)	meşere мэсхэрэ AR DEĞ Komik duruma düşme, aşağılanma, gülünç hale gelme
masharalık <i>Ar.T</i> Maskaralık, soytarılık (İM)	meşerelik мэсхэрэлек DEĞ Aşağılanmışlık, maskaralık

Tablo: 2.1. (devam)

ma‘şiyet <i>Ar.</i> Günah, asilik, isyankârlık (Gİ, GT, İM, KF)	megsiyet мәгсиәт AR DEĞ / EŞAN Günahlı iş, günah
maşlahat (I) <i>Ar.</i> (Yapılması gereken) iş, husus (GT, KFT)	meslihet 1 мәслихәт AR SIF İş ya da durumun çıkarına uygun; kolay olan, yerli
maşlahat (II) <i>Ar.</i> Barış, düzen, dirlik (İM, KFT)	meslihet 2 мәслихәт AR DİL Ortak bir fikre ulaşmak için konuşulan söz
maştakī <i>Ar.</i> Sakız (RH)	mastika мастика RUS MAD Sakız, macun, balçık
masteki <i>Ar.</i> Bir bitki (BV)	mastika мастика RUS MAD Sakız, macun, balçık
ma‘şüm <i>Ar.</i> Günahsız, suçsuz, masum (GT, İM)	megsüm мәгсүм AR SIF Masum, günahsız, suçsuz, saf
māşa <i>Far.</i> Maşa (CC)	maşa 1 маша FARS MOB Maşa
māşallāh <i>Ar.</i> “Allah’ın istediği gibi” anlamında bir söz (İM)	maşalla машалла AR B Maşallah
maşriḳ <i>Ar.</i> Şark, doğu (GT)	meşriḳ мәшрик AR DÜN Güneşin doğduğu taraf; doğu
ma‘şuḳ <i>Ar.</i> Sevilen erkek (GT)	megşuḳ мәғшук AR TOP Sevilen erkek kişi
ma‘şuḳa <i>Ar.</i> Sevilen kadın (GT)	megşuke мәғшукә AR TOP Sevilen kadın kişi
mātem <i>Ar.</i> Yas, matem (GT)	matem матәм FARS DÜŞ Matem, yas
maṭlab <i>Ar.</i> İstenen şey, istek, arzu (Gİ, GT, KF)	matlab матлаб AR KAV Talep edilen şey, istenen şey
maṭlūb (I) <i>Ar.</i> İstenilen, arzu edilen şey (GT)	matlub матлұб AR SIF İsteğe uygun, gerekli, talep edilen metlub мәтлұб AR SIF Talep edilen, istenen; gerekli
maydan <i>Ar.</i> Meydan, saha (CC) mejdān <i>Ar.</i> Meydan (BV, GT, MG)	mayzan майзан FARS ŞEH Meydan, şehir ya da köyün ortasındaki alan
māyil (I) <i>Ar.</i> Benzer, andırır (MG) māyil (II) <i>Ar.</i> Eğik, eğilmiş (MG)	mail маил AR SIF 1. Meyli olan, bir işe isteği olan 2. Bir şeye yakın, benzer

Tablo: 2.1. (devam)

maymūn <i>Ar.</i> Maymun (CC, DM, KFT, KK, TZ)	meymūn мэймун AR YAB / EŞAN Maymun maumul маймыл YAB / EŞAN Maymun maumil маймыл FARS YAB / EŞAN 1. Maymun 2. Nazlı kişi için söylenir.
ma'yūb <i>Ar.</i> Ayıplanmış, eksik, kusurlu (GT)	meğyub мәғюб AR TOP Ayıplı, suçlu kimse, suçlanan kimse
māzī <i>Ar.</i> Geçmiş zaman (İM)	mazıy мазый AR SIF Geçmiş, mazi
mazlūm <i>Ar.</i> Eziyet görmüş, zulüm görmüş (Gİ, İM, KF, KFT, MG)	mazlum мазлум AR SIF Mazlum, zulüm görmüş, ezilmiş
ma'zūr <i>Ar.</i> Özürü (GT, İM, KFT)	meğzur мәғзур AR SIF Affedilen, affedilmiş, bağışlanmaya layık
mecāl <i>Ar.</i> Takat, mecal, güç, kuvvet (GT)	mejāl мәжал AR DEĞ Dayanaklılık, güç
mecīd <i>Ar.</i> Şan ve şeref sahibi ,ulu (BV, GT)	mejīt мәжит AR SIF Şöhertli, meşhur; övünçlü
meclis <i>Ar.</i> Meclis, toplanılan yer (GT, İM)	mejlis мәжлес AR HÜK 1. Resmî oturuş, toplantı, meclis 2. Yemekli toplantı, ziyafet
mecnūn <i>Ar.</i> Delî, divane, çıldırmış (BM, BV, İM)	mejnūn мәжнүн AR DEĞ İşe yaramaz, yeteneksiz kişi
mecrūh <i>Ar.</i> Yaralı, yaralanmış (GT, MG)	mejruh мәжрух AR SIF Yaralı, cerahatli
mecūsī <i>Ar.</i> Putperest, ateşe tapan (Gİ, GT, İM, KF)	mejüsiy мәжүси AR SIF Mecusi dinine bağlı, Mecusi
medd <i>ar.</i> Uzatma, çekme (Gİ, İM, KF) meded (II) <i>Ar.</i> Uzatma, uzunluk (Gİ, GT)	med(d) мэд(д) <i>ar. grmr.</i> Arap orfografisinde elif üzerine konulan ve uzun okutan işaret
meded (I) <i>Ar.</i> Yardım, medet, imdat (CC, İM, KF, MG)	mezet мәзәт AR KAV Medet, yardım
medfūn <i>Ar.</i> Gömülmüş, gizli (GT)	medfūn мәдфүн AR SIF Gömülmüş, defnedilmiş
medh <i>Ar.</i> Övme, övgü, medih (Gİ, GT, KF, MG)	mezīh мәзех AR KAV Övgü, metih
medhūş <i>Ar.</i> Şaşkın, kendinde olmayan (GT)	medhuş мәдһуш AR SIF Hayrete düşmüş, dehşete düşmüş, hayran kalmış
medrese <i>Ar.</i> Ders yeri, medrese, okul (Gİ, GT, KF, KFT)	mezrese мәзрәсә AR EĞT Medrese

Tablo: 2.1. (devam)

mehābet <i>Ar.</i> Azamet, ululuk, heybetlilik (GT)	mehebet мәһәбәт SIF / EŞAN Heybetli, görkemli; iri yarı, iri gövdeli möhabet мөһабәт AR SIF / EŞAN Heybetli, görkemli; iri yarı, iri gövdeli
mehr <i>Ar.</i> Kadına erkek tarafından verilen nikâh bedeli (İM, KFT)	meher мәһәр AR TOP Nikah zamanı erkek tarafından kız tarafına verilen mal, para; başlık
mekān <i>Ar.</i> Yer, mekân (BV, GT, İM, KFT)	meķan мәкән AR KAV / EŞAN 1. Mekan, yer 2. Yaşanılan yer 3. Kişinin makamı, derecesi
mekrūh (I) <i>Ar.</i> İğrenç (Gİ, GT) mekrūh (II) <i>Ar.</i> Yapılması dinen hoş görülme-yen hâl (BV, İM, KF, KFT, MS)	mekruh мәкruh AR SIF Kötü, fena, mekruh
mekteb <i>Ar.</i> Okul, mektep (GT, KFT)	mekter мәктәп AR EĞT Mektep, okul
melāyik <i>Ar.</i> Melekler (KF) melek <i>Ar.</i> Melek (Gİ, GT, KF, MS)	melaik мәлаик AR DİN / EŞAN Melek melek мәләк AR DİN / EŞAN Melek
melekūd <i>Ar.</i> Hükümdarlık (KF)	melekūt мәләкүт AR HÜK / EŞAN 1. Hükümdarlık 2. Melekler, ruhlar dünyası
melekūt <i>Ar.</i> Ruhlar ve melekler âlemi (Gİ)	melekūt мәләкүт AR HÜK / EŞAN 1. Hükümdarlık 2. Melekler, ruhlar dünyası
melhem <i>Ar.</i> Merhem (İH) melhem <i>Ar.</i> Merhem (BV, İH, RH) malaham <i>Far.</i> Merhem (CC)	merhem мәрһәм TIP Merhem
mel'un <i>Ar.</i> Lanetlenmiş (GT)	melgün мәлғүһ AR SIF 1. Lanet edilmiş, kahredilmiş, nefret uyandıran, melun 2. Şeytan
memdūh <i>Ar.</i> Övülmüş, makbul (GT)	memduh мәмдүх AR SIF / EŞAN Övünçlü, övgüye layık
memleket <i>Ar.</i> Ülke, memleket (GT, RH)	memleket мәмләкәт AR HÜK / EŞAN Memleket, il, ülke, devlet
memnū' <i>Ar.</i> Yasak, yasaklanmış (İM)	memnuğ мәмнуғ AR SIF Yasaklanmış, yasak olan, engelli

Tablo: 2.1. (devam)

men' <i>Ar.</i> Yasaklama, bırakmama (Gİ, GT, İM, KF, MG)	меніг мәнеғ AR KAV Mani, engel
meñ (I) Beyin, dimağ (CC)	міуі мейе İNS 1. Beyin 2. Akıl, zeka
meñ (III) Vücuttaki ben (TZ)	мің миң İNS Vücuttaki ben
menāre <i>Ar.</i> Minare (İM)	манара манара AR İNŞA 1. Minare 2. İşlenmiş bir tür süs eşyası
menba' <i>Ar.</i> Kaynak (GT)	менбег мәнбәғ AR KAV Kaynak, menba
manfa'at <i>Ar.</i> Fayda, kâr, yarar (BV, Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG)	менфегет мәнфәғәт AR TOP Menfaat, çıkar
meñgü Edebî, sürekli (İM) meñi Edebî, sürekli (CC) meñü Edebî, sürekli (CC, GT, Kİ) miñi Edebî, sürekli (İH)	meñgı 1 мәңге SIF / EŞAN Ebedi, sonsuz, bengü meñgı 2 мәңге ZARF Ebediyen, sonsuza kadar
meñgülik Ebedîlik (CC)	meñgılik мәңгелек DÜN Ebediyet, sonsuzluk, bengülük
meni <i>Ar.</i> Meni, döl, bel suyu (Gİ, KF, KFT)	меніу мәней AR İNS Meni, sperm, döl
meñli Benli (Kİ)	miñli миңле SIF Benli, beni olan
menn Bir ağırlık ölçüsü (İM)	мен 2 мән BİL 898,5 grama denk gelen ağırlık ölçü birimi
mensüb <i>Ar.</i> Bir şeyle ilgili, mensup (GT, MG)	mensub мәнсуб AR SIF Bir kişi ya da bir şeylere bağlılığı olan, münasebeti olan
menze- Benzemek (Kİ, TZ) meñze- Benzemek (İM, KFT, RH)	binzev бинзәү E TÛ Benzemek, benzer olmak
menzil(e) <i>Ar.</i> Konaklanacak yer, konak yeri, menzil (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT)	menzil мәнзил AR YOL / EŞAN 1. Yollardaki konak yeri 2. Ev, yurt
mermer <i>Yun.</i> Mermer (GT)	mermer мәрмәр AR MAD Mermer

Tablo: 2.1. (devam)

mescid <i>Ar.</i> Mescit, ibadet edilen yer (Gİ, GT, İM, KF, KFT) meskit <i>Ar.</i> Mescit (Kİ)	mesit мәсет AR DİN Mescit, cami
meşel <i>Ar.</i> Örnek, misal (Gİ, GT, MG)	mişal миşал AR KAV Örnek, misal
meşelā <i>Ar.</i> Misal olarak, örneğin (GT, İM, KF)	meşelen мәсәлән AR B Mesela, örneğin
mes'ele <i>Ar.</i> Mesele, konu (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	mesele мәсәлә AR KAV Mesele, sorun, problem
meşh <i>Ar.</i> El ile sığama (Gİ, İM, KF, MS)	meşiḥ мәсих AR DİN Din uyarınca abdest alındığında el, kulak, boyun ve üç parmak ile ensenin suyla sıvanması
mesken <i>Ar.</i> Yer, mesken (GT, İM)	mesken мәскән AR EV Yaşanılan yer, ev, yurt
mest <i>Far.</i> Sarhoş, mest (GT)	mest мәст FARS SIF Sarhoş, içkili, mest
meşakḳat <i>Ar.</i> Zahmet, sıkıntı (Gİ, GT, İM)	meşeḳet мәшәкәт AR DEĞ / EŞAN Zorluk, güçlük, meşakkat
meşgūl <i>Ar.</i> Bir işle uğraşan, iş görmekte olan, bir işle uğraşma (Gİ, GT, KF, KFT, MG, RH)	meşgūl мәшғул AR SIF Meşgul, bir şeyle ilgilenen
meşhūr <i>Ar.</i> Şöhretli, meşhur (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	meşhūr мәшһүр AR SIF Meşhur, ünlü, şöhretli, tanınmış
metn <i>Ar.</i> Metin, yazı (İM)	metin мәтән AR DİL Metin, yazma metin
metrūk <i>Ar.</i> Terkedilmiş, bırakılmış (İM)	metrūk мәтрүк AR SIF Atılmış, terk edilmiş, bırakılmış
mevcūd <i>Ar.</i> Var olan, bulunan, mevcut (GT, İM)	mevjūd мәүжүд AR SIF Mevcut, hayatta olan
mevcūdāt <i>Ar.</i> Varlıklar, yaratıklar (GT)	mevjüdet мәүжүдәт AR DÜŞ Var olma, varlık
mevḳif <i>Ar.</i> Durak yeri, durulacak yer (İM)	mevḳif мәүқиф AR YOL Durak, durma yeri
mevlā (I) <i>Ar.</i> Allah (GT)	mevle мәүлә DİN / EŞAN Allah, Tanrı, Hüda

Tablo: 2.1. (devam)

beyin Beyin (İN, TA, TZ) beyni Beyin (DM) mey Beyin (Kİ) meyin Beyin (İM) meyni Beyin (KFT) miyin Beyin (TZ) miyni Beyin (BV)	міў мейе İNS 1. Beyin 2. Akıl, zeka
meyl <i>Ar.</i> Meyil, arzu, yönelme, gönül akışı (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG)	meyil 1 мәйел AR DÜŞ Gönül yönelişi, meyil; dilek
mezellet <i>Ar.</i> Zelillik, horluk, itibarsızlık (GT)	mezellet мәзәлләт AR DEĞ Hakirlik, aşağılık
mezheb <i>Ar.</i> Tutulan yol (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT) mezhib <i>Ar.</i> Tutulan yol (KFT)	mezhep мәзһәп AR DİN Mezhep
mezkür Zikredilmiş, anılmış (GT, MG)	mezkür мәзкүр AR SIF / EŞAN Mezkur, adı geçen, daha önceden söylenen
mısrā' <i>Ar.</i> Mısra (GT)	misrağ мисрағ AR DİL Mısra, dize
miyık Bıyık (DM, KK) bıyık Bıyık (TA)	miyık мыйык İNS / EŞAN Bıyık
miyıklı Bıyıklı (KK)	miyıklı мыйыклы SIF Bıyıklı, bıyığı olan
mihir <i>Far.</i> Sevgi (CC) mihr <i>Far.</i> Sevgi, muhabbet (GT)	mihir миһер FARS DEĞ 1. Güzel alaka, insana verilen değer, kıymet; şefkat 2. Güneş
mihmān <i>Far.</i> Misafir, konuk (GT)	mihman миһман FARS YOL Misafir
miḥnet <i>Ar.</i> Eziyet, sıkıntı, mihnet (GT)	miḥnet миһнәт AR DÜŞ Mihnet, eziyet, sıkıntı, cefa
miḥrāb <i>Ar.</i> Camilerde, mescitlerde imama ayrılmış girintili yer (İM, KFT)	miḥrap миһрап AR DİN Mihrap, imamın namaz kaldırmak için durduğu yer
miḫdār <i>Ar.</i> Miktar, ölçü (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	miḫdar миқдар AR KAV Bir şeyin hesabı, miktar

Tablo: 2.1. (devam)

mīl (II) <i>Ar.</i> 4.000 adımlık mesafe (İM)	mīl мил RUS BİL Mil (uzaklık birimi)
mīlk (I) <i>Ar.</i> Birinin tasarrufu altında bulunan şey (İM, KFT) mūlk (II) <i>Ar.</i> Birinin tasarrufu altında bulunan şey (Gİ, İM)	mīlik милек AR TİC Mülk, bütün varlık
min (I) Ben (şahıs zamiri) (GT) men (I) Ben, şahıs zamiri (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ) ben (I) Ben (zampir) (Gİ, TA)	mīn мин ZAM Ben, kişi zamiri
min (II) Bin (sayı) (BV, CC, DM, GT, İM, KFT, MG, TA, TZ) miñ (II) Bin (sayı) (BV, CC, GT, İM, KFT, MG, TZ) bin Bin (sayı) (BM) biñ Bin (sayı) (Gİ, KF)	mīñ мең SAYI Bin (1000)
min- Binmek (BV, CC, DM, GT, İN, KFT, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ) bin- Binmek (KFT)	mīñiv менеү E Binmek, çıkmak
minber <i>Ar.</i> Camilerde imamın hutbe okuduğu yer (İM, KFT)	mōnber мөнбәр AR DİN 1. Minber 2. Hitabet kürsüsü, kürsü 3. Taht 4. Bir durum ya da olayın en güçlü yeri, odağı
mindir- Bindirmek (KK, TZ) mindür- Bindirmek (BV, GT)	mīndiriv мөндереү E 1. Bindirmek, çıkarmak 2. Yüceltmek, yükseltmek
miñer Biner (KFT)	mīñer меңәр SAYI Biner
minnet <i>Ar.</i> Minnet, bir iyiliğe karşı duyulan iç yüküm (Gİ, GT, İM, KF)	mīnnet миннәт AR DÜŞ Minnet
mi'rāc <i>Ar.</i> Hz. Muhammed'in göğe çıktığı Recep ayının 27. gecesi, miraç (GT, İM)	mīgraj миҗраж AR DİN Miraç, peygamberin göğe yükselişi

Tablo: 2.1. (devam)

mīrās <i>Ar.</i> Ölen bir kimsenin yakınlarına bıraktığı mal, mülk (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT)	miraś мираç AR YASA Miras
mişāl <i>Ar.</i> Örnek, benzer, misal (GT)	mišal миçал AR KAV Örnek, misal
misk Misk, bir ceylanın göbeğinden çıkan güzel kokulu bir madde (BV, Gİ, İM, KFT, RH)	mişik мисек AR GİY Misk, güzel koku
miskīn <i>Ar.</i> Zavallı, âciz, miskin (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT)	mīškīn меçкен AR SIF Düşkün, acınası haldeki, zavallı
miskīnlik <i>Ar. +T.</i> Âcizlik, miskinlik (Gİ, GT, KF)	mīškīnlik меçкенлек DEĞ Düşkünlük, zavallılık
mişl <i>Ar.</i> Benzer, eş, miktar (Gİ, İM, KF)	mişli миçле B Gibi, benzer
misvāk <i>Ar.</i> Dişleri temizlemeye yarayan alet (Gİ, İM, KF, MS)	misvek 1 мисүәк MOB Misvak
miz Biz, şahıs zamiri (Kİ, KK) biz (I) Biz (zamir) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	biz 1 без ZAM Biz
mizān <i>Ar.</i> 1. İtidal, ölçü (Gİ, GT) 2. Terazî, ölçü aleti (GT, İN, KF, KFT)	miżan 1 мизан AR MOB Ölçü, tartı, terazi
mohor <i>Far.</i> Mühür (CC) mühr <i>Far.</i> Mühür (BM, GT)	möhör мөһөр AR MOB / EŞAN Mühür, damga
mohorla- <i>Far.T</i> Mühürlemek (CC) muhurla- <i>Far.T</i> Mühürlemek, mühür basmak (BM)	möhörlev мөһөрләү E Mühürlemek, damgalamak
mollā <i>Ar.</i> Molla, hoca, papaz (CC)	mulla мулла AR DİN Molla
moᅅol Moğol (Kİ) muğal Moğol (Kİ)	mongol монгол ÖZEL Moğol halkı ya da bu halka mensup kişi

Tablo: 2.1. (devam)

moynuz Boynuz (İN) muñuz Boynuz (İM) muynuz (I) Boynuz (İH, KFT) muyuz Boynuz (Kİ, TZ) müñüz Boynuz (BV) müz Boynuz (CC)	mögöz mögöz YAB / EŞAN Boynuz möyöz möyöz YAB / EŞAN Boynuz
mu'allim Ar. Muallim, öğretmen (GT, İM, KF, KFT)	mögellim mögəllim AR MES Öğretmen, muallim
mu'āmele Ar. Davranma, davranış (Gİ, İM, KF, KFT)	mögemele mögəmələ AR DÜŞ Muamele, davranış, tavır
mu'āvenet Ar. Yardım, yardım etme (GT)	mögavene mögəuənə AR KAV Yardım
mu'āyır Ar. Ayarlayıcı (KFT)	mīgyar mīgyar AR BİL Ölçme, ayarlama
mu'ayyen Ar. Tayin edilmiş, belirli (Gİ, GT, İM, KF)	mögəyyen mögəyyən AR SIF Belirlenmiş, belirli, muayyen
mubaşşır Ar. Gözleyici, bakıcı, bekleyici, koruyucu (GT)	möbassir möbassir AR MES 1. Medresede öğrencilerin işlerini düzenleyen kimse 2. Gözetici, bakıcı
mu'cizat Ar. Mucizeler (İM)	mögjize mögjizə AR SOYT / EŞAN Mucize
mufaşşal Ar. Uzun uzadıya, tafsilatlı (İM)	möfassel möfəssəl AR SIF Mufassal, ayrıntılı
muhācir Ar. Göç eden, göçmen (İM)	möhajir möhəjir AR TOP Muhacir, göçmen
muhakkaq Ar. Muhakkak, mutlaka (GT)	möhakkaq möhəkkək AR SIF Gerçek, doğru, hakiki, muhakkak
muhakkiq Ar. 1. Tahkik eden, araştıran (GT) 2. Bir tasavvuf terimini veya hakikati delilleri ile ispatlayan (GT)	möhakkaq möhəkkək AR EĞT Öğrenen, araştıran kişi
muhāl Ar. Mümkün olmayan, imkânsız (GT, İM, İN)	möhəl möhəl AR SIF Mümkün olmayan
muhāribə Ar. Harb etme, savaşma (KF)	möhərebe möhəbərə AR DÜŞ Savaş, muharebe
muharrem Ar. Kamerî ayların birincisi (Gİ, İM, KF)	möhərrem möhərrəm AR DÜN Muharrem ayı
muhib Ar. Dost, seven (GT, İM)	möhīb möhīb AR SIF Sevilen, hoşlanılan, beğenilen

Tablo: 2.1. (devam)

muḥkem <i>Ar.</i> Kuvvetli, sağlam (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)	möḥkem мөхкәм AR SIF Sağlam, dayanıklı, dirençli
muḥliş <i>Ar.</i> İhlâslı, halis (Gİ, GT, İM, KF)	möḥlis мөхлис AR SIF Doğru, dürüst, düzgün (kişi)
muḥsin <i>Ar.</i> İyilikte, bağıştta bulunan (Gİ)	möḥsin мөхсин AR DEĞ Kutsal, güzel işler yapan kimse, yardımsever kişi
muḥtâc <i>Ar.</i> Muhtaç, ihtiyacı olan (BV, CC, GT, İM, İN, KF, KFT, MG)	möḥtaj мөхтаж AR SIF İhtiyaç olan, ihtiyaç duyulan
muḥtaşar <i>Ar.</i> İhtisar edilmiş, kısa, küçük, basit (Gİ, GT, İM, KF, MG, İN)	möḥtaşar мөхтасар AR SIF 1. Kısa, kısaltılmış 2. Medresede eğitim alınan derslik ismi
muḥtelif <i>Ar.</i> Çeşitli, muhtelif (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	möḥtelif мөхтәлиф AR SIF Türlü türlü, muhtelif, her türlü
muḥterem <i>Ar.</i> Muhterem, hürmete lâyük (GT)	möḥterem мөхтәрәм AR SIF Hürmetli, muhterem
mu'in <i>Ar.</i> Yardımcı (MG)	möğavin моғауин AR TOP Yardımcı, muavin
muḥabil <i>Ar.</i> Karşılık (GT, İM)	möḥabil моқабил AR KAV Karşılıklı verilen şey
muḥaddem <i>Ar.</i> Önce, önde, üstün (Gİ, GT, KF, KFT)	möḥkaddem мөкәддәм AR DÜN Bundan önce, ilk, eski
muḥaddeme <i>Ar.</i> Takdim edilen, sunulan (Gİ)	möḥkaddeme мөкәддәмә AR DİL Sözbaşı, önsöz, mukaddime
muḥadder <i>Ar.</i> (Allah tarafından) takdir edilmiş, mukadder (Gİ, GT, İM, KF)	möḥkadder мөкәддәр AR SOYT Kader, mukadder
muḥayyed <i>Ar.</i> Kayıtlı, bağlı (İM, MS)	möḥquyed мөкәййәд AR SIF Kayıtlı, bağlı, bağlanmış
muñ (II) Bun, sıkıntı (TZ)	möñ мөң DÜŞ 1. Sıkıntı, keder, kaygı, gam 2. Ezgi, nağme
muna Şuraya bak! İşte! (CC)	bına бына ZAM 1. İşte 2. Anlamı güçlendirmek için kullanılır. 3. Kimi ifadeleri açıklarken cümlenin başına getirilir.
munda Burada (BM, DM, KK, TA)	bında бында ZARF Bu yerde, burada
mundan Bundan, buradan (KK)	bınan бынан ZARF 1. Bundan, bu yerden, buradan 2. Bu vakitten
mundig Bu şekilde, bu biçimde (İM)	bınday бындай ZAM Bunun gibi, buna benzeyen

Tablo: 2.1. (devam)

munğra- Kükremek, bağırmak, böğürmek (CC)	möñgörev мөңгөрәү E / EŞAN Çok fazla sesi çıkmadan bağırmak, böğürmek (sığır için)
muntazır Ar. Bekleyen, intizar eden (Gİ, GT, KF)	montazir монтазир AR SIF İntizar eden, ümit ile gözleyen, bekleyen
murabba‘ Ar. Dörtlü, dört köşeli (BV, Gİ, KF, MG)	mörabbağ мөраббағ AR DİL Murabba
murād Ar. Hedef, amaç, dilek (CC, GT, İM, İN, KF)	morat морат AR DÜŞ / EŞAN İstenilen şey, dilek, murat; maksat
murtadlık Ar.+T. İslâm dininden dönme (İM, KFT) mürtedlik Ar.+T. Dinden çıkma (KFT)	mörtetlik мөртәтлек DİN Dinden çıkma hali, dinden dönme hali; döneklilik, kaypaklık
murvat Ar. Mürüvvet, mertlik, insanlık (CC) mürüvvet Ar. Mürüvvet, mertlik, insanlık (GT, KFT)	mörevet мөрәвәт AR DEĞ 1. Erlik, yiğitlik 2. Cömert gönüllü, kişilikli
muşāhabet Ar. Sohbet etme, söyleşme (KFT)	mosaḥabe мосахабә AR DÜŞ / EŞAN Sıcak ve güzel söyleşi, konuşma
muşannif Ar. Kitap yazan, müellif (İM)	mösennif мөсәнниф AR DİL Yazar
muşhaf Ar. Kur'anikerim (Gİ, İM, KF, KFT)	moshef мосхәф AR DİN / EŞAN Kuran-ı Kerim, mushaf
muşibet Ar Belâ, musibet (Gİ, GT, KF)	mosibet мосибәт AR DEĞ Başa gelen bela, sıkıntı
mustahik Ar. Hak etmiş, lâyük (KFT)	möstehik мөстәхик AR SIF Müstehak, bir şeyi hak etme, layık olma
muṭāla‘a Ar. Araştırma, seyretme, gözleme (GT, RH)	motale моталә DÜŞ / EŞAN Mütalaa, okuma, tetkik, düşünme motalege моталәғә AR DÜŞ / EŞAN Mütalaa, okuma, tetkik, düşünme mötalege мөталәғә AR DÜŞ Mütalaa, bir şeyler öğrenme, okuyup bilme
mu‘tedil Ar. 1. İımlı, mülâyim (İM) 2. Ne az ne çok, orta (MG)	möğtedil мөгтәдил AR SIF Orta halde olan, ne az ne çok
muṭī‘ Ar. İtaat eden, boyun eğen (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	motiğ мотиғ AR SIF / EŞAN Söz dinleyen, itaat eden
muṭlakā Ar. Ne olursa olsun, herhâlde (İM, KFT)	motlakā мотлака AR ZARF / EŞAN Mutlaka, hiç şüphesiz

Tablo: 2.1. (devam)

muṭma'in <i>Ar.</i> İçi rahat, emin (Gİ, KF)	motmein МОТМЭИН AR SIF Gönlü kanmış, içi rahat, şüphesi yok
muvāfik <i>Ar.</i> Uygun, yerinde (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG)	mıvafık МЫУАФИК AR SIF / EŞAN Uygun, yaraşır, muvafık
muvaḥḥid <i>Ar.</i> Allah'ın birliğine inanan (MG)	möveḥḥit МӨҮЭХХИТ AR DİN Allah'ın birliğine inan kimse
mübāḥ <i>Ar.</i> İşlenmesinde sevap veya günah olmayan (Gİ, İM)	möbah МӨБАХ AR SIF Günah sayılmayan, mübah
mübālağa <i>Ar.</i> İleri vardırma, bir şeyi çok abartma (Gİ, GT, İM, KF)	möbaleğe МӨБАЛЭГЭ AR DİL / EŞAN Mübalağa, abartma
mübārek <i>Ar.</i> Bereketli, feyizli (Gİ, GT, KF)	möberek МӨБЭРЭК AR SIF Mübarek, kutlu, bahtlı
mübāriz <i>Ar.</i> Dövüşen, cenk eden, bahadır (GT)	möbariz МӨБАРИЗ AR DEĞ Pehlivan, yiğit, güçlü kuvvetli kişi
mübtelā <i>Ar.</i> Tutkun, tutulmuş (GT, İM, KFT)	möbtele МӨБТЭЛЭ AR SIF 1. Müptela, düşkün 2. Mutsuzluk, kaygı, bela
mücāhid <i>Ar.</i> Dimn düşmanlarıyla savaşıyor (KF, MG)	möjehid МӨЖЭИД AR DİN Din yolundaki mücadeleci, mücahit
müdāfa'a <i>Ar.</i> Savunma, müdafaa (MG)	mödefeğe МӨДЭФЭГЭ AR DÜŞ Müdafaa, savunma
müdde'ā <i>Ar.</i> Dava edilen (KFT)	möddege МӨДДЭГЭ AR YASA Dava edilen şey; dava konusu
müdde'ī <i>Ar.</i> 1. Davacı, dava eden (KFT) 2. İddiacı, inatçı (GT) 3. Bencil, hodbin (GT)	möddegi МӨДДЭГИ AR YASA Dava eden, müddei
müddet <i>Ar.</i> Zaman, müddet, süre (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	möllet МӨЛЛЭТ AR DÜN / EŞAN 1. Müddet, belirli bir zaman aralığı 2. Kişinin üzerindeki görev, sorumluluk mözzet МӨЗЗЭТ AR DÜN / EŞAN Müddet, belirli bir zaman aralığı
müderris <i>Ar.</i> Ders veren hoca (KFT)	möderris МӨДЭРРИС AR MES / EŞAN Medrese hocası, müderris mözeris МӨЗЭРИС MES / EŞAN Müderris, medrese hocası
mü'ezzin <i>Ar.</i> Müezzin, ezan okuyan (GT, İM, MS)	mezin МЭЗИН AR DİN Müezzin
müfid <i>Ar.</i> Yararlı, faydalı (GT, İN)	möfid МӨФИД AR SIF Faydalı, yararlı
müfti <i>Ar.</i> Fetva veren, müftü (Gİ, İM, KF, KFT)	möftiy МӨФТИ AR DİN Müftü, çeşitli dini konularda fetva veren kimse

Tablo: 2.1. (devam)

mühim <i>Ar.</i> Önemli, ehemmiyetli (GT)	möhim мөхим AR SIF Önemli, mühim, ehemmiyetli, büyük öneme sahip
mühlet <i>Ar.</i> Bir işin yapılması için tanınan süre (İM, KFT)	möhlet мөһләт AR DÜN / EŞAN Belirli bir vakit, müddet, mühlet
mükedder <i>Ar.</i> Üzüntülü, kederli (GT)	mökedder мөкәддәр AR SOYT Kader, mukadder
mükerrem <i>Ar.</i> Muhterem (GT)	mökerem мөкәрәм AR SIF Hürmetli kıymetli, saygıdeğer
mü'min <i>Ar.</i> İman etmiş, inanmış, müslüman (Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)	mömin мөмин AR DİN Mümin, İslam dinindeki kişi
mümkün <i>Ar.</i> Mümkün, olabilir (BV, Gİ, İM, KF, KFT, MG)	mömkün мөмкин AR KAV Mümkün
münacât <i>Ar.</i> Allah'a dua, niyaz, yalvarma (Gİ, GT, İM, KF)	mönejet мөнәжәт AR DİL 1. Ezgiyle okunan dini şiir 2. Allah'a yalvarma sözü
münāfık İkiyüzlü, münafık (Gİ, İM, KFT)	mönafık мөнафик AR SIF İki yüzlü, içten pazarlıklı
mün'aqid <i>Ar.</i> Bağlı, bağlanmış (İM) mün'aqide <i>Ar.</i> Bağlı, bağlanmış (İM)	mökeuyed мөкәйһәд AR SIF Kayıtlı, bağlı, bağlanmış
münāsebet <i>Ar.</i> İlgi, münasebet (GT)	mönesebet мөнәсәбәт AR DÜŞ Akıl ve duygu dışında gösterilen tavır, ilgi, münasebet
münāsib <i>Ar.</i> Uygun, yaraşır, lâıyk (GT, RH)	mönasib мөнәсиб AR SIF 1. Uygun, yerinde, münasip 2. Edepli, terbiyeli (kişi)
münāzara <i>Ar.</i> Münazara, münakaşa, tartışma (GT)	mönazağa мөназаға AR DÜŞ İddia, tartışma, iddialaşma mönazara мөназара AR DÜŞ Söz yarıştırmaya, münazara
müneccim <i>Ar.</i> Astrolog, müneccim (GT)	mönejjim мөнәжжим AR BİL Astronom, yıldız bilimci, müneccim
münevver <i>Ar.</i> Aydınlanmış, münevver (GT)	mönevver мөнәүүәр AR SIF Nurlu, parlak, aydınlık
müngüş Köşe, açı (CC)	möyöş мөйөш KAV Köşe, bucağ; kenar
münker (I) <i>Ar.</i> Sorgu meleği (İM)	mönkir мөнкир AR TOP 1. Bir şeye inanmadan daima karşı duran kişi, inkar eden kişi 2. İslam dininne göre ahirette soru soran iki melekten biri
münker (II) <i>Ar.</i> Dinen caiz olmayan (GT, KFT)	mönker мөнкәр AR SIF Hatalı, günahlı

Tablo: 2.1. (devam)

münkir <i>Ar.</i> İnkâr eden, inanmayan (GT, KFT)	mönkir мөнкир AR TOP 1. Bir şeye inanmadan daima karşı duran kişi, inkar eden kişi 2. İslam dininne göre ahirette soru soran iki melekten biri
müntehā <i>Ar.</i> Son hadde erişen (GT)	montaha монтaha AR DÜN Son, nihayi olan şey; sınır
mürāca‘at <i>Ar.</i> Başvurma, danışma (MG)	mörejeget мөрәжәғәт AR DÜŞ Müracaat, halka yönelik söz; çağrı
mürebbi <i>Ar.</i> Yetiştiren, çocuk terbiye eden (BV, GT)	mörebbi мөрәбби AR TOP Terbiye eden kişi, mürebbi
mürekkeb <i>Ar.</i> Terkip edilmiş, iki veya daha fazla şeyin karışmasından meydana gelen (BV, KF, MG)	mörekkeb мөрәккәб AR SIF 1. Birçok şeyden oluşmuş, birçok parçadan meydana gelmiş; yığılmış, birleşik 2. Mürekkep
müretteb <i>Ar.</i> Düzenlenmiş, dizilmiş (GT, İM)	möretteb мөрәттәб AR SIF Düzene getirilmiş, düzenli, tertipli
mürīd <i>Ar.</i> Bir şeyhe intisap eden, bağlanan (GT)	mörit мөрит AR DİN Mürit, din öğrencisi, şakirt
mürsel <i>Ar.</i> Gönderilmiş, peygamber (İM, KFT)	mörselin мөрсәлин AR MES 1. Herhangi bir iş ve vazife için yabancı ülkelere gönderilen kişi, elçi 2. Peygamber
mürşid <i>Ar.</i> Doğru yolu gösteren (Gİ, KF)	mörşid мөршид AR DİN Yol gösteren kişi, kılavuz, mürşit
mürted <i>Ar.</i> Dinden çıkan (İM, KFT)	mörtet мөртәт AR DİN 1. Dinden dönmüş kişi, dinden çıkmış kişi 2. Düşman safına geçmiş kişi; dönek
mörtedlik <i>Ar.</i> Dinden çıkma (KFT)	mörtetlik мөртәтлек DİN Dinden çıkma hali, dinden dönme hali; döneklik, kaypaklık
mürüvvetsizlik <i>Ar. +T.</i> Namertlik, mürüvvetsizlik (GT)	mörevethizlik мөрәүәтһезлек DEĞ Vicdansızlık; utanmazlık
müsāfir <i>Ar.</i> Konuk, misafir (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	mosafir мосафир AR YOL / EŞAN Misafir, konuk
müsāvī <i>Ar.</i> Eşit, denk (MG)	mösaviy мөсәуи AR KAV Denk, eş, aynı seviyede olan şey
müsellem <i>Ar.</i> Teslim olunmuş, teslim edilmiş (GT, KFT)	möselleм мөсәлләм AR SIF Razı, kanaatkar
müşelleş (II) <i>Ar.</i> Üçlü (MG)	mösellesat мөсәлләсәт AR BİL Trigonometri

Tablo: 2.1. (devam)

<p>müselmān <i>Ar.</i> Müslüman, İslâm dinine bağlı olan (KFT)</p> <p>müsilman <i>Ar.</i> Müslüman, İslâm dinine bağlı olan (Gİ)</p> <p>müslimān <i>Ar.</i> Müslüman, İslâm dinine bağlı olan (DM, İN, KF, KK)</p> <p>müsülmān <i>Ar.</i> Müslüman, İslâm dinine bağlı olan (BM, DM, GT, İM, MG, MS)</p> <p>müsürmān <i>Ar.</i> Müslüman, İslâm dinine bağlı olan (DM)</p>	<p>mosolman мосолман AR DİN Müslüman</p>
<p>müsilmanlık <i>Ar.+T.</i> 1. Müslümanlık, İslâm (Gİ) 2. Barış içindeki yer (Gİ)</p> <p>müslimānlık <i>Ar.+T.</i> Müslümanlık, İslâm (KF, KK)</p> <p>müsülmānlık <i>Ar.+T.</i> Müslümanlık, İslâm (İM, KF, MG)</p> <p>müsülmenlik <i>Ar.+T.</i> Müslümanlık, İslâm (KFT)</p>	<p>mosolmanlık мосолманлык DİN Müslümanlık</p>
<p>müsteḥak <i>Ar.</i> Hak etmiş, lâyük (Gİ, İM, KF, MG)</p> <p>müstaḥik <i>Ar.</i> Hakkı olan, lâyük (GT, KF)</p>	<p>möstehik мөстәхик AR SIF Müstehak, bir şeyi hak etme, layık olma</p>
<p>müstaḫim <i>Ar.</i> Doğru, düzgün, dik (Gİ, GT, KF)</p>	<p>möstekim мөстәжим AR SIF Düz, denk; doğru</p>
<p>müşārün ileyh <i>Ar.</i> Parmakla gösterilen (GT)</p>	<p>moşar мошар AR SIF İşaret edilen, imle gösterilen</p>
<p>müşerref <i>Ar.</i> Şereflenmiş, şerefli (GT, MG)</p>	<p>möşerref мөшәppәф AR SIF Hürmetli, saygıdeğer; iyi yönüyle tanınmış, şöhretli; önemli mevki ve dereceli</p>
<p>müşfik <i>Ar.</i> Merhametli, seven, acıyan (GT)</p>	<p>möşfik мөшфик AR SIF / EŞAN Şefkatli, sevecen</p>
<p>müşk <i>Far.</i> Misk (BV, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ)</p>	<p>misik мисек AR GİY Misk, güzel koku</p>
<p>müşkil <i>Ar.</i> Müşkül, zor (BV, GT, KFT)</p>	<p>möşköl мөшкөл AR SIF Zor, ağır, müşkül; çetin</p>
<p>müşrik <i>Ar.</i> Allah'a eş koşan (Gİ, İM, KF)</p>	<p>möşrik мөшрик AR DİN İslam dinini tutmayan, çok Tanrı'ya inanan kişi</p>
<p>müzeyyen <i>Ar.</i> Tezyin edilmiş, süslenmiş (GT)</p>	<p>mözeyyen мөзәйән AR SIF Süslenmiş, bezeklenmiş, bezekli</p>
<p>nāçār <i>Far.</i> Çaresiz, zavallı (GT)</p>	<p>nasar насар FARS SIF / ZIT 1. Kötü, fena, yaman 2. Ağır etki bırakmış</p>

Tablo: 2.1. (devam)

nādān <i>Far.</i> Cahil, bilmez (GT)	naẓan назан FARS SIF Okur yazar olmayan; cahil, nadan
nādir <i>Ar.</i> Az, seyrek, nadir (GT)	nadir надир AR SIF Nadir, seyrek karşılaşılan; seyrek
nāfi' <i>Ar.</i> Faydalı (BV, MG)	nafiğ нафиғ AR SIF / EŞAN Faydalı, yararlı
nāgāh <i>Far.</i> Vakitsiz, ansızın, birdenbire (GT, İM, MG, İN) nāgeh <i>Far.</i> Vakitsiz, birdenbire, ansızın (GT)	negah нəғаһ FARS ZARF Birdenbire, birden, aniden, beklenmedik anda
nāgehān <i>Far.</i> Ansızın, birden bire (GT, RH)	nagihan нағиһан FARS ZARF / EŞAN Birden bire, aniden
nā-ḥoş <i>Far.</i> Hoşa gitmeyen, nahoş (GT)	naḥuṣ нахуш FARS SIF / EŞAN Kötü, yaman, hoş olmayan
nākış <i>Ar.</i> Eksik, noksan, tam olmayan (BV, İM)	naķış нақыс AR SIF 1. Gereğinden az olan, lüzumundan eksik olan 2. Dar (giyim için)
naķş <i>Ar.</i> Nakış, resim (CC, İM)	nağış нағыш AR SAN / EŞAN Nakış, çeşitli süslemeler, işleme neğış нəғеш SAN / EŞAN Nakış, çeşitli süslemeler, işleme
naķşla- <i>Ar.+T.</i> Nakış etmek, nakış işlemek, resmetmek (CC, KFT)	nağışlav нағышлау E / EŞAN Nakışlamak, nakış etmek, nakış işlemek neğışlev нəғешләу E / EŞAN Nakışlamak, nakış etmek, nakış işlemek
nālān <i>Far.</i> İnleyen (GT)	nalān налан FARS SIF Ağlayan, inleyen, sızlayan
namāz <i>Far.</i> Namaz (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TA)	namaż намаз FARS DİN / EŞAN Namaz
namāzlağū <i>FAr.+T.</i> Seccade, namazlık (Kİ) namāzlık <i>FAr.+T.</i> Seccade, namazlık (BM, TZ)	namażlık намазлық MOB Namazlık
nāmdār <i>Far.</i> Ünlü, namlı, meşhur (GT)	namdar намдар FARS SIF / EŞAN Meşhur, şöhretli, ünlü
nāmūs <i>Ar.</i> Namus, ar, edep (GT)	namıs намыс AR DEĞ Namus, ar, edep, haya
nār <i>Ar.</i> Ateş (GT)	nar 1 нар AR DÜN 1. Ateş, alev 2. Cehennem
na'ra <i>Ar.</i> Bağırma, haykırma (GT)	neğre нəғрə AR DUY Nara, kötü ses

Tablo: 2.1. (devam)

naşīb <i>Ar.</i> Pay, hisse (Gİ, GT, KF, KFT)	nasip насип AR SOYT Nasip, kısımet; takdir
naşīhat <i>Ar.</i> Öğüt, nasihat (Gİ, GT, KF, KFT)	nesihet нәсихәт AR DEĞ / EŞAN Öğüt, nasihat
nāyib <i>Ar.</i> 1. Yerine geçen, vekil (Gİ, İM, KF) 2. Yardım eden, yardımcı (KFT)	naib наиб AR MES / EŞAN Yardımcı, muavin, vekil
nāz <i>Far.</i> Naz, cilve, işve (GT, Kİ)	naż наз FARS DÜŞ Naz, cilve, işve, şive
nażar <i>Ar.</i> Bakış, görüş (BV, Gİ, GT, KF, KFT, MG)	nazar назар AR DÜŞ / EŞAN 1. Bakış, bakma 2. Bir konu üzerindeki fikir, görüş
nāzır <i>Ar.</i> Bakan (KFT)	nazir назир AR HÜK Bakan, gözeten, gözetici
naẓir <i>Ar.</i> Benzer, eş (GT, İM, RH)	nezir нәзир AR SIF / EŞAN Benzer, denk
nāzla- <i>FAr.+T.</i> Nazlanmak, işve yapmak (TZ)	nażlav назлау E Sıcaklık göstermek, sıcak davranmak; nazlandırmak
nāzlan- <i>FAr.+T.</i> Nazlanmak (Kİ, TZ)	nażlanıv назланыу E / EŞAN 1. Nazlanmak, cilvelenmek, işvelenmek 2. Karpislenmek
nāzūk <i>Far.</i> Nazik, ince, kibar (GT, RH) nezik <i>Far.</i> Nazik, kibar, ince (CC, TZ)	neżik нәзек FARS SIF / ZIT İnce; narin, nazik
ne (I) Ne (soru zamiri) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ) ney Ne (soru zamiri) (CC) ni (I) Ne (BV, GT, İM, KK, MG)	ni 1 ни ZAM 1. Ne 2. Nasıl 3. Hangi 4. Şey, nesne
ne (II) Ne, nasıl (nida) (BM) ni (II) Ne, niye, hangi (GT)	ni 1 ни ZAM 1. Ne 2. Nasıl 3. Hangi 4. Şey, nesne
nebī <i>Ar.</i> 1. Peygamber (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS, RH) 2. Hz. Muhammed (MS)	nebi нәби AR DİN / EŞAN Peygamber, nebi
neċāset <i>Ar.</i> Pis, pislik (Gİ, İM, KF, KFT, MS)	nejaset нәжасәт AR DEĞ 1. Pislik, murdarlık 2. Adilik, bayağılık

Tablo: 2.1. (devam)

neçis <i>Ar.</i> Pis, murdar (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	nejis нәжес AR SIF 1. Pis, murdar 2. Adı, bayağı
neçe 1. Ne kadar, kaç tane (BM, CC, Kİ, TZ) 2. Kaç, kaç neşe Ne kadar, kaç tane (KK) niçe 1. Nice, ne kadar, kaç (BV, Gİ, GT, İN, KF, KFT, MG, MS, RH) 2. Birçok (MG)	nise нисә ZAM 1. Nice, pek çok, fazlasıyla, birçok 2. Kaç, ne kadar
neçik Nasıl, nice, ne şekilde (CC, DM, TZ) neçük 1. Nasıl, nice, ne şekilde (BM, DM, Gİ, İN, Kİ, TA) 2. Niçin, neden (DM, KF) niçük 1. Niçin, neden (BV, MS) 2. Nasıl, nice, ne şekilde (İM, GT, İN, KFT, MG)	nisik нисек ZAM / EŞAN Nasıl, ne şekilde, ne gibi
neden Neden, niçin (KK, TZ)	nižen низән ZAM Hangi sebepten, neden, ne sebeple
ne erse Nesne, şey (MG) nerse Nesne, şey (BV, İM) nese Şey, nesne (Kİ) nesne Nesne, şey (BM, Gİ, İH, İN, KF, MS, RH, TA, TZ) ni erse Nesne, şey (İM)	nerşe 1 нәрçә KAV / EŞAN 1. Şey; varlık, nesne 2. Olay, durum
nef* <i>Ar.</i> Fayda, yarar (GT, MG)	nafig нафиг AR SIF / EŞAN Faydalı, yararlı
nefis <i>Ar.</i> Beğenilen, hoşça giden, güzel (GT, İM)	nefis нәфис AR SIF Nefis, harika, güzel
nefret <i>Ar.</i> Tiksinme, nefret (GT)	nefret нәфрәт AR DÜŞ Nefret, kin, öfke
nefs <i>Ar.</i> 1. Can, nefis (Gİ, GT, İN, KF, KFT) 2. Kendi (Gİ, GT, İM, İN)	nefis нәфес AR SOYT Can, gönül, nefis
neft <i>Far.</i> Neft yağı (BV, RH)	neft нефть RUS MAD Petrol, gaz yağı
nehār <i>Ar.</i> Gündüz (GT)	nehar нәһар AR DÜN Gündüz, gündüz vakti

Tablo: 2.1. (devam)

nehy <i>Ar.</i> Yasak etme, yasaklama (GT, KF, MS)	nehi nəhi AR SIF / EŞAN Yasaklı, engelli
nek Niçin, hangi yüzden (CC)	nik ник ZAM / EŞAN Niye, neden
neke Niçin (TZ)	niçe нигә ZARF / EŞAN Niye, neden
nekir <i>Ar.</i> Sorgu meleği (İM)	nenkir нәнкир AR DİN Sorgu meleklerinden biri; Nekir meleği
nelik Niçin, nasıl (İH, TZ) nelük Niçin, nasıl (BM, Kİ)	nilikten нилектән ZAM Herhangi bir sebeple, ne için, niçin
neme Herhangi bir şey (BM, CC, KFT, Kİ, TZ)	neme нәмә KAV / EŞAN 1. Şey; varlık 2. Olay, durum
neseb <i>Ar.</i> Soy sop, nesep (GT, İM, KF)	nesep нәсәп AKR / EŞAN Soy, sop, nesep, nesil
nesl <i>Ar.</i> Nesil (GT)	neşil нәсел AR AKR / EŞAN Soy, sop, nesep, nesil
ne't- Ne etmek, ne yapmak (CC) ni't- Ne etmek, ne yapmak (GT)	nitiv нитеү E Ne yapmak, herhangi bir şey yapmak
nete Nasıl, nice, ne şekilde (Gİ, TA, TZ) neteg Nasıl, nice, ne şekilde (İM) nite Nasıl, nice, ne şekilde (Gİ) nitek Nasıl, nice, ne şekilde (BV) nitü Nasıl, nice, ne şekilde (Kİ)	nitek(ki) нитәк(ки) FARS ZARF Nasıl, ne şekilde, ne gibi
nev' <i>Ar.</i> Tür, cins (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	nevğ нәүғ KAV / EŞAN Tür, cins, nevi nevğī нәүғе AR KAV / EŞAN Tür, cins, nevi
nevbet <i>Ar.</i> Sıra, nöbet (GT, İM)	nevbet нәүбәт AR DÜŞ 1. Sıra, sırayla yapılan iş 2. Nöbet
nevmid <i>Far.</i> Ümitsiz (GT, İM)	nevmiz нәүмиз FARS SIF Ümitsiz, ümidi kırık; ruhsuz

Tablo: 2.1. (devam)

nevrüz <i>Far.</i> Güneşin koç burcuna girdiği ilkbaharın ilk günü (İM) neyrüz <i>Far.</i> Güneşin koç burcuna girdiği ilkbaharın ilk günü (Gİ, KF)	navruz науруз FARS DÜN Nevruz
nezr <i>Ar.</i> Adak, adak adama (Gİ, İM, KF)	nežir нәзер AR DİN Adak, nezir
nişf <i>Ar.</i> Yarı, yarım (BV)	nisif нисыф AR SAYI / EŞAN Yarı, yarım
nidā <i>Ar.</i> Seslenme, çağırma (Gİ, KF)	nida нидә AR DİL Nida, seslenme, çağırma
nifāḳ <i>Ar.</i> Nifak (GT)	nifaḳ нифак AR DEĞ İki yüzlülük, münafıklık; yalancılık
nihāyet <i>Ar.</i> Son (MG)	nihāyet ниһайәт AR SOYT 1. Bir şeyin sonu, sınırı, ucu 2. Sonunda, nihayet
nikāḥ <i>Ar.</i> Nikāh, evlenme (GT, İM)	nikaḥ никах AR YASA Nikah
nikāḥlu <i>Ar.+T.</i> Nikāhlı (KFT)	nikaḥlı никахлы SIF Nikahlı, evlendirilmiş
ni‘met <i>Ar.</i> Lütuf, yiyecek, içecek (Gİ, GT, İM, KF, MS)	niğmet ниғмәт AR SOYT Nimet, rızık; yiyecek
nisbet (II) <i>Ar.</i> Kıyas, mukayese (GT, İM)	nisbet нисбәт AR BİL Ölçü, kıyaslama; oran
nişān (I) <i>Far.</i> Nişan, alâmet, iz (BV, CC, GT, İM, KFT, Kİ, TA, TZ) nişāne <i>Far.</i> Nişan, işaret, iz (GT, RH)	neşan нәшан HÜK / EŞAN Nişan, iz, damga nişan нишан AR HÜK / EŞAN Nişan, iz, damga
niyyet <i>Ar.</i> Niyet, amaç (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)	niyet ниәт AR DÜŞ / EŞAN Niyet, istek, dilek
niza‘ <i>Ar.</i> Çekişme, ihtilâf (GT)	nizağ низағ AR DÜŞ / EŞAN Kavgâ, dövüş, çekişme
noḥūd <i>Far.</i> Nohut (Gİ, İM, KF) noḥūt <i>Far.</i> Nohut (BM, CC, DM, İM) noḥuṭ <i>Far.</i> Nohut (DM, KK) noḳut <i>Far.</i> Nohut (TZ)	noḳot 1 нокот MEY Nohut
noḳta <i>Ar.</i> Nokta (BV, CC, RH, TA)	noḳta нокта AR DİL / EŞAN Nokta nökte нөктә AR DİL / EŞAN Nokta

Tablo: 2.1. (devam)

nöger Yoldaş, arkadaş (CC, DM, GT, İH, TZ)	nöger nөгәр MOĞ ORDU / EŞAN 1. Muhafız, koruma 2. Sağdıç
nuḡşān <i>Ar.</i> Noksan, eksiklik (GT, MG)	noḡsan ноксан AR DEĞ Eksiklik, noksan
nūr <i>Ar.</i> Nur, aydınlık, parlaklık (Gİ, GT, İM, KF, MS)	nur нур AR DÜN Nur, ışık; aydınlık, parlaklık
nūrlandur- <i>Ar.+T.</i> Aydınlatmak (Gİ, İM, KF)	nurlandırır нурландырыу E Nurlandırmak, aydınlatmak
nūrlu <i>Ar.+T.</i> Aydınlık, parlak (KF)	nurlı нурлы SIF Nurlu, parlak; nurla ışıldayan
nuşret (I) <i>Ar.</i> Yardım (Gİ, GT, MG)	nosrat носрат AR SOYT / EŞAN 1. Yardım 2. Yenme, zafer
nuşret (II) <i>Ar.</i> Zafer, başarı (Gİ, GT, İM, KF)	nosrat носрат AR SOYT / EŞAN 1. Yardım 2. Yenme, zafer
nuṭḡ <i>Ar.</i> Söz, söyleyiş (GT)	notḡo нотго DİL / EŞAN Nutuk, söylev notoḡ нотоḡ AR DİL / EŞAN Nutuk, söylev
nübūvvet <i>Ar.</i> Peygamberlik (İM)	nebvet нәбүәт AR DİN Peygamberlik
nücūm <i>Ar.</i> Yıldızlar (GT)	nöjüm нөжүм AR DÜN / EŞAN Yıldız
nūṣḡa <i>Ar.</i> Yazılı bir şeyden çıkarılan suret (İM)	nösḡe нөсхә AR DİL / EŞAN Nüsha, kopya
o (I) O (şahıs zamiri ve işaret sıfatı) (BV, İN, RH) ol (I) O (İşaret sıfatı veya zamiri, şahıs zamiri)	ul 2 ул ZAM O
oba <i>Moğ.</i> Tepe (CC)	uba 1 уба DÜN Tepe, tepelik; kurgan; tümülüs
obrul- (Toprak ya da tepe) çökmek, oyulmak, göçmek (İH)	ubiliv убылыу E Oyulmak, kazılmak, deşilmek, eşilmek (toprak için)
oçaḡ (I) Ocak ayı (TA)	usaḡ усаḡ EV 1. Ocak, fırının altında ateşi sağlayan kısım 2. Başlangıç, kaynak 3. Bir şeylerin toplandığı yer, merkez

Tablo: 2.1. (devam)

<p>oçak (II) Fırın, ocak (CC, DM, KFT, KK, TZ)</p>	<p>usaq ycaк EV 1. Ocak, fırının altında ateşi sağlayan kısım 2. Başlangıç, kaynak 3. Bir şeylerin toplandığı yer, merkez</p>
<p>od Ateş (Gİ, KF, KFT, TA) ot (I) Ateş (BM, CC, DM, İM, İN, Kİ, TA)</p>	<p>ut 1 yr DÜN 1. Ateş 2. Işık 3. Gözlerdeki fer 4. Elektrik 5. Silah atışı 6. Yangın 7. Güçlü duygu</p>
<p>odın Odun (Gİ) odun Odun (DM, Gİ, TA) otun Odun (BM, GT, İM, Kİ, TZ)</p>	<p>utın утын MOB Yakacak odun</p>
<p>oğan Tanrı (İH, Kİ) uğan Yaratıcı, Allah (TA)</p>	<p>uğan уған DİN / EŞAN Allah, Hüda, Tanrı</p>
<p>oğlak (I) Oğlak, keçi yavrusu (BM, DM, Kİ, TA, TZ) oğulaq Oğlak, keçi yavrusu (CC) ovlak Keçi yavrusu, oğlak (Kİ) ulaq Oğlak, keçi yavrusu (CC) ağlak Keçi yavrusu (Kİ) avlaq Keçi yavrusu, oğlak (TZ)</p>	<p>ilaq ылақ EVC 1. Oğlak 2. Oğlak burcu</p>
<p>oğlak (II) İssız, تنها arazi, çöl, işlenmemiş arazi (DM, Kİ) avlaq (V) İssız, تنها arazi, çöl, işlenmemiş arazi (CC)</p>	<p>avlaq аулақ SIF İssız, boş; sakin</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>oğlan (I) Oğul, çocuk, erkek çocuk (BM, BV, GT, İH, İM, İN, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ)</p> <p>oğulan Oğul, çocuk, erkek çocuk (Gİ)</p> <p>olan Oğlan (TA, TZ)</p> <p>ovlan Oğlan (Kİ)</p>	<p>uğlan уђлан AKR / EŞAN Erkek çocuk, oğlan, oğul</p> <p>ulan улан AKR Erkek çocuk, oğlan</p>
<p>oçra- Uğramak (GT)</p>	<p>uğrav уђрай E Bir şeye uğramak, düçar olmak, rastlaşmak, rast gelmek, uğramak</p>
<p>oğrı Hırsız (CC, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, TA)</p> <p>oğur Hırsız (CC)</p> <p>uğrı Hırsız (KFT)</p> <p>uğru Hırsız (TZ)</p> <p>uğur (II) Hırsız (KFT)</p> <p>uğurı Hırsız (KFT)</p> <p>uvru Uğru, hırsız (TZ)</p>	<p>oğro oğpo DEĞ 1. Hırsız; eşkıya, haydut 2. Dürüst olmayan, namussuz</p> <p>oro 3 oро DEĞ Hırsız</p> <p>uğrı уђры YASA / EŞAN Hırsız, yan kesici</p>
<p>ođrılıķ Hırsızlık (GT, İM, İN)</p> <p>ođruluķ Hırsızlık (İM, KFT)</p> <p>ođurılıķ Hırsızlık (Gİ)</p> <p>ođurluķ Hırsızlık (KF)</p>	<p>uđrılıķ уђрылык YASA / EŞAN Hırsızlık, yan kesicilik</p>
<p>oğrula- Çalmak, hırsız etmek (CC)</p> <p>oğur- Çalmak, hırsız etmek (İM)</p> <p>oğurla- (I) Hırsızlık etmek, çalmak (BM, CC, GT, İM, Kİ, KK, MS, TA)</p>	<p>uğırlav уђырлай E / EŞAN Çalmak, hırsızlık yapmak</p> <p>urlav урлай E Aşırmak, yürütmek, çalmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>oğşa- Benzemek, bir şeye uymak (BV)</p> <p>oğşa- Benzemek, bir şeye uymak (BV, GT, Gİ, İM, İN, KF, MG, MS, RH)</p> <p>oğşa- (I) Benzemek (KK, TZ)</p> <p>oşa- Benzemek, bir şeye uymak (TZ)</p> <p>oşka- Bir şeye uymak, benzemek (CC)</p> <p>ovşa- Bir şeye uymak, benzemek (CC)</p>	<p>oқşав оқшай E / EŞAN Benzemek, denk gelmek, eş gelmek</p> <p>оşав ошай E Benzemek, denk gelmek, eş gelmek; beğenmek, güzel bulmak</p>
<p>oğul Oğul, evlât, erkek çocuk (BM, BV, CC, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TA, TZ)</p> <p>ol Oğul, evlât, erkek çocuk (TZ)</p> <p>ovul Oğul, erkek çocuk (CC, Kİ)</p>	<p>uğıл уғыл AKR / EŞAN Erkek çocuk, oğlan, oğul</p> <p>ul 1 ул AKR / EŞAN Erkek çocuk, oğul</p>
<p>oğulduқ 1. Ağaç kökünden çıkan ufacık dallar, sürgünler (İH) 2. Tohum (TZ)</p>	<p>uğıлдық уғылдық İNS / EŞAN Baldır</p>
<p>oğurlan- Çalınmak (İM)</p> <p>uğurlan- Soyulmak (KFT)</p>	<p>urlanıv урланыу E Aşırılamak, yürütölmek, çalınmak</p>
<p>oğurlat- Çaldırmak (İM)</p>	<p>urlativ урлатыу E Aşırtmak, yürüttörmek, çaldırmak</p>
<p>oğut- Eğitmek, okutmak (CC)</p> <p>oқıt- Okutmak (KF)</p> <p>oқut- Okutmak (GT, TZ)</p> <p>oқут- Okutmak (KK)</p>	<p>uқıтiv укытыу E Okutmak, ders aldırmak</p>
<p>oğuz Yafes'ten sonra Türklerin büyük babası (Kİ)</p>	<p>uğıз 1 уғыз ÖZEL Oğuz, Oğuz Türk grubu</p>
<p>oğ (I) Ok (CC, İN)</p> <p>oқ (I) Ok (DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p>	<p>uқ 1 ук ORDU 1. Ok 2. Kurşun 3. Değirmen kümbetindeki ince desteklerden her biri</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>oĥ (II) Kendinden önce gelen kelimeyi vurgulayan kuvvetlendirme edatı (hemen) (CC)</p> <p>oĥ 2 (II) Kendinden önce gelen kelimeyi vurgulayan kuvvetlendirme edatı (hemen) (İH, İM, MG, TZ)</p> <p>oyuĥ (II) Kendinden önce gelen kelimeyi vurgulayan kuvvetlendirme edatı (hemen) (İH)</p>	<p>uĥ 2 ук В İşaret zamirleri ve “gibi, kadar” edatları ile kullanılarak anlamı güçlendiren edat</p>
<p>oĥçı Okçu (CC, İN, TA)</p> <p>oĥcı Okçu (DM, TA)</p>	<p>uĥsı уксы ORDU 1. Okçu, ok atan kişi 2. Yay burcu</p>
<p>oĥşaş Benzerlik (CC, İM)</p> <p>oĥşaş Benzerlik (CC)</p>	<p>oĥşaş оқшап SIF / EŞAN 1. Benzer, eş, denk 2. Benzerlik</p>
<p>oĥşaş- Benzeşmek, benzemek (MG)</p> <p>oĥşaş- Benzeşmek, benzemek (CC)</p> <p>uvşaş- Birbirine benzemek (CC)</p>	<p>oĥşaşıv оқшашыу E 1. Benzeşmek, denkleşmek, eşleşmek 2. Birbirine yakın görmek</p>
<p>oĥşat- Benzetmek (Gİ, İM, İN)</p> <p>oĥşat- Alışmak, intibak etmek (CC)</p>	<p>oĥşatıv оқшатыу E Benzetmek, denk bulmak, eş bulmak</p>
<p>oĥ- Okumak (Gİ, KF, KK)</p> <p>oĥı- Okumak (GT, Gİ, İM, KF, Kİ, KK, MG, MS, RH)</p> <p>oĥu- Okumak (BM, BV, CC, GT, Gİ, İM, İN, KF, KK, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>uĥıv 1 укыу E 1. Okumak 2. Bir kimsenin aklını okumak 3. İlim almak, bilim almak</p>
<p>oĥlaĥu Oklava (TA)</p>	<p>uĥlav 1 уклау MOB / EŞAN 1. Oklava 2. Çamaşır tokmağı, tokaç</p>
<p>oĥt Ar. Zaman, vakit (CC)</p> <p>vaĥt Zaman, vakit (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>vaĥıt вакыт AR DÜN / EŞAN Vakit, zaman</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ol- 1. Olmak, meydana gelmek (BM, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) 2. Olgunlaşmak, kemâle ermek (BM)</p>	<p>bulıv булыу E 1. Olmak, meydana gelmek 2. Denk olmak, tam olmak, gelip çıkmak 3. Var olmak, yaşamak 4. Tamamlanmak, hazırlanmak 5. Ana yardımcı fiil “imek” görevinde kullanılır. 6. ...gibi görünmek 7. “-ası bul-“ gereklilik, zorunluluk 8. Datif (yönelme) ekiyle birlikte kullanıldığında; birinin mülkiyetine geçmek</p>
<p>olağ Su yolu, oluk (İM, MG) oluğ (I) Oluk, su yolu (KFT, Kİ)</p>	<p>ulağ улак TAR / EŞAN 1. Ark, su yolu 2. Oluk</p>
<p>oltur- Oturmak (BM, BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, TZ) otur- Oturmak (GT, Gİ, İN, KF, KFT, MS, TZ) voltur- Oturmak (DM)</p>	<p>ultırv ултырыу E 1. Oturmak, yerleşmek 2. Konmak, konmuş halde olmak</p>
<p>olturğuç Koltuk, sandalye (CC) olturkaç Koltuk, sandalye (Kİ)</p>	<p>ultırgıs ултырғыс MOB Sandalye</p>
<p>olturt- Oturtmak (CC, İM, İN, TZ) oturud- Oturtmak (KFT)</p>	<p>ultırtıv ултыртыу E 1. Oturtmak, dik koymak, yerleştirmek 2. Bir yere kapamak</p>
<p>olturtut- Oturtmak (Kİ)</p>	<p>ultırttırıv ултырттырыу E Oturtturmak, dik koydurmak</p>
<p>olturuş Oturuş (İN, KK) oturuş Oturuş (İN)</p>	<p>ultırış 1 ултырыш HÜK 1. Oturum, celse 2. Oturuş şekli</p>
<p>olturuş- Hep birlikte oturmak (İM)</p>	<p>ultırışıv ултырышыу E Birlikte ya da karşılıklı oturmak, yerleşmek</p>
<p>olun- Olunmak (Gİ, KF) bolın- Olunmak (İM, MG) bolun- Olunmak (MG)</p>	<p>bulınv булыныу E 1. Bir şeyle meşgul olmak, bir iş sürdürmek 2. Olunmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

omrav Köprücük kemiği (TZ)	umrav умрау İNS 1. Köprücük kemiği 2. Omuz
on On (sayı) (BM, BV, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) van On sayısı (DM)	un ун SAYI On (10)
oñ (I) Sağ taraf (CC, MG, Kİ)	uñ 1 уң SIF 1. Sağ, sağdaki 2. Dıştaki, üstteki 3. Muhafazakar
oñ (III) İyi, selamet (CC)	uñ 2 уң SOYT İş ve yaşamdaki iyi sonuç; sağ, salim
oñ- (I) Sarıp solmak (CC)	uñiv 2 уңыу E Rengini atmak, rengi solmak
oñal- İyileşmek, sıhhat bulmak (BV, İM) oñul- İyileşmek, hastalıktan kurtulmak (Kİ, TZ)	uñaliv уңалыу E İyileşmek, onalmak, sağlıklı hale gelmek
oñalt- İyileştirmek (CC) oñat- İyileştirmek (CC)	uñaltiv уңалтыу E / EŞAN İyileştirmek, sağlıklı hale getirmek
oñar- İyileştirmek, ıslah etmek (Kİ)	uñariv уңарыу E Rengi gitmek, beti benzi solmak; bembeyaz kesilmek
onlar Onlar (şahıs zamiri) (KF) alar Onlar (GT, KK, TZ) allar Onlar (KK, TZ) anlar Onlar (BM, DM, Gİ, KF, Kİ, KK, MG)	ular улар ZAM Onlar
or 1. Çukur, hendek, su yolu (CC, Kİ) 2. Siper, mevzi (CC)	ur 1 ур DÜN 1. Hendek, çukur 2. Siper
oraқ Orak (İM, TA, TZ)	uraқ урак MOB 1. Orak 2. Ekin biçme işi
oranla- Zannetmek, sanmak (TA)	oranlav оранлау E Çağrı yollamak, cihat çağrısı yollamak, davet yollamak
orğana Organ (CC)	organ орган RUS HÜK 1. Organ, kuruluş 2. Organ, uzun (insan için)

Tablo: 2.1. (devam)

orman Orman, koru, nebat ve ağaç kümesi (BM, CC, GT, Kİ, TA)	urman урман DÜN Orman
ormanlık Ormanlık (KK, TZ)	urmanlık урманлык DÜN Ormanlık
oroz Far. Talih, baht, kader (CC) roz Far. Talih, baht, kader (CC)	uraž ypaз SOYT / EŞAN Baht, talih, kısmet, şans ruzi рузи FARS SOYT / EŞAN 1. Rızık 2. Kader, yazgı
orta Orta (BV, CC, GT, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	urta ypa DÜN 1. Orta 2. Meselenin dikkat merkezi 3. 3 puan değerindeki orta not 4. Sıradan, vasat 5. Orta halli köylü
ortaça Ortancı (TZ)	urtasa ypacа SIF 1. Orta kararda, orta düzeyde 2. Sıradan, vasat 3. Tipik
ortak Ortak (CC, Gİ, İM, KF, Kİ, KFT, MS, TA, TZ)	urtaқ 1 ypaқ SIF 1. Ortak, genel 2. Ortak, birlikte yapılan 3. Birkaç kişinin ortakça sahip olduğu, ortak yarı yarıya urtaқ 2 ypaқ AKR Dünür, kız ve damat ebeveynlerinin birbirlerine seslenme sözü
ortakla- Ortak olmak, ortaklık etmek (TZ)	urtaқlav ypaқлау E Ortak şekilde bölmek, kendi aralarında bölmek
ortaklaş- Ortak olmak, ortaklık etmek (TZ)	urtaқлаш ypaқлашыу E 1. Eşitçe bölüşmek, paylaşmak 2. Tecrübesini paylaşmak 3. Hâlini açmak, ortaklaşmak
ortaklık Ortaklık (İM, KFT)	urtaқлық ypaқлык KAV Ortak taraf, benzer taraf, benzer nokta, ortaklık; birleşme
ortancı Ortanca (KFT, TZ)	urtansı ypaңсы AKR Ortanca çocuk
oruç Far. Oruç (CC, Gİ, GT, İM, KF, KK, MS, TZ) oruş Far. Oruç, ruze (Kİ)	uraža ypaза FARS DİN / EŞAN Oruç

Tablo: 2.1. (devam)

orun Yer, mahal (CC, Kİ)	urin 1 урын DÜN 1. Yer, mevki 2. İşte erişilen derece, rütbe 3. Edebi bir eserin metnindeki parça, bölüm 4. Bagajdaki her bir parça 5. Yatak, döşek
osta <i>Far.</i> Usta, öğretici (CC) usta <i>Far.</i> Usta, öğretici (CC, DM, GT, TZ) ušta <i>Far.</i> Usta, öğretici (DM)	ošta oçra FARS DEĞ Usta, üstad, uzman
oş İşte (BM, GT, İM, Kİ) oşol İşte o (zamir) (TZ) oşol O (BV, İM)	oşo oşo ZAM / EŞAN Şu
ot (II) 1. Ot, yabanî bitki (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KFT, Kİ, TA) 2. Tıbbî ot, ilâç (BM, DM, GT, TA, TZ) oṭ 1. Ot, yabanî bitki (TA) 2. Tıbbî ot, ilâç (TA)	ut 2 ут BİT / EŞAN Ot; bitki
otaḳ Çadır, kırdaki vatan (Kİ)	utav 2 утау MOB Hafif ve küçük çadır, otağ
otla- (Hayvan için) otlamak (Gİ, İM, KF, Kİ)	utlav 1 утлай E Otlamak, ot yemek
otlağ Otlak, mera (BV, İM) otlaḳ Otlak, mera (DM, KF, KFT, TA, TZ)	utlav 2 утлай DÜN / EŞAN Mera, otlak, hayvanların otlatıldığı yer
otlat- Hayvan otlatmak (İM)	utlativ утлатыу E Otlatmak, ot yedirmek
otuv Ada (Kİ)	utrav утрау DÜN / EŞAN Ada
otuz Otuz (sayı) (BM, BV, CC, DM, Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ) oṭuz Otuz (sayı) (KK)	utiız утыз SAYI Otuz
ov- Oğmak (TZ) üv- Ovmak (TZ)	ıvıv ыуыу E Ovmak, ovarak dağıtmak
ovsun <i>Far.</i> Efsun, büyü (TZ)	epşin 1 әпсен FARS DİN / EŞAN Fal, büyü, sihir

Tablo: 2.1. (devam)

ovsunla- <i>Far. T.</i> Efsunlamak (TZ)	eps̄inlev әпсенләү E 1. Büyü ile iyileştirmek, sihirle tedavi etmek; üfürükle iyileştirmek 2. Yerine ulaştırmak, uygunlaştırmak
ovuç Avuç (CC) aviç Avuç, el içi (GT) avuç Avuç, el içi (GT)	us yc İNS Avuç, aya, el içi, avuç içi
ovulduh Balık yumurtası (CC)	ıvıldıқ ыуылдық BAL / EŞAN Balık yumurtası
oy (I) Vadi (TA)	уа уя DÜN Yar, iki dağ arasındaki çukur
oyan- (I) Uyanmak (BM, Gİ) uyal- (I) Uyanmak, uykudan uyanmak (İM) uyan- (I) Uyanmak (CC, GT, İM, KF, KFT, TA)	уаян уяныу E 1. Uyanmak, uyanık hale gelmek 2. Meydana gelmek, ortaya çıkmak
oyun Oyun (CC) oyun Oyun (İM, İN, MG)	уын 1 уйын TOP 1. Oyun 2. Spor oyunları 3. Tatbikat 4. Çiftleşme döneminde erkek kuşların dişi kuşlara yaptıkları kur 5. Çalgı
oyunçı Oyuncu, çalgıcı (CC)	уынсы уйынсы TOP Oyuna katılan kişi, oyun oynayan kişi
oymağ Yüzük, dikiş yüzüğü (CC) oymaq Yüzük, dikiş yüzüğü (Kİ, TZ)	уумақ 1 уймақ MOB / EŞAN 1. Yüksük 2. Küçük oyuk yer, küçük gedik yer
oyna- (I) Oynamak, oyun oynamak, şakalaşmak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, TA) vayna- Oynamak, oyun oynamak (DM, TZ)	уынау уйнау E 1. Oynamak 2. Bir spor dalı için oynamak 3. Tatbikat yapmak 4. Biriyle dalga geçmek, alay etmek
oyna- (II) 1. Hareket etmek (GT) 2. Oynamak, boşanmak (MG) 3. Oynamak, gevşeklikten dolayı oynamak (İN)	уынау уйнау E 1. Oynamak 2. Bir spor dalı için oynamak 3. Tatbikat yapmak 4. Biriyle dalga geçmek, alay etmek
oyov Uyanık (CC)	уаяу уяу SIF 1. Uyuklamayan, uyanık, uykusuz 2. Zeki, sezgisi güçlü

Tablo: 2.1. (devam)

oyovla- Hakketmek, oymak (CC)	ууiv уйыу E Oymak, deşmek, delmek, kazmak, eşmek
oyul- (I) Batmak (CC)	ууiiv уйылыу E Oyulmak, deşilmek, çukurlaştırılmak, kazılmak
oyul- (II) Oyulmak, yarılmak (İH)	ууiiv уйылыу E Oyulmak, deşilmek, çukurlaştırılmak, kazılmak
oyunçaқ Oyuncak, şaka (GT)	ууinsıқ уйынсық MOB Oyuncak
oz- (I) İleri geçmek, yetişmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, KK, MG, TA)	użiv узыу E Geçmek, yol almak, geride bırakmak, belirli bir sınır ya da çizgiyi geçmek, olup bitmek
ozav Geçmiş (CC)	użgan узған SIF / EŞAN Geçmiş, önceki, önce olan
ozdur- İleri geçirmek (İM)	użgarıv узғарыу E Geçirmek, yol aldirmek, yaşam geçirmek, ömür sürmek
ozdurul- İleri geçirilmek (İM)	użgarııv узғарылыу E Hayata geçirilmek, yapılmak, geçirilmek
öb- Öpmek (DM, KK, TA)	übiv үбев E Öpmek
öp- (I) Öpmek (CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, TA, TZ)	
öçeç İntikam, öç (CC, GT, Kİ, TZ)	ıs 2 ыç DÜŞ / EŞAN Öç, intikam üs үç KAV / EŞAN İntikam, öç
öçü Tahrik etmek, kışkırtmak (CC)	ojo ožo DÜŞ / EŞAN Kışkırtma, tahrik, teşvik, itme; fitne
öd (I) Öd, sıvı safra (DM, TA, TZ)	üt үт İNS Öd
öt (I) Öd, sıvı safra (BV, GT, Kİ, KK, TA, TZ)	
öde- 1. Yerine getirmek (BM, Gİ, MS) 2. Ödemek (GT, KF, KFT)	ütev үтәү E Yerine gelmek, icra etmek, ifa etmek, uygulamak, gerçekleştirmek
öte- Ödemek (İM, TZ)	
öded- Ödetmek (KFT)	ütetiv үтәтәү E Yerine getirtmek, icra ettirmek, ifa ettirmek, uygulatmak, gerçekleştirtmek

Tablo: 2.1. (devam)

öden- Ödenmek (KFT) ötel- Ödenmek (İM) öten- Ödenmek (İM)	üteliv ytalay E Yerine getirilmek, icra edilmek, ifa edilmek, uygulanmak, gerçekleştirilmek
ödinç Ödünç (BM) ödünç Ödünç (TA) ötünç Ödünç (CC)	ütis ytec TIC / EŞAN Ödünç, ödünç verme; borç
öfke Öfke (GT, KK) övke Öfke (BV)	üpke 2 ypkə DÜŞ Öfke
ögey Üvey, öz olmayan (TA)	ügey yğəy SIF Üvey, öz olmayan; alaka, ilgi yönüyle yabancı
ögret- Öğretmek, alıştırmak (KFT) öğret Öğretmek, alıştırmak (GT, Gİ, İM, KF, Kİ, MG, RH, TA) öret Öğretmek (TA) üret- Öğretmek (CC, RH)	öyretiv öypərey E Öğretmek, bilgi sahibi yapmak, bilim vermek
ögren- (I) Öğrenmek (BM, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ) ören- (I) Öğrenmek (Kİ, TZ) övren- Öğrenmek (CC, TZ) üren- Öğrenmek (CC) yören- (I) Öğrenmek (TA)	öyreniv öyrəney E Öğrenmek, bilim almak, bilgi almak
öğreniş- Karşılıklı öğrenmek (MG)	öyrenişiv öyrənəşey E Karşılıklı y ada birlikte öğrenmek, bilgi almak
ögür (I) Mağara (İM) öngür Mağara (İH)	öñör 1 өңөр DÜN / EŞAN Mağara

Tablo: 2.1. (devam)

ögür- (I) Öğürmek (CC)	üküriv үкерев E Öğürmek, kalın ses çıkarmak üküriv үкерев E Öğürmek, kalın ses çıkarmak
ögüt Öğüt, nasihat (GT, KI, TZ) övüt Öğüt, nasihat (TZ)	ögöt öröt DEĞ / EŞAN Öğüt, nasihat
ögütle- Öğütlemek, öğüt vermek (TA, TZ) öyütle- Öğütlemek, öğüt vermek (TZ)	ögötlev өгөтлөв E / EŞAN Öğütlemek, öğüt vermek, nasihat etmek
ögüz (II) Öküz (CC) öküz Öküz (BM, BV, DM, GT, KI, KK, TA, TZ)	ügüz 1 үгөз EVC Öküz
ökçe Ökçe, taban (DM, İM, İN, MG, TA) ökşe Ökçe, taban (DM) ökşem Taban, ökçe (KK)	ükse үксә İNS 1. Topuk; aşık 2. Ökçe
kögerçin Güvercin (GT, İM) kögerçün Güvercin (İM) kügerçin Güvercin (BM, BV, DM, KFT, KI) kügürçin Güvercin (CC) kükerçin Güvercin (KK) küvercin Güvercin (TA) ökerçin Güvercin (TZ)	kügersin күгәрсән YAB Güvercin

Tablo: 2.1. (devam)

<p>öksür- Öksürmek (Gİ, KF, KK, MS, RH, TA)</p> <p>ökür- Öksürmek (BM)</p> <p>öskür- Öksürmek (CC)</p> <p>ötkür- Öksürmek (TZ)</p> <p>ötür- (II) Öksürmek (TA)</p> <p>yöktür- Öksürmek (CC)</p> <p>yütkür- (I) Öksürmek (BV)</p> <p>yütür- Öksürmek (Kİ)</p>	<p>sösköröv cöskөрөү E 1. Öksürmek 2. Motor gibi düzenekler düzgün çalışmadığında kesik kesik ses çıkarmak</p> <p>yütkіrіv йүткөрөү E Öksürmek</p>
<p>öksürük Öksürük (KK)</p> <p>ökürük Öksürük (BM)</p>	<p>söskörök cöskөрөк HAS Öksürük, öksürme</p>
<p>öksüz Öksüz (TA)</p> <p>öksüs Öksüz (İM, TZ)</p>	<p>үкһіз үкһез SIF Anası babası olmayan, öksüz</p>
<p>öl- Ölmek (BM, BV, CC, GT, Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>үлiв үлеү E 1. Ölmek, can vermek 2. Yok olmak, bitmek, tükenmek 3. Çok sevmek, canını vermeye hazır olmak</p>
<p>ölç Ölçme, ölçü, ölçek (TZ)</p> <p>ölçe Ölçü, ölçek (CC, İM)</p> <p>ölçek Ölçek, ölçü (CC, İM)</p> <p>ölçi Ölçü, ölçek (Kİ)</p> <p>ölçük Ölçü, ölçek (İM)</p> <p>ölşek Ölçü, ölçek (DM)</p> <p>ölşük Ölçü, ölçek (TZ)</p> <p>ölüç Ölçü, ölçek (BM)</p>	<p>үлсөв 2 үлсөү MOB 1. Ölçü, tartı 2. Terazı burcu</p>

Tablo: 2.1. (devam)

ölç- Ölçmek, tartmak (BV, CC, İM, MG, TA) ölş- Ölçmek, tartmak (TZ) ölşi- Ölçmek, tartmak (TZ) ölüş- Ölçmek, tartmak (TZ)	ülsev 1 үлсәү E 1. Ölçmek, tartmak 2. Çeşitli yönlerden hesaplamak 3. Karşılaştırıp değerlendirmek
ölçil- Ölçülmek, tartılmak (KFT) ölçül- Ölçülmek, tartılmak (İM)	ülсенiv үлсәнеү E 1. Ölçülmek 2. Kendi ağırlığını ölçmek, tartılmak
öldür- Öldürmek (BM, CC, GT, Gİ, İN, KF, KFT, TA) öltür- Öldürmek (BV, GT, İM, İN, TZ)	ültiriv үлтереү E Öldürmek, yok etmek; can almak
öldürül- Öldürülmek (KFT) öltürül- Öldürülmek (CC, İM)	ültiriviv үлтерелеү E Öldürülmek, yok edilmek
öldürüt- Öldürtmek (KFT) öltürt- Öldürtmek (TZ)	ültirtiv үлтөртеү E Öldürtmek, yokettirmek, can aldirmek
öli Ölü (GT, İM, KFT, TZ) ölü Ölü (CC, GT, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, MS, TA) ölüg Ölü (İM)	üli үле SIF / ZIT Ölü, canlı olmayan, cansız
ölüm Ölüm (BM, GT, Gİ, İM, KF, MG, TZ)	ülüm үлем ÇAĞ Ölüm
ömed <i>Far.</i> Ümit (CC) ümüd <i>Far.</i> Ümit (BV, GT, İM)	ömöt өмөт FARS DÜŞ / EŞAN Ümit, umut
‘ömr <i>Ar.</i> Ömür, yaşam (GT, Gİ, İM, KF, KFT, MS)	ğümür ғүмер AR ÇAĞ / EŞAN Ömür, hayat, yaşam
ön (I) Ön taraf, ön (CC, İN, KK) ön (I) Ön taraf, nezd, huzur (BV, CC, İN, TA)	uñ 3 ун DÜN Ön, ön taraf
ön (II) Sağ taraf (İM, TZ)	uñ 1 ун SIF 1. Sağ, sağdaki 2. Dıştaki, üstteki

Tablo: 2.1. (devam)

öñ- Doğrulamak (TZ)	önev өнәү E 1. Gönlü okşamak; yakın görmek, sevmek 2. Dürüst bulmak, güzel bulmak; güzel görmek
öñü Başka (TA)	öñke өңкә SIF / EŞAN Başka, diğer üñge үңгә SIF Başka, aygı
öpke Akciğer (BV, CC, TZ) öpkü Akciğer (KI) öyke Akciğer (DM, TA)	ürke 1 үркә İNS Ciğer, akciğer
öpkele- Öfkeli olmak (CC)	ürkelev үркәләү E Öfke duymak, sinir olmak
öpüş- Öpüşmek (GT)	übışiv үбешев E Öpüşmek
ördek Ördek (DM, İH, İM, TA, TZ) yördek Ördek (BM)	öyrek өйрәк KÜM / EŞAN Ördek ürzek үрзәк EVC / EŞAN Ördek
ören- (II) Bilmek, tanımak (TZ)	öyreniv өйрәнев E Öğrenmek, bilim almak, bilgi almak
‘örf Ar. Örf, gelenek, âdet (İM)	göröf гөрөф AR TOP Örf, gelenek
örgeç (I) Hörgüç (BV, İM) örgüç Hörgüç (TA) örkeç Hörgüç (TZ) örkeş Hörgüç (TZ) örküç Hörgüç (KI, TZ)	ürkes үркәс EVC Devenin hörgücü; dağın zirvesi
örgeçlen- Hörgüçlenmek (İM)	ürkesleniv үркәсләнев E Hörgüçlü olmak, hörgüçlenmek
örgeç Urgan, ip, halat (BV) örken Urgan, ip, halat (CC)	arқан 1 арқан MOB İnce uzun bağ, kemer; halat, urgan
örmeç Kıl ve saç gibi şeylerin örülmüşü (TZ)	ürme 3 үрмә GİY / EŞAN Saç bağı, örgülü saç ürmıs үрмес GİY / EŞAN Saç bağı

Tablo: 2.1. (devam)

örmecek Örümcek (Kİ) örümcek Örümcek (İH, TZ) örümçik Örümcek (CC) örümçük Örümcek (TZ)	ürmekis үрмәкес BÖC / EŞAN Örümcek ürmeksi үрмәксе BÖC / EŞAN Örümcek
örte- Yakmak (GT, TA)	ürtev үртәү E 1. Bilinçli yangın çıkarıp yakmak 2. Gücüne gitmek, ağına gitmek
örül- (Saç vb.) örülmek (İM)	üriliv 2 үреләү E Örülmek, bağlanılmak, birleştirilmek
ös- (II) Yetişmek, gelişmek (CC)	üşiv үçәү E Büyüme, gelişme; uzamak; olgunlaşmak; bir yerde yayılmak
ösek Ateş küreği (TZ)	usaq ycaq EV 1. Ocak, fırının altında ateşi sağlayan kısım 2. Başlangıç, kaynak 3. Bir şeylerin toplandığı yer, merkez
‘öşr Ar. Ürünlerden alınması gereken şer’î onda bir vergi (Gİ, İM, KF)	ğöşör ғөшөр AR YASA Öşür ödeneği
öt- (II) 1. Geçmek, delmek (BV, GT, İM, KFT, TA, TZ) 2. Geçmek, nüfuz etmek (TZ)	ütiv 1 үтәү E 1. Geçmek, gitmek, yol almak 2. Ardında bırakıp gitmek ütiv 2 үтәү E İyice kesmek ya da delmek, deşmek
öte (I) Arasından, içinden, tesirli, şiddetli, sert (CC)	üte үтә ZARF -dan, içinden, arasından
ötker- Nüfuz ettirmek, geçirmek (BV, TZ)	ütkeriv үткәрәү E Geçirmek, iletme, yol vermek
ötmek Ekmek (CC, DM, İM, TZ) etmek Ekmek (BM, CC, KFT, Kİ, KK, TA) itmek Ekmek (GT)	ikmek икмәк BES Ekmek
ötürgü Delgiç, matkap (TZ)	ötörgö Өтөрғө MOB / EŞAN Ağacı delmek, oymak için kullanılan yassı sivri uçlu alet
öv (II) Ovmak (TZ)	ıvıv ыуыу E Ovmak, ovarak dağıtmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>öyle (I) Öğleyin, öğle vakti (Gİ, İH, KF, MS) evle Öğle, öğleyin (GT) eylen Öğle, öğle vakti (BM) öylen Öğleyin, öğle vakti (TA)</p>	<p>öyle өйлә DÜN 1. Gün ortası, öğle 2. Öğle namazı</p>
<p>öyle (II) Öyle, o şekilde (İH) eyle Öyle, o şekilde (BV, Gİ, GT, İN, RH)</p>	<p>улай улай ZARF Öyle, o şekilde, o biçimde</p>
<p>öylen- Evlenmek (TZ) evlen- Evlenmek (BM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MS, TZ) ivlen- Evlenmek (İM)</p>	<p>öyleniv өйләней E Evlenmek</p>
<p>öylendir- Evlendirmek (TZ) evlendir- Evlendirmek (KK, TZ) ivlendür- Evlenmek (İM)</p>	<p>öylendiv өйләндерей E Evlendirmek</p>
<p>öz (I) Öz, kendi (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>üz үз ZAMİR Öz, kendi üzü baş / üzü tüş: Herşeyini kendi yapan</p>
<p>öz (II) İlk süt (TZ) avuz (II) Deve ve koyunun ilk sütü (BM, TZ) ağuz Deve ve koyunun ilk sütü (Kİ) ovuz Deve ve koyunun ilk sütü (Kİ)</p>	<p>ивүз ыуғыз BES / EŞAN Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü ивүз 1 ыуғыз BES / EŞAN Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü уғыз 2 уғыз BES / EŞAN Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü</p>
<p>özge Başka, diğer (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>üzге үзгә SIF Başka, ayrı, özge</p>
<p>‘özr Ar. Özür, kusur (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>гözör фөзөр AR DÜŞ Sebepl, neden, özür</p>
<p>özre Üzerine, üzerinde (GT)</p>	<p>үзер үзәр KAV Üst, yüz</p>
<p>‘özrlü Ar.+T. Özür, özrlü olan (İM)</p>	<p>гözörlө фөзөрлө SIF Sebepli, özür, nedenli</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>o (I) O (şahıs zamiri ve işaret sıfatı) (BV, İN, RH)</p> <p>ol (I) O (İşaret sıfatı veya zamiri, şahıs zamiri)</p>	<p>ul 2 ул ZAM O</p>
<p>oba Moğ. Tepe (CC)</p>	<p>uba 1 уба DÜN Tepe, tepelik; kurgan; tümülüs</p>
<p>obrul- (Toprak ya da tepe) çökmek, oyulmak, göçmek (İH)</p>	<p>ubiliv убылыу E Oyulmak, kazılmak, deşilmek, eşilmek (toprak için)</p>
<p>oçak (I) Ocak ayı (TA)</p>	<p>usaq ycak EV 1. Ocak, fırının altında ateşi sağlayan kısım 2. Başlangıç, kaynak 3. Bir şeylerin toplandığı yer, merkez</p>
<p>oçak (II) Fırın, ocak (CC, DM, KFT, KK, TZ)</p>	<p>usaq ycak EV 1. Ocak, fırının altında ateşi sağlayan kısım 2. Başlangıç, kaynak 3. Bir şeylerin toplandığı yer, merkez</p>
<p>od Ateş (Gİ, KF, KFT, TA)</p> <p>ot (I) Ateş (BM, CC, DM, İM, İN, Kİ, TA)</p>	<p>ut 1 yr DÜN 1. Ateş 2. Işık 3. Gözlerdeki fer 4. Elektrik 5. Silah atışı 6. Yangın 7. Güçlü duygu</p>
<p>odın Odun (Gİ)</p> <p>odun Odun (DM, Gİ, TA)</p> <p>otun Odun (BM, GT, İM, Kİ, TZ)</p>	<p>utin утын MOB Yakacak odun</p>
<p>oğan Tanrı (İH, Kİ)</p> <p>uğan Yaratıcı, Allah (TA)</p>	<p>uğan yған DİN / EŞAN Allah, Hüda, Tanrı</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>oğlak (I) Oğlak, keçi yavrusu (BM, DM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>oğulak Oğlak, keçi yavrusu (CC)</p> <p>ovlak Keçi yavrusu, oğlak (Kİ)</p> <p>ulah Oğlak, keçi yavrusu (CC)</p> <p>ağlak Keçi yavrusu (Kİ)</p> <p>avlak Keçi yavrusu, oğlak (TZ)</p>	<p>ılak ылак EVC 1. Oğlak 2. Oğlak burcu</p>
<p>oğlak (II) Issız, تنها arazi, çöl, işlenmemiş arazi (DM, Kİ)</p> <p>avlak (V) Issız, تنها arazi, çöl, işlenmemiş arazi (CC)</p>	<p>avlak аулак SIF Issız, boş; sakin</p>
<p>oğlan (I) Oğul, çocuk, erkek çocuk (BM, BV, GT, İH, İM, İN, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ)</p> <p>oğulan Oğul, çocuk, erkek çocuk (Gİ)</p> <p>olan Oğlan (TA, TZ)</p> <p>ovlan Oğlan (Kİ)</p>	<p>uğlan улан AKR / EŞAN Erkek çocuk, oğlan, oğul</p> <p>ulan улан AKR Erkek çocuk, oğlan</p>
<p>oçra- Uğramak (GT)</p>	<p>uğrav уғрай E Bir şeye uğramak, düçar olmak, rastlaşmak, rast gelmek, uğramak</p>
<p>oğrı Hırsız (CC, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, TA)</p> <p>oğur Hırsız (CC)</p> <p>uğrı Hırsız (KFT)</p> <p>uğru Hırsız (TZ)</p> <p>uğur (II) Hırsız (KFT)</p> <p>uğurı Hırsız (KFT)</p> <p>uvru Uğru, hırsız (TZ)</p>	<p>oğro оғро DEĞ 1. Hırsız; eşkıya, haydut 2. Dürüst olmayan, namussuz</p> <p>oro 3 оро DEĞ Hırsız</p> <p>uğrı уғры YASA / EŞAN Hırsız, yan kesici</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>oğrılık Hırsızlık (GT, İM, İN)</p> <p>oğruluk Hırsızlık (İM, KFT)</p> <p>oğurılık Hırsızlık (Gİ)</p> <p>oğurluk Hırsızlık (KF)</p>	<p>uğrılık uğrylyk YASA / EŞAN Hırsızlık, yan kesicilik</p>
<p>oğrula- Çalmak, hırsız etmek (CC)</p> <p>oğur- Çalmak, hırsız etmek (İM)</p> <p>oğurla- (I) Hırsızlık etmek, çalmak (BM, CC, GT, İM, Kİ, KK, MS, TA)</p>	<p>uğırlav uğyrlay E / EŞAN Çalmak, hırsızlık yapmak</p> <p>urlav urlay E Aşırmak, yürütmek, çalmak</p>
<p>oğşa- Benzemek, bir şeye uymak (BV)</p> <p>oğşa- Benzemek, bir şeye uymak (BV, GT, Gİ, İM, İN, KF, MG, MS, RH)</p> <p>oğşa- (I) Benzemek (KK, TZ)</p> <p>oşa- Benzemek, bir şeye uymak (TZ)</p> <p>oğşa- Bir şeye uymak, benzemek (CC)</p> <p>ovşa- Bir şeye uymak, benzemek (CC)</p>	<p>oğşav okşay E / EŞAN Benzemek, denk gelmek, eş gelmek</p> <p>oşav oşay E Benzemek, denk gelmek, eş gelmek; beğenmek, güzel bulmak</p>
<p>oğul Oğul, evlât, erkek çocuk (BM, BV, CC, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TA, TZ)</p> <p>ol Oğul, evlât, erkek çocuk (TZ)</p> <p>ovul Oğul, erkek çocuk (CC, Kİ)</p>	<p>uğıl uğyl AKR / EŞAN Erkek çocuk, oğlan, oğul</p> <p>ul 1 ул AKR / EŞAN Erkek çocuk, oğul</p>
<p>oğulduğ 1. Ağaç kökünden çıkan ufacık dallar, sürgünler (İH) 2. Tohum (TZ)</p>	<p>uğıldık uğылдык İNS / EŞAN Baldır</p>
<p>oğurlan- Çalınmak (İM)</p> <p>uğurlan- Soyulmak (KFT)</p>	<p>urlanıv urlаныу E Aşırmak, yürütülmek, çalınmak</p>
<p>oğurlat- Çaldırmak (İM)</p>	<p>urlatıv urlатыу E Aşırtmak, yürüttürmek, çaldırmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>oğut- Eğitmek, okutmak (CC)</p> <p>oķıt- Okutmak (KF)</p> <p>oķut- Okutmak (GT, TZ)</p> <p>oķuť- Okutmak (KK)</p>	<p>uķıtıv укытыу E Okutmak, ders aldırmaq</p>
<p>oğuz Yafes'ten sonra Türklerin büyük babası (Kİ)</p>	<p>uğız 1 уғыз ÖZEL Oğuz, Oğuz Türk grubu</p>
<p>oķ (I) Ok (CC, İN)</p> <p>oķ (I) Ok (DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p>	<p>uķ 1 ук ORDU 1. Ok 2. Kurşun 3. Değirmen kümbetindeki ince desteklerden her biri</p>
<p>oķ (II) Kendinden önce gelen kelimeyi vurgulayan kuvvetlendirme edatı (hemen) (CC)</p> <p>oķ 2 (II) Kendinden önce gelen kelimeyi vurgulayan kuvvetlendirme edatı (hemen) (İH, İM, MG, TZ)</p> <p>oyuķ (II) Kendinden önce gelen kelimeyi vurgulayan kuvvetlendirme edatı (hemen) (İH)</p>	<p>uķ 2 ук B İşaret zamirleri ve "gibi, kadar" edatları ile kullanılarak anlamı güçlendiren edat</p>
<p>oķçı Okçu (CC, İN, TA)</p> <p>oķçı Okçu (DM, TA)</p>	<p>uķsı уксы ORDU 1. Okçu, ok atan kişi 2. Yay burcu</p>
<p>oķşaş Benzerlik (CC, İM)</p> <p>oķşaş Benzerlik (CC)</p>	<p>oķşaş оқшап SIF / EŞAN 1. Benzer, eş, denk 2. Benzerlik</p>
<p>oķşaş- Benzeşmek, benzemek (MG)</p> <p>oķşaş- Benzeşmek, benzemek (CC)</p> <p>uvşaş- Birbirine benzemek (CC)</p>	<p>oķşaşıv оқшашыу E 1. Benzeşmek, denkleşmek, eşleşmek 2. Birbirine yakın görmek</p>
<p>oķşat- Benzetmek (Gİ, İM, İN)</p> <p>oķşat- Alışmak, intibak etmek (CC)</p>	<p>oķşatıv оқшатыу E Benzetmek, denk bulmak, eş bulmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>oğ- Okumak (Gİ, KF, KK)</p> <p>oğı- Okumak (GT, Gİ, İM, KF, Kİ, KK, MG, MS, RH)</p> <p>oğu- Okumak (BM, BV, CC, GT, Gİ, İM, İN, KF, KK, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>uğıv 1 укыу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Okumak 2. Bir kimsenin aklını okumak 3. İlim almak, bilim almak
<p>oğlağu Oklava (TA)</p>	<p>uğlav 1 уклав MOB / EŞAN</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oklava 2. Çamaşır tokmağı, tokaç
<p>oğt Ar. Zaman, vakit (CC)</p> <p>vağt Zaman, vakit (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>vağıt вакыт AR DÜN / EŞAN Vakit, zaman</p>
<p>ol-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Olmak, meydana gelmek (BM, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) 2. Olgunlaşmak, kemâle ermek (BM) 	<p>bulıv булыу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Olmak, meydana gelmek 2. Denk olmak, tam olmak, gelip çıkmak 3. Var olmak, yaşamak 4. Tamamlanmak, hazırlanmak 5. Ana yardımcı fiil “imek” görevinde kullanılır. 6. ...gibi görünmek 7. “-ası bul-“ gereklilik, zorunluluk 8. Datif (yönelme) ekiyle birlikte kullanıldığında; birinin mülkiyetine geçmek
<p>olağ Su yolu, oluk (İM, MG)</p> <p>oluğ (I) Oluk, su yolu (KFT, Kİ)</p>	<p>ulağ улак TAR / EŞAN</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ark, su yolu 2. Oluk
<p>olıtur- Oturmak (BM, BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>otur- Oturmak (GT, Gİ, İN, KF, KFT, MS, TZ)</p> <p>volıtur- Oturmak (DM)</p>	<p>ultırvıv ултырвыу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oturmak, yerleşmek 2. Konmak, konmuş halde olmak
<p>olıturđuç Koltuk, sandalye (CC)</p> <p>olıturkaç Koltuk, sandalye (Kİ)</p>	<p>ultırvııs ултырвыıs MOB Sandalye</p>
<p>olıturı- Oturttmak (CC, İM, İN, TZ)</p> <p>olıturud- Oturttmak (KFT)</p>	<p>ultırvıv ултырвыу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oturtmak, dik koymak, yerleştirmek 2. Bir yere kapamak

Tablo: 2.1. (devam)

olturtut- Oturmak (Kİ)	ultırttırıv ултырттырыу E Oturtturmak, dik koydurmak
olturuş Oturuş (İN, KK) oturuş Oturuş (İN)	ultırış 1 ултырыш HÜK 1. Oturum, celse 2. Oturuş şekli
olturuş- Hep birlikte oturmak (İM)	ultırışıv ултырышыу E Birlikte ya da karşılıklı oturmak, yerleşmek
olun- Olunmak (Gİ, KF) bolın- Olunmak (İM, MG) bolun- Olunmak (MG)	bulınıv булыныу E 1. Bir şeyle meşgul olmak, bir iş sürdürmek 2. Olunmak
omrav Köprücük kemiği (TZ)	umrav умрай İNS 1. Köprücük kemiği 2. Omuz
on On (sayı) (BM, BV, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) van On sayısı (DM)	un ун SAYI On (10)
oñ (I) Sağ taraf (CC, MG, Kİ)	uñ 1 уң SIF 1. Sağ, sağdaki 2. Dıştaki, üstteki 3. Muhafazakar
oñ (III) İyi, selamet (CC)	uñ 2 уң SOYT İş ve yaşamdaki iyi sonuç; sağ, salim
oñ- (I) Sarıp solmak (CC)	uñıv 2 уңыу E Rengini atmak, rengi solmak
oñal- İyileşmek, sıhhat bulmak (BV, İM) oñul- İyileşmek, hastalıktan kurtulmak (Kİ, TZ)	uñalıv уңалыу E İyileşmek, onalmak, sağlıklı hale gelmek
oñalt- İyileştirmek (CC) oñat- İyileştirmek (CC)	uñaltıv уңалтыу E / EŞAN İyileştirmek, sağlıklı hale getirmek
oñar- İyileştirmek, ıslah etmek (Kİ)	uñarıv уңарыу E Rengi gitmek, beti benzi solmak; bembeyaz kesilmek

Tablo: 2.1. (devam)

<p>onlar Onlar (şahıs zamiri) (KF)</p> <p>alar Onlar (GT, KK, TZ)</p> <p>allar Onlar (KK, TZ)</p> <p>anlar Onlar (BM, DM, Gİ, KF, Kİ, KK, MG)</p>	<p>ular улар ZAM Onlar</p>
<p>or 1. Çukur, hendek, su yolu (CC, Kİ) 2. Siper, mevzi (CC)</p>	<p>ur 1 ур DÜN 1. Hendek, çukur 2. Siper</p>
<p>oranla- Zannetmek, sanmak (TA)</p>	<p>oranlav оранлау E Çağrı yollamak, cihat çağrısı yollamak, davet yollamak</p>
<p>orğana Organ (CC)</p>	<p>organ орган RUS HÜK 1. Organ, kuruluş 2. Organ, uzun (insan için)</p>
<p>orman Orman, koru, nebat ve ağaç kümesi (BM, CC, GT, Kİ, TA)</p>	<p>urman урман DÜN Orman</p>
<p>ormanlık Ormanlık (KK, TZ)</p>	<p>urmanlık урманлық DÜN Ormanlık</p>
<p>oroз Far. Talih, baht, kader (CC)</p> <p>roz Far. Talih, baht, kader (CC)</p>	<p>uraž ураз SOYT / EŞAN Baht, talih, kısmet, şans</p> <p>ruzi рузи FARS SOYT / EŞAN 1. Rızık 2. Kader, yazgı</p>
<p>orta Orta (BV, CC, GT, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)</p>	<p>urta урта DÜN 1. Orta 2. Meselenin dikkat merkezi 3. 3 puan değerindeki orta not 4. Sıradan, vasat 5. Orta halli köylü</p>
<p>ortaça Ortancı (TZ)</p>	<p>urtasa уртаса SIF 1. Orta kararda, orta düzeyde 2. Sıradan, vasat 3. Tipik</p>
<p>ortak Ortak (CC, Gİ, İM, KF, Kİ, KFT, MS, TA, TZ)</p>	<p>urtaқ 1 уртақ SIF 1. Ortak, genel 2. Ortak, birlikte yapılan 3. Birkaç kişinin ortakça sahip olduğu, ortak yarı yarıya</p> <p>urtaқ 2 уртақ AKR Dünür, kız ve damat ebeveynlerinin birbirlerine seslenme sözü</p>
<p>ortakla- Ortak olmak, ortaklık etmek (TZ)</p>	<p>urtaқlav уртақлау E Ortak şekilde bölmek, kendi aralarında bölmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

ortaklaş- Ortak olmak, ortaklık etmek (TZ)	urtaqlaşiv уртақлашыу E 1. Eşitçe bölüşmek, paylaşmak 2. Tecrübesini paylaşmak 3. Hâlini açmak, ortaklaşmak
ortaklık Ortaklık (İM, KFT)	urtaqlıq уртақлық KAV Ortak taraf, benzer taraf, benzer nokta, ortaklık; birleşme
ortançı Ortanca (KFT, TZ)	urtansı уртансы AKR Ortanca çocuk
oruç <i>Far.</i> Oruç (CC, Gİ, GT, İM, KF, KK, MS, TZ) oruş <i>Far.</i> Oruç, ruze (Kİ)	uraža ураза FARS DİN / EŞAN Oruç
orun Yer, mahal (CC, Kİ)	urin 1 урын DÜN 1. Yer, mevki 2. İşte erişilen derece, rütbe 3. Edebi bir eserin metnindeki parça, bölüm 4. Bagajdaki her bir parça 5. Yatak, döşek
osta <i>Far.</i> Usta, öğretici (CC) usta <i>Far.</i> Usta, öğretici (CC, DM, GT, TZ) ušta <i>Far.</i> Usta, öğretici (DM)	ošta oçta FARS DEĞ Usta, üstad, uzman
oş İşte (BM, GT, İM, Kİ) oşol İşte o (zahir) (TZ) oşol O (BV, İM)	oşo oşo ZAM / EŞAN Şu
ot (II) 1. Ot, yabanî bitki (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KFT, Kİ, TA) 2. Tıbbî ot, ilâç (BM, DM, GT, TA, TZ) oı 1. Ot, yabanî bitki (TA) 2. Tıbbî ot, ilâç (TA)	ut 2 yr BİT / EŞAN Ot; bitki
otağ Çadır, kırdaki vatan (Kİ)	utav 2 утау MOB Hafif ve küçük çadır, otağ
otla- (Hayvan için) otlamak (Gİ, İM, KF, Kİ)	utlav 1 утлау E Otlamak, ot yemek
otlağ Otlak, mera (BV, İM) otlağ Otlak, mera (DM, KF, KFT, TA, TZ)	utlav 2 утлау DÜN / EŞAN Mera, otlak, hayvanların otlatıldığı yer

Tablo: 2.1. (devam)

otlat- Hayvan otlatmak (İM)	utlatıv утлатыу E Otlatmak, ot yedirmek
otuv Ada (Kİ)	utrav утрау DÜN / EŞAN Ada
otuz Otuz (sayı) (BM, BV, CC, DM, Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ) oʻuz Otuz (sayı) (KK)	utız утыз SAYI Otuz
ov- Oğmak (TZ) üv- Ovmak (TZ)	ıvıv ыуыу E Ovmak, ovarak dağıtmak
ovsun <i>Far.</i> Efsun, büyü (TZ)	epsın 1 әпсен FARS DİN / EŞAN Fal, büyü, sihir
ovsunla- <i>Far. T.</i> Efsunlamak (TZ)	epsınlev әпсенләу E 1. Büyü ile iyileştirmek, sihirle tedavi etmek; üfürükle iyileştirmek 2. Yerine ulaştırmak, uygunlaştırmak
ovuç Avuç (CC) aviç Avuç, el içi (GT) avuç Avuç, el içi (GT)	us yc İNS Avuç, aya, el içi, avuç içi
ovulduh Balık yumurtası (CC)	ıvıldıq ыуылдык BAL / EŞAN Balık yumurtası
oy (I) Vadi (TA)	уа уя DÜN Yar, iki dağ arasındaki çukur
oyan- (I) Uyanmak (BM, Gİ) uyal- (I) Uyanmak, uykudan uyanmak (İM) uyan- (I) Uyanmak (CC, GT, İM, KF, KFT, TA)	ууанıv уяныу E 1. Uyanmak, uyanık hale gelmek 2. Meydana gelmek, ortaya çıkmak
oıun Oyun (CC) oıun Oyun (İM, İN, MG)	ууıп 1 уйын TOP 1. Oyun 2. Spor oyunları 3. Tatbikat 4. Çiftleşme döneminde erkek kuşların dişi kuşlara yaptıkları kur 5. Çalgı
oıunçı Oyuncu, çalgıcı (CC)	ууıпsı уйынсы TOP Oyuna katılan kişi, oyun oynayan kişi

Tablo: 2.1. (devam)

<p>oymağ Yüzük, dikiş yüzüğü (CC)</p> <p>oymağ Yüzük, dikiş yüzüğü (Kİ, TZ)</p>	<p>уумақ 1 уймақ MOB / ЕШАН 1. Yüksük 2. Küçük oyuk yer, küçük gedik yer</p>
<p>oyna- (I) Oynamak, oyun oynamak, şakalaşmak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, TA)</p> <p>vayna- Oynamak, oyun oynamak (DM, TZ)</p>	<p>уонав уйнау E 1. Oynamak 2. Bir spor dalı için oynamak 3. Tatbikat yapmak 4. Biriyle dalga geçmek, alay etmek</p>
<p>oyna- (II) 1. Hareket etmek (GT) 2. Oynamak, boşanmak (MG) 3. Oynamak, gevşeklikten dolayı oynamak (İN)</p>	<p>уонав уйнау E 1. Oynamak 2. Bir spor dalı için oynamak 3. Tatbikat yapmak 4. Biriyle dalga geçmek, alay etmek</p>
<p>oyov Uyanık (CC)</p>	<p>уав уая SIF 1. Uyuklamayan, uyanık, uykusuz 2. Zeki, sezgisi güçlü</p>
<p>oyovla- Hakketmek, oymak (CC)</p>	<p>уив уйыу E Oymak, deşmek, delmek, kazmak, eşmek</p>
<p>oyul- (I) Batmak (CC)</p>	<p>уилв уйылыу E Oyulmak, deşilmek, çukurlaştırılmak, kazılmak</p>
<p>oyul- (II) Oyulmak, yarılmak (İH)</p>	<p>уилв уйылыу E Oyulmak, deşilmek, çukurlaştırılmak, kazılmak</p>
<p>oyunçaқ Oyuncak, şaka (GT)</p>	<p>уынсиқ уйынсық MOB Oyuncak</p>
<p>oz- (I) İleri geçmek, yetişmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, KK, MG, TA)</p>	<p>узів узыу E Geçmek, yol almak, geride bırakmak, belirli bir sınır ya da çizgiyi geçmek, olup bitmek</p>
<p>ozav Geçmiş (CC)</p>	<p>узған узған SIF / ЕШАН Geçmiş, önceki, önce olan</p>
<p>ozdur- İleri geçirmek (İM)</p>	<p>узғарив узғарыу E Geçirmek, yol aldırarak, yaşam geçirmek, ömür sürmek</p>
<p>ozdurul- İleri geçirilmek (İM)</p>	<p>узғарилв узғарылыу E Hayata geçirilmek, yapılmak, geçirilmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

öb- Öpmek (DM, KK, TA) öp- (I) Öpmek (CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, TA, TZ)	übiv үбөй E Öpmek
öçeç İntikam, öç (CC, GT, Kİ, TZ)	is 2 ыч DÜŞ / EŞAN Öç, intikam üs үс KAV / EŞAN İntikam, öç
öçü Tahrik etmek, kışkırtmak (CC)	ojo oжо DÜŞ / EŞAN Kışkırtma, tahrik, teşvik, itme; fitne
öd (I) Öd, sıvı safra (DM, TA, TZ) öt (I) Öd, sıvı safra (BV, GT, Kİ, KK, TA, TZ)	üt үт İNS Öd
öde- 1. Yerine getirmek (BM, Gİ, MS) 2. Ödemek (GT, KF, KFT) öte- Ödemek (İM, TZ)	ütev үтөү E Yerine gelmek, icra etmek, ifa etmek, uygulamak, gerçekleşmek
öded- Ödetmek (KFT)	ütetiv үтөтөү E Yerine getirtmek, icra ettirmek, ifa ettirmek, uygulatmak, gerçekleştirmek
öden- Ödenmek (KFT) ötel- Ödenmek (İM) öten- Ödenmek (İM)	üteliv үтөлөү E Yerine getirilmek, icra edilmek, ifa edilmek, uygulanmak, gerçekleştirilmek
ödinç Ödünç (BM) ödünç Ödünç (TA) ötünç Ödünç (CC)	ütis үтес TİC / EŞAN Ödünç, ödünç verme; borç
öfke Öfke (GT, KK) övke Öfke (BV)	üpke 2 үпкә DÜŞ Öfke
ögey Üvey, öz olmayan (TA)	ügey үгәй SIF Üvey, öz olmayan; alaka, ilgi yönüyle yabancı

Tablo: 2.1. (devam)

<p>öğret- Öğretmek, alıştırmak (KFT)</p> <p>öğret Öğretmek, alıştırmak (GT, Gİ, İM, KF, Kİ, MG, RH, TA)</p> <p>öret Öğretmek (TA)</p> <p>üret- Öğretmek (CC, RH)</p>	<p>öyretiv öyрәтеү E Öğretmek, bilgi sahibi yapmak, bilim vermek</p>
<p>öğren- (I) Öğrenmek (BM, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>ören- (I) Öğrenmek (Kİ, TZ)</p> <p>övren- Öğrenmek (CC, TZ)</p> <p>üren- Öğrenmek (CC)</p> <p>yören- (I) Öğrenmek (TA)</p>	<p>öyreniv öyрәнеү E Öğrenmek, bilim almak, bilgi almak</p>
<p>öğreniş- Karşılıklı öğrenmek (MG)</p>	<p>öyrenişiv öyрәнешеү E Karşılıklı y ada birlikte öğrenmek, bilgi almak</p>
<p>öğür (I) Mağara (İM)</p> <p>öngür Mağara (İH)</p>	<p>öñör 1 өнөр DÜN / EŞAN Mağara</p>
<p>öğür- (I) Öğürmek (CC)</p>	<p>ükiriv үкереү E Öğürmek, kalın ses çıkarmak</p> <p>ükiriv үкереү E Öğürmek, kalın ses çıkarmak</p>
<p>öğüt Öğüt, nasihat (GT, Kİ, TZ)</p> <p>övüt Öğüt, nasihat (TZ)</p>	<p>öğöt өгөт DEĞ / EŞAN Öğüt, nasihat</p>
<p>öğütle- Öğütlemek, öğüt vermek (TA, TZ)</p> <p>öyütle- Öğütlemek, öğüt vermek (TZ)</p>	<p>öğötlev өгөтлөү E / EŞAN Öğütlemek, öğüt vermek, nasihat etmek</p>
<p>öğüz (II) Öküz (CC)</p> <p>öküz Öküz (BM, BV, DM, GT, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>ügiz 1 үгез EVC Öküz</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ökçe Ökçe, taban (DM, İM, İN, MG, TA)</p> <p>ökşe Ökçe, taban (DM)</p> <p>ökşem Taban, ökçe (KK)</p>	<p>ükse үксә İNS 1. Topuk; aşık 2. Ökçe</p>
<p>kögerçin Güvercin (GT, İM)</p> <p>kögerçün Güvercin (İM)</p> <p>kügerçin Güvercin (BM, BV, DM, KFT, Kİ)</p> <p>kügürçin Güvercin (CC)</p> <p>kükerçin Güvercin (KK)</p> <p>küvercin Güvercin (TA)</p> <p>ökerçin Güvercin (TZ)</p>	<p>kügersin күгәрсен YAB Güvercin</p>
<p>öksür- Öksürmek (Gİ, KF, KK, MS, RH, TA)</p> <p>ökür- Öksürmek (BM)</p> <p>öskür- Öksürmek (CC)</p> <p>ötkür- Öksürmek (TZ)</p> <p>ötür- (II) Öksürmek (TA)</p> <p>yöktür- Öksürmek (CC)</p> <p>yütkür- (I) Öksürmek (BV)</p> <p>yütür- Öksürmek (Kİ)</p>	<p>söskörön сөскөрөү E 1. Öksürmek 2. Motor gibi düzenekler düzgün çalışmadığında kesik kesik ses çıkarmak</p> <p>yütkürin йүткөрөү E Öksürmek</p>
<p>öksürük Öksürük (KK)</p> <p>ökürük Öksürük (BM)</p>	<p>söskörök сөскөрөк HAS Öksürük, öksürme</p>
<p>öksüz Öksüz (TA)</p> <p>öksüs Öksüz (İM, TZ)</p>	<p>ükhiz үкһез SIF Anası babası olmayan, öksüz</p>
<p>öl- Ölmek (BM, BV, CC, GT, Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>üliv үлөү E 1. Ölmek, can vermek 2. Yok olmak, bitmek, tükenmek 3. Çok sevmek, canını vermeye hazır olmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ölç Ölçme, ölçü, ölçek (TZ)</p> <p>ölçe Ölçü, ölçek (CC, İM)</p> <p>ölçek Ölçek, ölçü (CC, İM)</p> <p>ölçi Ölçü, ölçek (Kİ)</p> <p>ölçük Ölçü, ölçek (İM)</p> <p>ölşek Ölçü, ölçek (DM)</p> <p>ölşük Ölçü, ölçek (TZ)</p> <p>ölüç Ölçü, ölçek (BM)</p>	<p>ülsev 2 үлсәү MOB</p> <p>1. Ölçü, tartı</p> <p>2. Terazı burcu</p>
<p>ölç- Ölçmek, tartmak (BV, CC, İM, MG, TA)</p> <p>ölş- Ölçmek, tartmak (TZ)</p> <p>ölşi- Ölçmek, tartmak (TZ)</p> <p>ölüş- Ölçmek, tartmak (TZ)</p>	<p>ülsev 1 үлсәү E</p> <p>1. Ölçmek, tartmak</p> <p>2. Çeşitli yönlerden hesaplamak</p> <p>3. Karşılaştırıp değerlendirmek</p>
<p>ölçil- Ölçülmek, tartılmak (KFT)</p> <p>ölçül- Ölçülmek, tartılmak (İM)</p>	<p>ülseñv үлсәney E</p> <p>1. Ölçülmek</p> <p>2. Kendi ağırlığını ölçmek, tartılmak</p>
<p>öldür- Öldürmek (BM, CC, GT, Gİ, İN, KF, KFT, TA)</p> <p>öltür- Öldürmek (BV, GT, İM, İN, TZ)</p>	<p>ültiriv үлтереу E</p> <p>Öldürmek, yok etmek; can almak</p>
<p>öldürül- Öldürülmek (KFT)</p> <p>öltürül- Öldürülmek (CC, İM)</p>	<p>ültiriliv үлгерелеу E</p> <p>Öldürülmek, yok edilmek</p>
<p>öldürüt- Öldürtmek (KFT)</p> <p>öltürt- Öldürtmek (TZ)</p>	<p>ültirtiv үлгертеу E</p> <p>Öldürtmek, yokettirmek, can aldirmek</p>
<p>ölüm Ölüm (BM, GT, Gİ, İM, KF, MG, TZ)</p>	<p>ülüm үлем ÇAĞ Ölüm</p>
<p>ömed Far. Ümit (CC)</p> <p>ümüd Far. Ümit (BV, GT, İM)</p>	<p>ömöt өмөт FARS DÜŞ / EŞAN Ümit, umut</p>

Tablo: 2.1. (devam)

‘ömr <i>Ar.</i> Ömür, yaşam (GT, Gİ, İM, KF, KFT, MS)	ġümİR řųmer AR ÇAĖ / EŞAN Ömür, hayat, yaşam
ön (I) Ön taraf, ön (CC, İN, KK) ön (I) Ön taraf, nezd, huzur (BV, CC, İN, TA)	uñ 3 yñ DÜN Ön, ön taraf
ön (II) Sağ taraf (İM, TZ)	uñ 1 yñ SIF 1. Sağ, sağdaki 2. Dıştaki, üstteki 3. Muhafazakar
ön- Doğrulamak (TZ)	önev öñeү E 1. Gönlü okşamak; yakın görmek, sevmek 2. Dürüst bulmak, güzel bulmak; güzel görmek
önü Başka (TA)	önke öñkә SIF / EŞAN Başka, diğer ünge үñгә SIF Başka, ayrı
öpke Akciğer (BV, CC, TZ) öpkü Akciğer (Kİ) öyke Akciğer (DM, TA)	ürke 1 үркә İNS Ciğer, akciğer
öpkele- Öfkelendirmek (CC)	ürkelev үркәләү E Öfke duymak, sinir olmak
öpüş- Öpüşmek (GT)	übışiv үбешев E Öpüşmek
ördek Ördek (DM, İH, İM, TA, TZ) yördek Ördek (BM)	öyrek öйрәк KÜM / EŞAN Ördek ürzek үрзәк EVC / EŞAN Ördek
ören- (II) Bilmek, tanımak (TZ)	öyreniv öйрәнеү E Öğrenmek, bilim almak, bilgi almak
‘örf <i>Ar.</i> Örf, gelenek, âdet (İM)	ġöröf řөрөф AR TOP Örf, gelenek
örgeç (I) Hörgüç (BV, İM) örgüç Hörgüç (TA) örkeç Hörgüç (TZ) örkeş Hörgüç (TZ) örküç Hörgüç (Kİ, TZ)	ürkes үркәс EVC Devenin hörgücü; dağın zirvesi

Tablo: 2.1. (devam)

örgeçlen- Hörgüçlenmek (İM)	ürkesleniv үркәсләнеү E Hörgüçlü olmak, hörgüçlenmek
örgeç Urgan, ip, halat (BV)	arқан 1 арқан MOB İnce uzun bağ, kemer; halat, urgan
örken Urgan, ip, halat (CC)	
örmeç Kıl ve saç gibi şeylerin örülmüşü (TZ)	ürme 3 үрмә GİY / EŞAN Saç bağı, örgülü saç ürmıs үрмес GİY / EŞAN Saç bağı
örmeçek Örümcek (Kİ)	ürmekis үрмәкес BÖC / EŞAN Örümcek
örümçek Örümcek (İH, TZ)	ürmeksi үрмәксе BÖC / EŞAN Örümcek
örümçik Örümcek (CC)	
örümçük Örümcek (TZ)	
örte- Yakmak (GT, TA)	ürtev үтрәү E 1. Bilinçli yangın çıkarıp yakmak 2. Gücüne gitmek, ağına gitmek
örül- (Saç vb.) örülmek (İM)	üriliv 2 үреләү E Örülmek, bağlanılmak, birleştirilmek
ös- (II) Yetişmek, gelişmek (CC)	üşiv үсәү E Büyüme, gelişme; uzamak; olgunlaşmak; bir yerde yayılmak
ösek Ateş küreği (TZ)	usaқ ysак EV 1. Ocak, fırının altında ateşi sağlayan kısım 2. Başlangıç, kaynak 3. Bir şeylerin toplandığı yer, merkez
‘öşr Ar. Ürünlerden alınması gereken şer’î onda bir vergi (Gİ, İM, KF)	ğöşör рөшөр AR YASA Öşür ödeneği
öt- (II) 1. Geçmek, delmek (BV, GT, İM, KFT, TA, TZ) 2. Geçmek, nüfuz etmek (TZ)	ütiv 1 үтеү E 1. Geçmek, gitmek, yol almak 2. Ardında bırakıp gitmek ütiv 2 үтеү E İyice kesmek ya da delmek, deşmek
öte (I) Arasından, içinden, tesirli, şiddetli, sert (CC)	üte үтә ZARF -dan, içinden, arasından
ötker- Nüfuz ettirmek, geçirmek (BV, TZ)	ütkeriv үткәреү E Geçirmek, iletme, yol vermek

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ötmek Ekmek (CC, DM, İM, TZ)</p> <p>etmek Ekmek (BM, CC, KFT, Kİ, KK, TA)</p> <p>itmek Ekmek (GT)</p>	<p>ikmek икмәк BES Ekmek</p>
<p>ötürgü Delgiç, matkap (TZ)</p>	<p>ötörgö өтөргө MOB / EŞAN Ağacı delmek, oymak için kullanılan yassı sivri uçlu alet</p>
<p>öv Ev, oda (GT)</p> <p>ev Ev (BM, CC, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ)</p> <p>iv Ev (BV, CC, GT, TA)</p> <p>öy Ev, oda (TZ)</p> <p>yev Ev (DM)</p>	<p>öy өй EV Ev, çadır; yurt</p>
<p>öv (II) Ovmak (TZ)</p>	<p>iviv ыуыу E Ovmak, ovarak dağıtmak</p>
<p>öyle (I) Öğleyin, öğle vakti (Gİ, İH, KF, MS)</p> <p>evle Öğle, öğleyin (GT)</p> <p>eylen Öğle, öğle vakti (BM)</p> <p>öylen Öğleyin, öğle vakti (TA)</p>	<p>öyle өйлә DÜN 1. Gün ortası, öğle 2. Öğle namazı</p>
<p>öyle (II) Öyle, o şekilde (İH)</p> <p>eyle Öyle, o şekilde (BV, Gİ, GT, İN, RH)</p>	<p>ulay улай ZARF Öyle, o şekilde, o biçimde</p>
<p>öylen- Evlenmek (TZ)</p> <p>evlen- Evlenmek (BM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MS, TZ)</p> <p>ivlen- Evlenmek (İM)</p>	<p>öyleniv өйләнөү E Evlenmek</p>
<p>öylendir- Evlendirmek (TZ)</p> <p>evlendir- Evlendirmek (KK, TZ)</p> <p>ivlendür- Evlenmek (İM)</p>	<p>öylendiviv өйләндерөү E Evlendirmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

öz (I) Öz, kendi (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TZ)	üz үз ZAMİR Öz, kendi üzi baş / üzi tüş: Herşeyini kendi yapan
öz (II) İlk süt (TZ) avuz (II) Deve ve koyunun ilk sütü (BM, TZ) ağuz Deve ve koyunun ilk sütü (Kİ) ovuz Deve ve koyunun ilk sütü (Kİ)	ıvğıз ыуғыз BES / EŞAN Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü ıvız 1 ыуыз BES / EŞAN Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü uğıз 2 уғыз BES / EŞAN Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü
özge Başka, diğer (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	üzге үзгө SIF Başka, ayrı, özge
‘özr Ar. Özür, kusur (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	gözör гөзөр AR DÜŞ Sebepl, neden, özür
özre Üzerine, üzerinde (GT)	üzer үзөр KAV Üst, yüz
‘özrlü Ar. +T. Özürlü, özrü olan (İM)	gözörlö гөзөрлө SIF Sebepli, özürlü, nedenli

pacnaқ Bacanak (TA) bacanaқ Bacanak (Kİ)	baja бажа AKR Bacanak
pādişāh Far. Padişah, hükümdar (RH)	padişah падишаһ FARS Padişah, hükümdar; çar
pāk Far. Temiz (GT)	pak пак FARS SIF Kir değmemiş, temiz, saf, pak
bambuқ Pamuk (KF) bamuқ Pamuk (DM, KK) mamıқ Pamuk (TA, TZ) mamuқ Pamuk (CC) mamuқ Pamuk (BV, GT, İM, Kİ, TA, TZ) manbuқ Pamuk (KFT) pambuқ Pamuk (Gİ, KF, MS) pamuқ Pamuk (İM)	mamıқ мамык MEY Pamuk bitkisi, pamuk

Tablo: 2.1. (devam)

pap <i>Hr.</i> Papa (CC)	пара папа RUS DİN Papa, katoliklerde en büyük dini lider
pāre <i>Far.</i> Parça (BM, BV, Gİ, İM, KF, RH, TZ)	паре парә SOYT / EŞAN 1. Parça, kısım, pare 2. Para
parmağ Parmak (TZ) barmağ Parmak (BV, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA)	бармақ бармак İNS Parmak
pars <i>Far.</i> Pars, yaban kedisi (TZ) bars <i>Far.</i> Yaban kedisi, pars (BM, DM, İM, Kİ, KK, TA)	барис барыс YAB / EŞAN Kar leoparı, pars bars барс YAB / EŞAN Kar leoparı, pars
pārsī (I) <i>Far.</i> İran'a ait, Fars'a ait (GT)	farsı фарсы ÖZEL Fars halkı ya da bu halka mensup kimse
pāyām <i>Far.</i> Badem (Gİ, KFT, TZ) bādām <i>Far.</i> Badem (CC, GT, TA) beyam <i>Far.</i> Badem (KF)	базам базам AĞAÇ 1. Badem ağacı 2. Badem
beygānber <i>Far.</i> Peygamber (TA) beygānber <i>Far.</i> Peygamber (DM) biygānber <i>Far.</i> Peygamber (RH) paygānbar <i>Far.</i> Peygamber (CC, TA, TZ) peygānber <i>Far.</i> Peygamber (BM, CC, GT, İM, KFT, KK) peygānber <i>Far.</i> Peygamber (KK) piygānber <i>Far.</i> Peygamber (İN)	beygember бэйгэмбәр DİN / EŞAN Peygamber peygember пэйгэмбәр FARS DİN / EŞAN Peygamber
beltek Peltek, kekeme (Kİ) biltek Peltek, kekeme (İM) peltek Peltek, kekeme (TZ)	билдек билдәк TOP Bazı sesleri düzgün çıkaramayan, peltek
perde <i>Far.</i> Perde (GT)	perze пәрзә FARS EV Perde

Tablo: 2.1. (devam)

peydā <i>Far.</i> Meydanda, ortada (GT)	peyze пәйзә FARS DÜŞ peyze bul-: Peyda olmak, meydana çıkmak
pıraza <i>Far.</i> Firuze, mavi renkli süs taşı (CC) pīrūze <i>Far.</i> Firuze, mavi renkli süs taşı (GT)	feyrūze фәйрүзә FARS MAD Firuze taşı
piçir- Pişirmek (TZ)	bīšīrīv бешерев E 1. Pişirmek, yemek hazırlamak, kaynatmak 2. El ya da ayağı yakmak, pişirmek 3. Kızdırmak, ısıtmak
pīl <i>Far.</i> Fil (CC)	fīl фил FARS YAB Fil
piş- Pişmek (KK) biş- Pişmek (BM, BV, CC, DM, GT, KFT, Kİ, İM, KK, TA)	bīšīv 1 бешев E Pişmek, olmak, olgun hale gelmek, pişmiş hale gelmek
pīšmān <i>Far.</i> Pişman (İM) bušmān <i>Far.</i> Pişman (KFT, TZ)	pešiman пәшиман FARS TOP Kaygılanan kişi, pişman kimse
pūl <i>Far.</i> En küçük para (TZ) bul <i>Far.</i> En küçük para, altın ve gümüş olmayan para (DM)	pul пул TİC / EŞAN Para
pūlād <i>Far.</i> Çelik (GT)	bulat булат FARS MAD Çelik aķ bulat: En kaliteli çelik
put <i>Far.</i> Put, büt (KFT, TZ)	bot 3 бот DİN / EŞAN Put, sanem
pūrşe (I) Pire (TZ) būrçe Bit, pire (BM, CC, İH, İM, KF, Kİ, TA) büre Bit, pire (BM, İH, TA) būrşe Bit, pire (DM)	börse бөрсә BÖC 1. Pire 2. Küçük boylu kişi için söylenir.
rabb <i>Ar.</i> Allah (BV, Gİ, İM)	rabbı раббы AR TOP 1. Sahip 2. Allah, Tanrı rabbım раббым DİN / EŞAN Allah, Tanrı, Rab rabbı раббı AR DİN / EŞAN Allah, Tanrı, Rab

Tablo: 2.1. (devam)

rağbet <i>Ar.</i> Rağbet, istek, arzu (BV, Gİ, GT, İM, KF)	reğbet pərbət AR DÜŞ / EŞAN Dilek, arzu, istek
rāhat <i>Ar.</i> Rahat, huzur, sükunet (Gİ, GT, İM, KF, MG)	rehet pəxət AR DEĞ Rahat, refah
rāhatlen- <i>Ar.+T.</i> Rahatlamak (BV, İM)	rehetleniv pəxətləneü E Rahat etmek, refaha ermek
rahatlandur- <i>Ar.+T.</i> Rahatlatmak (İM)	rehetlendiriv pəxətləndereü E Rahat ettirmek, refahlandırmak
rāhatlık <i>Ar.+T.</i> Rahatlık (Gİ)	rehetlik pəxətlek KAV Rahatlık, refahlık
raḥil <i>Ar.</i> Göç (GT)	rihet rixlət AR DÜŞ Göç, göçme
raḥim <i>Ar.</i> Acıyan, esirgeyen (CC, Gİ, GT, İM, KF)	reḥim pəxim AR DÜŞ / EŞAN Merhamet, bağışlama; şefkat
raḥmān <i>Ar.</i> Herkesi merhamet eden, Allah (Gİ, İM, KF)	raḥman pəxman AR SIF Rahman, bağışlayan (Allah için)
rahmet <i>Ar.</i> Merhamet, acıma, esirgeme (Gİ, GT, İM, KF, MS)	reḥmet pəxmət AR DÜŞ / EŞAN 1. Merhamet, şefkat, rahmet 2. Teşekkür
ra'iyet <i>Ar.</i> Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk (Gİ, KF, KFT)	reğiye pəfiə AR HÜK Bir devletin ferdi, vatandaşı reğiye pəfiət AR HÜK Bir ülkenin halkı, vatandaşları
ramazān <i>Ar.</i> Ramazan ayı (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	ramažan pəmažan AR DÜN Ay takviminin dokuzuncu ayı, ramazan ayı
rang <i>Far.</i> Renk (CC) reng <i>Far.</i> Renk (GT, RH)	renik pənek FARS RENK 1. Renk, boya 2. Hile, ikiyüzlülük
ravza <i>Ar.</i> Bahçe (İM)	ravza pəvza AR TAR / EŞAN Bahçe; gül bahçesi
rāy <i>Ar.</i> Fikir, görüş (BV, GT, İM, MG) re'y <i>Ar.</i> Görüş, fikir (İM)	ray pəy AR DÜŞ Oy, fikir; görüş
rāyiḥa <i>Ar.</i> Koku (GT, MG)	raiḥe pəixə AR DUY Güzel koku, hoş koku
rāzi <i>Ar.</i> Rıza gösteren, uyan (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	razi pəzi AR SIF / EŞAN Razı, kabul eden
rāzilik <i>Ar.+T.</i> Rıza gösterme, kabul etme (Gİ, İM, KF) rāziluḥ <i>Ar.+T.</i> Rıza gösterme, kabul etme (Gİ)	rizalik pəzalyk KAV Razılık, yetinme, kanaat etme

Tablo: 2.1. (devam)

rebî <i>Ar.</i> İlkbahar (GT)	rabiğ рабиғ DÜN / EŞAN Bahar mevsimi
recā <i>Ar.</i> Ümit, istek, dilek (Gİ, KF)	reja рәжа AR DÜŞ Rica
receb <i>Ar.</i> Arabî yılın yedincisi (Gİ, İM, KF)	rejep рәжәп AR DÜN Ay takviminin yedinci ayı; resep ayı
recim <i>Ar.</i> Taşlama, taşa tutma (KFT)	rejim рәжем AR YASA Şeriat kuralları gereğince; suçlu kişiyi taş atıp cezalandırmak için belden aşağı gömmek
redd <i>Ar.</i> Kabul etmeme (BV, GT, İM, MG)	red рәд AR DÜŞ red it-: Geri çevirmek, reddetmek
refiğ <i>Ar.</i> Arkadaş, yoldaş (GT)	rafik рафик AR TOP Arkadaş, hayat yoldaşı; dost
reğāyib (I) <i>Ar.</i> Rağbet olunan, önem verilen, istenen (Gİ)	reğbet рәғбәт AR DÜŞ / EŞAN Dilek, arzu, istek
re'is <i>Ar.</i> Baş, başkan (İM)	reis рәис AR HÜK / EŞAN Lider, başkan, reis
rek'at <i>Ar.</i> (Namazda) rekât (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	rekeğet рәкәғәт AR DİN Namazda rekat
resim <i>Ar.</i> Suret (KFT)	resim рәсем AR SAN Resim, suret
resül <i>Ar.</i> Elçi, peygamber (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)	resül рәсүл AR DİN / EŞAN Elçi, peygamber
reşve(t) <i>Ar.</i> Rüşvet (Gİ, KF) rişvet <i>Ar.</i> Rüşvet (KFT)	rişvet ришүәт AR DEĞ Rüşvet
revā <i>Far.</i> Uygun, yerinde, yakışır (GT, İH, İM)	reva рәуа FARS SIF Uygun, yerinde, reva
reyhān <i>Ar.</i> Fesleğen (BV, GT, İM)	rayhan райхан AR MEY Reyhan bitkisi
rızā <i>Ar.</i> Razı olma, rıza (Gİ, GT, İM, KF)	riza риза AR SIF Razı, razı olan
rızık <i>Ar.</i> Allah'ın bahşettiği nimet, rızık (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)	rizik ризык AR SOYT 1. Rızık 2. Yiyecek, azık
ri'āyet <i>Ar.</i> Gözetme, gütme (İM, RH)	riğeyet риғәйәт AR DEĞ / EŞAN Özen, ihtimam; iş, emek, gaile, dikkat
rivāyet Rivayet, söylenti, hikâye edilem haber (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)	riveyet ривәйәт AR DİL / EŞAN Rivayet; efsane

Tablo: 2.1. (devam)

riyā <i>Ar.</i> İkiyüzlülük (Gİ, GT, İM, KF)	riya pия AR DEĞ / EŞAN İkiyüzlülük, riyakarlık riya ырия DEĞ / EŞAN Riya, ikiyüzlülük
riyāzāt <i>Ar.</i> Nefsin arzu ve isteklerini kırma, dünya lezzetinden ve rahatından kaçınma (BV, İM, RH)	riyezet pиязэт AR DÜŞ Nefsi kırma, dünya lezzetlerinden sakınma, perhizle, kanaatle yaşama
roz <i>Far.</i> Talih, baht, kader (CC) rūzī <i>Far.</i> Rızık, nasip (BV, MG) oro <i>Far.</i> Talih, baht, kader (CC)	rūzi pузи FARS SOYT / EŞAN 1. Rızık 2. Kader, yazgı uraž ypaз SOYT / EŞAN Baht, talih, kısmet, şans
rub‘ <i>Ar.</i> Dörtte bir, çeyrek (BV, Gİ, İM, KF, KFT) rubuv <i>Ar.</i> Çeyrek (BV)	röböğ pөбөг AR SAYI Dörtte bir, çeyrek
rūh <i>Ar.</i> Can, ruh (GT, İN)	ruh pyx AR SOYT / EŞAN Ruh, tin
ruhşā <i>Ar. (<ruḥṣat)</i> İzin, müsaade (Gİ)	röḥset pөxcət AR SOYT / EŞAN Müsaade, izin
rūšen <i>Ar.</i> Aydın, parlak (GT)	raḩṣan paушап FARS SIF Parlak, aydınlık
rükū‘ <i>Ar.</i> Namazda dizlere tutunarak vücudun belden yukarısını yere paralel gelecek şekilde eğilme (Gİ, İM, KF, KFT, MS)	röḩuğ pөkyғ AR DİN Rükû
rūsā(y) <i>Far.</i> Rezil, rüsva, itibarsız (Gİ, GT, KF, MG)	risvay pисyай FARS SIF Rüsva, rezil olmuş, maskara olmuş, horlanmış
sa (I) Sağ, sağlık, sıhhat (CC)	hav hay SIF 1.Sağ, sağlıklı 2.Canlı, diri; dinç
sa- Sayı saymak (Kİ) şay- Saymak, hesaplamak (BM, DM, Gİ, İM, KF, KK, MS, TZ)	hanav 1 haṩay E / EŞAN 1.Saymak, hesap etmek, miktarını tespit etmek 2.Bir fikri olmak, kanaat sahibi olmak
sa‘ādāt <i>Ar.</i> Saadetler, mutluluklar (Gİ) sa‘ādet <i>Ar.</i> İkbal, talih, saadet, mutluluk (Gİ, GT, İM, KF, MG, RH)	seğadet cəғадэт AR DÜŞ / EŞAN Saadet, mutluluk, sevinç seğezet cəғəзэт AR DÜŞ / EŞAN Saadet, mutluluk, sevinç

Tablo: 2.1. (devam)

<p>sā'at Saat (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, RH) sat <i>Ar.</i> Saat (BM)</p>	<p>seğət 1 сәғәт AR DÜN Altmış dakikalık zaman birimi, saat seğət 2 сәғәт AR MOB Saat cihazı, saat</p>
<p>şabā <i>Ar.</i> Sabah rüzgârı (GT)</p>	<p>saba 2 саба AR DÜN / EŞAN Sabah rüzgarı, sabah yeli seba сәба DÜN / EŞAN Sabah rüzgarı, sabah yeli</p>
<p>şabāḥ <i>Ar.</i> Sabah vakti (Gİ, GT, KF, MS)</p>	<p>sabaḥ сабах AR DÜN Sabah; tan</p>
<p>saban Saban, pulluk (BM, CC, İH, TA)</p>	<p>haban һабан TAR Saban</p>
<p>sabançı Çiftçi (CC)</p>	<p>habansı һабансы MES / EŞAN Çiftçi, sabancı</p>
<p>sābiḳ Eski, geçmiş (GT)</p>	<p>sabiḳ сабиқ AR SIF / EŞAN Önceki, evvelki, ilk</p>
<p>şabī <i>Ar.</i> Çocuk, bebek (KFT)</p>	<p>sabıy сабий AR ÇAĞ / EŞAN Küçük çocuk, bebek, sabi</p>
<p>şabir <i>Ar.</i> Sabreden, sabırlı (GT)</p>	<p>habır һабыр SIF Sabırlı, dayanıklı</p>
<p>şābit <i>Ar.</i> Sabit (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>sabit сабит AR ZARF 1. Sağlam, sabit; yerinden oynamayan 2. Şüphesiz, inanılır, aşikar, açık</p>
<p>şabr <i>Ar.</i> Sabır (Gİ, GT, İM, İN, KF, MG, RH) sabur (I) <i>Ar.</i> Sabır (BV, CC, KFT)</p>	<p>sabır сабыр AR DEĞ / EŞAN Sabır, tahammül, dayanıklılık</p>
<p>şābūn <i>Ar.</i> Sabun (BV, MS, RH)</p>	<p>habın һабын AR MOB Sabun</p>
<p>şabur (II) <i>Ar.</i> Sarı sabur otu (CC)</p>	<p>sabur сабур AR AĞAÇ / EŞAN Sarısabır, öd ağacı (bitki)</p>
<p>şaburlı <i>Ar.+T.</i> Sabırlı, metanetli (BV)</p>	<p>sabırlı сабырлы SIF / EŞAN Sabırlı, tahammül eden, dayanıklı</p>
<p>şabursız <i>Ar.+T.</i> Sabırsız (BV)</p>	<p>sabırhız сабырһыз SIF Sabırsız, tahammülsüz, dayanıksız</p>
<p>saç (I) Saç, insanın başındaki kıllar (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS, RH) şaç (I) Saç, insanın başındaki kıllar (TA) saş Saç, insanın başındaki kıllar (DM, KK, TZ)</p>	<p>ses сәс 1 İNS Saç</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>saç- Saçmak, dökmek (TA)</p> <p>şaç- Saçmak, dökmek (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MS)</p>	<p>sesiv 1 cəcey E 1. Toprağa tohum saçmak, ekmek 2. Serpmek, dağıtmak</p> <p>sesiv 2 cəcey TAR Tohum saçma, tohum ekme</p>
<p>saçak Saçak (CC, KFT, Kİ, TZ)</p>	<p>sasağ cacak GİY / EŞAN Saçak, püskül</p>
<p>sacrat- Sıçratmak (Kİ)</p> <p>sıçrağ- Sıçratmak (BM)</p>	<p>sesretiv cəcrətey E 1. Sıçratmak; hızlıca serptirmek 2. Yok etmek, öldürmek</p>
<p>şadağa Ar. Sadaka (CC)</p> <p>şadağa Ar. Sadaka (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>hazağa hazağa TOP / EŞAN Sadaka; hayır</p> <p>sazağa cazağa AR TOP / EŞAN Sadaka; hayır</p>
<p>şadef Ar. Sedef, inci kabuğu (GT)</p>	<p>sedef cədəf AR GİY Sedef, inci kabuğu</p>
<p>şadır Ar. Ortaya çıkan, meydana gelen (GT)</p> <p>şadır bol- Meydana gelmek (GT)</p>	<p>sadir sadır AR DÜŞ sadir bul-: Meydana gelmek, oluşmak, teşekkül etmek</p>
<p>şaf Ar. Saf, dizi, sıra (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>saf 2 cağ AR DÜŞ Saf, sıra, dizi</p>
<p>şafā Ar. Gönül şenliği (GT)</p>	<p>safa cafa AR DEĞ Sefa, rahatlık, huzur</p>
<p>safar Ar. Sefer, yolculuk, savaşa gitme (CC, İM, GT)</p> <p>sefer Ar. Sefer, yol, yolculuk, savaşa gitme (BV, Gİ, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>sefer 1 cəfəp AR YOL Uzak yol, sefer, seyahat</p>
<p>şāfi Ar. Saf, temiz (BV, İM, RH)</p>	<p>saf 1 cağ AR SIF 1.Saf, katkısız 2.Doğal 3.Açık, net, düzgünce işitilen (ses için) 4.Dinlenmiş, yorulmamış 5.Gerekli kurallara denk gelen 6.Ahlakı temiz olan</p>
<p>safu- Soğumak (İM)</p> <p>sovi- Soğumak (Kİ)</p> <p>sovu- Soğumak (BV, İM)</p>	<p>hıvıv hıvyuy E Soğumak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

safuqluq Soğukluk (İM) savuuqluq Soğukluk (İM) sovuqluq Soğuk, soğukluk (BM)	hıvıqlıq hıyuyklyk KAV Soğukluk, soğumuşluk
sağ (II) Sağ, sağlıklı, sıhhatli (CC, GT, İM, KF, Kİ, KK, MG, TA) sav (I) Sağ, sağlık, sıhhat (CC)	hav hay SIF 1.Sağ, sağlıklı 2.Canlı, diri; dinç
sağ- Sağmak (İM, KFT, TZ) sav- (II) Sağmak (TZ)	havıv haıuy E 1.Sağmak 2.İstismar etmek 3.Çekip almak
şağaq Şafak (CC)	şañğaq şañğak DÜN / EŞAN Gün batımı ya da doğumunda kızaran ufuk; kızıl şafak
şağaq Çene (TA)	sige 2 сигә İNS / EŞAN 1. Aşıktaki dış kemik 2. Çene kemiği, çene sike сикә İNS Çene sik 2 сик İNS / EŞAN 1. Aşıktaki dış kemik 2. Çene kemiği, çene
sağasğan Saksağan (Kİ) sağızğan Saksağan (TA) sağsağan (I) Saksağan (BM, TZ) sağsağan Saksağan (İH, Kİ) sağsıkan Saksağan (İM) sağıkan Saksağan (GT)	hayışkan hayışkan YAB Saksağan
sağav Mankafalık (BV)	hanav 2 hanaıv SIF / EŞAN Ahmak, aptal
sağım Serap, ılgın (TZ) sağum Serap, ılgın (İM, TA)	sağım sağım DÜN 1. Sıcak ve kurak günlerde topraktan yükselen sıcak buhar, sıcak hava 2. Hayal, serap, ılgım, yalgın; aldatıcı görünüş hağım hağım SOYT 1. Serap, hayal 2. Buğu, buhar (hava için)

Tablo: 2.1. (devam)

<p>sağır Sağır, işitmeyen (Kİ, RH, TZ)</p> <p>sağır Sağır, işitmeyen (Kİ)</p> <p>sağrav Sağır, işitmeyen (TZ)</p>	<p>hangıray hanғырай SIF / EŞAN Sağır, kulakları duymayan, işitmeyen; az duyan</p>
<p>sağız Sakız (İM)</p> <p>saķız Sakız (CC, DM, Gİ, İH, İM, KF, TA)</p> <p>sığız (III) Sakız (TZ)</p>	<p>hağız haғыз BES 1. Sakız 2. Çam sakızı</p>
<p>sağlıg Sağlık, sıhhat (İM)</p> <p>sağlık (I) Sağlık, sıhhat (CC, Gİ, GT, KFT, Kİ, TZ)</p> <p>savluķ (I) Sağlık, esenlik (TZ)</p>	<p>havlıķ haулық SOYT / EŞAN Sağlık, sıhhat; selamet</p>
<p>sağrı (I) Sağrı, at ve diğer tırnaklıların gerisi (BV, İH, Kİ, MG, TZ)</p> <p>şsağrı Sağrı, at ve diğer tırnaklıların gerisi (TA)</p>	<p>havır haуыр EVC / EŞAN Atın sağrısı, at sırtının arka kısmı</p> <p>havrı haуры EVC / EŞAN Atın sağrısı, at sırtının arka kısmı</p>
<p>sağsız Hasta (KK)</p> <p>sağsuz Hasta (KFT)</p>	<p>havhız haуһыз SIF Sağlığı yerinde olmayan, sağlıksız, hasta olan</p>
<p>şahābe Ar. Hz. Muhammed'in arkadaşları (BV, Gİ, İM, İN, KF)</p> <p>şahābī Hz. Muhammed'in arkadaşları (KFT)</p>	<p>sehebe сәхәбә AR DİN Sahabe</p>
<p>sahav Moğ. Kekeme (CC)</p> <p>saķav Moğ. Kekeme (TZ)</p>	<p>haķav 1 хақау SIF Peltek konuşan, pepe, kekeme</p>
<p>şahh Ar. Doğru, yanlışsız (İM)</p>	<p>saħih саһих AR SIF / EŞAN Doğru, düzgün, dürüst</p>
<p>şahib Ar. Sahip (BV, Gİ, GT, İM, MG)</p>	<p>saħib саһиб AR TOP 1. Sahip, iye 2. Yoldaş, arkadaş</p>
<p>şahife Ar. Sayfa (İM)</p>	<p>seħife сәһифә AR DİL 1. Sayfa, kitap, defter sayfası 2. Yaşamda iz bırakan dönem ya da olay</p>
<p>şahih Ar. Doğru, sahih (BV, Gİ, İM, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>saħih саһих AR SIF / EŞAN Doğru, düzgün, dürüst</p>

sāhīr <i>Ar.</i> Büyücü (İM, KFT)	saħir saħip AR MES / EŞAN Büyücü, sihirbaz, sihir yapan kişi
şahrā <i>Ar.</i> Çöl, kır, sahra (GT, MG)	saħra saħpa AR DÜN / EŞAN Geniş düzlük, geniş bozkır seħre saħpə AR DÜN / EŞAN Geniş düzlük, geniş bozkır
saħtiyan <i>Far.</i> Deriden yapılmış yaygı (CC, DM)	seħtiyen saħtiən FARS GİY / EŞAN Sahtiyan, maroken
saçal Sakal (CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MS, TZ) şaçal Sakal (KK, TA)	haçal 1 haçal İNS Sakal
şaçalı Sakallı (KK) şaçalı Sakallı (DM) şaçalı Sakallı (TA)	haçalı haçalı SIF Sakallı
saçandırıkla- (Atı) yularlamak (İH)	hağaldırıkılav hağaldırıkılav E Çenelik geçirmek (at için)
saçar <i>Ar.</i> Cehennem (GT)	seçar saçar AR DİN / EŞAN Cehennem
saçı(y)e <i>Ar.</i> Su kanalı, su dolabı (Gİ, İM)	saçıya saçıya AR TAR / EŞAN Su arkı, sulama arkı
sâkin <i>Ar.</i> 1. Sakin, oturan, mukim (BV, Gİ, GT, İM) 2. Sakin, hareketsiz (İN, KF, KFT, MG) 3. Rahat, huzur içinde bulunma (İM)	sakin sakin AR SIF Belli bir yerde yaşayan, sâkin
saçla- Saklamak, korumak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TA, İN, RH, TZ) şaçla- 1. Saklamak, korumak (KK) 2. Haramdan çekinmek (İM)	haçlav 1 haçlav E 1. Korumak, zarar karşı emniyetli bir yerde tutmak 2. Tutumlu kullanmak 3. Sağlamak 4. Gerçekleştirmek 5. Aklında tutmak 6. Göz kulak olmak
saçlan- 1. Saklanmak, korunmak, gizlenmek (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH, TZ) 2. Çekinmek (İM)	haçlanıv haçlanıv E Korunmak, kendini korumak, sakınmak
saçlaş- 1. Ayırmak, saklamak (Gİ) 2. Korumak (KF)	haçlaşıv haçlaşıv E 1. Birlikte korumak 2. Birlikte zarara karşı emniyetli bir yerde tutmak 3. Birlikte göz kulak olmak

Tablo: 2.1. (devam)

sağlayıcı Koruyucu, koruyan (KFT) sağlayıcı Koruyucu, koruyan (KFT)	haqsı haqsı ORDU Bekçi, muhafız, nöbetçi
sağra- (Saksağan gibi kuşlar için) ötmek (İH)	sağırıv 2 сақырыу E Ses çıkarmak, ötmek (guguk kuşu için)
sal Büyük çaylarda üstünde gidilen ağaçlardan yapılmış ulaşım aracı (İH)	hal hal АРАÇ Sal
şalâbet Ar. Sağlamlık, sertlik (GT)	salabet салабәт AR KAV / EŞAN 1. Güçlülük, dayanıklılık, kuvvetlilik 2. Dirayetlilik, kararlılık
şalam Saman (TA)	halam halam RUS TAR Saman, ot
şalât Ar. Namaz (Gİ, KF)	sala 2 сала AR DİN / EŞAN Namaz
salın- (IV) 1. Gönderilmek, salınmak (Kİ) 2. Bırakılmak (BV, MG, RH, TZ)	halınıv 2 халыныу E Salınmak, aşağı sarkıtılmak
şalın- Salınmak (KK)	halınıv 2 халыныу E Salınmak, aşağı sarkıtılmak
saltanat Ar. Hükümdarlık, saltanat (GT, MG)	soltanat солтанат AR HÜK / EŞAN 1. Sultanlıkla yönetilen ülke; sultanlık 2. Saltanat, gösterişlilik
san Sayı (CC, GT, İM, MG)	han 1 han BİL Sayı; miktar, hacim
sana- Saymak, hesaplamak (CC, İM, KFT, Kİ, MG, TZ) şana- Saymak, hesaplamak (TA)	hanav 1 ханав E / EŞAN 1. Saymak, hesap etmek, miktarını tespit etmek 2. Bir fikri olmak, kanaat sahibi olmak
sanal- Sayılmak (İM, KFT) sanan- Sayılmak (İM)	hanalıv 1 ханалыу E / EŞAN Sayılmak, hesap edilmek
şan'at Ar. Sanat (İN, MG)	senget сәһғәт AR SAN / EŞAN Sanat
sañç- (IV) Delmek, delip geçmek, saplamak (CC, GT, İH, Kİ, MG, TZ) şañç- Delmek, delip geçmek, saplamak (KK)	sensiv 1 сәнсеу E 1. Batırmak, sivri bir şeyle dürtmek, saplamak 2. İğne batırmak 3. Dikleştirip kaldırmak 4. Sert sözler söylemek
sandal Ar. Sandal ağacı (İM, Kİ)	handal 3 hanдал АĞАÇ / EŞAN Sandal ağacı

Tablo: 2.1. (devam)

sandır- Azmak, kudurmak, kendinden geçmek (CC)	handıray һандырай E / EŞAN Ne yarasağını bilmemek, şaşırarak, hayrette kalmak
şanduğ Ar. Sandık, sanduka (GT, KFT) sıduğ Ar. Sandık (CC) sunduğ Ar. Sandık (İM) şunduğ Ar. Sandık (CC)	handıq 1 һандык AR MOB Sandık; kutu
şanem Ar. Put (GT, İM)	sanam санам AR DİN / EŞAN Put, sanem senem сәнәм AR DİN / EŞAN Put
sansız Sayısız (GT)	hanhız 1 һанһыз SIF Sayısız, hesapsız; çok
sap Sap (GT, Kİ, MG, TA, TZ)	hap 1 һап MOB Sap, kabza, kulp, tutamak
sapan İçinde taş atılan eski bir savaş aleti (İH, TZ)	hapqın һапқын ism. Sapan hupqın һупқын ism. Sapan
sar- Yaymak, açmak, sermek (TA)	harıv 1 һарыу E 1. Bir yere toplanıp konmak 2. Sarmak, dolamak 3. İşgal etmek, üşüşmek 4. Kaplamak
şar- Sarmak, bağlamak, dolamak (Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, TA, TZ)	harıv 1 һарыу E 1. Bir yere toplanıp konmak 2. Sarmak, dolamak 3. İşgal etmek, üşüşmek 4. Kaplamak
saramsağ Sarımsak (KK) sarımsağ Sarımsak (BM, BV, Kİ, TA, TZ) sarmısağ Sarımsak (CC, DM) sarmusağ Sarımsak (DM, RH) sarumsağ Sarımsak (DM, RH)	harımsağ һарымсақ MEY Sarımsak

Tablo: 2.1. (devam)

sarançıka Çekirge (TZ) sarinçga Çekirge (İM) sarinçgan Çekirge (Kİ) sarinçqa Çekirge (CC, İM)	sarança саранча BÖC / EŞAN Çekirge
sarar- Sararmak (RH, TZ) sarğar- Sararmak (TZ)	harğayıv harğайыу E 1.Sararmak, sarı renge dönmek 2.Sarılığa yakalanmak
sarāy Far. Saray, ev (BM, CC, GT, İM, TA)	haray 1 harай FARS İNŞA / EŞAN Saray
şarf Ar. Harcama, sarf etme (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	sarif 2 сарыф AR DÜŞ sarif it-: Harcamak, sarf etmek, kullanmak
sarhit- Damlatmak (CC)	harqıtıv harқытыу E Sızdırmak, suyunu akıtmak
sarı (I) Sarı (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MG, RH, TZ) şarı Sarı (KK) şarığ Sarı (BM, İM, MG) saru (I) Sarı (KFT, MS, RH, TA) şaru Sarı (DM, TA)	harı 1 harы RENK Sarı, sarı renk
sarq- 1. Sarkmak (KFT, Kİ) 2. Sızmak, azar azar akmak, süzölmek (İH) sarqı- Sarkmak (KFT)	harqıv 2 harқыу E Sarkmak, aşığı eğılmek, eğırlmek
sarqıt- Süzmek (TZ)	harqıtıv harқытыу E Sızdırmak, suyunu akıtmak
şaruça Sarımtrak (DM, Kİ)	harısa 1 harыса SIF Sarı renkteki, sarımsı
şaruluğ Sarılık (RH)	harı 2 harы HAS Sarılık hastalığı
sası Sası, kokmuş (CC, Kİ)	haşı haсы SIF / EŞAN Sası, kötü kokulu
sası- Çürük kokmak, fena kokmak (CC)	haşıv haсыу E Sasılaşmak, kötü kokmak
sasıq Kötü kokan (TZ)	haşıq haсыкSIF / EŞAN Sası, kötü kokulu

Tablo: 2.1. (devam)

<p>sat- Satmak, satış yapmak (TA)</p> <p>şat- Satmak, satış yapmak (BM, CC, Gİ, GT, KF, KFT, Kİ, TZ)</p> <p>şať- Satmak, satış yapmak (KK)</p>	<p>hativ hatıy E 1.Satmak 2.İhanet etmek, ihbar etmek 3.Caka satmak, gösteriş yapmak 4.Dedikodu yaumak</p>
<p>şatdır- Sattırmak (KK)</p> <p>saťtır- Sattırmak (KK)</p>	<p>hattıriv hattırıy E Sattırmak</p>
<p>saťh Ar. Bir şeyin dış yüzü (İM)</p>	<p>setih cətex AR KAV Yüzey, düzlem, satih</p>
<p>satıcı Satıcı, satış yapan (İM, TA)</p> <p>şaťıcı Satıcı, satış yapan (DM)</p> <p>satuhçı Satıcı, tacir (CC)</p>	<p>hatıvsı hatıyusy MES Satıcı, tüccar</p>
<p>satıl- Satılmak (İM, KFT, Kİ)</p>	<p>hatılv hatılvıy E 1.Satılmak, satılığa çıkarılmak 2.İhanet edilmek</p>
<p>satış- Satış, satış yapmak (TZ)</p>	<p>hatısvıv hatıvıvy E 1.Karşılıklı ya da birlikte satmak 2.Karşılıklı ya da birlikte ihanet etmek</p>
<p>satılıq Satılık (TZ)</p>	<p>hatlıq hatlvıy SIF 1.Satılık, satışı çıkmış 2.Namussuz, hain, satılmış</p>
<p>şaťın al- Satın almak (DM, İM, KK)</p> <p>satna al- Satın almak (Kİ)</p> <p>şaťtın al- Satın almak (KK)</p> <p>saťun al- Satın almak (BM, DM, Gİ, TA)</p>	<p>satıp al- Satın almak, parayla almak</p>
<p>satılıq Satılık (TZ)</p> <p>satıvıq Satılık (KFT)</p>	<p>hatlıq hatlvıy SIF 1.Satılık, satışı çıkmış 2.Namussuz, hain, satılmış</p>
<p>savan keyik Yaban keçisi, antilop (BM)</p> <p>savun keyik Yaban keçisi, antilop (BM)</p>	<p>saygıq saygıq YAB Bozkır antilopu, sayga</p>
<p>savaş Kavga, dövüş, savaş (BM, GT)</p> <p>şavaş Kavga, dövüş, savaş (BM, TA)</p>	<p>huğış huğıvıv DÜŞ 1.Vuruş, dövüş 2.Savaş</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>savuh Soğuk (CC)</p> <p>savuk Soğuk (CC, DM, GT, İM, TA)</p> <p>sovuk Soğuk (BM, BV, Gİ, KFT, Kİ, MG, RH, TZ)</p> <p>şoyuk Soğuk (TZ)</p> <p>suvuk Soğuk (CC)</p>	<p>hıvıq hıyuyk SIF / ZIT Soğuk, soğumuş</p>
<p>savut- Soğutmak (İM)</p> <p>şavuı- Soğutmak (KK)</p> <p>sovut- Soğutmak (TA, TZ)</p>	<p>hıvıtıv hıyuytıy E Soğutmak</p>
<p>sāyil Ar. Dilenci (Gİ, GT)</p>	<p>sailsı saılsy TOP Dilenci, sadaka isteyen kişi</p>
<p>sayra- Ötmek, şakımak (GT, TZ)</p>	<p>hayrav hayray E 1. Ötmek, güzel sesler çıkarmak, şakımak (kuş için) 2. Göz boyamak</p>
<p>saz (I) Bataklık, çamur (CC)</p>	<p>haż haż DÜN 1. Sazlık 2. Fazla sulanmaktan dolayı bataklık olmuş yer haża haża DÜN / EŞAN Sazlık, bataklık</p>
<p>saz (III) Seda, ses (CC)</p>	<p>saz caz FARS SAN 1. Saz 2. Şarkı, ezgi</p>
<p>sāz Far. Çalgı (Gİ, KF)</p>	<p>saz caz FARS SAN 1. Saz 2. Şarkı, ezgi</p>
<p>saz- Yaranın ağrısı artmak (Kİ)</p>	<p>hızlav 1 hıızlay E 1. Sızlamak, ağrımak, acımak 2. Üzölmek, kaygılanmak</p>
<p>sazan balığı Sazan balığı (İH)</p>	<p>hażan hażan BAL / EŞAN Sazan balığı sazan sazan BAL / EŞAN Sazan balığı</p>
<p>sebeb Ar. Sebeb, neden (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH)</p>	<p>sebeb saıbaı AR DÜŞ Sebeb, neden</p>
<p>secde(t) Ar. Namazda alnını ellerini, dizlerini ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet durumu (Gİ, İM, KF, MS)</p>	<p>sejde saııde AR DİN Secde</p>

Tablo: 2.1. (devam)

sedd <i>Ar.</i> Tıkama, kapama, engel (Gİ, KF)	sed cəд AR İNŞA / EŞAN Set, duvar, çit
sefāhat <i>Ar.</i> Hafiflik, akılsızlık (GT)	sefahet cəфahət AR DEĞ Utanmazlık, ahlaksızlık
segiz Sekiz (sayı) (CC) sekiz Sekiz (sayı) (BV, DM, Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, TA, TZ) sekkiz Sekiz (BM, GT) sikiz Sekiz (sayı) (MS)	hiğiz hiğez SAYI Sekiz
seher <i>Ar.</i> Sabahın erken vakti (BV, GT, İM)	seher cəхəр AR DÜN Seher vakti, tan vakti
sek- Sekmek (Kİ)	sekev cəkəү E Hızlıca çarpmak, sertçe vurmak, sertçe değmek, tokuşmak
sekir- Sekmek, sıçratmak (CC, GT) sekri- Sıçramak, sekmek (Kİ, MG) sikri- Sıçramak, sekmek (MG)	hikiriv hikereү E 1.Sıçramak, hoplamak, zıplamak 2.Aşırı davranışlarda bulunmak, kudurmak
sekizinçi Sekizinci (CC, RH)	hiğizinsı hiğezence SAYI Sekizinci
seksen Seksen (sayı) (BM, DM, Gİ, İM, KF, KFT, KK, MG, TA)	hikhen hikhən SAYI Seksen
selām <i>Ar.</i> Selām (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, MS)	selem cəлэм AR DÜŞ Selam, merhaba
selāmatlık <i>Ar.+T.</i> Esenlik, kurtuluş (GT, İM, KF) selāmetlik <i>Ar.+T.</i> Esenlik, kurtuluş (CC, Gİ, GT, KF, MS)	selemetlik cəлэмәтлек KAV Sağlıklılık, esenlik
selgençek Salıncak (TZ) selkinçek Salıncak (Kİ)	heñgilsek həngelcək AĞAÇ Salıncak bağlanan ince, uzun ve düz ağaç
selin- Salınmak, gönderilmek (BV) salın- (IV) 1. Gönderilmek, salınmak (Kİ) 2. Bırakılmak (BV, MG, RH, TZ)	halınıv 2 halınıы E Salınmak, aşağı sarkıtılmak
sem' <i>Ar.</i> Kulak (GT)	semeğ cəмәғ AR İNS / EŞAN Kulak
semere <i>Ar.</i> Meyve mahsul; netice (Gİ, KFT)	semer cəмәр AR MEY / EŞAN 1. Meyve, yemiş 2. Sonuç, netice

Tablo: 2.1. (devam)

<p>semiz Semiz, şişman, besili (CC, DM, GT, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>semüz Semiz, şişman, besili (Kİ)</p> <p>simiz Semiz, şişman, besili (GT)</p>	<p>himiz himez SIF / EŞAN Semiz, dolgun; yağlı</p>
<p>sen Sen (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TZ, TZ)</p>	<p>hin hin ZAM Sen</p>
<p>serp- Serpemek, saçmak (BV, Kİ, RH, TZ)</p>	<p>hibiv hibey E 1.Serpemek, yaymak 2.Işık saçmak 3.Yağmur çiselemek, serpelemek</p>
<p>serpiş- Serpiştirmek (TZ)</p>	<p>hibişiv hibeshey E Birlikte ya da karşılıklı serpmek, yaymak</p>
<p>sergerdān Far. Başı dönmüş, sersem, şaşkın (GT)</p>	<p>sergerzan sergərzan FARS SIF Şaşkın, başı dönmüş, sarhoş</p>
<p>serhoş Far. Sarhoş, mest (GT)</p>	<p>serhuş serxuş FARS Sarhoş</p>
<p>sermāye Sermaye, anamal, ana para (İM)</p>	<p>sermaya sermaye FARS Sermaye, anapara, kapital</p>
<p>serv Far. Servi (GT)</p>	<p>savir sauyir FARS AĞAÇ / EŞAN Servi ağacı serbi serbi AĞAÇ / EŞAN Servi ağacı servi servi AR AĞAÇ / EŞAN Servi ağacı</p>
<p>se-şenbe Far. Salı (CC)</p> <p>si-şenbeh Far. Salı (BM)</p>	<p>şişembī şışəmbə FARS DÜN Salı günü</p>
<p>seş- Çözmek, bağını açmak (CC)</p> <p>şeş- Çözmek, bağını açmak (BV, GT, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ)</p> <p>şiş- (I) Çözmek, bağını açmak (GT, İM)</p>	<p>sisiv sisey E 1. İpi çözmek, bağı çözmek 2. Elbisesini çıkarmak, soymak 3. Anlamını çözmek, aslını çözmek, halletmek 4. İçindeki dökmek, içindekini söylemek</p>
<p>sev- (I) Sevmek (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, TA)</p> <p>siv- Sevmek (GT)</p> <p>söv- Sevmek (CC, GT, KFT, TZ)</p>	<p>höyöv 1 höyöy E Sevmek, hoşlanmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

sevdür- Sevdirmek (İM)	höyzöröv һөйзөрөү E Sevdirmek, sevgi uyandırmak
sevin- Sevinmek (BM, DM, İN, Kİ, KK, RH, TA) sevün- Sevinmek (CC, DM, GT, İM) sön- (I) Sevinmek (BM) sövin- Sevinmek (CC) sövün- Sevinmek (CC) söy- Sevinmek (CC, TZ) söyün- (I) Sevinmek (BM, CC, TZ)	höyöpöv һөйөнөү E Sevinmek, kıvanmak
sevindir- Sevindirmek (KK) sevindür- Sevindirmek (BM) sevündür- Sevindirmek (İM) sövündür- (I) Sevindirmek (CC) söyündür- (I) Sevindirmek (BM, TZ)	höyöndöröv һөйөндөрөү E Sevindirmek
sevle- Söylemek, demek (DM) söle- Söylemek, demek (KK) söyle- Söylemek, demek (DM, Gİ, KF, KK, MS, RH, TZ) sözle- Söylemek, demek (BM, CC, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)	höylev һөйләү E / EŞAN 1.Söylemek, konuşmak, demek 2.Anlatmak, bildirmek 3.Göstermek, aksettirmek
sevleş- Söyleşmek, konuşmak (DM) söleş- Söyleşmek, konuşmak (KK) söyleş- Söyleşmek, konuşmak (Gİ, TZ) sözleş- (I) 1. Söyleşmek, konuşmak (GT, İM, KFT, KK) 2. Hitap etmek (İM)	höyleşiv 1 һөйләшеү E Karşılıklı anlatmak, karşılıklı bildirmek

Tablo: 2.1. (devam)

seyāhat <i>Ar.</i> Yolculuk, seyahat (GT)	seyeĥet сәйәхәт AR YOL / EŞAN Seyahat, yolculuk
seyl <i>Ar.</i> Sel, coşku (GT, İM) sīl <i>Ar.</i> Sel, coşkun su (KFT)	sīl сил AR DÜN Sel, taşkın
seyrek Seyrek, büyük aralıklarla (CC, İH)	hirek һирәк SIF Seyrek, ender, nadir
seyün- Sönmek (Kİ) sön- (II) Sönmek (GT) söyün- Sönmek (Kİ)	hüniv һүнөү E 1.Sönmek 2.IşığI sönmek 3.Motor için susmak 4.Bitmek, sona ermek 5.Atıl hale gelmek
seyündür- Söndürmek (TA) siyündür- Söndürmek (KF) söndür- Söndürmek (CC, GT, İM) sövündür- (II) Söndürmek (TZ) söyindür- Söndürmek (Gİ) söyündür- (II) Söndürmek (KF, Kİ)	hündiriv һүндерөү E 1.Söndürmek 2.Motor benzeri şeyleri kapattırmak 3.Bitirmek, yok ettirmek
seyyāh <i>Ar.</i> Yolcu, gezgin (GT)	seyyah сәйях AR TOP / EŞAN Seyyah, gezgin
şı Derin olmayan, sığ (TA) sıq (III) Derin olmayan, sığ (TA)	hay 1 һай SIF / EŞAN Sığ, derinliğı olmayan
sıbizğı Uzun düdük (Kİ, TZ)	hibizğı һыбызғы SAN Düdük, sipsi
sıçan Sıçan, fare (İH, KF, Kİ, TA, TZ) sıçğan Sıçan, fare (BV, Gİ) sıçқан Sıçan, fare (BM, CC, İM, KK, TA) sışan Fare, sıçan (KK) sışқан Fare, sıçan (TZ) şışқан Fare, sıçan (KK) şışқан Sıçan, fare (TZ)	sışқан сысқан YAB Sıçan, fare

Tablo: 2.1. (devam)

şıfatlı <i>Ar.+T.</i> Nitelikli, özellikli (KFT, RH)	şıfatlı sıfatлы SIF Nitelikli, özellikli, vasıflı
şığ- (I) Şığmak (BM, GT, İM, MG)	һıуıу һыйыу E 1.Şığmak 2.Yerleşebilmek 3.Dar bir yerden geçebilmek 4.Şığışmak
şığın- (I) Şığınmak (CC, Gİ, GT, İM, KF, MG, MS, TA, TZ) şıуın- (I) Şığınmak (TZ)	һıđınıу һығыныу E 1.Kıyafetin, elbisenin suyunu sıkmak 2.Şığınmak 3.Yardım isteyerek şığınmak
şığır Şığır (BM, BV, CC, DM, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TZ) şığır Şığır (DM, KK, TA) sır (I) Şığır (CC) şır Şığır (KK) şıуır Şığır (KK)	һıуır һыйыр EVC İnek
şığırçık Şığırçık kuşu (CC, DM, GT, TA, TZ) şığırçık Şığırçık kuşu (DM) şıđırчуқ Şığırçık kuşu (BM, DM)	şıđırşıқ сығырсық YAB / EŞAN Şığırçık şıуırşıқ сыйырсық YAB / EŞAN Şığırçık
şığış- Şığışmak, şığmak (GT, KF)	һıуışıу һыйышыу E 1.Şığışmak 2.Topluca bir yere yerleşmek 3.Kavgasız dövüşsüz yaşamak
şığ- (I) Sıkamak, bastırmak, sıkıştırmak (CC) şıқ- Sıkamak, bastırmak, sıkıştırmak (CC, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TZ)	һıđın 1 һығыу E 1.Bükme, sıkıştırmak 2.Halsiz bırakmak, ezmek һıđın 2 һығыу E Sıkamak, suyunu sıkmak
şıқıl- Sıkılmak (İM, MS)	һıđılıу 1 һығылыу E 1.Esnetilerek bükülmek, eğilmek 2.Acılara karşı sabırlı olamamak, tahammül edememek һıđılıу 2 һығылыу E 1.Sıkılmak, sıkıştırılmak, sıkıştırarak sokulmak 2.Sıkılıp suyu çıkarılmak

Tablo: 2.1. (devam)

sıktır- Sıktırmak (TZ)	hıktıriv hықтырыу E Sıktırmak, daralttırmak
sılan- Kaplanmak, örtünmek (İM)	hılaniv hылануу E Bulaşmak, sıvaşmak; bir şeyle sıvanmak
sılta- (I) Bahane bulmak (TZ)	hıltav 1 hылтау E Suçu birilerine ya da bir şeylere yıkmak, sebep uydurmak, bahane bulmak
sına- Denemek, tecrübe etmek (CC, GT, Kİ, TZ)	hınav 1 hынау E Sınamak, denemek, tecrübe etmek
şınā'at Ar. Sanat (İM)	senget сәнғәт AR SAN / EŞAN Sanat senaig сәнаиғ AR SAN / EŞAN Sanat
sınan- Sınanmak, denenmek, tecrübe edilmek (MG)	hınaliv hыналыу E Sınanmak, denenmek, tecrübe edilmek
şındır- Kırmak, kırdırmak (GT, KK) sındur- Kırmak, kırdırmak (BM, BV, CC, GT, İM, İN, KFT, MG)	hındıriv hындырыу E 1. Kırdırma, yardırmak 2. İtaat ettirmek, boyun eğdirmek 3. İlmak (hava için)
şınf Ar. Sınıf, kısım (İM, MG)	sinif синыф AR EĞT 1. Sınıf 2. Kategori
sıpa- Okşamak (CC)	hıpav hыйпау E Okşamak, sıvazlamak, sıvazlayıp sevmek
sır (II) Ar. Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen (CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT)	hır hып 4 SOYT Sır sır 1 сер AR SOYT / EŞAN Sır, gizem
şırğa Küpe (DM, Kİ) sızğa Küpe (TZ) ısrğaq Küpe (TA) ısrқа Küpe (KFT, TZ) ısrğa Küpe (KK)	hırğa hырға GİY / EŞAN 1. Küpe; halka 2. Boyuna takılan altın paralı kolye
sırıl- Sıyrılmak, soyulmak (Kİ) sıyrıл- (II) 1. Kılıç kınından çıkmak (İH) 2. Sıyrılmak, soyulmak (İH)	hızırılıv hызырылыу E Yardırlmak, soydurulmak, kabuğu soydurulmak, derisi yüzdürülmek; sıyrılmak

Tablo: 2.1. (devam)

sırtlan Sırtlan (BM, DM, Kİ, TA, TZ) şırtlan Sırtlan (DM) surtlan Sırtlan (KK)	hırtlan 1 hыртлан YAB Sırtlan
sışır- Islık çalmak (TZ)	hızgırın hızғырыу E 1. Islık çalmak 2. Tıs diye ses çıkarmak 3. Büyük bir hızla hareket etmek
sışra- Sıçramak (TZ)	sesrev сәсрәу E 1. Sıçramak, hızlıca serpilme 2. Duygular, düşünceler dışı vurulmak 3. Yok olmak, bitmek
sıvık Cıvık (İH)	hıvık hыйык SIF / EŞAN 1. Sıvı, sulı, cıvık 2. Koyu olmayan 3. Donuk 4. Seyrek
sız- Sızmak, akmak (CC, GT, Kİ)	hızın 2 hızыу E 1. Erimek, yavaş yavaş yok olmak 2. Tahrip olmak, zayıflamak 3. Kaygılanmak, kederlenmek 4. Çınlıtmak, ince ve etkili şekilde yankılatmak
sızdur- Eritmek	hızdırın 2 hızзырыу E Eritmek, kaynatmak
sızgur- Cızırdamak, ıslık çalmak (CC)	hızgırın hızғырыу E 1. Islık çalmak 2. Tıs diye ses çıkarmak 3. Büyük bir hızla hareket etmek
sızla- 1. Sızmak (TZ) 2. Sıkılmak (TZ)	hızlav 1 hızлау E 1. Sızlamak, ağrımak, acımak 2. Üzülme, kaygılanmak
si- Bevletmek, işemek (KF, Kİ, KK, TA, TZ) siy- Bevletmek, işemek (BM, BV, CC, Gİ, İM, KFT, MS, RH)	hıyın heyеу E İşemek
sibsi Kamış düdük, ney (İH)	hıbızgı hыбызғы SAN Düdük, sipsi

Tablo: 2.1. (devam)

<p>sibürtki Süpürge (CC)</p> <p>sipirge Süpürge</p> <p>sipirgi Süpürge</p> <p>sübürge süpürge süpürgen Süpürge</p>	<p>hıpürtki һепертке MOB Süpürge</p>
<p>sidik Sidik, idrar (CC, TA, TZ)</p> <p>sidük Sidik, idrar (Gİ, İM, KFT, Kİ, MG, RH)</p> <p>sitük Sidik, idrar (Kİ)</p> <p>siytük Sidik, idrar (BV)</p> <p>südük Sidik, idrar (MS)</p>	<p>hıyźik һейзек İNS / EŞAN Sidik, idrar</p>
<p>sihr Ar. Büyü, sihir (İM, KFT)</p>	<p>sihr сихыр AR SOYT / EŞAN Sihir, büyü</p>
<p>sikrit- Seğirtmek (BV)</p>	<p>hikirtiv һикертев E 1.Zıplatmak, horlatmak, sıçratmak, atlatmak 2.Omuz, göz, kaş oynatmak</p>
<p>silevsün Moğ. Vaşak ve vaşagın kürkü (CC)</p>	<p>hilevhin һеләһен YAB Vaşak</p>
<p>silik Salya (TZ)</p>	<p>hilegey һелегәү İNS / EŞAN Salya</p>
<p>silik- (I) Silkmek, silkelemek (Gİ)</p> <p>silk- Silkmek, silkelemek (CC, İM, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p>	<p>hilkev һелкәү E / EŞAN Silkmek, silkelemek, çırpmak; çalkalamak, sallamak</p> <p>hilkiv һелкеү E / EŞAN Silkmek, silkelemek, çırpmak; çalkalamak, sallamak</p>
<p>silkin- Silkinmek, sarsılmak (CC, İM, TZ)</p>	<p>hilkiv һелкенеү E Silkinmek, sallanmak, hareket etmek</p>
<p>silsile Ar. Sıra, zincir, silsile (GT, İM, MS)</p>	<p>silsile силсилә AR AKR Nesil zinciri, silsile</p>
<p>sım Far. Gümüş (GT)</p>	<p>sım сим FARS MAD / EŞAN 1. Gümüş 2. Gümüş para</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>simkir- Sümkürmek (Gİ, İM, KF, KK, TA)</p> <p>simkür- Sümkürmek (İM)</p> <p>sümkür- Sümkürmek (BM, Gİ, KF, Kİ, TZ)</p>	<p>hımgıriv hemrepey E 1.Burun içindeki havayı birden vermek 2.Sümkürmek</p>
<p>sin (I) Sen (Şahıs zamiri) (MG)</p> <p>sen Sen (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>hin hin ZAM Sen</p>
<p>siñ- 1. Sinmek, sokulmak, eğilmek (CC, GT) 2. Gizlenmek için yere yatmak (Kİ)</p>	<p>hıñiv heñey E 1.Sinmek, nüfuz etmek 2.Yatarak gizlenmeye çalışmak</p>
<p>sincir Far. Zincir (İH)</p> <p>zencir Far. Zincir, (mec.) esaret (GT, İM)</p> <p>zincil Far. Zincir (CC)</p> <p>zincir Far. Zincir (Gİ, KF, MS, TZ)</p>	<p>sinuyr сынйыр FARS 1. Zincir, köstek 2. Sıra, dizi</p>
<p>sindān Far. Zindan, pek karanlık ve sıkıntılı yer (CC)</p>	<p>zindan зиндан FARS YASA / EŞAN Zindan, hücre</p>
<p>siñir Sinir (BM, BV, DM, İM, İN, Kİ, MG, TA, TZ)</p>	<p>hıñir heñep İNS / EŞAN Sinir, kas bağı</p>
<p>siñir- (I) Sindirmek, içine almak (CC)</p>	<p>hıñdiriv heñderey E 1.Sindirmek, hazmetmek 2.Akla yerleştirmek</p>
<p>sipāhī Far. Sipahi, atlı (GT)</p>	<p>hıbaıysı hыбайсы ORDU Atlı, süvari</p>
<p>sipir- Süpürmek (TZ)</p> <p>sübür- Süpürmek (BM, TA)</p> <p>süpir- Süpürmek (GT, TZ)</p> <p>süpür- Süpürmek (Kİ, KK)</p>	<p>hıpiriv heñerey E 1.Süpürmek, çöp temizlemek 2.Kar, toz gibi şeyleri esip savurmak</p>
<p>sirke (I) Sirke (BV, CC, DM, İM, İN, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>hırke herкә 1 BES 1.Sirke 2.Arpanın kaynatılarak bal ile karıştırılması ile elde edilen bir ilaç SIVISI</p>

Tablo: 2.1. (devam)

sirke (II) Bit yumurtası (DM, TZ)	hırke һеркә 2 BÖC Bit yumurtası, sirke
siz (I) Siz (Şahıs zamiri) (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	hız hez ZAM Siz
sofa Ar. Sofa (İH) şuffa Ar. Sofa (İM)	sofa софа RUS MOB Sofa
soğan Soğan (BM, BV, CC, DM, GT, Kİ, TA, RH, TZ) şoğan Soğan (KK)	huğan һуған MEY / EŞAN 1. Soğan, soğan bitkisi 2. Bazı bitkilerin tohumu da olan yumru kökü
soğra Sonra (KFT) şoğra Sonra (KK, TA) soñıra Sonra (CC) sonra Sonra (Kİ) soñra Sonra (BV, CC, GT, İM, İN, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) sungira Sonra (CC)	huñra һуңра ZARF / EŞAN Sonra, sonradan
soğun- Sokulmak, büzülüp saklanmak (İH)	hıgıvıv һығыныу E 1. Kıyafetin, elbisenin suyunu sıkılmak 2. Sığınmak 3. Yardım isteyerek sığınmak
soh- Sokmak, vurmak, çarpmak (CC)	huğıv 1 һуғыу E 1. Sertçe vurmak, itip kakmak 2. Yaralamak, zedelemek 3. Kaydetmek 4. Sert konuşmak, eleştirmek 5. Özel bir şekil vermek, damga basmak 6. Zarar vermek
şoşbet Ar. Sohbet, görüşme (GT, KF, KFT)	söşbet сөшбәт AR DÜŞ Sohbet, yakınlaşma durumu
sok- Girdirmek, sokmak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS, TA, RH, TZ) şok- Girdirmek, sokmak (KK)	sokov соков E 1. Delik açmak, oymak, delik açıp çıkarmak 2. Kürekle kazmak, kürekle eşmek

Tablo: 2.1. (devam)

soğ göz Gözü doymaz, aç gözlü (İH)	hoqhor hoqhop SIF / EŞAN Pisboğaz, aç gözlü
soğran- Ağzı içinden anlaşılmaz söz söylemek (İH)	huqraniv hukraniv E Birisine kızıp kendi kendine söylenmek, yakınıp sızlanmak
sol (I) Sol, sağın zıddı (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) şol Sol, sağın zıddı (KK) soñ (II) Sol, sağın zıddı (Kİ, İM)	hul hul DÜN 1.Sol, sol taraf 2.Sol görüş
sol- Solmak, rengini atmak (BV, GT, İH) sovil- Solmak, rengini atmak (TZ)	huliv 1 huliv E 1.Solmak, kurumak 2.Zayıflayıp beti benzi solmak
solğay Moğ. Solak (CC, TZ) solak Solak (TZ) solğay Moğ. Solak (MG)	hulakay hulakay SIF Solak, sol kol ile iş yapan
solı- Solumak (Kİ) solu- Solumak (CC)	hulav hulav E Nefes alıp vermek, solumak
soluğ Nefes (Kİ)	hulıh hulıh DÜŞ / EŞAN Soluk, nefes, soluma huliv 2 huliv DÜŞ / EŞAN Soluk, nefes, soluma
sonbul Ar. Sümbül (CC) sünbül Ar. Sümbül çiçeği (GT)	sömböl sömböl AR ÇİÇ / EŞAN 1. Sümbül 2. Ekin başağı
soñgur Doğan, şahin türünden bir kuş (CC) soñkur Doğan, şahin türünden bir kuş (BM, Kİ) sunğur (II) Doğan, şahin türünden bir kuş (TA, TZ)	hunağara hunağara YAB Aladoğan cinsinden yırtıcı bir kuş şoñkar şoñkar YAB Akdoğan, sungur
soñrağı Sonraki (İM)	huñğı 1 huñğı SIF 1.Sonuncu 2.En yeni 3.Biraz önce 4.En alttaki, düzeysiz, değersiz

Tablo: 2.1. (devam)

<p>sor- (I) Sormak, soru sormak (CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS, TA, TZ)</p> <p>şor- Sormak, soru sormak (KK)</p>	<p>horav 1 hopay E 1.Sormak 2.İstemek, talep etmek 3.Sadaka istemek 4.Rica etmek 5.Kız istemek</p>
<p>sor- (II) Emmek (İM, Kİ, TA)</p>	<p>hurıv һурыу E 1.Germek, uzatmak, çıkarmak 2.Emerek çıkarmak, çekerek çıkarmak, emmek</p>
<p>şoy- 1. (Kabuk, elbise vb.) soymak, çıkarmak (BM, BV, KK, TA, TZ) 2. Derisini yüzmek (İM)</p>	<p>huıv һуıуу E 1.Boğaz kesip kan akıtmak 2.Derisini soymak</p>
<p>sög- Sövmek, küfretmek (İM, KF, KFT, Kİ)</p> <p>sök- (I) Sövmek, küfretmek (BM, CC, DM, Gİ, GT, KK, TA, TZ)</p>	<p>hügiv һүгеу E 1.Sövmek 2.Küfretmek 3.Hor görüp tenkit etmek</p>
<p>sögül- (I) Sövülmek, küfredilmek (İM, KFT)</p>	<p>hügiliv һүгелеу E 1.Sövülmek 2.Küfredilmek 3.Hor görüp tenkit edilmek</p>
<p>sögünç Sövme, küfür, küfretme (GT)</p> <p>sökünç Sövme, küfür, küfretme (GT)</p>	<p>hügış һүгеш DÜŞ 1.Hakaret, sövgü, küfür 2.Ağır eleştiri</p>
<p>sögünül- Kendisine sövülmek (KFT)</p>	<p>hüginiв һүгешу E Kendi kendine sövüp saymak, söylenmek</p>
<p>sögüş- Karşılıklı küfretmek, tahkir etmek (GT, İM, KFT)</p>	<p>hügışiv һүгешу E 1.Birlikte sövmek, karşılıklı sövmek; karşılıklı küfretmek 2.Karşılıklı ya da birlikte eleştirmek, tenkit etmek</p>
<p>sök- (II) Sökmek, çıkarmak (BM, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>sokov сокоу E 1. Delik açmak, oymak, delik açıp çıkarmak 2. Kürekle kazmak, kürekle eşmek</p>
<p>söktür- Sövdürmek (TZ)</p>	<p>hüktiriv һүктреу E 1.Sövdürmek, küfrettirmek 2.Hor gördürüp tenkit ettirmek</p>
<p>söküş (I) Dil yarası, hakaret (CC)</p>	<p>hügış һүгеш DÜŞ 1.Hakaret, sövgü, küfür 2.Ağır eleştiri</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>sölen- Söylenmek, denilmek, kendisine konuşulmak (KK)</p> <p>söylen- Söylenmek, denilmek, kendisine konuşulmak (KK)</p> <p>sözlen- Söylenmek, denilmek, kendisine konuşulmak (GT, KFT)</p>	<p>höyleniv höйләнеү E 1.Söylenmek, kendi kendine konuşmak 2.Sayıklamak</p>
<p>söñük Kemik (BM)</p> <p>sövek Kemik (CC)</p> <p>sügük Kemik (TZ)</p> <p>sümük (II) Kemik (DM, KI)</p> <p>süñek Kemik (DM, KI)</p> <p>süñük Kemik (BV, GT, İH, İM, KFT, KI, MG, MS, TA)</p> <p>süveg Kemik (İN, RH)</p> <p>süvek Kemik (GI, İN, KF, KK, RH, TZ)</p> <p>süvük Kemik (KI)</p>	<p>höyek 1 һөйәк İNS Kemik</p>
<p>söve- Dayamak (İM)</p>	<p>höyev һөйәү E Dayanak уармак, dayamak, diremek</p>
<p>söven- Dayanmak, yaslanmak (İM)</p> <p>süven- Dayanmak, söykenmek (İN)</p> <p>süye- Dayanmak, söykenmek (TZ)</p> <p>süyen- Bir şeye dayanmak (CC, TZ)</p>	<p>höyeviv höйәнеү E Yaslanmak, dayanmak</p>
<p>sövünç Sevinç (CC)</p>	<p>höyönös һөйөнөс DÜŞ 1.Sevinç, neşe 2.Sevinilecek haber</p>
<p>sövünçle- Sevinç vermek, müjdelemek (CC, TZ)</p>	<p>höyönsölev һөйөнсөлөү E Müjdelemek, muştulamak</p>
<p>sövünçlü Sevinçli (CC)</p>	<p>höyönöslö һөйөнөслө SIF Sevinçli, neşeli</p>
<p>söyken- Sırtını dayamak (İH, İN, TZ)</p>	<p>höykenev һөйкәнәү E Dayanmak, yaslanmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

sözlet- Birini sorguya çekmek, söyletmek (İM)	höyletīv һөйләтөү E Söyletmek, konuşturmak
su (I) Su (CC, DM, Gİ, GT, İH, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) şu Su (KK, TA) suf Su (İM) suv Su (BV, İM)	hıv һыу DÜN 1.Su 2.Nehir, göl, deniz 3.Nem, ıslaklık 4.Söylenen lafın anlamsız ve gereksiz kısmı
su‘āl Ar. Soru (Gİ, GT, İM)	söal сәал AR DÜŞ / EŞAN Soru, sual
şubḥ Ar. Sabah (GT, İM)	sabaḥ сабах AR DÜN Sabah; tan
şūfī Ar. Sofu, derviş (GT)	sufıy суфый AR TOP Sûfi, dünya hayatından vazgeçmiş tamamiyle ahirete yönelmiş kişi
sufli Sulu, su dolu (İM)	hıvlı һыулы SIF 1.Sulu, suyu olan 2.Sulanmış, ıslak
sufsa- Susamak (İM) susa- Susamak (BM, CC, GT, İM, Kİ, TZ) suvsa- Susamak (BV, CC)	hıvhav һыуһау E 1.Susamak 2.Bir şeylere aşırı istek duymak
şulḥ Ar. Barış, uzlaşma (Gİ, GT, İM, KFT)	soloḥ солох AR DEĞ Barış, sulh
sultān Ar. Sultan, padişah (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MG, TA, RH, TZ)	holtan һолтан HÜK / EŞAN Sultan, padişah soltan солтан HÜK / EŞAN Sultan, padişah
sultānlık Ar.+T. Hükümdarlık, sultanlık (İM, KK)	soltanlık солтанлық HÜK / EŞAN Sultanlık, padişahlık
suluv Su bulunan yer (Kİ)	hıvlav 2 һыулау DÜN Su alan yer, sulak yer
sun- (I) İtaat etmek (İM)	hınv һыныу E 1.Kırılmak, parçalara ayrılmak (sert nesne için) 2.Baskıya dayanamaııp korpmak 3.Pınlamak, yumuşamak (sert hava için)
sun- (III) Germek, uzatmak (CC)	honov һоноу E Çekmek, germek, uzatmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>şurat <i>Ar.</i> Suret, resim (CC)</p> <p>şüret <i>Ar.</i> Biçim, tarz, şekil (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)</p>	<p>hüret һүрәт AR SAN / EŞAN 1. Resim, portre 2. Sûret 3. Tablo 4. Kıyafet; imaj</p> <p>süret сүрәт AR SAN / EŞAN 1. Resim, portre 2. Sûret 3. Tablo 4. Kıyafet; imaj</p>
<p>şuretlen- <i>Ar.+T.</i> Şekillenmek, biçimlenmek (İM)</p>	<p>hüretleniv һүрәтләнәү E 1. Resmedilmek, resimlenmek 2. Betimlenmek, tasvir edilmek</p>
<p>surna <i>Far.</i> Zurna, boru (İH)</p> <p>suruna <i>Far.</i> Zurna, boru (CC)</p> <p>zurna(y) Zurna, kısa düdük (DM, TZ)</p>	<p>hornay һорнай FARS SAN / EŞAN Zurna, borazan</p>
<p>şusuz Susuz (TA)</p> <p>susuz Susuz (BV)</p>	<p>hivhiž һыуһыж SIF 1. Suyu olmayan, susuz, suya muhtaç 2. Su katılmamış</p>
<p>susuzluk Susuzluk (Gİ, KF, KFT)</p>	<p>hivhižliқ һыуһыжлық KAV Susuzluk</p>
<p>suvan- Sulanmak (BV)</p>	<p>hivlaniv һыуланыв E Sulanmak, ıslanmak</p> <p>sılaniv сыланыв E Islanmak, ıslatılmak, hafifçe sulanmak</p>
<p>sıvı Sıvı (KF)</p>	<p>hıyık һыйык SIF / EŞAN 1. Sıvı, sulu, cıvık 2. Koyu olmayan 3. Donuk 4. Seyrek</p>
<p>suvlı (I) Sulu (BV)</p>	<p>hıvli һыулы SIF 1. Sulu, suyu olan 2. Sulanmış, ıslak</p>
<p>suza- Sünmek, uzamak (TZ)</p>	<p>huživ һузыу E 1. Çekerek, genişleterek uzun hale getirmek, uzatmak; yaymak, doğrultmak 2. İkrâm etmek, sunmak 3. Gerinmek 4. Engellemek 5. Uzun hava biçiminde müzik söylemek 6. Kuray çalmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

süd Süt (BM, Gİ, KF, KFT, RH) süt Süt (BM, BV, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)	höt hət BES 1.Süt 2.Bazı bitkilerin suyu
süküt Ar. Susma (GT, KFT)	söküt cөкүт AR DÜŞ Sessiz hal, sessiz duruş, sükut
sülük Sülük (BV, CC, İM, Kİ, TA, TZ)	hölök hөлөк BÖC Sülük
süngü Süngü, kargı (KK, TA) süni Süngü, kargı (DM, Gİ, GT, İM, KF, İN) süñü Süngü, kargı (CC, DM, GT, İM, KFT, Kİ, MG, TZ)	höñgө hөңгө ORDU Süngü, mızrak
sünnetçi Ar.+T. Sünnetçi	sönnetsi cөннөтсө MES / EŞAN Sünnetçi
süpürül- (I) Süpürülmek (Kİ)	hipiriliv hөпөрөлөү E Süpürülmek
sür- (I) Sürmek (BV, CC, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ)	höröv 1 hөpөү E 1.Toprağı sürmek 2.Kar, çamur gibi şeyleri yarıp sıyırmak
sür- (I) Sürmek, defetmek, kovmak (GT)	höröv 2 hөpөү E 1.Kovmak, sürmek 2.Sürgün etmek
süre- Sürüme, yerde sürüklemek (MG)	höyrev hөйрөү E 1.Sürüme, sürüklemek 2.Ayak sürüme 3.Zor bir işi başarmak 4.Hayatı sürdürmek
sürme Göze çekilen sürme (BV, Gİ, İM, KF, Kİ, TA, TZ)	hörme hөрмө FARS MAD 1.Sürme taşı, antimon 2.Kaşa, göze çekilen sürme
sürmele- Sürmelemek, sürme çekmek (TA)	hörmelev hөрмөлөү E Sürmelemek, sürme çekmek
sürür Ar. Sürür, sevinç (BV)	sörür cөрүр AR DÜŞ Mutluluk, kıvanç
sürü- Sürmek (Kİ, TZ)	höröv 1 hөpөү E 1.Toprağı sürmek 2.Kar, çamur gibi şeyleri yarıp sıyırmak höröv 2 hөpөү E 1.Kovmak, sürmek 2.Sürgün etmek
sürül- (I) (Hayvan) ardından sürülmek (İM, KF)	hörölöv 1 hөрөлөү E Sürülmek (toprak için)

Tablo: 2.1. (devam)

sürül- (II) Sürülmek, kovulmak, defedilmek (Gİ)	hörölöv 2 həpələy E Kovulmak, sürülmek; sürgün edilmek
süs- Süsmek, boynuzlamak (TZ)	hözöv 1 həzəy E Süsmek, boynuz vurmak, tos vurmak
süz- Süzme, temizlemek (BV, CC, Kİ, TA, TZ)	hözöv 2 həzəy E 1.Süzme 2.Balık tutmak 3.Etraflıca arayıp taramak
süzgüç Süzgeç (İH) süzgüş Süzgeç (TZ)	hözgös 1 həzrəc MOB 1.Süzgeç, süzgü 2.Balık yakalamaya yarayan süzgeç, balık ağı
süzme (II) Süzülmüş yoğurt (İM, Kİ)	hözme həzmə BES / EŞAN Koyu kıvamlı yoğurtlu bir yemek
süzül- Süzülmek (BV)	hözölöv həzələy E 1.Süzülmek 2.Ağla balık tutulmak 3.Süzgün bakış atmak
şa'bān Ar. Şaban ayı, Arabî ayların sekizincisi (Gİ, İM, KF, KFT)	şağban шағбан AR DÜN / EŞAN Ay takviminin ikinci ayı, şaban ayı şəğban шәғбан AR DÜN / EŞAN Ay takviminin ikinci ayı, şaban ayı
şād Far. Sevinçli (GT)	şat шат FARS SIF Mutlu, mesut, hoşnut, sevinçli
şādmān Far. Sevinçli (GT)	şadman шадман FARS SIF Şaduman, sevinçli, mutlu
şafağ Ar. Güneşin batışından sonraki alaca karanlık (GT)	şefəğ шәфәк AR DÜN Gün batımı ya da doğumunda gökyüzündeki kızılık
şag Zaman (TZ) çağ Çağ, zaman (İH, İM) çaḥ (I) Çağ, zaman (CC) çaḳ Çağ, zaman (CC, İM, MG)	sağ 1 сак ÇAĞ 1. (Ömür için) dönem, çağ, vakit 2. An, süre, belli bir vakit
şagal Çakal (DM) şakal Çakal (DM, TZ) çağal Çakal (TA)	şakal шакал FARS YAB Çakal

Tablo: 2.1. (devam)

<p>çağır- Çağırarak, bağırarak (BM, CC, GT, İH, KFT, Kİ, TA)</p> <p>çağır- Çağırarak, bağırarak (İM)</p> <p>çığır- Bağırarak, çağırarak (KF)</p> <p>şagır- Bağırarak, bağırıp çağırarak, inlemek (KK)</p>	<p>şaқırıv 1 сақырыу E 1. Çağırarak, ses ve işaretlerle gelmesini istemek 2. Gelmesini emretmek 3. Misafirlığe davet etmek 4. Göreve çağırarak</p>
<p>şāh <i>Far.</i> Şah, bey (BV, GT, Kİ)</p>	<p>şah şah FARS HÜK Şah, padişah</p>
<p>şāhid <i>Ar.</i> Şahit, tanık (GT, İM, KFT)</p>	<p>şahit шahит AR YASA / EŞAN 1. Şahit, tanık 2. Bir işe karışmadan kenardan gözleyen kişi</p>
<p>şāhidlik <i>Ar.+T.</i> Tanıklık, şahitlik (KFT)</p>	<p>şahitlik шahитлык YASA Şahitlik, tanıklık</p>
<p>şahş Kişi, kimse, şahıs (GT)</p>	<p>şehis шәхес AR TOP Şahıs, kişi</p>
<p>şā'ir Şair, şiir yazar (GT, MG)</p>	<p>şagır шағир AR MES Şair</p>
<p>şā'irlik <i>Ar.+T.</i> Şairlik (GT)</p>	<p>şagırhıқ шағирлык KAV Şiir yazma yeteneği, şiir yazma kabiliyeti</p>
<p>şak- (II) Çakmak, vurmak (KK)</p> <p>çak- (III) Vurmak, çakmak (KFT)</p>	<p>şaқıv шақыу E Şak şuk vurmak, şak şuk çarpmak</p>
<p>şakar <i>Far.</i> Şeker (CC)</p> <p>şeker <i>Far.</i> Şeker (CC, DM, GT)</p> <p>çeker <i>Far.</i> Şeker (BM, Kİ)</p>	<p>şeker шәкәр FARS BES / EŞAN Şeker</p>
<p>şākird (II) 1. Öğrenci (DM, GT, İN, KFT) 2. Köle, ücretle çalışan adam (Kİ, KK, TA)</p>	<p>şekirt шәкерт AR EĞT Medrese öğrencisi, şakirt</p>
<p>şakmak Çakmak, çakmak taşı (DM, TZ)</p> <p>çakmak Çakmak, çakmak taşı (Kİ, TA, TZ)</p>	<p>şakma сакма MAD / EŞAN Çakmak taşı</p>
<p>şalgam Şalgam, turpa benzer yuvarlak sebze (CC, DM, GT, Kİ, TZ)</p> <p>şalkam Şalgam, turba benzer yuvarlak sebze (KK)</p>	<p>şalkan шалкан MEY / EŞAN Şalgam</p>

Tablo: 2.1. (devam)

şalvar Şalvar, im (İH)	salbar салбар FARS GİY / EŞAN Pantolon; şalvar
şān <i>Far.</i> Şan, şöhret (MG)	şan шан AR DEĞ Şan, şöhret
şar <i>Far.</i> Şehir (BM, DM, KFT, Kİ, KK, TZ)	şehar шәһәр FARS ŞEH / EŞAN Şehir, vilayet
şara <i>Far.</i> Bahane, özür, çare (TZ) çāre <i>Far.</i> Çare, tedbir, yardım (BV, İM, Kİ, MG, RH)	sara сара FARS SOYT / EŞAN 1. Çare, araç, vasıta, vesile 2. Çözme, halletme gücü, imkan gücü; amaç, maksat, yol 3. Bir işte hizmet
şark <i>Ar.</i> Doğu (İM)	şerik шәрік AR DÜN / EŞAN 1. Doğu, şark 2. Doğu yönü, doğu memleketleri
şarkī <i>Ar.</i> Doğuya ait, doğulu (KFT)	şerki шәркі AR SIF Doğudaki, şarkî, doğuyla ilişkili
şart <i>Ar.</i> Şart, koşul (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)	şart 1 шарт AR DÜŞ 1. Şart 2. Hayatın belli bir hali 3. Mecburiyet
şaş- (I) Hedeften, kaymak (İH) şaş- (II) Hayret etmek, şaşırmak (İH)	şaşiv шашыу E 1. Şaşmak, sersemlemek 2. Öfkelenmek, kudurmak
şatranç <i>Ar.</i> Satranç oyunu (GT, KFT) şitranc <i>Ar.</i> Satranç, satranç oyunu (İM)	satraş 2 сатраш TOP Satranç, dama şatranij шатраныж FARS TOP / EŞAN Satranç şatraş шатраш TOP / EŞAN Satranç
şāyet <i>Far.</i> Ola ki, şayet (İH) şeyād Şayet, ola ki (İM)	şayet шайәт ZARF Şayet; belki şeyet шәйәт FARS B Şayet
şayna- Çiğnemek (TZ) şeyne Çiğnemek (Gİ, KK, TA) çayna- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (CC, İM) çeyne- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (BM, BV, Gİ, KF, RH) çiyne- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (GT)	seynev сәйнәү E 1. Çiğnemek 2. Ezmek, dişlemek 3. Her şeyi, her lafi söylemek

Tablo: 2.1. (devam)

şecā'at <i>Ar.</i> Yiğitlik, şecaat (GT, MG)	şejağet шәжағәт AR DEĞ / EŞAN Yiğitlik, kahramanlık, cesurluk
şecere <i>Ar.</i> Soy ağacı, soy (Gİ, KF)	şejere шәжәрә AR DİL / EŞAN 1. Şecere, soy kütüğü 2. Ağaç
şefik <i>Ar.</i> Şefik, şefkatli, merhametli (BV)	şafik шафик AR SIF Şefkatli, sevecen, iyi kalpli
şefkat <i>Ar.</i> Şefkat, merhamet, acıyarak sevme (Gİ, GT, İM, KF, MS)	şefket шәфкәт AR DEĞ Şefkat, merhamet, sevecenlik
şeftali <i>Far.</i> Şeftali (İH, TZ) şeftālū <i>Far.</i> Şeftali (DM, KK, TZ)	şaftalı шафтагы MEY / EŞAN Şeftali
şehādet (I) <i>Ar.</i> 1. Allah'ın birliğine şehadet etme (Gİ) 2. Şahitlik, tanıklık (Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG)	şehāzet шәһәзәт AR YASA Bir şeyin doğruluğunu gösteren delil, tanıklık, şahitlik
şehid <i>Ar.</i> Şehit (Gİ, İM, KF, MS)	şehit шәһит AR DİN Şehit
şehr <i>Far.</i> Şehir (BV, Gİ, GT, İM, KF, TA)	şehar шәһәр FARS ŞEH / EŞAN Şehir, vilayet
şek- (I) Çekmek (KK) çek- (I) 1. Bir şeyi bir yerden çekip almak, çıkarmak (BV, Gİ, GT, İM, İN, Kİ, RH, TZ) 2. Çekmek, asılmak (KF) 3. Bir şeyi çekip uzatmak (İM)	sigiv 1 сугей E 1. Çekmek, geriye hareket ettirmek, geriletmek 2. Bir düşünceden vazgeçmek
şekk <i>Ar.</i> Şüphesiz, kuşku (Gİ, GT, İM, KF, MG)	şik шик AR DÜŞ 1. Şüphesiz, kuşku 2. Endişe
şekl (II) <i>Ar.</i> Şekil, biçim (GT)	şekil шәкел AR DÜŞ Şekil, görünüş, form, biçim
şeklen- <i>Ar.+T.</i> Şüphelenmek (İM)	şikleniv шикләнеү E / EŞAN 1. Şüphelenmek, kuşkulanmak 2. Ürkemek
şeksiz <i>Ar.+T.</i> Şüphesiz, kuşkusuz (BV, İM)	şikhiz шикһез B 1. Şüphesiz, kuşkusuz 2. Mutlaka, elbette 3. Bilinir, açık
şem' <i>Ar.</i> Mum (GT, İM)	şem шәм AR MOB Mum
şems <i>Ar.</i> Güneş (GT)	şemsı шәмсе AR DÜN Güneş
şenbeh <i>Far.</i> Cumartesi (BM)	şembı шәмбе FARS DÜN Cumartesi

Tablo: 2.1. (devam)

şer <i>Ar.</i> Kötülük, fenalık (GT, İM, KF, MS)	şer шәр DEĞ Şer, kötülük, fenalık
şer' <i>Ar.</i> Şeriat, dinin kuralları (Gİ, GT, KF, MG)	şergī шәрғе AR YASA / EŞAN Dini kanunlar, şeriat
şerbet <i>Ar.</i> Şerbet, meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek (GT)	şerbet шәрбәт AR BES Şerbet, meyve suyu, meyve şerbeti
şerh <i>Ar.</i> İzah, açıklama, yorum (İM, MG)	şerīh шәрех AR DİL Açıklama, izah, anlatma, şerh
şeri Asker, ordu (DM, TA) şerü Ordu, asker (DM, TZ) çeri Asker, ordu (BM, CC, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, Kİ) çerig Asker, ordu (GT, İM, Kİ) çeyri Ordu, asker (CC)	siriv 1 сирев ORDU / EŞAN Çeri, asker
şer'ī <i>Ar.</i> Dinle ilgili (İM)	şergī шәрғи AR SIF Şeriata bağlı, şer'î
şerī'at <i>Ar.</i> Din kuralları (Gİ, İM, KF, KFT, MS) şeriyat <i>Ar.</i> Şeriat, din kuralları (CC)	şeriget шәрйғәт AR YASA / EŞAN Dini kanunlar, şeriat
şerif (I) <i>Ar.</i> Şerefli, asil (Gİ, GT, İM, KFT, MS)	şerif шәриф AR SIF 1. Şerefli, hürmetli, saygıdeğer; onurlu 2. Kutsal, mukaddes
şeş- Çözmek, bağını açmak (BV, GT, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ) şiş- (I) Çözmek, bağını açmak (GT, İM) seş- Çözmek, bağını açmak (CC)	sisiv сисев E 1. İpi çözmek, bağı çözmek 2. Elbisesini çıkarmak, soyamak 3. Anlamını çözmek, aslını çözmek, halletmek 4. İçindekini dökmek, içindekini söylemek
şeşen Zeyrek, çeçen (TZ)	çičin чечен ÖZEL Çeçen halkı ya da bu halka mensup kişi
şeşil- Çözülme (BV, DM) şişil- (II) Çözülme (İM)	sisiliv сиселев E 1. İp çözülmek, bağ çözülmek, ipin uçları açılmak 2. Anlamı, esası öğrenilip çözümlenmek, halledilmek 3. Gönlündekiler açılmak, fikirleri açılmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>şetlevük Fındık, fıstık (TZ)</p> <p>şetlegen Fındık, fıstık (DM)</p> <p>çatlavuç Fındık, fıstık (CC)</p> <p>çetlevük Fındık, fıstık (DM, Kİ)</p> <p>çetleyik Fıstık, fındık ve bütün kabuklu şeyler (TA)</p>	<p>setlevik cətləyək AĞAÇ 1. Palamut; herhangi bir ağacın kozalağı 2. Fındık, fıstık 3. Ceviz</p>
<p>şevvāl Ar. Şevval ayı (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>şevvel шәввәл AR DÜN Ay takvimini onuncu ayı, şevval ayı</p>
<p>şey Ar. Şey, nesne (İM)</p>	<p>şey 1 шәй AR KAV Şey, nesne</p>
<p>şeyh (I) Ar. Bir tekke veya zaviyenin reisi ve müritleri olan kimse (GT, İM, KFT)</p> <p>şih (II) Ar. Bir tekke veya zaviyenin reisi ve müritleri olan kimse (GT)</p>	<p>şeyh шәйех AR DİN Şeyh</p>
<p>şeytān Ar. Şeytan (CC, Gİ, GT, İM, KF, MS)</p>	<p>şayatın шаятин AR DİN / EŞAN Şeytan, iblis</p> <p>şaytan шайтан AR DİN / EŞAN Şeytan, iblis</p>
<p>şıbşık Serçe (DM)</p> <p>şıfşak Serçe (KK)</p> <p>şıpşık Serçe (TZ)</p> <p>çarpçuk Serçe (Kİ)</p> <p>çıbçuk Serçe (TA)</p> <p>çıpçaq Serçe (BM)</p> <p>çıpçık Serçe (CC, İM)</p> <p>çıpçuk Serçe (İM, TA)</p> <p>çipçik Serçe (CC)</p>	<p>sırsık сыпсык YAB Serçe</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>şık- (I) Çıkmak (DM, KK)</p> <p>çih- (I) Çıkmak (CC)</p> <p>çık- 1 1. Çıkmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, TZ) 2. Dışarı çıkmak (CC, İM, TA)</p>	<p>şıғıv 1 сығыу E 1. Çıkmak, terk edip gitmek 2. Ortaya çıkmak, görünmek 3. Bir yere gitmek için çıkmak 4. Yer değiştirmek, göçmek 5. Taşmak 6. Hasıl olmak 7. Yardımcı fiil olarak asıl hareketin “başından sonuna kadar sürdüğünü; sonuçlandığını; ansızın oluştuğunu” ifade eder.</p>
<p>şıқар- Çıkarmak, çekip çıkarmak (KK)</p> <p>çıғар- Çıkarmak, çekip çıkarmak (CC, Kİ)</p> <p>çıқар- (I) Çıkarmak, çekip çıkarmak (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH, TA, TZ)</p>	<p>şıғарıv сығарыу E 1. Çıkarmak, kovmak 2. Taşımak, yukarı kaldırmak 3. Eser vermek, yayımlamak; hayata geçirmek 4. Birini öne çıkarmak, takdim etmek</p>
<p>şınğla- Çınlamak (TZ)</p>	<p>şınлаv 2 шыңлау E Çınlamak, tınlamak, şınlamak</p>
<p>şırāқ <i>Far. (<çerāğ)</i> Kandil ışığı, çerağ (DM, KK, TZ)</p> <p>çıra <i>Far. (<çerāğ)</i> Kandil, mum, ışık (Kİ)</p> <p>çırāқ <i>Far. (<çerāğ)</i> Çerağ, mum, kandil (CC, Gİ, KF, Kİ, TA)</p>	<p>şıрақ сырақ FARS MOB 1. Etrafi aydınlatmak için kullanılan ince ağaç parçası, çerağ 2. Balık avlarken suyu aydınlatmak için çıra yakmaya yarayan düzenek 3. Görme yeteneği 4. “şıрағım ” diye “gözümün nuru” anlamında sevilen kişiye söylenir.</p>
<p>şırşık Sığırcık kuşu (TZ)</p>	<p>şıғırsıқ сығырсық YAB / EŞAN Sığırcık</p>
<p>sıçan Sıçan, fare (İH, KF, Kİ, TA, TZ)</p> <p>sıçған Sıçan, fare (BV, Gİ)</p> <p>sıçқан Sıçan, fare (BM, CC, İM, KK, TA)</p> <p>sışан Fare, sıçan (KK)</p> <p>sışқан Fare, sıçan (TZ)</p> <p>şışқан Fare, sıçan (KK)</p> <p>şışқан Sıçan, fare (TZ)</p>	<p>sışқан сысқан YAB Sıçan, fare</p>

Tablo: 2.1. (devam)

şıra- Sıçramak (TZ)	sesrev сәсрәү E 1. Sıçramak, hızlıca serpmek 2. Duygular, düşünceler dışı vurulmak 3. Yok olmak, bitmek
şyam Akrep (DM) çayan Kırkayak, çıyan, akrep (İH) çıyan Kırkayak, çıyan, akrep(İM, TA, TZ)	sayan саян BÖC / EŞAN 1. Akrep 2. Kötü, fena; acımasız 3. Akrep burcu
şibin Sinek, karasinek (DM, TZ) cibin Sinek (TA) çibin Sinek, karasinek (BV) çibin Sinek, karasinek (BM, CC, GT, İM, Kİ, TA)	şibin себен BÖC Sinek
şifa Ar. Şifa, iyileşme, sağlık bulma (GT, İM)	şifa шифа AR SOYT Şifa, sağlık, sıhhat
şikâyet Ar. Şikâyet (GT)	şikayet шикәйт AR DÜŞ 1. Şikâyet, sızlanma, serzeniş 2. Şikâyet dilekçesi
şimdi Şimdi, şu an (BM, Kİ, TZ)	indī 1 инде ZARF Şimdi, şu anda, şu vakitte
şi'r Ar. Şiir (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	şığır шиғыр AR DİL / EŞAN / ZIT 1. Şiir, nazım 2. Estetik güzellik
şiş- (II) 1. Şişmek, su vb. yükselmek (İM) 2. Kabarmak, şişmek (BM, BV, CC, Kİ, KK, RH, TZ)	şışiv шешев E Kabarmak, şişmek
şişe Far. Şişe (CC, İM)	şişe шешә MOB 1. Şişe 2. Cam
şişek (II) Çiçek (KK) çiçek Çiçek (CC, DM, GT, İM, Kİ, TA, TZ)	sesek 3 сәсәк ÇİÇ / EŞAN Çiçek
şişek (III) Çiçek hastalığı (TZ)	sesek 1 сәсәк HAS Çiçek hastalığı, su çiçeği
şişik Şişik, şişmiş, kabartı (BV, CC, TZ) şişük Şişik, şişmiş, kabartı (BV)	şişik шешек HAS / EŞAN Şişik, şişlik, kabarıklık

Tablo: 2.1. (devam)

şişle- 1. Kızartmak, kebab yapmak (BM, Kİ, KK) 2. Şişe dizmek (GT, TZ)	şişlev шешләү E Şişe geçirmek, şişe dizmek, şişlemek
şişlik Kebab (DM, KK)	şaşlıқ шашлық BES Şiş kebab
şişmek (I) Şişme, şişkinlik (BM, CC)	şişmek шешмәк SIF / EŞAN Şişik gibi, bombeli, kabarık gibi olan
şoḥ <i>Far. (< şūḥ)</i> Hoppa, yaramaz (İH)	şuқ шуқ SIF Yerinde durmaz, her şeye elini atan, hareketli, yaramaz (çocuk için)
şoḳ Çok, bol, fazla (DM, KK, TZ) çok Çok, fazla (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MS, RH)	şuқ 3 сук ZARF Çok, fazla
şoḳ barmaq İşaret parmağı (KK)	huқ һуқ İNS / EŞAN İşaret parmağı
şoḳmar Çomak, topuz (DM, KK) şumuқ Çomak (DM) çokmar (II) Çomak, sopa, topuz (DM, İM, Kİ, TA, TZ) çomaq Çomak, sopa (İM, Kİ, TA) çomuқ Çomak, sopa (TZ)	şuқmar сукмар ORDU / EŞAN Gürz, topuz
şol Şu (Gİ, KFT, MG, MS)	şul шул ZAM 1. Şu 2. Bu
şolak Çolak (TZ)	şulaқ сулақ SIF Kırık kollu, sakat kollu, sakat, çolak
şorba Çorba (DM, GT, İM, KFT, KK, TA) şorpa Çorba (İM) şorva Çorba (İH, KFT) şurba Çorba (GT)	hurpa һурпа BES / EŞAN 1. Çorba 2. Kaynamış pirinç, et ya da arpa suyu şulpa шулла BES / EŞAN Çorba
şöhret <i>Ar.</i> Şöhret, ün, ad yapma (İM)	şöhret шөһрәт AR DEĞ Şan, şöhret, nam

Tablo: 2.1. (devam)

<p>şök- Çökmek, diz çökmek (KK)</p> <p>çök- Çökmek, diz çökmek (CC, BV, İM, İN, KFT, TA, TZ)</p>	<p>sügiv çyrey E 1. Çökmek, diz çökmek 2. Yıkılmak 3. Gerilemek</p>
<p>şölmek Çömlek (TZ)</p> <p>çemlek Çömlek (Kİ)</p> <p>çölmek Çömlek, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (DM, İH, RH)</p> <p>çömlek Çömlek, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (CC, DM, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>sülmek сүлмәк MOB 1. Çömlek, toprak kap 2. Saksı 3. Bir çocuk oyunu (birbiri ardına sıralanan çocuklar, sırasıyla dede, nine ve çocukları rolüne girerler. Çömlek soran çocuk gelip “dede çömlek ver hadi” der ve en sondaki çocuğu yanına çekmeye çalışır, dede kaptırmamaya çalışır ve oyun böyle sürer.)</p>
<p>şöyle Şöyle, şu şekilde (KFT)</p>	<p>şulay шулай ZAM 1. Şöyle, şu şekilde 2. Öyle 3. Doğru, dürüst</p>
<p>şu Şu (İşaret sıfatı) (KF, KK)</p>	<p>şul шул ZAM 1. Şu 2. Bu</p>
<p>şukur Çukur (DM)</p> <p>çuğur Çukur (CC, MG)</p> <p>çuğır Çukur (İM)</p> <p>çuқur Çukur (BV, İM, Kİ, KFT, RH, TZ)</p>	<p>soқor 1 соқор DÜN / EŞAN 1. Çukur, oyuk 2. Tekerlek izi</p>
<p>şulğa- Dolamak, sarmak (TZ)</p> <p>çulğa- (I) Sarmak, dolamak (MG)</p>	<p>solğav солғав E / EŞAN 1. Bir şeyle sarmak, dolamak 2. Kuşatmak 3. Etrafına üşüşmek</p>
<p>şübe Ar. (< <i>cübbe</i>) Cübbe (TZ)</p>	<p>jöbbe жөббә GİY Cübbe</p> <p>yöbbe йөббә AR GİY / EŞAN Cübbe</p>
<p>şübhe Ar. Şüphe, kuruntu (Gİ, İM, KF, KFT)</p>	<p>şöbhe шөбһә AR DÜŞ / EŞAN Şüphe, kuşku</p>
<p>şügür Ar. Şükür, şükretme (CC)</p> <p>şükr Ar. Şükür, şükretme (BV, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, MG, MS)</p>	<p>şökör шөкөр AR DÜŞ Memnuniyet duygusu, şükür</p>

Tablo: 2.1. (devam)

şürük Çürük (DM) çürük Çürük (GT, İM)	şirik cepek SIF / EŞAN 1. Çürümüş, çürük 2. Yanlış, hata, kusur 3. Çürümüş şey, çürük şey
şüşür- Aksırmak, hapşırma (KK, TZ)	söskörön cöcköröy E 1. Öksürmek 2. Motor gibi düzenekler düzgün çalışmadığında kesik kesik ses çıkarmak
ta'alluk Ar. İlgisi olma, ilgisi olan, ait olma (GT, İM, KFT, MG)	teğellök tәғәллөк AR DÜŞ Alaka, bağ, ilgi
ta'am Ar. Yemek, aş (GT, İM, KFT)	tağam тағам BES / EŞAN Azık, yiyecek teğem тәғәм AR BES / EŞAN Azık, yiyecek
ta'aşub Ar. Tutuculuk, dogmatizm	teğessöb тәғәссөб AR DÜŞ Düşüncesizce bağlanma; fanatizm
ta'at 1. İbadet, Allah'ın emirlerini yerine getirme (Gİ, GT, İM, İN, KF) 2. Hizmet (Gİ, GT)	tağat тағат AR DİN Allah'a kulluk etmek, itaat etme
taba Yana, tarafa, -e doğru (BV) tapa (III) -e doğru (İM, İN) tebe (III) -doğru (İH)	taba 3 таба B / EŞAN ...-e doğru, ...doğrultusunda
tabak Ar. Tabak, kap (CC, GT)	tabak 1 табак MOB Tabak, çanak
tabaka Ar. Kat, sınıf (İN)	tabeке табәкә DÜŞ / EŞAN Tabaka, grup, sınıf
tābi' Ar. Bağlı olan, tâbi (Gİ, İM, KF)	tabiğ табиғ AR SIF / EŞAN 1. Tâbi, bağlı olan 2. İtaat eden, boyun eğen tabiğ bul-: Tabi olmak, boyun eğmek
tabib Ar. Hekim, tabip (GT, KFT)	tabip табип AR MES / EŞAN Doktor, tabip
tabun- Tapınmak, saygı göstermek (CC) tapul (II) Tapınmak, ibadet etmek (İM) tapun- Tapınmak, ibadet etmek, saygı göstermek (İM)	tabınıv табыныу E 1. Tapınmak 2. Ümidini bir şeye bağlamak 3. Aşırı bağlanmak, tutulmak
tābūt Ar. Ölü konulan sandık (İM, KFT)	tabut табут AR MOB Tabut

Tablo: 2.1. (devam)

tācir <i>Ar.</i> Tüccar, ticaretle uğraşan (Gİ, GT, İM, KF)	tajjar тажжар AR MES / EŞAN Tüccar
tafşil <i>Ar.</i> Açıklama, ayrıntı (Gİ, İM)	tafsil тафсил AR DİL / EŞAN Ayrıntılı açıklama tefsil тәфсил AR DİL / EŞAN Ayrıntılı açıklama, tafsil
tafuğ Tavuk (İM) tağuk Tavuk (DM) tağuk Tavuk (BM, Kİ) tavoğ Tavuk (CC) tavuk Tavuk (BV, CC, İM, KFT, TZ) tağuk Tavuk (DM, KK) toğuk Tavuk (BM) dağuk (II) Tavuk (TA) dağuk Tavuk (TA)	taviğ тауык KÜM Tavuk
tağ (I) Dağ (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ) tav Dağ (CC, KK, TZ) dağ Dağ (KFT)	tav tay DÜN 1. Dağ 2. Yığın
tağ (II) Damga (TZ) tamğa Damga, mühür (TZ) tamha Damga, mühür (CC) damğa Mühür, damga (İH) damğa Mühür, damga (İH)	tamğa 1 тамға HÜK / EŞAN 1. Damga, mühür 2. Lakap
tağala- Nallamak (TZ)	dağalanıv дағаланыу E Nallanmak, nal takılmak
tağayyür <i>Ar.</i> Değişme, başkalaşma (BV, GT, İM)	teğeyir тәғәйер AR DÜŞ / EŞAN Değişim, değişme
tağit- Dağıtmak (GT)	tağatıv тағатыу E Dağıtmak, bozmak; bertaraf etmek

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tağrı Tanrı, Allah (DM, KK)</p> <p>tağrı Tanrı, Allah (TZ)</p> <p>tañrı Tanrı, Allah (Gİ, GT, KFT, MG, MS)</p> <p>tanrı Tanrı, Allah (DM, İH)</p> <p>teñeri Tanrı (CC)</p> <p>teñri Allah, tanrı (BM, BV, CC, DM, GT, İM, KF, Kİ, İN, MG, RH)</p> <p>tigri (I) Allah, tanrı (İM)</p> <p>tiñri Tanrı (BV, DM)</p>	<p>teñri tәһре DİN / EŞAN 1. Tanrı, Allah 2. Gökyüzü, gök kubbe</p>
<p>tağuz Domuz (DM)</p> <p>tonğuz Domuz (BM, BV, CC, İM)</p> <p>tonğuz Domuz (TA)</p> <p>toñuz Domuz (Kİ)</p> <p>danguz Domuz (TZ)</p> <p>dankuz Domuz (TZ)</p> <p>donguz Domuz (KK)</p>	<p>duñız дуңғыз EVC Domuz</p>
<p>tağyır Ar. Değiştirme, bozma (Gİ, KF, KFT, MG)</p>	<p>teğeyir tәғәйер AR DÜŞ / EŞAN Değişim, değişme</p>
<p>tağ Far. Taht (CC)</p> <p>taht Far. Taht, hükümdarlık makamı (Gİ, GT, İH, İM, KF)</p>	<p>tağ 1 тақ İNŞA / EŞAN 1. Kümbet, küçük kubbe 2. Tak 3. Taht</p> <p>tehit tәхет AR HÜK Taht</p>
<p>tağrır Ar. Yazma, yazılma (MG)</p>	<p>teğrir tәхрир AR DİL Yazma işi, tahrir</p>
<p>tağşil Ar. Elde etme, hasıl etme (GT)</p>	<p>tehsil tәхсил AR TİC 1. Tahsil, kazanma 2. Bilim alma, okuma</p>
<p>tağsin Ar. Beğenme, takdir (GT)</p>	<p>tehsin tәхсин AR DEĞ Tahsin</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tahta <i>Far.</i> Tahta (DM, İM, TZ)</p> <p>tahta <i>Far.</i> Tahta (CC)</p>	<p>tahta такта MOB 1. Tahta 2. Yazı tahtası</p>
<p>taç- 1. Takmak, asmak (CC, GT, Kİ, MG) 2. Bağlamak (MG)</p>	<p>taçiv тағыу E Takmak, iliştiirmek, asmak Dikmek</p>
<p>takat <i>Ar.</i> Güç, takat, kuvvet (BV, Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>teket тәкәт AR DÜŞ Takat, güç, kuvvet, derman</p>
<p>taçdım (I) <i>Ar.</i> Öne alma, öncelik (GT, İM)</p> <p>taçdım (II) <i>Ar.</i> Sunmak, tavsiye etmek (MG)</p>	<p>teçdim тәқдим AR DÜŞ Takdim etme, bir işi halletmek için birinin inisiyatifine fikir sunma Evlenme teklifi</p>
<p>taçdır (I) <i>Ar.</i> 1. Değer biçme, ölçme 2. Tahmin, oranlama</p> <p>taçdır (II) <i>Ar.</i> Takdir, beğenme (KF)</p> <p>taçdır (III) <i>Ar.</i> Allah'ın ezelde olacak şeyleri bilmesi (İM)</p>	<p>teçdir тәқдир AR SOYT / EŞAN Kader, takdir, yazgı</p>
<p>taçırda- Tıkırtı yapmak, tak tak ses çıkarmak (İH)</p>	<p>taçıldav такылдау E Takıldamak, tak tuk etmek, tak tuk gelmek</p>
<p>taçrİR <i>Ar.</i> Anlatma, söyleme</p>	<p>teçrİR тәқрİR AR DÜŞ / EŞAN Anlatma, beyan etme</p>
<p>taçuz Dokuz (sayı) (DM, TZ)</p> <p>toğuz Dokuz (sayı) (BM)</p> <p>toçkuz Dokuz (sayı) (BM)</p> <p>toçuz Dokuz (sayı) (BM, BV, GT, İM, İN, MG, MS)</p> <p>toçuz Dokuz (sayı) (KK, TA)</p> <p>doçız Dokuz (sayı) (KF)</p> <p>doçuz Dokuz (sayı) (Gİ)</p>	<p>tuğız туғыз SAYI Dokuz</p>
<p>taçvā <i>Ar.</i> Allah'tan korkarak dinin yasaklarından kaçınma (Gİ, GT, İM)</p>	<p>teçve тәкүә AR SIF Dinin emirlerini harfiyen yerine getiren, takva</p>
<p>tal (I) Dal (GT, TA)</p>	<p>tal тал AĞAÇ 1. Söğüt, salkım söğüt, sepetçi söğüdü 2. Ağaç dalı</p>

Tablo: 2.1. (devam)

tal (II) Sögüt (GT)	tal тал АҒАÇ 1. Sögüt, salkım sögüt, sepetçi sögüdü 2. Ağaç dalı
tal- (I) Dalmak (Kİ)	talıv 2 талыу Е 1. Dalmak 2. Kendi kendini unutmak
tal- (II) Yorulmak (TZ) çal- Yorulmak (KK)	talıv 1 талыу Е Çok güç sarfedip yorulmak, bitap düşmek
talak Dalak (DM, İM, Kİ, TZ) çalak Dalak (KK, TA)	talak 1 талак İNS Dalak
çalak Ar. Boşanma (Gİ, GT, İM, KFT)	talak 3 талак AR YASA Dinen ve resmen boşanma, ayrılma
talas- Dalaşmak, kavga etmek (CC, İM, TA, TZ) çalas- Dalaşmak, kavga etmek (DM, KK)	talasıv талашыу Е Dalaşmak, birbirine saldırmak, dişlemek
talab Ar. İstek, isteme (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, TA)	talap талап AR DÜŞ 1. Talep, istek 2. Şart
tālī' Ar. Talih, kısmet (GT)	talig талиғ AR DÜN 1. Yıldız 2. Talihli kader
talmaç Tercüman (BM) tilmaç Tercüman (CC, TZ) tilmaç Tercüman (İM, TZ) tolmaç Tercüman (BM, CC) dilmaç Tercüman (TZ)	talmas талмас MES / EŞAN Tercüman, tilmaç tilmas тылмас MES / EŞAN Tercüman, tilmaç
tam (II) Dam, çatı, taraça (BM, CC, GT, KFT) tam (III) Duvar (İM)	tam 1 там AR İNŞA / EŞAN 1. Duvar, istinat duvarı 2. Çatı, dam 3. Kale burcu, gözetmen kulesi
ta'm Ar. Tat, lezzet (İM)	tem 1 тәм DUY 1. Tat, lezzet 2. Keyif, neşe, kâm

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tam- Damlamak, yağmurun damla damla düşmesi (CC, GT, İM, İN, Kİ, MS, TZ)</p> <p>dam- Damlamak, yağmurun damla damla düşmesi (İH)</p>	<p>tamiv тамыу E 1. Damlamak, damla damla düşmek 2. Fayda görmek 3. Bir şeyden pay almak</p>
<p>ṭama‘ Ar. Tamah, açgözlülük (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG)</p>	<p>tamġi тамғы AR DÜŞ / EŞAN Tamah hissi</p> <p>temġi тәмғы AR DÜŞ / EŞAN Tamah hissi</p>
<p>tamaġ (II) Damak (BV, CC, Kİ)</p> <p>tamaġ (II) Damak (BV, TZ)</p> <p>ṭamaġ Damak (TA)</p> <p>tamav Damak (TZ)</p> <p>damak Damak (DM, İH)</p>	<p>tamaġ тамақ İNS 1. Damak 2. Mide 3. İştah 4. Evde sürekli yemek yiyenlerden biri, boğaz 5. Bir ırmağın başka bir ırmağa veya denize döküldüğü yer 6. Derin çukur ya da maden ocağının ağzı</p>
<p>tamām(et) Ar. Tamam, tam, eksiksiz (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS, RH)</p>	<p>tamam тамам AR ZARF Tamamen, bütünüyle, büsbütün</p>
<p>tamar Damar (BM, BV, CC, İM, İN, Kİ, TA, RH, TZ)</p> <p>ṭamar Damar (KK)</p> <p>tamır Damar (MG)</p> <p>tamur Damar (İM, TZ)</p> <p>damar Damar (DM)</p>	<p>tamır тамыр AĞAÇ 1. Ağacın, bitkinin kökü 2. Damar, sinir 3. Bir meselenin sebebi, aslı 4. Soy sop, nesil</p>
<p>tamaşa Far. Seyretme, gezme (CC, DM, Kİ, KK, TZ)</p>	<p>tamaşa тамаша FARS SAN 1. Temaşa, seyirlik, izlençe, piyes, oyun, temsil, gösteri, gösterim 2. Hayran edici manzara, görünüm</p>
<p>tamçı Damla (Kİ)</p>	<p>tamsı тамсы DÜN 1. Damla 2. Bir damlacık, çok az, küçük parça</p>
<p>tamız- Damlatmak (BV, İM)</p> <p>tamuz- Damlatmak (BV, İM)</p>	<p>tamızıv тамызыу E 1. Damlatmak 2. Bir damla sıçratmak 3. Rüşvet olarak biraz para vermek, koklatmak 4. Vurmak, dokundurmak</p>
<p>ṭam‘it- Ar.+T. Tamah etmek, açgözlülük etmek</p>	<p>tamġılav тамғылау E Tamah etmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

tamuğlı Cehenneme girecek olan, cehennemlik (İM)	tamuğlı тамуқлы DÜŞ tamuğlı bul-: Günaha batıp cehenneme girmek
tamzır- Damlattırmak (BV) tamzur- Damlattırmak (İM) şamzur Damlattırmak (KK)	tamızzırıv тамыззырыу E Damlattırmak
tan Sabah, sabah vakti (BM, İH, TZ) šan Sabah, sabah vakti (BM, İH, TZ) tañ (I) Tan vakti, sabah (BV, GT, İM, Kİ, TZ) tayn Seher vakti, tan (TA) dan (II) Sabah vakti, tan vakti (BM) dañ Sabah vakti, tan vakti (KF)	tañ 1 таң DÜN 1. Tan, şafak 2. Bir şeylerin başladığı vakit tañ at-: Tan atmak, şafak sökmek
tañ (II) Hayret verici, şaşılacak şey (GT)	tañ 2 таң DÜŞ Şaşılacak durum, olağanüstü durum
tan- (II) İnkâr etmek, yalan söylemek (CC, İM, TZ)	tanıv 2 таныу E 1. İnkâr etmek 2. Kabul etmemek, istememek, reddetmek
tana Dana (BM, DM, İM, Kİ, TZ) šana (I) Dana (DM, KK, TA) duna İki yaşındaki sığır, dana (TZ)	tana тана EVC / EŞAN Dana
tanğı- Görmek, bilmek, tanımak (TZ) tanı- (I) Görmek, bilmek, tanımak (CC, GT, TZ)	tanıv 1 таныу E 1. Tanımak, bilmek 2. Görerek bilmek 3. Dış görünüşten çıkarmak
tanıq Tanık, şahit (CC, DM, TZ) tanuq Tanık, şahit (CC, DM, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ) danuq Tanık, şahit (KFT)	tanıqsı танықсы YASA / EŞAN Tanık, şahit
tanıqlav Tanıqlamak (TZ)	tanıqlav танықлау E Delillemek, kanıtlamak, ispatlamak; doğruluğunu göstermek
tañış Bildik, tanıdık (DM)	tañış таныш SIF Tanış, aşına, belli, tanıdık, bildik

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tanla- (I) Arayıp bulmak, seçmek (CC)</p> <p>tañla- (II) Arayıp bulmak, seçmek (CC)</p>	<p>tañlav таңлау E Aramak, bulmaya çalışmak</p>
<p>tanla- (II) Hayret etmek, şaşırmaq (CC, Kİ)</p> <p>tañla- (III) Şaşırmaq (TZ)</p> <p>danqla- Şaşmaq, şaşırmaq (Kİ)</p> <p>danla- Şaşmaq, şaşırmaq (İH)</p>	<p>tañlanıv 1 таңланыв E Şaşırmaq, tuhaf karşılamak, hayrete düşmek</p>
<p>tap- (I) 1. Bulmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TZ) 2. Kazanmak, elde etmek (GT)</p> <p>dap- Bulmak (KFT)</p>	<p>tabıv табыу E 1. Bulmak 2. Bir meseleyi halletmek 3. Arayıp ele geçirmek</p>
<p>tapıl- Bulunmak (Gİ, İM, KF, KFT, MS)</p> <p>tapul- (I) Bulunmak, kazanılmak (BV, GT, İM)</p> <p>dapıl- Bulunmak (KFT)</p>	<p>tabılv табылыу E 1. Bulunmak, ele geçmek 2. Bulması mümkün olmak</p>
<p>tapış- Buluşmak, kavuşmak (KFT, Kİ, TZ)</p>	<p>tabışıv табышыу E 1. Birlikte bulmaca çözmek 2. Karşılaşmak, buluşmak</p>
<p>tapta- Bastırmak (CC)</p>	<p>tapıav таптау E / EŞAN Çiğnemek, ezmek</p>
<p>tapuq Topuk (MS)</p> <p>tobuq Topuk (DM, KK, TA)</p> <p>topuq Topuk, ayak topuğu (BV, DM, GT, İM, Kİ, MG, TZ)</p> <p>dobuq Topuk (KF)</p> <p>dopuq Topuk (Gİ, KFT)</p>	<p>tubıq 2 тубык İNS Ayak topuğu, topuk</p>
<p>tapuş- Buluşmak, karşılaşmak (MG)</p>	<p>tabışıv табышыу E 1. Birlikte bulmaca çözmek 2. Karşılaşmak, buluşmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tar (İ) 1. Dar (BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, MG, RH, TZ) 2. Sıkışık, sıkıntılı (GT, MG)</p> <p>ṭar Dar (KK, TA)</p> <p>dar Dar, geniş olmayan (Gİ, KF)</p>	<p>tar tap SIF / ZIT Dar, sıkı, geniş olmayan</p>
<p>tara- Taramak (İM, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>tarav 1 tapay E / EŞAN Taramak, düzene sokmak</p>
<p>tarac <i>İt (< terraza)</i> Taraça, üstü açık yer, teras (CC)</p>	<p>ṭırrasa terraca RUS EV Taraça, teras</p>
<p>ṭaraf <i>Ar.</i> Taraf, yön (BV, Gİ, GT, İM, KF, MG)</p>	<p>taraf tapap AR DÜN / EŞAN Taraf, yan, yön</p>
<p>tarak (İ) Tarak (BV, Kİ, TZ)</p> <p>ṭarak Tarak (DM)</p>	<p>tarak tapak GİY Tarak</p>
<p>tarakla- Taramak (Kİ)</p>	<p>taraklav tapaklay E / EŞAN Taramak, düzene sokmak</p>
<p>tarāzū <i>Far.</i> Terazi (CC)</p> <p>terāzī <i>Far.</i> Terazi (DM)</p> <p>terāzū <i>Far.</i> Terazi (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, TA, RH)</p> <p>tirezū <i>Far.</i> Terazi (TZ)</p>	<p>terazu tapazy FARS BİL Terazi, ölçü</p>
<p>tardar Bir bildircin türü (BM)</p> <p>tartar Bir bildircin türü (BM)</p> <p>tartaz Bir bildircin türü (TZ)</p>	<p>tartar taprap YAB / EŞAN Kızıl su tavuğu, bildircin kılavuzu</p>
<p>tarğa- Dağılmak (GT)</p>	<p>tarqav 1 tapray E Dağılmak, saçılmak, yayılmak</p>
<p>tarı Darı (BV, CC, Kİ, TZ)</p> <p>ṭarı Darı (TA)</p> <p>taru Darı (BM)</p> <p>tarıg Darı (İM)</p> <p>darı Darı (DM)</p>	<p>tarı tapry MEY Darı</p>
<p>ta'rīf <i>Ar.</i> Anlatma, tanım (İM)</p>	<p>tegrif taprif AR DÜŞ Tarif, tarif etme</p>

Tablo: 2.1. (devam)

tārīḥ Ar. Tarih (gün) (GT, KFT)	tariḥ тарих AR BİL 1.Tarih 2.Tarih bilimi
ṭarīḥ Ar. Yol, usul (GT, İM, MG)	tarīḥ тарик AR DÜŞ 1. Meyil, eğilim, yönelim, meyledilen yol 2. Usül, yöntem
ṭarīḥa(t) Ar. Tarikat, yol, usul (GT, MG)	teriḥet тарикәт AR DİN Tarikat
tarla Tarla (İH) ṭarla Tarla (TA) tarlav Tarla (CC)	tarlav тарлау TAR / EŞAN 1. Tarla 2. Düz arazi
tarlıḥ 1. Darlık, sıkışıklık (İM) 2. Kıtık vesaire yüzünden ortaya çıkan darlık (Kİ) darlıḥ Darlık, sıkıntı (KF)	tarlıḥ тарлык KAV 1.Darlık, sıklık, sıkışıklık 2.Kıtık 3.Ziyan, zarar
taşavvuf Ar. Tasavvuf (GT)	tasavvif тасаууыф AR DİN Sufilik, tasavvuf tesavvif тәсаууыф AR DİN / EŞAN Sûfilik, tasavvuf
tasdiḥ Ar. Doğrulama, onama (Gİ, GT, İM, KF)	tesdiḥ тәдтик AR DÜŞ Tasdik, doğrulama
taş (I) Taş (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS, TZ) ṭaş Taş (KK, TA) daş (I) Taş (Gİ, KF, KFT)	taş 1 таш MAD 1.Taş, kaya 2.İç organlarda meydana gelen taş 3.Hareketsiz, donuk
ṭaş (II) Dış, dışarı (BV, GT, İM, Kİ) tıṣ Dış (İM)	tıṣ тыш DÜN 1.Dış 2.Elbisenin dışı 3.Evin dışı, açık hava 4.Kaplama, astar 5.Dış görünüş, kılık kıyafet
ṭaş- Taşmak (BM, GT, Kİ, TZ) daş- Taşmak (KFT)	taşın 2 ташыу E 1.Taşmak, kabarmak 2.Coşmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>taşarı Dış, dışarı (TZ)</p> <p>taşğarı Dış, dışarı (Gİ)</p> <p>taşğaru Dış, dışarı (İM)</p> <p>taşkara Dış, dışarı (Kİ)</p> <p>taşkari Dış, dışarı (BV, İM)</p> <p>taşkaru Dış, dışarı (CC, GT, TZ)</p> <p>taşra Dış, dışarı (BV, İM)</p> <p>tışkaru Dışarı, dışarıya doğru (MG)</p> <p>daşğarı Dışarı (Gİ, KF, KFT)</p> <p>daşra Dışarı (Gİ, KF, KFT)</p> <p>dışra Dış, dışarı (KFT)</p>	<p>tışkari тышкары ZARF Dışarı doğru, dışa doğru</p>
<p>taşçı Taşçı (DM)</p>	<p>taşsı ташсы MES 1. Taş ustası 2. Taştan bina yapan kimse</p>
<p>taşı- Taşımak (CC, İH, Kİ, TZ)</p>	<p>taşiv 1 ташыу E 1. Taşımak, bir şey kaldırıp götürmek 2. Haber getirip götürmek</p>
<p>taşın- Taşınmak, göçmek (İM)</p>	<p>taşınıv 1 ташыныу E Taşınmak, göçmek, yer değiştirmek</p>
<p>taşkı Dış, dışarıki (İM)</p>	<p>tışkı тышкы SIF / ZIT Dıştaki, dışarıda olan, dış</p>
<p>taşkın Sel, taşkın su (İH, TA)</p> <p>taşkun Sel, taşkın su (Kİ)</p>	<p>taşkın ташкын DÜN / EŞAN 1. Taşkın, sel 2. Taşkınlık, coşkunluk 3. Taşarak akan, coşkun</p>
<p>taşla- Taşlamak (CC, İM, MS, TZ)</p> <p>taşla- Taşlamak (KK)</p> <p>daşla- (I) Taşlamak (KFT)</p>	<p>taşlav ташлау E 1. Atmak, fırlatmak, yukarıdan bırakmak, yukarıdan atmak 2. İlişkiyi kesmek, bitirmek 3. Birden söylemek, söze atlamak 4. Belli bir yöne göndermek</p>
<p>taşlan- Taşlanmak, kendisine taş atılmak (İM, MS)</p> <p>taşlan- Taşlanmak, kendisine taş atılmak (MS)</p>	<p>taşlanıv ташланыу E 1. Bırakılmak, atılmak, terk edilmek 2. Yukarıdan atlamak 3. İleri fırlamak, ileri atılmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>taşlı Taşlı (İM)</p> <p>taşlu Taşlı (DM, İM)</p>	<p>taşlı ташлы SIF Taşlı, taşı çok olan, taşı olan</p>
<p>tat (I) Tat, lezzet (Kİ)</p> <p>taş (I) Tat, lezzet (TA)</p> <p>tatıĝ Tat, lezzet (CC, İM)</p> <p>tatov Tat, lezzet (CC)</p> <p>dad Tat, lezzet (Gİ, KFT)</p>	<p>tat 2 тат DUY Tat, tatlı; şerbet</p>
<p>tat- Tatmak, tadına bakmak (CC, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>taş- Tatmak, tadına bakmak (KK, TA)</p> <p>dad- Tatmak, tadına bakmak (KF)</p> <p>dat- Tatmak, tadına bakmak (Gİ)</p>	<p>tatıv 1 татыу E 1.Tatmak, tadına bakmak 2.Ağızına atmak, yemek 3.Başından geçmek</p>
<p>tatar Tatar (CC, GT, Kİ)</p> <p>taşar Tatar (GT)</p>	<p>tatar татар ÖZEL Tatar halkı ya da bu halka mensup kişi</p>
<p>tatıĝlı Tatlı, lezzetli (CC)</p> <p>tatlı (II) Tatlı (BV, CC, DM, GT, İM, RH, TZ)</p> <p>taşlı Tatlı (KK, TA)</p> <p>tatlu Tatlı (Kİ)</p> <p>datlu Tatlı (KFT)</p>	<p>tatlı SIF татлы 1.Tatlı; şerbetli 2.Tadı güzel, lezzetli 3.Zevkli</p>
<p>tatır- Tattırmak (CC)</p> <p>taşur- Tattırmak, tadına baktırmak (TA)</p>	<p>tatırtıv татыртыу E 1.Tattırmak, tadına baktırmak 2.Ağızına attırmak, yedirmek 3.Başından geçirtmek</p>
<p>taus Ar. Tavus (CC)</p> <p>taşvūs Ar. Tavus kuşu (GT)</p>	<p>tavis тауис KÜM / EŞAN Tavus kuşu</p>
<p>tava Far. (< tāve) Tava (TZ)</p>	<p>taba 1 таба MOB Tava, kızartma kabı</p> <p>taba 2 таба MOB Tabak, çanak, tepsi</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tay At yavrusu (KK, TA)</p> <p>ṭay (I) At yavrusu (DM, KK, TA)</p>	<p>тай тай EVC İki yaşındaki at, tay</p>
<p>tay- Ayağı kaymak, yanılmak (İM, MG, TZ)</p>	<p>тайып тайыу E / EŞAN 1.Basılan, dayanılan bir noktadan kayıvermek 2.Сауmak</p>
<p>taya- Dayamak (İM, İN, Kİ)</p>	<p>тауап 1 таяу E Alttan dayamak, dayaklamak, destek koymak</p>
<p>ṭayaḡ (I) Dayak (TZ)</p> <p>ṭayaḡ (II) Dayanak, sopa, değnek (CC, GT, İM)</p> <p>ṭayaḡ Dayanak, sopa, değnek (TA)</p> <p>dayaḡ Dayanak, sopa, değnek, baston (İH)</p>	<p>ṭayaḡ таяḡ MOB / EŞAN Dayak, direk, destek, dayanak; sopa</p>
<p>ṭayan- (I) Dayanmak, güvenmek (İM)</p> <p>ṭayan- (II) Dayanmak, yaslanmak (Gİ, KF, Kİ, TA, TZ)</p> <p>dayan- Dayanmak, yaslanmak (Gİ, KF)</p>	<p>ṭayanıp таяныу E 1.Dayanmak, destek almak 2.Bir yerden yardım beklemek, bir yere ya da kimseye güvenmek</p>
<p>ṭayḡaḡ Kaygan yer (TZ)</p> <p>ṭayḡaḡ Kaygan yer (TZ)</p>	<p>ṭayḡaḡ тайḡaḡ SIF / EŞAN 1.Kaygan 2.Güvensiz, zor, çetin</p>
<p>ṭayıfe Ar. Bölük, grup (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>тайфе тайфа AR TOP Grup, ekip, tayfa</p>
<p>ṭa'yın Ar. Belli etme, ayırma (İM)</p>	<p>ṭeḡeyın тeḡейен AR SIF / EŞAN Belirli, belirlenmiş, tayin edilmiş</p>
<p>taz Dazlak, kel (CC, Kİ, TZ)</p> <p>ṭaz Dazlak, kel (KK)</p> <p>daz Başının iki tarafı, yanları, şakakları tüysüz olan (İH)</p>	<p>ṭaḡ ṭaḡ HAS 1. Saç dibinde oluşan yara 2. Saçsız, kel 3. Kellik hastalığı</p>
<p>ṭazalıḡ FAr.+T. Tazelik, taze olma (RH)</p>	<p>ṭazalıḡ 1 тазалык KAV Temizlik, saflık; tazelik</p> <p>ṭazalıḡ 2 тазалык KAV 1.Güçlülük, sağlamlık, kuvetlilik 2.Saḡlık, esenlik</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tāze <i>Far.</i> Taze, körpe (BV, GT, İM, İN, RH)</p> <p>teze <i>Far.</i> Taze, körpe (DM, KFT, Kİ, TZ)</p>	<p>taža 1 таза SIF / EŞAN 1.Temiz, kirsiz, lekesiz 2.Saf, halis</p> <p>taža 2 таза SIF Güçlü, kuvvetli, sağlam, besili</p>
<p>tazı <i>Far.</i> Tazı, ince yapılı av köpeği (İH, TZ)</p>	<p>tazı тазы FARS EVC Tazı, av köpeği</p>
<p>ta‘zīm <i>Ar.</i> Hürmet, ikram (Gİ, İM, KF, MG)</p>	<p>teğzim тәғзим AR DEĞ / EŞAN Hürmet, saygı, ihtiram</p>
<p>ta‘zīmla- <i>Ar.+T.</i> Yüceltmek, hürmet etmek (İM)</p>	<p>teğzimlev тәғзимләү E Hürmet etmek, saygı göstermek, yüceltmek</p>
<p>teb- Tekmelemek, çifte atmak (KK, TA)</p> <p>tep- Ayak tepmek, ayakla vurmak (İM, Kİ, RH, TZ)</p> <p>tip- Tepmek, ayakla vurmak (BV, MG)</p> <p>dep- (I) Ayakla tepmek, ayakla vurmak (KF)</p>	<p>tibiv тибев E 1.Tepmek, tekmelemek 2.Birden yakalamak (yırtıcı kuş için) 3.Güçlkle itmek 4.İçerden dışarı doğru vurmak 5.Çalmak, hırsızlık etmek</p>
<p>tebdil <i>Ar.</i> Değiştirme (Gİ, İN, KF)</p>	<p>tebdil тәбдил AR DÜŞ / EŞAN Değişim, değişme</p>
<p>tebe (I) Tepe (CC, DM, TA)</p> <p>tepe Tepe (Kİ)</p> <p>töpe Tepe (BM, BV, İM)</p> <p>depe Tepe (Kİ, TZ)</p>	<p>tübe 1 түбә İNS 1.Başın üst kısmı, tepe 2.Dağın tepesi, zirvesi, en üst noktası 3.Bina, ev çatısı</p>
<p>tebessüm <i>Ar.</i> Gülümseme, tebessüm (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>tebessim тәбәссем AR DÜŞ Tebessüm, gülümseme</p>
<p>tecribe <i>Ar.</i> Tecrübe, deneme (BV, GT, İN)</p> <p>tecrübe <i>Ar.</i> Tecrübe, deneme (KFT)</p>	<p>tejribe тәжрибә AR DÜŞ Tecrübe, deneyim</p>
<p>tedbir <i>Ar.</i> Çare, tedbir, tutulacak yol (GT, MG)</p>	<p>tedbir тәдбир AR DÜŞ Belli bir amaca uygun yapılan iş, tedbir</p>
<p>te‘essüf <i>Ar.</i> Eseflenme, teessüf, acınma (GT)</p>	<p>teessöf тәәссөф AR DÜŞ Teessüf, esef duyma, acıma</p>
<p>tefekkür <i>Ar.</i> Düşünme, tefekkür (GT, İM)</p>	<p>tefekkür тәфәккәр AR DÜŞ Tefekkür, düşünme</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tefsir Ar. 1. Açıklama, yorumlama (Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG, MS) 2. Kur'anı Kerim'i açıklamak amacıyla yazılan eser (MS)</p>	<p>tefsir тәфсир AR DÜŞ Açıklama, yorumlama, tefsir</p>
<p>teg-(I) Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (CC, İN) tey- (I) Değmek, dokunmak (CC, KK) tig- (I) 1. Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, GT, İM, MG) 2. İsbet etmek (İM) 3. Karşılaşmak, buluşmak (İM) tiy- Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, TZ) deg- Değmek, dokunmak (BM, DM, Gİ, İN, KF, KFT)</p>	<p>tıyiv тейей E 1. Değmek, temas etmek 2. Çarpmak, vurmak, zarar vermek 3. Etki bırakmak 4. Zararı dokunmak, faydası dokunmak 5. İz bırakmak 6. Pay düşmek, nasip olmak</p>
<p>teg- (II) Hissesine düşmek, nasip olmak (CC) tey- (II) Pay almak (CC)</p>	<p>tıyiv тейей E 1. Değmek, temas etmek 2. Çarpmak, vurmak, zarar vermek 3. Etki bırakmak 4. Zararı dokunmak, faydası dokunmak 5. İz bırakmak 6. Pay düşmek, nasip olmak</p>
<p>teğil Değil (DM) teğül Değil (KK, RH) tögül Değil (MG) tüyül Değil (TZ) degül Değil (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MS, RH) devül Değil (CC) dögül Değil (GT, MG)</p>	<p>tügil түгел DİL 1. Değil 2. İsim bildirmesinde olumsuzluk 3. Karşıt bağlama işlevi</p>
<p>teğirmençi Değirmenci (CC, DM) değirmençi Değirmenci (KFT)</p>	<p>tirmensı тирмәнсе MES Değirmenci, değirmen işçisi</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tegme Beheri, her biri (CC)</p> <p>degme Beheri her biri (BM, Kİ, TZ)</p>	<p>тйме теймә ZAM Her bir, her türlü</p>
<p>tegrü Değın, -e kadar (GT)</p> <p>tigirü Kadar, -e kadar (BV)</p> <p>tigri (II) Kadar, -e kadar (GT)</p> <p>tigrü Kadar, -e kadar (GT)</p> <p>tigürü Kadar, -e kadar (BV)</p> <p>degri Değın, -e kadar (CC)</p> <p>deyri Kadar, doğru, değın (CC)</p>	<p>terı 2 тәре B / EŞAN ...kadar, ... değın, ...dek</p>
<p>tegrü Doğru (İN)</p> <p>teğürü Doğru (İN)</p>	<p>туғры туғры SIF 1.Doğru, düz 2.Direkt, doğrudan doğruya 3.Dürüst, hakiki, doğru 4.Hatasız 5.Adil 6.Sadık</p>
<p>teğür- Değdirmek, ulaştırmak (BV, İM, İN)</p>	<p>тйзирів тейзерей E / EŞAN 1.Değdirmek, çarpmak 2.İsabet ettirmek, hedefi vurmak</p>
<p>te'hir Ar. Gecikme, erteleme (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>теһир тәхир AR DÜŞ Tehir, erteleme</p>
<p>tehlil Ar. Kelimeitevhid'i tekrarlama (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>tehlil тәһлил AR DİN “La ilahe ilallah” sözünü söyleme ve tekrar etme</p>
<p>tek (IV) Tek, yalnız (CC, İM, KK, İN, TZ)</p> <p>tik (III) Tek (TZ)</p>	<p>tik 1 тик B Fakat, ancak; sadece, yalnızca, tek</p>
<p>tekbir Ar. Tekbir (Gİ, GT, İM, KF, MS)</p>	<p>теқбир тәқбир AR / EŞAN Tekbir</p> <p>tekbir тәқбир AR DİN / EŞAN Tekbir</p>
<p>teke Teke, erkek keçi (BM, BV, DM, KFT, Kİ, TA, TZ)</p> <p>deke Teke, erkek keçi (Kİ)</p>	<p>teke 1 тәкә EVC Koyun ve keçinin erkeği, teke</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tekebbürlik <i>Ar.+T.</i> Kibirlik, büyüklük satma (Gİ, İM)</p> <p>tekebbürlük <i>Ar.+T.</i> Kibirlik, büyüklük satma (KF)</p>	<p>tekebbürlik тәкәбберлек DEĞ Kibirlik, böbürlenme</p>
<p>tekenek Diken (KK)</p> <p>tiken Diken (DM, GT, TA, TZ)</p> <p>tikenek Diken (Kİ, TA, TZ)</p> <p>diken Diken (BV, Kİ)</p> <p>düken Diken (KFT)</p>	<p>tiken тикән ВІТ Diken</p>
<p>tekrār <i>Ar.</i> Tekrar, yeniden (Gİ, GT, İM, KF, MS)</p>	<p>tekrar тәкrap AR ZARF / EŞAN Tekrar, tekrardan, yeniden</p> <p>tekrar тәкrap AR ZARF / EŞAN Tekrar, tekrardan, yeniden</p>
<p>telef (II) <i>Ar.</i> Boşa harcama (KFT)</p>	<p>telef тәләф AR DÜŞ Telef, israf olma, telef olma</p>
<p>tehi Deli (CC, İM, TA)</p> <p>telü Deli (KF)</p> <p>tilü Deli (İM)</p> <p>delü Deli (Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, MS)</p>	<p>tili тиле SIF / EŞAN 1.Deli, çılgın 2.Şakacı, yaramaz</p>
<p>telilen- Delirmek (TZ)</p>	<p>tilileniv тиеләней E / EŞAN Delirmek, deli olmak</p>
<p>telilik Delilik (TA)</p> <p>delülik Delilik (Gİ, İM, KFT)</p> <p>delülük Delilik (İM, RH)</p>	<p>tililik тилек DEĞ Delilik, çılgınlık</p>
<p>telür- Delirmek (TZ)</p> <p>delür- Delirmek (Kİ)</p>	<p>tiliriv тилерей E / EŞAN 1.Deliye dönmek, çıldırmak, delirmek 2.Zıvanadan çıkmak, kudurmak</p>
<p>temen Çuvaldız (CC, TZ)</p>	<p>teben тәбән MOB / EŞAN İğnelik, iğne çuvaldız takılan yer</p> <p>tiben тибән MOB Büyük kalın iğne, çuvaldız</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>temirçi Demirci (CC, TA)</p> <p>temirşi Demirci (KK)</p> <p>demürçi Demirci (DM, KFT)</p>	<p>timırsı тимерсе MES / EŞAN Demirci, demir ustası</p>
<p>ten (II) Far. Ten, et, beden, vücut (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MS, TZ)</p> <p>tin (II) Far. Ten, vücut (BV, İM, TZ)</p>	<p>ten тән FARS İNS Beden, ten, vücut</p>
<p>tene Far. (< dāne) Tane (DM, TZ)</p> <p>dāne (I) Far. Tane (BV, Gİ, GT, İM, KF)</p> <p>dene Far. (< dāne) Tane (KFT, TZ)</p>	<p>dana 1 дана FARS KAV Birçok şeyden birisi, parça, tane</p>
<p>teng Denk, eş (BV, CC, TZ)</p> <p>tiñ Denk, eş (GT, İM, MG)</p> <p>deng Denk, eşit (BV)</p>	<p>tiñ 1 тиң SIF / EŞAN Denk, eşit; bir</p>
<p>tengiş- Denkleşmek, benzeri olmak (İH)</p>	<p>tiñeşiv тиңәшеу E / EŞAN Denkleşmek, eşitleşmek, eşit olmak</p>
<p>teniz Deniz (İH, Kİ)</p> <p>teñiz Deniz (CC, DM, GT, İM, KK, TA, TZ)</p> <p>tiñiz Deniz (BV, DM, GT)</p> <p>deñiz Deniz (BM, Gİ, KFT, MS)</p>	<p>diñgiz 1 диңгез DÜN / EŞAN 1. Deniz 2. Engin, geniş, sınırsız</p>
<p>tep- Ayak tepmek, ayakla vurmak (İM, Kİ, RH, TZ)</p> <p>teb- Tekmelemek, çifte atmak (KK, TA)</p> <p>tip- Tepmek, ayakla vurmak (BV, MG)</p> <p>dep- (I) Ayakla tepmek, ayakla vurmak (KF)</p>	<p>tibiv тибев E 1.Термек, tekmelemek 2.Birden yakalamak (yırtıcı kuş için) 3.Güçlkle itmek 4.İçerden dışarı doğru vurmak 5.Çalmak, hırsızlık etmek</p>
<p>ter (I) Ter, vücuttan çıkan sıvı (CC, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>tir Ter, vücuttan çıkan sıvı (İM)</p> <p>der Ter, vücuttan çıkan sıvı (KF)</p>	<p>tir 1 тир İNS Ter</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ter- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (TZ)</p> <p>tir- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (BV, GT, İM)</p> <p>der- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (TZ)</p> <p>dir- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (BV, KFT, TA)</p>	<p>tiriv тирев E / EŞAN 1.Dermek, toplamak 2.Yaymak, dağıtmak</p>
<p>terāvīḥ <i>Ar.</i> Ramazan ayında yatsı namazından sonra kılınan namaz (GT, İM, KF)</p>	<p>terevih тэрэвех AR DİN / EŞAN Teravih namazı</p> <p>terveh тэрвэх AR DİN / EŞAN Teravih namazı</p>
<p>terbiyet <i>Ar.</i> Terbiye, eğitim, yetiştirme (GT)</p>	<p>terbiye тэрбийё AR EĞT Terbiye, eğitim, görgü</p>
<p>terceme <i>Ar.</i> Tercüme, çeviri (GT)</p> <p>tercüme <i>Ar.</i> Tercüme, çeviri (MG)</p>	<p>terjime тэржемэ AR DİL Tercüme, tercüme etme</p>
<p>tercümān <i>Ar.</i> Tercüman, tercüme eden (KFT)</p>	<p>terjiman тэржеман AR MES / EŞAN Tercüman</p>
<p>tereddüd <i>Ar.</i> Kararsızlık, şüphede kalma (Gİ, İM, KF)</p>	<p>tereddüd тэрэддэд AR DÜŞ Tereddüt, ikilik içinde kalma</p>
<p>terek (II) Direk (TZ)</p>	<p>tirek тэрэк MOB / EŞAN 1.Dayak, direk, destek, dayanak 2.Kızağın iki yanına çakılan direk, destek 3.Destek olan kişi ya da şey</p>
<p>tereke <i>Ar.</i> Ölünün kalan malı (KFT)</p> <p>terike <i>Ar.</i> Ölünün ardından kalan mal (Gİ, İM, KF)</p>	<p>tirke теркэ TOP Miras</p> <p>terike тэрикэ AR YASA / EŞAN Miras</p>
<p>teren Derin (TZ)</p> <p>tereñ Derin (CC, GT)</p> <p>terin Derin (TA, TZ)</p> <p>derin Derin (DM)</p>	<p>teren тэрэн SIF / ZIT 1.Derin 2.Ulaşılması güç 3.Gönlün derinliği 4.Çok sağlam alınan, çok güçlü alınan (nefes vs. için)</p>
<p>terennüm <i>Ar.</i> Şakıma, terennüm (GT)</p>	<p>terennim тэрэннем SAN Terennüm, hafifçe söylenen türkü, şarkı</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>teri (I) Deri (CC, DM, GT, Kİ, KK, İN, RH, TZ)</p> <p>tiri (II) Deri, ten (İM)</p> <p>deri (I) Deri, ten (Gİ, İH, KF, KFT, RH, TZ)</p>	<p>tiri түре 1 İNS 1.Deri 2.Найван derisi 3.Post, kürk</p>
<p>terle- Terlemek (CC, TZ)</p> <p>tirle- (I) Terlemek (BV)</p> <p>derle- Terlemek (BM)</p>	<p>tirlev тирләү E Terlemek, terli olmak</p>
<p>terme (II) Turp (TA)</p>	<p>tırma 3 тырма MEY / EŞAN Turp, turp bitkisi</p>
<p>ters (I) Ters, aksi, zıt (CC, Kİ, TZ)</p>	<p>tiriş түреç 3 SIF Ters, aksi; geri</p>
<p>tersim Ar. Resmedilme, memur olma (GT)</p>	<p>tersim тәрсим AR SAN Resimlendirme, suretlendirme, resme döktürme</p>
<p>tertib Ar. Hazırlama, düzene koyma, tertip (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>tertip тәртип DEĞ 1.Tertip, düzen, nizam 2.Asayiş 3.Disiplin</p>
<p>tesbih Ar. Belli sözleri tekrarlayarak Allah'ı ululama, tespih (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>tesbih тәсбих AR DİN / EŞAN 1.Tespih 2.“Sübhänallah” diyerek Allah'ı tazim etme</p> <p>tişbi тиşбе AR DİN / EŞAN Tesbih</p>
<p>te'sir Ar. Tesir, etki (GT)</p>	<p>teşir тәсир AR DÜŞ Tesir, etki</p>
<p>teslim Ar. Verme, teslim etme (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>teslim тәслим AR DÜŞ Teslim</p>
<p>teş- Deşmek, oymak (KK, RH, TZ)</p> <p>tiş- 1 Deşmek, delmek, oymak (BV, İM, MG)</p> <p>deş- (I) Deşmek, oymak (KFT, İH)</p> <p>diş- (II) Deşmek, oymak (TA)</p>	<p>tişiv тишеу E 1.Deşmek, delmek 2.Үармак, үарык ачмак</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>teşik Deşik, deşilmiş olan (CC, DM, TZ)</p> <p>tişek Deşik, deşilmiş olan (MG)</p> <p>tişik Deşik, deşilmiş olan (BV, GT, MG)</p> <p>tişük Deşik, deşilmiş olan (İM)</p> <p>deşik Deşik, deşilmiş olan (KFT)</p>	<p>tişik тишек DÜŞ 1.Delik 2.Deşik</p>
<p>teşviş Ar. Karıklık, perişanlık, bulanıklık (GT, KFT)</p>	<p>teşviş тәшүиш AR DÜŞ Şüphe, kuşku, şüpheden kaynaklı endişe</p>
<p>tevābi‘ Ar. Tâbi olanlar, uyanlar (GT)</p>	<p>tevabiğ тәуабиғ AR SIF / EŞAN 1.Tâbi, bağlı olan 2.İtaat eden, boyun eğen</p>
<p>tevbe Ar. Tövbe (etme), işlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)</p> <p>toba Tövbe (CC)</p>	<p>tevbe тәүбә AR DİN / EŞAN Tövbe, tevbe</p>
<p>teve Deve (GT, TA)</p> <p>tife Deve (İM)</p> <p>tive Deve (BV)</p> <p>töve Deve (CC)</p> <p>tüve Deve (TZ)</p> <p>deve Deve (BM, DM, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK)</p>	<p>deve дәүә EVC / EŞAN Deve</p> <p>döye дөйә EVC Deve</p> <p>dive деүә EVC / EŞAN Deve</p>
<p>teveccüh Ar. Yönelme (MG)</p>	<p>tevejjiһ тәүәжжәһ AR DÜŞ Yöneliş, yönelme, teveccüh</p>
<p>tevrīt Ar. Tevrat (Gİ, GT, İM)</p>	<p>tevrat тәүрат AR DİN / EŞAN Tevrat</p>
<p>teyemmüm Ar. Teyemmüm (Gİ, İM, KF, MS)</p>	<p>teyemmöş тәйәммөш AR DİN Teyemmüm</p>
<p>teyın (I) Sincap (CC, İH, İM, TA)</p>	<p>tıyın тейен YAB Sincap</p>
<p>teyişli (Alın yazısıyla) belirlenmiş, gerekli, mecburî (CC)</p>	<p>tıyışli тейешле SIF Gerekli, lüzumlu</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>teyre Çevre, etraf (CC)</p> <p>tigre Çevre, etraf (GT, İM)</p>	<p>tire тирә DÜN / EŞAN 1.Çevre, etraf 2.Yakın çevre 3.Dolayı 4.Yan, yan taraf</p>
<p>tez Far. Tez, çabuk, acele (CC, DM)</p> <p>tiz Far. Çabuk, tez (Gİ, İN, KF, KFT, MG, RH)</p>	<p>tiź tiź ZARF 1.Tez, acele 2.Kısa sürede</p>
<p>tezek Tezek, hayvan dışkısı (BV, Gİ, İM, KFT, Kİ, MS, TA, RH, TZ)</p> <p>tizek Tezek (BV, İM)</p> <p>dezek Tezek, hayvan dışkısı (Kİ)</p>	<p>tiźek tiźäk EV / EŞAN Tezek</p>
<p>tezle- FAr.+T. İvmek, acele etmek (TA, TZ)</p> <p>tizle- Far.T 1. Acele etmek (İM) 2. Çabuklaştırmak, hızlandırmak (MG)</p>	<p>tiźlev tiźläy E Acele yapmak, acele etmek, çabuk olmak</p>
<p>tezlet- FAr.+T. Acele ettirmek, çabuklaştırmak (DM, Gİ, KF, KK, TZ)</p> <p>tiźlet- FAr.+T. Çabuklaştırmak, acele ettirmek (Gİ, KF)</p>	<p>tiźletiv tiźlätey E Acele ettirmek, çabuklaştırmak</p>
<p>tiğrağ (I) Çevik, eli çabuk, derli toplu (İH)</p> <p>tiğrağ Çevik, eli çabuk, derli toplu (TA)</p>	<p>tiğraq tiğraq SIF 1.Derli toplu, düzenli, temiz 2.Aceleci, tez canlı</p>
<p>tiğ- (II) Tıkamak, kapamak (BM, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>tiğ- (VIII) Tıkamak (TZ)</p> <p>dığ- Tıkamak, kapamak (RH, TZ)</p>	<p>tiğiv tiğiy E 1.Tıkamak 2.Kıstırmak 3.Delikli bir şeyi kapamak 4.Harcamak, sarf etmek</p>
<p>tıla- Dinlenmek, istirahat etmek (CC)</p>	<p>talıgıv 2 talıgıy E Dinlenmek ihtiyacı duymak, dinlenmek istemek</p>
<p>tım Sakin, sessiz (CC)</p> <p>tın (I) Sessiz, sakın (CC)</p>	<p>tın 2 тын SIF Sessiz, sakın, gürültüsüz</p>
<p>tın (III) Nefes, soluk (TZ)</p> <p>dın Nefes, soluk (Kİ)</p>	<p>tın 1 тын DÜŞ 1.Soluk alma, nefes alma 2.Soluk, nefes</p>

Tablo: 2.1. (devam)

tin- (V) Solumak, nefes almak (TZ)	tiniv тыныу ĬNS Nefes, soluk
tinç Sakin, rahat, dinç, zinde (Kİ) đinç Sakin, rahat, dinç (DM)	tinis тыныс SIF 1.Sessiz, sakin, rahat 2.Gürültüsüz, kavgasız 3.Barış içinde
tiñla- Dinlemek (GT, İM) diñle- Dinlemek (GT, KFT) düñle- Dinlemek (BM)	tiñlav тыңлау E 1.Dinlemek, kulak vermek 2.Kulak misafiri olmak 3.Emre itaat etmek 4.Sözü yerine getirmek, söz dinlemek
tırma- Tırmalamak (TZ) tırna- Tırmalamak (TZ)	tırnav тырнау E 1.Tırmalamak, tırnaklamak 2.Pençeleriyle eşelemek
tırmaууç Tırmık (TA)	tırma 1 тырма TAR 1. Tırmık 2. Sürülen toprağı yumuşatmakta kullanılan tarım aleti, kültivatör
tırnaқ Tırnak (BV, DM, İM, Kİ, MG, İN, RH, TA, TZ) đırғақ (I) Tırnak (DM) đırnaқ Tırnak (Gİ, KF, RH)	tırnaқ тырнақ ĬNS Tırnak
ty- 1. Engellemek, tutmak (CC, GT, İM) 2. Geciktirmek (TZ)	tyiv тыйыу E 1.Yasaklamak 2.Önlemek, engel olmak 3.Tutmak 4.İzin vermemek 5.Bir hareketi durdurmak
tyıl- 1. Son vermek, sonu olmak (CC) 2. Yasaklamak, engel olmak (İM)	tyiiv тыйылыу E Yasak edilmek, engellenmek, izin verilmemek
ti- Söylemek, demek (BV, GT, İM, KF, MG, RH) de- Demek, söylemek (BV, CC, İM, KF, KK, MS, TA, TZ) di- Demek, söylemek (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MS, RH) dih- Demek, söylemek (Kİ) dü- Demek, söylemek (KFT)	tiyv тиеу E 1.Demek, söylemek 2.Farz etmek, düşünmek

Tablo: 2.1. (devam)

tible- Diplemek, bir şeye dip koymak (Kİ)	töplev төпләү E 1.Kova, kap ya da sepet gibi şeylere dip koymak 2.Аяккабыа табан җакмак, табан такмак 3.Китап, дефтер силтлемек, капламак 4.Дибе вурмак, тамамламак; bitirmek
ticāret Ar. Alışveriş, ticaret (GT, İM, KFT)	tijaret тижәрәт AR TİC / EŞAN Ticaret
tig- (II) Eşitlenmek, eşit olmak (İM)	tñleniv тиңләнеу E Eşitlenmek, denklenmek, denk görülmek, eşit sayılmak
tigi (I) Şu (BM)	tigı tere ZAM 1.Öteki, başka, diğer 2.Şu
tingin Kadar, - e kadar (BV, İM) tegin Değın, kadar (İN, RH) teginе Değın, kadar (RH) dağın Değın, ve, ve dahi (CC) degin Kadar, -e kadar (Gİ, KF, KK, MS, İN, RH) deginç Kadar, -e kadar (KK) deginçe Kadar, -e kadar (KK) deyin (I) Kadar, -e kadar (CC)	tññnen тиненән B / EŞAN 1....e doğru, ...e kadar 2....derecede, ...miktarda
tik (IV) Sessiz, sakin, hareketsiz (GT, İM, MG)	tik 3 тик ZARF 1.Bir şey yapmadan, işlemeksizin 2.Hareketsiz 3.Değişmeksizin 4.Bir şekilde
tik- (I) Dikiş dikmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, KK, MG, İN, TZ) dik- (II) Dikiş dikmek (Gİ, Kİ)	tigiv 1 тегев E 1.Dikmek 2.Sivri bir şey batırmak 3.Kırkılmış yünü sivri uçlu bir gereçle tiftiklemek
tik- (IV) (Göz) dikmek (GT)	tikev текәу E / EŞAN 1.Bir yöne doğrultmak (göz için), bir yöne baktırmak 2.Nişan almak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tikçi Dikici, terzi (TA)</p> <p>tikiçi Dikici, terzi (GT)</p> <p>tikşi Dikici, terzi (KK)</p> <p>dikiçi Diken, dikici, terzi (KFT)</p>	<p>tǵıvsı tereyce MES / EŞAN 1. Dikişçi, nakışçı 2. Terzi</p>
<p>tikal- (I) Dikiş dikilmek (İM)</p>	<p>tǵılǵıv tereley E 1. Dikilmek, dikiş dikilmek 2. Nakış işlenmek</p>
<p>til (I) Dil, ağızdaki dil (BV, CC, DM, GT, İM, KFT, KK, İN, RH, TZ)</p>	<p>til тел İNS 1. Dil 2. Lisan 3. Çeşitli enstrüman ya da gereçlerdeki ince plastik parça</p>
<p>til (II) Lisan, dil (CC, GT, Kİ, MG, İN, RH)</p> <p>dil Dil, lisan (BV, Gİ, KF, KFT, MS)</p>	<p>til тел İNS 1. Dil 2. Lisan 3. Çeşitli enstrüman ya da gereçlerdeki ince plastik parça</p>
<p>til- (II) Dilmek, dilimlere ayırmak, uzun ve dar parçalara ayırmak (TZ)</p> <p>dil- Bir şeyi uzun ve dar parçalara kesmek, dilimlemek (Kİ, TA)</p>	<p>tiliv tereley E Dilmek, dilim dilim etmek</p>
<p>tile- İstemek, dilemek (BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, RH, TZ)</p> <p>dile- İstemek, dilemek (BM, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, MS, RH)</p>	<p>tiliev 1 теләу E 1. İstemek, dilemek 2. Amaç etmek, gaye etmek</p>
<p>tilek 1. İstek, dilek, murat (CC, GT, İM, KFT) 2. Dilencilik etme (TZ)</p> <p>dilek Murat, arzu, dilek (Kİ)</p> <p>diley Murat, arzu, dilek (KF)</p>	<p>tilek теләк DÜŞ 1. Dilek, istek; arzu 2. Temenni</p>
<p>tilençi Dilenci (DM, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>dilençi Dilenci, dilenen (KF, Kİ)</p>	<p>tilensı 1 теләнсе TOP Dilenci</p>
<p>tilençilik Dilencilik (GT)</p>	<p>tilensiliv теләнселеу E Dilencilik yapmak, dilencilik etmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>t̄ilim Dilim, parça (CC)</p> <p>d̄ilim Dilim, parça (DM, İH)</p>	<p>t̄ilim т̄ел̄ем B̄ES Dilim</p>
<p>t̄ilkü Tilki (BM, DM, İM, Kİ, TA)</p> <p>t̄ülki Tilki (GT, TZ)</p> <p>t̄ülkü Tilki (BV, CC, Kİ)</p> <p>d̄ilkü Tilki (Kİ)</p>	<p>t̄ölkö т̄өлкө YAB 1.Tilki 2.Tilki derisinden dikilmiş 3.Hilekar, kurnaz</p>
<p>t̄ilsiz Dilsiz, lâl (Kİ, TZ)</p> <p>t̄ilsüz Dilsiz, lâl (KFT, RH)</p> <p>d̄ilsüz Dilsiz (KFT, MS)</p>	<p>t̄ilh̄ız т̄ел̄hez SIF / EŞAN Dilsiz, konuşma engelli</p>
<p>t̄ire- Diremek, dayamak (MG)</p>	<p>t̄irev 1 т̄ер̄əy E 1.Dayamak, destek vermek, destek koymak, yaslamak 2.Bitiştirmek, yaslamak 3.Şart, koşul dayamak, şartlı hale getirmek</p>
<p>t̄irek 1. Direk, destek (CC, İM, Kİ) 2. Ağaç (DM, GT)</p> <p>d̄irek Direk, destek (BM, KF, Kİ, MS)</p>	<p>t̄irek т̄ер̄əк MOB / EŞAN 1.Dayak, direk, destek, dayanak 2.Kızağın iki yanına çakılan direk, destek 3.Destek olan kişi ya da şey</p>
<p>t̄irgiz- Diriltmek, canlandırmak (CC, GT, İM)</p> <p>t̄irgüz- Diriltmek, canlandırmak (İM)</p> <p>t̄irkir- Diriltmek, canlandırmak (Kİ)</p> <p>t̄irkiz- Diriltmek, canlandırmak (TZ)</p>	<p>t̄irḡiz̄iv т̄ер̄ре̄zey E / EŞAN Diriltmek, canlandırmak</p>
<p>t̄iri (I) Canlı, diri (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>t̄irig Canlı, diri (İM)</p> <p>d̄iri Canlı, diri (Gİ, KF, KFT)</p>	<p>t̄iri т̄ер̄е SIF / ZIT 1.Diri, canlı, yaşayan 2.Açıkça görünen, belirgin, belli</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tiri- Dirilmek, canlanmak, yaşamak (BM, Kİ)</p> <p>tirik- Dirilmek (BV)</p> <p>tiril- (I) Dirilmek, canlanmak, yaşamak (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>diril- Dirilmek, canlanmak (KFT, TZ)</p>	<p>tiriliv тереley E 1.Dirilmek, canlanmak 2.Coşmak, şevklenmek</p>
<p>tiril- (II) Toplanmak, bir araya gelmek (İM, İN)</p>	<p>tiriliv E 1.Derilmek, toplanmak 2.Toplandığı ya da tutunduğu yerden dallara ayrılmak, dağılmak, yayılmak</p>
<p>tirsek Dirsek (BV, DM, İN, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>dirsek Dirsek (Gİ, İN, KF, KFT, MS)</p>	<p>tirhek тephək İNS / EŞAN 1.Dirsek 2.Kızağın iki yanına çakılan direk</p>
<p>tiş Diş (BV, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, RH, TZ)</p> <p>diş (I) Diş (Gİ, KF, KFT, RH, TZ)</p>	<p>tış 1 тем İNS 1.Diş 2.Çeşitli aletlerde ya da teknik parçalardaki diş</p>
<p>tişele- Deşelemek (BV)</p>	<p>tışeliv теşәley E / EŞAN Aletlerin dişleri keskinlenmek, aletlere diş açılmak</p>
<p>tişi Dişi, her canlının dişisi (BV, CC, İM, Kİ, KK, TA)</p> <p>dişi Dişi, kadın (Gİ, KF, KFT)</p>	<p>tışı теше SIF / EŞAN Dişi, dişi cinsiyetli</p>
<p>tişil- Deşilmek, delinmek (BV, İM)</p>	<p>tışiliv тишәley E 1.Deşilmek, delinmek 2.Yarılmak, yarık açılmak</p>
<p>tişle- Dişlemek, ısırma (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>dişle- Dişlemek, ısırma (Gİ, KF, KFT, RH)</p>	<p>tışlev тешләу E Dişlemek, ısırma</p>
<p>titre- Titremek (BV, CC, GT, İN, MG, TZ)</p> <p>ditre- Titremek (Gİ, İN, KF, Kİ)</p>	<p>titreiv титрәу E 1.Titremek 2.Sallanmak, sarsılmak 3.Ürpertmek, korkmak</p>
<p>titret- Titretmek (MG, RH)</p>	<p>titretiv титрәтәу E 1.Titretmek, ürpertmek 2.Duygularını hareketlendirmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

tiyişli Gerekli, değer (TZ)	tiyişli теҗешле SIF Gerekli, lüzumlu
tiz Diz (BV, CC, İM, İN, Kİ, KK, MG, RH, MG, TZ) tizgi Diz (CC) diz Diz (DM, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, RH)	tiż też İNS / EŞAN Diz
tiz- Dizmek (TZ)	tiżiv tezey E / EŞAN Dizmek, sıralamak, bir şeye ard arda geçirmek
tizgin Dizgin (CC, İM, Kİ, TA) tüzgün Dizgin (DM)	tiżgin 1 teżgen MOB Dizgin
tizginle- Dizginlemek (Kİ)	tiżginlev teżgenläy E Dizgin geçirmek, dizgin takmak
tizim Dizi, dizilmiş (TZ) tizik Dizi, dizilmiş (İM)	tiżim teżem DÜŞ 1.Dizme, dizim, sıra, dizi 2.Söz dizimi (dil bilgisinde)
top Savaş aleti, top (DM)	top 2 туп ORDU 1. Top silahı 2. Top mermisi
toprak Toprak (DM, KK) toprak Toprak (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TA, TZ)	toprak тупрак DÜN Toprak
today Dudak (CC) today Dudak (CC) tudak Dudak (DM) tutağ Dudak (RH) tutağ Dudak (Kİ) duğağ Dudak (KK) dudak Dudak (BV, GT, İM, İN, KFT, RH, TA, TZ)	dudak дудак TÜ İNS Dudak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>toğ- (I) 1. Doğmak, dünyaya gelmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ) 2. Yaratılmak (CC)</p> <p>tov- Doğmak, dünyaya gelmek (CC)</p> <p>tuv- (I) Doğmak, dünyaya gelmek (CC)</p> <p>do- Doğmak, dünyaya gelmek (Kİ)</p> <p>doğ- Doğmak, dünyaya gelmek (Gİ, KF, KFT, Kİ, TZ)</p>	<p>тiвiв тыуыу E 1. Doğmak, dünyaya gelmek 2. Görünmek, başlamak 3. Ufuktan görünmek, çıkmak</p>
<p>toğ- (II) (Güneş, ay) doğmak (CC, KK)</p>	<p>тiвiв тыуыу E 1. Doğmak, dünyaya gelmek 2. Görünmek, başlamak 3. Ufuktan görünmek, çıkmak</p>
<p>toğan (II) Doğan, doğmuş olan (Kİ, TZ)</p>	<p>туған туған AKR 1. Kardeş 2. Dost, ahbap 3. Yakın, samimi 4. Öz 5. Kan kardeş 6. Akraba, hısım</p>
<p>toğra- Doğramak (Kİ)</p>	<p>турав турау E / EŞAN 1. Doğramak, parçalamak 2. Bıçaklayıp öldürmek</p>
<p>toğral- Lime lime olmak, doğranmak, biçilmek (İH)</p>	<p>туралıв туралыу E / EŞAN Doğranmak, parçalanmak</p>
<p>toğru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, GT, İN, KF, MG, TZ)</p> <p>toğru 1. Doğru, yanlış olmayan (CC, Gİ, İM, MG, TA) 2. Doğru, düz, eğri olmayan (İN, Kİ)</p> <p>torı Doğru, yanlış olmayan (TZ)</p> <p>doğrı Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>doğru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KFT, MS)</p>	<p>toğro тоғро SIF İyi niyetli, saf yürekli, doğru, dürüst</p> <p>туғrı туғры SIF 1. Doğru, düz 2. Direkt, doğrudan doğruya 3. Dürüst, hakiki, doğru 4. Hatasız 5. Adil 6. Sadık</p>
<p>toğrıl- Doğurulmak (TZ)</p> <p>toğrul- Doğurulmak (TZ, İM)</p>	<p>тiвzırlıв тыузырылыу E Doğurulmak, dünyaya getirilmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

toğruluk Doğruluk (CC)	toğroloq toğroloq DEĞ İyi niyetlilik, saf yüreklilik, doğruluk, dürüstlük
toğu- Dokumak, örmek (CC) tokı (I) Dokumak, örmek (GT, KI) toğu- Dokumak, örmek (İM) toğu- Dokumak, örmek (TZ) doğu- (II) Dokumak, örmek (TA)	tuqın 1 туқыу E 1.Kumaş dokumak, işlemek 2.Örmek 3.Meydana getirmek
toğur- Doğurmak, dünyaya getirmek (BV, CC, GT, İM, MG, TA, TZ) tovur- Doğurmak, dünyaya getirmek (TZ) tuvur- Doğurmak, dünyaya getirmek (CC) doğur- Doğurmak, dünyaya getirmek (BM, GI, KF, KFT, MS)	tuızırın тызырыу E Doğurmak, dünyaya getirmek
toğuş Gün doğusu, doğu (CC)	tuıış 2 тыуыш DÜN Gün doğumu, güneşin doğduğu yer, doğu
toq Tok, aç olmayan (GT, TZ) toq Tok, aç olmayan (TA)	tuq 1 туқ SIF 1.Tok, karnı doymuş 2.Dolu, içli 3.Refah içinde
toqlı Bir yaşındaki erkek koyun, kuzu (BM, TA) toqlu Bir yaşındaki erkek koyun, kuzu (İH)	tuqlı туқлы EVC / EŞAN Kuzu, bir yaşındaki kuzu
toqluq Tokluk, bolluk, fazlalık (CC)	tuqlıq туқлық KAV 1.Tokluk 2.Refah, bolluk, bereket
toqlun Dalga (TZ)	tuqlın туқын DÜN 1.Dalga 2.Radyo dalgası
toqmaq Tokmak (BV, CC) doqmaq Tokmak (TZ)	tuqmaq 1 туқмақ MOB 1.Tokmak 2.Atın alnına takılan demir 3.Duvar saatindeki sarkaç ağırlık

Tablo: 2.1. (devam)

<p>toḡsan Doksan (sayı) (BM, BV, DM, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>toḡşan Doksan (sayı) (DM, KK, TA)</p> <p>toḡzan Doksan (sayı) (KK)</p>	<p>tuḡhan туқһан SAYI Doksan</p>
<p>toḡuçı Dokuyucu, dokuma işi ile uğraşan (DM, TZ)</p> <p>toḡurçı Dokuyucu, dokuma işi ile uğraşan (TA)</p>	<p>tuḡıvsı туқыусы MES Dokuma işinde çalışan işçi, dokumacı</p>
<p>tol- (I) Dolmak (BV, CC, İM İN, Kİ)</p>	<p>tulıv тулыу E 1.Dolmak 2.Kaplanmak 3.Yığılmak, toplanmak</p>
<p>toldır- Doldurmak (TZ)</p> <p>toḡdur- Doldurmak (BM, GT, İN)</p> <p>toḡtur- (I) Doldurmak (BV, CC, İM, İN, MG)</p> <p>toḡtur- Doldurmak (KK)</p> <p>doldur- Doldurmak (İN)</p> <p>doltur- Doldurmak (İN)</p>	<p>tuḡtırıv тултырыу E 1.Doldurmak 2.Kaplamak 3.Yıḡmak</p>
<p>tolı Dolu, dolu olan (GT, Kİ, TZ)</p> <p>toḡlu (I) Dolu, dolmuş olan (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF)</p> <p>toluḡ Dolu, dolmuş olan (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF)</p> <p>dolu Dolu (Gİ, KF)</p>	<p>tuḡlı тулы SIF / EŞAN 1.Dolu 2.Tam, bütün, eksiksiz 3.Dolgun</p>
<p>tomşuḡ Kuşun gagası (TZ)</p> <p>dumşuḡ Kuşun gagası (TA)</p> <p>dumşuḡ Kuşun gagası (DM)</p>	<p>tomşoḡ tomşoḡ KÜM Gaga</p>
<p>tonçuḡ- Donakalmak, nefes alamamak, katılmak (İH)</p>	<p>tonsoḡov тонсоғоу E 1.Havasız kalmak, soluksuz kalmak; boḡulmak 2.Yok olmak 3.Özgürlüğünü kaybetmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

tonuğ (II) Donuk (TZ)	tonoğ 1 тоноқ SIF 1.Saf, temiz, bulanık olmayan, şeffaf, saydam 2.Açık olmayan, parlak olmayan, donuk, mat
toñ Buz, don (Kİ)	tuñ 2 туң DÜŞ 1.Donuk hal, don 2.Don hava
toñ- Buz olmak, donmak (CC, Kİ, TZ)	tuñiv туңыу E 1.Donmak, don tutmak, buzlanmak 2.Hissizleşmek 3.Donuklaşmak, durağanlaşmak
topa (I) Çatı (BM)	tübe 1 түбә İNS 1.Başın üst kısmı, tepe 2.Dağın tepesi, zirvesi, en üst noktası 3.Bina, ev çatısı
topalan Kalın bağırsağa arız olan bir hastalık (İH)	tupalan тупалан HAS / EŞAN Bulaşıcı hayvan hastalığı
tothar Moğ. Papağan (CC)	tuti тутий EVC / EŞAN Papağan, tuti
totu Tuğ, sancak (CC) tov Tuğ, sancak (CC)	tiv 1 тый HÜK / EŞAN 1. Bayrak, tuğ 2. Temel ideolojinin belirtisi
toy (I) Düğün, şölen, şenlik (CC, İH, İM, KFT, Kİ)	tuу туй TOP / EŞAN Düğün, toy, bayram; festival
toy- (I) Doymak (BM, BV, GT, İM, Kİ, KK, TZ) toy- (II) Bıkmak (GT)	tuıiv туйыу E 1.Doymak, iştahı kesilmek 2.Bıkmak, bezmek 3.İhtiyacı kalmamak 4.Bir sıvıyla tamamen dolmak
toydır- Doyurmak (CC) toydur- Doyurmak (BV, GT)	tuıııiv туйзырыу E / EŞAN 1.Doyurmak, beslemek 2.Bezdirmek, bıktırmak
toz (I) Toz (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TZ) toz Toz (KK) doz Toz (BM, KF, TA)	tuзан тузан DÜN 1.Toz 2.Çamur, kir
tozla- Tozlamak (TZ)	tuзанlav тузанлау E Toz etmek, tozla kaplamak

Tablo: 2.1. (devam)

töben Altında, aşağı, geri (CC)	tüben 1 түбән SIF 1.Alçak 2.Alt, aşağı, aşağıdaki 3.Suyun aşağısındaki 4.Adi, alt tabaka 5.Pek küçük, önemsiz 6.Avam, amiyane 7.Namussuz 8.Kötü, alçak 9.Yetersiz
töben Altında, aşağı, geri (CC)	tüben 2 түбән B Aşağı, altta, düşük, alçak
tög- Dövmek, vurmak, ezmek (BV, GT, TZ) töv- Vurmak, dövmek, ezmek (Kİ) töy- Dövmek, vurmak, ezmek (TZ) dög- Dövmek, ezmek (RH, TA, TZ)	töyöv 1 төйөү E 1.Sert bir cisimle vurmak, ezmek, dögmek 2.Tepelemek 3.Üst üste yemek
tögerik Değirmi, teker (TZ)	tügerек түгәрәк SIF / EŞAN Yuvarlak, tekerlek şeklinde olan, dairesel
tögül- (I) Dövülmek (BV)	töyölöv 1 төйөлөү E 1.Sert bir şeyle vurulmak 2.Ezilmek, dövülmek 3.Parçalanmak 4.Vurulmak, tepelenmek
tögül- (II) Dökülmek, akmak (CC) tökөл- Dökülmek, akmak (BM) tökül- Dökülmek, akmak (GT) dökil- Dökülmek (Gİ) dökül- Dökülmek (KF)	tügiliv түгелөү E 1.Dökülmek, akıtılmak 2.Dağıttırmak, saçtırmak 3.Kan, ter, gözyaşı akıtılmak
tök- (I) Dökmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, RH) dök- Dökmek (Gİ, KF, KFT, Kİ, MS, RH)	tügiv түгөү E 1.Dökmek, akıtmak 2.Dağıtmak, saçmak 3.Kan, ter ya da gözyaşı akıtmak 4.Sarfetmek, harcamak 5.Paylaşmak
töl Döl (İM)	tül түл İNS 1.Döl 2.Tohum

Tablo: 2.1. (devam)

<p>töl- (II) Borcunu ödemek (TZ)</p> <p>töle- Ödemek, para vermek (CC)</p>	<p>tülev 1 түлөү E Ödemek, borcunu vermek, para vermek</p>
<p>tön- 1. Dönmek (BV, CC, GT, İM, TZ) 2. Ters çevrilmek (CC) 3. Bir istikamete çevrilmek (GT) 4. Değişmek (İM)</p> <p>dön- Dönmek, geri gelmek (KFT, Kİ, TA)</p>	<p>düniv дүнеү E Dönmek, çevirmek; vazgeçmek, geri çevirmek</p>
<p>töndür- Döndürmek, çevirmek (İM)</p> <p>dönder- Döndürmek, çevirmek (Gİ, KF, MS)</p>	<p>dündiriv дүндөрөү E Döndürmek, çevirtmek; vazgeçirmek, geri çevirmek</p> <p>tünteriv түнтөрөү E 1. Düşürmek, yıktırmak; belirli bir zamanı geçirmek 2. Alt üst etmek, döndürmek 3. Yamultmak 4. Yerine getirmek</p>
<p>törkül Dört köşeli, dörtgen (CC)</p> <p>törtgöl Dört köşeli, dörtgen (BV)</p> <p>törtkil Dört köşeli, dörtgen (İM)</p> <p>törtkül Dört köşeli, dörtgen (CC)</p> <p>dörtkül Dört köşeli, dörtgen (İN, TZ)</p>	<p>dürtkil дүрткел SIF Dörtgen, kare</p>
<p>törpi Törpü, ege (Kİ)</p>	<p>törpö 1 төрпө MOB 1. Büyük ege, törpü 2. Tırnak törpüsü</p>
<p>tört Dört (sayı) (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, MG)</p> <p>türt Dört (sayı) (İN)</p> <p>dörd Dört (sayı) (KF)</p> <p>dört Dört (sayı) (CC, DM, Gİ, GT, İN, KF, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p> <p>dörüd Dört (sayı) (KFT)</p> <p>dörüt Dört (sayı) (KFT)</p>	<p>dürt дүрт SAYI Dört</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>töş Döş, göğüs, kaburga altı (BV, CC, Kİ, TZ)</p> <p>dös Göğüs, döş, kaburga altı (TA)</p> <p>döş Göğüs, döş, kaburga altı (RH)</p>	<p>tüş 1 түш İNS Göğüs, bağır, döş</p>
<p>töşe- Döşemek, yaymak (BM, İM, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>döşe- Döşemek, yaymak (Gİ, Kİ, MS)</p>	<p>tüşев түшөү E 1.Döşemek, sermek, yaymak 2.Fazla öldürmek, çokça kırmak</p>
<p>töşek Döşek, yatak (CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>döşek Döşek, yatak (Gİ, KF, KFT)</p>	<p>tüşек түшөк EV / EŞAN Döşek, yatak</p>
<p>töşen- Döşenmek, yayılmak (İM, KK, TZ)</p> <p>döşen- Döşenmek (MS)</p>	<p>tüşевн түшөнев E Döşenmek, döşek serilmek</p>
<p>töşet- Döşetmek, yaydırmak (İM)</p>	<p>tüşетів түшөтеү E Döşetmek, döşek serdirmek</p>
<p>tövgüç Havan ve havan tokmağı (CC)</p>	<p>töygös төйгөс MOB / EŞAN Tokmak, havan tokmağı</p>
<p>töydür- Dövdürmek (TZ)</p>	<p>töyзөрөн төйзөрөү E 1.Vurdurmak, döğdürmek 2.Ezdirmek</p>
<p>töz- (II) Sabır ve tahammül göstermek, dayanmak, katlanmak (GT, Kİ, MG)</p> <p>döz- Sabretmek, katlanmak, tahammül gösterme (Kİ, TA)</p> <p>düz- (II) Sabretmek (TA)</p>	<p>tüzів түзөү E / EŞAN Sabretmek, dayanmak, tahammül etmek, katlanmak</p>
<p>tözümlü Sabırlı, sebatlı, dayanıklı (CC)</p>	<p>tüzімлї түземле SIF / EŞAN Sabırlı, tahammüllü, dayanıklı</p>
<p>tözümlük Sabır, tahammül (CC)</p>	<p>tüzімлїк түземлек DEĞ Sabırlılık, dayanıklılık</p>
<p>tu Kısır hayvan (TZ)</p>	<p>тү 3 түү EVC 1.Kısır, yavrulamayan (hayvan için) 2.Dağılmadan gelişen, yayılmadan büyüyen</p>
<p>tūfān Ar. Büyük sel felâketi (GT)</p>	<p>tufan туфан AR DİN 1. Tufan, Nuh tufanı 2. Güçlü sel, büyük sel</p>

Tablo: 2.1. (devam)

tuğ Tuğ (DM)	тү 1 түу HÜK / EŞAN 1. Bayrak, tuğ 2. Temel ideolojinin belirtisi
tuğan <i>Ar.</i> Dükkân (CC) dükân <i>Ar.</i> Dükkân (GT, KFT) dükkân <i>Ar.</i> Dükkân (İM)	döken дөкән AR ŞEH Dükkan, mağaza
tul Dul, dul kadın (CC, Kİ, TA, TZ) тул Dul, dul kadın (TA)	тол 1 тол TOP Dul
tulkuq Tulum, tuluk (DM, Kİ, TZ)	turhiq турһык MOB Tulum, kırba
tulum (I) Saç örgüsü (CC, DM)	tolom толом GİY Örgülü uzun saç, saç örgüsü
tu'm <i>Ar.</i> Tat, lezzet (GT)	tem 1 тәм DUY 1. Tat, lezzet 2. Keyif, neşe, kâm
tuman (I) Duman, sis, karanlık (BM, CC, DM, Kİ, TZ) туман Duman, sis, karanlık (KK, TA)	toman томан DÜN 1. Sis 2. Buğu
tur- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (İM) тур- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (BM, BV, CC, GT, Kİ, MG, TA, TZ) dur- (I) Durmak, sabit olmak (BM, BV, Gİ, KF, KFT, MS)	torov торов E 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak
тур- (II) Ayağa kalkmak (BM, GT, İM, KK, TA) dur- (II) Ayağa kalkmak (BM, Gİ, KF)	torov торов E 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tur- (III) Bulunmak (GT)</p>	<p>torov торой E 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak</p>
<p>tura (II) Doğru (TZ)</p>	<p>tura 1 тура SIF / EŞAN 1. Doğru, düz, düzgün, eğri olmayan 2. Doğrudan, doğruca, direkt 3. Gerçek, dürüst, hakiki 4. Değiştirilmemiş, orijinal</p>
<p>turğay Serçe gibi küçük kuş, tongar kuşu (BV, İH) durğay Serçe gibi küçük kuş, tongar kuşu (BM)</p>	<p>turğay турғай YAB Tarla serçesi, toygar</p>
<p>turğur- Ayağa kaldırmak, dikeltmek (BM) turğuz- (II) Ayağa kaldırmak, dikeltmek (Kİ, TZ) ğurğuz- Ayağa kaldırmak, dikeltmek (KK) durğur- (II) Ayağa kaldırmak (KF) durğuz- (III) Ayağa kaldırmak (KF)</p>	<p>torğozov торғозой E 1. Ayağa kaldırmak 2. Dik hale getirmek, dineltmek 3. İşler hale getirmek, tamir etmek</p>
<p>turna Turna kuşu (BM, CC, DM, İM, Kİ, TZ) ğurna Turna kuşu (DM, KK, TA)</p>	<p>torna торна YAB Turna</p>
<p>turuş Duruş (RH) ğuruş Duruş (KK)</p>	<p>toroş 1 торош DÜŞ 1. Duruş, durum 2. Poz 3. Yaşam, hayat</p>
<p>tuş (I) Eş (GT)</p>	<p>toş 2 тош TOP / EŞAN Akran, yaşıt, çağdaş</p>
<p>tuşanbe Far. Pazartesi (CC) düşenbeh Far. Pazartesi (BM)</p>	<p>düşembı дүшәмбе FARS DÜN Pazartesi</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tuşman <i>Far.</i> Düşman (CC, TZ)</p> <p>tüşman <i>Far.</i> Düşman (CC)</p> <p>düşmān <i>Far.</i> Düşman (BM, CC, DM, Gİ, İH, İN, KF, KFT)</p> <p>düşmen <i>Far.</i> Düşman (BM, CC, DM, Gİ, İH, KF, KFT)</p>	<p>doşman дошман FARS TOP Düşman, hasım</p>
<p>tut- (I) 1. Tutmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İN, KF, MG, RH, TZ) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (GT) 3. Bir şeyi salıvermek üzere tutmak (İM) 4. Dokunmak, el ile tutmak (İM) 5. Yakalamak (İM, MG)</p> <p>üt- Tutmak (TA)</p> <p>üt- Tutmak (KK)</p> <p>üt- 1. Tutmak (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (Gİ)</p>	<p>totov тотой E 1. Tutmak, kavramak 2. Durdurmak 3. Duraklatmak 4. Taksi tutmak 5. Alıkoymak 6. Yakalamak 7. Tutuklamak 8. Hakim olmak, elinde bulundurmak 9. Kiralamak 10. Bir yeri işgal etmek, makamı işgal etmek</p>
<p>tutam Tutam, avuç dolusu (BM, İM, Kİ)</p> <p>ütam Tutam, avuç dolusu (İN)</p>	<p>totam тотам BİL 1. Tutam (ölçü) 2. Bir avuç 3. Demet</p>
<p>tutğun Esir, hapis, tutsak (CC)</p> <p>tutğun Esir, hapis, tutsak (CC, Kİ, TA)</p>	<p>totkon тоткон YASA / EŞAN 1. Tutuklu, mahpus 2. Tutsak, esir</p>
<p>tüti <i>Far.</i> Papağan, dudu kuşu (GT, İH)</p>	<p>tuti тутый EVC / EŞAN Papağan, tuti</p>
<p>tutul- (I) 1. Tutulmak, ele geçirilmek (BV, GT, İH, İM, Kİ, RH, TZ) 2. Bağlanmak (RH)</p> <p>ütül- Tutulmak (KFT)</p> <p>ütül- Tutulmak (BM, BV, KFT)</p>	<p>totolov тотолоу E 1. Tutulmak 2. Engellenmek, durdurulmak 3. Yakalanmak 4. Yararlanılmak 5. Kendine hakim olmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

tutul- 2 1. Tutulmak, donan kalmak (İH) 2. Aklına bir şey gelmemek (İH)	totolov тотолоу E 1. Tutulmak 2. Engellenmek, durdurulmak 3. Yakalanmak 4. Yararlanılmak 5. Kendine hakim olmak
tutuş (II) Sürekli, devamlı (İM)	totaş 1 тоташ SIF 1. Bitişik, birleşik, aralıksız 2. Tüm 3. Dinmeyen, sürekli
tutuş- (I) Tutuşmak, karşılıklı tutmak, dolaşmak (BV, GT) dutuş- Tutuşmak (RH)	totoşov тошоу E 1. Birlikte ya da karşılıklı tutmak 2. Birlikte açığa çıkarmak, ifşa etmek 3. Birlikte ele geçirmek 4. Bir şeylerin tesirine bırakmak
tuv- (II) Ezmek, parça parça etmek (Kİ)	töyöv 1 төйөу E 1. Sert bir cisimle vurmak, ezmek, döğmek 2. Terelemek 3. Üst üste yemek
tuvar (II) Far. Duvar (TZ) tuvar Far. Duvar (KK) dīvār Far. Duvar (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, TA) duvar Far. Duvar (DM, Kİ)	dīvar дивар İNŞA / EŞAN Duvar dīvar дуар FARS İNŞA 1. Duvar 2. Hayattaki engel ve zorluklar
tuvra Doğru (CC)	tura 1 тура SIF / EŞAN 1. Doğru, düz, düzgün, eğri olmayan 2. Doğrudan, doğruca, direkt 3. Gerçek, dürüst, hakiki 4. Değıştirilmemiş, orijinal
tuy- 1. Duymak (CC, GT, Kİ) 2. Farkına varmak, hissetmek (CC, Kİ) 3. Anlamak (CC)	toyon тойоу E Duymak, sezme, hissetmek
tuyaqlı Toynaklı (BV)	toyaqlı тояклы SIF Toynaklı
tuysu His (Kİ)	toýgo тойго DÜŞ / EŞAN Duygu, his

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tuz Tuz (BM, BV, CC, DM, GT, İM, KFT, Kİ, RH, TZ)</p> <p>ıuz Tuz (BM, BV, CC, DM, GT, İM, KFT, Kİ, RH, TA, TZ)</p> <p>duz Tuz (DM, KFT)</p>	<p>toz toz BES Tuz</p>
<p>tuzak Tuzak, ağ (BM, CC, DM, GT, Kİ, TZ)</p> <p>ıuzak Tuzak, ağ (TA)</p>	<p>tozak tozak MOB 1.Av tuzağı, ağ 2.Hile, tuzak</p>
<p>tuzla- Tuz vermek, tuzlamak (CC, Kİ)</p> <p>duzla- Tuz vermek, tuzlamak (BM)</p>	<p>tozlan tozlay E 1.Tuzlamak, tuz katmak, tuz eklemek 2.Akıldan çıkmak; unutmak</p>
<p>tuzlu Tuzlu (BV, DM, İM)</p> <p>ıuzlu Tuzlu (DM)</p> <p>tuzlu Tuzlu (İM, Kİ)</p> <p>ıuzlu Tuzlu (DM)</p> <p>duzlu Tuzlu (KFT)</p>	<p>tozlo tozlo SIF Tuzlu, tuz katılmış</p>
<p>tüfkür- Tükürmek (İM)</p> <p>tükür- Tükürmek (BM, CC, KF, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>tüpkür- Tükürmek (CC)</p> <p>tüskür- (I) Tükürmek (BM)</p> <p>tüvkür- Tükürmek (İM)</p>	<p>tökörön төкөрөү E 1.Tükürmek 2.Bilinçsizce el sallamak</p>
<p>tüg Tüy, kıl (BV, İM, KFT, RH, TZ)</p>	<p>tök 1 төк İNS 1.Tüy, kıl 2.Bitki dalındaki küçük filizler</p>
<p>tügel Mükemmel, tam, tamam (CC)</p> <p>tükel Mükemmel, tam, tamam (CC)</p> <p>dükel Hep, bütün (Kİ)</p>	<p>tögel төгөл ZARF / EŞAN Sayı bakımından tam, tamı tamına</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tügen- Tükenmek, bitmek, sona ermek (CC)</p> <p>tüken- (I) Tükenmek, bitmek, sona ermek (BM, BV, DM, Gİ, GT, İM, Kİ, KK, MG)</p> <p>düken- (I) Tükenmek, bitmek, sona ermek (Gİ, KF, KFT, Kİ, MS)</p>	<p>tökeniv төкәнеу E / EŞAN Tükenmek, sona dayanmak; bitmek</p> <p>tögeniv төгәнеу E 1.Tükenmek, bitmek 2.Yok olmak</p>
<p>tügli Tüylü, kıllı (BV)</p> <p>tüglü Tüylü, kıllı (RH)</p> <p>tüklü Tüylü, saçlı (CC)</p>	<p>töklö 1 төклө SIF Tüylü, kıllı; yünlü</p>
<p>tügme (II) Düğme (DM, İM, MG, TA)</p> <p>tüvme Düğme (CC, Kİ)</p> <p>dügme Düğme (Gİ, KF, Kİ, TZ)</p>	<p>töyme төймә GİY 1. Elbise düğmesi 2. Cihaz ya da elektrik düğmesi</p>
<p>tügül- Ümitsizliğe düşmek (TZ)</p>	<p>töñölöv төңөлөү E Ümit kesmek, ümitsiz hale gelmek</p>
<p>tüket- Tüketmek, bitirmek (Gİ, GT, MG, TZ)</p> <p>düket- Tüketmek, bitirmek (Gİ, KF)</p>	<p>töketiv төкәтеу E 1.Tüketmek, sona dayandırmak; bitirmek 2.Dayandırmak, bitiştirmek</p>
<p>tükürük Tükürük (Gİ, KF, KK, MS)</p> <p>tükürük Tükürük (Gİ, KF, KK, MS)</p> <p>tüvrük Tükürük (İM)</p>	<p>tökörök төкөрөк İNS Tükürük</p>
<p>tün 1. Dün, dünün gecesi (BM, BV, Kİ) 2. Akşam, gece (CC, GT, İM, KK, TA, TZ)</p> <p>tüne Dün, dünün gecesi (CC, TZ)</p> <p>dün (I) Gece (Gİ, KF, Kİ)</p>	<p>tön төн DÜN 1.Gece 2.Kuzey</p>
<p>tüne- Gecelemek (İM, Kİ)</p>	<p>tönev төнәу E Gecelemek, gece uykuya gitmek, tünemek (hayvanlar için)</p>
<p>tüñül- Ümitsizliğe düşmek (TZ)</p>	<p>töñölöv төңөлөү E Ümit kesmek, ümitsiz hale gelmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

tüpe Başın tepesi (TZ)	tübe 1 түбә İNS 1.Başın üst kısmı, tepe 2.Dağın tepesi, zirvesi, en üst noktası 3.Bina, ev çatısı
tür- Dürmek (GT) dür- Dürmek (KFT)	töröv төрөү E / EŞAN 1.Dürmek, sarmak, bürmek, bürümek 2.Sıkıca giydirmek
türbe Ar. Mezar, türbe (Gİ, GT, KF)	törbe төрбә AR DİN Türbe
türk Türk (BV, İM, İN, MG, RH, TA, TZ)	török төрөк ÖZEL Türk
türkişe Türkçe (DM)	törkiyse төркийсә ZARF Türk dilinde, Türkçe
türkmen Türkmen, Türkmen kavmi (KF, Kİ) türküman T.Far. Türkmen (Gİ)	törökmen төрөкмән ÖZEL Türkmen
türlü Türlü, çeşitli (GT) türlü (I) Türlü, çeşitli (GT, İM, Kİ, İN, RH) türlüg Türlü, çeşitli (BV, İM, MG) dürlü Çeşitli, türlü (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH)	törlö төрлө SIF 1.Türlü, çeşitli 2.Her türlü, türlü türlü
türt- Dürtmek (İM) dürt- (I) Dürtmek (Kİ, TA) dürüt- (II) Dürtmek (KFT)	törtöv төртөү E 1.Dürtmek 2.Kalem ya da sivri uçlu bir nesne ile iz koymak, nokta koymak 3.İtelemek, iterek kendinden uzaklaştırmak 4.Rüşvet vermek, işini halletmek için gizlice bir şeyler vermek
tüş (I) Öğle, öğle vakti (CC, İM) düş (I) Öğle, öğle vakti (TA)	töş 2 төш DÜN Gün ortası, öğlen vakti
tüş (II) Düş, rüya (GT, TZ) düş (II) Düş, rüya (Kİ, KF)	töş 1 төш SOYT 1. Düş, rüya 2. Hayal 3. Gerçek olmayan
tütün (I) Duman (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, TZ) dütün Duman (Gİ, KF, Kİ)	tötön төтөн DÜN 1.Duman 2.Tüten is

Tablo: 2.1. (devam)

<p>tüyün Düğüm (TZ)</p> <p>dügün (I) Düğüm (Kİ, TZ)</p>	<p>töyön төйөн GİY 1. Düğüm 2. Bohça</p>
<p>tüz Düz, doğru (BV, CC, GT, KFT, MG, RH)</p> <p>düz Düz, doğru (KF, Kİ, İN, RH)</p>	<p>töz 1 төз SIF / ZIT 1.Düz, eğri olmayan 2.Pürüzsüz 3.Dik, doğru 4.Doğru konuşan, namuslu</p>
<p>tüzel- Düzelmek (BV, GT, Kİ, KK, TZ)</p> <p>tüzen- Düzelmek (TZ)</p> <p>düzel- Düzelmek (Kİ)</p>	<p>tözeliv төзөлев E 1.Düzelmek, iyileşmek 2.Huzur bulmak</p>
<p>tüzet- (I) 1. Düzeltmek (TZ) 2. Sıralanmak, saf tutmak (TA)</p> <p>tüznet- Düzeltmek (CC)</p> <p>tüzüt- Düzeltmek (MG)</p> <p>düzelid- Düzeltmek (KFT)</p> <p>düzet- Düzeltmek (BM, Gİ)</p>	<p>tözetiv төзөтөй E 1.Düzgün hale getirmek 2.Düzeltmek, onarmak 3.İyileştirmek, şifa buldurmak</p>
<p>tüzet- (I) 1. Düzeltmek (TZ) 2. Sıralanmak, saf tutmak (TA)</p> <p>tüznet- Düzeltmek (CC)</p> <p>tüzüt- Düzeltmek (MG)</p> <p>düzelid- Düzeltmek (KFT)</p> <p>düzet- Düzeltmek (BM, Gİ)</p>	<p>tözötöv төзөтөү E / EŞAN 1.Düzleştirmek, düzeltmek 2.Doğrultmak, pürüzsüzleştirmek 3.Yararlı hale getirmek 4.Ayarlamak, düzenlemek</p>
<p>uç 1. Uç, uç taraf (BV, CC, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, MG) 2. Sınır (TA) 3. Taraf, yan (TZ)</p>	<p>os KAV / EŞAN 1. Uç 2. Taşra 3. Taraf</p>
<p>uç- (I) Uçmak (BM, CC, GT, İM, KFT, Kİ, TA, TZ)</p> <p>uş- Uçmak (KK)</p>	<p>osov осов E 1. Uçmak, hareket etmek 2. Buharlaşmak</p>
<p>uçkun Kıvılcım (CC, İH)</p>	<p>oskon 1 оскон KAV Kıvılcım, çakım, şerare</p>

Tablo: 2.1. (devam)

uçmak Cennet (BM, CC, İM, İN, KFT, Kİ, MS, TA, TZ)	oĵmaĵ oĵmax DİN / EŞAN Cennet
uçra- Rastlamak, karşılaşmak (MG) uşra- Rastlamak, karşılaşmak (TZ)	osrav ocpay E Tesadüf etmek, rast gelmek; karşılaşmak
uçun İçin, ötürü, dolayı (TZ) çün İçin (İN, RH) için İçin (BV) üçün İçin, dolayı (BM, BV, CC, GT, İM, KF, Kİ, MG) üşün İçin, dolayı (KK)	ösön өсөн B İçin, -den dolayı
uçur- Uçurmak (KFT)	osorov ocopoy E 1. Uçurmak, havalandırmak 2. Yüksek bir yerden aşağı yıkılmak
uçuz (I) Ucuz, değersiz (CC, DM, Kİ, TA)	oshoz ochoz SIF / ZIT Değeri düşük, ucuz
uçuz (II) Ucuz, bol (DM, KFT) uşuz Ucuz, bol (TZ)	oshoz ochoz SIF / ZIT Değeri düşük, ucuz
uğı- Uyumak (Kİ) uğu- Uyumak (Kİ) uyı- Uyumak (Kİ, TA) uyu- Uyumak (CC, GT, İM, KF, TZ)	oyov 2 ойoy E Uyumak; uyuklamak
uğan Yaratıcı, Allah (TA) oğan Tanrı (İH, Kİ)	uğan yđan DİN / EŞAN Allah, Hüda, Tanrı
uçra- 1. Uğramak (KFT) 2. Rastlamak, karşılaşmak (TZ)	uğrav yđpay e. Rastlaşmak, rast gelmek, uğramak
uğurlan- Soyulmak (KFT) oğurlan- Çalınmak (İM)	urlanıv урланыу E Aşırılmak, yürütülmek, çalınmak
uğurtla- Yudumlamak (TA)	urtlav уртлау E / EŞAN Yutmak, yudumlamak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>uḥu Uyku (BM)</p> <p>uḫu Uyku (BM)</p> <p>uyḫi Uyku (İM)</p> <p>uyḫu Uyku (BM, GT, Gİ, KF, Kİ)</p> <p>uyuhı Uyku (CC)</p> <p>uyuhı Uyku (CC)</p>	<p>oḫo ойко DÜŞ / EŞAN Uyku</p> <p>yoḫo йоко 1 DÜŞ / EŞAN Uyku</p>
<p>‘uḫbā <i>Ar.</i> Ahiret (GT)</p>	<p>ḡoḫba ғоқба AR DİN / EŞAN Ahiret, öteki dünya</p>
<p>ulḡa- Büyüme, gelişme (BV)</p> <p>ulḡar- Büyüme, gelişme (TZ)</p> <p>ulḡay- Büyüme, gelişme (CC, GT)</p> <p>ulḡar- Büyüme, gelişme (TZ)</p>	<p>olayın олайы E / EŞAN Büyüme, yaşlanma, ihtiyarlamak</p>
<p>ulḡat- Ululatmak, yüceltmek, ulu saymak (TZ)</p>	<p>oloḡaytın олоғайты E Büyüklendirmek, yücelendirmek</p>
<p>ullu Büyük, ulu, yüce (GT)</p> <p>ulu Büyük, ulu, yüce (CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, Kİ, KK, MS, TA, RH, TZ)</p> <p>uluḡ Ulu, büyük, yüce (BV, GT, İM, KFT, MG)</p>	<p>olo оло SIF 1. Büyük, yüce, ali 2. İhtiyar, yaşlı 3. Насми, kütlesi büyük, iri</p> <p>oluḡ олуғ SIF / EŞAN Yaşı büyük, ihtiyar, yaşlı</p>
<p>ulu- (III) Ulumak, feryat etmek (CC, TZ)</p>	<p>olav 1 олау E / EŞAN Ulumak</p> <p>olon олоу E / EŞAN Ulumak</p> <p>ulav улау E / EŞAN Ulumak</p>
<p>uluḡluḡ Büyüklük, yücelik (İM)</p> <p>uluḡluḡ Büyüklük, yücelik (GT, İM)</p> <p>ululuḡ Büyüklük, yücelik (Gİ, KF)</p> <p>ululuḡ Büyüklük, yücelik (RH)</p> <p>ululuḡ Büyüklük, yücelik (CC, KF)</p>	<p>ololoḡ ололок DEĞ Büyüklük, yaşlılık</p>

Tablo: 2.1. (devam)

ulus Halk, millet (GT)	олос олос HÜK / EŞAN Ulus, millet
un Un (BM, BV, CC, DM, GT, Gİ, İM, KF, KFT, KK, MS, RH)	он он BES Un
unğuz Bok böceği (TZ) çonuz Çatal böceği, bok böceği (BM)	қуғыз қуғыз BÖC / EŞAN Böcek, fişki böceği қуғыз қуғыз BÖC / EŞAN Böcek, fişki böceği
unıd- Unutmak (KFT) unud- Unutmak (Gİ, KF) unut- Unutmak (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ) unuñ- Unutmak (DM)	онотон онотон E Unutmak, akıldan çıkarmak
ur- (I) Vurmak, dövmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TZ)	орон орой E Vurmak, çarpmak; fırlatmak, atmak урын урыу E Vurmak, biçmek, dermek, orakla dermek
urıl- Konulmak, vurulmak (KF)	оролон оролоу E Vurulmak, çağrılmak
urluğ Tohumluk (BV, GT, İM, Kİ, TA) urluқ Tohumluk (CC, TZ)	орлоқ орлоқ BİT Tohum
uru (I) Temiz (KK)	аруқ арук SIF Safça, temizce
uru (IV) Kuyu (TZ)	оро 2 оро İNŞA / EŞAN Kuyu, çukur
uruñ Uruk, çocuk, nesil (CC)	оруғ оруғ TOP / EŞAN Soy, boy; aşiret
urul- Vurulmak, dövülmek (İM, KK, İN, TZ)	оролон оролоу E Vurulmak, çağrılmak урын урылыу E Vurulmak, biçilmek, derilmek (ekin için)
urun Mertebe, yer (İH) орун Yer, mahal (CC, Kİ)	урын 1 урын DÜN 1. Yer, mevki 2. İşte erişilen derece, rütbe 3. Edebi bir eserin metnindeki parça, bölüm 4. Bagajdaki her bir parça 5. Yatak, döşek

Tablo: 2.1. (devam)

<p>uruş Vuruşma, dövüşme, savaş (GT, İM, KK, MG, TZ)</p> <p>uruşu Vuruşma, savaşıma, karşı koyma (CC)</p>	<p>oroş opom DÜŞ Vuruş, kakış; savaş; kavga</p>
<p>uruş- Vuruşmak, dövüşmek, savaşmak (CC, İM, İN, KFT, KK, MG, TZ)</p>	<p>oroşov opoşoy E Vuruşmak; savaşmak, kavga etmek, dövüşmek</p>
<p>usağ Kavak ağacı (TA)</p>	<p>uśağ ućak AĞAÇ Kavak ağacı, titrete kavak</p>
<p>usta <i>Far.</i> Usta, öğretici (CC, DM, GT, TZ)</p> <p>uşıta <i>Far.</i> Usta, öğretici (DM)</p> <p>osta <i>Far.</i> Usta, öğretici (CC)</p>	<p>ošta oćra FARS DEĞ Usta, üstad, uzman</p>
<p>ustura Ustura (DM)</p>	<p>oštora oćropa MOB / EŞAN Tıraş bıçağı, ustura</p>
<p>uşbu Bu, işte bu (BV, İH, KFT)</p> <p>işbu Bu, işte bu (KFT, İN)</p>	<p>oşbu oşbu ZAM / EŞAN Şu</p>
<p>‘uşür <i>Ar.</i> Öşürler (İM)</p>	<p>ğöşör fəşəp AR YASA Öşür ödeneğı</p>
<p>ut- Ütmek, yenmek, galip gelmek (TA)</p> <p>uť- Ütmek, yenmek (BM, GT, Kİ, TZ)</p>	<p>otov 1 otoy E Oyunda, yarışta geride bırakmak, yenmek; ütmek</p>
<p>uv Av (CC)</p> <p>av (I) Av (BM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG)</p>	<p>av 2 ay TOP Av</p>
<p>uvağ Ufak, küçük (KFT)</p>	<p>vağ vak SIF Ufak, küçük</p>
<p>uvşaş- Birbirine benzemek (CC)</p>	<p>oķşasıv okşasıv E 1. Benzeşmek, denkleşmek, eşleşmek 2. Birbirine yakın görmek</p>
<p>uvu Zehir (Kİ)</p> <p>ağı (I) Zehir (TZ)</p> <p>ağu Zehir (BM, GT, KFT, RH, TA)</p> <p>avu Ağı, zehir (TZ)</p>	<p>ağıv 2 ağıv HEK Zehir</p> <p>iv 1 ıy TIP Zehirli madde, zehir</p> <p>iv 2 ıy SIF Çok acı, zehir</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>uya Yuva (BM, Kİ, TZ)</p>	<p>оуа оя YAB 1. Yuva (hayvanlar için) 2. Bitki dikmek için açılan çukur 3. Bir kökte birleştirilen sözler grubu (gramer için)</p>
<p>uyağ Uyanık (GT) uyağ Uyanık (CC) uyağ Uyanık (İM) oyov Uyanık (CC)</p>	<p>ууав уаяу SIF 1. Uyuklamayan, uyanık, uykusuz 2. Zeki, sezgisi güçlü</p>
<p>uyal- (I) Uyanmak, uykudan uyanmak (İM) uyan- (I) Uyanmak (CC, GT, İM, KF, KFT, TA) uyğan Uyanmak (GT) oyan- (I) Uyanmak (BM, Gİ)</p>	<p>ууанів уяныу E 1. Uyanmak, uyanık hale gelmek 2. Meydana gelmek, ortaya çıkmak ууғанів уйғаныу E Uyanmak, uyanık hale gelmek</p>
<p>uyal- (II) Utanmak (CC, GT, KFT, Kİ, KK, MG, TZ) vıyal- Utanmak, çekinmek (DM)</p>	<p>оуалів оялыу E Rahatsızlık hissetmek, uygunsuzluk hissetmek; çekinmek, çekingenlik duymak; utanmak, sıkılmak</p>
<p>uyalt- Utandırmak (MG)</p>	<p>оуалтів оялтыу E / EŞAN Rahatsızlık hissettirmek, uygunsuzluk hissettirmek; çekindirmek, utandırmak</p>
<p>uyat Utanma, hâyâ (CC, Kİ)</p>	<p>оуат оят DÜŞ Utanma, sıkılma, çekinme</p>
<p>uymağ Yüksük (TA)</p>	<p>уумаğ 1 уймак MOB / EŞAN 1. Yüksük 2. Küçük oyuk yer, küçük gedik yer</p>
<p>uyut- (I) Uyutmak (CC, TA)</p>	<p>оуотов 2 ойотов E 1. Uyutmak, uyku getirmek 2. Gönlü ferahlatıp herşeyi unutturmak 3. Uygun ve yumuşak hareketlerle dans etmek</p>
<p>uz- Geçmek (TA, TZ) oz- (I) İleri geçmek, yetişmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, KK, MG, TA)</p>	<p>узів узыу E Geçmek, yol almak, geride bırakmak, belirli bir sınır ya da çizgiyi geçmek, olup bitmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

uzad- Uzatmak (İN, KFT) uzat- (I) Uzatmak (BM, BV, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, MG, TZ)	oʻzativ 3 oʻzaty E / EŞAN Uzatmak, devam ettirmek, sürdürmek
uzan- Uzanmak (BV, İM, Kİ, MG, İN, TZ)	oʻzaniv oʻzany E Uzanmak
uzat- (II) Göndermek (BM, CC)	oʻzativ 1 oʻzaty E 1. Uğurlamak, yolcu etmek 2. Gönülsüzce göndermek 3. Gelini damadın evine uğurlamak, göndermek
uzğun Azgın, sapık (Kİ)	aʻzgin aʻzgy SIF Azgın, azmış, yoldan çıkmış, sapmış, sapkın
uzun- Uzamak (TA)	oʻzonayiv ozonayy E Uzun olmak, uzamak
uzunluk Uzunluk (Gİ, Kİ) uzunluk Uzunluk (CC)	oʻzonloq ozonlok KAV Uzunluk
üç (I) Üç (sayı) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ) üş Üç (sayı) (DM, KK)	ös oc SAYI 1. Üç 2. Beşlik ölçülendirme sisteminde orta derece 3. Müslümanın ölümünün üçüncü gününde okunan ayet
üç (II) Uç, taraf (TZ) uç (I) 1. Uç, taraf (BV, CC, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, MG) 2. Sınır (TA) 3. Taraf, yan (TZ)	os KAV / EŞAN 1. Uç 2. Taşra 3. Taraf
üçöv Üçü birden, üçü beraber (CC)	ösevlep öcəyləp ZARF / EŞAN Üçü birlikte, üç kişi birlikte
üçün İçin, dolayı (BM, BV, CC, GT, İM, KF, Kİ, MG) üşün İçin, dolayı (KK) uçun İçin, ötürü, dolayı (TZ) çün İçin (İN, RH) için İçin (BV)	ösön öcən B İçin, -den dolayı

Tablo: 2.1. (devam)

üçünçi Üçüncü (BV, CC, KF, Kİ) üçünçü Üçüncü (İH, RH) üşinşi Üçüncü (KK)	ösönsö əcəncə SAYI 1. Üçüncü 2. Niteliği düşük olan 3. Yemekten sonra verilen içecek (çay, kahve, kakao, komposto gibi)
üf Ünlem (İM)	öf өф ONO Üf, uf
üfür- Üfürme, üflemek (Gİ, KF) üvür- Üfürmek, üflemek (GT)	öröv 1 өрөү E 1. Belli bir yönde hareket etmek (rüzgar için) 2. Üflemek 3. Bir şeyin içine hava vermek
üğmeş Etrafına toplanmak (İH)	uқmaşiv уқмашыу E / EŞAN 1. Yarışmak, birleşmek, bir olmak, uyusmak, örtüşmek 2. Yığılmak, toplanmak
üğü Baykuş, uhu kuşu (BM, CC, Kİ, TZ)	ökö өкө YAB Baykuş
üleş- Paylaşmak, bölüşmek (BM, CC, İM, KFT) ülü- Üleşmek, paylaşmak (TZ) ülüş- Üleşmek, paylaşmak (KK)	өleşiv өлөшөү E Üleşmek, paylaşmak, hisse etmek
ülfet Ar. Yakınlık, ülfet (GT)	ölfet өлфөт AR KAV Yakınlık, dostluk
ülker Ülker yıldızı (BM, Kİ, TA, TZ)	өлker 1 өлкөр DÜN / EŞAN Ülker yıldız takımı; Pleiades
ülü Pay, hisse (Kİ) ülüş Pay, hisse (BM, BV, CC, İM, KFT, Kİ, TZ)	өлөş өлөш SOYT Pay, parça, kısım, hisse, bölüm; kısım
ümüd Far. Ümit(BV, GT, İM) ömed Far. Ümit (CC)	ömöt өмөт FARS DÜŞ / EŞAN Ümit, umut
ümmet Ar. Ümmet, dinî topluluk (Gİ, GT, İM, KF, MS)	ömmet өммөт AR HÜK / EŞAN Halk, millet, ümmet
ün (I) Ün, ses (CC, GT, İM, KFT, Kİ, KK)	өн 1 өн KAV Ses, ün
üñ- Oymak, kazmak (CC)	өñöv өнөү E 1. Çukur açmak, kazmak, oymak, deşmek 2. Toprağı yarıp eşerek gitmek (su için)

Tablo: 2.1. (devam)

<p>ünde- Çağırarak, seslenmek (CC, GT, İM, İN, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>ünle- Çağırarak, seslenmek (KFT)</p> <p>inde- Çağırarak, seslenmek (GT)</p>	<p>өндөв өндөү E Çağırarak, seslenmek; davet etmek</p>
<p>ür- (I) (Köpek için) ürmek, ulumak, havlamak)</p>	<p>өрöv 2 өрөү E Ürmek</p>
<p>ür- (II) Üflemek (BM, BV, İM, Kİ, KK, TZ)</p>	<p>өрöv 1 өрөү E 1. Belli bir yönde hareket etmek (rüzgar için) 2. Üflemek 3. Bir şeyin içine hava vermek</p>
<p>üren- Öğrenmek (CC)</p> <p>öğren- (I) Öğrenmek (BM, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>ören- (I) Öğrenmek (Kİ, TZ)</p> <p>övren- Öğrenmek (CC, TZ)</p> <p>yören- Öğrenmek (TA)</p>	<p>өүреніv өйрөнеү E Öğrenmek, bilim almak, bilgi almak</p>
<p>üret- Öğretmek (CC, RH)</p> <p>öğred- Öğretmek, alıştırmak (KFT)</p> <p>ögret- Öğretmek, alıştırmak (GT, Gİ, İM, KF, Kİ, MG, MS, RH, TA)</p> <p>öret- Öğretmek (TA)</p>	<p>өүретіv өйрөтөү E Öğretmek, bilgi sahibi yapmak, bilim vermek</p>
<p>ürk- Ürmek, korkmak, çekinmek (GT, İM, KK, MG, RH)</p> <p>ürük Ürmek, korkmak (Kİ, TZ)</p>	<p>өркöv өркөү E Ürmek, korkmak</p>
<p>ürkegen Ürken, ürkek (MG)</p> <p>ürkeken Ürken, ürkek (TZ)</p>	<p>өркек өркөк SIF / EŞAN Ürkek, yok yere ürküp duran, korkak</p>
<p>ürküt- Bir dereceye kadar korkutmak, ürkütmek, kaçırmak (Kİ, TA)</p>	<p>өркötöv өркөтөү E Ürkütmek, korkutmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

üst Üst, yukarı (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	öş 1 өç DÛN / ZIT 1. Üst taraf, üst; dış yüzey 2. Sütün yüzeyini kaplayan yağ tabakası
üstād Ar. Üstat, usta, mahir (BV, GT, İN, KFT, MG) üstāz Ar. Üstat, usta, mahir (İN, KFT)	ostaž осгаз AR MES Öğretici, usta, üstad; öğretmen
üstün (I) Üstün, galip (BV, CC)	östön өçтөн SIF 1. Üstün, herhangi bir yönüyle daha yüce, daha yüksek 2. Yüksek, fazla
üşe- Üşüme (TZ) üşi- Üşüme (CC) üşü- Üşüme (BM, TA, TZ)	öşöv өшөө E 1. Üşüme, soğuk hissetmek 2. Soğuktan helak olmak 3. Herhangi bir acıacak durumdan korkmak
üşer Üçer (KK)	öser өсәр SAYI Üçer, her biri üçe denk
ütül- Ütülme (İM)	ötölöv өтөлөү E Ateşe tutulup tüyleri ütülme
üv- Ovmak (TZ) ov- Ovmak (TZ)	ıvıv ыууу E Ovmak, ovarak dağıtmak
üz- (II) Koparmak, kırmak (CC, GT, TZ)	özöv өзөө E Kesmek, bölmek, kırmak, koparmak, parçalamak
üzegü Üzengi (TA) üzengi Üzengi (CC, DM, KK, RH, TZ) üzengü Üzengi (KF, MG)	özeñgi өзәңге MOB Üzengi
üzül- Kesilmek, kırılmak, parçalanmak (BV, İM, İN, KFT, MG)	özölöv өзөлөү E Parçalanmak, kesilmek, bölünmek, kırılmak
üzüm Üzüm (BM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ) yüzüm Üzüm, üzüm salkımı (BV, CC, DM, GT, KK, TA, TZ)	yözöm йөзөм MEY Üzüm

Tablo: 2.1. (devam)

vada <i>Ar.</i> Vade, bir iş için önceden belirtilen zaman (CC) va‘de (II) <i>Ar.</i> Bir iş için önceden belirtilen zaman (KF, KFT)	veǵeze вәғәзә AR DEĞ Vade
vaḥset <i>Ar.</i> Ürkme, ürkeklik, ürküntü (GT)	veḥset вәхшәт AR DEĞ Vahset
vaḥṣī <i>Ar.</i> Vahṣī, yabanî (BV, KFT)	veḥṣi вәхши AR DEĞ Vahṣi, barbar
vaḥy <i>Ar.</i> Bir emrin Allah tarafından peygamberlere bildirilmesi (İM)	veḥi вәхи AR DİN Vahiy
vā‘iz <i>Ar.</i> Vaaz veren, dinî nasihatta bulunan	vaǵiz вағиз AR DİN / EŞAN Vaiz veren kişi; vaiz veǵiz вәғиз AR MES Vaaz veren kişi
vaḳar <i>Ar.</i> Ağırbaşlılık, vakar (GT)	vaḳar вақар AR DEĞ Ağırbaşlılık, vakar
vāḳi‘a <i>Ar.</i> Hadise, olanlar, vakıa (GT, KFT)	vaḳiǵa вақиға AR DÜŞ Vaka, olay
vāḳıf <i>Ar.</i> Haberi olan, bilen (BV, GT, KF, KFT)	veḳıf вәқиф AR SIF Vakıf olan, haberdar olan, sahip olan
vāḳi‘ <i>Ar.</i> Vuku bulan, meydana gelen (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG)	vaḳiǵ вақиғ AR SIF Olmuş, meydana gelmiş
vaḳt <i>Ar.</i> Zaman, vakit (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS) oḳt <i>Ar.</i> Zaman, vakit (CC)	vaḳıt вақыт AR DÜN / EŞAN Vakit, zaman
vālī <i>Ar.</i> Bir vilâyeti idare eden en büyük memur (Gİ, GT, İM, KF) veli (III) <i>Ar.</i> Vali, bir vilâyeti idare eden en büyük memur (KFT)	veli вәли AR HÜK / EŞAN İdareci, yönetici, vali
van On sayısı (DM) on On (sayı) (BM, BV, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	un ун SAYI On (10)
var Var, mevcut (Gİ, KF, KFT, MS) bar (I) Var, mevcut (BV, CC, DM, GT, İM, İN, Kİ, KK, RH, TZ)	bar 1 бар DÜŞ / ZIT Var

Tablo: 2.1. (devam)

var- 1. Gitmek, varmak (Gİ, KF, MS) 2. Ulaşmak (KF, KFT, Kİ, MS) bar- Varmak, gitmek, ulaşmak (BV, CC, DM, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)	barıv барыу E 1. Gitmek, varmak; yönelmek; devam etmek 2. Kız için evlenmek 3. Bir yönde gelişmek 4. Yaramak, iyi gelmek, yararlı olmak
vāris Ar. 1. Mirasçı, vâris (Gİ, GT, KFT) 2. Allah'ın adlarından biri (KF)	varis вариç AR YASA Miras alan kişi, varis
vaşf Ar. Vasıf, nitelik (BV, GT, MG)	vasif васиф AR DİL Nitelik, vasıf
vāşıl Ar. Yetişme, ulaşma (MG)	vasil васил AR SIF Erişmiş, ulaşılmış, kavuşmuş, vasıl
vāsıta Ar. Araç, vasıta (GT, İM)	vasita васита AR SOYT Vasıta, araç, yol
vaşī Ar. Vesayet eden kişi (KFT)	vasi ваци AR YASA Vasi
vaşiyet Ar. 1. Bir kimsenin öldükten sonra yapılması istediği şey (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT) 2. Nasihat, öğüt (MG)	vasiyat васыят AR YASA Vasiyet
vaşl Ar. Ulaşma, birleşme, kavuşma (GT, İM)	vasil васил AR SIF Erişmiş, ulaşılmış, kavuşmuş, vasıl
vatan Ar. Yurt, vatan (Gİ, GT, KF)	vatan ватан AR HÜK / EŞAN Vatan, ülke
vay Vah, ah(şaşıрма edatı) (CC, İH, İM, MG)	vay вай ONO Vay, şaşkınlıkta söylenen ünlem
vayna- Oynamak, oyun oynamak (DM, TZ) oyna- (I) Oynamak, oyun oynamak, şakalaşmak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, TA)	уйнав уйнау E 1. Oynamak 2. Bir spor dalı için oynamak 3. Tatbikat yapmak 4. Biriyle dalga geçmek, alay etmek
vaynaş- Oynaşmak (TZ)	уйнашув уйнашыу E 1. Birlikte ya da karşılıklı oynamak 2. Oynaşmak
va'z Ar. Vaaz, dinî öğüt (Gİ, GT, KF, KFT)	vegež вәғәз AR DİN Vaaz
vazīfe(t) (II) Vazife, görev (BV, İM)	vazifa вазифа AR HÜK Vazife, görev
ve Ar. Ve (BV, Gİ, GT, İM, İN, MG, RH)	ve вә AR B ve
vech (I) Ar. Vesile, vasıta, sebep (Gİ, GT, KF)	vejhī вәже AR SOYT / EŞAN Sebep, temel, asıl
vedā' Ayrılma, Allah'a ısmarladık deme (İM)	vidağ видағ AR DÜŞ Veda

Tablo: 2.1. (devam)

vefāt <i>Ar.</i> Ölüm, vefat (Gİ, GT, İM, KF)	vafat вафат AR ÇAĞ Vefat, ölüm
veķāḥat <i>Ar.</i> Küstahlık, utanmazlık, edepsizlik (GT)	veķaḥet вәкаҳәт AR DEĞ / EŞAN Utanmazlık, arlanmazlık
vekāle <i>Ar.</i> Vekālet (KFT)	vekelet вәкәләт AR HÜK Vekalet
vekīl Birinin işini görmesi için yerine bıraktığı kimse (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	vekīl вәкил AR HÜK Vekil
veled <i>Ar.</i> Çocuk (Gİ, KFT)	velit вәлит AR ÇAĞ Çocuk, velet
ver- Vermek (BV, Gİ, KFT) vir- Vermek (Gİ, İN, KF, KFT, KK, MS) ber- Vermek (BM, CC, DM, RH) bir- Vermek (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	biriv бирев E 1. Vermek, tutturmak, sunmak 2. Hakkını vermek, hak ödemek
vezir <i>Ar.</i> Vezir (GT, İM)	vezir вәзир AR HÜK Vezir, hükümet üyesi
vezn <i>Ar.</i> Ağırlık, ölçü (GT)	vezin вәзен AR DİL / EŞAN Ölçü, vezin
viyal- Utanmak, çekinmek (DM) uyal- (II) Utanmak (CC, GT, KFT, Kİ, KK, MG, TZ)	oıaliv ојалыу E Rahatsızlık hissetmek, uygunsuzluk hissetmek; çekinmek, çekingenlik duymak; utanmak, sıkılmak
vidā' <i>Ar.</i> Ayrılış, veda (GT)	vidağ видағ AR DÜŞ Veda
vilāyet (III) <i>Ar.</i> İl, vilayet (GT, KFT)	vilāyet вилаәт AR ŞEH / EŞAN Vilayet, şehir
vird <i>Ar.</i> Belli zamanlarda okunması âdet edinilen dualar (İM)	vird вирд AR DİN Belirli bir zamanda okunan kısa dua
viril- Verilmek (Gİ, KF, KFT, MS) beril- Verilmek (CC) biril- Verilmek (İM, İN)	biriliv бирелев E 1. Verilmek, eline tutuşturulmak, sunulmak 2. Anlaşılmak 3. Çok arzu etmek, çok heves etmek

Tablo: 2.1. (devam)

<p>voltur- Oturmak (DM)</p> <p>oltur- Oturmak (BM, BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>otur- Oturmak (GT, Gİ, İN, KF, KFT, MS, TZ)</p>	<p>ultırv ултырыу E 1. Oturmak, yerleşmek 2. Konmak, konmuş halde olmak</p>
<p>vurul- Vurulmak (BM, Gİ, KF)</p>	<p>urılıv урылыу E Vurulmak, biçilmek, derilmek (ekin için)</p>
<p>ya (I) Yay (CC, Gİ, İN, Kİ, MG, TA)</p> <p>yaa Yay (CC)</p> <p>yay (III) Yay (DM, Gİ, İN, KK, MG, TZ)</p> <p>ye Yay (CC)</p>	<p>yap 1 ян ORDU / EŞAN 1. Ok atmada kullanılan yay 2. Yün çırpmak için kullanılan yay şeklindeki ağaç sopa</p> <p>yeye 1 йәйә ORDU / EŞAN Ok atmada kullanılan yay</p> <p>yeye 2 йәйә KAV Yay şekli</p>
<p>ya (I) Far. Ya, ya... ya (denkleştirme edatı) (CC, KF, KFT)</p>	<p>ye 1 йә FARS B Veya, yahut, veyahut, ya.....ya; ya da</p>
<p>yā (II) Far. Ya, ya da, veya (Karşılaştırma edatı) (BV, Gİ, GT, İM, İN, MG, MS, RH)</p>	<p>ye 1 йә FARS B Veya, yahut, veyahut, ya.....ya; ya da</p>
<p>yā (I) Ar. Ey, hey (ünlem edatı) (BV, Gİ, GT, İN, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>ya я ONO Ya!, Güçlü hislerle Allah'a seslenmeyi bildiren ünlem</p>
<p>yaah Yanak, çene kemiği (CC)</p> <p>yaak Yanak, çene kemiği (CC)</p> <p>yañak Yanak (BV, DM, GT, İM, İN, Kİ, KF, MG, TA, RH)</p> <p>yanaq (II) 1. Ağızın üst tarafı, damak (DM) 2. Yanak, çene kemiği (KK, TZ)</p> <p>yanğak Yanak, çene kemiği (CC)</p>	<p>yağaq яғак İNS / EŞAN Yanak</p> <p>yaq 2 як İNS / EŞAN Yanak</p> <p>yañaq яңак İNS / EŞAN 1. Yanak 2. Kapı pervazlarının yanları</p>
<p>yaanı Ar. Yani (CC)</p> <p>ya'nī Ar. Şu, demek ki, yani (BV, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS, RH)</p> <p>yeni Ar. Yani (İH)</p>	<p>yeğni йәғни B Yani</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yab- (III) Örtmek, kapamak (BM, KK, TA)</p> <p>yap- (II) Örtmek, kapamak (CC, GT, İM, KF, Kİ, MS, TZ)</p>	<p>yabıv 1 ябыу E 1. Karatmak, üstünü kaplamak, üstünü örtmek 2. Karayarak korumak 3. Ele almak 4. Bir şeyin gidişatını durdurmak</p>
<p>yabalaq Baykuş (BM, CC, DM, TA)</p>	<p>yabalaq ябалак YAB / EŞAN Puhu kuşu , iri bir cins baykuş</p>
<p>yābānlik <i>FAr.+T.</i> Sahra, yabancı, dışarı (Gİ, KF)</p>	<p>yaranlıq япанлык DÜN Yabancı yer, ıssız yer</p>
<p>yabiş- Yarışmak, bitişmek (BM)</p> <p>yapış- (II) 1. Kavramak (Gİ) 2. Yarışmak (Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, RH, TZ) 3. Bulaşmak (KF)</p> <p>yapuş- (I) 1. Yarışmak, bitişmek (BV, GT, İM, MG) 2. (Bir şeyi) kavramak (GT)</p>	<p>yebişiv йәбешев E 1. Yarışmak 2. Yarışarak emmek 3. Tutunmak, çabucak almak için el koymak 4. Bulaşmak (hastalık için)</p>
<p>yabiştir- Yapıştırmak, birleştirmek (KK)</p> <p>yapışdur- Yapıştırmak, birleştirmek (Gİ)</p> <p>yapıştur- Yapıştırmak, birleştirmek (TA)</p> <p>yapuştur- Yapıştırmak, birleştirmek (BV, İM, KF, MG)</p>	<p>yebiştiriv йәбештереу E Yapıştırmak</p>
<p>yabovlı Örtülü (CC)</p>	<p>yabıvlı ябыулы SIF 1. Kapalı, kapanmış, örtülü 2. Kilitli, kilit altında olan</p>
<p>yabraq Yaprak (DM, KK, TA)</p> <p>yabuldraq Yaprak, ağaç yaprağı (CC)</p> <p>yabulduruq Yaprak, ağaç yaprağı (TA)</p> <p>yabüldürek Ağaç yaprağı (BM)</p> <p>yapraq Yaprak (BM, BV, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TZ)</p>	<p>yapraq 1 япрак BİT Yaprak</p>
<p>yabraqlan- Yapraklanmak (KK)</p>	<p>yapraqlaniv япракланыу E Yapraklanmak, yaprak vermek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yabyaşıl Yemyeşil (KK)</p> <p>yamyaşıl Yemyeşil (Kİ, KK, TA)</p> <p>yapyaşıl Yemyeşil (Kİ)</p> <p>yemyeşil Yemyeşil, çok yeşil (DM)</p>	<p>уем-уеşіл йәм-йәшел RENC Yemyeşil</p>
<p>yad Yad, yabancı (BV, DM, KFT)</p> <p>yat (I) Yabancı, el (GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>yať Yabancı, el (TA)</p>	<p>yat ят SIF Yabancı, el, tanıdık olmayan</p>
<p>yād Far. Anma, hatırlama (GT, İM, İN)</p>	<p>yad яд FARS SOYT Hatır, yād</p>
<p>yadağ Yaya, yürüyerek, biniti olmadan (İM)</p> <p>yayağ Yaya, yürüyerek, biniti olmadan (GT, İM, MG, TA)</p> <p>yayaq Yaya, yürüyerek, biniti olmadan (İH)</p>	<p>yayaq яйак SIF / EŞAN Yayan, yaya giden, yayan yürüyen</p> <p>yeуев йәйәу ZARF Yayan, yaya olarak</p>
<p>yādgār Far. Yadigār, hatıra (GT)</p>	<p>yedker йәдкәр KAV 1. Miras, yadigar 2. Kültürel ya da tarihi eser</p>
<p>yağ- (Yağmur vb.) yağmak (GT, İM, KFT, Kİ, TA, TZ)</p> <p>yav- (Yağmur vb.) yağmak (TZ)</p>	<p>yavıv яуыу E 1. Yağmak 2. Düşmek 3. Sayıca çoğalıp birikmek</p>
<p>yağa (I) Taraf, yan (BM)</p>	<p>yaq 1 як DÜN / EŞAN Taraf, yön, yan</p>
<p>yağı Düşman (BM, CC, İH, KFT, Kİ, TA)</p>	<p>yav яу ORDU 1. Savaş, askerî sefer, akın 2. Silahlı asker, hücum eden düşman ordusu 3. Düşman</p>
<p>yağı- Tehdit etmek (TZ)</p>	<p>yavıv 3 яныу E / EŞAN 1. Kötülük yapmak 2. Tehdit etmek, korkutmak, gözdağı vermek</p>
<p>yağıl- Yanılmak, hata yapmak (TZ)</p> <p>yañal- Yanılmak, yanlış yapmak (Kİ)</p> <p>yanğıl- Yanılmak, hata etmek (BM, CC, GT, MG)</p>	<p>yañılıv яңылыу E Yanılmak, hata yapmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yağmur Yağmur (BM, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MS, TA)</p> <p>yamğır Yağmur (MG)</p> <p>yamğur Yağmur (CC, DM, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>amğur Yağmur (CC)</p>	<p>yamğır ямғыр DÜN / EŞAN Yağmur; yağış</p>
<p>yağla- (II) Ağlamak (DM)</p> <p>yığla- Ağlamak, sızlamak (DM, GT, İM, KK, TZ)</p> <p>yıyla- Ağlamak (TZ)</p> <p>yoğla- Ağlamak (KK)</p> <p>ağla- (I) Ağlamak (Gİ, KF, Kİ, KK, TA)</p> <p>ığla- Ağlamak (CC, Kİ)</p> <p>ıla- Ağlamak (CC)</p>	<p>ağlav ағлау E Ağlamak</p> <p>ilav илау E Ağlamak</p>
<p>yağlık (II) Mendil (TA)</p> <p>yavlık (II) Mendil (TZ)</p>	<p>yavlık яулық GİY / EŞAN 1. Baş örtüsü, eşarp 2. Mendil</p> <p>yavlık яулық GİY / EŞAN 1. Baş örtüsü, eşarp 2. Mendil</p>
<p>yağlış- Yanılmak, yanlış yapmak (KFT)</p> <p>yañlış- Yanılmak, yanlış yapmak (TZ)</p>	<p>yañılışив яңылышыу E Yanlıklık yapmak, hata yapmak</p>
<p>yağmur Yağmur (BM, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MS, TA)</p> <p>yamğır Yağmur (MG)</p> <p>yamğur Yağmur (CC, DM, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>amğur Yağmur (CC)</p>	<p>yamğır ямғыр DÜN / EŞAN Yağmur; yağış</p>
<p>yağ- Yapıştırmak (CC)</p> <p>yağ- (II) Sıvamak, yapıştırmak (TZ)</p>	<p>yağiv 2 яғыу E 1. Sürmek, yakmak, sıvamak 2. Boşuna suçlamak, leke çalmak, itham etmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yaḥşı 1. Güzel, iyi (BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, KF, KFT, MG, İN, RH) 2. Hayırlı, doğru (MS)</p> <p>yaqşı Güzel, iyi (CC, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>yaqşı яксы SIF 1. Güzel, iyi, olumlu 2. Faydalı 3. Tecrübeli, usta 4. Namuslu 5. Merhametli; kıymetli 6. Gereği gibi, yeteri kadar 7. Olumlu yanıt olarak “evet”, “olur”</p>
<p>yaḥşılıq Güzellik, iyilik (BV, Gİ, İM, KF, KK)</p>	<p>yaqşılıq якшылык DEĞ Güzellik, iyilik, olumluluk; güzel olma</p>
<p>yaḥūd <i>Far.</i> Yahut, veya, yoksa (BV, İM, İN, KFT, MG, RH)</p>	<p>yaḥud яхид FARS B Yahut, ya da, veya</p>
<p>yahūdī <i>Ar.</i> Yahudi (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>yehūd йәһүд AR ÖZEL Yahudi yehūdi йәһүди AR SIF Yahudi ile ilgili, Yahudi ile alakalı</p>
<p>yaq- (I) Yakmak (BV, GT, İN, Kİ)</p>	<p>yağiv 1 яғыу E 1. Yakmak 2. Ev ısıtmak 3. Dert vermek, üzme, kızdırmak</p>
<p>yaqçı Yay yapan, yaycı (CC)</p> <p>yaucı Yaycı, yay işiyle uğraşan (DM)</p> <p>yauşı Yaycı, yay işiyle uğraşan (KK)</p>	<p>yansı янсы MES Yay ustası, oklar için yay yapan usta</p>
<p>yaqıl- Yakılmak (Kİ)</p>	<p>yağılv 1 яғылыу E Yakılmak, ateşe verilmek</p>
<p>yaqın (I) Yakın (BV, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>yaqın якын SIF 1. Yakın, yakındaki, yandaki 2. Yakın zamandaki 3. Yakın, dost 4. Benzer,; yaklaşıp</p>
<p>yaqınla- Yaklaşmak (TZ)</p>	<p>yaqınlav якынлау E Yaklaşmak, yakınlaşmak</p>
<p>yaqınlıq Yakın olma (İM)</p>	<p>yaqınlıq якынлык KAV Yakınlık</p>
<p>yaqtu Aydınlık, ışık, nur (Kİ)</p>	<p>yaqti яқты SIF 1. Parlak, aydın, ışıltılı; ışık 2. Güzel ve mutlu (hayat için)</p>
<p>yaqūt <i>Ar.</i> Yakut, değerli bir süs taşı (CC, Gİ, İM, KF, KFT)</p>	<p>yaqut 2 якут MAD / EŞAN Değerli taş, yâkut</p>
<p>yal (III) Ücret (İM)</p>	<p>yal 3 ял TİC Hizmet hakkı, ücret</p>

Tablo: 2.1. (devam)

yal- Yılmak (Kİ)	үйев 1 еләү Е Bezlemek, bıkmak, usanmak
yala İftira (CC)	yala яла DEĞ Yalan suçlama, iftira, dedikodu
yala- Yalamak (BM, BV, CC, Kİ, İM, KK, TA, TZ)	yalav ялау Е Yalamak, dil değirmek; eritip yok etmek
yalan (I) Yalan (Gİ, MS, TA) yalğan Yalan (CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ)	yalğan ялған SIF 1. Yalan, yanlış; hatalı 2. İki yüzlü; yarımacık
yalan (II) Yalın, çıplak (TZ) yalañ (I) Yalın, çıplak (CC, GT, İM, MG) yalanş Yalın, çıplak (TZ) yalın (I) Yalın, çıplak (GT, Kİ) yalıñ Yalın, çıplak (İM)	yalan 2 ялан SIF Yalın, çıplak
yalañaç Çıplak, yalın (CC, İM) yalıñaç Çıplak, yalın (İM) yalıñçak Çıplak, yalın (KFT, TZ)	yalanğas яланғас SIF / EŞAN 1. Çıplak, giyimsiz 2. Yaprağı olmayan, yapraksız 3. Örtüsüz, donanımsız 4. Kuru, delilsiz, ispatsız
yalançı Yalançı, yalan söyleyen (TZ) yalğançı Yalançı, yalan söyleyen (DM, İM, TZ)	yalğansı ялғансы TOP Yalançı, yalan söz söyleyen kişi
yalat- Yalatmak (BV)	yalatıv ялатыу Е Yalatmak, dil değirtmek; erittirip yok ettirmek
yalbar- 1. Yalvarmak, yakarmak (CC, İM, TZ) 2. Dua etmek (CC) 3. Rica etmek, istemek (CC) yalvar- Yalvarmak, yakarmak (BM) yarbar- 1. Yalvarmak, yakarmak (CC) 2. Rica etmek (CC)	yalbarıv ялбарыу Е / EŞAN Yalvarmak, yakarmak
yalda- Aldatmak (TZ) alda- Aldatmak, kandırmak (CC, GT, İM, KFT, Kİ, MG, TA, TZ)	aldalav алдалау Е Aldatmak, kandırmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yaldız Yıldız (BM)</p> <p>yalduz Yıldız (BM, TA)</p> <p>yılduz Yıldız (Gİ, KF)</p> <p>yuldız Yıldız (DM, Kİ)</p> <p>yulduz Yıldız (BV, CC, Gİ, İM, KF, TZ)</p> <p>yulduz Yıldız (KK)</p>	<p>yondoż йондоз DÜN / EŞAN Yıldız</p>
<p>yalğa al- Kiralamak (İM)</p>	<p>yallav яллау E Kiralamak</p>
<p>yalğız Yalnız, tek (CC)</p> <p>yalğuz 1. Yalnız, tek (BM, BV, GT, İM, KFT) 2. Sadece, hariç olmak üzere (CC, GT)</p> <p>yalhğız Yalnız, tek (TZ)</p> <p>yalhız Yalnız, tek (TA)</p> <p>yalhngız Yalnız, tek (TZ)</p> <p>yalñuz (I) Yalnız, tek (Kİ, MS)</p> <p>yalñuz (II) Sadece, tek, yalnız (Gİ, KF)</p> <p>yaluğuz Yalnız, tek (KFT)</p> <p>yaluñuz Yalnız, tek (KFT)</p>	<p>yalğız ялғыз SIF / EŞAN 1. Yalnız, tek 2. Bekar</p> <p>yañğız яңғыз SIF / EŞAN 1. Yalnız, tek 2. Bekar</p>
<p>yalğuzluq Yalnızlık (GT, İM)</p> <p>yaluñuzluq Yalnızlık (Gİ)</p>	<p>yañğızlıq яңғызлық KAV Yalnızlık</p>
<p>yalın (II) Yalın, alev (CC)</p>	<p>yalqın ялкын DÜN 1. Alev, yalaz, yalım 2. Şevk, ilham</p>
<p>yalın- 1. Yalvarmak, yakarmak (CC) 2. Rica etmek (CC)</p>	<p>yalınıv ялыныу E 1. Rica etmek 2. Yalvarmak, yakarmak</p>
<p>yalqav Tembel, gevşek (TZ)</p>	<p>yalqav ялкау SIF / EŞAN Tembel, üşengeç, miskin</p>
<p>yalmas Yun. Elmas (CC)</p>	<p>almas алмас MAD Elmas</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yama Yama (DM, Kİ, TZ)</p> <p>yamav Yama (TZ)</p> <p>yamov Yama (CC)</p>	<p>yamaq 2 ямак GİY / EŞAN Yama, yamalık parça</p> <p>yamav 2 ямау GİY / EŞAN Yama, yamalık parça</p>
<p>yama- Yamamak, yama yapmak (CC, TZ)</p>	<p>yamav 1 ямау E Yamamak, yama ile örtmek, yama ile karamak</p>
<p>yaman (I) Kötü, fena (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)</p>	<p>yaman яман SIF / ZIT Kötü, fena, çirkin</p>
<p>yamanlıq 1. Kötülük, fenalık (CC, Gİ, GT, KF) 2. Zarar, ziyan (CC)</p> <p>yamanlıq Kötülük, fenalık (KK)</p>	<p>yamanlıq яманлық DEĞ Kötülük, fenalık, çirkinlik</p>
<p>yamğurlu Yağmurlu (CC)</p>	<p>yamğırly ямғырлы SIF Yağmurlu</p>
<p>yamurta Yumurta (KK)</p> <p>yamurtqa Yumurta (DM)</p> <p>yamurtuğa Yumurta (BM, Kİ)</p> <p>yumrutqa Yumurta (KK)</p> <p>yumurda Yumurta (BM, TA)</p> <p>yumurtğa Yumurta (BV)</p> <p>yumurtqa Yumurta (CC, GT, İM, TA, RH)</p>	<p>yomortqa йомортка İNS 1. Yumurta; döl 2. Tavuk yumurtası</p>
<p>yan (I) 1. Yan, yan taraf (BM, GT, İM, KF, KFT, KK, MG, MS, TA, TZ) 2. Taraf, kat, huzur (İN, RH)</p> <p>yañ (II) Yan, yan taraf (İM, Kİ)</p>	<p>yan 2 ян DÜN Yan, çevre</p>
<p>yan- (I) Yanmak (BM, GT, Kİ, TZ)</p>	<p>yanıv 1 яныу E 1. Yanmak, tutuşmak; ateşi çıkmak 2. Sevmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yana (I) Yine, tekrar, ikinci defa (CC, GT, İM, MG)</p> <p>yene Yine, tekrar, ikinci kez (CC, TZ)</p> <p>yine (I) Yine, tekrar, ikinci defa (BV, İN, MG, RH)</p> <p>gene Yine, tekrar (TZ)</p> <p>gine Yine, tekrar, ikinci kere (İH)</p> <p>kene (I) Yine, gene, tekrar, ikinci defa (TZ)</p>	<p>yene йәнә ZARF Yeniden, tekrardan, bir kez daha</p>
<p>yanç- 1. Yassılaştırmak, yapıştırmak, sıkıştırmak (BV) 2. Ezmek (CC)</p>	<p>yensiv йәнсеу E Ezmek, basıp şeklini bozmak, yassıltmak</p>
<p>yandır- (II) Yakmak, yandırmak (TZ)</p> <p>yandur- 1. Yakmak, yandırmak (BM, BV, İM, KF, Kİ, TA, RH) 2. Işık yakmak (CC)</p>	<p>yandıriv яндырыу E 1. Alevlendirmek, yakmak 2. Kundaklamak 3. Yüreğini yakmak 4. Kızdırmak</p>
<p>yanğuş Yonga, talaş (TA)</p>	<p>yanğı юнғы MOB Yonga</p>
<p>yañı Yeni (CC, GT, İM, KF, TZ)</p> <p>yengi Yeni (BV, Gİ, KF, KK, MG, MS, TZ)</p> <p>yeñi Yeni (BV, Gİ, KF, KK, MG, MS, TZ)</p> <p>yïñi Yeni (Gİ, İN, KF, KFT, Kİ)</p>	<p>yañı яңы SIF 1. Yeni 2. Kullanılmamış 3. İyi tanınmayan, henüz çıkmış 4. Taze, bu yılın ürünü 5. Henüz</p>
<p>yani- Tehdit etmek (CC, TZ)</p>	<p>yaniв 3 яныу E / EŞAN 1. Kötülük yapmak 2. Tehdit etmek, korkutmak, gözdağı vermek</p>
<p>yañlış Yanlış (İM, Kİ)</p>	<p>yañlıш яңылыш SIF / EŞAN Yanlış, hatalı</p>
<p>yapın- Örtünmek (TZ)</p>	<p>yapıv ябыныу E 1. Örtünmek, örtü örtünmek; duvak örtünmek 2. Üstünü kapatmak, üstünü örtmek</p>
<p>yapқıç Kapak, örtü (CC)</p>	<p>yapқıs япқыс MOB / EŞAN Kapak, kılıf</p>

Tablo: 2.1. (devam)

yār <i>Far.</i> Dost, sevgili, arkadaş (GT, İM)	yar 3 яр TOP / EŞAN Sevgili, yar yer йәр FARS TOP Sevgili, yar, maşuk
yar- (I) 1. Yarmak (BV, GT, İM, KFT, KK, RH, TA, TZ) 2. Parçalamak (İM)	уrив йырыу E 1. Yarmak; ayırmak 2. Parçalayıp ezerek patika yarmak 3. Boydan dilmek, kesmek 4. İleri doğru hareket etmek
yara Yara (BV, CC, Gİ, İH, İM, KF, MG, RH)	yara яра HAS 1. Yara, cerahat 2. Azap, ruhsal sıkıntı
yara- 1. Yaramak, faydalı olmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) 2. Uygun olmak (İM)	yarav 1 ярау E 1. Yaramak, faydalı olmak, bir iş başarabilmek 2. Uygun olmak, denk gelmek 3. Geleneğe, ahlaka uygun olmak, tasvip edilmiş olmak
yarad- Yaratmak, ibda etmek (KFT, RH) yarat- Yaratmak, ibda etmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	yarativ 2 яратыу E Yaratmak, meydana getirmek, doğurmak, var etmek
yaradıl- Yaratılmak (Gİ, MS) yaratıl- Yaratılmak (İM)	yaratılv 2 яратылыу E Yaratılmak, meydana getirilmek, doğurulmak, var edilmek
yaraq (IV) Silâh (TZ)	yaraq ярак MOB 1. Alet, araç gereç; levazım, donanım 2. Bir işi halletmek için gösterilen özen, itina
yaraqlan- (I) Donanmak, silâhlanmak (TZ)	yaraqlanıv 1 яракланыу E Donanmak, donanımlı hale gelmek; aletlenmek
yarala- Yaralamak (Gİ)	yaralav яралау E 1. Yaralamak, yara açmak, yaralı hale getirmek 2. İncitmek, kalbini kırmak
yaralı Yaralı, yaralanmış (İM, TZ) yaralu Yaralı, yaralanmış (KFT, RH)	yaralı яралы SIF Yaralı, yarası olan
yaramsuqlan- Yaltaklanmak (İH)	yaramhaqlanıv ярамһақланыу E Yalakalık etmek, yalakalanmak, yılışık olmak

Tablo: 2.1. (devam)

yārān <i>Far.</i> Dostlar, tanıdıklar (BV, GT, İM, İN, MS)	yaran 1 яран FARS TOP Yâren, dost
yaraş- (I) 1. Uygun düşmek, uymak (CC, GT, MG) 2. Yakışmak (İN, MG, RH)	yaraşiv 1 ярашыу E 1. Uymak, yakışmak, yaraşmak 2. Denk gelmek, uygun olmak yereşiv йәрәшеу E Yaraşmak, uygun gelmek, elverişli olmak
yaraş- (II) Yarışmak (TA)	yarişiv ярышыу E Yarışmak, yarışmaya katılmak; rekabet etmek
yaraşdur- Yararlı hâle getirmek (KFT)	yaraştıriv 1 яраштырыу E 1. Yaraştırmak, uydurmak, yakıştırmak 2. Bariştirmek
yardım Yardım (Gİ) yardum Yardım (Gİ, KF)	yarzam ярзам DÜŞ Yardım
yarı (I) Yarı, yarım (BV, KK) yarım Yarım, buçuk (BM, CC, GT, İH, İM, Kİ, MG, RH, TZ) yarum Yarım, buçuk (KK)	yarım ярым SAYI Yarım, buçuk
yarı- 1. Aydınlanmak, ışımak (İH) 2. Parlamak (Kİ)	yariv 2 ярыу E / EŞAN Aydınlanmak, gün ağarmak
yariḥ Işık, aydınlık (CC) yariḥ (I) Işık, aydınlık (TZ) yaruh Aydınlık, ışık, parlaklık (CC, KFT) yaruh (V) Işık, aydınlık (BV)	yaruḥ яруғ DÜŞ Parlaklık, ışık, nur
yariḥ (III) Yarık, yarılmış (BV, DM, İM, MG, TZ) yaruh (II) Yarık, yarılmış, çatlak (İN, Kİ, TZ)	yariḥ ярык DÜN Yarık, yarılmış; az açık aralık yiriḥ йырык SIF Yarık, yarılmış, yarılan
yarı қанат Baykuş, yarasa (İM) yar қанат Yarasa (TZ) yer қанат Yarasa (DM)	yarğanat ярғанат YAB Yarasa

Tablo: 2.1. (devam)

yarıl- 1. Yarılmak, çatlamak (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG, RH) 2. Yırtılmak (Gİ)	yarılıv ярылыу E 1. Yarılmak, çatlamak; yırtılmak 2. Yarılıp çatlamak (deri için) yırtılıv йырылыу E Yarılmak; ayırmak, parçalanmak
yarılqa- Günahları bağışlamak (İM)	yarılıqav ярлықау E Affetmek, bağışlamak, merhamet etmek
yariş Yarış, yarışma (BV)	yariş 1 ярыш TOP Yarış, yarışma
yariş- Yarışmak (BV, İM)	yarişiv ярышыу E Yarışmak, yarışmaya katılmak; rekabet etmek
yarlı Fakir, yoksul (CC, GT) yarlı Fakir, yoksul (Kİ)	yarlı ярлы SIF / EŞAN 1. Fakir, düşkün, yoksul 2. Beceriksiz, kabiliyetsiz
yarlığa- Acımak, merhamet etmek, affetmek (CC, GT, KFT, Kİ, TA, TZ)	yarlıqav ярлықау E Affetmek, bağışlamak, merhamet etmek
yarlılıq Fakirlik, yoksulluk (CC)	yarlılıq ярлылык KAV Yoksulluk, fakirlik, düşkünlük
yarma (II) Yarma, bulgur (TZ)	yarma ярма BES Yarma, bulgur
yart- Yarmak, yırtmak (BM) yır- 1. Yırtmak, yırmak (İM, TZ) 2. Ayırmak (KFT) yırt- Yırtmak (KFT, TZ) yırt- 1. Yırtmak, parçalamak (BM, CC, GT, İM, KFT, Kİ) 2. Paralamak (GT) yırtı- Yırtmak, parçalamak (KFT) cırt- Yırtmak, parçalamak (CC)	yırtıv йыртыу E 1. Yırtmak, parçalamak, kesilmek 2. Keskin veya sivri bir şeyle iz bırakmak 3. Anide ve hızlı bir şekilde sessizliği, karanlığı bozmak
yartılı- Yarılmak, yırtılmak (BM) yırtılı- (II) Yırtılmak, yarılmak (GT, İN, KFT, MS) yırtın- Yırtılmak, yarılmak (TZ)	yırtılıv йыртылыу E Yırtılmak, parçalanmak, kesilmek

Tablo: 2.1. (devam)

yas (II) Yassı (TZ) yassı (I) Sayfa hâlinde düz, yassı (BV, DM, Gİ, İH, İN, KF, Kİ, MG, TZ)	yaşı ясы SIF / EŞAN 1. Yassı 2. Yayvan, genişçe
yasa- (II) Düzeltmek (TZ)	yahav 1 яһав E 1. Yarmak, işlemek 2. Hazırlamak, düzenlemek 3. Değiştirmek, geliştirmek
yāsimīn Far. Yasemin (GT, İM)	yesmīn йәсмін AR ÇİÇ Yasemin çiçeği
yaşılık Yassılık, düzlük (Gİ, KF)	yaşılık ясылык KAV 1. Yassılık 2. Düzlem, boyut
yaştık Yastık (TZ) yaştık Yastık (DM, KK) yastuq Yastık (CC, GT, İM, Kİ, TA)	yaştık ястык MOB Yastık, büyük minder
yaş (I) Yaş, ömür (BM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, TA, RH, TZ)	yeş 2 йәш ÇAĞ Yaş, insan ya da başka şeylerin ömür uzunluğu
yaş (II) Yaş, kuru olmayan, ıslak (CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, MG, TA)	yivış еүеш SIF Sulu, nemli, rutubetli, ıslak; sulanıp duran
yaşa- (I) Yaşamak (BV, GT, Kİ, RH)	yeşev йәшәү E 1. Yaşamak, ömür geçirmek, ömür sürmek 2. Gününü gün etmek 3. Unutulmamak
yaşar- (I) Yeşermek, yeşillenmek (GT, Kİ)	yeşeriv 1 йәшәрәү E / EŞAN Yeşermek, yeşillenmek
yaşat- Yaşatmak (CC)	yešetiv йәшәтәү E Yaşatmak, canlılık vermek
yaşık Zayıf, kuru, cılız (CC)	yaşık яшык SIF 1. Çok zayıf, çok sıksa, kuru kemikli 2. Eğlenip kudurmayı çok seven; şen şakrak
yaşık Ar. (< 'āşīk) Aşık (TZ)	ğaşık ғашык AR SIF Birisine sevgi besleyen, aşık
yaşıl Yeşil (CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ) yeşil Yeşil (DM, KFT, RH)	yeşil йәшел RENK Yeşil
yaşillık Yeşillik (CC) yeşillik Yeşillik (DM)	yeşillik йәшеллек RENK 1. Yeşil renk, yeşillik 2. Yeşil bitki

yaşın Yıldırım, şimşek (BM, Kİ, TA)	yeşin йәшен DÜN Şimşek
yaşın- 1. Gizlenmek, saklanmak (CC, Gİ) 2. Örtünmek, gizlenmek (İM, KF, KK) yaşun- Örtünmek, gizlenmek (CC)	yeşiniv йәшенев E / EŞAN Gizlenmek, saklanmak
yaşır- Gizlemek, saklamak (CC, Gİ, KF, KK, TZ) yaşur- Gizlemek, saklamak (İN, Kİ, MS)	yeşiriv йәшерев E Gizlemek, saklamak
yaşıralı Saklı, gizli (TZ) yaşırı Gizli, saklı (CC) yaşuru Gizli (İM) yaşurun Gizlice (KFT)	yeşirin йәшерен SIF Gizli, saklı, gizli olan
yaşlı (I) Gözyaşları ile dolu, yaşlı (CC)	yeşli йәшле SIF Yaşlı, gözü yaşla dolu
yat- (I) Yatmak, uyumak (BM, BV, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TZ) yağ Yatmak, uyumak (KK, TA)	yatıv 1 ятыу E 1. Yatmak, dinlenmek veya uyumak için uzanmak 2. Yaşamak 3. Meskun halde olmak, yerleşik olmak
yatdır- Yatırmak, uyutmak (Kİ) yatğur- Yatırmak, uyutmak (İM) yatқır- Yatırmak, uyutmak (Kİ, TZ) yağқır- Yatırmak, uyutmak (KK) yatқur- Yatırmak, uyutmak (BV, İM) yatur- (I) Yatırmak, uyutmak (BM, İH)	yatқiriv ятқырыу E / EŞAN Yatırmak, yatması için yer vermek yatқıziv ятқызыу E / EŞAN Yatırmak, yatması için yer vermek
yauқ Yakın, yavuk (Kİ) yavuğ Yakın, hısım, akraba (CC) yavuқ Yakın, hısım, akraba (İM, KFT, TA) yovuқ Yakın (TZ)	yaviқ яуық SIF / EŞAN Yakın, yandaki, yanındaki

Tablo: 2.1. (devam)

yav (I) Harp, savaş (BM)	yav яу ORDU 1. Savaş, askerî sefer, akın 2. Silahlı asker, hücum eden düşman ordusu 3. Düşman
yavdır- Yağdırmak (CC)	yavzıriv язырыу E 1. Yağdırmak 2. Saçmak, dökmek 3. Bol bol vermek, bol bol getirmek
yavşak Bit yavrusu (Kİ)	yebişkek 2 йәбешкәк BÖC Bit yavrusu, küçük bit
yavuz 1. Kötü, fena (BV, GT, İM, TA, TZ) 2. Vahşî (Kİ)	yavız яуыз SIF 1. Kötü, berbat 2. Acımasız, merhametsiz 3. Sert, keskin (söz, ifade için)
yavuzlıq Kötülük, fenalık (İM, GT)	yavızlıq яуызлық DEĞ / EŞAN 1. Kötülük, fenalık, berbatlık 2. Acımasızlık, merhametsizlik 3. Sertlik, keskinlik (söz, ifade için)
yay (I) Yaz mevsimi (BM, BV, CC, İM, Kİ, RH, TZ)	yey йәй DÜN Yaz ayı
yay- (I) Yaymak (BV, Gİ, İM, KF, TZ)	yeyiv йәйеу E 1. Etrafa yaymak, saçmak, dağıtmak 2. Yatmak ya da uyumak için uzanmak 3. Döşemek, kaplamak
yaydağ Eyersiz ata binmek (MG)	yaylaq яйлак SIF / EŞAN 1. Eyersiz, eyer takılmamış 2. Etsiz, et koyulmamış, yavan (yemek için) yayzaq яйзак SIF / EŞAN 1. Eyersiz, eyer takılmamış 2. Etsiz, et koyulmamış, yavan (yemek için)
yayıl- (I) Yayılmak (BV, CC, GT, İM) yayın- Yayılmak (TZ)	yeyiliv йәйелеу E Yayılmak, saçılmak, dağılmak
yayın Yazın (CC)	yeyin 2 йәйен ZARF Yazın, yaz gününde, yaz vaktinde
yayın balığı Tatlı su balığı (İH)	yeyin 1 йәйен BAL / EŞAN Yayın balığı
yaylaq Yayla, yazlık (Kİ, TZ) yaylav Yayla, yazlık (TZ)	yayla яйла DÜN / EŞAN Yayla, palto yeylev 2 йәйләу DÜN Yayla
yaz (II) İkbahar mevsimi (BM, BV, CC, Kİ)	yaz яз DÜN / EŞAN Bahar, ilkbahar

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yazık Günah, suç (Gİ, KF, TZ)</p> <p>yazuğ Günah, suç (KF)</p> <p>yazuḥ Günah, suç (CC)</p> <p>yazuḳ Günah, suç (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MS, TA)</p>	<p>yaźıḳ 1 язык DEĞ / EŞAN Günah, kötü iş ya da durum</p>
<p>yazıḳlu Günahkâr (KF)</p> <p>yazuḳlı Günahkâr (CC, KFT)</p> <p>yazuḳlu Günahkâr (CC, İM)</p>	<p>yaźıḳlı языклы SIF Suçlu, hatalı; günahkâr</p>
<p>ye- Yemek (BM, CC, DM, Gİ, KF, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>yi- (I) Yemek (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH)</p> <p>iyi- (II) Yemek (TZ)</p>	<p>yıyiv 1 ейеу E Yemek yemek, bünyesine almak</p>
<p>yeddi Yedi (sayı) (BM)</p> <p>yedi Yedi (sayı) (Gİ, KF, Kİ, KK, TZ)</p> <p>yeti (III) Yedi (sayı) (CC, DM, KF, TA)</p> <p>yetti (II) Yedi (sayı) (CC, DM, Gİ, Kİ)</p> <p>yidi Yedi (sayı) (GT, İN, KF, KFT, MS, RH)</p> <p>yiti (I) Yedi (sayı) (BV, İM, MG)</p>	<p>yiti 1 ere SAYI Yedi</p>
<p>yedir- Yedirmek (DM, Gİ, KF, KK, TZ)</p> <p>yedür- Yedirmek (BM, KF)</p> <p>yidir- Yedirmek (Gİ, İM)</p> <p>yidür- Yedirmek (BV, Gİ, GT, İM, TA, RH)</p> <p>yigür- Yedirmek (KFT)</p> <p>yitür- (IV) Yedirmek (İM)</p>	<p>yıyıziriv ейзереу E Yedirmek, yemeye mecbur etmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yegin (I) Hafif, yeğni (BV)</p> <p>yeñil Hafif, yeğni (CC, İM, TZ)</p> <p>yeñül Hafif (CC)</p> <p>yeyni Hafif (TA)</p> <p>yini Hafif, yeğni (BV)</p> <p>yïñil Hafif, yeğni (MG)</p> <p>yuğul Hafif, yeğni (TA)</p> <p>yüñül Hafif (CC, GT, KFT, RH, TZ)</p>	<p>yïñil еңел SIF Hafif, çabuk hareket eden, anlaşılır, kolay; alıngan; hareketli, atik</p>
<p>yegir- Tiksinmek (DM)</p> <p>igir- (II) Tiksinmek (İM)</p>	<p>yïreniv ерәney E İğrenmek, tiksilmek</p>
<p>yegit Genç, yiğit (CC)</p> <p>yeit Yiğit (Kİ)</p> <p>yeyit Yiğit, genç (TA)</p> <p>yigit Yiğit, genç (BV, GT, İH, İM, Kİ, MG, TA, RH, TZ)</p> <p>igit Yiğit, genç (CC)</p>	<p>yigit erer ÇAĞ Delikanlı, yiğit; kahraman, cesur</p>
<p>yegür- Koşmak, hızlı yürümek (DM)</p> <p>yügir- Koşmak, hızlı yürümek (TA)</p> <p>yügür- (I) Hızlı yürümek, koşmak (CC, GT, Kİ, KK, MG, TZ)</p>	<p>yügiriv йүгепеу E 1. Koşmak, hızlı hızlı gitmek 2. Herhangi bir işi tekrarlayıp durmak 3. Vücuda yayılmak, vücuda dağılmak, etki etmek 4. Meydana gelmek, görünmek</p>
<p>yekşenbeh Far. Pazar günü (BM)</p> <p>yeşanbe Far. Pazar günü (CC)</p>	<p>yekşembe йәкшәмбә FARS DÜN Pazar günü</p>
<p>yel Yel, rüzgâr (BM, CC, DM, Gİ, KF, Kİ, TA, TZ)</p> <p>yil (I) Yel, rüzgâr (BV, Gİ, GT, İM, İN, MG, RH)</p>	<p>yil ел DÜN / EŞAN Rüzgar, yel; güçlü tesir, etki</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yelek (I) Elek, kalbur (DM)</p> <p>elek Elemeye mahsus alet, elek, süzgeç (CC, Kİ, TA, TZ)</p> <p>ilek (I) Elek, un vb. elemeye yarayan alet (BV)</p>	<p>ілек илэк MOB Elek</p>
<p>yelim (I) Tutkal, yapıştırıcı (CC)</p> <p>yilim Tutkal, yapıştırıcı (İN, Kİ, TA)</p>	<p>үйім елем MAD / ЕҢАН Tutkal, zamk</p>
<p>yelin Hayvan memesi (BV, CC)</p> <p>yilin Hayvan memesi (İH)</p>	<p>үйін елен YAB Hayvan memesi, meme</p>
<p>yelken Yelken (DM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>yilken Yelken, gemi yelkeni (İH)</p>	<p>үйкен елкән ARAÇ Yelken</p>
<p>yelli Elli (sayı) (DM)</p> <p>elig Elli (sayı) (İM)</p> <p>elli Elli (sayı) (BM, Gİ, KF, Kİ, KK, TA, RH, TZ)</p> <p>ellig Elli (sayı) (BV)</p> <p>ilig Elli (sayı) (İM, MS)</p> <p>illi (I) Elli (sayı) (GT, İM)</p> <p>illig Elli (sayı) (MG)</p>	<p>ілі илле SAYI Elli</p>
<p>yemin Ar. Yemin, ant (İM)</p>	<p>үемін йәмин AR DEĞ Yemin, ant</p>
<p>yemiş Yemiş, meyve (CC, DM, Gİ, KF, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>yimiş Yemiş, meyve (Gİ, GT, İM, KFT)</p> <p>cemiş Yemiş, meyve (CC)</p>	<p>үйміш емеш MEY / ЕҢАН Meyve</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yeñ (I) Yen, elbise kolu (CC, DM, GT, İM, TA, TZ)</p> <p>yin (I) Elbisenin kol kısmı, yen (Gİ, İN, Kİ)</p> <p>yiñ Elbisenin kol kısmı, yen (İM, İN, KF, KFT, MG)</p>	<p>yiñ 1 ең GİY Kıyafetin kol kısmı, yen</p>
<p>yen- (I) Yenmek, mağlup etmek (BM, CC, İM)</p> <p>yeñ- Yenmek, galip gelmek (CC, DM, GT, TZ)</p> <p>yin- (II) Yenmek, mağlup etmek (KFT, RH)</p>	<p>yiñiv 1 еңеу E Yenmek, zafer kazanmak</p>
<p>yenç- Ezmek (GT)</p>	<p>yensiv йәнсеу E Ezmek, basıp şeklini bozmak, yassıltmak</p>
<p>yençü İnci, inciler (BM)</p> <p>yinçü İnci (İM, TA)</p> <p>inci İnci (DM, GT, KK, TZ)</p> <p>inçü İnci (CC, Gİ, GT, KF, KFT, Kİ)</p>	<p>ини ынйы GİY / EŞAN İnci</p>
<p>yenge Yenge, yenge kadın (GT, TA)</p> <p>yinge Amca, dayı karısı, yenge (İH)</p>	<p>yiñge еңгә AKR / EŞAN Yenge</p> <p>yiñgesey 1 еңгәсәй AKR / EŞAN Yenge</p> <p>yiñgey еңгәй AKR / EŞAN Yenge</p>
<p>yeñil- Yenilmek (CC, GT)</p> <p>yiñil- Yenilmek (MG)</p>	<p>yiñiliv еңелеу E Yenilmek, mağlup olmak</p>
<p>yer (I) Yer, yeryüzü, dünya (CC)</p> <p>yir ep DÜN Yer, toprak; vatan, ülke</p> <p>yir (I) Dünya, yeryüzü (GT)</p>	<p>yir ep DÜN Yer, toprak; vatan, ülke</p>
<p>yer (IV) Oturulan yer, mahalle, ülke (CC)</p> <p>yir (II) Yer, mahal (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH)</p>	<p>yir ep DÜN Yer, toprak; vatan, ülke</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yerdaş Hemşehri, vatandaş (BM, DM)</p> <p>yerdeş Hemşehri, vatandaş (Kİ, TA, TZ)</p>	<p>yırzəş ерзəш TOP Hemşehri, memleketli</p>
<p>yesir Ar. Esir, tutsak (İM, KFT)</p>	<p>esir әсир AR ORDU / EŞAN Esir</p>
<p>yeske- Koklamak (DM)</p> <p>yiske- Koklamak (Gİ, KFT)</p> <p>iyiske- Koklamak (TZ)</p>	<p>yışken еқкәу E Koklamak, solumak, içine çekmek; görüp geçirmek</p>
<p>yeş İş (DM)</p> <p>eş (I) İş (KFT)</p> <p>iş (I) İş (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TA, TZ)</p>	<p>ış әш DÜŞ İş, hizmet</p>
<p>yeşek Eşek (DM)</p> <p>eçek Eşek (TZ)</p> <p>eşek Eşek (BV, CC, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>işek (II) Eşek (BV, GT, İM)</p>	<p>ішек ишәк EVC 1. Eşek, merkep 2. Akılsız kişi</p>
<p>yeşit- İşitmek (DM)</p> <p>eşit- İşitmek, duymak (CC)</p> <p>işid- İşitmek, duymak (Gİ, KFT)</p> <p>işit- İşitmek, duymak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MS, TA, TZ)</p>	<p>ішітiв ишетeу E 1. İşitmek, duymak 2. Dinlemek 3. Haber almak, haberdar olmak</p>
<p>yet- (I) 1. Ulaşmak, erişmek (BM, BV, CC, TA, TZ) 2. Arkasından yetişmek (Kİ)</p> <p>yit- (I) Ulaşmak, vasıl olmak (BM, BV, GT, İN, MG, RH)</p>	<p>yitiv 1 етеу E Ulaşmak, yetmek, kafi gelmek; oluşmak, meydana gelmek; uzamak (tırnak, sakal için)</p>
<p>yet- (III) Kâfi gelmek (BM, CC, Kİ)</p> <p>yit- (III) Kâfi gelmek (GT, İM, İN, KFT, MS, RH)</p>	<p>yitiv 2 етеу E Uzunluk olarak yetmek, sayı ve hacim bakımından yetmek; yetmek, kafi gelmek, yeterli gelmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yetçi Kasap (DM)</p> <p>etçi Kasap (TA, TZ)</p>	<p>itsi итсе MES Etçi, kasap, et satan</p>
<p>yetek Etek (DM)</p> <p>etek (II) Etek (Gİ, GT, KF, Kİ, TA, TZ)</p> <p>itek Etek (GT, İM, MG)</p>	<p>itek итэк GİY 1. Etek 2. Bayan gömleğinin ucuna katlanıp dikilen dar kısım 3. Dağın, tepenin eteği</p>
<p>yeti (I) Keskin, sivri (İM)</p> <p>yıti Keskin (CC)</p> <p>yiti (II) Keskin, sivri (BV, İM, İN, Kİ, RH, TA, TZ)</p> <p>yitig Keskin, sivri (MG)</p> <p>yitik (I) Keskin, sivri (İM)</p> <p>ıti Keskin, sivri (CC)</p> <p>iti Keskin (GT, KFT, MG)</p> <p>itti Keskin (GT)</p>	<p>yiti 2 ere SIF Keskin, sivri</p>
<p>yetim Ar. Yetim (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>yetim йәтим AR SIF Yetim, anası ya da babası olmayan, ana ve babası olmayan</p>
<p>yetişdür- Yetiştirmek, ulaştırmak (Gİ, KF)</p> <p>yitişdür- (I) Yetiştirmek, eriştirmek (Gİ)</p> <p>yitiştür- Yetiştirmek, eriştirmek (MG)</p>	<p>yitiştiriv ерештепү E Yetiştirmek, ulaştırmak</p>
<p>yetkir- 1. Ulaştırmak, sevk etmek (CC) 2. Erişmek, ulaşmak (TZ)</p> <p>yetür- Yetiştirmek, ulaştırmak (TA)</p> <p>yitgür- Ulaştırmak, eriştirmek (MG)</p> <p>yitkür- Ulaştırmak (İM, İN)</p> <p>yitür- (I) Eriştirmek, ulaştırmak (GT)</p>	<p>yitküriv 1 еткерү E / EŞAN Ulaştırmak, eriştirmek, yetiştirmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yetmiş Yetmiş (sayı) (BM, DM, Gİ, KF, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>yitmiş Yetmiş (sayı) (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>үйтmiş етмеш SAYI Yetmiş</p>
<p>yev Ev (DM)</p> <p>ev Ev (BM, CC, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ)</p> <p>iv Ev (BV, CC, GT, TA)</p> <p>öv Ev, oda (GT)</p> <p>öy Ev, oda (TZ)</p>	<p>öy өй EV Ev, çadır; yurt</p>
<p>yevm Ar. Gün (GT)</p>	<p>yevm йәүм AR DÜN / EŞAN Gün</p>
<p>yevün- Yıkanmak (İM)</p>	<p>үйүпүв йыуыныу E Eli, yüzü ya da bedeni yıkamak, yıkanmak</p>
<p>yez Sarı bakır, pirinç (BM, CC)</p>	<p>үйз ез MAD Pirinç madeni</p>
<p>yezne Enişte (CC)</p>	<p>үйзне езнә AKR / EŞAN Damat, enişte</p> <p>үйзнеу езнәй AKR / EŞAN Damat, enişte</p>
<p>yıblak Baykuş (BM)</p>	<p>yabalak ябалак YAB / EŞAN Puhu kuşu , iri bir cins baykuş</p>
<p>yığ- (I) Yığmak, biriktirmek, toplamak (GT, Kİ, TA)</p> <p>yıy- Yığmak (TZ)</p> <p>cıv- Yığmak, toplamak (CC)</p> <p>cıy- Yığmak, toplamak (CC)</p>	<p>үйүпв йыйыу E</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yığmak, toplamak, biriktirmek; birleştirmek 2. Hurufat dizmek (matbaa için) 3. Az şeyleri toplayıp çoğaltmak 4. Dağılmış, saçılmış şeyleri yerine koymak 5. Güvenilir ve gizli bir yere koymak 6. Koleksiyon yapmak
<p>yıgıl- (I) Birikmek, yığılmak (BV, GT, KFT)</p> <p>yıl- (IV) Yığılmak (CC)</p> <p>yıyın- Yığılmak (TZ)</p>	<p>үйүпв йыйылыу E Toplanmak, yığılmak, bir araya gelmek, birikmek</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yıh- Yıkmak, harap etmek (CC)</p> <p>yıq- (I) Yıkmak, harap etmek (BM, BV, Gİ, GT, İM, KF, KK, MG, MS, TA, TZ)</p>	<p>уѓıv йыѓу E Yıkmak; bertaraf etmek</p>
<p>yıl Yıl, sene (BM, CC, DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, RH, TZ)</p> <p>yil (III) Yıl, sene (KFT)</p> <p>cıl Yıl, sene (CC)</p> <p>ıl Yıl (CC)</p>	<p>уї йыл DÜN / EŞAN Yıl, sene</p>
<p>yılan Yılan (BM, BV, CC, DM, GT, İH, İM, KF, Kİ, KK, TA)</p> <p>cılan Yılan (CC)</p> <p>ılan Yılan (CC, Gİ, KF, KFT, TZ)</p>	<p>уїлан 1 йылан YAB Yılan</p>
<p>yılı Sıcak, ılık (CC, TZ)</p> <p>yılu Sıcak, ılık (CC, TZ)</p> <p>ılı Sıcak, ılık (Kİ)</p>	<p>уїлы 1йылы DUY / ZIT 1. Sıcak 2. Eskiyip kaybolmayan, unutulmayan; yeni</p>
<p>yımşaq Yumuşak (CC, İN)</p> <p>yumçaq (I) Yumuşak (CC, TZ)</p> <p>yumşaq (I) Yumuşak (BV, CC, DM, Gİ, İM, KF, Kİ, İN, MG, MS, TA, TZ)</p> <p>yumuşaq Yumuşak (GT, İH, KF, KFT)</p>	<p>уомşaq йомшак SIF / ZIT Yumuşak, sert olmayan</p>
<p>yıpar Misk (TA)</p> <p>ıbar Misk (BM)</p> <p>ıpar Misk (BM, CC, TZ)</p> <p>ıpar Misk (Kİ)</p>	<p>yofar 1 йофар KAV / EŞAN Bazı canlıların vücutlarındaki bezlerde bulunan güzel kokulu bir yağ, misk</p> <p>yopar 1 йопар KAV / EŞAN Bazı canlıların vücutlarındaki bezlerde bulunan güzel kokulu bir yağ, misk</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yıraq Uzak, ırak (BV, DM, GT, İM, İN, Kİ, MG, RH, TA, TZ)</p> <p>ıraq Irak, uzak (CC)</p> <p>ıraq Irak, uzak (CC, Gİ, KF, KFT)</p>	<p>ырақ йырак SIF / EŞAN Uzak</p>
<p>yırla- Şarkı söylemek (BM, GT, İM, TZ)</p> <p>ırla- Şarkı söylemek (CC, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, TA)</p>	<p>ырлав йырлау E Türkü söylemek, şarkı söylemek</p>
<p>yırtıcı Yırtıcı, yırtan (KFT)</p>	<p>ыртқис йыртқыс YAB Yırtıcı hayvan</p>
<p>yırtık Yırtık, yırtılmış olan (Gİ, KF)</p> <p>yırtuқ Yırtık, yırtılmış olan (İM, KFT, Kİ)</p>	<p>ыртık йыртык SIF Yırtık, parçalanmış, kesilmiş</p>
<p>yırtmaç Yırtmaç, etekte yırtık gibi dikilmiş yer (İH)</p>	<p>ыртмас йыртмас GİY Kıyafetlerdeki yırtmaç</p>
<p>yıyıştır- Toplamak (KK)</p>	<p>ыуыштыру йыйыштыруу E 1. Ordan burdan toplamak, sağdan soldan yığmak 2. Ölüyü defnetmek, gömmek</p>
<p>yib İp, iplik (KK)</p> <p>yip İp, iplik (BV, GT, İM, Kİ, MG, TZ)</p> <p>ib İp, iplik (DM)</p> <p>ip İp (CC, KFT, Kİ)</p>	<p>ып 1 ен GİY İp, bağ</p>
<p>yibek İpek (CC)</p> <p>yipek İpek (BV, İM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>ipek İpek (CC)</p>	<p>ыбек ебәк GİY İpek</p> <p>ыпек ефәк GİY / EŞAN İpek</p>
<p>yidle- Koklamak (İM)</p> <p>yile- Koklamak (BM, TA)</p> <p>yiyle- Koklamak (İH, İM)</p> <p>yıla- Koklamak (CC)</p>	<p>ылев 2 еләу E Sorup soruşturmak, yiyecek arayarak sağa sola bakmak; sezmek, duymak; kokusunu almak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

yigin (I) Omuz (KF) yin (II) Omuz (KK)	иӱ 1 иӱ İNS / EŞAN Omuz, ense
yigirmi Yirmi (sayı) (BM, BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA) igirmi Yirmi (sayı) (Gİ, KF)	йӱгӱрмӱ егерме SAYI Yirmi
yigirminçi Yirminci (KK)	йӱгӱрмӱнсӱ егерменсе SIF Yirminci
yigne İğne (TA) yine (II) İğne (TA) igine İğne (CC) igne İğne (BV, DM, İM, KFT, KK, TZ) ignü İğne (Kİ) ine İğne (Kİ) iyne İğne (TZ)	ӱне энә MOB 1. İğne, dikiş iğnesi 2. Bazı hayvanları sivri olan tüyleri
yigren- İğrenmek, tiksirmek (İH, TZ) igren- İğrenmek, tiksirmek (CC, TZ) iren- İğrenmek, tiksirmek (TZ)	йӱренӱв ерӱнеу E İğrenmek, tiksirmek йӱркенӱв еркӱнеу E İğrenmek, tiksirmek
yikiz (I) İkiz (TA) egiz İkiz (CC) ekizek İkiz (GT) ikiz İkiz (KFT) ikkiz İkiz (TZ)	игӱз ирез SIF İkiz
yilik İlik, kemik iliği (CC, İM, Kİ, TZ)	йӱлик елек İNS İlik
yillik Yıllık (TZ)	йӱллик йыллык SIF Uzun yıllar devam eden, uzun yıllarla hesaplanan, yıllık

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yir- (I) Yürümek (BM)</p> <p>yiri- Yürümek (İN, RH)</p> <p>yori- Yürümek (İN)</p> <p>yör- Yürümek (Gİ)</p> <p>yöri- Yürümek (BV, Gİ)</p> <p>yörü- Yürümek (BV, Gİ)</p> <p>yür- (I) Yürümek (CC, KK)</p> <p>yüri- Yürümek (GT, İM, KFT, MG, TA)</p> <p>yürü- (I) Yürümek (CC, GT, İN, KF, KFT, KI, KK, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>yöröv йөрөү E 1. Yürümek, hareket etmek 2. Birine ilgi duymak</p>
<p>yisi Sıcaklık, yanan, yangın (CC)</p> <p>ısı Isı, sıcak, sıcaklık (MG)</p> <p>ıssi Sıcak (KF, KFT, TA)</p> <p>isi Isı, sıcak, sıcaklık (CC, İM, KI)</p> <p>isig Isı, sıcak, sıcaklık (İM)</p> <p>issi (I) Sıcak, sıcaklık (BM, BV, CC, DM, GT, İH, TA, RH, TZ)</p> <p>issig Isı, sıcak, sıcaklık (BV)</p>	<p>іші эсе SIF Sıcak, yüksek ısıda olan, kaynar</p>
<p>yisket- Koklatmak (İM, KF)</p>	<p>yışketiv еşkәтеү E Koklatmak</p>
<p>yit- (IV) İtmek (BV, Gİ, İM, KFT)</p>	<p>yitiv 3 егеү E İtmek, iteklemek</p>
<p>yitiñi Yedinci (BV)</p>	<p>yitinsı етенсе SAYI Yedinci</p>
<p>yiyl- (I) (Yemek) yenilmek (İM)</p> <p>yiyl- (Yemek) yenilmek (İM)</p> <p>yiün- (Yemek) yenilmek (İM)</p>	<p>yüyliv ейелеү E Yenmek (yemek)</p>

Tablo: 2.1. (devam)

yiýren- İğrenmek (İM)	үйреніv ерәнеv E İğrenmek, tiksirmek үйркеніv еркәнеv E İğrenmek, tiksirmek
yizde- İstemek (DM) isde- İstemek, aramak, araştırmak (Gİ) iste- İstemek, aramak, araştırmak (BM, GT, İM, KF, KK, MG) izde- (I) İstemek, aramak, araştırmak (CC, Gİ, GT, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA)	истев истәv E / EŞAN İstemek, dilemek, niyet etmek
yizne 1. Enişte (CC) 2. Güveyi (TA)	үйзне езнә AKR / EŞAN Damat, enişte
yoğarı Yukarı (DM) yoğaru 1. Yukarı (BM, KF) 2. Üst, üst taraf (BM) yoğarı Yukarı (CC) yoğarı Yukarı (GT, MG, TZ) yoğaru Yukarı (Gİ, İM, Kİ, MG) yuğarı Yukarı (KK) yuğaru Yukarı (KF, KK) yuğarğu Yukarı (KFT, TA) yuğarı Yukarı (BV) yuğaru Yukarı (BV, KF, İN, RH)	yuğarı юғары SIF Yukarı, yüksek; üstün
yoğun (I) Yoğun (BV)	уыпан йыуан SIF / ZIT 1. Kalın; koyu; yoğun 2. Vücut olarak yapılı, iri
yoğun (II) İri, kaba (DM, İH, TZ)	уыпан йыуан SIF / ZIT 1. Kalın; koyu; yoğun 2. Vücut olarak yapılı, iri

Tablo: 2.1. (devam)

yoğunluk Kalınlık (İN, RH)	уянлык йыуанлык KAV / ZIT Kalınlık; koyuluk; yoğunluk
yoğurğan Yorgan (TA) yorğan Yorgan (BV, DM, Kİ, KK, TA, TZ) yovurğan Yorgan (CC)	yurğan юрған EV Yorgan
yoh Yok, mevcut olmayan (CC) yoq (I) Yok, mevcut olmayan (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TZ)	yuq юк KAV / ZIT Yok; önemsiz boş şey
yohsul Yoksul, fakir, çaresiz (CC) yoqsul Yoksul, fakir, çaresiz (CC, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)	yuqhil юкхыл DEĞ / EŞAN Yoksul, fakir, muhtaç yuqsil юксыл DEĞ / EŞAN Yoksul, fakir, muhtaç
yoqluk Yokluk (KK)	yuqlıq юклык KAV Yokluk; yoksulluk
yoqsa (I) Yoksa (BM, DM, TZ)	yuqha юкха B / EŞAN Yoksa
yoqsulluk Yoksulluk, fakirlik (GT, İM, KK)	yuqsıllıq юксыллык DEĞ / EŞAN Yoksulluk, fakirlik, muhtaçlık
yol (I) Yol (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ)	yul 1 юл YOL / EŞAN 1. Yol, sefer 2. Satrançta ileri hamle 3. Satır, dizi
yol (IV) Defa, kere (GT, KFT)	yul 2 юл B / EŞAN Defa, kez, kere
yol- Yolmak (Gİ)	yolov 1 йолоу E 1. Kökü ile yolmak, koparmak (saç için) 2. Ağır bir durumdan kurtarmak
yolcu Yolcu (CC)	yulsi юлсы YOL / EŞAN Yolcu, yola çıkan kişi
yoldaş Arkadaş, yoldaş (DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, TA, TZ)	yuldaş юлдаш YOL / EŞAN 1. Birlikte yola çıkılan kişi, yoldaş 2. Aynı anlayış ve düşüncedeki kişi
yolqa- Yolmak (TZ)	yolqov йолқоу E / EŞAN Yolmak, çekip koparmak
yolu- Yolmak, kesmek	yolov 1 йолоу E 1. Kökü ile yolmak, koparmak (saç için) 2. Ağır bir durumdan kurtarmak

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yoluḡ- Karşılaşmak (CC)</p> <p>yoluḡ- (I) Karşılaşmak (BM, CC, GT, KFT, Kİ, MG)</p>	<p>yulǵıv юлығыу E Karşılaşmak, denk gelmek, rastlaşmak, rast gelmek</p>
<p>yort- (Atı) dört nala koşturmak, hızla gitmek, kaçmak (GT)</p>	<p>yurtıv юртыу E Dört nala koşmak, hızla koşmak; hızlı hızlı yürümek, aceleyle ilerlemek</p>
<p>yoruḡ Yumruk (Kİ)</p> <p>yumruḡ Yumruk (GT, Kİ, KK)</p> <p>yurmuḡ Yumruk (TA)</p> <p>yuruḡ Yumruk (CC)</p>	<p>yoǵroḡ йозрок İNS Yumruk</p>
<p>yoruḡla- Yumruklamak (Kİ)</p> <p>yumruḡla- Yumruklamak, yumrukla vurmak (BM, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>yoǵroḡlav йозроклау E Yumruklamak, yumruk haline getirmek</p>
<p>yovut- Yutmak (CC)</p> <p>yud- Yutmak (Gİ)</p> <p>yuṡ- Yutmak (BM, BV, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>yotov йотоу E 1. Yutmak 2. Kendi içine çekmek, batırıp alta bırakmak 3. İstenmeyen bir duruma düşmek 4. Ahlaksızca kendine mal etmek</p>
<p>yozaḡ Kilit (Kİ)</p> <p>yuzax (II) Kilit (CC, DM)</p>	<p>yoǵax йозак MOB / EŞAN Kilit</p>
<p>yozaḡla- Kilitlemek (Kİ)</p> <p>yuzaxla- Kilitlemek (BM, CC)</p>	<p>yoǵaxlav йозаклау E Kilitlemek, kilit koymak</p>
<p>yöktür- Öksürmek (CC)</p> <p>yütkür- (I) Öksürmek (BV)</p> <p>yütür- Öksürmek (Kİ)</p>	<p>yütküriv йүткерев E Öksürmek</p>
<p>yön (III) Gerçek (TZ)</p>	<p>yün 2 ен KAV Gerçek, hakikat</p>
<p>yönel- Yönelmek, başını çevirmek (İH, KFT)</p>	<p>yüneliv 1 йүнәлеу E 1. Yönelmek, bir tarafa yol almak 2. Bir iş ya da mesele üzerinde durmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yördek Ördek (BM)</p> <p>ördek Ördek (DM, İH, İM, TA, TZ)</p>	<p>öyrek өйрэк KÜM / EŞAN Ördek</p> <p>ürzek үрзэк EVC / EŞAN Ördek</p>
<p>yören- (I) Öğrenmek (TA)</p> <p>ögren- (I) Öğrenmek (BM, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>ören- (I) Öğrenmek (Kİ, TZ)</p> <p>övren- Öğrenmek (CC, TZ)</p> <p>üren- Öğrenmek (CC)</p>	<p>öyreniv өйрәнеү E Öğrenmek, bilim almak, bilgi almak</p>
<p>yöriş Yürüyüş (BV)</p> <p>yürüyiş Yürüyüş (RH)</p>	<p>yöşöş йөрөш DÜŞ Yürüme, yürüyüş</p>
<p>yörit- Yürütmek (BV)</p> <p>yörüt- Yürütmek (BV)</p> <p>yürit- Yürütmek (GT, MG)</p> <p>yürüd- Yürütmek (KFT)</p> <p>yürüt Yürütmek (İN, KK, RH, TA)</p>	<p>yörötöv йөрөтөү E Yürütmek, hareket ettirmek</p>
<p>yu- Yıkamak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TZ)</p> <p>yuf- Yıkamak (İM)</p> <p>yuv- (I) Yıkamak (BM, BV, CC, Gİ, İM, Kİ)</p> <p>yü- Yıkamak (BM, İM, TA)</p> <p>yüf- Yumak, yıkamak (İM)</p> <p>yüy- Yıkamak, temizlemek (TA)</p>	<p>yiviv йыууу E 1. Yıkamak 2. Su ile taştan, kumdan ayırmak 3. İnsanın gönlünü cezbedip eritmek</p>
<p>yubқа Yeğni, hafif (TA)</p> <p>yuқа Yeğni, hafif (TZ)</p>	<p>yoқа 1 йока SIF / ZIT 1. İnce, kalın olmayan 2. Eksik, noksan 3. Kuruca olan, dolgun olmayan</p>
<p>yudır- Yıkattmak (Gİ)</p>	<p>yivziriv йыузырыу E Yıkattmak</p>

Tablo: 2.1. (devam)

yufka (I) İnce, yassı (İH, İM) yupka İnce, yassı (TA)	yoqa 1 йока SIF / ZIT 1. İnce, kalın olmayan 2. Eksik, noksan 3. Kuruca olan, dolgun olmayan
yufka (II) İnce açılıp sacda pişirilen ekmek (İH)	yoqa 2 йока BES Bir tür ince tandır ekmeği
yul- Yolmak, çözmek, kurtarmak (CC)	yolov 1 йолоу E 1. Kökü ile yolmak, koparmak (saç için) 2. Ağır bir durumdan kurtarmak
yulduzçı Yıldız yorumlayan, astrolog (CC)	yondoźso йондозсо MES / EŞAN Astrolog
yulq- Yolmak, koparmak (CC)	yolqov йолкоу E / EŞAN Yolmak, çekip koparmak
yum- (I) Yummak, göz kırpmak (BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, RH) yüm- Yummak, gözünü yummak (TA)	yomov йомоу E Yummak, karamak, örtmek (ağız, göz vs. için)
yum- (II) Ağzını kapamak (İM)	yomov йомоу E Yummak, karamak, örtmek (ağız, göz vs. için)
yumgaqlan- Yumrulanmak, yumaklanmak (TZ)	yomgaqlaniv йомғакланыу E Yumaklanmak
yumru Yuvarlak, yumru (DM, TZ) yumru Yuvarlak, yumru (MG)	yomro 1 йомро SIF / EŞAN Yumru şeklindeki, topak şeklindeki
yumruqlan- Yumruklanmak, yumrukla vurmak (KK)	yoźroqlaniv йозрокланыу E Yumruklanmak, yumruk haline gelmek
yumruqlaş- Karşılıklı yumruk vurmak, yumruklaşmak (TA)	yoźroqlašiv йозроқлашыу E Yumruklaşmak, karşılıklı vuruşmak
yumşa- Yumuşamak (TZ) yumšan- Yumuşamak (BV, TA)	yomşav йомшау E / EŞAN Yumuşamak
yumşaklıq Yumuşaklık, incelik, naziklik (Gİ, İM, KF, RH)	yomşaklıq йомшаклық KAV Yumuşaklık, yumuşak olma hali
yumşat- Yumuşatmak (BV, İN, MG, RH, TA)	yomşativ йомшатыу E / EŞAN Yumuşatmak
yumul- Kapanmak, yumulmak (GT, MG)	yomolov 1 йомолоу E Yumulmak, kapanmak, örtülmek
yumurla- Yuvarlak hâle getirmek (MG)	yomarlav йомарлау E Yumru, toparlak hale getirmek, yuvarlamak

Tablo: 2.1. (devam)

yumuş (I) Hizmet, vazife (KF)	уомош йомош KAV 1. İş, vazife, görev 2. Gerektiğinde kullanmak üzere duran şey
yumuşçı Hizmetçi, işte kullanılan uşak (Kİ) yumuşçu Hizmetçi, işte kullanılan uşak (İH)	уомошо йомошсо MES / EŞAN 1. İşe gönderilen kişi, işçi 2. Ufak tefek işler için tutulan hizmetçi, yardımcı
yun Saç, tüy, kıl (CC) yuñ Yün, tüy, kıl (CC, GT) yüg Yün, tüy, kıl (TZ) yün Keçi kılı, yün (TA, TZ) yuñ (I) 1. Yün, tüy, kıl (BM, BV, İM, İN, KFT, Kİ, TA, TZ) 2. Kuş tüyü (İM) 3. Okun tüyleri, yelek (MG) yüvün Yün (TZ)	yөн йөн İNS / EŞAN Tüy; yün
yurt (III) Çadır (BM, CC)	yort йорт EV Ev, bina, çadır
yutdur- Yutturmak (BV)	yottorov йотторов E 1. Yutturmak 2. İstenmeyen bir duruma düşürmek
yuva Yuva, ev (GT, TZ)	оуа оя YAB 1. Yuva (hayvanlar için) 2. Bitki dikmek için açılan çukur 3. Bir kökte birleştirilen sözler grubu (gamer için)
yuva- Yıkamak (KF)	yiviv йыуыу E 1. Yıkamak 2. Su ile taştan, kumdan ayırmak 3. İnsanın gönlünü cezbedip eritmek
yuvala- (I) Yuva yapmak (İH, Kİ)	оуалав оялау E Yuvalamak, yuvaya yerleşmek, yuva yapmak
yuvun- (I) Yıkanmak (CC, TZ) yun- Yunmak, yıkanmak (BM, Gİ, İH, KF, KFT, KK, MS, TZ) yün- Yunmak, yıkanmak (TA)	yiviviv йыуыныу E Eli, yüzü ya da bedeni yıkamak, yıkanmak

Tablo: 2.1. (devam)

yuzaqılı Kilitli (İM)	yozaqlı йозаклы SIF / EŞAN Kilitli
yügen Gem, dizgin, yular kayışı (BV, CC, İM, MG) yüken Gem, ip, halat, yular (DM, TZ) yüligen Gem, yular (KK)	yügen йүгән MOB Binek ya da yük hayvanının başını tutmak için kullanılan bağ, yular
yüger- Koşmak, hızlı yürümek (BV)	yügiriv йүгерев E 1. Koşmak, hızlı hızlı gitmek 2. Herhangi bir işi tekrarlayıp durmak 3. Vücuda yayılmak, vücuda dağılmak, etki etmek 4. Meydana gelmek, görünmek
yügürt- Yürütmek, koşturmak (BM)	yörötöv йөрөтөү E Yürütmek, hareket ettirmek
yük (I) Yük (BM, CC, GT, İM, Kİ, KK, MG)	yök йөк KAV Yük
yükle- (I) Yüklemek (BV, CC, İM)	yökleв йөкләү E Yüklemek, yük koymak
yüket- Yükletmek (KK, TA)	yökletiv йөкләтәү E Yük koyup götürmek, yükletmek
yüñli- Hastalıktan hafiflemek (Kİ)	yüneliv 2 йүнәләү E / EŞAN 1. Gerekli hale gelmek, lüzumlu olmak 2. Hastalıktan kurtulmak, iyileşmek
yürek Yürek, kalp (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, MS, TA, TZ)	yörek йөрәк İNS / EŞAN 1. Yürek, kalp 2. Kişinin hissi dünyası
yürekli Cesur, korkusuz (Kİ, RH)	yörekli йөрәкле SIF / EŞAN Cesur, korku bilmeyen, yürekli
yüreksiz Korkak (Kİ)	yörekhiз йөрәкһез SIF Yüreksiz, cesaretsiz, korkak
yüvür- Yürümek, koşmak, hızlı gitmek (TZ)	yügiriv йүгерев E 1. Koşmak, hızlı hızlı gitmek 2. Herhangi bir işi tekrarlayıp durmak 3. Vücuda yayılmak, vücuda dağılmak, etki etmek 4. Meydana gelmek, görünmek
yüz (I) Yüz (sayı) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	yöz 2 йөз SAYI Yüz (100)

Tablo: 2.1. (devam)

<p>yüz (II) Yüz, sima, çehre (BV, DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)</p>	<p>yöz 1 йөз İNS / EŞAN 1. Yüz, surat, bet 2. Bir şeyin üstü, üst tarafı 3. Bir şeyin dış kenarı, dış tarafı 4. Keskin bir aletin keskin tarafı 5. Bir şeyin renkli duran dış görüntüsü</p>
<p>yüz (III) Yüz, satıh, taraf (GT, MG)</p>	<p>yöz 1 йөз İNS / EŞAN 1. Yüz, surat, bet 2. Bir şeyin üstü, üst tarafı 3. Bir şeyin dış kenarı, dış tarafı 4. Keskin bir aletin keskin tarafı 5. Bir şeyin renkli duran dış görüntüsü</p>
<p>yüz- Yüzmek, suda yüzmek (CC, DM, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>yözöv йөзөү E Yüzmek</p>
<p>yüzüncü Yüzüncü (KK)</p>	<p>yözönsö йөзөнсө SAYI Yüzüncü</p>
<p>yüztür- Yüzdürmek (BV)</p>	<p>yözöröv йөзөрөү E Yüzdürmek, suda hareket ettirmek</p>
<p>yüzük Yüzük (CC, DM, Gİ, GT, KF, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>yözök йөзөк GİY Yüzük</p>
<p>yüzüm Üzüm, üzüm salkımı (BV, CC, DM, GT, KK, TA, TZ) üzüm Üzüm (BM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ)</p>	<p>yözöm йөзөм MEY Üzüm</p>
<p>za'ferān Ar. Safran (BV, Gİ, GT, İM, KF) zafran Ar. Safran (CC)</p>	<p>zağforan зағфоран BİT Zeferan (Safran) otu</p>
<p>zāhir (I) Ar. Görünen, açık, belli (Gİ, GT, KF, KFT, MG)</p>	<p>zahir zahır AR SIF 1. Parlak, nurlu, aydınlık 2. Belirgin, görünen, açık</p>
<p>zāhiri (I) Ar. Açık, belli, meydanda (İM)</p>	<p>zahir zahır AR SIF 1. Parlak, nurlu, aydınlık 2. Belirgin, görünen, açık</p>
<p>za'if Ar. Zayıf (BV, GT, İM, İN, KFT, MG)</p>	<p>zeğif зәғиф AR SIF Zayıf; narin</p>
<p>za'iflik Ar. + T. Zayıflık, güçsüzlük (BV, GT) za'flik Ar. + T. Zayıflık, güçsüzlük (GT)</p>	<p>zeğiflik зәғифлек DEĞ Zayıflık; narinlik</p>
<p>zālim Ar. Zalim, zulmeden (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)</p>	<p>zalim залим AR SIF Merhametsiz, zalim, taş yürekli</p>

Tablo: 2.1. (devam)

zamān <i>Ar.</i> Zaman, vakit (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, MG) zamana <i>Ar.</i> Zaman, vakit (CC)	zaman заман FARS DÜN / EŞAN Zaman, vakit
zandīk <i>Ar.</i> Zındık, Tanrı'ya ve ahirete inanmayan (KFT)	zindik зиндик AR DİN Allahı tanımayan, dinsiz, zındık
zarār <i>Ar.</i> Zarar, ziyan (Gİ, KF, KFT)	zarar зарап AR DEĞ Zarar, ziyan
zarb <i>Ar.</i> Vuruş, darbe, darp (GT, İM, KFT, MG)	zaraba зараба AR DÜŞ Darp, vurma, çarpma, darbe
zarūret <i>Ar.</i> Mecburiyet, darda kalma (BV, Gİ, GT, İM, KFT, MG, MS)	zarurat зарурат AR KAV / EŞAN Zaruret, mecburiyet, zorunluluk
zarūrī (II) <i>Ar.</i> Zorunlu olarak (İM)	zaruri зарури AR SIF Zaruri, mecburi
zāyi' <i>Ar.</i> Kaybolmuş, yitik, boşa gitmiş (GT, İM, KF)	zayığ зайығ AR SIF Haram, zayi, boş
zāyī' <i>Ar.</i> Kaybolmuş, yitik, boşa gitmiş (GT, İM, KF)	zayığ зайғ AR DEĞ Zayi, yok
zebūr <i>Ar.</i> Hz. Davud'a nazil olan mukaddes kitap (İM)	zebur зэбур AR DİN Zebur
zehr <i>Far.</i> Zehir (GT)	zeher зэхэр FARS TIP / EŞAN 1. Zehir, agu 2. Kin, nefret 3. İçine işler derecede soğuk 4. Kalp kıran, yaralayan söz 5. Kuvvetli, güçlü zer 2 зэр TIP / EŞAN Zehir
zekāt <i>Ar.</i> Zekat (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	zakat закат AR DİN Zekat zeķat зэкат AR DİN Zekat
zemīn (I) <i>Far.</i> Yer, yeryüzü (BV, GT, İM)	zemin зэмин FARS DÜN Toprak, yer, zemin
zencīr <i>Far.</i> Zincir, (mec.) esaret (GT, İM) zincil <i>Far.</i> Zincir (CC) zincīr <i>Far.</i> Zincir (Gİ, KF, MS, TZ) sincir <i>Far.</i> Zincir (İH)	sınyır сынйыр FARS MOB / EŞAN 1. Zincir, köstek 2. Sıra, dizi

Tablo: 2.1. (devam)

zer <i>Far.</i> Altın (GT)	zer 1 зэр FARS MAD / EŞAN Altın zır зир MAD / EŞAN Altın
zerre <i>Ar.</i> Zerre, çok küçük parçacık (GT, İM, MS)	zerre зэррә FARS DÜŞ Zerre, küçük bir parça
zevāl <i>Ar.</i> Sona erme, zail olma (Gİ, GT, İM, KF)	zeval зәуал AR DÜŞ Varlığın sonu, yok oluşu; zeval
zevķ <i>Ar.</i> Zevk, neşe (GT)	zevķ zәүек DUY / EŞAN 1. Tat, lezzet; çeşni 2. Zevk, keyf, neşe
zeytīn <i>Ar.</i> Zeytin (CC) zeytūn <i>Ar.</i> Zeytin (BV, İM)	zeytūn зәйтүн AR AĞAÇ Zeytin ağacı, zeytin
zihn <i>Ar.</i> Zihin, dimağ (İN, KFT, MG)	zihīn зihen AR SOYT Zihin
zīkr <i>Ar.</i> Zikir, anma (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)	zīkīr зекер AR DİN Zikir
zimme(t) <i>Ar.</i> Zimmet, üstünde olan şey (İM, KFT)	zimme зиммә AR KAV Yükümlülük, zimmet
zinā <i>Ar.</i> Zina, nikâhsız çiftleşme (Gİ, İM, KF, KFT, Kİ)	zina зина AR TOP Zina; fahişelik
zināçī <i>Ar.+T.</i> Zina yapan (İM)	zinasi зинасы TOP / EŞAN Zinacı; fahişe
zindān <i>Far.</i> Zindan, hapis (GT, İM, TZ)	zindan зиндан FARS YASA / EŞAN Zindan, hücre
zinhār <i>Far.</i> Sakın! Asla! (GT, İM)	zinhār зинһар FARS ZARF Asla, sakın, zinhar
zīrā‘ <i>Ar.</i> Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan yer (MG)	zīrāğ зирағ AR BİL Bir dirsek uzunluğundaki ölçü birimi (58cm)
zīrek <i>Far.</i> Anlayışlı, uyanık, zeki (GT, KFT, MG, RH, TZ)	zīrek зирәк FARS SIF / EŞAN Çabucak anlayan, üstün yetenekli, çok kabiliyetli
ziyād <i>Ar.</i> Çok, bol, fazla (GT, İM) ziyāde(t) <i>Ar.</i> Çok, bol, fazla (BV, Gİ, GT, KF, MG)	ziyade зыядә AR SIF Fazla, ziyade
ziyān <i>Far.</i> Zarar, kayıp, ziyan (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, TA)	ziyan зыян FARS DEĞ Zarar, ziyan
zuhūr <i>Ar.</i> Meydana çıkma (KF, MG)	zohur зохур AR DÜŞ Meydana gelme, ortaya çıkma, zuhur

Tablo: 2.1. (devam)

zulm <i>Ar.</i> Haksızlık, eziyet, zulüm (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	zolom золом AR DEĞ Zulüm
zurna(y) <i>Far.</i> Zurna, kısa düdük (DM, TZ) surna <i>Far.</i> Zurna, boru (İH) suruna <i>Far.</i> Zurna, boru (CC)	hornay hornsай FARS SAN / EŞAN Zurna, borazan
zühre <i>Ar.</i> Zühre yıldızı, venüs (GT)	zöhre зөһрә AR DÜN / EŞAN Zühre, Venüs
zülf <i>Far.</i> Züluf, sevgilinin saçı (GT, TZ)	zölf зөльф FARS İNS Züluf
zümürüd <i>Ar.</i> Zümrüt (GT)	zömret зөмрәт MAD / EŞAN Zümrüt

Tablo: 2.1. (devam)

2.3. KIPÇAK TÜRKÇESİNDEN BAŞKURT TÜRKÇESİNE ANLAM DEĞİŞMESİNE UĞRAMIŞ KELİMELER

Kıpçak Türkçesinin takipçisi kabul edilen Başkurt Türkçesi söz varlığı açısından da Kıpçak Türkçesinin devamı niteliğindedir. Ancak tarihsel süreçte teknolojide yaşanan gelişmeler, komşu topluluklarla ilişkiler savaşlar, göçler gibi olaylar sebebiyle kelimelerin bazıları artık kullanılmamış, bazıları aynı şekilde korunmuş, bazıları da anlam değişmesine uğrayarak kavram alanını ya tamamen ya da kısmen değiştirerek yaşamaya devam etmiştir.

Anlam değişmesine uğramış kelimeler aşağıda anlam daralması, anlam genişlemesi, başka anlama geçiş, anlam iyileşmesi ve anlam kötülemesi başlıkları altında toplanmış ve tablolara halinde gösterilmiştir.

2.3.1. Anlam Daralması

Anlam değişmelerinin temel başlıklarından biri olan anlam daralmasını Berke Vardar (2002: 20) “Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü” adlı eserinde “*Anlamlı bir birimin daha sınırlı bir kapsam içermeye başlaması; genel anlamdan dar bir anlama geçerek değişmesi*” olarak; Doğan Aksan (2016: 114) “Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi” kitabında “*Bir göstergenin önceden anlattığı nesne ya da hareketin ancak bir bölümünü, bir türünü anlatır duruma gelmesi.*” olarak; Günay Karaağaç (2013: 139) “Anlam; Anlam Bilimi ve İletişim” adlı eserinde “*Bir sözün genel bir anlamdan özel bir anlama, geniş bir anlamdan daha dar bir anlama geçişi*” olarak; “Dilbilim Sözlüğünde” (2013: 27) “*Tarihsel süreç içinde, bir sözcüğün ya da birimin anlam kapsamının sınırlı biçime dönüşmesi, ilk anlamının salt bir bölümünün ya da türünün anlatılması*” olarak tanımlanmıştır.

Hülya Arslan-Erol (2014: 67-71) “Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri” eserinde anlam bilimciler tarafından yapılan anlam daralması tanımlarını ayrıntılı olarak ele almaktadır. Yapılan tanımların, birbirine yakın ifadeler taşıdığını ve ilk bakışta herhangi bir soruna işaret etmediklerini belirtir. Bu incelemesinin sonunda anlam daralmasını “*kelimenin anlam alanının daralması, daha sınırlı bir kapsam içermeye başlamasıdır*” tanımını yapar ve bu tanımının içerisinde bölüm-tür, genel-özel, parça-bütün gibi anlam ilişkilerini düşündürecek ifadelerden kaçınılması gerektiğini belirtir.

Bu tanımların ortak noktasına bakıldığında kelimenin anlam alanında bir kayıp olmadığını ancak eski anlam alanının bir kısmını kaybedip daha dar bir anlam çerçevesine büründüğü görülecektir. Anlam daralmasında kelime anlamında, üst anlamdan alt anlam geçiş söz konusudur (Karaağaç, 2013: 146). Anlam daralmasına uğramış kelimeler daha çok varlığı gösterirken bugün sayıca az varlığı gösterir duruma gelirler. Çağrışım yaptırdığı anlam alanı kısıtlanır. Anlam daralmaları dilin lehçeleri arasında daha çok görülen bir olaydır. Bir lehçede yaygın anlam alanında kullanılan kelime başka bir lehçede dar bir alana sıkışmış olabilir (Demirci, 2014: 205).

Yukarıda yapılan açıklamalardan hareketle Tarihi Kıpçak Türkçesi ve Başkurt Türkçesi ortak söz varlığındaki kelimelerden anlam daralmasına uğramış olanlar aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 2.2. *Anlam Daralması Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
<p>‘âdet (I) ar. 1. Âdet, görenek, alışılmış şey (Gİ, GT, KF) 2. Huy, alışkanlık (İN, MG, RH)</p>	<p>ğezet řəzət ar. Adet; kişinin karakter özelliği, tavır, davranış</p>
<p>âfât ar. Belâlar, afetler (Gİ)</p>	<p>afat aƣat ar. Afet, felaket, bela</p>
<p>a‘ğza ar. Organlar (Gİ, KF, KFT, MS)</p>	<p>ağza aƣza ar. Organizmanın belirli bir vazife yürüten kısmı.</p>
<p>âlâm ar. Bayraklar, sancaklar (CC)</p>	<p>elem 1 элэм ar. Alem, bayrak</p>
<p>ard 1. Art, arka (DM, Gİ, KF, Kİ, MS) 2. Son (BV) art 1. Art, arka, (BV, CC, İM, İN, MG, RH) 2. Arka, sırt (KK) 3. Sonraki (İM) 4. Kıç (İM) arƣ Arka, sırt (KK)</p>	<p>art apt Art, arka</p>
<p>a‘şâb ar. Sinirler (BV)</p>	<p>ğasab řacaƣ ar. Sinir, asap</p>
<p>aç (II) Açlık (GT)</p>	<p>as 2 ac SIF Aç, karnı aç olan kimse</p>

astlançı Aracı tüccar, tefeci (CC)	aslamsı асламсы mes. Küçük tüccar
‘aṭā ar. Verme, bağış, ihsan (GT, İM, KF)	ġata ғата ar. Hediye, armağan
aval ar. Başlangıç, kaynak (CC)	evel 2 әвәл ar. Bir şeylerin ilk kısmı, ön kısmı; baş kısım
bulav Pilâv (BV)	bılav былау fars. Etlı bulgur pilavı
bütünlük 1. Mükemmellik, eksiksizlik (CC) 2. Doğruluk, gerçeklik (CC)	bötönlök бөтөнлөк Bütünlük, tamlık, bölünmemişlik
böz (I) Bez, kumaş parçası (CC, İM, TZ) büz Bez, kumaş (TA)	büz бұз ar. giy. İri dokunmuş, beyaz pamuk kumaş
çağ Çağ, zaman (İH, İM) çah (I) Çağ, zaman (CC) çağ (I) Çağ, zaman (CC, İM, MG) şag Zaman (TZ)	sağ 1 сак 1. (Ömür için) dönem, çağ, vakit 2. An, süre, belli bir vakit
çak (IV) Zaman, -dığı zaman, -ınca (BM) şak (I) Zaman, -dığı zaman, -ınca (KK, TZ)	sağ 1 сак 1. (Ömür için) dönem, çağ, vakit 2. An, süre, belli bir vakit
çeri Asker, ordu (BM, CC, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, Kİ) çerig Asker, ordu (GT, İM, Kİ) çeyri Ordu, asker (CC) şeri Asker, ordu (DM, TA) şerü Ordu, asker (DM, TZ)	siriv 1 сирей Çeri, asker
çevür- (I) 1. Çevirmek, alt üst etmek (İM) 2. Çevirmek, döndürmek (MG, MS) çövür- Çevirmek, döndürmek (CC) şevir- Çevirmek, döndürmek (KK) şövür- Çevirmek (TZ)	söyöröv 1 сөйөрөү e. Başka yere bakarak gözlerini çevirmek, dışarı dönmek, dışa dönmek

Tablo: 2.2. (devam)

dan (I) Şaşkınlık (Kİ)	tañ 2 таң Şaşılacak durum, olağanüstü durum
dilber fars. Gönül götüren güzel, dilber (GT, KFT)	dilber дилбәр fars. Gönül okşayan kadın, sevgili kadın
dīvān fars. Meclis, divan (GT, İM, KFT)	divan 1 диван fars. Hükümet divanı divan 2 диван fars. Osmanlı'da hükümet divanı, hükümet meclisi
du'ācı Ar.+T. Duacı, dua eden (MG)	doğası доғасы Duacı, ölünün arkasından dua eden kişi
dürr ar. İnci (GT)	dörre дөррә ar. Seyrek bulunan bir inci
ebe Anne, nine, ebe (Kİ, TZ)	ebü әбей ism. 1. Nine, yaşlı kadın 2. Büyükanne
elçi 1. Elçi (CC, DM, TZ) 2. Haberci, postacı, müjdecı (CC)	ilsı илсе Elçi
ehl ar. 1. Maharetli, usta, kabiliyetli insan (Gİ, KF, MS) 2. Halk, bir yerde oturan (Gİ, GT, İM, İN, KFT) 3. Ehil, sahip (BV, GT) 4. (Bir şeyi) kullananlar, -dan olanlar (MG)	ehil әһел ism.ar. İnsanlar, halk
emle- Tedavi etmek, iyileştirmek (CC)	imlev имләү e. İlaçla tedavi etmek, ilaçla iyileşmek
eñeg Çene, çene kemiği (TZ) enek (I) Çene, çene kemiği (Kİ) eñek Çene, çene kemiği (Gİ, KF, Kİ)	iyek әйәк Çene
esbāb ar. Sebepler, bir işin, olayın gerçekleşmesi için gereken şeyler (Gİ, GT, KF)	esbap әсбап ar. 1. Eğitim-öğretim için gerekli olan şey 2. İş için gerekli olan araç gereç, alet edavat
faşl ar. Bölüm (Gİ, İM, KF)	fasıl фасыл ar. 1. Kitabın bir bölümü 2. Mevsim

Tablo: 2.2. (devam)

fırdevs <i>ar.</i> Cennet (GT)	fırzevīs фирзәуес <i>fars.</i> 1. Cennet bahçesi, bahçe 2. Cennet
hac <i>fars.</i> Haç, istavroz, put (BM, CC, İM, KFT) hāş <i>fars.</i> Haç, istavroz, put (DM, TZ)	hac хач <i>fars.</i> Haç
hakıl <i>ar.</i> Akıl, bilgelik, anlayış (CC)	ğakıl ғакыл <i>ar.</i> Akıl
halās <i>ar.</i> Kurtulma, kurtuluş (BV, GT, İM, MG, İN, RH)	halas халас <i>ar.sıf.</i> Azat olan, serbest kalan
hamış 1. Kamış, şeker kamışı, sazlık, sap (CC) 2. Şeker kamışı, sazlık, sap (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, RH, TZ)	kamış камыш ВІТ Kamış
hased <i>ar.</i> Kıskançlık, haset (GT, KF, MS)	hösöt хөсөт <i>sıf.ar.</i> 1. Kıskanç, haset, kötü 2. Kötü düşünceli, düşman
hasūd <i>ar.</i> Haset eden, hasetçi, kıskanç (Gİ, GT)	hösöt хөсөт <i>sıf.ar.</i> 1. Kıskanç, haset, kötü 2. Kötü düşünceli, düşman
intihā <i>ar.</i> Nihayet bulma, sona erme (Gİ, KF)	intiha интиха <i>ar.</i> Bir şeyin sonu, nihayeti
itük (I) Mesh, çizme (MG)	itik итек GİY Çizme
kalıb <i>ar.</i> Herhangi bir şeye muayyen bir şekil vermek için kullanılan ve o biçimi taşıyan vasıta, kalıp (CC)	kalıp 1 калып <i>ar.</i> Kalıp; edebi eserlerin özelliklerini belirleyen akımlar sistemi; belirli şekil, format
karaç 1. Gözbebeği (TZ) 2. Gözün karası (Kİ)	karaç 2 карак İNS Göz karası
katı (I) Katı, sert, sağlam (CC, DM, İM, İN, KF, Kİ, MS, RH, TA, TZ) katıg (I) Katı, sert, sağlam (BV, MG) kattı (I) Katı, sağlam (CC, GT, Kİ)	katı 2 каты Herhangi bir şeyin kuruyup sertleşmiş kabuğu ya da yüzeyi
keçir- Geçirtmek, içinden geçirmek (CC)	kisiriv 3 кисереу <i>e.</i> Suyu aşır geçmek
qır (IV) Tepe başı (Kİ)	qıra 1 қыра Dağ yamacının üst kısmı

Tablo: 2.2. (devam)

<p>kıyām <i>ar.</i> 1. Kalkma, kalkış (Gİ) 2. Ölümden sonra dirilip ayağa kalkma (Gİ) 3. Namazda ayakta durma (İM, KF)</p>	<p>қыям қыям <i>ar.</i> Ayakta durma</p>
<p>kiççi Küçük (GT) giçi Küçük (İH) kiçi Küçük (CC, Gİ, İH, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) kiçig Küçük (İM) kiçik Küçük (BV, MG)</p>	<p>kisī kece <i>sıf.</i> 1. Küçük, yaşça küçük, genç 2. Seviyesi düşük, derecesi düşük, mevkisi düşük</p>
<p>kiriş- Girişmek (GT, İM, KF)</p>	<p>kirişiv 2 керешев <i>e.</i> Bir işe girişmek, bir işe başlamak</p>
<p>konuş (II) İkametgâh, konut (CC)</p>	<p>қуниш қуныш Dinlenme yeri</p>
<p>luğat <i>ar.</i> 1. Sözlük (İM) 2. Dil (KFT)</p>	<p>löget лөгәт <i>ar.</i> Söz; sözlük</p>
<p>mağar <i>fars.</i> Meğer, belki, olabilir ki (CC) meger <i>fars.</i> 1. Meğer, belki, olabilir ki (İH, KK) 2. Meğer, oysa, oysa ki (BM, BV, GT, İM, İN, KFT, MG, MS) 3. ... hariç (BM)</p>	<p>meger мәгәр <i>fars.</i> Meğer</p>
<p>maᅅlay <i>moğ.</i> Alın, cephe, ön (CC, İM) maᅅlayı <i>moğ.</i> Alın, cephe (TZ) meᅅley <i>moğ.</i> Ön, alın, cephe (BV)</p>	<p>maᅅlay маᅅлай <i>ism.</i> Alın, ön yüz</p>
<p>meretebe <i>ar.</i> Derece, rütbe, meretebe (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>meretebe 2 мәртәбә AR HÜK / EŞAN Resmi derece, hizmetteki mevki</p>
<p>miᅅeş- Birlikte binmek (BV)</p>	<p>mᅅngeşiv менгәшеу <i>e.</i> Bir ata iki kişi binmek</p>
<p>metā' <i>ar.</i> Mal, mülk, eşya, kazanç (GT, KFT)</p>	<p>metağ мәтағ <i>ar. tic.</i> Kıymetli şey, meta</p>
<p>müdde'ī <i>ar.</i> 1. Davacı, dava eden (KFT) 2. İddiacı, inatçı (GT) 3. Bencil, hodbin (GT)</p>	<p>möddegi мөддәғи <i>ar.</i> Dava eden, müddei</p>

Tablo: 2.2. (devam)

müderriş <i>ar.</i> Ders veren hoca (KFT)	möderris мөдәррис <i>ar.mes.</i> Medrese hocası, müderriş mözeris мөзәрис <i>ar.mes.</i> Müderriş, medrese hocası
mülket (I) <i>ar.</i> Mülk, ülke, memleket, yurt (GT)	mölket мөлкәт <i>ar. tic.</i> Biri ya da birilerinin elinde olan mal mülk, zenginlik
nāy <i>Far.</i> 1. Ney (GT) 2. Kamış (GT)	nay най AR SAN Ney, ney çubuğu
ot (II) 1. Ot, yabanî bitki (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KFT, Kİ, TA) 2. Tıbbî ot, ilâç (BM, DM, GT, TA, TZ) oṭ 1. Ot, yabanî bitki (TA) 2. Tıbbî ot, ilâç (TA)	ut 2 ут <i>ism.bit.</i> Ot; bitki
ör- (II) Kalkmak (KFT)	üriv 1 үрөү <i>e.</i> Filiz vermek, sürgün vermek, tomurcuklanmak; büyüyüp uzamak
özen (II) Nehir (Kİ, TZ)	üzen үзән Su yolu, suyun yatağı
ravza <i>ar.</i> Bahçe (İM)	ravza рауза <i>ar.</i> Bahçe; gül bahçesi
rızık <i>ar.</i> Allah'ın bahşettiği nimet, rızık (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)	rizik ризык <i>ar.</i> 1. Rızık 2. Yiyecek, azık
saç- Saçmak, dökmek (TA) şaç- Saçmak, dökmek (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MS)	sesiv 1 сәсөү <i>e.</i> 1. Toprağa tohum saçmak, ekmek 2. Serpmek, dağıtmak sesiv 2 сәсөү <i>ar.</i> Tohum saçma, tohum ekme
safar <i>ar.</i> Sefer, yolculuk, savaşa gitme (CC, İM, GT) sefer <i>ar.</i> Sefer, yol, yolculuk, savaşa gitme (BV, Gİ, KF, KFT, MG, MS)	sefer 1 сәфәр <i>ar.</i> Uzak yol, sefer, seyahat
sâkin <i>ar.</i> 1. Sakin, oturan, mukim (BV, Gİ, GT, İM) 2. Sakin, hareketsiz (İN, KF, KFT, MG) 3 Rahat, huzur içinde bulunma (İM)	sakin сакин <i>ar.sif.</i> Belli bir yerde yaşayan, sâkin
sansar Sansar (İH, TZ) savsar Sansar ve derisi (CC, İM, TA)	hıvhar 1 һыһар <i>ism.hay.</i> Ağaç sansarı, zerdava huşar һуҫар <i>ism.hay.</i> Ağaç sansarı, zerdava

Tablo: 2.2. (devam)

sevāb <i>Ar.</i> Hayırlı iş, sevap, mükâfat (Gİ, İM, İN, KF, MG, MS)	havap Һавап AR DİN / EŞAN Sevap savap Сауап DİN / EŞAN Sevap
sınçıla- Kullanmak, tecrübe etmek (BV)	hınsılav Һынсылай E Deneyerek, tecrübe ederek önceden görüp söylemek
sırıh Sırık, olta sırığı (CC) suruğ Sırık, olta vb. sırığı (CC)	hırığ 1 Һырык <i>ism.</i> Kurutmak için et çekmeye yarayan çıkırık
sıvı- Sertliği kalmamak, işe yaramaz hâle gelmek (İH)	sıvıv Сыуыу E Zayıflayıp solmak, zayıflayıp pörsümek; eksilmek (iç yağı için)
sindān <i>fars.</i> Zindan, pek karanlık ve sıkıntılı yer (CC)	zindan Зиндан <i>ism. fars.</i> Zindan, hücre
soğ barmaq 1. Şehadet parmağı (Kİ) 2. Orta parmak (TA)	huğ Һуқ İNS / EŞAN İşaret parmağı
suvarıl- Su verilmek (İM)	huğarılıv Һуғарылыу <i>e.</i> Sulanmak, suya götürülüp içirilmek (hayvan için)
sür- (I) Sürmek (BV, CC, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ)	höröv 1 Һөрөү <i>e.</i> 1. Toprağı sürmek 2. Kar, çamur gibi şeyleri yarıp sıyırmak
sür- (V) Hayvan sürmek (İM, KFT)	höröv 1 Һөрөү <i>e.</i> 1. Toprağı sürmek 2. Kar, çamur gibi şeyleri yarıp sıyırmak
sürü- Sürmek (Kİ, TZ)	höröv 1 Һөрөү <i>e.</i> 1. Toprağı sürmek 2. Kar, çamur gibi şeyleri yarıp sıyırmak
şag Zaman (TZ) çağ Çağ, zaman (İH, İM) çağ (I) Çağ, zaman (CC) çağ Çağ, zaman (CC, İM, MG)	sağ 1 Сақ 1. (Ömür için) dönem, çağ, vakit 2. An, süre, belli bir vakit
şakird (II) 1. Öğrenci (DM, GT, İN, KFT) 2. Köle, ücretle çalışan adam (Kİ, KK, TA)	şekirt Шәкерт <i>ar.</i> Medrese öğrencisi, şakirt

Tablo: 2.2. (devam)

<p>şehādet (I) <i>ar.</i> 1. Allah'ın birliğine şahadet etme (Gİ) 2. Şahitlik, tanıklık (Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG)</p>	<p>şehāzet шәһәзәт <i>ar.</i> Bir şeyin doğruluğunu gösteren delil, tanıklık, şahitlik</p>
<p>şerik <i>ar.</i> Ortak (Gİ, GT, KF)</p>	<p>şerik шәрик <i>ar.</i> 1. Aynı sınıfta okuyan kişiler, sınıftaş 2. İş arkadaşı, meslektaş</p>
<p>şevir- Çevirmek, döndermek (KK) şövür- Çevirmek (TZ) çevür- (I) 1. Çevirmek, alt üst etmek (İM) 2. Çevirmek, döndermek (MG, MS) çövür- Çevirmek, döndürmek (CC)</p>	<p>söyöröv 1 сөйөрөү <i>e.</i> Başka yere bakarak gözlerini çevirmek, dışarı dönmek, dışa dönmek</p>
<p>şiş Şiş, şişkinlik (BM, BV, DM, GT, İM, Kİ, TA, RH, TZ)</p>	<p>şiş 2 шеш <i>ism.</i> Vücutta çıkan şişlik</p>
<p>tal (I) Dal (GT, TA)</p>	<p>tal тал <i>ism.</i> 1. Söğüt, salkım söğüt, sepetçi söğüdü 2. Ağaç dalı</p>
<p>tat (I) Tat, lezzet (Kİ) taṭ (I) Tat, lezzet (TA) tatiğ Tat, lezzet (CC, İM) tatov Tat, lezzet (CC) dad Tat, lezzet (Gİ, KFT)</p>	<p>tat 2 тат <i>ism.</i> Tat, tatlı; şerbet</p>
<p>tegenek Sopa, değnek (TZ)</p>	<p>tıyek тейәк <i>ism.</i> Herhangi bir şey bağlamak, asmak için ortasında ip bulunan sopa</p>
<p>tezekle- Terslemek, pislemek (İM, KFT) tizekle- Pislemek, tezeklemek (BV, İM)</p>	<p>tizeklev тизәкләү <i>e.</i> Tezekle kirletmek, tezekle pisletmek; tarlaya tezek sermek</p>
<p>tilen- Dilenmek, ısrarla istemek (DM, GT, İM, TA) dilen- Dilenmek, ısrarla istemek (BM, Gİ, KF)</p>	<p>tıleniv теләней <i>e.</i> Dilenmek, dilencilik yapmak</p>

Tablo: 2.2. (devam)

tint- Araştırmak, incelemek, denemek (CC)	ũntiv 1 тентей e. Bir kimsenin üzerini aramak, birinin evini aramak, arama yapmak
tirek 1. Direk, destek (CC, İM, Kİ) 2. Ağaç (DM, GT) direk Direk, destek (BM, KF, Kİ, MS)	tirek тирэк ism.bit. 1.Kavak ağacı 2.Büyük ve uzun ağaç
toğın Torun (İM)	toron 1 торон ism. Erkek torun
töşen- Döşenmek, yayılmak (İM, KK, TZ) döşen- Döşenmek (MS)	tüşeniv түшәнеу e. Döşenmek, döşek serilmek
tügel Mükemmel, tam, tamam (CC) tükel Mükemmel, tam, tamam (CC) dükel Hep, bütün (Kİ)	tögel төгәл zrf. Sayı bakımından tam, tamı tamına
uçā 1. Sırt, arka (BV, CC) 2. Oturak yeri, kış (İH, İM, İN, Kİ) 3. Uca kemiği, kuyruk sokumu (TZ)	osa oca İNS Kıç, yan, kaba et
ulu- (III) Ulumak, feryat etmek (CC, TZ)	olav 1 олау e. Ulumak olov олоу e. Ulumak ulav улау e. Ulumak
uluğluğ Büyüklik, yücelik (İM) uluğluğ Büyüklik, yücelik (GT, İM) ululuğ Büyüklik, yücelik (Gİ, KF) ululuğ Büyüklik, yücelik (RH) ululuğ Büyüklik, yücelik (CC, KF)	ololoğ ололок sıf. Büyüklik, yaşlılık
uslı Akıllı, zeki (İM) uşlu Akıllı, zeki (TA) ustlu Akıllı, zeki (CC)	işli исле sıf. Akıllı başı yerinde, akıllı fikri iyi durumda olan, bunamamış
üzen (I) Haliç (Kİ)	üzen үзән ism. Su yolu, suyun yatağı

Tablo: 2.2. (devam)

velāyet (II) Memleket, diyar (GT)	vilayet вилаят <i>ar. ism.</i> Vilayet, şehir
vücūd <i>Ar.</i> 1. Bulunma, var olma, varlık (Gİ, GT, KF) 2. Beden, vücut (Gİ)	vöjüd вөжүд AR DÜŞ Varlık, meydana gelme
yab- (III) Örtmek, kapamak (BM, KK, TA) yap- (II) Örtmek, kapamak (CC, GT, İM, KF, Kİ, MS, TZ)	yabıv 2 ябыу <i>ism.</i> Üstü kapanmış şey, kapalı şey
yalan (II) Yalın, çıplak (TZ) yalañ (I) Yalın, çıplak (CC, GT, İM, MG) yalanş Yalın, çıplak (TZ) yalın (I) Yalın, çıplak (GT, Kİ) yalñ Yalın, çıplak (İM)	yalan 1 ялан <i>ism.</i> 1. Açık, düz yer, düzlük 2. Ağaçsız, binasız yer 3. Kır arazi
yalbar- 1. Yalvarmak, yakarmak (CC, İM, TZ) 2. Dua etmek (CC) 3. Rica etmek, istemek (CC) yarbar- 1. Yalvarmak, yakarmak (CC) 2. Rica etmek (CC)	yalbarıv ялбарыу <i>e.</i> Yalvarmak, yakarmak
yarı- 1. Aydınlanmak, ışımak (İH) 2. Parlamak (Kİ)	yarıv 2 ярыу <i>e.</i> Aydınlanmak, gün ağarmak
yarıq (V) Yerdeki yarıq, kazıntı (TZ) yaruq (IV) Yerdeki yarıntı, kazıntı (TZ)	yırğaq йырғак <i>ism.</i> Suyun açtığı derin yarıq, çukur
yatdır- Yatırmak, uyutmak (Kİ) yatğur- Yatırmak, uyutmak (İM) yatqır- Yatırmak, uyutmak (Kİ, TZ) yatqır- Yatırmak, uyutmak (KK) yatqur- Yatırmak, uyutmak (BV, İM) yatur- (I) Yatırmak, uyutmak (BM, İH)	yatqırıv ятқырыу <i>e.</i> Yatırmak, yatması için yer vermek yatqızıv ятқызыу <i>e.</i> Yatırmak, yatması için yer vermek

Tablo: 2.2. (devam)

<p>yer (I) Yer, yeryüzü, dünya (CC)</p> <p>yir (I) Dünya, yeryüzü (GT)</p>	<p>yір ep ism. Yer, toprak; vatan, ülke</p>
<p>yevün- Yıkanmak (İM)</p>	<p>уівіпів йыуыныу e. Eli, yüzü ya da bedeni yıkamak, yıkanmak</p>
<p>yuh- Bir şeye yapışıp kalmak, oturup kalmak, oyalanmak (CC)</p> <p>yuk- Bir şeye yapışıp kalmak, oturup kalmak, oyalanmak (CC)</p>	<p>yoқ йок Bulaşıp yapışan şey</p>
<p>yurt (I) Yurt, vatan, memleket (CC, İM, Kİ, TA)</p>	<p>yort йорт ism. Ev, bina, çadır</p>
<p>yuvun- (I) Yıkanmak (CC, TZ)</p> <p>yun- Yunmak, yıkanmak (BM, Gİ, İH, KF, KFT, KK, MS, TZ)</p> <p>yün- Yunmak, yıkanmak (TA)</p>	<p>уівіпів йыуыныу e. Eli, yüzü ya da bedeni yıkamak, yıkanmak</p>
<p>yügen Gem, dizgin, yular kayışı (BV, CC, İM, MG)</p> <p>yüken Gem, ip, halat, yular (DM, TZ)</p> <p>yüligen Gem, yular (KK)</p>	<p>yügen йүгән ism. Binek ya da yük hayvanının başını tutmak için kullanılan bağ, yular</p>
<p>zahmet ar. Zahmet, eza, işkence (BV, Gİ, GT, İM, KF, RH, TZ)</p>	<p>zehmet зэхмэт ar. Beden ya da can sıkıntısı, zahmet</p>
<p>zemîn (I) fars. Yer, yeryüzü (BV, GT, İM)</p>	<p>zemin зэмин fars. Toprak, yer, zemin</p>
<p>zevâl ar. Sona erme, zail olma (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>zeval зэвал ar. Varlığın sonu, yok oluşu; zeval</p>
<p>zulm ar. Haksızlık, eziyet, zulüm (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>zolom золом ar. Zulüm</p>

Tablo: 2.2. (devam)

2.3.1.1. Özelleşme

Anlam daralmasının bir alt başlığı olan özelleşme için Berke Vardar (2002: 157) “*Anlamli bir birimin içeriğinin daha dar bir kapsama girmesi*” olarak; Emine Atmaca (2012: 131) “*Anlamli bir göstergenin zamanla eskiden anlattığı kavramların hepsini değil de yalnız bir bölümünü ifade etmesidir*” şeklinde tanımlamıştır.

Özelleşmeyi oluşturan durumlardan biri belli bir çevreden bireylerin çok sık kullandıkları, ortak çalışmalarında önemli yeri olan nesnelere ilgili olarak kısaltmalara ve eksiltmelere başvurmalarıdır (Arslan-Erol, 2014: 72). Özelleşmeyi oluşturan durumlardan bir diğeri de milletler arasında sosyal, siyasi ve kültürel etkileşimler sonucunda kelime alışverişinde bulunulmasıdır. Bu alışveriş sonucunda çoğu zaman verici dilde geniş bir anlam alanına sahip olan kelimenin alıcı dilde daraldığı hatta özelleştiği görülmektedir (Atmaca, 2012: 132).

Anlam daralmasının alt başlığı altında değerlendirilen özelleşme anlam olayı, ilk bakışta kelimedeki ciddi bir anlam kaybının olduğunu düşündürebilir. Ancak özelleşme anlam olayı, anlam biliminin başka bir kolu olan terim bilimine geçiş olarak değerlendirilmelidir (Atmaca, 2012: 132).

Bu açıklamalardan hareketle Tarihi Kıpçak Türkçesi ile Başkurt Türkçesi söz varlığındaki kelimelerden özelleşme anlam olayına uğramış kelimeler aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 2.3. *Özelleşme Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
abişka Yaşlı, ihtiyar (CC, TA, TZ) abuşka Yaşlı, ihtiyar (CC)	abişka абышка <i>sif.</i> 1. Dul erkek. 2. Yaşlı erkek
‘ācuz <i>ar.</i> Son, ahir, her nesnenin dibi ve kökü (BV)	ğejüz ғәжүз <i>ar.</i> Yaşlanmış kimse
aç- (I) 1. Ortaya çıkarmak (BM, MS) 2. Neşretmek (İM) 3. Genişletmek, rahatlatmak (İM) 4. Bir işe başlamak (İM) 5. Bir yeri ele geçirmek, zapt etmek (İM)	asıv 2 асыу <i>e.</i> Açmak
ağırlık Ağırlık, ağır olma durumu (KFT)	avırlık 2 ауырлық <i>ism.</i> Ağırlık için takılan nesne
arğ Nehir, ırmak (BM)	arığ 1 арык <i>ism.</i> Sulama kanalı, arık

arķ Nehir, ırmak (Kİ)	
aşlan- Eklenmek, ulanmak (MG)	aşlanıv 3 ашланыу e. Ağaç aşılama
ayaķ (III) Kap, kacak (İM)	ayaķ 2 аяк ism. Ağaç tabak
ayl Uçkur, kemer (CC)	ayıl 2 айыл ism. Kemerin ucundaki demir, kemer tokası
baba Büyük, büyüğün küçüğe ve küçüğün büyüğe hitap ettiği zaman söylediği kelime (Kİ)	baba 1 баба ism. Dede; yaşı büyük kişi
bīşe Far. Orman, meşelik (GT)	bīşe бешә fars. Genç çam ağacı
buğa (I) Boğa, erkek tohumluk hayvan (BM) boğa (I) Boğa, erkek tohumluk hayvan (CC, Kİ, KK, TA, TZ)	buğa буға DİN Boğa burcu
dīnār ar. Altın sikke, para (GT, İM, KFT, RH)	dinar динар rus. Eski Roma'daki altın ya da gümüş para
direm ar. Gümüş sikke, para, akçe (GT) dirhem (II) ar. Gümüş sikke, para, akçe (Gİ)	dirhem дирҳем ar. Fas'ın para birimi, dirhem
dīvān fars. Meclis, divan (GT, İM, KFT)	divan 2 диван ism. Osmanlı'da hükümet divanı, hükümet meclisi
duzluķ Tuzla, tuzlu göl, tuz madeni (İH) tuzluķ (I) Tuzluk (İM, Kİ)	tozloķ тозлюк ism. Et bandırıp yemek için hazırlanmış tuzlu bir çorba
eşkik Kürek (CC)	işkek ишкәк ism. Sal ya da gemi küreği
ebe Anne, nine, ebe (Kİ, TZ)	ebe 2 әбә ism. Anne ya da büyükanneye seslenme de kullanılan söz
fen ar. Hüner, marifet, ilim (GT, MG)	fen фән ar. Bilim, fen
fitne ar. Fesat, azdırma, fitne (GT, İM, KFT)	fitne фетнә ar. Hükümete karşı oluşturulan silahlı örgüt
frangi fars. Frenk (CC)	frank франк rus. tic. Fransa, Belçika gibi ülkelerdeki para birimi

Tablo: 2.3. (devam)

<p>ḥaṭ <i>ar.</i> 1. Çizgi (Gİ, İN, RH) 2. Yazı (GT)</p> <p>ḥaṭṭ <i>ar.</i> Çizgi (İM, KF, KFT, MG)</p>	<p>ḥat 2 xat <i>ar.</i> Sınır çizgisi, hat</p> <p>ḥet xəṭ <i>ar.</i> Sınır çizgisi, hat</p>
<p>ḥinzīr <i>ar.</i> Domuz (KFT)</p>	<p>ḥinzir хинзир <i>ar. hay.</i> Dişi domuz</p>
<p>ḥicāb <i>ar.</i> Örtü, perde (Gİ, KF)</p>	<p>ḥijab хижаб <i>ar. giy.</i> Kadınlarda yüzü örten örtü, peçe</p>
<p>hicret <i>ar.</i> Hicret, İslâmî takvimde tarih başlangıcı (Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçü) (Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>hijret хижрәт <i>ar.</i> Hicri takvim</p>
<p>Hind <i>ar.</i> Hindistan (GT)</p>	<p>hind һинд <i>ism. özl.</i> Hint halkı ya da bu halka mensup kimse</p>
<p>inlü Enli (KFT, KK)</p>	<p>inli иңле <i>sıf.</i> Eni geniş, enli (kumaş için)</p>
<p>istiskā <i>ar.</i> Su isteme, susama (BV, Gİ, KF)</p>	<p>istisqa истиска <i>ar. din.</i> Yağmur duası</p>
<p>işāret (II) <i>ar.</i> Gösterme (Gİ, KFT)</p>	<p>işara ишара <i>ar. ism.</i> İşaret, iz, damga</p> <p>işarat ишарат <i>ar. ism.</i> İşaret, iz, damga</p>
<p>izāfet <i>ar.</i> İki şey arasındaki bağ, ilgi (Gİ, KF)</p>	<p>izafet изафет <i>ar. grmr.</i> İlgi durumundaki iki isimden oluşan söz ilişkisini gösteren gramatik kategori, ilgi hali</p>
<p>ḳabaḳ (II) Kapak (İH, İM)</p> <p>ḳapaḳ (I) Kapak (KFT)</p>	<p>ḳabaḳ 1 кабак <i>ism.</i> Göz kapağı</p>
<p>ḳaḳ (I) Kurumuş, kuruyan her şey (BM, İH, TZ)</p> <p>ḳaḳ (III) Pastırma (Kİ)</p>	<p>ḳaḳ 2 как <i>ism.</i> Meyve kurusu</p>
<p>ḳarişdur- Karıştırmak (KFT)</p> <p>ḳariştur- Karıştırmak (CC, İM)</p> <p>ḳaruştur- Karıştırmak (BV)</p>	<p>ḳariştırıv карыштырыу <i>e.</i> Çalışmadan duran bir şeyi çalıştırmak</p>
<p>ḳatıḡ (IV) Katık, ekmekle beraber yenilen süt, yoğurt gibi şeyler (İM)</p> <p>ḳatıḳ Ekmekle beraber yenilen süt, yoğurt gibi şeyler, katık (Kİ, TZ)</p>	<p>ḳatıḳ катык <i>ism.</i> Yoğurt</p>

Tablo: 2.3. (devam)

keben Yıgın, öbek (CC)	keben кэбэн <i>ism.</i> Ekin ya da saman yığını
kekel <i>fars.</i> Kâkül, perçem (TZ)	kikil кикел <i>ism.</i> Atın alınına dökülen saç
kemer <i>fars.</i> Kemer, kayış (GT)	ķemer 2 кэмэр <i>fars.giy.</i> Kaşlı, altın ve gümüş bezeklerle süslü kadın kemeri
ķır (I) Taşlık arazi, sahra, ķır (BM, TZ)	ķır 2 кыр MOB / EŞAN İnsan tarafından yetiştirilmeyen meyve, sebze için söylenir; yabani
ķışlak Kışlak, kışın barınılan yer (TZ)	ķışlak кышлак <i>ism.</i> Orta Asya'daki köy
ķızıl Kızıl, kırmızı (BV, CC, DM, Gİ, GT, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ)	ķızıl 1 кызыл <i>sıf.</i> Kızıl Ordu taraftarı
ķızılça Kırmızıca, kırmızıya çalar (DM, Kİ)	ķızılca 1 кызылса <i>ism.has.</i> Kızamık
ķilid <i>Far.</i> Kilit, anahtar (TA) ķilit <i>Far.</i> Kilit, anahtar (DM, KFT, KK, TA, TZ)	ķilt келт ONO Sürgülü bir kilit açıldığında ya da kilitlendiğinde çıkan sesi bildiren söz
ķoymuç Bir şeyin gerisi (İM)	ķoymos коймос <i>ism.</i> Kuyruk kemiği, kuyruk sokumu
ķoyun (IV) İç taraf (İM)	ķuyun куйын <i>ism.</i> Döş ile koltuk arasındaki yer, koyun
ķök (I) Mavi (BV, CC, DM, İM, Kİ, KK, RH)	ķük 2 күк <i>has.ism.</i> Vücutta moraran yer
ķörpe (I) Pek taze, her şeyin tazesisi (İH)	ķürpe 1 күрпә <i>ism.</i> Yeni doğmuş kuzu
ķeşk <i>fars.</i> Köşk (Kİ) ķöşk <i>fars.</i> Köşk, saray (Kİ, TZ)	ķüşek күшәк <i>fars.</i> Yazlık ev; yazlık
ķötrem Kötürüm, eli ayağı tutmayan (İM) ķötürem Zayıf, cılız (CC)	ķüterem күтәрәм <i>sıf.</i> Ayakta duramayan hayvan, kötürüm hayvan
ķula (I) Koyu kahverengi, siyahla karışık sarı (İH, TA)	ķola 1 кола <i>ism.</i> Siyah yelesi ve kuyruklu açık doru (at rengi)
ķurğan (II) Siper, sur (Kİ)	ķorğan корған <i>ism.mob.</i> Kapı ve pencerelerdeki iner kalkar perde
ķutla- Kutlamak (TZ)	ķotlav 2 котлау <i>ism.</i> Tebrik edip kutlamak için verilen hediye, armağan
ķün Esir, köle, kul (CC)	ķöñ көң <i>ism.</i> Köle kadın, cariye

Tablo: 2.3. (devam)

kündeş Ortak (TZ)	köndeş көндәш <i>ism.</i> 1. Kuma 2. Rakip erkek
māl <i>ar.</i> Bir kimsenin tasarrufunda bulunan şey, varlık (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS, TZ)	mal мал <i>ism.</i> Evcil hayvan ya da çiftlik hayvanı
mektüb <i>ar.</i> Yazılmış şey (GT, MG)	mektüp мәктүп <i>ism.ar.</i> Mektup
muḳaddeme <i>ar.</i> Takdim edilen, sunulan (Gİ)	möḳeddeme мөкәддәмә <i>ism.ar.</i> Sözbaşı, önsöz, mukaddime
mungra- Kükremek, bağırmak, böğürmek (CC)	möḅgörev мөңгөрәү <i>e.</i> Çok fazla sesi çıkmadan bağırmak, böğürmek (sığır için)
ortak Ortak (CC, Gİ, İM, KF, Kİ, KFT, MS, TA, TZ)	urtaq 2 уртақ <i>ism.</i> Dünür, kız ve damat ebeveynlerinin birbirlerine seslenme sözü
öd (II) Acılık (TZ) öt (II) Acılık (TZ)	üt үт <i>ism.</i> Öd
sart Şehirli (TZ)	hart һарт <i>ism.özl.</i> 1. Bir Başkurt boyunun adı 2. Eskiden yerleşik hayata geçmiş Özbeklerin adı
şavāb <i>ar.</i> Doğru, doğruluk, doğru hareket (Gİ, GT, İM, MG, TZ)	havap һаяп <i>ar.din.</i> Sevap savap сауап <i>ar.din.</i> Sevap
şevāb <i>ar.</i> Hayırlı iş, sevap, mükâfat (Gİ, İM, İN, KF, MG, MS)	havap һаяп <i>ar.din.</i> Sevap savap сауап <i>ar.din.</i> Sevap
sınıḳ Kırık, kırılmış (MG, TZ) sınuḳ Kırık, kırılmış (CC, GT, İM, MG, TA)	hınıḳ һынык <i>SIF</i> Ekmekten koparılan lokma, dilim
şırāt <i>ar.</i> Yol (Gİ, İM, KF, MS)	sirat 2 сират <i>ar.din.</i> Sırat köprüsü
silevsün <i>moğ.</i> Vaşak ve vaşağın kürkü (CC)	hilevhin һеләүһен <i>ism.hay.</i> Vaşak
şiş Şiş, şişkinlik (İH) şiş Şiş, şişkinlik (BM, BV, DM, GT, İM, Kİ, TA, RH, TZ)	şiş 2 шеш <i>ism.has.</i> Vücutta çıkan şişlik
şoḳuṭa- Ağlamak (BM)	hıḳtav һыктау <i>e.</i> Yakınarak, üzülerek sessizce ağlamak

Tablo: 2.3. (devam)

sorıl- Sorulmak, soru sorulmak (MS) şorul- Sorulmak, soru sorulmak (Gİ, İM, KF)	horalıv хоралыу e. Kız istenmek
şoh <i>fars. (< şūh)</i> Hoppa, yaramaz (İH)	şuq шуқ sif. Yerinde durmaz, her şeye elini atan, hareketli, yaramaz (çocuk için)
řahārat ar. Temizlik (GT, MS)	teheret tēhāpāt ar. din. Namazdan önce temizlenme; abdest
tardar Bir bildircin türü (BM) tartar Bir bildircin türü (BM) tartaz Bir bildircin türü (TZ)	tartar тартар ism. hay. Kızıl su tavuğu, bildircin kılavuzu
řālib (I) İsteyen, istekli (GT)	talip талип ism.ar. Talebe, öğrenci; medrese öğrencisi
tat <i>fars. (< tāt)</i> Ecnebi, yabancı, Türk olmayan (BM, İH)	tat 1 тат ism.özl. Azerbaycan, Dağıstan ve İran'da yaşayan Fars dilli bir halk ya da bu halka mensup kişi
tebe (II) Kadın süs eşyası	tübe 3 түбә ism.giy. Yaşlı kadınların baş örtüsü altından giydikleri baş giyimi
tırma- Tırmalamak (TZ) tırna- Tırmalamak (TZ)	tırnav тырмау e. Tırmıkla ekin toplamak, tırmıkla toprağı yumuşatmak
tırnaqlı Tırnaklı (İM) tırnaqlu Tırnaklı (RH)	tırnaqlı тырнаклы ism.özl. Bir Başkurt boyunun adı
tobalaq (I) Toparlak (CC)	tupalaq тупалак sif. Yuvarlak ve dolgun vücutlu
tobra Torba (Kİ, RH) şobra Torba (DM) topra Torba (CC, TZ) torba Torba (TZ) torva Torba (Gİ)	torba 2 торба ism. Atın kafasına geçirilen ve beslemek için kullanılan yem torbası turbı турбы ism. Atın kafasına geçirilen ve beslemek için kullanılan yem torbası
tonuq (II) Donuk (TZ)	tonoq 2 тонок Donmuş sıvı

Tablo: 2.3. (devam)

tovuş Doğuş (CC) tuvuş Doğuş (CC)	tıvış 2 тыуыш <i>ism.coğ.</i> Gün doğumu, güneşin doğduğu yer, doğu
ţufān <i>ar.</i> Büyük sel felâketi (GT)	tufan тyфaн <i>ar.din.</i> Tufan, Nuh tufanı
tüf Bir ünlem (İM)	tfü тфү <i>ism.</i> Tükürme sesini bildiren söz
tümen 1. On bin (BV, CC, Kİ, KK) 2. Binlerce, pek çok (GT) dümen Tümen, on bin (Kİ)	tömen 1 төмән <i>ism.</i> Binbaşı
tüne- Gecelemek (İM, Kİ)	tönev төнәү <i>e.</i> Gecelemek, gece uykuya gitmek, tünemek (hayvanlar için)
tünlük Pencere (İM, Kİ, TZ) tüñlük Pencere, kafes (TZ)	tönlök төнлөк <i>ism.</i> Evi, çadırı havalandırmak, ışıklandırmak için duvara ya da çatıya açılan delik
türük El âlem, halk, ahali (TZ) dürük El, gün, halk (TZ)	török төрөк <i>ism.özl.</i> Türk
urul- Vurulmak, dövölmek (İM, KK, İN, TZ)	urılıv урылыу <i>e.</i> Vurulmak, biçilmek, derilmek (ekin için)
uţtur- Yenilmek (BM)	ottorov оттороу <i>e.</i> Kumarda kaybedip ödemek
uzad- Uzatomak (İN, KFT) uzat- (I) Uzatomak (BM, BV, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, MG, TZ)	ozatıv 2 озатыу <i>e.</i> Kendir, şal dokumak için hazırlanan dokuma ipi çekmek, uzatomak
uzun Uzun (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)	ozon озон <i>sıf.</i> Boyu uzun
ür- (III) Bitmek (Kİ)	üriv 1 үреү <i>e.</i> Filiz vermek, sürgün vermek, tomurcuklanmak; büyüyüp uzatomak
ütürgü (I) Bir şeyi delmeye özgü alet (Kİ) ötürgü Delgiç, matkap (TZ)	ötörgö өтөргө <i>ism.</i> Ağacı delmek, oymak için kullanılan yassı sivri uçlu alet
vakıf <i>ar.</i> Vakıf (malı), bağış (Gİ, GT, İM)	vakıf вакыф <i>ism.ar.</i> Toplum faydasına iş yapan kuruluş

Tablo: 2.3. (devam)

<p>ya (I) Yay (CC, Gİ, İN, Kİ, MG, TA)</p> <p>yaa Yay (CC)</p> <p>yay (III) Yay (DM, Gİ, İN, KK, MG, TZ)</p> <p>ye Yay (CC)</p>	<p>yeye 2 йәйә <i>ism.</i> Yay şekli</p>
<p>yağrın 1. Sırt, sırtın yukarı kısmı (BV, GT, MG, TZ) 2. Kürek kemiği (GT, Kİ, MG) 3. Omuz başı (İH)</p>	<p>yavrın яурын <i>ism.</i> Omuz</p>
<p>yalman Dağ faresi, tarla faresi (BM, DM, İM, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>yalman ялман <i>ism.hay.</i> Afrika tarla faresi</p>
<p>yañıq Kese, para kesesi, torba (CC, DM, İM)</p> <p>yañuq Kese, para kesesi, torba (Kİ)</p> <p>yunçuq Kese, torba (TA)</p>	<p>yansıq янсык <i>ism.</i> Para, tütün gibi şeyleri taşımakta kullanılan kese</p>
<p>yarı qanat Baykuş, yarasa (İM)</p>	<p>yarqanat ярғанат <i>ism.hay.</i> Yarasa</p>
<p>yarmaq 1. Gümüş madenî para (BM) 2. Dirhem, gümüş para (Kİ, TA, TZ)</p> <p>yarmuq Dirhem, gümüş para (DM)</p>	<p>yarmaq ярмак <i>ism.tic.</i> Eski bir para birimi</p>
<p>yastın- Dayanmak (TZ)</p>	<p>yaştanıv ястаныу <i>e.</i> Başın altına bir şeyler koymak, başını bir yere yaslamak</p>
<p>yaşın Yıldırım, şimşek (BM, Kİ, TA)</p>	<p>yeşin йәшен <i>ism.</i> Şimşek</p>
<p>yatıq Yatan, yatmış (BV)</p> <p>yatuq Yatan, yatmış (Kİ)</p>	<p>yatıq ятык <i>ism.</i> Ormanda yıkılıp kurumuş ağaçlar</p>
<p>yava 1. Pırasa (TZ) 2. Soğan (TA)</p>	<p>yıva йыуа <i>ism.bit.</i> 1. Soğan bitkisi 2. Soğan</p>
<p>yazıcı Yazan, yazıcı (DM)</p> <p>yazışı Yazan, yazıcı (KK)</p>	<p>yažívsı языусы <i>ism.mes.</i> Yazar, eser yazarı</p>
<p>yegen (I) Kargı, kamış (BM)</p> <p>yeken (II) Kargı, kamış (TZ)</p>	<p>yıgen егән <i>ism.bit.</i> Su kamışı</p> <p>yıken екән <i>ism.bit.</i> Su kamışı</p>

Tablo: 2.3. (devam)

yeyitlik Gençlik, yiğitlik (CC) yigitlik Yiğitlik, gençlik (GT, İH, İM, RH)	yiğitlik егетлек <i>ism.</i> Delikanlılık çağı
yılkı Sürü, (at) sürüsü (CC, İM, Kİ, TZ)	ылқи йылкы <i>ism.hay.</i> İnsan ya da yük taşımaya yarayan at
yilli Yelli, rüzgârlı (BV, İM)	yıлли 1 елле <i>sif.</i> Rüzgarı kuvvetli olan (yer için)
yol- Yolmak (Gİ)	yolov 1 йолоу <i>e.</i> 1. Kökü ile yolmak, koparmak (saç için) 2. Ağır bir durumdan kurtarmak
yolu- Yolmak, kesmek	yolov 1 йолоу <i>e.</i> 1. Kökü ile yolmak, koparmak (saç için) 2. Ağır bir durumdan kurtarmak

Tablo: 2.3. (devam)

2.3.2. Anlam Genişlemesi

Anlam genişlemesi, Berke Vardar (2002: 21) “*Anlamlı bir birimin daha geniş bir kapsam içermeye başlaması*” olarak; Doğan Aksan (2016: 114) “*Bir gösterge, başlangıçta bir nesnenin, bir varlığın, bir eylemin bir bölümünü veya türünü anlatırken zamanla onların bütünü anlatır duruma gelmesi*” olarak; Günay Karaağaç (2013: 146) “*Anlamı, kapsamı dar olan bir sözün zamanla ilgili bulunduğu kavram alanı içinde yayılarak daha geniş, daha genel bir anlam kazanması olayı*” olarak tanımlamışlardır.

Anlam değişimleri gerçekleşeceği yer ve zamanlarda yeni ve değişebilen bilgilere yeni adlar buluncaya dek, bazı kelimeler, birden fazla anlam taşımak durumunda kalır. Böylece kelimenin kavram alanı genişler ve anlam genişlemesine uğrar (Arslan-Erol, 2014: 73). Anlam genişlemesi olayında, kelime anlamında, alt anlamdan üst anlama geçiş söz konusudur (Karaağaç, 2013: 146).

Her dilde görülen anlam genişlemesi olayı özellikle organ ve vücut adlarının doğaya, doğadaki nesnelere de insana aktarılmasıyla oluşur (Arslan-Erol, 2014: 73). Anlam genişlemesi başlığı altında *genelleşme, mecazlaşma, komşuluk, eksiltme, tabu ve örtmece ve argo* alt kategorileri bulunmaktadır. Tarihi Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesi söz varlığında anlam genişlemeleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2.4. *Anlam Genişlemesi Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

Kıpçak Türkçesi	Başkurt Türkçesi
ağ (II) Ağ, iplik, sicim, tel gibi ince şeylerden kafes biçiminde yapılmış örgü (BM, CC, GT, TA, TZ)	av 1 ay MOB / EŞAN Ağ, tuzak
açı (I) Acı	esī ace stf. 1. Acı 2. Ekşi 3. Zorluk, zahmet
ağa Ağabey, büyük erkek kardeş (CC, KK)	ağa afa ism. 1. Ağabey 2. Mevki sahibi erkek kişi, ağa
ağaç 1. Ağaç (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA) 2. Değnek, sopa, asa (GT, İM, KFT, Kİ)	ağas arac ism.bit. 1. Ağaç 2. Soyun bir simgesi, şecere

<p>ağaç 1. Ağaç (DM, KK) 2. Değnek, sopa, asa (KK, TZ)</p>	
<p>ağır (II) Can sıkıcı (İM)</p>	<p>авыр 1 ауыр SIF / ZIT 1. Ağır 2. Zor, çetin, meşakkatli, güç</p>
<p>ağır- (II) Ağrımak, acımak (BM, CC) ağrı- Ağrımak, acımak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, İN, RH) ağrur- Ağrımak, acımak (CC) avur- (II) Ağrımak, acımak (TZ)</p>	<p>авыры 1 ауырыу e. Hastalanmak</p>
<p>ağırılı Ağrı, acı, sancı (CC) ağrı (I) 1. Ağrı, acı, sancı (GT, KFT, TA) 2. Baş ağrısı (İM) ağrılığ 1. Ağrı, acı, sancı (BV, İM) 2. Göz iltihabı (İM) ağrılı Ağrı, acı, sancı (CC) ağrılık Ağrı, acı, sancı (CC, KFT) ağrın Ağrı, acı, sancı (CC, KFT) arı (VI) Ağrı, acı, sancı (BM) avruk Ağrı (TZ)</p>	<p>авыры 2 ауырыу HAS 1. Hastalık, ağrı 2. Hasta, hastalıklı, sağlıksızlık</p>
<p>ağludaş Komşu (TA) oğludaş Komşu (TA)</p>	<p>авылдаş ауылдаш ism. Bir köyden olan kimseler</p>
<p>ağrı (I) 1. Ağrı, acı, sancı (GT, KFT, TA) 2. Baş ağrısı (İM)</p>	<p>авыры 2 ауырыу ism. 1. Hastalık, ağrı 2. Hasta, hastalıklı, sağlıksızlık</p>
<p>ağrılığ 1. Ağrı, acı, sancı (BV, İM) 2. Göz iltihabı (İM)</p>	<p>авыры 2 ауырыу ism. 1. Hastalık, ağrı 2. Hasta, hastalıklı, sağlıksızlık</p>
<p>ağzuluğ At gemi (CC)</p>	<p>авызлык ауызлык ism. Ağızlık, hayvanın ağzına takılan bir ucu dar demir</p>

Tablo: 2.4. (devam)

ağart- Tan ağartmak (İM)	ağartıv ađартыу e. Beyazlaşmak, ağarmak
alaça (I) Ala renkli at (Kİ)	alasa 1 аласа ism. Alaca
ālū fars. Şeftali (TA)	elū әлү fars. Erik; meyve
amānlık Ar. Aman verilmiş yer, güvenli yer (KFT)	imīnlik именлек ism. Eminlik, rahatlık
arala- (I) Parmaklarının arasını hilâllemek, aralamak (İM, KF)	aralav аралау e. Aralamak, arayı açmak, ayırmak
asra- (I) Bakmak, beslemek (CC)	aşrav 1 асрау e. Bir kimseye ya da çocuğa bakmak, onu yetiştirmek; akılda, gönülde tutmak
ata (II) Hz. Âdem (Kİ)	ata ата ism. Baba
av (II) Balıkçıl (CC)	av 2 ай TOP Av
avuz (II) Deve ve koyunun ilk sütü (BM, TZ) ağuz Deve ve koyunun ilk sütü (Kİ) ovuz Deve ve koyunun ilk sütü (Kİ) öz (II) İlk süt (TZ)	ıvğız ыуғыз ism. Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü ıvız 1 ыуыз ism. Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü uğız 2 уғыз ism. Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü
bağ Bakmak (CC) bağ- 1. Bakmak (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) 2. Göz ucuyla bakmak (TA)	bağıv 1 бағыу e. 1. Bakmak 2. Bakıp terbiye etmek 3. Fal bakmak
bağır (III) Göğüs (İN) bavur Ciğer, karaciğer (DM)	bavır бауыр ism. 1. Bağır, döş; karın 2. Hayvanların kursağı 3. Nesil, soy beğir бәгер ism. Bağır, gönül

Tablo: 2.4. (devam)

bağır- (Koyun) Melemek (İH)	bağırın бақырыу e. 1. Güçlü şekilde bağırarak (koyun, keçi, sığır için) 2. Öfkeyle bağırarak (insan için)
bala (II) Piliç (Kİ)	bala бала ism. Çocuk, küçük erkek ya da kız; yavru
bar- Varmak, gitmek, ulaşmak (BV, CC, DM, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ) var- 1. Gitmek, varmak (Gİ, KF, MS) 2. Ulaşmak (KF, KFT, Kİ, MS)	barın барыу e. 1. Gitmek, varmak; yönelmek; devam etmek 2. Kız için evlenmek 3. Bir yönde gelişmek 4. Yaramak, iyi gelmek, yararlı olmak
bas- (III) Sıkırmak, sıkıştırmak (CC)	başın 1 başыу E 1. Ayak koymak, basmak 2. Adım atmak, gitmek 3. Bir işe girişmek, yapmaya başlamak 4. Büyük bir hacme veya sayıya ulaşmak 5. Üstten ağırlık koymak, güç koymak 6. Herhangi bir nesneyi takmak, üstten geçirmek
baş (VI) Baş, ana, temel (CC)	baş баш İNS 1. Baş, kafa 2. Akıl, zihin 3. Herhangi bir şeyin ucu, uç kısmı 4. Nehir ya da yolun başlangıç yeri 5. Yazma eserlerde, kitaplarda başlık 6. Hükmeden, yöneten, idareci, lider
bertin- (Vücudun bir organı) yerinden oynatmak (Kİ)	birtiniv биртенеу e. İncinmek, yaralanmak
biti- Yazmak (CC, Kİ)	bitiv бетев DİL 1. Yazı; belge 2. Muska
bitük Kısık gözlü (Kİ)	bötöke бөтөкә sıf. Kısık, dar

Tablo: 2.4. (devam)

<p>bol- (II) Ulaşmak, varmak (CC)</p>	<p>bulıv булыу E 1. Olmak, meydana gelmek 2. Denk olmak, tam olmak, gelip çıkmak 3. Var olmak, yaşamak 4. Tamamlanmak, hazırlanmak 5. Ana yardımcı fiil “imek” görevinde kullanılır. 6. ... gibi görünmek 7. “-ası bul-“ gereklilik, zorunluluk 8. Datif (yönelme) ekiyle birlikte kullanıldığında; birinin mülkiyetine geçmek</p>
<p>bol- (III) Yaratılmak (CC)</p>	<p>bulıv булыу E 1. Olmak, meydana gelmek 2. Denk olmak, tam olmak, gelip çıkmak 3. Var olmak, yaşamak 4. Tamamlanmak, hazırlanmak 5. Ana yardımcı fiil “imek” görevinde kullanılır. 6. ... gibi görünmek 7. “-ası bul-“ gereklilik, zorunluluk 8. Datif (yönelme) ekiyle birlikte kullanıldığında; birinin mülkiyetine geçmek</p>
<p>boşa- Boşamak (BM, GT, KFT, Kİ, TZ)</p>	<p>buşav 1 бушав e. 1. İçi ya da üstündeki bir şeyden arınmak temizlenmek 2. Tenhalaşmak, boşalmak 3. Özgür olmak, hür hale gelmek buşav 2 бушав e. Sert ve sıkı bir durumdan kurtulmak, rahatlamak; boş hale gelmek; yumuşamak</p>
<p>buğ Tencere kaynarken çıkan buhar (Kİ)</p>	<p>bıv быу ism. 1. Buğu, buhar 2. Sis</p>
<p>bür- Eğirmek, ip bükme (TA)</p>	<p>borov 1 боров e. 1. Burmak, dürmek, sarmak 2. Burkmak, incitmek 3. Dolamak, çevrelemek</p>
<p>cevlān ar. Dolanma, dolaşma (İM, MG)</p>	<p>jewelān жәүәлән ism.ar. Seyahat, sefer</p>

Tablo: 2.4. (devam)

cihāz <i>ar.</i> Çeyiz (GT)	уihaz йиһаз <i>ism.ar.</i> Eşyalar, ev içindeki her türlü eşya
çadır <i>fars.</i> Çadır (DM) çādūr <i>fars.</i> Çadır (DM) çatır <i>fars.</i> Çadır (CC, Kİ, TZ)	satır 1 сатыр <i>ism.fars.</i> 1. Çadır 2. Şemsiye 3. Ağacın güneş ışığını kesen bütün dal ve yaprağı
çağır- Çağırarak, bağırarak (BM, CC, GT, İH, KFT, Kİ, TA) çaқır- Çağırarak, bağırarak (İM) çığır- Bağırarak, çağırarak (KF) şagır- Bağırarak, bağırıp çağırarak, inlemek (KK)	saқırv 1 сақырыу <i>e.</i> 1. Çağırarak, ses ve işaretlerle gelmesini istemek 2. Gelmesini emretmek 3. Misafirlige davet etmek 4. Göreve çağırarak
çāre <i>fars.</i> Çare, tedbir, yardım (BV, İM, Kİ, MG, RH) şara <i>fars.</i> Bahane, özür, çare (TZ)	sara capa <i>ism.fars.</i> 1. Çare, araç, vasıta, vesile 2. Çözme, halletme gücü, imkan gücü; amaç, maksat, yol 3. Bir işte hizmet
çardak (II) <i>far.ar.</i> Balkon (BM)	sarżaq 1 сарзақ <i>ism.</i> 1. Çatı arası, tavan arası 2. Çatı katı 3. Cumba, balkon
çatlavuç Fındık, fıstık (CC) çetlevük Fındık, fıstık (DM, Kİ) çetleyik Fıstık, fındık ve bütün kabuklu şeyler (TA) şetlevük Fındık, fıstık (TZ) şetlegen Fındık, fıstık (DM)	setlevik сәтләүек <i>ism.bit.</i> 1. Palamut; herhangi bir ağacın kozalağı 2. Fındık, fıstık 3. Ceviz

Tablo: 2.4. (devam)

<p>çemlek Çömlek (Kİ)</p> <p>çölmek Çömlek, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (DM, İH, RH)</p> <p>çömlek Çömlek, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (CC, DM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>şölmek Çömlek (TZ)</p>	<p>sülmek сүлмәк <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çömlek, toprak kap 2. Saksı 3. Bir çocuk oyunu (birbiri ardına sıralanan çocuklar, sırasıyla dede, nine ve çocukları rolüne girerler. Çömlek soran çocuk gelip “dede çömlek ver hadi” der ve en sondaki çocuğu yanına çekmeye çalışır, dede kaptırmamaya çalışır ve oyun böyle sürer.)
<p>çığar- Çıkarmak, çekip çıkarmak (CC, Kİ)</p> <p>çıkar- (I) Çıkarmak, çekip çıkarmak (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH, TA, TZ)</p> <p>şıkar- Çıkarmak, çekip çıkarmak (KK)</p>	<p>сіғарыу сығарыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çıkarmak, kovmak 2. Taşımak, yukarı kaldırmak 3. Eser vermek, yayımlamak; hayata geçirmek 4. Birini öne çıkarmak, takdim etmek
<p>çih- (I) Çıkmak (CC)</p> <p>çih- (II) Dışarı çıkmak (CC)</p> <p>çık- 1 1. Çıkmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, TZ) 2. Dışarı çıkmak (CC, İM, TA)</p> <p>şık- (I) Çıkmak (DM, KK)</p>	<p>сіғів 1 сығыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çıkmak, terk edip gitmek 2. Ortaya çıkmak, görünmek 3. Bir yere gitmek için çıkmak 4. Yer değiştirmek, göçmek 5. Taşmak 6. Hasıl olmak 7. Yardımcı fiil olarak asıl hareketin “başından sonuna kadar sürdüğünü; sonuçlandığını; ansızın oluştuğunu” ifade eder.
<p>çimdi- Çimdiklemek (CC)</p> <p>çimdi- Çimdiklemek (Kİ)</p>	<p>сімтіу сөмтеу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çimdiklemek, çimdirmek 2. Parmak ucu ile tutmak 3. Acı duygusu uyandırmak
<p>çin Doğru, gerçek, tam (CC, TA)</p> <p>çin (II) Tam, doğru, gerçek (CC)</p> <p>çiñ (I) Tam, doğru, gerçek (İM)</p>	<p>сін сын <i>sıf.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Saf, gerçek, hakiki; katkısız, katıksız 2. Doğru 3. Doğal
<p>çöp <i>fars. (<çüb)</i> Çöp, artık (CC, İM, Kİ)</p> <p>şöb <i>fars. (<çüb)</i> Çöp (DM)</p> <p>şöp <i>fars. (<çüb)</i> Çöp (TZ)</p>	<p>süp 1 сүп <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çöp 2. Küçük parça 3. Önemsiz, gereksiz şey

Tablo: 2.4. (devam)

<p>çuğur Çukur (CC, MG)</p> <p>çuğır Çukur (İM)</p> <p>çuқur Çukur (BV, İM, Kİ, KFT, RH, TZ)</p> <p>şukur Çukur (DM)</p>	<p>soқor 1 соқор <i>ism.</i> 1. Çukur, oyuk 2. Tekerlek izi</p>
<p>dad Tat, lezzet (Gİ, KFT)</p> <p>tat (I) Tat, lezzet (Kİ)</p> <p>тағ (I) Tat, lezzet (TA)</p> <p>tatıǵ Tat, lezzet (CC, İM)</p> <p>tatov Tat, lezzet (CC)</p>	<p>tat 2 тағ <i>ism.</i> Tat, tatlı; şerbet</p>
<p>dad- Tatmak, tadına bakmak (KF)</p> <p>dat- Tatmak, tadına bakmak (Gİ)</p> <p>tat- Tatmak, tadına bakmak (CC, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>тағ- Tatmak, tadına bakmak (KK, TA)</p>	<p>tativ 1 татыу <i>e.</i> 1. Tatmak, tadına bakmak 2. Ağızına atmak, yemek 3. Başından geçmek</p>
<p>dağı Dahi, ve (CC, GT, KK, TA, TZ)</p> <p>dağı Dahi, ve (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH)</p> <p>dağı Dahi, ve (MG)</p> <p>tağı Dahi, da, de, ve, ile (CC, KF)</p> <p>tağı Dahi, ve, da, de, ile (BV, Gİ, İM, Kİ, MG)</p>	<p>dehi дәхи <i>zrf.</i> Daha, dahi</p> <p>tağı тағы <i>zrf.</i> 1. Tekrar, yine, tekrardan, yeniden 2. Devam ederek 3. Ve</p>
<p>dalpın- (Kuş) Debelenmek, çırpınmak (İH)</p>	<p>talpınıv талпыныу <i>e.</i> 1. Uçup gitmek üzere kanat çırpınmak 2. Havalanma isteğiyle öne atılıp çırpınmak 3. Bütün gücüyle uğraşmak, gayret etmek</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>dam Dam, çatı (DM, Gİ, İH, KFT)</p> <p>tam (II) Dam, çatı, taraça (BM, CC, GT, KFT)</p> <p>tam (III) Duvar (İM)</p>	<p>tam 1 там <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Duvar, istinat duvarı 2. Çatı, dam 3. Kale burcu, gözetmen kulesi
<p>damak Damak (DM, İH)</p> <p>tamağ (II) Damak (BV, CC, Kİ)</p> <p>tamağ (II) Damak (BV, TZ)</p> <p>ṭamağ Damak (TA)</p> <p>tamav Damak (TZ)</p>	<p>tamağ тамақ <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Damak 2. Mide 3. İştah 4. Evde sürekli yemek yiyenlerden biri, boğaz 5. Bir ırmağın başka bir ırmağa veya denize döküldüğü yer 6. Derin çukur ya da maden ocağının ağzı
<p>damar Damar (DM)</p> <p>tamar Damar (BM, BV, CC, İM, İN, Kİ, TA, RH, TZ)</p> <p>ṭamar Damar (KK)</p> <p>tamır Damar (MG)</p> <p>tamur Damar (İM, TZ)</p>	<p>tamır тамыр <i>ism.bit.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ağacın, bitkinin kökü 2. Damar, sinir 3. Bir meselenin sebebi, aslı 4. Soy sop, nesil
<p>dan (II) Sabah vakti, tan vakti (BM)</p> <p>dañ Sabah vakti, tan vakti (KF)</p> <p>tan Sabah, sabah vakti (BM, İH, TZ)</p> <p>ṭan Sabah, sabah vakti (BM, İH, TZ)</p> <p>tañ (I) Tan vakti, sabah (BV, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>tayn Seher vakti, tan (TA)</p>	<p>tañ 1 таң <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tan, şafak 2. Bir şeylerin başladığı vakit <p>tañ at-: Tan atmak, şafak sökmek</p>
<p>dap- Bulmak (KFT)</p> <p>ṭap- (I) 1. Bulmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TZ) 2. Kazanmak, elde etmek (GT)</p>	<p>tabıv табыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bulmak 2. Bir meseleyi halletmek 3. Arayıp ele geçirmek
<p>dār <i>ar.</i> Ev (Gİ, KFT)</p>	<p>dar 2 дар <i>ism.ar.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Büyük ev, bina 2. Memleket, ülke

Tablo: 2.4. (devam)

<p>darlıg Darlık, sıkıntı (KF)</p> <p>tarlık 1. Darlık, sıkışıklık (İM) 2. Kıtlık vesaire yüzünden ortaya çıkan darlık (Kİ)</p>	<p>tarlık тарлык <i>ism.</i> 1. Darlık, sıkılık, sıkışıklık 2. Kıtlık 3. Zıyan, zarar</p>
<p>daş (I) Taş (Gİ, KF, KFT)</p> <p>taş (I) Taş (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS, TZ)</p> <p>taş Taş (KK, TA)</p>	<p>taş 1 таш <i>ism.</i> 1. Taş, kaya 2. İç organlarda meydana gelen taş 3. Hareketsiz, donuk</p>
<p>daş- Taşmak (KFT)</p> <p>taş- Taşmak (BM, GT, Kİ, TZ)</p>	<p>taşiv 2 ташыу <i>e.</i> 1. Taşmak, kabarmak 2. Coşmak</p>
<p>datlu Tatlı (KFT)</p> <p>tatıgılı Tatlı, lezzetli (CC)</p> <p>tatlı (II) Tatlı (BV, CC, DM, GT, İM, RH, TZ)</p> <p>tağlı Tatlı (KK, TA)</p> <p>tatlu Tatlı (Kİ)</p>	<p>tatlı татлы <i>sıf.</i> 1. Tatlı; şerbetli 2. Tadı güzel, lezzetli 3. Zevkli</p>
<p>dāyire (I) <i>ar.</i> Daire (BV)</p>	<p>daire даирә <i>ism.ar.</i> 1. Daire; muhit, çevre 2. İş, uzmanlık ve görüşleri ortak olan kişiler grubu</p>
<p>daz Başının iki tarafı, yanları, şakakları tüysüz olan (İH)</p> <p>taz Dazlak, kel (CC, Kİ, TZ)</p> <p>taş Dazlak, kel (KK)</p>	<p>tağ таđ <i>ism.has.</i> 1. Saç dibinde oluşan yara 2. Saçsız, kel 3. Kellik hastalığı</p>
<p>de- Demek, söylemek (BV, CC, İM, KF)</p> <p>di- Demek, söylemek (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MS, RH)</p> <p>dih- Demek, söylemek (Kİ)</p> <p>dü- Demek, söylemek (KFT)</p> <p>ti- Söylemek, demek (BV, GT, İM, KF)</p>	<p>tiyiv тией <i>e.</i> 1. Demek, söylemek 2. Farz etmek, düşünmek</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>deg- Değmek, dokunmak (BM, DM, Gİ, İN, KF, KFT)</p> <p>teg-(I) Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (CC, İN)</p> <p>tey- (I) Değmek, dokunmak (CC, KK)</p> <p>tig- (I) 1. Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, GT, İM, MG) 2. İsabət etmek (İM) 3. Karşılaşmak, buluşmak (İM)</p> <p>tiy- Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, TZ)</p>	<p>tǵıv теӡеу e. 1. Değmek, temas etmek 2. Çarpmak, vurmak, zarar vermek 3. Etki bırakmak 4. Zararı dokunmak, faydası dokunmak 5. İz bırakmak 6. Pay düşmek, nasip olmak</p>
<p>degül Değil (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MS, RH)</p> <p>devül Değil (CC)</p> <p>dögül Değil (GT, MG)</p> <p>tegil Değil (DM)</p> <p>tegül Değil (KK, RH)</p> <p>tögül Değil (MG)</p> <p>tüyül Değil (TZ)</p>	<p>tügil түгел ism.grmr. 1. Değil 2. İsim bildirmesinde olumsuzluk 3. Karşıt bağlama işlevi</p>
<p>dep- (I) Ayakla tepmek, ayakla vurmak (KF)</p> <p>tep- Ayak tepmek, ayakla vurmak (İM, Kİ, RH, TZ)</p> <p>teb- Tekmelemek, çifte atmak (KK, TA)</p> <p>tip- Tepmek, ayakla vurmak (BV, MG)</p>	<p>tibiv тибеу e. 1. Tepmek, tekmelemek 2. Birden yakalamak (yırtıcı kuş için) 3. Güçlkle itmek 4. İçerden dışarı doğru vurmak 5. Çalmak, hırsızlık etmek</p>
<p>depe Tepe (Kİ, TZ)</p> <p>tebe (I) Tepe (CC, DM, TA)</p> <p>tepe Tepe (Kİ)</p> <p>töpe Tepe (BM, BV, İM)</p>	<p>tübe 1 түбә e. 1. Başın üst kısmı, tepe 2. Dağın tepesi, zirvesi, en üst noktası 3. Bina, ev çatısı</p>

Tablo: 2.4. (devam)

deri (I) Deri, ten (Gİ, İH, KF, KFT, RH, TZ) teri (I) Deri (CC, DM, GT, Kİ, KK, İN, RH, TZ) tiri (II) Deri, ten (İM)	tirī tıpe 1 ism. 1.Deri 2.Hayvan derisi 3.Post, kürk
destür fars.. İzin, müsaade (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	destür дәстүр fars. Kural, kaide; izin, ruhsat
deş- (I) Deşmek, oymak (KFT, İH) diş- (II) Deşmek, oymak (TA) teş- Deşmek, oymak (KK, RH, TZ) tiş- 1 Deşmek, delmek, oymak (BV, İM, MG)	tişiv тишеу e. 1.Deşmek, delmek 2.Yarmak, yarık açmak
dev fars. Dev (İH, TZ)	dev дәү sıf. Dev, kocaman, büyük
dık- Tıkamak, kapamak (RH, TZ) tıq- (II) Tıkamak, kapamak (BM, Kİ, KK, MG, TA, TZ) tik- (VIII) Tıkamak (TZ)	tıgıv тығыу e. 1.Tıkamak 2.Kıstırmak 3.Delikli bir şeyi kapamak 4.Harcamak, sarf etmek
dın Nefes, soluk (Kİ) tın (III) Nefes, soluk (TZ)	tın 1 тын ism. 1.Soluk alma, nefes alma 2.Soluk, nefes
dik- (II) Dikiş dikmek (Gİ, Kİ) tik- (I) Dikiş dikmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, KK, MG, İN, TZ)	tıgıv 1 тегеу e. 1.Dikmek 2.Sivri bir şey batırmak 3.Kırkılmış yünü sivri uçlu bir gereçle tiftiklemek
direk Direk, destek (BM, KF, Kİ, MS) tirek 1. Direk, destek (CC, İM, Kİ) 2. Ağaç (DM, GT)	tırek тәрәк ism. 1.Dayak, direk, destek, dayanak 2.Kızağın iki yanına çakılan direk, destek 3.Destek olan kişi ya da şey
ditre- Titremek (Gİ, İN, KF, Kİ) titre- Titremek (BV, CC, GT, İN, MG, TZ)	tıtrev тәрпәу e. 1.Titremek 2.Sallanmak, sarsılmak 3.Ürpermek, korkmak

Tablo: 2.4. (devam)

<p>doğı- (II) Dokumak, örmek (TA)</p> <p>toğu- Dokumak, örmek (CC)</p> <p>toğı (I) Dokumak, örmek (GT, Kİ)</p> <p>toğu- Dokumak, örmek (İM)</p> <p>đoku- Dokumak, örmek (TZ)</p>	<p>tuğıv 1 туқыу e. 1.Kumaş dokumak, işlemek 2.Örmek 3.Meydana getirmek</p>
<p>doğmağ Tokmak (TZ)</p> <p>toğmağ Tokmak (BV, CC)</p>	<p>tuğmağ 1 туқмақ ism. 1.Tokmak 2.Atın alnına takılan demir 3.Duvar saatindeki sarkaç ağırlık</p>
<p>doldur- Doldurmak (İN)</p> <p>doltur- Doldurmak (İN)</p> <p>toldır- Doldurmak (TZ)</p> <p>đoldur- Doldurmak (BM, GT, İN)</p> <p>tołtur- (I) Doldurmak (BV, CC, İM, İN, MG)</p> <p>đoltur- Doldurmak (KK)</p>	<p>tułturıv тултырыу e. 1.Doldurmak 2.Kaplamak 3.Yıđmak</p>
<p>dolu Dolu (Gİ, KF)</p> <p>tołı Dolu, dolu olan (GT, Kİ, TZ)</p> <p>đolu (I) Dolu, dolmuş olan (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF)</p> <p>tołuđ Dolu, dolmuş olan (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF)</p>	<p>tułı тулы sıf. 1.Dolu 2.Tam, bütün, eksiksiz 3.Dolgun</p>
<p>don (I) Elbise (DM)</p> <p>ton Kıyafet, elbise (CC, GT, İH, İM, KFT, Kİ, MG, TZ)</p> <p>đon Kıyafet, elbise (KK, TA)</p>	<p>tuñ туñ ism.giy. 1. Manto, palto, kürk 2. Hayvan kürkü 3. Elbise, kıyafet</p>
<p>doz Toz (BM, KF, TA)</p> <p>toz (I) Toz (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ)</p> <p>đoz Toz (KK)</p>	<p>tuğan туđан ism. 1.Toz 2.Çamur, kir</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>dög- Dövmek, ezmek (RH, TA, TZ)</p> <p>tög- Dövmek, vurmak, ezmek (BV, GT, TZ)</p> <p>töv- Vurmak, dövmek, ezmek (Kİ)</p> <p>töy- Dövmek, vurmak, ezmek (TZ)</p>	<p>töyöv 1 төйөү e. 1.Sert bir cisimle vurmak, ezmek, dögmek 2.Tepelemek 3.Üst üste yemek</p>
<p>dökil- Dökülmek (Gİ)</p> <p>dökül- Dökülmek (KF)</p> <p>tögül- (II) Dökülmek, akmak (CC)</p> <p>tökel- Dökülmek, akmak (BM)</p> <p>tökül- Dökülmek, akmak (GT)</p>	<p>tügülv түгөлөү e. 1.Dökülmek, akıtılmak 2.Dağıttırmak, saçtırmak 3.Kan, ter, gözyaşı akıtılmak</p>
<p>dur- (I) Durmak, sabit olmak (BM, BV, Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>tur- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (İM)</p> <p>tır- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (BM, BV, CC, GT, Kİ, MG, TA, TZ)</p>	<p>torov топов e. 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak</p>
<p>dur- (II) Ayağa kalkmak (BM, Gİ, KF)</p> <p>tır- (II) Ayağa kalkmak (BM, GT, İM, KK, TA)</p>	<p>torov топов e. 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak</p>
<p>durğur- (II) Ayağa kaldırmak (KF)</p> <p>durğuz- (III) Ayağa kaldırmak (KF)</p> <p>turğur- Ayağa kaldırmak, dikeltmek (BM)</p> <p>turğuz- (II) Ayağa kaldırmak, dikeltmek (Kİ, TZ)</p> <p>tırğuz- Ayağa kaldırmak, dikeltmek (KK)</p>	<p>torğozov торғозой e. 1.Ayağa kaldırmak 2.Dik hale getirmek, dineltmek 3.İşler hale getirmek, tamir etmek</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>dut- 1. Tutmak (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (Gİ)</p> <p>tut- (I) 1. Tutmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İN, KF, MG, RH, TZ) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (GT) 3. Bir şeyi salıvermek üzere tutmak (İM) 4. Dokunmak, el ile tutmak (İM) 5. Yakalamak (İM, MG)</p> <p>tu- Tutmak (TA)</p> <p>tu- Tutmak (KK)</p>	<p>totov totoy e. 1. Tutmak, kavramak 2. Durdurmak 3. Duraklatmak 4. Taksi tutmak 5. Alıkoymak 6. Yakalamak 7. Tutuklamak 8. Hakim olmak, elinde bulundurmak 9. Kiralamak 10. Bir yeri işgal etmek, makamı işgal etmek</p>
<p>dutam Tutam, avuç dolusu (İN)</p> <p>tutam Tutam, avuç dolusu (BM, İM, Kİ)</p>	<p>totam totam ism. 1. Tutam (ölçü) 2. Bir avuç 3. Demet</p>
<p>dutin- Tutunmak (KFT)</p>	<p>totonov totonoy e. 1. Tutunmak 2. El ele tutuşmak 3. Bir işe girişmek, bir işe başlamak</p>
<p>düg- Düğümlemek (İH, Kİ)</p>	<p>töyön 2 töyöy e. 1. Düğüm yarmak, düğümlemek, düğüm atmak 2. Çıkınlamak</p>
<p>dügün (I) Düğüm (Kİ, TZ)</p> <p>tüyün Düğüm (TZ)</p>	<p>töyön töyөн ism. giy. 1. Düğüm 2. Bohça</p>
<p>düket- Tüketmek, bitirmek (Gİ, KF)</p> <p>tüket- Tüketmek, bitirmek (Gİ, GT, MG, TZ)</p>	<p>töketiv төкәтeу e. 1. Tüketmek, sona dayandırmak; bitirmek 2. Dayandırmak, bitiştirmek</p>
<p>dün (I) Gece (Gİ, KF, Kİ)</p> <p>tün 1. Dün, dünün gecesi (BM, BV, Kİ) 2. Akşam, gece (CC, GT, İM, KK, TA, TZ)</p> <p>tüne Dün, dünün gecesi (CC, TZ)</p>	<p>tön төн ism. 1. Gece 2. Kuzey</p>
<p>dünyā ar. Dünya (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, KFT, MS)</p> <p>dünye ar. Dünya (CC, GT, KFT)</p>	<p>donya дoнья ism. ar. 1. Dünya, cihan 2. Canlı doğasının farklı bir alanı</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>düş (II) Düş, rüya (Kİ, KF)</p> <p>tüş (II) Düş, rüya (GT, TZ)</p>	<p>töş 1 төш ism. 1. Düş, rüya 2. Hayal 3. Gerçek olmayan</p>
<p>dütün Duman (Gİ, KF, Kİ)</p> <p>tütün (I) Duman (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, TZ)</p>	<p>tötön төтөн ism. 1.Duman 2.Tüten is</p>
<p>dütünle- Tütsülemek (RH)</p> <p>tütünle- Tütsülemek, dumanlatmak (RH, TA)</p>	<p>tötönlev төтөнлөү e. 1.Dumanlamak, dumanla doldurmak 2.Buhar çıkarmak</p>
<p>düz Düz, doğru (KF, Kİ, İN, RH)</p> <p>tüz Düz, doğru (BV, CC, GT, KFT, MG, RH)</p>	<p>töz 1 төз sıf. 1.Düz, eğri olmayan 2.Pürüzsüz 3.Dik, doğru 4.Doğru konuşan, namuslu</p>
<p>düz- (I) Düzmek, düzeltmek (KF, KFT, Kİ)</p> <p>tüz- (I) Düzmek, düzeltmek (BV, TZ)</p> <p>tüz- (II) Düzmek, yapmak, meydana getirmek (GT)</p>	<p>tözöv 1 төзөү e. 1.Kurmak, inşa etmek 2.İşe yarar hale getirmek 3.Bütünleştirmek, birleştirmek, dizmek</p>
<p>efüş Islak, ıslanmış (İM)</p> <p>evüş Islak, yağ (İM)</p>	<p>yivış еҫеш sıf. Sulu, nemli, rutubetli, ıslak; sulanıp duran</p>
<p>egele- Eğelemek (Kİ)</p>	<p>igevlev игәүлөү e. Bilemek, keskinlemek; işlemek, tornadan geçirmek, yontmak</p>
<p>emānet ar. Bir kimseye bırakılan şey, emanet (CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>amanat аманат ism.ar. Emanet, vasiyet; senet</p>
<p>emīn ar. Kendisine güvenilen, emniyet sahibi (Gİ, İN, KF, KFT)</p> <p>imīn ar. Emin, kendisine güvenilen, emniyet sahibi, güvenilir (İM, KFT, MG)</p>	<p>imīn имен sıf.ar. 1. Emin, sakin, güvenilir 2. Sağ salım (zarf olarak)</p>
<p>er Erkek, er, adam (CC, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>ir (I) Er, erkek, adam (GT, İM)</p>	<p>ir ир ism. Koca, erkek eş, er</p>

Tablo: 2.4. (devam)

erincek Tembel (CC) irincek Tembel (TZ)	irĩnsek ирєncєk <i>sıf.</i> Tembel, uyuşuk, uşengeç
esen Sağ, salim (Kİ, TA)	işen иçєн <i>sıf.</i> 1. Esen, sağ, diri 2. Sağ selamet 3. Zararsız, ziyansız
eşit- İşitmek, duymak (CC) işid- İşitmek, duymak (Gİ, KFT) işit- İşitmek, duymak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MS, TA, TZ) yeşit- İşitmek (DM)	işitiv ишетєv <i>e.</i> 1. İşitmek, duymak 2. Dinlemek 3. Haber almak, haberdar olmak
eşittir- İşittirmek (CC) işiddür- İşittirmek, duyurmak (KF, KFT) işittir- İşittirmek, duyurmak (Kİ)	işittiriv ишеттерєv <i>e.</i> 1. İşittirmek, duyurmak 2. Dışardan bir haberi duyurmak
etek (II) Etek (Gİ, GT, KF, Kİ, TA, TZ) itek Etek (GT, İM, MG) yetek Etek (DM)	itek итєk <i>ism.giy.</i> 1. Etek 2. Bayan gömleğinin ucuna katlanıp dikilen dar kısım 3. Dağın, tepenin eteği
ev Ev (BM, CC, Gİ, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ) iv Ev (BV, CC, GT, TA) öv Ev, oda (GT) öy Ev, oda (TZ) yev Ev (DM)	öy өй <i>ism.</i> Ev, çadır; yurt
evşaf <i>ar.</i> Vasıflar, sıfatlar (GT)	evsaf әvşаф <i>ism.ar.</i> 1. Tasvir, betimleme; vasıflar 2. Sıfat, nitelik; özellik
evvel <i>ar.</i> Evvel, önce, birinci (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS, İN)	evel 1 әvєл <i>zıf.ar.</i> 1. Evvel, önce, ilk, ilkin 2. Geçmiş zaman, mazi 3. Olup bitmiş, evvelki

Tablo: 2.4. (devam)

<p>eye Sahip, malik (DM, Gİ, KF, KFT, MG, RH, TZ)</p> <p>iye Sahip, malik (BV, GT, İM, MG, TZ)</p>	<p>іуе эйә <i>ism.</i> 1. Sahip, mâlik, iye 2. Lider, yönetici 3. Peri, eski inanca göre bir şeylere baş olan ve yöneten mitolojik varlık</p>
<p>fāriẓa <i>ar.</i> Farz (İM, MS)</p> <p>farz <i>ar.</i> Allah'ın yapılmasını istediği emirler (Gİ, İM, İN, KF, KFT, MS)</p>	<p>фарыз фарыз <i>ar. din.</i> Yapılması zorunlu iş; dini açıdan yapılması zorunlu olan amel, farz</p>
<p>fāṣ <i>fars.</i> Meydana çıkarma (GT)</p>	<p>фаş фаш <i>sif.fars.</i> Belli, açık, belirgin</p>
<p>ġanīmet (II) <i>ar.</i> Düşmandan alınan mal (İM, KF)</p>	<p>ġenimet ғәнимәт <i>ar.</i> Ganimet, bulunan şey, buluntu; yağma edilerek alınan şey</p>
<p>ġarīb (II) <i>ar.</i> Garip, tuhaf (GT, KF, MG)</p>	<p>ġarīb ғариб <i>sif.</i> Alışılmadık, alışılmışın dışında, yabancı, garip</p> <p>ġerip 3 ғәрип <i>ar. sif.</i> Alışılmışın dışında, yabancı, acayip</p>
<p>ġayb <i>ar.</i> Göze görünmeyen (GT, İM, MG)</p>	<p>ġeyip 2 ғәйеп <i>ar. sif</i> Gizli, saklı, hiçbir şekilde belirli olmayan, görünmeyen, kayıp</p>
<p>ġāyet (I) <i>ar.</i> Gayet, son derece (BM, BV, Gİ, İN, KF, MG, RH)</p>	<p>ġeyet ғәйәт <i>ar. zrf.</i> Gayet, çok, sınırsız, pek</p>
<p>ġayretlen- <i>Ar.+T.</i> Gayrete gelmek (GT)</p>	<p>ġeyretleniv ғәйрәтләнәү <i>e.</i> Gayretlenmek, güçlenmek, kuvvetlenmek</p>
<p>ġiçi Küçük (İH)</p> <p>kiççi Küçük (GT)</p> <p>kiçi Küçük (CC, Gİ, İH, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ)</p> <p>kiçig Küçük (İM)</p> <p>kiçik Küçük (BV, MG)</p>	<p>kis̄i kece <i>sif.</i> 1. Küçük, yaşça küçük, genç 2. Seviyesi düşük, derecesi düşük, mevkisi düşük</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>girü (I) Arka, geri (TA)</p> <p>keri (I) Geri, arka (CC, Gİ, İM)</p> <p>kiri Geri (MG)</p> <p>kirü Geri (BM, BV, İM)</p>	<p>kirī 1 кире <i>sıf.</i> 1.Geri, ters 2.Olumsuz, aksi, ters tabiatlı 3.Karşıt, zıt 4.Tekrar, yeniden</p>
<p>giy- Giymek, giyinmek (KK)</p> <p>key- 1. Giymek, giyinmek (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TZ) 2. Yüzük takmak (KFT)</p> <p>kid- Giymek, giyinmek (Gİ, İM)</p> <p>kiy- Giymek, giyinmek (CC, Gİ, MG, TZ)</p>	<p>kıyiv кейев <i>e.</i> Giymek, takmak (gözlük, şapka v.b.); donanmak, takınmak</p>
<p>günāh <i>fars.</i> Günah (Gİ, KF)</p>	<p>gonah гонах <i>fars.din.</i> Günah, hata, suç gönah гөнах <i>fars.din</i> Günah, yazık</p>
<p>ḥabīb <i>ar.</i> Sevgili (GT, İM)</p>	<p>ḥebip хэбип <i>ism.ar.</i> Sevilen, beğenilen kişi</p>
<p>ḥafī <i>ar.</i> Gizli (BV)</p>	<p>ḥefi хэфи <i>sıf.ar.</i> Belirsiz, gizli, saklı</p>
<p>ḥalef <i>ar.</i> Birinden sonra gelip onun yerine geçen kimse (Gİ, KF)</p>	<p>ḥelef хэлэф <i>ism.ar.</i> Halef; gelecek nesil</p>
<p>ḥālīs <i>ar.</i> Halis, saf (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>ḥalis халис <i>sıf.ar.</i> Halis, saf, gerçek, hakiki</p>
<p>ḥallāl <i>ar.</i> Kullanılması dince uygun olan, kanuna uygun (CC)</p>	<p>ḥelēl 1 хэлэл <i>ar.</i> 1. Helal, faydalı 2. Nikaha girmiş (kadın), nikahlı</p>
<p>ḥamel <i>ar.</i> Hamel “kuzu” burcu (GT)</p>	<p>ḥemel хэтэл <i>ar.din.</i> 1. Koç burcu 2. Güneş takvimine göre ocak ayı</p>
<p>ḥamr <i>ar.</i> Şarap (GT)</p>	<p>ḥemir хэмер <i>ism.ar.</i> Şarap, içki, mey</p>
<p>ḥanat Kanat (CC)</p> <p>ḳanat Kanat (BM, DM, Gİ, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>ḳanat канат <i>ism.</i> Kanat; dayanak, destek</p>

Tablo: 2.4. (devam)

ḥarām (I) <i>ar.</i> Haram, din bakımından yasak olan şeyler (CC, Gİ, GT, İN, KF, KFT, MS)	erem 1 әрәм <i>sıf.</i> Haram, faydasız, yararsız
ḥāş (I) <i>ar.</i> Bir kimseye mahsus (GT, İM)	ḥas 1 хас <i>sıf.</i> 1. Has, hakiki, özellikli, nitelikli 2. Tam, aynı
ḥasen <i>ar.</i> Güzel (KFT)	ḥesen хәсән <i>sıf.ar.</i> Güzel, hoş, iyi
ḥatem <i>ar.</i> Mühür (GT, KF)	ḥatim хатим <i>ism.ar.</i> 1. Mühür, imza 2. Kuranı baştan sona okuyup bitiren kişi
havā <i>ar.</i> Hava (CC) hevā (II) <i>ar.</i> Hava (Gİ, GT, MG)	hava 1 haya <i>ism.ar.</i> 1. Hava 2. Atmosfer 3. Gökyüzü
ḥavāş <i>ar.</i> Haslar, has adamlar (GT)	ḥavas хауас <i>ism.ar.</i> Ayrı özellikler, imtiyazlı kişiler; aristokratlık, asilzadelik
ḥazīna <i>ar.</i> Hazine (GT, RH) ḥazna <i>ar.</i> Hazine (İH) ḥazna <i>ar.</i> 1. Hazine sandığı (CC) 2. Devlet hazinesi (Kİ)	ḥazina хазина <i>ar.tic.</i> 1. Hazine 2. Yer altı zenginliği, maden 3. Her türlü kültürel ve ruhsal zenginlik
ḥidmet <i>ar.</i> Hizmet (BV, GT, İM, KFT) ḥizmet <i>ar.</i> Hizmet (KFT, MG)	ḥizmet хезмәт <i>ism.ar.</i> Hizmet; iş, vazife
ḥikme(t) <i>ar.</i> Hikmet, sebep (BV, Gİ, GT, İM, KF, MG)	ḥikmet хикмәт <i>ism.ar.</i> 1. Hikmet 2. Kısa ibretlik hikaye 3. Bir şeyin özünü ifade eden temel anlam
ḥīn <i>ar.</i> An, zaman, vakit (İM)	ḥīn 1 хин <i>ism.ar.</i> Zaman, vakit, çağ
ḥorla- (II) <i>fAr.+T.</i> Aşağılamak, küçük görmek (İM)	ḥurlav хурлау <i>e.</i> Rezil etmek, aşağılamak, maskara etmek; kötülemek; iftira atmak
ḥūş <i>far.</i> Fikir, şuur (GT)	ḥuş һуш <i>ism.fars.</i> 1. Duygu, his 2. Bilinç 3. Hafıza, hatıra 4. Akıl

Tablo: 2.4. (devam)

hür <i>ar.</i> Hür, bağımsız, özgür (İM, KF, KFT)	hör xöp <i>sıf.ar.</i> Sınırlanmamış, kendi iradesi olan, iradeli; özgür, hür
ıçkın- Kaçmak, sıvışmak (CC)	ısqınıv ыскыныу <i>e.</i> Düşürmek, elinden bırakmak, kaçmak
ındır Harman (CC) ırdın Harman (Kİ)	ındır ындыр <i>ism.</i> Harman yeri, harman ırdın ырдын <i>ism.</i> Harman yeri, harman
ırçı Türkücü, şarkıcı (CC)	ıırsı ııырсы <i>ism.mes.</i> Türkücü, şarkıcı; ozan
ıırğaq Küpe (TA) ıırqa Küpe (KFT, TZ) ıırağa Küpe (KK) şırğa Küpe (DM, Kİ) sızğa Küpe (TZ)	ıırğa ıырға <i>ism.giy.</i> 1. Küpe; halka 2. Boyuna takılan altın paralı kolye
ıslad- Islatmak (RH) ıslat- Islatmak (Gİ, KF)	ıslatıv сылатыу <i>e.</i> Islamak, ıslatmak, hafifçe sulamak
ıçır- İçirmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, TA, TZ) ıçür- İçirmek (BV, RH) ışır- İçirmek (KK)	ışırів эсерев <i>e.</i> 1. İçirmek, içine çektirmek 2. Sarhoş etmek, kafayı buldurmak, içki içirmek 3. Hayvana su içirmek, hayvanı sulamak
ıge- Demir yontmak, eğelemek (İM)	ıgeв 1 игәу <i>e.</i> 1. Bilemek, keskinlemek; işlemek, tornadan geçirmek, yontmak 2. Azarlayıp başına kakmak; paylamak
ıgele- Eğelemek (KFT, TZ)	ıgelev ıгәүләу <i>e.</i> Bilemek, keskinlemek; işlemek, tornadan geçirmek, yontmak

Tablo: 2.4. (devam)

<p>igıt Yiğit, genç (CC)</p> <p>yegit Genç, yiğit (CC)</p> <p>yeit Yiğit (Kİ)</p> <p>yeyit Yiğit, genç (TA)</p> <p>yigit Yiğit, genç (BV, GT, İH, İM, Kİ, MG, TA, RH, TZ)</p>	<p>yığıt erer <i>ism.</i> Delikanlı, yiğit; kahraman, cesur</p>
<p>ikinçi (I) İkinci (BV, İN, KFT, Kİ, KK, MG, RH)</p> <p>ekinçi (I) İkinci (CC)</p>	<p>ikınsı икенсе <i>ism.</i> 1. İkinci 2. Başka, diğer 3. Önümüzdeki, gelecekteki</p>
<p>il (III) İl, memleket, şehir (GT, İM, KFT, Kİ, MG)</p> <p>el (III) 1. Millet (CC) 2. Memleket, ülke (CC)</p>	<p>il 1 ил <i>ism.</i> Ülke, devlet, memleket; vatan; halk</p>
<p>il- (II) Asmak (Kİ, TZ)</p>	<p>iliv элөү e. 1. Bir yere asıp bıraktırmak, tuturtmak, ilişirtmek 2. Sarıp bağlatmak 3. Yerine koydurmak 4. Taktırmak</p>
<p>il- (III) Sarkmak, eğilmek (CC)</p>	<p>iliv элөү e. 1. Bir yere asıp bıraktırmak, tuturtmak, ilişirtmek 2. Sarıp bağlatmak 3. Yerine koydurmak 4. Taktırmak</p>
<p>ile- Elemek (BV)</p> <p>ele- Elemek (Kİ, TA, TZ)</p>	<p>ilev 1 илөү e. 1. Elemek, elekten geçirmek 2. Vurmak, çat pat vurmak</p>
<p>imāmet ar. İmamlık, namaz kıldırma (İM)</p>	<p>imamat имамат ar.din. 1. Dini liderlik, dini öncülük 2. Başında imam olan devlet</p>
<p>imīn ar. Emin, kendisine güvenilen, emniyet sahibi, güvenilir (İM, KFT, MG)</p>	<p>imīn имен ar.sıf. 1. Emin, sakin, güvenilir 2. Sağ salim (zarf olarak)</p>
<p>in- (I) 1. İnnek (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, TA, RH) 2. Konaklamak (İM)</p>	<p>iniv инеү e. 1. İnnek, içine geçmek; girmek 2. Saplama, batırmak 3. İş, hizmet veya tahsil için kabul edilmek, yerleşmek</p>

Tablo: 2.4. (devam)

inde- Çağırarak, seslenmek (GT) ünde- Çağırarak, seslenmek (CC, GT, İM, İN, KFT, Kİ, KK, TA, TZ) ünle- Çağırarak, seslenmek (KFT)	öndev өндөү e. Çağırarak, seslenmek; davet etmek
inşāf ar. Merhamete, vicdana dayanan adalet (Gİ, GT, İM, KF)	insaf инсаф ism.ar. 1. İnsaf 2. Adillik, doğruluk
irkel- Toplanmak, biriktirmek (İH)	irkiliv 1 эркелю e. 1. Dolmak, yığılmak, toplanmak 2. Yığın olmak, toplu hale gelmek
isrü- Sarhoş olmak (GT)	isriv эсерю e. 1. İçirmek, içine çekirmek 2. Sarhoş etmek, kafayı buldurmak, içki içirmek 3. Hayvana su içirmek, hayvanı sulamak
iş (II) Eş, dost, arkadaş (BM, GT)	iş иш ism. 1. Eş, denk 2. Kuş vs. bir kanadı 3. Arkadaş, dost
işle- (I) İşlemek, yapmak, uğraşmak (BV, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS, TA) işle- (II) İmal etmek (İN, RH)	işlev эшлю e. 1. İşlemek, çalışmak, yapmak 2. Görev yapmak, hizmet etmek 3. Meydana getirmek
itek Etek (GT, İM, MG)	itek итэк ism.giy. 1. Etek 2. Bayan gömleğinin ucuna katlanıp dikilen dar kısım 3. Dağın, tepenin eteği
iyiske- Koklamak (TZ)	yışken ескю e. Koklamak, solumak, içine çekmek; görüp geçirmek
iz (I) İz, belirti (BV, CC, İH, Kİ, MG, TZ)	iz эз ism. 1. İz, işaret, alamet, belirti 2. İp ucu 3. Yol, gidişat
izle- İrdelemek, istemek, araştırmak (İM, TZ)	izlev эзлю e. 1. Aramak, bakınmak, bulmağa çalışmak 2. Bir şeyi yapmağa gayret etmek
ķabķuķ Para kesesi (KFT) ķarķuķ (I) Para kesesi (BV, İM)	ķarsıķ ķапсык ism. Küçük torba, heybe

Tablo: 2.4. (devam)

kaç (I) Kurumuş, kuruyan her şey (BM, İH, TZ)	kaç 1 каак sıf. Kuru, çorak, hiçbir şey yetişmeyen
kaara (II) Zenci, siyahî (GT)	kaara 1 кара RENK Kara; karsız yer; kirli, pis; özel bir ustalık gerektirmeyen sadece kol gücüne bağlı olan; cahil halk
kaardaş Kardeş (DM, Gİ, GT, KF, KFT, KK, TZ)	kaerzeş кәрзәш ism. Kardeş, soydaş
kaşka (I) Atın alnındaki beyazlık (Kİ, TZ)	kaşka кашка ism. Hayvanların alın ortasındaki beyaz akıtma
kıl (II) Kıl fırça (İH)	kıl кыл ism. Kıl, tel
kılçık (I) 1. Buğday başağı (TZ) 2. Buğday başağının üzerindeki ufak ve uzun dikenler (İH, Kİ)	kılçık кылчык ism. 1. Hayvan derisinin yumuşak tüyleri arasındaki iri tüy; kıl 2. Ekin başaklarındaki ince kıllar 3. Balık kılçığı
kıran İnsanların kılıçla öldürülmesi (TZ)	kıran кыран ism. Yok etme, imha, katliam; felaket
kısır Kısır, hiç doğurmaz kimse (Kİ, TA, TZ)	kısır кысыр sıf. 1. Kısır (Sığır, koyun, keçi vb. için) 2. Tohum vermeyen, tohumuz, dölsüz 3. Yağmursuz, yağmur getirmeyen 4. Ekilmemiş, boş 5. Etsiz, yağsız, suyla pişmiş (yemek için)
kisek Parça, taş veya toprak parçası (MG, MS) kesek (I) Kesek, sağlam toprak parçası (BV, DM, GT, İH, KF, KFT, MS)	kisek 1 кичәк ism. 1. Bütün bir parçası, bölüm, kısım 2. Dilim, lokma
kışenle- Atın ayağına bağ vurmak (BM, Kİ)	kışenlev кешәнләү e. Tuşaklamak, bukağı vurmak, pranga takmak
kiyik 1. Geyik, ceylân (GT, MG, RH) 2. Av hayvanı (İM) 3. Vahşî hayvan (TZ) keyik (I) Geyik, ceylân (BM, DM, GT, KK, RH)	kıyık кейек SIF / EŞAN 1. Vahşi, yabani, evcil olmayan; ele geçmeyen 2. Vahşi hayvan, yabani hayvan 3. Erkek karaca, karaca ak kıyık: Derisi kıymetli hayvan (sincap, samur gibi)

Tablo: 2.4. (devam)

ķob- Toz kopmak, toz yükselmek (KFT, TA)	ķubiv ķuby e. 1.Kopmak, ayrılmak 2.Hareketlenip kalkmak, yerinden kalkmak 3.Hareketlenmek
ķoķķar Koķ (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)	ķusķar ķusķap ism.hay. 1. Sümüklü böcek, salyangoz 2. İç kulaktaki golgi adlı duymayı sağlayan organ 3. Tiftik keçisi 4. Keçi boynuzu şeklindeki süs, ziynet
ķongur- (I) Koyun gözlü (TZ)	ķoņģor 2 koņģop sıf. Kumral
ķoķür- Göçürmek (CC)	ķüsüriv ķüsepe e. 1.Göçürmek, taşımak, götürmek 2.İşini değiştirmek 3.Terfi ettirmek 4.Vadesini ertelemek 5.Tercüme etmek, çevirmek
ķoriş Görüş (RH)	ķüriş ķyפש ism. 1.Temaşa, seyirlik, izlence, piyes, oyun, temsil, gösteri, gösterim 2.Hayran edici manzara, görünüm
ķörset- Göstermek (TZ) ķöster- Göstermek (BM, Gİ, Kİ, MS, RH)	ķürhetiv ķyphәre e. 1.Göstermek, ortaya çıkarmak 2.Sunmak, takdim etmek 3.İşaret etmek 4.Bildirmek 5.Var etmek 6.Öğretmek, anlatmak ķüstüriv ķüstepe e. 1.Göstermek, ortaya çıkarmak 2.Sunmak, takdim etmek 3.İşaret etmek 4.Bildirmek 5.Var etmek 6.Öğretmek, anlatmak
ķöşegen Dantelâlı yatak perdesi (TZ)	ķüşege ķyşәgә ism. 1. Çarşaf, bohça, örtük 2. Gelin bohçası
ķödir- Götürmek (Gİ, MG) ķöter- Götürmek (BV, CC, GT, İM) ķötür- (I) Götürmek (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)	ķüteriv ķytәpe e. 1. Yukarı çıkarmak, yükseltmek; 2. Dik tutmak 3. Arttırmak 4. Taşımak 5. Kadeh kaldırmak 6. Bir tecrübeye sahip olmak

Tablo: 2.4. (devam)

<p>köz (I) Göz (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>küz күз e. 1.Göz 2.Bakış 3.Bir şeyin tam ortası 4.İzleme deliği</p>
<p>közgi Ayna (DM, KK) közgü Ayna (DM, GT, İM, KF) köznü Ayna (Kİ) közügü Ayna (TA) küzgü Ayna (CC)</p>	<p>közgö 1 көзгө ism. 1.Ayna, gözgü 2.Arının karnındaki tüysüz kısım 3.Yansıma, akis</p>
<p>kur- (I) 1. Kurmak, düzeltmek (CC, GT, İM, İN, Kİ, MG, RH, TZ) 2. Hazırlamak, düzenlemek (CC, İM)</p>	<p>korov 2 коров e. 1.Kurmak, dikmek, kaplamak veya örtmek için bir şeyleri birbirine bağlamak 2.Parçaları birleştirmek, bir şeye işlerlik kazandırmak 3.Oldurmak, meydana getirmek 4.Düşünüp çıkarmak, fikretmek, zihinde kurmak</p>
<p>küç (II) 1. Gayret, çaba (CC) 2. İş, güç (DM) küç (III) Güç, kuvvet (İM, KF, TZ)</p>	<p>kös көс ism. 1.Güç, kuvvet, enerji 2.Yaşama gücü 3.İş yapma kabiliyeti 4.Askerî güç</p>
<p>küllük Kül dökülen yer (Kİ)</p>	<p>köllök көллөк ism. 1.Küllük, kül tabağı 2.Ocağın küllüğü 3.Semaverin kül düşen çekmesi</p>
<p>külte (II) Demet (TZ)</p>	<p>költe көлтө ism. 1. Hasat edilen ekinlerden yapılmış demet 2. Bir kaynaktan çıkan güçlü ışık veya ateş demeti</p>
<p>kün 1. Güneş (BM, CC, DM, Kİ, MG, TA, TZ) 2. Gündüz (GT, İM) 3. Gün (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) künes Güneş, güneş ışığı (TA) küneş Güneş (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>kön 1 көн ism. 1.Gündüz 2.Gün 3.Hayat, yaşam kön 2 көн ism. 1.Güneş 2.Güneş ışığı, güneş sıcaklığı</p>

Tablo: 2.4. (devam)

küreş Güreş (GT, Kİ)	köreş ism. 1.Güreş 2.Mücadele, çatışma 3.Savaş
köreş- Güreşmek (BM, GT, KFT, Kİ, TA, TZ)	köreşiv 1 көрөшөү e. 1.Güreşmek 2.Mücadele etmek, savaşmak 3.Tartışmak
kürsī ar. Oturulacak yüksekçe yer (Gİ, İM, KF)	körsi көрсү ism.ar. 1.Kürsü, oturak 2.Bölüm, minber 3.Taht
kürü- Hayvanların pisliğini kürekle toplamak (İH)	körev көрөү e. Küremek
laṭāyif ar. Lâtifeler (GT)	letafet ләтафәт ism.ar. Güzellik, hoşluk, letafet; sevimlilik, sempatiklik, nazlılık
levh ar. Eskiden bir talebenin yanında bulunan ders tahtası, küçük ders levhası (GT, İM)	levhe ләүхә ism.ar. Levha, tabela; manzara
ma'acūn ar. Macun (CC)	magjun мағжун ar. tıp. Macun, merhem
ma'anī ar. Manalar, anlamlar (GT)	meğene мәғәнә ism.ar. 1. Anlam, içerik 2. Güzel, iyi netice 3. Bir şeyin özellik içeren tertibi, düzeni, tarafı
mağrūr ar. Gururlu (Gİ, İM, GT, KF)	meğrur мәғрур sıf.ar. 1. Mağrur, gururlu 2. Dış görünüşüyle heybetli, büyük
maḥmil ar. Deve üzerine konulan sepet (İM)	meḥmül мәхмүл sıf.ar. Yüklenmiş, yük olarak alınmış
māllı ar. t. Mal sahibi, zengin (KK)	mallı маллы sıf. 1. Hayvan yetiştiren, hayvanı olan 2. Mal mülk sahibi, zengin
man- Banmak, içine daldırmak (BV, CC)	maniv маныв e. 1. Banmak, suya ya da başka sıvı bir şeye batırmak 2. Bulamak, bir şeye boyamak
meclis ar. Meclis, toplanılan yer (GT, İM)	mejlis мәжлес ism.ar. 1. Resmî oturuş, toplantı, meclis 2. Yemekli toplantı, ziyafet

Tablo: 2.4. (devam)

men (I) Ben, şahış zamiri (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	men 1 мән <i>ism.zmr.</i> Kişi, şahıs, kimse
menzil(e) <i>ar.</i> Konaklanacak yer, konak yeri, menzil (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT)	menzil мәнзил <i>ism.ar.</i> 1. Yollardaki konak yeri 2. Ev, yurt
milk (I) <i>ar.</i> Birinin tasarrufu altında bulunan şey (İM, KFT) mülk (II) <i>ar.</i> Birinin tasarrufu altında bulunan şey (Gİ, İM)	milik милек <i>ar.tic.</i> Mülk, bütün varlık
milk (II) <i>ar.</i> Ülke, memleket, yurt (MG) mülk (I) <i>ar.</i> Mülk, ülke, memleket, yurt (MG)	milik милек <i>ar. tic.</i> Mülk, bütün varlık
minber <i>ar.</i> Camilerde imamın hutbe okuduğu yer (İM, KFT)	mönber мөнбәр <i>ar. din.</i> 1. Minber 2. Hitabet kürsüsü, kürsü 3. Taht 4. Bir durum ya da olayın en güçlü yeri, odağı
Muhammedî <i>ar.</i> Hz. Muhammed'e ait, İslâm (MG)	möhemmezi мөхәммәзи <i>sıf.ar.</i> Muhammedi, İslam dininde olan; müslüman
muhtaşar <i>ar.</i> İhtisar edilmiş, kısa, küçük, basit (Gİ, GT, İM, KF, MG, İN)	mohtasar моhtасар <i>sıf.ar.</i> 1. Kısa, kısaltılmış 2. Medresede eğitim alınan derslik ismi
müfessir <i>ar.</i> Kuranıkerim'i yorumlayan din âlimi (İM)	möfessir мөфәссир <i>ism.ar.</i> Yorumcu, müfessir
mühlet <i>ar.</i> Bir işin yapılması için tanınan süre (İM, KFT)	möhlet мөһләт <i>ism.ar.</i> Belirli bir vakit, müddet, mühlet
mürsel <i>ar.</i> Gönderilmiş, peygamber (İM, KFT)	mörselin мөрсәлин <i>ism.ar.</i> 1. Herhangi bir iş ve vazife için yabancı ülkelere gönderilen kişi, elçi 2. Peygamber
müşerref <i>ar.</i> Şereflenmiş, şerefli (GT, MG)	möşerref мөшәppәф <i>sıf.ar.</i> Hürmetli, saygıdeğer; iyi yönüyle tanınmış, şöhretli; önemli mevki ve dereceli

Tablo: 2.4. (devam)

<p>naķş <i>ar.</i> Nakış, resim (CC, İM)</p>	<p>nağış нағыш <i>ism.ar.</i> Nakış, çeşitli süslemeler, işleme neğış нәғеш <i>ism.ar.</i> Nakış, çeşitli süslemeler, işleme</p>
<p>nāzla- <i>fAr. +T.</i> Nazlanmak, işve yapmak (TZ)</p>	<p>naźlav наźлау <i>e.</i> Sıcaklık göstermek, sıcak davranmak; nazlandırmak</p>
<p>ne erse Nesne, şey (MG) nerse Nesne, şey (BV, İM) nese Şey, nesne (Kİ) nesne Nesne, şey (BM, Gİ, İH, İN, KF, MS, RH, TA, TZ) ni erse Nesne, şey (İM)</p>	<p>nerşe 1 нәрçә <i>ism.</i> 1. Şey; varlık, nesne 2. Olay, durum</p>
<p>nefl <i>ar.</i> Vacip olmayan, fazladan ibadet (Gİ) neflī <i>ar.</i> Nafile (KF, MS)</p>	<p>nefil нәфел <i>ism.ar.</i> 1. Fazladan yapılan iş, ilaveten yapılan iş 2. Armağan, hediye</p>
<p>nevha <i>ar.</i> Ağlama (GT)</p>	<p>nevhe нәүхә <i>ism.ar.</i> Ağlama, ağıt yakma, ağlama sızlanma</p>
<p>oba <i>moğ.</i> Tepe (CC)</p>	<p>uba 1 уба <i>ism.</i> Tepe, tepecik; kurgan; tümülüs</p>
<p>oğrı Hırsız (CC, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, TA) oğur Hırsız (CC) uğrı Hırsız (KFT) uğru Hırsız (TZ) uğur (II) Hırsız (KFT) uğuri Hırsız (KFT) uvru Uğru, hırsız (TZ)</p>	<p>oğro оғро <i>ism.</i> 1. Hırsız; eşkıya, haydut 2. Dürüst olmayan, namussuz</p>
<p>oğludaş Komşu (TA) ağludaş Komşu (TA)</p>	<p>avildaş ауылдаш <i>ism.</i> Bir köyden olan kimseler</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>oḡşaş- Benzeşmek, benzemek (MG)</p> <p>oḡşaş- Benzeşmek, benzemek (CC)</p> <p>uvşaş- Birbirine benzemek (CC)</p>	<p>oḡşaşiv okşashıy e. 1. Benzeşmek, denkleşmek, eşleşmek 2. Birbirine yakın görmek</p>
<p>oḡlaḡu Oklava (TA)</p>	<p>uḡlav 1 уқлау ism. 1. Oklava 2. Çamaşır tokmağı, tokaç</p>
<p>ol- 1. Olmak, meydana gelmek (BM, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) 2. Olgunlaşmak, kemâle ermek (BM)</p>	<p>bulıv булыу e. 1. Olmak, meydana gelmek 2. Denk olmak, tam olmak, gelip çıkmak 3. Var olmak, yaşamak 4. Tamamlanmak, hazırlanmak 5. Ana yardımcı fiil “imek” görevinde kullanılır. 6. ... gibi görünmek 7. “-ası bul-“ gereklilik, zorunluluk 8. Datif (yönelme) ekiyle birlikte kullanıldığında; birinin mülkiyetine geçmek</p>
<p>olḡur- Oturmak (BM, BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>otur- Oturmak (GT, Gİ, İN, KF, KFT, MS, TZ)</p> <p>volḡur- Oturmak (DM)</p>	<p>ultırv ултырыу e. 1. Oturmak, yerleşmek 2. Konmak, konmuş halde olmak</p>
<p>olturt- Oturttmak (CC, İM, İN, TZ)</p> <p>oturud- Oturttmak (KFT)</p>	<p>ultırtıv ултыртыу e. 1. Oturtmak, dik koymak, yerleştirmek 2. Bir yere kapamak</p>
<p>olturtut- Oturttmak (Kİ)</p>	<p>ultırttırıv ултырттырыу e. Oturtturmak, dik koydurmak</p>
<p>olturuş Oturuş (İN, KK)</p> <p>oturuş Oturuş (İN)</p>	<p>ultırış 1 ултырыш ism. 1. Oturum, celse 2. Oturuş şekli</p>
<p>ortak Ortak (CC, Gİ, İM, KF, Kİ, KFT, MS, TA, TZ)</p>	<p>urtaḡ 1 уртақ sıf. 1. Ortak, genel 2. Ortak, birlikte yapılan 3. Birkaç kişinin ortakça sahip olduğu, ortak yarı yarıya</p> <p>urtaḡ 2 уртақ ism. Dünür, kız ve damat ebeveynlerinin birbirlerine seslenme sözü</p>

Tablo: 2.4. (devam)

ortaklaş- Ortak olmak, ortaklık etmek (TZ)	urtaqlaşiv уртақлашыу e. 1. Eşitçe bölüşmek, paylaşmak 2. Tecrübesini paylaşmak 3. Hâlini açmak, ortaklaşmak
orun Yer, mahal (CC, Kİ)	urın 1 урын ism. 1. Yer, mevki 2. İşte erişilen derece, rütbe 3. Edebi bir eserin metnindeki parça, bölüm 4. Bagajdaki her bir parça 5. Yatak, döşek
ovuz Deve veya koyunun ilk sütü (Kİ) ağuz Deve veya koyunun ilk sütü (Kİ) avuz (II) Deve veya koyunun ilk sütü (BM, TZ) öz (II) İlk süt (TZ)	ivğiz ыуғыз ism. Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü iviz 1 ыуыз ism. Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü uğiz 2 уғыз ism. Memelilerin doğum ardından gelen ilk sütü
oy (I) Vadi (TA)	uy 2 уй ism. Çökek, çukurluk yer, ingin yer
oyan- (I) Uyanmak (BM, Gİ) uyal- (I) Uyanmak, uykudan uyanmak (İM) uyan- (I) Uyanmak (CC, GT, İM, KF, KFT, TA)	уянив уяныу e. 1. Uyanmak, uyanık hale gelmek 2. Meydana gelmek, ortaya çıkmak
oyn Oyun (CC) oyn Oyun (İM, İN, MG)	уyn 1 уын ism. 1. Oyun 2. Spor oyunları 3. Tatbikat 4. Çiftleşme döneminde erkek kuşların dişi kuşlara yaptıkları kur 5. Çalgı
oyna- (I) Oynamak, oyun oynamak, şakalaşmak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, TA) vayna- Oynamak, oyun oynamak (DM, TZ)	уynav уйнау e. 1. Oynamak 2. Bir spor dalı için oynamak 3. Tatbikat yapmak 4. Biriyle dalga geçmek, alay etmek
oyna- (II) 1. Hareket etmek (GT) 2. Oynamak, boşanmak (MG) 3. Oynamak, gevşeklikten dolayı oynamak (İN)	уynav уйнау e. 1. Oynamak 2. Bir spor dalı için oynamak 3. Tatbikat yapmak 4. Biriyle dalga geçmek, alay etmek

Tablo: 2.4. (devam)

ozdurul- İleri geçirilmek (İM)	uzğarılv uzğarylyy e. Hayata geçirilmek, yapılmak, geçirilmek
ögey Üvey, öz olmayan (TA)	ügey үгәй sıf. Üvey, öz olmayan; alaka, ilgi yönüyle yabancı
ölç- Ölçmek, tartmak (BV, CC, İM, MG, TA) ölş- Ölçmek, tartmak (TZ) ölşi- Ölçmek, tartmak (TZ) ölüş- Ölçmek, tartmak (TZ)	ülsev 1 үлсәү e. 1. Ölçmek, tartmak 2. Çeşitli yönlerden hesaplamak 3. Karşılaştırıp değerlendirmek
öli Ölü (GT, İM, KFT, TZ) ölü Ölü (CC, GT, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, MS, TA) ölüg Ölü (İM)	ülü үлө SIF / ZIT Ölü, canlı olmayan, cansız
ör- (I) (Saç) örmek (GT, İM, Kİ)	üriv 2 үреү e. Örmek, birleştirmek, bağlamak
özek Ağacın bedeni, özü (İH)	üzek үзәк ism. 1. Merkez, odak, tam orta nokta 2. Mevsimler gibi zaman kavramları için orta 3. Can
pehlevān fars. Pehlivan, yiğit (GT)	behliven бәһләүән fars. 1. Pehlivan, güreşçi 2. Güçlü, kuvvetli kişi belven бәлүән fars. 1. Pehlivan, güreşçi 2. Güçlü, kuvvetli kişi pehlivan пәһләуән fars. 1. Pehlivan 2. Yiğit, güçlü
sādec fars. Sade, süssüz (MG)	sade сәдә sıf.fars. 1. Sade, basit, hafif; karışık olmayan 2. Hilesiz, aldatmacasız; saf

Tablo: 2.4. (devam)

<p>sağım Serap, ılgın (TZ)</p> <p>sağum Serap, ılgın (İM, TA)</p>	<p>sağım сағым <i>ism.</i> 1. Sıcak ve kurak günlerde topraktan yükselen sıcak buhar, sıcak hava 2. Hayal, serap, ılgım, yalgın; aldatıcı görünüş</p> <p>hağım haғым <i>ism.</i> 1. Serap, hayal 2. Buğu, buhar (hava için)</p>
<p>saklat- Haramdan kaçındırmak (İM)</p>	<p>haқlatıv haқлатыу <i>e.</i> Korundurmak, kendini korutmak, sakındırmak; saklatmak</p>
<p>salın- (III) Saç kıvrık olmayıp sarkmak (İM)</p>	<p>halınıv 2 halыныу <i>e.</i> Salınmak, aşağı sarkıtılmak</p>
<p>şanā‘at <i>ar.</i> Zanaat, hüner (GT, KFT, MG)</p>	<p>seneget сәнәғәт <i>ar.tic.</i> Endüstri, sanayi</p>
<p>sañç- (IV) Delmek, delip geçmek, saplamak (CC, GT, İH, Kİ, MG, TZ)</p> <p>şanş- Delmek, delip geçmek, saplamak (KK)</p>	<p>sensiv 1 сәнсеу <i>e.</i> 1. Batırmak, sivri bir şeyle dürtmek, saplamak 2. İğne batırmak 3. Dikleştirip kaldırmak 4. Sert sözler söylemek</p>
<p>sañç- (III) Hayvanı yürütmek için vurmak, dürtmek (TA)</p> <p>şanş- Hayvanı yürütmek için vurmak, dürtmek (TA)</p> <p>saniç- (Hayvanı yürütmek için) batırmak, dürtmek (KFT)</p>	<p>sensiv 1 сәнсеу <i>e.</i> 1. Batırmak, sivri bir şeyle dürtmek, saplamak 2. İğne batırmak 3. Dikleştirip kaldırmak 4. Sert sözler söylemek</p>
<p>sap Sap (GT, Kİ, MG, TA, TZ)</p>	<p>hap 1 han <i>ism.</i> Sap, kabza, kulp, tutamak</p>
<p>sav- (I) Yerini değiştirmek (Kİ)</p>	<p>sıgıv 1 сығыу <i>e.</i> 1. Çıkmak, terk edip gitmek 2. Ortaya çıkmak, görünmek 3. Bir yere gitmek için çıkmak 4. Yer değiştirmek, göçmek 5. Taşmak 6. Hasıl olmak 7. Yardımcı fiil olarak asıl hareketin “başından sonuna kadar sürdüğünü; sonuçlandığını; ansızın oluştuğunu” ifade eder.</p>

Tablo: 2.4. (devam)

şavaş- Savaşmak (DM, TZ) sovaş- Savaşmak (CC)	hуғишiv hуғышыу e. 1.Vuruşmak, dövüşmek 2.Savaşmak, çarpışmak 3.Mücadele etmek
sayık- (Yer için) ısınmak (İH)	сывақлав сыуаклау e. 1. Açılmak, açık hale gelmek, aydınlanmak 2. Gün ışığında ısınmak, güneşte ısınmak
sayla- Temizlemek, sağalmak (TZ)	saylav сайлау e. Düzenlemek, tertip etmek, düzenli hale getirmek, bir araya getirmek, toplamak; seçmek, seçip tayin etmek
sened Ar. Dayanılacak şey, delil (MG)	сened сәнәд AR DİL 1. Delil, belge 2. Resmi kağıt, doküman
serp- Serpme, saçmak (BV, Kİ, RH, TZ)	hibiv hibey e. 1.Serpme, yaumak 2.Işık saçmak 3.Yağmur çiselemek, serpelemek
serpil- Serpilmek (İN)	hirpiv hirpелey E Serpilmek, saçılmak, yayılmak; dağıtılmak
şeş- Çözmek, bağını açmak (CC) şeş- Çözmek, bağını açmak (BV, GT, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ) şiş- (I) Çözmek, bağını açmak (GT, İM)	sisiv sicey e. 1. İpi çözmek, bağı çözmek 2. Elbisesini çıkarmak, soymak 3. Anlamını çözmek, aslını çözmek, halletmek 4. İçindeki dökme, içindekini söylemek
sevle- Söylemek, demek (DM) söle- Söylemek, demek (KK) söyle- Söylemek, demek (DM, Gİ, KF, KK, MS, RH, TZ) sözle- Söylemek, demek (BM, CC, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)	höylev höйләу e. 1.Söylemek, konuşmak, demek 2.Anlatmak, bildirmek 3.Göstermek, aksettirmek

Tablo: 2.4. (devam)

<p>sevz Söz (DM)</p> <p>söz Söz (CC, Gİ, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TZ)</p>	<p>hüz hüz <i>ism.</i> 1. Söz, kelime 2. İfade, konuşma 3. Verilen söz, ant 4. Fikir, görüş 5. Nasihat, öğüt 6. Eleştiri, tenkit 7. Dedikodu</p>
<p>seyr <i>Ar.</i> Yürüme, gezme (BV, GT, İM, KFT, MG)</p>	<p>seyir 1 сәйер AR DÜŞ 1. Hareket etme 2. Seyretme, seyir, izleme</p>
<p>seyün- Sönmek (Kİ)</p> <p>sön- (II) Sönmek (GT)</p> <p>söyün- Sönmek (Kİ)</p>	<p>hüniv hünev e. 1.Sönmek 2.İşığı sönmek 3.Motor için susmak 4.Bitmek, sona ermek 5.Atıl hale gelmek</p>
<p>sıkıl- Sıkılmak (İM, MS)</p>	<p>hıgılıv 2 hıgılıv e. 1.Sıkılmak, sıkıştırılmak, sıkıştırarak sokulmak 2.Sıkılıp suyu çıkarılmak</p>
<p>sın 1. Yazılı mezar taşı (CC) 2. Şahıs (TZ) 3. Put (TZ)</p>	<p>hın 1 hын İNS / EŞAN 1.İnsan gövdesi, boy pos 2.Heykel 3.Put</p>
<p>sın- Kırmak, kırılmak (BV, CC, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, TA, TZ)</p>	<p>hınıv hыныv e. 1.Kırılmak, parçalara ayrılmak (sert nesne için) 2.Baskıya dayanamayıp kopmak 3.Pınlamak, yumuşamak (sert hava için)</p>
<p>seyündür- Söndürmek (TA)</p> <p>siyündür- Söndürmek (KF)</p> <p>söndür- Söndürmek (CC, GT, İM)</p> <p>sövündür- (II) Söndürmek (TZ)</p> <p>söyindür- Söndürmek (Gİ)</p> <p>söyündür- (II) Söndürmek (KF, Kİ)</p>	<p>hündiriv hünderev e. 1.Söndürmek 2.Motor benzeri şeyleri kapattırmak 3.Bitirmek, yok ettirmek</p>
<p>seyyid <i>ar.</i> 1. Efendi (İM) 2. Hz. Muhammed (GT)</p>	<p>seyit сәйет <i>ism.ar.</i> 1. Çar, padişah, hükümdar 2. Hz. Muhammed neslinden olan kişi, seyit</p>

Tablo: 2.4. (devam)

sez- Sezmek (CC, KK, TZ) siz- Sezmek (KFT, Kİ)	hiziv hızey E Sezmek, hissetmek, duymak, fark etmek
şifat Ar. Sıfat, vasıf, nitelik (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG)	sifat 1 сифат AR SOYT 1. Nitelik, sıfat, özellik, bir şeyin niteliğinin derecesi 2. Kılık kıyafet
şifatla- Ar.+T. Özellik kazandırmak, nitelemek (Gİ, KF)	sifatlav сифатлау E Belirgin nitelik ya da nitelikleri göstermek, karakteristik özelliklerini göstermek; tasvir etmek
sıg- (I) Sıgmak (BM, GT, İM, MG)	hıyiv hıyıy e. 1.Sıgmak 2.Yerleşebilmek 3.Dar bir yerden geçebilmek 4.Sıgışmak
sırla- (Ağaç) oymak, işlemek (CC)	hırlav hırlay e. 1.Oyuklar yarmak, oyuklar bezemek 2.Boy boy sır çekmek, çizgi çekmek
sırt Sırt, tepe, yükseklik (BM, CC, Kİ)	hırt hırt e. 1.Sırt 2.Dağ sırtı 3.Elin üst tarafı 4.Bıçak gibi şeylerin sırtı 5.Daha uzaktaki yer
sıkrit- Seğirtmek (BV)	hıkırtiv hıkırtıy e. 1.Zıplatmak, hoplatmak, sıçratmak, atlatmak 2.Omuz, göz, kaş oynatmak
silik- (I) Silkmek, silkelemek (Gİ) silik- Silkmek, silkelemek (CC, İM, KF, Kİ, KK, MG, TA, TZ)	hılkev hılkev e. Silkmek, silkelemek, çırpma; çalkalamak, sallamak
sincir fars. Zincir (İH) zencir fars. Zincir, (mec.) esaret (GT, İM) zincil fars. Zincir (CC) zincir fars. Zincir (Gİ, KF, MS, TZ)	sınıyır сынйыр ism.fars. 1. Zincir, köstek 2. Sıra, dizi

Tablo: 2.4. (devam)

soğ- Sokmak, vurmak, çarpmak (CC)	һуғив 1 һуғыу e. 1.Sertçe vurmak, itip kakmak 2.Yaralamak, zedelemek 3.Kaydetmek 4.Sert konuşmak, eleştirmek 5.Özel bir şekil vermek, damga basmak 6.Zarar vermek
soğak ar. Sokak (İH)	суқ 6 сук ism. Köy çevresi, cadde ya da sokak çevresi, köy civarı
sol- Solmak, rengini atmak (BV, GT, İH) sovul- Solmak, rengini atmak (TZ)	һулв 1 һулыу e. 1.Solmak, kurumak 2.Zayıflayıp beti benzi solmak
soñraqı Sonraki (İM)	һуңғи 1 һуңғы sıf. 1.Sonuncu 2.En yeni 3.Biraz önce 4.En alttaki, düzeysiz, değersiz
sor- (I) Sormak, soru sormak (CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS, TA, TZ) şor- Sormak, soru sormak (KK)	һорав 1 һорав e. 1.Sormak 2.İstemek, talep etmek 3.Sadaka istemek 4.Rica etmek 5.Kız istemek
sor- (II) Emmek (İM, Kİ, TA)	һуриу һурыу e. 1.Germek, uzatmak, çıkarmak 2.Emerek çıkarmak, çekerek çıkarmak, emmek
su (I) Su (CC, DM, Gİ, GT, İH, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) şu Su (KK, TA) suf Su (İM) suv Su (BV, İM)	һив һыу ism. 1.Su 2.Nehir, göl, deniz 3.Nem, ıslaklık 4.Söylenen lafın anlamsız ve gereksiz kısmı
susağ Su kabı, kova (İH)	һивһақ һыуһақ ism. Su deposu, su sarnıcı
suvı Sıvı (KF)	һуиқ һыйык sıf. 1.Sıvı, sulu, sıvık 2.Koyu olmayan 3.Donuk 4.Seyrek

Tablo: 2.4. (devam)

suza- Sünmek, uzamak (TZ)	huziv hyzyy e. 1.Çekerek, genişleterek uzun hale getirmek, uzatmak; yaymak, doğrultmak 2.İkram etmek, sunmak 3.Gerinmek 4.Engellemek 5.Uzun hava biçiminde müzik söylemek 6.Kuray çalmak
süd Süt (BM, Gİ, KF, KFT, RH) süt Süt (BM, BV, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)	höt hət ism. 1.Süt 2.Bazı bitkilerin suyu
sünnet (II) ar. Sünnet düğünü (KFT)	sönnet cönnət ism.ar. 1. Töre, gelenek, âdet 2. Sünnet etme
sür- (I) Sürmek, defetmek, kovmak (GT)	höröv 2 höpöy e. 1.Kovmak, sürmek 2.Sürgün etmek
sürt- (I) Sürtmek (CC, İM, İN, KF, MG, RH) sürtü- Kaşımak, sürtmek (TZ) sürüt- (II) Sürtmek (Gİ, KF, Kİ, MG, MS, TZ)	hörtöv hөртөү e. 1.Silmek, silip temizlemek 2.Silip süpürmek, çalmak, hırsızlık yapmak 3.Parfüm sürmek
şagır- Bağırarak, bağırıp çağırmak, inlemek (KK) çağır- Çağırmak, bağırarak (BM, CC, GT, İH, KFT, Kİ, TA) çağır- Çağırmak, bağırarak (İM) çığır- Bağırarak, çağırmak (KF)	şakıriv 1 sakyryy e. 1. Çağırmak, ses ve işaretle gelmesini istemek 2. Gelmesini emretmek 3. Misafirlğe davet etmek 4. Göreve çağırmak
şara fars. Bahane, özür, çare (TZ) çäre fars. Çare, tedbir, yardım (BV, İM, Kİ, MG, RH)	sara capa fars. 1. Çare, araç, vasıta, vesile 2. Çözme, halletme gücü, imkan gücü; amaç, maksat, yol 3. Bir işte hizmet
çardak (II) Balkon (BM)	sarzağ 1 capzak ism. 1. Çatı arası, tavan arası 2. Çatı katı 3. Cumba, balkon
şekl (I) ar. Çehre (GT)	şekil şäkel ism.ar. Şekil, görünüş, form, biçim

Tablo: 2.4. (devam)

şeklen- <i>Ar.+T.</i> Şüphelenmek (İM)	şikleniv шикләней <i>ism.</i> 1. Şüphelenmek, kuşkulanmak 2. Ürmek
şeksiz <i>Ar.+T.</i> Şüphesiz, kuşkusuz (BV, İM)	şikhiz шикhez <i>ism.</i> 1. Şüphesiz, kuşkusuz 2. Mutlaka, elbette 3. Bilinir, açık
şeş- Çözmek, bağını açmak (BV, GT, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ) şiş- (I) Çözmek, bağını açmak (GT, İM) seş- Çözmek, bağını açmak (CC)	sişiv sıcev <i>e.</i> 1. İpi çözmek, bağı çözmek 2. Elbisesini çıkarmak, soymak 3. Anlamını çözmek, aslını çözmek, halletmek 4. İçindekini dökmek, içindekini söylemek
şık- (I) Çıkmak (DM, KK) çih- (I) Çıkmak (CC) çık- (I) 1. Çıkmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, TZ) 2. Dışarı çıkmak (CC, İM, TA)	siğiv 1 sıғыу <i>e.</i> 1. Çıkmak, terk edip gitmek 2. Ortaya çıkmak, görünmek 3. Bir yere gitmek için çıkmak 4. Yer değiştirmek, göçmek 5. Taşmak 6. Hasıl olmak 7. Yardımcı fiil olarak asıl hareketin “başından sonuna kadar sürdüğünü; sonuçlandığını; ansızın oluştuğunu” ifade eder.
şıkar- Çıkarmak, çekip çıkarmak (KK) çıgar- Çıkarmak, çekip çıkarmak (CC, Kİ) çıkar- (I) Çıkarmak, çekip çıkarmak (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH, TA, TZ)	siğariv sıғарыу <i>e.</i> 1. Çıkarmak, kovmak 2. Taşımak, yukarı kaldırmak 3. Eser vermek, yayımlamak; hayata geçirmek 4. Birini öne çıkarmak, takdim etmek
şırağ <i>fars. (<çerāğ)</i> Kandil ışığı, çerağ (DM, KK, TZ) çıra <i>fars. (<çerāğ)</i> Kandil, mum, ışık (Kİ) çırāk <i>fars. (<çerāğ)</i> Çerağ, mum, kandil (CC, Gİ, KF, Kİ, TA)	şırağ сырақ <i>ism.fars.</i> 1. Etrafi aydınlatmak için kullanılan ince ağaç parçası, çerağ 2. Balık avlarken suyu aydınlatmak için çıra yakmaya yarayan düzenek 3. Görme yeteneği 4. “şırağım” diye “gözümün nuru” anlamında sevilen kişiye söylenir.
şolak Çolak (TZ)	sulak сулак <i>sıf.</i> Kırık kollu, sakat kollu, sakat, çolak
şom <i>Far. (<şūm)</i> Uğursuz (RH)	şom 1 шом Uğursuzluk; kötülük; tehlike

Tablo: 2.4. (devam)

şomluĝ <i>FAr.+T.</i> Uğursuzluk (RH)	şomloĝ шомлоқ <i>ism.</i> 1. Kötülük 2. Uğursuzluk 3. Şanssızlık 4. Korku 5. Sinsilik
şök- Çökmek, diz çökmek (KK) çök- Çökmek, diz çökmek (CC, BV, İM, İN, KFT, TA, TZ)	sügiv çyrey <i>e.</i> 1. Çökmek, diz çökmek 2. Yıkılmak 3. Gerilemek
şulĝa- Dolamak, sarmak (TZ) çulĝa- (I) Sarmak, dolamak (MG)	solĝav colĝay <i>e.</i> 1. Bir şeyle sarmak, dolamak 2. Kuşatmak 3. Etrafına üşüşmek
şürü- Çürümek çürü- Çürümek (İM) çürü- Çürümek (BV, CC, İM, Kİ)	siriv cepey <i>e.</i> 1. Çürümek, zarar görmek, hastalanmak 2. Zor şartlarda yaşamak 3. Aşırı zengin olmak, aşırı zenginleşmek 4. Kaybedip, elenip, mağlup edilip oyundan çıkmak şeriv şəpey <i>e.</i> 1. Su olmak, çamur olmak 2. Bozulmak, çürümek
taban 1. Taban, ayak tabanı (CC, DM, İM, İN, Kİ, KK, TA, TZ) 2. Topuk (DM)	taban 1 табан <i>ism.</i> 1. Ayak tabanı 2. Ayakkabı tabanı 3. Kızak ya başka araçların yerle temas eden kısmı
tābi <i>ar.</i> Bağlı olan, tâbi (Gİ, İM, KF)	tabiĝ табиғ <i>sıf.ar.</i> 1. Tâbi, bağlı olan 2. İtaat eden, boyun eğen
ta'bir <i>ar.</i> Tabir, yorma, yorumlama (GT)	teĝbir тәғбир <i>ism.ar.</i> 1. Gizli anlam taşıyan söz 2. Deyim 3. Rüya tabiri, tabir
tabl <i>ar.</i> Davul (BM, GT, İM, KFT)	tabil табил <i>sıf.ar.</i> Vurmali, vurarak çalmalı (çalğular için)
taĝ (I) Dağ (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ) tav Dağ (CC, KK, TZ) daĝ Dağ (KFT)	tav tay DÜN 1. Dağ 2. Yığın

Tablo: 2.4. (devam)

<p>tağa Nal (TZ)</p>	<p>даға даға <i>ism.</i> 1. Nal, at nalı 2. Ayakkabının ökçesi</p>
<p>tağı Dahi, da, de, ve, ile (CC, KF) taķı Dahi, ve, da, de, ile (BV, Gİ, İM, Kİ, MG) dağı Dahi, ve (CC, GT, KK, TA, TZ) daħı Dahi, ve (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH) daķı Dahi, ve (MG)</p>	<p>тағи тағы <i>zrf.</i> 1. Tekrar, yine, tekrardan, yeniden 2. Devam ederek 3. Ve</p>
<p>tağrı Tanrı, Allah (DM, KK) tanğrı Tanrı, Allah (TZ) tañrı Tanrı, Allah (Gİ, GT, KFT, MG, MS) tanrı Tanrı, Allah (DM, İH) teñeri Tanrı (CC) teñri Allah, tanrı (BM, BV, CC, DM, GT, İM, KF, Kİ, İN, MG, RH) tigri (I) Allah, tanrı (İM) tiñri Tanrı (BV, DM)</p>	<p>теңрі тәңре <i>ism.din.</i> 1. Tanrı, Allah 2. Gökyüzü, gök kubbe</p>
<p>tal (II) Söğüt (GT)</p>	<p>тал тал <i>ism.bit.</i> 1. Söğüt, salkım söğüt, sepetçi söğüdü 2. Ağaç dalı</p>
<p>tam (II) Dam, çatı, taraça (BM, CC, GT, KFT) tam (III) Duvar (İM)</p>	<p>там 1 там <i>ism.</i> 1. Duvar, istinat duvarı 2. Çatı, dam 3. Kale burcu, gözetmen kulesi</p>
<p>tamağ (II) Damak (BV, CC, Kİ) tamaķ (II) Damak (BV, TZ) ṭamaķ Damak (TA) tamav Damak (TZ) damaķ Damak (DM, İH)</p>	<p>тاماқ тамақ <i>ism.</i> 1. Damak 2. Mide 3. İştah 4. Evde sürekli yemek yiyenlerden biri, boğaz 5. Bir ırmağın başka bir ırmağa veya denize döküldüğü yer 6. Derin çukur ya da maden ocağının ağzı</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>tan- (II) İnkâr etmek, yalan söylemek (CC, İM, TZ)</p>	<p>танів 2 таныу e. 1.İnkâr etmek 2.Kabul etmemek, istememek, reddetmek</p>
<p>tan Sabah, sabah vakti (BM, İH, TZ) тан Sabah, sabah vakti (BM, İH, TZ) tañ (I) Tan vakti, sabah (BV, GT, İM, Kİ, TZ) tayn Seher vakti, tan (TA) dan (II) Sabah vakti, tan vakti (BM) dañ Sabah vakti, tan vakti (KF)</p>	<p>таñ 1 таң ism. 1. Tan, şafak 2. Bir şeylerin başladığı vakit</p>
<p>tañğı- Görmek, bilmek, tanımak (TZ) tanı- (I) Görmek, bilmek, tanımak (CC, GT, TZ)</p>	<p>танів 1 таныу e. 1.Tanımak, bilmek 2.Görerek bilmek 3.Dış görünüşten çıkarmak</p>
<p>tanıqlav Tanıqlamak (TZ)</p>	<p>танıқлав танықлау e. Delillemek, kanıtlamak, ispatlamak; doğruluğunu göstermek</p>
<p>таp- (I) 1. Bulmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TZ) 2. Kazanmak, elde etmek (GT) dap- Bulmak (KFT)</p>	<p>таbів табыу e. 1. Bulmak 2. Bir meseleyi halletmek 3. Arayıp ele geçirmek</p>
<p>тарақла- Taramak (Kİ)</p>	<p>тарақлав тарақлау e. Taramak, düzene sokmak</p>
<p>таріқ ar. Yol, usul (GT, İM, MG)</p>	<p>таріқ тарік ism.ar. 1. Meyil, eğilim, yönelim, meyledilen yol 2. Usül, yöntem</p>
<p>tarla Tarla (İH) тарла Tarla (TA) tarlav Tarla (CC)</p>	<p>tarlav тарлау ism. 1. Tarla 2. Düz arazi</p>
<p>tarlıқ 1. Darlık, sıkışıklık (İM) 2. Kıtık vesaire yüzünden ortaya çıkan darlık (Kİ) darlıg Darlık, sıkıntı (KF)</p>	<p>tarlıқ тарлық ism. 1.Darlık, sıkılık, sıkışıklık 2.Kıtık 3.Ziyan, zarar</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>tart- (II) 1. Çekmek (Kİ, MG) 2. Çekip çıkarmak (TZ) 3. Asılmak (MG) tarta- Çekip çıkarmak (TZ)</p>	<p>tartıv тартыу e. 1.Çekmek, germek 2.Taşımak 3.Kaldırıp taşıyabilmek 4.Bağlamak 5.Sigara içmek 6.İçine çekmek 7.Öğütmek (buğday vs. için)</p>
<p>tart- (IV) Taşımak (GT)</p>	<p>tartıv тартыу E 1.Çekmek, germek 2.Taşımak 3.Kaldırıp taşıyabilmek 4.Bağlamak 5.Sigara içmek 6.İçine çekmek 7.Öğütmek (buğday vs. için)</p>
<p>tastar fars. (< destār) Masa örtüsü (CC)</p>	<p>taštar тацтар ism.fars. 1. Kadınların başlarına doladıkları ucu nakışlı beyaz patiska 2. Gelinin sağdıcına damat tarafından verilen hediye</p>
<p>taş (II) Dış, dışarı (BV, GT, İM, Kİ) tış Dış (İM)</p>	<p>tış тыш ism. 1.Dış 2.Elbisenin dışı 3.Evin dışı, açık hava 4.Kaplama, astar 5.Dış görünüş, kılık kıyafet</p>
<p>taşkın Sel, taşkın su (İH, TA) taşkun Sel, taşkın su (Kİ)</p>	<p>taşkın ташкын ism. 1.Taşkın, sel 2.Taşkınlık, coşkunluk 3.Taşarak akan, coşkun</p>
<p>taşlan- Taşlanmak, kendisine taş atılmak (İM, MS) taşlan- Taşlanmak, kendisine taş atılmak (MS)</p>	<p>taşlanıv ташланыу e. 1.Bırakılmak, atılmak, terk edilmek 2.Yukarıdan atlamak 3.İleri fırlamak, ileri atılmak</p>
<p>tat (IV) Demir pası (TZ)</p>	<p>tut 2 тут ism. 1.Pas, oksit 2.Yüzdeki çil, leke</p>
<p>tafar Koyun ve keçi cinsinden hayvan (İM) tavar Davar, hayvan (GT, KFT) tuvar (I) Koyun ve keçi cinsinden hayvan (TZ) davar Koyun ve keçi cinsinden hayvan (BM, Gİ, İH, KF, KFT, MS)</p>	<p>tavar тауар ism.tic. 1. Mal, ürün 2. Mahsul 3. Satılan kumaş</p>

Tablo: 2.4. (devam)

taya- Dayamak (İM, İN, Kİ)	тауав 1 тауау e. Alttan dayamak, dayaklamak, destek koymak
tayağ (I) Dayak (TZ)	тауақ тааяк ism. Dayak, direk, destek, dayanak; sopa
taz Dazlak, kel (CC, Kİ, TZ) taş Dazlak, kel (KK)	таз таз ism. 1. Saç dibinde oluşan yara 2. Saçsız, kel 3. Kellik hastalığı
tebe (I) Tepe (CC, DM, TA) tepe Tepe (Kİ) töpe Tepe (BM, BV, İM) depe Tepe (Kİ, TZ)	tübe 1 түбә ism. 1. Baştın üst kısmı, tepe 2. Dağın tepesi, zirvesi, en üst noktası 3. Bina, ev çatısı
telkin ar. Ölü gömüldükten sonra mezarı başında söylenen sözler veya okunan dua (İM, KFT)	telkin тәлкин ism.ar. Öğüt, nasihat, telkin
terek (II) Direk (TZ)	tirek терәк ism. 1. Dayak, direk, destek, dayanak 2. Kızağın iki yanına çakılan direk, destek 3. Destek olan kişi ya da şey
teren Derin (TZ) tereñ Derin (CC, GT) terin Derin (TA, TZ) derin Derin (DM)	teren тәрән sıf. 1. Derin 2. Ulaşılması güç 3. Gönlün derinliği 4. Çok sağlam alınan, çok güçlü alınan (nefes vs. için)
teri (I) Deri (CC, DM, GT, Kİ, KK, İN, RH, TZ) tiri (II) Deri, ten (İM) deri (I) Deri, ten (Gİ, İH, KF, KFT, RH, TZ)	tiri тире 1 ism. 1. Deri 2. Hayvan derisi 3. Post, kürk
tevābi‘ Ar. Tâbi olanlar, uyanlar (GT)	tevabiğ тәуабиғ sıf.ar. 1. Tâbi, bağlı olan 2. İtaat eden, boyun eğen
teyişli (Alın yazısıyla) belirlenmiş, gerekli, mecburî (CC)	tıyışlı тейешле sıf. Gerekli, lüzumlu

Tablo: 2.4. (devam)

<p>teyre Çevre, etraf (CC)</p> <p>tigre Çevre, etraf (GT, İM)</p>	<p>tire тирә <i>ism.</i> 1.Çevre, etraf 2.Yakın çevre 3.Dolayı 4.Yan, yan taraf</p>
<p>tıķ- (II) Tıkamak, kapamak (BM, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>tik- (VIII) Tıkamak (TZ)</p> <p>dıķ- Tıkamak, kapamak (RH, TZ)</p>	<p>тіғив тығыу <i>e.</i> 1.Tıkamak 2.Kıstırmak 3.Delikli bir şeyi kapamak 4.Harcamak, sarf etmek</p>
<p>tin (III) Nefes, soluk (TZ)</p> <p>dın Nefes, soluk (Kİ)</p>	<p>тин 1 тын <i>ism.</i> 1.Soluk alma, nefes alma 2.Soluk, nefes</p>
<p>tiñla- Dinlemek (GT, İM)</p> <p>diñle- Dinlemek (GT, KFT)</p> <p>düñle- Dinlemek (BM)</p>	<p>тиңлау тыңлау <i>e.</i> 1.Dinlemek, kulak vermek 2.Kulak misafiri olmak 3.Emre itaat etmek 4.Sözü yerine getirmek, söz dinlemek</p>
<p>tırma- Tırmalamak (TZ)</p> <p>tırna- Tırmalamak (TZ)</p>	<p>тырнау тырнау <i>e.</i> 1.Tırmalamak, tırnaklamak 2.Pençeleriyle eşelemek</p>
<p>ty- 1. Engellemek, tutmak (CC, GT, İM) 2. Geciktirmek (TZ)</p>	<p>тыув тыйыу <i>e.</i> 1.Yasaklamak 2.Önlemek, engel olmak 3.Tutmak 4.İzin vermemek 5.Bir hareketi durdurmak</p>
<p>tib Dip, temel, kök (RH, TA)</p> <p>tip Dip, kök (MG)</p> <p>tüb Dip, temel, kök (BV, CC)</p> <p>tüp Dip, temel, kök (CC, GT, İM, MG, TZ)</p> <p>dib Dip, temel, kök (DM, KF, RH)</p> <p>dip Bir şeyin nihayeti (DM, Gİ, KFT, Kİ, MS)</p>	<p>төп 1 төп <i>ism.</i> 1.Kap kacak, çukur vs. için dip 2.Suyun dibi 3.En içteki ve uzaktaki yer 4.Dik bir cismin alt kısmı 5.Kök (bitkiler için) 6.Organların gövdeye bağlandıkları yer</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>tible- Diplemek, bir şeye dip koymak (Kİ)</p>	<p>töplev төпләү e. 1. Kova, kap ya da sepet gibi şeylere dip koymak 2. Ayakkabıya taban çakmak, taban takmak 3. Kitap, defter ciltlemek, kaplamak 4. Dibe vurmak, tamamlamak; bitirmek</p>
<p>tigi (I) Şu (BM)</p>	<p>tīgī теге zmr. 1. Öteki, başka, diğer 2. Şu</p>
<p>tigin Kadar, - e kadar (BV, İM) tegin Değın, kadar (İN, RH) tegin Değın, kadar (RH) dağın Değın, ve, ve dahi (CC) degin Kadar, -e kadar (Gİ, KF, KK, MS, İN, RH) deginç Kadar, -e kadar (KK) deginçe Kadar, -e kadar (KK) deyin (I) Kadar, -e kadar (CC)</p>	<p>tīñnen тиңенән zrf. 1. ...e doğru, ...e kadar 2. ...derecede, ...miktarda</p>
<p>tik (IV) Sessiz, sakin, hareketsiz (GT, İM, MG)</p>	<p>tik 3 тик zrf. 1. Bir şey yapmadan, işlemeksizin 2. Hareketsiz 3. Değişmeksizin 4. Bir şekilde</p>
<p>tik- (I) Dikiş dikmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, KK, MG, İN, TZ) dik- (II) Dikiş dikmek (Gİ, Kİ)</p>	<p>tīgiv 1 тегев e. 1. Dikmek 2. Sivri bir şey batırmak 3. Kırkılmış yünü sivri uçlu bir gereçle tiftiklemek</p>
<p>tik- (III) (Ağaç) dikmek (GT, KK); Dikmek, ağaç vb. ekmek (TA) dik- (I) Ağaç dikmek (KFT, Kİ, TZ)</p>	<p>tīgiv 1 тегев e. 1. Dikmek 2. Sivri bir şey batırmak 3. Kırkılmış yünü sivri uçlu bir gereçle tiftiklemek</p>
<p>tik- (IV) (Göz) dikmek (GT)</p>	<p>tikev текәү e. 1. Bir yöne doğrultmak (göz için), bir yöne baktırmak 2. Nişan almak</p>

Tablo: 2.4. (devam)

tikil- (I) Dikiş dikilmek (İM)	tigiliv tegelley e. 1.Dikilmek, dikiş dikilmek 2.Nakış işlenmek
tikme (II) Sırık dikme (CC)	tikme tekme ism. 1. Çit, kazık; dikme 2. Çadırın ortasındaki direk
tile- İstemek, dilemek (BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, RH, TZ) dile- İstemek, dilemek (BM, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, MS, RH)	tilev 1 telay e. 1.İstemek, dilemek 2.Amaç etmek, gaye etmek
tire- Diremek, dayamak (MG)	tirev 1 tepay e. 1.Dayamak, destek vermek, destek koymak, yaslamak 2.Bitiştirmek, yaslamak 3.Şart, koşul dayamak, şartlı hale getirmek
tirek 1. Direk, destek (CC, İM, Kİ) 2. Ağaç (DM, GT) direk Direk, destek (BM, KF, Kİ, MS)	tirek tepak ism. 1.Dayak, direk, destek, dayanak 2.Kızağın iki yanına çakılan direk, destek 3.Destek olan kişi ya da şey
tiril- (II) Toplanmak, bir araya gelmek (İM, İN)	tiriliv e. 1.Derilmek, toplanmak 2.Toplandığı ya da tutunduğu yerden dallara ayrılmak, dağılmak, yayılmak
tişil- Deşilmek, delinmek (BV, İM)	tişiliv tişelley e. 1.Deşilmek, delinmek 2.Yarılmak, yarık açılmak
tiz- Dizmek (TZ)	tiziv tezey e. Dizmek, sıralamak, bir şeye ard arda geçirmek
toğ- (I) 1. Doğmak, dünyaya gelmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ) 2. Yaratılmak (CC) tov- Doğmak, dünyaya gelmek (CC) tuv- (I) Doğmak, dünyaya gelmek (CC) do- Doğmak, dünyaya gelmek (Kİ) doğ- Doğmak, dünyaya gelmek (Gİ, KF, KFT, Kİ, TZ)	tiviv tyuyy e. 1.Doğmak, dünyaya gelmek 2.Görünmek, başlamak 3.Ufuktan görünmek, çıkmak
toğram Et veya ekmek parçası (DM, TA)	turam turam ism. Kesilmiş parça, dilim, bölüm

Tablo: 2.4. (devam)

<p>toğru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, GT, İN, KF)</p> <p>toğru 1. Doğru, yanlış olmayan (CC, Gİ, İM, MG, TA) 2. Doğru, düz, eğri olmayan (İN, Kİ)</p> <p>torı Doğru, yanlış olmayan (TZ)</p> <p>doğrı Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>doğru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KFT, MS)</p>	<p>tuğrı tuğry <i>sıf.</i> 1. Doğru, düz 2. Direkt, doğrudan doğruya 3. Dürüst, hakiki, doğru 4. Hatasız 5. Adil 6. Sadık</p>
<p>toğu- Dokumak, örmek (CC)</p> <p>tokı (I) Dokumak, örmek (GT, Kİ)</p> <p>toķu- Dokumak, örmek (İM)</p> <p>toķu- Dokumak, örmek (TZ)</p>	<p>tuķıv 1 tuķy <i>e.</i> 1. Kumaş dokumak, işlemek 2. Örmek 3. Meydana getirmek</p>
<p>toķlun Dalga (TZ)</p>	<p>tuķın tuķyn <i>ism.</i> 1. Dalga 2. Radyo dalgası</p>
<p>toķmaķ Tokmak (BV, CC)</p> <p>doķmaķ Tokmak (TZ)</p>	<p>tuķmaķ 1 tuķmak <i>ism.</i> 1. Tokmak 2. Atın alınına takılan demir 3. Duvar saatindeki sarkaç ağırlık</p>
<p>toķta- Sabit olmak (TZ)</p>	<p>tuķtav tuķta <i>e.</i> 1. Durmak, bitmek, dinmek, hareketi kesmek, sona ermek 2. Duraklamak 3. Bir konu üzerine eğilmek</p>
<p>tol- (I) Dolmak (BV, CC, İM İN, Kİ)</p>	<p>tuļıv tuļy <i>e.</i> 1. Dolmak 2. Kaplanmak 3. Yığılmak, toplanmak</p>
<p>toldır- Doldurmak (TZ)</p> <p>toğdur- Doldurmak (BM, GT, İN)</p> <p>toltur- (I) Doldurmak (BV, CC, İM, İN, MG)</p> <p>tołtur- Doldurmak (KK)</p> <p>doldur- Doldurmak (İN)</p> <p>doltur- Doldurmak (İN)</p>	<p>tułtırıv tułtırıy <i>e.</i> 1. Doldurmak 2. Kaplamak 3. Yıđmak</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>tolh Dolu, dolu olan (GT, Kİ, TZ)</p> <p>ṭolu (I) Dolu, dolmuş olan (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF)</p> <p>toluğ Dolu, dolmuş olan (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF)</p> <p>dolu Dolu (Gİ, KF)</p>	<p>tułı тулы <i>sıf.</i> 1.Dolu 2.Tam, bütün, eksiksiz 3.Dolgun</p>
<p>tonuḡ (II) Donuk (TZ)</p>	<p>tonoḡ 1 тоноқ <i>sıf.</i> 1.Saf, temiz, bulanık olmayan, şeffaf, saydam 2.Açık olmayan, parlak olmayan, donuk, mat</p>
<p>topa (I) Çatı (BM)</p>	<p>tübe 1 түбә <i>ism.</i> 1.Başın üst kısmı, tepe 2.Dağın tepesi, zirvesi, en üst noktası 3.Bina, ev çatısı</p>
<p>totu Tuğ, sancak (CC)</p> <p>tov Tuğ, sancak (CC)</p>	<p>tıv 1 тыу <i>ism.</i> 1. Bayrak, tuğ 2. Temel ideolojinin belirtisi</p>
<p>toz (I) Toz (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TZ)</p> <p>ṭoz Toz (KK)</p> <p>doz Toz (BM, KF, TA)</p>	<p>tužan тузан <i>ism.</i> 1.Toz 2.Çamur, kir</p>
<p>tögül- (I) Dövülmek (BV)</p>	<p>töyölön 1 төйөлөү <i>e.</i> 1.Sert bir şeyle vurulmak 2.Ezilmek, dövülmek 3.Parçalanmak 4.Vurulmak, tepelenmek</p>
<p>tök- (I) Dökmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, RH)</p> <p>dök- Dökmek (Gİ, KF, KFT, Kİ, MS, RH)</p>	<p>tügiv түгөү <i>e.</i> 1.Dökmek, akıtmak 2.Dağıtmak, saçmak 3.Kan, ter ya da gözyaşı akıtmak 4.Sarfetmek, harcamak 5.Paylaşmak</p>
<p>töl Döl (İM)</p>	<p>tül түл <i>ism.</i> 1.Döl 2.Tohum</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>töndür- Döndürmek, çevirmek (İM)</p> <p>dönder- Döndürmek, çevirmek (Gİ, KF, MS)</p>	<p>dündiriv дүндереу e. Döndürmek, çevirtmek; vazgeçirmek, geri çevirmek</p> <p>tünteriv түнтәреу e. 1. Düşürmek, yıktırmak; belirli bir zamanı geçirmek 2. Alt üst etmek, döndürmek 3. Yamultmak 4. Yerine getirmek</p>
<p>töydür- Dövdürmek (TZ)</p>	<p>töyzöröv төйзөрөу e. 1. Vurdurmak, döğdürmek 2. Ezdirmek</p>
<p>tu Kısır hayvan (TZ)</p>	<p>tiv 3 тив ism. 1. Kısır, yavrulamayan (hayvan için) 2. Dağılmadan gelişen, yayılmadan büyüyen</p>
<p>tur- (II) İkame etmek, yerine geçmek (İM)</p> <p>dur- (III) Yerine geçmek (MS)</p>	<p>torov торов e. 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak</p>
<p>tuş (I) Eş (GT)</p>	<p>toş 2 тош ism. Akran, yaşıt, çağdaş</p>
<p>tuşa- Beygirin ayaklarını birbirine bağlamak (Kİ)</p>	<p>tişav 1 тышав e. Dışarı gitmemesi için hayvanın iki ayağını yaklaştırarak bağlamak</p>
<p>tutam Tutam, avuç dolusu (BM, İM, Kİ)</p> <p>dutam Tutam, avuç dolusu (İN)</p>	<p>totam тотам ism. 1. Tutam (ölçü) 2. Bir avuç 3. Demet</p>
<p>tutğa Kılıcın sapı (Kİ, MG)</p> <p>tutқа Kılıcın sapı (MG)</p>	<p>totқа тотқа ism. 1. Kulp, kabza, sap 2. Çare 3. Dayanak</p>
<p>tutul- (I) 1. Tutulmak, ele geçirilmek (BV, GT, İH, İM, Kİ, RH, TZ) 2. Bağlanmak (RH)</p> <p>dutıl- Tutulmak (KFT)</p> <p>dutul- Tutulmak (BM, BV, KFT)</p>	<p>totolov тотолоу e. 1. Tutulmak 2. Engellenmek, durdurulmak 3. Yakalanmak 4. Yararlanılmak 5. Kendine hakim olmak</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>tutul- (II) 1. Tutulmak, dona kalmak (İH) 2. Aklına bir şey gelmemek (İH)</p>	<p>totolov тотолой e. 1. Tutulmak 2. Engellenmek, durdurulmak 3. Yakalanmak 4. Yararlanılmak 5. Kendine hakim olmak</p>
<p>tügen- Tükenmek, bitmek, sona ermek (CC) tüken- (I) Tükenmek, bitmek, sona ermek (BM, BV, DM, Gİ, GT, İM, Kİ, KK, MG) düken- (I) Tükenmek, bitmek, sona ermek (Gİ, KF, KFT, Kİ, MS)</p>	<p>tögeniv төгөнөү e. 1. Tükenmek, bitmek 2. Yok olmak</p>
<p>tün 1. Dün, dünün gecesi (BM, BV, Kİ) 2. Akşam, gece (CC, GT, İM, KK, TA, TZ) tüne Dün, dünün gecesi (CC, TZ) dün (I) Gece (Gİ, KF, Kİ)</p>	<p>tön төн ism. 1. Gece 2. Kuzey</p>
<p>türli Türlü, çeşitli (GT) türlü (I) Türlü, çeşitli (GT, İM, Kİ, İN, RH) türlüg Türlü, çeşitli (BV, İM, MG) dürlü Çeşitli, türlü (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH)</p>	<p>törlö төрлө sıf. 1. Türlü, çeşitli 2. Her türlü, türlü türlü</p>
<p>türt- Dürtmek (İM) dürt- (I) Dürtmek (Kİ, TA) dürüt- (II) Dürtmek (KFT)</p>	<p>törtöv төртөү e. 1. Dürtmek 2. Kalem ya da sivri uçlu bir nesne ile iz koymak, nokta koymak 3. İtelemek, iterek kendinden uzaklaştırmak 4. Rüşvet vermek, işini halletmek için gizlice bir şeyler vermek</p>
<p>tüş (II) Düş, rüya (GT, TZ) düş (II) Düş, rüya (Kİ, KF)</p>	<p>töş 1 төш ism. 1. Düş, rüya 2. Hayal 3. Gerçek olmayan</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>tüş- (I) Düşmek (BV, CC, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>düş- (I) Düşmek (BM, Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH)</p>	<p>töşöv төшөү e. 1. İnmek, düşmek 2. Suyla sürüklenmek 3. Yıkılmak 4. Konmak 5. Damlamak 6. Kopmak 7. Peyda olmak, hasıl olmak 8. Fotoğraf çekilmek 9. Girişmek, başlamak</p>
<p>tüş- (II) Batmak (CC)</p> <p>tüş- (III) 1. Konaklamak (İM)</p> <p>tüş- (IV) 1. Düşmek, uğramak, rastlamak, ele geçirmek (GT) 2. Düşmek, denk gelmek (RH) 3. Meydana gelmek (İM)</p> <p>düş- (II) Uğramak, geçmek, rastlamak (İN, RH)</p> <p>tüş- (VI) Durmak (İM)</p>	<p>töşöv төшөү e. 1. İnmek, düşmek 2. Suyla sürüklenmek 3. Yıkılmak 4. Konmak 5. Damlamak 6. Kopmak 7. Peyda olmak, hasıl olmak 8. Fotoğraf çekilmek 9. Girişmek, başlamak</p>
<p>uç 1. Uç, uç taraf (BV, CC, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, MG) 2. Sınır (TA) 3. Taraf, yan (TZ)</p>	<p>os ism. 1. Uç 2. Taşra 3. Taraf</p>
<p>uçur- Uçurmak (KFT)</p>	<p>osorov осорой e. 1. Uçurmak, havalandırmak 2. Yüksek bir yerden aşağı yıkılmak</p>
<p>uğ Çadırın üst kısmına koyulan ağaç veya ok (Kİ)</p>	<p>uğ 1 ук ism. 1. Ok 2. Kurşun 3. Değirmen kümbetindeki ince desteklerden her biri</p>
<p>uğurlan- Soyulmak (KFT)</p> <p>oğurlan- Çalınmak (İM)</p>	<p>urlanıv урланыу e. Aşırılamak, yürütülmek, çalınmak</p>
<p>ulğa- Büyüme, gelişme (BV)</p> <p>ulğar- Büyüme, gelişme (TZ)</p> <p>ulğay- Büyüme, gelişme (CC, GT)</p> <p>ulğar- Büyüme, gelişme (TZ)</p>	<p>olayıv олайыу e. Büyüme, yaşlanma, ihtiyarlamak</p>

Tablo: 2.4. (devam)

ur- (I) Vurmak, dövmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TZ)	orov opoy e. Vurmak, çarpmak; fırlatmak, atmak uriv urıy e. Vurmak, biçmek, dermek, orakla dermek
urağut Kadın (Kİ)	urağıt урағыт ism. Kadınlar kızlar
urğ Boy (TA)	oruğ opyғ ism. Soy, boy; aşiret
uru (II) Makam (TA)	ür yp ism. 1. Yukarı meyilli yer 2. Yüksek yer, makam
uru (IV) Kuyu (TZ)	oro 2 oро ism. Kuyu, çukur
uruğ Uruk, çocuk, nesil (CC)	oruğ opyғ ism. Soy, boy; aşiret
uruğ (I) Bir babadan çoğalan köy, mahalle (İH)	oruğ opyғ ism. Soy, boy; aşiret
urun Mertebe, yer (İH) orun Yer, mahal (CC, Kİ)	urin 1 урын ism. 1. Yer, mevki 2. İşte erişilen derece, rütbe 3. Edebi bir eserin metnindeki parça, bölüm 4. Bagajdaki her bir parça 5. Yatak, döşek
usta fars. Usta, öğretici (CC, DM, GT, TZ) ušta fars. Usta, öğretici (DM) osta fars. Usta, öğretici (CC)	ošta oçra ism.fars. Usta, üstad, uzman
uvşaş- Birbirine benzemek (CC)	oқшаşiv оқшашыу e. 1. Benzeşmek, denkleşmek, eşleşmek 2. Birbirine yakın görmek
uya Yuva (BM, Kİ, TZ)	oуа оя ism. 1. Yuva (hayvanlar için) 2. Bitki dikmek için açılan çukur 3. Bir kökte birleştirilen sözler grubu (gramer için)
uyal- (II) Utanmak (CC, GT, KFT, Kİ, KK, MG, TZ) vıyal- Utanmak, çekinmek (DM)	oуалiv оялыу e. Rahatsızlık hissetmek, uygunsuzluk hissetmek; çekinmek, çekingenlik duymak; utanmak, sıkılmak
uyalt- Utandırmak (MG)	oуалтiv оялтыу e. Rahatsızlık hissettirmek, uygunsuzluk hissettirmek; çekindirmek, utandırmak

Tablo: 2.4. (devam)

uymak Yüksük (TA)	uymak 1 уймак <i>ism.</i> 1. Yüksük 2. Küçük oyuk yer, küçük gedik yer
uz- Geçmek (TA, TZ) oz- (I) İleri geçmek, yetişmek (BM, BV, CC, GT, İM, Kİ, KK, MG, TA)	узів узыу <i>e.</i> Geçmek, yol almak, geride bırakmak, belirli bir sınır ya da çizgiyi geçmek, olup bitmek
uzad- Uzatmak (İN, KFT) uzat- (I) Uzatmak (BM, BV, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, MG, TZ)	о́затив 3 озатыу <i>e.</i> Uzatmak, devam ettirmek, sürdürmek
üç (I) Üç (sayı) (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ) üş Üç (sayı) (DM, KK)	ös oc <i>ism.</i> 1. Üç 2. Beşlik ölçülendirme sisteminde orta derece 3. Müslümanın ölümünün üçüncü gününde okunan ayet
üç (II) Uç, taraf (TZ) uç (I) 1. Uç, taraf (BV, CC, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, MG) 2. Sınır (TA) 3. Taraf, yan (TZ)	os <i>ism.</i> 1. Uç 2. Taşra 3. Taraf
üdük (I) Sidik deliği (İH)	özök өзөк <i>ism.</i> 1. Bir şeylerin kesilen yeri, kesik 2. Eser ya da metinlerdeki parça 3. Kesilen parça 4. Herhangi bir iş ya da harekette durma, durak
üfür- Üfürme, üflemek (Gİ, KF) üvür- Üfürmek, üflemek (GT)	öröv 1 өрөу <i>e.</i> 1. Belli bir yönde hareket etmek (rüzgar için) 2. Üflemek 3. Bir şeyin içine hava vermek
üfüş Islak (İM) üvüş (II) Islak (İM) efüş Islak (İM) evüş Islak, yağ (İM)	yivış еуеш <i>sf.</i> Sulu, nemli, rutubetli, ıslak; sulanıp duran

Tablo: 2.4. (devam)

<p>üfüşlik Islaklık (İM)</p> <p>üfüşlük Islaklık (İM)</p> <p>üvüşlük Islaklık (İM)</p> <p>efüşlik Islaklık (İM)</p> <p>efüşlük Islaklık (İM)</p> <p>evüşlik Islaklık (İM)</p> <p>evüşlük Islaklık (İM)</p>	<p>yivışlik eүешлек <i>ism.</i> Nemlilik, ıslaklık, sululuk</p>
<p>üñ- Oymak, kazmak (CC)</p>	<p>öñöv өнөү <i>e.</i> 1. Çukur açmak, kazmak, oymak, deşmek 2. Toprağı yarıp eşerek gitmek (su için)</p>
<p>ünde- Çağırarak, seslenmek (CC, GT, İM, İN)</p> <p>ünle- Çağırarak, seslenmek (KFT)</p> <p>inde- Çağırarak, seslenmek (GT)</p>	<p>öndev өндөү <i>e.</i> Çağırarak, seslenmek; davet etmek</p>
<p>ür- (II) Üflemek (BM, BV, İM, Kİ, KK, TZ)</p>	<p>öröv 1 өрөү <i>e.</i> 1. Belli bir yönde hareket etmek (rüzgar için) 2. Üflemek 3. Bir şeyin içine hava vermek</p>
<p>üstād <i>ar.</i> Üstat, usta, mahir (BV, GT, İN, KFT)</p> <p>üstāz <i>ar.</i> Üstat, usta, mahir (İN, KFT)</p>	<p>ostaž остаз <i>ism.ar.</i> Öğretici, usta, üstad; öğretmen</p>
<p>üstün (I) Üstün, galip (BV, CC)</p>	<p>östön өстөн <i>sıf.</i> 1. Üstün, herhangi bir yönüyle daha yüce, daha yüksek 2. Yüksek, fazla</p>
<p>üz- (II) Koparmak, kırmak (CC, GT, TZ)</p>	<p>özöv өзөү <i>e.</i> Kesmek, bölmek, kırmak, koparmak, parçalamak</p>
<p>ya (I) Yay (CC, Gİ, İN, Kİ, MG, TA)</p> <p>yaa Yay (CC)</p> <p>yay (III) Yay (DM, Gİ, İN, KK, MG, TZ)</p> <p>ye Yay (CC)</p>	<p>yap 1 яп <i>ism.</i> 1. Ok atmada kullanılan yay 2. Yün çırpma için kullanılan yay şeklindeki ağaç sopa</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>yabiş- Yapışmak, bitişmek (BM)</p> <p>yapış- (II) 1. Kavramak (Gİ) 2. Yapışmak (Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, RH, TZ) 3. Bulaşmak (KF)</p> <p>yapuş- (I) 1. Yapışmak, bitişmek (BV, GT, İM, MG) 2. (Bir şeyi) kavramak (GT)</p>	<p>yebîşiv йәбешев e. 1. Yapışmak 2. Yapışarak emmek 3. Tutunmak, çabucak almak için el koymak 4. Bulaşmak (hastalık için)</p>
<p>yabov Örtü, baş örtüsü (CC)</p>	<p>yabiv 2 ябыу ism. Üstü kaplanmış şey, kapalı şey</p>
<p>yabovli Örtülü (CC)</p>	<p>yabivli ябыулы sf. 1. Kapalı, kaplanmış, örtülü 2. Kilitli, kilit altında olan</p>
<p>yabuq Örtü, baş örtüsü (DM, İM)</p>	<p>yabiq 2 ябык sf. 1. Kapalı, örtülü; üstü örtük, kaplanmış 2. Görünmeyen, gizli</p>
<p>yādgār fars. Yadigâr, hatıra (GT)</p>	<p>yedker йәдкәр ism. 1. Miras, yadigar 2. Kültürel ya da tarihi eser</p>
<p>yağ- (Yağmur vb.) yağmak (GT, İM, KFT, Kİ, TA, TZ)</p> <p>yav- (Yağmur vb.) yağmak (TZ)</p>	<p>yaviv яууу e. 1. Yağmak 2. Düşmek 3. Sayıca çoğalıp birikmek</p>
<p>yağı Düşman (BM, CC, İH, KFT, Kİ, TA)</p>	<p>yav яу ism. 1. Savaş, askerî sefer, akın 2. Silahlı asker, hücum eden düşman ordusu 3. Düşman</p>
<p>yağı- Tehdit etmek (TZ)</p>	<p>yaviv 3 яныу e. 1. Kötülük yapmak 2. Tehdit etmek, korkutmak, gözdağı vermek</p>
<p>yağlıq (II) Mendil (TA)</p> <p>yavlıq (II) Mendil (TZ)</p>	<p>yavlıq яулық ism.giy. 1. Baş örtüsü, eşarp 2. Mendil</p> <p>yavzıq яузык ism.giy. 1. Baş örtüsü, eşarp 2. Mendil</p>
<p>yaşılıq Güzellik, iyilik (BV, Gİ, İM, KF, KK)</p>	<p>yaqsılıq яқшылық ism. Güzellik, iyilik, olumluluk; güzel olma</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>yaқın (I) Yakın (BV, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>yaқın яқын <i>sıf.</i> 1. Yakın, yakındaki, yandaki 2. Yakın zamandaki 3. Yakın, dost 4. Benzer,; yaklaşıık</p>
<p>yal (I) Yeles, atın yelesi (Kİ, MG, RH) yalı (II) Yeles, atın yelesi (CC)</p>	<p>yal 2 ял <i>ism.</i> Hayvanların yelesi</p>
<p>yala İftira (CC)</p>	<p>yala яла <i>ism.</i> Yalan suçlama, iftira, dedikodu</p>
<p>yalañaç Çıplak, yalın (CC, İM) yalñaç Çıplak, yalın (İM) yalınçak Çıplak, yalın (KFT, TZ)</p>	<p>yalanğas яланғас <i>sıf.</i> 1. Çıplak, giyimsiz 2. Yapraklı olmayan, yapraksız 3. Örtüsüz, donanımsız 4. Kuru, delilsiz, ispatsız</p>
<p>yalğız Yalnız, tek (CC) yalğuz 1. Yalnız, tek (BM, BV, GT, İM, KFT) 2. Sadece, hariç olmak üzere (CC, GT) yalığız Yalnız, tek (TZ) yalıkız Yalnız, tek (TA) yalıngız Yalnız, tek (TZ) yalñuz (I) Yalnız, tek (Kİ, MS) yalñuz (II) Sadece, tek, yalnız (Gİ, KF) yaluğuz Yalnız, tek (KFT) yaluñuz Yalnız, tek (KFT)</p>	<p>yalğız ялғыз <i>sıf.</i> 1. Yalnız, tek 2. Bekar yañğız яңғыз <i>sıf.</i> 1. Yalnız, tek 2. Bekar</p>
<p>yama Yama (DM, Kİ, TZ) yamav Yama (TZ) yamov Yama (CC)</p>	<p>yamaқ 2 ямақ <i>ism.giy.</i> Yama, yamalık parça yamaв 2 ямау <i>ism.giy.</i> Yama, yamalık parça</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>yamurta Yumurta (KK)</p> <p>yamurtqa Yumurta (DM)</p> <p>yamurtuğa Yumurta (BM, Kİ)</p> <p>yumrutqa Yumurta (KK)</p> <p>yumurda Yumurta (BM, TA)</p> <p>yumurtğa Yumurta (BV)</p> <p>yumurtqa Yumurta (CC, GT, İM, TA, RH)</p>	<p>yomortqa йомортқа <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yumurta; döl 2. Tavuk yumurtası
<p>yañi Yeni (CC, GT, İM, KF, TZ)</p> <p>yengi Yeni (BV, Gİ, KF, KK, MG, MS, TZ)</p> <p>yeñi Yeni (BV, Gİ, KF, KK, MG, MS, TZ)</p> <p>yiñi Yeni (Gİ, İN, KF, KFT, Kİ)</p>	<p>yañi яңы <i>sf.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yeni 2. Kullanılmamış 3. İyi tanınmayan, henüz çıkmış 4. Taze, bu yılın ürünü 5. Henüz
<p>yani- Tehdit etmek (CC, TZ)</p>	<p>yaniv 3 яныу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kötülük yapmak 2. Tehdit etmek, korkutmak, gözdağı vermek
<p>yapın- Örtünmek (TZ)</p>	<p>yabıñiv ябыныу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Örtünmek, örtü örtünmek; duvak örtünmek 2. Üstünü kapatmak, üstünü örtmek
<p>yar- (I)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yarmak (BV, GT, İM, KFT, KK, RH, TA, TZ) 2. Parçalamak (İM) 	<p>yıñiv йырыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yarmak; ayırmak 2. Parçalayıp ezerek patika yapmak 3. Boydan dilmek, kesmek 4. İleri doğru hareket etmek
<p>yarad- Yaratmak, ibda etmek (KFT, RH)</p> <p>yarat- Yaratmak, ibda etmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)</p>	<p>yarativ 2 яратыу <i>e.</i></p> <p>Yaratmak, meydana getirmek, doğurmak, var etmek</p>
<p>yaradıl- Yaratılmak (Gİ, MS)</p> <p>yaratıl- Yaratılmak (İM)</p>	<p>yaratılıv 2 яратылыу <i>e.</i></p> <p>Yaratılmak, meydana getirilmek, doğurulmak, var edilmek</p>
<p>yaraq (I)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Şimşek (BM) 2. Işık (TZ) 	<p>yaruğ яруғ <i>ism.</i></p> <p>Parlaklık, ışık, nur</p>

Tablo: 2.4. (devam)

yaramsuqlan- Yaltaklanmak (İH)	yaramhaqlanıv ярамһакланыу e. Yalakalık etmek, yalakalanmak, yılışık olmak
yaraş- (II) Yarışmak (TA)	yarışıv ярышыу e. Yarışmak, yarışmaya katılmak; rekabet etmek
yarı (II) Yağ çömleğinin ağzına bağlanan deri (BV, KK)	yarı 1 яры ism.tip. 1. Zar, ince, kat 2. Kabuk, dış katman
yarıq (II) Ay ışığı, mehtap (BM)	yaruğ яруғ ism. Parlaklık, ışık, nur
yarıq (IV) Baş yarığı (İM) yaruq (III) Baş yarığı (İM)	yarıq ярык ism. Yarık, yarılmış; az açık aralık yırıq йырык sıf. Yarık, yarılmış, yarılan
yarıq (V) Yerdeki yarık, kazıntı (TZ) yaruq (IV) Yerdeki yarıntı, kazıntı (TZ)	yarıq ярык ism. Yarık, yarılmış; az açık aralık yırıq йырык sıf. Yarık, yarılmış, yarılan
yarıv- 1. Yarılmak, çatlamak (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, KFT, MG, RH) 2. Yırtılmak (Gİ)	yarıv ярылыу e. 1. Yarılmak, çatlamak; yırtılmak 2. Yarılıp çatlamak (deri için) yırıv йырылыу e. Yarılmak; ayrılmak, parçalanmak
yaruq (I) (Ayaklardaki) çatlaklar (İM)	yarıq ярык ism. Yarık, yarılmış; az açık aralık yırıq йырык sıf. Yarık, yarılmış, yarılan
yas (II) Yassı (TZ) yassi (I) Sayfa hâlinde düz, yassı (BV, DM, Gİ, İH, İN, KF, Kİ, MG, TZ)	yası ясы sıf. 1. Yassı 2. Yayvan, genişçe
yasa- (II) Düzeltilmek (TZ)	yahav 1 яһав e. 1. Yapmak, işlemek 2. Hazırlamak, düzenlemek 3. Değiştirmek, geliştirmek
yaşılıq Yassılık, düzlük (Gİ, KF)	yaşılıq ясылык ism. 1. Yassılık 2. Düzlem, boyut
yaştıq Yastık (TZ) yaştıq Yastık (DM, KK) yastuq Yastık (CC, GT, İM, Kİ, TA)	yaştıq ястык ism. Yastık, büyük minder
yaşar- (II) Göz yaşarmak (Kİ)	yeşeriv 3 йәшәреу e. Yaşarmak, yaş olmak

Tablo: 2.4. (devam)

yat- (I) Yatmak, uyumak (BM, BV, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TZ) yať Yatmak, uyumak (KK, TA)	yatıv 1 ятыу e. 1. Yatmak, dinlenmek veya uyumak için uzanmak 2. Yaşamak 3. Meskun halde olmak, yerleşik olmak
yav (I) Harp, savaş (BM)	yav яу ism. 1. Savaş, askerî sefer, akın 2. Silahlı asker, hücum eden düşman ordusu 3. Düşman
yavaş (I) (At için) uysal, sakin (GT)	yıvaş йыуаш sıf. Sakin, uslu, yumuşak başlı
yavdır- Yağdırmak (CC)	yavđırın яузырыу e. 1. Yağdırmak 2. Saçmak, dökmek 3. Bol bol vermek, bol bol getirmek
yay- (I) Yaymak (BV, Gİ, İM, KF, TZ)	yeüiv йәйеу e. 1. Etrafa yaymak, saçmak, dağıtmak 2. Yatmak ya da uyumak için uzanmak 3. Döşemek, kaplamak
yaydağ Eyersiz ata binmek (MG)	yaylaq яйлак sıf. 1. Eyersiz, eyer takılmamış 2. Etsiz, et koyulmamış, yavan (yemek için) yayzak яйзак sıf. 1. Eyersiz, eyer takılmamış 2. Etsiz, et koyulmamış, yavan (yemek için)
yayı- (II) Kumaşa dökülen yağ yayılmak (İH)	yeüiv йәйелеу e. Yayılmak, saçılmak, dağılmak
yaz- (I) 1. Yazı yazmak (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ) 2. Çizmek (MG, TA)	yazıv 1 языу e. 1. Yazmak, kalem almak 2. Yayımlamak 3. Yazılı eser vermek 4. Plak veya teyp benzeri cihazla kaydetmek 5. Ses kaydetmek
yazıqlu Günahkâr (KF) yazuqlı Günahkâr (CC, KFT) yazuqlu Günahkâr (CC, İM)	yazıqlı языклы sıf. Suçlu, hatalı; günahkâr
yazıl- (I) Yazılmak (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS, RH)	yazılıv 1 язылыу e. 1. Yazılmak, yazı yazılmak 2. Kaydolmak, üye olmak

Tablo: 2.4. (devam)

yazmak Yazı, yazma (BM)	yaźma язма <i>ism.</i> Yazı, yazı sistemi, alfabe sistemi
yeber- Göndermek, yollamak (DM, KK)	yiberiv ebərey <i>e.</i> Göndermek, yollamak; azat etmek; araba ya da başka mekanizmaları çalıştırmak; atmak, fırlatmak; uğurlamak; enjekte etmek (tıpta)
yedir- Yedirmek (DM, Gİ, KF, KK, TZ) yedür- Yedirmek (BM, KF) yidir- Yedirmek (Gİ, İM) yüdür- Yedirmek (BV, Gİ, GT, İM, TA, RH) yigür- Yedirmek (KFT) yitür- (IV) Yedirmek (İM)	yıźıriv eızerey <i>e.</i> Yedirmek, yemeye mecbur etmek
yegit Genç, yiğit (CC) yeit Yiğit (Kİ) yeyit Yiğit, genç (TA) yigit Yiğit, genç (BV, GT, İH, İM, Kİ, MG, TA, RH, TZ) igit Yiğit, genç (CC)	yıgıt erer <i>ism.</i> Delikanlı, yiğit; kahraman, cesur
yegür- Koşmak, hızlı yürümek (DM) yügir- Koşmak, hızlı yürümek (TA) yügür- (I) Hızlı yürümek, koşmak (CC, GT, Kİ, KK, MG, TZ)	yügiriv üyrerey <i>e.</i> 1. Koşmak, hızlı hızlı gitmek 2. Herhangi bir işi tekrarlayıp durmak 3. Vücuda yayılmak, vücuda dağılmak, etki etmek 4. Meydana gelmek, görünmek
yenç- Ezmek (GT)	yensiv ğəncey <i>e.</i> Ezmek, basıp şeklini bozmak, yassıltmak
yeşit- İşitmek (DM) eşit- İşitmek, duymak (CC) işid- İşitmek, duymak (Gİ, KFT) işit- İşitmek, duymak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MS, TA, TZ)	işitiv işetey <i>e.</i> 1. İşitmek, duymak 2. Dinlemek 3. Haber almak, haberdar olmak

Tablo: 2.4. (devam)

<p>yet- (I) 1. Ulaşmak, erişmek (BM, BV, CC, TA, TZ) 2. Arkasından yetişmek (Kİ)</p> <p>yit- (I) Ulaşmak, vasıl olmak (BM, BV, GT, İN, MG, RH)</p>	<p>yitiv 1 етеу e. Ulaşmak, yetmek, kafi gelmek; oluşmak, meydana gelmek; uzamak (tırnak, sakal için)</p>
<p>yetek Etek (DM)</p> <p>etek (II) Etek (Gİ, GT, KF, Kİ, TA, TZ)</p> <p>itek Etek (GT, İM, MG)</p>	<p>itek итәк ism.giy. 1. Etek 2. Bayan gömleğinin ucuna katlanıp dikilen dar kısım 3. Dağın, tepenin eteği</p>
<p>yetiş- Erişmek, ulaşmak, yetmek, yetişmek (Gİ, İM, KF, TZ)</p> <p>yitiş- Yetişmek, ulaşmak, erişmek (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)</p>	<p>yitişiv 2 етешев e. Yetişmek, gerektiği kadar olmak, sayı ve hacim bakımından kafi gelmek</p>
<p>yezne Enişte (CC)</p>	<p>yizne езнә ism. Damat, enişte</p> <p>yizney езнәй ism. Damat, enişte</p>
<p>yıg- (I) Yığmak, biriktirmek, toplamak (GT, Kİ, TA)</p> <p>yıy- Yığmak (TZ)</p> <p>cıv- Yığmak, toplamak (CC)</p> <p>cıy- Yığmak, toplamak (CC)</p>	<p>yıyiv йыйыу e. 1. Yığmak, toplamak, biriktirmek; birleştirmek 2. Hurufat dizmek (matbaa için) 3. Az şeyleri toplayıp çoğaltmak 4. Dağılmış, saçılmış şeyleri yerine koymak 5. Güvenilir ve gizli bir yere koymak 6. Koleksiyon yapmak</p>
<p>yık- (II) Hasmını yıkmak (KK)</p>	<p>yıgıv йығыу e. Yıkmak; bertaraf etmek</p>
<p>yibit- Yumuşatmak, gevşetmek (CC)</p>	<p>yibitiv ебетев e. Suyla yumuşatmak, ezmek; gerekli yumuşaklığa getirmek; çamurlaşmak</p>
<p>yimük Bıngıldak, bebeklerin başındaki yumuşak yer (TZ)</p>	<p>yomok 2 йомок ism. Bıngıldak; başın üst kısmı</p>
<p>yir- (II) Azıcık yarmak (Kİ)</p>	<p>yıyiv йырыу e. 1. Yarmak; ayırmak 2. Parçalayıp ezerek patika yapmak 3. Boydan dilmek, kesmek 4. İleri doğru hareket etmek</p>
<p>yizde- İstemek (DM)</p>	<p>istev истәу e. İstemek, dilemek, niyet etmek</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>yoğa İnce (CC)</p> <p>yorqa İnce (Kİ)</p> <p>yuğa (II) İnce (MG)</p> <p>yuvqa İnce (BV, İM)</p>	<p>yoqa 1 йока <i>sif.</i> 1. İnce, kalın olmayan 2. Eksik, noksan 3. Kuruca olan, dolgun olmayan</p>
<p>yoğarı Yukarı (DM)</p> <p>yoğaru 1. Yukarı (BM, KF) 2. Üst, üst taraf (BM)</p> <p>yoğarı Yukarı (CC)</p> <p>yoğarı Yukarı (GT, MG, TZ)</p> <p>yoğaru Yukarı (Gİ, İM, Kİ, MG)</p> <p>yuğarı Yukarı (KK)</p> <p>yuğaru Yukarı (KF, KK)</p> <p>yuğarğu Yukarı (KFT, TA)</p> <p>yuğarı Yukarı (BV)</p> <p>yuğaru Yukarı (BV, KF, İN, RH)</p>	<p>yuğarı юғары <i>sif.</i> Yukarı, yüksek; üstün</p>
<p>yoğunluk Kalınlık (İN, RH)</p>	<p>yıvanlık йыуанлык <i>ism.</i> Kalınlık; koyuluk; yoğunluk</p>
<p>yokluk Yokluk (KK)</p>	<p>yuqlık юклык <i>ism.</i> Yokluk; yoksulluk</p>
<p>yoldaş Arkadaş, yoldaş (DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>yuldaş юлдаш <i>ism.</i> 1. Birlikte yola çıkılan kişi, yoldaş 2. Aynı anlayış ve düşüncedeki kişi</p>
<p>yolğun- Saç, baş yolmak (İM)</p>	<p>yołqonov йолқоноу <i>e.</i> Yolunmak, koparılmak</p>
<p>yoluğ- (III) Saç, kıl vs. yolmak (İM, KK, TZ)</p>	<p>yołqov йолқоу <i>ism.</i> Yolmak, çekip koparmak</p>
<p>yor- (II) Fal tutmak (Kİ)</p>	<p>yurav юрау <i>e.</i> Yormak, yorumlamak</p>
<p>yort- (Atı) dört nala koşturmak, hızla gitmek, kaçmak (GT)</p>	<p>yurtiv юртыу <i>e.</i> Dört nala koşmak, hızla koşmak; hızlı hızlı yürümek, aceleyle ilerlemek</p>
<p>yönel- Yönelmek, başını çevirmek (İH, KFT)</p>	<p>yüneliv 1 йүнәлеу <i>e.</i> 1. Yönelmek, bir tarafa yol almak 2. Bir iş ya da mesele üzerinde durmak</p>

Tablo: 2.4. (devam)

<p>yören- (I) Öğrenmek (TA)</p> <p>ögren- (I) Öğrenmek (BM, DM, GT, Gİ, İM, İN)</p> <p>ören- (I) Öğrenmek (Kİ, TZ)</p> <p>övren- Öğrenmek (CC, TZ)</p> <p>üren- Öğrenmek (CC)</p>	<p>öyreniv öйрәнеу e. Öğrenmek, bilim almak, bilgi almak</p>
<p>yum- (I) Yummak, göz kırpmak (BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, RH)</p> <p>yüm- Yummak, gözünü yummak (TA)</p>	<p>yомов йомоу e. Yummak, kapamak, örtmek (ağız, göz vs. için)</p>
<p>yumuş (I) Hizmet, vazife (KF)</p>	<p>yомош йомош ism. 1. İş, vazife, görev 2. Gerektiğinde kullanmak üzere duran şey</p>
<p>yumuşçı Hizmetçi, işte kullanılan uşak (Kİ)</p> <p>yumuşçu Hizmetçi, işte kullanılan uşak (İH)</p>	<p>yомошо йомошо ism. 1. İşe gönderilen kişi, işçi 2. Ufak tefek işler için tutulan hizmetçi, yardımcı</p>
<p>yurt- Koşmak (İH)</p>	<p>yurtiv юртыу e. Dört nala koşmak, hızla koşmak; hızlı hızlı yürümek, aceleyle ilerlemek</p>
<p>yuva Yuva, ev (GT, TZ)</p>	<p>оуа оя e. 1. Yuva (hayvanlar için) 2. Bitki dikmek için açılan çukur 3. Bir kökte birleştirilen sözler grubu (gramer için)</p>
<p>yuvala- (I) Yuva yapmak (İH, Kİ)</p>	<p>оуалав оялау e. Yuvalamak, yuvaya yerleşmek, yuva yapmak</p>
<p>yuy- Silmek, derisini yüzmek (Kİ)</p>	<p>yuyiv юйыу e. Süpürüp sürtüp yok etmek, temizlemek, silmek</p>
<p>yüger- Koşmak, hızlı yürümek (BV)</p>	<p>yügiriv йүгерев e. 1. Koşmak, hızlı hızlı gitmek 2. Herhangi bir işi tekrarlayıp durmak 3. Vücuda yayılmak, vücuda dağılmak, etki etmek 4. Meydana gelmek, görünmek</p>
<p>yüvür- Yürümek, koşmak, hızlı gitmek (TZ)</p>	<p>yügiriv йүгерев e. 1. Koşmak, hızlı hızlı gitmek 2. Herhangi bir işi tekrarlayıp durmak 3. Vücuda yayılmak, vücuda dağılmak, etki etmek 4. Meydana gelmek, görünmek</p>

Tablo: 2.4. (devam)

zamān(e) <i>ar.</i> Devir, içinde bulunulan çağ (GT, İM)	замана замана <i>ism.fars</i> Zamane, devir, çağ
zāt <i>ar.</i> Kendi, kişi (Gİ, GT, İM, KF)	zat зат <i>ism.ar.</i> Nesil, soy
zāyi' <i>ar.</i> Kaybolmuş, yitik, boşa gitmiş (GT, İM, KF)	zayığ зайығ <i>sıf.ar.</i> Haram, zayı, boş
zemzem <i>ar.</i> Kâbe civarında meşhur kuyu ve bu kuyudan çıkan su (İM)	земзем зэмзэм <i>ar. din.</i> Zemzem; rahatlık veren şey
zencir <i>fars.</i> Zincir, (mec.) esaret (GT, İM) zincil <i>fars.</i> Zincir (CC) zincir <i>fars.</i> Zincir (Gİ, KF, MS, TZ) sincir <i>fars.</i> Zincir (İH)	синуір сынйыр <i>ism.fars.</i> 1. Zincir, köstek 2. Sıra, dizi
zīnet <i>ar.</i> Süs, zinet (CC, GT, İM, MS) ziynet <i>ar.</i> Süs, zinet (BV, Gİ)	zinnet зиннэт <i>ism.ar.</i> Kıymetli şey; mücevher
zīrek <i>fars.</i> Anlayışlı, uyanık, zeki (GT, KFT, MG, RH, TZ)	zirek зирэк <i>ism.fars.</i> Çabucak anlayan, üstün yetenekli, çok kabiliyetli
zuḳaḳ <i>ar.</i> Sokak (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	суқ 6 сук <i>ism.</i> Köy çevresi, cadde ya da sokak çevresi, köy civarı

Tablo: 2.4. (devam)

2.3.2.1. Genelleşme

Anlam genişlemesinin alt başlıklarından biri olan genelleşme, Berke Vardar (2002: 101) “*Anlamlı bir birimin içeriğinin daha kapsamlı duruma gelmesidir*” olarak; Necip Üçok (2004: 98) “*Nevi yerine cinsi gösteren kelimenin geçmesi*” olarak; Dilbilim Sözlüğünde (2013: 27) “*Kimi özel adların anlamlarının genişleyerek aynı türden başka nesnelere ad olması durumu*” şeklinde tanımlamaktadır.

Dilin sözlüğünden seçilen bazı kelimeler, anlamlarından arındırıldıktan sonra, dili kullananların içinde küçük bir grubu tarafından yaratılmış ilgilerle çeşitli kişilere ve varlıklara ad olarak verilir. Kişi ya da varlıkların özel adları, işaret ettikleri kişi ve varlıkların herhangi bir özelliğinin dili kullanan herkese ulaşmasıyla, yeniden dilin anlam örgüsüne ve sözlüklerine girerler (Karaağaç, 2013: 440).

Genelleşme anlam olayında adların bazıları deyim aktarması bazıları da ad aktarması yoluyla genelleşir. Deyim aktarması ile genelleşen kelimelerde benzer ya da ortak yönler göz önünde bulundurulur. Ad aktarmasında ise mucit-icat, kaynak-ürün vb. ilişkiler söz konusudur. Sonuç olarak bir sözlükte yer alan kelimelerin anlamı, dar bir alandan geniş bir alana geçerken genişler, geniş bir alandan dar bir alana aktarılırken de daralır. Kısaca genelleşir ya da özelleşir (Arslan-Erol, 2014: 74).

Tarihi Kıpçak Türkçesi söz varlığından Başkurt Türkçesi söz varlığına genelleşme yoluyla geçen kelimeler aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 2.5. *Genelleşme Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
<p>alaçu Çörden çöpten yapılan küçük adî çadır, kulübe, baraka, evcik (İH)</p> <p>alaçuk Çörden çöpten yapılan küçük adî çadır, kulübe, baraka, evcik (CC)</p>	<p>alasıq аласык ŞEH Gecekondü, barınak</p>
<p>ār Ar. Utanma, hayâ (GT, TZ)</p>	<p>ar 3 ар ism. Ar, namus</p> <p>ğer ғәр ism. Ar, namus</p>
<p>bağ (IV) Demet (KK)</p>	<p>bey 1 бәй ism. Bağ, ip</p>

bikr <i>ar.</i> Dokunulmamış kız (İM, KFT)	bekir бәкер <i>ism.ar.</i> Bakire, kızlık
çoçuk Domuz yavrusu (İH) çuçқа Domuz yavrusu (TA) соққа Domuz yavrusu (DM)	susқа сусқа <i>ism.hay.</i> Domuz
derviş <i>fars.</i> Fakir ve yoksul, Allah için alçakgönüllülük eden (GT, İM)	derviş дәрүиш <i>ism.fars.</i> Derviş
hekâyet <i>ar.</i> Anlatma, hikâye etme (KFT) hikâyet <i>ar.</i> Anlatma, hikâye etme (Gİ, GT, İM, KF, MG)	hikeye хикәйә <i>ism.ar.</i> Hikaye, öykü hikayet хикәйәт <i>ism.ar.</i> Efsane, rivayet
hicret <i>ar.</i> Hicret, İslâmî takvimde tarih başlangıcı (Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçü (Gİ, GT, İM, KF)	hijret һижрәт <i>ism.ar.</i> Göçme, göçüş
Ka'be <i>Ar</i> Kâbe (BV, GT, İM, KF, MS)	keğbe кәғбә <i>ar.din.</i> 1. Kabe 2. Kutsal sayılan ya da görülen şey
qarmaq Olta iğnesi, örgü tığı (TZ)	qarmaq кармақ <i>ism.</i> Olta
köbük Tüylü köpek, it cinsinin iri ve tüylü olanı (DM) köfük Tüylü köpek, it cinsinin iri ve tüylü olanı (DM) köpek Tüylü köpek, it cinsinin iri ve tüylü olanı (BM, İH) köpük (II) Tüylü köpek, it cinsinin iri ve tüylü olanı (Kİ)	köbek 2 көбәк <i>ism.hay.</i> Köpek, it kübek күбәк <i>ism.hay.</i> Köpek, it
köse Çenesinde az sakal bulunan, sakalsız (DM, İH, İM, KK, TA, TZ)	küşe күçә <i>sif.</i> Sakalı, bıyığı olmayan, köse
küleç Çok gülen kimse (GT, Kİ)	köles көләс <i>sif.</i> Güleç, güleryüzlü
laçin Doğan, şahin (BM, DM, İH, Kİ, TA, TZ)	lasın ыласын <i>ism.hay.</i> 1. Şahin 2. Yiğit bir kişi için söylenir.
mağal (II) <i>ar.</i> Söz söyleme (GT)	meğel мәкәл <i>ar.dblm.</i> Atasözü, darbimesel

Tablo: 2.5. (devam)

menşür <i>ar.</i> Sultanın emri, mühürsüz mektubu, fermanı (KFT)	menşür мәншүр <i>ism.ar.</i> Buyruk, karar, ferman
mevlā (II) <i>ar.</i> Efendi, sahip (İM) mevlāt <i>ar.</i> Efendi, sahip (İM)	mevle мәүлә <i>ar.din.</i> Allah, Tanrı, Hüda
misk Misk, bir ceylanın göbeğinden çıkan güzel kokulu bir madde (BV, Gİ, İM, KFT, RH)	misik мисек <i>ar.giy.</i> Misk, güzel koku
muhtesib <i>ar.</i> Eskiden şehrin asayiş ve nizamına bakan kimse (Gİ, GT, İM, KF)	möhtesib мөхтәсиб <i>ar.din.</i> Dini kuralların düzgün şekilde işleyişini denetleyen kişi
nār <i>ar.</i> Ateş (GT)	nar 1 нар <i>ar.</i> 1. Ateş, alev 2. Cehennem
ordu Ordu, şehir (İH)	urza 2 урза <i>ism.</i> Han ve askerin kaldığı yer, ordugah
otluq (II) Çakmak (Kİ, TZ)	utliq 1 утлык <i>ism.</i> Semaverin altındaki köz konulan kısım
öre Ayakta dik durmak anlamını bildirir (TZ) örü (I) Ayakta durmak (KFT)	üre үрә <i>zrf.</i> Dimdik, dikçe, dik halde
örleş Tepe, yokuş (CC, İM)	ürles үрләс <i>ism.</i> Dağın zirvesi, tepesi
pül <i>fars.</i> En küçük para (TZ) bul <i>fars.</i> En küçük para, altın ve gümüş olmayan para (DM)	pul пул <i>ism.fars.</i> Para
saqlayıçı Koruyucu, koruyan (KFT) saqlayıçı Koruyucu, koruyan (KFT)	haqsı һаксы <i>ism.mes.</i> Bekçi, muhafız, nöbetçi
şaruça Sarımtırak (DM, Kİ)	harisa 2 һарыса <i>ism.</i> Sonbaharda yaprakların sararmaya başladığı dönem
server <i>fars.</i> Kılavuz (BV, GT)	server 2 сәрүәр <i>fars.mes</i> Yönetici, idareci, lider
setr <i>ar.</i> Örtme, kapama (Gİ, KF, KFT)	setre сәтрә <i>ism.ar.</i> Çarşaf, örtü
taşım <i>yun.</i> Bir hazineyi koruduğuna inanılan büyü, tılsım (GT)	tilsim тылсым <i>ar.</i> Tılsım, sihir, büyü

Tablo: 2.5. (devam)

tamāšā <i>fars.</i> Seyretme, gezme (CC, DM, Kİ, KK, TZ)	tamaşa тамаша <i>fars.</i> Temaşa, seyirlik, izlençe, piyes, oyun, temsil, gösteri, gösterim
ṭavāf <i>ar.</i> 1. Ziyaret etmek (Gİ, İM, KF) 2. Hacıların Kâbe etrafında yedi kez dolaşması (Gİ)	tevaḫ тəуаф <i>ar.</i> Bir şeylerin etrafında dönme, tavaf etme, bir şeylerin etrafında dönerek yürüme
tumar Çomak otu (İH)	tumar тумар <i>ism.</i> Sazlıklarda üzeri otla kaplı çıkıntı yer
tüz Düz, doğru (BV, CC, GT, KFT, MG, RH) düz Düz, doğru (KF, Kİ, İN, RH)	töz 2 тəз <i>ism.</i> Ova, düzlük
üt- Kesilmiş koyunun tüylerini ütmek (CC, Kİ)	ötöv əтəу <i>e.</i> Ateşe tutarak tüyleri ütmek
yābān <i>fars.</i> Çöl, sahra, ıssız yer (BM, Gİ, İH, KFT, TA, TZ)	yapaḫ япан <i>sıf.</i> İnsan eli değmemiş, insan ayak basmamış, canlı yaşamayan (yabani yerler için) yapaу япай <i>sıf.</i> İnsan eli değmemiş, insan ayak basmamış, canlı yaşamayan (yabani yerler için)
yem Yem, hayvan yiyeceği (Kİ, TZ) yim Yem (BV, TA)	yım ем <i>ism.</i> Yem, azık, yemek, yal; tahıl taneleri
yonğa Ağaçtan çıkan talaş (İH)	yunğı юнғы <i>ism.</i> Yonga
yor- (I) Rüya tabir etmek (Kİ)	yurav юрау <i>e.</i> Yormak, yorumlamak
yora- (Hayra ve şerre) yormak (DM)	yurav юрау <i>e.</i> Yormak, yorumlamak
yün Keçi kılı, yün (TA, TZ) yüñ (I) 1. Yün, tüy, kıl (BM, BV, İM, İN, KFT, Kİ, TA, TZ) 2. Kuş tüyü (İM) 3. Okun tüyleri, yelek (MG)	yön йөн <i>ism.</i> Tüy; yün
yutluq Kıtlık olan yıl (Kİ)	yotloq йотлок <i>ism.</i> Kuraklık, kıtlık

Tablo: 2.5. (devam)

yügrük Hızlı koşan (at) (BV, İM, Kİ, MG, TZ) yügürük Hızlı giden (at) (RH) yürük Hızlı koşan (at) (TZ)	yörök ñöpök sıf. Çok hızlı, çok hızlı hareket eden
--	--

Tablo: 2.5. (devam)

2.3.2.2. Mecazlaşma

Anlam genişlemesinin alt kategorilerden biri de mecazlaşma anlam olayıdır. İnsanlar çevresini anlamlandırıp dilinde adlandırarak, bazı kelimeleri benzerlik gibi ölçütlerle değerlendirerek ve yeni anlam karşılıkları ekleyerek yan anlamlar oluşturur. Böylece mecaz anlam ortaya çıkar. Bir dilin söz varlığı açısından olgunluk derecesini belirleme ölçütlerinden biri mecaz anlam yüküdür (Özşahin, 2017: 709).

İnsanların anlatıma güç kazandırmak amacıyla, bazı nesnelere, kavramlar arasında gördüğü benzerliklerden, yakınlıklardan faydalanarak bu nesne veya kavramlardan birini anlatırken diğerini de anması eğilimine benzetme denmektedir (Aksan, 2015: 187). Benzetme yoluyla anlam değişimleri de gerçekleşir. Bir dil birliğindeki temel anlam ile dal anlamın yer değiştirmesiyle ortaya çıkan bu değişiklikler, kişinin dilinden başlayıp zamanla toplumun diline yerleşirse mecazlaşma anlam olayı oluşmuş olur (Arslan-Erol, 2014: 74).

Mecazlaşma, somut anlamlı bir kelimenin gerçek anlamıyla ilgisinin kesilmesi ve soyutlaşmasıyla ortaya çıkar. Soyut kavramlar, genellikle somut kavramların mecazlaşmasıyla oluşan bir olaydır. Soyutlaşma olarak adlandırılan bu tür kelimeler, aslında bir tür mecazlaşmaya uğramış kelimelerdir. Ortak insan algıları göz önüne alınırsa coğrafya ve kültür farkı gözetmeksizin birtakım kavramlara yüklenen anlamlar birbirine benzemektedir (Özşahin, 2017: 710-711).

Mecazlaşma, benzetmeyi kullanarak, bir nesnenin niteliğinin, bir eylemin özelliğinin daha etkili anlatılmasına yardımcı olur. Benzetme ve ilgi yoluyla kelimenin anlam alanının genişlemesini sağlayan anlam değişimi türlerinden biridir (Arslan-Erol, 2014: 74).

Tarihi Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesi söz varlığına mecazlaşma anlam olayı yoluyla aktarılan kelimeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.6. Mecazlaşma Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
açı (I) Acı	esī äce şif. 1. Acı 2. Ekşi 3. Zorluk, zahmet
adım Adım (TA, TZ) atım Adım, yürümek için yapılan ayak atışlarından her biri (TZ)	ażım ażım ism. 1. Adım 2. Bir işe yönelişteki hareket, yöneliş, hareket
ağır (I) Ağır, hafif olmayan (BM, DM, Gİ, İM) avur Ağır, hafif olmayan (TZ)	avır 1 ауыр şif. 1. Ağır 2. Zor, çetin, meşakkatli, güç
ağır (IV) Üstün, tercih edilir, değerli (İM)	avır 1 ауыр SIF / ZIT 1. Ağır 2. Zor, çetin, meşakkatli, güç
ağırlık Ağırlık, ağır olma durumu (KFT)	avırлық 1 ауырлық ism. 1. Ağırlık 2. Zorluk, çetinlik
ağrıttur- Ağrıttırmak, ağrı çekmesini sağlamak	avırttırив ауырттырыу e. Ağrıtmak, sıkıntıya sokmak
a'ğza Ar. Organlar (Gİ, KF, KFT, MS)	ağza aғza ar. Bir kurumda, idarede bulunan kişi.
ağça (I) Akça, beyazca (CC)	aқsa ақса TİC Para
ahlık Beyazlık, aklık (CC) aқlık Beyazlık, aklık (İM)	aқlık ақлық ism. Saflik, temizlik; ağaçsız yer.
arav Arı, temiz, pak, günahsız (CC) arı (I) Arı, saf, temiz (CC, Gİ, GT, İM, KF) arığ 1. Arı, saf, temiz (BV, İM, KI) 2. Kutsal, mübarek (İM) 3. Güzel, hoş (İM) arıқ (II) Temiz, saf, arı (KF) arov Saf, arı, temiz (CC) aru (I) Saf, temiz, arı (Gİ, KF, RH, TA, TZ) uru (I) Temiz (KK)	arı (II) şif. Namuslu, iffetli (CC)

Tablo: 2.6. (devam)

asra- (I) Bakmak, beslemek (CC)	aşrav 1 aşray e. Bir kimseye ya da çocuğa bakmak, onu yetiştirmek; akılda, gönülde tutmak
bañ Bakmak (CC) bağ- 1. Bakmak (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ) 2. Göz ucuyla bakmak (TA)	bağiv 1 baғыу e. 1. Bakmak 2. Bakıp terbiye etmek 3. Fal bakmak
bayğuş Baykuş (DM, TZ) baykuş Baykuş (GT, TA)	bayğuş байғош ism.hay. 1. Baykuş 2. Tembel kişi
borç Borç (BM, CC, DM, GT, İM, KF, KFT) borş Borç (TZ)	buris бурис ism. 1. Görev, vazife 2. Amaç, maksat, hedef 3. Borç (para); ödünç
boşa- Boşamak (BM, GT, KFT, Kİ, TZ)	buşav 1 бушав e. 1. İçi ya da üstündeki bir şeyden arınmak temizlenmek 2. Tenhalaşmak, boşalmak 3. Özgür olmak, hür hale gelmek buşav 2 бушав e. Sert ve sıkı bir durumdan kurtulmak, rahatlamak; boş hale gelmek; yumuşamak
boşan- (II) Boşalmak, gevşemek (MG)	buşanıv бушаныу e. 1. Kurtulmak, arınmak, üzerinde atmak 2. Çocuk doğurmak
buğla- Bulamak, karıştırmak (Kİ) bula- (I) Bulamak, karıştırmak (Kİ) bulğa- 1. Bulamak, karıştırmak (BA, İM, Kİ) 2. Sıkmak, üzmek, bulandırmak (CC)	bolav болав e. Karışmak, kargaşa olmak, düzensizleşmek
bulğasıq Anlaşılmaz, karışık (İM) bulğasuq Anlaşılmaz, karışık (İM)	bolğansıq болғансык sıf. 1. Bulanık, çamur karışmış, pislik karışmış, milli 2. Düzensiz, nizamsız 3. Şikayetli, huzursuz
bük- Bükme, eğmek (BM, BV, CC, Gİ, İN, KF, KK, MG, TA, TZ)	bögöv бөгөү e. 1. Bükme, eğmek 2. Bükerek dükmek 3. Boyun eğmeye mecbur etmek 4. Aşırı davranmak

Tablo: 2.6. (devam)

<p>cerāḥat <i>Ar.</i> İrin, yara (Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)</p>	<p>yereḥet йәрәхәт <i>ar. tıp.</i> 1. Yara, cerahat 2. Gönül acısı</p>
<p>cāhiliyyet (II) <i>Ar.</i> İslâmdan önceki devir (MG)</p>	<p>yahēlet яһәләт <i>ism.ar.</i> 1. Art niyetlilik, kötülük 2. Cahillik, cehalet</p>
<p>çağır- Çağırarak, bağırarak (BM, CC, GT, İH, KFT, Kİ, TA) çaқır- Çağırarak, bağırarak (İM) çığır- Bağırarak, çağırarak (KF) şığır- Bağırarak, bağırıp çağırarak, inlemek (KK)</p>	<p>saқırıp 1 сақырыу <i>e.</i> 1. Çağırarak, ses ve işaretlerle gelmesini istemek 2. Gelmesini emretmek 3. Misafirlığe davet etmek 4. Göreve çağırarak</p>
<p>çayan Kırkayak, çıyan, akrep (İH) çıyan Kırkayak, çıyan, akrep (İM, TA, TZ) şıyam Akrep (DM)</p>	<p>saуан саян <i>ism.hay.</i> 1. Akrep 2. Kötü, fena; acımasız 3. Akrep burcu</p>
<p>çayna- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (CC, İM) çeyne- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (BM, BV, Gİ, KF, RH) çiyne- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (GT) şayna- Çiğnemek (TZ) şeyne Çiğnemek (Gİ, KK, TA)</p>	<p>seynev сәйнәү <i>e.</i> 1. Çiğnemek 2. Ezmek, dişlemek 3. Her şeyi, her lafı söylemek</p>
<p>çek- (I) 1. Bir şeyi bir yerden çekip almak, çıkarmak (BV, Gİ, GT, İM, İN, Kİ, RH, TZ) 2. Çekmek, asılmak (KF) 3. Bir şeyi çekip uzatmak (İM) şek- (I) Çekmek (KK)</p>	<p>sigiv 1 сигей <i>e.</i> 1. Çekmek, geriye hareket ettirmek, geriletmek 2. Bir düşünceden vazgeçmek</p>
<p>çulğa- (I) 1. Giymek (İM) 2. Sarmak, dolamak (MG) şulğa- Dolamak, sarmak (TZ)</p>	<p>solğav солғау <i>e.</i> 1. Bir şeyle sarmak, dolamak 2. Kuşatmak 3. Etrafına üşüşmek</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>çürü- Çürümek (İM)</p> <p>çürü- Çürümek (BV, CC, İM, Kİ)</p> <p>şürü- Çürümek</p>	<p>şiriv cepey e. 1. Çürümek, zarar görmek, hastalanmak 2. Zor şartlarda yaşamak 3. Aşırı zengin olmak, aşırı zenginleşmek 4. Kaybedip, elenip, mağlup edilip oyundan çıkmak</p> <p>şeriv şapey e. 1. Su olmak, çamur olmak 2. Bozulmak, çürümek</p>
<p>çürük Çürük (GT, İM)</p> <p>şürük Çürük (DM)</p>	<p>şirik cepek sıf. 1. Çürümüş, çürük 2. Yanlış, hata, kusur 3. Çürümüş şey, çürük şey</p>
<p>dad- Tatmak, tadına bakmak (KF)</p> <p>dat- Tatmak, tadına bakmak (Gİ)</p> <p>tat- Tatmak, tadına bakmak (CC, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>taç- Tatmak, tadına bakmak (KK, TA)</p>	<p>tativ 1 татыу e. 1. Tatmak, tadına bakmak 2. Ağızına atmak, yemek 3. Başından geçmek</p>
<p>dağ Dağ (KFT)</p> <p>tağ (I) Dağ (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ)</p> <p>tav Dağ (CC, KK, TZ)</p>	<p>tav tay ism. 1. Dağ 2. Yığın</p>
<p>daķıķa ar. İncelik (GT)</p>	<p>deķıķe deķıķe ism.ar. 1. Dakika 2. İnce fikir, olumlu düşünce</p>
<p>dalpın- (Kuş) Debelenmek, çırpınmak (İH)</p>	<p>talpıv talpınyu e. 1. Uçup gitmek üzere kanat çırpınmak 2. Havalanma isteğiyle öne atılıp çırpınmak 3. Bütün gücüyle uğraşmak, gayret etmek</p>
<p>dam- Damlamak, yağmurun damla damla düşmesi (İH)</p> <p>tam- Damlamak, yağmurun damla damla düşmesi (CC, GT, İM, İN, Kİ, MS, TZ)</p>	<p>tamıv тамыу e. 1. Damlamak, damla damla düşmek 2. Fayda görmek 3. Bir şeyden pay almak</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>damak Damak (DM, İH)</p> <p>tamağ (II) Damak (BV, CC, Kİ)</p> <p>tamağ (II) Damak (BV, TZ)</p> <p>şamağ Damak (TA)</p> <p>tamav Damak (TZ)</p>	<p>tamağ тамак <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Damak 2. Mide 3. İştah 4. Evde sürekli yemek yiyenlerden biri, boğaz 5. Bir ırmağın başka bir ırmağa veya denize döküldüğü yer 6. Derin çukur ya da maden ocağının ağızı
<p>dap- Bulmak (KFT)</p> <p>şap- (I) 1. Bulmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TZ) 2. Kazanmak, elde etmek (GT)</p>	<p>tabıv табыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bulmak 2. Bir meseleyi halletmek 3. Arayıp ele geçirmek
<p>darlığ Darlık, sıkıntı (KF)</p> <p>tarlığ 1. Darlık, sıkışıklık (İM) 2. Kıtlık vesaire yüzünden ortaya çıkan darlık (Kİ)</p>	<p>tarlığ тарлық <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Darlık, sıkılık, sıkışıklık 2. Kıtlık 3. Zıyan, zarar
<p>daş (I) Taş (Gİ, KF, KFT)</p> <p>taş (I) Taş (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MS, TZ)</p> <p>şaş Taş (KK, TA)</p>	<p>taş 1 таш <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Taş, kaya 2. İç organlarda meydana gelen taş 3. Hareketsiz, donuk
<p>daş- Taşmak (KFT)</p> <p>şaş- Taşmak (BM, GT, Kİ, TZ)</p>	<p>taşıv 2 ташыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Taşmak, kabarmak 2. Coşmak
<p>datlu Tatlı (KFT)</p> <p>tatığlı Tatlı, lezzetli (CC)</p> <p>tatlı (II) Tatlı (BV, CC, DM, GT, İM, RH, TZ)</p> <p>şatlı Tatlı (KK, TA)</p> <p>tatlu Tatlı (Kİ)</p>	<p>tatlı татлы <i>sıf.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tatlı; şerbetli 2. Tadı güzel, lezzetli 3. Zevkli
<p>dayan- Dayanmak, yaslanmak (Gİ, KF)</p> <p>çayan- (I) Dayanmak, güvenmek (İM)</p> <p>çayan- (II) Dayanmak, yaslanmak (Gİ, KF, Kİ, TA)</p>	<p>taуanıv таяныу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dayanmak, destek almak 2. Bir yerden yardım beklemek, bir yere ya da kimseye güvenmek

Tablo: 2.6. (devam)

<p>deg- Değmek, dokunmak (BM, DM, Gİ, İN) teg-(I) Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (CC, İN) tey- (I) Değmek, dokunmak (CC, KK) tig- (I) 1. Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, GT, İM, MG) 2. İsabət etmek (İM) 3. Karşılaşmak, buluşmak (İM) tiy- Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, TZ)</p>	<p>түйв тейеу e. 1. Değmek, temas etmek 2. Çarpmak, vurmak, zarar vermek 3. Etki bırakmak 4. Zararı dokunmak, faydası dokunmak 5. İz bırakmak 6. Pay düşmek, nasip olmak</p>
<p>delü Deli (Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, MS) tehi Deli (CC, İM, TA) telü Deli (KF) tilü Deli (İM)</p>	<p>tili тиле sf. 1. Deli, çılgın 2. Şakacı, yaramaz</p>
<p>delür- Delirmek (Kİ) telür- Delirmek (TZ)</p>	<p>tiliriv тилерев e. 1. Deliye dönmek, çıldırmak, delirmek 2. Zıvanadan çıkmak, kudurmak</p>
<p>dep- (I) Ayakla tepmek, ayakla vurmak (KF) tep- Ayak tepmek, ayakla vurmak (İM, Kİ, RH, TZ) teb- Tekmelemek, çifte atmak (KK, TA) tip- Tepmek, ayakla vurmak (BV, MG)</p>	<p>tibiv тибев e. 1. Tepmek, tekmelemek 2. Birden yakalamak (yırtıcı kuş için) 3. Güçlkle itmek 4. İçerden dışarı doğru vurmak 5. Çalmak, hırsızlık etmek</p>
<p>derin Derin (DM) teren Derin (TZ) tereñ Derin (CC, GT) terin Derin (TA, TZ)</p>	<p>teren тэрэн sf. 1. Derin 2. Ulaşılması güç 3. Gönlün derinliği 4. Çok sağlam alınan, çok güçlü alınan (nefes vs. için)</p>
<p>deryā fars. Derya, deniz (GT)</p>	<p>daryā дарья ism.fars. 1. Deniz, derya 2. Çok büyük nehir 3. Herhangi bir şeyin çokluğu, sınırsızlığı</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>dinç Sakin, rahat, dinç (DM)</p> <p>tinç Sakin, rahat, dinç, zinde (Kİ)</p>	<p>тинис тыныс <i>sf.</i> 1.Sessiz, sakın, rahat 2.Gürültüsüz, kavgasız 3.Bariş içinde</p>
<p>did- 1. Ditmek, tüylerini yolmak (Kİ, KFT) 2. Yün, pamuk vb. atmak (Kİ)</p>	<p>тїтїв тегеу <i>e.</i> 1.Tiftmek, ditmek 2.Bozmak, dağıtmak; parça parça etmek 3.Güzel bir iş yapmak, işini iyi yapmak</p>
<p>dilkü Tilki (Kİ)</p> <p>tilkü Tilki (BM, DM, İM, Kİ, TA)</p> <p>tülki Tilki (GT, TZ)</p> <p>tülkü Tilki (BV, CC, Kİ)</p>	<p>төлкө төлкө <i>ism.</i> 1.Tilki 2.Tilki derisinden dikilmiş 3.Hilekar, kurnaz</p>
<p>diñle- Dinlemek (GT, KFT)</p> <p>düñle- Dinlemek (BM)</p> <p>tuñla- Dinlemek (GT, İM)</p>	<p>тїñлав тыңлау <i>e.</i> 1.Dinlemek, kulak vermek 2.Kulak misafiri olmak 3.Emre itaat etmek 4.Sözü yerine getirmek, söz dinlemek</p>
<p>diri Canlı, diri (Gİ, KF, KFT)</p> <p>tiri (I) Canlı, diri (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p> <p>tirig Canlı, diri (İM)</p>	<p>тїрї теге <i>sf.</i> 1.Diri, canlı, yaşayan 2.Açıkça görünen, belirgin, belli</p>
<p>diril- Dirilmek, canlanmak (KFT, TZ)</p> <p>tiri- Dirilmek, canlanmak, yaşamak (BM, Kİ)</p> <p>tirik- Dirilmek (BV)</p> <p>tiril- (I) Dirilmek, canlanmak, yaşamak (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>тїрїлїв тегелеу <i>e.</i> 1.Dirilmek, canlanmak 2.Coşmak, şevklenmek</p>
<p>ditre- Titremek (Gİ, İN, KF, Kİ)</p> <p>titre- Titremek (BV, CC, GT, İN, MG, TZ)</p>	<p>тїтрев тегрәу <i>e.</i> 1.Titremek 2.Sallanmak, sarsılmak 3.Ürpermek, korkmak</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>dīvār <i>fars.</i> Duvar (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, TA) duvar <i>fars.</i> Duvar (DM, Kİ) tuvar (II) <i>fars.</i> Duvar (TZ) tuvar <i>fars.</i> Duvar (KK)</p>	<p>dīvar <i>двуар ism.fars.</i> 1. Duvar 2. Hayattaki engel ve zorluklar</p>
<p>doğru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KF, KFT, MS) doğru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KFT, MS) toğru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, GT, İN, KF, MG, TZ) toğru 1. Doğru, yanlış olmayan (CC, Gİ, İM, MG, TA) 2. Doğru, düz, eğri olmayan (İN, Kİ) torı Doğru, yanlış olmayan (TZ)</p>	<p>tuğrı tuğры <i>sıf.</i> 1. Doğru, düz 2. Direkt, doğrudan doğruya 3. Dürüst, hakiki, doğru 4. Hatasız 5. Adil 6. Sadık</p>
<p>dökil- Dökülmek (Gİ) dökül- Dökülmek (KF) tögül- (II) Dökülmek, akmak (CC) tökel- Dökülmek, akmak (BM) tökül- Dökülmek, akmak (GT)</p>	<p>tügiliv түгелу <i>e.</i> 1. Dökülmek, akıtılmak 2. Dağıtırmak, saçtırmak 3. Kan, ter, gözyaşı akıtılmak</p>
<p>dönder- Döndürmek, çevirmek (Gİ, KF, MS) töndür- Döndürmek, çevirmek (İM)</p>	<p>dündiriv дүндереу <i>e.</i> Döndürmek, çevirtmek; vazgeçirmek, geri çevirmek tünteriv түнтәреу <i>e.</i> 1. Düşürmek, yıktırmak; belirli bir zamanı geçirmek 2. Alt üst etmek, döndürmek 3. Yamultmak 4. Yerine getirmek</p>
<p>döşe- Döşemek, yaymak (Gİ, Kİ, MS) töşe- Döşemek, yaymak (BM, İM, Kİ, KK, TA, TZ)</p>	<p>tüşev түшәу <i>e.</i> 1. Döşemek, sermek, yaymak 2. Fazla öldürmek, çokça kırmak</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>dur- (I) Durmak, sabit olmak (BM, BV, Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>tur- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (İM)</p> <p>ṭur- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (BM, BV, CC, GT, Kİ, MG, TA, TZ)</p>	<p>torov topoy e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak
<p>dur- (II) Ayağa kalkmak (BM, Gİ, KF)</p> <p>ṭur- (II) Ayağa kalkmak (BM, GT, İM, KK, TA)</p>	<p>torov topoy e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak
<p>dut-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutmak (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (Gİ) <p>tut- (I)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İN, KF, MG, RH, TZ) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (GT) 3. Bir şeyi salıvermek üzere tutmak (İM) 4. Dokunmak, el ile tutmak (İM) 5. Yakalamak (İM, MG) <p>ṭut- Tutmak (TA)</p> <p>ṭuṭ- Tutmak (KK)</p>	<p>totov totoy e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutmak, kavramak 2. Durdurmak 3. Duraklatmak 4. Taksi tutmak 5. Alıkoymak 6. Yakalamak 7. Tutuklamak 8. Hakim olmak, elinde bulundurmak 9. Kiralamak 10. Bir yeri işgal etmek, makamı işgal etmek
<p>dutıl- Tutulmak (KFT)</p> <p>dutul- Tutulmak (BM, BV, KFT)</p> <p>tutul- (I)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutulmak, ele geçirilmek (BV, GT, İH, İM, Kİ, RH, TZ) 2. Bağlanmak (RH) 	<p>totolov totoloy e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutulmak 2. Engellenmek, durdurulmak 3. Yakalanmak 4. Yararlanılmak 5. Kendine hakim olmak
<p>dutın- Tutunmak (KFT)</p>	<p>totonov totonoy e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tutunmak 2. El ele tutuşmak 3. Bir işe girişmek, bir işe başlamak

Tablo: 2.6. (devam)

<p>dutıl- Tutulmak (KFT)</p> <p>dutul- Tutulmak (BM, BV, KFT)</p> <p>tutul- (I) 1. Tutulmak, ele geçirilmek (BV, GT) 2. Bağlanmak (RH)</p>	<p>totolov тотолюу e. 1.Tutulmak 2.Engellenmek, durdurulmak 3.Yakalanmak 4.Yararlanılmak 5.Kendine hakim olmak</p>
<p>dutuş- Tutuşmak (RH)</p> <p>tutuş- (I) Tutuşmak, karşılıklı tutmak, dolaşmak (BV, GT)</p>	<p>totoşov тотошув e. 1.Birlikte ya da karşılıklı tutmak 2.Birlikte açığa çıkarmak, ifşa etmek 3.Birlikte ele geçirmek 4.Bir şeylerin tesirine bırakmak</p>
<p>duzla- Tuz vermek, tuzlamak (BM)</p> <p>tuzla- Tuz vermek, tuzlamak (CC, Kİ)</p>	<p>tozlav тозлай e. 1.Tuzlamak, tuz katmak, tuz eklemek 2.Akıldan çıkmak; unutmak</p>
<p>dür- Dürmek (KFT)</p> <p>tür- Dürmek (GT)</p>	<p>töröv төрөү e. 1.Dürmek, sarmak, bürmek, bürümek 2.Sıkıca giydirmek</p>
<p>dürt- (I) Dürtmek (Kİ, TA)</p> <p>dürüt- (II) Dürtmek (KFT)</p> <p>türt- Dürtmek (İM)</p>	<p>törtöv төртөү e. 1.Dürtmek 2.Kalem ya da sivri uçlu bir nesne ile iz koymak, nokta koymak 3.İtelemek, iterek kendinden uzaklaştırmak 4.Rüşvet vermek, işini halletmek için gizlice bir şeyler vermek</p>
<p>düş- (I) Düşmek (BM, Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH)</p> <p>tüş- (I) Düşmek (BV, CC, İM, İN, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p>	<p>töşöv төшөү e. 1.İnmek, düşmek 2.Suyla sürüklenmek 3.Yıkılmak 4.Konmak 5.Damlamak 6.Kopmak 7.Peyda olmak, hasıl olmak 8.Fotoğraf çekilmek 9.Girişmek, başlamak</p>
<p>düşür- (I) Düşürmek (Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>düşür- (II) İndirmek, inzal etmek (KFT, MS)</p> <p>tüşür- Düşürmek (BV, CC, GT, İM)</p>	<p>töşöröv төшөрөү e. 1.Düşürmek, indirmek 2.İletmek, ulaştırmak 3.Kaplamak, yerleştirmek 4.Elinden kaçırmak 5.Yumruk atmak 6.Azletmek, idareden düşürmek 7.İşe başlatmak 8.Esir olarak ele geçirmek, esir düşürmek 9.Resim çizmek</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>düz Düz, doğru (KF, Kİ, İN, RH)</p> <p>tüz Düz, doğru (BV, CC, GT, KFT, MG, RH)</p>	<p>töz 1 төз sıf. 1.Düz, eğri olmayan 2.Pürüzsüz 3.Dik, doğru 4.Doğru konuşan, namuslu</p>
<p>düzel- Düzelmek (Kİ)</p> <p>tüzel- Düzelmek (BV, GT, Kİ, KK, TZ)</p> <p>tüzen- Düzelmek (TZ)</p>	<p>tözeliv төзөлев e. 1.Düzelmek, iyileşmek 2.Huzur bulmak</p>
<p>tüzet- (I) 1. Düzeltmek (TZ) 2. Sıralanmak, saf tutmak (TA)</p> <p>tüznet- Düzeltmek (CC)</p> <p>tüzüt- Düzeltmek (MG)</p> <p>düzelid- Düzeltmek (KFT)</p> <p>düzet- Düzeltmek (BM, Gİ)</p>	<p>tözetiv төзөтөв e. 1.Düzgün hale getirmek 2.Düzeltmek, onarmak 3.İyileştirmek, şifa buldurmak</p> <p>tözötöv төзөтөү e. 1.Düzleştirmek, düzeltmek 2.Doğrultmak, pürüzsüzleştirmek 3.Yararlı hale getirmek 4.Ayarlamak, düzenlemek</p>
<p>ele- Elemek (Kİ, TA, TZ)</p> <p>ile- Elemek (BV)</p>	<p>ilev 1 илөв e. 1. Elemek, elekten geçirmek 2. Vurmak, çat pat vurmak</p>
<p>emel ar. Arzu, emel, ümit (Gİ, KF)</p>	<p>emel әмәл ism.ar. 1. Emel, gaye, amaç; çare, yol 2. Tedavi metotları, iyileştirme yolları 3. Geleceğe olan inanç, ümit</p>
<p>emgek (I) İstirap, acı, eziyet (CC, İM)</p>	<p>imgek имгәк ism. 1. Eziyet, zahmet 2. Fazla sıkıntı veren, meşakkatli kişi ya da hayvan</p>
<p>eren Er, yiğit, erkek (İM, KFT)</p> <p>iren Er, yiğit, erkek (GT, İM)</p>	<p>iren 1 ирән ism. Yiğit, kahraman, güçlü erkek; eren</p>
<p>eriş- (I) Erişmek, ulaşmak (İM)</p> <p>iriş- (I) Erişmek, ulaşmak (GT, İM, İN, MG)</p> <p>irüş- Erişmek (İM)</p>	<p>irişiv 1 ирешев e. Gayret ve emekle bir sonuca ulaşmak, hayata geçirmek, erişmek</p>
<p>erlik Erlik, erkeklik (BV, CC)</p>	<p>irlik ирлек ism. 1. Erkeklik 2. Yiğitlik, cesurluk</p>

Tablo: 2.6. (devam)

etlü Eтли (RH)	itli итле <i>sif.</i> 1. Eтли, etle hazırlanmış, et ile pişirilmiş 2. Şişman kişinin eli, ayağı için söylenir.
evliyā ar. Veliler, ermişler, evliya (GT, İM)	evliye әүлиә <i>ar. din.</i> 1. Evliya, kutsal insan 2. Geniş yürekli, iyi insan
ez- (III) Azmak (Kİ) az- Azmak, sapmak, şaşırmaq (BV, Gİ, GT, İM, MG, TA, TZ)	aʒav 1 aʒay e. Ne yaptığını bilmemek; şaşırmaq aʒıv 1 aʒıy e. 1. Yerinde durmayarak dışarıda gezmek (İnsan ve hayvan için) 2. Ahlaksızlaşmak; azmak 3. Tohum, cins yönünden bozulmak (canlılar için) 4. Güçlenerek devam etmek 5. Hayali olmak
faşıl ar. Açık, sarıh (GT, KFT)	fesih фәсих <i>ar. sif.</i> Ustaca ve akıcı konuşan; edebi (dil için)
fereste fars. Melek (KK) ferište fars. Melek (BM, CC, DM, KK, TZ) firište fars. Melek (GT, TA) frište fars. Melek (CC, GT)	ferište фәрештә <i>fars. din.</i> Melek; saf yürekli, temiz yürekli
ġanī ar. Zengin, varlıklı (Gİ, GT, KF, KFT)	ġeni ғәни <i>ar. sif.</i> Zengin, kısmetli, şanslı, bahtlı
güç Güç, kuvvet, takat (İH)	kös көс <i>ism.</i> 1. Güç, kuvvet, enerji 2. Yaşama gücü 3. İş yapma kabiliyeti 4. Askerî güç
gür Gür, sık (İH)	kör көр <i>sif.</i> 1. Gür, gürbüz, semiz 2. Toraman, güçlü, kuvvetli
ħaksuz Ar.+T. Haksız (KFT)	ħaħlız 1 хаħлыз <i>sif.</i> 1. Düşüncesi, sözü doğru olmayan, dürüst olmayan 2. Yersiz, gereksiz
havā Ar. Hava (CC) hevā (II) Ar. Hava (Gİ, GT, MG)	hava 2 haya <i>ism.</i> Caka, hava; kibir duygusu

Tablo: 2.6. (devam)

ḥayvān (II) <i>Ar.</i> Hayvan, insan dışındaki canlılar (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)	ḥayvan хайуан <i>ism.ar.</i> 1. Hayvan 2. Kaba, ahlaksız, cahil kişi
ḥilāf <i>Ar.</i> Karşıt, zıt, aksi (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT)	ḥilaf хилаф <i>sif.ar</i> 1. Yaramaz, yaraşksız, yakışksız, uygun olmayan 2. Geri, aksi, ters
ılı Sıcak, ılık (Kİ) yılı Sıcak, ılık (CC, TZ) yılu Sıcak, ılık (CC, TZ)	yılı 1йылы <i>ism.</i> 1. Sıcak 2. Eskiyip kaybolmayan, unutulmayan; yeni
yıla- Koklamak (CC) yidle- Koklamak (İM) yile- Koklamak (BM, TA) yiyle- Koklamak (İH, İM)	yülev 2 еләү <i>e.</i> Sorup soruşturmak, yiyecek arayarak sağa sola bakmak; sezmek, duymak; kokusunu almak
İblis <i>Ar.</i> İblis, şeytan (GT, İM)	İblis иблис <i>ar. din.</i> 1. İblis, şeytan 2. Kötü, hilekar kişi
iç (I) İç, içeri (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS, RH)	İs әс <i>ism.</i> 1. Karın, iç 2. Gönül 3. Bir şeylerin ortasındaki boşluk
iç- İçmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)	İsiv әсөү <i>e.</i> 1. İçmek, içine çekmek 2. İçki içmek 3. Kötü bir durumu baştan geçirmek, kötü deneyim yaşamak
ige- Demir yontmak, eğelemek (İM)	İgev 1 игәү <i>e.</i> 1. Bilemek, keskinlemek; işlemek, tornadan geçirmek, yontmak 2. Azarlayıp başına kakmak; paylamak
imgek Eziyet, zahmet (GT, İM, MG)	imgek имгәк <i>ism.</i> 1. Eziyet, zahmet 2. Fazla sıkıntı veren, meşakkatli kişi ya da hayvan
iren Er, yiğit, erkek (GT, İM)	İren 1 ирән <i>ism.</i> Yiğit, kahraman, güçlü erkek; eren

Tablo: 2.6. (devam)

iriş- (I) Erişmek, ulaşmak (GT, İM, İN, MG) iriş- (II) Sonuca varmak (İM) irüş- Erişmek (İM)	irişiv 1 ирешев e. Gayret ve emekle bir sonuca ulaşmak, hayata geçirmek, erişmek
isin- Isınmak (İM, TZ) issin- Isınmak (CC)	ışiniv эценев e. Isınmak, kendine yakın hissetmek
ışret ar. İşret, içki içme (GT)	ğışret ғишрәт ism.ar. Yeme içme; gönlü hoş etme
itlü Etli (BV)	itli итле sif. 1. Etli, etle hazırlanmış, et ile pişirilmiş 2. Şişman kişinin eli, ayağı için söylenir.
iyiske- Koklamak (TZ)	yışkev ескәв e. Koklamak, solumak, içine çekmek; görüp geçirmek
izgü İyi, güzel (BV)	izgı изге sif. Kutsal, mukaddes; güzel, hoş; günahsız, saf
izgülık İyilik (BV)	izgılık изгелек ism. Kutsiyet, mukaddeslik
kalem ar. Kalem (CC, GT, İM, İN, KFT, KK)	kelem кәләм ism.ar. 1.Kalem 2.Yazı bilimi 3.Yazma yeteneği
kamkağ Çalı çırpı (TA)	kamğaq камғақ ism.bit. 1.Develması, çakırdiken 2.Gürültücü, şamatacı, yaygaracı
kara (I) Kara, siyah (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	kara 1 кара RENC Kara; karsız yer; kirli, pis; özel bir ustalık gerektirmeyen sadece kol gücüne bağlı olan; cahil halk
karaklık Karalık (CC, RH)	karaklık 2 каралык ism. Karaklık, siyahlık; cahillik
kak- (III) Tıkamak (GT)	kativ 6 катыу ism. Kabız olma, pek olma
keber- Hamile olmak, karnı şişmek (Kİ)	keperiv кәпәрәв e. Böbürlenmek, övünmek, kibirlenmek
keçür- (I) Geçirmek kicir- Geçirmek (MG) kicür- (I) Geçirmek (GT, İM)	kisiriv 1 кисерев e. 1.Geçirmek, görmek, baştan geçirmek 2.Hatırlamak

Tablo: 2.6. (devam)

ķıs- (II) Çekmek (KFT)	ķısıv 1 кысыу e. 1. Kaşımak, tırmalamak 2. Bir Şeye dayanamaııp coşmak
ķızış- Kızışmak (TZ)	ķızışıv кызышыу e. 1. Sıcaktan olgunlaşmak 2. Coşmak, sinirden coşmak 3. Heves etmek, ilgi duymak
ķızlık (II) Bekâret (KFT) ķızluķ (II) Bekâret (Kİ)	ķızlık кызлык ism. 1. Kızlık çağı, kızlık dönemleri 2. İffet
ķiçı Küçük (GT) giçi Küçük (İH) kiçi Küçük (CC, Gİ, İH, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) kiçig Küçük (İM) kiçik Küçük (BV, MG)	ķişi kece sıf. 1. Küçük, yaşça küçük, genç 2. Seviyesi düşük, derecesi düşük, mevkisi düşük
ķistür- Kestirmek (MG) ķisdür- Kestirmek (KFT)	ķistüriv кистереу e. Kestirip atmak, kesinlikle söylemek ķistüriv кистереу e. 1. Geçirmek, vazgeçirmek 2. Aşırmaq
ķol (I) El, kol (BV, CC, DM, Gİ, GT, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	ķul 1 кул ism. 1. El, kol 2. Farklı yazım üslubu 3. İnsan gücü ile çalışan düzenek ya da aletleri bildirmekte kullanılır.
ķödir- Götürmek (Gİ, MG) ķöter- Götürmek (BV, CC, GT, İM) ķötür- (I) Götürmek (BV, CC, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)	ķüteriv күтөреу e. 1. Yukarı çıkarmak, yükseltmek; kaldırmak 2. Dik tutmak 3. Arttırmak 4. Taşımak 5. Kadeh kaldırmak 6. Bir tecrübeye sahip olmak
ķök (V) Gökyüzü, sema (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	ķük 3 күк ism. 1. Gök, gökyüzü 2. Allah ve melekler katı

Tablo: 2.6. (devam)

<p>kör- (I) Görmek (BM, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>küriv күреу e. 1.Görmek, bakmak 2.Anlamak, sezme 3.Bir şeye maruz kalmak, baştan geçirmek, eziyet çekmek 4.Bir maksada erişmek 5.Bir şeye sahip olup ondan faydalanmak 6.Sanmak, kabul etmek</p>
<p>köydür- Yakmak (BV, CC, İM) köyündür- Yakmak (KFT, Kİ, RH, TA, TZ) küydür- Yakmak (CC, GT)</p>	<p>köyöröv 1 көйзөрөү e. 1.Yakmak 2.Kızdırmak 3.Coşturmak 4.Aşırı demlemek, koyulaştırmak (çay için) 5.Kaygılandırmak, üzme</p>
<p>қullan- Köle olarak çalıştırılmak (İM, KFT)</p>	<p>қullaniv қулланыу e. Faydalanmak, kullanmak</p>
<p>қууаş 1. Güneş (BM, CC, Kİ, KK) 2. Işık, aydınlık (TA, TZ)</p>	<p>қоуаş қоуаш ism. 1.Güneş 2.Sıcaklık, parlaklık 3.Şans, baht kaynağı</p>
<p>küd- Gütmek, otlatmak (KFT) küt- Gütmek, otlatmak (CC, GT, KK, TZ)</p>	<p>kötöv 1 көтөү e. 1.Beklemek, olmasını veya gelmesini beklemek 2.Hazır durmak 3.Bir şeyin olacağına inanmak 4.Dilemek, istemek kötöv 2 көтөү e. 1.Hayvan gütmek 2.Göz kulak olmak 3.Büyütmek, yetiştirmek</p>
<p>kül- (I) Gülmek (BM, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TA, TZ)</p>	<p>kölöv көлөү e. 1.Gülmek, kahkaha atmak 2.Alay etmek, aşağılamak 3.Eleştirmek, tenkit etmek</p>
<p>лаçin Doğan, şahin (BM, DM, İH, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>ласин ыласын ism.hay. 1. Şahin 2. Yiğit bir kişi için söylenir.</p>
<p>лаһаб ar. Takma ad, lâkap (CC) лақаб ar. Takma ad, lâkap (İM)</p>	<p>лекер 2 ләкәп sif.ar. Şakalı, gülünç, komik лақабив лакабий sif.ar. İlginc; gülünç, eğlenceli; tuhaf</p>
<p>mahşer ar. Mahşer, kıyamet (GT)</p>	<p>meşer мәшәр ar. din. 1. Mahşer 2. Karışıklık, hengame</p>
<p>maymün ar. Maymun (CC, DM, KFT, KK, TZ)</p>	<p>maymıl маймыл fars.hay. 1. Maymun 2. Nazlı kişi için söylenir.</p>

Tablo: 2.6. (devam)

mefhüm <i>ar.</i> Anlaşılmış, bilinen (GT)	mefhüm мәфһүм <i>ism.ar.</i> Anlam, içerik
mekr <i>ar.</i> Hile, düzen, aldatma (GT, İM, KF)	mekİR мәкер <i>ism.ar.</i> Gizlice yapılan kötülük, fenalık
mihir <i>fars.</i> Sevgi (CC) mihir <i>fars.</i> Sevgi, muhabbet (GT)	mihİR мийер <i>ism.fars.</i> 1. Güzel alaka, insana verilen değer, kıymet; şefkat 2. Güneş
mürted <i>ar.</i> Dinden çıkan (İM, KFT)	mörtet мәртәт <i>ar. din.</i> 1. Dinden dönmüş kişi, dinden çıkmış kişi 2. Düşman safına geçmiş kişi; dönek
naşib <i>ar.</i> Pay, hisse (Gİ, GT, KF, KFT)	nasip насип <i>ism.ar.</i> Nasip, kısmet; takdir
necāset <i>ar.</i> Pis, pislik (Gİ, İM, KF, KFT, MS)	nejaset нәжасәт <i>ism.ar.</i> 1. Pislik, murdarlık 2. Adilik, bayağılık
necīs <i>ar.</i> Pis, murdar (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	nejīs нәжес <i>sif.ar.</i> 1. Pis, murdar 2. Adi, bayağı
Nūh <i>ar.</i> Nuh peygamber (GT)	nuh нух <i>ism.</i> (Nuh Peygamber'in adından) çok eski zaman, Nuh zamanı
od Ateş (Gİ, KF, KFT, TA) ot (I) Ateş (BM, CC, DM, İM, İN, Kİ, TA)	ut 1 ут <i>ism.</i> 1. Ateş 2. Işık 3. Gözlerdeki fer 4. Elektrik 5. Silah atışı 6. Yangın 7. Güçlü duygu
oğrı Hırsız (CC, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, TA) oğur Hırsız (CC) uğrı Hırsız (KFT) uğru Hırsız (TZ) uğur (II) Hırsız (KFT) uğuri Hırsız (KFT) uvru Uğru, hırsız (TZ)	oğro оғро <i>ism.</i> 1. Hırsız; eşkıya, haydut 2. Dürüst olmayan, namussuz

Tablo: 2.6. (devam)

oñ 1 Sağ taraf (CC, MG, Kİ)	уñ 1 ун сиф. 1. Sağ, sağdaki 2. Dıştaki, üstteki 3. Muhafazakar
orğana Organ (CC)	organ орган rus. 1. Organ, kuruluş 2. Organ, uzun (insan için)
orta Orta (BV, CC, GT, Gİ, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)	урта урта ism. 1. Orta 2. Meselenin dikkat merkezi 3. 3 puan değerindeki orta not 4. Sıradan, vasat 5. Orta halli köylü
ortaça Ortanca (TZ)	urtasa уртача сиф. 1. Orta kararda, orta düzeyde 2. Sıradan, vasat 3. Tipik
ovsunla- <i>Far. T.</i> Efsunlamak (TZ)	ерсинлев әпсенләү e. 1. Büyü ile iyileştirmek, sihirle tedavi etmek; üfürükle iyileştirmek 2. Yerine ulaştırmak, uygunlaştırmak
oyov Uyanık (CC)	уяв уяу сиф. 1. Uyuklamayan, uyanık, uykusuz 2. Zeki, sezgisi güçlü
ozdur- İleri geçirmek (İM)	узғарив узғариву e. Geçirmek, yol aldırarak, yaşam geçirmek, ömür sürmek
ög (I) Akıl, zihin (MG) ök (II) Akıl, zihin (MG)	уу 1 уй ism. 1. Düşünce, fikir, görüş 2. Niyet, plan
ögren- (II) 1. Alışmak (GT) 2. (Hayvanlar için) evcilleşmek (İM)	öyreniv öйрәнеу e. Öğrenmek, bilim almak, bilgi almak
öl- Ölmek (BM, BV, CC, GT, Gİ, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA, TZ)	üliv үлеу e. 1. Ölmek, can vermek 2. Yok olmak, bitmek, tükenmek 3. Çok sevmek, canını vermeye hazır olmak
öñ (II) Sağ taraf (İM, TZ)	уñ 1 ун сиф. 1. Sağ, sağdaki 2. Dıştaki, üstteki 3. Muhafazakar
öñ- Doğrulamak (TZ)	өнев өнәу e. 1. Gönlü okşamak; yakın görmek, sevmek 2. Dürüst bulmak, güzel bulmak; güzel görmek

Tablo: 2.6. (devam)

örte- Yakmak (GT, TA)	ürtev үпрәү e. 1. Bilinçli yangın çıkarıp yakmak 2. Gücüne gitmek, ağına gitmek
ösek Ateş küreği (TZ)	usaq усақ ism. 1. Ocak, fırının altında ateşi sağlayan kısım 2. Başlangıç, kaynak 3. Bir şeylerin toplandığı yer, merkez
özek Ağacın bedeni, özü (İH)	üzek үзәк ism. 1. Merkez, odak, tam orta nokta 2. Mevsimler gibi zaman kavramları için orta 3. Can
perī Far. Peri (İM)	birī 3 бире SOYT / EŞAN Peri beriy бәрей FARS SOYT / EŞAN 1. Peri 2. Yaramaz ve yerinde durmaz çocuğa eleştiri için söylenir. periy пәрей DİN Peri
renc fars. Ağrı, sızılı, sıkıntı (GT, RH)	renyış рәнйеш ism. 1. Yürek sızısı, gücenme duygusu, incinme duygusu 2. Kötü istek, beddua
sa (I) Sağ, sağlık, sıhhat (CC)	hav hay sıf. 1. Sağ, sağlıklı 2. Canlı, diri; dinç
sa- Sayı saymak (Kİ) şay- Saymak, hesaplamak (BM, DM, Gİ, İM, KF, KK, MS, TZ)	hanav 1 һанав e. 1. Saymak, hesap etmek, miktarını tespit etmek 2. Bir fikri olmak, kanaat sahibi olmak
saçrat- Sıçratmak (Kİ) sıçrat- Sıçratmak (BM)	sesretiv сәсрәтәү e. 1. Sıçratmak; hızlıca serptirmek 2. Yok etmek, öldürmek
şāfi ar. Saf, temiz (BV, İM, RH)	saf 1 саф ar. sıf. 1. Saf, katkısız 2. Doğal 3. Açık, net, düzgünce işitilen (ses için) 4. Dinlenmiş, yorulmamış 5. Gerekli kurallara denk gelen 6. Ahlakı temiz olan

Tablo: 2.6. (devam)

<p>sağ- Sağmak (İM, KFT, TZ) sav- (II) Sağmak (TZ)</p>	<p>haviv haууу e. 1.Sağmak 2.İstismar etmek 3.Çekip almak</p>
<p>saqla- Saklamak, korumak (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, MG, MS, TA, İN, RH, TZ) şakla- 1. Saklamak, korumak (KK) 2. Haramdan çekinmek (İM)</p>	<p>haqlav 1 haqlay e. 1.Korumak, zarar karşı emniyetli bir yerde tutmak 2.Tutumlu kullanmak 3.Sağlamak 4.Gerçekleştirmek 5.Aklında tutmak 6.Göz kulak olmak</p>
<p>şalābet ar. Sağlamlık, sertlik (GT)</p>	<p>salabet салабәт ism.ar. 1. Güçlülük, dayanıklılık, kuvvetlilik 2. Dirayetlilik, kararlılık</p>
<p>salındır- (I) Sarkıtmak (İM)</p>	<p>halındıriv 2 halınydryy e. Değerini, kıymetini düşürmek; değerini indirmek; aşağı çektirmek</p>
<p>salındur- Salmak, bırakmak (BV, İM)</p>	<p>halındıriv 2 halınydryy e. Değerini, kıymetini düşürmek; değerini indirmek; aşağı çektirmek</p>
<p>salğun Esinti, rüzgâr (CC)</p>	<p>halqın halqын sıf. 1.Serin, soğumuş, soğuk 2.Duygusuz 3.Çok ciddi, resmi tavırlı</p>
<p>salţanat ar. Hükümdarlık, saltanat (GT, MG)</p>	<p>soltanat солтанат ar. 1. Sultanlıkla yönetilen ülke; sultanlık 2. Saltanat, gösterişlilik</p>
<p>samasan- Israr etmek (Kİ) samsan- Israr etmek (Kİ)</p>	<p>samsanıv самсануу e. 1. Nazlanmak, cilvelenmek, işvelenmek 2. Kaprislenmek</p>
<p>sañç- (IV) Delmek, delip geçmek, saplamak (CC, GT, İH, Kİ, MG, TZ) şañç- Delmek, delip geçmek, saplamak (KK)</p>	<p>sensiv 1 cәнсеу e. 1. Batırmak, sivri bir şeyle dürtmek, saplamak 2. İğne batırmak 3. Dikleştirip kaldırmak 4. Sert sözler söylemek</p>
<p>sañç- (III) Hayvanı yürütmek için vurmak, dürtmek (TA) şañç- Hayvanı yürütmek için vurmak, dürtmek (TA) saniç- (Hayvanı yürütmek için) batırmak, dürtmek (KFT)</p>	<p>sensiv 1 cәнсеу e. 1. Batırmak, sivri bir şeyle dürtmek, saplamak 2. İğne batırmak 3. Dikleştirip kaldırmak 4. Sert sözler söylemek</p>

Tablo: 2.6. (devam)

sarsıl- Sarsılmak (Kİ)	harhılıv harhылыу e. Yüreği yanmak, yüreği çok incinmek
sat- Satmak, satış yapmak (TA) şat- Satmak, satış yapmak (BM, CC, Gİ, GT, KF, KFT, Kİ, TZ) şat- Satmak, satış yapmak (KK)	hatıv hatыу e. 1.Satmak 2.İhanet etmek, ihbar etmek 3.Caka satmak, gösteriş yapmak 4.Dedikodu yaumak
satıl- Satılmak (İM, KFT, Kİ)	hatılıv hatылыу e. 1.Satılmak, satılığa çıkarılmak 2.İhanet edilmek
satiş- Satış, satış yapmak (TZ)	hatışıv hatышыу e. 1.Karşılıklı ya da birlikte satmak 2.Karşılıklı ya da birlikte ihanet etmek
sa'y (I) Ar. Çalışma, gayret (Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)	seği cəғи ism.ar. 1. Gayretlilik, çalışkanlık 2. Özen, ihtimam; iş, emek, gaile
sayra- Ötmek, şakımak (GT, TZ)	hayrav hayрай e. 1.Ötmek, güzel sesler çıkarmak, şakımak (kuş için) 2.Göz boyamak
sazağan Yılan, ejderha (CC, Kİ, BM) şazğan Ejderha, yılan (TA)	hazağan 1 haзаған SIF 1.Uzun yaşamış, uzun yaşayan 2.Evde kalmış
sāzec fars. Sade (MG) sāzic fars. Sade (BV)	sade sadə fars. sıf. 1. Sade, basit, hafif; karışık olmayan 2. Hilesiz, aldatmacasız; saf
semir- Semirmek, yağlanmak (BV, CC, GT, TZ) semri- Semirmek, yağlanmak (Kİ)	himiriv hımerey E 1.Semirmek, yağ bağlamak 2.Para ve mal sahibi olup zenginleşmek
şeş- Çözmek, bağıni açmak (CC) şes- Çözmek, bağıni açmak (BV, GT, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ) şiş- (I) Çözmek, bağıni açmak (GT, İM)	sisiv sısey e. 1. İpi çözmek, bağıni çözmek 2. Elbisesini çıkarmak, soymak 3. Anlamını çözmek, aslını çözmek, halletmek 4. İçindekini dökmek, içindekini söylemek

Tablo: 2.6. (devam)

<p>sevz Söz (DM)</p> <p>söz Söz (CC, Gİ, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, TZ)</p>	<p>hüz hyz <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Söz, kelime 2. İfade, konuşma 3. Verilen söz, ant 4. Fikir, görüş 5. Nasihat, öğüt 6. Eleştiri, tenkit 7. Dedikodu
<p>seyündür- Söndürmek (TA)</p> <p>siyündür- Söndürmek (KF)</p> <p>söndür- Söndürmek (CC, GT, İM)</p> <p>sövündür- (II) Söndürmek (TZ)</p> <p>söyündür- Söndürmek (Gİ)</p> <p>söyündür- (II) Söndürmek (KF, Kİ)</p>	<p>hündiriv hünderev <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Söndürmek 2.Motor benzeri şeyleri kapattırmak 3.Bitirmek, yok ettirmek
<p>sığış- Sığışmak, sığmak (GT, KF)</p>	<p>hyışiv hıyışy e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Sığışmak 2.Topluca bir yere yerleşmek 3.Kavgasız dövüşsüz yaşamak
<p>sıkıl- Sıklamak (İM, MS)</p>	<p>hıgılv 1 hıgıly e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Esnetilerek bükülmek, eğilmek 2.Acılara karşı sabırlı olamamak, tahammül edememek
<p>şındır- Kırmak, kırdırmak (GT, KK)</p> <p>sındur- Kırmak, kırdırmak (BM, BV, CC, GT, İM, İN, KFT, MG)</p>	<p>hındiriv hındyry e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Kırdırma, yardırmak 2.İtaat ettirmek, boyun eğdirmek 3.İlmak (hava için)
<p>sışır- Islık çalmak (TZ)</p>	<p>hızgırv hızyry e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.İslık çalmak 2.Tıs diye ses çıkarmak 3.Büyük bir hızla hareket etmek
<p>sız- Sızmak, akmak (CC, GT, Kİ)</p>	<p>hıziv 2 hızy e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Erimek, yavaş yavaş yok olmak 2.Tahrip olmak, zayıflamak 3.Kaygılanmak, kederlenmek 4.Çınlamak, ince ve etkili şekilde yankılatmak

Tablo: 2.6. (devam)

<p>sincir <i>fars.</i> Zincir (İH) zencir <i>fars.</i> Zincir, (mec.) esaret (GT, İM) zincil <i>Far.</i> Zincir (CC) zincir <i>Far.</i> Zincir (Gİ, KF, MS, TZ)</p>	<p>синуір сынйыр <i>ism.fars.</i> 1. Zincir, köstek 2. Sıra, dizi</p>
<p>siñir- (I) Sindirmek, içine almak (CC)</p>	<p>һиңдирив һендереу <i>e.</i> 1.Sindirmek, hazmetmek 2.Akla yerleştirmek</p>
<p>soh- Sokmak, vurmak, çarpmak (CC)</p>	<p>һуғив 1 һуғыу <i>e.</i> 1.Sertçe vurmak, itip kakmak 2.Yaralamak, zedelemek 3.Kaydetmek 4.Sert konuşmak, eleştirmek 5.Özel bir şekil vermek, damga basmak 6.Zarar vermek</p>
<p>soktur- Sokturmak, girdirmek (TZ)</p>	<p>һуқтирив һуқтырыу <i>e.</i> 1.Dövdürmek, vurdurmak 2.Kinaye ile söz atmak, laf çarptırmak 3.Gidişatı, güzergahı yönlendirmek</p>
<p>su (I) Su (CC, DM, Gİ, GT, İH, KF, KFT, Kİ, MG, MS, RH, TZ) şu Su (KK, TA) suf Su (İM) suv Su (BV, İM)</p>	<p>һив һыу <i>ism.</i> 1.Su 2.Nehir, göl, deniz 3.Nem, ıslaklık 4.Söylenen lafın anlamsız ve gereksiz kısmı</p>
<p>sun- (I) İtaat etmek (İM)</p>	<p>һинив һыныу <i>e.</i> 1.Kırılmak, parçalara ayrılmak (sert nesne için) 2.Baskıya dayanamayıp kopmak 3.İlınmak, yumuşamak (sert hava için)</p>
<p>sundur- (II) Kırmak, parçalamak (CC)</p>	<p>һиндирив һындырыу <i>e.</i> 1.Kırdırma, yardırmak 2.İtaat ettirmek, boyun eğdirmek 3.İlınmak (hava için)</p>

Tablo: 2.6. (devam)

suza- Sünmek, uzamak (TZ)	huźiv huzyy e. 1.Çekerek, genişleterek uzun hale getirmek, uzatmak; yaymak, doğrultmak 2.İkram etmek, sunmak 3.Gerinmek 4.Engellemek 5.Uzun hava biçiminde müzik söylemek 6.Kuray çalmak
süre- Sürümek, yerde sürüklemek (MG)	höyrev höypəy e. 1.Sürümek, sürüklemek 2.Ayak sürümek 3.Zor bir işi başarmak 4.Hayatı sürdürmek
sürü- Sürmek (Kİ, TZ)	höröv 2 həpəy e. 1.Kovmak, sürmek 2.Sürgün etmek
sürt- (I) Sürtmek (CC, İM, İN, KF, MG, RH) sürtü- Kaşımak, sürtmek (TZ) sürüt- (II) Sürtmek (Gİ, KF, Kİ, MG, MS, TZ)	hörtöv həpəy e. 1.Silmek, silip temizlemek 2.Silip süpürmek, çalmak, hırsızlık yapmak 3.Parfüm sürmek
şüşkür- Aksırmak, hapşırma (KK, TZ)	sösköröv cöcköpəy e. 1. Öksürmek 2. Motor gibi düzenekler düzgün çalışmadığında kesik kesik ses çıkarmak
şā'irlik Ar.+T. Şairlik (GT)	şāğirliq şāğirlyk ism. Şiir yazma yeteneği, şiir yazma kabiliyeti
şart ar. Şart, koşul (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)	şart 1 şart ism.ar. 1. Şart 2. Hayatın belli bir hali 3. Mecburiyet
şaş- (I) Hedeften, kaymak (İH) şaş- (II) Hayret etmek, şaşırma (İH)	şaşiv şaşy e. 1. Şaşmak, sersemlemek 2. Öfkelenmek, kudurmak

Tablo: 2.6. (devam)

<p>şayna- Çiğnemek (TZ)</p> <p>şeyne Çiğnemek (Gİ, KK, TA)</p> <p>çayna- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (CC, İM)</p> <p>çeyne- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (BM, BV, Gİ, KF, RH)</p> <p>çiylene- Çiğnemek, kemirmek, gevelemek (GT)</p>	<p>сеунев сәйнәү e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çiğnemek 2. Ezmek, dişlemek 3. Her şeyi, her lafı söylemek
<p>şek- (I) Çekmek (KK)</p> <p>çek- (I)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bir şeyi bir yerden çekip almak, çıkarmak (BV, Gİ, GT, İM, İN, Kİ, RH, TZ) 2. Çekmek, asılmak (KF) 3. Bir şeyi çekip uzatmak (İM) 	<p>сигів 1 суреү e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çekmek, geriye hareket ettirmek, geriletmek 2. Bir düşünceden vazgeçmek
<p>şerif (I) Ar. Şerefli, asil (Gİ, GT, İM, KFT, MS)</p>	<p>şerif шәриф ar. sıf.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Şerefli, hürmetli, saygıdeğer; onurlu 2. Kutsal, mukaddes
<p>şes- Çözmek, bağını açmak (BV, GT, KF, Kİ, KK, RH, TA, TZ)</p> <p>şiş- (I) Çözmek, bağını açmak (GT, İM)</p> <p>seş- Çözmek, bağını açmak (CC)</p>	<p>sisiv сисев e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İpi çözmek, bağı çözmek 2. Elbisesini çıkarmak, soymak 3. Anlamını çözmek, aslını çözmek, halletmek 4. İçindekini dökmek, içindekini söylemek
<p>şesil- Çözülme (BV, DM)</p> <p>şişil- (II) Çözülme (İM)</p>	<p>sisiliv сиселеү e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İp çözülme, bağ çözülme, ipin uçları açılmak 2. Anlamı, esası öğrenilip çözümlenme, halledilme 3. Gönlündekiler açılmak, fikirleri açılmak
<p>şıkar- Çıkarmak, çekip çıkarmak (KK)</p> <p>çıgar- Çıkarmak, çekip çıkarmak (CC, Kİ)</p> <p>çıkar- (I) Çıkarmak, çekip çıkarmak (BM, BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, RH, TA, TZ)</p>	<p>сигарив сығарыу e.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çıkarmak, kovmak 2. Taşımak, yukarı kaldırmak 3. Eser vermek, yayımlamak; hayata geçirmek 4. Birini öne çıkarmak, takdim etmek

Tablo: 2.6. (devam)

<p>şırak <i>Far.</i> (<çerāg) Kandil ışığı, çerağ (DM, KK, TZ)</p> <p>çıra <i>Far.</i> (<çerāg) Kandil, mum, ışık (Kİ)</p> <p>çırāk <i>Far.</i> (<çerāg) Çerağ, mum, kandil (CC, Gİ, KF, Kİ, TA)</p>	<p>şırak сырак <i>ism.fars.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Etrafı aydınlatmak için kullanılan ince ağaç parçası, çerağ 2. Balık avlarken suyu aydınlatmak için çıra yakmaya yarayan düzenek 3. Görme yeteneği 4. “<i>şırağım</i>” diye “gözümün nuru” anlamında sevilen kişiye söylenir.
<p>şıra- Sıçramak (TZ)</p>	<p>sesrev сәсрәү <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sıçramak, hızlıca serpilmek 2. Duygular, düşünceler dışa vurulmak 3. Yok olmak, bitmek
<p>şir <i>Ar.</i> Şiir (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)</p>	<p>şığır шиғыр <i>ism.ar.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Şiir, nazım 2. Estetik güzellik
<p>şöb <i>fars.</i> (<çüb) Çöp (DM)</p> <p>şöp <i>fars.</i> (<çüb) Çöp (TZ)</p> <p>çöp <i>fars.</i> (<çüb) Çöp, artık (CC, İM, Kİ)</p>	<p>süp 1 сүп <i>ism.fars.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çöp 2. Küçük parça 3. Önemsiz, gereksiz şey <p>süp 2 сүп <i>ism.bit.</i> Tarlada ekin içerisinde kendiliğinden yetişen çeşitli bitkiler; çer çöp; yabancı otlar</p>
<p>şürü- Çürümek</p> <p>çürü- Çürümek (İM)</p> <p>çürü- Çürümek (BV, CC, İM, Kİ)</p>	<p>şiriv севеү <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çürümek, zarar görmek, hastalanmak 2. Zor şartlarda yaşamak 3. Aşırı zengin olmak, aşırı zenginleşmek 4. Kaybedip, elenip, mağlup edilip oyundan çıkmak <p>şeriv шәреү <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Su olmak, çamur olmak 2. Bozulmak, çürümek
<p>şürük Çürük (DM)</p> <p>çürük Çürük (GT, İM)</p>	<p>şirik сеpek <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çürümüş, çürük 2. Yanlış, hata, kusur 3. Çürümüş şey, çürük şey
<p>tabun- Tapınmak, saygı göstermek (CC)</p> <p>tapul (II) Tapınmak, ibadet etmek (İM)</p> <p>tapun- Tapınmak, ibadet etmek, saygı göstermek (İM)</p>	<p>tabınıv табыныу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tapınmak 2. Ümidini bir şeye bağlamak 3. Aşırı bağlanmak, tutulmak
<p>tağıt- Dağıtmak (GT)</p>	<p>tağatıv тағатыу <i>e.</i> Dağıtmak, bozmak; bertaraf etmek</p>

Tablo: 2.6. (devam)

taḥṣil <i>ar.</i> Elde etme, hasıl etme (GT)	teḥsil тәхсил <i>ism.ar.</i> 1. Tahsil, kazanma 2. Bilim alma, okuma
tal- (I) Dalmak (Kİ)	talıv 2 талыу <i>e.</i> 1. Dalmak 2. Kendi kendini unutmak
tala- (I) Yağma etmek (İM, TZ) tala- (II) Dalamak, dişlemek, acıtmak (Kİ)	talav 1 талау <i>e.</i> 1. Hücum etmek, saldırmak 2. Rencide etmek 3. Kendine mal etmek
talav Talan, yağma (TZ)	talav 1 талау <i>e.</i> 1. Hücum etmek, saldırmak 2. Rencide etmek 3. Kendine mal etmek
tam (VI) Cehennem (TZ) tamu Cehennem (CC, KFT, TA, TZ) tamuğ Cehennem (GT, İM) tamuḥ Cehennem (CC) tamuḳ Cehennem (CC) tamuv Cehennem (Kİ)	tamuḳ тамуқ <i>ism.din.</i> 1. Cehennem 2. Çok sıcak yer 3. Zor hayat
tam- Damlamak, yağmurun damla damla düşmesi (CC, GT, İM, İN, Kİ, MS, TZ) dam- Damlamak, yağmurun damla damla düşmesi (İH)	tamıv тамыу <i>e.</i> 1. Damlamak, damla damla düşmek 2. Fayda görmek 3. Bir şeyden pay almak
tamağ (II) Damak (BV, CC, Kİ) tamaḳ (II) Damak (BV, TZ) ṭamaḳ Damak (TA) tamav Damak (TZ) damak Damak (DM, İH)	tamaḳ тамақ <i>ism.</i> 1. Damak 2. Mide 3. İştah 4. Evde sürekli yemek yiyenlerden biri, boğaz 5. Bir ırmağın başka bir ırmağa veya denize döküldüğü yer 6. Derin çukur ya da maden ocağının ağızı

Tablo: 2.6. (devam)

<p>tamar Damar (BM, BV, CC, İM, İN, Kİ, TA, RH, TZ)</p> <p>ṭamar Damar (KK)</p> <p>tamir Damar (MG)</p> <p>tamur Damar (İM, TZ)</p> <p>damar Damar (DM)</p>	<p>тамір тамыр <i>ism.bit.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ağacın, bitkinin kökü 2. Damar, sinir 3. Bir meselenin sebebi, aslı 4. Soy sop, nesil
<p>tamāšā <i>fars.</i> Seyretme, gezme (CC, DM, Kİ, KK, TZ)</p>	<p>тамаша тамаша <i>ism.fars.</i> Hayran edici manzara, görünüm</p>
<p>tamçı Damla (Kİ)</p>	<p>тамсы тамсы <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Damla 2. Bir damlacık, çok az, küçük parça
<p>tamız- Damlatmak (BV, İM)</p> <p>tamuz- Damlatmak (BV, İM)</p>	<p>тамизів тамызыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Damlatmak 2. Bir damla sıçratmak 3. Rüşvet olarak biraz para vermek, koklatmak 4. Vurmak, dokundurmak
<p>taral- Daralmak, dar olmak (Kİ)</p>	<p>таралы 1 таралыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Etrafa yayılmak, saçılmak 2. Parçalanmak 3. Yayılmak 4. Unutulmak
<p>taş (II) Dış, dışarı (BV, GT, İM, Kİ)</p> <p>tış Dış (İM)</p>	<p>тиş тыш <i>ism.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dış 2. Elbisenin dışı 3. Evin dışı, açık hava 4. Kaplama, astar 5. Dış görünüş, kılık kıyafet
<p>taş- Taşmak (BM, GT, Kİ, TZ)</p> <p>daş- Taşmak (KFT)</p>	<p>ташыв 2 ташыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Taşmak, kabarmak 2. Coşmak
<p>taşı- Taşımak (CC, İH, Kİ, TZ)</p>	<p>ташыв 1 ташыу <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Taşımak, bir şey kaldırıp götürmek 2. Haber getirip götürmek
<p>taşla- Taşlamak (CC, İM, MS, TZ)</p> <p>ṭaşla- Taşlamak (KK)</p> <p>daşla- (I) Taşlamak (KFT)</p>	<p>ташлав ташлау <i>e.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Atmak, fırlatmak, yukarıdan bırakmak, yukarıdan atmak 2. İlişkiyi kesmek, bitirmek 3. Birden söylemek, söze atlamak 4. Belli bir yöne göndermek

Tablo: 2.6. (devam)

<p>tat- Tatmak, tadına bakmak (CC, GT, İM)</p> <p>taṭ- Tatmak, tadına bakmak (KK, TA)</p> <p>dad- Tatmak, tadına bakmak (KF)</p> <p>dat- Tatmak, tadına bakmak (Gİ)</p>	<p>tativ 1 татыу e. 1.Tatmak, tadına bakmak 2.Ağızına atmak, yemek 3.Başından geçmek</p>
<p>tatıǵlı Tatlı, lezzetli (CC)</p> <p>tatlı (II) Tatlı (BV, CC, DM, GT, İM, RH, TZ)</p> <p>taṭlı Tatlı (KK, TA)</p> <p>tatlu Tatlı (Kİ)</p> <p>datlu Tatlı (KFT)</p>	<p>tatlı татлы sıf. 1.Tatlı; şerbetli 2.Tadı güzel, lezzetli 3.Zevkli</p>
<p>tatır- Tattırmak (CC)</p> <p>taṭur- Tattırmak, tadına baktırmak (TA)</p>	<p>tatırtıv татыртыу e. 1.Tattırmak, tadına baktırmak 2.Ağızına attırmak, yedirmek 3.Başından geçirtmek</p>
<p>tay- Ayağı kaymak, yanılmak (İM, MG, TZ)</p>	<p>taıv тайу e. 1.Basılan, dayanılan bir noktadan kayıvermek 2.Caymak</p>
<p>tayǵaḳ Kaygan yer (TZ)</p> <p>taıǵaḳ Kaygan yer (TZ)</p>	<p>taıǵaḳ тайǵaḳ sıf. 1.Kaygan 2.Güvensiz, zor, çetin</p>
<p>tazalıǵ FAr.+T. Tazelik, taze olma (RH)</p>	<p>taızalıǵ 1 таızалық ism. Temizlik, saflık; tazelik taızalıǵ 2 таızалық ism. 1.Güçlülük, sağlamlık, kuvvetlilik 2.Sağlık, esenlik</p>
<p>tāze fars. Taze, körpe (BV, GT, İM, İN, RH)</p> <p>teze fars. Taze, körpe (DM, KFT, Kİ, TZ)</p>	<p>taıza 1 таза sıf. 1.Temiz, kirsiz, lekesiz 2.Saf, halis taıza 2 таза sıf. Güçlü, kuvvetli, sağlam, besili</p>
<p>teb- Tekmelemek, çifte atmak (KK, TA)</p> <p>tep- Ayak tepmek, ayakla vurmak (İM, Kİ, RH, TZ)</p> <p>tip- Tepmek, ayakla vurmak (BV, MG)</p> <p>dep- (I) Ayakla tepmek, ayakla vurmak (KF)</p>	<p>tibiv тибев e. 1.Tepmek, tekmelemek 2.Birden yakalamak (yırtıcı kuş için) 3.Güçlülükle itmek 4.İçerden dışarı doğru vurmak 5.Çalmak, hırsızlık etmek</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>teg-(I) Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (CC, İN)</p> <p>tey- (I) Değmek, dokunmak (CC, KK)</p> <p>tig- (I) 1. Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, GT, İM, MG) 2. İsbet etmek (İM) 3. Karşılaşmak, buluşmak (İM)</p> <p>tiy- Değmek, dokunmak, varmak, erişmek (BV, TZ)</p> <p>deg- Değmek, dokunmak (BM, DM, Gİ, İN, KF, KFT)</p>	<p>tüyiv teıey e. 1. Değmek, temas etmek 2. Çarpmak, vurmak, zarar vermek 3. Etki bırakmak 4. Zararı dokunmak, faydası dokunmak 5. İz bırakmak 6. Pay düşmek, nasip olmak</p>
<p>tegrü Doğru (İN)</p> <p>teğürü Doğru (İN)</p>	<p>tuğrı tuğры sıf. 1. Doğru, düz 2. Direkt, doğrudan doğruya 3. Dürüst, hakiki, doğru 4. Hatasız 5. Adil 6. Sadık</p>
<p>telür- Delirmek (TZ)</p> <p>delür- Delirmek (Kİ)</p>	<p>tıliriv тилерей e. 1. Deliye dönmek, çıldırmak, delirmek 2. Zıvanadan çıkmak, kudurmak</p>
<p>temir Demir (Kİ, KK, TA, TZ)</p> <p>temür Demir (BM, BV, İM, İN, TA)</p> <p>timir Demir (MG)</p> <p>timür Demir (BV, GT, MG)</p> <p>demür Demir (DM, Gİ, KF, TA)</p>	<p>timir тимер ism. 1. Demir 2. Katı, sert; güçlü, sağlam</p>
<p>tep- Ayak tepmek, ayakla vurmak (İM, Kİ, RH, TZ)</p> <p>teb- Tekmelemek, çifte atmak (KK, TA)</p> <p>tip- Tepmek, ayakla vurmak (BV, MG)</p> <p>dep- (I) Ayakla tepmek, ayakla vurmak (KF)</p>	<p>tibiv тибей e. 1. Tepmek, tekmelemek 2. Birden yakalamak (yırtıcı kuş için) 3. Güçlkle itmek 4. İçerden dışarı doğru vurmak 5. Çalmak, hırsızlık etmek</p>
<p>terçe Tez, çabuk, hemen (CC)</p>	<p>tirse терсә sıf. Eli çabuk, hareketli, yerinde durmaz, kanı kaynar</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>tertīb <i>ar.</i> Hazırlama, düzene koyma, tertip (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>tertip тәртип <i>ism.</i> 1.Tertip, düzen, nizam 2.Asayiş 3.Disiplin</p>
<p>tıǵraǵ (I) Çevik, eli çabuk, derli toplu (İH) tıǵraǵ Çevik, eli çabuk, derli toplu (TA)</p>	<p>tırax тирак <i>sıf.</i> 1.Derli toplu, düzenli, temiz 2.Aceleci, tez canlı</p>
<p>tinç Sakin, rahat, dinç, zinde (Kİ) đinç Sakin, rahat, dinç (DM)</p>	<p>tinis тыныс <i>sıf.</i> 1.Sessiz, sakın, rahat 2.Gürültüsüz, kavgasız 3.Bariş içinde</p>
<p>tinçliǵ Dinçlik, zindelik (Kİ)</p>	<p>tinishliǵ тыныслық <i>ism.</i> Esenlik, ferahlık, huzur, rahatlık</p>
<p>tırax Çabuk (CC)</p>	<p>tırax тирак <i>sıf.</i> 1.Derli toplu, düzenli, temiz 2.Aceleci, tez canlı</p>
<p>tiniş Dinlenen (TZ)</p>	<p>tinis тыныс <i>sıf.</i> 1.Sessiz, sakın, rahat 2.Gürültüsüz, kavgasız 3.Bariş içinde</p>
<p>tiri (I) Canlı, diri (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ) tirig Canlı, diri (İM) diri Canlı, diri (Gİ, KF, KFT)</p>	<p>tiri тепе <i>sıf.</i> 1.Diri, canlı, yaşayan 2.Açıkça görünen, belirgin, belli</p>
<p>tiri- Dirilmek, canlanmak, yaşamak (BM, Kİ) tirik- Dirilmek (BV) tiril- (I) Dirilmek, canlanmak, yaşamak (BV, CC, GT, İM, Kİ, TA, TZ) diril- Dirilmek, canlanmak (KFT, TZ)</p>	<p>tiriliv терелеу <i>e.</i> 1.Dirilmek, canlanmak 2.Coşmak, şevklenmek</p>
<p>tişli Dişli (BV)</p>	<p>tişli тешле <i>sıf.</i> 1.Sözü keskin olan, dili iğneli olan 2.İnatçı</p>
<p>tit- Ditmek, tüylerini yolmak (TA, TZ) did- (II) 1. Ditmek, tüylerini yolmak (Kİ, KFT) 2. Yün, pamuk vb. atmak (Kİ)</p>	<p>titiv тереу <i>e.</i> 1.Tiftmek, ditmek 2.Bozmak, dağıtmak; parça parça etmek 3.Güzel bir iş yapmak, işini iyi yapmak</p>

Tablo: 2.6. (devam)

titre- Titremek (BV, CC, GT, İN, MG, TZ) ditre- Titremek (Gİ, İN, KF, Kİ)	тїтрев терпəy e. 1. Titremek 2. Sallanmak, sarsılmak 3. Ürpermek, korkmak
tїtret- Titretmek (MG, RH)	тїtretїv терпərey e. 1. Titretmek, ürpertmek 2. Duygularını hareketlendirmek
toğan (II) Doğan, doğmuş olan (Kİ, TZ)	туđан туђан ism. 1. Kardeş 2. Dost, ahbap 3. Yakın, samimi 4. Öz 5. Kan kardeş 6. Akraba, hısım
toğra- Doğramak (Kİ)	турав туpəy e. 1. Doğramak, parçalamak 2. Bıçaklayıp öldürmek
toğru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, GT, İN, KF, MG, TZ) toğru 1. Doğru, yanlış olmayan (CC, Gİ, İM, MG, TA) 2. Doğru, düz, eğri olmayan (İN, Kİ) torı Doğru, yanlış olmayan (TZ) doğrı Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KF, KFT, MS) doğru Doğru, yanlış olmayan (Gİ, KFT, MS)	туđrı туђры sıf. 1. Doğru, düz 2. Direkt, doğrudan doğruya 3. Dürüst, hakiki, doğru 4. Hatasız 5. Adil 6. Sadık
toğruluk Doğruluk (CC)	тоđролоқ тођролоқ ism. İyi niyetlilik, saf yüreklilik, doğruluk, dürüstlük
toķ Tok, aç olmayan (GT, TZ) toķ Tok, aç olmayan (TA)	туķ 1 туķ sıf. 1. Tok, karnı doymuş 2. Dolu, içli 3. Refah içinde
tonçuķ- Donakalmak, nefes alamamak, katılmak (İH)	тонсођов тонсођов e. 1. Havasız kalmak, soluksuz kalmak; boğulmak 2. Yok olmak 3. Özgürlüğünü kaybetmek
toñ- Buz olmak, donmak (CC, Kİ, TZ)	туñıv туңıy e. 1. Donmak, don tutmak, buzlanmak 2. Hissizleşmek 3. Donuklaşmak, durağanlaşmak

Tablo: 2.6. (devam)

toydır- Doyurmak (CC) toydur- Doyurmak (BV, GT)	туузырив туызырыу e. 1.Doyurmak, beslemek 2.Bezdirmek, bıktırmak
toz- 1. Toz kapmak, toz kalkmak (BV, Kİ) 2. Toz olmak (TZ)	тузив тузыу e. 1.Eskimek, yıpranmak, bozulmak 2.İhtiyarlamak, hasta düşmek 3.Karışmak, dağınık olmak 4.Sinirden hakaret etmek, öfkeden küfretmek
tozdur- Tozatmak (TZ)	туззырив туззырыу e. 1.Eskitmek, yıpratmak, aşındırmak 2.Telef etmek 3.Saçmak, savurmak
töben Altında, aşağı, geri (CC)	түбен 1 түбән sif. 1.Alçak 2.Alt, aşağı, aşağıdaki 3.Suyun aşağısındaki 4.Adi, alt tabaka 5.Pek küçük, önemsiz 6.Avam, amiyane 7.Namussuz 8.Kötü, alçak 9.Yetersiz
tög- Dövmek, vurmak, ezmek (BV, GT, TZ) töv- Vurmak, dövmek, ezmek (Kİ) töy- Dövmek, vurmak, ezmek (TZ) dög- Dövmek, ezmek (RH, TA, TZ)	төйөв 1 төйөү e. 1.Sert bir cisimle vurmak, ezmek, döğmek 2.Tepelemek 3.Üst üste yemek
tögül- (II) Dökülmek, akmak (CC) tököl- Dökülmek, akmak (BM) tökül- Dökülmek, akmak (GT) dökil- Dökülmek (Gİ) dökül- Dökülmek (KF)	түгүлүв түгөлөү e. 1.Dökülmek, akıtılmak 2.Dağıttırmak, saçtırmak 3.Kan, ter, gözyaşı akıtılmak
tök- (II) Sermek, yaymak (GT)	түгүв түгөү e. 1.Dökmek, akıtmak 2.Dağıtmak, saçmak 3.Kan, ter ya da gözyaşı akıtmak 4.Sarfetmek, harcamak 5.Paylaşmak

Tablo: 2.6. (devam)

tök- (III) Su dökünmek (İM)	tügiv түгөү e. 1.Dökmek, akıtmak 2.Dağıtmak, saçmak 3.Kan, ter ya da gözyaşı akıtmak 4.Sarfetmek, harcamak 5.Paylaşmak
tölen- (I) Zayıflamak (GT)	tüleniv түлөнөү e. Ödenmek, borcu verilmek
tör Sedir (TZ)	tür түр ism. 1. Evin baş köşesi; misafir odası 2. Evin önü 3. Yüksek mevki, makam
tu'm Ar. Tat, lezzet (GT)	tem 1 тэм ism. 1. Tat, lezzet 2. Keyif, neşe, kâm
tumçuq- Ölürcesine bayılmak (TZ) tumsuq- Ölürcesine bayılmak (TZ) tunçuq- Ölürcesine bayılmak (TZ)	tonsoğov тонсоғов e. 1.Havasız kalmak, soluksuz kalmak; boğulmak 2.Yok olmak 3.Özgürlüğünü kaybetmek
tunuq Bulutlu, sisli, kapalı (İH)	tonok 1 тонок sıf. 1.Saf, temiz, bulanık olmayan, şeffaf, saydam 2.Açık olmayan, parlak olmayan, donuk, mat
tur- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (İM) tur- (I) Durmak, sabit olmak, sakin olmak (BM, BV, CC, GT, Kİ, MG, TA, TZ) dur- (I) Durmak, sabit olmak (BM, BV, Gİ, KF, KFT, MS)	torov торов e. 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak
tura (II) Doğru (TZ)	tura 1 тура sıf. 1.Doğru, düz, düzgün, eğri olmayan 2.Doğrudan, doğruca, direkt 3.Gerçek, dürüst, hakiki 4.Değiştirilmemiş, orijinal

Tablo: 2.6. (devam)

<p>turğur- Ayağa kaldırmak, dikeltmek (BM)</p> <p>turğuz- (II) Ayağa kaldırmak, dikeltmek (Kİ, TZ)</p> <p>turğuz- Ayağa kaldırmak, dikeltmek (KK)</p> <p>durğur- (II) Ayağa kaldırmak (KF)</p> <p>durğuz- (III) Ayağa kaldırmak (KF)</p>	<p>torgoźov topfoźoy e. 1.Ayağa kaldırmak 2.Dik hale getirmek, dineltmek 3.İşler hale getirmek, tamir etmek</p>
<p>туруş Duruş (RH)</p> <p>туруş Duruş (KK)</p>	<p>toroş 1 topoш ism. 1.Duruş, durum 2.Poz 3.Yaşam, hayat</p>
<p>tut- (I) 1. Tutmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, İN, KF, MG, RH, TZ) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (GT) 3. Bir şeyi salıvermek üzere tutmak (İM) 4. Dokunmak, el ile tutmak (İM) 5. Yakalamak (İM, MG)</p> <p>тut- Tutmak (TA)</p> <p>тут- Tutmak (KK)</p> <p>dut- 1. Tutmak (Gİ, İN, KF, KFT, MS, RH) 2. Elde etmek, yakalamak, saklamak (Gİ)</p>	<p>totov topoу e. 1.Tutmak, kavramak 2.Durdurmak 3.Duraklatmak 4.Taksi tutmak 5.Alıkoymak 6.Yakalamak 7.Tutuklamak 8.Hakim olmak, elinde bulundurmak 9.Kiralamak 10 Bir yeri işgal etmek, makamı işgal etmek</p>
<p>tutğa Kılıcın sapı (Kİ, MG)</p> <p>tutқа Kılıcın sapı (MG)</p>	<p>totқа totқа ism. 1.Kulp, kabza, sap 2.Çare 3.Dayanak</p>
<p>tutul- (III) (Güneş ve ay) tutulmak (BM, TZ)</p>	<p>totolov totолоу e. 1.Tutulmak 2.Engellenmek, durdurulmak 3.Yakalanmak 4.Yararlanılmak 5.Kendine hakim olmak</p>
<p>tutuş- (I) Tutuşmak, karşılıklı tutmak, dolaşmak (BV, GT)</p> <p>dutuş- Tutuşmak (RH)</p>	<p>totoşov totoшoy e. 1.Birlikte ya da karşılıklı tutmak 2.Birlikte açığa çıkarmak, ifşa etmek 3.Birlikte ele geçirmek 4.Bir şeylerin tesirine bırakmak</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>tuv- (II) Ezmek, parça parça etmek (Kİ)</p>	<p>töyöv 1 төйөү e. 1.Sert bir cisimle vurmak, ezmek, döğmek 2.Tepelemek 3.Üst üste yemek</p>
<p>tuvar (II) fars. Duvar (TZ) tuvar fars. Duvar (KK) dīvār fars. Duvar (BM, BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, TA) duvar fars. Duvar (DM, Kİ)</p>	<p>dīvar дувар ism.fars. 1. Duvar 2. Hayattaki engel ve zorluklar</p>
<p>tuvra Doğru (CC)</p>	<p>tura 1 тура sıf. 1.Doğru, düz, düzgün, eğri olmayan 2.Doğrudan, doğruca, direkt 3.Gerçek, dürüst, hakiki 4.Değiştirilmemiş, orijinal</p>
<p>tuzak Tuzak, ağ (BM, CC, DM, GT, Kİ, TZ) tuzaq Tuzak, ağ (TA)</p>	<p>tozaq тозақ ism. 1.Av tuzağı, ağ 2.Hile, tuzak</p>
<p>tuzla- Tuz vermek, tuzlamak (CC, Kİ) duzla- Tuz vermek, tuzlamak (BM)</p>	<p>tozlav тозлай e. 1.Tuzlamak, tuz katmak, tuz eklemek 2.Akıldan çıkmak; unutmak</p>
<p>tüfkür- Tükürmek (İM) tükür- Tükürmek (BM, CC, KF, Kİ, KK, TA, TZ) tüpkür- Tükürmek (CC) tüskür- (I) Tükürmek (BM) tüvkür- Tükürmek (İM)</p>	<p>tököröv төкөрөү e. 1.Tükürmek 2.Bilinçsizce el sallamak</p>
<p>tüket- Tüketmek, bitirmek (Gİ, GT, MG, TZ) düket- Tüketmek, bitirmek (Gİ, KF)</p>	<p>töketiv төкөтөү e. 1.Tüketmek, sona dayandırmak; bitirmek 2.Dayandırmak, bitiştirmek</p>
<p>tülek Kör (Kİ)</p>	<p>tülek 1 түлөк ism. Ağır mizaçlı, sakın tabiatlı</p>
<p>tür- Dürmek (GT) dür- Dürmek (KFT)</p>	<p>töröv төрөү e. 1.Dürmek, sarmak, bürmek, bürümek 2.Sıkıca giydirmek</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>türt- Dürtmek (İM)</p> <p>dürt- (I) Dürtmek (Kİ, TA)</p> <p>dürüt- (II) Dürtmek (KFT)</p>	<p>törtöv төртөү e.</p> <p>1.Dürtmek</p> <p>2.Kalem ya da sivri uçlu bir nesne ile iz koymak, nokta koymak</p> <p>3.İtelemek, iterek kendinden uzaklaştırmak</p> <p>4.Rüşvet vermek, işini halletmek için gizlice bir şeyler vermek</p>
<p>tüz Düz, doğru (BV, CC, GT, KFT, MG, RH)</p> <p>düz Düz, doğru (KF, Kİ, İN, RH)</p>	<p>töz 1 төз сиф.</p> <p>1.Düz, eğri olmayan</p> <p>2.Pürüzsüz</p> <p>3.Dik, doğru</p> <p>4.Doğru konuşan, namuslu</p>
<p>tüzel- Düzelmek (BV, GT, Kİ, KK, TZ)</p> <p>tüzen- Düzelmek (TZ)</p> <p>düzel- Düzelmek (Kİ)</p>	<p>tözeliv төзөлев e.</p> <p>1.Düzelmek, iyileşmek</p> <p>2.Huzur bulmak</p>
<p>tüzet- (I) 1. Düzeltmek (TZ) 2. Sıralanmak, saf tutmak (TA)</p> <p>tüznet- Düzeltmek (CC)</p> <p>tüzüt- Düzeltmek (MG)</p> <p>düzelid- Düzeltmek (KFT)</p> <p>düzet- Düzeltmek (BM, Gİ)</p>	<p>tözetiv төзөтөү e.</p> <p>1.Düzgün hale getirmek</p> <p>2.Düzeltmek, onarmak</p> <p>3.İyileştirmek, şifa buldurmak</p>
<p>tüzet- (I) 1. Düzeltmek (TZ) 2. Sıralanmak, saf tutmak (TA)</p> <p>tüznet- Düzeltmek (CC)</p> <p>tüzüt- Düzeltmek (MG)</p> <p>düzelid- Düzeltmek (KFT)</p> <p>düzet- Düzeltmek (BM, Gİ)</p>	<p>tözötöv төзөтөү e.</p> <p>1.Düzleştirmek, düzeltmek</p> <p>2.Doğrultmak, pürüzsüzleştirmek</p> <p>3.Yararlı hale getirmek</p> <p>4.Ayarlamak, düzenlemek</p>
<p>uç- (I) Uçmak (BM, CC, GT, İM, KFT, Kİ, TA, TZ)</p> <p>uş- Uçmak (KK)</p>	<p>osov осов e.</p> <p>1. Uçmak, hareket etmek</p> <p>2. Buharlaştırmak</p>

Tablo: 2.6. (devam)

<p>uğrı Hırsız (KFT)</p> <p>uğru Hırsız (TZ)</p> <p>uğur (II) Hırsız (KFT)</p> <p>uğurı Hırsız (KFT)</p> <p>uvru Uğru, hırsız (TZ)</p> <p>oğrı Hırsız (CC, DM, GT, Gİ, İM, İN, KF, Kİ, KK, TA)</p> <p>oğur Hırsız (CC)</p>	<p>oğro oğro <i>ism.</i> 1. Hırsız; eşkıya, haydut 2. Dürüst olmayan, namussuz</p> <p>uğrı uğrı <i>ism.</i> Hırsız, yan kesici</p>
<p>ullu Büyük, ulu, yüce (GT)</p> <p>ulu Büyük, ulu, yüce (CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, İN, KF, Kİ, KK, MS, TA, RH, TZ)</p> <p>uluğ Ulu, büyük, yüce (BV, GT, İM, KFT, MG)</p>	<p>olo olo <i>sıf.</i> 1. Büyük, yüce, ali 2. İhtiyar, yaşlı 3. Насми, kütlesi büyük, iri</p> <p>oluğ oлуđ <i>sıf.</i> Yaşı büyük, ihtiyar, yaşlı</p>
<p>uvu Zehir (Kİ)</p> <p>ağı (I) Zehir (TZ)</p> <p>ağu Zehir (BM, GT, KFT, RH, TA)</p> <p>avu Ağı, zehir (TZ)</p>	<p>ıv 2 ыу <i>sıf.</i> Çok acı, zehir</p>
<p>uyağ Uyanık (GT)</p> <p>uyağ Uyanık (CC)</p> <p>uyağ Uyanık (İM)</p> <p>oyov Uyanık (CC)</p>	<p>uyav уяв <i>sıf.</i> 1. Uyuklamayan, uyanık, uykusuz 2. Zeki, sezgisi güçlü</p>
<p>uyal- (I) Uyanmak, uykudan uyanmak (İM)</p> <p>uyan- (I) Uyanmak (CC, GT, İM, KF, KFT, TA)</p> <p>uyđan Uyanmak (GT)</p> <p>oyan- (I) Uyanmak (BM, Gİ)</p>	<p>uyanıv уяныу <i>e.</i> 1. Uyanmak, uyanık hale gelmek 2. Meydana gelmek, ortaya çıkmak</p>

Tablo: 2.6. (devam)

uyut- (I) Uyutmak (CC, TA)	oyotov 2 ойотой e. 1. Uyutmak, uyku getirmek 2. Gönlü ferahlatıp herşeyi unutturmak 3. Uygun ve yumuşak hareketlerle dans etmek
uzat- (II) Göndermek (BM, CC)	oʻzativ 1 oʻzaty e. 1. Uğurlamak, yolcu etmek 2. Gönülsüzce göndermek 3. Gelini damadın evine uğurlamak, göndermek
ušan- Ufalanmak, küçük parçalara bölünmek (TZ)	ušaniv ушаныу e. İlgilenmek, alakadar olmak, ilgi duymak; gönül vermek; heves etmek
üçünçi Üçüncü (BV, CC, KF, Kİ) üçünçü Üçüncü (İH, RH) üşinşi Üçüncü (KK)	ösönsö өсөнсө ism. 1. Üçüncü 2. Niteliği düşük olan 3. Yemekten sonra verilen içecek (çay, kahve, kakao, komposto gibi)
üğmeş Etrafına toplanmak (İH)	uqmaşiv укмашыу e. 1. Yapışmak, birleşmek, bir olmak, uyuşmak, örtüşmek 2. Yığılmak, toplanmak
üstün (II) Üst, üst kısım, üst taraf (CC, GT, Kİ, KK, TA)	östön өстөн sif. 1. Üstün, herhangi bir yönüyle daha yüce, daha yüksek 2. Yüksek, fazla
yab- (III) Örtmek, kapamak (BM, KK, TA) yap- (II) Örtmek, kapamak (CC, GT, İM, KF, Kİ, MS, TZ)	yabiv 3 ябыу ism. Hapis, zindan
yab- (III) Örtmek, kapamak (BM, KK, TA) yap- (II) Örtmek, kapamak (CC, GT, İM, KF, Kİ, MS, TZ)	yabiv 1 ябыу e. 1. Kapatmak, üstünü kaplamak, üstünü örtmek 2. Kapayarak korumak 3. Ele almak 4. Bir şeyin gidişatını durdurmak
yabuq Örtü, baş örtüsü (DM, İM)	yabıq 2 ябык sif. 1. Kapalı, örtülü; üstü örtük, kaplanmış 2. Görünmeyen, gizli
yağ- Yapıştırmak (CC) yaq- (II) Sıvamak, yapıştırmak (TZ)	yağiv 2 яғыу e. 1. Sürmek, yakmak, sıvamak 2. Boşuna suçlamak, leke çalmak, itham etmek

Tablo: 2.6. (devam)

<p>yaḡşı 1. Güzel, iyi (BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, İM, KF, KFT, MG, İN, RH) 2. Hayırlı, doğru (MS)</p> <p>yaḡşı Güzel, iyi (CC, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>yaḡşı яқсы <i>sıf.</i> 1. Güzel, iyi, olumlu 2. Faydalı 3. Tecrübeli, usta 4. Namuslu 5. Merhametli; kıymetli 6. Gereği gibi, yeteri kadar 7. Olumlu yanıt olarak “evet”, “olur”</p>
<p>yaḡ- (I) Yakmak (BV, GT, İN, Kİ)</p>	<p>yaḡıv 1 яғыу <i>e.</i> 1. Yakmak 2. Ev ısıtmak 3. Dert vermek, üzme, kızdırmak</p>
<p>yaklaş- Yaklaşmak, yakın olmak (KK)</p>	<p>yaḡlaşıv яқлашыу <i>e.</i> Birbirini desteklemek, sahip çıkmak</p>
<p>yaḡtu Aydınlık, ışık, nur (Kİ)</p>	<p>yaḡtı яқты <i>sıf.</i> 1. Parlak, aydın, ışıltılı; ışık 2. Güzel ve mutlu (hayat için)</p>
<p>yala- Yalamak (BM, BV, CC, Kİ, İM, KK, TA, TZ)</p>	<p>yalav ялау <i>e.</i> Yalamak, dil değirmek; eritip yok etmek</p>
<p>yalan (I) Yalan (Gİ, MS, TA)</p> <p>yalğan Yalan (CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ)</p>	<p>yalğan ялған <i>sıf.</i> 1. Yalan, yanlış; hatalı 2. İki yüzlü; yapmacık</p>
<p>yalat- Yalatmak (BV)</p>	<p>yalatıv ялатыу <i>e.</i> Yalatmak, dil değirtmek; erittirip yok ettirmek</p>
<p>yalın (II) Yalın, alev (CC)</p>	<p>yalḡın ялқын <i>ism.</i> 1. Alev, yalaz, yalım 2. Şevk, ilham</p>
<p>yan- (I) Yanmak (BM, GT, Kİ, TZ)</p>	<p>yanıv 1 яныу <i>e.</i> 1. Yanmak, tutuşmak; ateşi çıkmak 2. Sevmek</p>
<p>yandır- (II) Yakmak, yandırmak (TZ)</p> <p>yandır- 1. Yakmak, yandırmak (BM, BV, İM, KF, Kİ, TA, RH) 2. Işık yakmak (CC)</p>	<p>yandırıv яндырыу <i>e.</i> 1. Alevlendirmek, yakmak 2. Kundaklamak 3. Yüreğini yakmak 4. Kızdırmak</p>
<p>yaraḡı (I) Peçe, yüze örtülen örtü (Gİ)</p>	<p>yabiḡ 2 ябық <i>sıf.</i> 1. Kapalı, örtülü; üstü örtük, kaplanmış 2. Görünmeyen, gizli</p>
<p>yara Yara (BV, CC, Gİ, İH, İM, KF, MG, RH)</p>	<p>yara яра <i>ism.</i> 1. Yara, cerahat 2. Azap, ruhsal sıkıntı</p>

Tablo: 2.6. (devam)

yarala- Yaralamak (Gİ)	yaralav яралау e. 1. Yaralamak, yara açmak, yaralı hale getirmek 2. İncitmek, kalbini kırmak
yaraştır- Düzenlemek, birleşmek (CC) yaraştır- (II) Düzenlemek, birleşmek (CC, MG)	yaraştırıv I яраштырыу e. 1. Yaraştırmak, uydurmak, yakıştırmak 2. Bariştırmak
yarlı Fakir, yoksul (CC, GT) yarlu Fakir, yoksul (Kİ)	yarlı ярлы sıf. 1. Fakir, düşkün, yoksul 2. Beceriksiz, kabiliyetsiz
yart- Yarmak, yırtmak (BM) yır- 1. Yırtmak (İM, TZ) 2. Ayırmak (KFT) yırt- Yırtmak (KFT, TZ) yırt- 1. Yırtmak, parçalamak (BM, CC, GT, İM, KFT, Kİ) 2. Paralamak (GT) yırtı- Yırtmak, parçalamak (KFT) cırt- Yırtmak, parçalamak (CC)	yırtıv йырттыу e. 1. Yırtmak, parçalamak, kesilmek 2. Keskin veya sivri bir şeyle iz bırakmak 3. Anide ve hızlı bir şekilde sessizliği, karanlığı bozmak
yaşa- (I) Yaşamak (BV, GT, Kİ, RH)	yeşev йәшәу e. 1. Yaşamak, ömür geçirmek, ömür sürmek 2. Gününü gün etmek 3. Unutulmamak
yaşık Zayıf, kuru, cılız (CC)	yaşık яшык sıf. 1. Çok zayıf, çok sıksa, kuru kemikli 2. Eğlenip kudurmayı çok seven; şen şakrak
yavuz 1. Kötü, fena (BV, GT, İM, TA, TZ) 2. Vahşî (Kİ)	yavız яуыз sıf. 1. Kötü, berbat 2. Acımasız, merhametsiz 3. Sert, keskin (söz, ifade için)
ye- Yemek (BM, CC, DM, Gİ, KF, Kİ, KK, TA, TZ) yi- (I) Yemek (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH) yi- (II) Yemek (TZ)	yüiv I ейәу e. Yemek yemek, bünyesine almak

Tablo: 2.6. (devam)

<p>yegin (I) Hafif, yeğni (BV)</p> <p>yeñil Hafif, yeğni (CC, İM, TZ)</p> <p>yeñül Hafif (CC)</p> <p>yeyni Hafif (TA)</p> <p>yini Hafif, yeğni (BV)</p> <p>yïñil Hafif, yeğni (MG)</p> <p>yuğul Hafif, yeğni (TA)</p> <p>yüñül Hafif (CC, GT, KFT, RH, TZ)</p>	<p>yïñil еңел sıf. Hafif, çabuk hareket eden, anlaşılır, kolay; alıngan; hareketli, atik</p>
<p>yer (III) Taban, temel (CC)</p>	<p>yïr ep ism. Yer, toprak; vatan, ülke</p>
<p>yer (V) Boş ve parça yer (TA)</p>	<p>yïr ep ism. Yer, toprak; vatan, ülke</p>
<p>yeriş- Erişmek, ulaşmak (Gİ)</p>	<p>irişiv 1 ирешев e. Gayret ve emekle bir sonuca ulaşmak, hayata geçirmek, erişmek</p>
<p>yeske- Koklamak (DM)</p> <p>yiske- Koklamak (Gİ, KFT)</p> <p>iyiske- Koklamak (TZ)</p>	<p>yïškev еçкәв e. Koklamak, solumak, içine çekmek; görüp geçirmek</p>
<p>yetiş- Erişmek, ulaşmak, yetmek, yetişmek (Gİ, İM, KF, TZ)</p> <p>yitiş- Yetişmek, ulaşmak, erişmek (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)</p>	<p>yïtiřiv 1 етешев e. Yetişmek; vaktinde yapmak; olgunlaşmak, pişmek</p>
<p>yıgıl- (II) Yıkılmak, devrilmek (CC)</p> <p>yıqıl- (I) Yıkılmak, devrilmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MG, TZ)</p> <p>cıgıl- Yıkılmak, devrilmek (CC)</p> <p>cıqıl- Yıkılmak, devrilmek (CC)</p> <p>cıkıl- Yıkılmak, devrilmek (CC)</p>	<p>yıgılv йығылыу e. 1. Yıkılmak, çökmek 2. İş ya da yaşamda zor durumda kalmak 3. Helak olmak, ölmek 4. Ani bir hareket ile birdenbire oturmak, yatmak 5. Zor durumda kalıp birilerine sığınmak</p>

Tablo: 2.6. (devam)

yıkıl- (II) Bozulmak (İM)	уғылн ығылыу e. 1. Yıkılmak, çökmek 2. İş ya da yaşamda zor durumda kalmak 3. Helak olmak, ölmek 4. Ani bir hareket ile birdenbire oturmak, yatmak 5. Zor durumda kalıp birilerine sığınmak
yılı Sıcak, ılık (CC, TZ) yılu Sıcak, ılık (CC, TZ) ılı Sıcak, ılık (Kİ)	уılı 1йылы ism. 1. Sıcak 2. Eskiyip kaybolmayan, unutulmayan; yeni
yırın- Yırtılmak (TZ)	уырын ырыныу e. Bir iş ya da durumdan kurtulmak, sıyrılmak; arınmak
yibek İpek (CC) yipek İpek (BV, İM, Kİ, TA, TZ) ipek İpek (CC)	уібк ебек sıf. Su değmesiyle yumuşayan, yumuşamış; yumuşak tabiatlı, alçakgönüllü; ipek
yidle- Koklamak (İM) yile- Koklamak (BM, TA) yiyle- Koklamak (İH, İM) ıyla- Koklamak (CC)	уілев 2 еләу e. Sorup soruşturmak, yiyecek arayarak sağa sola bakmak; sezmek, duymak; kokusunu almak
yil (II) Hava (TA)	уіл ел ism. Rüzgar, yel; güçlü tesir, etki
yimril- (I) Toprak çökmek (İH)	уимрїлїв емерелєу e. Yıkılmak, mahvolmak, viran olmak; bozulmak
yimril- (II) Yarılmak, ayrılmak (TZ)	уимрїлїв емерелєу e. Yıkılmak, mahvolmak, viran olmak; bozulmak

Tablo: 2.6. (devam)

<p>yir- (I) Yürümek (BM)</p> <p>yiri- Yürümek (İN, RH)</p> <p>yori- Yürümek (İN)</p> <p>yör- Yürümek (Gİ)</p> <p>yöri- Yürümek (BV, Gİ)</p> <p>yörü- Yürümek (BV, Gİ)</p> <p>yür- (I) Yürümek (CC, KK)</p> <p>yüri- Yürümek (GT, İM, KFT, MG, TA)</p> <p>yürü- (I) Yürümek (CC, GT, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>yöröv йөрөү e. 1. Yürümek, hareket etmek 2. Birine ilgi duymak</p>
<p>yoğan (I) Kalın (CC, MG)</p> <p>yoğın Kalın (MG)</p> <p>yoğun (III) Kalın (CC, İH, Kİ, KK, MG, RH, TA, TZ)</p> <p>yovun Yoğun, kalın, ağır (TZ)</p> <p>yügün Kalın (MG)</p>	<p>уıван йыуан sıf. 1. Kalın; koyu; yoğun 2. Vücut olarak yapılı, iri</p>
<p>yoğsun Su yosunu (TZ)</p> <p>yoşkun Su yosunu (TZ)</p>	<p>уушқын юшқын ism. 1. Kaynayan bir kabın içinde erimeden kalmış tuz ya da kireç katmanı 2. Akılda ya da gönülde kalan ağır tesir, büyük etki</p>
<p>yoğun (I) Yoğun (BV)</p>	<p>уıван йыуан sıf. 1. Kalın; koyu; yoğun 2. Vücut olarak yapılı, iri</p>
<p>yoğun (II) İri, kaba (DM, İH, TZ)</p>	<p>уıван йыуан sıf. 1. Kalın; koyu; yoğun 2. Vücut olarak yapılı, iri</p>
<p>yol (I) Yol (BM, BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, İN, KF, Kİ, MG, MS, RH, TA, TZ)</p>	<p>yul I юл ism. 1. Yol, sefer 2. Satrançta ileri hamle 3. Satır, dizi</p>

Tablo: 2.6. (devam)

yol- Yolmak (Gİ)	yolov 1 йолоу e. 1. Kökü ile yolmak, koparmak (saç için) 2. Ağır bir durumdan kurtarmak
yolu- Yolmak, kesmek	yolov 1 йолоу e. 1. Kökü ile yolmak, koparmak (saç için) 2. Ağır bir durumdan kurtarmak
yovut- Yutmak (CC) yud- Yutmak (Gİ) yuṭ- Yutmak (BM, BV, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, TA, TZ)	yotov йотой e. 1. Yutmak 2. Kendi içine çekmek, batırıp alta bırakmak 3. İstenmeyen bir duruma düşmek 4. Ahlaksızca kendine mal etmek
yufqa (I) İnce, yassı (İH, İM) yupqa İnce, yassı (TA)	yoqa 1 йока sif. 1. İnce, kalın olmayan 2. Eksik, noksan 3. Kuruca olan, dolgun olmayan
yul- Yolmak, çözmek, kurtarmak (CC)	yolov 1 йолоу e. 1. Kökü ile yolmak, koparmak (saç için) 2. Ağır bir durumdan kurtarmak
yulı- Tıraş etmek (Kİ) yüli- Tıraş etmek (İM, TA) yülü- Tıraş etmek (CC, KFT, TZ)	yolov 1 йолоу e. 1. Kökü ile yolmak, koparmak (saç için) 2. Ağır bir durumdan kurtarmak
yutdur- Yutturmak (BV)	yottorov йотторой e. 1. Yutturmak 2. İstenmeyen bir duruma düşürmek
yuva- Yıkamak (KF)	yıvıv йыууу e. 1. Yıkamak 2. Su ile taştan, kumdan ayırmak 3. İnsanın gönlünü cezbedip eritmek
yür- (II) Göç etmek, yola koyulmak (CC) yürü- (II) Göç etmek, yola koyulmak (CC)	yöröv йөрөү e. 1. Yürümek, hareket etmek 2. Birine ilgi duymak
yürek Yürek, kalp (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, MS, TA, TZ)	yörek йөрэк ism. 1. Yürek, kalp 2. Kişinin hissi dünyası
yüzlük Yüzlük, yüz örtüsü (TA, TZ)	yözlök 1 йөзлөк ism. 1. Karındaki yavruyu saran zar 2. Yüzlük
zāhir (II) ar. Dış görünüş (BV, GT)	zahir zahır ar. sif. 1. Parlak, nurlu, aydınlık 2. Belirgin, görünen, açık

Tablo: 2.6. (devam)

za'if <i>ar.</i> Zayıf (BV, GT, İM, İN, KFT, MG)	zeğif зәғиф <i>ar. sıf.</i> Zayıf; narin
za'iflik <i>Ar.+T.</i> Zayıflık, güçsüzlük (BV, GT) za'iflik <i>Ar.+T.</i> Zayıflık, güçsüzlük (GT)	zeğiflik зәғифлек <i>ism.</i> Zayıflık; narinlik
zālim <i>ar.</i> Zalim, zulmeden (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS)	zalim залим <i>ar. sıf.</i> Merhametsiz, zalim, taş yürekli
zehr <i>fars.</i> Zehir (GT)	zeher зәһәр <i>fars. tıp.</i> 1. Zehir, agu 2. Kin, nefret 3. İçine işler derecede soğuk 4. Kalp kıran, yaralayan söz 5. Kuvvetli, güçlü zer 2 зәр <i>fars. tıp</i> Zehir
zevk <i>ar.</i> Zevk, neşe (GT)	zevık зәүек <i>ism.</i> 1. Tat, lezzet; çeşni 2. Zevk, keyif, neşe

Tablo: 2.6. (devam)

2.3.2.3. Komşuluk

Anlam genişlemesinin alt başlıklarından biri olan komşuluk, kapsamlayış olarak da adlandırılmaktadır. Bir kelimenin kapsamını genişleterek veya daraltarak, bütün-parça, cins-tür, tekil-çoğul ilişkisi içinde bulunduğu bir başka kelime yerine kullanma olarak tanımlanmaktadır (Vardar, 2002: 128).

Komşuluk ilişkileri varlıklar arasındaki neden-sonuç, parçalık-bütünlük, iş-araç, eşlik-zıtlık, üretim-tüketim, zaman-mekân vb. türden ortak özelliklerin birbirini çağrıştırmaları sonucu oluşur. Aralarında komşuluk ilişkisi olan kelimeler kolayca birbirlerinin anlam alanları kapsarlar (Karaağaç, 2017: 363).

Komşuluk ilişkileri benzerlik, parça-bütün, neden-sonuç gibi pek çok ilişkiye bağlıdır. Asıl anlamdan başka bir anlama geçiş, belli bir kavramdan başka bir kavrama geçişle alakalı anlam değişimlerinin tümünü kapsamaktadır. Kelimelerin benzerlik ilişkisi yoluyla anlam kazanmalarından ziyade komşuluk yoluyla yan anlam kazanmaları daha yaygındır. Ayrıca zıtlık, en büyük komşuluk ilişkisini oluşturur. (Karaağaç, 2013: 392-393).

Tarihi Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesi söz varlığına komşuluk ilişkisiyle geçen kelimeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.7. *Komşuluk Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

Kıpçak Türkçesi	Başkurt Türkçesi
açı (I) Acı (BV, CC, DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, İM, TA, TZ)	ası асы <i>sıf.</i> Ekşi, kuru
açı (II) Tuzlu (İM)	ası асы <i>sıf.</i> Ekşi, kuru
arfa Arpa (DM, KK) arpa Arpa (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK,	арпа 2 арпа <i>ism.has.</i> Kırpık dibinde çıkan iltihaplı şişlik; arpacık
bağa Kaplumbağa veya kurbağa (BM, GT, MG, TZ) baқа Kaplumbağa veya kurbağa (İM) boğa (I) Kaplumbağa veya kurbağa (DM)	baқа бақа <i>ism.</i> 1. Kurbağa 2. Yük hayvanının çektiği arabanın yanından uzanan yuvarlakça destek
başkıç Pabuç (TZ)	başкис бақыс <i>ism.</i> Merdiven, basamak

<p>baş (III) Buğday başağı (KF, Kİ, MG)</p>	<p>baş баш İNS 1. Baş, kafa 2. Akıl, zihin 3. Herhangi birşeyin ucu, uç kısmı 4. Nehir ya da yolun başlangıç yeri 5. Yazma eserlerde, kitaplarda başlık 6. Hükmeden, yöneten, idareci, lider</p>
<p>belesân ar. Pelesenk ağacı (BV)</p>	<p>belzem бэлзэм ism.rus. Balzam, pelesenk (çeşitli bitkilerden elde edilen kokulu ve tatlı bir reçine)</p>
<p>boğak Damağın altı (KK)</p>	<p>boğak боғак ism. Kuş kursağının ilk kısmı</p>
<p>burn Kuş gagası (TZ)</p>	<p>moron морон ism. 1. Burun 2. Kapkacağın sıvı şeyleri akıtmak için kullanılan kısmı</p>
<p>damak Damak (DM, İH) tamağ (II) Damak (BV, CC, Kİ) tamağ (II) Damak (BV, TZ) ṭamağ Damak (TA) tamav Damak (TZ)</p>	<p>tamağ тамақ ism. 1. Damak 2. Mide 3. İştah 4. Evde sürekli yemek yiyenlerden biri, boğaz 5. Bir ırmağın başka bir ırmağa veya denize döküldüğü yer 6. Derin çukur ya da maden ocağının ağızı</p>
<p>damar Damar (DM) tamar Damar (BM, BV, CC, İM, İN, Kİ, TA) ṭamar Damar (KK) tamır Damar (MG) tamur Damar (İM, TZ)</p>	<p>tamır тамыр ism. 1. Ağacın, bitkinin kökü 2. Damar, sinir 3. Bir meselenin sebebi, aslı 4. Soy sop, nesil</p>
<p>dib Dip, temel, kök (DM, KF, RH) dip Bir şeyin nihayeti (DM, Gİ, KFT, Kİ) tib Dip, temel, kök (RH, TA) tip Dip, kök (MG) tüb Dip, temel, kök (BV, CC) tüp Dip, temel, kök (CC, GT, İM, MG, TZ)</p>	<p>töp 1 төп ism. 1. Kap kacak, çukur vs. için dip 2. Suyun dibi 3. En içteki ve uzaktaki yer 4. Dik bir cismin alt kısmı 5. Kök (bitkiler için) 6. Organların gövdeye bağlandıkları yer</p>

Tablo: 2.7. (devam)

<p>dil Dil, lisan (BV, Gİ, KF, KFT, MS)</p> <p>til (II) Lisan, dil (CC, GT, Kİ, MG, İN, RH)</p>	<p>тіл тел <i>ism.</i> 1.Dil 2.Lisan 3.Çeşitli enstrüman ya da gereçlerdeki ince plastik parça</p>
<p>diş (I) Diş (Gİ, KF, KFT, RH, TZ)</p> <p>tiş Diş (BV, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, RH, TZ)</p>	<p>тіс 1 теш <i>ism.</i> 1.Diş 2.Çeşitli aletlerde ya da teknik parçalardaki diş</p>
<p>doynaқ Hayvan tırnağı (KFT)</p> <p>toynaқ Hayvan tırnağı, hayvan ayağı (BV, İH, İM)</p> <p>toynaқ Hayvan tırnağı, hayvan ayağı (TA)</p> <p>tunyaқ Hayvanın tırnağı (TZ)</p> <p>tuyaқ Hayvan tırnağı, hayvan ayağı (BV, Kİ, MG)</p> <p>tuynaқ Hayvan tırnağı, hayvan ayağı (Kİ, TZ)</p>	<p>тоуақ тояқ <i>ism.</i> 1.Hayvanlarda ayak ucunu kaplayan kalın tırnak, toynak 2.Kızağın gövdesi ile kızaklarını birleştiren kısa tahta 3.Kadın takılarında uçlarına para takılarak yapılan kordon</p>
<p>düğme Düğme (Gİ, KF, Kİ, TZ)</p> <p>tüğme (II) Düğme (DM, İM, MG, TA)</p> <p>tüvme Düğme (CC, Kİ)</p>	<p>төүме төймә <i>ism.giy.</i> 1. Elbise düğmesi 2. Cihaz ya da elektrik düğmesi</p>
<p>emzük Süt emilen alet, bir kabın emilecek sivri ucu, emzik (İH)</p>	<p>имізек имезәк <i>sif.</i> Emmeyi hala bırakmamış, emzikte olan</p>
<p>enek (II) Damak (KK, TZ)</p>	<p>іуек әйәк <i>ism.</i> Çene</p>
<p>göbek Göbek (Kİ, TA)</p> <p>köbek (I) Göbek (DM, Gİ, İM, KF, KFT, MS, TA)</p>	<p>köbek 1 көбәк <i>ism.</i> 1. Namlu (top, tüfek) 2. Maden damarı</p>
<p>gökrek Göğüs kemiği (İH)</p>	<p>kükrek күкрәк <i>ism.</i> Göğüs, meme</p>
<p>һар Kap kacak (CC)</p> <p>қаб (I) Kap, kap kacak (TA)</p> <p>қар Kap, kap kacak (Gİ, KF, KFT)</p>	<p>қар 1 қап <i>ism.</i> Kap; işkembe</p>

Tablo: 2.7. (devam)

ķabırřaķ Ağağtan içi oyularak yapılan sandık, kutu (TZ)	ķabırřaķ кабырсақ <i>yab.ism.</i> eşitli canlıların kabuğu, kaburgası; deniz kabuğu; mideye
ķursak (I) 1. Kursak (BV, CC, KI, TA, TZ) 2. Karın, mide (CC) ķurřaķ Kursak (BM)	ķorhaķ қорһақ İNS 1.Karın, mide 2.Kazan
ķınřır <i>ar.</i> Serçe parmağı (KF, İN)	ķınсар хынсар <i>ism.</i> Baş parmak
ilik İlik (TA)	İslİK эслек <i>ism.giy.</i> 1. Kıyafetin astarı 2. İlik
inük Diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı, incik kemiği (İN) yinik İncik kemiği, diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı (İN, RH) yinük İncik kemiği, diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı (BV) yünük İncik kemiği (İM, TA)	yİnsİK енсек <i>ism.</i> Kaval kemiği
ķalay Kalay (BV, CC, TZ)	ķalay 2 калай <i>ism.</i> Teneke, kap kacak, kalay
ķarı (III) 1. Dirsek kemiği (CC) 2. Kol (TA)	ķarı 1 кары <i>ism.</i> Kaval kemiği
ķavursın Kuş tüyü sapı, tüy kalemi (CC)	ķavırһın қауырһын <i>ism.</i> Kuş tüyü
kezlik Okun kirişe dayanan yerini oymak için kullanılan bıçak (KI)	kiZZİK киззек <i>ism.</i> Okun yaya geçirildiği oyuk kısım
ķısař Yengeç (TZ) ķıřka (II) Yengeç (İM) ķıřkař Yengeç (TZ) ķıřęa Yengeç (BM)	ķıřķıs қысқыс <i>ism.</i> 1.Kışka, kışıp tutan her türlü alet 2.Maşa, pens
ķızıl Kızıl, kırmızı (BV, CC, DM, GI, GT, KF, KFT, KI, MG, RH, TA, TZ)	ķızıl 2 кызыл <i>ism.</i> Altın

Tablo: 2.7. (devam)

kıızıl Kızıl, kırmızı (BV, CC, DM, Gİ, GT, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA, TZ)	қızıl 3 қызыл <i>ism.</i> Pas, oksit
kirbi Kirpi, sırtı dikenlerle kaplı memeli hayvan (DM) kirpi Kirpi, sırtı dikenlerle kaplı memeli hayvan (BM, CC, İM, Kİ, TZ)	кїрпї керпе <i>ism.hay.</i> 1.Kirpi 2.Zırhlı araçlara, tanklara karşı hazırlanan dikenli tel engeli
koçkar Koç (BM, CC, DM, GT, İM, Kİ, KK, TA, TZ)	қушқар қуықар <i>ism.böc.</i> 1. Sümüklü böcek, salyangoz 2. İç kulaktaki golgi adlı duymayı sağlayan organ 3. Tiftik keçisi 4. Keçi boynuzu şeklindeki süs, ziynet
kol (I) El, kol (BV, CC, DM, Gİ, GT, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	қол 1 қул <i>ism.</i> 1. El, kol 2. Farklı yazım üslubu 3. İnsan gücü ile çalışan düzenek ya da aletleri bildirmekte kullanılır.
kolduğ Koltuk (İM) қолтуқ Koltuk (KF) қолтуқ Koltuk (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, KK, MG, TA, İN, TZ)	қолтуқ қолтуық <i>ism.</i> 1.Koltuk altı 2.İki yandan çevrelenmiş dar aralık, geçit
koyma Omuzla arka arası (İH)	қойқа қойқа <i>ism.</i> 1.Kafa derisi 2.Kelle (yiyecek)
közgi Ayna (DM, KK) közgü Ayna (DM, GT, İM, KF) köznü Ayna (Kİ) közügü Ayna (TA) küzgü Ayna (CC)	көзгө 1 көзгө <i>ism.</i> 1.Ayna, gözğü 2.Arının karnındaki tüysüz kısım 3.Yansıma, akis
nevrüz (II) <i>fars.</i> İlkbaharda yetişen bir çiçek (Kİ)	навруз науруз <i>ism.fars.</i> Nevruz
omrav Köprücük kemiği (TZ)	умрав умрау <i>ism.</i> 1. Köprücük kemiği 2. Omuz
orak Orak (İM, TA, TZ)	урақ урак МОВ 1. Orak 2. Ekin biçme işi

Tablo: 2.7. (devam)

<p>örgeç (I) Hörgüç (BV, İM)</p> <p>örgüç Hörgüç (TA)</p> <p>örkeç Hörgüç (TZ)</p> <p>örkeş Hörgüç (TZ)</p> <p>örküç Hörgüç (Kİ, TZ)</p>	<p>ürkes үркәс <i>ism.</i> Devenin hörgücü; dağın zirvesi</p>
<p>saşak Çene altı (İH)</p>	<p>saşak сақак <i>ism.</i> Kafa tasının arkasındaki toparlak kısım</p> <p>sekek сәкәк <i>ism.</i> Kafa tasının arkasındaki toparlak kısım</p>
<p>salaça Devenin üzerine koyup seyahate çıkanların bindikleri beşik (Kİ)</p>	<p>halasa һаласа <i>ism.</i> 1. Ata bağlanarak ormanlık ve dağlık yerlerden yük getirmeye yarayan kızak 2. Saman ve ot taşımakta kullanılan araba</p>
<p>soğan Soğan (BM, BV, CC, DM, GT, Kİ, TA, RH, TZ)</p> <p>şoğan Soğan (KK)</p>	<p>huğan һуған <i>ism.</i> 1. Soğan, soğan bitkisi 2. Bazı bitkilerin tohumu da olan yumru kökü</p>
<p>şölmek Çömlek (TZ)</p> <p>çemlek Çömlek (Kİ)</p> <p>çölmek Çömlek, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (DM, İH, RH)</p> <p>çömlek Çömlek, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (CC, DM, Kİ, TA, TZ)</p>	<p>sülmek сүлмәк <i>ism.</i> Bir çocuk oyunu (birbiri ardına sıralanan çocuklar, sırasıyla dede, nine ve çocukları rolüne girerler. Çömlek soran çocuk gelip “dede çömlek ver hadi” der ve en sondaki çocuğu yanına çekmeye çalışır, dede kaptırmamaya çalışır ve oyun böyle sürer.)</p>
<p>şukur Çukur (DM)</p> <p>çuğur Çukur (CC, MG)</p> <p>çuğır Çukur (İM)</p> <p>çukur Çukur (BV, İM, Kİ, KFT, RH, TZ)</p>	<p>soqor 1 сәкәр <i>ism.</i> 1. Çukur, oyuk 2. Tekerlek izi</p>

Tablo: 2.7. (devam)

şüşkür- Aksırmak, hapşırmak (KK, TZ)	sösköröv cөckөpөү e. 1. Öksürmek 2. Motor gibi düzenekler düzgün çalışmadığında kesik kesik ses çıkarmak
taban 1. Taban, ayak tabanı (CC, DM, İM, İN, Kİ, KK, TA, TZ) 2. Topuk (DM)	taban 1 табан İNS 1. Ayak tabanı 2. Ayakkabı tabanı 3. Kızak ya başka araçların yerle temas eden kısmı
tağa Nal (TZ)	dağa даға MOB 1. Nal, at nalı 2. Ayakkabının ökçesi
tava <i>Far. (< tāve)</i> Tava (TZ)	taba 2 таба ism. Tabak, çanak, tepsi
tat (IV) Demir pası (TZ)	tut 2 тут ism. 1. Pas, oksit 2. Yüzdeki çil, leke
tas Tas, su kabı (CC) tāse Tas, su kabı (BV) tast Tas, su kabı (BV)	tas 1 тас ism.rus. Leğen, havsala
tepsi Tepsi (CC, TZ)	tepsi тәпше ism. 1. Dövülmüş buğdayı sap samanından ayırmak için kullanılan elek 2. Yalak, yemlik; çamaşır teknesi
tibin Kuru ekin, sap, saman (KFT)	tibin тибен ism. Kış mevsiminde atın karı eşeleyerek otladığı yer
til (I) Dil, ağızdaki dil (BV, CC, DM, GT, İM, KFT, KK, İN, RH, TZ) til (II) Lisan, dil (CC, GT, Kİ, MG, İN, RH)	til тел ism. 1. Dil 2. Lisan 3. Çeşitli enstrüman ya da gereçlerdeki ince plastik parça
tirsek Dirsek (BV, DM, İN, KK, MG, TA, TZ) dirsek Dirsek (Gİ, İN, KF, KFT, MS)	tirsek тәрһәк ism. 1. Dirsek 2. Kızağın iki yanına çakılan direk
top Savaş aleti, top (DM)	tup 1 туп ism. Oyuncak top
toz (II) Yaylara sarılan ağaç kabuğu (Kİ)	tuз туз ism.bit. 1. Ağaç kabuğu, akağaç kabuğu 2. Kabuk, zar

Tablo: 2.7. (devam)

töbe Beyin (KK)	tübe 1 түбә <i>ism.</i> 1.Başın üst kısmı, tepe 2.Dağın tepesi, zirvesi, en üst noktası 3.Bina, ev çatısı
tüg Tüy, kıl (BV, İM, KFT, RH, TZ)	tök 1 төк <i>ism.</i> 1.Tüy, kıl 2.Bitki dalındaki küçük filizler
tüpe Başın tepesi (TZ)	tübe 1 түбә <i>ism.</i> 1.Başın üst kısmı, tepe 2.Dağın tepesi, zirvesi, en üst noktası 3.Bina, ev çatısı
tütün (II) Tütün (BV, DM, TA)	tötön төтөн <i>ism.</i> 1.Duman 2.Tüten is
tütünsiz Tütünsüz (BV)	tötönhöz төтөнһөз <i>sıf.</i> 1.Dumansız, issiz 2.Buharsız
yaah Yanak, çene kemiği (CC) yaaq Yanak, çene kemiği (CC) yañaq Yanak (BV, DM, GT, İM, İN, Kİ, KF, MG, TA, RH) yanaq (II) 1. Ağızın üst tarafı, damak (DM) 2. Yanak, çene kemiği (KK, TZ) yanğak Yanak, çene kemiği (CC)	yañaq янақ <i>ism.</i> 1. Yanak 2. Kapı pervazlarının yanları
yaldırağan Çakmak taşı (İH)	yaltırğan ялтырған <i>ism.</i> Kristal, billur
yasıç Bir tür ok demiri (Kİ)	yahı яһы <i>ism.</i> Ok atmada kullanılan yay
yavrun Omuz levhası (KK)	yavrin яурин <i>ism.</i> Omuz
yigin (I) Omuz (KF) yin (II) Omuz (KK)	iñ 1 иң <i>ism.</i> Omuz, ense

Tablo: 2.7. (devam)

<p>yigne İğne (TA)</p> <p>yine (II) İğne (TA)</p> <p>igine İğne (CC)</p> <p>igne İğne (BV, DM, İM, KFT, KK, TZ)</p> <p>ignü İğne (Kİ)</p> <p>ine İğne (Kİ)</p> <p>iyne İğne (TZ)</p>	<p>İне энә <i>ism.</i></p> <p>1. İğne, dikiş iğnesi</p> <p>2. Bazı hayvanları sivri olan tüyleri</p>
<p>yinçik İncik kemiği, diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı (İN, RH)</p> <p>yinçük İncik kemiği, diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı (BV)</p> <p>yünçük İncik kemiği (İM, TA)</p> <p>inçük Diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı, incik kemiği (İN)</p>	<p>YİНСİK енсек <i>ism.</i></p> <p>Kaval kemiği</p>
<p>yülün Boyun kemiği içindeki beyaz ilik (İM)</p>	<p>YöLön йөлөн <i>ism.</i></p> <p>Yumurta kabuğunun için kenarındaki yumuşak madde</p>
<p>yümlüdürük At ve benzeri hayvanlarda göğüslük (TZ)</p>	<p>ÜMİLDİRİK үмелдерек <i>ism.</i></p> <p>Bebe göğüslüğü, göğüslük</p>
<p>yütkür- (II) Sümkürmek (KK)</p>	<p>YÜTKİRİV йүткерев E</p> <p>Öksürmek</p>
<p>yüz (II) Yüz, sima, çehre (BV, DM, Gİ, GT, KF, Kİ, KK, MG, MS, TA, TZ)</p>	<p>yöZ 1 йөз <i>ism.</i></p> <p>1. Yüz, surat, bet</p> <p>2. Bir şeyin üstü, üst tarafı</p> <p>3. Bir şeyin dış kenarı, dış tarafı</p> <p>4. Keskin bir aletin keskin tarafı</p> <p>5. Bir şeyin renkli duran dış görüntüsü</p>
<p>yüzlük Elbisenin dış yüzü (İH)</p>	<p>YöZLök 1 йөзлөк <i>ism.</i></p> <p>1. Karındaki yavruyu saran zar</p> <p>2. Yüzlük</p>
<p>yüzlük Elbisenin dış yüzü (İH)</p>	<p>YöZLök 2 йөзлөк <i>ism.</i></p> <p>Ayağın ya da ayakkabının üst kısmı</p>

Tablo: 2.7. (devam)

yüz (III) Yüz, satıh, taraf (GT, MG)	yöz 1 йөз ism. 1. Yüz, surat, bet 2. Bir şeyin üstü, üst tarafı 3. Bir şeyin dış kenarı, dış tarafı 4. Keskin bir aletin keskin tarafı 5. Bir şeyin renkli duran dış görüntüsü
za'ferān ar. Safran (BV, Gİ, GT, İM, KF) zafran ar. Safran (CC)	zeğfîren зәғфәрән ism.ar. Zeferan, safran; açık sarı renk zeğforan зәғфораһ ism.ar. Zeferan, safran; açık sarı renk

Tablo: 2.7. (devam)

2.3.2.4. Eksiltme

Anlam değişmelerinde, anlam genişlemesinin bir diğer alt kategorisi de eksiltme anlam olayıdır. Berke Vardar, (2002: 92) “Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü” nde eksiltmeyi “*Olağan koşullardaki biçimine oranla kimi öğeleri eksik olan, ama anlamayı aksatmayan dizim*” biçiminde tanımlamıştır.

Eksiltme anlam olayı ile kelime grubundaki öğelerin bazılarının atılması anlaşılabilirliği engellemez. Bu anlam olayı sonucunda oluşan biçimler bağlam ya da dil bilgisi açısından kolay bir şekilde kavranabileceği için eksik olan taraf herhangi bir zorluk yaşanmadan anlaşılabilir (Vardar, 2002: 92, İmer vd. 2013: 117).

Kimi unsurların silinmesi, eksik olması veya kullanılmaması olan eksiltme anlam olayının bazı dil bilimsel sonuçları olabilmektedir. Bir sıfatın, bir isim gibi kullanılması ya da bazı dillerde sayı veya cinsin kullanımında tuhaflıklar yaşanmasına sebep olabilmektedir (Arslan-Erol, 2014: 75). Ancak, atılan, kullanılmayan ya da silinen öğeler iletişimi engellemez. Kelimenin anlam alanı ve bağlamı konuşucu ve dinleyici arasındaki iletişim kopukluğunu önler.

Tarihi Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesi söz varlığına eksiltme anlam olayı yoluyla geçen kelimeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.8. *Eksiltme Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
aḡşam Akşam (BM, Gİ, GT, İM, KF) aḡşam Akşam (CC, GT, TA)	aḡşam ақшам ism. Akşam, güneşin batmaya başladığı vakit; akşam namazı
armūd fars. Armut (CC, DM, KK, TA)	armıt 2 армыт ism.bit.

armut <i>fars.</i> Armut (DM, KK, TA)	Armut ağacı; armut
dilkü Tilki (Kİ) tilkü Tilki (BM, DM, İM, Kİ, TA) tülki Tilki (GT, TZ) tülkü Tilki (BV, CC, Kİ)	tölkö төлкө <i>ism.hay.</i> 1.Tilki 2.Tilki derisinden dikilmiş 3.Hilekar, kurnaz
evle Öğle, öğleyin (GT) eylen Öğle, öğle vakti (BM) öyle (I) Öğleyin, öğle vakti (Gİ, İH, KF, MS) öylen Öğleyin, öğle vakti (TA)	öyle өйлө <i>ism.</i> 1. Gün ortası, öğle 2. Öğle namazı
kiş (II) Samur (CC, İM, Kİ)	kiş кеш <i>ism.hay.</i> 1.Samur 2.Samur kürkü
kıyan Tavşan (TZ) koyan Tavşan (BM, CC, Kİ, TA, TZ)	қуян қуян <i>ism.hay.</i> 1.Tavşan 2.Tavşan derisinden dikilmiş
körpe (I) Pek taze, her şeyin tazesini (İH) körpe (II) 1. Süt emen kuzu (Kİ) 2. Kuzu pöstekisi (CC)	kürpe 1 күрпә <i>ism.hay.</i> 1.Yeni doğmuş kuzu 2.Kuzu derisinden, kuzu derisinden dikilmiş
pâyām <i>fars.</i> Badem (Gİ, KFT, TZ) bādām <i>fars.</i> Badem (CC, GT, TA) beyam <i>fars.</i> Badem (KF)	bażam баżам <i>ism.fars..</i> 1. Badem ağacı 2. Badem
sīm <i>fars.</i> Gümüş (GT)	sīm сим <i>fars.</i> 1. Gümüş 2. Gümüş para
sövünç Sevinç (CC)	höyönös һөйөнөс <i>ism.</i> 1.Sevinç, neşe 2.Sevinilecek haber
sürme Göze çekilen sürme (BV, Gİ, İM, KF, Kİ, TA, TZ)	hörme һөрмә <i>fars.</i> 1.Sürme taşı, antimon 2.Kaşa, göze çekilen sürme

Tablo: 2.8. (devam)

şark <i>ar.</i> Doğu (İM)	şerik şärek <i>ar.coğ.</i> 1. Doğu, şark 2. Doğu yönü, doğu memleketleri
şikâyet <i>ar.</i> Şikâyet (GT)	şikayet шикәйт <i>ar.</i> 1. Şikâyet, sızlanma, serzeniş 2. Şikâyet dilekçesi
tarih <i>ar.</i> Tarih (gün) (GT, KFT)	tarih тарих <i>ar.</i> 1. Tarih 2. Tarih bilimi
teğirmen Değirmen (CC, DM, GT) teyirmen Değirmen (Kİ, TA) değirmen Değirmen (KFT)	tirmen тирмән <i>ism.</i> 1. Değirmen 2. Değirmen makinesi
üçünçi Üçüncü (BV, CC, KF, Kİ) üçünçü Üçüncü (İH, RH) üşinşi Üçüncü (KK)	ösönsö өсөнсө <i>ism.</i> 1. Üçüncü 2. Niteliği düşük olan 3. Yemekten sonra verilen içecek (çay, kahve, kakao, komposto gibi)
üst Üst, yukarı (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	ös 1 оç <i>ism.</i> 1. Üst taraf, üst; dış yüzey 2. Sütün yüzeyini kaplayan yağ tabakası
yaşillık Yeşillik (CC) yeşillik Yeşillik (DM)	yeşillik йәшеллек <i>ism.</i> 1. Yeşil renk, yeşillik 2. Yeşil bitki
yova (I) Yabanî soğan (CC)	yıva йыуа <i>ism.bit.</i> 1. Soğan bitkisi 2. Soğan
zeytin <i>ar.</i> Zeytin (CC) zeytün <i>ar.</i> Zeytin (BV, İM)	zeytün зәйтүн <i>ar.bit.</i> Zeytin ağacı, zeytin

Tablo: 2.8. (devam)

2.3.2.5. Tabu ve Örtmece

Anlam genişlemesinin alt başlıklarından biri de tabu ve örtmece. Tabu, yasaklarla ortaya çıkan insanlığın yazılmamış en eski yasasıdır ve bu yasakların çiğnenmesi sonucunda çıkan yasak türünü, yasağın ihlal edilmesiyle ortaya çıkan kutsallığı ya da kirliliği anlatır (Güngör, 2006: 69).

Örtmece, söylerken utarılan veya korkulan bir durumu uygunsuz ya da sert ifadelerin yerine daha zararsız ve uygun kelimelerle ifade etmektir (Demirci, 2008: 21). Doğan Aksan (2015:98) *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim* adlı eserinde örtmece için *güzel adlandırma* terimini kullanır ve şu tanımı yapar:

“Kimi varlıklardan, nesnelere söz edildiğinde doğacak korku, ürkme, iğrenme gibi duyguların, kötü izlenim ve çağrışımların önlenmesi amacıyla yönelen ve dünyanın her dilinde rastlanan bir değiştirme olayıdır.”

Tabular ve örtmeceler bir madalyonun iki yüzüdür. Tabular varlığı insanları kaçınmaya zorladığı için örtmece kelimeler ve ifadeler dilde kullanılır. Bu yüzden kötü olarak düşünülen durumlardan konuşmak zorunda olduğumuzda onu en zararsız kelimelerle anlatma yolunu tercih ederiz (Demirci, 2008: 23).

Tabu, örtmeceyi doğurur. Tabu sadece bazı insanlara, hayvanlara ve nesnelere değil, onların isimlerine de yasak koyabilir. Tabu olan kelimeleri, yani örtmece kelimeleri doğuran nedenler dille iletişimi sağlayan toplulukta, yani insanlardadır. Tabu ve örtmeceler, insanların topluluktaki sosyal, medeni ve doğayla ilgili kalıplaşmış inançlarının, geleneklerinin ve kurallarının dilde yer alan görünüşleridir (Arslan-Erol, 2002: 37).

Örtmeceler çağdan çağa, toplumdan topluma farklılık gösterir. Her toplumun bakış açısı, gelenekleri farklı olduğundan bir toplum için tabu olan bir söz diğer toplum için tabu söz olmayabilir. Ancak, örtmece söz üretme yolları her toplumda birbirine benzer şekilde oluşur. Her toplum insanların nasıl davranması gerektiğine dair farklı değerler oluşturur. İnsanların yaşadıkları topluma uyumunun belirlenmesinde değer yargıları sistemi önemli rol oynamaktadır. Toplum, nasıl bir davranışın uygun görülebileceğini, iyi veya kötü olarak niteleneceğini bu değer yargılarıyla tespit eder (Demirci, 2008: 32).

Türk halkları eski inanışları, gelenekleri ve toplumsal normları ile birçok örtmece söz oluşturmuş ve hâlâ oluşturmaya devam etmektedir. Örtmece kelimeler

zaman geçtikçe örttükleri kelimenin kötü anlamını üstlenirler. Bu durumda yeni bir örtme işlemine ihtiyaç duyulur. Bu yüzden örtmece sözler sürekli değişim içinde olmuştur.

Tarihi Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesi söz varlığına tabu ve örtmece yoluyla geçen kelimeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.9. *Tabu ve Örtmece Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
<p>ecdehā <i>fars.</i> Büyük yılan (DM)</p> <p>eçdihā <i>fars.</i> Büyük yılan (TZ)</p> <p>ejdehā <i>fars..</i> Büyük yılan (GT)</p> <p>ejderhā <i>fars.</i> Büyük yılan (GT)</p>	<p>ajdaha <i>аждаха</i> <i>fars.</i> 1. Ejderha; yılan başlı mitik kişi. 2. Kötü insana söylenen bir sıfat.</p>
<p>eye Sahip, malik (DM, Gİ, KF, KFT, MG, RH, TZ)</p> <p>ıye Sahip, malik (BV, GT, İM, MG, TZ)</p>	<p>ıye <i>эйэ</i> <i>ism.</i> 1. Sahip, mâlik, iye 2. Lider, yönetici 3. Peri, eski inanca göre bir şeylere baş olan ve yöneten mitolojik varlık</p>
<p>ķonak (II) Misafir (GT, İM, KK, TA)</p> <p>ķonuķ Misafir (KFT, Kİ)</p>	<p>ķunaķ <i>кунак</i> <i>ism.</i> 1.Misafir 2.Aybaşı, regl, adet</p>
<p>ķut Bereket, saadet (İH, Kİ, TZ)</p>	<p>ķot <i>кот</i> <i>ism.</i> 1.Hayat, canlılık ve sıhhat veren şey, kut; can 2.Gönle huzur, rahatlık veren sıfat 3.Korkmuş kimseyi iyileştirmek için kurşundan yapılarak boyna asılan şey</p>
<p>uķuķ Sara hastalığı (İH)</p>	<p>osok <i>1 осок</i> <i>ism.</i> İnanca göre, hastalık ya da fenalıktan kurtulmak için bir bez bebek veya başka şeyler yaparak “Osok isen, uçup git, dağdan geliyorsan dağa git, taştan geliyorsan taşa git, nerden geliyorsan oraya git, bu biçarede ne işin var, yer altında evin var” diyerek dışarıda bir yere fırlatırlar; kim bu bebek ya da nesneyi bulursa kötülük veya hastalık o kişiye geçer.</p>

2.3.2.6. Argo

Anlam genişlemesinin son başlığı olan argo, ortaklaşa kullanılan ölçünlü dilin dışında kalan her türlü dil kullanımıdır (Karaağaç, 2013: 173). Mehmet Arslan (2015: 196) *Argo* başlıklı makalesinde bilimsel olarak argoyu şu şekilde tanımlamaktadır.

“Farklı bir anlaşma biçimi sağlamak üzere aynı meslek veya topluluktaki insanların ortak dildeki kelimelere özel anlamlar vermek, bazı kelimelerde değişiklik yapmak, dilin lehçelerinden, eskimiş unsurlarından ve yabancı kökenli kelimelerden ve bunların farklı şekillerinden de yararlanmak suretiyle oluşturdukları herkesçe anlaşılmayan kelime ve deyimlerden oluşan, gereğinde mecazlı ve kinayeli anlamlara da yer veren özel dil veya söz dağarcığıdır.”

Argo, genel dildeki kelimelere ve kalıplaşmış ifadelerle özel anlamlar vererek, bazı kelimelerde bilinçli değişiklikler yaparak, yabancı dillerden alıntılar yaparak ya da eskimiş öğeler diriltilerek söz dağarcığını oluşturur (Karaağaç: 2013: 174).

Bir mesleğe veya bir gruba özel dil olan argonun temeli gizliliğe dayanır. Zamanla küçük bir gruba özel olan bu dil kullanımının anlam alanı genişler ve tüm dil konuşucuları için anlamlı ifadelerle dönüşür. Bu durum argonun dil bilimsel olarak incelenmesine sebep olur. Tarihi Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesi söz varlığına argo yoluyla geçen kelimeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.10. *Argo Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
<p>damğa Mühür, damga (İH)</p> <p>damğa Mühür, damga (İH)</p> <p>tağ (II) Damga (TZ)</p> <p>tamğa Damga, mühür (TZ)</p> <p>tamha Damga, mühür (CC)</p>	<p>tamğa 1 тамға <i>ism.</i> 1. Damga, mühür 2. Lakap</p>
<p>hayvān (II) <i>Ar.</i> Hayvan, insan dışındaki canlılar (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)</p>	<p>hayvan хайуан <i>ism.ar.</i> 1. Hayvan 2. Kaba, ahlaksız, cahil kişi</p>
<p>horāz <i>fars.</i> Horoz (İM, TZ)</p> <p>horoz <i>fars.</i> Horoz (BM, CC, DM, İM, TZ)</p> <p>horūz <i>fars.</i></p>	<p>қурағ кырағ <i>fars.</i> 1. Horoz 2. Erkek cinsel organı, penis</p>

Horoz (TA)	
küçük (II) 1. Kuyruğu kesik (köpek) (Kİ) 2. Köpek yavrusu, enik (TA)	kösök 1 көсөк <i>ism.</i> 1. Köpek yavrusu, enik 2. Ergen olmayan, çocuk
mel'un <i>ar.</i> Lanetlenmiş (GT)	melgün мәлгүн <i>ar.sıf.</i> 1. Lanet edilmiş, kahredilmiş, nefret uyandıran, melun 2. Şeytan
oynaş Maşuka, cariye, oynaş (BM, CC, Kİ, TZ) vaynaş Oynaş, cariye (TZ)	uynaş уйнаш <i>ism.</i> Zina, nikahsız cinsel ilişki
pürşe (I) Pire (TZ) bürçe Bit, pire (BM, CC, İH, İM, KF, Kİ, TA) büre Bit, pire (BM, İH, TA) bürşe Bit, pire (DM)	börse бөрсә <i>ism.böc.</i> 1. Pire 2. Küçük boylu kişi için söylenir.
satlık Satılık (TZ)	hatlık hatлық <i>sıf.</i> 1. Satılık, satışa çıkmış 2. Namussuz, hain, satılmış
uç 1. Sırt, arka (BV, CC) 2. Oturak yeri, kış (İH, İM, İN, Kİ) 3. Uca kemiği, kuyruk sokumu (TZ)	osa оса <i>ism.</i> Kıç, yan, kaba et
uzgun Azgın, sapık (Kİ)	azgın азғын <i>sıf.</i> Azgın, azmış, yoldan çıkmış, sarpmış, sarpkın
yeşek Eşek (DM) eçek Eşek (TZ) eşek Eşek (BV, CC, KFT, Kİ, KK, TA, TZ) işek (II) Eşek (BV, GT, İM)	işek ишәк <i>ism.</i> 1. Eşek, merkep 2. Akılsız kişi

Tablo: 2.10 (devam)

2.3.3. Başka Anlama Geçiş

Anlam değişmelerinin bir diğer türü olan başka anlama geçiş bazı kaynaklarda anlam kayması olarak da adlandırılır. Bu anlam değişmesini Doğan Aksan (2015: 214), “Göstergenin eskisinden bambaşka, yeni bir kavramı yansıtması”; Günay Karaağaç (2013: 166) “Sözlerin çeşitli anlam değiştirme yolları ile yeni ve değişik anlamlara kavuşması olayı” olarak tanımlamaktadır.

Başlangıçtaki anlamından kısmen ya da tamamen uzaklaşarak *başka anlama geçiş* anlam olayı dünyadaki hemen hemen bütün dillerde görülen anlam olayıdır. Bu anlam değişmesi göstergelerin zamanla yeni kavramları anlatması, göstergelerin insanlarda uyandırdıkları duygu değerleri, toplumdaki değişmeler ve kullanılan araç gereçlerde değişmesiyle oluşur. Doğadan insana, insandan doğaya aktarım yoluyla oluşan göstergelerde de bu anlam değişmesi olayı görülmektedir (Aksan: 2016: 89).

Başka anlama geçiş anlam değişmesi olayı yakın anlama geçiş, uzak anlama geçiş ve zıt anlama geçiş olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Biz bu çalışmamızda başka anlama geçiş anlam değişmelerini üç gruba ayırarak inceledik.

2.3.3.1. Yakın Anlama Geçiş

Göstergenin başlangıçtaki anlam alanından çok uzaklaşmadan oluşan anlam değişmesi olayıdır. Gösterge, başlangıçtaki anlam alanının bir bölümünü kaybetmiş, ancak tamamı kaybetmemiştir. Bu anlam değişmesi olayı deyim aktarması ve ad aktarması yoluyla sıkça oluşur.

Tablo 2.11. *Yakın Anlama Geçiş Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
açı- 1. Acımak (BV) 2. Bacakların arası sıcaktan kızarak yanmak (TZ)	asıв 4 асыу e. 1. Ekşimek, ekşiye dönmek, ekşi olmak 2. Mayalanmak
açı (III) Acı yoğurt (TZ)	ası асы sıф. Ekşi, kuru
açık (I) 1. Açık, örtülü olmayan (BM, BV, CC, İM, MG, TZ) 2. Rahat, ferah (İM)	asıқ 2 асык ism. Alan, meydan
açık (I) Rahat, ferah (İM)	asıқ 1 асык sıф. Açık, açık olan

açın- (I) Acı duymak, acınmak (TZ)	асын 2 асыныу e. Hüzünlenmek, kederlenmek
açuv (I) Sancı, ağrı (CC)	асы 1 асыу ism. Öfke, nefret, asabiyet
açuv (II) Yas, matem, üzüntü (CC)	асы 1 асыу ism. Öfke, nefret, asabiyet
ādāmī ar. İnsanoğlu (İM) ādēmī ar. İnsanoğlu (Gİ, GT, KF)	ežemi әзәми sıf. Ademî, insancıl
ağır (III) Kalın, dayanıklı (İM)	авыр 1 ауыр SIF / ZIT 1. Ağır 2. Zor, çetin, meşakkatli, güç
ağır (VI) Ağırılık, göz kararı kabul edilen bir ağırılık ölçüsü birimi (CC, İN, RH)	авыр 1 ауыр SIF / ZIT 1. Ağır 2. Zor, çetin, meşakkatli, güç
‘aқd (II) ar. Sözleşme (BV, GT, İN)	ғақит ғақыт ism.ar. Söz, akit; nikah ғекіт ғәкет ism.ar. Söz, nikah
ala (I) Benekli, alaca (CC, GT, İM, KK, TZ)	ала 1 ала ism. Ela
alaboğa Büyük deniz hayvanı (CC)	алабуға алабуға ism.hay. Tatlı su levreği
alğış Alkış, sena övgü; hayır dua (CC, DM, KK, TZ) alkış Alkış, sena övgü; hayır dua (Kİ, TZ)	alğış 2 алғыш ism. Güzel istek, dilek; alkış alkış алкыш ism. İyi dilek, alkış; teşekkür
alğışla- Hayır dua etmek (DM)	alkışlav алкышлау e. Mutluluk ve kıvanç ile şükran sunmak; tebrik etmek
alış- (I) Değişmek, değiştirmek, takas etmek (CC, İM)	alış 3 алышыу e. Yer değiştirmek, göçmek
alış- (II) Tokalaşmak, el sıkışmak (İM)	alış 1 алышыу e. Almak, birbirine vermek, ortaklaşmak

Tablo: 2.11 (devam)

anır (I) Pelikan kuşu (DM)	аңыр аңыр ism.hay. Yaban ördeği
anınca	анса анса ZARF O kadar, o miktarda

Kadar, ...dığı sürece (CC)	
aralaş- Birbirine tutturmak (İM)	aralaşiv аралашыу e. Karıştırıp eklemek; bulamak
arış Dokunacak bezin uzunluğuna gerilen iplik (İH)	arış 3 арыш ism. Araba ya da kızağın ortasında hayvanları koşmak için kullanılan uzun ağaç
arğa (II) Zürriyet, soy sop (İM)	arğa арға ism. Sırt, arka
arğrı Eğri, meyilli, eğri büğrü (CC) arğrı Eğri, meyilli, eğri büğrü (MG) arğuru Eğri, meyilli, eğri büğrü (İM)	arğrı 1 арқыры zrf. Çarpraz şekilde, çarprazlamasına arğrı 2 арқыры zrf. Üstünden, üzerinden; yoluyla
arğunlık (III) Onurluluk, vakar, tevazu (İM) arğunluğ Onurluluk, vakar, tevazu (İM)	ekrñnlik әкрәнлек ism. Yavaşlık, hafiflik
artım Çok, fazlasıyla (CC) artum Çok, fazlasıyla (CC)	artım артым ism. Artma, değer
'aşaba ar. Baba tarafından akraba olan (İM)	ğasaba ғасаба ism.ar. Ağa, nesiller boyu gelen toprak sahibi
aşğak Baldır ile ökçe arasındaki sinirler (TA)	aşğak ашқак ism. Bacak diz kapağı ile ayak arasındaki kısım
aşla- (II) Aşılmak, ok kırıldığı zaman onu eklemek (Kİ)	aşlav 4 ашлау e. Ağaç aşılmak
atalıh Üvey baba, babalık (CC) atalıh Üvey baba, babalık (İM)	atalıh аталық ism. Herhangi bir canlının erkek cinsiyette olanı; erkeklik
avuz (II) Deve ve koyunun ilk sütü (BM, TZ) ağuz Deve ve koyunun ilk sütü (Kİ) ovuz Deve ve koyunun ilk sütü (Kİ) öz (II) İlk süt (TZ)	avuz (III) ism. Maya, peynir veya yoğurt mayası (BM)

Tablo: 2.11 (devam)

ay (II) Otuz günden oluşan zaman dilimi (BM,	ay 1 ай ism. Dünyanın çevresinde dönen gök
--	--

CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MS, RH, TA)	cismi; ay
ayaq (II) Kadeh (DM, GT)	ayaq 2 аяк <i>ism.</i> Ağaç tabak
aylıq Otuz günlük (İM, KFT)	aylıq 1 айлык <i>ism.</i> Bir iş ya da olaya adanan ay, aylık
aylıq Otuz günlük (İM, KFT)	aylıq 2 айлык <i>sıf.</i> 1. Ay için yetecek olan 2. Ayda bir olan, her ay tekrarlanan, aylık
ayrı (II) Çatallanmış, iki çatal olan (CC) ayru Çatallanmış, iki çatal olan (MG)	ayrı айры <i>sıf.</i> Ayrı; farklı
bağana Çatal (TZ) bağanaq Çatal (BV)	bağana1 бағана <i>ism.</i> Kazık, direk; sütun
bağla- (III) Karıyı kapamak (İM)	bağlav бағлау <i>e.</i> Bağlamak, iki şey arasında ilgi kurmak
balaban Atmaca (BM, CC, DM, İM, TA, TZ)	balapan балапан <i>ism.</i> Kartal, aladoğan gibi kuşların en büyük ve güçlü yavrusu
bar (I) Var, mevcut (BV, CC, DM, GT, İM, İN, Kİ, KK, RH, TZ)	bar 2 бар <i>zmr</i> Herşey, hepsi, bütün
barış- Barışmak, barış yapmak (GT, TA)	barışiv барышыу <i>e.</i> Karşılıklı gelip gitmek, birbirine gelip gitmek
başkaq Belediye başkanı; muhtar (CC)	başkaq баскак <i>ism.</i> Egemenlik altına alınan ülkenin halkından vergi tahsil edenlerin lideri
başdaq Çoluk çocuğu olmayan, tek başına yaşayan (TA) başraq Çoluk çocuğu olmayan, tek başına yaşayan (TA)	baştaq баштақ <i>sıf.</i> Kendi bildiğini okuyan, başına buyruk
başmaq Ayakkabı, çizme (CC, GT, KFT, Kİ, KK, TA, TZ)	başmaq 2 башмак <i>ism.giy.</i> Boğazsız deri çorap, ayak giyimi, mest

Tablo: 2.11 (devam)

bāzār <i>fars.</i>	bażar базаp <i>fars. tic.</i>
---------------------------	--------------------------------------

Pazar günü (CC, GT, İM, KF, Kİ, MS) pāzār <i>fars.</i> Pazar günü (TZ)	Pazar, çeşitli türden malların satılıp alındığı ticaret yeri
bazıq Kalın, kaba, büyük (CC, DM, İM, Kİ)	bažík 1 bazıк <i>sıf.</i> Güçlü, dayanıklı, sağlam
bāzıq <i>ar.</i> Zeki, anlayışlı (KFT)	bažík 2 bazıк <i>sıf.</i> 1. Parlak, ışıltılı 2. Açıklık, anlaşılabilirlik yönleriyle güçlü tesir eden
bek Pek, kuvvetli (CC, GT, Kİ, TA) berk Kuvvetli (BV, CC, GT, İM, İN, KFT, Kİ, TZ) bik Kuvvetli, sıkı, pek (GT, MG)	bik 2 бик <i>zrf.</i> Çok, pek, fazla, gayet
belgü Zahir, aşıkâr, belli (Kİ)	bilgi билге DİL / EŞAN Belirti, alamet, emare; gösterge, işaret, iz
berkiş- Sağlamlaşmak (KFT)	birigışiv берегешев e. Birlikte bir yere toplanmak birlikte ya da karşılıklı birleşmek
bey (II) Kısrak, dişi deve (CC)	bıye бейә <i>ism.</i> Kısrak, tay
biğın Uca kemiği (BV, TZ) bıqın Uca kemiği (İM, Kİ, TZ)	biğim бығым <i>ism.</i> Kaburga kemiği
biç- (II) Kılıçla kesmek, öldürmek (TA)	bııv бысыу e. Testere ile kesmek, testere ile biçmek
bil (II) Bir tarım aleti, bel (KF)	bil бил <i>ism.</i> 1. Bel, insan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm 2. Bir şeyin incelen orta kısmı
bilgü Bilgi (Kİ)	bilgi билге <i>ism.</i> Belirti, alamet, emare; gösterge, işaret, iz
bilgili (II) Belli, açık (GT) bilgüli Belli, açık (GT) bilgülü Belli, açık (İM)	bilgili билгеле <i>sıf.</i> Belirtli, alametli, emareli; göstergeli, işaretli, izli
bitiş (I) Bitiş, son (BV, GT)	bötöş бөтөш <i>sıf.</i> Kapanık, örtük, kapanmış

Tablo: 2.11 (devam)

biyik Büyük (TZ)	bïyık бейек <i>sıf.</i> Uzun, yüksek
boldur- Olmasını temin etmek (BM, Kİ)	buldırıv булдырыу <i>e.</i> Oldurmak, meydana gelmek
bonşuq Boncuk (TZ) munçaq Boncuk (GT) munçuq Boncuk (Kİ)	munsaq мунсак <i>ism.giy.</i> Çeşitli altın veya gümüş paralarla bezenmiş kolye
boşan- (I) Boşalmak, eşinden ayrılmak (BV, CC, İN, KF, KFT, Kİ, TZ)	buşanıv бушаныу <i>e.</i> 1. Kurtulmak, arınmak, üzerinden atmak 2. Çocuk doğurmak
boyan- Boyanmak, boyama işi yapılmak (İM)	buyanıv буяныу <i>e.</i> Boyanmak, makeyaj yapmak
bozla- Kükremek, azmak (TZ)	buźlav буźлау <i>e.</i> Kesintisiz şekilde ses çıkararak ağlamak
böv Örümcek (CC) böy (II) Örümcek (TZ)	böyö бөйө <i>ism.</i> Tarantula
buy Akrep (TA) böy (I) Akrep (Kİ, TA) böyi Akrep (BM)	böyö бөйө <i>ism.böc.</i> Tarantula
bulah Kaynak, memba, pınar (CC) bulaq (II) Kaynak, memba, pınar (CC)	bolaq болак <i>ism.</i> Küçük nehir, dere, çay
bulaq (I) Göl (TA)	bolaq болак <i>ism.</i> Küçük nehir, dere, çay
bulan Yaban eşeği (TZ) bulnaq Yaban eşeği (Kİ)	bolan болан <i>ism.hay.</i> Geyik
burcaq (II) Bezelye, nohut (BM, TA)	borsaқ 1 борсак <i>ism.bit.</i> Burçak bitkisi; burçak
bus Nefes, soluk (CC)	boş боc <i>ism.</i> 1. Buğu, buhar 2. Sis
büri- Bürümek, örtmek (MG)	böröv бөрөү <i>e.</i> 1. Bürmek, dürmek, rulolamak 2. Kıvırmak 3. Yuvarlaklaştırıp daraltmak

Tablo: 2.11 (devam)

bürtük Taneli tohum (hububat), buğday (BM, KI)	börtök бөртөк <i>ism.</i> 1. Zerre, parça, kırıntı, çok küçük parça 2. Çok küçük kabarcık
cenān <i>Ar.</i> Gönül, kalp (GT)	janan жанан <i>ism.</i> Sevgili, canan, yar
çağır Şarap (CC, RH) çaķır (I) Şarap (BV, İH, İM, KFT, RH, TA) şagır Şıra, şarap (DM, KK, TZ)	sağır 1 сағыр <i>ism.</i> Votka, içki karıştırılmış boza
çala Az, azıcık (KI)	sala 1 сала <i>sıf.</i> Yarım yamalak, orta karar; gerekli seviyede, miktarda olmayan
çap- (II) 1. Vurmak (İM) 2. Kılıç vurmak (MG) 3. Bir defada hem vurmak hem kesmek (KI)	sabın 3 сабын <i>e.</i> 1. Gerinerek hızlıca vurmak (yanağa, yüze) 2. Sauna içerisinde yaprak demeti ile vurmak
çöp <i>Far. (<çüb)</i> Çöp, artık (CC, İM, KI) şöb <i>Far. (<çüb)</i> Çöp (DM) şöp <i>Far. (<çüb)</i> Çöp (TZ)	süp 2 сүп <i>ism. bit.</i> Tarlada ekin içerisinde kendiliğinden yetişen çeşitli bitkiler; çer çöp; yabancı otlar
dād (I) <i>fars.</i> Adaler, hak (GT, İH, KF) daz <i>fars.</i> Adalet, hakkın yerine getirilmesi (MG)	dad дад <i>ism.</i> Doğruluk, adaletlilik
dāhil <i>ar.</i> İç, içeri (İM, MG)	dehıl дэхел <i>ism.ar.</i> Katılma, dahilolma, duhul
dansuķ (I) Acayip, şaşılacak şey (İH) tansıķ Acayip, şaşılacak şey (TZ) tañsıķ Acayip, şaşılacak şey (CC, KI) tañsuķ Acayip, şaşılacak şey, fevkalâde, nadir bulunan (GT, İN)	tanhıķ 2 таңһык <i>sıf.</i> 1. Az rastlanır, nadir 2. İlginç, değişik

Tablo: 2.11 (devam)

<p>danuqlıq Tanıklık, şahitlik (KFT)</p> <p>tanıhlıq Tanıklık, şahitlik (CC)</p> <p>tanıqluq Tanıklık (DM, CC)</p> <p>tanuqluq Tanıklık, şahitlik (Gİ, KF)</p> <p>şanuqluq Tanıklık, şahitlik (BV, CC, DM, GT, İM, İN, KF, MS)</p>	<p>tanıqlıq танықлық <i>ism.</i> Kimlik belgesi, tanıtma kartı</p>
<p>dastar <i>fars.</i> Mendil, çevre (İH)</p> <p>destār <i>fars.</i> Mendil (DM)</p>	<p>taştar таçтар <i>ism.fars.</i> 1. Kadınların başlarına doladıkları ucu nakışlı beyaz patiska 2. Gelinin sağdıcına damat tarafından verilen hediye</p>
<p>dāyire (II) <i>ar.</i> Meydanın iç tarafı (MG)</p>	<p>daire даирә <i>ism.ar.</i> 1. Daire; muhit, çevre 2. İş, uzmanlık ve görüşleri ortak olan kişiler grubu</p>
<p>dehliz <i>ar.</i> Hol, koridor (GT, İM)</p>	<p>dihliz диллиз <i>ism.ar.</i> Dehliz, alt oda</p>
<p>delik Delik, delinmiş (BM)</p> <p>telik Delik (BM, DM, Kİ, TZ)</p> <p>telük Delik, deşik, çukur (BV, İM, RH)</p> <p>tilük Delik (BV)</p>	<p>tilik телек <i>sf.</i> Dilimlenmiş, dilimli; yarık</p>
<p>depele- (II) Öldürmek, helâk etmek (BM)</p> <p>tepele- Öldürmek, helâk etmek (Kİ)</p>	<p>terelev тәпәләү <i>e.</i> Terelemek, dövmek</p> <p>tübelev 1 түбәләү <i>e.</i> 1. Terelemek, kafasına vurmak 2. Hücum etmek, saldırmak</p>
<p>depren- Yerinden oynamak, hareket etmek (KFT, Kİ, RH)</p> <p>tebren- Kımıldamak, hareket etmek (BM, KK)</p> <p>tepren- Yerinden oynamak, hareket etmek (BV, GT, İM, Kİ, RH, TZ)</p> <p>tipren- Deprenmek, sallanmak (BV, MG)</p>	<p>tibreniv тибрәнеу <i>e.</i> Hafif hafif sallanmak, salınmak, çalkalanmak</p>

Tablo: 2.11 (devam)

<p>depret- Hareket ettirmek, kımıldatmak (Gİ, KF, KFT, RH)</p> <p>tebret- Hareket ettirmek, kımıldatmak (KK, TA)</p> <p>tepred- Hareket ettirmek, kımıldatmak (RH)</p> <p>tepret- Hareket ettirmek, kımıldatmak (CC, GT, İM, RH, TZ)</p> <p>tipret- Hareket ettirmek, kımıldatmak (BV, MG)</p>	<p>tibretiv тибрәтәу e. Hafif hafif sallandırmak, salındırmak, çalkalatmak</p>
<p>dergāh fars. Makam, tekke (MG)</p>	<p>dergeh дәрғәһ ism.fars. Kapı dibi; dergah</p>
<p>deri (I) Deri, ten (Gİ, İH, KF, KFT, RH, TZ)</p> <p>teri (I) Deri (CC, DM, GT, Kİ, KK, İN, RH, TZ)</p> <p>tiri (II) Deri, ten (İM)</p>	<p>deri (II) Kıl (Gİ)</p>
<p>dik (I) Dik, doğru (İN)</p> <p>tik (I) Dik, doğru (BV, CC, MG, RH)</p>	<p>tik 2 тек ism. tik baş-: Dik yürümek</p>
<p>dilen- Dilenmek, ısrarla istemek (BM, Gİ, KF)</p>	<p>tileniv теләнеу e. Dilenmek, dilencilik yapmak</p>
<p>dilşād Far. Gönlü sevinçli, mesrur (GT)</p>	<p>dilşad делшад fars. sıf. Razi, kanaatkar; mutlu</p>
<p>dīnli Ar.+T. Dindar (KK)</p>	<p>dinli динле sıf. İnançlı, dinli</p>
<p>dirāyet Ar. Anlayış, dirayet (GT)</p>	<p>dirayet дирайәт ism.ar. Dirayet, direnç, dayanıklılık</p>
<p>doqid- Çaktırmak (KFT)</p> <p>doqud- Çaktırmak (KFT)</p>	<p>tuqitiv 2 туқытыу e. 1. Karıştırmak 2. Çırtırmak</p>
<p>doru (I) Koyu kahverengi, hurma rengi (İH)</p> <p>toğru Doru renk (TZ)</p> <p>torı Koyu kahverengi, hurma rengi (DM)</p> <p>toru Koyu kahverengi, hurma rengi (Kİ, TZ)</p> <p>toru Koyu kahverengi, hurma rengi (TA)</p>	<p>tuıı туры ism. Doru (at rengi)</p>

Tablo: 2.11 (devam)

dünyalık <i>Ar.+T.</i> Dünyalık (GT)	donyalık донъялык <i>ism.</i> Sosyal yaşam, dünyadaki yaşam
e Ey, hey (CC) ey Ey, hey (edat) (TZ) i Ey, hey (ünlem edatı) (GT) iy (I) Ey, hey (edat) (GT, İM, MG)	e 2 ә <i>ism.</i> 1. Ya, peki 2. Söylenen şey duyulmadığında söylenir; ne 3. Cümle sonuna gelerek şaşkınlık ifadesini verir; ...ya!
ebed <i>Ar.</i> Ebet, sonsuzluk (GT, KFT)	ebed әбәд <i>ar. zrf.</i> Ebediyete, sonsuza kadar; ömür boyunca
ebeden (I) <i>Ar.</i> Devamlı, sürekli (İM, KFT)	abdan абдан <i>zrf.</i> Bütünüyle, tamamen ebden әбдән <i>ar. zrf.</i> Büsbütün, tamamiyle, tamamen
ebedü'l ebed <i>ar.</i> Devamlı, sürekli (İM)	ebedil-ebed әбәдел-әбәд <i>ar. zrf.</i> Ömür boyu, sonsuza dek
edep <i>ar.</i> Terbiye, nezaket (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MS, İN, RH)	ežep әзәп <i>ism.ar.</i> Edep, güzel âdet
ekser <i>ar.</i> Ekseriya, çoğu (GT)	ekser әксәр <i>ar. zrf.</i> Pek çok, oldukça çok
el (IV) Barış (TZ) il (IV) Sulh, barış (BM, Kİ, TA)	il 3 ил <i>sıf.</i> Sakin, iyi huylu, dostça geçinen
elim <i>ar.</i> Elem verici, elemli (GT)	elim әлим <i>ar.ism.</i> Cefa, eziyet; mihnet
em (I) İlâç (CC)	im им <i>tip. ism.</i> Kocakarı ilacı
emgen- (I) Acı çekmek, ıstırap çekmek (CC)	imgeniv имгәнеү e. Sakatlanmak, sakat olmak
emgen- (II) Zahmet çekmek, emek çekmek (KFT, Kİ) imgen- Zahmet etmek, emek çekmek (BV, MG)	imgeniv имгәнеү e. Sakatlanmak, sakat olmak
emīnlik <i>Ar.+T.</i> Eminlik, emniyet (CC) imīnlik <i>Ar.+T.</i> Eminlik, emniyet, emin olma (İM)	imīnlik именлек <i>ism.</i> Eminlik, rahatlık
emşāl <i>ar.</i> Benzer, akran (GT, İM)	emşel әмсәл <i>ism.ar.</i> Örnek, misal
envā' <i>ar.</i> Neviler, çeşitler, türler (GT, MG)	envağ әнуағ <i>sıf.ar.</i> Her türlü, çeşit çeşit

Tablo: 2.11 (devam)

eriş- (II) Erişmek, olgunlaşmak (TZ) irişdür- Eriştirmek, ulaştırmak (GT, İM, İN, MG) iriştür- Eriştirmek, ulaştırmak (İM)	irişiv 1 ирешев e. Gayret ve emekle bir sonuca ulaşmak, hayata geçirmek, erişmek
erk (II) Arzu, istek, irade (CC, Kİ)	irk ирк ism. Serbestlik, özgürlük, erk; irade
erte (I) İlk, önceki, evvelki (CC)	irte 2 иртә sif. Erken
ertegi Erken (CC)	irtegi иртәге sif. Yarıncı
esirt- Kendinden geçirmek (CC)	işirtiv исертеу e. Sarhoş etmek, sarhoş hale getirmek
ezen Irmak, nehir (BM) özen (II) Nehir (Kİ, TZ) üzen (III) Dere (Kİ)	üzen үзән ism. Su yolu, suyun yatağı
fāsık ar. Günahkâr, sapık (Gİ, GT, İM, KFT, MS)	fasiq фасик ar. sif. Ahlakı bozuk, ahlaksız, azgın
fāzil ar. Faziletli (BV, GT, İM)	fazıl 1 фазыл ar.sif. Büyük değere sahip, çok kıymetli; bilgili fazıl 2 фазыл ar.sif. Güzellik, kutsallık
fazl ar. Üstünlük, fazilet, erdem (Gİ, GT, İM, KF, MG)	fazıl 1 фазыл ar.sif. Büyük değere sahip, çok kıymetli; bilgili fazıl 2 фазыл ar.sif. Güzellik, kutsallık
fır fır Yelin eserken çıkardığı ses (İH)	fır-fır фыр-фыр ONO Tekrar tekrar fır fır eden sesi bildiren söz
fi'l-hāl ar. Bu anda, derhâl, şimdi (Gİ, GT, MG)	filhel филхэл ar.zrf. Bir an önce, hemen, birden
fırak ar. Ayrılık (GT, İM)	firaq фирак ism.ar. Ayrım, fark
firāset ar. İleri görüşlülük (BV)	firaset фирасәт ism.ar. Zekilik, kurnazlık
fırkat ar. Ayrılık (GT)	fırket фиркәт ism.ar. Ayrımlık, farklılık
ğafil (II) ar. Habersiz, haberi olmayan (Gİ, KFT)	ğafil ғафил ar.sif. Dikkatsiz, düşüncesiz, kaygısız; tembel

Tablo: 2.11 (devam)

ġanīmet (I) <i>ar.</i> Emeksiz kazanç (Gİ, GT, KFT)	ġenīmet ғәнимәт <i>ism.ar.</i> Ganimet, bulunan şey, buluntu; yağma edilerek alınan şey
ġaraż <i>ar.</i> Garaz, maksat, niyet (GT, KFT)	ġarız ғарыз <i>ism. ar.</i> Dilek, istek ġerīz ғәрез <i>ism. ar.</i> Dilek, istek
ġarbī <i>ar.</i> Batılı (KFT)	ġerbi ғәрби <i>ar. sıf.</i> Batıdaki, batıda, garbi
ġarq <i>ar.</i> Boğulma (KFT)	ġarq ғарк AR DÜŞ Gark, batma
ġarq bol- Boğulmak (GT)	ġarq bul- Suya batmak, batmak
ġavvāş <i>ar.</i> Dalgıç, inci çıkarmak için denize dalan kimse (GT)	ġavvas ғаууас <i>ism.ar.</i> Suya ustaca dalan kimse
ġazab <i>ar.</i> Hiddet, öfke, kızgınlık (Gİ, GT, İM, KF)	ġazıb ғазыб <i>ism.ar.</i> Nefret, öfke, kin, gazap
ġoġşat- (I) Gevşetmek (İH)	қақşатıv қакшатыу <i>e.</i> Sallandırmak, bozdurmak; halsizleştirmek
ġümüldürük Devenin göğsüne bağlanıp ufak çanlarla katır boncuğu vb. ile donatılan süs (İH)	kümüldirık күмелдерек <i>ism.</i> Atın döşü üzerinden geçirilen eyer kayışı
ġüpçük Eğer yastığı (İH)	küpsık 1 күпсек <i>ism.</i> Küçük yumuşak yastık
ġağ (V) <i>ar.</i> Ödeme (BV)	ġağ 2 хақ <i>ism.ar.</i> Satılıp alınan bir şeyin değeri, paha
ġalaf <i>ar.</i> Ayrılık (KFT)	ġılaf хилаф <i>ar. sıf.</i> 1. Yaramaz, yaraşksız, yakışksız, uygun olmayan 2. Geri, aksi, ters
ġalağa (II) <i>ar.</i> Etrafi insanlarla çevrilmiş meydan, meydana atın dolaştığı halka şeklindeki sınır (MG) ġalğa (II) <i>ar.</i> Etrafi insanlarla çevrilmiş meydan, meydana atın dolaştığı halka şeklindeki sınır (MG)	ġelke хәлкә <i>ism.ar.</i> Halka, daire, yuvarlak
ġalāyık <i>ar.</i> Yaratılmışlar, insanlar (BV, GT, İM, KF, MG, İN)	ġalayıқ халайық <i>ism.ar.</i> Halk, topluluk
ġālī <i>ar.</i> Tenha, boş (Gİ, İM)	ġalı хали <i>sıf. ar.</i> Herhangi bir şeyden muaf, azat, boş
ġām (I) <i>fars.</i> Acemi (BV)	ġam хам <i>sıf. fars.</i> Ham, olmamış; işlenmemiş

Tablo: 2.11 (devam)

ḥamd <i>ar.</i> Allah'a olan şükran, hamd (BV, GT, İM, İN)	ḥemīd хәмед <i>ism. ar.</i> Övgü, övgü sözü
hanuz <i>fars.</i> Henüz, şimdi, hâlâ (CC) henüz <i>fars.</i> Henüz, şimdi, hâlâ (BM, GT, İM, KFT) anuz <i>fars.</i> Henüz (CC)	hanuż һануз <i>fars. zrf.</i> Daima, sürekli henüz һәнүз <i>fars. zrf.</i> Daima, sürekli
ḥarāb (I) <i>ar.</i> Yıkık, viran, perişan (BV, GT, İM, KF, MG, RH) ḥarāb (II) <i>ar.</i> Kendinden geçmiş, sarhoş (Gİ, GT)	ḥarap харап <i>şif. ar.</i> 1. Harap, berbat, kötü 2. Çok, fazla
ḥareket <i>ar.</i> Tavır, gidiş, hareket (Gİ, GT, İM, İN, KF, MG, RH)	ḥereket хәрәкәт <i>ism. ar.</i> Hareket, taşınma
ḥaṣ (II) <i>ar.</i> Saf, halis (GT, KFT, MG, RH)	ḥas 1 хас <i>şif.</i> 1. Has, hakiki, özellikli, nitelikli 2. Tam, aynı
ḥāṣıl <i>ar.</i> Husule gelen, elde edilen (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS, RH)	ḥasil хасил <i>ism. ar.</i> Netice, sonuç
ḥasret <i>ar.</i> Göresi gelme, özleyiş (GT, İM)	ḥesret хәсрәт <i>ism. ar.</i> Kaygı, keder, üzüntü, hasret
ḥaybat <i>ar.</i> Heybet, mehabet, gösteriş (CC)	ḥeybet һәйбәт <i>ism. ar.</i> Güzel, iyi, hoş
hemān <i>fars.</i> De, dahi (GT, KFT)	haman һаман <i>zrf. Fars.</i> Daima, sürekli, hep
henüz (II) <i>fars.</i> Dahi (BM)	hanuż һануз <i>zrf. fars.</i> Daima, sürekli henüz һәнүз <i>zrf. fars.</i> Daima, sürekli
ḥayār (I) <i>ar.</i> Hayır, iyi (İM)	ḥeyīr 1 хәйер <i>ism. ar.</i> Güzellik, kutsallık; fayda, hayır
hidāyet <i>ar.</i> Hak yolunu gösterme, hak yolunda olma (Gİ, İM, KF, MS)	hidayet һидәйәт <i>ism. ar.</i> Doğru yol, dürüst yol
ḥorluḡ <i>Fars.+T..</i> Aşağılık, zillet (GT, İM)	ḥurliḡ хурлық DÜŞ Utanma duygusu, arlanma hissi; aşağılanma, rezil etme
ḥoş <i>fars.</i> Güzel, iyi, hoş, tatlı (BV, CC, DM, Gİ, GT, İH, KF, KK, MG, RH, TZ)	ḥoş хош <i>ism. fars.</i> Keyif; kılık
ḥuṭbe <i>ar.</i> Cuma namazında farzdan önce hatibin nasihatler içeren konuşması (Gİ, GT, İM, İN, KF)	ḥötbe хөтбә <i>ism. ar.</i> Nikah zamanında okunan dua; hutbe

Tablo: 2.11 (devam)

hüsn <i>ar.</i> Güzellik (BV)	hösno хөснө <i>ar. sıf.</i> Gösterişli, güzel, alımlı
ıġna- Yatıp yuvarlanmak (TA)	авнав аунау <i>e.</i> Bir o tarafa bir bu tarafa dönmek, yıkılmak, sallanmak
ıрмақ Nehir, ırmak (BM, İM, KFT, Kİ, TZ) ıрмақ Irmak (TA, TZ)	ıрмақ йырмақ <i>ism.</i> Derin çukur, kanal
ıctihād (I) <i>ar.</i> Çalışma, çabalama, gayret (GT)	ıctihad ижтиҳад <i>ism. ar.</i> Özenlilik, itinalılık, gayretlilik, çalışkanlık
ıffet <i>ar.</i> İffet, namus (KFT)	ıġffet ııffät <i>ism. ar.</i> Safalık, paklık, iffet
ıġi İyi, güzel (TZ)	ıġi иге <i>sıf.</i> Belirli bir dereceden yüksek; güzel
ıġil- Eğilmek, meyletmek (GT, İM, MG)	ııııv әйелеу <i>e.</i> Eğilmek, bükülmek, kıvrılmak
ıhlāş <i>ar.</i> Samimiyet, doğruluk (Gİ, İM, KF, MG, MS)	ıhlās ихлас <i>sıf. ar.</i> 1. Temiz yürekli, açık yürekli, saf; riyasız 2. Kendi sözünü doğrulamak için söylenir.
ıhtılāf <i>ar.</i> Ayrılık, uymayış, uymama (İM, KFT, MG, İN)	ıhtııaf ихтиııaf <i>ism. ar.</i> İhtilaf, çekişme; mücadele, iddia
ıhtııār <i>ar.</i> Seçme, tercih (etme), seçilme (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	ıhtııar ихтиııar <i>ism. ar.</i> 1. İstek, arzu; müsaade 2. İrade
ıil (IV) Sulh, barış (BM, Kİ, TA)	ıil 3 ил <i>sıf.</i> Sakin, iyi huylu, dostça geçinen
ıileri İleri, ön taraf (DM, İH, KF) ıilerü İleri, ön taraf (BM, Gİ) ıilgeri İleri, ön taraf (CC, DM, GT, KK, TZ) ıilgerü İleri, ön taraf (BV, DM, Gİ, İH, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH)	ıilgeri әлгерө <i>ırf.</i> Önce, evvel
ıilik (II) Geyik (TA)	ıilik илек <i>ism. hay.</i> Karaca
ıilin- (I) 1. Yapışmak, ilenmek, yapışıp kalmak (CC) 2. İlişmek, asılmak (Kİ)	ıiııv әленеу <i>e.</i> 1. Asılmak 2. Bağlanmak, takılmak
ıin*ām <i>Ar.</i> Nimet verme, iyilik etme, lütuf (Gİ, GT, İM)	ıingām инғам <i>ism. ar.</i> 1. Hediye, armağan 2. İyilik, güzellik

Tablo: 2.11 (devam)

ini Erkek torun (CC)	ĩnĩ ẽne <i>ism.</i> 1. K¼c¼k erkek kardeř 2. Yařca k¼c¼k olan erkek kiři
iri (II) İri, kaba (BV, TZ) irig İri, kaba (TZ, BV)	ĩri ẽpe <i>sıf.</i> İri, kocaman, b¼y¼k
irk (II) Kuvvet, kudret, g¼c¼ (GT) erk (I) Erk, g¼c¼, kuvvet (CC, KFT, TZ)	ĩrik 1 ırpek <i>ism.</i> 1. zg¼r, h¼r, azat 2. zg¼r irade 3. İnsan ya da başka Şeylerin baskısı olmayan rahat yer
irk (II) Kuvvet, kudret, g¼c¼ (GT) erk (I) Erk, g¼c¼, kuvvet (CC, KFT, TZ)	ĩrk ırpek <i>ism.</i> Serbestlik, zg¼rl¼k, erk; irade
irte (I) Yarın, ertesi g¼n (BM, GT, KF, Kİ, TA)	irte 1 ırte <i>ism.</i> Sabah
irtele- Sabahlamak (İM)	irtelev ırtelev <i>e.</i> Vaktinden önce hareketlenmek, erkenden çalışmak
‘işmet (I) ar. Haramdan kaçınma (İM) ‘işmet (II) ar. G¼nahsızlık, masumluk (Gİ, KF)	ġismet ġismet <i>e.</i> Gün¼l saflıġı, namus
istidlāl ar. Bir delile dayanarak bir sonuç ıkarma (İM)	istidlal ıstıdlal <i>ism. ar.</i> Kanıtlanmış sonuç
işlen- (I) İşlenmek, nakşedilmek (Gİ, İM)	iřleniv ẽřlenev <i>e.</i> İř yapılmak, iřlenmek; bir iřle meřgul olmak
işlet- (II) İşletmek, nakşettirmek (İM)	iřletiv ẽřletev <i>e.</i> İřletmek, iř yaptırarak, bir iřle meřgul ettirmek
iy- (II) Eġirmek (TZ)	iyiv 1 ẽyev <i>e.</i> Eġmek, b¼kmek, kıvırmak
ķada- Çivilemek, mıhlamak; baġlamak (CC)	ķazav 1 ķazav <i>e.</i> Bir Şeyin ucu ile sallamak, d¼ř¼rmek, batırmak; dalları saġlamlařtırmak, takmak, iliştirmek
ķaķ (III) Pastırma (Kİ)	ķaķ 2 ķaķ <i>ism.</i> Meyve kurusu
ķaķla- (I) Kurutmak (İH, TZ)	ķaķlav 1 ķaķlav <i>e.</i> Kurumak, kak olmak; hayvanı a bırakıp zayıflatmak
ķalař Yufka, rek (TZ)	ķalas ķalas <i>ism.</i> Kabarık beyaz ekmek

Tablo: 2.11 (devam)

çalın (III) Çeyiz (TA, TZ)	çalın 2 калын <i>ism.</i> Erkek ya da kızın babasına verilen mal
çama- (I) Yummak, kapamak (İH)	çамав 1 камау <i>e.</i> Çevrelemek, dolanmak, sarmak, kuşatmak
çamla- (I) Doktorluk yapmak (Kİ)	çamlav камлау <i>e.</i> Pagan kültüründe dini ritüelleri yapmak
çança Nereye (Kİ)	çанса канса <i>zmr.</i> Ne kadar, nice
çandır- Doyurmak, kandırmak (TZ) çандur- (I) Doyurmak, kandırmak (Kİ)	çандырын кандырыу <i>e.</i> Yatışmak, gidermek
çандur- (II) Kandırmak, inandırmak (İM)	çандырын кандырыу <i>e.</i> Yatışmak, gidermek
çara (V) Yeryüzü (İM)	çара 1 кара RENK Kara; karsız yer; kirli, pis; özel bir ustalık gerektirmeyen sadece kol gücüne bağlı olan; cahil halk
çaraçuş Kartal, tavşancıl (BM, DM, KK, TA)	çарағош 1 карағош <i>ism. hay.</i> Kara karga, leş akbabası
çarı (II) Eş, hanım (İM, KK)	çары 3 кары <i>ism.</i> Evli kadın
çarıl- (I) Sesi kısılmak (TZ)	çарынын карылыу <i>e.</i> Boğulmak, boğazında kalmak
çariş- (I) 1. Karışmak (BM, BV, CC, Gİ, GT, KF, KK, MG) 2. Karılmak, katılmak (KF)	çарышын 2 карышыу <i>e.</i> Büzülmek, toplaşmak, buruşmak
çarlığaç Serçe (İM)	çарлуғас карлуғас <i>ism. hay.</i> Kırlangıç
çatı- Sağlamlaşmak (TZ)	çатын 1 катыу <i>e.</i> Sert ya da sertçe hale gelmek; donmak; çok üşümek; hastalıktan dolayı uzuvları hareketsiz kalmak
çatla- Yuvarlanmak (MG)	çатлав 1 катлау <i>e.</i> Katlamak, üst üste koymak
çay (I) Nereye (Kİ)	çай кай <i>zmr.</i> Hangi
çayırtamak 1. Süt (BM) 2. Deve sütü (Kİ)	çуыртмақ куйыртмақ <i>ism.</i> Kaymak katıp sütü cıvıklaştırarak yapılan aş
çayta (II) Geri (MG)	çайта кайта <i>zrf.</i> Tekrar, yeniden
çazı- (II) Silmek (İH)	çазын казыу <i>e.</i> Kazmak

Tablo: 2.11 (devam)

<p>keç Geç (CC, TZ)</p> <p>keçe (I) Gece (CC, KF, KFT, Kİ, KK, TZ)</p> <p>kiç Geç (BV, GT, İN, KF)</p>	<p>kis кис <i>ism.</i> 1.Akşam 2.Akşamleyin</p>
<p>keçe (III) Geç (KF)</p>	<p>kise 1 кисә <i>ism.</i> 1.Akşam 2.Gece</p>
<p>keger- Rezil olmak, ruhen kirlenmek (CC)</p>	<p>kirigiv керегеу <i>e.</i> Kirlenmek, lekelenmek, pislenmek</p>
<p>keleb İp, iplik yumağı (İH)</p>	<p>kelep кәләп <i>ism.</i> İp dolamak için yarım kulaç uzunluğunda ve iki ucu çatalı sopa</p> <p>kiler киләп <i>ism.</i> İp dolamak için yarım kulaç uzunluğunda ve iki ucu çatalı sopa</p>
<p>kelte (I) Bukalemun (TA)</p>	<p>kelte 2 кәлтә <i>ism.hay.</i> Kertenkele</p>
<p>kengeş Öğüt, nasihat (CC)</p>	<p>keñeş кәңәш <i>ism.</i> Danış, danışma, müşavere</p>
<p>keri (IV) İade, geri verme (CC)</p>	<p>kirī 1 кире <i>sif.</i> 1.Geri, ters 2.Olumsuz, aksi, ters tabiatlı 3.Karşıt, zıt 4.Tekrar, yeniden</p>
<p>kermen Şehir (CC, Kİ)</p>	<p>kirmen кирмән <i>ism.</i> Kale</p>
<p>keseltki Semender, büyük kertenkele (BM, Kİ, TZ)</p> <p>ķasartķa Kertenkele (CC)</p> <p>ķasartķı Kertenkele (CC)</p> <p>kesürtüki Kertenkele (DM)</p>	<p>kehertki кәһәртке <i>ism. böc.</i> Çekirge</p> <p>kisertki кеçәртке <i>ism. böc.</i> Çekirge</p>
<p>keveş (II) Sarkık, çirkin kulaklı (İH)</p>	<p>keviş 2 кәүеш <i>sif.</i> Yamuk, bir tarafa eğik, bir yöne eğilmiş</p>
<p>kevük Saman (BM, Kİ, TZ)</p>	<p>kebek кәбәк <i>ism.</i> Tahıl kereği</p>
<p>ķıķır- (II) Hiçkirmek (RH)</p>	<p>ķisķırvn кысқырыу <i>e.</i> Yüksek ses çıkarmak, bağırarak; ses vermek</p>
<p>ķırlaç Kır, hiçbir şey bitmemiş yer (İH)</p>	<p>ķırlas 2 кырлас <i>e.</i> Dağın oyuk sırt boyu</p>

Tablo: 2.11 (devam)

ķırp- Tüyün uçlarını almak, kesmek (Kİ)	ķurıv ќurпыу e. Yeniden çıkmış ot yemek (koyun vs. için)
ķıs- (II) Çekmek (KFT)	ķısıv 1 ќысыу e. 1.Kaşımak, tırmalamak 2.Bir şeye dayanamaııp coşmak
ķıstaş- Kısılmak, sıkışmak (TZ)	ķıstaşıv ќысташыу e. Karşılıklı ya da birlikte dar, küçücük bir yere sığdırmaya çalışmak, kıstırmak
ķışlıķ Kışlık, kışa ait olan şey (Kİ)	ķışlıķ 1 ќышылық sf. Bir kışa yetecek
ķızar- Kızarmak, rengi kırmızı olmak (Kİ, MG, RH, TZ)	ķızarıv ќызарыу e. 1.Kızarmak, kızıl olmak 2.Utanmak
ķızdır- (II) Kızdırmak, tahrik etmek (Kİ)	ķızdırv ќыззырыу e. 1.Kızdırmak, yaktırmak 2.Kızdırıp coşturmak 3.Motoru çalıştırmak
ķızlıķ (II) Bekâret (KFT) ķızluķ (II) Bekâret (Kİ)	ķızlıķ ќızлық ism. 1.Kızlık çağı, kızlık dönemleri 2.İffet
ķibr ar. Kibir, gurur (GT)	ķurıv ќупыр ism. Kendini çok büyük gören, tepeden bakan, kibirli, böbürlenlen
ķiriş Kiriş (BV, DM, Gİ, GT, İN, KF, Kİ, MG, TA, TZ)	ķiriş 1 ќереш ism. 1.Yay, kiriş 2.Lastik 3.Keman yayı
ķirman Şehir (TA)	ķirmen ќирмән ism. Kale
ķola Açık kahverengi (İH)	ķula 1 ќула ism. Bronz
ķolan (II) Yaban eşeğı (KK, TZ) ķulan (I) Yaban eşeğı (BM, Kİ, TA)	ķolan 2 ќолан ism. Tay, kulan
ķolay Kolay (Gİ, MG, MS, TZ)	ķulay ќулай sf. Elverişli, uygun, yaraşır
ķoldaş Arkadaş, yoldaş (GT)	ķuldaş ќулдаш ism. Yardımcı, destek olan kimse
ķon- (II) 1. Konmak, inmek, mola vermek (BM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TA) 2. Oturmak (CC) 3. Çadır kurmak (TZ)	ķunıv 1 ќуныу e. Gece geçirmek, gecelemek

Tablo: 2.11 (devam)

ƙondur- Kondurmak, barındırmak (CC)	ƙundıriv 1 кундырыу e. Yatıya kaldırmak, geceletmek ƙundıriv 2 кундырыу e. 1.Yüksek yere çıkarmak, kondurmak 2.Üstünü kaplatmak, oturtmak
ƙonus (II) İkametgâh, konut (CC)	ƙunış куныш ism. 1.Dinlenme, tatil yapma, konaklamak 2.Dinlenme yeri
ƙorulda- Uykuda horlamak (TZ)	ƙırıldav хырылдау e. Hırıldamak, hır hır etmek
ƙoyul- (IV) İlâç damlatılmak (İM)	ƙoyolov койолоу e. Kaptan bir yere akıtmak, boşaltmak
ƙöçigen Bir akbaba çeşidi (BM)	ƙösögen көсөгән ism. hay. Gagasının altı tüylü, siyahımsı küçük bir yırtıcı kuş
ƙöçken Kerkes kuşu, kartal (Kİ)	ƙösögen көсөгән ism. hay. Gagasının altı tüylü, siyahımsı küçük bir yırtıcı kuş
ƙögen Halat, organ (CC)	ƙügeme күгәмә ism. giy. Keten işlenmiş en kaliteli lifi, ipi
ƙön- İtiraf etmek, kabul etmek (CC)	ƙüniv күнеу e. Alışmak, razı olmak; boyun eğmek
ƙönile- Kıskanmak, imrenmek, gıpta etmek (TZ)	ƙönlev 2 көнләу e. 1.Birisine güvenmeyip şüphe duymak 2.Kıskanmak, imrenmek 3.Rakip olmak
ƙönüllü Gönüllü (BV)	ƙünilli 1 күнелле sf. Keyifli, neşeli ƙünilli 2 күнелле sf. Gönüllü, istekli, savaşa gönüllü giden
ƙözek Büyük gözlü adam (Kİ)	ƙüzek күзәк ism. giy. Pul şeklindeki süslerin göz göz olan yeri
ƙözen Gelincik (İM) ƙüzen (I) Gelincik, dağ gelinciği (BM)	ƙözen 1 көзән ism. hay. Kokarca
ƙuyı Kuyu (BM, DM, GT, KFT) ƙuyu Kuyu (CC, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, TZ) ƙuyuğ Kuyu (İM)	ƙoyo койо ism. Sulu, cıvık bataklık

Tablo: 2.11 (devam)

kuymak Un ve süt ile yağda pişirilen bulamaç (BM, Kİ)	қоумақ қоймақ <i>ism.</i> Gözleme
küvegün Arı (TZ)	күгевін күгәуен <i>ism. бөс.</i> Büve, sığır sineği
leklek Leylek (Kİ)	лақ-лақ лак-лак <i>ism. һай.</i> Baykuş
levh <i>ar.</i> Eskiden bir talebenin yanında bulunan ders tahtası, küçük ders levhası (GT, İM)	levh ләүх <i>ar. din.</i> Dini inanış uyarınca insanın kaderinin yazılı olduğu levha
ma'aşī <i>ar.</i> Günahlar, asilikler (GT)	меғаси мәғаси <i>ism. ar.</i> Günahlı iş, günah
maḥabbet <i>ar.</i> Sevgi, muhabbet, dostluk (Gİ, GT, KT) muḥabbet <i>ar.</i> Sevgi, dostluk (İM, KF)	möḥebbet möxəbbət <i>ism. ar.</i> Sevgi, beğeni duygusu
maḫbūl <i>ar.</i> Makbul, beğenilen, hoş görülen (GT, İM, MS)	meḫbul məkbul <i>sıf. ar.</i> Kabul edilmiş, kabul görülen; uygun, yararlı
mañlay <i>moğ.</i> Öncü (BV, MG)	маñлай маңлай <i>ism.</i> Alın, ön yüz
ma'ruf <i>ar.</i> Tanınmış, meşhur, bilinen (BV, GT, İM, MG)	meğruf мәғруф <i>sıf. ar.</i> 1. Belirli, tanınmış 2. Hayırlı, iyi, güzel
maşlahat (I) <i>ar.</i> (Yapılması gereken) iş, husus (GT, KFT)	meslihet 1 мәслихәт <i>sıf. ar.</i> İş ya da durumun çıkarına uygun; kolay olan, yerli
māyil (II) <i>ar.</i> Eğik, eğilmiş (MG)	meyil 1 мәйел <i>ism. ar.</i> Gönül yönelişi, meyil; dilek
māyil (II) <i>ar.</i> Eğik, eğilmiş (MG)	meyil 2 мәйел <i>sıf. ar.</i> Bir şeylere hevesi olan, isteği olan, meyilli
meṣma' <i>ar.</i> Topantı, meclis (GT)	mejmeğ мәжмәғ <i>ism. ar.</i> Yığın yapılan yer
medeniyyeli <i>ar.</i> Şehirli (İM)	mezeniyyetli мәзәниятле <i>sıf.</i> Medeniyetli, kültürlü
medfün <i>ar.</i> Gömülmüş, gizli (GT)	medfün мәдфүн <i>sıf. ar.</i> Gömülmüş, defnedilmiş
mekkār <i>ar.</i> Çok hileci, düzenbaz (GT)	mekker мәккәр <i>ism. ar.</i> Hain kişi, hainlik düşünen kişi
mekrlik <i>ar.</i> Hilekârlık, düzenbaz (Gİ)	mekirlik мәкерлек <i>ism.</i> Hainlik
medḥ <i>ar.</i> Övme, övgü, medih (Gİ, GT, KF, MG)	mezih мәзех <i>ar.</i> Öven, övgü şiirleri yazan, methiyeci
merdāne <i>fars.sıf.</i> Mertçe, erkekçe (GT)	merdan мәрдан <i>fars.ism.</i> Yiğit, mert kişi

Tablo: 2.11 (devam)

miñeştir- Birbiri ardına getirip dizmek, toplamak (İH)	mĩngeštĩrĩv мєнгєштєрєу e. Bir ata iki kiři bindirmek
mu'tedil ar. 1. İlimli, mülâyim (İM) 2. Ne az ne çok, orta (MG)	mögtedil мөгтєдил sıf. ar. Orta halde olan, ne az ne çok
muşavver ar. Tasvir edilmiş, resimlenmiş (GT)	mosavvir мосавуир ar.mes. Ressam, resim yapan kişi
nāme fars. Kitap (GT)	name намə ism. fars. Yazı, name; mektup
nākiş ar. Eksik, noksan, tam olmayan (BV, İM)	naķis наķыç sıf. ar. 1. Gereğinden az olan, lüzumundan eksik olan 2. Dar (giyim için)
neçük 1. Nasıl, nice, ne şekilde (BM, DM, Gİ, İN, Kİ, TA) 2. Niçin, neden (DM, KF) niçük 1. Niçin, neden (BV, MS) 2. Nasıl, nice, ne şekilde (İM, GT, İN, KFT, MG)	nişik нисєк zrf. Nasıl, ne şekilde, ne gibi
nefl ar. Vacip olmayan, fazladan ibadet (Gİ) neflī ar. Nafile (KF, MS)	nefil нəфєл ism. ar. 1. Fazladan yapılan iş, ilaveten yapılan iş 2. Armağan, hediye
nevha ar. Ağlama (GT)	nevhe нəүхə ism. ar. Ağlama, ağıt yakma, ağlama sızlanma
nevkār fars. Arkadaş, dost (İM)	nevker нəүкєр ism. Koruma, muhafız
nime Şey (GT, MG)	nime нимə zrf. Ne
nişān (II) fars. Belge (TZ) nişān (III) fars. Hedef (MG)	neşan нəшан ism. fars. Nişan, iz, damga nişan нишан ism. fars. Nişan, iz, damga
nöger moğ. Yoldaş, arkadaş (CC, DM, GT, İH, TZ)	nöger нөгєр ism.moğ. 1. Muhafız, koruma 2. Sağdıç
oқın- Okunmak, çağrılmak, davet edilmek (KF, İM) oқun- Okunmak, çağrılmak, davet edilmek (İM, MS, RH)	uқıпıv укыныу e. Ağız içinden dua okumak, okunmak
oru Mahzen, hububat ambarı (BM)	oro 2 оро ism. Kuyu, çukur

Tablo: 2.11 (devam)

oyınçı Oyuncu, çalgıcı (CC)	уўинси уўинсы <i>ism.</i> Oyuna katılan kişi, oyun oynayan kişi
oz- (II) Üstün olmak (MG)	узів узыу <i>e.</i> Geçmek, yol almak, geride bırakmak, belirli bir sınır ya da çizgiyi geçmek, olup bitmek
ödinç Ödünç (BM) ödünç Ödünç (TA) ötünç Ödünç (CC)	ütinīs үтенес <i>ism.</i> Rica, dilek
ög- Övmek, methetmek (CC, GT, Gİ, İM) ök- Övmek, methetmek (CC, İM, İN, MG)	ögöv өгөү <i>e.</i> 1. Öğütlemek, öğüt vermek 2. Üst üste söylemek
ökün- Kaybolan veya elde bulunmayan bir şeye acınmak (Kİ, TZ)	üküniv үкөнөү <i>e.</i> Pişman olmak, kaygı, endişe duymak
ökünç Hasret, iştiyak, arzu (İH)	ükünīs үкөнес <i>ism.</i> Pişmanlık, endişe, kaygı, huzursuzluk
öltürüş Karşılıklı öldürme (İM)	ültiriş үлгереш <i>ism.</i> Öldürme, yok etme, can alma
öte (I) Arasından, içinden, tesirli, şiddetli, sert (CC)	üte үтә <i>zrf.</i> -dan, içinden, arasından
pārsī (II) <i>fars.</i> Farsça, Fars dili (İM)	farsı фарсы <i>ism. özl.</i> Fars halkı ya da bu halka mensup kimse
pāzār <i>fars.</i> Pazar günü (TZ) bāzār <i>fars.</i> Pazar günü (CC, GT, İM, KF, Kİ, MS)	bażar базар <i>ism. fars.</i> Pazar, çeşitli türden malların satılıp alındığı ticaret yeri
pes <i>fars.</i> Sonra, öyleyse, şu hâlde (BV, Gİ, GT, MG)	bes 2 бәс <i>ism.</i> Demek ki, demek, madem
pus- Bir yere oturup kalmak (TZ)	bošov боşоу <i>e.</i> Pusmak, başı ve vücudu gizlemek
reğāyib (I) <i>ar.</i> Rağbet olunan, önem verilen, istenen (Gİ)	reğbet рәғбәт <i>ism. ar.</i> Dilek, arzu, istek
risāle <i>ar.</i> Küçük kitap (MG)	risele рисәлә <i>ism. ar.</i> Mektup, yazılı haber; makale

Tablo: 2.11 (devam)

şâğın- 1. Düşünmek, hatırlamak, sanmak (BV, CC, KFT, KK, MG, RH) 2. Bir şeyi kastetmek, inanmak, demek (CC)	hağmıv haғыныу e. Özlemek, hasret çekmek; özlemle yad etmek
şâğınç 1. Düşünce (CC) 2. Emel, istek, arzu (İH, KFT)	hağış haғыш ism. Özlem, hasret, keder
şâğmal Sağmak için ayrılan koyun (Kİ)	havmal haумал ism. Yeni sağılmış kıymız, taze kıymız
şâğr ar. Geçit, sınır (İM)	şağra сағра ism. Geçmesi zor, kayalık ve ağaçlık yer
şakar Alnında bir parça aklık olan at (İH, Kİ, TZ)	şağır 3 сағыр sıf. 1. Temelinde, fonunda beyaz renk baskın olan 2. Gözünün akı büyük
şakın- (I) Düşünmek (BV, GT)	hağmıv haғыныу e. Özlemek, hasret çekmek; özlemle yad etmek
şakış Düşünce, kaygı; (mec.) hesap (GT)	hağış haғыш ism. Özlem, hasret, keder
şalavāt Hz. Muhammed'e edilen dua (Gİ, İM, KF, MS)	salavat салауат ar. din. Hayır duası, hayırlama sözü
şalkun Esinti, rüzgâr (CC)	halkın halкын sıf. 1. Serin, soğumuş, soğuk 2. Duygusuz 3. Çok ciddi, resmi tavırlı
sar (I) Doğan, akbaba (CC)	har 1 hap ism. hay. Bir tür şahin
sarhit Artık, geri kalan (CC)	harqıt harқыт ism. 1. Çöküntü, tortu 2. Çökel
sarı (II) 1. Karşı (CC) 2. Yön, taraf, ...e doğru (MG) saru ...e doğru, yön, taraf (MS)	sarı сары zrf. ...kadar, ...miktarında, ...derecede
savar- (Ekin) savurmak (TZ) savur- (Ekin) savurmak (İM) sovur- Savmak, savurmak (TZ)	hıprıv heперев e. Süpürmek, çöp temizlemek

Tablo: 2.11 (devam)

<p>savar- (Ekin) savurmak (TZ)</p> <p>savur- (Ekin) savurmak (İM)</p> <p>sovur- Savmak, savurmak (TZ)</p>	<p>һіпїрїв һеперей e. Kar, toz gibi şeyleri esip savurmak</p>
<p>saz (II) Orman (Kİ)</p>	<p>һаз һаз ism. 1.Sazlık 2.Fazla sulanmaktan dolayı bataklık olmuş yer</p> <p>һаза һаза ism. Sazlık, bataklık</p>
<p>sevmeklik Sevgi (CC)</p> <p>sövmeklik Sevgi (CC)</p> <p>söymeklik Sevgi (CC)</p>	<p>һөймелїк һөймәлек ism. Sevimlilik, sempatiklik</p>
<p>şıkış- Sıkışmak (Gİ)</p>	<p>їғїшїв 1 ығышыу E 1. Bir yöne yatmak, bir yöne meyletmek, bir taraf eğilmek 2. Bir tarafa doğru çekilmek; sıkışmak, büzüşmek</p>
<p>sıla- (III) Cilâlamak (TZ)</p>	<p>һїлав һылау e. 1.Yarıştırmak, sürmek 2.Bulaştırmak, sıvamak 3.Tedavi maksadıyla bedeni ovmak</p>
<p>sınçla- Gözlemek, göz önüne almak, düşünüp taşınmak (CC)</p>	<p>һınsїлав һынсылау E Deneyerek, tecrübe ederek önceden görüp söylemek</p>
<p>sin (II) 1. Mezar, kabir (İH, İM, KF, TA) 2. Mezar taşı (CC)</p>	<p>һın 1 һын ism. 1.İnsan gövdesi, boy pos 2.Heykel 3.Put</p>
<p>sin (III) ar. Çin ülkesi (KF)</p>	<p>sin 2 син ism. özl. Çin halkı, Çinli</p>
<p>sırec ar. Yağ elde edilen bir bitki (RH)</p> <p>sırıc ar. Bir bitki (BV, RH)</p>	<p>сірај сїраж ism. bit. Dekoratif bir tür bitki</p>
<p>soğur Kör, tek gözlü, şaşlı (CC, İH, KK, MG, TZ)</p>	<p>һуқır һуқыр sıf. Göremeyen, kör, âmâ</p>
<p>som Altın, gümüş vb. (İH, TZ)</p>	<p>һум һум ism. Yüz tenge değerindeki para birimi, sum</p>

Tablo: 2.11 (devam)

son Son (BV) soñ (I) Son (BV, CC, GT, İM, İN, Kİ, MS, RH, TZ)	huñ 1 һуң zrf. Sonra, geç (zarf görevinde) huñ 2 һуң zrf. sonra (edat görevinde) huñ 3 һуң zrf. Anlamı duygusallaştırıp, vurgu yapar; sonra
şoyul- Soyulmak, sıyrılıp çıkmak (BM)	һууһлһв һуһыһыу e. 1.Boğazı kesilmek, boğazlanmak 2.Kanamalı biçimde yaralanmak
sögüş Sövüşme, tahkir etme (GT)	һүгüş һүгеш ism. 1.Hakaret, sövgü, küfür 2.Ağır eleştiri
sözleş- (I) 1. Söyleşmek, konuşmak (GT, İM, KFT, KK) 2. Hitap etmek (İM)	һөйлешів 1 һөйләшеу e. Karşılıklı anlatmak, karşılıklı bildirmek
suç Suç, günah (BM, Kİ) suş Suç, günah (TZ)	hos hoc DÜŞ hos қил-: 1. Giyilmek, asılmak, takılmak 2. Günah işlemek, suç işlemek
şüret ar. Biçim, tarz, şekil (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	һүрет һүрәт ism. ar. 1. Resim, portre 2. Suret 3. Tablo 4. Kıyafet; imaj süret сүрәт ism. ar. 1. Resim, portre 2. Suret 3. Tablo 4. Kıyafet; imaj
suzla- Sıkılmak, daralmak (TZ)	һизләв 1 һызлау e. 1.Sızlamak, ağrımak, acımak 2.Üzülme, kaygılanmak
sümür- Sömürmek, höpürdeterek içmek (İH)	һимирів һимереу e. 1.Semirmek, yağ bağlamak 2.Para ve mal sahibi olup zenginleşmek
sün- Uzamak, uzanmak (İN, Kİ, TZ)	һонov һонov e. Çekmek, germek, uzatmak
sürül- (I) (Hayvan) ardından sürülmek (İM, KF)	һөрөлöv 1 һөрөлөу e. Sürülmek (toprak için)
sürtün- (II) Mendil ile silinmek (Kİ)	һөртөнöv һөртөнөу e. Havlu ile kurulanmak
süzme (II) Süzölmüş yoğurt (İM, Kİ)	һözme һөзмә ism. Koyu kıvamlı yoğurtlu bir yemek
şabad Usta, akıllı (TZ)	şebet шәбәт ism. Dost, arkadaş, ahbab

Tablo: 2.11 (devam)

<p>şardak <i>fars. ar.</i> Çardak, taht (DM) çardak (I) <i>fars. ar.</i> Çardak (BM)</p>	<p>sarzáq 1 сарзак <i>ism.</i> 1. Çatı arası, tavan arası 2. Çatı katı 3. Cumba, balkon</p>
<p>şefâ‘at <i>ar.</i> Birinin suçunun affı veya dileğinin kabulü için edilen aracılık (GÍ, GT, İM, KF)</p>	<p>şefeget шәфәғәт <i>ism. ar.</i> Zor bir durumdaki yardım, şefaath</p>
<p>şeref <i>ar.</i> Büyüklik, ululuk (GT, İM)</p>	<p>şeref шәрәф <i>ism. ar.</i> Şeref, onur; itibar</p>
<p>şetlevük Fındık, fıstık (TZ) şetlegen Fındık, fıstık (DM) çatlavuk Fındık, fıstık (CC) çetlevük Fındık, fıstık (DM, Kİ) çetleyik Fıstık, fındık ve bütün kabuklu şeyler (TA)</p>	<p>setlevik сәтләүек <i>ism. bit.</i> 1. Palamut; herhangi bir ağacın kozalağı 2. Fındık, fıstık 3. Ceviz</p>
<p>şişek (I) 1. İki veya üç yaşında dişi koyun (BM, Kİ, TA, TZ) 2. Oğlak, keçi yavrusu (TZ)</p>	<p>şişek 1 шешәк <i>sif.</i> 1. İki yaşında olan (dişi kaz ya da dişi buzağı için) 2. Üç yaşında olan (ayı için)</p>
<p>şişeklen- Çiçeklenmek, çiçek açmak (KK) çiçeklen- Çiçeklenmek, çiçek açmak (CC)</p>	<p>sesekleniv сәсәкләнәү <i>e.</i> Püskül şekline gelmek, saçak şekline olmak</p>
<p>şişle- 1. Kızartmak, kebab yapmak (BM, Kİ, KK) 2. Şişe dizmek (GT, TZ)</p>	<p>şişlev шешләү <i>e.</i> Şişe geçirmek, şişe dizmek, şişlemek</p>
<p>şokra- Kabarmak (TZ)</p>	<p>şokrayiv шокрайыу <i>e.</i> Eli, ayağı vücudu bir araya getirip toparlaklaşmak</p>
<p>şorba Çorba (DM, GT, İM, KFT, KK, TA) şorpa Çorba (İM) şorva Çorba (İH, KFT) şurba Çorba (GT)</p>	<p>hurpa һурпа <i>ism.</i> 1. Çorba 2. Kaynamış pirinç, et ya da arpa suyu</p>
<p>şükrâne <i>fars.</i> Şükran alâmeti, adak (GT)</p>	<p>şökörana шөкөрәна <i>ism. fars.</i> Memnuiyet duygusu, razı olma duygusu, şükran duygusu</p>

Tablo: 2.11 (devam)

şüşkür- Aksırmak, hapşırma (KK, TZ)	sösköröv söskөрөү e. 1. Öksürmek 2. Motor gibi düzenekler düzgün çalışmadığında kesik kesik ses çıkarmak
tabıl ar. Tabla (BV)	tabıl табел ism. rus. Liste, pano, cetvel, çizelge
tābi‘īn ar. Hz. Muhammed’i görmüş olanlar (Gİ, İM, KFT)	tabiğın табигин ism. ar. 1. Tābi kimse, bağlı kimse, boyun eğmiş kişi 2. Sahabeleri görmüş kimse
tağ (II) Damga (TZ) tamğa Damga, mühür (TZ) tamha Damga, mühür (CC) damğa Mühür, damga (İH) damqa Mühür, damga (İH)	tamğa 1 тамға ism. 1. Damga, mühür 2. Lakap
taḫkīk (I) ar. 1. Doğru olup olmadığını araştırma, meydana çıkarma (Gİ, İM, KF, MS, İN) 2. Gerçekten, iyice	teḫkīk техкик ism. ar. Dürüstlük, doğruluk
taḫlīd ar. Asma, takma, kuşatma (İM)	teḫlīd тәклид ism. ar. Taklit
taḫşir ar. Eksik, noksan, kusur (Gİ, GT, KF, KFT, MG)	teḫşir тәксир ism. ar. Yüksek mevkideki kişileri yüceltme sözü
tal (I) Dal (dal gibi doğru ve dik) (GT, TA)	tal тал ism. bit. 1. Söğüt, salkım söğüt, sepetçi söğüdü 2. Ağaç dalı
tāli‘ ar. Talih, kısmet (GT)	taliğ талиғ ism. ar. 1. Yıldız 2. Talihli kader
ta‘līm ar. 1. Ders, öğretme (Gİ, GT, KF) 2. İdman (MG)	teğlīm тәғлим ism. ar. Eğitim, talim
tañ (III) Mucize (CC)	tañ 2 таң ism. Şaşılacak durum, olağanüstü durum
ṭana (II) fars. (< dāne) İnci, inci tanesi (TA)	dana 1 дана ism.fars. Birçok şeyden birisi, parça, tane

Tablo: 2.11 (devam)

<p>tanıklık Tanıklık, şahitlik (CC)</p> <p>tanıkluk Tanıklık (DM, CC)</p> <p>tanuıkluk Tanıklık, şahitlik (Gİ, KF)</p> <p>tanuıkluk Tanıklık, şahitlik (BV, CC, DM, GT, İM, İN, KF, MS)</p> <p>danıklık Tanıklık, şahitlik (KFT)</p>	<p>tanıklıq таныклық <i>ism.</i> Kimlik belgesi, tanıtma kartı</p>
<p>tart- (I) Tartmak, ölçmek (BM, İM, Kİ, TA)</p> <p>şart- Tartmak, ölçmek (TA)</p> <p>dart- Tartmak, ölçmek (BM)</p>	<p>tartıv тартыу <i>e.</i> 1.Çekmek, germek 2.Taşımak 3.Kaldırıp taşıyabilmek 4.Bağlamak 5.Sigara içmek 6.İçine çekmek 7.Öğütmek (buğday vs. için)</p>
<p>tart- (III) Sıkmak (CC)</p>	<p>tartıv тартыу <i>e.</i> 1.Çekmek, germek 2.Taşımak 3.Kaldırıp taşıyabilmek 4.Bağlamak 5.Sigara içmek 6.İçine çekmek 7.Öğütmek (buğday vs. için)</p>
<p>tartıl- Tartılmak (BV)</p> <p>dartıl- Tartılmak, ölçülmek (Gİ, KF)</p>	<p>tartılıv тартылыу <i>e.</i> 1.Çekilmek, gerinmek 2.Kendini çekiştirmek, debelenmek 3.Sıvışıp gitmek 4.Süresi uzamak, zaman geçmek 5.Öğütölmek</p>
<p>tasma <i>Moğ. (< tasama)</i> Tasma, halka (MG, MS)</p>	<p>taşma таřма <i>ism. giy.</i> Kurdele, süsleme aksesuarı olarak kullanılan bez; şerit</p>
<p>şaşçı Taşçı (DM)</p>	<p>taşsı таřсы <i>ism. mes.</i> 1. Taş ustası 2. Taştan bina yapan kimse</p>
<p>tat- Tatmak, tadına bakmak (CC, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>şaş- Tatmak, tadına bakmak (KK, TA)</p> <p>dad- Tatmak, tadına bakmak (KF)</p> <p>dat- Tatmak, tadına bakmak (Gİ)</p>	<p>tatıv 2 татыу <i>e.</i> Lezzet, tat vermek için tatlı şeyler eklemek, katmak</p>

Tablo: 2.11 (devam)

<p>tat- Tatmak, tadına bakmak (CC, GT, İM, Kİ, TZ)</p> <p>taṭ- Tatmak, tadına bakmak (KK, TA)</p> <p>dad- Tatmak, tadına bakmak (KF)</p> <p>dat- Tatmak, tadına bakmak (Gİ)</p>	<p>tatıv 3 татыу e. Tadı olmak, tadı gelmek, lezzeti olmak, lezzeti gelmek</p>
<p>tatlı Güzel, hoş (İM)</p>	<p>tatlı татлы sif. 1. Tatlı; şerbetli 2. Tadı güzel, lezzetli 3. Zevkli</p>
<p>tava fars. (< tāve) Tava (TZ)</p>	<p>taba 1 таба ism. Tava, kızartma kabı taba 2 таба ism. Tabak, çanak, tepsi</p>
<p>ta'ziyet ar. Baş sağlığı dileme, taziye (GT)</p>	<p>teḡziye тәғзийә ism. ar. Taziye, matem</p>
<p>tebren- Kımıldamak, hareket etmek (BM, KK)</p> <p>tepren- Yerinden oynamak, hareket etmek (BV, GT, İM, Kİ, RH, TZ)</p> <p>tipren- Deprenmek, sallanmak (BV, MG)</p> <p>depre- Yerinden oynamak, hareket etmek (KFT, Kİ, RH)</p>	<p>tibreniv тибрәней e. Hafif hafif sallanmak, salınmak, çalkalanmak</p>
<p>tebret- Hareket ettirmek, kımıldatmak (KK, TA)</p> <p>tepred- Hareket ettirmek, kımıldatmak (RH)</p> <p>tepret- Hareket ettirmek, kımıldatmak (CC, GT, İM, RH, TZ)</p> <p>tipret- Hareket ettirmek, kımıldatmak (BV, MG)</p> <p>depret- Hareket ettirmek, kımıldatmak (Gİ, KF, KFT, RH)</p>	<p>tibretiv тибрәтеу e. Hafif hafif sallandırmak, salındırmak, çalkalatmak</p>
<p>tefrīṭ ar. Normalden aşağı olmak (Gİ, KF)</p>	<p>tefrīt тәфрит ism. ar. Değerini azaltma, değerini indirme</p>
<p>teftiṣ ar. Araştırma, soruşturma, bir şeyin aranıp sorulması (Gİ, GT, KF)</p>	<p>teftiṣ тәфтиш ism. ar. Teftiş, kontrol, denetleme</p>

Tablo: 2.11 (devam)

tekebbür <i>Ar.</i> Kibirlenme, büyüklük taslama (GT)	tekebbİR təkəbbер <i>Ar.</i> Kibirli, böbürlenen
teyme Her (Kİ) tiyme Her, deyme (BV, GT, İM, MG) time Deyme, her, her ne zaman (KK, TZ)	tİyme tейmә <i>zmr.</i> Her bir, her türlü
teğür- Değdirmek, ulaştırmak (BV, İM, İN)	tİyzişiv tейзеру <i>e.</i> 1.Değdirmek, çarpmak 2.İsabet ettirmek, hedefi vurmak
tek (IV) Tek, yalnız (CC, İM, KK, İN, TZ) tik (III) Tek (TZ)	tik 1 тик <i>ism.</i> Fakat, ancak; sadece, yalnızca, tek
teklif <i>Ar.</i> Birinden bir şey istemek, dileme (İM)	teklif tәклиф <i>ism. ar.</i> 1.Buyruk, emir 2.Resmi tören, seramoni
telef (I) <i>Ar.</i> Yok etme, öldürme (BV, GT, İM)	telef tәләф <i>ism. ar.</i> Telef, israf olma, telef olma
telik Delik (BM, DM, Kİ, TZ) telük Delik, deşik, çukur (BV, İM, RH) tilük Delik (BV) delik Delik, delinmiş (BM)	tİlik tәлек <i>sf.</i> Dilimlenmiş, dilimli; yarık
tengdeş Aynı değerde (CC)	tİndeş тиндәш <i>ism.</i> Akran, yaşıt, çağdaş
tepele- Öldürmek, helâk etmek (Kİ) depele- (II) Öldürmek, helâk etmek (BM)	tepelev tәпәләү <i>e.</i> Tepelemek, dövmek tübelev 1 түбәләү <i>e.</i> 1.Tepelemek, kafasına vurmak 2.Hücum etmek, saldırmak
tepre- Kımıldamak, hareket etmek (İM)	tİbrev тибрәү <i>e.</i> Hafif hafif sallamak, çalkalamak
terek (I) Ağaç, hurma ağacı (CC, Kİ, KK, TZ)	tİrek тирәк <i>ism. bit.</i> 1.Kavak ağacı 2.Büyük ve uzun ağaç
tergi Meşinden yapılan yemek sofrası (İH)	terge tәргә <i>ism.</i> Çökelek, lor kurutmak için yapılmış ağaç tabla
teşviş <i>ar.</i> Karışıklık, perişanlık, bulanıklık (GT, KFT)	teşviş tәшүиш <i>ism. ar.</i> Şüphe, kuşku, şüpheden kaynaklı endişe
tetik (II) Gizli bir şeyin anahtarı ki onu ancak yapan bilir	tİtik 1 титек <i>ism.</i> Kapı örtüldüğünde kapı içindeki dil, kilit

Tablo: 2.11 (devam)

tezkire <i>ar.</i> (Bir kimseyi) andıracak yazı (GT)	tezkire тэзкірə <i>ism. ar.</i> Öğüt, nasihat niteliğinde yazılmış şey, hatırlatma
tınış- (I) Rahat etmek, dinlenmek (TZ)	tınışiv тынышыу <i>e.</i> Karşılıklı huzurlu olmak, birlikte rahat olmak, birlikte barış içinde olmak
tırmağ Çivi, mih (CC) tırnağ Çivi, mih (KK)	tırma 1 тырма <i>ism.</i> 1. Tırmık 2. Sürülen toprağı yumuşatmakta kullanılan tarım aleti, kültivatör tırma 2 тырма <i>ism.</i> İki tarafı dişli, iki metre uzunluğunda ip çekme aleti
tib Dip, temel, kök (RH, TA) tip Dip, kök (MG) tüb Dip, temel, kök (BV, CC) tüp Dip, temel, kök (CC, GT, İM, MG, TZ) đib Dip, temel, kök (DM, KF, RH) đip Bir şeyin nihayeti (DM, Gİ, KFT, Kİ, MS)	töp 2 төп <i>sif.</i> 1.En dipteki, dipteki 2.İlk 3.En önemli 4.En derin
tik- (V) Dik koymak, bir şeyi bir yere dikmek (GT, TA) tik- (VI) Yukarı kaldırmak (İM) đik – (VI) Dik koymak, bir şeyi bir yere dikmek (KF, TZ)	tıgıv 1 тегев <i>e.</i> 1.Dikmek 2.Sivri bir şey batırmak 3.Kırkılmış yünü sivri uçlu bir gereçle tiftiklemek
tirilik Dirilik, canlılık (CC) dirilik Dirilik, canlılık, yaşama (Gİ)	tırlık теглек <i>ism.</i> 1.Hayvan, canlı 2.Hayvan 3.Mal mülk, servet
tikme (II) Sırık dikme (CC)	tıkme текмə <i>ism.</i> 1. Çit, kazık; dikme 2. Çadırın ortasındaki direk
tirpilde- Titremek (CC)	tırbeltiv тирбэлтєв <i>e.</i> Sağa sola sallandırmak, sağa sola salındırmak
toğmaç Tokmak (Kİ)	tuğmas туқмас <i>ism.</i> 1. İnce ve uzun hamur 2. Erişte 3. Oklava

Tablo: 2.11 (devam)

tomala- (I) Yayılmak, geniş bir yeri kaplamak (İH)	tomalav томалау e. Doldurmak, tıkamak, kapatmak, kaplamak
top (II) Toparlak, yuvarlak, top (CC, TZ)	top 3 топ ism. 1.Toplanma, yığılma, bir araya gelme 2.Bir sülaledeki yakın akrabalar
toruntay Şahin cinsinden bir kuş (TZ)	toromtay торомтай ism. Muymul kuşu, bir cins doğan
tozdur- Tozlamak (TZ)	tuźıriv туззырыу e. 1.Eskitmek, yıpratmak, aşındırmak 2.Telef etmek 3.Saçmak, savurmak
tozul- Bozulmak (TZ)	tuźiliv тузылыу e. Dağılmak, karışmak, düzensiz hale gelmek
turluq Çadırların üzerine örtülen örtü (Kİ)	torlaq торлак ism. 1. Mesken 2. Barınak
turuntay Bir tür ala doğan (BM)	toromtay торомтай ism. Muymul kuşu, bir cins doğan
tutçı Her vakit, daima (KFT)	totoş 3 тотош zmr. Bütün, hep
tutıq Tutuk, örtülü (BV)	tıtik 1 титек ism. Kapı örtüldüğünde kapı içindeki dil, kilit
tutuq Örtü (Kİ)	tıtik 1 титек ism. Kapı örtüldüğünde kapı içindeki dil, kilit
tuş (II) Hiza, yan (İH, İN, İN)	toş 2 тош ism. Akran, yaşıt, çağdaş
tutuq- Kızarmak (TZ)	tutıgıv тутығыу e. Nemlenip pasla kaplanmış, paslanmak, pas tutmak
tuzluq (II) Terbiyelemek için çorbaya atılan yoğurt (Kİ)	toźloq тозлок ism. Et bandırıp yemek için hazırlanmış tuzlu bir çorba
tüken- (II) Ayrılmak, boşanmak (TZ) düken- (II) Ayrılmak, boşanmak (MS)	tögeniv төгәнеу e. 1.Tükenmek, bitmek 2.Yok olmak tökeniv төкәнеу e. Tükenmek, sona dayanmak; bitmek
türki T.Ar. 1. Türkçe, Türk dili (GT) 2. Türke ait (KFT)	törkiy төркий sıf. Türk, Türk soylu
tütünle- Tütsülemek, dumanlatmak (RH, TA) dütünle- Tütsülemek (RH)	tötönlev төтөнләу e. 1.Dumanlamak, dumanla doldurmak 2.Buhar çıkarmak

Tablo: 2.11 (devam)

tüvürşük Tohum (TZ)	töyörsök төйөрсөк <i>ism.</i> 1.Küçük top 2.Küçük parça 3.Küçük yumru şekildeki tane
tüz- (I) Düzmek, düzeltmek (BV, TZ) düz- (I) Düzmek, düzeltmek (KF, KFT, Kİ) tüz- (II) Düzmek, yapmak, meydana getirmek (GT)	tözöv 1 төзөү <i>e.</i> 1.Kurmak, inşa etmek 2.İşe yarar hale getirmek 3.Bütünleştirmek, birleştirmek, dizmek
tüzel- Düzelmek (BV, GT, Kİ, KK, TZ) tüzen- Düzelmek (TZ) düzel- Düzelmek (Kİ)	tözölöv төзөлөү <i>e.</i> Kurulmak, inşa edilmek
tüzet- (III) Arayı bulmak, barıştırmak (TZ)	tözetiv төзөтөү <i>e.</i> 1.Düzgün hale getirmek 2.Düzeltmek, onarmak 3.İyileştirmek, şifa buldurmak
uçuh Samanlı buğday, tınaz (CC)	osok 2 осок <i>ism.</i> Tahılın ezilmesiyle çıkan un ya da kepek
uçuz (III) Kolay (Kİ, MG)	oshoz ochoz <i>sif.</i> Değeri düşük, ucuz
uğla- Çadıra ağaç dikmek (Kİ)	uqlav 2 уқлау <i>e.</i> Doğrultmak, yöneltmek, nişan almak, hedef almak
uq- Anlamak, idrak etmek (Kİ)	uqiv 1 укыу <i>e.</i> 1. Okumak 2. Bir kimsenin aklını okumak 3. İlim almak, bilim almak
uqtur- Anlatmak (Kİ) uquttur- Anlatmak (Kİ)	uqitiv укытыу <i>e.</i> Okutmak, ders aldirmek
ulaq Havuz (Kİ) avlaq Havuz (TZ)	ulaq улак <i>ism.</i> 1. Ark, su yolu 2. Oluk
ulal- Yüceltmek, yükseltmek (BM)	ololav ололау <i>e.</i> Büyük, yüce görerek saygı göstermek
uluğla- Yüceltmek (İM, KFT) ulula- (I) Yüceltmek (İM)	ololav ололау <i>e.</i> Büyük, yüce görerek saygı göstermek

Tablo: 2.11 (devam)

<p>urun- (II) Tepinmek, oynamak (BV)</p> <p>urun- (III) 1. Vurulmak, dövülmek (İN, TZ) 2. Vuruşmak, savaşmak, dövüşmek (CC)</p>	<p>оронор 1 ороной e. Vurunmak, dövünmek</p>
<p>us (I) Akıl, zekâ (BM, CC, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, TZ)</p> <p>uş Akıl, zekâ (TA)</p>	<p>іс иң ism. Hatır, zihin</p>
<p>usal Tembel, isteksiz, gevşek (GT)</p>	<p>ушал учалı sıf. 1. Acımasız, kötü 2. Düşmanca 3. Yaramaz çocuk, kötü huylu 4. Edepsiz</p>
<p>uş 1. İşte (GT, İN, MG) 2. Tembih edatı (KK)</p> <p>oş İşte (BM, GT, İM, Kİ)</p>	<p>ошо ошо ZAM / EŞAN Şu</p>
<p>uşahçı Hain, iftiracı (CC)</p> <p>uşaqçı Hain, iftiracı (CC)</p> <p>uşıahçı Hain, iftiracı (CC)</p>	<p>ошақсы ошақсы ism. İhbarcı, jurnalci, ispiyoncu</p>
<p>uşıah İftira, hakaret (CC)</p>	<p>ошақ ошақ ism. Açıkça suçlama, ihbar, jurnal</p>
<p>uyut- (II) Sütü uyutmak (TZ)</p>	<p>ууотон 1 ууотон e. 1. Damızlık yoğurt koyup ekşitmek 2. Koyu, yoğun hale getirmek</p>
<p>uyutkuç Süt emen çocuğun veya oğlanın kursağının içinde meydana gelen donmuş süte benzer bir şey (İM)</p>	<p>ууотқос ууотқос ism. Sütü mayalamak için koyulan yoğurt</p>
<p>uzak Uzak (BV, İN)</p>	<p>озақ озақ sıf. Uzun, çok zaman devam eden; devamlı, sürekli</p>
<p>üçlik Teslis, üç birlik (CC)</p> <p>üçlük Teslis, üç birlik (CC)</p>	<p>өслök 2 өслök ism. Toplumun ekonomik temelini belirleyen sosyal fikirler ve politik, estetik, felsefik, dini, hukuki görüşler, bunlara has ideolojik sosyal ilişkiler birleşmesi</p>
<p>üs- Uzanmak (TZ)</p>	<p>үшів үçеу e. Büyüme, gelişme; uzamak; olgunlaşmak; bir yerde yayılmak</p>

Tablo: 2.11 (devam)

<p>üzen (III) Dere (Kİ)</p> <p>ezen Irmak, nehir (BM)</p> <p>özen (II) Nehir (Kİ, TZ)</p>	<p>üzen үзэн <i>ism.</i> Su yolu, suyun yatağı</p>
<p>va'de (I) <i>ar.</i> Söz verme (Gİ, GT)</p>	<p>vegež вэғэз <i>ar. din.</i> Vaaz</p>
<p>vebāl <i>ar.</i> Günah (GT)</p>	<p>vabal вабал <i>ism. ar.</i> Vebal, bela, sıkıntı</p>
<p>vācib <i>ar.</i> Yapılması dinen gerekli olan (Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)</p>	<p>vajīb важиб <i>ism.ar</i> Ödenmesi zorunlu iş, borç</p> <p>vejir вэжип <i>ism.ar.</i> Yapılması gerekli olan şey</p> <p>vöjüb вөжүб <i>ism.ar.</i> Mecburi olan şey, zorunlu olan şey, vacib</p>
<p>vefā <i>ar.</i> Sözünde durma, bağlılık (GT, İM, KFT)</p>	<p>vafa вафа <i>ism. ar.</i> Vefa, doğruluk</p>
<p>vehm <i>ar.</i> Kuruntu, yersiz korku, vehim (GT, İM, KFT)</p>	<p>vehīm вәһем <i>ism. ar.</i> Vehim, düşünce, hayal</p>
<p>vesvese <i>ar.</i> Kuruntu, şüphe (Gİ, İM, KF)</p>	<p>vesvese вәсүәсә <i>ism. ar.</i> Gönlü huzursuz eden şey, vesvese</p>
<p>vur- Vurmak, dövmek (BM, DM, Gİ, İH, KF, MS, TA)</p> <p>ur- (I) Vurmak, dövmek (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, MS, RH, TZ)</p>	<p>uriv урыу <i>e.</i> Vurmak, biçmek, dermek, orakla dermek</p>
<p>yabağı Kırılmış yün, yapağı (TA)</p> <p>yapağı (II) Yapağı, kırılmış yün (KF)</p> <p>yapaқ Yapağı, kırılmış yün (TZ)</p>	<p>yabağa ябаға <i>ism.</i> Atın baharda döktüğü tüy</p> <p>yabaқ ябак <i>ism.</i> Atın baharda döktüğü tüy</p>
<p>yabov Örtü, baş örtüsü (CC)</p>	<p>yabiv з ябыу <i>ism.</i> Hapis, zindan</p>
<p>yağlabay Doğan cinsinden çakır denenen bir kuş (TZ)</p>	<p>yağalbay яғалбай <i>ism.</i> Boz doğan</p>
<p>yaқın (II) Akraba, hısım (GT, İM)</p>	<p>yaқın яқын <i>sıf.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yakın, yakındaki, yandaki 2. Yakın zamandaki 3. Yakın, dost 4. Benzer,,; yaklaşıқ

Tablo: 2.11 (devam)

yalғанla- Yalanlamak (KFT)	yalғанlav ялғанлау e. Yalan söylemek, hile yapmak, aldatmak
yalman- Ağızda kalan yemek artığını yalayıp yutmak (İH)	yalmanıv ялманыу e. Dudaklarını yalamak, yalanmak
yalşı- Onmak (TZ)	yalısv ялсыу e. Faydasını göreceğ şekilde rahatlamak yelsiv йәлсеу e. Faydasını göreceğ şekilde rahatlamak
yamanla- 1. Telef etmek, yok etmek (BM) 2. Kötü muamele etmek (BM, Kİ) 3. Kötülemek (Gİ, KF, KFT)	yamanlav яманлау e. Kötü göstermek, fena göstermek, kötülemek
yapalaқ Kartal (İH)	yabalaқ ябалак ism. Puhu kuşu , iri bir cins baykuş
yarağ Hazırlık (GT, İM, MG) yaraқ (V) Hazırlık (GT, MG)	yaraқ ярак ism. 1. Alet, araç gereç; levazım, donanım 2. Bir işi halletmek için gösterilen özen, itina
yarağla- Hazırlamak, hazırlık yapmak (İM) yaraқla- Hazırlamak, hazırlık yapmak (KF, TZ)	yaraқланıv 1 ярақланыу e. Donanmak, donanımlı hale gelmek; aletlenmek
yaraқлан- (II) Hazırlık yapmak, hazırlanmak (TA)	yaraқланıv 1 ярақланыу e. Donanmak, donanımlı hale gelmek; aletlenmek
yaş (III) Taze	yeş 1 йәш sıf. 1. Genç 2. Çiğ 3. Yeni, eski olmayan
yaş (IV) Gözyaşı (BV, CC, İM, TA, TZ)	yivış eүеш sıf. Sulu, nemli, rutubetli, ıslak; sulanıp duran
yaş (VI) Yaş ot (Kİ)	yivış eүеш sıf. Sulu, nemli, rutubetli, ıslak; sulanıp duran
yaşur Yatan, uyuyan, yatmış (TA)	yatır ятыр sıf. 1. Yatmalık, yatacak 2. Uzun süre kalkmayacak
yavuğ Yakın, hısım, akraba (CC) yavuқ Yakın, hısım, akraba (İM, KFT, TA)	yavıқ яуык sıf. Yakın, yandaki, yanındaki
yay (II) İlkbahar mevsimi (DM, KK)	yeу йәй ism. Yaz ayı

Tablo: 2.11 (devam)

yayla- Yaz mevsimini yaylada geçirmek (BM, CC)	yeylev 1 йэйлэу e. Yazı geçirmek
yaz (I) Yaz mevsimi (Gİ, GT, KF, KFT, KK, MG, TZ)	yaž яз ism. Bahar, ilkbahar
yaz- (III) Karışık bir şeyi çözüp ayırmak (CC)	yažın 3 языу e. Buruşuğunu, kırıışığını düzeltmek; düzlemek, yaumak
yazıl- (II) Açılmak, çözülmek (CC)	yažılın 2 язылыу e. Düzeltilmek, doğrultulmak, düz hale getirilmek
yediger Ülker yıldızı (İH) yediker Ülker yıldızı (TZ) yetegen Ülker yıldızı (İH) yeteken Ülker yıldızı (Kİ)	yitižen етегән ism. Demir kazık yıldızı, kuzey yıldızı
yek (I) Şeytan, iblis (BM, CC, Kİ, TZ)	yik 2 ек ism. Kirli iğrenç şey, nesne
yekir- Kızmak, hiddetlenmek (Kİ) yigir- 1. Hiddetlenmek, gazaba gelmek (GT, İM, KK) 2. Azarlamak, paylamak (GT) yikir- Kızmak, hiddetlenmek (Kİ)	yikiriñ екереу e. Öfkeyle, sinirle bağırmak
yelim (II) Çiriş (TZ)	yilim елем ism. Tutkal, zamk
yelpi- Yelpaze ile hava vermek, yelpazelenmek (CC) yilpi- Yelpazelenmek (İM)	yilpiñ 1 елпез e. Kanat vurmak, kanat çırpmaq; kanat oynatmaq; rüzgarla hareketlenmek; aniden kalkmaq, uçmaq; coşmaq, heyecanlanmaq yilpiñ 2 елпез ism. Havayı dalgalandıran ani hareket
yensig Yanlamasına (TZ)	yensik йәнсек sf. Basık, ezik, yassılmış
yer- (II) Kötü görmek (İH)	yiriñ ереу e. Bıkmak, bezmek, usanmaq, doymak; aşermek
yeteklü Etekli (RH)	itekli итәкле sf. Gömlek kenarına dar kısım dikilmiş
yetken Dübbüekber, Büyükaayı (BM)	yitižen етегән ism. Demir kazık yıldızı, kuzey yıldızı

Tablo: 2.11 (devam)

yılkı Sürü, (at) sürüsü (CC, İM, Kİ, TZ)	уілкі йылкы <i>ism.</i> İnsan ya da yük taşımaya yarayan at
yımşak Zayıf (CC) yumçaq (II) Zayıf (CC) yumşak (II) Zayıf (CC)	юмşак йомшак <i>sıf.</i> Yumuşak, sert olmayan
yırmaқ Irmak (TA, TZ)	уірмақ йырмақ <i>ism.</i> Derin çukur, kanal
yıt- Beraber itmek (CC)	үйтiв 3 етеу <i>e.</i> İtmek, iteklemek
yik (II) Dert, illet (TA)	уік 2 ек <i>ism.</i> Kirli iğrenç şey, nesne
yil (II) Hava (TA)	уіл ел <i>ism.</i> Rüzgar, yel; güçlü tesir, etki
yil- Koşmak (GT, İM, Kİ, İN)	уілів елеу <i>e.</i> Büyük bir hızla hareket etmek, çabuk hareket etmek
yıldür- Koşturmak (GT)	уітірев елтерәу <i>e.</i> Çabuk davranmak, acele davranmak
yilim (II) Düğüm (TZ)	уілім елем <i>ism.</i> Tutkal, zamk
yillen- Rahatlamak (İH)	уіlleniv 1 елләнеу <i>e.</i> Yellemek, serinlemek, yelpazelemek
yillik Yıllık (TZ)	уілік йыллык <i>sıf.</i> Uzun yıllar devam eden, uzun yıllarla hesaplanan, yıllık
yirik Su kuşu, martı (BM)	уірік ерек <i>ism. bit.</i> Kızılğaç
yirlü Yerli, bir yerin ahalisinden olan (KFT)	уірлі ерле <i>sıf.</i> Yerli, yeri olan
yit- (VII) Baliğ olmak (İM)	үйтiв 2 етеу <i>e.</i> Uzunluk olarak yetmek, sayı ve hacim bakımından yetmek; yetmek, kafi gelmek, yeterli gelmek
yitişdür- (II) İsabet ettirmek, değdirmek (MS)	үйтіştiriv етештереу <i>e.</i> Yetiştirmek, ulaştırmak
yiynilik Hafiflik (İN)	уіññilik еңелек <i>ism.</i> Kolaylık, çetinsizlik; huzur
yoğan (II) Yoğunluk (İM) yoğun (IV) Yoğunluk (İM)	уіван йыуан <i>sıf.</i> 1. Kalın; koyu; yoğun 2. Vücut olarak yapılı, iri

Tablo: 2.11 (devam)

<p>yoğsun Su yosunu (TZ)</p> <p>yoşkun Su yosunu (TZ)</p>	<p>yuşkın юшкын <i>ism.</i> 1. Kaynayan bir kabın içinde erimeden kalmış tuz ya da kireç katmanı 2. Akılda ya da gönülde kalan ağır tesir, büyük etki</p>
<p>yoh Yok, mevcut olmayan (CC)</p> <p>yok (I) Yok, mevcut olmayan (BV, CC, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, TZ)</p>	<p>yuk юк <i>ism.</i> Yok; önemsiz boş şey</p>
<p>yoħla- Bir şeyin kayıp olduğunu fark etmek, yokluğunu hissetmek, kaybetmek (CC)</p>	<p>yuqlav юклав <i>e.</i> Yok diye düşünmek, yok saymak</p>
<p>yoksa (II) ...olmasa (BM)</p>	<p>yuħha юħha <i>ism.</i> Yoksa</p>
<p>yol (II) Seyahat, yolculuk (CC)</p>	<p>yul 1 юл <i>ism.</i> 1. Yol, sefer 2. Satrançta ileri hamle 3. Satır, dizi</p>
<p>yol (V) Çizgi (MG)</p>	<p>yul 1 юл <i>ism.</i> 1. Yol, sefer 2. Satrançta ileri hamle 3. Satır, dizi</p>
<p>yolçı Tüccar, satıcı (DM)</p>	<p>yulsı юлсы <i>ism.</i> Yolcu, yola çıkan kişi</p>
<p>yoluħ- (II) Buluşmak, kavuşmak (İM)</p>	<p>yulıǵıv юлығыу <i>e.</i> Karşılaşmak, denk gelmek, rastlaşmak, rast gelmek</p>
<p>yomdar- Toplamak, bir araya getirmek (CC)</p>	<p>yomdorov йомдороу <i>e.</i> Yumdurmak</p>
<p>yon- Yontmak, heykel yapmak (BV, CC, GT, KFT, Kİ, TZ)</p>	<p>yunıv юныу <i>e.</i> Budamak, kesmek, ağacı temizlemek, kırmak</p>
<p>yonul- Yontulmak (KFT)</p>	<p>yunılv юнылыу <i>e.</i> Budanmak, temizlenmek, kırılmak</p>
<p>yorǵa Koşarak giden (at) (Kİ, TA)</p>	<p>yurǵa юрға <i>sıf.</i> Rahvan, biniciyi hiç sarsmadan giden, yorga (at)</p>
<p>yörin- Yürünmek (BV)</p>	<p>yöşönöv йөрөнөу <i>e.</i> Kendi başına sağa sola yürümek</p>
<p>yuga (I) Yufka, katmer (BV)</p>	<p>yoka 2 йока <i>ism.</i> Bir tür ince tandır ekmeği</p>
<p>yuktur- Yapıştırmak (CC)</p>	<p>yoktorov йоктороу <i>e.</i> Birine hastalık geçirmek, birine hastalık bulaştırmak</p>

Tablo: 2.11 (devam)

yum- (III) Parmağını sıkamak (İM)	уомов йомоу e. Yummak, karamak, örtmek (ağız, göz vs. için)
yumağ (I) Yuvarlak olarak sarılmış iplik (Kİ)	уомғақ йомғақ ism. giy. Yumak, toparlak edilmiş ip
yumağla- Yumrulamak (TZ)	уомғақлау йомғақлау e. Yumaklamak, yumak etmek
yumğaklı Yumru (TZ)	уомғақлы йомғақлы sf. Yumaklı, yumak hale gelmiş
yurt (II) İkamegâh (BM)	уорт йорт ism. Ev, bina, çadır
yuvut Teselli (CC) yüvüt Teselli (CC)	уиватив йивуатыу e. Sakinleştirmek; rahatlatmak; teselli etmek
yuy- Silmek, derisini yüzmek (Kİ)	уууив юйбуу E Süpürüp sürtüp yok etmek, temizlemek, silmek
yügrük Hızlı koşan (at) (BV, İM, Kİ, MG, TZ) yügürük Hızlı giden (at) (RH) yürük Hızlı koşan (at) (TZ)	yügrük йүгерек sf. Koşmaya elverişli, koşmaya uygun
yük (II) Ağırlık (MG)	yök йөк ism. Yük
yük (III) Kefillik (CC)	yök йөк ism. Yük
yükle- (II) Kefil olmak (Kİ)	yöklev йөкләу e. Yüklemek, yük koymak
yükli Hamile (Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, TA) yüklü Hamile (BV, İM, KK)	yöklö йөклө sf. Yüklü
yüñüllik Hafiflik, yeğnilik (GT)	yüñüllik еңелек ism. Kolaylık, çetinsizlik; huzur
zancar Ar. Bakır yeşili (CC)	zeñger зәңгәр ism. Mavi
zann Ar. Sanma, zan (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	zan зан AR ism. Fikir, düşünce

Tablo: 2.11 (devam)

2.3.3.2. Uzak Anlama Geçiş

Başka anlama geçiş anlam olayının ikinci alt başlığı uzak anlama geçiş anlam değişmesi olayıdır. Bu anlam olayında gösterge başlangıçtaki anlam alanından tamamen uzaklaşır ve bambaşka bir kavramı anlatır hâle gelir. Aşağıdaki tabloda tarihi Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesi söz varlığına uzak anlama geçiş anlam değişmesi olayı örnekleri gösterilmiştir.

Tablo 2.12. Uzak Anlama Geçiş Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
abağa Amca (CC)	abağa абаға <i>ism. bit.</i> 1. Eğrelti, eğreltiotu (ağaçlık ve nemli yerde yetişir). 2. abağalar, abağa hımağtar eğreltigiller; bu grubun adlandırması.
açıl- (II) Orucu bozulmak	asılv асылыу <i>e.</i> Açılmak
açmak Açıklama, yorum (KFT)	asıv 1 асыу DÜŞ Öfke, nefret, asabiyet
açık (III) Hastalık veya kederden yatma, humma (TA)	asıқ 1 асык SIF Açık, açık olan asıқ 2 асык ŞEH / EŞAN Alan, meydan
açuk (IV) Dağılmış (İM)	asıқ 1 асык SIF Açık, açık olan asıқ 2 асык ŞEH / EŞAN Alan, meydan
ādāb <i>Ar.</i> Yol yordam, yol yöntem (GT)	ezer әзәп AR DEĞ Edep, güzel âdet
ağırlıg Kıymetli, değerli (BV)	avırlıқ 1 ауырлық KAV 1. Ağırılık 2. Zorluk, çetinlik
āhīret <i>ar.</i> Ahiret, öbür dünya (BV, Gİ, GT, İM, KF, MS)	eḫiret 2 әхирәт <i>ism. ar.</i> Kadınların sonsuza kadar dost kaldığı başka kadın; ahiretlik
açar- (II) Tan yeri açılıp aydınlanmak (İM)	ağarıv ағарыу <i>e.</i> Ak düşmek, beyazlamak
aқın (I) Akın, baskın (Kİ, TA)	aқın ақын <i>ism.</i> Kazak, Kırgız ve Karakalpaklardaki halk ozanı.
aқın (II) Dalga	aғın ағын <i>sif.</i> Akıp giden, akan (Su için)
aқlan- Temizlenmek (KF)	aқланıv 1 ақланыу <i>e.</i> Beyaza boyamak; beyazlatmak. aқланıv 2 ақланыу <i>e.</i> Süt eklemek; süt katmak.
alça Alçak, aşağı, yüksek olmayan (BV)	alsa алса <i>ism. bit.</i> Kuşburnu ağacı

alçaq Alçak, aşağı, yüksek olmayan (GT, KFT) alşak Alçak, aşağı, yüksek olmayan (DM, KK, TZ)	alsaq алсак <i>sıf.</i> Açık yüzlü, güleç
al- (II) Evlenmek (CC)	alın алыу E Almak, kabul etmek
alın (II) Ön, cephe, karşı (CC, GT, İM, Kİ, MG)	alın алын İNS Alın
az (II) Sarı renkli at (BV, Kİ)	aż аз ZARF / EŞAN Az, eksik
alpavut Asker (CC, TZ)	alpavit алпауыт <i>ism.</i> Büyük çiftlik sahibi
amān (II) ar. Bağış, bağışlama (Gİ, İM, KF)	imīn имен <i>sıf. ar.</i> 1. Emin, sakin, güvenilir 2. Sağ salim (zarf olarak)
ançağına Biraz, azıcık (CC)	ansayın ансайын <i>sıf.</i> Pek zor, çetin; yerinde durmaz, atik
anıq Hazır, hazırlanmış (TZ) anuç Hazır, hazırlanmış (GT, İM, İN)	anıқ анық <i>sıf. ar.</i> Aslı, esası belli; açık
anuçla- Hazırlamak (CC, Kİ)	anıқлав анықлау e. Belirlemek, açıklamak
anuçlan- Hazırlanmak (CC, İM, TA)	anıқланıv анықлану e. Açıklamak, aslını esasını belirlemek
aptal ar. Aptal (TZ)	aptal аптал <i>ism.</i> Çukur kazıldığında çıkarılan toprak
arğıрмаq Soyu iyi köpek (BM)	arğıмақ арғымақ <i>ism.</i> İyi bir cins hızlı koşan at, küheylan
arğış Kervan kafilesi (İH)	arğıш арғыш <i>sıf.</i> Düğün hediyesi vermeye gelenlerin başındaki kişi; toplu halde uçan kuşların önderi.
arıt- 1. Temizlemek (BM, BV, CC, Gİ, İM, KF, Kİ, MS, TZ) 2. Ayıklamak (İH) 3. Kabuğunu soymak (TZ) arıd- Temizlemek (KF, KFT) arut- Temizlemek (Gİ)	arıtıv арытыу e. Yordurmak, halsizleştirmek, yorgun düşürmek
arı- (I) Temizlemek, temiz olmak (BV) aru- Temizlemek, temiz olmak (TZ)	arıv 1 арыу E / EŞAN Yorulmak; güçsüz hale gelmek; halsizleşmek

Tablo: 2.12 (devam)

arqa (III) Yardımcı (Gİ) <i>arqa ber- yardım etmek (TA)</i>	arqa арқа <i>ism.</i> Sırt, arka
'arz (I) ar. En, genişlik (MG)	arz арз <i>ism. ar.</i> Yer, yeryüzü
'aşabe (I) ar. Kuvvet, şiddet (BV)	ğasabi ғасаби <i>sıf. ar.</i> Asabi, kızgın, sinirli
āsān fars. Kolay (GT, İM, İN)	işen иҷән <i>sıf.</i> 1. Esen, sağ, diri 2. Sağ selamet 3. Zararsız, ziyansız
āsānlık (I) fars. Kolaylık (BV)	işenlik иҷәнлек <i>ism.</i> Sağlık, selametlik, esenlik
ayrı (III) Tepe (Kİ) ayrı (IV) Dağlardaki yol, keçi yolu, vadi (BM, Kİ)	ayrı айры SIF Ayrı; farklı
aşık- (II) Hiddetlenmek, kızmak (İH)	aşığıv ашығыу <i>e.</i> Acele etmek, çabuk hareket etmek, telaşlanmak
aşla- (I) 1. Çanağı düzeltmek, yemek koymak (İH) 2. Yemek yedirmek (TZ)	aşlav 2 ашлау <i>e.</i> Toprağa gübre gömmek
'atf ar. Çevirme, döndürme (İM)	ğetif ғәтеф <i>ism. ar.</i> Adama, adak
atıl- (II) Kakıştırmak (TZ)	atılıv атылыу <i>e.</i> Atılmak, fırlatılmak
av- 1. Hastayı tedavi etmek (İM) 2. Elle sürtüp ovmak (İM)	avıv ауыу <i>e.</i> Düşmek, yıkılmak; belirli bir zamanı aşmak, geçmek
avlağ (I) 1. Av (TZ) 2. Av yeri (TZ)	avlağ аулак SIF İssız, boş; sakin
ayla- (I) Çevirmek (TZ)	eylev 1 әйләу <i>e.</i> 1. Hayvanı sürmek 2. Toplu bir şeyleri çağırmak
aylı Gebe, hamile (CC) aylu Gebe, hamile (TA)	aylı айлы <i>sıf.</i> Ay ışığını gören, ay ışığı vuran
āzār fars. Kırılma, incinme, incitme (GT)	ezer әзәр <i>ism. fars.</i> Yüzsüzce söylenen söz, utanmazca söylenen söz

Tablo: 2.12 (devam)

azarla- Azarlamak, paylamak (BM, TZ)	ezerlev эзэрлэу e. Yüzsüzce konuşmak, utanmazca konuşmak
azman (II) Yaşlı iken enetilmiş aygır (Kİ)	azman азмаң sif. Melez cins; karışık cins azman азмаң sif. Melez; karışık
azuqlan- Hazırlık yapmak (TA)	aziqlanıv азықланыву e. Azık kabul etmek; yemek yemek
bağır (II) Yayın uçları (MG)	bağır бағыр ism. Alabalık
bağla- (II) Sona erdirmek (MG)	bağlav бағлау e. Bağlamak, iki şey arasında ilgi kurmak
bağıl ar. Kıskanç (CC) bakıl ar. Kıskanç (CC)	böhil бөхил ar. sif. Cimri, pinti
baraқ Çoban köpeği (İH, TZ)	baraқ барак sif. Uzun tüylü, uzun kılı; tüylü, yünlü
baş (II) Yara, çıban (BM, Kİ, TA)	baş баш İNS 1. Baş, kafa 2. Akıl, zihin 3. Herhangi birşeyin ucu, uç kısmı 4. Hükmeden, yöneten, idareci, lider
baş- (II) Doldurmak (TA)	başiv 1 баşыв e. 1. Ayak koymak, basmak 2. Adım atmak, gitmek 3. Bir işe girişmek, yapmaya başlamak 4. Büyük bir hacme veya sayıya ulaşmak 5. Üstten ağırlık koymak, güç koymak 6. Herhangi bir nesneyi takmak, üstten geçirmek
başkar- Başarmak (TZ) başar- (I) Başarmak (TZ)	başkarıv 2 башкарыу e. Başka şekle girmek, farklılaşmak, değişmek
başlı Yaralı (Kİ)	başlı башлы sif. 1. Başlı, başı olan 2. Kafası olan, akıllı
batman Batman, ağırlık ölçüsü (BM, BV, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, KK, MG, MS, RH, TA, TZ)	batman батман ism. Büyükçe ağaç kap

Tablo: 2.12 (devam)

baz Barış, sulh (Kİ)	baž baž <i>ism.</i> Çeşitli yiyecekleri saklamak için evin altında ya da dışarıda açılan çukur
bāzār (II) <i>fars.</i> Pazar günü (CC, GT, İM, KF, Kİ, MS)	bažar bažap <i>ism. fars.</i> Pazar, çeşitli türden malların satılıp alındığı ticaret yeri
bazlaş- Barışmak (Kİ)	bažlaşiv bažlaşivy <i>e.</i> Birlikte yakmak, karşılıklı yakmak
bellik Bele bağlanan silâhların tümü (TA)	billik биллек <i>ism. giy.</i> Askı kayışı, kayış
beriş- Birine bir şey vermek (CC)	berişiv bəreşey <i>e.</i> 1. Vuruşmak, çarpışmak, çakışmak 2. Herhangi bir şeyle birine sürekli vurmak
berkid- Sağlamlaştırmak (KFT) berkit- Sağlamlaştırmak (CC, İM, Kİ, TA) birkit- Sağlamlaştırmak (MG)	birkitiv berketey <i>e.</i> 1. Bağlamak, tutturmak, takmak 2. Tespit etmek, belirlemek 3. Kendi mülkü olarak belirlemek, kendi ismi altına almak 4. Sözü, fikri belli bir noktaya taşımak, belli bir noktaya getirmek
bertük Yerinden oynayan organ (Kİ)	birtik 1 биртек <i>ism. bit.</i> Ağaç kabuğunda meydana gelen yumru, şişlik birtik 2 биртек <i>ism.</i> Beli incinmiş kişiyi tedavi etmek için kırk evden toplanan yiyecek
bes <i>fars.</i> Yeter, yetişir, kâfi (GT, İM, KFT, MG, RH)	bes 2 бəс <i>ism.</i> Demek ki, demek, madem
beslen- Beslenmek, terbiye edilmek (GT)	beşleniv bəsləney <i>e.</i> Kırağı ile kaplanmak
beter <i>fars.</i> Daha kötü, beter (GT) better <i>fars.</i> Daha kötü, beter (GT)	biter 1 битəр <i>ism.</i> Yüzsüzce söylenen söz, utanmazca söylenen söz
bid'at <i>ar.</i> Sonradan meydana çıkan şeyler (Gİ, KF, KFT, İM)	bidget бидғəт <i>ar. din.</i> Dine karşı olan şey
biker Elbisenin üzerine yapılan süs (Kİ)	biker бикəр <i>sif. fars.</i> Faydasız, boş, yararsız; kârsız
bişi (I) Pişmiş yemek vb. (GT) bişik (I) Pişmiş yemek vb. (BV)	bişi beşe <i>sif.</i> 1. Sağlam, sıkı, olgun 2. Dayanıklı 3. Söz dinlemeyen, laf anlamayan; yaramaz
bolı Boylu (KK)	buyı bуйлы <i>sif.</i> Çizgili, baştan başa çizgili

Tablo: 2.12 (devam)

bora Bükülmüş vaziyette (İN)	bora 1 бора <i>ism.</i> Bal ekşitmek, mayalatmak için tahıldan elde edilen maya bora 2 бора <i>ism.</i> Testere sapı
boşov Kurtuluş, kurtulma (CC)	boşov бошой <i>e.</i> Kaygı duymak, kaygılanmak, tasalanmak, endişelenmek
buğa (I) Boğa, erkek tohumluk hayvan (BM) boğa (I) Boğa, erkek tohumluk hayvan (CC, Kİ, KK, TA, TZ)	buğa буға <i>ism.</i> Boğa burcu
bul- Bulmak (BM, BV, CC, KFT, MG)	bulıv булыу E 1. Olmak, meydana gelmek 2. Denk olmak, tam olmak, gelip çıkmak 3. Var olmak, yaşamak 4. Tamamlanmak, hazırlanmak 5. Ana yardımcı fiil “imek” görevinde kullanılır. 6. ... gibi görünmek 7. “-ası bul-“ gereklilik, zorunluluk 8. Datif (yönelme) ekiyle birlikte kullanıldığında; birinin mülkiyetine geçmek
bulaş- Bulaşmak, karışmak (BV, Gİ, İM, KF, TZ) bulğaş- Bulaşmak, karışmak (İM, MS)	bulaşiv булашыу <i>e.</i> Meşgul olmak, ilgilenmek; bir şeyle uğraşmak
bulaştır- Bulaştırmak, karıştırmak (İM, TA, TZ) bulğastur- Bulaştırmak, karıştırmak (CC)	bulaştıriv булаштырыу <i>e.</i> Bir şeylerle meşgul ettirmek, ilgilendirmek
buluş- (II) Rastlaşmak, buluşmak, karşılaşmak (Kİ)	bulışiv булышыу E 1. Birlikte bir işle uğraşmak, birlikte ya da karşılıklı bir işi sürdürmek, bir işe dalıp gitmek 2. Yardımlaşmak, yardım etmek
bur- (II) Karnı ağrımak, karnı burulmak (Kİ)	borov 1 бороу <i>e.</i> 1. Burmak, dürmek, sarmak 2. Burkmak, incitmek 3. Dolamak, çevrelemek
burç <i>ar.</i> Burç, kale burcu (GT, İM, KFT)	böröj бөрөж <i>ism.</i> (Astrolojide) burç
burğuça Küçük boru (müzik aleti) (CC)	borgosa борғоса <i>ism.</i> Ezilmiş kendir ya da keçeyi dolamaya yarayan ağaç

Tablo: 2.12 (devam)

burunduqla- Dizginlemek, gem takmak (TZ)	morondoqlav морондоқлау e. Ağızlık, burunluk takmak, ağızlık giymek
busağa Pabuç yamalığı (TZ)	buşağa бусаға ism. Kapı eşiği
buş- 1. Zarar vermek (MG) 2. Kızmak, öfkelenmek (Kİ, TA)	boşov бошоу e. Kaygı duymak, kaygılanmak, tasalanmak, endişelenmek
buşmas Zararsız, zararı olmayan (İM, TZ)	boşmaş бошмаç sıf. Gamsız, tasasız; kedersiz
cevher (III) ar. Kılıç demiri (MG)	yevher йәүһәр ism. ar. Mücevher, değerli taş
cāhiliyyet (II) ar. İslam'dan önceki devir (MG)	jahiliye жәһилиә ism. ar. Bilgisizlik, akılsızlık, cahillik yahalet яһәләт ism. ar. 1. Art niyetlilik, kötülük 2. Cahillik, cehalet yehalet йәһәләт sıf. ar. Bilgisiz, cahil
çağırid- Çağırtmak (KFT)	sağırtıv сақыртыу e. Zehirleyerek acı çektirmek, zehirleyerek sızlatmak
çal Ala renkli, çil (TA)	sal сал sıf. 1. Ağarmış, rengi kaçmış 2. Ak saç veya sakal 3. Çok eski; ihtiyar 4. Sakala, saça düşen ak
çardak (I) fars. ar. Çardak (BM)	sarzaq 1 сарзақ ism. 1. Çatı arası, tavan arası 2. Çatı katı 3. Cumba, balkon
çiçeklen- Çiçeklenmek, çiçek açmak (CC) şişeklen- Çiçeklenmek, çiçek açmak (KK)	sesekleniv сәсәкләнәу e. Püskül şekline gelmek, saçak şekline olmak
dağıl- Dağılmak, paramparça olmak (TZ) tağal- Dağılmak, parça parça olmak (Kİ) tağıl- (I) Dağılmak, parça parça olmak (BV, İM)	tağıliv тағылыу e. 1. Takılmak, bağlanmak 2. Birinin peşine takılmak
dansuq (II) Zarif, lâtif, nadir, kıymetli şeyler tansuq Zarif, lâtif, nadir, kıymetli şeyler (TZ)	tanhıq 1 танһык sıf. İstenen, arzu edilen; hoş görünen

Tablo: 2.12 (devam)

<p>dart- Tartmak, ölçmek (BM)</p> <p>tart- (I) Tartmak, ölçmek (BM, İM, Kİ, TA)</p> <p>şart- Tartmak, ölçmek (TA)</p>	<p>tartıv тартыу e. 1.Çekmek, germek 2.Taşımak 3.Kaldırıp taşıyabilmek 4.Bağlamak 5.Sigara içmek 6.İçine çekmek 7.Öğütmek (buğday vs. için)</p>
<p>dartıl- Tartılmak, ölçülmek (Gİ, KF)</p> <p>tartıl- Tartılmak (BV)</p>	<p>tartılıv тартылыу e. 1.Çekilmek, gerinmek 2.Kendini çekiştirmek, debelenmek 3.Sıvışıp gitmek 4.Süresi uzamak, zaman geçmek 5.Öğütölmek</p>
<p>dartış- Tartışmak (KFT)</p>	<p>tartışıv тартышыу e. 1.Birlikte ya da karşılık çekmek, germek 2.Birlikte sürömek, arkasında çekmek 3.Galibiyet için mücadele etmek</p>
<p>daşla- (I) Taşlamak (KFT)</p> <p>taşla- Taşlamak (CC, İM, MS, TZ)</p> <p>şaşla- Taşlamak (KK)</p>	<p>taşlav ташлау e. 1.Atmak, fırlatmak, yukarıdan bırakmak, yukarıdan atmak 2.İlişkiyi kesmek, bitirmek 3.Birden söylemek, söze atlamak 4.Belli bir yöne göndermek</p>
<p>da'vā ar. İddia, dava (İM)</p> <p>da'vī ar. Dava, iddia (GT, KFT, MG)</p> <p>da'vu ar. Dava, iddia (KFT)</p>	<p>değve дeгvе ism.ar. 1. Dava 2. Hoşnutsuzluk, isteksizlik</p>
<p>davar Koyun ve keçi cinsinden hayvan (BM, Gİ, İH, KF, KFT, MS)</p> <p>tafar Koyun ve keçi cinsinden hayvan (İM)</p> <p>tavar Davar, hayvan (GT, KFT)</p> <p>tuvar (I) Koyun ve keçi cinsinden hayvan (TZ)</p>	<p>tavar тауар ism. 1. Mal, ürün 2. Mahsul 3. Satılan kumaş</p>
<p>delālet Ar. Yol gösterme, rehberlik etme (Gİ, GT, İM, KF, KFT)</p>	<p>şalelet řалeлeт ism. ar. Dalalet, azgınlık, yanlışlık</p>

Tablo: 2.12 (devam)

depküç Mahmuz (Kİ) tebkiç Mahmuz (Kİ) tepkeç Mahmuz (TZ)	tīpkīs тiпкес <i>sıf.</i> Yırtıcı, terici (hayvan)
devlet <i>ar.</i> Saadet, yüce bahtlılık (BV, CC, GT, MG, RH)	devlet дәүләт <i>ism. ar.</i> 1. Devlet 2. Zenginlik, mal mülk
devletli <i>ar. t.</i> İkbal sahibi, bahtlı (GT, TZ)	devletli дәүләтле <i>sıf.</i> Devleti olan; varlıklı, mal mülk sahibi olan
devr <i>ar.</i> Dönüp dolaşma, devir (GT, MG)	devir дәүер <i>ism. ar.</i> Devir, dönem
devrān <i>ar.</i> Dünya, kader (GT)	devran дәүран <i>ism. ar.</i> Asır, devir, zaman, devran
dik- (VI) Dik koymak, bir şeyi bir yere dikmek (KF, TZ) tik- (V) Dik koymak, bir şeyi bir yere dikmek (GT, TA) tik- (VI) Yukarı kaldırmak (İM)	tīgiv 1 тегев <i>e.</i> 1. Dikmek 2. Sivri bir şey batırmak 3. Kırılmış yünü sivri uçlu bir gereçle tiftiklemek
din- Dinlenmek, istirahat etmek (KFT)	diniv динев <i>e.</i> Akıldan, mantıktan şaşmak, şaşırmaq
dinlen- Dinlenmek, istirahat etmek (İH) tiñlan- Dinlenmek, huzura kavuşmak (GT) tinlen- Dinlenmek, istirahat etmek (KK) tiñlen- Dinlenmek, istirahat etmek (İM, MG, TZ)	tiñlaniv тыңланыу <i>e.</i> 1. Dinlenmek, kulak verilmek 2. Kulak misafiri olunmak
dirilik Dirilik, canlılık, yaşama (Gİ) tirilik Dirilik, canlılık (CC)	tirlik терлек <i>ism.</i> 1. Hayvan, canlı 2. Hayvan 3. Mal mülk, servet
dirlik Dirlik, canlılık, yaşayış (BM, Gİ, KF) tirlik (II) Hayat, yaşayış, canlılık (GT, İM, Kİ)	tirlik терлек <i>ism.</i> 1. Hayvan, canlı 2. Hayvan 3. Mal mülk, servet
dīv <i>fars.</i> Dev, şeytan, cin (GT, İM, TZ)	dev дәү <i>sıf.</i> Dev, kocaman, büyük

Tablo: 2.12 (devam)

<p>doğı (I) 1. akmak, vurmak (KFT) 2. Cezalandırmak, vurmak (TA)</p> <p>doğu- (III) akmak (KFT)</p>	<p>tuğın2 туқыу e. Kesek, toprak bırakmadan sıvı bir şeyi karıştırmak, ırpınak</p>
<p>dölen- (I) İçi rahat etmek (İH)</p>	<p>töleniv түләнеу e. Ödenmek, borcu verilmek</p>
<p>dölen- (II) Karar kılmak, bir yerde durmak, sebat etmek (İH)</p> <p>tölen- (II) Karar kılmak, bir yerde durmak, sebat etmek (İM)</p>	<p>töleniv түләнеу e. Ödenmek, borcu verilmek</p>
<p>dur- (III) Yerine geçmek (MS)</p> <p>tur- (II) İkame etmek, yerine geçmek (İM)</p>	<p>torov торой e. 1. Durmak, ayakta durmak 2. Basar halde durmak 3. Bulunmak 4. Ayağa kalkmak 5. Yaşamak, hayat sürmek 6. Muamelede bulunmak 7. Vakit geçirmek 8. Herhangi bir değerde, pahada olmak</p>
<p>düken- (II) Ayrılmak, boşanmak (MS)</p> <p>tüken- (II) Ayrılmak, boşanmak (TZ)</p>	<p>tögeniv төгәнеу e. 1. Tükenmek, bitmek 2. Yok olmak</p> <p>tökeniv төкәнеу e. Tükenmek, sona dayanmak; bitmek</p>
<p>dün (II) Bir önceki gün (Gİ, KFT, Kİ)</p>	<p>tön төн ism. 1. Gece 2. Kuzey</p>
<p>dürüş- çalışmak, gayret etmek (BM, TA)</p> <p>türüş- çalışmak, çabalamak, gayret etmek</p>	<p>töröşöv төрөшөу e. Birlikte dürmek, birlikte sarmak, karşılıklı bürümek</p>
<p>düş- (II) Uğramak, geçmek, rastlamak (İN, RH)</p> <p>tüş- (II) Batmak (CC)</p> <p>tüş- (III) 1. Konaklamak (İM) 2. İnme (İM, Kİ, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>tüş- (IV) 1. Düşmek, uğramak, rastlamak, ele geçirmek (GT) 2. Düşmek, denk gelmek (RH) 3. Meydana gelmek (İM)</p> <p>tüş- (VI) Durmak (İM)</p>	<p>töşöv төшөу e. 1. İnme, düşme 2. Suyla sürüklenme 3. Yıkılma 4. Konma 5. Damlama 6. Kopma 7. Peyda olmak, hasıl olmak 8. Fotoğraf ekilmek 9. Girişme, başlamak</p>

Tablo: 2.12 (devam)

erbe Dört yaşındaki tay (TA)	erbe әрбә <i>ism.</i> Tahıl kepeği
erik (I) Erik (CC)	erik әрек <i>ism.</i> Dayak, direk, destek, dayanak
erk (I) Erk, güç, kuvvet (CC, KFT, TZ) irk (II) Kuvvet, kudret, güç (GT)	irik I ирек <i>ism.</i> 1. Özgür, hür, azat 2. Özgür irade 3. İnsan ya da başka şeylerin baskısı olmayan rahat yer
erkli (I) Güçlü, kuvvetli (CC)	irikli ирекле <i>sıf.</i> Özgür, hür, kimsenin boyunduruğunda olmayan
esed <i>ar.</i> Arslan (GT)	esed әсәд <i>ism. ar.</i> 1. Eski güneş takvimine göre temmuz ayı 2. Arslan burcu
eşerlen- <i>Ar.+T.</i> Etkili olmak (İM)	eşerleniv әсәрләнеү <i>e.</i> Hislenmek, duygulanmak, içlenmek
esmer <i>ar.</i> Buğday renkli (MG)	eşmar әсмар <i>ism. ar.</i> Meşve, yemiş
evrek (II) Yeşil (Kİ)	evrek әврәк <i>ism.</i> Kesmik, başak kalıntısı
eyle- (I) Deriyi terbiye etmek (İM, TZ)	eylev 1 әйләү <i>e.</i> 1. Hayvanı sürmek 2. Toplu bir şeyleri çağırmak
fāhiş <i>ar.</i> Aşırı, taşkın (İM)	fahiş фәхиш <i>sıf. ar.</i> Bozuk, oynak fehiş фәхеш <i>ism. ar.</i> Bozukluk, oynaklık
fahr(et) <i>ar.</i> Övünme, iftihar (Gİ, GT, İM, MG)	fehir фәхер <i>ism. ar.</i> Gurur, namus, şeref
fanar <i>yun.</i> Fener (CC)	faner фанер <i>ism. rus.</i> Cilalı kaplama yaprağı, kontrplak
faşıl <i>ar.</i> Ara (BV, RH)	fasıl фасыл <i>ar.</i> 1. Kitabın bir bölümü 2. Mevsim
fehmlü <i>ar.</i> Anlayış, anlama (Gİ, GT, İM, İN, KFT, MG)	fehim фәһем <i>ism.</i> 1. Musibet; örnek 2. Danışılacak, akıl alınacak şey; ders
fehmlü <i>Ar.+T.</i> Anlayışlı (KFT)	fehimli фәһемле <i>sıf.</i> Ders ve örnek alınan
feraset <i>ar.</i> Anlayış, sezis (GT)	fereset фәрәсәт <i>ism. ar.</i> Yetenek, kabiliyet, hüner
ferrāş (I) <i>ar.</i> Döşeyici (GT)	farraş фәрраш <i>ism. ar.</i> Hizmetçi, gündelikçi ferraş фәрраш <i>ism. ar.</i> Hizmetçi, gündelikçi

Tablo: 2.12 (devam)

ferş <i>ar.</i> 1. Döşeme (GT) 2. Kilim (İM, KFT)	ferş фәрш <i>ism. ar.</i> Hizmetçi, köle
fetvā <i>ar.</i> Fetva (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	fetve фәтүә <i>ar. din.</i> Fetva; fayda
fidye <i>Ar.</i> Can kurtarma karşılığı verilen bedel, fidye (Gİ, İM, KF)	fidiye фидиә <i>ism. ar.</i> Ölmüş kişinin malından mollaya verilen hayır
ğaba Kaba, gösterişsiz (Gİ) ķaba Kaba, dağınık şey (Kİ, KK)	ķaba 1 каба <i>ism.</i> Kendir türü ipleri bağlamak için kullanılan tarak başlı alet ķaba 2 каба <i>ism.</i> Ağaç sabanın çim biçmekte kullanılan tahta parçasını sağlamlaştıran eğri tahtadan kısım
ğālib (I) <i>ar.</i> Güçlü, kuvvetli (GT)	ğalip ғалип <i>ism. ar.</i> Muzaffer, galip
ğayet (II) <i>ar.</i> Son, uç, nihayet (GT)	ğeyet ғәйәт <i>zrf. ar.</i> Gayet, çok, sınırsız, pek
ğayret (I) <i>ar.</i> Çalışıp çabalama (GT) ğayret (II) <i>ar.</i> Kıskançlık (GT)	ğeyret ғәйрәт <i>ism. ar.</i> Güç, kuvvet, gayret, derman
geyik Elbise (İH)	ķiyik кейек <i>sif.</i> 1.Vahşi, yabani, evcil olmayan; ele geçmeyen 2.Vahşi hayvan, yabani hayvan 3.Erkek karaca, karaca
girü (II) Sonra, -den sonra, nihayet (BM) keri (II) Sonra, -den sonra, nihayet (GT)	ķiri 1 кире <i>sif.</i> 1.Geri, ters 2.Olumsuz, aksi, ters tabiatlı 3.Karşıt, zıt 4.Tekrar, yeniden
hāce <i>fars.</i> Hoca, efendi (İM, TA) hoca <i>fars.</i> Hoca, efendi (DM, Gİ, GT, İH, KF, KFT, TZ)	hūja хужа <i>ism. fars.</i> 1. Aile reisi 2. Bir şeyin sahibi, sahip 3. Koca (kadın için) 4. Bir kurum ya da işletmenin yöneticisi, idarecisi
haksuz <i>Ar.+T.</i> Haksız (KFT)	hāķhiz 2 хакһыз <i>sif.</i> Boş, faydasız; ücretsiz, ödemesiz
halel (I) <i>ar.</i> Çatlak, aralık, boşluk (GT) halel (II) <i>ar.</i> Eksiklik, bozukluk (GT, İM, MG)	helel 2 хәләл <i>ism. ar.</i> Zarar, ziyan
hāş (I) <i>ar.</i> Bir kimseye mahsus (GT, İM)	hes хәс <i>sif.</i> Öz, gerçek, hakiki

Tablo: 2.12 (devam)

ḥaşır <i>ar.</i> Hasır (CC, GT, İM)	ḥesİR xəcep <i>ism. ar.</i> ḥesİR it- / qıl- : Sınırlamak, engellemek; İş ya da durumu tek bir şeye çevirip bırakmak, indirgemek
ḥāşīye <i>ar.</i> Hizmetkârlar, tebaa (GT)	ḥāşīye хашия <i>ism. ar.</i> Bir şeyin anlamını ve aslını veren söz ya da yazma; açıklama
ḥatem <i>ar.</i> Mühür (GT, KF)	ḥatim хатим <i>ism. ar.</i> 1. Mühür, imza 2. Kuranı baştan sona okuyup bitiren kişi
ḥattā (I) <i>ar.</i> Ta ki, -e kadar, -incaya kadar, diye (Gİ, GT, KFT) ḥattā (II) <i>ar.</i> Bundan başka, fazla olarak (KF)	hatta хатта <i>zrf. ar.</i> Daima, her zaman ḥatta хатта <i>zrf. ar.</i> Hatta
ḥavf <i>ar.</i> Korkma, korku (GT, MG)	ḥevİf xəvəf <i>ism. ar.</i> Bahtsızlık, mutsuzluk getiren şey; kaza bela
ḥaybat <i>ar.</i> Heybet, mehabet, gösteriş (CC) heybet <i>ar.</i> Heybet, mehabet, gösteriş (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG)	heybet һәйбәт <i>ism. ar.</i> Birlik, örgüt; topluluk
ḥāyız <i>ar.</i> Aybaşılı kadın (İM, MG, KFT, MS) ḥayz <i>ar.</i> Kadınların aybaşı (Gİ, İM, KF, MS)	ḥeyİz хәйез <i>ism. ar.</i> Aylık, ücret, maaş
helke <i>yun.</i> Üstü halkalı, saplı tencere gibi bakır kap (İH)	helke хәлкә <i>ism. ar.</i> Halka, daire, yuvarlak
hırla- Hırıltılı ses çıkarmak, hırıltı çıkarmak (İH)	hırlav һырлау <i>e.</i> 1. Oyuklar yarmak, oyuklar bezemek 2. Boy boy sır çekmek, çizgi çekmek
ḥilqat <i>ar.</i> Yaratılış (BV, İM)	ḥilket хилкәт <i>ism. ar.</i> Etraf, çevre; doğa ḥilket it- : Dünyaya getirmek, yaratmak
himmet (I) <i>ar.</i> Yardım (Gİ, KFT)	himmet һиммәт <i>ism. ar.</i> Himmet, gayret, çalışıp çabalama
ḥōcalıq <i>Fars. + T.</i> Hocalık, efendilik (GT)	ḥujalıq хужалык <i>ism.</i> Herhangi bir sosyal ya da ekonomik kuruluşu yönetme yolları veya usülleri; yönetim, idare
hunar <i>fars.</i> Hüner, marifet (CC) hüner <i>ar.</i> Hüner, marifet (GT, İH, MG, RH, TZ)	höner һөнәр <i>ism. fars.</i> Sanat, zanaat, belli bir iş alanı

Tablo: 2.12 (devam)

ıçkın- Kaçmak, sıvışmak (CC)	ıŝkıınıv ыскыныу e. Düşürmek, elinden bırakmak, kaçmak
ırı- Gönülden uzaklaştırmak, gözden düşürmek (Kİ)	ırıv 2 ырыу e. Kazmak, deşmek; çukurlaştırmak
ırķ Damar (MG)	ırıķ ырык ism. Kuyu, çukur
ırmaķ Nehir, ırmaķ (BM, İM, KFT, Kİ, TZ)	ırmaķ ырмак ism. Kazma
ıŝıh Işık, aydınlık, parlaklık (TZ)	ıŝıķ ышык ism. Sığınak, yağmur ve rüzgar almayan yer
ıŝıķ Işık, aydınlık, parlaklık (BM, Kİ, TZ)	
ıçkın- Boşanmak, kurtulmak (TZ)	ıŝkıınıv ышкыныу e. Bedeni ovmak, ovuşturmak
ızğar Hasis, pinti, kötü huylu (İH)	ızğar ызғар ism. Sert ve yakıcı soğuk; ayaz
ıcegi (II) Kaburga kemiklerinin içinde bulunan beyazımsı sıvı (İM)	ısegi эсеге ism. Bağırsak
ıcegü Kaburga kemiklerinin içinde bulunan beyazımsı sıvı (BV)	
ıfrād ar. Hac çeşitlerinde biri (İM)	ıfrad ифрад ism. ar. 1. Yalnızlık 2. Başka kişi, şahıs, fert
ıhtirāz ar. Sakınma, kaçınma (Gİ, GT, İM, KF, MG)	ıhtiraz ихтираз ism. ar. 1. Uyanıklık, dikkatlilik 2. Anlamsız, manasız
ıhyā ar. Taze can verircesine iyilik, lutfetme (KF)	ıhyā ихя ism. ar. Diriltme, canlandırma
ıķlīm ar. Memleket, diyar (Gİ, GT, İN, KF, KFT)	ıķlim иклим ism. ar. İklim
ıkrām ar. İkram, sunma (GT, KFT)	ıkrām икрам ism. ar. Hürmet, saygı
ıkrār (II) ar. Kararlaştırma (KFT)	ıkrār икрап ism. ar. Tasdik, onama, doğrulama
illā (I) ar. Yalnız, ancak, -den başka, meğer (CC, GT, KF, KFT, MG, MS)	illa илла ism. ar. İlla, illa ki
iltifāt ar. Güzel sözle, samimî olarak okşamak (Gİ, GT, KF)	iltifat илтифат ism. ar. Dikkat, itibar
‘imāret ar. Mamur, bayırdır (Gİ, GT, İM, KF)	ğimaret ғимарәт ism. ar. İmaret, ev, bina

Tablo: 2.12 (devam)

imgen- Zahmet etmek, emek çekmek (BV, MG)	imgeniv имгәнеу e. Sakatlanmak, sakat olmak
imget- (II) Zahmete, sıkıntıya sokmak (MG)	imgetiv имгәтеу e. Sakatlandırmak, sakat etmek
inanç Düzenlik, emniyet, güvenç (TZ)	inanis инаныс ism. ar. İnanç, inanış
indir- İndirmek (Gİ, İM, KF, TZ) indür- (I) İndirmek (KFT)	indiriv индереу ism. ar. Girdirmek, girmeye müsaade etmek
inşā ar. Güzel yazma, edebiyat (yapma) (GT)	inşa инша ism. ar. İnşa, inşa etme
irk- (II) Toplamak (Kİ)	irkiv 1 эркеу e. Dolup taşmak, aşmak
irkil- Toplanılmak (Kİ)	irkiliv 2 эркелеу e. Dolup taşmak, aşmak
irsek Erkeğe düşkün kadın, fahişe (TZ)	irsek ирсәк sf. Kibirli, böbürlenen, büyüklenen
irte (II) Sonra (BV, Gİ, GT)	irte 2 иртә sf. Erken
işidil- Dikkate alınmak, itibar edilmek (KFT)	işitiliv ишетелеу e. İşitilmek, duyulmak
i'tibār ar. Değer verme, saygı gösterme (Gİ, GT, İM, KF, KFT)	iğtibar иғтибар ism. ar. Dikkat; itibar
i'tidāl ar. İtidal, temkinli hareket etme (GT)	iğtidal иғтидал ism. ar. Denklik, ölçülülük, ılımlılık, itidal
ğaba Kaba, gösterişsiz (Gİ) qaba Kaba, dağınık şey (Kİ, KK)	qaba 1 қаба ism. Kendir türü ipleri bağlamak için kullanılan tarak başlı alet qaba 2 қаба ism. Ağaç sabanın çim biçmekte kullanılan tahta parçasını sağlamlaştıran eğri tahtadan kısım
qadır- Nefret ettirmek, tiksindirmek (İM)	qadiriv 1 қасырыу e. Kaçırarak, kaçmaya mecbur etmek
qagan Kükreyen, kızgın (arслан) (GT)	qagan қаған ism. Kağan, hükümdar
qahr ar. Kahr, gazap (Gİ, GT, İM, KF, MG)	qehar қәһәр ism. ar. Fena iş, çetin iş
qalaq Yüksek (KFT, MG)	qalaq қалақ ism. 1. Kaşık 2. Karıştırıcı, çırpıcı
qalbur Kalbur, iri gözlü elek (TZ)	qalbir қалбыр sf. İş savsaklayan, işten kaçan, tembel
qalburla- Kalburla elemek (TZ)	qalbirlav қалбырлау e. Kalbur kalbur etmek, silkinmek, sıçramak

Tablo: 2.12 (devam)

çaltak Kaltak, pezevenk (CC, İH)	çaltak қалтак <i>sif.</i> Acınacak, zavallı, düşkün, müptela
çama- (II) Yığmak (İH)	çamav 1 қамау <i>e.</i> Çevrelemek, dolanmak, sarmak, kuşatmak
çama- (III) Göz bağlamak, aldatmak (CC)	çamav 1 қамау <i>e.</i> Çevrelemek, dolanmak, sarmak, kuşatmak
çamal- Sarsılmak, sendelemek, çalkalanmak (CC)	çamalıv қамалыу <i>e.</i> Sarılmak, kuşatılmak, çevrenmek
çantār <i>ar.</i> Kantar (KFT)	çantar қантар <i>ism.</i> Kısa dizgin
çabaç (II) Kapak (İH, İM) çapaç (I) Kapak (KFT)	çabaç 1 қабақ <i>ism.</i> Ağaç, ot büyüyen yarık, uçurum, yar
çapturğa Zincir veya bukağı halkalarını bir araya toplayan demir (TZ)	çaptırğa 1 қаптырға <i>ism.</i> Okluk, sadak çaptırğa 2 қаптырға <i>ism. giy.</i> Nakış işlenmiş kemer, kayış
çaruç Kese (CC)	çarıv қапыс <i>sif.</i> Şişik, kabarık, patlak (göz için)
çara (IV) Kul, köle (DM, KK, TZ)	çara 1 қара <i>ism.</i> Kara; karsız yer; kirli, pis; özel bir ustalık gerektirmeyen sadece kol gücüne bağlı olan; cahil halk
çarabaş Cariye, hizmetçi (TA)	çarabaş 1 қарабаş <i>ism. hay.</i> Kara başlı tarla kuşu çarabaş 2 қарабаş <i>ism. bit.</i> Gül türünden bir bitki
çaraççı Dilenci (CC)	çaraç 1 қарақ <i>ism. mes.</i> Hırsız, kapkaççı
çaraldı (I) Üstünlük, galibiyet (İM)	çaraldı қаралды <i>ism.</i> Halı, kilim, örtü; her türlü ev eşyası
çaraldı (II) Karaltı, gölge (Kİ)	çaraldı қаралды <i>ism.</i> Halı, kilim, örtü; her türlü ev eşyası
çaramık Gülçer denilen karaca tohum (İH)	çaramık қарамық <i>ism. has.</i> Tifo, karahumma
çarār <i>ar.</i> Durma, süreklilik (Gİ, GT, İM)	çarar қарар <i>ism. ar.</i> Karar
çargı Kargı, kamış (İH) çarğu Kargı, kamış (Kİ)	çarğı қарғы <i>ism.</i> Köpeğin boynuna takılan tasma, kayış
çarma- (II) Bir şeyin ne olduğunu bilmek için araştırmak (TZ)	çarmav қармау <i>e.</i> El yordamıyla tutmak, kavramak

Tablo: 2.12 (devam)

ķařıd <i>ar.</i> Haberci, ulak (GT)	ķasıd ķасыд <i>ism.ar.</i> Kasıt, niyet, dilek, maksat
ķař (II) Tepenın başı (Kİ)	ķař 2 ķаш <i>ism.</i> Yan, evre, n
ķat (II) Kat, tabaka (CC, İM, Kİ)	ķat 2 ķат <i>ism.</i> Yan, evre, taraf
ķat- (I) 1. İlave etmek, katmak (BV, GT, İM, Kİ, RH, TZ) 2. Karmak, katmak, karıştırmak (RH, TZ)	ķatıv 1 ķатыу <i>e.</i> Sert ya da sertçe hale gelmek; donmak; çok uşumek; hastalıktan dolayı uzuvları hareketsiz kalmak
ķat'ā <i>ar.</i> Asla, katıyyen, hiçbir zaman (İM)	ķetgi ķәтғи <i>sıf. ar.</i> Kati, kesin, sert, katı
ķatırān <i>ar.</i> Katran (BV)	ķatran ķатран <i>ism.</i> Aralık ayı
ķatlan- Sabır ve tahammül etmek (Kİ)	ķatlanıv 1 ķатланыу <i>e.</i> Katlanmak, katlı olmak ķatlanıv 2 ķатланыу <i>e.</i> 1. Katılmak, karışmak 2. abalamak, uğraşmak, didinmek
ķavaķ Kavak, kavak ağacı (TA)	ķavaķ ķауак <i>ism.</i> Sa dibindeki kepek
ķavla- (Yılan için) Kabuğundan ıkmak (Kİ)	ķavlav ķаулау <i>e.</i> 1. Gürültü yapıp kovmak, bağırıp kovmak 2. İsteyerek gürültü çıkarmak
ķavza- Bir şeyi ihtiva etmek, toplamak (Kİ)	ķavzav ķаузау <i>e.</i> Kemirerek yenilen şeyler ufalanarak bitmek (Kemirgenler için söylenir)
ķay- 1. Kaymak (CC, TZ) 2. Ayağı kaymak (İH)	ķayıv 1 ķайыу <i>e.</i> Nakiş işlenmek, gergef işlenmek, yaldızlanmak, sırmalanmak
ķazaķ Evsiz, barksız (TA)	ķazak ķазак <i>rus. zl.</i> Kazak halkı ya da bu halka mensup kişi ķazaķ 1 ķазак <i>rus. zl.</i> Kazak halkı ya da bu halka mensup kişi ķazaķ ķазак <i>rus. zl.</i> Rus Kazakları ya da bu topluluğa mensup kişi
ķayır- (I) Kayırmak, önem vermek (BV, Gİ, KF, KFT, TZ) ķayır- (II) Zararı olmak (İM, KF, KFT)	ķayırıv ķайырыу <i>e.</i> Fırıl fırıl döndürmek, fırlıdatmak; dolanmak, bükölmek, sarılmak, burulmak
ķayıř- (I) Güneş batmak (İM)	ķayıřıv 2 ķайышыу <i>e.</i> Eğilmek, bükölmek, burulmak; ayakta durmak, ayağa kalkmak

Tablo: 2.12 (devam)

kebāyir <i>ar.</i> Büyükler (KFT)	kebaır кэбаир <i>ism. ar.</i> Büyük suç, cinayet
keçiktir- (II) Gizlemek, örtmek, kapamak (CC)	kişiktiriv кисектереу <i>e.</i> Geciktirmek, ertelemek
kekre Kekeme (TZ)	kekri 1 кэкре <i>şif.</i> 1.Eğri, yamuk 2.Doğru olmayan, yalan 3.Adaleti olmayan, adaletsiz
kep Kalıp (Kİ, TZ)	kep кэп <i>şif.</i> Uygun, elverişli
kerāmet (I) <i>ar.</i> Bağış, ihsan, ikram (Gİ, GT, İM, İN, KF) kerāmet (II) <i>ar.</i> Hürmet, saygı (GT)	keremet кэрэмэт <i>ism. ar.</i> Keramet, mucize kiramet кирамэт <i>ism. ar.</i> Keramet, mucize kişemet кирэмэт <i>ism. ar.</i> Keramet, mucize
kerçek Gerçek, doğru, hakikî (Gİ, KF, MS) kerşek Gerçek, doğru, hakikî (DM, TZ) kirçek Gerçek, doğru, hakikî (İN) kirşek Doğru, hakikî, gerçek (TA)	kersek кэрсэк <i>şif.</i> Damağı, burnu kesecek kadar ekşi
kerit- Gerinmek (TZ)	kiriv кереу <i>e.</i> Girdirmek, girmeye izin vermek
kese Kesilmiş ekmek, dilim (CC)	kese кэсэ <i>ism.</i> Fincan, kase, tas
keset- Şaşırtmak, cesaretini kırmak (CC)	kişetiv киçэтеу <i>e.</i> Uyarmak, ihtar etmek, tenbih etmek; haberdar etmek
keşir <i>ar.</i> Çok, bol, fazla (GT, İM)	kesir кэсер <i>ism. ar.</i> Kesir, bir bütünün parçasını gösteren sayı
keşel Saçı dökülmüş (TZ)	keşel кэшэл <i>ism. ar.</i> Bodur kişi, cüce, bücür kimse
keşin Köstek (DM)	keşin кэшеш <i>ism. giy.</i> 1. Sığır derisinin tüylü tarafı dışa gelecek şekilde dikilen çanta 2. Sığırın yediklerini çıkardığı hastalık
keşşāf <i>ar.</i> Keşşaf, Zemaşşeri'nin meşhur tefsiri (GT)	keşşaf кэшшаф <i>ism. ar.</i> Bir şeyi düşünüp açığa kavuşturan, keşfeden
key İyi (Kİ, TA)	key кэй <i>ism.</i> Orağı sapa bağlamaya yarayan kayış, bağ

Tablo: 2.12 (devam)

kınal- Eziyet, elem, ıstırap çekmek (CC)	kınalıv киналыу e. Dikkat çekmek, kendini beğendirmeye çalışmak
kınır (I) Şaşı, şaşı gözlü (İH)	қиғиу қыңрый şif. Eğik, eğimli, meyilli; yatık
қır (I) Taşlık arazi, sahra, kır (BM, TZ)	қır 2 қыр ism. Herhangi bir nesnenin dışı, dış kısmı, kenar
қırşıldat- Kemirmek (TZ)	қırşıldатив қыршылдатыв e. Kırş kırş ettirmek
қисған- Kıskanmak (BM) қисқан- Kıskanmak (Kİ, TA) қызған- (II) Kıskanmak (TZ)	қызғанив қызғаныв e. Acımak, üzölmek, merhamet etmek, şefkat etmek
қишқ Kışlık, kışa ait olan şey (Kİ)	қишқ 2 қышлық ism. Kış soğuğuna dayanıklılık
қıvrat- Kıvırmak, kıvıratmak (Kİ)	қıvrатив қıvrатыв e. Güneşte, sıcakta uzun süre bırakıp kurutmak, çok kurutmak
қıya Hırçın, sert (GT)	қıya қыя şif. Eğimli, meyilli, eğik, yamuk
қıyış- Meyletmek, çevrilmek (MG)	қıyışив қыйышыыв e. Kesici silahlarla karşı karşıya mücadele etmek, savaşmak, vuruşmak
қıyıştur- Meylettirmek (MG)	қıyışтıriv қыйыштывыв e. Kesici silahlarla karşı karşıya mücadele ettirmek, savaştırmak, vuruştırmak
қızған- (I) Esirgemek (CC)	қızғанив қызғаныв e. Acımak, üzölmek, merhamet etmek, şefkat etmek
kiç- (VII) Yok olmak, ortadan kalkmak (İM)	кішів қиçев e. 1.Kesmek, biçmek 2.Ameliyat etmek 3.Kısaltmak, azaltmak 4.Söz kestirip atmak
kid- (II) Yaralamak (MG)	кітів 2 китев e. Bir şeyin kenarını oymak, kertmek
kilen Birbirini takip ederek, ara vermeden (MS)	кілен келән şif. 1.Düz, girintisi, çıkıntısı olmayan; pürüzsüz 2.Eşit, denk 3.Düzenli, ritmik
kilim (I) fars. Elbise (Kİ)	кілем келәм ism. fars. Kilim, yolluk; halı

Tablo: 2.12 (devam)

kinde Sonra, daha sonra (CC)	kendi 2 кэнде <i>zrf.</i> Tam, tam da
kirik- (I) Uymak, birine bağlanmak (CC)	kiriğiv керегеу <i>e.</i> Kirlenmek, lekelenmek, pislenmek
kirik- (II) Girmek, katılmak (CC)	kiriğiv керегеу <i>e.</i> Kirlenmek, lekelenmek, pislenmek
qoba Oyuk, kovuk, hendek (BM)	qoba 1 коба <i>sıf.</i> Açık, parlakça qoba 2 коба <i>sıf.</i> Herhangi bir yeşillik olmayan, kıraç
qobar- Kurmak, inşa etmek (CC)	qobarıv кобарыу <i>e.</i> Beti benzi solmak, yüzünün rengi kaçmak
qoņgur- (II) Üstü kırmızı altı beyaz (TA)	qoņgor 2 коңфор <i>sıf.</i> Kumral
köç Göç, bir kabilenin yer değiştirmesi (BM, KI)	küs 1 күс <i>ism. böc.</i> 1.Oğul arısı 2.Arı sürüsü 3.Yayla, yaylak
kökle- Olmak, kökleşmek (KI)	küklev 1 күкләу <i>e.</i> Maviye boyamak, mavileştirmek küklev 2 күкләу <i>e.</i> Yukarı kaldırılmak, yükseltmek, göğe yükseltmek; göndere çekmek
kökrek Kadavra, ceset (TA)	kükrek күкрәк <i>ism.</i> Göğüs, meme
kökün Erik (KI)	kükin күкен <i>ism.</i> Yeşil sırtlı, ince parlak bir tatlı su balığı
kölük Yük ve binek hayvanı (İM, TA)	kölök көлөк <i>ism.</i> Kızıl samur, kızıl bataklık samuru
könder- (II) Doğrultmak, düzeltmek (CC) könder- (V) Yoluna koymak (CC)	kündiriv күндереу <i>e.</i> 1.Alıştırmak 2.Razı etmek 3.Boyun eğdirmek
köni Doğru, âdil, dürüst (BV, CC, GT, İM) könü Doğru, âdil, dürüst (CC)	künı күне <i>sıf.</i> Alışkın, alışık, razı; boyun eğen
kör Kör (GI, GT, İM, KF, KFT, KK, MG, TZ)	kör көр <i>sıf.</i> 1.Gür, gürbüz, semiz 2.Toramam, güçlü, kuvvetli
kötert- Taşıtmak, götürmek (İM) kötürd- Götürmek, taşıtmak (KFT)	kütertiv күтәртеу <i>e.</i> 1.Kaldırtmak, yükseltmek 2.Ayakta duramaz hale getirmek (hayvan için)

Tablo: 2.12 (devam)

kötür- (II) Son vermek (CC)	kiteriv китәреу e. 1.Gidermek, arıtmak, temizlemek 2.Bitirmek, bozmak 3.Saç sakal kestirmek
köyeg Mantar (İM)	köyek көйәк ism. Olmadık zamanda koç veya teke çiftleşmesin diye hayvanın döşüne bağlanan keçe
köyin- Yanmak (BM) köyün- Yanmak (BV, Kİ)	köyönöv көйөнөү e. Kaygılanmak, endişelenmek, üzülme
közenek Yaşmak, yüz örtüsü (TZ)	küzenek күзәнәк ism. 1.Gözenek, hücre 2.Bal peteğinin bir gözü
қудур- (Çocuk) yaramazlık yapmak (İH)	қоторов қотороу e. Delirmek, kudurmak; alışılmışın dışında davranmak
қумар Miras (İH, İM)	қомар қомар ism. Yoğun istek, arzu; coşkunluk; açgözlü, pisboğaz
қустур- Kusturmak, kusmasını sağlamak (İM)	қосторов қостороу e. 1.Kusturmak, istifrar ettirmek 2.Değiştirilene geri çevirmek
қутур (I) Uyuz, uyuzluk (BV, İM, RH, TZ) қутурған (II) Uyuz, uyuzluk (Kİ, TA)	қотороқ 1 қотороқ ism. has. Aklı zayıflatarak delirten hastalık, delilik қотороқ 2 қотороқ sıf. Coşkun, çıldırmış, şaşkın; kuduruk
қутур (II) Kuduz köpek (TZ) қутурған (I) Kuduz köpek (TZ) қутуз (II) Kudurmuş köpek, kuduz (TZ)	қотороқ 1 қотороқ ism. has. Aklı zayıflatarak delirten hastalık, delilik қотороқ 2 қотороқ sıf. Coşkun, çıldırmış, şaşkın; kuduruk
kübe (III) Küpe (TA)	kübe 1 күбә ism. Ot yığını, tahıl demeti
küçe- (I) Zorlamak, baskı yapmak (CC) küçe- (II) Tiksindirmek, nefret ettirmek (İM) küçe- (III) Lâzım olmak, gerekmek (Gİ)	köşev көсәү e. Canı çekmek, arzu etmek
küçen- (II) Güçlenmek, kuvvetlenmek (BV)	köseniv көсәнәү e. 1.Zorlanmak, kendini zorlamak 2.Çabalamak, gayret etmek
küçet Mazlum (TZ)	küset күсәт ism. Çelik çomak oyunu

Tablo: 2.12 (devam)

kükrek Şimşek (TZ)	kükrek күкрәк <i>ism.</i> Göğüs, meme
külük (II) Çabuk, hızlı (GT)	kölök көлөк <i>ism.</i> Kızıl samur, kızıl bataklık samuru
kün- İtiraf etmek, kabul etmek (CC)	küniv күнөү <i>e.</i> Alışmak, razı olmak; boyun eğmek
kürk 1. Kürk (KFT, TA, TZ) 2. Koyun derisi (Kİ)	kürk күрк <i>ism.</i> Görkem, güzellik
küse- (I) İyilik yapmakta ona denk olmak istemek (Kİ)	köşev көсәү <i>e.</i> Canı çekmek, arzu etmek
küsen- Arzulamak (CC)	köseniv көсөнөү <i>e.</i> 1.Zorlanmak, kendini zorlamak 2.Çabalamak, gayret etmek
kütöv Otlak, mera (CC)	kötöv 3 көтөү <i>ism.</i> 1.Sürü 2.Kalabalık topluluk
küygelek Hoppa, hafif meşrep (CC)	köygelek көйгәләк <i>sıf.</i> Çabuk endişelenen, çabuk kaygılanan; çabuk yıkılan, çabuk kederlenen
laplap Bir yürüyüş tarzı (Kİ)	lap-lap лап-лап <i>ism.</i> Lap lap
lef <i>ar.</i> Lif, tel (KF)	lif лиф <i>ism. rus.</i> Korsaj, üzerine bluz giyilebilen bir astar
mecmū' <i>ism. ar.</i> Bütün, tamam (MG)	mejümüge мәжмүгә <i>ism.ar.</i> Edebi ya da başka türde eserlerin derlendiği yayın, месмуа
mādām (I) <i>ar.</i> Madem, değil mi (ki) (Gİ, GT) mādām (II) <i>ar.</i> Çünkü, oldukça (KF) mādāmī <i>ar.</i> Değil mi ki, madem (KF)	madamki мадамки <i>ism. fars.</i> Madem ki, demek ki madem мадәм <i>zrf. ar.</i> Her zaman, daima
mağrib (II) <i>ar.</i> Akşam, akşam vakti veya akşam namazı (Gİ, GT, KF, KFT, MS)	meğrip мәғрип <i>ism. ar.</i> Güneşin battığı taraf, mağrip
ma'rifet (II) <i>ar.</i> Tanışıklık, ülfet (GT, İM)	meğrifet мәғрифәт <i>ism. ar.</i> Marifet, kültür
ma'rifet (III) <i>ar.</i> (Tasavvufta) Allah'ın birliğini tanıma ve bilme zevki (GT)	meğrifet мәғрифәт <i>ism. ar.</i> Marifet, kültür
maşlahat (II) <i>ar.</i> Barış, düzen, dirlik (İM, KFT)	meslihet 2 мәслихәт <i>ism. ar.</i> Ortak bir fikre ulaşmak için konuşulan söz

Tablo: 2.12 (devam)

māyide <i>ar.</i> Kur'anikerim'de bir sure adı, maide suresi (Gİ, KFT)	maide маидә <i>ism. ar.</i> 1. Dini hikayelerde rivayet edildiğine göre kum çöllerinde kalan Yahudiler için gökten düşen yiyecek 2. Yemek sofrası
mayruḳ Seyrek ve eğri dişli olan (TZ)	mayrıḳ майрык <i>sıf. ar.</i> Kolay bükülür, esnek
melih <i>ar.</i> Tuzlu (BV)	melih мәлих <i>sıf. ar.</i> Sevgili, güzel, alımlı
meniz Çehre, beniz, yüz (Kİ, TA) meñiz (I) Çehre, beniz, yüz (GT, TA) meyiz Yüz, çehre, beniz (CC)	mīnež менәз <i>ism.</i> İnsanın tabiatı, huyu, yaratılışı
mesbūḳ <i>ar.</i> Geçmiş, önde bulunan (Gİ, İM)	mesbuḳ мәсбук <i>sıf. ar.</i> Ders alan; nasihat alan
mort Temel (TZ)	mort морт <i>ism. fars.</i> Büyük
muḥammese <i>ar.</i> Beş mesele, içiçe olan fikhî problem (KFT)	möḥemmes мөхәммәс <i>ism. ar.</i> 1. Muhammes türündeki şiir 2. Beşkenar, beşgen
muḳābele <i>ar.</i> Karşı karşıya gelme, karışma (Gİ, GT)	moḳabele моқабәлә <i>ism. ar.</i> İki şeyin karşılıklı değişimi, takası
muñ (II) Bun, sıkıntı (TZ)	moñ моң <i>ism.</i> 1. Sıkıntı, keder, kaygı, gam 2. Ezgi, nağme
muñça O kadar çok, bunca (CC, İM, KFT)	munsa мунса <i>ism.</i> Hamam, banyo
muñçaḳ Boncuk (GT) muñçuḳ Boncuk (Kİ)	munsaḳ мунсақ <i>ism.</i> Çeşitli altın veya gümüş paralarla bezenmiş kolye
muñlu Muhtaç (Kİ)	moñlo моңло <i>sıf.</i> 1. Kaygı ve hasretli 2. Özlemi olan, kederi olan 3. Gönülde duygular uyandıran güzel ahenkli ses
mutlaḳ <i>ar.</i> 1. Kayıtsız, şartsız (Gİ, İM, MS) 2. Salıverilmiş, başı boş, yalnız (Gİ, KF)	motlaḳ мотлақ <i>ism. ar.</i> Gerekli, lüzumlu, mutlak
nākes (I) <i>fars.</i> Alçak (GT)	nekeš нәкәс <i>sıf. fars.</i> 1. Hantal, ağır; tembel 2. Kusur, hata
nākes (II) <i>fars.</i> Pinti, nekes, cimri, elisıkı (GT) nekes <i>fars.</i> Hasis, cimri, pinti, elisıkı (İH)	nekeš нәкәс <i>sıf. fars.</i> 1. Hantal, ağır; tembel 2. Kusur, hata

Tablo: 2.12 (devam)

namlı 1. Okun temreni (İH) 2. Tüfeğin nişan yeri (İH)	namlı намли <i>sıf.</i> İsimli, adlı
nāşır <i>ar.</i> Yardım eden (KF, KFT)	nahır nahыр <i>ism. ar.</i> Dilek, ümit naşır naşыр <i>ism. ar.</i> Dilek, ümit
nāşih <i>ar.</i> Öğüt veren, nasihat eden (GT)	nasih насих <i>sıf. ar.</i> Yok eden, boşa çıkarıcı
neşr <i>ar.</i> Yayma (Gİ, KF)	neşir нәшер <i>ism. ar.</i> Neşir, basım işi
nizam <i>ar.</i> Örnek, kıyas (CC)	nizam низам <i>ism. ar.</i> Nizam, düzen, tertip
oḫçı Okçu (CC, İN, TA) oḫçı Okçu (DM, TA)	uḫsı уқсы <i>ism.</i> 1. Okçu, ok atan kişi 2. Yay burcu
olun- Olunmak (Gİ, KF) bolun- Olunmak (İM, MG) bolun- Olunmak (MG)	bulınıv булыныу <i>e.</i> 1. Bir şeyle meşgul olmak, bir iş sürdürmek 2. Olunmak
oñ (II) Müstakim, doğru (Kİ)	uñ 3 уң <i>ism.</i> Ön, ön taraf
oñ- (II) Gözetmek, murakabe etmek (Kİ)	uñıv 1 уңыу <i>e.</i> Yetişmek, erişmek, kavuşmak, nail olmak, başarı kazanmak
oñlıq Şifa, sağlık, selamet (CC)	uñlıq уңлық <i>ism.</i> On sumluk para
orda Belediye, köy yeri (CC)	orda орда <i>ism. rus.</i> Sürü; yığın
osal Tembel, ihmâlkar (CC)	uşal уşал <i>sıf.</i> 1. Acımasız, kötü 2. Düşmanca 3. Yaramaz çocuk, kötü huylu 4. Edepsiz
oḫla- İlâçlanmak, tedavi olmak (TA)	utlav 1 утлай <i>e.</i> Otlamak, ot yemek
ozğunçı İleri geçen, ileride olan (İM)	uzğınsı узғынсы <i>ism. mes.</i> Gezgin, seyyah
öçek Taraf, yan (TZ)	ösek өсәк <i>ism.</i> Kutu, sandık
ögüz (I) Nehir, ırmak (CC)	ügüz 2 үгез <i>ism.</i> Su üstüne kurulan köprü için uzatılan dayak ya da kütük

Tablo: 2.12 (devam)

ölet İnsanların ölümü (TZ)	ület үлөт <i>ism. has.</i> İnsanlar ya da hayvanlar arasında geçici olarak çıkan salgın hastalık, epizooti
ölümlük Ölümlü, fâni (CC)	ülümlük үлөмлөк <i>ism.</i> Ölüm gerekli olacak diye kullanılacak ya da biriktirilen şeyler
ön- (I) Bir şeyden ortaya çıkmak (CC)	öñöv өңөү <i>e.</i> 1. Çukur açmak, kazmak, oymak, deşmek 2. Toprağı yarıp eşerek gitmek (su için)
ön (II) Büyüme, neticelenme (Kİ)	öñöv өңөү <i>e.</i> 1. Çukur açmak, kazmak, oymak, deşmek 2. Toprağı yarıp eşerek gitmek (su için)
örpek Mızrağın ucundaki tuğ, develerin boynundaki tokaz (Kİ)	örpek өрпөк <i>sf.</i> Yumuşak veya uçacakmış gibi duran (kar veya benzeri şeyler için)
örü (II) Yer altında hububatı saklamaya mahsus mahzen (Kİ)	örö өрө <i>ism.</i> 1. Haşlama suyu 2. Etlili bir çorbanın kaynamasıyla üste çıkan yağ
ös- (I) Binaya veya ağaca çıkmak, tırmanmak (KK)	üsiv үсөй <i>e.</i> Büyüme, gelişme; uzamak; olgunlaşma; bir yerde yayılmak
ös- (III) Savurmak (TZ)	üsiv үсөй <i>e.</i> Büyüme, gelişme; uzamak; olgunlaşma; bir yerde yayılmak
özlük Kendi kendine, kendi başına (MG)	üzlik үзлөк <i>ism.</i> Özellik, nitelik
pāre <i>fars.</i> Parça (BM, BV, Gİ, İM, KF, RH, TZ)	pare парə <i>ism.</i> 1. Parça, kısım, pare 2. Para
pārsā <i>fars.</i> Sofu, zahit kimse (GT)	parsa 1 парса <i>ism. fars.</i> Altın, gümüş sırmalarla dokunan ipek kumaş
pīr <i>fars.</i> Yaşlı, ihtiyar (GT)	pir пир <i>fars. din.</i> Dini mezhep lideri
pürşek Ağaç veya ot köklerindeki pürçek (TZ) pürşük Ağaç veya ot köklerindeki pürçek (TZ)	börsök бөрсөк <i>ism.</i> 1. Zerre, parça, kırıntı, çok küçük parça 2. Çok küçük kabarcık
rāh <i>ar.</i> Şarap (GT)	rah раh <i>ism. fars.</i> Yol, rah
rahmet <i>ar.</i> Merhamet, acıma, esirgeme (Gİ, GT, İM, KF, MS)	rehmet рəхмәт <i>ism. ar.</i> 1. Merhamet, şefkat, rahmet 2. Teşekkür

Tablo: 2.12 (devam)

revān <i>fars.</i> Hemen, çabuk (GT)	revan рəуан <i>sıf. fars.</i> Giden, yürüyen
riẓvān <i>ar.</i> Cennet'in kapıcısı olan büyük melek (Gİ)	riẓvan ризуан <i>ism. ar.</i> Büyük kupa arabası
rūḫānī <i>ar.</i> Güzel, latif (GT)	ruḫani рухани <i>ism. ar.</i> 1. Ruhani, kişinin iç dünyası ile ilgili 2. Dini
rūzgār (I) <i>fars.</i> Zaman (BM, GT, İH, İM)	ruzger рузгəр <i>ism. fars.</i> 1. Rüzgar, yel 2. Canlılık, ömür
rūzgār (II) <i>fars.</i> Talih (GT)	ruzger рузгəр <i>ism. fars.</i> 1. Rüzgar, yel 2. Canlılık, ömür
sābīk <i>ar.</i> Eski, geçmiş (GT)	sabīk сабиқ <i>sıf. ar.</i> Önceki, evvelki, ilk
sağal- İyileşmek (KFT)	hağalav һағалау <i>e.</i> 1. Gözetmek, gözetlemek; pusuda beklemek 2. Yolunu beklemek
saqa Saka kuşu (CC)	saqa <i>ism.</i> Çelik çomak oyunundaki çomak haqa һақа <i>ism.</i> Çelik çomak oyunundaki çomak
saqılda- Titremek, soğuktan titremek (İH)	sekildev сәкелдәу <i>e.</i> Çek çek etmek, çek çek diye ses çıkmak
sal- Salmak, bırakmak, göndermek (BV, GT, İM, Kİ, KK, MG, MS, RH, TZ)	halıv 1 һалыу <i>e.</i> 1. Koymak, yerleştirmek 2. Yıkıp yerleştirmek 3. Yükleme 4. Dayandırmak 5. Yatırmak 6. Bina etmek, kurmak, inşa etmek
salıq Salınmış (BV)	halıq һалық <i>ism.</i> Vergi
salın- (I) İki tarafa salınarak yürümek (CC, İH)	halınıv 1 һалыныу <i>e.</i> İnşa edilmek, yerleştirilmek
salın- (II) Hapse atılmak (İM)	halınıv 1 һалыныу <i>e.</i> İnşa edilmek, yerleştirilmek
salındır- (II) Başını eğmek (İM)	halındırıv 1 һалындырыу <i>e.</i> İnşa ettirilmek, yerleştirilmek
salma (I) Başı boş, kayıtsız (İH) salma (II) Salınmış, sarkıtılmış (İM)	salma салма <i>ism.</i> Müslüman erkeklerin giydiği sarık

Tablo: 2.12 (devam)

saman Saman (BV, İM, KFT, TA, TZ) şaman Saman (DM)	saman саман <i>ism.</i> Kerpiç çamuru, kerpiç
sanla- (Kuş, hayvan) pislemek (İH)	sañlav 1 саңлау <i>e.</i> 1. Tozlandırmak, tozlu hale getirmek 2. Günün sıcak vaktinde gölgelik ya da serin bir yerde bir araya toplanmak (hayvan için)
sarķıt 1. Yemek artığı (GT) 2. Ağızdan akan salya (İM)	harķıt харкыт <i>ism.</i> 1.Çöküntü, tortu 2.Çökel
sarsıl- Sarsılmak (Kİ)	sarsılıv сарсылуу <i>e.</i> Yarık yarık olup bölünmek, yarılıp parçalanmak
sataş- Dokunmak, değmek (İH)	hataşiv हाгашыу <i>e.</i> 1.Uykuda sayıklamak 2.Sersemleşmek 3.Bir şeyle fazla meşgul olmak
savıķ Yumuşak (TA)	sıbıķ сыбык <i>ism.</i> 1. Esnek dal, çubuk 2. Telgraf telleri, tel
savru Deri (CC) savru Deri (TZ)	havru һауры EVC / EŞAN Atın sağrısı, at sırtının arka kısmı
sebīl <i>Ar.</i> Hayrat (KFT)	sebil сәбил <i>ism. ar.</i> Yol
segir- Seğirmek (BV, TZ) segri- Seğirmek (BV, RH)	segireyiv сәгерәйеу <i>e.</i> Şaşırma ve korkma sebebiyle gözleri büyüyüp açılmak
selāmet <i>ar.</i> Kurtulma, selāmete çıkma (İM, KF)	selemet сәләмәт <i>sif. ar.</i> 1. Ağrısız, sızısız, hastalıksız, sağlıklı 2. Bozulmamış, taze
şemīn <i>ar.</i> Kıymetli, pahalı (GT, İM)	semīn сәмин <i>ism. ar.</i> Semiz, dolgun; yağlı
senek Küp, damacana (DM)	henek һәнәк MOB Yaba
serařān <i>ar.</i> Atın tırnakları etrafındaki etin dökülmesi	seretan сәрәтан <i>ism. ar.</i> 1. Yengeç burcu 2. Mart ayının Arapça ismi
sıģıt Matem (CC)	hiģıt һығыт <i>sif.</i> Cimri, pinti
sıķrıķ Haberci, ulak, kurye (CC)	hiķrıķ һыкрык <i>ism.</i> Tutulamayan idrar

Tablo: 2.12 (devam)

siltov moğ. İftira, suçlama (CC)	hiltav 2 һылтау <i>ism.</i> Bahane, sebep; vesile
sınarla- Teşvik etmek, kandırmak (İH)	hınarlav һыңарлау <i>e.</i> Çift olan şeyden birini kullanmak, tekini kullanmak
sır- Üzerine bir şey sürmek, yağ sürmek (CC)	hıriv 2 һырыу <i>e.</i> Yarışmak, bulaşmak; sıvanmak
sırıq- Canavar inine girmek (TZ)	hırıǵıv һырыǵыу <i>e.</i> 1. Sığınmak 2. Yardım bekleyerek yaklaşmak
silik (II) Eksiltmek, kesmek (BM)	hılkev һелкәу <i>e.</i> Silkmek, silkelemek, çırpmak; çalkalamak, sallamak hılkiw һелкеу <i>e.</i> Silkmek, silkelemek, çırpmak; çalkalamak, sallamak
sim- Yutmak (CC)	himiv һимеу <i>e.</i> Solmak, pörsüme, canlılığını yitirmek
sin (II) 1. Mezar, kabir (İH, İM, KF, TA) 2. Mezar taşı (CC)	hin 1 һын <i>ism.</i> 1. İnsan gövdesi, boy pos 2. Heykel 3. Put
siyaset ar. Ceza (GT, İM, KFT)	seyeset сәйәсәт <i>ism. ar.</i> Siyaset, politika
soqlan- İsteği artmak (TZ)	hoqlanıv һоқланыу <i>e.</i> Büyülenmek, hayran kalmak
soqlandır- Teşvik etmek (TZ)	hoqlandıriv һоқландырыу <i>e.</i> Büyülemek, teshir etmek, hayran etmek
sorguç Kılıç sapının uç kısmı (MG)	hurǵıs 2 һурғыс <i>ism.</i> Mühür mumu surguç сурғуч <i>ism.</i> Mühür mumu
sorut- Yüzünü azdırmak, çalım satmak, kafa dikmek (İH)	surıtv сурытыу <i>e.</i> Küçük bir sözü büyütme, küçük bir lafı uzatmak, haberi abartıp uzatmak
sökül- (II) Sökülmek, ayrılmak (CC, İM)	sükiliv сүкелеу <i>e.</i> 1. Çökmek, diz çökme 2. Alçalmak, yıkılmak; boyu kısalmak
suǵar- Kılıca su vermek (MG) suvar- Kılıca su vermek (İM, MG)	huǵarıv һуғарыу <i>e.</i> Sulamak, suya götürüp içirmek (hayvan için)

Tablo: 2.12 (devam)

sulak Sulak, sulu yer (BV) suvlağ Sulak, sulak yer (İM)	hıvlıq hıvılyk <i>ism.</i> 1. Çatı oluğu, dam oluğu 2. Çaydanlığın su konulan yeri
suluq (I) Kemer ile asılan çanta (Kİ)	soloq солоқ <i>ism. böc.</i> 1. Yabani arının ağaç kovuğundaki yuvası 2. Ağaç kovan 3. Arı
şun‘ <i>ar.</i> Kudret, yapma (İM)	sonğı сонғи <i>ism. ar.</i> Suni, yaraу
sünnet (I) <i>ar.</i> Peygamberimizin yaptıkları ve tavsiye ettikleri (Gİ, GT, İM, KF, MS)	sönnet сөннәт <i>ism. ar.</i> 1. Töre, gelenek, âdet 2. Sünnet etme
sür- (III) Nakletmek, taşımak (İM)	hörov 1 hөpөy <i>e.</i> 1. Toprağı sürmek 2. Kar, çamur gibi şeyleri yarıp sıyırmak
sürtül- (I) El ile dokunulmak (İM) sürtül- (II) Sürtülmek, aşınmak (BV, GT)	hörtölöv hөртөлөy <i>e.</i> Yumuşak bir şeyle silip temizlenmek, kurulanmak
sürtün- (I) 1. Sürtünmek (BM, İM, TZ) 2. Sürünerek yürümek, emeklemek (Kİ)	hörtönöv hөртөнөy <i>e.</i> Havlu ile kurulanmak
sürtüş- Sürtüşmek (BV)	hörtöşöv hөртөшөy <i>e.</i> Birlikte ya da karşılıklı silip temizlemek, silmek
sürün- (I) (Yerde) sürünmek (KF, MG, TZ)	höronöv hөрөнөy <i>e.</i> Bir fidan ya da çiçek için yıkılmak, yatmak, ağmak
süyem Bir dikimlik ip (TZ) süyüm Bir dikimlik ip (TZ)	höyem һөйәм <i>ism.</i> 1. Karış 2. Çeyrek arşın
süz- Süzmek, temizlemek (BV, CC, Kİ, TA, TZ)	hözöv 2 hөзөy <i>e.</i> 1. Süzmek 2. Balık tutmak 3. Etraflıca arayıp taramak
süzül- Süzülmek (BV)	hözölöv hөзөлөy <i>e.</i> 1. Süzülmek 2. Ağla balık tutulmak 3. Süzgün bakış atmak
şab <i>ar.</i> Genç (GT)	şep шәп <i>zrf. ar.</i> 1. Çabuk, tez, hızlı 2. Güzel 3. Güçlü, etkili
şa‘be <i>ar.</i> Yağlamakta kullanılan bir nesne (BV)	şegbe шәғбә <i>ism. ar.</i> Sahne sanatlarında perde, bölüm

Tablo: 2.12 (devam)

şākird (I) ar. On yaşından büyük çocuk	şekirt шәкерт ism. ar. Medrese öğrencisi, şakirt
şal (I) Boz renkli at (DM) şal (II) Kakım, as denen hayvan (TZ) şal (III) Ayıp, noksan, kusur (TZ)	şal 1 шал ism. Yağlı boya şal 2 шал ism. giy. 1. Şal 2. Büyük baş örtüsü
şapla- Taş yontmak (TZ)	şeplev шәпләү e. 1. Güzelleştirmek 2. Mahirleştirmek 3. Çabuk yapmak, acele etmek, hızlı yapmak
şarlan- Malik olmak, sahip olmak (TZ) şırlan- Malik olmak, sahip olmak (TZ)	şarlanıv шарланыу e. Gözleri kocaman açılmak
şavlı Meşhur, ünlü, sanlı (TZ)	şavlı шаулы sıf. 1. Gürültülü, uğultulu 2. Kavgalı, bağırış çağırışlı 3. Canlı, hayat dolu
şecere ar. Soy ağacı, soy (Gİ, KF)	şejere шәжәрә ism. ar. 1. Şecere, soy kütüğü 2. Ağaç
şerif (II) Peygamber soyundan olan (Gİ, GT)	şerif шәриф sıf. ar. 1. Şerefli, hürmetli, saygıdeğer; onurlu 2. Kutsal, mukaddes
şeyh (II) ar. İhtiyar, yaşlı (GT)	şeyh шәйех ism. ar. Şeyh
şıpılda- Yavaşça ses vermek (TZ)	şıpıldav шыпылдау e. Şıpırdamak, şıp şıp etmek
şibülde- Yavaşça ses vermek (TZ)	şıpıldav шыпылдау e. Şıpırdamak, şıp şıp etmek
şişlen- Et ateşte kebab olmak (İM, TZ)	şişleniv шешләнеу e. Şişe geçirilmek, şişe dizilmek, şişlenmek
şive fars. İşve, naz, cilve (GT)	şive шивә ism. fars. Şive, diyalekt, ağız
şölmek Çömlük (TZ) çemlek Çömlük (Kİ) çölmek Çömlük, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (DM, İH, RH) çömlek Çömlük, taştan oyulup içinde yemek pişirilen küçük tencere (CC, DM, Kİ)	şölmek сүлмәк ism. Bir çocuk oyunu (birbiri ardına sıralanan çocuklar, sırasıyla dede, nine ve çocukları rolüne girerler. Çömlük soran çocuk gelip “dede çömlük ver hadi” der ve en sondaki çocuğu yanına çekmeye çalışır, dede kaptırmamaya çalışır ve oyun böyle sürer.)

Tablo: 2.12 (devam)

şöyle Şöyle, şu şekilde (KFT)	şulay шулай <i>zmr.</i> 1. Şöyle, şu şekilde 2. Öyle 3. Doğru, dürüst
şūr <i>fars.</i> Tuzlu, acı (GT, İM)	şur 1 шур <i>ism. fars.</i> 1. Mineralli su, maden suyu 2. Kaynayan bir kabın içinde erimeden kalmış tuz ya da kireç katmanı
şuyun Çin demiri (TZ)	suyn суйын <i>ism. rus.</i> 1. Dökme demir, demir eriyiği 2. Font tencere
ta'ālā <i>ar.</i> Allah adından söylenen saygı sözü (BV, Gİ, GT, İN, MG, RH)	tegele тәғәлә <i>ar.din.</i> Büyük, yüce, ulu, teala
ṭābi'ī <i>ar.</i> 1. Olağan (KF) 2. Tabiatla ilgili olan (KF)	tebiği тәбиғи <i>sıf. ar.</i> Tabiî, doğal, sunî olmayan
ṭabi'at <i>ar.</i> Yaradılış, huy (Gİ, GT, KF, MG)	tebiget тәбиғәт <i>ism.ar.</i> Tabiat, doğa
tāc <i>Ar.</i> Taç, hükümdarların başlarına giydikleri başlık (GT) taç <i>Ar.</i> Taç, hükümdarların başlarına giydikleri başlık (CC) daç <i>Ar.</i> Taç, hükümdarların başlarına giydikleri başlık (CC)	taj 1 таж FARS GİY 1. Таç 2. Таç yaprağı
tağal- Dağılmak, parça parça olmak (Kİ) tağıl- (I) Dağılmak, parça parça olmak (BV, İM) dağıl- Dağılmak, paramparça olmak (TZ)	tağılн тағылыу <i>e.</i> 1. Takılmak, bağlanmak 2. Birinin peşine takılmak
taḥ <i>fars.</i> Taht (CC) taht <i>fars.</i> Taht, hükümdarlık makamı (Gİ, GT, İH, İM, KF)	taḥ 1 тақ <i>ism.</i> Kümbet, küçük kubbe
talapın- Ağır ağır, yavaş yavaş hareket etmek (TZ) talpın- Yavaş yavaş hareket etmek (TZ)	talpınн талпыныу <i>e.</i> 1. Uçup gitmek üzere kanat çırpılmak 2. Havalanma isteğiyle öne atılıp çırpılmak 3. Bütün gücüyle uğraşmak, gayret etmek
ṭaleb <i>ar.</i> İstek, isteme (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG, TA)	talap талап <i>ism. ar.</i> 1. Talep, istek 2. Şart

Tablo: 2.12 (devam)

ta'lik <i>ar.</i> Asma, asılma (İM)	tahik талык <i>ism. ar.</i> Tahta ya da kalası birleştirmek için çakılan çita
taman Bir işin yapıldığını tekit ve hatırlatma için kullanılan edat (İM)	taman таман <i>sif.</i> 1. Hacmi veya miktarı bakımından tam 2. Gerekli derecede olan 3. Akli eksik, saf
taniş- Danışmak, meşveret etmek (Kİ, TZ)	tanişiv танышыу <i>e.</i> Tanışmak, tanımak
tanişman Danışman (İH, TZ)	danişmen данишмән <i>fars.</i> Çok okumuş kimse, akıl ve ilim sahibi
tansuğ Zarif, lâtif, nadir, kıymetli şeyler (TZ) dansuğ (II) Zarif, lâtif, nadir, kıymetli şeyler	tanhik 1 танык <i>sif.</i> İstenen, arzu edilen; hoş görünen
tap Yeter, kâfi (Kİ)	tap 6 тап <i>ism.</i> tap bul-: Denk olmak, eşit olmak, denk gelmek; tam karşılamak
tapala- Kızılacak bir işi inadına yapmak, nisbet yapmak (İH)	tapalav тапалау <i>e.</i> 1. Çiğnemek, ezmek 2. Öğütmek
tapış- Buluşmak, kavuşmak (KFT, Kİ, TZ)	tabişiv табышыу <i>e.</i> 1. Birlikte bulmaca çözmek 2. Karşılaşmak, buluşmak
tarat- (I) Isıtmak, sıcak olmak (Kİ) tarat- (II) Öğütmek (TZ)	tarativ 1 таратыу <i>e.</i> 1. Yaymak, havaya vermek 2. Serperek dağıtmak 3. Taksim etmek, paylaşmak, bölüşmek 4. Lağvetmek, sona erdirmek 5. Harman savurmak
tart- (V) Dayanmak, katlanmak, sabretmek (CC)	tartiv тартыу <i>e.</i> 1. Çekmek, germek 2. Taşımak 3. Kaldırıp taşıyabilmek 4. Bağlamak 5. Sigara içmek 6. İçine çekmek 7. Öğütmek (buğday vs. için)
tartgaç Terazi (İH)	tartkis тарткыс <i>ism.</i> Yumuşatılmış deriyi kesmeye yarayan alet, keski
tartin- Bir şeyi tasarlamak (CC)	tartıv тартыныу <i>e.</i> Çekinmek, utanmak; rahatsız olmak
taşarruf (I) <i>ar.</i> Sahip olmak, irade (GT, İM, İN)	tesarrıf тәсәррүф <i>ism. ar.</i> İdare kanunu, idare hukuku

Tablo: 2.12 (devam)

taşarruf (II) <i>ar.</i> Tutumluluk (KFT)	tesarrıf тәсаррыф <i>ism. ar.</i> İdare kanunu, idare hukuku
taşlat- Taşlatmak (İM)	taşlatıv ташлатыу E 1. Bıraktırmak, terk ettirmek, attırmak 2. İleri fırlattırmak
taşkal- Sarsılmak (TZ)	taşkalav тайкалау <i>e.</i> 1. Dışarı çıkmak, yurt dışına gitmek 2. Vazgeçmek
taşlak Deve yavrusu (TZ)	taşlak тайлак <i>ism.</i> Bir yaşımdan büyük ayı yavrusu, potuk
ta'zır <i>ar.</i> Azarlama (GT, İM, KFT)	teğzir тәғзир <i>ism. ar.</i> Mahkeme kararı, hüküm
teberrük <i>ar.</i> Uğur sayma (İM)	teberrik тәбәррек <i>sıf. ar.</i> Hürmetli, aziz
tebkiç Mahmuz (Kİ) tepkеç Mahmuz (TZ) depküç Mahmuz (Kİ)	tipkis типкес <i>sıf.</i> Yırtıcı, tepici (hayvan)
teglü Onun gibi, o şekilde (İN)	tiñli тиңле <i>zıf.</i> ...kadar, ... gibi, ...denk
tek (I) Boş, sakin, sessiz yer	tik 3 тик <i>zıf.</i> 1. Bir şey yapmadan, işlemeksizin 2. Hareketsiz 3. Değişmeksizin 4. Bir şekilde
teksir <i>ar.</i> Kâr, kazanç (CC)	teksir тәксир <i>ism. ar.</i> Yüksek mevkideki kişileri yüceltme sözü
tep- Ayak tepmek, ayakla vurmak (İM, Kİ, RH, TZ) teb- Tekmelemek, çifte atmak (KK, TA) tip- Tepmek, ayakla vurmak (BV, MG) dep- (I) Ayakla tepmek, ayakla vurmak (KF)	tepev тәпәү <i>e.</i> Keskin, sivri bir aletle kıymak, ezmek, doğramak tepiñv тәпәү <i>e.</i> Keskin, sivri bir aletle kıymak, ezmek, doğramak
teri (II) Döşek ve minder gibi şeyler (TZ)	tiri тире 1 <i>ism.</i> 1. Deri 2. Hayvan derisi 3. Post, kürk
terkiб <i>ar.</i> Birleştirme (BV)	terkiб тәркиб <i>ar. grmr.</i> Söz dizimi, tamlama, terkip
tesmiye <i>ar.</i> Besmele çekmek (İM)	tesmiye тәсмийә <i>ism. ar.</i> Adlandırma, isim, tesmiye

Tablo: 2.12 (devam)

teşen Oturak (TZ)	teşene тәшәнә <i>ism.</i> Mezar üzerine dikilen taş ya da beton yapı
teşrîf <i>ar.</i> Şereflendirme, şeref verme (GT, İM)	teşrif тәшриф <i>ism. ar.</i> Bir yere ya da kişiye kısa süreli yapılan ziyaret, gelme, gitme
tevfiğ <i>ar.</i> Allah'ın yardımına kavuşma (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG)	tevfiğ тәүфиғ <i>ism. ar.</i> Terbiyelilik, edeplilik, mazbut olma
teyiş- Saygı sunmak, arz etmek (CC)	тәйиш тейешә <i>e.</i> Bir işe, duruma gönülden tutunmak, gerek görmek
tıgrağ (II) Neşeli, şen (Kİ)	tırağ тирақ <i>sıf.</i> 1.Derli toplu, düzenli, temiz 2.Aceleci, tez canlı
tık- (I) (Arı, yılan) sokmak (GT)	tıgıv тығыу <i>e.</i> 1.Tıkmak 2.Kıstırmak 3.Delikli bir şeyi kapamak 4.Harcamak, sarf etmek
tınış- (II) Susmak (TZ)	tinış тыныш <i>ism.</i> 1.Ara, durma 2.Paydos, mola 3.Sekte
tırpılda- Kararsızlaşmak (TZ)	tırpıldaу тырпылдау <i>e.</i> Bütün bedeniyle hareket etmek, kıpırdamak
tikil- (II) Dikilmek, yukarı kaldırılmak (İM)	tigiliv тегелеу <i>e.</i> 1.Dikilmek, dikiş dikilmek 2.Nakış işlenmek
tikke Uçkur (İM)	tikke тиккә <i>zrf.</i> Boşu boşuna, yok yere, boşuna, yersiz
tikme (I) Dikiş dikme (CC)	tikme текмә <i>ism.</i> 1. Çit, kazık; dikme 2. Çadırın ortasındaki direk
tiñlan- Dinlenmek, huzura kavuşmak (GT) tinlen- Dinlenmek, istirahat etmek (KK) tiñlen- Dinlenmek, istirahat etmek (İM, MG, TZ) dinlen- Dinlenmek, istirahat etmek (İH)	tiñlanıv тыңланыу <i>e.</i> 1.Dinlenmek, kulak verilmek 2.Kulak misafiri olunmak
tipre- Kaymak, yürürken ayağı kaymak (MS)	tibrev тибрәу <i>e.</i> Hafif hafif sallamak, çalkalamak

Tablo: 2.12 (devam)

tirki Kurban (CC)	türk 2 терек <i>ism. hay.</i> Hayvan, besilik hayvan türki терке <i>ism. bit.</i> Çam ağacı fidanı
tirlik (II) Hayat, yaşayış, canlılık (GT, İM, Kİ) dirlik Dirlik, canlılık, yaşayış (BM, Gİ, KF)	tirlık терлек <i>ism.</i> 1.Hayvan, canlı 2.Hayvan 3.Mal mülk, servet
tiş- (II) (İnci) dizmek, delmek (GT)	tişiv тишеу <i>e.</i> 1.Deşmek, delmek 2.Yarmak, yarık açmak
tişik- Şüphelenmek (TZ)	tişigiv тишегей <i>e.</i> 1.Diş sıkmak 2.Konuşmamak, ses çıkarmamak
tizlik Dizlik	tižlik тизлек <i>ism.</i> Çabukluk, tezlik
tobalan Sancı illeti, mahsus sancılanmış adam (Kİ)	tupalan тупалан <i>ism. hay.</i> Bulaşıcı hayvan hastalığı
tobra Torba (Kİ, RH) tohra Torba (DM) topra Torba (CC, TZ) torba Torba (TZ) torva Torba (Gİ)	torba 1 торба <i>ism.</i> 1. Boru; baca 2. Trompet
toğmaç Tokmak (Kİ)	tuğmas туқмас <i>ism.</i> 1. İnce ve uzun hamur 2. Erişte 3. Oklava
tola- Dolamak, sarmak (Kİ, TZ)	tulav тулау <i>e.</i> 1.Tepişmek, çifte atmak 2.Sağa sola sallanmak, sağa sola dönmek
tomur- Eğilip arkasını dışa çıkarmak (İH)	tumiriv тумырыу <i>e.</i> Kesmek, parçalamak, yarmak, dilimlemek
tonuğ (I) Ekşi, sert (Kİ)	tonoğ 1 тоноқ <i>sıf.</i> 1.Saf, temiz, bulanık olmayan, şeffaf, saydam 2.Açık olmayan, parlak olmayan, donuk, mat
tonluğ (I) Elbiselik tonluğ (II) Ücret, aylık, maaş	tuñlıқ туңлық <i>ism.</i> Toprağın donmuş hali, don

Tablo: 2.12 (devam)

topalağ Topalak otu (TZ)	tupalağ тупалак <i>sıf.</i> Yuvarlak ve dolgun vücutlu
torağı Doruk, kale (CC)	toraq toraq <i>ism.</i> 1. Mesken, ev, ikametgah 2. Yurt 3. Daire 4. Otobüs durağı, yolcu durağı
torga Dokunmuş şeyler (TA)	torqa torqa <i>ism.</i> Miğfer, çelik başlık
torlağ Hor görülen, garip kimse; acemi; akılsız kimse (Kİ) torlağ Sargı, dolak	torlağ торлак <i>ism.</i> 1. Mesken 2. Barınak
tozağ Cehennem (BM)	tozağ тозақ <i>ism.</i> 1. Av tuzağı, ağ 2. Hile, tuzak
töhmet <i>ar.</i> Suç isnat etme, itham (Gİ, GT, KF, KFT)	töhmet төһмәт <i>ism. ar.</i> Şüphe töhmet it- : Şüphelenmek
tök (II) Tane (TZ)	tök 1 төк <i>ism.</i> Bitki dalındaki küçük filizler
tökle- Götlemek (TZ)	töklev 1 төкләү <i>e.</i> Bohçalamak, bohçaya dolamak
töklen- Götlenmek (TZ)	tökleniv төкләнәү <i>e.</i> Bohçalanmak, bohçaya dolanmak
tölen- (II) Karar kılmak, bir yerde durmak, sebat etmek (İM) dölen- (II) Karar kılmak, bir yerde durmak, sebat etmek (İH)	tüleniv түләнәү <i>e.</i> Ödenmek, borcu verilmek
tölen- (III) İnanmak, emin olmak (İM, KFT)	tüleniv түләнәү <i>e.</i> Ödenmek, borcu verilmek
tözlik Öz, mahiyet (CC)	tüzlik түзлек <i>ism.</i> Ağacın toprakta kalan kısa kökü
trapes <i>yun.</i> Masa (CC)	trapitsiya трапещия <i>ism.</i> 1. İki kenarı paralel dört kenar 2. Trapez
tumağ Kesik, küt, kısa, yassı, basık (CC)	tomağ томақ <i>ism. giy.</i> Kazak baş giyimi
туруş- (I) Bir makama, huzura) çıkmak, başvurmak, bir davayı getirmek (GT) туруş- (II) Durmak (MG)	toroşov торошув <i>e.</i> Yarıştta güç denemek
tusnağ Rehin (TZ)	tuşnağ тушнак <i>ism. mes.</i> Hizmetçi, hizmetkar

Tablo: 2.12 (devam)

<p>tut- (II) Yerine getirmek (İM)</p> <p>tut- (III) Tasavvur etmek (MG)</p>	<p>totov тотой e. 1.Tutmak, kavramak 2.Durdurmak 3.Duraklatmak 4.Taksi tutmak 5.Alıkoymak 6.Yakalamak 7.Tutuklamak 8.Hakim olmak, elinde bulundurmak 9.Kiralamak 10 Bir yeri işgal etmek, makamı işgal etmek</p>
<p>tutaş- Çakmak, kav tutuşmak (TZ)</p>	<p>totaşiv тоташиву e. 1.Bağlanmak, birleşmek 2.Sürekli olmak, daim olmak 3.Katılmak</p>
<p>tuturuq Tutkal, yapıştırıcı (CC)</p>	<p>totorok тоторок ism. 1. Dayanak, destek, istinat 2. İkrar</p>
<p>tutuş- (II) Kavgaya tutuşmak, düşmanlık etmek (Kİ, TA)</p>	<p>totoşov тотошув e. 1.Birlikte ya da karşılıklı tutmak 2.Birlikte açığa çıkarmak, ifşa etmek 3.Birlikte ele geçirmek 4.Bir şeylerin tesirine bırakmak</p>
<p>tuztur- Ayırmak (İM)</p>	<p>tuźziriv туźзыриву e. 1.Eskitmek, yıpratmak, aşındırmak 2.Telef etmek 3.Saçmak, savurmak</p>
<p>tülek Kör (Kİ)</p>	<p>tülek 2 түлөк ism. Vergi</p>
<p>tünegi Karanlık (KF)</p>	<p>tönegi 1 төнәге sif. İlk günkü tönegi 2 төнәге zrf. Bayağı önce, çok evvel, günler önce</p>
<p>türlü (II) O türde, o yaratılışta (CC)</p>	<p>törlö төрлө sif. 1.Türlü, çeşitli 2.Her türlü, türlü türlü</p>
<p>türüş- Çalışmak, çabalamak, gayret etmek (Kİ)</p> <p>dürüş- Çalışmak, gayret etmek (BM, TA)</p>	<p>töröşöv төрөшөү e. Birlikte dürmek, birlikte sarmak, karşılıklı bürümek</p>
<p>tüyün Düğüm (TZ)</p> <p>dügün (I) Düğüm (Kİ, TZ)</p>	<p>töyön төйөн ism. 1. Düğüm 2. Bohça</p>

Tablo: 2.12 (devam)

tüzet- (II) Süngü yapmak (MG)	tözötöv төзөтөү e. 1.Düzleştirmek, düzeltmek 2.Doğrultmak, pürüzsüzleştirmek 3.Yararlı hale getirmek 4.Ayarlamak, düzenlemek
uçar Çarşı (Kİ)	osar осар sf. Uçar, uçan, uçarak giden
uftan- Utanmak (GT)	uftanıv уфтаныу e. Of demek, oflamak
ulaş- Anlaşmazlık etmek (TZ)	olağiv олағыу e. 1. Dışarı gitmek, dışarı doğru kaçmak 2. Kaybolmak, yok olmak
umaç Hedef, nişan (MG)	umas умас ism. Azıcık süte ya da suya yuvarlanmış hamur konularak yapılan yemek
ur- (II) Koymak, yerleştirmek, yere koymak (CC)	urav 1 урау e. Sarmak, kuşatmak, çevrelemek, döndürmek
urlaş- Belirme, ortaya çıkma, doğma (TZ)	urlaşıv урлашыу e. Birlikte aşırma, yürütmek, çalmak
urun- (I) Zulmetmek (BM)	oronov 2 ороноу e. Didinmek, çabalamak, güçlük çekmek
urundur- Oynatmak (BV)	orondorov 1 орондороу e. Vurundurmak, dövündürmek
uruş- Vuruşmak, dövüşmek, savaşmak (CC, İM, İN, KFT, KK, MG, TZ)	urışıv урышыу e. Birlikte ya da karşılıklı orak vurmak, orakla dermek, biçmek
us (I) Akıl, zekâ (BM, CC, Gİ, İM, KF, KFT, Kİ, TZ) uş Akıl, zekâ (TA)	us yc ism. Avuç, aya, el içi, avuç içi
us (II) Islak, yaş (CC)	us yc ism. Avuç, aya, el içi, avuç içi
uşsız Akılsız (TA) ussuz Akılsız (İM)	işhiz иңhez sf. Hissiz, duygusuz, duygusu olmayan, duyguyu kaybetmiş
uyluğ Uyluk (BV, İM)	uyliğ уйлық ism. Büyük oyuk, geniş çukurluk, geniş ingin yer
ülkü Hedef, nişangâh, ülkü (GT, İM, İN, Kİ)	ölkö өлкө ism. bit. Bir kökten çıkıp gelişen filiz, sürgün
ün (II) Genel anlamda his (KK)	ön 2 өн ism. Uyanık olma hali, ayıklık

Tablo: 2.12 (devam)

ütük (I) Köpek yavrusu (TA)	ötök 1 өтөк <i>sf.</i> 1. Tüyü dökülmüş, tüyü yolunmuş (hayvanlar için) 2. Rengi, şekli değersizleşmiş; düşkün
üz- (III) Yarışmak (KK)	узив узыу <i>e.</i> Geçmek, yol almak, geride bırakmak, belirli bir sınır ya da çizgiyi geçmek, olup bitmek
üzek Üst, satıh, yüz (BV)	үзөк үзөк <i>ism.</i> 1. Merkez, odak, tam orta nokta 2. Mevsimler gibi zaman kavramları için orta 3. Can
üzün- Üzölmek, kesilmek (TZ)	өзөнөв өзөнөү <i>e.</i> Mümkün olur olmaz faydalanmak, yararlanmak
va'd <i>ar.</i> Üstüne alma, söz verme (İM, KF)	вегез вәгәз <i>ar. din.</i> Vaaz
vallah(i) <i>ar.</i> “Allah için, Allah hakkı için” anlamında bir yemin (Gİ, İM, İN, KF)	vallahi валлаһи <i>ism. ar.</i> Bir kişiyi inandırmak için söylenen ünlem; vallahi
vazife (I) <i>ar.</i> Muayyen bir iş ve ücreti (GT)	vazifa вазифа <i>ism. ar.</i> Vazife, görev
vech (II) <i>ar.</i> Tarz, uslûp, şekil (İM, MG)	vejhî вәжһе <i>ism. ar.</i> Sebepl, temel, asıl
yabun- Yarışmak, ulaşmak (TA)	yabınıv ябыныу <i>e.</i> 1. Örtünmek, örtü örtünmek; duvak örtünmek 2. Üstünü kapatmak, üstünü örtmek
yağa (II) Irmak kenarı, deniz kıyısı (İM) yaqa (III) Deniz kıyısı, ırmak kenarı (İM)	yaq 1 як <i>ism.</i> Taraf, yön, yan
yağa Yaka, elbise yakası (CC) yaqa (II) Yaka, elbise yakası (DM, Gİ, GT, İM, KF, Kİ, TA, TZ)	yaq 1 як <i>ism.</i> Taraf, yön, yan
yaqa (II) Dağın kenarı, bayır olan yeri	yaq 1 як <i>ism.</i> Taraf, yön, yan
yalak 1. Toprak çanak (İH) 2. Köpeklere özgü yalak (Kİ, TA)	yalak ялак <i>ism.</i> Bitki yetişmeyen tuzlu ve kireçli toprak
yalavaç 1. Elçi (BM, Kİ) 2. Peygamber, resul (DM, TA)	yalavis ялауыс <i>ism. giy.</i> Ucuna gümüş paralar işlenmiş mendil (dünür karşılayan gençler bu mendili sallar; dünürler bu mendili kapmaya çalışır.)

Tablo: 2.12 (devam)

yalçı (II) İlikçi, düğmeci (CC)	yalsı ялсы <i>ism.</i> 1. Irgat, hizmetçi 2. Köle
yalķık Balgam (İH)	yalķık ялкъык <i>ism.</i> Vücudu yanmış kişinin yanıklarından gelen ağır koku
yanaş- Yanaşmak (İM, TZ)	yanaşiv янашыу <i>e.</i> 1. Karşılıklı veya birlikte kötülük yapmak 2. Karşılıklı veya birlikte tehdit etmek, korkutmak, gözdağı vermek
yanşak Gürültücü (İH, TZ) yanşık Gürültücü (TZ)	yanşak яншак <i>sıf.</i> 1. Mızıkçı, en ufak şeyden söylenip duran, mızıkçılık yapan 2. Sırnaşık, yarışık
yanut Cevap (TZ)	yanut янут <i>ism. hay.</i> 1. Rakun 2. Rakun kürkü
yar (I) 1. Hendek, uçurum, yar (BM, KFT, TZ) 2. Yalçın kayalık (TA) 3. Nehirlerin dik ve yüksek sahilleri, selin yardığı yer (Kİ)	yar 1 яр <i>ism.</i> Su kıyısı, sahil, kenar
yar- (II) Karar vermek (CC)	yarav 1 ярау <i>e.</i> 1. Yaramak, faydalı olmak, bir iş başarabilmek 2. Uygun olmak, denk gelmek 3. Geleneğe, ahlaka uygun olmak, tasvip edilmiş olmak
yarar Menfaat, yarar (İM)	yarar яраp <i>ism.</i> Olur, tamam, evet, elbette
yarı (V) Sahra, çöl, ıssız yer (TA)	yarı 2 яры <i>ism.</i> 1. Belirsiz bir yere 2. Başka
yarlığ Yardım (MS)	yarlığ ярлык <i>ism.</i> 1. Yarlık, ferman 2. Etiket, yafta
yarmaş- Tırmanmak (TZ)	yarmaşiv ярмашыу <i>e.</i> Tokalaşmak, el sıkışmak
yasa- (I) Sevk etmek, tertip ve tanzim etmek (GT)	yahav 1 яһау <i>e.</i> 1. Yapmak, işlemek 2. Hazırlamak, düzenlemek 3. Değiştirmek, geliştirmek
yassı En, genişlik (İM) yaşşı En, genişlik (TA)	yaşı ясы <i>sıf.</i> 1. Yassı 2. Yayvan, genişçe
yaşınmak Peçe, kadınların örtüsü (İM)	yaşınmek йәшенмәк <i>ism.</i> Saklambaç oyunu

Tablo: 2.12 (devam)

yavan (I) Katıksız, yavan, yağsız (İH)	уѳван йѳуан <i>sıf.</i> 1. Kalın; koyu; yoğun 2. Vücut olarak yapılı, iri
yayala- (Kuş için) yere yakın uçmak (İH)	уаулав 2 яйлау <i>e.</i> Oldukça ağır hareket etmek, çok yavaş hareket etmek
yaydağ Eyersiz ata binmek (MG)	уаулақ яйлак <i>sıf.</i> 1.Eyersiz, eyer takılmamış 2.Etsiz, et koyulmamış, yavan (yemek için) уаузақ яйзақ <i>sıf.</i> 1.Eyersiz, eyer takılmamış 2.Etsiz, et koyulmamış, yavan (yemek için)
yaylı Yaylı (İN)	уаулі яйлы <i>sıf.</i> Faydalı, uygun, elverişli, münasip
yayuñ Yayın (BV)	уеуін 1 йәйен <i>ism.</i> Yayın balığı
yaz- (II) Yanılmak, hata etmek (BM, GT, İH)	уазів 4 язіву <i>e.</i> Kaybetmek, yitirmek, yoksun kalmak
yaz- (IV) Göz önüne açıp yaymak (İH)	уазів 3 язіву <i>e.</i> Buruşuğunu, kırışığını düzeltmek; düzlemek, yaymak
yegen (II) 1. Hasır (BM, TA) 2. Kaba hasır döşek (CC) yigin (II) Hasır (Kİ)	уїген егән <i>ism.</i> Su kamışı
yek (II) Kötülük (CC)	уїк 2 ек <i>ism.</i> Kirliliğrenç şey, nesne
yetil- Kemale ermek, olgunlaşmak (Kİ)	уїтілів етелеу <i>e.</i> Yetmek, kafi gelmek
yılış- Gülmek, tebessüm etmek (İH)	уїлішів йылышыу <i>e.</i> Isınmak
yımrıl- Çarpılmak, eğilmek (İH)	уїмірїлів емерелеу <i>e.</i> Yıkılmak, mahvolmak, viran olmak; bozulmak
yırğaq Kanca, çengel (CC)	уїрғақ йырғақ <i>ism.</i> Suyun açtığı derin yarıklık, çukur
yışı- Parlamak (Kİ)	уїшів йышыу <i>e.</i> 1. Rendelemek 2. Kum, kül gibi şeylerle parlatmak, beyazlatmak

Tablo: 2.12 (devam)

yıyıştır- Toplamak (KK)	ууыштырив йыйыштырыу e. 1. Ordan burdan toplamak, sağdan soldan yığmak 2. Ölüyü defnetmek, gömmek
yilik- İçi serinlemek, rahat etmek (İH)	үйлігів елегеу e. Sorup soruşturmak, yiyecek arayarak sağa sola bakmak; sezmek, duymak; kokusunu almak
yirliг Kılıcın cevheri, demiri (MG)	үйрлік ерлек ism. Renkleri, süsleri ile ayrılan temel şekil; fon; temel, dayanak, destek
yit- (II) Üstesinden gelmek, gücü yetmek (MG, MS, TZ)	үйтiв 2 егеу e. Uzunluk olarak yetmek, sayı ve hacim bakımından yetmek; yetmek, kafi gelmek, yeterli gelmek
yit- (V) Değmek, dokunmak (İM)	үйтiв 1 егеу e. Ulaşmak, yetmek, kafi gelmek; oluşmak, meydana gelmek; uzamak (tırnak, sakal için)
yogo- İtaat etmek (CC)	уоғов йоғоу e. 1. Yarışmak, bulaşmak, sürülmek; boyanmak 2. Bulaşmak, sirayet etmek (hastalık için)
yok (II) Hayır (BM, DM, Gİ)	ууқ юк ism. Yok; önemsiz boş şey
yol (II) Seyahat, yolculuk (CC)	уул 1 уул ism. 1. Yol, sefer 2. Satrançta ileri hamle 3. Satır, dizi
yol (III) Tarz, usul (KF)	уул 1 уул ism. 1. Yol, sefer 2. Satrançta ileri hamle 3. Satır, dizi
yören- (II) Bir şeyin etrafına gelmek, civarında olmak (İH)	уөрөнöv йөрөнөу e. Kendi başına sağa sola yürümek
yuban- İhmal edilmek (CC)	уобаныв 1 йобаныу e. Yavaşça hareket etmek, sallanmak; savsaklamak уобаныв 2 йобаныу e. Tembellik etmek, erinmek, üşenmek уыбаныв 1 йыбаныу e. 1. Tembelleşmek, üşenmek, erinmek 2. Oyalanmak, gevşek davranmak, ağır davranmak
yula Kandil (KFT)	уола йола ism. Töre, adet, gelenek

Tablo: 2.12 (devam)

yulav Kurtarıcı (CC)	yulavısı юлаусы <i>ism.</i> Sefere, yola çıkan kişi, yolcu
yulmala- Ütmek, yakmak (CC)	yolmalav йолмалау <i>e.</i> Yolmak, çekmek, koparmak
yulun- Kurtarılmak (CC)	yolonov йолоноу <i>e.</i> Yolunmak, koparılmak
yumağ (II) Hikâye (TZ)	yomağ йомақ <i>ism.</i> Bilmese, bulmаса, muamma
yumalağ Hayvan pisliği (İM) yumğalağ Yumalak, hayvan pisliği (BV)	yomalağ йомалақ <i>ism.</i> Topak, belli bir büyüklükte yuvarlanmış şey
yundur- Kusmak (TA)	yundıriv юндырыу <i>e.</i> Kestirmek, budatmak, temizletmek, sıyırtmak
yurt (IV) İnilecek yer (TZ)	yort йорт <i>ism.</i> Ev, bina, çadır
yut Soğuğun şiddetinden hayvanların telef olması (TZ)	yot йот <i>ism.</i> Kıt, kurak
yügün- Diz çöküp eğilmek (CC) yükün- (II) Diz çökerek hizmet etmek (Kİ)	yögönöv йөгөнөу <i>e.</i> 1. Topuğu yere batırmak 2. Ayakta duramaz olmak (tırnak arası ezilmiş hayvan için)
yügür- (III) Çalışmak, çabalamak (İM)	yügüriv йүгерев <i>e.</i> 1. Koşmak, hızlı hızlı gitmek 2. Herhangi bir işi tekrarlayıp durmak 3. Vücuda yayılmak, vücuda dağılmak, etki etmek 4. Meydana gelmek, görünmek
yüzle- Yüzüne vurmak (Kİ)	yözlev 1 йөзләу <i>e.</i> Yüzlemek, yüz yarmak yözlev 2 йөзләу <i>e.</i> Sağlamlık ya da görüntü için taş, tahta ya da başka şeylerle kaplamak
yüzlük Elbisenin dış yüzü (İH)	yözlök 3 йөзлөк <i>ism.</i> Pencereyi kuşatarak dışarıdan çakılan tahta
zāmīr <i>ar.</i> İç, derun, cevher (GT, MG)	zamir 1 замир <i>ism. ar.</i> Tesir, etki zamir 2 замир <i>ism. ar.</i> Namus; vicdan
zār <i>fars.</i> Ağlama, inleme; ağlayarak, inleyerek (GT)	zar zap <i>ism. fars.</i> Kaygı, üzüntü, sızlanma
zārī <i>fars.</i> Ağlama, inleme, inilti ile ağlama (GT)	zari zari <i>sif. fars.</i> Özlemlı, kederli, sıkıntılı

Tablo: 2.12 (devam)

zārīlq <i>Fars.+T.</i> Yalvarma, yakarış (İM)	zarilq зарилық <i>ism.</i> Kaygılılık, hasretlik, kederlilik
zürriyet <i>ar.</i> Nesil, kuşak, soy, döl (Gİ)	zörrıye зөрриә <i>ism.</i> Zerre

Tablo: 2.12 (devam)

2.3.3.3. Zıt Anlama Geçiş

Göstergenin başlangıçtaki anlamının tam tersi yönde anlama geçişi olarak tanımlanan anlam değişmesi türüdür. İnsanın her tür bilgisinin temel eksenlerinden biri, zıtlıktır. Anlamda zıtlık, anlamla birlikte ulaşılan bir bilgidir. Her bilgi, zıt bilgiyle doğar. Bu yüzden zıtlık kelimeler arasındaki en temel komşuluktur. Zıt anlamlı sözler, birbirlerinin ses, yapı ve kullanım alanlarını doğrudan etkilerler.

Zıtlık, dilin ses, biçim, yapı ve anlam yapılarında görülebilir. Ses bilgisindeki zıtlık, anlam ayırıcı özelliktir. Biçim bilgisindeki zıtlık, kök-gövde, söz türleri biçimindedir. Anlam bilgisindeki zıtlık ise, olumluluk-olumsuzluk, soyutluk-somutluk biçimlerinde olabilir (Karaağaç, 2013: 364).

Tablo 2.13. *Zıt Anlama Geçiş Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
ağ- (I) Yükselmek, yukarı çıkmak (BM, Kİ, MG)	авиу ауыу E / EŞAN Düşmek, yıkılmak; belirli bir zamanı aşmak, geçmek
‘āmil (I) ar. İdare memuru, amir (GT)	ğamil ғамил ar.mes. İşçi, hizmetkar
ançağına Biraz, azıcık (CC)	ansayın ансайын sıf. Aşırı derecede
arala- (II) Arasını bulmak (KFT)	aralav аралау e. Aralamak, arayı açmak, ayırmak
arğun- Acele etmek (KK) aqrın- Acele etmek (KK)	ekrñeyiv әкренәйеу e. Yavaş olmak, yavaş hale gelmek; ağır olmak, ağır hale gelmek ekrñlev әкренләу e. Yavaşlamak, yavaşça yürümek, ağır şekilde yürümek
atla- Atlamak, aşmak (CC, İM, İN)	atlav атлау e. Adım adım hareket etmek
‘ayyar ar. Hilekâr, dolandırıcı (GT)	ğeyyer ғәййәр sıf.ar. Gayretli, yiğit, çalışkan
bertil- Oğuşturmak, oğulmak (TZ)	birtiliv биртелеу e. İncitilmek, yaralanmak
bişi (II) Yufka (Kİ)	bışi беше sıf. 1. Sağlam, sıkı, olgun 2. Dayanıklı 3. Söz dinlemeyen, laf anlamayan; yaramaz

Tablo: 2.13 (devam)

<p>der- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (TZ)</p> <p>dir- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (BV, KFT, TA)</p> <p>ter- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (TZ)</p> <p>tir- Dermek, toplamak, yığmak, bir araya getirmek (BV, GT, İM)</p>	<p>tiriv тиреву e. 1.Dermek, toplamak 2.Yaymak, dağıtmak</p>
<p>derd fars. Acı, keder, dert (GT, İH, RH, TZ)</p> <p>dert fars. Dert (TZ)</p>	<p>dert 1 дэрт ism.fars. 1. Coşku, büyük heves, arzu 2. Sevme, hoşlanma duygusu</p>
<p>dık- Tıkamak, kapamak (RH, TZ)</p> <p>tıq- (II) Tıkamak, kapamak (BM, KI, KK, MG, TA, TZ)</p> <p>tik- (VIII) Tıkamak (TZ)</p>	<p>tıgıv тыгыу e. 1.Tıkamak 2.Kıstırmak 3.Delikli bir şeyi kapamak 4.Harcamak, sarf etmek</p>
<p>ebeden (II) ar. Asla, hiçbir zaman (MG)</p>	<p>abdan абдан ar.zrf. Bütünüyle, tamamen</p> <p>ebden эбдэн ar.zrf. Büsbütün, tamamıyla, tamamen</p>
<p>eke Hala, bibi (TZ)</p>	<p>eke экэ ism. 1. Baba 2. Ağabey</p>
<p>esenleş- Veda etmek, vedalaşmak (TA)</p>	<p>işenleşiv исэнлэшев e. Selamlaşmak, merhabalaşmak</p>
<p>eylendür- Eylendirmek, durdurmak (RH)</p>	<p>eylendiriv эйлэндереу e. Döndürmek, dolandırmak, eylendirmek</p>
<p>ezel ar. Önceliksiz, başlangıcı olmayan (Gİ, İM, KF)</p>	<p>ezel эзел ism.ar. Ölüm vakti, ölüm, ecel</p>
<p>hayr ar. İyilik, iyi, hayır (BV, Gİ, GT, İM, KF, MG, MS)</p>	<p>heyir 2 хэйер ism.ar. Hayır, yok</p>
<p>hışım ar. 1. Gazap, kin (İH) 2. Ağır surette birine kızmak (İH)</p>	<p>hışım хишым ism.ar. Şımarıp nazlanan kişi; tuhaf kimse</p>
<p>hiyār (I) ar. Hayır, iyi (İM)</p>	<p>heyir 2 хэйер ism.ar. Hayır, yok</p>
<p>kal- (II) Artmak (CC, İM)</p>	<p>kaliv калыу e. Kalmak, beklemek, geride olmak</p>

Tablo: 2.13 (devam)

çal- (III) Terketmek (İM)	çalıv калыу e. Kalmak, beklemek, geride olmak
çaldır- Kaldırmak (Gİ, KF, KK, TZ) çaldur- Kaldırmak (Gİ, KF, MS)	çaldırıv калдырыу e. Bırakmak, atmak; terk etmek; azat etmek, serbest bırakmak
kıızғанş Kıskanç, kıskanan (TZ)	kıızғанıs kıızғаныс sıf. Merhamet duygusu uyandıran, acıma duygusu uyandıran
ķonaķla- Misafir etmek, ağırlamak (CC, DM, İM, KK, TA, TZ) ķonuķla- Misafir etmek, ağırlamak (GT, Kİ)	ķunaķlav 1 ķунаķлау sıf. Misafir olmak, ilgi alaka görmek
ķula (II) Bütün, büsbütün, tamamıyla (CC)	ķola 2 қола sıf. Açık, bomboş, çorak
meşārif ar. Masraflar, giderler (İM)	mesarif мәсариф ar.tic. Biriktirilen para, elde tutulan para
muhālefet ar. Aykırlık, karşı gelmek, muhaliflik (GT, İM)	möhalefe мөхаләфә ism.ar. 1. Karşılıklı verilen söz, ant 2. Aradaki yakınlık, yakınlaşma
mü‘eccel ar. Peşin olmayan, gelecekte olacak olan (İM, KFT)	mögejjet мөгәжжәл sıf.ar. Acil, tez
niyāz fars. Yalvarma, dua (GT)	niyaz нияз ism.ar. Rica, niyaz; temenni
ögün- Övünmek (GT)	üküniv үкенеу e. Pişman olmak, kaygı, endişe duymak
ögünç Övgü, övünç (CC)	ükünis үкенеc ism. Pişmanlık, endişe, kaygı, huzursuzluk
öyüş- Savurmak (TZ)	öyöşöv өйөшөу e. Karşılıklı ya da birlikte toplamak, istiflemek; yığmak
özgele- Benimsemek (İH)	üzgelev үзгәләу e. Yadırgamak, farklı görmek, yabancılamak
savul- Ayrılmak, bir köşeye çekilmek, uzaklaşmak (BM)	savılv сауылыу e. Bir yere toplanmak, bir yere birikmek (sığır, koyun gibi hayvanlar için)
şavul- (II) Yoldan çıkmak (TA)	savılv сауылыу e. Bir yere toplanmak, bir yere birikmek (sığır, koyun gibi hayvanlar için)

Tablo: 2.13 (devam)

talapın- Ağır ağır, yavaş yavaş hareket etmek (TZ) talpın- Yavaş yavaş hareket etmek (TZ)	talpıvıv талпыныу e. 1. Uçup gitmek üzere kanat çırpılmak 2. Havalanma isteğiyle öne atılıp çırpılmak 3. Bütün gücüyle uğraşmak, gayret etmek
tamaqsav Obur, çok yiyen (TZ)	tamaqhav тамақһав SIF / EŞAN Yemeye uygun, çok yenilen
tıraқ Çabuk (CC)	tıraқ тырақ ism. Güçlük, zorluk, meşakkat
ulğayt- Gönlünü geniş tutmak, kendine güvenmek (MG)	oloğaytıv олоғайтыу e. Büyüklendirmek, yücelendirmek
ün- Karşı koymak, dayanmak, inat etmek (CC, Kİ)	önev өнәу e. 1. Gönlü okşamak; yakın görmek, sevmek 2. Dürüst bulmak, güzel bulmak; güzel görmek
üşen- Üşenmek, bezmek (GT, RH)	öşeniv 2 өшәнәу e. Yorulmak, zayıf hale gelmek
vaқar ar. Ağırbaşlılık, vakar (GT)	veқar вәқар ism.ar. Gurur, vakar, kibir
vesile ar. Vasıta, bahane (İM)	vesile вәсилә ism.ar. Çare, yol, yöntem, amaç, vesile
yalka- Teşvik etmek, kandırmak (İH)	yalkıv ялкыу e. Bezme, usanmak, bıkmak
yarılğa- (I) Acındırmak (CC)	yarlıқav ярлықау e. Affetmek, bağışlamak, merhamet etmek
yarılğa- (II) Esirgemek, yargılamak (TZ)	yarlıқav ярлықау e. Affetmek, bağışlamak, merhamet etmek
yeles İnce, hafif rüzgâr (Kİ) yeleser İnce, hafif rüzgâr (BM)	yileş еләс sıf. Soğuk rüzgarlı (hava durumu için) yilez еләз sıf. Soğuk rüzgarlı
yer- (I) Yermek, hoşuna gitmemek (CC)	yiriv ереу e. Bıkmak, bezmek, usanmak, doymak; aşermek
yet- (II) Eklemek, bağlamak (CC)	yitiv 3 етеу e. İtmek, iteklemek
yırıl- Büzülmek, çekmek (CC)	yırılıv йырылыу e. Yarılmak; ayrılmak, parçalanmak
yorgala- Koşarak gitmek (Kİ)	yurğalav юрғалау e. 1. Biniciyi sarsmadan yürütmek 2. Küçük adımlarla sarsmadan ilerlemek

Tablo: 2.13 (devam)

yumul- Kapanmak, yumulmak (GT, MG)	юмолон 2 йомолоу e. Yumulmak, hücum etmek, saldırmak, fırlamak
yülit- Tıraş etmek (Gİ, İM) yülüt- Tıraş etmek (Gİ, KF, KK)	юлотон йологоу e. Yoldurmak, kopartmak
zarūrī (I) ar. Gerekli olan (İN)	zaruri зарури sf.ar. Zaruri, mecburi
zehle ar. Cesaret, şcaat (BM)	zahil заһил sf.ar. Korkak, ödleک, cesaretsiz

Tablo: 2.13 (devam)

2.3.4. Anlam İyileşmesi

Bu anlam değişmesi türünü Doğan Aksan (2016: 91) “Göstergenin eskiden taşıdığı anlamda bir iyileşmenin meydana gelmesi” Günay Karaağaç (2013: 147) “Kötü anlamli bir sözün zamanla iyi bir anlam kazanması olayı” olarak tanımlamıştır. Türkçenin yazılı kaynaklarla takip edebildiğimiz dönemlerinden itibaren bu anlam olayı ile karşılaşıldığını görmekteyiz. Günümüzde “iyi, güzel, iyi huylu, yakışıklı, yiğit vb.” anlamlara sahip olan *yavuz* sözü, Köktürk yazıtlarında *yabız* şeklinde geçmekteydi ve “*fena, kötü, perişan*” anlamlarına gelmekteydi. Aşağıdaki tabloda Kıpçak Türkçesi söz varlığından Başkurt Türkçesi söz varlığına iyileşme yoluyla geçen kelimeler gösterilmiştir.

Tablo 2.14. *Anlam İyileşmesi Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
abru <i>fars.</i> Ahmak (TA)	abruy абруй <i>fars.</i> 1. Halk nezdinde kazanılmış saygınlık, şöhret 2. Sorumlu yerden gelen yetki.
aç- (III) Perişan olmak (KK)	asıv З асыу <i>e.</i> Acıkmak, aç hale gelmek, aç olmak
arman Azmış, iri yarı (TZ)	arman арман <i>fars.</i> Büyük istek, umut
buşak Hiddetli, çok öfkeli kimse (Kİ)	buşak бушак <i>sıf.</i> 1. Sert olmayan, sıkı olmayan, sağlam olmayan 2. Yumuşak mizaçlı
kaşd <i>Ar.</i> Kasıt, (kötü) niyet (BV, Gİ, GT, İM, İN, KF, KFT, MG, MS)	kaşid касыд <i>ism.ar.</i> Kasıt, niyet, dilek, maksat kesd кәсд AR DÜŞ / EŞAN Kasıt, niyet, maksat, istek
irimçik Kesilmiş, bozulmuş süt (TZ)	irimsik эремсек <i>ism.</i> 1. Lor peyniri; süzme yoğurt 2. Topak
moñ Budala, şaşkın, bön (TZ)	moñ моң <i>ism.</i> 1. Sıkıntı, keder, kaygı, gam 2. Ezgi, nağme
nākes (I) <i>fars.</i> Alçak (GT)	nekeş нәкәс <i>fars.</i> 1. Hantal, ağır; tembел 2. Kusur, hata
palās <i>fars.</i> Palas, paçavra (RH)	balaş балас <i>fars.</i> Küçük halı, keçe kilim

tumala- Basarak kapamak, bastırmak, zulmetmek (CC)	tomalav томалау e. Doldurmak, tıkmak, kapatmak, kaplamak
yitik (II) Kayıp, zayi (BV) yitük Kayıp, zayi (KI)	yitik 1 етек sıf. Büyüyüp uzayan, uzamış, erişmiş, erişkin yitik 2 етек sıf. Bol, bereketli, yeterli, gerektiği kadar

Tablo: 2.14 (devam)

2.3.5. Anlam Kötüleşmesi

Eski çağlarda totemistik inançlarda ve alıntılarda çok sık görülen bir anlam değişmesi olayıdır. Bu anlam değişmesini Günay Karaağaç (2013: 147) “*İyi anlamlı bir sözün zamanla kötü veya kötüye doğru giden bir anlam kazanması olayıdır*” şeklinde tanımlamaktadır.

Anlam kötüleşmesi ve anlam iyileşmesi kavramları anlam biliminin tartışmalı başlıklarındandır. Çünkü iyilik ve kötülük kavramları görecelidir. Bir kavramın iyi veya kötü olduğu bireyden bireye ya da toplumdan topluma değişim göstermektedir. Bu anlam değişmesine verilecek örnekler öznel yargılar içerdiği için bazı tartışmalara yol açmaktadır (Arslan-Erol, 2014: 85).

Tablo 2.15. *Anlam Kötüleşmesi Anlam Olayının Tespit Edildiği Kelimeler*

KIPÇAK TÜRKÇESİ	BAŞKURT TÜRKÇESİ
aħres <i>ar.</i> Dilsiz, konuşamayan (GT)	eħras əpɾac <i>sif.ar.</i> Kandıran, hile yapan, aldatan
ārlan- <i>Ar. +T.</i> Utanmak (Gİ)	erleniv 1 ərləneɣ <i>e.</i> Hakaret edilmek, sövülmek, küfür edilmek, ağır sözler söylenmek
ay- Söylemek, demek (BV, GT, İM) ayd- Söylemek, demek (MS) ayıt- Söylemek, demek (İM, MG, TA, TZ) ayt- 1. Söylemek, demek (İM, MG, TA, TZ) 2. Anlatmak eyid- Demek, söylemek (GT) eyit- Söylemek, konuşmak (TA) eyt- Demek, söylemek (İN, RH) iyid- Söylemek, konuşmak (KFT)	eytiv 1 əytɣ <i>e.</i> 1. Söylemek, demek 2. Anlatmak, öğretmek, beyan etmek 3. Türkü söylemek 4. Laf taşımak, söz yetiştirmek
biliş Tanıdık, bildik (BM, DM, GT, İM, TA)	biliş beləş <i>ism.</i> Başkurt'un yakınlaşarak birlikte yaşadığı Rus dostu
cāhiliyyet (II) <i>ar.</i> İslâm'dan önceki devir (MG)	yehalet йəhалəт <i>sif.ar.</i> Bilgisiz, cahil

ḥayvān (II) ar. Hayvan, insan dışındaki canlılar (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH)	ḥayvan хайуан ism.ar. 1. Hayvan 2. Kaba, ahlaksız, cahil kişi
imen- Utanmak, çekinmek (CC)	imeniv имәнәү e. İğrenmek, sevimsiz görmek, çirkin görmek
eçek Eşek (TZ) eşek Eşek (BV, CC, KFT, Kİ, KK, TA, TZ) işek (II) Eşek (BV, GT, İM) yeşek Eşek (DM)	işek ишәк ism. 1. Eşek, merkep 2. Akılsız kişi
ḥabīs ar. Kötü, alçak (İM, KF, KFT, MS)	ḥebīs хәбиҫ sif.ar. Pis, berbat, kötü, iğrenç
kāhil ar. Gücü yeten, üstün gelen (MG)	ḳahir каһир ar. Zalim, cabbar
ḳaḳaḳ Eskimiş, eski (TZ)	ḳaḳaḣ какаш sif. Pis, kirli, pasaklı
ḳamḳaḳ Çalı çırpı (TA)	ḳamḡaḳ камғақ ism.bit. 1. Develması, çakırdiken 2. Gürültücü, şamatacı, yaygaracı
ḳolla- Yardım etmek, kollamak (BM, TZ)	ḳollav қоллау e. Kul, köle yarmak; hizmetçi, işçi olarak faydalanmak
ḳoma Kuma, kadının ortağı (TZ) ḳuma Kuma, kadının ortağı (CC, DM, İM)	ḳoma кома ism. Cariye, odalık
ḳuytu Çukur, siper, gölgelik (İH)	ḳoyto қойто sif. Kötü, sefil, pis; değersiz
kūḫle- Güçlenmek, kuvvetlenmek (TZ)	kōslev көсләү e. 1. İş yarmaya mecbur etmek; güç kullanmak, zor kullanmak 2. Tecavüz etmek
lāf fars. Lâf, söz (DM, GT)	laf лаф fars. Değersiz boş söz, laf
muḥtāl ar. Borç veren (İM)	mōḥtel мөхтәл sif.ar. Hilekar, düzenbaz
murdār fars. 1. Pis, çürük yiyecek ve içecek (CC, GT, İH, İM, KFT) 2. Haram (TZ)	morzar морзар ism.fars. 1. Leş, hayvan ölüsü; mundar 2. Kabahatli, bozuk, iğrenç kişi
obur Oyuk ve çukur yer (TZ)	ubır убыр ism. Hortlak, vampir; kan emici yaratık
oḡurla- (II) Birisıyla arasındaki mesafeyi azaltmak (MG)	uḡırlav уғырлау e. Çalmak, hırsızlık yapmak

Tablo: 2.13 (devam)

renc <i>Far.</i> Ağrı, sızı, sıkıntı (GT, RH)	renyış рәнйеш DÜŞ 1. Yürek sızısı, gücenme duygusu, incinme duygusu 2. Kötü istek, beddua
rang <i>fars.</i> Renk (CC) reng <i>fars.</i> Renk (GT, RH)	renik рәнек <i>fars.</i> 1. Renk, boya 2. Hile, ikiyüzlülük
saarla- Utanmak, mahcup olmak (CC)	hurlav хурлау <i>e.</i> Rezil etmek, aşağılamak, maskara etmek; kötölemek; iftira atmak
salık Salınmış (BV)	halık халык <i>sıf.</i> Ağırlık, yük; bela
sarây Saray, ev (BM, CC, GT, İM, TA)	haray 2 һарай <i>fars.</i> Odunluk, ambar, samanlık, hayvan barınağı
şehvet <i>ar.</i> Aşırı istek (Gİ, GT, KF, KFT)	şehvet шәһвәт <i>ar.</i> 1. Cinsel istek, şehvet 2. Erkek dölü
terge- Tahkik etmek, araştırmak (CC)	tirgev тиргәу <i>e.</i> 1. Hakaret etmek, sövmek 2. Hor görmek
tulaz Aşağı, bayağı (TA)	tolaş толаш <i>sıf.</i> Savsak, pasaklı, düzensiz, dağınık
töşe- Döşemek, yaymak (BM, İM, Kİ, KK, TA, TZ) döşe- Döşemek, yaymak (Gİ, Kİ, MS)	tüşev түшәу <i>e.</i> 1. Döşemek, sermek, yaymak 2. Fazla öldürmek, çokça kırmak
vaynaş Oynaş, cariye (TZ) oynaş Maşuka, cariye, oynaş (BM, CC, Kİ, TZ)	uynaş уйнаш <i>ism.</i> Zina, nikahsız cinsel ilişki
yalcı (I) Gündelikçi, ücretle iş gören (CC, İM)	yalsı ялсы <i>ism.mes.</i> 1. Irgat, hizmetçi 2. Köle
yaman (II) Yaman, yiğit (TZ)	yaman яман <i>sıf.</i> Kötü, fena, çirkin
yaramsağ Sadık, itaatli, baş eğen (CC)	yaramhağ ярамһақ <i>sıf.</i> Yalaka, dalkavuk, şakşakçı, yılışık
yılmağay Yalabık, sakalsız (TZ)	yılmağay йылмағай <i>sıf.</i> Çeşitli hilelerle dalkavukluk yaparak yaşayan
zellet (I) <i>ar.</i> Bir suç sebebi ile gözden düşme (Gİ, GT)	zillet зилләт <i>ar.</i> Aşağılık, rezillik, rüsvalık
zellet (II) <i>ar.</i> Yanılma, yanlış	zillet зилләт <i>ar.</i> Aşağılık, rezillik, rüsvalık

Tablo: 2.13 (devam)

SONUÇ

Diller, tarihsel süreçte hep aynı kalmamıştır. İnsanların bilgileri ve deneyimleri arttıkça dilleri de hem yapı ve ses özellikleri bakımından hem de anlamsal olarak gelişmiştir. Anlam, bir kelime, bir söz, bir davranış ya da olgudan anlaşılan şey, bunların hatırlattığı düşünce veya nesnedir. Anlam insanın zihinsel süreçleri ile ilgili bir konudur. Bunlardan dolayı anlam biliminin en temel konusu anlam olmuştur. Anlam bilimi, bütün dilsel süreçlerin anlam üzerindeki etkisi inceler.

Aslında anlam, açıklanması oldukça güç, her zaman belirsiz özellikler içeren, soyut, somut bir sisteme indirgenemeyen bir olgudur. Ayrıca kullanıldıkları bağlama, toplumdan topluma, kişiden kişiye dahi değişebilmektedir. Anlam süreci dilin kendisi ile uzlaşmaz, dünyanın bir bölümü ile başlar. Dili kullanan kişi, kendisinin arzuladığı, gönderme yapmasını istediği dünyanın bir bölümüne sembolik olarak bağlıdır. Bu durum anlamın açıklanmasını zorlaştırdığı gibi anlam biliminin de açıklanmasını ve tasnif edilmesini zorlaştırmış; günümüzde de devam eden anlam tartışmalarına konu olmuştur.

Çalışmanın konusu olan anlam değişimleri kısa bir süre içinde oluşmaz. Bazen anlamın değişmesi için yüzyıllar gerekebilir. Toplumsal yapıdaki değişiklikler insanlar tarafından hemen kabul görmez. Bu yüzden toplumsal yapıdaki değişiklikler dilde hemen kendini göstermez. Ölçünlü dilde değişiklikler kabul görse de konuşma dilinde ve ağızlarda değişim daha yavaş bir şekilde gerçekleşir.

Çalışmanın ikinci kısmında ise anlam değişimleri sınıflandırılarak gösterilmiştir. Anlam değişimleri; anlam daralması, anlam genişlemesi, başka anlama geçiş, anlam iyileşmesi ve anlam kötüleşmesi başlıkları altında tasnif edilerek tablo halinde gösterilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümündeki ilk başlık anlam daralması başlığıdır. Anlam daralması başlığı altında toplam 225 değişiklik tespit edilebilmiştir. Anlam daralmasının alt başlığı olan özelleşme, anlamlı bir birimin içeriğinin daha dar bir kapsama girmesidir. Örneğin Kıpçak Türkçesinde *abışka* ‘yaşlı, ihtiyar’ anlamında kullanırken, Başkurt Türkçesinde ‘*yaşlı erkek*’ anlamına özelleşme yoluyla geçmiştir. Kelime kavram alanı korumuş, ancak tek bir kavramı anlatır duruma gelmiştir.

Anlam genişlemesi; genelleşme, mecazlaşma, komşuluk, eksiltme, tabu ve örtmece, argo alt başlıklarına ayrılarak sınıflandırılmıştır. Çalışmada toplam 1080 anlam değişmesi anlam genişlemesi başlığı altında tespit edilebilmiştir. Bunun sebebi yeni karşılaşılan kavramlara, nesnelere ve hareketlere çoğunlukla ödünçleme yoluyla değil, dil kendi söz varlığındaki kelimelerin anlam alanlarını genişleterek bu yeni kavramları adlandırmasıdır. Ayrıca dilde önce somut kavramlar daha sonra soyut kavramlar oluşur. Somuttan soyuta geçişte kelimenin somut anlamı bilinir ve aynı ses değerlerine yeni anlam kazandırılır. Ayrıca doğadan insana, insandan doğaya aktarımlarda da anlam genişlemesi olayını görmekteyiz.

Kelimelerin ilk anlamından tamamen farklı, yeni bir kavramı anlatır duruma gelmesi olayı olan başka anlama geçiş olayı da anlam değişmelerinin başlıklarından biridir. Çalışmada en fazla anlam değişikliği, toplam 1159 anlam değişikliğiyle başka anlama geçiş başlığı altında tespit edilebilmiştir. Bunun sebebi Başkurt Türkçesi’nin 20. yüzyıla kadar konuşma dilinde ve sözlü edebiyatta kullanılmış olması ancak 1920 yılından sonra yazı dili olmasıdır. Başkurtlar, 1920 yılından önce Tatar Türkçesi’ni yazı dili olarak kullanmış ve Tatar Türkçesi’nin yazı geleneğinden etkilenmiştir.

Kelimenin ilk anlamının iyileşmesi veya kötüleşmesi sonucu oluşan anlam iyileşmesi ve anlam kötüleşmesi anlam değişmeleri içindedir. Totemistik ve eski devirlerde sıkça görülen anlam olaylarıdır. Bu iki başlık anlam biliminde tartışmalı konulardır. Çünkü iyilik ve kötülük kavramları görecelidir. Bu anlam değişmelerine verilecek örnekler öznel yargılar içerdiği için bazı tartışmalara yol açmaktadırlar.

Sonuç olarak; “Kıpçak Türkçesinden Başkurt Türkçesine Anlam Değişmeleri” adlı çalışmada yaklaşık 15000 kelime incelenmiştir. Kıpçak Türkçesindeki 8300 kelime günümüzde Başkurtlar tarafından kullanılmamaktadır. Bu kelimelerin 3800 ise Başkurt Türkçesinde aynı anlamında hâlâ kullanılmaktadır.

2512 kelime ise anlam değişmesine uğrayarak Başkurt Türkçesi'nde kullanılmaktadır. Anlam değişmelerinin ayrıntılı tablosu aşağıda gösterilmiştir.

Anlam Daralması = 115
Özelleşme = 110
Toplam = 225
Anlam Genişlemesi = 543
Genelleşme = 43
Mecazlaşma = 378
Komşuluk = 80
Eksiltme = 20
Tabu ve Örtmece = 5
Argo = 11
Toplam = 1080
Başka Anlama Geçiş
Yakın Anlama Geçiş = 513
Uzak Anlama Geçiş = 591
Zıt Anlama Geçiş = 55
Toplam = 1159
Anlam İyileşmesi = 11
Anlam Kötüleşmesi = 37
Toplam = 2512

Türkler tarih boyunca çeşitli topraklarda, çeşitli dinlerle ve çeşitli milletlerle iletişim ve alışveriş içinde olmuş ve bu Türk diline yansımıştır. Türkler yaşadıkları her coğrafyada güçlü olmayı ve dilini korumayı bilmiş, diline yeni kavramlar kazandırmıştır. Bu çalışmanın Türk anlam bilimine katkı sağlayacağı, diğer Türk lehçeleri arasında yapılacak art zamanlı anlam bilimi çalışmalarına kılavuz olacağını düşünüyoruz. Diğer Türk lehçelerinde de bu tarz anlam bilimi çalışmaları yapılması Türk dilinin anlam evreninin belirlenmesini sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Ahanov, K. (2013). *Dil Bilimin Esasları* (2. Basım). Ceritoğlu Murat (Çeviri), TDK Yayınları, Ankara.
- Akar, A. (2017). *Türk Dili Tarihi* (12. Basım) Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Aksan, D. (1978). *Anlambilimi ve Türk Anlambilimi (Ana Çizgileriyle)* (2. Basım). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Aksan, D. (2004). *Dilbilim ve Türkçe Yazıları*. Multilingual, İstanbul.
- Aksan, D. (2015). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim* (6. Baskı). TDK Yayınları, Ankara.
- Aksan, D. (2016). *Anlabilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Argunşah, M. ve Güner, G. (2015). *Codex Cumanicus*. Kesit Yayınları, İstanbul.
- Argunşah, M., vd. (2010). *Karahanlıca, Harezmce, Kıpçakça Dersleri*, Kesit Yayınları, İstanbul, ss. 199-206.
- Arslan, M. (2015). *Argo*. Türk Dili Dergisi, c. 109, S. 767-768 Kasım-Aralık, ss. 196-221, TDK Yayınları, Ankara.
- Arslan-Erol, H. (2002). *Tabu (Taboo) ve Kelimelerin Anlam Alanlarına Etkisi*. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, c. 11, ss. 35-56. TDK Yayınları, Ankara.
- Arslan-Erol, H. (2014). *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri*. TDK Yayınları, Ankara.
- Ata, A. (2002). *Harezm – Altın Ordu Türkçesi*. Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 36, İstanbul.
- Atmaca, E. (2012). *Eski Oğuz Türkçesinden Günümüz Türkiye Türkçesine Kadar Özelleşme Yoluyla Anlam Daralmasına Uğrayan Kelimeler*. Turkish Studies, Vol. 7/2 Spring, ss. 129-143.
- Aydın, M. (2014). *Dilbilim El Kitabı Temel Kavramlar ve Konular*. Akademik Kitaplar, İstanbul.
- Benzing, J. (1995). *Başkurt Türkçesi*. Argunşah, M. (Çev.), Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, Sayı 95, İstanbul.
- Demirci, K. (2008). *Örtmece (Euphemism) Kavramı Üzerine*. Milli Folklor, Yıl 20, S. 77, ss. 21-34.

- Demirci, K. (2014). *Türkoloji İçin Dilbilim: Konular, Kavramlar, Teoriler*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Dilâçar, A. (2018). *Dil Yazıları*. TDK Yayınları, Ankara.
- Eckmann, J. (2011). *Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*. Sertkaya, O. F. (Çeviri), TDK Yayınları, Ankara, 3. baskı.
- Ercilasun, A. B. (2010). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Akçağ Yayınları, Ankara, 9. baskı.
- Ercilasun, A. B., vd. (2007). *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Grameri*. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Ergin, M. (2008). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Yayınları, İstanbul.
- Guiraud, P. (1975). *Anlambilim*. Vardar B. (Çeviri), Gelişim Yayınları, İstanbul.
- Güner, G. (2013). *Kıpçak Türkçesi Grameri*. Kesit Yayınları, İstanbul.
- Güngör, A. (2006). *Tabu-Örtmece (Euphemism) Sözcükleri Üzerine*. A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 29, ss. 69-93.
- Huber, E. (2008). *Dilbilime Giriş*. Multilingual Yayınları, İstanbul.
- İmer, K. vd. (2013). *Dilbilim Sözlüğü* (2. Baskı). Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
- Kamalov, İ. (2008). *Başlangıçtan Günümüze Başkurtlar. Tarihten Bugüne Başkurtlar Tarih, Dil ve Kültür Üzerine İncelemeler*, Özyetgin, A. M., vd. (Ed.), Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Karaağaç, G. (2013). *Anlam: Anlam Bilimi ve İletişim*. Kesit Yayınları, İstanbul.
- Karaağaç, G. (2017). *Türkçe Üzerine Yazılar*. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Kılıç, V. (2009). *Anlambilime Giriş Temel Kavramlar*. Papatya Yayıncılık Eğitim, İstanbul.
- Kıran, Z. ve Kıran (Eziler) A. (2012). *Dilbilime Giriş* (3. Baskı). Seçkin Yayınları Ankara.
- Öner, M. (1998). *Bugünkü Kıpçak Türkçesi*, TDK Yayınları, Ankara.
- Öner, M. (2007). *Başkurtça Söz Varlığı Üzerine Notlar*. Türk Dili Araştırma Yıllığı Belleten, c. 2, ss. 89-99.
- Öner, M. (2011). *Türkçe Yazıları*. Kesit Yayınları, İstanbul.
- Özşahin, M. (2017). *Başkurt Türkçesi Sözlüğü*. TDK Yayınları, Ankara.
- Özşahin, M. (2017). *Türkçe ve Komşu Dillerde Ortak Bir Mecazlaşma Örneği*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, S. 6/2, ss. 708-718.
- Öztekten, Ö. (2008). *"Tatar – Başkurt Meselesi" ve Başkurtça. Tarihten Bugüne Başkurtlar Tarih, Dil ve Kültür Üzerine İncelemeler*. Özyetgin, A. M., vd. (Ed.), Ötüken Neşriyat, İstanbul.

- Özyetgin, A. Melek (2006), *Tarihten Bugüne Türk Dili Alanı*, Chinese Academy Of Social Science, Sino-Foreign Relationship Department Of Institute Of History, Beijing, China.
- Rudenko, S.,İ. (2001). *Başkurtlar*. Roza – İklil Kurban (Çev.), Kömen Yayınları, Konya.
- Saray, M. (2016), *Başkurt*. TDV İslam Ansiklopedisi, c. 5, ss. 130 – 131.
- Sav, B. (2003). *Anlam Değişmeleri Üzerine Artzamanlı Bir İnceleme*. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, c. 23. S.1, ss. 147-166.
- Tamba-Mecz, I. (1998). *Anlambilim*. Sevil N. (Çeviri), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Tekin, T. ve Ölmez, M. (2014). *Türk Dilleri*, Bilgesu Yayıncılık, Ankara.
- Toparlı, R. ve Vural H. (2004). *Kıpçak Türkçesi*. Dilek Matbaa & Ofset Tesisleri, Sivas.
- Toparlı, R., vd. (2007). *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü* (2. Baskı). TDK Yayınları, Ankara.
- Üçok, N. (2004). *Genel Dilbilim (Lengüistik)*. Multilingual Yayınları, İstanbul.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Multilingual Yayınları, İstanbul.
- Yusupov, R. (2008). *Altın Orda ve Başkurtlar (Tarihî – Antropolojik İnceleme)*. *Tarihten Bugüne Başkurtlar Tarih, Dil ve Kültür Üzerine İncelemeler*, Özyetgin, A. M., vd. (Ed.), Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Zekiyev, M. Z. (2006). *Mişerler, Başkurtlar ve Dilleri*. Toker, M. (Çev.), Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 19. ss. 73 – 86.

ÖZ GEÇMİŞ

Oğuz Akyol 1990 yılında Samsun’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini burada tamamladı. 2008 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları bölümüne başladı. 2012 yılında aynı bölümden mezun oldu. 2015 yılında Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Dili bilim dalında yüksek lisansa başladı. 2015 yılında Gaziantep Üniversitesi Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi’nde (TÖMER) çalışmaya başladı. Hâlen aynı kurumda görev yapmaktadır.

VITAE

Oğuz Akyol was born in Samsun in 1990. He completed his primary and secondary education there. He entered the department of contemporary Turkish dialects and literatures, Faculty of Science-Literature, Kocatepe University in 2008. He graduated from this department in 2012. He started his master degree in the field of the new Turkish language of the department of Turkish language and literature, Faculty of Science-Literature, Gaziantep University in 2015. He also started to work at Gaziantep University, Turkish Teaching and Research Center in 2015. He is still working there.